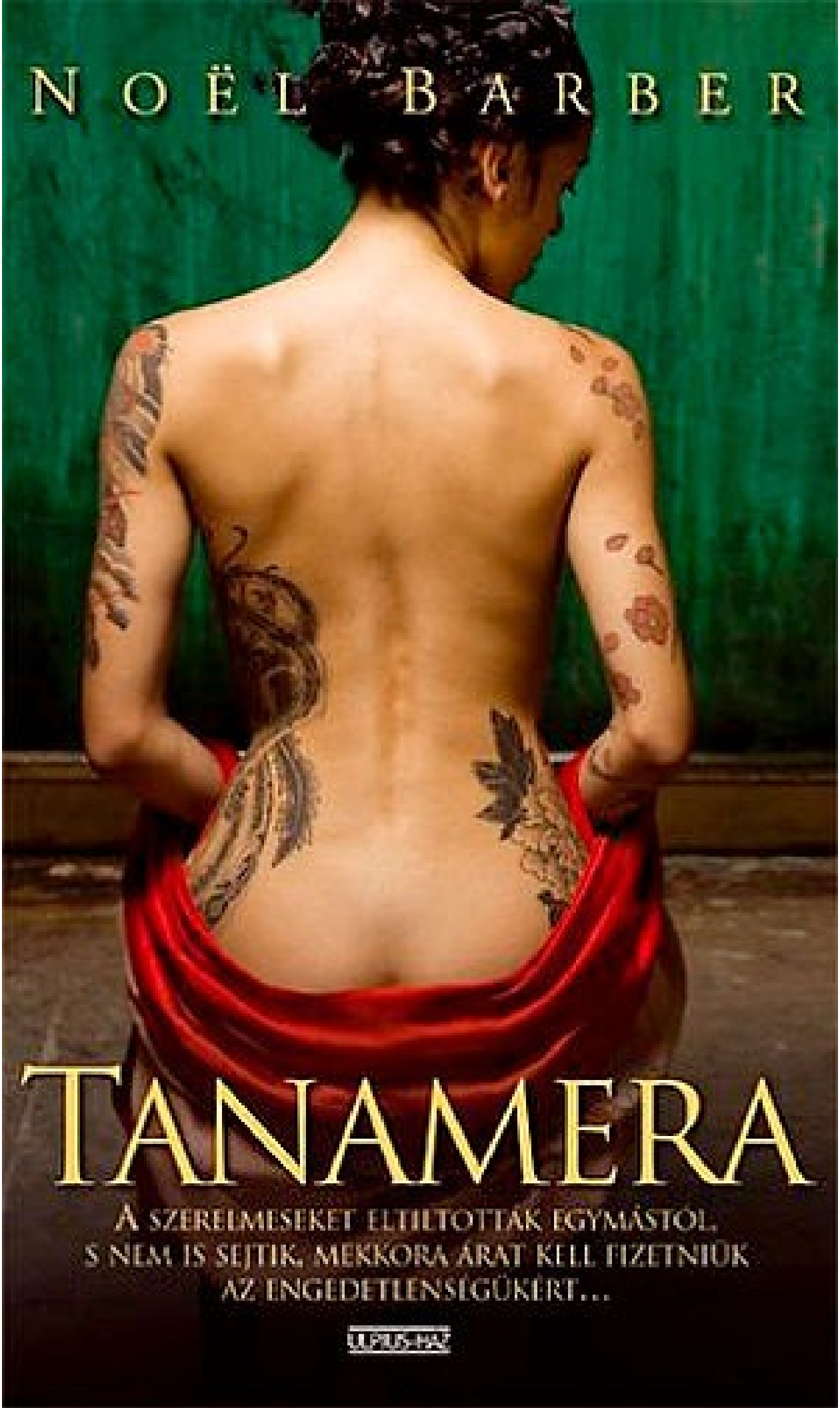
NOËL BARBER
TANAMERA
A szerelmeseket eltiltották egymástól,
s nem is sejtik, mekkora árat kell fizetniük
az engedetlenségükért…
ULPIUS-HÁZ

Fordította

Botos Zsuzsa
az 1–4. részt, valamint az Utána című fejezetet

és

Gazdag Diána
az 5–6. részt

Noël Barber

TANAMERA

Ulpius-ház Könyvkiadó
Budapest, 2008

A fordítás alapjául szolgáló mű:
Noël Barber: *Tanamera*

Copyright © 1981 Hodder and Stoughton Ltd.
First published in Great Britain
1981 by Hodder and Stoughton Ltd.

Hungárián translation © Botos Zsuzsa, 2008
Gazdag Diána, 2008

© Ulpius-ház Könyvkiadó, 2008

ISBN 978 963 254 186 0

Roz és Jack Avrettnek,
jó és igaz barátaimnak

ELŐTTE

Amikor Jack nagyapa, ahogy később az egész városban hívták, elhatározta, hogy olyan világraszóló palotát épít, amely, szentül fogadta, még száz év múlva is állni fog, felkereste őt a *Straits Times* egyik riportere, és az így készült interjú még ma is olvasható a gondosan őrzött 1902-es, megsárgult újságkivágásból:

„Városunk egyik illusztris polgára, Jack Dexter úr, a Dexter Társaság tulajdonosa, megbízást adott egy építésznek, hogy tervezzen neki egy pompás házat húsz hálószobával, három társalgóval, egy biliárdteremmel és egy kelet-nyugati tájolású bálteremmel, amelyet jól átjárhat a léghuzat, benne egy emelvénnyel Daley úr zenekarának és akkora táncparkettel, amelyen kényelmesen keringőzhet akár kétszáz pár is, anélkül hogy egymásba ütköznének a nálunk oly megszokott, nyomasztó hőségben."

„Dexter úr – folytatta a riporter – kikötötte, a bálterem falainak olyan erőseknek kell lenniük, hogy akár száz évet is kibírjanak, ami nem csekély követelmény Szingapúrban, ahol a hangyák mindent felfalnak, ami az útjukba kerül." És minthogy az újságírók akkoriban még azt írták, amit gondoltak, a *Straits Times* jelentése némi gunyoros felhanggal imigyen zárul: „Dexter úr kerek perec megtagadta, hogy elárulja, mi lesz a neve ennek a – valószínűleg sokak által majd hivalkodónak tartott – monstrumnak, de üzleti ellenfelei megelőzték, és máris »Dexter Kabaré«-ként emlegetik a készülő épületet."

A telek a Bukit Timahba vezető poros út mentén helyezkedett el, egy lankás domboldalban, úgy három mérföldre mind a falutól, mind a belvárosi Raffles tértől. Ez a nagyjából négyhektáros terület egy korábbi ültetvény maradványa volt, ahol Jack nagyapa annak idején kiirtatta az őserdőt, és gambircserjét meg borsot termesztett. A bors mindig kelendő árucikknek számított, a gambirra pedig

szüksége volt világszerte a bőrgyáraknak. Eleinte a vállalkozás szép hasznot hozott, mert a szívós gambirbokrokra felkúszhattak a bors indái, csakhogy mindkét növény hamar kiszívta a talaj termőerejét. Ráadásul a bozótot kiirtó maláj munkások kénytelenek voltak jó néhány nagyobb fát is kivágni, amitől az ültetvényt körülvevő őserdő rohamosan pusztulni kezdett, és a kuliknak egyre messzebb kellett menniük a tűzifáért, ha tüzet akartak rakni. Jack nagyapa végül is felhagyott az ültetvény művelésével, és csak azt a négy hektárt tartotta meg belőle, amelyen most álmai házát óhajtotta felépíteni. A maradékot, hozzácsapva még négy hektárt, eladta egy sikeres, Szung nevű kínai kereskedőnek, akinek hasonló ambíciói voltak, mint neki: ő is egy hatalmas házat óhajtott építeni, hogy demonstrálja sikerességét és társadalmi helyzetét.

Akkoriban Jack nagyapa már negyvenkilenc éves volt, hatalmas termetű, bivalyerős és bozontos szakállú férfi, aki már-már öregembernek számított ezen a trópusi szigeten, ahol a fehér bőrű népességet folytonosan viharok, kalózok, beriberi, mocsárláz, dögvész és mindenekfölött a rettegett kolera tizedelték.

Négyszáz kínai kuli nyolc hónapon át izzadt a 30 fok alá sohasem csökkenő hőségben, a férfiak félmeztelenül, a nők fekete kiskabátban és vászonnadrágban, lapos szalmakalappal a fejükön, ahogy iszonyú erőfeszítéssel, szinte lapátról lapátra és vödörről vödörre kiásták a termékeny vörös földet, hogy a ház hatalmas alapja elkészüljön. Csak olyankor szünetelt a munka, amikor hirtelen jött záporok söpörtek végig ezen a buja, zöld szigeten, néha olyan hevességgel, hogy a munkások a szomszédjukat se látták már. Jack nagyapa minden áldott nap kiment megnézni az építkezést, és a kulik félelemmel vegyes tisztelettel néztek fel rá. Olykor az öt lóerős, kézi kormányrúddal irányítható Benz kocsiján érkezett, amit még a századforduló előtt hozatott Szingapúrba, és amit mindenki

csak mint „a kávédarálót” emlegette. Csak szép időben közlekedett ezzel a magas hátú, újmódi járművel, mert ha az esőben csúszóssá váltak az utak, a batárt kézzel kellett feltuszkolni az emelkedőkön. Ilyenkor a lovas kocsit használta, amely elé két tarka lovat fogtak, és a kínai *syce* – ezzel a hindu szóval jelölték a kocsist (ejtsd: *szisz*) – hajtotta, akit Ah Woknak hívtak. A syce-ek többsége maláj volt, de Ah Wok kivételnek számított, mert őt Jack nagyapa személyi inasnak és sofőrnek is használta.

Akkoriban, amikor a fojtogató hőség ellenére szinte minden brit nehéz szövetruhákba gubózott, és a légáramlást akadályozó, szorosan megkötött kravátlit viselt, Jack nagyapa minden áldott reggel fehér vászonruhájában jelent meg a „Dexter Kabaré”-nál, fején parafa sisakkal, egyik kezében a vándorbotjával, másikban a légycsapóval. Bárhová is ment vagy ugrált az árkokon át, Ah Wok mint az árnyék, követte őt a vörös földbuckák között, kezében egy nemezbe burkolt vödörrel, amelyben darabos jég között sörösüvegek áztak. Ha a sört melegnek találta, Jack nagyapa egyetlen szó nélkül fültövön vágta Ah Wokot, aztán némán folytatta az útját, Ah Wok meg ott kacsázott mögötte, és ujjaival belekavart a jégbe, hogy a következő sör hidegebb legyen.

Nemsokára kinőttek a földből a bambuszállványzat magas, egyenes tartóoszlopai, akár egy újonnan ültetett kert növényei. A váz lassan testet öltött. Ahogy a bambusz csontvázra emlékeztető rácsszerkezete elkészült, körvonalazódtak az első falak. A keleti és a nyugati végeken alakot öltöttek a hatalmas verandák – a keleti oldalit a reggelizésre, a nyugatit az esti koktélozásra szánták.

Amikor a bálterem kialakítására került a sor, a legenda szerint Jack nagyapa előhúzott a zsebéből egy régi, szakadozott képet a fontainebleau-i kastélyról, és az ihlet nyomán úgy döntött, hogy ő is egy kétfelől induló, tekervényes ikerlépcsőt akar, amely a terem

hátsó falához simulva érkezik fel az emeletre. Aztán pedig instrukciókat adott az építésznek, hogy miképp építse meg a falakat – amelyeknek, ugyebár, majd száz évet is ki kell bírniuk – egy olyan különleges vakolat segítségével, amelyet mindaddig mindössze egyetlenegyszer használtak Szingapúrban, amikor 1860-ban fegyencekkel felépíttették a Szent András-katedrálist. Jack nagyapa apja ugyanis részt vett azon az építkezésen, és féltve megőrizte a vakolat titkát, amely állítólag képessé tette a falakat arra, hogy ellenálljanak mindannak a romboló hatásnak, amit a trópusi klíma mér emberre és anyagra egyaránt.

Személyesen felügyelte a vakolat elkészítését, amelynek egyébként mész volt az alapanyaga; de homok helyett több ezer tojásfehérjét és sok száz zsák nyerscukrot kevertek bele a kulik, akik hatalmas mozsártörőkre emlékeztető rudakkal addig dögönyözték az anyagot, míg pépes masszává vált.

Mások jókora hordókat töltöttek teli több száz liter vízzel, megint mások meg bejárták az egész szigetet, hogy minél több kókuszhéjat gyűjtsenek. A kókuszhéjakat aztán napokon át áztatták a vízben. Amikor a héjak beleáztak a vízbe, ezzel a különlegesen kezelt vízzel öntötték fel a masszát, amelyből végül a vakolat lett. Aztán amikor az állványzatot lebontották a hófehér falakról, száz kuli két hónapon át kőzetkristállyal dörzsölte a durva, acélkemény felületet, mígnem minden négyzetcentimétere úgy csillogott és olyan sima nem lett a tapintása, mint a márványé.

Jack nagyapa korának jellegzetes figurája volt, akárcsak az apja őelőtte – vagy mint a nagyapja, ez a tipikus, Hull városából származó yorkshire-i, aki a James Pearl kapitány parancsnoksága alatt hajózó *Indiana* fedélzetén érkezett meg Szingapúrba, a város későbbiekben talán leghíresebb polgára, Sir Thomas Stamford

Raffles társaságában. Ez az első Dexter ott maradt, és miután Raffles 1819-ben kitűzte a brit zászlót ezen a patkányoktól hemzsegő, mocsaras szigeten, megalapította a Dexter Társaságot. Kezdetben sanyarú idők jártak a cégre. De a század végére minden jobbra fordult, mert addigra Szingapúr már egy nagy gazdasági fellendülés közepén járt.

Attól a pillanattól, hogy 1869-ben megnyílt a Szuezi-csatorna – két évre rá, hogy Szingapúrból koronagyarmat lett –, a város a brit birodalom legjövedelmezőbb kereskedelmi központjává nőtte ki magát, és a gőzhajók megjelenésével mesés vagyonok felhalmozására nyílt lehetőség. A kikötőben türelmetlenül sorakoztak a hajók, várva, hogy odaférjenek a majd öt kilométer hosszú dokkhoz a Tanjong Pagar-i mólónál (amelyben Jack nagyapának még megvoltak az eredeti részvényei). Lehetett kaszálni bőségesen bárkinek, aki a zsigereiben hordozta a kalandvágyat, és elég erős alkatú volt, hogy a szervezete ellenálljon a trópusi klíma megannyi támadásának, a forróságnak és a korbácsoló esőzuhatagnak; hogy elviselje a csatornázás hiányát egy olyan országban, ahol mindennapos volt a malária, a láz meg a himlő; és hogy megmaradjon egy olyan városban, amelynek a ragyavert utcáit – ahol a fehér emberek munkába menet naponta végigzötyögtek a lovas kocsijukkal – többnyire nyitott csatornák szegélyezték, és a bennük a Szingapúr folyó felé csordogáló és onnan végül a tengerbe ömlő gánya (ahogy az anyagot udvariasan hívták) bűzétől felkavarodott a gyomor.

Bárkinek jó oka lett volna rá tehát, hogy ne telepedjen le Szingapúrban. A közeli Johor partjairól portyára érkező kalózok akár egyetlen dollárért is átvágták az ember torkát, akkoriban még napi átlagban egy bennszülöttet felfaltak a tigrisek, a vérszomjas hangyák egyetlen hét alatt átrágták magukat egy egész könyvtáron,

és két nap alatt megzöldült az ember ruházata a penésztől. A hőkiütés egyeseket az őrületbe kergetett, mert az elviselhetetlen viszketést az egészségtelen, vastag ruházat csak tovább fokozta. És mégis, Szingapúr mágnesként vonzotta az embereket, mindenkit, akinek piros vér folyt az ereiben. A szigetállam nemcsak gyors meggazdagodással kecsegtetett, hanem a múlttal való végleges szakítás ígéretével és a felcsillanó jövővel is ebben a városban, amit valaha Szingapurának hívtak, ami szanszkritul annyit tesz: „az Oroszlánok Városa”.

Amikor Jack nagyapa elhatározta, hogy felépíti az álomházat a Bukit Timah úton, feleségével még Tanglinban laktak, a város szélén. Az asszonyról nem sok szó esik a családi krónikákban, talán mert a 19. század második felének Szingapúrja a férfiak birodalma volt. Pedig szült egy fiút nagyapának 1880-ban. A korabeli feljegyzéseket Jack nagyapa kámforos ládákban őrizte gondosan, és ezek tanúsága szerint neki és a feleségének egy havi nyolcdolláros fizetést húzó komornyik, két inas, a szakács, egy szabó, egy mosónő, egy syce, kertészek és mesteremberek álltak a szolgálatára, mindnyájan hasonlóan alacsony fizetésért. Szó esett ezekben még egy hindu borbélyról is, aki havi két dollár ellenében rendszeresen eljött, hogy Jack nagyapa bozontos szakállát megstuccolja.

Jack nagyapa minden áldott nap pontban ötkor ébredt, a Canning erőd, azaz a katonai főhadiszállás egyik 68 fontos lövegének a dörrenésére, ezt követően pedig kilovagolt, vagy sétára indult a „reggel jóleső hűvösében”. Reggeli előtt lezuhanyozott a fürdőszobában, melynek a berendezése téglacsempés padlózatból és egy „sanghaji üst”-ből állt, amelyet minden reggel a fürdőszolga töltött fel ötven gallon vízzel. Nagyapa ráállt az üst mellé lerakott kis fapallóra, és egy rézkannával locsolgatta magára a hideg vizet.

Aztán meg leült halból, currys rizsből, olykor tojásból álló reggelijéhez, amelyet egy-két pohár bordóival öblített le. Addigra rendszerint előállt a lovas kocsija, és nagyapa elindult a dokkok, műhelyek és raktárak útvesztőjén keresztül az irodájába.

Az irodák többsége a Raffles tér környékén volt, itt csoportosultak a kereskedők, akik minden reggel zötyögve érkeztek a még Raffles által tervezett, kátyúk szabdalta utakon. Amikor aztán megérkezett az irodába, Jack nagyapa végignézte a be- és kirakodást, akárcsak annak előtte az apja tette volt minden áldott nap. A sokféle áru közt éppúgy előfordult az ónérc, mint ládaszámra a whisky, amit olykor jutalék ellenében adtak-vettek, bár ezt a jutalékot nemritkán olyan ónbányától kapták, amelynek a Dexter Társaság maga is résztulajdonosa volt, a szállítási díjat pedig néha olyan hajóstársaságnak fizették, amelyben szintén tulajdonrésze volt a Dexter-cégnek. Mint vezérügynökség, a Dexter az égvilágon mindennel kereskedett, a „durrantófülkének” csúfolt hordozható vécéktől kezdve az új árbocokig, melyekkel a viharban megsérült hajókat szerelték fel; a helyieknek készült lovas kocsiktól a maláj felföld egyre szaporodó ónbányáiba szánt újmódi gépekig.

A romlandó áru volt az egyetlen, amibe a Dexter-cég sohasem kontárkodott bele; az ügynöki feladatok eme részét átengedték riválisbarátjuknak, a Szung Kereskedőháznak, amely akkor alapozta meg a szerencséjét, amikor Szung elnyert egy tengeri szállítmányozási megbízást, melynek keretében a Karácsony-szigeten lévő két brit támaszpont teljes ellátása az övé lett.

A maga módján a Szung-ügynökség feje éppolyan figyelemre méltó személy volt, mint Jack nagyapa – azokban a zsivány időkben nem is lehetett volna másképp fennmaradni, pláne sikeresnek lenni. Szung igazi Baba volt – apja kínai, anyja egy maláj hercegnő; a britek mélyen tisztelték a Babákat, mert úgy gondolták, tökéletesen

egyesítik a kínaiak (akik túljártak az eszükön) és a malájok (akiket meg túlságosan lustának tartottak) tulajdonságait.

Szung éppoly szenvedélyesen vonzódott a hivalkodó pompához, mint Jack nagyapa. Tengerparti háza akkora birtokon terült el, hogy függőkertelmek és egy állatkertnek is jutott benne hely. Az állatkert egyik lakóját, egy orangutánt, Szung legfinomabb borpárlatával itatták. Mivel Szung tevékenysége főként abból állt, hogy a kereskedelmi hajók beszállítója volt – hússal, zöldséggel és kenyérrel látta el őket –, és mert egyúttal a haditengerészetnek is ő szállította az élelmiszert, állandóan nyitva állt a háza mind a kereskedelmi flották, mind a haditengerészet tisztjei előtt. Egyetlen feltételt szabott csak: elegáns öltözetben kellett megjelenni, ami a tengerésztiszteknek semmiféle problémát nem okozott, de már a kereskedőhajók tisztjeinek nem mindig volt ilyen célra alkalmas darab a ruhatárában. Az ő kedvükért Szung házában jókora készletet tartottak esti viseletnek alkalmas kölcsönruhákból.

Szung nyitotta meg az első pékséget Szingapúrban. A hőségtől bágyadozó városba ő hozatott be elsőként jeget Amerikából, miután valamikor a 19. század elején az amerikaiak elkezdték kitermelni a télen befagyott tavak jegét, és a fűrészporral vastagon beszórt és így hőszigetelt jégtömböket eladták a Távol-Keletre. Néhány évvel később már gépi úton, 140 literes bádogdobozokba zárva termelték a jeget, és Szung hamarosan felépítette Szingapúr első hűtőházát.

A Dexter-vagyon sok különböző vállalkozásból tevődött össze, amelyek közül nem mindegyik bírta volna el a közelebbi vizsgálódást, bár az alapok szolidak voltak; ezeket Jack nagyapa apja rakta le még 1846-ban, amikor ő teremtette elő a Tanjong Pagarnál épülő szárazdokkhoz szükséges tőke egy részét. Ez a befektetése éveken át magas osztalékot hozott, egészen addig, amíg a dokk jóformán teljesen megsemmisült egy heves viharban, 1865-ben. A

részvényei hamar elértéktelenedtek – és ezen a ponton Dexter felvásárolta az összes részvényt, amire csak rá tudta tenni a kezét. Ebből persze semmi azonnali haszna nem származott, de az öreg Dexter pontosan tudta, hogy Szingapúr valaha a Kelet legfontosabb kikötője lesz, és akkor ezek a részvények kincset érnek majd.

Jack nagyapa nemcsak ördögien szerencsés volt, hanem saját erőből is növelte a vagyont, nemritkán személyes bátorsága révén, mint például az 1867-es zavargások idején, amikor a kínaiak szétverték az új postahivatalt, amelyet kifejezetten azért nyitottak Szingapúrban, hogy az ott dolgozó kínai vendégmunkások hazautalásait és levélforgalmát intézze. Mielőtt létrehozták ezt a postát, az itt dolgozó kínaiak hivatásos levélkézbesítőkkel küldték haza rendszeresen a keresményüket a Kínában élő családjaiknak, és ők többnyire kámforrá váltak a rájuk bízott készpénzzel együtt. Nagy keletjük volt a hivatásos levélíróknak is, akik valósággal ellepték a Raffles tér környékét – kezükben tintatartóval, kefékkel és vastag papírkötegekkel –, mielőtt egy-egy dzsunka útnak indult volna Kína felé.

Ezek a levélkézbesítők pontosan tudták, hogy amikor a posta kinyit, a könnyű pénzkeresetnek máról holnapra vége szakad, ezért „ANGOL BARBÁROK” feliratú táblákkal tüntettek, és azon keseregtek, hogy ezek a barbárok „ezrek megélhetését fogják tönkretenni”. Az egyik tábla pedig egyenesen ajánlatot tett: „A becsületes és erkölcsös férfiú, aki hajlandó levágni a postások fejét, pénzjutalmat kap.”

Elég sűrű volt a levegő. A rendőrök kitépték a tüntetők kezéből a táblákat. A csőcselék megtámadta a postahivatalt, és megpróbálta lerombolni. A rendőrségnek nem volt elég embere, hogy meg tudja akadályozni a randalírozás továbbterjedését, és mint máskor is gyakran, most is önkénteseket hívott segítségül.

Egyik kortársa kifejezésével élve, Jack nagyapa afféle „született önkéntes” volt. Vezetett már tigrisvadászatot, harcolt a Bugi kalózok ellen, jószerivel bármi bunyóra meg lehetett nyerni őt.

– Magukkal vagyok! – kiáltotta most is, és felkapott egy vészjósló kinézetű parangot – a bozótvágó kés helyi változatát – a legközelebbi rendőrőrsön. Aztán kevesebb mint egy tucat önkéntessel a tettek mezejére lépett.

– Rohamra! Lássátok el a nyavalyások baját! – kiáltotta, és meglóbálta a feje fölött a borotvaéles parangot. A tömeg ellenségesen méregette őket. Aztán ahogy elbizonytalanodtak, Jack nagyapa kiszúrta közöttük a főkolompost. A vállán megfeszültek az izmok, a parangot a magasba lendítette, és miközben a tömeg lassan oszladozni kezdett, teljes erőből lecsapott az ember fejére, akár egy húsvágó bárddal, és kiloccsantotta az agyvelejét az utca porába. – Van még jelentkező? – üvöltötte. – Gyertek csak, nyavalyások! – A többség futásnak eredt, de egyikük nem volt elég fürge. Jack nagyapa kezében ismét megvillant a penge, és ennek az embernek is úgy nyílt szét a feje, mint egy kettéhasított kókuszdió.

– Tévedés lenne azt hinni, hogy szeretem az erőszakot – mondta később az egyik barátjának. – Senki sem kedveli nálam jobban a malájokat és a kínaiakat, de egy ilyen helyen világossá kell tenni, hogy ki a főnök. – Bátor tettéről megemlékezett a *Straits Times* is, amelyet John Cameron, egy hajóskapitány alapított.

„A helyi közösség hálával tartozik Jack Dexter úrnak – írta Cameron –, amiért szinte egymagában leverte a postahivatalnál kitört rendzavarást, jószerivel a rendőrség teljes tétlensége mellett.” Miután részletesen leírta a történteket, a cikk így végződött: „Dexter úrnak a közösség iránt tanúsított kiállása és bátor tette megérdemli legőszintébb elismerésünket.”

Ez a szilaj virtus aztán igen jövedelmező vállalkozáshoz

segítette Jack nagyapát Malájföld felvidékén, ahonnan a főként kínai tulajdonú és a szállítási problémák ellenére is virágzó ónbányákból akkoriban még mindig ökrös szekereken hordták az ércet a tengerparti kikötőkbe. A kibontakozó fejlesztésekbe Jack nagyapa épp a postai zavargások után kapcsolódott be.

Egyszer a Robinson úti irodájában ült, amikor bejött a hivatalszolga, és jelentette, hogy egy bizonyos Mr. Masters óhajtja látni őt. Azokban az időkben Jack nagyapa nem volt épp elhalmozva munkával, ezért intett, hogy vezessék be az urat. Amaz rögtön elnézést kért, amiért csak így rátör, mindenféle előzetes bejelentkezés nélkül. Fehér vászonnadrágot és kék, kétsoros tengerészkabátot viselt, és persze gallért és nyakkendőt – ezek nélkül elképzelhetetlen volt egy hivatalos látogatás Szingapúrban –, amely alig látszott őszülő Ferenc Jóska-szakálla alatt. Széles karimájú kalapját levette, és miután Jack nagyapa hellyel kínálta, és egy szolga töltött neki némi friss zöldcitromlevet, rátért jövetele tárgyára.

– Őszintén csodáltam a bátorságát, uram, ahogy elbánt azzal a két malájjal – fogott bele a mondókájába az akkoriban dívó meglehetősen dagályos modorban. – Tekintve pedig, hogy én épp mostanában szándékozom Malájföldre menni, és járatlan vagyok a helyi dialektusban, szükségem lenne egy társra, aki közvetítőként és ha kell, testőrömként a segítségemre lenne.

Masters elmondta, hogy mérnöktanácsadóként dolgozik. A maláj kormány adott neki megbízást, hogy tanulmányozza a helyszínen, miként lehetne egy rövid vasútvonalat kiépíteni, amelyen a tengerpartra lehetne szállítani az ónércet.

– Ha megépül – mondta Masters –, a vonal Kuala Lumpurtól Klangig fog futni.

– Kuala Lumpurtól? – kérdezte Jack nagyapa.

– Igen, ebből az új városból indulna – erősítette meg Masters. – Egyelőre alig több néhány pálmalevéllel fedett kunyhónál, de ott van az ércbányászat központjában, és mivel ön jól beszéli a nyelvet, uram, gondoltam megkérdezem, nem volna-e kedve velünk tartani.

– És nekem ebből mi a hasznom? – tette fel a kérdést minden teketóriázás nélkül Jack nagyapa.

– A lehetőség, uram – felelte Masters jóindulatúan. – Az úti- és ellátási költségeire nekem lesz gondom – önnek nincs más dolga, mint hogy kihasználja a kínálkozó alkalmakat, amiből annyi lesz, amennyit álmában sem remélne.

Jack nagyapa világéletében utálta a lacafacázást. Imádott gyorsan és szokatlan módon sok pénzt keresni – és megvolt az a felbecsülhetetlen értékű képessége, hogy bármilyen színű és fajtájú emberekkel kijöjjön, hogy kiérdemelje előbb a tiszteletüket, utóbb rendszerint a barátságukat is. Egyet azonnal átlátott most is: előbb-utóbb *meg kell* épülnie a vasútnak, és ha most mellé szegődik ennek a Mastersnek, akkor valószínűleg előbb fogja tudni a vasút tervezett nyomvonalát, mint bárki.

Jóval mielőtt útra keltek volna, Jack nagyapa annyi kölcsönt vett fel, amennyit csak bírt, és el volt rá szánva, hogy minden talpalatnyi földet felvásárol.

Egy hónapra rá a két férfi négy teherhordó társaságában megérkezett a bádogviskókból álló Kuala Lumpur városába, nem érezték a lábukat, csapzottak voltak, és a végletekig kimerültek – de elcsípték azt a pillanatot Malájföld történetében, amikor KL-nek, ahogy a későbbiekben Kuala Lumpur ismertté vált, már csak az utolsó lökés hiányzott, hogy meginduljon a robbanásszerű fejlődés útján, és virágzó nagyvárossá nője ki magát. A vadnyugaton hirtelen a földből kibújt konjunktúratelepülések izzadságszagú, fojtogatóan párás klímájú, keleti változata volt ez a város, ahol csak a fantázia

szabott határt a jövőt formáló terveknek.

A városka főutcája mindössze egy dagonyás földút volt, a Klang folyón létesített kikötőtől az utolsó viskóig vezetett, ahonnan már a dzsungel következett. Az úton egymásra zsúfolt színes összevisszaságban egy szabadtéri piac, szerencsejáték-lebujok és ópiumbarlangok, kuplerájok, disznóólak és mészárszékek váltogatták egymást, közben egy-egy műhellyel, ahol szorgos kezek az ónbányákban elromlott gépek javításával foglalatoskodtak. A városba Malájföld más részeiből, sőt még Kínából is valósággal vonzotta az embereket a bőséges munkaalkalom – már azt, aki dolgozni akart. Ha megkérdeztek valakit, miért jött oda, általában valami ilyesmit válaszolt: „Kínában tudtam, hogy előbb-utóbb éhen halok. Ez itt is megtörténhet – de az is lehet, hogy megtollasodom."

A malájok teljes békében éltek az újonnan jöttekkel. Ezt az alapjában földművelőkből álló lakosságot láthatóan hidegen hagyta a felduzzadt népesség, az ismeretlen, új gépek vagy a műhelyekből kiáradó csengő-bongó munkazaj. Hiszen ők, a maguk módján, szinte minden erőfeszítés nélkül is jól megvoltak, nem úgy, mint a gyors meggazdagodás reményében érkező kínai betolakodók, mert a *kampong*okban, azaz falvakban élő maláj családokat a bőkezű természet ellátta a fák gyümölcseivel, a föld termésével és a folyók halaival.

Mire azonban Jack nagyapa és Masters megérkeztek, a malájok már szájtátva bámulták elöljáróik, a maláj szultánok villámgyors vagyonosodását, ahogy egyszerre csak elkezdtek káprázatos selyemkaftánokban járkálni, gyönyörű nők után kajtatni és szórni a pénzt a szerencsejátékokra – mindezt a kibányászott ónérc után kapott busás járadékokból. Nem egy közülük akkor járt először a palotáján vagy a faluján kívül, mert az ónból származó pénz a bozóttűz terjedési sebességével árasztotta el KL-t, és a szultánok és

rádzsák nem akartak kimaradni ebből a hirtelen jött jólétből. Egymást érték a Kínából behozatott tűzijátékok, az össznépi lakomák és a dzsungelszafarik, ahová az elefántok hátán ládaszámra hordták a pezsgőt az expedíció tagjainak. Jack nagyapa összeakadt egy szultánnal, aki 50 000 mexikói ezüstdollárost halmozott fel, egy hadseregnyi rabszolga fényesítgette neki állandóan, hogy felvághasson kincsével az odaérkezőknek. Egy másik elöljáró, aki rendszeresen megjelent KL-ben az elefántja nyergében, minden alkalommal ezüstdollárosokat dobált az emberek közé, akik, tudomást szerezvén a szultán közeli jöveteléről, a zsákmány reményében hosszú sorban préselődtek össze a sáros utak mentén. A szultán azt hitte, hozzásegíti a rászorulókat, hogy az alamizsnából élelmet vegyenek, ám ehelyett a szerencsések – amint a jótevő visszatért palotájába – azonnal a bordélyok vagy a szerencsejátékbarlangok felé vették az irányt.

A nőket, köztük csodaszép teremtéseket, úgy osztogatták a gazdagok, mint nagylelkűségük vagy jóindulatuk jelét. Amikor Jack nagyapa meglátogatta az egyik szultánt, hogy hektáronként 25 centért felvásárolja a földjeit, az öregember annyira megilletődött, amiért Jack nagyapa készpénzzel fizetett, hogy két lánnyal még mindenképpen meg akarta toldani az ajánlatot, mielőtt megkötik az alkut. Rossz modorra vallott volna visszautasítani az ajánlatot, így hát Jack nagyapa „kölcsönvette” a két lányt arra az időre, amíg ott tartózkodott.

– Egyikük tizenöt éves volt, a másik talán tizennyolc, és én mindkettőt megdöngettem minden áldott éjjel, amíg Malájföldön időztem – dicsekedett Jack nagyapa boldogan még évekkel később is. – Mit mondjak, nem rossz buli egy vagyont keresni és hozzá még két lányt is kapni. Életem legszebb három hónapja volt!

Ezekben az időkben ismerkedett meg Jack nagyapa Frank Swettenhammel, ezzel a szögletes állú, ambiciózus fiatal tiszttel, aki azzal az eltökélt szándékkal lépett a Maláj Polgárőrség soraiba, hogy előbb-utóbb a Szorosmenti Települések kormányzója váljon belőle. Barátsága a későbbiekben még nagyon hasznosnak bizonyult. Míg Jack nagyapa Mastersnek segédkezett, Swettenham Brazíliában, az Amazonas torkolatvidékén vadon növő fákról vett – a rossz nyelvek szerint ellopatott – magokról növesztett mintegy tucatnyi, ismeretlen facsemetével kísérletezett, és azzal próbálkozott, hogy az itteni éghajlaton magról szaporítsa őket. A magokat a Kew Gardensben csíráztatták ki, és onnan telepítettek Malájföldre egypárat.

Amikor Jack nagyapa találkozott velük, a csemeték már négy méternél is magasabbra nőttek. Ezek voltak ez első gumifák Malájföldön – és a kutyát se érdekelték, mert öt vagy hat évig tartott, mire végre kaucsuktejet, a nyersguminak ezt a ragacsos alapanyagát lehetett csapolni a kérgükből. Bár akkoriban a kávétermesztés volt „a nyerő”, Jack nagyapát, aki amúgy is született hazardőr volt, felizgatta Swettenham lelkesedése. Noha a földeket csak azért vásárolta fel, hogy haszonnal továbbadja őket, egy hirtelen ötlettől vezérelve Swettenhamnek a szavát vette, hogy ha majd további magkészletet sikerült csíráztatnia, neki is ad belőlük azzal a feltétellel, hogy nagyapa vállalja egy ültetvény létesítését. Swettenham, akinek egy egész gumifaliget díszítette a rezidenciáját, őszintén csodálta az ő hozzáállását, aki nem félt egy kis kockázattól azokban az időkben, amikor a kínai ültetvényesek még mereven elzárkóztak attól, hogy bármi mást termesszenek, mint kávét.

– Majd látogasson meg, ha megvan a föld – mondta neki Swettenham.

A föld felvásárlásának hektáronként néhány centért semmi

akadálya sem mutatkozott, miután Masters hamar kiderítette, hogy az esőerdő és a mocsarak miatt csak egyetlen elképzelhető nyomvonala lehet a tengerhez vezető vasútnak. Jack nagyapa, amint megtudta, hogy hol húzódik ez a nyomvonal, csak vett és vett és vett, mint a gép – minden feltűnés nélkül, de ahhoz mindig ragaszkodott, hogy jogilag támadhatatlan szerződésekben ruházzák rá a területek tulajdonjogát. A szultánok tökéletesen értéktelennek hitték a dzsungelt, és alig várták az őrült angol megérkeztét (csak egy *őrült* képes pénzt adni az őserdőért!), akiről azt gondolták, hogy egy habókos pancser, akit könnyűszerrel kifoszthatnak. Masters is vásárolt földet, de az ő anyagi lehetőségei korlátozottak voltak.

Mielőtt visszaindult volna Szingapúrba, Jack nagyapa még egyszer visszament KL-be, és emlékeztette Swettenhamet a gumifacsemetékkel kapcsolatban tett ígéretére.

– Megvan már a földje? – kérdezte tőle Swettenham.

Jack nagyapa nem látta szükségesnek felvilágosítani a fiatal kormánytisztviselőt arról, hogy a fél őserdő az övé, le a tengerpartig. De elkülönített egy több mint nyolcszáz hektáros részt, amelyről eldöntötte, hogy megtartja magának. Ennek a földterületnek volt valami különleges ismertetőjegye, ami teljesen lenyűgözte Jack nagyapát. Az őserdőbe vezető poros ösvény mentén ott állt egy hatalmas fa, amelyet apránként teljesen megfojtani látszottak a kúszónövények egyik leggyilkosabb fajtájának, az arának a rácsavarodó indái; a kúszónövény törzse helyenként vastagabb volt egy emberi combnál, indái körbefonták az életet adó fát, és már vagy tizenkét méteres magasságba érve úgy tetszett, teljesen elveszik a levegőt és a fényt előle. Mostanra a kúszó függőgyökerei nyolcméteres magasságból csüngtek lefelé, a vékonyabbak akár egy fagyöngyfüggöny szálai, melyeket Jack nagyapa könnyedén félrehúzhatott volna, a vastagok meg akár egy tömlöc rácsai.

Némelyikük már gyökeret is vert a környező talajban, valósággal foglyul ejtették a fát. A terület KL-től úgy tizenhat kilométerre helyezkedett el. Swettenham és Jack nagyapa kilovagoltak, hogy szemügyre vegyék. Jack nagyapa előhúzta a tulajdoni lapokat, és Swettenham megint szilárd ígéretet tett neki, hogy ingyen odaadja a facsemetéket, amikor eljött a telepítés ideje.

– Ara birtoknak fogom hívni – mondta Jack nagyapa –, csak hogy boldogítsam ezt a nyavalyás kúszónövényt. – Így lett Jack nagyapából az egyik első malájföldi gumifaültetvény birtokosa.

De persze várnia kellett. Jóval e beszélgetés előtt kiszivárogtak a vasút tervének a részletei, és a föld ára, ami Jack nagyapának helyenként kevesebb mint 25 centjébe került hektáronként, az égbe szökött – különösképp a spekulánsok között, akik bányák nyitását vagy kávéültetvények létesítését fontolgatták. Jack nagyapa jóval a vasút 1886-os megnyitása előtt eladta az összes, kölcsönpénzen felvásárolt földjét, és volt, hogy kétszázötven dollárt is megkapott egy hektárért. A megkeresett haszon egy részén két hajót vásárolt.

Ha voltak is Jack nagyapának kétségei a gumitermeléssel kapcsolatban, Frank Swettenhamnek ezt mondta egyszer: „A kávécserje-kultiválás az ördögnek végzett munka. Még néhány év, és egyetlen szem kávé sem terem Malájföldön.” Nem kellett pénzügyi zseninek lenni ahhoz, hogy valaki erre a következtetésre jusson – mert már akkor világos volt, hogy bármily furcsán hangozzék is, ugyanaz a Brazília, ahonnan az eredeti gumifacsemeték származtak, előbb-utóbb tönkreteszi a maláj kávétermelők esélyeit. Brazíliában kávétúltermelés volt, és amikor 1886-ban 107 000 fekete rabszolga nyerte vissza a szabadságát, a brazilok 900 000 olasz parasztot telepítettek be a kávéültetvényeken való munka elvégzésére. Az 1870-ben még évi hárommillió zsákos termés a századfordulóra elérte a 12 millió zsákot. Nem volt annyi ember a Földön, amennyi

ezt a rengeteg kávét megigya. A piac összeomlott, a maláj kávétermelők egy szem nem sok, annyit sem tudtak eladni.

Valamikor ez idő tájt fogott bele Jack nagyapa a gumitermelésbe; nemcsak azért, mert értelmetlen lett volna kávécserjét ültetni, vagy mert Swettenham megígérte neki az ingyen facsemetéket, hanem mert képtelen volt kiverni a fejéből egy újságcikket, amely még 1888-ban jelent meg a *Straits Times*ban. Egy skót állatorvosról szólt, aki kifejlesztett egy pneumatikus kereket a biciklijéhez. Ezt az embert John Boyd Dunlopnak hívták, és Jack nagyapa már akkor megjósolta, hogy „Egy szép napon ezekkel fogják felszerelni az automobilokat, és akkor se égen, se földön nem lesz annyi gumi, hogy kielégítsék vele a keresletet".

Beültette hát az Ara birtokot hektáronként ötszáz, ingyen kapott gumifacsemetével, és a szerencse megint csak melléje szegődött, mert akkoriban még nem jöttek rá, miképp lehet gazdaságosan kinyerni a fákból a ragacsos kaucsuktejet, amikor elérték a hatéves kort. De két évvel azelőtt, hogy Jack nagyapa gumifái termőre fordultak volna, egy Henry Ridley nevű brit botanikus kifejlesztette a „csapolási" technológiát. 1897-ben megtervezett egy különös eszközt, amellyel rézsútos, vékony bemetszést lehetett ejteni a fa külső kérgén. Alul egy aprócska horonyban végződött, amelyen aztán lefolyt a fa belső kérgéből szivárgó kaucsuktej egy alája rögzített bögrébe. Ezt a csapolók végül vödrökbe ürítették.

Egyik napról a másikra a gumi lett „a nyerő". Most aztán Jack nagyapa nagy hasznát vette a „vasútpénz"-nek meg a virágzó ügynökségének, mert a gumi haszna önmagában nem volt elegendő. Jókora tőkét kellett befektetnie az ültetvény felszerelésébe: tartályokra volt szükség a nyersgumi megszilárdításához, füstölőkre, ahol kiszáríthatja a friss latexbálákat, és hogy az egész vállalkozás

nyereségessé váljon, kellett egy ügynökség is, amelyik eladja és leszállítja a gumit, és biztosítja is a szállítmányokat. A Dexter Társaság mindezekre a feladatokra alkalmas volt – sőt az ügynöki teendők ellátását felajánlhatta más, kisebb ültetvényeseknek is, akik a gumi kitermelésével még meg tudtak birkózni, de az már meghaladta az erejüket, hogy az eladással és a szállítással is maguk bajlódjanak. Az első ültetvényesek közül tízen váltak ily módon a Dexter Társaság állandó ügyfeleivé. Közülük öttel az volt a megállapodás, hogy részesedést adtak az ültetvényből a Dexternek, amiért az kölcsönöket folyósított nekik a korszerű berendezésekre, amelyeknek a beszerzését Jack nagyapa megint csak a saját kizárólagos jogokkal bíró érdekeltségein keresztül bonyolította. A birtokok napi menedzselését rendszerint az – általában brit – ültetvényes látta el, az irodában többnyire kínai vagy indiai személyzet tartotta a helyi vevőkkel a kapcsolatot – a tényleges csapolást pedig tamil és – az egyre nagyobb számban érkező – dél-indiai meg ceyloni munkások végezték.

Konkurensei erősen féltékenykedtek Jack nagyapa aránytalanul magas részesedésére a gumiüzletben, pedig a Dexterrel szerződő kisebb ültetvények, még ha oda kellett is adniuk hasznuk egy részét a szolgáltatásokért, sokkal jobban jártak, mint a magányosan próbálkozó cégek. Mivel a Dexter Társaságnak saját hajói voltak, és virágzó export-import ügynöksége, ráadásul hitelbe, biztosítással együtt árusította az ültetvényeken szükséges berendezéseket, ezek a kisebb cégek előnybe kerültek azokkal szemben, akik mindent egymaguk csináltak; hiszen a Dexternél végül is a Robinson úti irodában az összes kis ültetvény minden egyes szállítmányának minden gondját-baját egyetlen hivatalnokgárda intézte, és az irodabérletért is csak egyszer kellett fizetni. Egy maláj felvidéki, Szingapúrtól távol eső ültetvény gazdája tehát jobban járt, ha

mindent rábízott egy ügynökségre, mint ha néhány százalék megtakarítása mellett maga próbálkozott volna azzal, hogy tucatnyi különböző céggel üzleteljen.

Jack nagyapa szinte mindenbe belevágott. Még egy étterem építését is megfinanszírozta részben, annyira utálta, hogy képtelen ehető ebédhez jutni az irodája környékén. Kezdetben még hazajárt ebédelni, de a nyolcvanas évekre elviselhetetlenné vált a forgalom: bivaly vontatta szekerek, kordék és gyalogosok özöne vívott csatát az út minden négyzetcentiméteréért a lovas kocsikkal, ráadásul senki se nézett az orra elé, úgyhogy a kocsizás szinte lehetetlenné vált. Így hát amikor Jack nagypapának nem sikerült az újonnan megnyílt Krikettklub vezetőségét meggyőznie arról, hogy szolgáljanak fel ebédet, megkereste az egyik üzleti ismerősét, akinek nemcsak igen jóképű tengerparti telke volt, de azzal dicsekedett, hogy nála szolgál Szingapúr legjobb szakácsa.

Jack nagyapa közbenjárásával azután ez az ember nyitotta meg a város első ebédlőtermét, ő pedig saját törzsasztalánál ebédelhetett ott mindennap délidőben. A szakács olyan kitűnőnek bizonyult, hogy néhány hét elteltével kizárólag három nappal előre, telefonos rendelésre lehetett csak asztalt foglalni (egy ősi, 1878-ban beszerelt, kézi tekerős készüléken).

Akinek arra volt kedve, étkezhetett a tengeri szellőktől átjárt kertben is, *mynák* – fehér tollú, élénksárga csőrű, Bali szigetén és a délkelet-ázsiai térségben őshonos seregélyfélék – csicseregése mellett, skarlátvörös levelekkel pompázó, ausztrál díszfák árnyékában, szálegyenes, karcsú pálmák között, amelyeknek a lapos, legyezőszerű levelein át az óceán hűsítő látványa derengett fel. A két új társnak valami nevet kellett adnia az új étteremnek. De mit?

– Szerintem egyetlen lehetőség van – mondta Jack nagyapa. –

Nevezzük el Rafflesnek.

*

Bár a Dexter-vagyon szépen gyarapodott, Jack nagyapa két legnagyobb pénzügyi manőverére a századfordulóig kellett várni. Ahhoz mindig is kitűnő érzéke volt, hogy a megfelelő időben legyen a megfelelő helyen; de még ennél is jobban értett ahhoz, hogy ösztönösen felismerje, amikor ütött a cselekvés órája. Ezt az ösztönt követte akkor is, amikor felvásárolta a maláj őserdőt – és akkor is, amikor az így szerzett birodalmon a megfelelő pillanatban, az elérhető legjobb áron adott túl. Mostanra a hatalom berkeiben is életre szóló barátságokat sikerült kötnie a gumifák iránt mutatott lelkesedésével.

1900-ban olyan szóbeszéd jutott Jack nagyapa fülébe, ami aztán végképp megalapozta a vagyonát. Abban az időben még a felföldi bányákban kitermelt ónércet beolvasztották, és rudakat öntöttek belőlük a szingapúri öntödékben, amelyeknek a Malakai Kereskedelmi Társaság volt a tulajdonosa. A világon forgalomba kerülő ónnak több mint a fele került ki ezekből, hogy aztán a piacon árveréseken találjon gazdára. Még évekkel korábban Jack nagyapa a vasútpénz egy részéből Malakai Kereskedelmi Társaság-részvényeket vásárolt, és ahogy mindig mesélte (idősebb korában egyre sűrűbben), egy merő véletlen folytán értesülést szerzett egy merész amerikai üzleti tervről, amely kis híján elérte, hogy a

szingapúri öntödék örökre bezárhassák a kapuikat.

Egyik este egy Szingapúrba látogató kellemes, fiatal, Johnson Holdenként bemutatkozó amerikaival volt hivatalos vacsorája a Rafflesben, melyet Jack nagyapa még mindig a saját felségterületének tekintett (noha időközben három fivér megvásárolta az éttermet, és pompás szállodát alakított ki belőle).

Jack nagyapa sohasem pazarolt sok időt mindenféle fiatalemberekre, hacsak az illetők nem a saját családjából valók voltak, de Johnson, ez a jó kedélyű és közlékeny amerikai csak beszélt, beszélt, miközben Jack nagypapa igyekezett titokban elnyomni az időnként rátörő ásítást – közben csak úgy folyt a pezsgő –, míg egyszer csak Johnson száját elhagyta a varázsszó: *ón*.

Szingapúr a pletykák városa volt, az üzleti és magánélet is az informális csatornákon érkező hírekből táplálkozott, azoknak a halkan elsuttogott titkain virágzott fel – vagy ment épp tönkre. És ha valakinek a szájából elhangzott egy-egy árucikk vagy érdeklődést keltő név – a hallgatóság fülei, mint a kutyáé, az égnek meredtek.

– Hogy mi van az ónnal? – vágott közbe Jack nagyapa. – Csak nem ön is ónban utazik, kedves… megengedi, hogy a keresztnevén szólítsam?

– Megtisztel vele, uram. Nem, én nem foglalkozom ónnal… de a papám igen.

A Jack nagyapánál kevésbé éber vagy mondjuk inkább: kevésbé éles szemű hallgató ezen a ponton alighanem eldünnyögött volna valami semmire sem kötelező általánosságot arról, hogy bizony, bizony, ő is ónnal foglalkozik. Jack nagyapa ehelyett telitöltötte Johnson poharát, és azt kérdezte tőle:

– Ahá, édes fiam, nagyon érdekes. És mondja csak, a kedves papája is itt van önnel?

– Nem, egyedül jöttem, uram – felelte Johnson. – Vakációzom.

Apám csak akkor jön majd, amikor nyélbe ütötte az ónügyletet.

Az este még nem ért véget, amikor Johnson Holdenen már jelentkeztek az elhasználtság első tünetei, de azért vitézül ragaszkodott hozzá, hogy első látogatása során máris belekóstoljon eme izgalmas új város éjszakai életébe. Jack nagyapa, aki bárkit az asztal alá ivott Szingapúrban, még nem látta elérkezettnek az időt, hogy feltegye a lényegi kérdést.

– Mégis mire gondolt? – kérdezte.

– Nőkre, természetesen! – válaszolta Johnson, őszintén kitárva a szívét.

Jack nagyapa, aki a szivarja vége felé tartott, ezen a ponton egészen biztosan úgy érezte, hogy valami „nagy hal" akadt a horgára. Nem lévén a szavak embere, csak ennyit kérdezett:

– Kínai, indiai vagy maláj legyen?

– Mindhárom! – kiáltotta Johnson. – És ne haragudjon, de muszáj önnek megmondanom, uram – ön az én emberem.

A páros ezek után a MacPherson út egyik leghírhedtebb és egyúttal legjobban vezetett bordélyában végezte, a Serangoon út végénél kezdődő, hosszan elnyúló, poros vörös lámpás negyedben. Amikor Johnson ragaszkodott hozzá, hogy „Kérem, uram, legyen a vendégem", Jack nagyapa elfogadta, és ha hinni lehet a beszámolónak, mindketten kitűnően szórakoztak. Erre egy újabb üveg pezsgőt ittak, ami után Johnsonból kibukott az az egyszerű, ám életbe vágón fontos információ, miszerint az apja egy gazdag amerikaiakból álló szindikátus tagja, amely azt tervezi, hogy közvetlenül a maláj bányáktól vásárolja fel az ónércet. Ha nem megy másképp, akkor majd átmenetileg magasabb árat kínálnak, mint a Malakai Kereskedelmi Társaság, hogy térdre kényszerítsék a piacot, az ércet pedig hajóba rakják, és elszállítják Amerikába, ahol majd a keleti parton megolvasztják.

Jack nagyapa pontosan tisztában volt vele, hogy ez mit jelent. Az amerikaiak először felhajtanák az árakat, aztán amikor az ellenőrzésük alá vonták a maláj önkészletek java részét, szépen elintéznék, hogy vámot vessenek ki az Egyesült Államokba érkező feldolgozott ónra mint „késztermékére. Ha pedig elmaradnak az amerikai megrendelések, a szingapúri öntödék néhány hónap alatt tönkremennek.

Szegény Johnson álmában se gondolta volna, miképp járul hozzá ez a kikotyogott információ a Dexter-birodalom bebetonozásához. Jack nagyapa tudta, hogy Frank Swettenham, akit mostanára már Sir Franknek kellett szólítani, és ő volt Szingapúr kormányzója, tajtékzani fog, ha meghallja… nem is, *amikor* meghallja a híreket. Azt is tudta, hogy Swettenham kedveli őt, és pontosan emlékezett rá, hogy egyszer azt mondta neki: „Maga egy vén gazember, de ha szorult helyzetbe kerülnék, megbíznék magában."

Mindezzel a tudással felvértezve, Jack nagyapa két dologra szánta el magát, és közben gondosan ügyelt rá, hogy a legfontosabb dolgok kerüljenek előre, mert a kedvenc üzleti bölcsessége így hangzott: „A siker titka a helyes sorrend megválasztásában rejlik."

Másnap reggel először is szép csöndben annyi Malakai Kereskedelmi Társaság-részvényt vásárolt, amennyit csak bírt. Csak miután megvolt ezzel, kért audienciát Swettenhamtől. Aznap később odahajtott a Kormányzósági Hivatalhoz az öt lóerős, rúdkormányos Benz kocsijában, amit még 16 font sterlingért vásárolt.

Sir Frank jóvágású, egyenes derekú, megállapodott férfiú volt már, száját dús bajusz, fejét busa haj fedte, és veséig hatoló pillantással tudta méregetni a monoklija mögül az olyanokat, akiket valamiért nem kedvelt. A parkra néző verandára tessékelte Jack nagyapát, és megkérdezte tőle, mi járatban jött. Jack nagyapa

minden kertelés nélkül előadta neki az éjjel hallottakat. A kormányzó teljesen elképedt, Jack nagyapa pedig azonnal tanáccsal sietett a segítségére.

– Ha a külügynek táviratozik, az amerikaiak rég véghezviszik a tervüket, mire önnek válaszol valaki Londonból – figyelmeztette a kormányzót. – De van valami, uram, amit talán helyileg is meg lehet tenni az öntödéink védelmében. Vessen ki exportvámot az *ónérc* kivitelére, méghozzá olyat, hogy abba belegebedjenek.

Swettenham pedig pontosan így járt el. Gyorsan hozott egy helyi rendelkezést, amit azonnal törvényerőre is emeltek – bátran –, még mielőtt tájékoztatták volna a külügyet. A rendelet jókora kiviteli vámmal sújtott minden olyan ónércszállítmányt, amit a Malaka-szoroson kívülre vagy a rendeletben felsorolt egyéb brit gyarmatokon kívül eső célállomásra visznek ki.

Amikor a helyi üzletemberek rájöttek, hogy miért adták ki ezt a látszólag nem túl nagy horderejű rendeletet, a Malakai Kereskedelmi Társaság részvényeinek árfolyama az egekbe szökött.

Nem sokkal ezután Jack nagyapának volt még egy nagy húzása. Apja egyike volt az eredeti tőkéstársaknak, akik annak idején összeadták a Tanjong Pagar-i kikötő megépítéséhez szükséges pénzt. A legelső évtől kezdve ezek a részvények, amelyek a kibocsátáskor jóformán fillérekbe kerültek, megbízhatóan hozták minden évben a 12 százalék körüli hozamot, úgyhogy a századfordulóra már 300–400 szingapúri dollár körül cseréltek gazdát. Most is egy szóbeszéd indította be Jack nagyapa fantáziáját, amikor a tudomására jutott, hogy a kormány állítólag állami tulajdonba akarja venni a kikötőt. Ugyan ő magának is megvolt a jókora, örökölt kikötői részvénypakettje, azért még bevásárolt további 3000 darabot 350 dollár – azaz úgy 33 font sterling – körüli átlagáron. Két nappal később a kormány gyalázatos ajánlatot tett – 250 dollárt kínált egy

részvényért. A tárgyalások zsákutcába torkollottak, és egy pillanatig úgy tetszett, Jack nagyapa irtózatos nagyot bukott. De aztán a külügy kiküldött egy független szakértőt, aki a kikötői vállalat részvényeit 880 szingapúri dollárra értékelte. Jack nagyapa mesebeli hozamot vághatott zsebre az eredeti részvényeken, de még az utóbb, a kisajátítást közvetlenül megelőző napokban felvásárolt részvénypaketten is több mint egymillió dollár volt a haszna. Egy percig sem habozott, ment, és vett még két hajót.

1903-ra, amikor már küszöbönállt az álomházba való beköltözés Tanglinból, Jack nagyapa férfitársainak minden okuk megvolt az irigységre. Igazi különcnek számított. Elképesztő mennyiséget bírt inni, és úgy tűnt, szomja csak nőtt az évek múlásával. Időnként napokra eltűnt, s aztán ziláltan és hallgatagon került elő. Hasonlóan nagy étvágya volt a helyi hölgyeket illetően, ami alighanem közrejátszott sokat szenvedő felesége korai halálában. Olyan embernek született, aki teli szájjal habzsolja az életet, így hát nem tűrt félmegoldásokat akkor sem, amikor a házát építette, ami – ez eltökélt szándéka volt – a Dexter Társaság sikerét volt hivatva hirdetni.

Elérkezett az új ház avatási ünnepségének a napja. Négyszáz méter hosszú kocsiutat hasítottak a dzsungelbe, ami a Bukit Timah útról a házig vezetett, és ezen jöttek most a fogatok, előbb behajtván a díszes, kétszárnyú kovácsoltvas kapun, amit maga Jack nagyapa tervezett, és Bukit Timah falusi kovácsműhelyében készített el a helyi mester. A durva, egyenetlen *lallang*ot – ezt a speciálisan szingapúri füvet – guggoló malájok hada nyírta viszonylag simára az előző nap, rövid, borotvaéles, sarlószerű késekkel, szinte szálról szálra haladva.

Hasonlóan a többi bungalóhoz – Szingapúrban minden házat

bungalónak hívtak –, a bálterembe nyíló főbejárat előtt fedett, oszlopos előcsarnok magasodott, hogy a fogatokból kiszálló vendégek a leghevesebb záporban se ázzanak meg.

Még a *Straits Times* is megfeledkezett a „Dexter Kabaréról", amikor a pompás estélyről szóló tudósításában imigyen ecsetelte a látottakat: „Szingapúrban még sosem volt ilyen nagy jelentőségű társadalmi esemény, mint Dexter úr házának az avatása, ahol a négyszáz vendég hölgytagjain látható estélyi ruhacsodák bármelyik angol vagy francia udvari bálban is megállták volna a helyüket."

Jack nagyapa láthatóan pompásan visszavágott a korábbi sértésekért. A *Straits Times* tudósítóját legalábbis mindenképp lenyűgözték a tapasztaltak, mert így folytatta tudósítását: „A ruhák könnyed eleganciája után hasonlóan légies vacsorára számítottunk volna. A kiadós étkezésben ezzel szemben leves és hal, sült marha, birka, pulyka és kappan szerepelt, amit ízletes nyelv-, szárnyas-, hidegsült- és pároltzöldség-költemények egészítettek ki, majd curry és rizs következett, amit helybéli savanyúságokkal és fűszerekkel tálaltak fel. Az étkezéshez számolatlanul töltögették a szolgák a finomabbnál finomabb pezsgőt a vendégek serlegeibe. Desszertként ananászt, banánt, mangót, rambutánt, grépfrútot és mangosztánt szolgáltak fel."

Vacsora után a vendégeket az avatóceremóniára a kertbe szólították, miközben odabent a szolgák leszedték és kihordták az asztalokat, hogy helyet csináljanak a bálteremben a tánchoz, és a frissen lerakott parkettet krétaporral szórták fel, nehogy valaki elcsússzon rajta.

„Ritka alkalom az ilyen, hogy ennyi tüneményes szépség és elegancia gyűljön össze egy helyen – írta a *Straits Times*. – Meleg és holdfényes volt az este, amikor Dexter úr vendégeit a ház elé invitálta, ahol fáklyák fényében úszott az épület főbejárata. Az

inasok mindenki poharába újabb adag méregdrága pezsgőt töltöttek, majd Dexter úr megkérte a katonazenekart, amely a kormányzó úr nagyvonalú hozzájárulása révén emelhette az estély fényét, hogy dobpergéssel jelezze a közönségnek az ünnepélyes pillanat elérkeztét. Egyik kezében egy pohár pezsgővel Dexter úr, aki ezúttal nem a megszokott fehér vászonruhájában jelent meg, hanem finom szabású estélyi öltözékben, megvárta a dobpergés elállta után beköszöntő néma csöndet, aztán lehajolt, és ujjai közé vett egy maroknyi vörös földet."

Miközben a vörös földet lassan visszapergette az ujjai között, Jack nagyapa ezt kiáltotta:

– Malájul a vörös földnek *tana merah* a neve, és én úgy gondolom, hogy ez a név méltó lesz ehhez a házhoz, amely reményeim szerint családunk jó néhány jövendő generációjának lesz az otthona.

Tökéletesen Jack nagyapára vallott, ahogy most felemelt kezével további figyelmet kért, és a fáklyák fénykörébe odaintett egy idősebb kínait.

– Külön örömömre szolgál – folytatta –, hogy a vendégeim között üdvözölhetem régi riválisomat és jó barátomat, Szung urat. Szingapúrnál nincs nagyszerűbb hely az egész földkerekségen, de ha jutni akarunk valamire, akkor együtt kell működnünk, így hát hadd rázzam meg a kezét, uram és kedves szomszédom. – Aztán két fiatalembernek is intett, hogy jöjjenek be a fénykörbe; egyikük P. P. Szung volt, az idős kínai fia, a másik pedig Jack nagyapa saját, magas és sovány, huszonhárom éves fia, akiből később és mindörökké majd Jack papa lett. – Íme, két férfi, akik majd örökül kapják e sziget minden nagyszerű kincsét – kiáltotta Jack nagyapa.

– És akik, nagyon remélem, örökké barátok maradnak, és sosem válik ellenség belőlük, mert sohasem szabad

megfeledkeznünk arról, hogy szükségünk van egymásra. Szingapúr az *ő* szigetük volt, de Nagy-Britannia tette azzá, ami ma. – Ezen a ponton a kínai és az angol fiatalember kissé elfogódottan kezet rázott egymással, aztán a hölgyek izgatott „óóó” és „ah” kiáltásaitól kísérve, Jack nagyapa ünnepélyesen az egyik oszlophoz vágta a pezsgősüveget. A katonazenekar rázendített a *God Save the King*re, és ezzel felavatódott ez a nagyszerű, Tanamera névre hallgató ház, ahol volt szerencsém a világra jönni 1913. szeptember havának kilencedik napján.

ELSŐ RÉSZ
Szingapúr, 1921–1936

1

Nagyon sokat voltunk együtt, mielőtt a háború szele szétszórta volna a két családot: gyerekkorunkban a Tanamera kertjében játszópajtásai voltunk egymásnak – Natasa, a nővérem, aki nálam négy évvel volt idősebb, s aki az elsőszülött jogán mama után kapta a nevét; Tim, a bátyám; Paul Szung és a testvére, Julie; no meg apáink, anyáink és nagyapa, akik hol közösen vigyáztak ránk, hol együtt iszogatták esti *sztengá*jukat – szódával felhígított whiskyjüket – a nyugati verandán; később, tinédzserként minden péntek este foxtrottot jártunk a Raffles Hotelben, vagy elegáns öltözetben együtt keringőztünk a hatalmas bálteremben Dexterék nagyszabású estélyein.

Azután mások is csatlakoztak a társasághoz. Miki, a japán fiú, aki a cambridge-i egyetemi teniszválogatottban játszott valaha. És Tony Scott, aki belezúgott Natasába, és abban reménykedett, elveszi majd feleségül. Csakhogy Natasa nem volt hétköznapi lány, nem volt könnyű megszelídíteni, különösen azután, hogy beleszeretett Bertrand Bonnard-ba, a titokzatos svájci üzletemberbe. Ott volt még Vicki, aki azért jött Angliából Szingapúrba, hogy férjet fogjon magának, és olyan fiatal volt, hogy akár még hozzám is jöhetett volna – ezt nagyon szorgalmazta is –, de végül mégis Tony Scott apjának lett a felesége.

Azok voltak csak a boldog évek, amikor Szingapúr mesés gazdagságát csak éghajlatának forrósága és páratartalma múlta felül, és a nagy sürgés-forgás biztos jövőt ígért. Számomra azokat az időket csak az tette még boldogabbá, hogy, amint az várható volt, beleszerettem Julie Szungba – és fittyet hányva Szingapúr minden

íratlan társadalmi szabályának, titokban szeretők lettünk.

Ugyan Julie bőre sápadt aranyszínű volt, az enyém meg fehér, bár az apja, P. P. Szung tökéletesen magán viselte a kínai milliomosok rideg szenvtelenségét, én meg egy szingapúri kereskedőház várományosa voltam, ahol mereven ragaszkodtak a faji megkülönböztetéshez, és ez szigorúan elhatárolt, egymástól gondosan elkülönített csoportokba osztott fehéret, sárgát és barnát – mégse gátolhatta meg semmi, hogy Julie meg én végül egymásba szeressünk.

A Szungok és a Dexterek élete mindig is közös mederben folyt. Cégeink tevékenysége kiegészítette egymást, így gyakorta szoros együttműködésben dolgoztunk a közös profit érdekében. A Szungok egyben legközelebbi (bár láthatatlan) szomszédjaink is voltak attól a pillanattól kezdve, hogy Jack nagyapa eladta P. P. Szung apjának azt a négyhektárnyi telket, amelyre – a korábbi Szungok használhatatlan és hivalkodó háza helyett – felépített egy kúriát.

És bár Szingapúr törvényei szerint nagyon sok olyan hely volt, ahol kínaiak és britek nem mutatkozhattak együtt – például a klubokban vagy az oltár előtt –, a személyes barátságoknak semmi sem állt az útjába; a mienkben különös szerepe volt annak, hogy anyám, Natasa Brown, Amerikában született, és Julie anyja is amerikai volt. Az, hogy apám egy amerikai nőt vett el, semmi feltűnést nem keltett. De egészen más megítélés alá esett az, hogy egy kínai, még ha milliomos is, fehér lányt vett feleségül. És mégis, egész Szingapúr legnagyobb megdöbbenésére, P. P. Szung egyik kaliforniai útjáról sötét hajú, életvidám menyasszonyt hozott magával, akit Szonjának hívtak, származását tekintve kínai-amerikai volt, és álmában sem gondolta volna, hogy mennyi nehézséggel kell majd szembenéznie egy kínai ember fehér feleségeként. Ha dühítette is, hogy a klubokból kizárják a színes bőrűeket, soha nem

mutatta ki. Derűsen illeszkedett be egy új és merőben más életformába. Hamarosan a mamámnak és Mrs. Szungnak is gyerekei születtek: Mrs. Szung fia, Paul, majdnem teljesen egyidős volt velem, Julie pedig két évvel fiatalabb. Együtt nőttünk fel, egymás kertjében játszottunk, és olyan meghitt kapcsolat alakult ki közöttünk, amilyen csak gyerekek között létezik.

Szinte az összes, Tanamerához fűződő korai emlékemben felbukkan Julie is. Tanamera harmincszobás, hatalmas ház volt, ahol nesztelenül osonó szolgák lesték az ott lakók minden kívánságát, s amely egyszerre három, közös fedél alatt élő Dexter generációnak szolgált otthonul. 1921. szeptember 9-én, reggel hat órakor mama megcsókolt, és ezt súgta a fülembe: – Boldog születésnapot, Johnnie! – Odaült a takaróm szélére – arra az egy szál lepedőre, amely Szingapúrban még a kora reggeli hűvösségben is bőven elég volt –, megölelt, és miközben hosszú szőke haja az arcomat csiklandozta, így szólt: – Nos, fiatalúr, milyen érzés nyolcévesnek lenni?

Általában Timmel aludtam egy szobában, de az elmúlt pár napot egy kis hőemelkedés miatt a Jack nagyapa által Gyengélkedőnek keresztelt helyiségben töltöttem. Igazából nem volt ez több egy vendégszobánál, de a nátha legenyhébb jele, netán valami fertőzés vagy akár egy apró horzsolás is elegendő volt ahhoz, hogy mama bárkit, akár Jack nagyapáról, vagy bármelyik Dexter gyerekről legyen is szó, azonnali »elkülönítésre« ítéljen.

– A trópusokon semmit sem szabad kockáztatni – hajtogatta mama folyton. Jack nagyapa pedig – aki amúgy egész kicsi koromtól fogva rémisztő történetekkel szórakoztatott, amelyekből nem sokat értettem még – egy alkalommal sajátos stílusában meg is indokolta, miért kell a Gyengélkedőbe menni: – A nyüvek az okai mindennek, fiacskám! És sokkal többen vannak, mint az emberek, még a tüzelő

kutyáknál is gyorsabban szaporodnak. – Nagyapa mindig nagyon színes, ám olykor megtévesztő magyarázatokkal szolgált, így éveken keresztül úgy képzeltem, hogy a nyüvek voltaképpen felbőszült kutyák, amelyek ugatva és vicsorogva loholnak a nyomomban, ha nem érek oda időben a Gyengélkedőbe.

A napsugaraktól és az esőtől spanyolnádból készült roletták nyújtottak védelmet, s a mennyezetről egy lustán forgó, kissé remegő ventilátor lógott le. Csupán egyetlen okból imádtam ezt a kis fehér szobát: amikor reggelente felébresztett bennünket, rendes körülmények között osztoznom kellett a mamán Timmel, mivel egy szobában aludtunk; a Gyengélkedőben azonban ő néhány percig csak az enyém volt, mivel ide gyerek nem léphetett be, és ha megszegte a szabályt, büntetésből vacsora nélkül kellett aznap lefeküdnie. Így hát amikor mama felébresztett, visszafeküdtem, és valósággal úsztam a boldogságban, néztem őt, ahogy ott ült az ágyam szélén a sejtelmesen hullámzó, áttetsző, rózsaszínű és kék bodros ruhájában, s csak hatalmas, égszínkék szeme villant ki selymes, szőke hajkoronája alól.

– A szőkeségedet tőlem örökölted, de már hosszú a hajad, le kell vágatni – mondta most lágyan, amerikai akcentusával ejtve a szavakat, s közben beletúrt a hajamba. – És pont olyan magas leszel, mint apád – magas és erős. Ezennel egészségesnek nyilvánítalak – mondta nevetve. – Ülj föl, és készülj az ajándékosztásra!

Minden évben ezt a pillanatot vártuk. Mert Tanamerában, amióta csak az eszemet tudom, az volt a szokás, hogy mindenkinek ágyba vitték az ajándékát, méghozzá jó korán, mivel nálunk korán indult a nap. Az ötlet Jack nagyapától származott, aki a szokatlan ötletek kimeríthetetlen tárháza volt. Sajátos életfelfogása miatt – vagy mondjuk úgy, olyan különleges szemüvegen keresztül szemlélte a világot, amely senki másra nem illett volna – már az én

gyerekkoromban is mindenki csak Jack nagyapaként emlegette őt; Jack papa is élő legenda volt, és csak nagyon kevesen szólították bármelyiküket Dexter úrnak, noha a Robinson úti ügynökség cégtábláján az állt: Dexter Társaság.

Most, hogy betöltötte a hatvannyolcat, Jack nagyapa már nem járt be az irodába, így idejének nagy részét azzal töltötte, hogy különféle rendezvényeket szervezett a Tanamerában. Minden karácsonykor a ház előtti pázsiton az Üdvhadsereg zenekara játszott egyházi énekeket fényesre suvikszolt hangszereken. Ahhoz azonban, hogy a nagy összegű adományt megkaphassák, Jack nagyapa két feltételt szabott: egyrészt ő választotta ki a dalokat (amelyek között a *Rimington*nak mindig legalább háromszor el kellett hangzania), másrészt ragaszkodott hozzá, hogy ő vezényelje a zenekart egy hosszú, rézgombban végződő piszkavassal, amelyből garantáltan nem volt még egy egész Szingapúrban – ahol még sosem láttak kandallót –, s amit önvédelmi céllal az első yorkshire-i születésű Dexter magával hurcolt Hullból egészen idáig.

Máskor Jack nagyapa piszkavasával a helyi kórust vagy a rendőrség zenekarát vezényelte, előbb azonban mindig megvendégelte őket indiai currys hússal, és annyit ihattak, amennyi beléjük fért. Jack nagyapa fantáziadús ötletei, a közös éneklések, a társasjátékok, a jelmezbálok és az általunk írt és előadott színdarabok, amelyekre mindannyian fáradságot nem kímélve készültünk, vidámsággal töltötték meg egész gyerekkorunkat.

(Természetesen ennek a sok bolondozásnak volt egy másik oldala is, amelyről én csak később szereztem tudomást. Körülbelül háromhavonta Jack nagyapa kirúgott a hámból, és napokra eltűnt Tanamerából tivornyázni, majd amikor visszahozták, egyenesen a Gyengélkedőbe vitték, ahol négy-öt napot is eltöltött néha. Ifjúságom tele volt olyan időszakokkal, amikor „szegény Jack

nagyapát leverte a lábáról a láz", és közelebbi érdeklődésünkre csak kitérő szülői válaszokat kaptunk. És mivel nekünk, gyerekeknek tilos volt belépni a Gyengélkedőbe – hacsak nem voltunk betegek –, rendszeresen visszatérő másnaposságára sokáig nem derült fény.)

– Már hallom is a lépteiket – suttogta mama. – Ülj fel gyorsan! – Mennydörgésszerű kopogás hallatszott, majd kivágódott a Gyengélkedő ajtaja, és Jack nagyapa vezetésével bevonult a menet. Nagyapát tagbaszakadt embernek láttam, dús ősz haja, hosszú, hófehér szakálla és seprűként kiálló szemöldöke volt. Olykor félelmetes hangon ordítozott, különösen ha beszélgetni kezdtünk az asztalnál: – Tömjétek teli a szátokat hússal, aztán mindjárt csönd lesz! – üvöltötte ilyenkor.

Ma azonban jókedvében volt. Karácsonykor és a születésnapok alkalmával mindig pénzt kaptunk tőle; ezúttal száz dollárt adott nekem. Akkor fogtam csak fel, milyen sok pénz is az, amikor a szarvasbőr bugyelláris nyakán kioldott egy zsineget, ügyesen fejjel lefelé fordította, és egy csomó ezüstdollárost borított ki a fehér lepedőre.

– Köszi, nagyapa! – rikoltottam. – Soha életemben nem láttam még ennyi pénzt!

– Aztán nehogy nőkre költsd az egészet! – tanácsolta nagy titokzatosan.

Valóban egy egész vagyon volt az (legalábbis mindaddig, míg mama, öt dollár kivételével, később el nem vette tőlem az egészet azzal a felkiáltással, hogy mindet berakja „a bankba" vagy mibe).

Ezután Jack papa következett. Apám 180 centiméternél is magasabb, szálfaegyenes ember volt, és mindig hófehér, frissen vasalt öltönyökben járt. Az orrán állandóan ott ült, kényes egyensúlyban, keret nélküli szemüvege, melyet gyerekkorunkban mint egy bűvészmutatványt bámultunk, mert a szemüveg –

akárhányszor kellett is levennie napközben, hogy az arcáról letörölje a verítéket a tűző napon – *magától* soha nem esett le az orráról.

Miután a szétszaggatott csomagolópapírból előtűnt életem legelső légpuskája – az amerikai cserkészek használtak ilyet –, kiugrottam az ágyból, megöleltem papát, és puszikkal borítottam el. Mamától krikettütőt kaptam, Tim bélyegalbumot vett nekem, Natasa pedig Parkinson-féle karamellát, légmentesen záródó fémdobozban (ami Szingapúrban igen nagy kincsnek számított, mert minden egyes darabot külön fóliába csomagoltak, így kicsomagolás után sem volt ragacsos egyik szem se).

Amikor már a papírok teljesen elborították a földet – az ágyat pedig ellepték az ajándékok –, még egy, Tanamerában megszokott hagyományból ki kellett vennem a részem. Minden karácsonykor és minden születésnap alkalmával a személyzet felsorakozott, hogy elmondják nekünk a jókívánságaikat, és mi is ugyanezt tettük, amikor az *ő* gyerekeiknek volt a születésnapja. Ezzel a gesztussal fejezte ki Jack papa azt, hogy bár ő a ház ura, Tanamerában mindenki családtagnak számít.

Akkoriban vagy húszfős személyzet szolgált nálunk: kezdve a rangidős Livel, az öreg főkomornyikkal vagy más szóval majordomóval, folytatva a rengeteg férfi inassal, a szakácsokkal, a ránk felügyelő *amah*-kkal (szolgálólány, dada), a *dhoby*kkal, akik a szennyesünket mosták, a kertészekkel, akik a virágainkat tartották rendben, egészen a szikh *jagger*ekig (ejtsd: *dzsegger*), akik a bejáratainkat őrizték, s végül, de nem utolsósorban a syce-ekig, azaz az autóinkat vezető sofőrökig.

Ott álltak mind a Gyengélkedő előtt kiszélesedő lépcsőfeljárón félkörben – sok fekete arc hófehér ruhában –, boldogan mosolyogtak és nevetgéltek, s elégedettségük nemcsak a jól végzett munka öröméből fakadt, hanem abból is, hogy biztosan tudhatták,

Jack papa szinte szenvedélyesen szereti őket, Szingapúr és Malájföld büszke gyermekeit. Mindenki tisztában volt ezzel, aki a Tanamerában dolgozott, pontosan tudták, hogy senki sem vonja kérdőre őket, ha olykor befogadják a rokonaikat a főépület mögött meghúzódó, pálmalevél födelű kunyhóikba; s azt is tudták, ha gyermekeik közül bármelyik megbetegszik, Sampson doktort, a mi háziorvosunkat hívja majd ki hozzájuk Jack papa, és persze a számlát is ő állja.

Miközben a személyzet elvonult, Jack nagyapa a tőle megszokott dörgedelmes hangon bejelentette:

– Jól van, Johnnie fiacskám! Húsz perc múlva reggeli! Ennyi idő nem is elég másra, épp csak borotválkozásra, zuhanyozásra meg egy gyors…

– De nagyapa! – szólt rá mama. Akkoriban még nem tűnt fel nekem, milyen gyakran forrasztja mama nagyapa szájára a szót, és még sok évnek kellett eltelnie, mielőtt megtudtam, mit is nem volt szabad kimondania.

Timnek és nekem az volt a kedvenc szórakozásunk, hogy versenyeztünk, melyikünk csúszik le gyorsabban a kanyargós lépcsőkorlátokon és ér oda előbb a reggelihez. A bálterembe levezető díszes lépcsősor mindkét oldalán korlát volt, így ketten egyszerre csúszhattunk le. Maga a bálterem puszta méretei folytán is előkelőséget árasztott, s mi túl fiatalok voltunk még hozzá, hogy észrevegyük, mennyire tönkreteszik a terem eleganciáját a Jack nagyapa áldott rossz ízlésével összeválogatott „stü”-bútorok, amelyekhez azonban makacsul ragaszkodott.

A táncparkett egyik végében egy körülbelül két és fél méter hosszú, keskeny, csempézett díszmedence volt, s benne egy szép szökőkút szórta a vizet néhány páfrányra. A hófehér falak alján is

csempeszegély húzódott körbe a parketta mentén, és a galériakorlát faragott tartóoszlopainak a lábazatát is ugyanolyan csempékkel díszítették. A lépcsősor alján mindkét oldalon lécberakásos szárnyas ajtók vezettek további tágas szobákba, amelyekből újabb szárnyas ajtók még távolabbi helyiségekbe nyíltak, mintha csak egy templom belsejében járt volna az ember. Az egyik ajtó egy ebédlőbe nyílt, ahol két nagy asztal állt: a hosszúkás asztalnál húsz főnek teríthettek, a kerek asztalt tizenkét vendég ülhette körül. A két asztalt egymástól egy újabb medence választotta el, amelyben liliomok virítottak, és a teremben itt is csempézett szegély futott körbe.

Innentől már mama birodalma kezdődött, mintha csak odaállt volna Jack nagyapa elé, és azt kiáltotta volna: – Eddig, és ne tovább! – Mert a társalgók és a könyvtárszoba úgy néztek ki, mintha valaki másnak a házához tartoznának. Mama annak idején Amerikából vadonatúj függönyanyagokat és bútorhuzatokat hozatott, amilyeneket Szingapúrban – ahol a szobákban olykor mindössze egy nádgarnitúra állt – nemigen lehetett látni. A nappaliban a székeket zöld és fehér levélmintás gobelinhuzattal vonták be, és ugyanebből az anyagból készültek a függönyök is. Mama egy csodás, juharfából készített fiókos szekrényt is hozatott Amerikából, amit olykor bárasztal helyett használt. A két verandán lévő székekről és párnákról is a nappali színvilága köszönt vissza. Mama hálószobájában az ágyat, ha jól emlékszem, az általa készített tucatnyi steppelt ágytakaró egyike takarta – úgy tűnt, miközben velünk beszélget, szorgos keze szinte egész nap meg sem áll, hanem nyolcszögletű darabokat vagdos ki mindenféle színes anyagokból.

Akkor még nem gondoltam rá, milyen nehéz lehetett egy Amerikából jött fiatalasszonynak egy fedél alatt laknia egy olyan erős egyéniséggel, mint Jack nagyapa, aki hozzászokott, hogy addig kiabáljon, mígnem eléri, amit akar. És anyám elszántsága sem tűnt

fel, amivel a törékeny béke fenntartása mellett is volt ereje, hogy nagyapára rákényszerítse a *saját* akaratát.

A szobák mind magasak voltak, és bár akkoriban még nem létezett légkondicionálás, a legtöbbjüket a dolgukat értő keleti építészek úgy tervezték, hogy még a legcsekélyebb légmozgást is érezni lehessen, amire szükség is volt egy olyan országban, ahol a hőmérséklet az év egyetlen napján sem süllyedt 30–35 Celsius-fok alá. Életünk legnagyobb részét azonban a két verandán töltöttük; este mindig a nyugati verandán koktéloztunk, míg a másikon – amely nagyobb volt, mint máshol egy jókora szoba, és keletre nézett – reggelihez gyülekeztünk; ez volt az, ahova egymást lepipálva értünk oda, hogy magunkba tömjük a zöldcitromos grépfrútokat, a zabkását, a pirítóst Cooper-féle oxfordi narancsdzsemmel (egyéb márka számításba sem jöhetett a Tanamerában), s megigyuk a teát, a felnőttek meg a kávéjukat. Mindezeket merevre keményített, hófehér ruhaujjak alól kinyúló gondoskodó, kávébarna és sárga kezek tették elénk.

A veranda egy lallanggal borított tisztásra nézett, amelyet skarlátvörös virágú egzotikus fák tarkítottak, és amelynek a végében már a dzsungel kezdődött. Összesen ennyi maradt meg az eredeti borsültetvényből: egy csoport kókuszpálma, egy ságópálmasövény és mögöttük a régi irtás, amelyet a dzsungel azóta újra benőtt már – vaskos, húsos levelű fák és bokrok, páfrányfák, fényes, élénkzöld levelű banáncserjék és az egyik sarokban vagy fél tucat tulipánfa. Számunkra mindez teljesen áthatolhatatlan volt, és izgalmakat rejtett. Az igazi dzsungelillúziót még csak fokozta az élénk színű madarak és a komótosan sétálgató majmok jelenléte – tisztában voltak vele, hogy tőlünk nem kell félniük. A kertünkbe senki nem láthatott be, és Szungék kivételével azt se nagyon tudtuk, hogy kik a szomszédjaink.

– Gyere, fussunk versenyt reggeli előtt a dzsungelig meg vissza! – hívott Tim, én meg elfogadtam a kihívást, bár tudtam, hogy mint mindig, most is ő fog győzni. Tim már tízéves volt, én meg nyolc, ő magasabb nálam, és a lába is hosszabb. Esélyem sem volt vele szemben, de ha nem álltam ki, gúnyolt: – Gyáva nyúl! Ez nem ér!

Valahol a lelkem mélyén tudtam, hogy Tim kihívásai nem csak az erőfölényről szólnak. Csak akkor állt ki velem, ha *biztos* volt benne, hogy ő fog győzni. Úszásban és futásban mindig ő volt a jobb, de ha valami olyan játékot akartam játszani, amelyben nekem is volt némi esélyem a győzelemre – golyózást vagy snapszlit –, sosem állt ki, és gúnyosan csak ennyit mondott, „pisiseknek való”.

Ahogy ott feküdtünk lihegve a dzsungel szélén álló skarlátvirágú fa mellett, hirtelen az a koromhoz képest kicsit furcsa érzés kerített hatalmába, hogy Tim igazából nem kedvel engem. De aztán gyorsan elhessegettem a bűnös gondolatot, mondván, az ki van zárva, biztos, hogy szeret, *hiszen* a bátyám.

Miközben már vártam, mikor javasolja, fussunk versenyt visszafelé is, amiről előre tudtam, hogy elveszítem, mégse lesz bátorságom visszautasítani – elnéztem Timet, ahogy ott feküdt: *ránézésre* egészen barátságosnak tetszett. Nem hasonlítottunk egymásra, ahogy általában a testvérek szoktak: ő soványabb volt nálam, és nem volt olyan magas sem, mint ahogy rebesgették rólam, hogy majd egy szép napon leszek. Sötét haja pedig nagyon elütött a Dexterek szőkeségétől.

– Köszönöm a bélyegalbumot – mondtam. – Biztosan egy vagyonba került. – Valójában azon tűnődtem magamban, vajon ki választotta ki helyette számomra az albumot.

– Nincs mit – válaszolta. De mást nem mondott.

Egy lány távoli hangja törte meg a nyugodt reggeli csendet. – Kész a reggeli! – Megszólalt a távolban a gong, és Natasa jött elénk,

aki már tizenkét évesen igazi fiatal hölgy volt, legalábbis ő így képzelte magáról. – Igyekezzetek – mondta –, már papa is elindult fentről.

Erre mind a ketten sietősre fogtuk, mert papa mindig nagyon dühös lett, ha nem ültünk asztalnál, mire odaért. Már a verandánál jártunk, amikor Tim fölényesen odaszólt Natasának: – Most is én győztem. Bizony ám.

– Adhatnál Johnnie-nak egy kis előnyt – válaszolta Natasa.

Gyakran szólítottam Natasát Nasinak – ez még kisbaba korában, egy jópofa kiejtési hibából eredően ragadt rajta, és én megtartottam a kettőnk közti meghitt viszony kifejezéséül. Pontosan úgy nézett ki, mint mama egy szépiafotón, amelyet még Amerikában készítettek róla lány korában; gyönyörű volt (legalábbis nekem), ugyanolyan búzakék volt a szeme és szőke a haja. Miután tisztában volt vele, hogy bálványozom (vagy ki tudja, mit is érez egy fiú imádott idősebb nővére iránt), ezt úgy viszonozta, hogy a védőszárnyai alá vett. És mivel Tim vele is gyakran csúfolódott, majdnem mindig az én oldalamra állt.

– Pedig ez nem igazságos így – mondta Timnek. – Persze mit érdekel az téged.

Minden nap pontban hat óra harminckor ültünk le reggelizni, mert a Robinson úti iroda hét óra harminckor nyitott. Külön-külön asztalnál ültek a felnőttek és a gyerekek. A reggelihez mindannyian felöltöztünk, Jack papa fehér öltönyt és keményített, állógalléros fehér inget viselt. Csak mamának volt szabad a neglizséjében odaülni az asztalhoz. Mivel igazi úrinő volt, minden reggel meleg kádfürdőt vett, amihez a vizet vödrönként hordták fel az emeletre a horganykádba. Pontban hét óra tizenöt perckor motorbőgés jelezte, hogy a syce előhozta Jack papa négyüléses Swiftjét.

– Boldog születésnapot kívánok, Johnnie – mondta papa, és felállt. – Délutánra itthon leszek a születésnapi partidra.

Szung úr mindig részt vett a születésnapi ünnepségeinken. Őszes hajú, sovány, puritán ember volt, körülbelül egyidős lehetett papával, mégis sokkal idősebbnek látszott nála, hisz Jack papa, hacsak nem volt épp mérges ránk, általában vidám, tréfálkozó természetű volt. Szung úr sem volt kimondottan mélabús, inkább amolyan pókerarca volt. Nehéz lett volna megmondani, vajon örül-e a társaságunknak, vagy hogy mit is gondol magában. Mindig nagyon udvarias volt, még velünk, gyerekekkel is, és minket is valami furcsa gesztussal egyenrangúként kezelt, mintha felnőttek lennénk. Néha azonban úgy éreztük, nem arra figyel, amit mond, s közben a gondolatai valahol egészen máshol járnak.

Akkoriban az sem szúrt szemet nekünk, hogy miközben őt Szung uraztuk, a feleségét Szonja néninek szólítottuk. Az is igaz persze, hogy Szonja nénit sokkal gyakrabban láttuk, mint Szung urat, mivel Szingapúrban nagyon kevés amerikai élt, és Szonja néni, bár félig kínai származású volt, közeli barátságba keveredett mamával. Szonja néni majd mindennap megjelent nálunk délutáni teára, és mindig egy óriási Chevrolet-n érkezett, amit a Szingapúrban szokásos hófehér egyenruha helyett egy rézgombokkal díszített, sötétkék egyenruhát viselő syce vezetett, fején egy tiszti sapkához hasonló, csillogó ellenzőjű, kerek fejfedővel, holott a város többi sofőrje, még a kormányzóé is, a bársony *songkok*ot, a délkelet-ázsiai mozlimok tradicionális fejfedőjét viselte.

Szonja néni folyton fel-alá rohangált, teli volt energiával, csókokkal borított el bennünket, és „Gyerünk, gyerünk!” felkiáltással mindig szívesen beállt közénk, bármilyen játékot

játszottunk is éppen, a bújócskától a székfoglalón át a „Kopogtat a postásig”. Sűrű, göndör, barna haja volt, és egyszer azt mondtam róla Nasinak: – Igazán nagyon csinos, majdnem olyan szép, mint mama. – Az én szememben ennél nagyobb dicséret nem létezett. Mégis, még gyerekként is éreztük, hogy felszíni vidámsága mögött valami rejtett feszültség húzódik meg. Akkoriban még nem vettük észre, hogy ezt a derűt olykor váratlanul felhők árnyékolják be, és azt sem, hogy miért. Natasa mesélte nekem, hogy egyik este bement mama nappalijába, és ott volt Szonja néni, és sírt. Máskor meg láttam, ahogy karikás szemmel száll ki az autójából, mint aki még az imént is könnyezett. De minket úgy neveltek, hogy tartózkodjunk a tapintatlan kérdezősködéstől – és ezt be is tartottuk. Meg hát ilyen alkalmakra nem is igen került sor.

Ahogy a bejárat előtti fedett előcsarnokban a vendégeinkre vártunk, Szonja néni ugrott ki elsőként az autóból, megelőzve Szung urat, Pault és Julie-t is, jóformán még mielőtt a kocsi megállt volna. Mint mindig, most a születésnapomon is csak úgy vibrált az izgalomtól. Mielőtt beviharzott volna a házba, megölelt és odasúgta:

– Boldog szülinapot! Csak üdvözöljük a mamádat, utána rögtön kibontjuk az ajándékokat.

Félretolt, s a többiek követték.

– Elkényezteted őket – mondta mama, mert Szonja néni ragaszkodott hozzá, hogy minden egyes születésnapunkra közös családi ajándékot hozzon, és mindig ugyanazt: egy nagy, lapos doboz csokoládét, olyat, amilyet Szingapúrban sehol sem lehetett kapni, és amelyben minden elegánsan vékony tábla csokoládé egyenként volt becsomagolva fényes lila papírba, amelyen nagy ezüst betűkkel ez állt: *HERSHEY*. De ezúttal Szonja néni nekem még egy különleges ajándékot is hozott – két amerikai teniszütőt, s mindkettőre az volt írva: Ifi Bajnok.

Fehér szoknyát és fehér blúzt viselt, a fején egy széles karimájú kalapot egyensúlyozott, amely csodával határos módon ott maradt. Kézen fogott, és hátravitt a Tanamera mögötti teniszpályára, és ott megkaptam tőle életem első leckéjét abból a játékból, amely később egyik nagy szenvedélyemmé vált.

– Gyere, megmutatom, hogyan kell tartani az ütőt – mondta. Rátette rózsaszín kezét az enyémre, és segített az ütőn megtalálni a helyes fogást. Azután odadobott felém egy labdát, amit elsőre ugyan nem találtam el, de ahogy apránként rájöttem a dolog nyitjára, a végén sikerült is visszaütnöm egyet. – Ejha! Született teniszjátékos vagy! – kiáltotta. – Még a végén Forest Hillsben kötsz ki, majd meglátod! – Odakiáltott Paulnak: – Gyere, játssz egy játszmát Johnnie-val!

Paul mindig nagyon jól öltözött volt – már kisfiúkorában is szívesen hordott finom ruhákat; a pára és a hőség ellenére az ingét mindig gondosan betűrte a nadrágjába – az én ingem bezzeg folyton rendetlenül kilógott. Se amerikainak, se kínainak nem nézett ki igazán, inkább a kettő keverékének, mivel Szonja nénitől nagy szemét (amilyen Julie-é is volt), apjától pedig bőrének aranyszínű sápadtságát örökölte. Én nagyon jóképűnek láttam, de Timnek egyáltalán nem tetszett, talán azért, mert a kínaiakat általában sem túlzottan kedvelte.

Julie-nak ugyanolyan rácsodálkozó szeme volt, mint Paulnak, és dacára fényes fekete hajának és sápadt aranyszínű bőrének, fura módon mégis a mamájára hasonlított. Az látszott rajta, hogy nem fehér, de nekem nagyon tetszett. Tétova mosolya volt, és huncut, sötétbarna szeme.

– Szeretnéd kipróbálni az ütőmet? – kérdeztem tőle udvariasan, de megrázta a fejét. – És úszni nincs kedved? – kérdeztem újra. Ezúttal Julie lelkesen bólintott.

Mert Tanamerában volt valami, ami akkoriban ritkaságszámba ment: egy úszómedence. Néhány évvel korábban Jack nagyapa ásatott egy gödröt a földbe, és kialakított egy kezdetleges medencét, Szingapúrban ez volt az első magánmedence. Akkoriban még nem volt csempe – legalábbis nem arra a célra, hogy uszodákat burkoljanak vele –, így hát nagyapa az egész medencét gipsszel kenette ki, amit aztán halványkékre festetett; mivel pedig akkoriban még nem létezett semmilyen modern szűrőberendezés, a medencét csak a hétvégeken töltötték fel; a vizet ezután leengedték, és a rá következő szombaton újra feltöltötték. A hőség miatt csak délután öt óra után engedtek bennünket úszni.

De ezt a „vízi szabályt", ahogy Jack nagyapa hívta, születésnapok alkalmával mindig megszegtük. A hét bármely napjára esett is az ünnep, a kertészek még előtte való éjszaka kitisztították és feltöltötték a medencét, így amennyire csak vissza tudtunk emlékezni, minden születésnap úszással végződött.

– Julie szeretne úszni egyet – kiáltottam oda papának, mert tudtam, ha az ő nevét említem, talán egy kicsit korábban mehetünk be a vízbe, mint máskor.

De ezen a napon elmaradt az úszás. Megjelent az öreg Li, odasúgott valamit papa fülébe, és ahogy a kezét tördelte, azonnal láttam, valami nincs rendben. De hiszen a Tanamerában mindig *mindennek* rendben kellettlennie.

– Sajnálom, gyerekek, de nincs víz – szólalt meg végül papa. – Senki sem tehet róla. Nincs nyomás a fővezetékben. Nem tudom, miért.

– Hát akkor – kiáltottam fel gondolkodás nélkül – menjünk el mindnyájan a Tanglinba! – A Tanglin Szingapúr legelőkelőbb klubja volt, és egy csodálatos úszómedence is volt benne, ahova a tagok bizonyos napszakokban a gyerekeiket is bevihették.

Dexterék és Szungék gyorsan egymásra pillantottak, majd mama kedvesen így szólt:

– Azt hiszem, kicsit késő van már.

– De hiszen ma van a születésnapom! – kiabáltam. – És el akarom vinni Julie-t úszni.

– Majd legközelebb szavadon fogunk – mondta Szonja néni picit erőltetett vidámsággal. – Most inkább teniszezzünk egyet.

A gyerekek megérzik, ha valami nincs rendben, ha a szülők el akarnak titkolni valamit előttük. Történetesen több kedvem lett volna a teniszezéshez, mint az úszáshoz, de mert éreztem, hogy valamit eltitkolnak előlem, ordítozni kezdtem:

– Ma van a születésnapom! A Tanglinba akarok menni!

– Hagyd abba az üvöltözést – mondta Jack papa, és jól megrázott a vállamnál fogva –, mert különben elverem a feneked, és mehetsz is rögtön lefeküdni, születésnap ide vagy oda.

A fenyegetés azonnal hatott, és néhány perc múlva már az egészet el is felejtettük. Szungné állt a teniszháló egyik oldalán, mi pedig Paullal a másikon.

Már vége volt a partinak, amikor hat óra körül Szungék elmentek, Paul és Julie is megköszönték mamának a vendéglátást, csak akkor jutott újra eszembe az úszás. Épp a nyugati verandán ültünk, pont abban a trópusokra jellemző, varázslatos és rövid félórában, mielőtt teljesen besötétedik. Könnyű fuvallat borzolta a dzsungel szélén álló pálmafák és kazuárfák lombjait, és táncra perdítette a laüangon a leveleket, biztos előjeléül a mindannyiunk által hőn áhított, hűvösséget hozó rövid zápor – vagy ahogy a helyiek nevezték, a szumátra – közeledtének. Jack nagyapa és Jack papa első sztengájukat iszogatták, amelyet Li minden külön felszólítás nélkül pontban hat órakor mindig felszolgált. Én egy nyugágyon heverésztem, és már a negyedik, zöldcitromból készült

friss limonádémat szürcsölgettem, s közben az egyik új teniszütőmet nézegettem. Mama a legutóbbi hajóval érkezett képeslapokat olvasta.

– Ez volt az utolsó, Johnnie – nézett fel mama a magazinjából. – Ugye igazán nem akarod elrontani a születésnapodat azzal, hogy megfájdítod a hasad?

Még hogy elrontani a születésnapomat! Gondolkodás nélkül, de a gyerekek csalhatatlan ösztönétől vezérelve, azt akarván, hogy valaki végre kimondja, amit én úgyis sejtettem, ingerülten azt kérdeztem:

– Miért nem vihettem el Julie-t a Tanglinba?

Nagyapa és papa beszélgettek, mama pedig rám mosolygott, és szinte suttogva így szólt:

– Beszéljük meg ezt később, drágám.

Tim, aki mindvégig a két évvel idősebbek elviselhetetlen beképzeltségével ült ott, hirtelen gúnyosan megszólalt.

– Johnnie szerelmes Julie-ba! Johnnie szerelmes Julie-ba!

– Nem is igaz! – Éreztem, ahogy elvörösödöm. – Nem igaz! – kiáltottam a könnyeimmel küszködve. – Csak azt akartam megtudni, mama, hogy miért…

– Csend legyen, fiúk! – mondta Jack papa, de addigra Tim már felkiáltott:

– Azért, mert sárga! Azért nem mehet a Tanglin Klubba!

Ezt persze én is tudtam; kiskorunktól fogva hozzászoktunk ahhoz, hogy a színes bőrűekre más szabályok vonatkoznak. De a bennem lévő kisördög addig nem nyugodott, amíg valaki ezt ki nem mondta előttem, és amikor Timből gúnyosan kifröccsent az igazság, hirtelen majd megfulladtam a dühtől és a könnyektől, és szinte reflexből hozzávágtam az új teniszütőmet. Felüvöltött, és megpróbált fedezéket találni. A széke felborult, ő pedig estében az

italos asztal lábába próbált kapaszkodni, és azt is magával rántotta. Az ütő teljes erőből homlokon találta, a teli kancsó zöldcitromlé ráömlött, a poharak mind a földre zuhantak, némelyik el is tört.

Tim reakciója ösztönös volt, és kiszámítható – mint mindig. Rám vetette magát, felborította a székemet, és az arcomon éreztem a körmei nyomát, miközben a másik kezével meg a hajamba csimpaszkodott. Én visszakarmoltam, de ő volt az erősebb. Mérgében rugdosott és ordított, közben pedig Jack nagyapa medveüvöltését hallottam:

– Hagyjátok azonnal abba, kis szarháziak! – A háttérben rögtön meghallottam Mama erőtlen tiltakozását:

– Hogy beszélsz?!

Ekkor két óriási kéz – Jack nagyapa kezei – összeütötte a fejünket, és összemocskolt, vérfoltos ingünk gallérjánál fogva felhúzott mindkettőnket a földről, majd így kiáltott:

– Ne félj, hallottam, amit mondtál! Ebben a házban nem hívjuk a kínaiakat sárgának! Te sem, ha nem akarod, hogy kékre-zöldre verjem a segged. – Ezt Timnek mondta. Nekem pedig azt sziszegte: – Te sem vagy különb nála. Ha verekedni akarsz, használd az öklöd.

A karmolások nem voltak túlságosan mélyek az arcomon, de amikor lefekvésre került a sor, mama ragaszkodott hozzá, hogy fertőtlenítse, és a Gyengélkedőbe küldjön éjszakára.

– Nagyon rossz vagy, Johnnie – sóhajtotta mama, miközben gyengéden az arcomat tisztogatta. – Ne fészkelődj, drágám! Nem vagdosunk tárgyakat mások fejéhez. Mit szólnál, ha papa hozzám vágna valamit?

– Megvédenélek.

– Ebben biztos vagyok, de most nem erről van szó. Papa sohasem vágna semmit hozzám, akkor te miért akarnál bármit

Timhez vágni?

– Mert sárgának hívta Julie-t.

– Az nagyon helytelen volt, de biztos vagyok benne, hogy nem gondolta komolyan. Tessék, újra szép lett az arcod.

– De igen, mama, *igenis* komolyan gondolta. – Éreztem, ahogy összefutnak a könnyek a szemem sarkában.

– Tim gyűlöli Julie-t, mert ő a barátom, neki meg egy barátja sincs.

Mama odahajolt hozzám, és egy nagy sóhaj kíséretében – mintha szomorúan egyetértene velem – megcsókolt, majd kisétált csöndben a szobából.

Miután mama kiment, hangokat hallottam a nyugati verandáról, és átrohantam a folyosón Natasa szobájába, hogy kihívjam. Miután a Tanamerában mindenki sok időt töltött a szabadban, egyik kedvenc játékunkká vált, hogy kihallgassuk a felnőttek beszélgetését – bár sokszor előfordult, hogy fogalmunk se volt róla, igazából miről is folyik a szó.

Meg sem fordult a fejünkben, hogy valami rosszat teszünk. A „fülelős" csak egy volt a játékaink közül, mint a keresd a papucsot vagy a székfoglaló. A Gyengélkedő ajtaja mellett egy kis cselédlépcső vezetett le a földszintre, a ház nyugati oldalára, amit az amah-k gyakran arra használtak, hogy ott vigyék fel a tiszta ágyneműt a hálószobákba. A lépcsőházból félúton egy aprócska kilépőerkély nyílt közvetlenül a nyugati veranda fölé, épp oda, ahol Jack nagyapa és apám szokott vacsora előtt üldögélni.

Natasa imádta a „fülelőst". Ujját a szája elé tette, és most is, lábujjhegyen lépkedve csinos kis rózsaszín hálóingében, óvatosan odavezetett engem az erkélykére. Éppen nagyapa beszélt, és őt mindig kitűnően lehetett hallani.

– Nos – morogta –, Tim úrfi nem hagy kétséget afelől, hogy nem szereti a kínaiakat. Abból is látszik, ahogy bánik velük. Mint valami söpredékkel. Ez nincs jól így.

– Még csak tízéves – vetette ellene apám.

– A gyerekkori szokásoktól a legnehezebb megszabadulni. Gondolom, Tim lesz a főnök, a *tuan bezar,* amikor majd nyugdíjba mész. Hogy fogja vezetni az üzletet, ha nem jön ki a helyiekkel? Lesz még bajod vele, majd meglátod.

– Tudom – válaszolt elgondolkodva Jack papa –, de engem igazából sokkal jobban aggaszt az a… hogy is mondjam… tudod, fura, hogy a gyerekek mennyire a dolgok mélyére látnak néha. Johnnie a minap mondott valamit, amin eltűnődtem – ő úgy érzi, Tim mindig is magányos lesz. Ez sokkal jobban bánt.

– Johnnie sok mindent észrevesz – mondta Jack nagyapa. – Láttad, hogy odavan Julie kisasszonyért? *Vele* is lesznek még bajok. Ismerem a fajtáját – az ilyenek mindig megkapják, amit akarnak. Bomba nő lesz belőle. Akárcsak a mi Dexter kisasszonyunkból! Ugye, te is látod azt a kis huncut csillogást a szemében?

Natasa alig bírta elnyomni a kuncogást, ahogy oldalba bökött, és közben büszkén magára mutatott. Fogalmam se volt, hogy mi az a huncut csillogás, csak annyit értettem, hogy valami csintalanságról van szó.

– Majd időben férjhez adjuk – nevetett papa.

– Jobb lesz, ha Johnnie-t is mihamarabb kiházasítjuk – morogta Jack nagyapa –, mert ha az anyjára üt, nem adok tíz évet, és vele meg Julie Szunggal is meggyűlik a bajunk.

2

Jack nagyapa mindössze három évet tévedett, mert már majdnem huszonegy éves voltam, amikor 1934 nyarán elkezdtem Julie-val titokban találkozni. Az még nem volt szerelem, inkább csak egyre fokozódó rajongás. Persze az évek során addig is találkoztunk a partikon, és gyakran elképzeltem, milyen is lenne szerelmesnek lenni belé, vagy a szeretőjének lenni, de ezek csak múló gondolatok voltak, hiszen sosem maradtunk kettesben.

Együtt táncoltunk a partikon, együtt jártunk a currys ebédekre Paullal, Nasival, Timmel meg néha a szüleinkkel; és mindig nagyon vonzónak találtam, amikor a közelében voltam, de ilyenkor majdnem mindenkor csatlakozott hozzánk valaki, így soha nem vált intimebbé a viszonyunk. Talán azért, mert együtt nőttünk fel, vagy mert jól ismertem Szingapúr íratlan törvényeit, igazából nem fantaziáltam sokat arról, milyen lenne vele az ágyban. Meglehet, azért nem, mert noha még csak húszéves voltam, de már volt egy barátnőfélém, aki tetszett ugyan, ám nem voltam szerelmes belé.

Azután egyszer csak minden megváltozott. Egy teniszmeccs után történt. Rendszerint a Krikettklubban játszottam – ahova természetesen csak európaiak léphettek be –, de 1934-re körülbelül hatan maradtunk mindössze, akik jól meg tudtuk egymást hajtani a teniszpályán. Olyanfajta játékról beszélek, amitől az ember szíve úgy kalapál, mint a gőzgép – és hacsak jó pár nappal előre le nem foglaltam egy játszmát, azon kaptam magam, hogy nem találok partnert.

Azokban az időkben vágytam rá, hogy mindennap meccset játsszam valakivel; az irodából négy óra tájban jöttem el, és az utolsó

szervához nagyjából fél hét körül lendítettem a magasba az ütőmet, amikor a szürkület hirtelen beállt a makulátlanul karbantartott teniszpályákon, melyeket naponta frissítettek, és újrakrétázták a vonalakat, úgyhogy Szingapúrban ismeretlen fogalom volt a játék hevében széttaposott alapvonal. A tenisz hamarosan ugyanolyan fontos lett az életemben, mint a munkám, és hogy biztos lehessek benne, sosem maradok játszótárs nélkül, beléptem a YMCA-be is, ahol kitűnő kínai és maláj játékosok voltak, meg egy japán is, Jiro Miki, egy húszas évei vége felé járó fiatalember, hazája korábbi ifjúsági bajnoka. Mi ketten hetente legalább egyszer együtt játszottunk a YMCA főépületével szemben, a Stamford és Orchard utak kereszteződésénél.

Általában egész jól álltam a sarat Mikivel szemben, aki egyébként az apja építési vállalkozásában dolgozott, míg egy alkalommal elkalandozott a figyelmem a szomszédos pályára, ahol négyen jókedvűen nevetgélve vegyes párost játszottak. Miki lepődött meg a legjobban, hogy aznap egymás után négy meccset nyert zsinórban.

Julie volt az. Azonnal felismertem – hosszú, sápadt aranyszínű lábak villantak ki a fehér sort alól, s a lemenő nap sugarai, ébenfekete haja s a hófehér sort még jobban kiemelték a bőre színét.

A játszma után barátaival a meglehetősen ütött-kopott, egyemeletes faépület verandáján üldögélt, én pedig majd elepedtem egy hideg italért, de a hűtőszekrény elromlott. A YMCA-ben egyébként nem árultak sört, csak Fraser és Neave márkájú palackozott üdítőkét. Miki azonban egy küldönccel hozatott az utcai árustól hideg Tiger sört, így hát épp a sörömet iszogattam, amikor Julie átjött a másik asztaltól, leült egy fonott székre, rám mosolygott, és így szólt:

– Nem is tudtam, hogy tag vagy itt. Láttam, kis híján győztél.

Már vagy egy hónapja nem láttam Julie-t, s ahogy így elnéztem őt, akaratlanul is az jutott eszembe, a Krikettklubban milyen pompásan odaillene a sok rózsaszín bőrű, gusztusos európai lány közé, akik természetesen sosem verejtékeztek, épp csak „megizzadtak". Nemcsak érzéki szája, amelyről azokban az időkben mintha soha el nem fogyott volna a nevetés, de mosolygós szeme is azt sugallta, hogy gazdájuk csöppet sem zárkózna el az izgalmas kalandoktól, ha erre valaha is alkalom adódna szigorú kínai környezetében.

Igen, valójában a szeme árulta el valódi énjét. Udvarias és illedelmes viselkedése az otthoni rigorózus nevelés következménye volt. De a szemét sem kínai apja, sem amerikai anyja nem tudta kordában tartani, és az sugárzott belőle, hogy ha egy szép napon majd a fejébe vesz valamit, amiről úgy gondolja, hogy megéri a szembeszegülést – a végsőkig is hajlandó lesz elmenni.

Micsoda ostobaság, gondoltam, hogy ez a disztingvált megjelenésű, művelt, tizennyolc éves lány, egy milliomos gyermeke, csak ebben a lerobbant klubban teniszezhet, ahol még egy hideg italt sem lehet kapni.

– Hazavihetlek? – kérdeztem tőle.

– Paul értem jön – rázta meg a fejét, és egy futó mosoly az arcán elárulta, hogy tizennyolc évesen is érti az élet gúnyos fintorait. – Csak akkor teniszezhetek, ha biztosítva van a felügyelet. Apa úgy enged el játszani, ha Paul értem tud jönni – és fél hétnél akkor sem maradhatok tovább.

– Jó, akkor megvárom Pault – válaszoltam, miközben az órámra néztem. – Még van húsz percünk. Azt még ugye kibírod felügyelet nélkül?

A Krikettklubban zuhanyozás után általában mindenki ott maradt még egy italra, bridzsezni vagy biliárdozni, de mivel a

YMCA-ben nem árultak szeszes italt (és játékok sem voltak), a hely hamarosan kiürült. Csak egy kis csoport maradt még ott sötétedés után, ami olyan hirtelen jött, mint ahogy a színházban hullik le a függöny a színpad és a való világ közé. Az egyik percben még lehetett teniszezni, a következő pillanatban a pályákat szegélyező kazuárfák lombja mögött már fényárba borította a Stamford utat a megannyi bukdácsoló autólámpa. Így kezdődött, teljesen ártatlanul, dráma, feltárulkozás és szerelmi vallomások nélkül – a szeretkezésnek pedig még a gondolata sem merült fel. De mégis ez volt az a nap, ha pontosan meg kell határoznom a pillanatot, amely teljesen megváltoztatta az életünket, amikor felületes ismerősökből, akik alkalmanként családi vagy baráti körben futottak csak össze, minden átmenet nélkül összeesküvőkké váltunk, akik egyelőre csak játékot játszottak, s bár elkezdtünk titkos randikra járni, nem kellett tartanunk a leleplezéstől, mert igazából nem volt mit leleplezni. Eleinte mindig két meccset játszottam Mikivel, azután egy órát a verandán töltöttem Julie-val, amíg Paul megérkezett, hogy hazavigye. Azután egy nap teniszkönyököm lett. A fájdalomtól képtelen lettem volna játszani, de mivel tudtam, hogy Julie vár rám, elmentem a YMCA-be.

– Gondoltam, elnézem, ahogy játszol – indokoltam meg neki felbukkanásomat. Julie egy szót sem szólt, bement a női öltözőbe, majd pár perc múlva megjelent, és az arcán azzal a huncut mosolyával így szólt:

– Kiszálltam a négyesből.

Julie-nak már egész fiatalon is megvolt az a lenyűgöző tulajdonsága, hogy a világ legtermészetesebb módján, minden magyarázkodás nélkül jelentsen be dolgokat, mintha én amúgy is tudnám, miért döntött úgy, ahogy. Ez annyira felizgatott, hogy pillanatnyi habozás nélkül, kissé rámenősen azt mondtam:

– Menjünk a Rafflesbe!

A Raffles egyáltalán nem számított afféle búvóhelynek, ahol a jelenlétünk bármilyen gyanúra adhatott volna okot. Ha meglátna is bárki – akár csak egyetlen alkalommal – a nagy táncteremben, magától értetődő volna, hogy teljesen hétköznapi ott a jelenlétünk, hiszen ha bármi takargatnivalónk volna, soha nem mennénk oda; délutánonként meg amúgy sem járt senki a Rafflesbe – legalábbis az ismeretségi körünkből. De ha véletlenül mégis felbukkanna valaki, akkor sincs semmi: nekem teniszkönyököm van, Julie pedig, aki a család régi barátja, valahol meg kell hogy várja Pault. Miért ücsörögnénk itt, ezen a szakadt teniszpályán, ha mindössze öt perc alatt végigautózhatunk a Bras Basah úton, aztán bal kanyar a Beach útra, és – jó nagy feltűnést keltve – máris odadöngethetek az útra egész alacsonyan ráfekvő Morganommal a pálmafasor elé?

Szing, a turbános jagger tisztelgéssel köszöntött minket, ahogy beléptünk a márvánnyal borított előcsarnokba, ahonnan a pajtaszerű társalgó nyílt. A terem végében álló Hosszú bár pultját két ültetvényes meg néhány felvidéki ónbányász támasztotta. Időnként megkocogtatták a pultot italért, és jóízűen vitatkoztak. Néhány – akkoriban ritkaságszámba menő – turista ődöngött odakint, a társalgó mögötti árkádok alatt, melynek túloldalán a kert húzódott, az innensőn pedig egy oszlopsor, amely a benti táncparkettől választotta el. A fejünk fölött tucatnyi ventilátor surrogott hosszú, remegő és ide-oda himbálózó fémszárán, mintha bármelyik pillanatban a nyakunk közé eshetnének.

A Hosszú bárral szemben Dan Hopkins zenekara játszotta a mindennapi *thé dansant*-hoz illő kicsit ünnepélyes zenét, amelyet városszerte hirdettek. Sikerült nekik a *Megőrjítesz* című népszerű slágert lassú foxtrottritmusban eljátszaniuk, minden kétséget kizáróan azért, hogy ne nagyon izzasszák meg a táncolókat. A

táncparketten forgolódó két pár szinte teljesen elveszett a hatalmas térben.

Miután Julie ivott egy kortyot a friss zöldcitromléből, és én is meghúztam a Tiger sörömet, egy töredék másodpercnyi gondolkodás után így szóltam hozzá:

– Táncoljunk, jó?

– Biztos vagy benne? – Vajon megijedt? Vagy egyszerűen csak úgy gondolta, akárcsak én, hogy délután illetlenség táncolni?

– Csak most az egyszer.

A zenekar időközben a *Just a Song in my Heart*ra váltott. Lágy zene volt ez, lassú, andalító, és miközben táncoltunk, és én közelebb húztam őt magamhoz, mint ahogy valaha is mertem volna a tanamerabeli estélyeken, és amikor hozzám simult, kékesfekete haja az arcomat csiklandozta, és az orromat megcsapta az illata, ezt suttogtam a fülébe:

– Ez jobb, mint a tenisz! Ideges vagy?

– Egy kicsit. Apám dührohamot kapna, ha tudná!

– Az enyém is. De hát – mondtam vidáman – fogalmuk sincs semmiről, igaz?

Utána szinte minden számra táncoltunk, és valahányszor a táncparkettre léptünk, egyre erősebben öleltük egymást. Én is meg voltam szeppenve; egyfolytában azt néztem, nem látok-e ismerős arcot a teremben.

– Te vagy ideges, nem én – jegyezte meg, lágyan nevetve.

– Á, nem. Csak tudod, ez pont olyan hely, amelyeken Tim olykor megfordul. Őrá pedig jobb nem… – hirtelen félbehagytam a mondatot.

– Tim nem nézné jó szemmel, ugye? Igazán nem kell, hogy zavarban légy, Johnnie. – Éreztem, ahogy kicsit szorosabban megölel, és viszonoztam az ölelést.

– Ideje lesz lassan készülődnünk – mondtam, és visszakísértem Julie-t az asztalhoz.

Miközben intettem a pincérfiúnak, hogy hozza a számlát, Julie olyan csöndben ült, mint aki valahol nagyon messze jár, úgyhogy a kezére tettem a kezemet, és azt mondtam:

– Minden pénzt megadnék érte, ha elmondanád, mi jár a fejedben.

– Szívesen elmondom neked ingyen is. A tavalyi San Franciscó-i utam jutott eszembe mamával, meg a fiúk, akik folyton táncolni akartak velem a Mark Hopkinsban, de egyikükkel sem… szóval egyikükkel sem volt ilyen, ugye érted, mire gondolok?

– Ez itt Szingapúr – mondtam nagyot sóhajtva, és szinte hálás voltam, hogy a Beach úti lámpákat végre meggyújtották. – Szent isten! – kiáltottam. – Hisz mindjárt besötétedik.

Aláírtam a számlát, aztán a Morgannal visszaporoltunk a YMCA-be, közben Julie a haját fogta, nehogy a szél teljesen szanaszét fújja a nyitott autóban. Csikorgó fékekkel megálltam a csiricsáré bejárat előtt.

– Ugye jössz máskor is táncolni? – súgtam oda Julie-nak, és gondolkodás nélkül, mintha ez lenne a világ legtermészetesebb dolga, odahajoltam hozzá, szájon csókoltam, és éreztem, hogy az ajkai egy kicsit szétnyílnak. Öt perc múlva már illedelmesen ott ültünk a teniszpavilon verandáján, amikor befutott Paul.

Nemsokára a szokásunkká vált a csütörtök délutáni tánc a Rafflesben.

Ifjúságom utolsó tinédzseréveit persze nem töltöttem azért remetemagányban, a rám törő vágyakat nem kúráltam folyton teniszezéssel meg hideg zuhannyal. Paullal többször is megkóstoltuk a helyi lányokat a MacPherson úti bordélyokban; az egyik hétvégén

még Bangkokba is elutaztunk együtt – a sziámi fővárosban aztán végképp nem voltak tabuk.

Az Úszóklubban nyüzsgő titkárnőféle csajok többsége is pont annyira unatkozott és ugyanolyan kíváncsi volt, mint mi magunk, de egyikük sem versenyezhetett azzal a lánnyal, akivel néhány héttel azelőtt találkoztam, mielőtt Julie-val elkezdtük volna a rafflesbeli táncdélutánokat. Vickinek hívták, és egy partin ismerkedtem meg vele.

Vicki azért jött Angliából Szingapúrba, hogy valami igazán fontos titkárnői állást találjon, inkább amolyan személyi asszisztensi munkakört, és ott, a partin Paul mutatott be neki, miután odasúgta a fülembe:

– Igazából azért jött, hogy férjet fogjon magának, és a rossz nyelvek szerint az idősebb Scott tökéletesen bele van zúgva, Vicki pedig próbál még gyorsan néhány skalpot gyűjteni, mielőtt kimondja a boldogító igent.

– Scott! Ahhoz az öregemberhez akar…? De hisz az…

– Hát persze, én is tudom. Vicki még a fiánál, Tonnál is fiatalabb.

Ettől a helyzet még furább lett. Hiszen Tony Scott még mindig udvarolt Natasának. Milyen jó kis hecc volna, ha Nasi hozzámenne Tonyhoz – hiszen valóban erre számított mindenki –, közben meg kiderülne, hogy az öreg Scott, az apósa, olyan lányt vesz feleségül, aki Natasánál és Tonynál is fiatalabb.

Vicki tündéri kis csaj volt, kissé talán szabad szájú, haja nem a mama lágy szőkeségét juttatta eszembe, alighanem hidrogénezte is, de hihetetlenül jópofa volt. Lélegzetelállítóan csinos is, és széles szája híven tükrözte jó természetét és nagylelkűségét. Tudtam, hogy Paul már lefeküdt vele, és mivel mindhárman egykorúak voltunk, teljesen természetesnek tartottam, hogy igyekezzem én is rákerülni

Vicki listájára.

Mindez néhány héttel azelőtt történt, hogy Julie-val táncolni kezdtünk, és a Vickivel való kapcsolatom viharos gyorsasággal bontakozott ki: ragyogóan passzoltunk egymáshoz. Nem csinált titkot belőle, hogy férjhez akar menni, és abból sem, hogy ha megkérném a kezét, abban a pillanatban dobná Scottot. De azt is tudta, nem vagyunk szerelmesek egymásba, és soha nem is leszünk. Így beérte hát azzal, ami jutott neki – ki akart szívni minden csepp élvezetet az életből, mielőtt leköti magát. Nekünk, akik kissé prűd életet éltünk, Vicki maga volt a friss fuvallat egyenesen Angliából – vagy, ahogy a tamilok mondták, „visszáru a szigetekről" –, és akkoriban már a lányok egymás közt olyan szexuális szabadságról beszéltek Angliában, amitől a szingapúri mamák teljesen elképedtek volna.

– Téged az istenek is az ágyba teremtettek – ugrattam Vickit, amikor legelőször szeretkeztünk. Függetlenül attól, hogy nagyon felvilágosultan viszonyult a szexhez, igazán rendes lány volt, egészségesen angol, aki engem azokra a kacér öltözetű, lebarnult tagjaikat köntösükből kivillantó reklámhölgyekre emlékeztetett, akik rendszerint elhagyatott tengerpartokon ugrabugrálva buzdítanak minket különböző parfümök és csokoládék megvásárlására.

Mostanra már két évet töltöttem el azzal, hogy alaposan kitanuljam az üzlet minden csínját-bínját, és bekerüljek a családi vállalkozásba – mindezt egy váratlan és megdöbbentő családi hír okán. Ugyanis Tim, aki rendes körülmények között Jack papa jog szerinti utódja lett volna a vállalatban, nem sokkal azután, hogy elvégezte a főiskolát, bejelentette, hogy Angliába akar menni hivatásos katonának.

– Kibaszott árulás! – ordította Jack nagyapa (még szerencse,

hogy mama nem hallotta). Nagyapa úgy érezte, senkinek sincs joga hozzá, különösképp nem a legidősebb fiúnak, hogy megszakítsa a generációról generációra folytatódó Dexter-hagyományt. Többről volt itt szó, mint arról az egyszerű tradícióról, hogy a fiú az apa nyomdokaiba lép; ez volt életformánk lényege. Bár kissé furcsálltam, apámat, úgy tetszett, nem dúlja fel a dolog annyira, mint Jack nagyapát. Jóllehet attól a pillanattól fogva, hogy Raffles oldalán az első Dexter partra lépett Szingapúrban, soha senki nem merészelte még megkérdőjelezni a családi hierarchiát, apám meg sem kísérelte, hogy maradásra bírja Timet. És amikor megkérdeztem bátyámtól, hogy miért megy el, mindössze ennyit mondott: – Mi a fene közöd van hozzá?

Hirtelen rádöbbentem, Timnek talán nincs is meg a kellő elhivatottsága ahhoz, hogy a katonai pályát válassza, bár apám folyton ezt emlegette mint Tim elutazásának legfőbb okát. Itt valami sötétebb dologról lehetett szó; mintha csak az lenne a fontos, hogy Timet minél hamarabb eltüntessék Szingapúrból. A Tanamerában feltűnt egy-két fura alak, akik aztán zárt ajtók mögött tárgyaltak apámmal. Szingapúr és London között egymást érték a táviratok, míg végre apa bejelentette, inkább megkönnyebbült sóhajjal, mintsem diadalmasan, hogy Timet tiszti rangfokozatban bevették a brit hadsereg egyik ezredébe, a King's Own Yorkshire Light Infantryba, röviden a KOYLI-ba (királyi könnyűgyalogság 1881–1968 között). Amikor 1935 elején megtudtam, hogy Tim rövidesen útra kel Anglia felé, azonnal megéreztem, valami nagyon nincs rendben, de hogy mi, azt csak évekkel később tudtam meg. Így hát magától értetődővé vált, fel kell készülnöm rá, hogy belőlem lesz a következő tuan bezar. Nem mintha Jack papa nyugdíjba készülődött volna – erről szó sem volt –, de a Dexternél az volt a hagyomány, hogy apa és fia egymás mellett dolgoznak az üzletben. Ez mindig így

volt.

Egyáltalán nem bántam. Sőt, élveztem a munkámat. Az iroda minden reggel nyolckor nyitott az eddigi fél nyolc helyett, én pedig délután négy óra tájban fejeztem be a munkát, így rengeteg időm jutott a teniszezésre (vagy a csütörtöki titkos táncra). Nemcsak a munkámat szerettem, hanem Szingapúrt is imádtam. Jobban, mint bármi más helyet.

A Dexter Társaságnak a Telok Ayer-öbölre néző szedett-vedett, régi épületekből álló irodái a Robinson úton szinte semmit sem változtak az elmúlt ötven évben. A földszinten azok a raktárak sorakoztak, amelyekben a kimenő és beérkező árukat tárolták egy-két napig, amíg hajóra rakták vagy elszállították őket. Voltak időszakok, amikor a földszinti depók leginkább hatalmas zsibvásárra emlékeztettek, ahol alig lehetett lépni az ültetvényeseknek vagy épp az ónbányászoknak szánt frissen festett gépektől; az egyik sarokban WC-k, mosdók és kádak vártak a megrendelőjükre; itt whiskyvel és ginnel megpakolt rekeszek, amott ruhaanyagok óriási bálákban; másutt edényekkel teli konténerek a Raffles téren lévő Robinson's étteremnek; olykor egy rakomány szépítőszer Maynard's-nak, a Battery úti drogériának; vagy a Kelly és Walshnak tíz doboz különféle könyv.

A gumi volt az egyetlen árucikk, amit ugyan mindig szállítmányoztunk, de soha nem tároltunk a Robinson úton.

A latex nagyon büdös volt. A szagától soha nem lehetett megszabadulni, így a gumi külön raktárhelyiségeket kapott, egyrészt az Anson út végén található depóban, másrészt épp az ellenkező irányban fekvő fő gumiraktárunkban, egy hatalmas épületben a lassan hömpölygő és mocskos Kallang folyó partján, a Geylang nevű falu közelében, Szingapúrtól négy mérföldre keletre. A Kallang nem volt valami nagy folyó, még annyira sem széles, mint a Szingapúr

folyó, de ahhoz elég nagy, hogy az átrakóuszályokat közvetlenül a raktárak elé köthessük ki, ahonnan egyenesen bepakolhattuk a nyersgumibálákat, melyeket aztán a kikötőben várakozó hajókhoz vittünk.

Ezzel sok pénzt lehetett megtakarítani. Az Anson úti raktárból szállító teherautók egy kikötői fordulóval csak öttonnányi latexet tudtak elvinni, míg az uszályra száz tonna is felfért, és a nyersgumi onnan már egyenesen a várakozó hajó rakterébe került.

Az első három hónapomat a Kallang-parti raktárban töltöttem, ahol a gumikereskedelem csínját-bínját próbáltam elsajátítani. Hatalmas depó volt ez, 900 négyzetméteres, és a levegőt megtöltötte a főleg a saját birtokunkról, Arából származó gumi fojtogató bűze. A vékony gumilapokat 120 kilós bálákba rendezték, és ezeket a bálákat újabb szárított nyersgumi lapokba tekerték, amelyek annyira ragacsosak voltak, hogy a női kuliknak minden egyes lapot le kellett kenniük régi gumihulladékból készült, terpentinnel feláztatott és talkumporral besűrített oldattal, nehogy a bálák végérvényesen összeragadjanak. Széles, vastag ecsetekkel kenték fel az oldatot a bálák oldalára, és ugyan a talkum megakadályozta, hogy a bálák egymáshoz tapadjanak, de a raktárban mindent és mindenkit fehér por lepett el.

A bűz ellenére valakinek felügyelnie kellett minden pillanatot, és papa úgy gondolta, minél bensőségesebb ismeretségbe kerülök a gumiszállítmányozás fortélyaival, annál könnyebb lesz a dolgom a későbbiekben. Volt, hogy elszámolták a bálákat – persze szándékosan. Az is megtörtént, hogy a bálákat nem vették át, arra hivatkozva, hogy selejtes az anyag, majd a „hibás” árut eltüntették, és eladták másnak kéz alatt. Voltak olyan szállítmányok is, amelyek eleve súlyhiányosan érkeztek, és a beszállító a kulikat pénzelte le, hogy a szokásosnál több talkumos masszát kenjenek a bálákra, és

így a mérésnél meglegyen a szállítólevélben szereplő súly. A két mázsáló a művezető íróasztala mellett állt jobbról-balról, és valakinek folyton ellenőriznie kellett, nem túl vastagon kenték-e fel a talkummasszát a bálákra.

A raktár egyik végében egy lépcső vezetett fel egy irodába, fenn a galérián. Az iroda lefüggönyözött ablakai mögül a művezető íróasztalára lehetett látni, amelynek a két végén a mérlegek álltak, de a rakodótér is jól látszott, ahol a kulik a bálákat életveszélyesnek látszó vaskampóikkal a kézikocsikról a primitív, sűrűn lerakott fagörgőkből összetákolt futószalagokra rángatták. Onnan már akár egy női munkás is könnyedén eltaszigálhatta őket a várakozó uszályig.

Ebből három hónap bőven elég volt, ezután a főirodába kerültem – tulajdonképpen az egyetlen igazi irodába. A meglehetősen jellegtelen bejárattól kőlépcsők vezettek az első emeletre, a főirodába, amelyet a gépírónőknek teliraktak lapos tetejű íróasztalokkal, de volt benne jó néhány régi, rézkorlátokkal díszített íróasztal is, amelyek mintha csak valamelyik Dickens-regényből léptek volna ki, mögöttük serényen dolgozó kínai és eurázsiai könyvelőkkel. Ezek az asztalok valószínűleg még az első, Szingapúrba érkező bútorszállítmányból kerültek ide.

A legnagyobb külön iroda az apámé volt, amit Jack nagyapától örökölt, én pedig apám régi szobájába költöztem be. Két másik, fülkénél alig nagyobb helyiségben foglalt helyet a két európai segéd, Ball és Rawlings, üzleti ismereteim két legfőbb forrása. Ball alacsony volt és körülményeskedő, ebédkor mindig megivott egy korty skót whiskyt, amitől rendszerint közlékennyé vált, s közel hajolva sugdosott bizalmas információkat a fülembe. Rawlings fiatalabb volt Ballnál, és annyira rossz volt a szeme, hogy ujjnyi vastag szemüveget kellett hordania. Mindkettőjüket eredetileg Londonban

szerződtették le, és először agglegényként a Kadétházban laktak, egy régi villában, ami a Nasszim-dombon, az Orchard út végénél állt. Itt kaptak kosztot és kvártélyt mindaddig, amíg vagy ők, vagy Jack papa el nem döntötte, hogy Szingapúrban maradnak-e, vagy visszatérnek a londoni irodánkba. Mire én a céghez kerültem, már mindketten megnősültek, és tősgyökeres szingapúriakká váltak.

Nem csak Julie, ártatlan kis összeesküvéseink, a munka és a tenisz jelentették számomra az izgalmat akkoriban, hanem elsősorban annak a tudata, hogy magam is szerves részévé váltam Szingapúr mindennapi, nyüzsgő életének, ahol mintha minden újonnan felfedezett utca a tengerhez vezetett volna, s ahol a tüzes horizonton lebegő hajók, a külső mólóknál kínai sampanok hadától körülvett utasszállítók vagy a rozsdamarta, ütött-kopott teherhajók látványa fogadott, amelyekhez foghatókra csupán Conrad vagy Maugham novelláiban bukkanhatott volna az ember. Mert ifjúságom Szingapúrja még ugyanaz a város volt, amelyet Somerset Maugham énekelt meg.

Együtt nőttem fel a Szingapúr folyó szagával – a trópusok fülledt illatával, amelybe csatorna, mocsár és szárított hal szaga keveredett, és a Bali, Jáva vagy Celebesz szigetéről érkező csónakokban kipakolásra váró számtalan édes fűszer illata vegyült. Az idelátogatók undorral fogták be az orrukat, pedig nem volt kellemetlen ez a szag, és ha egyszer megcsapta az embert, soha többé nem felejtette el, hiszen ez magának Szingapúrnak volt a kipárolgása, ennek a mocsáron épült, vibrálóan izgalmas, soknyelvű és dúsgazdag városnak a legfőbb ismertetőjegye, ahol minden áldott nap hőség és pára fojtogatott félmillió malájt, kínait, indiait meg egy maroknyi európait, ahogy errefelé a fehéreket hívták.

Ez tette igazán izgalmassá az életünket, hogy nem pusztán

betolakodók voltunk, hanem az itteni világ aktív szereplői, akik az anyanyelvükön beszélgethettek a halmokban álló, legkülönfélébb ízű és színű gyümölcseiket kínáló maláj gyümölcsárusokkal vagy az út mentén ebédjüket pálcikákkal a szájukba tömködő kantoni kínaiakkal.

Paullal, Julie testvérével gyakorta jártunk el az általa jól ismert eldugott, aprócska kínai vagy maláj vendéglőkbe, amelyek a nagyobb éttermek által lefitymált egzotikus ínyencségeket kínáltak, mint például az agyagedényben készített, kókusztejben főzött óriás gaméla.

Paul nagyon jól fésült fiatalemberré nőtte ki magát, akinek őszintén irigyeltem a ruhatárát. Mindig makulátlanul nézett ki. Ellentétben velem, úgy tetszett, ő sosem izzad. Már tinédzserként és később a húszas évei elején is sokkal jártasabb volt nálam a világ dolgaiban, mert amíg én a Raffles Főiskolára jártam, ő Kaliforniában tanult. Szonja néni ragaszkodott hozzá, hogy egy szem fia amerikai oktatásban részesüljön, és ott Paul olyan pallérozottságra tett szert, ami teljesen ismeretlen volt a Rafflesben. Esze ágában sem volt munkát keresni.

– Anya igazából azt szeretné, ha Amerikában élnék – mondta egyszer –, de egyelőre maradok. Az amerikai lányok borzalmasak – tette hozzá kissé nagyképűen –, gőzük sincs róla, hogyan kell felizgatni egy férfit. Errefelé ehhez jobban értenek.

– Nem fogják rád erőltetni, hogy az irodában dolgozz? – kérdeztem tőle egyik nap.

– Szerencsére nem. A te öreged úgy gondolja, hogy a kemény munka valamiféle státusszimbólum. Az én apám szerint csak árt a családunk presztízsének, ha én dolgozom. Miért akarnám meggyőzni az ellenkezőjéről?

Megmondtam Paulnak, hogy történetesen tudom, miért nem

kell dolgoznia. P. P. Szung egyik kínai útjáról egy Szung Kai-sek nevű fiatalemberrel tért vissza, aki nem volt vérrokon; elvált anyja hozzáment valamelyik Szunghoz, és a fiú felvette a Szung családnevet.

– Valahogy így – hagyta rám Paul a dolgot. – Apa majd betanítja őt arra, hogyan kell az üzletet vezetni. Undorító egy alak, és nagyon forrófejű is. De apámat ismerve mégsem lepődnék meg, ha kiderülne, hogy Julie-t szánja neki feleségül.

– Azt nem teheti meg! – tört ki belőlem önkéntelenül.

– Miért, *te* úgysem veheted feleségül – nevette el magát Paul. Leesett az állam a csodálkozástól. – Ugyan már, Johnnie. Nem ma jöttem le a falvédőről. Azt hiszed, nem vettem észre az etyepetyézést a YMCA-ben?

Egy szót sem bírtam kinyögni.

– Ne aggódj – nyugtatott meg Paul. – Julie-t nem tudja rákényszeríteni apa, hogy bárkihez is hozzámenjen. Fogalmam sincs, mi van a dolog mögött, de anyám valahogy sakkban tartja apámat. Azt hiszem, bizonyítéka van rá, hogy két szeretőt tart.

– Te viccelsz. Egyszerre *kettő?*

– *Az* ilyesmi teljesen bevett szokás a kínaiak között. Tudod, hogy van, az ember megunja a mindig ugyanolyan feleségét, és olyankor némi változatosság után néz. A baj csak az, hogy anya nem egészen így látja a dolgot. Nem is csodálom. Iszonyatos veszekedések zajlanak otthon. Hát, anyám aztán tud kiabálni, ha dühös. Már többször is megfenyegette apámat, hogy otthagyja. Ezt apa nem akarja. Sokat veszítene a tekintélyéből a barátai előtt. Anyámnak sikerült elérni, hogy az öreg vagyonkezelői alapokat hozzon létre Julie-nak és nekem – onnan tudom, hogy aláíratták velem. Úgyhogy nagy bajunk nem történhet.

Nem most hallottam először a Szungéknál zajló

veszekedésekről. Jack nagyapa olykor célozgatott homályosan a házaspár eltitkolt nézeteltéréseire, de mind ez idáig hajlottam rá, hogy ezt egy pletykás vénember túlfűtött fantáziájának tudjam be, aki néha összekeveri a valóságot saját, kissé zavaros és nyilvánvalóan eseménydús életének az emlékeivel.

– El se tudom képzelni, hogy Szonja miért ment egyáltalán hozzá P. P.-hez – mondta egyszer nagyapa, miközben a szokásos esti whiskyjét töltöttem ki neki. Az évek múlásával megszabták, hogy mennyit ihat, így az esti adag kiporciózása valóságos rítussá nemesedett, és azt szerette, ha én magam töltöm ki neki az italt különlegesen csiszolt, metszett üvegpoharába, ahol a pohár harmadáig felnyúló mintázat adta a „whiskyplafont", ahogy nagyapa becézte a vonalat.

Mohón és az öregek kissé bizalmatlan pillantásával nézte, ahogy töltök neki, attól félve, hogy csalok.

– Töltsd csak a plafonig, ne spórolj! – morogta minden este.

Nyolcvanegy vagy nyolcvankét éves kora ellenére (soha nem tudtam egészen pontosan, hogy mennyi idős) még mindig igazi férfiként viselkedett, erős hangja és legalább olyan erős akarata volt. Mostanra már inkább csak csoszogott, mint ment, lent aludt a földszinten, és egy nehéz, gumivégű malakai sétabotra támaszkodva járt, különösen amikor kimerészkedett a kert távoli zugaiba. Még mindig dús fehér haja volt, sűrű pátriárkaszakállába viszont egyetlen ősz szál sem vegyült.

– Ne érts félre – láthatóan újra P. P. járt az eszében –, nagyra becsülöm őt, remekül dolgozik, vág az esze. De a kínaiak mind egyformák. Úgy dolgoznak, mint a güzü, ám amint hazaérnek, becsapják az ajtót maguk mögött, és másra se gondolnak, csak a farkukra. Lefogadom, hogy Szonja nénédet is jól megforgatta! – Majd egy sokatmondó pillantással még hozzátette: – Sose kezdjél

kínaiakkal, fiacskám!

Ezeknek az új felismeréseknek a fényében – hiszen nem mi voltunk az egyetlenek, akik Szungékról pletykálkodtak – azt kellett gondolnom, ehhez képest barátaink alighanem unalmasnak tartják a mi életünket, ahogy a Tanamerában és az irodában zajlik. Persze én nem éreztem annak. Még a munka is sok örömöt szerzett, hiszen egybefolyt az életemmel és a tenisszel is, és egy alkalommal nagyon értékes, új kapcsolatra tettem szert Miki révén, aki az egyik, YMCA-ben lejátszott meccs után megemlítette, hogy egyik svájci barátja nagyon szeretne megismerkedni velem, hogy elmondja izgalmas üzleti elképzeléseit.

Nyomban belementem, mert tudtam, Mikinek jó a szimata. Ez a fiú egy csöppet sem hasonlított a japánokról a közhitben élő gúnyrajzhoz. Persze ő is szemüveges volt, és a fogai hófehéren csillogtak, de utóbbiból nem túl sok volt neki. Ahogy így most elolvasom, szembeszökő, mennyire leereszkedő, sőt rasszista ez a jellemzés. De akkoriban mindannyiunkba úgy beleverték a fehérek felsőbbrendűségét minden más faj fölött, hogy mindenkit ennek alapján ítéltünk meg. Nem csoda, ha Natasának is így beszéltem róla: – Mégse hinném, hogy rossz srác, hiszen benne volt a cambridge-i teniszválogatottban.

Miki barátját Bertrand Bonnard-nak hívták, a Szingapúr „fehér” negyedében található Krikettklubban beszéltem meg vele találkozót. Amint a kínai negyed szűk utcáit magam mögött hagytam, a széles utakat trópusi tejelőcserjékkel vagy skarlátvörös virágú trópusi fákkal tarkított, gondosan nyírt fűsáv szegélyezte, és a forgalmat minden sarkon rendőrök irányították, akiknek a hátára vesszőből font szárnyakat erősítettek, hogy a hőségben ne kelljen felemelniük a karjukat. Elég volt csupán megfordulniuk, ha meg akarták állítani

a forgalmat.

Errefelé már egy igazi gyarmatváros rendezettsége uralkodott. A Legfelsőbb Bíróság épületének a kupolájától és a főúri eleganciát sugárzó kormányhivataloktól nem messze, a gondosan ápolt pázsitsziget közepén magasodó, törékeny tornyú székesegyház mögött parkoltam le az autómmal. Itt a vízpart és az út között már csak a Krikettklub zöldellő pályái húzódtak.

Monsieur Bonnard-ról kiderült, hogy elegáns, francia ajkú svájci, akinek a felesége nem kedveli a Távol-Keletet. Ebben láthatólag az sem zavarta, hogy soha életében nem is járt errefelé. Bár férje főképp Ázsiában dolgozott, ő mégis otthon maradt Genfben, közel a vállalat központjához. Bonnard a harmincas éveiben járt, de amikor mama később megkérdezte tőlem, hogy néz ki, nehezen tudtam leírni neki a külsejét, annyira átlagosnak találtam. Pont olyan vékony volt, mint én, bár nálam kicsivel alacsonyabb – én akkoriban már 180 centi fölött jártam. Nem túl rövid haja kellemes, hosszúkás arcot keretezett, hófehér fogai és intelligens, kíváncsi szemei voltak.

Mindemellett a franciákra oly jellemző arrogancia sugárzott a modorából, nem igazán bántó, de elegendő ahhoz, hogy éreztesse: egy európai tájékozottabb az élet dolgaiban, mint egy gyarmati. Már más franciáknál is éreztem ezt a bosszantó felsőbbrendűséget, és csak a jó ég tudja, a konyhájukon meg a finom boraikon kívül mire vágtak úgy fel. Új ismerősöm azonban nem volt francia, így aztán nem sokat foglalkoztam a dologgal.

Bonnard, annyi szent, nagyvilági ember volt, akin meglátszott, hogy sűrűn fordul meg szebbnél szebb nők társaságában, drága éttermekbe jár, és nem röstell egész üveg borokat visszaküldeni a pincérrel, ha dugószagú az ital. Az állam is leesett, amikor egyszer ezt mondta: – A szállodák annyira *nyomasztóak*. – És elmesélte,

nemcsak Szingapúrban tart fenn külön lakást magának, hanem Tokióban és Sanghajban is. Mi, Dexterek gond nélkül tarthattunk volna fenn lakásokat a világ bármely pontján, de mi, „yorkshire-iek" nem szerettük a felvágást. Bár titokban azért irigyeltem, hogy ha úgy hozza a szeszélye, csak úgy besétálhat több ezer kilométerre levő saját lakásába.

– Egyszer, *mon cher ami,* majd szükségem lesz az ön segítségére – mondta, ami nagyon udvarias megfogalmazásban annyit tett, valami üzletre számíthatunk tőle. Ezt követően meglehetősen sűrűn találkoztunk; a hosszú várólista ellenére rögtön bejuttattam a klubba, és a Tanamerába is elvittem, hogy bemutassam a családómnak, akiknél nagy sikert aratott, mivel már az első alkalommal is egy hatalmas csokor virággal lepte meg mamát.

A harmadik vagy negyedik látogatás alkalmával Bertrand, akit addigra már a keresztnevén szólítottunk, *két* óriási csokor méregdrága rózsával állított be (nyilván egy vagyont fizetett értük, mivel rózsát a hűs felvidéken, Fraser's Hillen termesztettek, és a virágokat az éjszakai vonattal szállították Szingapúrba). A nagyobbat mama kapta, a kisebb Natasának szólt. Ezek után mama aligha utasíthatta el Bertrand kérését, hogy Natasát táncolni vihesse egyik este.

Nasi huszonöt éves korára bombázó lett, a haja még szőkébb, a szeme még kékebb, mint mamáé. És volt még valami rajta, ami mamából mostanra már eltűnt, és amit Jack nagyapa annak idején úgy hívott: kihívó pillantás. Nem is vitás, emiatt szerette volna annyira a család, ha Tony Scott és Natasa hallgatólagosan minél előbb megegyeznek abban, hogy összeházasodnak. Kíváncsi voltam, vajon Bertrand-nak tudomása van-e Tonyról.

– Semmi közöd hozzá – válaszolta Natasa, amikor rákérdeztem.

– Bertrand a világ legjobb táncosa, Tony pedig úgy táncol, mint egy elefánt. Erről szól az egész.

– Vagy ennyit mondasz el belőle.

– Egyébként is nős – válaszolta Natasa, mintha ez lezárná az ügyet. – A felesége Svájcban él.

– Mit számít az egy gallnak – feleltem. – Minden francia nagy kan.

– Ne hívd őt gallnak. Hiszen svájci.

– De úgy viselkedik, mint egy gall. Kaptál már tőle nyelves puszit?

– Undorító vagy, vedd tudomásul! – Viccesen mellbe vágott.

– Ez nem válasz a kérdésemre. Ugye tudod, mire gondolok, Nasi. Na, ne titkolózz előttem! – mondtam neki, és kinyújtott nyelvem hegyét ide-oda mozgattam a számban. – Ez rohadtul izgalmas!

Hirtelen megdermedt, ahogy ott állt rózsaszínű ruhájában, aztán elvörösödött, sarkon fordult, és berohant a házba.

– Micsoda ravasz disznó – morogtam magamban. – És még nős is. – De hát semmi közöm se volt hozzá, nem az én tisztem volt felügyelni a nővérem erkölcseire, meg egyébként is, Bonnard már közel járt hozzá, hogy a Dexter-céggel megegyezésre jusson. És valóban, három hónap se kellett hozzá, hogy megállapodást kössünk egy óriási megrendelésről, amelynek keretében nagyszámú földgépet kellett szállítanunk egy általa és Miki apja által irányított japán cégnek. Az üzlet szingapúri dollárban kétmilliós forgalmat jelentett nekünk, ami akkoriban nagyon sok pénznek számított. Előzőleg megkérdeztem Jack papát, hogy szerinte tanácsos-e Japánnal üzletelni, mert az év elején, amikor az oroszok nem Kínának, hanem a japánoknak adták el a mandzsúriai Kínai Keleti Vasutat, a kínaiak körében volt némi felhördülés, és biztosra

akartam menni, nehogy elriasszam a jómódú kínai ügyfeleinket.

– Csináld csak nyugodtan – mondta apám. – De azért kérj ettől a svájci fickótól írásos garanciát, hogy a gépeknek nem Mandzsúria a végállomása. Ott előbb-utóbb még ki fog törni valami.

Bonnard teljesen elképedt.

– *Mai jamais, mon ami.* – Azonnal megírta a garancialevelet. – Ez az egész szállítmány arra kellett, hogy Japán déli részén néhány területen elvégezzük a földmunkákat, hogy aztán menekülttáborokat építhessenek a földrengések áldozatainak.

Az üzletet, életem eddigi legnagyobb üzletét, sikerrel lebonyolítottam. Hitelt vettem fel, hogy a maga nemében a kontinens legnagyobb ilyen cégétől, a European Bulldozers Ltd.-től megvegyem a szükséges gépeket. Ők is azt kérték, hogy írásos biztosítékuk legyen a felszerelés végső úti célját tekintve, de maga az a tény, hogy az árut Ázsia egyik legismertebb cége, a Dexter vásárolja azzal a céllal, hogy egy Japán déli részében leányvállalattal rendelkező svájci cégnek szállítson, minden kétséget eloszlatott. És alig hittem a szememnek, amikor Bonnard – hogy megpecsételje az üzletet – kiállított a Dexternek egy csekket a teljes kétmilliós tétel 25 százalékára.

Az egészben a legnagyobb örömöt azonban az szerezte, amikor Jack papa arcán megpillantottam az elégedett mosolyt, miközben átnyújtottam neki a csekket. Nem is annyira a pénz látványa derítette fel, inkább a tudat, hogy most kézzelfoghatóan bizonyítottam (ő legalábbis így gondolhatta), lassan megérek rá, hogy a nyomdokaiba lépjek mint a következő tuan bezar. Tudtam, mekkora csalódást okozott neki, amikor Tim – akit már csak pár hónap választott el a végleges angliai áttelepüléstől – nem sokkal azelőtt megtagadta, hogy folytassa a családi vállalkozást. Én meg *akartam* mutatni apámnak, alkalmas vagyok rá, hogy betöltsem ezt

a szerepet. Szerettem volna a kedvében járni: szerettem látni, amikor az arcán megjelenik az elismerés félmosolya, ha valamit sikerült az ő elképzelése szerint elintéznem.

3

Amikor Natasát ugrattam a nyelves puszikkal, saját tapasztalatból beszéltem, hiszen Vicki, ahányszor csak a szájamra tapadt, valósággal megőrjített a csókjaival. Nem, nem Julie-tól okosodtam ki ennyire. Egyáltalán nem. Bár a csütörtök délutánokat a hét bármely napjánál jobban vártam, meg sem fordult a fejemben, hogy mást is csinálhatnánk együtt, mint hogy táncoljunk, összebújjunk és csókolózzunk – természetesen csak angol módra.

Egyszerűen csak nem akartam elrontani a csütörtököket azzal, hogy belekezdek valamibe, amiről előre tudom, hogy sehova se vezet. Ő is tudta, én is tudtam, így ha esetleg arra vetemedtem néha, hogy „szerelemről" beszéljek Julie-val, ő mindig lehűtött.

– Amikor így összebújva táncolunk, te nem érzed ugyanazt, amit én? – kérdeztem tőle ezen a bizonyos délutánon, amikor egyetlenegy számot sem hagytunk ki a Raffles táncparkettjén.

– *Te* mit gondolsz? Sohase táncoltam még senkivel így, mint veled. Persze hogy… felizgat.

– Talán mégis jobb lenne, ha úgy táncolnánk, mint a szüleink – válaszoltam nevetve, kissé távolabb toltam magamtól, majd égnek szegezett állal, érzelmek nélkül megpörgettem Julie-t.

– Te szamár! – Ez akkoriban becézésnek számított. – Olykor néha magam is megijedek… a saját merészségémtől… de imádok így táncolni. Nagyon szeretem a titkos találkozásaink izgalmát és azt is… ahogy magadhoz szorítasz – tette hozzá egy kicsit félénkebben. – Az élet otthon, bár mama egy tündér, a veszekedéseket leszámítva iszonyúan egyhangú, hiszen soha semmi sem történik, veled pedig úgy érzem, rám ragad valaki másnak az izgalma, amit nem volna

szabad élveznem – mondta, és anélkül hogy észrevette volna, még jobban odasimult hozzám. – Túl fiatal vagyok még ehhez.

– Ugyan már, Julie, sokan a te korodban már férjnél vannak. Tudod mit, hagyjuk ezt, menjünk inkább vissza a pavilonba, és várjuk meg ott Pault. Ma késik egy órát.

– Nem zárják be a pályát?

Megráztam a fejem.

– Miért nem?

Paul előre figyelmeztetett, hogy fél nyolc előtt nem tud Julie-ért jönni, ezért előre lepénzeltem a pályagondnokot, hogy ott maradhassunk a klubban záróra után. Megbeszéltük, nem sokkal azelőtt jön majd vissza, mint ahogy Paul megérkezik, és akkor zár majd le mindent.

A lerobbant épület félhomályában átöleltem és csókokkal halmoztam el Julie-t, aki viszonozta a csókjaimat, ahogy ott feküdtünk egymást átölelve egy rattankanapén. Ahogy simogattam hosszú, karcsú, barna lábát, úgy éreztem, soha többé nem akarom őt elengedni.

– Már régóta vágytam erre a pillanatra, de ne siessük el! Ne nehezítsd még te is a dolgomat.

– Mit ne nehezítsek? – kérdeztem Julie-t.

– Hát, hogy nemet tudjak mondani neked. Nem gondolod, hogy én ugyanúgy akarom, mint te? Ó, drágám – mondta, és olyan szorosan ölelt, hogy szinte levegőt se kaptam –, mindketten tudjuk, mit szólnának a szüleink… kérlek, ne csábíts el, mert még igent mondok.

– Ne félj. – Elszorult torkomon alig jöttek ki a szavak, s közben a mellét simogattam, meg a lábát a térde fölött, de világos volt előttem, ennél tovább nem mehetek. Nem tudtam, mifajta érzés segített fegyelmeznem magam, amikor pedig feszített a vágy, azt

hittem, rögtön felrobbanok, ha nem hatolhatok belé, és biztos voltam abban, Julie is megadó „igent” zihálna a fülembe.

De a harmincas években *másképp* mentek a dolgok – legalábbis Szingapúrban. A lelkem mélyén tudtam – vagy lehet, hogy csak belém nevelték még gyerekkoromban –, hogy nem szabad olyan lánnyal ágyba bújni, akit amolyan „rendes kislányként” ismert meg az ember még gyerekként. A lányok nem azt érzik, amit a fiúk, a rendes lányok legalábbis, hacsak el nem csábítják őket, az pedig csakis a férfi bűne lehet – mondogatták nekem unos-untalan, amikor még fiatal voltam (az meg sem fordult a fejemben, hogy most, huszonegy évesen is annak számítok). Úgyhogy egy kis csókolózás és ölelkezés még elfogadhatónak számított, de ezen nem volt szabad túlmerészkedni. Micsoda álszent badarság! Akkoriban mégis így gondolkoztak. Pedig abban a pillanatban semmi mást nem kívántam jobban, mint hogy letépjem Julie ruháját, és szeretkezzem vele. Teljesen természetes volt ez a vágyakozás két fiatal között, akár tényleg szerelmesek voltak egymásba, akár csak *hitték,* hogy azok. De nekem egészen mást tanítottak. Mindnyájunknak mást tanítanak – ahogy Paul mondta egyszer –, amióta csak feltalálták a szülőket.

– Ugye nem csak azért gondolod így, mert te is olyan vagy, mint Mark Twain Mr. Wilsonja – ugratott Julie, és amikor kissé értetlenül néztem rá (mivel nekem Mark Twainről Tom Sawyer jutott az eszembe), a következő mondatot szinte szó szerint idézte: – Ádám az almát nem is önmagáért kívánta olyan nagyon, hanem mert tiltott gyümölcsnek számított.

– Ugye ezt te se gondolod komolyan?

– Persze hogy nem. Nagyon tetszene neked Mark Twain, gyönyörű verseket írt. Minden pénzemet verseskötetekre költöm, de sajnos minden szerelmi történet szomorúan végződik, különösen ha tiltott, pont úgy, mint a miénk.

– Akkor holnap veszek egy verseskönyvet. Kit ajánlasz?

– Tényleg? Megígéred? Most érkezett egy új kiadású Housman-kötet a Kelly és Walshhoz. Ez lesz az első közös emlékünk!

– Rendben, holnap megveszem..

– Majd felolvasok neked belőle – ha végre egyszer szóhoz jutok a csókjaidtól.

Még most sem vagyok benne biztos, hogy nem teljesülhetett volna be a szerelmünk – vagy, Paul egy másik kedvenc szófordulatával élve, „nem tehettük volna fel az i-re a pontot" –, ha még egy negyedóra jut nekünk ebből a kísértésből, de egy váratlan, diszkrét kopogás hallatszott a pavilon bejárati ajtaján, és odakintről kissé éneklő hangon megszólalt a tamil pályagondnok: – Nagyon sajnálom, tuan, de lassacskán zárnom kell.

– Egyszer még szeretkezünk majd, meglátod – ígértem Julienak, miközben fehér ruháját igazgatta. – Annyira kívánlak... borzalmasan érzem magam. Azért félig-meddig örülök, hogy mégse feküdtünk le. Érted, miért? Ha nem szeretnélek ennyire, biztosan lefektettelek volna. Majd máskor... ebben egész biztos vagyok, de nem így. – Körbehordoztam a tekintetemet az olcsó nádbútorral berendezett, poros pavilonban.

– Tőled függ, Johnnie – válaszolta komolyan. – Én a tiéd vagyok, ha te is akarsz engem. – És ahogy ott álltunk a főbejáratnál, a Bras Basah út felől a semmiből egyszerre csak feltűnt Paul autója, és a következő pillanatban Julie már ott se volt.

A kín – a fizikai fájdalom az ágyékom körül – elviselhetetlenül gyötört. Még mindig égett bennem a vágy, és egy pillanatra az jutott az eszembe, hogy a MacPherson útra hajtok, és fölszedek egy lányt. De képtelen voltam rá; túlságosan mocskosnak éreztem ezt a megoldást. Nem volna sokkal jobb, tisztább ügy Vickihez elmenni – aki pontosan tudja, hogy nem vagyok szerelmes belé –, mint valami

lotyóhoz, akitől még egy trippert is könnyen összeszedhetek?

Ez az, megvan a megoldás! Felhívtam Vickit. Otthon volt és ráért.

Gyorsan megvacsoráztunk az Adelphinél, majd lélekszakadva visszacipeltem őt az Orchard út mögötti picurka lakására, és úgy szeretkeztem vele, ahogy azelőtt még soha. Nem láttam szőke haját, észre se vettem a csodaszép lábait, nem törődtem vele, nem is érzékeltem, hogy ő van ott, egyáltalán nem ő járt az eszemben. Csak Julie-t láttam, és őt éreztem, a hófehér párnán tintafoltként szétterülő fekete haját, szemének mély tüzű tekintetét, ahogy az enyémbe fúródik. Abból a félórából szinte semmire sem emlékeztem, meg nem tudtam volna mondani, hogyan és mit csináltam. Kizárólag Julie-t láttam magam előtt.

A következő momentum, amire emlékszem, hogy Vicki rágyújtott, kitartóan rám bámult, mélyen beszívta a füstöt, majd hosszú, kék csíkban kifújta, és boldogan így szólt:

– A mindenit, Johnnie! Ha halálomig minden áldott este szeretkezem egyet, akkor se jön össze még egyszer ilyen jó, mint ez volt.

Azon tűnődtem, vajon mit gondolna, ha elmondanám neki, hogy az egészet csak megjátszottam, és hogy végig valaki máson járt az eszem. Az is felötlött bennem, vajon mit szólna, ha elmondanám neki – mint ahogy, döbbentem rá hirtelen, meg is kell hogy mondjam neki, mielőtt elmegyek ebből a barátságos kis lakásból –, hogy mi ketten soha többet nem találkozhatunk. A szeretkezés utáni pillanatok, a felfokozott érzések hatására feltámadt bennem a bűntudat. Hirtelen belém villant, milyen dühös lennék, ha Julie tette volna ugyanezt velem. Összefüggéstelenül csapongtak a gondolataim, de egyvalami nagyon is világossá vált – Vickivel le kell zárnom ezt az ügyet. Miután kávét főzött, közöltem vele, hogy mi a

helyzet. Nem emlékszem már, mit mondtam neki szó szerint, de Julie nevét nem említettem.

Amikor mondandóm végére értem, vettem egy nagylevegőt – nemcsak a megkönnyebbülés kedvéért, hanem mert féltem, hogyan reagál majd Vicki. Nem volt túl boldog.

– Remekül ki tudod választani a legmegfelelőbb pillanatot, hogy közöld a barátnőddel: ki van rúgva. – Újabb cigarettára gyújtott. – Előtte is szólhattál volna, még mielőtt a vágyaidat rajtam éled ki, mint valami… guminőn.

– Őszintén sajnálom – motyogtam.

– Attól tartok, ez legalább annyira az én hibám is, mint a tiéd – sóhajtotta. – Csak arra kérlek, legközelebb ne hozzám gyere, ha megint túl vagy spannolva – tette hozzá némi gúnnyal a hangjában.

Nem emlékszem pontosan, mikor vette észre a család, hogy a viselkedésem megváltozott. De egyik reggel az irodában Jack papa levette orráról keret nélküli szemüvegét, vörös nyomot hagyott az orrnyergén, és bizalmas hangnemben, bár némiképp zavarban, így szólt:

– Majd felvet a jókedv mostanában, Johnnie. Minden rendben? Valósággal fickándozol, mint a halak. Csak nem a MacPherson útra járkálsz?

A Tanamerában a szex szót szinte soha ki nem ejtette a száján senki, Jack nagyapát leszámítva. Papa és mama egyszerűen kerülték a használatát, és a *téma* is tabunak számított. Ahogy most elnéztem apát a szokásos irodai öltözetében – fehér vászonnadrágját, keményített gallérú hófehér ingét, melynek az ujjait megérkezése után azonnal feltűrte, miközben a fehér zakót egy szolga – *thambi* – nagy gonddal időtlen idők óta mindig ugyanarra a ruhafogasra felakasztotta –, eltűnődtem rajta, vajon neki mit jelent a szex. Ahogy

kimondta a szavakat, rájöttem, bizonyára jól begyakorolta előre az egészet, és biztosan nagy erőfeszítésébe is kerülhetett, hogy belevágjon egy ilyen zavarba ejtő beszélgetésbe. Egy pillanatig az is megfordult a fejemben, talán mama kérte meg rá.

Ahhoz képest, hogy ötvennégy éves volt, papa még mindig fitten és fiatalosan nézett ki. Elég sok haja volt, egyenesen tartotta magát, és ruganyosan járt. De Nasi és én úgy láttuk, hogy a gondolkodásában nem halad a korral (azzal, amire mi akkoriban úgy gondoltunk, hogy a *mozgalmas harmincas évek*). *A* szex az élet része volt, de papa csak akkor beszélt róla, ha nem kerülhette el – legalábbis az ifjabb generáció jelenlétében. Biztos vagyok benne, hogy nem ellenezte a szexet, csak nem tudta, hogyan ejtse ki a száján. Így hát meghatódtam váratlan megjegyzésétől, attól, hogy eltökélte magában, „modernül" fog beszélni velem. Nyilván nagy erőfeszítésébe került neki a dolog.

– Nem a MacPherson útra járok. – Majdnem elnevettem magam, mert eszembe jutottak első próbálkozásaim emlékei, ahogy igyekeztem megismerni az élet dolgait azon a nyomasztó helyen. Paullal kettesben voltunk. Mekkora kudarc is volt az első este. Egy életre elment a kedvem az ilyen helyektől.

– Nő van a dologban, mi?

– Nos, akad egypár – válaszoltam mosolyogva.

– Remélem is. De ne tegyél semmi olyat, ami anyádat elszomorítaná. Tudod, milyen érzékenyek a nők, különösen anyád. – Mindezt amolyan cinkos hangnemben mondta, „mint férfi a férfinak". – Különösen a helyi lányokkal légy óvatos. Ne gabalyodj bele semmilyen kapcsolatba. És ne nősülj túl korán. Még csak az kellene.

– Rendben, megígérem.

– Hiába, az ifjúi hévnek nem lehet parancsolni. – Azzal

visszatette az orrára keret nélküli szemüvegét. Éreztem, ez itt a beszélgetés vége, és miközben elindultam az ajtó felé még utánam szólt: – Remélem, használsz valamit. Mindenki tripperes manapság. Ha mégis bármi problémád van, az ég szerelmére, szólj azonnal. Minden nap számít.

Mamát finomabb fából faragták. Gyakorta jut eszembe, hogy alighanem kissé fásultan élte meg a szingapúri hétköznapokat. Nem mintha panaszkodott volna, és egyáltalán nem tűnt boldogtalannak, mégis úgy hiszem, neki ugyanúgy hiányzott New York vagy inkább Amerika, mint Szonja néninek Kalifornia. Mindig az volt a benyomásom, hogy adott alkalommal, ha egy jó kiállású úr megkörnyékezte volna a szerelmével, valószínűleg nehezére esett volna nemet mondani. De mivel a fia voltam (és az akkori korszellemnek megfelelően vélekedtem a dolgokról), meg sem fordult a fejemben, hogy az én anyám egyáltalán *eltűrne* ilyesfajta közeledést, vagy hogy másképp reagálna rá, mint elutasítással, még ha talán érezne is egy icipici, épp csak csipetnyi sajnálkozást afölött, hogy el kell utasítania az illetőt.

A hűvös reggelek egyikén, amikor a lallangfű a hajnali nedvességtől úgy csillog, mintha csak esett volna, mindannyian a keleti verandán reggeliztünk. Zuhanyozás előtt tízperces sétát tettem a dzsungel széléig, ahonnan már odalátszottak a kampongok és a pálmafonat tetejű *attap* kunyhók, kék füstpamacsok szálltak az égre a dzsungel fái között megbúvó élet jeleként, körös-körül hatalmas pálmafák tornyosultak, a kissé alacsonyabbra növő, vastag levelű cserjéken fürtökben lógott a banán, és mindent átjárt a trópusi reggelek nedves illata.

Farkaséhes voltam, és az öreg Li fia, Li, aki mostanra már másodinas volt, tálalta fel nekem a papaját. A reggelizési szokásaink meglehetősen hagyományosak voltak. Minden áldott reggel a

veranda hátsó falának támasztott hosszú asztalt telerakták melegítőedényekkel, amelyek alatt spirituszégők lángja viháncolt. Dexteréknél nem kontinentális reggelit szolgáltak fel. Bár Jack nagyapa mostanság már az ágyban reggelizett, előfordult, hogy bifszteket követelt magának, mi pedig rántotta, vese vagy az Oxford úti hűtőházban vásárolt, enyhén sózott füstölt hering, esetleg (a biztonság kedvéért konzervben vásárolt) kolbászkák közül választhattunk. Ami engem illet, én mindenből vettem magamnak.

– Észrevettem – mondta mama sokatmondóan –, hogy Johnnie minden pénteken hatalmas reggeliket eszik. Netán másnak is feltűnt már? – Ezzel odafordult Natasához, én pedig éreztem, hogy elpirulok.

– Biztosan szerelmes – felelte Natasa vidáman.

– Még mindig jobb, mint amit te művelsz – vágtam vissza azonnal. – Tony Scottal jársz, és közben *monsieur* Bonnard-ral táncolsz. – A monsieur szót szándékosan hangsúlyosan ejtettem.

– Nem az én hibám, hogy Tony nem tud táncolni – kuncogott Natasa.

– Ez igazán nem volt szép tőled – mondta mama, és rám nézett. – Kérj bocsánatot. – Miután bocsánatot kértem, s közben titokban rákacsintottam Natasára, mama zavartalanul folytatta. – Azt hiszem, mindennek a csütörtöki teniszezés az oka, amikor azzal a Mr… nem jut eszembe a neve, azzal a japán barátoddal játszol.

– Mikivel.

– Az, az. Egyik csütörtökön megnézlek benneteket. Még úgysem voltam soha a YMCA-ben – tette hozzá mama, amitől jó nagyot kortyintottam a tűzforró kávémból.

– Elég nyomasztó egy hely – igyekeztem lebeszélni őt, miközben azon tűnődtem, vajon anyám azt akarja-e mindezzel értésemre adni, hogy többet tud, mint amennyit elmond. A

Tanamerában sokszor hangzottak el kétértelmű megjegyzések, mintegy mellékesen odavetett mondatok, amelyeknek azonban rejtett értelme is volt, de semmilyen bántó szándék nem állt mögöttük; ez a szokás valószínűleg azért alakult ki, mert mamának és papának egész házasságuk alatt mindig nagyon meg kellett gondolniuk, hogy mit mondanak Jack nagyapa előtt. Fiatalabb koromban nem értettem még, hogy az együttélés során mennyi rejtett feszültség halmozódik fel a családtagok között, akármilyen nagy házban lakjanak is. Reggeli végeztével mama felállt, és mosolyogva így szólt:

– Ne félj drágám, nem fogom beleütni az orromat a dolgaidba.

Miután mama bement a házba, Nasi, Tim és én még ott maradtunk az asztalnál, hogy megvárjuk, míg papa elindul az irodába. Natasa felállt, és csak annyit mondott:

– Megyek, szedek egy kis virágot – majd ördögi mosollyal az arcán még hozzátette: – És mit gondolsz, erről tud? – azzal kinyújtotta nyelvét, és az ajkai között ideoda mozgatta.

Tim egész idő alatt csendben volt, de amikor hozzávágtam Nasi távolodó alakjához egy kenyérdarabot, komor hangon megszólalt:

– Tudom, hogy nem teniszezni mész – mondta, és érthetetlen módon még hozzátette: – Nemrég láttalak Vickivel az Adelphiben. Hallom, hogy Tony Scott apjához készül feleségül menni. – Bólintottam. – Nos, ha csakugyan hozzámegy, akkor nem egészen értem a dolgot. Lefogadom, hogy lefeküdtél vele.

– Megnyerted a fogadást! – feleltem vidáman. – Most már tudod, miért van olyan jó étvágyam.

– Na és Scott? Szarsz rá, mi?

– Nézd, Scott egy gazdag, középkorú férfi, és minden csütörtökön a Gumiszövetség ülésére megy. A hét többi napján eléggé rövid pórázon tartja Vickit. Egyszer-kétszer elszórakoztattam

egy kicsit, ennyi az egész, bár most már ennek is vége.

– Te tényleg egy szarjancsi vagy – mondta tömény gonoszsággal a hangjában. – Alig várom már, hogy jövő héten elhajózzam Angliába.

– Ha nem tetszik itt neked, tűnj a francba – válaszoltam. – Senkinek sem fogsz hiányozni.

De mi baja lehetett? Tele dühvei és keserűséggel felállt és elment. Vajon mit izgatja őt, ha én akár mindenkivel lefekszem Szingapúrban? Ahogy így sértetten elvonult, arra gondoltam, miként lehetséges, hogy az ember a saját bátyját sem ismeri jól, akivel pedig huszonegy éve él egy fedél alatt, akivel közös gyerekkori emlékei vannak, és akivel évek óta közös hálószobában alszik?

Néha kifejezetten megkönnyebbültem, hogy tényleg Angliába készül.

Papa még mindig nem állt elő az autóval – nem volt háromnegyed nyolc –, én meg odakiáltottam Natasának, aki a rózsanádágyásnál álldogált éppen.

– Mi a fene baja van Timnek? Miért olyan utálatos velem mindig?

– Féltékeny – felelte Nasi, és visszaindult a tó felé. – Irigykedik rád. Ő is mindent úgy szeretne csinálni, ahogy te, de nem megy neki. – Mivel értetlenül néztem Natasára, még hozzátette: – Nem fizikai értelemben, te szamár. Itt fenn. – Megkopogtatta a fejét. – Képtelen magát rávenni, hogy fejest ugorjon a dolgokba.

– Talán majd a hadseregben, amikor már végképp elment innen. A Tanamera néha kicsit bénítóan hat az emberre, nem?

– Naná! – Nasi mindig eltanulta az új amerikai fordulatokat, nem annyira mamától, mint inkább a filmekből. – De Tim sosem fog megváltozni. Fura, hogy mennyire nem hasonlít egyikünkre sem. Hála az égnek, hogy te vagy! Mi hasonló dolgok iránt érdeklődünk,

igaz? – És egy csöpp kis kuncogástól kísérve egy icipicit kinyújtotta rózsaszín nyelve hegyét. – Mindenbe lefogadom, hogy szegény Tim még sose csinálta *azt* senkivel! Tudom, hogy *te* már csináltad. Látszik rajtad. Mostantól úgy hívom majd, hogy „Johnnie specialitása" – akkor aztán nyugodtan beszélgethetünk a nyelves pusziról mások előtt is. Nehogy megmondd a mamának! Dührohamot kapna – de én *imádom*.

– Bertrand-nal próbálgatod?

– Az az igazság, hogy Bertrand egy kicsit belevalóbb, mint a te krikettklubbeli társaságod. Egy lánynak is joga van hozzá, hogy kipróbáljon ezt-azt, mielőtt férjhez megy.

– Tonyhoz?

– Hát, úgy néz ki. Papa és mama folyton célzásokat tesz, hogy mikor jelöljük ki „a nagy napot". Nekem nem sürgős, de… – Megszólalt a Buick dudája, és ezzel félbemaradt a mondat, én pedig szedelőzködtem, hogy apámmal elinduljak az irodába.

*

Három héttel később Natasa és Tony szólt a családnak, hogy szeretnék hivatalosan is bejelenteni az eljegyzésüket. Egyelőre még nem tették közzé a hírt, de Jack nagyapa azonnal azzal az ötlettel állt elő, hogy a nagy esemény tiszteletére rendezzünk táncestélyt a Tanamerában. Senki sem tiltakozott.

Szegény Nasi, bármilyen szép volt is, mégsem sugárzott róla az

a felhőtlen öröm, ami egy leendő menyasszonyhoz illik, és mivel én pontosan tudtam az okát, nagyon együtt éreztem vele. Bonnard arra készült, hogy az Imperial légitársaság repülő hajójával néhány hétre visszamenjen Európába a feleségéhez, aki gyereket várt. Bonnard mentségére szóljon, hogy nem csinált titkot felesége terhességéből. De Natasa minden mindegy alapon fülig szerelmes volt Bonnard-ba, és ez mélyebben érintette és jobban fájt neki, mint gondoltam.

Tony szeretetre méltó ember volt, ám nem valami „nagy koponya", ahogy Paul Szung fogalmazott. Annak ellenére, hogy nálam két évvel idősebb volt, göndör haja, pirospozsgás ábrázata és robusztus megjelenése miatt leginkább egy túlkoros iskolás fiúra emlékeztetett. Rajongott a rögbiért. Nagy előszeretettel töltötte a vasárnap délelőttöket sörözgetéssel az Úszóklubban, ahová Natasát is mindig magával cipelte. Imádott ártalmatlan, de idegesítő virtuskodásokba keveredni. Egy alkalommal ruhástul beugrott a Tanglin medencéjébe egy ötdolláros fogadás kedvéért. Mindenki nagyon kedvelte Tonyt, és Natasa valószínűleg hűséges, imádó férjet kap majd a személyében – és kétségkívül sokkal megbízhatóbbat, mint Bonnard. A baj csak az volt, fogalmam sincs róla, hogy Natasa a szíve mélyén vajon mit szeretne igazán.

Pont arra a napra tervezte Jack nagyapa a táncestet a Tanamerában, amikor mama egy bájos mosoly kíséretében a sarokba szorított:

– Tegnap összefutottam Mrs. Dillonnal a Bousteadetől. Mondta, hogy látott téged.

– Engem? – kérdeztem gyanútlanul.

– Igen, drágám. A Rafflesnél. A múlt csütörtöki táncdélutánon.

Hál' istennek, előző csütörtökön pont esett az eső! Pár pillanatra még a szavam is elállt, de aztán összeszedtem magam, és olyan magabiztosan, ahogy csak tőlem telt, így szóltam:

– Elmosta az eső a játszmát, mama, ezért aztán az egyik lányt meghívtam teára.

Mama pontosan tudta, hogy egyetlen európai lány sem volt a tagja a YMCA-nek, legalábbis a barátaink közül biztosan nem, de nem kérdezett rá, hogy ki volt az illető. Csak reménykedhettem benne, hogy nem tudja, kiről van szó.

– Csak semmi ostobaságot ne csinálj – mondta. – Tudod, hogy apádat mennyire felbőszítik a pletykák. Meg sem említettem ezt neki, mert nem tulajdonítottam a dolognak különösebb jelentőséget… – Mamának az volt a szokása, hogy félbehagyja a mondatokat, s a képzeletre bízza a folytatást. Ezek a sokat sejtető mondatvégek engem mindig mama áttetsző rózsaszín és kék pongyoláira emlékeztettek, amelyeket kisfiúkoromban mindig olyan elbűvölőnek találtam.

Miközben arra vártam, hogy mi jön még ezután, lázasan járt az agyam: tudtam, a rá következő csütörtökön nem mehetünk a Rafflesbe. De akkor hova? Mitévő legyek, hogyan figyelmeztessem Julie-t, hol találkozzam vele, miképp lesz ezután? Muszáj volt Julie-val találkoznom. Talán Paul tud valamit tenni. Igen, Paul… Alig hallottam meg mama szavait:

– Abból nincs baj, ha egyszer-egyszer odamész, Johnnie, de ne csinálj belőle rendszert.

– Hát persze hogy nem – hazudtam neki. – De *tényleg* esett az eső.

– Értem én. Csak a rossz szokásoknak az a szokása – elnevette magát saját összekuszálódott szavain –, hány szokás is van már?! Szóval, hogy berögződnek. – Kicsit habozott, majd így folytatta: – Nálunk nem szokás másokat kibeszélni, Johnnie, de nézd csak, mennyire boldogtalan szegény Szonja néni. – Életében most először beszélt Szungék házasságáról.

– Tudom. Paul tett már rá néhány célzást…

– Szegény Paul. És képzeld csak el, milyen tragikus lenne, ha… igen, nem túlzás azt mondani, hogy tragikus, ha Paul a mi szingapúri viszonyaink között egy európai nőt venne feleségül. Vagy éppenséggel… – és lehet, hogy csak képzelődtem, de mintha a drámai hatás kedvéért tartott volna egy kis szünetet, hogy a mondanivalója jó mélyre menjen – ha szegény Julie egy európaihoz menne feleségül.

– De hisz Julie szinte teljesen fehér, és mellesleg amerikai állampolgár is.

– Persze, drágám. De Amerika, az más. Én azokról beszélek, akiknek Szingapúrban kell élniük, mert ideköti őket a munkájuk. – Csak nem rólam beszélt, akire tökéletesen ráillett ez a megfogalmazás, csak nem engem akart az anyám ilyen körmönfont módon figyelmeztetni?

– Julie igazán nagyon szép lány – sóhajtotta –, és nagyon sérülékeny is a sok otthoni probléma miatt. Biztos alig várja már, hogy valaki kimenekítse onnan. De ha bárki európai hamis ábrándokat ébresztene benne, ha elhitetné vele, hogy szerelemben élhetik le egymás mellett az egész életüket – az bizony tönkretenné Julie életét.

Mama meg sem várta, hogy válaszoljak, hanem vidáman hozzátette:

– Ez a sok léha pletyka! Nem szabad a leendő tuan bezar idejét ilyesmire pazarolnom. – Átkarolta a vállamat, gyöngéden megcsókolt, és csak ennyit mondott: – Pont olyan vagy, mint apád fiatalkorában. Minden lány futott utána. És most, hogy Tim nemsokára végleg Angliába megy, apád nagyon büszke rád, amiért olyan jól beilleszkedtél a cégnél. És nagy szüksége van rád.

Néhány nappal később Vicki hívott fel az irodában, és közölte, hogy hozzámegy Ian Scotthoz. Szívből gratuláltam neki.

– Na és mikor lesz a nagy nap?

– Még várunk pár hónapot – magyarázta –, viszont akkor majd a Szent András-katedrálisban lesz az esküvő.

– Az csak természetes. Hiszen Ian is tuan.

– Remélem, helyesen döntöttem. – Kicsit szomorú volt a hangja.

– Szerintem nektek is be kellene jelentenetek az eljegyzéseteket, és Natasával meg Tonyval együtt megtartani az eljegyzési partit. Két legyet egy csapásra. Mit szólsz hozzá, Vick?

– Remek ötlet. – Egészen felvidult. – Csak *ne hívj* Vicknek, mert úgy hangzik, mint valami köhögés elleni orvosság.

Végül úgy lett, ahogy javasoltam. Az ötlet, amit Vickinek félig-meddig tréfálkozva vetettem fel, a Tanamerában elsöprő sikert aratott. Vicki leendő férje, Ian Scott, nemcsak a család régi barátja volt, hanem becsben tartott üzleti partner is egyben. És végül is, ha a fia elveszi Natasát, az öreg Scott az apósa lesz. Egy ilyen kettős esemény történelminek számítana – és mi mással ünnepeljük meg, mint a Tanamerában rendezett nagyszabású bállal?

4

Idős kora ellenére Jack nagyapa minden alkalmat megragadott, hogy partit rendezhessen a Tanamerában, és azzal áltassa magát, hogy még mindig ő irányít mindent és mindenkit. Hallottam is, amikor egy alkalommal azt üvöltözte „Végül is ez az én rohadt házam, én építtettem az egészet.”

A színfalak mögött azonban mama irányította Tanamerát, a legpuhább bársonykesztyűbe bújtatott vasököllel. Éveken át igyekezett palástolni a feszültségeket, amelyek mindig óhatatlanul jelen vannak, ha az idősebb és a fiatalabb generáció egy fedél alatt kényszerül élni, de mivel pontosan tudta, hogy mit akar, először mindig kikérte nagyapa véleményét, majd úgy irányította a dolgot, hogy nagyapa meg legyen győződve róla, az eredeti ötlet valójában tőle származott, bármiről lett légyen is szó.

Mama ötlete volt, hogy a bál estéjén a kocsibejárót égő fáklyák szegélyezzék. A javaslattal (rejtélyes módon) mégis Jack nagyapa állt elő, majd még hozzátette:

– De legyen ám tűzijáték is!

Hosszú estéken át vitatkoztunk a terveken és a meghívottak névsorán, többnyire miközben a vacsora előtti italainkat iszogattuk a nyugati verandán, vagy – ha épp esett – a „dolgozószobának” becézett helyiségben, amely annyira volt dolgozó, mint amennyire a kis vendégszobánk a Gyengélkedő. A Tanamerában nagyon sok szobának saját neve volt, valószínűleg még azokból az időkből, amikor Jack nagyapára mély benyomást tettek az *Illustrated London News* régebbi számai, s azokban az állt, hogy Anglia elegáns kúriáiban gyakran hívtak helyiségeket Kék Szobának vagy Nyugati

Szobának.

Megtetszett neki az ötlet, és így lett az egyik szobából dolgozószoba, jóllehet egyetlenegy könyv sem volt benne, hiszen néhány nap alatt megpenészedett volna az összes. Tanamerában senki sem *olvasott* semmit. Az irodában dolgoztunk – az erre szolgált –, és ha nem voltunk ott, akkor lazítottunk – erre való a szabadidő. De a dolgozószoba volt az egyik legkényelmesebb helyiség a házban, mama rendezte be két óriási szófával és féltucatnyi, könnyű, színes anyaggal bevont, süppedős fotellel, amelyeknek a huzatát hetente váltogatták.

Előbb-utóbb minden beszélgetést félbeszakított egy üvöltés: – Hol a francban van az árpalém? – Amióta Jack nagyapa már csak napi egy whiskyt ihatott, és olykor egy-egy üveg Tiger sört (a legutolsó kilengése után Sampson doktor ráijesztett, ha nem hagy fel a rendszeres ivászattal, egy éven belül meghal), helyettük literszámra fogyasztotta a friss zöldcitrommal ízesített, Robinson-féle árpalét.

– Nem tudok leszokni róla, hogy időnként jelentkezzem – morogta. Az öreg Li, aki mára már első komornyikká lépett elő (hiszen Ah Wok már régen meghalt), esténként Jack nagyapa személyi inasaként működött, és mindenhova követte az öreget egy könnyű, négyszögletes, bambuszból készült asztalkával, melynek tetejét sötét háttérre festett, virágokat ábrázoló, vastagon lelakkozott kép díszítette. Ezen az asztalkán tartotta nagyapa a kancsó árpalevét, egy kék üveggyöngyökkel szegélyezett muszlin terítővei letakarva.

Jack nagyapának még mindig bivalyerős hangja volt, és ha a kis törékeny asztalka véletlenül nem volt mellette, amikor éppen inni kívánt, felüvöltött, bárki szavába belevágva: – Hol a francban van az árpalém? – Szegény Li! Teljesen átvette Ah Wok szerepét, aki annak

idején ezerszer járt fel-alá azon a helyen, ahol mi most ücsörögtünk, és fáradhatatlanul hordta a söröket Jack nagyapa után, amíg Tanamerát építették. Néha nehéz volt elképzelni, hogy Jack nagyapa ugyanaz az ember. Egyszer nekem bizalmasan megvallotta: – Ennek az árpalének pont olyan az íze, mint a tevepisának, de ha az én koromban nem enged az ember elég lét a vízvezetékbe, akkor becsukhatja a boltot.

Ahogy ott ült a dolgozószobában, hosszú, fehér szakálla félig eltakarta fekete csokornyakkendőjét, mintha csak egy Viktória korabeli fényképet néztem volna: egyenes derekú pátriárka régi, tölgyfa keretbe foglalt, ovális szépia háttérben.

A hatást még az is fokozta, hogy nagyapa a kifejezetten neki készített, magas támlájú nádszékben foglalt helyet, amely leginkább egy trónra emlékeztetett; nemcsak nagyon széles, hanem olyan magas is volt, hogy a faragott oroszlánkörmökben végződő széklábak fölött még egy lábtartónak is jutott hely. Ez nagyon ügyes szerkezet volt. Amikor az öreg Li meghúzott hátul egy kallantyút, négy titkos kis kerék ereszkedett a földre, arra az esetre, hogy tolni lehessen nagypapát, ha nagyon elfárad. A szék mindkét karfájából egy-egy keskeny falemezt lehetett kitolni, akár a tolószékek kihajtható lábtámaszait. A jobb oldalin kerek lyuk volt, amelybe pont beleillett nagypapa speciális pohara, a „kincsem”. A másik karfából kinyúló falemezen pedig egy félgömb alakú mélyedés volt, amit Li mindig feltöltött sós mogyoróval, mert Jack nagyapa ugyan egyesével, de megállás nélkül eszegette a mogyorót.

Amikor az orvos azt javasolta, hogy Jack nagyapa aludjon a földszinten, ahol vagy egy tucat hálószoba is kényelmesen elfért volna, Jack papa fölvetette, mi lenne, ha beépítenének egy liftet, ami igazán nem lett volna túl bonyolult. Jack nagyapa azonban felháborodottan azt mennydörögte: – Mégis, mit gondoltok, mi

vagyok én? Egy magatehetetlen trotli? – Bár a helyes válasz az igen lett volna, féltek kimondani az igazat. Arról szó sem lehetett, hogy megfosszák őt élete utolsó éveitől azzal, hogy a Gyengélkedőbe dugják.

A bált 1935 tavaszára tervezték, és a meghívottak listája szinte magától kialakult. Nálunk minden alkalomra megvolt a szokott vendéglista. Ezzel mindenki más is így volt. Ezeken a listákon lehetett változtatni, és én eltűnődtem rajta, vajon Mikit, a teniszpartneremet meghívhatom-e a közelgő eseményre. Miki engem számtalan alkalommal meghívott a japán klubba játszani, de mivel én ezt nem tudtam viszonozni neki, mert a Krikettklubba nem vihettem be, kezdtem már kellemetlenül érezni magam. Kivártam az estét, amikor Jack nagyapa nem volt jelen, és felvetettem a kérdést. De Jack papa nagyon határozottan megrázta a fejét.

– Szó sem lehet róla, Johnnie – egy japánt nem hívhatsz meg ide.

– Pedig ő volt az, aki összehozott bennünket Bonnard-ral, a svájcival – és igazán csinos kis hasznot húztunk ebből az üzletből.

– Tudom – mondta apám. – De nem hívhatunk meg egyetlen japánt sem, ha Szungékat meghívjuk, mint ahogy meg kell hogy hívjuk őket, a többi kínaival együtt. A két ország között jelenleg nyíltan ellenséges a viszony. Csak a *Straits Time*st kell olvasnod. – Nem is kellett többet mondania, hiszen az újságok tele voltak a japánok mandzsúriai gaztetteivel.

– Sok baj lesz még Kínában.

Végül is valami ilyesmire számítottam, ennek ellenére csalódottnak látszhattam, mert Jack papa még hozzátette:

– Személy szerint semmi bajom sincs Mikivel, csak amit az előbb mondtam – vonta meg a vállát –, hogy mostanában mindenki

nagyon érzékeny Szingapúrban.

– Van még valaki, akit szívesen meghívnál? – kérdezte mama.

Mielőtt még bármit mondhattam volna, Natasa közbevágott:

– Miért nem hívod meg Bertrand-t? Ha jól tudom, már vissza is jött, de a felesége nélkül, ugye?

– Igen, visszajött. – Bár eddig mindössze kétszer találkoztam vele, nem tudtam megállni, hogy ne tegyem hozzá merő utálatosságból: – És már újdonsült apa.

– Ez meg hogy jön ide? – kérdezte Natasa.

– Igazán nagyon kellemes embernek ismertem meg, amikor idejárt hozzánk annak idején – mondta mama, majd gyakorlatias meggondolásból még hozzátette –: facér férfiak mindig jól jönnek a táncnál.

– Rendben – egyezett bele Jack papa. – Jófejű ember. Hívd csak meg.

Később kérdőre vontam Natasát:

– Hogy hívhatnád meg Bertrand-t, hiszen ez *az eljegyzési bálod?*

– Ugyan már. Egyébként is, papa már meghívta… azaz, meg fogja hívni.

– Szerintem akkor sem helyénvaló.

– Ne légy ilyen régimódi! – Hirtelen egy könnycsepp jelent meg Natasa szeme sarkában. – Tudom, hogy butaság. – Megtörölte a szemét a zsebkendőjével. – Kialakult köztünk egy kölcsönös vonzalom. Ennek most vége, férjhez megyek, de szeretném legalább a többiek között látni.

– Ugye, becsületszavadra nem volt köztetek semmi? Legfeljebb – tettem hozzá vigyorogva – egy-két „Johnnie-specialitás”.

– Hagyj már békén a specialitásaiddal! Csak egy múló érzés volt az egész. – Majd hozzátette: – *Te* hogy éreznéd magad, ha Julie nem

lehetne ott a bálon?

Hirtelen bűntudat és szégyenérzet fogott el.

– Ne haragudj, Nasi, hülye voltam. – Őszintén megsajnáltam Nasit, amiért olyan ostoba voltam, és nem fogtam fel, hogy a házasság és a szerelem nem okvetlenül szinonimái egymásnak; hogy ő a szó házastársi értelmében talán szereti is Tonyt, és a döntését tudatosan, nem érzelmi alapon hozta meg, a szüleink pedig segítették, sőt ügyesen irányították is őt e lépésében, mert meg vannak győződve róla, hogy ez szolgálja a leginkább Nasi érdekeit. És persze Julie miatt is lelkiismeret-furdalásom volt. Hogy jövök én ahhoz, hogy kioktassam a nálam négy évvel idősebb nővéremet, amikor hónapok óta vágyódom egy lány után, és közben egy másikkal fekszem le, akinek most készülnek bejelenteni az eljegyzését? – Bocsáss meg nekem! – kérleltem újra, mert még túl fiatal voltam hozzá, hogy felfogjam, a bűntudatot legegyszerűbben egy bocsánatkéréssel lehet enyhíteni.

Ahogy az első vendégek autói feltűntek a fel-fellobbanó fáklyafénnyel megvilágított kocsifelhajtón, Jack nagyapa készenlétbe helyezkedett a bálteremben a vendégek fogadására. Sokszor eltűnődtem rajta, vajon mit gondolhatnak róla azok, akik életükben most először találkoznak ezzel a híres őskori kövülettel; az olyanok, mint például a kifinomult világfi Bertrand Bonnard, akik most arra kényszerülnek, hogy a szertartásos kínai hajlongás modernizált változatával hajbókoljanak a *trónján* ülő és udvartartása népét onnan szemléző Jack nagyapa előtt. Az első félórában, mint már oly sokszor, ott álltam mellette, mert tudtam, hogy – akár igaza van, akár nincs – bennem látja a saját gátlástalan, kicsapongó, küzdelmes és minden ellenállást könyörtelenül eltipró ifjúkori alakja tükörképét. Pedig az életemnek már nem sok köze

volt ehhez a képzeletbeli figurához. Nem, nem csak erről volt szó. Bennem rálelt valakire, akinek kiönthette a szívét, és elmesélhette a múltját, amely – minél jobban közeledett nagyapa a szenilitás korához – egyre inkább csak szexuális kalandjainak a végeláthatatlan sorából állt. Azért választott engem, mert Jack papától tartott egy kicsit. Papa ugyan nem volt prűd, de nagyapa vele nem tudta magát elengedni. És Timnek sem önthette ki a lelkét, mielőtt elutazott volna Szingapúrból, mert Timet mindig is finomkodónak tartotta és megvetette. – Olyan ez a gyerek, mint aki mindig csak lefölözött tejet iszik – mormogta nekem egy alkalommal. Ahogy öregedett, nagyapa hangja egyre inkább fenyegető morgássá alakult át, s ez meg a vastag, fekete szarukeretes olvasószemüvege és az a szokása, ahogy a botjával olykor-olykor a padlóra ütött, azt a képzetet keltette az idegenekben, hogy nagyapa zabolátlan – és ez kifejezetten örömöt szerzett neki.

– Ez valami kis úri ribanc, mi, aki Ian Scotthoz megy feleségül? – kérdezte nagyapa egy sokatmondó pillantással. – A tyúk jó fogást csinált, de ez a Scott nem normális, hiszen a nő egyidős a fiával.

Egy pillanatra elhallgatott, láttam rajta, hogy erősen töri a fejét valamin. Azután kuncogva megkérdezte:

– Vajon tiltja-e a törvény, hogy az ember fia lefeküdjön a saját mostohaanyjával?

Felháborodást színleltem, erre ő újból fölnevetett.

– Mennyiben fogadjunk? Tíz dollárban? A vérrokonok önzetlensége, fiacskám, úgy bizony.

Jóízűen forgatta a szájában a szót:

– Vérrokonság, bizony ám, ettől fekszik ki minden csaj.

Nagyapa megelégedéssel nézett körül. Imádta ezt a hatalmas és hivalkodó báltermet, főleg amikor megtelt estélyi ruhás hölgyekkel és hófehér rövid zakót vagy cápabőrből készült alkalmi felöltőt

viselő, pezsgőt vagy whiskyt iszogató urakkal, akik az olasz módra készült, aranyozott asztaloknak támaszkodtak, amelyek kifejezetten ízléstelennek hatottak a Tanamerához amúgy sem illő francia bútorok mellett, amelyek azonban valaha, amikor nagyapa a házat építette, szörnyen divatosak voltak. Mama fölöslegesen próbálkozott a bálterem modernizálásával, hiszen az nagyapa területe volt, ő pedig hajthatatlannak bizonyult. És igazából ennek nem is volt akkora jelentősége. Az évek során hozzászoktunk az ízléstelen bútorokhoz, és mindaz a szeretet, amit a Tanamera iránt éreztünk, az itt eltöltött kellemes életünk feledtette velünk a valóságot. Bár ezt a termet nem használtuk mindennap, rengeteg pompás ünnepség színhelyéül szolgált már: születésnapokat, eljegyzéseket, esküvőket tartottunk itt, vagy bármi mást, ami elég jó ürügynek bizonyult egy bál megrendezésére. Közben a zenekar is megérkezett, és én újra csak eltűnődtem rajta, vajon az olyan vendégek, mint Bonnard, mit kezdenek ezzel az egésszel: a díszes, középen kettéváló lépcsősorral, a hófehér, templomhajóra emlékeztető, gerendázott mennyezettel, az onnan lelógó ventilátorok közé ügyetlenül beékelt két csillárral és a régi festményekkel, amelyeket arcátlan kereskedők sóztak rá Jack nagyapára, amikor a ház épült, és amelyekről nagyapa azt hitte, immáron családi ereklyék.

(Egyszer szemtanúja voltam, amikor áldozatainak egyik kedvenc prototípusát, egy Szingapúrban épp csak átutazóban tartózkodó vendégét karon ragadta, odavezette őt a falon aranyozott, ovális keretben díszelgő, három, komoly ifjú hölgyet ábrázoló, nagyméretű festményhez, amelyek mindig is ott voltak, amióta csak az eszemet tudom. Miközben a vendég udvariasan megcsodálta a képeket, Jack nagyapa abban a biztos tudatban, hogy az igazat mondja, bizalmasan megvallotta neki: – íme, ők a házasságon kívül született szépséges leányaim. – Majd kihívóan még

hozzáfűzte: – De mindig gondoskodtam róluk, tudja, még azután is, hogy kiházasítottam őket!)

Megpillantottam Paul Szungot az egyik sarokban, és intettem neki. Mint mindig, most is makulátlanul volt öltözve: egy csodás szabású, cápabőrből készült zakó simult magas, karcsú alakjára. Már huszonegy évesen is sokkal kifinomultabb ízlése volt, mint nekem, így néha elfogott az irigység, talán azért is, mert ráadásul még jóképű is volt. Kevert vére miatt úgy nézett ki, mint egy olasz, s a hatást még fokozta bágyadt stílusa és a könnyed, csiszolt, kissé lassú beszédmodor, amely San Franciscó-i iskolai éveiben és a Carmelben meg a Yosemite-ben töltött vakációkon ragadhatott rá. Sokat sejtető mosolya és örökösen viccelődő stílusa pedig mindig azt éreztette, az élet túl jó tréfa ahhoz, hogy komolyan vegyük.

Az én szememben Paul maga volt az ártatlanság, de a férfi, akit magával hozott, igazi szörnyeteg. Nincs jobb szó Szung Kai-seknek, az „unokatestvérnek” a jellemzésére, aki a múlt évben érkezett Szungékhoz Kína belső vidékéről, hogy örökre náluk ragadjon.

Mint a Szung család egyik tagját, őt is minden partira automatikusan meghívták. Szerencsére gyakran előfordult, hogy nem fogadta el az invitációt.

Kai-sek, aki a kínai szokásokhoz híven vezetéknevét tette előre, húszas évei vége felé járt, fekete hajú volt, inas alkatú, és beesett arcán a bőrt mintha kifeszítették volna, hogy átérjen egyik kiálló pofacsontjától a másikig; mindettől sötét pillantású szemei mintha két mély gödörből meredtek volna a semmibe. Nemcsak megjelenése miatt keltett bennem ellenérzéseket, hanem azért is, mert nem titkolta, mennyire gyűlöli a briteket. Bár igyekeztem udvarias lenni vele, az érzéseimet nem titkoltam előtte. Az is feltűnt már régebben, hogy valahányszor Julie-val beszélgettem a különböző partikon, Kai-sek le nem vette rólunk a pillantását, és az

arca elsötétült.

Miközben Jack nagyapa mellett ácsorogtunk, aki kényelmesen üldögélt a trónszékén, odajött hozzánk Bonnard. Jack nagyapa ivott egy korty árpalét, és megkérdezte Kai-sektől:

– Mi a legújabb hír a japánokról?

Mindenféle pletykák keringtek arról, hogy Mandzsúriában itt-ott harcokra került sor.

– Semmi jó – felelte kurtán Kai-sek. – A japánok Kína ellenségei. Mindig is azok voltak. És azok is maradnak, amíg el nem pusztítják őket.

– Hát, az jó nagy falat lesz, fiacskám – mondta Jack nagyapa kuncogva.

– Ön is így gondolja, Bonnard úr? – fordult most Kai-sek Bertrand-hoz.

– Tudja, mi, semleges svájciak…

Bertrand megpróbálta nevetéssel elintézni a kérdést – pechjére. Mert Kai-sek egy szempillantás alatt felcsattant.

– A nagy semlegességüktől azért még ellátják a japánokat nehézgépekkel… egy brit cég közreműködésével. – És jelentőségteljesen rám meredt.

Paul megpróbált közbeavatkozni, de Bonnard sokkal agyafúrtabb volt, semhogy hagyja magát lépre csalni, Kai-sek emberére talált benne.

– A gépekre a Vöröskeresztnek van szüksége egy esetleges földrengés esetén, és ha nem csalódom, a földrengések semlegesek – válaszolta. – Kínában is vannak természeti katasztrófák, árvizek meg éhínség, csak önöket mintha nem izgatná annyira az emberek szenvedése.

– A mi országunk túl nagy ehhez. Kína nem teheti…

– Hogyne, értem én – felelte Bonnard. – De ha majd a Sárga-

folyó legközelebb kiönt, és ott állnak egymillió éhező paraszttal, feltétlenül keressen meg. Biztos vagyok benne, hogy a svájciak kedvező feltételek mellett tudnak majd hitelt nyújtani önöknek. Na persze, ha senkit *sem érdekel,* ha senki sem *szól* nekünk, akkor, ugye, mit is tehetnénk? – Alig észrevehetően, kissé franciás stílusban biccentett Jack nagyapa felé.

– Nesze neked egy a szemed alá, Szung úrfi – mondta Jack nagyapa, miközben a térdét csapkodta jókedvében. De Kai-sek, akinek a méregtől feketén villogtak a szemei, addigra már elfordult.

– Egy kissé agresszív a fiatalember – morogta Bonnard.

– És előbb-utóbb tönkreteszi a családunkat – toldotta meg Paul –, ezt akkor is így gondolom, ha meghallják. – Miközben Bonnard arrébb lépett, hogy szóba elegyedjen Natasával, aki odaintette magához, Paul így szólt hozzám: – Bárcsak sose jött volna Szingapúrba! Egészen biztos vagyok benne, hogy kémkedik utánunk. Feltűnés nélkül, szép lassan befészkeli magát apám bizalmába, aztán a végén teljesen tönkre fogja tenni.

– Nem hinném, hogy apád ennyire ostoba lenne – válaszoltam, majd, hogy minél hamarabb témát váltsak, megkérdeztem: – Hol van Szonja néni? És Julie?

– Anya éppen útban Amerika felé – válaszolta röviden. – Meglehetősen sebtében utazott el. – Paul válasza, főként mert annyira udvarias és kedves volt mindig, elég kurta-furcsának tűnt. Úgy éreztem nincs helye további kérdéseknek.

– Milyen kár. A fogadásaink mindig tőle kelnek életre. Nélküle minden egész más. – De azért nem álltam meg, hogy meg ne kérdezzem: – Ugye, nincs semmi baj?

Az otthoni veszekedésekről épp Paultól hallottam először. Nyilván azt is tudta, hogy a Szung-házban kialakult helyzet szóbeszéd tárgya, de hogy egy kínainak mi jár a fejében, képtelenség

megmondani. Ha egy európainak zavarba ejtő kérdést tesznek fel, általában kitérő választ ad. A kínaiaknak az az elképesztő szokásuk, hogy egyszerűen úgy tesznek, mintha meg sem hallották volna a kérdést.

– Julie valahol itt van a közelben, nagyon aggódik a teniszezés miatt. Vagy mondjuk inkább – tette hozzá kaján vigyorral – amiatt, amit teniszezésnek hívtok.

– Merre van Julie? – kérdeztem. – Valamit *muszáj* kitalálnom a csütörtökökre. Csak félek apádtól.

– Nem csodálom! Most jött meg apa. Julie-val.

A bejárat felé fordultam, ahol Julie állt az apjával. Számomra az egész jelenet nagyon egyértelmű volt. Amikor a szárnyas ajtók kinyíltak, a világ legszebb lánya rám nézett és elmosolyodott. Odamentem hozzá, P. P.-t, ahogy Szungot mindenki hívta, annak rendje és módja szerint üdvözöltem, és felkértem Julie-t egy táncra.

Nagyon egyszerű, hófehér, hátul mélyen kivágott ruhát viselt, egy vékony arany övvel a derekán, a lábán arany szandállal, és a haja, amit egy aranyszínű pánttal fogott össze, hogy ne hulljon a szemébe, hátul a nyakába omlott. Ahogy táncolni kezdtünk, így szóltam hozzá:

– Ne haragudj a tenisz miatt. De óvatosnak kell lennünk. Paul nem szólt neked, hogy megláttak minket a Rafflesben?

Lehet, hogy butaságnak hat, amiért ennyire aggódtam. Hiszen már huszonegy múltam, s nem tettem semmi rosszat. És bár a mi családunkban óriási botrányt kavart volna, ha apámék úgy látják, hogy összeszűröm a levet Julie-val, mégsem ettől féltem. Legalábbis nem annyira.

Igazából attól féltem, hogy ha P. P. Szung rájön a dologra, egész biztosan örökre eltilt Julie-tól. Őt pedig azonnal valami hajóra rakná, és elküldené, ki tudja, hova. Ez a lehetőség pedig rettegéssel

töltötte el a szívem, mert tehetetlen lettem volna.

A fajokat egymástól mereven elválasztó törvények alól egyszerűen nem volt kivétel.

Szungékhoz hasonló családokkal ugyan barátkozhattunk, és persze ők is velünk, hiszen a faji megkülönböztetés nem volt egyoldalú: a kínaiak sem szerettek túlságosan közeli viszonyba keveredni a fehérekkel. Az senkinek sem szúrt szemet, hogy Paul Szung meg én közeli barátok vagyunk. Ugyanígy nem volt gond az sem, hogy én Li fiát tekintettem gyerekkoromban a legjobb játszópajtásomnak. Az, hogy a főkomornyik fia nyugodtan lehetett az ember gyerekkori „pajtása", jól mutatta a britek demokratikus gondolkodásmódját a gyakorlatban, és papa Lit komolyan családtagszámba vette. De a lányok más megítélés alá estek. – Ha színes pinára fáj a fogad – magyarázta nekem annak idején Jack nagyapa eléggé világosan –, akkor menj ki szépen a MacPherson útra, vagy csípj föl egy bértáncosnőt a Great Worldben.

Vegyes házasság szóba sem jöhetett – ez alól nem volt kivétel, és nem volt helye magyarázkodásnak vagy alkudozásnak. Ezen az sem változtatott, ha az ember történetesen egy kínai vagy eurázsiai milliomos lányába szeretett bele – azok a lányok, akikkel az ehhez hasonló „vegyes", akár nálunk, akár az ő otthonukban tartott összejöveteleken találkoztunk, és akikkel mindig kínosan udvariasan viselkedtünk, nem jöttek partnerként számításba. Az ilyen kapcsolat nemcsak társadalmi ellehetetlenülést jelentett volna mind a fiúnak, mind a lánynak (már tudniillik a megbélyegzés miatt), hanem a lánnyal szemben ráadásul még igazságtalan is lett volna, mert még akkor sem lehetett volna belőle házasság, ha a lány teherbe esik, mert akkor meg az apja rúgta volna ki. Akkoriban a lányok nem keveredtek párkapcsolatokba a házasságuk előtt – a jól nevelt kínai lányok pedig egészen biztosan nem. – Minél gazdagabb lányba

habarodik bele egy pancser, annál nyomorúságosabb sors vár rá – hajtogatta mindig egyik kedvenc bölcsességét Jack nagyapa, majd rendszerint még hozzátette: – Amikor Kipling megírta azt az izét Keletről és Nyugatról meg arról, hogy annak a párnak a tagjai sosem lesznek egymáséi, nem úgy értette, hogy soha ne *találkozzanak*. Igazából azt akarta mondani, nehogy eszükbe jusson összeházasodni.

Persze, amikor most, egy soknemzetiségű ország tuan bezarjának a szemszögéből néha visszagondolok rá, miképpen viselkedtünk s főleg *gondolkodtunk* a háború előtti időkben, elszégyellem magam. Milyen abszurdak voltak az üresen kongó jelszavaink, a sznobizmusunk, az az álságos felsőbbrendűségi tudatunk, ami mind-mind csak eltávolított minket, briteket és a többi európait azoktól az emberektől, akik a leginkább érezhetik magukat itthon ebben az országban.

Papa mindig arról mesélt nekünk, milyen fantasztikusak a „bennszülöttek", de ő egyedül állt ezzel a véleményével. Ennek a kialakulásában alighanem mindannyian bűnösök voltunk. A bennszülöttekkel való bánásmód követendő irányelveit valószínűleg akkor fogalmazták meg a britek, amikor először jöttek be Indiába. Ezt a viselkedési kódot azóta sem bírálta felül senki. A világ ugyan állandó változásban van, és rengeteget *változott* is, de a fehér ember hozzáállása a sötétebb bőrűekhez mégsem változott meg egy jottányit sem. Épp ellenkezőleg: minél nagyobbat változott a világ, a fehér gyarmatosítók csak egyre idegesebbek lettek, és még konokabbul ragaszkodtak az „oszd meg és uralkodj" elvéhez.

Sokunk pusztán azért viselkedett ostobán, mert kiskorától erre tanították. És bár Paul meg az én barátságom önmagáért beszélt, s ékesen bizonyította ennek a megrögzött rendszernek a fölöslegességét, a szabályok olyannyira megszabták a mindennapi

élet normáit, hogy a mi viszonyunk példája senkit sem érdekelt.

Amikor elkezdtünk táncolni, a terem már zsúfolásig megtelt. Bonnard mamát kísérgette, aki felszabadult volt, és gyönyörű. Láthatóan elbűvölte őt e charme-os idegen férfi figyelmessége. Ahogy ellépdeltek mellettünk, Bonnard odaszólt nekem, úgy, hogy mama is jól hallja: – *Elle est ravisante, votre mama!* – Natasa és Tony is belénk ütköztek, de Natasa megjegyzése sokkal földhözragadtabb volt, igazi, barátságos testvéri jó tanács: – Vigyázz, hova rakod azokat a nagy lábaidat!

Bár mindenkire udvariasan rámosolyogtam, és diszkréten odabiccentettem, amikor megpillantottam P. P. Szungot az öreg Scott-tal beszélgetni, szinte alig vettem őket észre, mert egyre jobban feltolult bennem a düh, amiért az élet úgy elbánt Julie-val és velem. Nem most először jutott eszembe, micsoda ostobaság, hogy nem csókolózhatunk, nem szeretkezhetünk, vagy hogy miért nem jelenthetjük be a *mi* eljegyzésünket. Most is, mint már annyiszor, vad gondolatok cikáztak az agyamban. *Mi lenne,* ha megszöknénk? És miért is ne tennénk? Ugyan milyen jogon írhatják elő nekünk a szüleink – bánom én, hogy fehérek, sárgák vagy hupililák –, hogy miképpen éljük az életünket?

Egyre erősebben öleltem magamhoz Julie-t, ahogy tolult a düh a torkomba, jó szorosan – ez a lassú foxtrott egyetlen előnye –, és éreztem, ahogy felizgulok az öle közelségére, míg végül már ő is megérezte. Tudtam, hogy érzi, mert megszorította a kezemet, és kicsit előrehajolt, mintha csak biztatni akarna. Suttogva mondta:

– Szeretem, amikor ezt csinálod, Johnnie. És senki se látja.

– Mindjárt felrobbanok – nyögtem, s közben mosolyogva hátrafordultam: – Mennyire örülök, hogy láthatom, Mrs. Dickinson. – Majd újra suttogóra fogtam a hangom: – Bárcsak eltűnhetnénk valahova. Mit szólnál hozzá, Julie?

– Menjünk. Vihetsz, ahová csak akarsz.

– El vagy rá szánva, Julie? – kérdeztem tőle, miközben rámosolyogtam mamára, aki épp akkor suhant el mellettünk, és eszembe jutottak figyelmeztető szavai, hogy „bárki” (kétségem sem volt felőle, hogy rám gondol), aki elcsábítja Julie-t, „az életét teszi tönkre”. Belerúgtam Julie nagyujjába, ahogy elvétettem az egyik lépést, s közben ezt mondtam neki: – Mert borzalmas dologra akarlak rávenni. Aljasság is a részemről.

– Nem aljasság. És különben sem érdekel. Elég idős vagyok már hozzá – és szeretlek. – Most rajta volt a sor, hogy rámosolyogjon valakire, aki eltáncolt mellette, aztán szinte sziszegve súgta oda nekem: – Amit most csinálunk egymással, az az igazi kegyetlenség. Csak kínozzuk egymást.

Abban a pillanatban Jack papa megkongatta a vacsorát jelző gongot a lépcső alján, és ahogy a zenekar tust húzott, mindenki egyszerre abbahagyta a táncot. A beszélgetésnek olyan hirtelen szakadt vége, mintha valaki kikapcsolt volna egy rádiót. A beköszöntő csöndben csupán a hófehér szellemekként, pezsgőspoharakkal megrakott tálcáikat kinyújtott karjukkal a fejük fölött egyensúlyozó felszolgálók sürögtek továbbra is fel és alá a tömegben. Jack nagyapa, aki mindig pontosan megérezte az alkalomhoz ülő, helyes viselkedést, ugyancsak szótlanul várt.

Bár apa nagyon elegáns volt vadonatúj hófehér szmokingjában, én mégis kicsit fáradtnak láttam. Lehet, hogy csak a kora látszott meg rajta. Az arcán egy kissé megereszkedett a bőr, s már tokásodott. Az esze azonban még mindig vágott, mint a borotva, és ez kellemes, kissé régimódi stílussal párosult, ami közelről sem volt olyan agresszív, mint a Jack nagyapáé. A legjobban talán az tükrözte az attitűdjét, ahogy a szemüvegéhez viszonyult: az újmódi, szarukeretes fajtákat remek találmánynak tartotta, de ez nemigen

befolyásolta az ő mindennapjait, mivel továbbra is keret nélküli szemüveget hordott, amit ügyesen az orrára csíptetve egyensúlyozott. És minden reggel ugyanúgy előbb a cipősarkát vette szemügyre, aztán a cipője orrát, mert meg akart győződni róla, hogy *mindenhol* kellőképpen ki van suvikszolva a lábbelije.

Az estélyt természetesen a két jegyespár tiszteletére rendezték, mindazonáltal Jack papának is szólt, mert ugyan soha nem kényszerítette volna Natasát, hogy Tony Scotthoz menjen feleségül, de teljes mellszélességgel az ötlet mögé állt, amikor az felmerült, és én tudtam, őszintén örül neki, hogy a dolgok így alakultak. Kétségem sem volt afelől, ez a fő oka annak is, hogy Ian Scott és Vicki eljegyzését is megünnepeljük. Scottnak mint a Consolidated Latex igazgatójának óriási mennyiségű ginni fordult meg a kezén. Neki és Jack papának sok közös ügylete volt, és azzal, hogy az ifjú Tony most benősül a családba, óhatatlanul tovább erősödnek a szálak, és a két cég kereskedelmi kapcsolatai is szép csöndben szorosabbra fűződnek. Papának mindig is jó érzéke volt az üzlethez. Rövid beszédet mondott, beleszőtt néhány anekdotát, pont annyit, ami elég volt ahhoz, hogy kötelező kuncogást váltson ki a hallgatóság soraiban.

Natasa és Tony felálltak a lépcső második fokára, épp csak a tömeg fölé, ahonnan jól látták, ahogy mindannyian a boldogságukra emeljük a poharunkat. Megcsókolták egymást, és igazán nagyon szép párt alkottak. Mama is puszit nyomott jövendőbeli veje arcára. Jack papa megigazította keret nélküli szemüvegét, és újra megszólalt: – És most, a fia példáját kövesse az apja! – Erre fellépett a lépcsőre Vicki, aki ezúttal sokkal tartózkodóbban viselkedett, mint amilyennek megismertem, aztán a büszke Ian is csatlakozott hozzá, a víg özvegy, akin ugyan látszani kezdtek már a középkorra jellemző megállapodottság apróbb jelei, de akiről sugárzott, hogy jó üzletet

csinált, s valóban.

Nem emlékszem, hogy papa mit mondott pontosan, mert olyan nagy volt a tolongás, és mindenki ugyanabba az irányba nézett, de akkor hirtelen, szinte észrevétlenül, egyszerre csak megéreztem, ahogy Julie megfogja a kezemet, és oda se nézve a fülébe súgtam: – Bárcsak mi állhatnánk ott!

– Háromszoros hurrá a leendő menyasszonyoknak! – kiáltotta apám. – Mindenki fáradjon a kertbe, a vacsora tálalva van.

Odakinn, az autóbejáró mentén végig fáklyák lobogtak és hajlongtak a szélben, és a sűrű, ruganyos lallangon felállított asztalok és székek várták a vendégsereget. A Tanamerában a büfévacsorákon soha nem kellett a vendégeknek állva tányérokat és poharakat egyensúlyozniuk a kezükben. („Isten mentse meg az embert az állófogadásoktól" – morogta egy alkalommal Jack nagyapa.) Minden asztalon villanykörte égett, és a forró égők körül lepkék kerengtek. Az asztalok között karácsonykor használatos, apró égőkből álló lámpafüzéreket húztak ki, a fákat alulról és oldalról a dús lombozaton vagy épp a madártollhoz hasonló pálmaleveleken megtörő fénynyalábok világították meg, amelyek a papa által még tavaly, Angliából külön ilyen alkalmakra rendelt, rejtett világítótestekből törtek a magasba. Hófehérbe öltözött szolgák hada várta, hogy egybesült pulykát, ürügerincet, marhából készült bordasültet és tucatnyi különféle salátát szolgáljon fel. Melegen tartott tálalóedényekben a helyi vizekben fogott hal, az *ikan meru* szeletei sorakoztak, aztán johori rákkal megrakott tálak sora következett, mindazoknak, akik veszik maguknak a fáradságot, hogy a szigetre vezető és a tengerbe lerakott sziklákra épített út melletti vizekből frissen kifogott ízletes, de csak nagyon maszatosan ehető csemegét elfogyasszák.

A közelben vagy tucatnyi serpenyő mögött kukták sorakoztak,

akik vékony fapálcikákra feltekert csirke-, marha- meg disznóhúscsíkokból készült *satay*t sütöttek szapora mozdulatokkal a faszénparázs fölött, a kész húst végül sűrű, zöldes színű szószba mártották, majd jól megforgatták, hogy azután az ízletes csemegével megtűzdelt nyárs végre elindulhasson (kiváltképp a hófehér ruhába öltözöttek szempontjából) kockázatos útjára a mártástól a szájig.

Bertrand és még vagy öt-hat más fiatal is csatlakozott hozzánk vacsoránál, Tonyval és Natasával együtt, akinek ott csillogott a vadonatúj gyűrű az ujján. Egy pincér üres tányérokat nyújtott felénk, s ahogy Julie elvett magának egyet, odavezettem őt az ételektől roskadozó hosszú asztalok egyikéhez, távol mindenkitől, és lihegve azt mondtam:

– Egy falat se megy le a torkomon. Muszáj kettesben maradnom veled. Gyere utánam!

Julie ennyit mondott csak:

– Rendben.

A szívem a torkomban dobogott.

– Kérj valami ételt a tányérodra! – Én is odatartottam az enyémet az egyik pincérnek. – A vacsora alatt senki sem fog keresni minket. Félóránk van. Indulj el lassan a nyári lak felé. – Nem volt rá szükség, hogy elmondjam neki, merre van; annak idején rengeteget játszottunk a teniszpálya mellett álló nyári lakban. – Én majd közben figyelek. Ha senki sem vesz észre, utánad megyek.

Julie csak bólintott.

– Julie, drágám, tudod, mit teszel? – kérdeztem tőle. – Tisztában vagy vele, hogy mi következik?

Egyetlen szó nélkül az ajkához emelte az ujját, és elindult. Egy perccel később, amikor meggyőződtem róla, hogy senki sem látott meg, beleolvadtam a fák mögötti sötétbe, aztán nekiiramodtam a nyári lak felé. Egyszerre értünk oda, és akkor csókolni kezdtem őt,

közben a kezemmel a hajába túrtam, simogattam, ahol értem, és olyan erősen magamhoz öleltem, hogy tisztán éreztem a melleit, amint hozzám nyomódnak. Beléptünk a nyári lakba.

A nagy, nyitott verandán nem volt ajtó, és bent is csak egy dívány és néhány nyugágy.

– Erre gyere, édesem – súgtam a fülébe, alig hangosabban a csendet betöltő tücsökzenénél és békakuruttyolásnál. Levetkőztünk, fogalmam sincs, hogyan, mindent sebtében rángattunk le magunkról, de azért muszáj volt vigyáznunk, hiszen még vissza kellett mennünk az estélyre. Aztán egyszerre csak ott álltunk egymás mellett meztelenül.

– Sajnos pillanatok alatt vége lesz az egésznek – mondtam. – Előbb gyere ki a kertbe. Szeretnélek megnézni a holdfénynél… még soha nem láttalak így.

Aztán ott álltunk egymás mellett, s szinte zavarba jöttem ágaskodó vesszőmtől; éreztem, ahogy a vérem lüktet, miközben bódultan nézem őt, hosszú combját simogatom, aztán megállapodik a kezem csodásan selymes, az izgalomtól átnedvesedett szeméremszőrzetén. Megérintettem őt ott, épp csak könnyedén a bal kezemmel, s közben mohón csókoltam a száját; a második érintésbe beleremegett, és reszketett egyfolytában, míg bevittem, és az ágyra fektettem. Úgy éreztem, erre a pillanatra vártam egész életemben.

Minden magától ment, nem kellett, hogy segítsen, a forró, csillagos éjszakában egyszerűen csak ráfeküdtem Julie-ra, csókokkal borítottuk be egymást, meg sem hallottam a lihegését, és aztán szinte anélkül, hogy megmozdultam volna benne, hosszú hónapok vágyakozásának a csúcspontjaként, egy csodálatos végkifejletben vége volt az egésznek.

Néhány pillanatig a vállam gödrébe temette a fejét, fekete haja függönyként az arcomra terült, a lábujjaink összeértek. Tudtam,

hogy nem elégítettem ki őt, éreztem, ahogy a teste még mindig vágyakozva megfeszül.

– Most te jössz – súgtam a fülébe, a két lába közé nyúltam, és amikor elkezdett mozogni, visszahúztam a kezem. – Ne! – kiáltotta. – Ne hagyd abba! – Megkerestem a jobb kezét, és odavezettem, ahol az enyém volt az előbb. Attól féltem, hogy szégyelli magát, vagy megalázónak érzi, ha bármit előttem kell csinálnia, de ezen az első éjszakán szavak nélkül megértettem vele, hogy nem kell semmiért restelkednie – hogy neki ugyanannyi joga van az élvezethez, mint nekem.

Nem tudom, milyen hosszú ideig voltunk ott, amikor zeneszóra és a távolból fel-felharsanó nevetésre lettem figyelmes. Felismertem a *Love in Bloom* dallamát, ami akkoriban a legnagyobb sláger volt Szingapúrban. Nyilvánvalóan vége lett a vacsorának, és elkezdődött a tánc.

– Julie, drágám, mennünk kell. De megígérem neked, hogy találok egy helyet, ahol kettesben találkozhatunk. – Miközben a sötétben tapogatózva a ruháinkat keresgéltük, megilletődötten megszólaltam: – Még soha nem mondtam neked, de… szeretlek. Ne hidd, hogy ezt most csak azért…

– Soha senkit nem fogok szeretni rajtad kívül – válaszolta, és újra szájon csókolt.

– Két perc, és aztán *muszáj* mennünk. Istenem! – Végre elmúlt rólam a feszültség. Szinte nevetve mondtam: – Ha fogalmuk lenne róla, hogy mit csinálunk – és hogy miről maradnak le!

Épp a melltartóját próbálta bekapcsolni, és miközben segítettem neki, hirtelen feltámadt bennem egy kétely.

– Ugye, nem félsz? Nem lesz semmi baj?

– Ne aggódj – nyugtatgatott. – Egy ideje már heti két délelőttön

önkéntes munkát végzek az Alexandra Kórházban. Tudtam… reméltem, hogy ez megtörténik majd egyszer – erről álmodoztam, ezért aztán – tette hozzá kissé félénken – tanácsot kértem az egyik idősebb nővértől. Nem akartam mindent elrontani azzal, hogy félek.

Julie a táskájában matatott egy fésű után, amikor hirtelen belém villant, hogy valami nagyon nincs rendben. Nem velünk kapcsolatban, de éreztem, hogy valami szörnyűség történt.

Megfogtam a kezét, és így szóltam:

– Figyelj csak!

– Nem hallok semmit.

– Én sem. Pedig történt valami.

Minden zaj elült, egyetlen hangfoszlány sem hallatszott. A háttérben elült a beszélgetések moraja, a zene, a poharak koccanása, még a felszolgálókat hívó kiáltások is abbamaradtak. Az egyik pillanatban még hallottam az estély szívverését, a dobpergést, a hangokat a kertből és a háttérből odaszűrődő zeneszót, a következő pillanatban a halál csöndje állt be, az a remegő, földrengés előtti csönd.

Aztán ahogy erőlködve füleltem, s közben Julie-t magamhoz öleltem, a néma csöndet egy velőtrázó sikoly szakította cafatokra, kiabálás hangjai hallatszottak, nyoma sem volt bennük a nevetésnek, valami panaszos hangot hozott a szél. Kirohantam a verandára, és kikukucskáltam. A fényszórók megvilágította fák tövében most hirtelen feltűnt az egyik szolga, aki a tálcáján toronymagasra halmozott tányérokat egyensúlyozott. Úgy, ahogy volt, az egész tálcát elejtette. Vagy talán inkább mintha eldobta volna az egészet, mit sem törődve a csörömpölve szanaszét guruló tányérokkal, és fájdalmasan feltörő kiáltással a fejéhez kapott.

– Te jó ég, valami szörnyűségnek kellett történnie. – A szenvedélyes, gyönyörű pillanat hirtelen szertefoszlott, és tisztán

éreztem, hogy Julie-t megérintette a félelem. – Ugyanarra menj vissza, amerre jöttél. – Azzal Julie-t otthagyva, botladozva, a verejtéket törölgetve az arcomról kirontottam a sűrű lallangfűre. A zsebkendőmből facsarni lehetett a verejtéket. Elrohantam a nyugati veranda mellett, közben a csokornyakkendőmet igazgattam, és vékony, fehér vászonzakómról igyekeztem eltüntetni a gyűrődéseket. Futás közben az egyik szolgáló megpróbált megállítani, és rám kiáltott: – A tuan… uram! – Félrelöktem.

Ahogy beléptem a nagy bálterembe, egy pillanatra úgy tűnt, mintha hirtelen újra iskolás fiú lennék, és eszembe jutott, amikor apám az egyik vakáción elvitt minket Londonba, ahol meglátogattuk Madame Tussaud panoptikumát. Akárcsak ott, most itt is, a nevetségesen hatalmas csillárok fénye némaságba és mozdulatlanságba merevedett bábuk egy csoportját világította meg. A széles lépcsősor legalsó fokán Natasa ült, és a szemét törölgette. Ismerős arcok villantak fel homályosan előttem: Vicki Scott-tal, P. P. Szung lehajtott fejjel és összekulcsolt kézzel, mint egy szürkészöld kínai porcelánszobor. A hosszú terem túlsó végében, ahol állt a levegő, és tapintható volt a forróság a ventilátorok ellenére is, Jack nagyapa valaha délceg teste hevert kiterülve a padlón trónhoz hasonló széke mellett, akár egy zsák krumpli. Két szolga üvegcserepeket söpört össze éppen – nagyapa estében valószínűleg leverte az árpavizes poharát. Apám és két másik férfi állt a test fölé hajolva, és azon fáradoztak, hogy kigombolják a gallérját és kioldják a nyakkendőjét.

– Meghalt? – kérdezte valaki suttogva.

– Nem, szélütést kapott – válaszolta egy másik. Jack nagyapa feje oldalra billenve lógott, az arca fura, ferde vigyorba merevedett. A szeme nyitva volt, s tekintete mozdulatlanul a semmibe meredt. Ahogy odaértem nevetséges trónszékhez hasonló üléséhez, úgy tűnt,

nem lélegzik. De még inkább megijesztett, hogy az arcára a megszokott kemény vonások helyett bugyuta vigyor ült ki, amilyent Halloweenkor kapható dísztökökön lehet látni, arcszíne pedig céklavörösre váltott. Ki tudja, talán megütötte magát estében.

– Nyissák már ki a díszgombokat! – mondta valaki, talán épp apám.

A mozdulatlanság, mintha csak egy csoportképet néznék, csak másodpercekig tartott, és ahogy a szék felé nyomultam, suttogás lépett a helyébe – valamiféle bűntudattal teli suttogás, mintha csak éreznék az emberek, hogy hallgatással kell megadni a betegségnek kijáró tiszteletet, ha meg intézkedni akarnak az egészségesek, akkor kénytelenek zajt csapni. Valaki azt motyogta: – Haza kellene mennünk. – De úgy tűnt, senki se mozdul.

Mama a zenekar felé igyekezett a termen keresztül. A vendégek hátraléptek, és utat engedtek neki, ahogy a királyi család tagjait szokás köszönteni a kerti partikon. Mintha a válsághelyzetben mamát hirtelen tisztelet illette volna meg – de az is lehet, hogy mindez csak a zavar jele volt. Ahogy odaértem mellé, megszorította a kezemet, és odasúgta: – Menj, drágám, segíts apádnak.

– A zenészek nekifogtak, hogy elpakolják a hangszereiket. Ian Scott és apám erőlködve megpróbálták fölemelni Jack nagyapát. Két szolga a lábait igyekezett lerángatni a szék kitolható lábtartójáról.

– Hadd segítsek! – Azzal félrelöktem az egyik szolgát. Miközben apám feszült, könnytelen arcát néztem, nem jutott eszembe semmi, amit mondhatnék neki.

– Kerestelek. Merre voltál? Fogd meg a vállát! – Mindössze ennyit mondott, miközben megpróbáltuk Jack nagyapát fölemelni.

– A kertben voltam.

Vicki ott állt Ian mellett. Amolyan cinkos, volt szeretők közt szokásos, bensőséges pillantással nézett rám, mintha csak azt

mondaná: – Tudom, miben sántikáltál odakinn.

Sampson doktor, akit vendégként hívtunk meg ezúttal – végül is Natasát ő segítette a világra – előzőleg elküldött két szolgát, hogy keressenek valami használaton kívüli öreg ajtót, ami esetleg jó lesz hordágynak. Most valahogy sikerült végre Jack nagyapa hatalmas testét ráraknunk, és a lépcső melletti lécberakásos szárnyas ajtókon kicipeltük a teremből.

– Mennyire súlyos? – kérdeztem a doktortól. Csak a fejét csóválta, aztán így felelt:

– Meglehetősen súlyos. Adtam neki egy injekciót, és most… – itt megállt egy pillanatra, mintha csak azt akarná mondani, majd kiderül – szóval… nincs sok remény. – De azután mintha meggondolta volna magát: – Á, sosem lehet tudni. Olyan szívós, mint egy macska. Mindig van valami esély, még az ő korában is.

Apám teljesen úgy viselkedett, mintha Jack nagyapa már halott lenne. Az a hirtelen, bénító pillanat, az agyba vezető hajszálvékony idegvégződésnek vagy isten tudja, minek a szakadása, bizonyos értelemben valóban kifacsarta az életet az öregből. Engem valahogy nem rázott meg ez az egész. Valószínűleg a körülöttem lévő feszült helyzet és a sok ember miatt nem fogtam fel teljesen, hogy mi történt.

– Sampson szerint még lélegzik. – Apám úgy lihegett az erőfeszítéstől, mint egy kutya, hogy a rögtönzött hordágyat felrakja nagyapa ágyára. – Felhívtam a Központi Kórházat, hogy küldjenek ide egy mentőt, ami beviszi. Rendben van így, doktor úr?

– Itt maradok, amíg megérkeznek – mondta Sampson doktor. – Kómába esett. Megmondhatatlan egyelőre, hogy ennek mi lesz a vége.

Borzalmas éjszaka volt. Vannak súlyos betegségek, amelyeket valahogy könnyebben veszünk. A kar- és lábtörést, az égési

sérüléseket, a baleseteket – mert ezek mind gyógyíthatók. De egy gutaütésről az embernek szörnyűségek jutnak az eszébe: évekig kínlódó, félholtan vegetáló emberek képe jelenik meg, akik csak merednek maguk elé üveges tekintettel. Megéreztem, hogy ilyen és ehhez hasonló gondolatok motoszkálnak most a vendégek fejében is, akik szomjasan bámulnak üres poharaikba, de nincs bátorságuk a pincérektől új italt kérni, nehogy tiszteletlenséggel vádolják őket.

– Ne add fel a reményt! – Paul volt az első, aki megpróbált megvigasztalni. – Meglátod, rendbe jön.

Szung úr és Julie is ott álltak Paul mellett. Nem mertem Julie-ra pillantani, nem tudtam volna most a szemébe nézni. Valahogy nagyon ocsmány dolognak tűnt, hogy az ember pont akkor szeretkezzen, amikor valaki a közelben épp szélütést kap, pedig hát nem az, engem mégis ilyen fura gondolatok gyötörtek újra meg újra. P. P. a vállamra tette a kezét, és így szólt:

– Azt tartja egy kínai mondás, egy vasemberrel csak a háromszoros halál képes végezni. És Jack nagyapa vasból van. – Julie-val még mindig nem néztünk egymásra.

Apám a termen át odament mamához, és nagyon komoly arccal a fülébe súgott valamit. Újabb méltatlan gondolat fészkelte be magát a fejembe. Ahogy most rápillantottam apámra, azon tűnődtem, vajon a lesújtottságán nem kerekedett-e felül a házigazda kötelességtudata, vajon nem izgatják-e jobban a tanácstalanul ott téblábolóvendégek, s hogy a lelke legmélyén nem örülne-e jobban, ha Jack nagyapa most gyorsan és békésen eltávozna, ahelyett hogy mindenkinek csak kellemetlenséget okozva tovább húzza. Megpróbáltam elhessegetni a gondolatot, de nem sikerült; pont ugyanúgy, ahogy néha a templomban történt velem, hogy miközben a tiszteletes csak mondta, mondta, én az előttünk lévő sorban ülő nőt gondolatban levetkőztettem, majd a „szentségtörés” miatt érzett

szégyenemben megpróbáltam kitörölni a képet az agyamból – mindhiába.

Abban a pillanatban Jack papa megszólaltatta a gongot, és a lépcső alján állva, magasba emelt kézzel csöndet kért.

– Barátaim – szólalt meg határozott hangon –, mint tudják, Jack nagyapa szélütést kapott. Nem tehetünk mást, mint hogy reménykedünk, és imádkozunk érte. Tudom, miképp érzik magukat, hogy legszívesebben elmondanák, mennyire sajnálják, hogy a Natasa és Vicki tiszteletére adott estély ily szerencsétlenül ér véget. De – szedte magát össze papa – egyben egészen biztos vagyok: barátaink, akik Jack nagyapát jól ismerik, tudják, mennyire rosszul viselné, ha a fia nem a Tanamera szelleméhez méltón járna el, és tűrné, hogy a vendégei szomjúhozni kényszerüljenek, amíg az autójukra várnak. Fiúk! Pezsgőt és sztengát mindenkinek!

A bálteremben mindenki felsóhajtott a megkönnyebbüléstől. A hosszú ruhák suhogásán kívül más zaj nem is hallatszott igazából, ahogy papa lelépett a lépcsőfokról. De a feszültség feloldódott, és mintha csak előre minden így lett volna megbeszélve, szolgák hada árasztotta el a termet, kezükben tálcákkal, rajta italokkal. Nem egy férfi két kortyintással felhajtotta az első pohár sztengát, és azonnal egy másik után *nyúlt,* még mielőtt a szolga továbbléphetett volna.

Mama karon ragadott.

– Szólj a vendégeknek, hogy a verandán italos pultot állítottunk fel – suttogta. – Szegény Jack nagyapa. Micsoda szörnyűség ez az egész, Johnnie. De akkor is gondoskodnunk kell a vendégeinkről.

– Te jól vagy? – Én is suttogva beszéltem.

– Olyan gyorsan történt minden.

Nem volt mit tenni, csak várni, hogy az autók szép sorban előálljanak. De éjfélkor, amikorra már erősen megfogyatkozott a vendégsereg, a dzsungel felől hirtelen robbanások zaja törte meg az

éj csendjét. Átkaroltam mamát, ahogy rémületében hirtelen a szájához kapta a kezét.

A zaj elült, váratlanul sziszegő hangok hallatszottak. Mindenki kirohant – még időben, hogy lássák az éjszaka sötétjét világosságba borító színes csillagok özönét, ahogy a zöld, kék, vörös és fehér rakéták hangos pukkanással a fejünk fölött a magasban felrobbantak, s aztán egy pillanatra, mint virágcsokrok, az égboltra terültek, hogy utána hirtelen eltűnjenek, és újabbaknak adják át a helyüket. Már rég megfeledkezett mindenki a tűzijátékról, melyet eredetileg úgy terveztünk, hogy pontban éjfélkor a dzsungel szélén várakozó szolgák indítanak majd el. Nekik egész biztosan fogalmuk sem volt arról, hogy mi történt.

Először arra gondoltam, hogy odarohanok hozzájuk, hogy szóljak, és már majdnem el is indultam, amikor Paul megállított: – Úgyse érsz oda időben. – És amúgy sem számított, hiszen egyre több rakéta repült suhogva az égre, és fényük, ha rövid időre is, a Tejút csillagaival vetekedett.

– Ha majd elmeséljük ezt Jack nagyapának – mondta Paul vigasztalásul –, élete legnagyobb csínytevéseként fog visszaemlékezni rá.

Ha. Nem hangzott túl biztatón.

5

Jack nagyapa majdnem három hétig feküdt kómában, mozdulatlanul, akár egy fadarab. A szeme csukva volt, nehezen lélegzett, és minden tapintásra érzéketlen volt. Amikor meglátogattam a kórházban, a nappalos nővérke az ilyen helyeken szokásos idegesítő stílusban gügyögött hozzá: – Na, mi lesz már? Legyen jó fiú, és mozgassa meg szépen a kis lábujjait! – Közben megcsiklandozta nagyapa talpát, és egy mákszemnyi életjelre várt. De hiába.

A legszörnyűbben talán maszkszerű arcának a színe hatott. Az arca mindenütt vérvörös volt, annak ellenére, hogy a bőre olyan áttetszőnek tűnt, mint egy felfújt hólyag. Odahaza, a Tanamerában a szolgák lábujjhegyen közlekedtek, mintha olajozott kerekeken gurulnának, pedig Jack nagyapa mérföldekkel arrébb feküdt. Suttogva beszéltek, mintha csak attól félnének, hogy felkeltik.

Nem sok mást tehettem, mint hogy rendszeresen meglátogattam a kórházban, ahogy az egy kötelességtudó és aggódó unokához illik. Megpróbáltam együtt érzőn viselkedni az apámmal, de nem igazán szerette, ha zavarba hozták, így hát egy hálás mosoly kíséretében némán a vállamra tette a kezét, és elbocsátott. Azt is észrevettem, hogy amikor papa táviratára válaszul egy levél érkezett Timtől Angliából, apám elolvasta, majd a reggelinél odaadta mamának, aztán nem foglalkozott vele tovább, mintha úgy döntött volna, hogy Jack nagyapa betegségét megpróbálja kiverni a fejéből (vagy csak Timet akarta elfelejteni?). Apámat ugyan megrázta a dolog, de nagyon pontos volt Paul finom megfogalmazása: – Nyilván apád is pontosan tudja, milyen fantasztikus élete volt az öregnek,

még ha semmi sem tart is örökké.

Apám aggodalmát például nem lehetett volna egy napon említeni annak az ismerősünknek a fájdalmával, akinek a fia puszta vakmerőségből a védőhálón kívülre úszott – ezt azért feszítettük ki mindig a parttól nem messze, hogy a nagy halak ne tudjanak túlságosan közel jönni –, és egy cápa leharapta a lábát. Amikor néha azon tűnődtem, vajon a betegség miatti napi kényelmetlenségek nem terhesek-e legalább annyira, mint a kötelességszerű együttérzés, mama mindig valami kézenfekvő ötlettel állt elő: – Menj, teniszezz többet. – Majd hozzátette: – *Úgysem* tehetünk semmit. Akárhogy is, én ma a foltvarrott takarókat készítő barátnőimmel ebédelek.

Jack papa és én ugyan bejártunk az irodába, de valamelyikünk mindig telefonközeiben maradt. Ball, az adminisztráció vezetője (akit időközben kineveztünk irodavezető-helyettesnek) eleinte folyton legmélyebb együttérzéséről biztosított, amit az ebéd utáni whisky elfogyasztása után rendszerint még nagyobb átéléssel adott elő, apám azonban leállította, és kerek perec megmondta neki: – Ne tegye már magát ennyire nevetségessé, Ball, hiszen az apám egyelőre életben van még.

És így is volt. Ennek ellenére a *Straits Times*tól minden este tíz órakor odatelefonáltak a Tanamerába, nem azért, hogy okvetlenül lehozzanak valamit, hanem inkább azért, hogy a rá következő nap reggelén – ha úgy alakulnának a dolgok – bejelenthessék a temetés várható időpontját, mert a család barátai aligha értesülnének más forrásból arról, hogy mikor és hol róhatják le a kegyeletüket. Szingapúrban, ha az ember valakiről tudta, hogy halálos beteg, akkor az újságban először mindig a temetés várható időpontját és helyszínét is felsoroló halálozási rovatot nézte meg, előbb, mint a várható időjárást, ami amúgy sem változott soha.

Az a húsz nap maga volt a pokol. Reméltem, hogy szegény Jack nagyapának talán könnyebb elviselni, mint nekünk, hiszen benne nem tudatosodott, milyen érzés a halálra várni. A mostanra már egészen beesett arca néha szinte üdvözültnek látszott, mert féloldalra húzódott szája időközben magától kiegyenesedett.

Nagyon rossz volt a hangulat, és az én kedvemet még csak tovább rontotta, hogy nem találkozhattam Julie-val. Még soha nem volt részem ilyen hosszan tartó függő állapotban, amikor a család minden kísérlete, hogy megpróbálja normálisan élni az életét, egyúttal valami közelebbről meg nem határozható merényletnek is minősül a beteggel szemben. Valójában persze nem volt az, de az ösztönünk ezt sugallta.

Natasát ritkán láttuk. Neki persze volt hova menekülnie, Tanglinba, Scotték otthonába. És végül is még apának és anyának is megadatott, hogy visszavonuljanak a közös életükbe. Ott voltak egymásnak, nemcsak a kölcsönös vigasztalgatásra, hanem például megbeszélhették egymással azokat a gondolataikat, amelyekbe engem nem akartak beavatni. Nekem nem állt módomban sem ez, sem az. Vickihez még akkor sem mehettem volna, ha történetesen akarok – bár ez eszembe sem jutott –, és eleinte Julie-val, az egyetlen emberrel, akivel igazán szerettem volna, sem találkozhattam ebben a helyzetben. Nemrég egymás karjaiban töltöttük eddigi fiatalságunk legdöntőbb pillanatait – most meg arra is képtelennek éreztem magam, hogy kitaláljak egy *ürügyet*, amivel felhívhatom Szungékat. Zaklatott voltam, és kétségbeesés gyötört, mígnem végül megmondtam Paulnak, hogy látnom kell Julie-t. Nem mondtam el neki, hogy mi történt a Tanamerában a bálon, és nem igazán érdekelt, hogy mire véli az izgatottságot a hangomban. Paul bólintott, elmosolyodott, és másnap a YMCA lerobbant teniszpavilonjában Julie és én újra találkoztunk.

Ezen az első találkán nemigen tudtunk mást csinálni, mint tervezgetni, hogy mikor találkozunk újra, és az öltözőkhöz vezető félhomályos folyosón egymáshoz simulva csókolóztunk. Amíg vártam rá, az a gondolat gyötört, mi van, ha azt hiszi, már nem kívánom őt, hiszen egy hete is elmúlt, hogy együtt voltunk, és azóta nem kerestem. De egyetlen pillantás, a szeme csillogása, ahogy sietve jött felém, azonnal megértette velem, hogy semmi sem változott, és hogy ez örökre szól. Én ugyan semmit se tettem azért, hogy találkozhassunk, de Julie igen. Teljesen elképedtem, amikor elmesélte, az apja beleegyezett, hogy hetente egyszer hattól fél tízig bejárjon az Alexandra Kórházba, ahol már eddig is önkéntes betanuló nővérként dolgozott, hogy elsajátítsa az éjszakás nővéri teendőket, mielőtt elkezdi a teljes éjszakai műszakot. Most megismerkedhettem Julie jellemének egy számomra eddig ismeretlen vonásával: az eltökéltségével, ha valamit nagyon akar.

– Szeretlek, Johnnie – mondta. – Azóta szeretlek, amióta gyerekkorunkban együtt játszottunk. A világon mindent el fogok követni, hogy veled lehessek. A tanamerabeli estélyig nem tudtam, nem akartam elmondani neked ezt. Éreztem, hogy… szóval, hogy tetszem neked. De komolyan azt hittem, mivel kínai vagyok… hiszen érted, mindketten tisztában vagyunk a szabályokkal.

– A fenébe a szabályokkal – válaszoltam.

– Az sajnos nem megy. Csak titokban. – És akkor kimondta azt, amit én oly sokszor gondoltam magamban. – Ha papa rájön, feltesz az első Amerikába induló hajóra. Úgyhogy, édes Johnnie, életem első szerelme, kérlek, légy nagyon óvatos!

Még mindig lenyűgözve hallgattam, hogy Julie milyen ügyesen manőverezik. Elmesélte, összebarátkozott az egyik nővérrel, akinek célozgatott rá, hogy van egy barátja. Ez a nővér tanácsolta neki végül, hogy jelentkezzen önkéntes éjszakai nővérnek.

– Tudtam, hogy így majd egy héten egyszer találkozhatunk.

– És az apád?

– Az a nővér egy tündér, és *neki* is van egy barátja, úgyhogy pontosan tudja, mit érzek. Eljött hozzánk, és elmesélte papának, valószínű, hogy Kína hamarosan háborúba keveredik Japánnal, ezért minden kínai lánynak meg kellene találnia a módját, miképp teheti magát hasznossá – istenem, órákon át beszélt apámnak. Papa beleegyezett, amennyiben Paul minden csütörtökön értem jön. És te is ismered Pault, mindig kész segíteni, ha kell. – Majd az általam már jól ismert, félig-meddig titokzatos mosollyal az arcán még hozzátette: – Az a nővérke igazán jó barát. Pontosan tudja, hogy nem leszek a kórházban.

Miközben a YMCA őrei zárásra készülődtek, és tüntetően a karórájukra pillantgatva ellenséges pillantásokat lövelltek felénk, Julie csak ennyit mondott:

– Lehet, hogy azért, mert szerelmes vagyok beléd, vagy azért, mert te voltál az első – de alig várom már a csütörtököt. Ugye, találsz valamit kettőnknek, ahol elbújhatunk? – Ez több mint kérdés, ez őszinte könyörgés volt.

De hol? Két napom volt rá, hogy találjak valami helyet. Azt tudtam, hogy egyikünket se elégítené ki, ha egy autó hátsó ülésén próbálnánk sebtében örömöt szerezni egymásnak, de hova az ördögbe mehetnénk? Lett volna rá pénzem, hogy valami tetves garniszállóban kivegyek egy szobát, ám nem mertem megtenni, mert Szingapúrban minden elfüggönyözött ablakhoz tartozik egy leselkedő szempár is, és minden utcasarkon alattomos, bármire képes alakok ólálkodnak. A Dexter név közismert volt az egész városban, és nincs az a kiszáradt növény, amely annyira áhítozna a vízre, mint a kínai fülek a pletykára. Olyanok, mint a húsevő virágok, amelyek előbb csalogatón és pompázatosan kinyílnak, aztán

a rájuk szálló rovarokat felfalják. Mindig akad valaki, aki felismer egy arcot a sötétben, vagy megjegyzi egy autó rendszámát. Még ha kivennék is egy szobát titokban, minden szállodának, minden panziónak megvannak a maga emberei, akik mintha sose aludnának, és amikor megérkezik az ember, ha az éjszaka közepén tér is be, azon nyomban segítőkészen felkapcsolják a ventilátorokat, ellenőrzik, van-e törülköző a mosdóban – és alaposan szemügyre veszik a vendéget. Aztán a kínaiak szájról szájra adják, s a hír előbb-utóbb az ember inasának, amah-jának vagy syce-jének, esetleg a legjobb barátjának vagy a legádázabb ellenségének a fülében köt ki.

Agyon törtem az agyamat, hogy miképp is legyen. Még az is felmerült bennem, hogy megkérem Vickit, kölcsönadná-e a lakását – de azzal a gondolattal, hogy Julie-val Vicki ágyában szeretkezzem, és hogy utána Vicki fürdőszobáját használjam, az ajtón lógó kínai köntösével – egyszerűen nem tudtam megbarátkozni.

Végül az egyetlen lehetséges megoldást választottam. Sosem csináltam még ilyet, de csak egyetlen helyre mehettünk – az irodába. Nem sokkal azután, hogy Paul hat órakor kitette Julie-t az Alexandránál, érte mentem, s onnan egyenesen a Robinson útra hajtottunk. A Dexter Társaság mindig pontban ötkor zárt, de én mindenesetre néhány közömbös kérdést feltéve, még délután kipuhatoltam, hogy Ball vagy Rawlings valamilyen szerencsétlen véletlen folytán nem éppen aznap túlórázik-e – bár tudtam, hogy a London és Szingapúr közötti időeltérés miatt ezt sosem teszik. Az egyetlen problémát a szikh jagger jelentette, akiről tudni lehetett, hogy egész éjjel ott fog tanyázni a főbejárat előtt, a lépcsősor tetején, az ajtó előtt keresztbe rakott tábori ágyában.

A jaggerrel csak némi vagányság árán boldogulhattam. A legfőbb feladata az volt, hogy a földszinti raktárakat őrizze, amelyek alkalmanként dugig voltak átrakásra váró idegen áruval. De igazából

egy besurranó tolvajjal szemben is tehetetlen lett volna. Nem is ez volt a dolga: ő csak intő jelként volt ott, messziről látható (jó)madárijesztőnek, amit minden biztosítótársaság megkövetelt a földszinti raktárkészletek biztosítására is kiterjedő általános szerződésekben. Ő csak azért volt ott, mert így kívánta a hagyomány. Valószínűleg fel se tűnne neki (vagy ha mégis, fütyülne rá), hogy záróra után érkezem, és motyogok valamit arról, hogy a titkárnőmmel még dolgunk akadt. Biztos, hogy fogalma sem volt Julie kilétéről. Ami azt illeti, a titkárnők fizimiskájáról sem lehetett túl sok elképzelése, mivel csak hetente egyszer jelent meg nappal, amikor péntekenként a fizetéséért jött Ballhoz, az emeleti irodába.

A fenébe a sok aggodalmaskodással! Még ha *gyanakodna* is, annyit látna csak, hogy felszedtem egy nőt, és ha az ifjú tuannak élvezkedni támadt kedve, az egyáltalán nem tartozik őrá. Ahogy végiggondoltam a lebukás különböző lehetőségeit, annyit biztosan tudtam, hogy még a legvadabb álmában sem jutna eszébe, hogy a Szung nevet pletykálkodás közben a szájára vegye. Úgyhogy ha apámhoz eljutna is valami szóbeszéd, és ha esetleg még kérdőre vonna is, könnyedén kivághatnám magam, s legfeljebb azért neheztelhetne rám, amiért alkalmat adtam a személyzetnek, hogy a szájukra vegyenek.

Minden félelmem alaptalannak bizonyult. A jagger szinte észre sem vette Julie-t, amikor köszönt nekem. Kinyitottam a bejárati ajtót, felkapcsoltam a villanyt, felvezettem Julie-t a lépcsőn, benyitottam kis irodám ajtaján, és a következő pillanatban már egymás karjaiban voltunk.

*

A partit követő huszadik napon, ha jól emlékszem, kedden, a Krikettklubból tenisz után egyenesen a kórházba mentem az egyre csüggedtebbé váló, rutinszerű látogatásaim egyikére Jack nagyapához. Mozdulatlanul feküdt, akár egy szarkofág kőből faragott fedele. Mintha csak egy jelre várna, beléptemre a nővér a szokásos gügyögéssel fogadott, és elkezdte csiklandozni nagyapa lábát.

Ahogy felordítottam – a hang önkéntelenül buggyant ki a torkomból, mielőtt úrrá lehettem volna rajta –, a nővér rémült szemekkel és tátott szájjal kiejtette a lepedőt a kezéből, én pedig azt kiabáltam: – Megmozdult! Láttam, ahogy megmozdult a lába!

A nővér nagyon intelligens volt. Azonnal megnézte nagyapa pulzusát, és odakiáltott az egyik apácának, hogy hívja Sampson doktort. Egy pillanatra ránéztem nagyapa sovány, megfáradt arcára, a szakálla, amely régen oly dús volt, most leginkább egy rojtos végű légycsapóra emlékeztetett. Mintha csak meghallotta volna az első kiáltásomat – bár ez nyilvánvalóan csak a képzeletem játéka volt –, fátyolos, kissé vizenyős szemei a pillanat töredékére kinyíltak és rám meredtek, majd a nehéz szempillák újra lecsukódtak, mint azok a beépített födelek, melyek azokon a speciális, az ételt melegen tartó edényeken vannak.

Kirohantam a váróba, felhívtam Jack papát, és belekiáltottam a kagylóba: – Életjelt adott! Megmozdult! – A nővérek mind futva odajöttek, igazából addig még sosem láttam őket futni, és nem sokkal később apám is berontott a szobába.

Csoda történt. Egy hét sem telt bele, és a drága öreg Jack

nagyapa már jó néhány másodpercre kinyitotta a szemét, olykor napi két-három alkalommal is. Két hét után már néhány elharapott szó is elhagyta a száját, érthetetlenek ugyan, de mégis – hangok!

– Egyszerűen elképesztő – mondta hitetlenkedve Sampson doktor –, hogy ebben a korban valaki még magához térjen egy kómából. *Tényleg* kész csoda, és innentől már számítani lehet rá, hogy fel fog épülni annyira, hogy elfogadható életet éljen. – Aztán szinte irigykedve még hozzátette: – Régen még keményebb fából faragták az embereket.

Sok hónapba telt még, mire Jack nagyapa teljesen felépült – már amennyire tellett tőle. A javulás fájdalmasan lassan ment, és egyfolytában vigyázni kellett rá. A fizikuma azonban olyan erős volt, hogy hétről hétre észrevehető javulást mutatott. Szinte látni lehetett, ahogy napról napra erősödik. Mivel a bal lába részben lebénult, soha többé nem tudott rendesen járni. A bal kezének sem vette túlságosan sok hasznát, a villát nem tudta a szájához emelni, de azért meg tudta fogni, és ott tudta tartani a tányérján, miközben a jobb kezével vágott. A Tanamerába való visszaérkezése után négy hónappal már az asztalhoz tudott ülni a tolószékében, és el tudta fogyasztani velünk a vasárnapi currys villásreggelit – az egyik legkönnyebben ehető ételt, amelyet a derék szingapúriak a jobb kezükbe fogott kanállal esznek.

Nyolc hónap elteltével már néhány lépést is meg tudott tenni az öreg Li vagy a nővérek segítségével. Ez azt jelentette, hogy WC-re ki tudott már menni, ha segített neki valaki, sőt néha-néha még autóba is ült, hogy elmenjen egyet kocsikázni. – Ilyenkor jön jól, ha van az embernek pénze – mondta papa. – Négy nővér váltja egymást, és minden fillért megérnek. – De Jack nagyapa nem járt sűrűn kocsikázni. Szívesebben ment „sétálni” a földekre, úgy, hogy Li tolta a tolószékében.

A sok kezelés és nagyapa felépülése kitöltötte e boldog, békés és csodálatos 1935-ös év legnagyobb részét. Azért volt csodálatos, mert Julie és én nemcsak találtunk magunknak egy lakást – noha nem volt a miénk, azért úgy gondoltunk rá, mint a sajátunkra –, hanem a kapcsolatunkat eleinte betöltő izgalmat és kíváncsiságot, ha talán nem is ez a legjobb szó rá, felváltotta valami mélyebb érzés. Tudom, éretlenségnek hangzik valakinek a szájából, aki szeptemberben töltötte csak be a huszonegyediket, hogy érzelmekről és szenvedélyről papoljon; az ilyesmi jobban áll a felnőtteknek, akiknek legalább van már összehasonlítási alapjuk. Nekem nem volt mihez mérnem a szerelmünket, egyszerűen mert még soha nem éreztem így senki iránt. Teljesen megőrültem Julie-ért, fülig szerelmes voltam belé, s a folytonos sóvárgásomat még csak fokozta, hogy ő a maga részéről meg sem kísérelte, hogy elrejtse, mennyire szüksége van rám, nemcsak arra, hogy a társa legyek, hanem a testi együttlétekre is. Hihetetlen volt ez az egész: a partikon Julie továbbra is egy normális és csendes szép lány benyomását keltette, de a nyugodt külső mögött lázban égett. Ezt végképp nem néztem volna ki belőle, különösképp nem az elején, amikor – mint minden lány – még félénken viselkedett. De később, amikor jobban megismertük egymást, rájöttem, hogy Julie az a ritka nő, aki kitart hűségesen egyetlen férfi mellett mindaddig, amíg szerelmes belé, de akit, ha csak kicsit is másképp rendeződtek volna el a génjei, a puszta frusztráltság vagy a heves vágyakozás is könnyedén nimfomániássá tehetett volna.

– Ugye, nem bűn kimutatni, ha az ember vágyakozik egy férfi után? – kérdezte egyszer.

– Nem hát, különösképp, ha én vagyok az illető.

– Mindig te leszel az. De vajon ez rám is igaz? Mindig azt

tanították nekem, ha egy nő kiadja magát, a végén elveszíti a férfit.

– Butaság. Képzeld csak el, mi történne, ha *frigid* lennél? *Az aztán* a jó módszer arra, hogy valaki elveszítsen egy férfit.

– Ha frigid lennék, el sem kezdődött volna semmi – mondta Julie. – Nem tűnt föl neked, hogy én indítottam el az egészet?

– Szóval arra célzol, hogy egy kissé mafla voltam?

– Miért, szerinted hogy kezdődött? Meg tudod mondani a pontos pillanatot? – Összeborzolta a hajamat. – Imádom a szőke bozontodat. Nos, drága Johnnie, a bálban kezdődött.

– Pontosan. Amikor könyörögni kezdtem, hogy gyere ki velem.

– Nem egészen. Egy kicsit előbb. Amikor én *rávettelek,* hogy könyörögj. Emlékszel még? Túl szorosan fogtál tánc közben, és én hátrahajoltam, hogy a tudtodra adjam, érezlek – és *ettől* fogtad könyörgőre a dolgot.

Természetesen igaza volt.

Nem gondoltam volna, hogy épp Bonnard lesz az, aki lakást talál nekünk, pontosabban, aki végül is a rendelkezésünkre bocsát egyet. Tudtam, mekkora kockázattal jár, hogy hol az irodában találkozunk, hol pedig a krikettklubbeli barátoktól néhány órára kölcsönkért legénylakásokra járunk, de fogalmam sem volt róla, vajon ki látott meg minket, amíg egy este, minden külön bevezetés nélkül, Bonnard a whiskyspoharába pillantva mintegy mellékesen megjegyezte:

– A múlt héten láttak téged, Johnnie, amint egy jól ismert ifjú hölggyel épp távozol egy Cluny utcai lakásból.

A kezem elfehéredett, ahogy megmarkoltam a poharamat. Nem haragudtam meg rá, csak kétségbeestem. Hát *senki* nem tudja tartani a pofáját ebben a rohadt városban? Mielőtt még válaszolhattam volna, Bonnard könnyedén így szólt:

– Ne húzd fel magad, az egyik munkatársamtól tudom. –

Annyira megrémültem, hogy azon gondolkodtam, vajon ki lehet az, és ugyan miért érdeklődik annyira irántunk.

Bonnard rendelt még két sztengát.

– Remélem, elég jó barátok vagyunk hozzá, én legalábbis úgy gondolom, hogy nyíltan azt mondhassam neked: talán tudok segíteni.

– Nekem? Nem értelek. Tudod – folytattam inkább ingerülten, mint hálásan –, ez azért mégiscsak *magánügy*.

– Természetesen, tökéletesen megértelek. Csak… – mondta, majd némi habozás után folytatta – én nős vagyok, és bár a feleségem Genfben él, nem szeretek lányokat felvinni a Cathay-házban lévő lakásomra. Ezért van egy másik lakásom… egy szoba, ahova…

Hát persze, meg van még egy Hongkongban és Tokióban is! Elnevettem magam.

– Nagyon jól mehet neked a bolt.

– Tényleg jól megy. De ez a hely… szóval ez volt a legénylakásom, és amikor megnősültem, szép csöndben megtartottam. Kölcsönveheted, amikor csak akarod.

Mielőtt válaszolhattam volna neki, fölemelte a kezét, és hozzátette:

– Nem te leszel az egyetlen, néhány másik barátom is kölcsönveszi néha. – Elmondta, hogy hol van a lakás, ismertem a környéket. Ez a négyemeletes, négyszögletes háztömb a Goodwood Park Szálloda mögött, a Scotts út felső szakaszán állt, Abingdon Mansions névre hallgatott, és főleg garzonlakások voltak benne.

– Óriási előnye – magyarázta Bonnard –, hogy négy külön bejárata van, és a tömb hátsó traktusában két lift is működik. Így tehát négy különböző oldalról lehet bejutni az épületbe. Még az oldal- vagy a főbejárathoz utast szállító taxi vagy riksa sem láthatja,

hogy ki megy be éppen hátul. Szigorú szabályokat kellett bevezetnem. Két ember soha nem érkezhet, illetve távozhat egy időben. – Elővett egy kulcsot, és odanyújtotta nekem. – Ez azt jelenti, hogy mindig neked kell előbb odaérned, hogy ajtót tudj nyitni, ha vársz valakit. Van még egy szabály. Soha ne használd a lakást anélkül, hogy előzőleg velem egyeztetnél – mert sose lehet tudni. Ugyan gyakran előfordul, hogy napokig senki sem használja, de az ember sohasem lehet elég óvatos.

Így történt, hogy én magam is tagja lettem annak a klubnak, amit Bonnard szellemesen csak úgy hívott, *Le Club d'amour* – a Szerelemklub. A lakás egy nagy ággyal és jó sok tükörrel díszített, négyszögletes fehér szobából, egy hűtőszekrénnyel felszerelt teakonyhából és egy, csak hideg vizes fürdőszobából állt. Szingapúri szokás szerint a lakásokat minden reggel kitakarították, és az ágyakat áthúzták. Vettem egy szerény készlet gint és sört, amit aztán mindig utánapótoltam. Észrevettem, hogy olykor mások is feltöltik a készletet.

Sokszor előfordult, hogy Julie-val ebédidőben tudtunk találkozni. A jó öreg Szung nemcsak abba egyezett bele, hogy a lánya önkéntes nővérként dolgozzon az Alexandra Kórházban, hanem beíratta egy kínai iskolába is, ahol jó házból való úrilányokat képeztek ki titkárnői feladatok ellátására. Szerencsénkre olyan magas volt a tandíj, hogy Mrs. Chung, a tulajdonos, nem akarta elveszíteni egyik növendékét sem, így hát nagyon ritkán tette csak szóvá, ha Julie ebéd után a kórházból jövet (ő legalábbis így tudta) késett egy kicsit. A kórház sem panaszkodott, amiért Julie-nak korábban kellett elmennie a titkárnőképző iskolába (ők legalábbis így tudták). Nagyon óvatosak voltunk. Mindig én érkeztem előbb – gyakran egy szendvicses csomaggal, hogy legyen mit ebédelni –,

Julie-nak pedig nem okozott semmi gondot, hogy fogjon egy kis Ford–8-as taxit, ami akkortájt terjedt el Szingapúrban, és az Abingdon Mansions hátsó bejáratához vitetesse magát.

Egy olyan korszak kezdődött el most, amely életünk felejthetetlen szakaszává vált, mert minden egyes napját a konspiráció izgalma járta át. Amikor az ember fiatal, egészséges és szerelmes, senkinek nem kell bizonygatnia az érzelmeit, kizárólag annak, akit szeret. Persze nagyon élveztem volna, ha elvihetem Julie-t táncolni, hogy büszkélkedjem vele, szívesen vittem volna őt ebédelni vagy vacsorázni, de amikor az ember tudja, hogy ez mind nem lehetséges, könnyebben beletörődik, hogy valami mással kárpótolja magát. Amikor eljött az ideje, hogy Julie elinduljon az iskolába, én pedig visszatérjek az irodába, Julie minden alkalommal negyedórával előttem távozott a Szerelemklubból.

A garzonlakás ablakából ráláttam az utcára, ami a hátsó bejárattól a Scotts útra vezetett, és néhány perc elteltével – ennyi időbe telt, amíg a lift leért a földszintre – megpillantottam Julie-t, vállára omló fekete hajával, amint hosszú és karcsú lábain kisétál a taxidroszthoz, és olykor még a táskáját is lóbálja jókedvében. Az arcát ugyan nem láthattam, de a járásából is csak úgy sugárzott a boldogság, a kielégültség és a gondtalanság. Azután rendszerint elmosogattam a tányérokat és a poharakat, s én is távoztam, hogy újra elfoglaljam a helyem a külvilágban – egy olyan felkavaró, törvénytelen és titkos másodlét gazdájaként, amelyre soha senki előtt még célzást sem tehetek, akár a tolvaj, aki egy ritka festményt lopott, s most otthonába rejtve őrzi, de soha senkinek nem büszkélkedhet el vele.

Amikor a Dexter és a Szung család találkozott a partikon, ami elég gyakran előfordult, Julie-t teljesen másnak láttam. Udvariasan elbeszélgettünk egymással, illedelmesen táncoltunk, és közben

mindkettőnket varázslatosan megrészegített a közös titkunk. Könnyen előfordulhatott, hogy a parti napján, miközben szüleink az estélyre készülődtek, mi a Szerelemklubban épp a ruháinkat téptük le magunkról, hogy lopva néhány szerelmes percet töltsünk egymással, olyan csodás perceket, amilyenekben aligha volt része bárkinek is az estély vendégei közül. Ez volt az igazi élet, melynek minden egyes pillanatát meg kellett ragadni és ki kellett élvezni az utolsó cseppig: ahogy szenvedélytől lihegve, összefonódva feküdtünk, ahogy az ölelésben játékosan hol egyikünk, hol másikunk kerekedett felül, és közben azért fohászkodtunk, hogy legyen erőnk a szerelmi csatát minél hosszabbra nyújtani. Ez tartotta bennünk a lelket, meg az, hogy ha felfedeznének is minket, ennél csodálatosabb élményt már nem adhat nekünk az élet, mert igaz a Jack nagyapa által oly sokat idézett zsidó mondás: *Minden, ami ezután jön, csak rosszabb lehet.*

Néha sajnálat fogott el a körülöttem lévők iránt. Mostanra már Ian Scott feleségül vette Vickit, és bár Ian boldognak látszott, ugyan mi fogalma lehetett azokról a dolgokról, amiket mi műveltünk? Szegény Vicki, neki már csak az emlékek jutottak, és azok sem voltak olyan örömteliek, mint amilyenek az enyémek lesznek majd egykor. Nasi még nem ment férjhez. Tonyval úgy gondolták, az esküvő dátumát valamikor 1936 elejére tűzik ki – tudtam jól, nővéremnek nem túl sürgős a dolog. Szegény Nasi! Láttam a szemében kigyúló fényt, valahányszor Bonnard-ral táncolt. Vajon *ő* mit szólna, ha tudomása volna az Abingdon Mansionsről?

Egyik este azon kaptam magam, hogy még mamát és papát is megsajnáltam, amikor láttam, ahogy kötelességtudóan, illedelmesen táncolnak egymással, és szomorúságot éreztem, amiért nem mondhatok el nekik mindent, hogy könnyítsék a lelkemen, hogy meséljek nekik az élményről, amilyenben nekik egész biztosan nem

volt részük soha. Milyen kár, hogy ők sosem szeretkeztek még egy autó hátsó ülésén vagy egy kölcsönlakás kanapéján. Mivel sosem láttam őket fiatalon, meg sem fordult a fejemben, hogy ők is voltak egyszer ilyen korúak, és lehet, hogy akkor hozzám hasonló dolgokat műveltek.

6

A minden egyes alkalommal külön-külön is csodálatos, titkos találkák évének, 1936-nak az első hónapjaiban jelentősen megszaporodott az irodai munkám is, ami furcsamód csak még fokozta kettős életem izgalmát. A Dexternél egyre többet kellett dolgoznom, mert Jack papa fokozatosan egyre több feladatot hárított át rám, talán mert fáradt volt, vagy mert így akarta nekem lassan átadni az üzletet, nem tudom: valószínűleg mindkettő közrejátszott.

De ennél többről is volt szó. Az egész városban felfokozódott a tempó, és ez túlórázást meg egyre több, sebtében otthonra összehívott üzleti ebédet és vacsorát jelentett. Az Európából és Amerikából érkező gazdasági vészjelzéseket most már világosan érzékelni lehetett Szingapúrban is, és ezek között alig akadt olyan, ami ne érintette volna a Dexter-céget is. Szingapúrnak, mint a világ egyik legnagyobb kereskedelmi kikötőjének a jó sorsa mindig is más nemzetek állapotától függött, a mi helyzetünk, mint a város egyik legprominensebb kereskedőházáé, pedig a szingapúri és malájföldi állapotok függvénye volt.

A legnagyobb fejfájást a gumi okozta nekünk, meg azok a bürokratikus kérdőívek, amelyeket nap mint nap ki kellett töltenünk, csak azért, hogy cserébe megtudhassuk: *nem* engedélyezik, hogy a gyártókapacitásunknak megfelelő mennyiségű gumit állítsunk elő.

1936-ra a gumi kilójának az ára másfél shilling alá süllyedt, és szinte minden gumiültetvényes elbocsátotta az európai alkalmazottait, s rendszerint mindössze egyetlen menedzsert

tartottak meg a munka irányítására. Hogy a piac túlfűtöttségét elkerüljék, a Nemzetközi Gumikereskedelmi Bizottság kvótákat írt elő – ami a gyakorlatban azt jelentette, hogy még az új fák ültetését is megtiltották.

A kezdeti kísérletek, hogy a termelés visszafogásával próbálják fenntartani a magas gumiárakat, sorra meghiúsultak. A legsúlyosabb kudarcot az 1922 és 1928 között érvényben lévő úgynevezett Stevenson tervezettel vallották, részben a gazdasági válság miatt, de legfőképp azért, mert Holland Kelet-India, az egyik legfontosabb gumitermelő ország, alá sem írta. A most érvényben lévő új szabályozás a világ gumiexportjának kilencvennyolc százalékát tartotta ellenőrzés alatt; de az igazi baj onnan származott, hogy a vonakodó vevőket semmi mással nem lehetett rávenni a vásárlásra, kizárólag az alacsony árakkal, ez pedig azt jelentette – ahogy azt az Ara birtokon mi is jól érzékeltük –, hogy a bevételek még az ott dolgozók munkabérét sem fedezték.

– Istenem, ha arra gondolok, hogy 1910-ben annyi gumit termeltünk, amennyit csak bírtunk, és az egészet kilónként majdnem egy fontért úgy adtuk el, mint a cukrot… – panaszolta Jack papa egy nap az irodában. – Most meg még *másfél shillinget* sem kapunk. Emlékszel a Linggi Plantation gumiültetvényeire? Az egy tőzsdén bejegyzett cég volt, és 1910-ben kétszázharminchét százalékos osztalékot fizettek a részvényeseiknek.

Azok az idők azonban elmúltak – talán örökre is. Bár mi egyelőre még győztük a gumitermelésen elszenvedett veszteségeket, máshol azonban minket is szorított a cipő. Az évtizedek óta társaságunk egyik fő tevékenységét jelentő importáru-szállítmányozás is erősen megcsappant, és ha biztosítani akartuk a hajóink jó kihasználtságát, új és merőben más üzletek után kellett néznünk.

Abban az időben – én még korai húszas éveimben jártam – nem sokat tudtam a nemzetközi pénzügyekről meg a világpolitikáról, de mivel szinte gyerekkoromtól fogva egy nagy kereskedőházban dolgoztam, arról pontos képem volt, hogy miképpen működik. És azt is tisztán láttam, hogy a gumi árának esése nem befolyásolja a környezetünkben élők életszínvonalát. Bajban inkább csak a londoni nagymenők voltak, azok az óriáscégek, amelyeknek több ültetvényük is volt, mert az ő üzletpolitikájukat az egész világra kiterjedő nyugtalanság által gerjesztett pesszimizmus határozta meg. A *Straits Times* és a *Malaya Tribune* főcímei legalábbis erről számoltak be minden áldott nap.

Németország jó pár hónappal azelőtt felmondta a versailles-i egyezményt, és Hitler horogkeresztje most már ott virított az ország hivatalos zászlaján.

– És a zsidókat is törvényen kívül helyezték – mondta Jack papa. – Ennek a Hitlernek teljesen elment az esze. Az biztos, hogy ezt nem fogja megúszni szárazon.

– Pedig megúszta, méghozzá úgy, hogy fütyülve a franciák és britek néhány erélytelen tiltakozására, egyszerűen bevonult a Rajna-vidékre.

– A világ teljesen megőrült – ingatta a fejét Jack papa. – Nézd meg, hogy ez a Mussolini nevű alak milyen arcátlan nyugalommal rohanta le Abesszíniát.

Ugyanakkor Jack papa elég jó üzletember volt ahhoz, hogy tudja, minden rosszban van valami jó is – ebben az esetben például az Európában uralkodó nyugtalan állapotok végül is arra késztették Nagy-Britanniát, hogy felgyorsítsák az általános védelmi elképzelések egyik sarokkövének, a Szingapúri Haditengerészeti Támaszpontnak az építési munkálatait. A támaszpont ötlete először 1925-ben került napirendre, de az egymást követő kormányok hol

politikai, hol pénzügyi okokra hivatkozva egyszer leállították a munkálatokat, máskor meg újra kezdték, csak azért, hogy azután megint leálljanak mindennel. Most úgy tűnt, végre komolyra fordult a dolog, és ami még ennél is fontosabb volt: a RAF (a Brit Királyi Légierő) 1936 elején úgy döntött, hogy felépít néhány leszállópályát Malájföldön – ehhez pedig nyersanyagokra és munkásszállásokra volt szükségük.

Míg riválisunk, a Szung-ügynökség elnyerte a leszállópályák építőinek élelmezésére kiírt pályázatot, mi azon a tenderen győzedelmeskedtünk, amely az építkezéshez szükséges acélszerkezetek, egyéb építőanyagok és a munkások elszállásolására alkalmas barakkok beszállítói jogáról rendelkezett. Utóbbit legújabb nagy találmányunkkal, az előre gyártott, elemes barakkokkal érdemeltük ki.

Titkon nagyon büszke voltam magamra, mert én láttam meg először a fantáziát ezekben az elemes barakkokban, melyeket Jack papa csak konfekcióházaknak nevezett. Több fatelepünk volt Malájföld középső részén, és résztulajdonosai voltunk egy burmai fűrészárucégnek is, nekem pedig sikerült meggyőznöm Jack papát arról, hogy sokkal jövedelmezőbb lenne, ha ahelyett, hogy eladjuk deszkának, az épületfát előbb késztermékké dolgoznánk fel. Előre gyártott házaink nem voltak igazán késztermékek; egy olyan országban, ahol olcsó a munkaerő, nem lett volna értelme készházakat értékesíteni. Ehelyett inkább előre gyártott elemeket terveztünk: szeglet- és tetőgerendákat, ablakkereteket, ajtókat és oldalfalpaneleket; az összes faárut hangyák elleni szerrel kezeltük, és az elemeket standard méret szerint gyártottuk le, így ugyanazokból az alapelemekből bármilyen házat, barakkot vagy irodaépületet fel lehetett húzni. Ha nagyobbra volt szükség, csak egy újabb részt kellett hozzátoldani. Ezzel a módszerrel még a dzsungelben is hamar

fel lehetett állítani egy épület vázát láncfűrész meg mindenféle egyéb nehéz szerszám használata nélkül is, és azután jöhettek a helyi munkások, hogy befedjék a falakat és a tetőt attap pálmával.

Az egységcsomagokat kitűnően lehetett variálni. Az elemeket bármilyen ésszerű méretig toldani lehetett egymáshoz, ráadásul kiegészítőket is árultunk a csomagokhoz, például vízvezeték-alkatrészeket, csöveket és szivattyúkat, amelyekkel bármilyen közeli folyóból, forrásból vagy tóból a házakhoz lehetett vezetni a vizet. Ezek az épületek ideálisak voltak például kulik elszállásolására, és kellőképpen olcsók is a rövid távú projektek megvalósításához. Úgyhogy nem lepődtünk meg, hogy azonnali sikert arattak. Amikor a brit hadiflottának, a hadseregnek vagy a légierőnek ideiglenes épületekre volt szüksége a haditengerészeti bázis vagy a leszállópályák építkezésein dolgozó kulik elhelyezésére, a mi elemes barakkjainkkal több százezer fontot takarítottak meg.

– Segítünk Nagy-Britanniának, hogy végre megmutassa az erejét itt, Malájföldön – mondta apám. – Ha másért nem, hogy legalább ráijesszünk a japcsikra. Nem tetszik, ahogy viselkednek.

A többi távol-keleti országnak sem tetszett – mert 1936 elején japán tisztek egy csoportja lemészárolt számos minisztert és magas rangú politikust, aztán olyan kormányt alakítottak, amelynek tagjait a katonai vezetés szája íze szerint válogatták össze.

– Az erőszakosság láthatóan ragadós – jelentette ki George Hammonds, a *Malaya Tribune* főszerkesztő-helyettese, akit nagyon kedveltem, és akivel rendszeresen találkoztam a Krikettklubban, ahol vérre menő snookercsatákat vívtunk egymással. George Hammonds néhány évvel idősebb volt nálam, valódi tárháza a legbizalmasabb értesüléseknek, amelyeknek a többségét le sem hozhatta a lapjában. Magas volt, bár azért nem langaléta, szemüvegkerete fölött kikandikálva komoly szempár vizslatta az

embert, és soha egy lépést sem tett volna az ötvenes csomagolású, kerek fémdobozos *Players* cigarettái nélkül. George az a típus volt, akit bármelyik világvárosban megtalál az ember, aki népszerű és közismert, és akkor is tud szobát szerezni, ha a szállodák teli vannak, és akkor is hozzájut egy repülőjegyhez, ha az illető járat már dugig van.

– A japcsik látták, hogy Hitler és Mussolini mit művel büntetlenül Európában, és úgy gondolták, hogy akkor most ők is próbálkoznak Ázsiában – mondta.

Hammonds eljött egy italra a Tanamerába, és most mama a kedvenc fogadószobájában, karosszékében hátradőlve kérdezgette.

– Mit gondol, George, ez azt jelenti, hogy háború lesz?

– Remélem, hogy nem. – Hammonds újabb cigarettát rázott ki a kerek fémdobozból. – De a japánok nem olyanok, mint mi, és nem is úgy gondolkoznak, ahogy az európaiak. Soha nem lehet tudni, mikor gorombulnak be.

– Mindenki tisztában van vele, hogy a háború értelmetlen dolog. – Ahogy papa öregedett, egyre többször használt közhelyeket, s mindig úgy tett, mintha épp akkor találta volna ki őket. – Olykor még a győztes is veszít. A legutóbbi háború is ezt bizonyította. Ezzel együtt muszáj a sarkunkra állnunk. Ezt most kellőképpen demonstráljuk a leszállópályákkal és a haditengerészeti támaszponttal. Persze mindezeket telirakva Dexter-féle elemes házakkal – tette hozzá nagyot kuncogva.

– Azt hiszem, *tényleg* meg fogják támadni Kínát – kapcsolódott be most a beszélgetésbe kissé modoros angolságával P. P. Szung, aki szintén átugrott hozzánk egy italra. – A honfitársaimtól úgy értesültem, hogy felettébb aggódnak a kialakult súlyos helyzet miatt.

– Nos… én kétlem, hogy támadást indítanának – mondta Jack papa, aki közben erősen igyekezett palástolni a meggyőződését, hogy

szerinte *ez* a japán bevonulás Kínába semmivel sem hasonlít jobban igazi háborúra, mint az olaszok bevonulása Abesszíniába. Neki mint tősgyökeres szingapúrinak egy háború csak akkor volt komoly, ha a britek is benne vannak. A többi csak afféle helyi csetepaténak számított.

– Az igazi háború már el is kezdődött – vetette közbe George, miközben igenlően bólintott Linek, aki egy újabb sztengával kínálta, majd hozzátette de aggodalomra semmi ok, hiszen a harc a Királyi Légierő és a hadsereg között folyik. – Amikor erre mindenki kissé értetlenül nézett rá, így folytatta: – A hadseregnél nem látnak a pipától. A vezérkari tisztek lassan már szóba se állnak a légierő parancsnokaival. Úgy tűnik, a Királyi Légierő, anélkül hogy bárkivel konzultált volna, saját hatáskörben eldöntötte, hogy hol építik meg az új malájföldi leszállópályákat – természetesen a ti barakkjaitokkal. A hadsereg szakértői szerint némelyik pálya annyira eldugott helyen van, hogy képtelenek lesznek megvédeni őket.

– Tekintve, hogy errefelé úgysem lesz soha háború – vonta meg a vállát apa –, mit számít az?

Már majdnem fél nyolc volt, Szung közben haza is ment, George Hammonds pedig épp az imént fogadta el jókedvűen a meghívást vacsorára, amikor Natasa felhevülten, pirospozsgás orcával betoppant, és mint mostanában mindig, látszott rajta, hogy nagyon siet.

– Igyál valamit! – kínálta mama. – Öntök neked az új kedvencedből. – Natasa akkoriban „kapott rá” a vodkára. – George épp most egyezett bele, hogy kipróbálja a rögtönzött vacsoránkat.

George kis híján elvigyorodott. Mama mindig magyarázkodott, ha spontán hívott meg valakit úgymond „rögtönzött” vacsorára – pedig mindenki tudta, aki valaha is ott maradt nálunk váratlanul

ebédre vagy vacsorára, hogy a Tanamerában igazából ilyesmi nem létezett. Minden egyes étkezés ugyanolyan kifogástalan volt, és mindig ízletesebb, mint amit a legtöbb szingapúri étteremben kapott volna a vendég.

– Vérzik a szívem, kedveseim – szabadkozott Natasa, és közben belekortyolt az italomba. – Úúúú! Skót whisky! Pfuj, de rossz. Épp csak hazarohantam, hogy megfürödjek és átöltözzek. Aztán már itt se vagyok.

– Kivel mész? – kérdezte papa, aki hajlamos volt elfelejteni, hogy Natasa huszonhét éves is elmúlt.

– Csak a szokásos csapat. Az Úszóklubban táncmulatság van.

– Lehet, hogy beugrom vacsora után körülnézni egy kicsit – dörmögte Hammonds az orra alatt.

– Remek. Csak… – mondta Natasa mintegy hárítólag – borzasztó tömeg lesz, úgyhogy ne engem okoljon, ha nem talál meg.

George Hammonds a gumiüzletről beszélgetett Jack papával, mama pedig intett nekem, hogy üljek oda mellé a kedvenc kanapéjára, és hívogatón megpaskolgatta az egyik zöld-fehér párnát.

– Nem gondolod, hogy Natasa egy kissé furcsán viselkedik? – kérdezte tőlem mama visszafojtott hangon.

– Egy kicsit túlságosan is… *pörög*. – Pont olyan undorral ejtette ki ezt a szót, mint ami a káromkodások hallatán fogta el mindig. – Természetesen mellé kell majd állnom, ha apád megdühödik rá, de azért mégiscsak…

A gyerekek ritkán mondhatják el nyíltan a szüleiknek, amit igazán gondolnak. Úgy éreztem, valójában nem is *kíváncsiak* a kellemetlen igazságokra. Valahányszor feltesznek egy kérdést, kizárólag olyan választ várnak, ami megnyugtatja őket. Így hát úgy döntöttem, hogy nem válaszolok mamának. Inkább elnevettem magam, és így szóltam hozzá:

– Mama, drága, tudod, gyakran töprengek azon, vajon mit is gondolsz igazából rólunk. Rólam, például. – Valami kitérő választ vártam, és meglepődtem, amikor mama így felelt:

– Milyen kár, hogy az eszetekbe sem jut, nem is olyan régen… szóval hogy apád meg én pont úgy viselkedtünk, mint ti most.

Na, gondoltam magamban, azért nem *teljesen* úgy. Hirtelen eszembe jutott, ahogy Julie lázasan vetkőzik az Abingdon Mansionsben, és már alig bírja türtőztetni magát.

– A fiatalság mindig azt képzeli, hogy ők találták fel a spanyolviaszt – folytatta mama apró kacagással –, pedig a *lényeg* semmit sem változik, Johnnie. Csak annyi történik, hogy ahogy öregszik az ember, egyre fárasztóbb a dolog.

– Mi az, ami egyre fárasztóbb?

– Hát, ez a nagy rohangálás. – Rám nevetett, és élvezte, hogy titokban elsütött egy tréfát. – Miért, te valami másra gondoltál? Netán eltitkolsz valamit előlem?

Most rajtam volt a sor, hogy nevessek, bár kissé erőltetettre sikerült.

– Neked voltak titkaid a szüleid előtt, mama?

– Nos, voltak súrlódásaink. Apám például kerek perec megtiltotta, hogy hozzámenjek apádhoz – ehhez az „angol gyarmatosítóhoz”, ahogy nevezte.

– Hiszen ez remek! Tudod, én mindig azt képzeltem, hogy benneteket is a szüleitek boronáltak össze… szóval érted, ahogy ti Natasát és Tonyt.

– Minden gyerek így gondolja. Nehogy azt hidd, hogy te vagy az egyetlen férfi a földön, akinek titkai vannak – vagy voltak? – Még mindig csöndben mosolyogva nézett rám.

Csak nem gyanít valamit? Vagy újra megpróbál figyelmeztetni? Mama ritkán beszélt egyértelműen. Inkább csak elejtett egy-egy

célzást, és mint a keresztrejtvényben, az ember törhette a fejét, hogy mit írjon be az üres kockákba.

Jack papa most közbeszólt.

– Jól hallom, hogy Natasáról beszélgettek? Épp itt az ideje, hogy abbahagyja ezt a sok csavargást. Hiszen alig néhány… Mikor is lesz az esküvő?

– Hat hét múlva. Húsvétkor. Ne csinálj nagy ügyet az egészből, drágám. Ha egyszer Tony nem szeret táncolni… – Mama befejezetlenül hagyta a mondatot. – És ha összeházasodtak, Natasa is lenyugszik majd.

– Én abban reménykedem, hogy az esküvő után az ifjú Scott átveszi majd az Ara vezetését – avatta be papa a terveibe Hammondsot, aki tudott a Kuala Lumpur környéki birtokról. – Ian azt akarja, hogy a fia az alapoktól kezdve, egy-két év alatt mindent megtanuljon a gumiról. Az Ara remek hely, és arra is kiváló, hogy Natasa ott nevelje fel az elsőszülött gyerekét.

– Drágám, hiszen még össze se házasodtak – tiltakozott mama.

– Bárcsak nekem adódna ilyen lehetőségem! – sóhajtott nagyot George. – Nem is élet az élet gyerek nélkül!

Én mindig is úgy képzeltem, hogy nagyszerű lehet egy ilyen birtokon élni.

– Pedig nem való az neked, te újságírónak születtél – mondtam.

– Az lehet. De akkor is, egy fiatalembernek… isteni lehet egy ilyen birtokon. A nagyvárosban túl zűrös az élet. Itt, nálunk is. Szingapúr is szinte napról napra változik. Lassan ott tartunk, hogy az ember képtelen parkolóhelyet találni az autójának.

– Az én syce-emnek soha nem okoz problémát a parkolás – mondta papa egy olyan ember csalhatatlan ítéletével, aki évek óta nem vezetett autót a városban, és akinek halvány fogalma sem volt róla, hogy ha a sofőrje nem kap parkolóhelyet, akkor jobb híján

néha órákig köröz a Buickkal a háztömb körül.

– Johnnie meg én saját magunk vezetjük az autónkat – nevette el magát George. – Manapság már a Dexterek sem tudnak mindig megbirkózni ezzel az őrült forgalommal. A minap láttam Natasát – még ő is sokat kínlódott, mire sikerült helyet kapnia a Scotts úton.

– Hát persze, hiszen ott a Tanglin Klub miatt óriási a…

– Úgy, ahogy mondod… pláne vasárnaponként. De tudod – folytatta George minden hátsó gondolat nélkül, én pedig szinte oda se figyeltem –, ez nem arrafelé volt, hanem jóval följebb. Istenem! Tíz évvel ezelőtt egy árva autó sem parkolt volna arrafelé… úgy értem, mielőtt felépítették volna az Abingdon Mansionst. A Dextereket azonban nem kell félteni, Natasa végül talált magának helyet.

Egy pillanatra elállt a szívverésem. Apám tett valami érdektelen megjegyzést. George válaszolt neki – mintha az egészet valahonnan messziről hallottam volna.

– Az a legnagyobb lakóháztömb egész Ázsiában. Már persze Sanghaj után.

Miközben mama az órájára pillantva a vacsorát várta, megpróbáltam összeszedni magam. Az Abingdon Mansions! Én aztán pontosan tudtam, hogy Natasa miért keresett annyira parkolót arrafelé. Még hogy mi oka lehetett rá, hogy egy lakónegyedben akarjon megállni… Atyaisten! Szóval nem csak én. A gyönyörű nővérkém is odajár. És ugyan ki más lehetne a férfi? Az én szépséges Nasimat Bonnard keféli.

Zakatolt az agyam. Mióta tarthat ez a dolog? És vajon milyen gyakran találkoznak? Ugyanazon a rohadt ágyon dugnak, amelyet mi is használunk! És Nasi egész végig eltitkolta előlem a dolgot, és csak titokzatosan mosolygott rám, miközben összevissza hazudozott. Oké, álljunk meg egy percre – a valóságot mégse

mondhatta volna csak úgy el nekem. Furcsa volna, ha az embernek a saját nővére azzal állítana oda kacagva, hogy „Hát, bizony engem egy nős pasi kefélget…” – vagy valami ehhez hasonlóval. De akármi is a helyzet, ez szörnyű! És ez az aljas Bonnard, aki mindent tud rólam meg Julie-ról, és mégis van pofája ugyanabba az ágyba ledönteni a nővéremet, amit mi melegítettünk elő nekik, talán csak félórával előtte, aztán meg két óra múlva úgy üdvözöl a képembe mosolyogva, mintha mi sem történt volna.

De mi van, ha tévedek? Ha Nasi csak a barátait látogatta meg a környéken? Kell, hogy ismerjünk valakit abban a hatalmas, négyszögletes, fehér lakóházban, amelynek a mélyén ott rejtőzik egy apró kis tükrös szoba is, amely a szerelem szentélye, lett légyen valódi vagy hamis az odacsalogató érzelem. Igen, lehet, hogy az egész csak merő véletlen. Pedig a lelkem mélyén tudtam, hogy ez ki van zárva. Egy pillanatig átfutott az agyamon, hogy kérdőre vonom. Nem Natasát, hanem Bonnard-t. Leszámolás – egy felháborodott testvér megvédi elcsábított nővére becsületét. De tudtam rögtön, sosem tennék ilyet, mert ösztönösen megéreztem, hogy nincs itt semmiféle becsület, amit meg kellene védeni, legföljebb a Tony „becsületéről” lehetne szó – azt pedig védje meg ő, ha akarja. Pontosan el tudtam képzelni magamban, hogyan reagálna Bonnard egy ilyen nyílt tetemrehívásra; szinte láttam a kissé alattomos, enyhén gunyoros mosolyát, ahogy igazi francia okostojáshoz méltón valami ilyesmit felel: – Tudod, azért erőszakról nincsen szó. Natasa nagylány, már huszonhét éves… és élvezi a dolgot… – Vagy esetleg: – Ki tudja, lehet, hogy mi, európaiak tudunk valamit, ami nektek, helyieknek nem megy… – Vagy még egy ennél is pimaszabb választ ad: – Mondd csak, *mon cher ami*, mikor is tervezed elvenni Szung kisasszonyt feleségül? Úgy értem, amikor már meguntátok az én ágyamban…

Azzal azért tisztában voltam, hogy Bonnard soha nem tenne ilyen megjegyzést. Annyira jó modorú volt, hogy ilyen közönséges stílusra vagy pláne verekedésre sohasem ragadtatná magát. Én azonban boldogan behúztam volna neki egyet abba a franciásan önhitt, minden más nációt lenéző pofájába. Ezt azonban nem tehettem meg. És erre fura módon volt még egy másik, teljesen különböző indokom is. Nem veszhettem vele össze éppen most, amikor már a küszöbén álltunk annak, hogy aláírjuk a szerződést arról az üzletről, mely időközben sokkal nagyobbra nőtt, mint az eredeti, amelyben még csak buldózerekről meg traktorokról volt szó. Ha ez meghiúsulna, mert Bonnard-nak behúztam egyet…

És mi lesz Natasával? Hogyan tudnám megakadályozni, hogy folytassa ezt a viszonyt? És ugyan milyen jogon állhatnék az útjába? Hiszen nem is tudnám megtenni. Ha megmondom neki, hogy tisztában vagyok vele, mi folyik az Abingdon Mansionsban, akkor kiderül, hogy személyes tapasztalatból beszélek. És akkor Natasa rájönne, hogy Julie-ról van szó, és ezzel elárulnám őt.

Másnap, amikor a keleti verandán, ahol mama most is a kedvenc pongyolájában jelent meg, elkészültünk a rituálisan mindig családi körben elfogyasztott reggelivel, mégiscsak nekimentem Natasának. Továbbra is a reggeli volt a kedvenc étkezésem, és semmi sem ronthatta el az étvágyamat. Mindent befaltam, amit csak találtam, miközben mama, mint régen, bár mostanában már csak megszokásból, még mindig ugyanazt hajtogatta folyton: – Johnnie, ne kapkodj annyira az evéssel!

Általában mindig Natasa meg én keltünk fel utolsónak az asztaltól, miután a szüleink már előzőleg elmentek, hogy Jack papa elkészüljön, és együtt indulhassunk az irodába. Most egész étkezés alatt úgy éreztem, hogy Nasi maga alatt van. Hirtelen nagyon megsajnáltam őt, és megértettem az okát, hogy miért teszi azt, amit

tesz. Most, hogy az esküvő már csak hat hétre volt, rádöbbentem, mennyire retteg attól a naptól.

– Miért nem dobod be a törülközőt? – kérdeztem Natasát. – Nem te lennél az első lány, aki meggondolja magát esküvő előtt.

– Ha utálnám Tonyt, akkor egyszerű lenne a dolgom, de nem utálom – sóhajtotta. – Sőt, inkább kedvelem. Igazi mackó – pont olyan, mintha egy plüssmackóhoz mennék feleségül.

– Ennél jobb receptet ki sem tudnék találni a boldog házassághoz!

– Miért, mi benne a rossz? Tony annyira… – Natasa a megfelelő szót kereste – …annyira *megbízható*. Én meg már *huszonhét* éves vagyok. Ha nem vigyázok, a végén még vénlány maradok.

Tudtam, hogy csak viccel. Akadt volna vagy fél tucat férfi, aki boldogan feleségül veszi Natasát. De azt is sejtettem, hogy mitől fáj a szíve. Csakis Bonnard-ról lehet szó.

– Bonnard miatt vagy szomorú, *igaz?*

– Ugyan már! Dehogyis! – hazudta. – Muszáj mindig belekeverned őt? És egyébként is, mi közöd hozzá?

– Csak segíteni akarok. És már jó ideje *benne van a dologban*, nem én keverem bele.

– Ez nem egészen így van – beszélt mellé továbbra is Natasa. – Itt nem Bertrand a fontos, bár vitán felül szórakoztató ember, hanem mindaz, amit képvisel.

Értetlenül nézhettem rá, mert így folytatta:

– Ő arról szól, ami az élet napos oldala, Európa, utazás, tánc, elegáns szállodák – ezekre vágyom, és egyúttal pontosan tudom, hogy soha nem lesz bennük részem ebben az unalmas porfészekben. Ezért vagyok igazán szomorú. Igen, mindazért, amiről tudom, hogy hiányzik az életemből, sőt, már végleg ki fog maradni, attól a perctől, hogy férjhez megyek. Pont úgy fogom végezni, mint papa és

mama. Nem arról van szó, hogy nem aranyosak, de lehet-e unalmasabb életet elképzelni, mint az övék? Tudom, hogy ők végül is boldogok, de amikor ők voltak fiatalok, minden teljesen másképp volt.

– Szegény szülők. Bár a maguk módján tényleg… boldogok.

– De én *nem akarok* boldog lenni! – kiáltott fel Natasa.

– Egész életemben boldog voltam. Akkor is boldog leszek, semmi jobb szó nem jut most az eszembe, amikor hozzámegyek Tonyhoz – a halálomig boldog leszek. De én valami mást szeretnék.

– Valami köztes megoldást? Ami hús is meg hal is? Csak sajnos ez nem megy rendelésre.

– Rendelésre nem, de ha adódik, csak meg kell hogy ragadja az ember…?

– Nasi – figyelmeztettem szinte könyörögve –, légy óvatos! Nem mehetsz Bonnard-hoz feleségül, még akkor se, ha ő akarna téged elvenni, ami persze esze ágában sincs. A katolikusok nem válnak. Egyébként is. Nem érzed, hogy… – megpróbáltam nagyon óvatosan fogalmazni – …szóval, hogy neki ez… nem jelent olyan sokat, mint neked? Ugye érted, amit mondok?

– Hagyjuk az egészet, Johnnie. Te ezt nem érted. Itt nem a házasságról van szó, de még csak a szerelemről sem. Ne is beszéljünk róla.

– Nem beszélek róla többet, megígérem. Bocsáss meg, drágám. És Bonnard-nak sem fogom megemlíteni, amikor jövő héten találkozunk.

– Te találkozni fogsz… Bertrand-nal? Ugyan minek? – Natasa hangja hirtelen megkeményedett.

– Üzleti ügyben. Ha nem lennénk üzleti partnerek, soha nem is találkoztál volna vele.

– Nem tudtam, hogy még mindig üzleti kapcsolatban álltok

egymással. Nekem nem mondta egy szóval sem.

– Én se mondtam neked.

– De ugye, egy szót se…

– Már el is felejtettem az egészet. – Testvéri puszit nyomtam az arcára. – Ne sérts meg azzal, hogy bizalmatlan vagy velem. És emlékezz rá, mit mondott mindig annak idején Jack nagyapa: „Ha már viselkedni nem tudsz, legalább légy elővigyázatos.”

Igazából, bármilyen furcsán hangozzék is, azért beszéltem meg találkozót Bonnard-ral, mert Jack papa továbbra is meg volt győződve róla, hogy a japánok sohasem mernek majd ujjat húzni a félelmetes erejű brit birodalommal. Ez vezetett oda, hogy tárgyalásokba kezdjünk egy óriási volumenű, Japánba szánt megrendelésről, ugyanolyan épületelemekről, mint amilyeneket Malájföldre szállítottunk a brit haderőknek. A különbség csak abban állna, hogy a Japánba szállítandó épületek a legutóbbi földrengések sok ezer hontalanjának szolgálnának átmeneti szállásul.

A Mandzsúriában zajló harcok ellenére Szingapúrban akkoriban még nem voltak erős ellenérzések Japánnal szemben, bár a kínaiak kerülték a társadalmi érintkezést az ott élő japánokkal. Emezek többsége halászatból élt, sokkal ügyesebbek és szorgalmasabbak voltak a malájoknál, akik egyszerűen csak kirakták a varsáikat, és azután hátradőlve várták a jó szerencsét. De rajtuk kívül volt még egy csapat japán üzletember is, ezek közé tartozott Jiro Miki; tőle tudtam meg az egyik teniszmeccs után a Japán Klubban, hogy az apja vállalatát azzal bízták meg, építsen föl egy menekülttábort a japán földrengés áldozatainak. Megkérdezte tőlem, hogy nem érdekelne-e bennünket ez az üzlet. Úgy tetszett, pont olyasvalamire van szükségük, mint a mi előre gyártott barakkjaink. Kicsit tartottam tőle, mi lesz, ha a dolog a kínai klienseink tudomására jut, de akkor sem utasíthattam vissza

látatlanban egy kecsegtető üzleti ajánlatot.

Miki azonnal észrevette pillanatnyi megingásomat.

– Itten nemzetközi összefogásnak van szó, *hai!* – mosolyodott el, miközben az „oké” kifejezés japán megfelelőjét használta. – Monsieur Bonnard, a mi közös svájci barát csinálja pénzügyek Svájcban. Nagyon szép dolog!

Ez már ugyan valamivel jobban hangzott, én mégis úgy határoztam, hogy megbeszélem az ügyet apával.

– Szerintem Miki megbízható, de te ismered őt, Johnnie – mondta Jack papa. – Légy nagyon óvatos. Azok után, amit P. P. Szung mondott tegnap este, jobb, ha én nem folyok bele egy ilyen japcsi üzletbe, amíg ez a katonai puccs ott Tokióban le nem cseng, bár persze… – tette hozzá ízig-vérig yorkshire-i fordulattal – … persze ha tényleg akkora az üzlet, és hajlandók készpénzben fizetni, az ugye más…

Hát bizony, az üzlet nem akármekkora volt.

– Kérjük ötezer barakk, de nagyon sürgős – mondta Miki. – Nagy táborhoz kell, amit épít Jakusima szigeten.

– Ötezret? – ismételtem. – Hát, az nem kevés!

– Úgy bizony! – szisszent fel udvariasan Miki. – Én kormány és svájciak kötik a szerződés!

– Hogy is hívják ezt a helyet?…

– Úgy hívják, Jakusima. Kis sziget Kjúsútól délre. A kormány akarja küldeni ide százezer embert a földrengéses részekről, hogy legyen nekik új élet.

– De hiszen a kormány eltűnt… katonák vannak helyettük.

– Ez a terv akkor se veszélyben. – Miki meglobogtatott egy táviratot az orrom előtt. – Ezt én tegnap este kapta. Tessék, vegyél – mindjárt itt lesz Monsieur Bonnard. Szereted te japán szukijaki?

Itt, a Duneam úti Tokió étterem különtermében – inkább csak

egy meghitt sarok volt ez, amit lelógatott tatami gyékényekkel választottak el az étterem többi részétől – vacsoráztunk aztán meg hármasban, Miki, Bonnard és én. Nem mondhatnám, hogy nagyon vártam ezt a találkozót, amióta rájöttem Natasa titkára, de akkor se térhettem ki előle. Végül is szigorúan üzleti tárgyalás lesz – akkor is, ha nem olyan könnyű szóba állni valakivel, aki gyakori vendég az ember házában, aki kölcsönadta az ágyát, és cserébe kölcsönvette a nővéremet. Úgyhogy nehezemre esett palástolni ellenséges érzéseimet – bár igazából pontosan tudtam, hogy semmi közöm ahhoz, ami közte és Natasa között történt.

Bertrand észrevette rajtam a feszültséget, mert amikor Miki kiment, hogy kihozza a terveket az autójából, így szólt:

– Valami baj van, Johnnie?

– Semmi – ráztam meg a fejem. – Miért kérdezed?

– A hatodik érzékem azt súgja, valami felkavart téged. Remélem – fogalmazott óvatosan –, az Abingdon Mansionsban minden rendben…

– Kösz, minden rendben.

– Ennek örülök, de azért légy óvatos. Mindig légy résen.

– És te? Ez rád nem vonatkozik?

– Ez mindannyiunkra vonatkozik. – Láthatóan úgy döntött, nem hagyja, hogy elvegyem a jókedvét. – Még a semlegesekre is.

Miki visszajött. Ahogy belevetettük magunkat a részletekbe, elfeledkeztem a haragomról, mert azt meg kellett adni, Bonnard-nak vágott az esze, Miki pedig hihetetlenül értett a műszaki kérdésekhez. Köztudomású volt, hogy a mi „konfekció” házaink nagyon sokféleképp alakíthatók, ezért arra számítottam, hogy így elsőre nem sokat fognak érteni a részletekből, amíg majd a későbbiekben be nem vonjuk a műszakiakat is – már persze ha egyáltalán mi kapjuk meg az üzletet, mert egy ekkora vállalkozás esetében

feltételeztem, hogy más cégektől is kérnek ajánlatot.

– Nem írtunk ki tendert – mondta Bonnard –, mert nektek vannak a legjobb elemes épületeitek egész Ázsiában, ráadásul a többi cég egyáltalán nem gyárt olyan típusút, amire nekünk szükségünk van.

– És a méretekről mikor döntünk?

– Már eldöntöttünk – sziszegte udvariasan Miki, és előhúzta a terveket. – Úgy tudom, hogy a ti házelemeitek 16 és fél méter hosszú, *hai?* Akkor hármat összerakjuk, és mindjárt van nekünk akkora ház, ami kell.

Ez tökéletesen megvalósíthatónak tűnt, csak azon csodálkoztam el, hogy ilyen alaposan előkészítettek mindent.

– Mennyivel ésszerűbbek ezek a tervek, mint a mi brit vevőinké – mondtam nevetve. – Persze, a vízellátásról, a világításról meg egyéb dolgokról majd még beszélnünk kell.

– Rengeteg víz van – mondta Miki, és egy részletes térképet vett elő a kimondhatatlan nevű szigetről. – A mi tervezőink gondolják kilencszáz méter 3-as vízvezetékcsőre lesz szükség minden házig a központi elosztótól. A vezeték ötvenméterenként toldod, igaz?

– Te aztán jól informált vagy – mondtam szárazon. De közben a logisztikai problémákon törtem a fejem. Az épületelemgyárunk a maláj középhegység Pahangba is átnyúló lejtőin helyezkedett el, ahol szinte korlátlanul állt rendelkezésre az olcsó faanyag. Rendes körülmények között az innen kijövő építési fát teherautóval a gumiültetvényekre vagy az ónbányákba szállították – újabban pedig a készülő brit leszállópályák helyszíneire –, de ebben az esetben a szú ellen kezelt, előre gyártott épületelemeket a keleti parti Kuantan kikötőjébe kellene szállítani és ott aztán berakni valamelyik hajónkba. Úgy tűnt, ez simán megoldható.

– Miki *tényleg* alaposan felkészült – nevetett Bonnard a

beavatottak magabiztosságával. – De igazából csak felvág. Mert nincs itt semmi varázslat: a barakkok mérete tökéletesen megegyezik azokéval, amiket a Királyi Légierőnek építtek odafenn Malájföldön.

Tátva maradt a szám. A Királyi Légierő számára készült tervek elméletileg szigorúan titkosak voltak. A Dexter-cégnek legalábbis előírták a titoktartást.

– Tudod, miről beszélek – tette hozzá Bonnard könnyedén. – Amit például Malim Nawar és Sungai Siput környékén építtek.

– De hiszen ezek szigorúan *titkos* adatok! – szaladt ki a számon. El sem tudtam képzelni, hogyan hallhatott egy svájci Malim Nawarról. – Hogy az ördögbe értesültél ezekről… meg, gondolom, akkor még a többit is tudod.

– Lehet, hogy elméletben titkosak – nevetett fel ismét Bonnard –, de biztosíthatlak róla, hogy mi nem vagyunk kémek. Nekem Miki mesélt róluk.

– Itt vannak képek a *Malaya Tribune*-ból – mondta Miki, és a táskájából egy újságkivágást halászott elő. – És részletes leírás is van mellette.

Hihetetlen volt a dolog, de kénytelen voltam hinni a szememnek. A Királyi Légierő egyszerűen megengedte a riportereknek, hogy lefényképezzék a javasolt helyszíneket. Valami rossz előérzetem támadt. Ha a katonaság ekkora hülyeségekre képes, akkor Malájföld érdekében abban kell reménykedni, hogy Jack papának igaza volt, amikor kétségbe vonta, hogy a japánoknak komolyan háborús terveik lennének.

– Attól a perctől kezdve, hogy az építkezésen megjelenik az első helyi munkás – mondta Bonnard –, reménytelen ügy az ilyesmit titokban tartani.

– Nos, akkor legalább abban bízzunk, hogy a magánemberek

jobban tudnak titkot tartani, mint a kormánybeliek. – Ezt muszáj volt kimondanom, s közben egyenesen a szemébe néztem.

Már csak egyetlen nyitott kérdés maradt. De nem tehettem fel, mert Miki megelőzött.

– Itt van ez a szerződés a kormány és a svájciak között – mondta udvariasan. – Bonnard úr kapta felhatalmazás, hogy huszonöt százalékot fizesse aláíráskor, huszonötöt, amikor szállítmányok elindul, és az utolsó részlet akkor, amikor az utolsó szállítmány kirakja Japánban. Ez így megfelel?

Ennél jobbat ember nem kívánhatott. Megállapodtunk, hogy én majd beszélek Jack papával, azután Ball és Rawlings kidolgozzák a részleteket, például az árakat és az egyes szállítmányok pontos dátumát, utána pedig megírják a végleges szerződéstervezetet.

Mi már jóval korábban rutinszerűen ellenőriztük Bonnard pénzügyi hátterét – még mielőtt az első szerződést aláírtuk volna a buldózerekről –, és semmilyen problémát nem találtunk a cégével, az Agence de Construction Orientai S. A.-val kapcsolatban, amely Vaduzban, Lichtenstein fővárosában volt bejegyezve, székhelyéül pedig a genfi Rue de la Corraterie-t adták meg. Mindezek ellenére, a japán helyszín miatt továbbra is voltak kételyeink, ezért, hogy teljesen biztosak lehessünk a dolgunkban, úgy döntöttem, az egész ügyletet a szingapúri kormány elé viszem.

Hosszadalmas levelezés és diplomáciai egyeztetések után végül lelkesen áldásukat adták a mi „humanitárius” üzletünkre, amivel egy földrengés szerencsétlen áldozatain szeretnénk segíteni, amit, lévén ez egy természeti csapás, nem kellett összefüggésbe hozni holmi tábornokok mesterkedéseivel, akik lényegében átvették a hatalmat Japánban, és most vérszomjasan ellenség után kutattak – és amennyire én meg tudtam ítélni, e célra szinte bárki megfelelt nekik.

– Jelenleg tényleg pocsékul állnak a dolgok Japánban – mondta az *egyik* rangidős tisztségviselő a Kormányzósági Hivatalban. – De mivel minket úgysem mernének megtámadni, ez nem a mi bajunk. Nincs igazam, öregem?

7

A legtöbb szerelmes naivan azt képzeli, hogy tud titkot tartani. Még azok után is, hogy rájöttem Natasa dolgaira, se nekem, se Julie-nak nem voltak igazi aggályai. Mindig külön érkeztünk. Mivel az én Morganom felismerhető volt, mindig a Krikettklubnál parkoltam le az autót, onnan taxival mentem tovább, és megkértem a sofőrt, hogy az Abingdon-házaktól ötven méterre rakjon ki. Minden alkalommal másik bejáraton mentem be. Egyetlen látogatásunk alkalmával sem találkoztam senki ismerőssel.

Nekem tehát még mindig fogalmam sem volt róla, hogy bárki *tudhat* a találkáinkról, amikor egyik nap Julie felhívott az irodában. Reggelenként, amikor kiterveltük az aznapi randevút, Julie mindig felhívott (de a titkárnőnek nem mondta meg a nevét), hogy ellenőrizze, nem jött-e valami közbe, ami miatt el kellene halasztanunk a találkát. De ezen a reggelen sietősen azt suttogta a kagylóba, hogy nem tud eljönni. Az indokokat sosem tárgyaltuk ki a telefonon. Csak annyit kérdeztem tőle: – És csütörtökön? – Amire ő mindössze annyit válaszolt: – Hát persze.

Már éppen azon voltam, hogy felhívom Pault, nem ebédelhetnénk-e együtt a Rafflesben, amikor Vicki, mostanra már Scottné, jelentkezett be telefonon. A hangja nagyon izgatottnak tűnt.

– Be tudsz ugrani hozzánk két percre? Siess, ahogy tudsz!

– Szerinted helyénvaló lenne? – kérdeztem malackodva.

– Ez nem vicces, Johnnie. Valaki nagyon várja, hogy találkozhasson veled.

Pont úgy, ahogy az áram cikázik át két drót között, belém villant, hogy a két telefonhívás között összefüggés lehet. Szinte

kiabálva kérdeztem: – Csak nem… – De Vicki szólalt meg elsőnek.

– Ne aggódj. Nem a hőn szeretett Julie-dról van szó. Bár *ő* is ott lesz.

Kattant egyet a telefon, ahogy Vicki lerakta a kagylót. Teljesen lebénultam. Vajon mennyit tudhat Vicki? És egyébként is, mi a fene történik itt?

Elindultam, de el sem tudtam képzelni, hogy ki akarhat látni engem. Megkerültem a Krikettklubot, majd elhajtottam a Legfelsőbb Bíróság előtt, végigszáguldottam a fűsáv mentén a Stamford útra, az Orchard útra, majd a Keok útnál jobbra fordultam, és csikorogva megálltam a Clemenceau sugárút közelében fekvő, zöldellő kerttel körülvett Scott-villa előtt.

Vicki szinte pont ugyanakkor ért oda az ajtóhoz, ahogy a szolga kinyitotta.

– Ne ess pánikba, Johnnie, a nővéredről van szó – mondta.

– Natasa!

– Mindenáron találkozni akar veled. Ragaszkodott hozzá.

– Hol van?

Berontottam a nappaliba, és önkéntelenül is észrevettem, hogy Vicki kiszórta Ian sötét, régi, Viktória korabeli bútorait, melyeket még feltehetőleg Ian első felesége vásárolt. A helyükbe új székeket, új ülőgarnitúrát, modern bútorokat vásárolt, és az egyik sarokba fehér könyvespolcokat építtetett be az egyik dívány köré. Ezen a díványon feküdt a nővérem. Julie valamit épp a fejéhez nyomkodott, annyira belemerült, hogy fel sem nézett.

A legelső gondolatom az volt, hogy baleset történt. De az mégsem lehetett, hiszen akkor kórházba vitték volna. Natasa fel volt öltözve, de holtsápadt volt, és látszott rajta, hogy fájdalmai vannak.

– Hol van Ian? – kérdeztem, és közben odaléptem Natasához.

– Fenn maradt KL-ben éjszakára.

– És Tony?

Vicki figyelmeztetőn megrázta a fejét, és az ujját az ajkára tette.

– Bocsáss meg, Johnnie. – Natasa felém nyújtotta hideg és nyirkos tapintású kezét. A homlokára tettem az enyémet. Hideg verejték gyöngyözött rajta. – Ne aggódj, csak azért akartalak látni, hogy megkérdezzelek…

– De hisz olyan hideg vagy, mint a jég – mondtam neki.

– Nincs miért aggódni – szólalt meg most Julie. – Ez teljesen normális tünete a sokkos állapotnak.

– De Julie! *Miért* van itt Natasa? Mi történt?

– Nyugodj meg. Senki sincs életveszélyben – mondta Vicki.

– Megmagyarázná már végre valamelyikőtök, hogy mi történt, az isten szerelmére? – tört ki belőlem a türelmetlenség.

– Muszáj volt elmennem egy orvoshoz – mondta Natasa üres tekintettel, és közben hidegrázósan megmegremegett a teste. – Azután még rosszabbul lettem, és…

– Felhívott engem – fejezte be Vicki a mondatot Natasa helyett. – És megkérdezte, nem pihenhetne-e egy kicsit nálam. És akkor… egyszerre csak elkezdett vérezni, és én megijedtem…

– De hol a csudában van Sampson doktor?

– Tudtam, hogy Julie az Alexandrába jár, felhívtam, és ő eljött. – Vicki félrevont. – Natasa nem mehet doktor Sampsonhoz.

– Gyere, Johnnie, ülj ide mellém – Natasa kezével megveregette a díványt maga mellett. – Ma éjszakára itt szeretnék maradni. El tudod intézni papával? Mondj neki, amit csak akarsz, de…

Bólintottam.

– Rendben, értem. De nem akarod, hogy elugorjak Tonyért?

– Az ég szerelmére, csak azt ne! Ha megtudná, hogy volt egy abortuszom…

Most először mondta ki valaki ezt a szót. Julie, aki eddig

hallgatott, belém karolt és megcsókolt, majd így szólt:

– Teljesen elment az esze. Valami kínai henteshez ment… de ha kipiheni magát ma éjszaka, holnapra már nem lesz semmi baja.

– És mi lesz Tonyval?

– Jobb, ha senki sem tud a dologról – sóhajtott fel Natasa. – Tony aztán meg végképp nem. Ígérd meg, hogy elintézed papával!

– Ki volt az? – kérdeztem Vickitől.

– Először is fogalmam sincs. Másodszor, ne kérdezősködj. Semmi közöd hozzá. Csak azzal törődj, hogy az apád ne tudja meg. Julie fantasztikus volt. Ér annyit, mint a te Sampson doktorod.

– Csak egy kis klórhidrátot adtam neki. Megfújtam a kórházból. Zaklatott és feldúlt, de a vérzés elállt. Ez majd lenyugtatja jó néhány órára.

– Julie egy angyal – nézett rám Natasa. – Fogalmad sincs, milyen szerencsés vagy, Johnnie. Szívből irigyellek.

– Hagyjuk most aludni – javasolta Julie. – Az használ neki a legjobban. Sok vért veszített. – Majd anélkül, hogy észrevette volna szavainak az ellentmondásosságát, így szólt: – Most mennem kell, másképp elkésem az iskolából. De holnap ebédidőben jövök, ha neked is jó úgy, Johnnie.

Búcsúzóul megcsókoltam, és csak akkor döbbentem rá, hogy életemben először most csókoltam meg őt mások előtt. Megöleltem, és újra megcsókoltam. De ahogy becsukódott az ajtó Julie mögött, és visszamentem a szobába, hirtelen rám tört, hogy le tudnám lőni azt a szemét Bonnard-t.

– Légy nagyon óvatos! – figyelmeztetett Vicki, már indulóban. – Nem csak én tudok rólatok.

– Hogyan jöttél rá?

– Őszintén szólva nem is tudom. Talán Natasától… mindegy, valahogy rájöttem.

– Más is tudja?

– Gondolom, Paul… ő se hülye. De nem vagyok benne biztos.

– És még?

– Az az érzésem, hogy a másik Szung fiú, Kai-sek, akit nem kedvelsz, ő is. Nem tudom biztosan, de Natasa azt mondja, hogy Kai-sek már egy ideje szaglászik, utánanézett Julie-nak a kórházban. Azt ugye tudod, Kai-sek abban reménykedik, hogy elveszi Julie-t feleségül… az apósa áldásával.

– Előbb megölöm.

– Még lehet, hogy sor kerül rá. Nem bánnám. Kegyetlen külsejű egy alak. Na, most eredj, majd én vigyázok Natasára. Neked meg legyen rá gondod, hogy az apja ne tudja meg a dolgot. Te a családra vigyázz, no meg az utódomra – mondta Vicki, és egy puszit nyomott az arcomra.

Másnap este Natasa hazajött, és egyenesen a Gyengélkedőbe ment. A régi szabály, amely nekünk, amíg még gyerekek voltunk, megtiltotta, hogy meglátogassuk egymást, már rég feledésbe merült, így hát, ahogy hazaértem az irodából, beugrottam, hozzá, megnézni, hogy van.

– Sajnálom, hogy belekevertelek. – Natasa ágyban feküdt, de a színe visszatért, és szinte teljesen a régi volt már. – De aztán egyszer csak megjelent Julie… én meg már vagy két hónapja tudok rólatok…

Nem árultam el neki, hogy én is tudok *őróla*. Mindössze annyit mondtam csak:

– Gondolom, Bonnard volt az?

Bólintott.

– Mama nem gyanít semmit?

– Isten őrizzen, dehogyis! Azt mondtam neki, hogy nagyon erősen megjött. Te jó ég, bárcsak tényleg így lenne!

– Na és Tony? Ő nem sejt semmit?

Megrázta a fejét.

– Soha nem is fog. Szerinted… ezek után helytelen összeházasodnunk? Most, hogy te meg a többiek tudjátok, hogy mi történt?

– Ne tőlem kérdezd. Úgy tűnik, manapság mindenki ezt csinálja. Mindenesetre nem lenne bölcs, ha elmondanád neki. Habár az is szörnyen fájna neki, ha utóbb jönne rá.

– Sohasem fog rájönni. Soha. És az egészben az az őrület, hogy közben legbelül feleségül akarok menni hozzá. Felejtsd el, amit nem olyan rég mondtam neked… az igazság az, hogy inkább egy kicsit félek az egésztől.

– Nem látszik rajtad, hogy félsz. – És valóban nem is látszott.

– Pedig félek. Mindentől… legfőképp saját magamtól. Tony megbízható – és lehet, hogy emiatt sokkal tovább tudok majd megmaradni mellette, mintha az egész csak… nos, a testiségről szólna.

– Gondolom, Bonnard-tól nincs miért félned?

Egészen a nyakáig felhúzta a lepedőt, miközben hosszú ujjaival kisimította a ráncokat.

– Nem, nem félek tőle. De ő olyan, hogy… nagyon nehezen tudok neki nemet mondani. Nem vagyok nimfomániás. És a te gyönyörű Julie-dhoz sem hasonlítok.

Ösztönösen felnéztem, hogy az ajtót behajtottam-e magam mögött.

– Julie-ból valami… elfojtott vágy árad – mondta Natasa hangosan gondolkodva. – Tisztán lehet érezni, különösen, amikor téged néz. Ne érts félre. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy ő a nimfomániás, de Julie-nak fontos a testiség. Az én problémám itt fent, a fejemben van. Szeretem a szexet, de inkább csak az izgalom

kedvéért csinálom… vagy talán azért, hogy kielégítsek egy férfit… de nekem magamnak nincs annyira szükségem rá.

– Majd mindkettőtöket megfigyellek a jövő héten, Kuék partiján – válaszoltam szárazon. – És össze foglak benneteket hasonlítani.

– Az jó lesz, édes öcsém – már ha el tudok menni. Ebben még nem vagyok olyan biztos. De ne bámuld olyan önfeledten Julie-t. Mert téged is figyelnek. Például Kai-sek.

A Ku testvérek, akik négy szingapúri éjszakai mulatónak is a tulajdonosai voltak, és nemrégen már Hongkongban is nyitottak néhányat, évente egyszer „egész Szingapúrt” meghívták egy ebédre a tanglini otthonukba. Már most megelőlegezték maguknak a keleti moguloknak kijáró fényes jövőt, így aztán hollywoodi magazinokból vett ötletekre alapozva sajátos életstílust alakítottak ki maguknak, amit további, nem túlságosan kifinomult kínai árnyalatokkal óhajtottak tökélyre fejleszteni. Mivel a hollywoodi sztárok álomházai (legalábbis a magazinok oldalain) roskadoztak a sok virágtól, a Ku testvérek is ragaszkodtak hozzá, hogy mindenütt cserepes növények pompázzanak. De valamilyen érthetetlen oknál fogva az orchideákat százával sorban a falak mentén rendezték el, ezáltal, ahogy végigment az ember a hallon a kert felé, úgy érezte magát, mint egy ravatalozóban.

A két nőtlen testvér együtt lakott ebben a tanglini golfpályára néző díszes, fehér kőházban, és a legnagyobb büszkeségük az óriási kertjük volt, amelyben görög stílusú oszlopsorokat emeltek. Az oszlopfőkre erősített fehér rácsozatról kúszónövények és virágzó futók omlottak le buján, s minden egyes, növénnyel befuttatott lugas egy-egy mesterségesen kialakított zsákutcában végződött, ahol a partik alkalmával szorgalmas kínai felszolgálók ételekkel és italokkal traktálták a vendégeket. Az évente megrendezett Ku-ebédnek olyan

híre volt, hogy a szingapúriak fejvesztve lemondtak minden egyéb kötelezettséget, ha elég ügyesek voltak ahhoz, hogy az utolsó percben kicsikarjanak egy meghívást.

Az egyik sarokban, egy csíkos sátor aprócska kupolájának védelmében a szakácsok édes mogyoróvajszósztól illatozó *saté*t készítettek. Egy másik sátorban pulykák és csirkék tucatjait szeletelték ördögi ügyességgel. Nem messze a Ku testvérek híres rózsalugasától, amelyben Angliából hozatott, eredeti Frensham-tövek is voltak, féltucatnyi különböző szingapúri curry készült spirituszégős tűzhelyeken, a mozdulatlanul szétterülő aranybarna szósz csak nagy ritkán buggyant egyetegyet a hatalmas üstökben, mint valami űrbéli, vulkanikus tó vize. A Sydney-osztrigát egyenesen Ausztráliából hozatták repülőn; az előző éjjel frissen szedett eper pedig a Fraser's Hill környéki farmokról érkezett.

Mi minden évben ott voltunk. Szungék is eljöttek, meg mind a többiek, mint Ian Scott és George Hammonds. Idén Jack papa fenn ügyködött KL-ben, abban reménykedett, hogy sikerül menedzsmentszerződést kötnie a Sungai Siput közelében lévő Elphil és Kitson gumiültetvénnyel, mama pedig ritkán ment el Jack papa nélkül nem európai partikra. Én azonban ott voltam, az alkalomnak megfelelő öltözetben – a fojtogató hőség ellenére zakóban, ingmellben és nyakkendőben, Tony Scott-tal és Natasával együtt, aki teljesen felépült, és láthatóan elemében volt. Úgy terveztük, hogy az öreg Scott-tal és Vickivel a partin találkozunk.

Már jó ideje nem láttam Ian Scottot, akit mintha teljesen kicseréltek volna. Nem illett megdicsérnem egy idősebb embert, amiért láthatóan nagyon sokat lefogyott, de Vicki nyilvánvalóan észrevette meglepett tekintetemet, mert vidáman így szólt:

– Ian fogyókúrázik. Ugye, hogy jól áll neki?

– Remekül néz ki, uram – mondta Paul Szung (a harmincas

években a fiatalemberek minden negyven fölötti férfit uramnak szólítottak).

– Nemcsak a fogyókúra teszi – mondta Scott –, hanem a házasélet is. Remek találmány. Melegen ajánlom mindenkinek.

Mindig is kedveltem az öreg Scottot, még amikor „jóban voltam" is Vickivel, és tudtam, hogy jó férj lesz, még ha kissé unalmas is. De Vicki teljesen megváltoztatta. Leginkább egy elégedett kandúrra hasonlított, amit minden áldott nap órákig kefélgetnek. Majd kicsattant az egészségtől, és csak úgy ragyogott a boldogságtól.

– És veled mi a helyzet, Julie? – fordult Scott Julie-hoz. – Most rajtad van a sor. Lássuk csak, te most olyan…

– Azt hiszem, várok még egy kicsit vele – mosolyodott el Julie. – Legalább addig, amíg meg nem tanulom a gyors- és gépírást, és be nem fejezem a nővérképzőt. – Elmondta neki, hogy titkárnőképzőbe jár, és mesélt a kórházi munkájáról is.

George Hammonds is csatlakozott hozzánk, szokásos kerek Players cigarettásdobozával a kezében.

– Hallom, Jack papa Sungai Siputba utazott – kezdte.

– Így van – bólintottam, és figyelve arra, hogy Scott hallótávolságon belül van-e, még vidáman hozzátettem:

– Nincs semmi titok a dologban. Megpróbál két nagy ültetvényessel üzletet kötni. Szeretnénk mi csinálni az értékesítésüket és a szállítmányozásukat. Az amerikaiaknak mostanában a világ összes gumija sem elég.

Igazából Scottot akartam ugratni egy kicsit, mert ki nem állhatta, ha az orra elől viszik el az üzletet, és bár a fia Natasa vőlegénye, ő azért még nem tartozik a családhoz, és az üzlet az üzlet. Scott ügynökségének rengeteg munkája volt, de ő azért mindig vadászott az újabb és újabb megbízásokra, és az Elphil és Kitson

ültetvényeket alighanem ő is boldogan tudta volna az ügyfelei között. Láttam, lázasan jár az agya, vajon miről is lehet szó valójában.

– A trükk abban áll – súgtam oda George Hammondsnak, ahogy Scott odébb lépett –, hogy amikor Jack papának a tudomására jut valami új üzleti lehetőség, maga megy utána, és nem a beosztottjait küldi fel északra, többnyire még engem sem. Ilyenkor ő maga ül fel az első vonatra, Scott meg egy levelet ír, és várja, hogy mikor repül a szájába a sült galamb.

– Mindenkinek jut valami a koncból – válaszolta George, és igaza is volt. Több ezer kulinak jelentett jó, vagyis relatíve jó megélhetést a haditengerészeti bázison adódó munka: mert több millió köbméter földet kellett megmozgatni, egy folyó medrét eltéríteni, százezer tonnányi olaj tárolására szolgáló tartályokat és a hajóknak szárazdokkokat építeni, óriás darukat felállítani, föld alatti hadianyagraktárak helyét kiásni – na és persze Dexter-féle házakat felhúzni.

– Valaki azt mesélte nekem a flottánál – mondta Paul –, akkora lesz a szárazdokk, hogy amikor elkészül, akár hatvanezer ember is beleállhatna a medrébe.

– Ugyan minek? – kérdezte Scott foghegyről.

– Mert *háború* lesz. – Hátrapillantottam. P. P. Szung állt ott mellettünk, aki csöndben, mint máskor is, a kezében ügyesen pezsgőspoharat egyensúlyozva, ajkán félmosollyal, észrevétlenül eddig is a beszélgetésünket hallgatta, és aki a fejünk fölötti lugas farácsai és a kúszónövények közötti réseken át nyalábokban beeső napsugarak áttört fényében most valahogy nem nézett ki olyan szürkének, mint máskor.

– De ki ki ellen fog harcolni, Szung úr? – kérdezte Tony.

– Ki tudja? – válaszolta Szung, és megvonta a vállát.

– Én csak annyit tudok, amit a történelem tanít: ebben a mi világunkban a nagy nemzetek általában nem szoktak csak úgy, egyik napról a másikra létfontosságú nyersanyagokat begyűjteni… nos, hacsak meg nem ijedtek valamitől. Amerika egymagában elviszi a gumikészleteink felét, és felvásárolja az önkészletünknek több mint a felét. Nem valószínű, hogy csak autógumi és marhakonzervdoboz gyártására kell nekik. Készleteket halmoznak fel.

Az ilyen és ehhez hasonló társadalmi eseményeken gyakran zajlottak efféle beszélgetések, amelyek a háború esélyeit latolgatták. Most George Hammonds szólt közbe.

– Az utóbbi időben, Szung úr, nagyon sok a sztrájk és a munkásokkal kapcsolatos probléma, no meg jó néhány britellenes tüntetés is volt. És a helyzet egyre rosszabbodik. Mondja meg őszintén – nem hivatalosan kérdezem a véleményét –, nem gondolja, hogy itt is sor kerülhet komolyabb munkabeszüntetésekre?

Szung megrázta a fejét, és igyekezett nagyon óvatos választ adni:

– Egyelőre nem. De egy szép napon nekünk is ki fog jutni belőle. Szingapúrban négyszázezer kínai él, csaknem százezer maláj és indiai, ezekkel szemben van a nyolcezer európai, „a kakasok a szemétdombon”, ahogy önök mondják. Ha jobban belegondol, ez – udvarias kifejezés után kutatott – azért elég kényes egyensúly, nem igaz?

– És mi a véleménye a kommunista veszedelemről?

– Az a körülményektől függ, Hammonds úr – próbálta meg Szung kikerülni az egyenes választ. – A kommunisták általában akkor támadnak, amikor az ellenség már a földön hever. Mint a sakál, amelyik mindig csak a koncra bukkan elő.

Éreztem, hogy George valahova ki akar lyukadni. Váratlanul

halkan, de nagyon célzatosan azt kérdezte:

– Mit gondol, Loi Tek személye fog valamit változtatni a helyzeten?

Szung egy pillanatra megmerevedett.

– Hol hallotta ezt a nevet? – kérdezte végül.

– Valami belső dokumentumban azt olvastam, Loi Tek azért jött Szingapúrba, hogy egy kis életet leheljen a Maláj Kommunista Pártba – válaszolta George könnyedén.

– De ha mindez bizalmas információ, akkor nyilván annak is szánják – mondta Szung, hangjában némi nyerseséggel –, és akkor helyesebb talán nem is beszélni róla.

– Erről szó sincs, Szung úr. Az irat, amiben arra kérnek minket, hogy ne említsük ezt a nevet, a *Tribune* irodájában van kitűzve, hogy minden munkatárs elolvashassa. – Majd keserűen még hozzátette: – Amikor egy kormányhivatal valamit bizalmas információnak nyilvánít, az azt jelenti, hogy bárki beszélhet róla, csak éppen a lapban nem hozhatom le, amiről már úgyis mindenki beszél.

– Loi Tek briliáns elme, és pokolian veszélyes – mondta Szung csöndesen. – Mellesleg nem kínai, hanem annámi, és a Harmadik Internacionálé küldte őt ide, hogy megerősítse az itteni kommunista pártot. Úgy hiszem, hamarosan megválasztják pártvezérnek.

Amint Szung egy másik csoporthoz csatlakozott, Bonnard lépett oda hozzánk, és Paulhoz fordulva azt kérdezte:

– Az olyan embereknek, mint az apád… úgy értem, az olyan befolyásos embereknek, mint ő… eszükbe jut-e valaha Malájföld függetlensége?

– Kínai atyák ritkán beszélnek bizalmasan a kínai fiaikkal – vont vállat Paul. – De ha az én véleményemre vagy kíváncsi, nos, szerintem, ha mi függetlenné válnánk, a malájok és a kínaiak azonnal egymás torkának esnének. Sokkal jobb, ha a póráz vége a

britek kezében van – ők majd fenntartják a békét, hagyják, hogy a kínaiak megszedjék magukat a brit önkereskedelmen, és szemet hunynak afölött, hogy a maláj szultánok elherdálják a vagyonukat, amit a tőlük kapott földjáradékokból halmoztak fel. Így aztán mindenki boldog.

Az ebéd elhúzódott, és már épp indulni készültem, amikor észrevettem, hogy P. P. Szung tart felém. A szemem sarkából láttam, hogy félúton megáll, magához inti Pault, és komoly beszédbe elegyedik vele. Aztán P. P. odajött hozzám, és azzal a kényeskedő angol kiejtésével a következőre kért.

– Valamit azonnal el kell intéznünk, és azt akarom, hogy Paul velem jöjjön egypár percre. Megtennéd, hogy Julie-t hazaviszed, amikor úgyis elindulnál?

– Természetesen. – Megpróbáltam nem kimutatni, mekkora ujjongást kelt bennem, hogy ez egyszer hivatalos engedély birtokában vihetem autózni Julie-t.

– Nem kell sietned. Csak egy rövid látogatást kell tennünk, és még az is lehet, hogy előttetek érünk haza. Julie – szólt oda Szung a lányának –, majd Johnnie hazavisz.

– Igen, apa – felelte Julie.

Néztem, ahogy Szung és Paul távoznak, és anélkül hogy sejtelmem lett volna arról, mi történik majd rövidesen, valami ijesztő és szörnyűséges dolog, amiről nem is lehetett senkinek sejtése előre, odasúgtam Julie-nak:

– Menjünk, drágám! Kaptunk egy kis időt, hogy autózzunk egyet – végre egypár percre kettesben maradhatunk.

Kissé spiccesen kisétáltunk az utcára, ahol az út árnyékos oldalán autók tucatjai parkoltak, egyik-másiknak a syce-e is ott várakozott, némelyik viszont, mint az én kis Morganom, üresen állt ott felhúzott, de nem rögzített tetővel, hogy az ülések ne

forrósodjanak fel a rekkenő hőségben. Hátranyitottam a tetőt, és kihajtottam a parti útra, egymás kezét fogtuk, és egymás combját simogattuk, egyszerűen csak önfeledten boldogok voltunk, hogy kettesben lehetünk, s ahogy kiértünk a városból, elénk tárult a nyílt táj, a szélben hajladozó pálmafákkal övezett, hófehér tarajos hullámok nyaldosta tengerpart. A pálmákat helyenként szövevényes mangrovemocsarak váltották fel, s a kúszónövények gyökerei félelmetes, fojtogató csomókba tekeredve egészen a vízig értek, ahol aztán felfogták a hordalékot s bármit, amit a tenger önként adott, akár valami gonosz pók a hálójába tévedő rovart.

Mielőtt az Úszóklubhoz értünk volna, letértünk a mocskos, bűzölgő vízmosás mentén futó Lavender utcába, ahol Raffles annak idején egy halom, kalózok által hátrahagyott koponyát talált, ezen aztán a Jalan Besar kereszteződésig mentünk, majd folytattuk az utunkat a Bukit Timah út irányába, Julie-ék háza felé, amely a Tanamera előtt az utolsó lakott terület volt, és nem látszott az útról.

Senki sem téveszthette el a bejáratot, amelyet két, majd négy méter magas szürke kőoszlop jelzett, tetejükön nyelvüket öltő, ocsmány külsejű szürke sárkánnyal, amelyeknek lelógó mellső mancsát olyan műgonddal tervezték meg, hogy olybá tűnt, mintha a kapudíszítés mintázatát adó, vonagló kovácsoltvas kígyók egyikét ölnék meg éppen.

– Mindig a frász áll belém – kurjantottam vigyorogva, ahogy a Morgant hármasba tettem, és felhajtottam az autóbejárón, s közben a legcsekélyebb előérzet se jelezte azt a vérfagyasztó rémületet, ami a következő néhány percben várt rám.

Szung kertjének a híre megjárta egész Ázsiát – a szingapúri megfelelője volt azoknak a híres angliai házaknak, amelyeknek kertjéről rendszeresen jelentek meg fényképek a drága magazinokban. A látogatók mindenáron látni szerették volna Szung

díjnyertes törpebambuszait, állatformára nyírt bokrait vagy a madárházat, ahonnan mindig kiengedték a pávákat a gyepre, ha a házigazda fogadást adott. A pázsit közepén jókora kerek tó terült el, amelynek nyugodt, fekete víztükrén csodálatos lótuszvirágok pompáztak.

A ház teljesen más hangulatú volt. Már gyerekkorunkban is, amikor zsúrokra átmentünk hozzájuk, úgy éreztük, hogy a ház sivár és barátságtalan, nem nevetéstől visszhangos, meleg otthon, hanem kimért beszélgetések kongó színhelye.

Julie kinyitotta a veretes bejárati ajtót, és egyenesen a ház szívébe vezetett, egy kupolás tetejű, kerek falú szobába, ahova egy boltíven át vezetett az út, és ahol egyetlen egyenes felület sem akadt, kivéve a padló és két üvegajtó találkozását a szoba túlsó végében. A helyiség legalább 15 méter széles volt. A szürke kőből emelt falakon üvegtelen ablaknyílások tátongtak; a félmagasságban húzódó galéria még csak növelte a tágasság érzetét.

Ha Jack papa tréfálkozva mindig úgy beszélt a barátainknak a Tanameráról, mint a Dexterek ősi családi fészkéről, akkor ez a Szung-rezidencia maga volt az Ősök Otthona, csupa nagybetűvel. A ház valóságos kincsesbányája volt a régi, becses kínai bútoroknak, az egyik ablak alatt álló hosszúkás Ming korabeli asztal alighanem felbecsülhetetlen értéket képviselt. Akárcsak a szőnyegek és a falon lógó selyem kézirattekercsek. A szoba közepén egy másik, merev háttámlájú, kényelmetlen székekkel körülvett hosszú asztal állt, amelyet nyilván csak fogadások alkalmával használtak – mind-mind egy gazdag kínai család életformáját sugallták a látogatónak. Az asztal két végére régi, eredetileg a fürdőszobákban használatos, hideg vizes sanghaji kancsót helyeztek, s bennük száraz ágak és levelek díszlettek.

– Várj még két percet, csak felszaladok valamiért – mondta

Julie.

Kiválasztottam magamnak egy barátságosabb sarkot, amit egy magas, fekete, sötétés világoskék színezetű paraván félig-meddig eltakart a szoba többi részétől, és helyet foglaltam az egyik kényelmes, süppedős karosszékben. Ebben a beszélgetősarokban a bútorok kásaszínű huzatát alighanem Szonja néni választotta ki. A rézfigurákkal tarkított ón hamutartókon kívül az egyetlen kínai bútor a szobának ebben a részében egy nagy, négyszögletes, lakkozott asztal volt, amelynek a fedőlapja egy történetet mesélt el csillogó, aranyfüstös díszítéssel. Az asztalt olyan vastag lakkréteg fedte, hogy lepergett róla minden ital, bármit öntöttek is ki rá. Már kisfiúkorom óta elbűvölt engem ez a bútordarab, különösen a keresztrudak miatt, amelyek a négy lábát kötötték össze, mert az asztal végül is szétszedhető volt. Le lehetett venni a tetejét, s a lábait be lehetett hajtogatni, mert amikor készítették, úgy tervezték, hogy egy kínai nemesember, ha útra kel, piknikasztal gyanánt akár magával is vihesse a tevéjére málházva. Évekkel azelőtt – még jóval a Julie és köztem kialakult viszonyt megelőzően – Szung megmutatta nekem, hogyan működik az asztal, és látván, mennyire a bútor hatása alá kerültem, megígérte, hogy rám hagyja majd.

Ahogy a kezembe vettem egy magazint, szapora léptek zajára lettem figyelmes, aztán a teraszhoz és a medencéhez vezető üvegajtón át Szung Kai-sek lépett be. A haja meghökkentően rendetlen volt, ragyás arca fakósárga, és mint mindig, most is nagyon agresszívnek tűnt föl, amin nem volt mit csodálkozni, hiszen már az anyja is hakka származású volt, Kai-sek pedig örökölte tőle az arroganciát, ami a zord időjárásról híres észak-kínai területekről származó hakkákat mindig is jellemezte.

– Helló! Hiányoltunk téged Kuék partiján – köszöntöttem udvariasan annak ellenére, hogy ki nem állhattam őt.

A válasza teljesen váratlanul ért, mintha egy vödör jeges vízzel öntöttek volna nyakon.

– Állj fel, ha velem beszélsz, te fehér majom! – kiáltotta. Egy kínai szájából, aki még ölni is képes udvariasan, ezek a szavak olyan váratlan hatást gyakoroltak rám, hogy ösztönösen *tényleg* felálltam. Hirtelen eszembe sem jutott, hogy felpofozzam, vagy visszakiabáljak neki valamit. Megrökönyödésemben mindössze csak ennyit mondtam.

– Hé! Mi a francot gondolsz te, kivel…

Ahogy egy lépést tettem előre, rám üvöltött:

– Ne mozdulj!

Aztán kínaiul valami parancsszót kiáltott. Abban a pillanatban még a lélegzetem is elállt. Egy jól megtermett német juhászkutya rontott be a szobába. A kínaiak imádják a nagy testű ebeket, de ennél hatalmasabb, vérengzőbb kinézetű dögöt még soha életemben nem láttam. Kai-sek most újabb parancsot adott neki. A kutya abbahagyta az ugatást, és a füleit hegyezve, vicsorogva, ugrásra készen megállt. Reszkettem a félelemtől. A sértegetés nem érdekelt – Kai-seknél végül is még az sincs kizárva, hogy elment az esze –, de tudtam, hogy csak egy parancsszó kell hozzá, és a kutya darabokra tép. Fogalmam se volt, hogy mitévő legyek, de nyilván ösztönösen körülnézhettem a hatalmas szobában, hogy nem lehet-e valahogy elmenekülni.

– Félsz, mi? Szeretnél meglógni, ugye? Esélyed sincs, te beszari fehér majom – mondta gúnyolódva Kai-sek.

– De mi bajod van pont velem…?

– Miéit pont én? Miéit pont én, beszali fehél majom! – sziszegte Kai-sek, és megpróbálta utánozni az én angol kiejtésemet, de közben képtelen volt rendes *r* betűket ejteni. – Ne félj. Ha nyugton maradsz, nem bántalak. De ha megmozdulsz… – azzal az ebhez fordult, az,

mintha csak egy áldozatot cserkészne be, kivillantotta a fogait és lassan felém közeledett. Kai-sek újabb parancsszót ordított. A kutya lehasalt a földre, vagy háromméternyire tőlem.

Abban a pillanatban a hall felől, a boltív mögül lépéseket hallottam. A német juhász megint a fülét hegyezte, és a lépcső felé nézett. Julie jött lefelé, mit sem sejtve arról, hogy mi folyik idelenn. Nem volt rá időm, hogy figyelmeztessem. Ahogy belépett, felüvöltött: – Kai-sek! – Azután nem értettem, hogy mit ordibálnak egymásnak kínaiul. Megpróbáltam egyet előrelépni, de a kutya vicsorogva felállt.

– Nem bántom a fehér majmot… – kiabálta Kai-sek – de *te*… te rohadt kurva, te takarodj innen!

Julie kétségbeesetten nézett rám, aztán sírva fakadt, és kirohant a szobából – hogy segítséget hozzon, mert néhány perccel később két fehér egyenruhás szolga jött be futva.

– Takarodjatok! – üvöltött rájuk Kai-sek malájul. Elbizonytalanodva habozni látszottak, ám Kai-sek rájuk uszította a kutyát. Mielőtt megmozdulhattam volna, mindketten visítva kimenekültek. Az eb szembefordult velem, ezúttal állva, akkora volt, mint egy kisebb póniló, a fogai villogtak, és lihegő pofájából fehér hab buggyant ki. Julie-nak nyoma veszett.

Mindez csak pár pillanatig tartott – bár nekem úgy tűnt, mintha órák teltek volna el, amióta először besétáltam ebbe a rideg, szürke szobába. Mindössze annyit tehettem, hogy az egyik lábamról a másikra álltam. Hacsak pár centimétert mozdultam előre, a kutya azonnal elindult felém. És bár még mindig féltem, az első riadalmam kezdett múlni, és az agyam a különféle lehetőségeket mérlegelte lázasan. Kai-sek korábban azt kiabálta, hogy nem fog bántani. Hát akkor mi az ördögöt akar? Lehet, hogy tényleg meghibbant – de nem mertem megszólalni. Vagy talán kábítózott?

Vagy egyszerűen csak kitört rajta a britellenessége? Egy amah félelemtől kifordult szemét s az ijedt szemet keretező barna arcát pillantottam meg, amint a boltív mögül kiles. A német juhász megérezte a szagát, és feléje fordult. Ahogy a nő megszólalt, Kai-sek malájul ráüvöltött, mire az arc, mintha egy láthatatlan kéz által zsinóron rángatott bábhoz tartozott volna, egy szempillantás alatt eltűnt. Elfutott.

– Ne aggódj, fehér majom – mondta Kai-sek, most már csöndesebben. – Arra vártam, hogy egyszer egyedül elkapjalak, mert látni akartam, hogy nézel ki, amikor félsz.

– De *miért?*

– Hát csak azért, fehér majom – mondta még mindig gúnyosan –, mert mindent tudok. Meggyaláztad a Szungok tisztességét. Meg se próbáld letagadni.

– Pedig nem igaz – hazudtam. – Megőrültél. Teljesen elment az eszed.

– És akkor mire használod a kuplerájodat az Abingdon-házakban?

Ez volt az a pillanat, amikor a félelmet felváltotta a hitetlen döbbenet. Hirtelen eszembe ötlött, hogy Vickinek ezek szerint igaza volt: Kai-sek nyilván figyeltette Julie-t.

– Ne izgulj, eszem ágában sincs börtönbe kerülni azért, hogy egy ilyen szemét fehér ganajjal mocskoljam be a kezemet. Most még nem. Egyszer majd ennek is eljön az ideje! És akkor mindenért megfizetsz.

Csupa jövőbeli, súlytalan fenyegetés. Rádöbbentem, hogy igazából sohase *merne* rám támadni. Szingapúr fehér lakossága keresztre feszítené azt a kínait, aki van olyan arcátlan, hogy kezet emeljen egy angolra.

De Kai-sek mindent tud! – ez a borzalmas gondolat villant át az

agyamon. Kai-sek tudja… s Julie is tudja, hogy a titkára fény derült… s azt is, hogy vége mindennek, nem lehet másként. Kai-sek őrült, képes bármire. A Szungoknak nagy a befolyása – elég hozzá, hogy a tongokhoz, a bérgyilkosokhoz forduljanak segítségért. Julie-t féltettem – mi lesz, ha az öreg Szung megtudja? Ha… Julie-t ugyan nem fenyegette bántalmazás, mint amit Kai-sek nekem szánt, de néhány napon belül elküldhetik Szingapúrból. És ha vonakodik… – ahogy az agyamban fel-alá száguldoztak a gyötrelmesebbnél gyötrelmesebb gondolatok, hirtelen az jutott az eszembe, bárcsak itt lenne Julie anyja, hogy segítsen neki. De Szonja néni Amerikában volt… és az a hír járta, hogy nem jön vissza többé.

– Hallgass ide! – próbáltam meg könyörgőre fogni a dolgot, bár a hangom még mindig remegett. – Ennek az egésznek semmi értelme. Vidd el azt a kutyát, és beszéljük meg a dolgot. – A szavaim úgy kongtak, mintha valaki másnak a hangja szólna a torkomból.

– Próbálj csak egyetlen lépést tenni anélkül, hogy megengedném, és a kutya darabokra szaggat – ismételte. – És ha így lenne, te betolakodónak számítasz, a kutyát pedig arra idomítottam, hogy a rátámadjon a betolakodókra.

Úgy éreztem, a lábaim ugyanúgy valaki máséi, mint a hangom. Az a furcsa kényszerképzetem támadt, hogy ott sem vagyok, hogy mindez valaki mással történik, és én csak nézőként szerepelek ebben a jelenetben. Aztán ismét Julie jutott eszembe – vajon mi lesz vele? Vajon Kai-sek tényleg tudja-e, hogy miről beszél, vagy mindez csak légből kapott, vad találgatás?

A kínai, mintha csak a gondolataimban olvasna, így kiáltott:

– Bemocskoltad Julie tisztességét! De a kínaiak nem teregetik ki a szennyesüket mások előtt, különösképp, ha egy fehér majom mocskolta be. Soha többé nem látod Julie-t. Erről majd gondoskodnak a Szungok.

– Nem akadályozhatod meg…

– Ha akarom, most is megakadályozhatom, akár a kutya segítsége nélkül is – ordította Kai-sek. – Az csak azért van, hogy ne kelljen bemocskolnom a kezemet egy fehér majommal. Jól nézd meg ezt! – és kinyújtotta a kezét. Bár nem láttam tisztán, mert túl messze álltam tőle, azt azért tudtam, hogy Kai-sek vagy egy tucatszor eltörte már az ujjait, míg a karatéban eljutott a fekete övig. Még olyan hírek is szállingóztak róla, hogy harc közben megölte az egyik küzdőtársát. – Nincs semmi szükségem a kutyára – mondta vicsorogva még egyszer.

Fogalmam sincs, hogy mi történt volna, ha egyszer csak fel nem harsan Julie hangja, amint azt kiáltja: – Ott benn! – aztán sietős léptek zaja hallatszott.

Megpillantottam Julie elmosódott körvonalait, azért csak homályosan, mert a félelemtől még mindig képtelen voltam egy pontra összpontosítani, a kontúrok szétfolytak. Julie tartott valamit a kezében. A kutya felállt, morgása mérgesebbé, vészjóslóbbá vált. Kai-sek felüvöltött:

– Mars ki, te rohadt ringyó! Lódulj kifelé, mielőtt a kutyát ráuszítom arra a fehér majom szeretődre!

– Te őrült szemét! – kiabáltam teli torokból. – Hagyd ki Julie-t ebből! Menj, Julie! – Egy lépést tettem előre – mindössze egyetlen lépést. Ösztönösen cselekedtem, mert egyszerűen képtelen voltam úgy állni ott, mint egy nyavalyás fajankó, miközben Kai-sek szembeköpi Julie-t. A kutya barna tomporában azonnal összerándultak az izmok, és habozás nélkül a lábamnak ugrott, s a cipőmbe mélyítette a fogait.

Kai-sek rákiáltott. A kutya vicsorogva hátrált vagy másfél métert. A szemem sarkából láttam, hogy Julie előrelép, s az a valami még mindig a kezében van. Kai-sek ráordított:

– Ne csinálj semmi hülyeséget!

A hatalmas, szürke szobát mennydörgésszerű dörrenés töltötte be. Abban a pillanatban savanykás lőporfüstöt éreztem a levegőben, s olyan köhögőroham kerített a hatalmába, hogy majd kiköptem a tüdőmet, miközben egyik zajt a másik követte. A lövés dörrenését most nyüszítő hang kísérte.

Egy pillanatig azt képzeltem, Julie Kai-seket találta el, de ő most is ott állt, mozdulatlanul. A lábánál ott hevert a farkaskutya, és a haláltusáját vívta. Julie magasodott föléje, és úgy tartotta a revolvert, mintha odanőtt volna a kezéhez, mintha soha többé nem tudná már elengedni. És még mindig a vergődő, vérző állatra fogta.

Kai-sekből most kétségbeesett kiáltás szakadt ki, s úgy éreztem, mindjárt a térdén csúszik oda az állathoz, hogy kézbe véve a fejét, megpróbálja visszaimádkozni az életbe. De menet közben meggondolta magát. A bánata utat engedett a dühnek, és Julie-ra vetette magát.

Abban a pillanatban tökéletesen elpárolgott a reszketés a lábamból, és ismét magamhoz tértem. Ahogy Kai-sek Julie-ra támadt, én is előrelendültem. Épp odaért Julie-hoz, és már ráemelte görcsbe rándult öklét, amikor én is ott teremtem, és akkorát bevágtam a két szeme közé, hogy az ütés nyomán tisztán hallottam, ahogy megreped az orrcsontja. Nekem is felhasadt a bőr az öklömön, és tisztában voltam vele, hogy ezzel a sebesült bal kezemmel nem sokra megyek egy darabig.

Ahogy betört az orra, a szemüvege is szilánkokra tört, és miközben a földre rogyott, rá kellett jönnöm, hogy ez itt most nem a klasszikus boksz ideje. Mert függetlenül attól, hogy a legszívesebben ott rögtön megfojtottam volna, meg attól, hogy Julie meg én alighanem életünk legnagyobb krízise előtt álltunk, Kai-sek *mégiscsak* fekete öves karatebajnok volt, teli gyilkos ösztönökkel, s

kétségem se támadt afelől, hogy harcművészetének minden tudományával az életemre tör – ha hagyom.

Szerencsére a szemüvegéből csak cserepek maradtak. Ahogy botladozva, fogódzó után tapogatózva, vaksin megpróbált feltápászkodni, minden maradék erőmmel belerúgtam a bal térdemmel. Éppen telibe találtam az ágyékát. Üvöltve ismét lerogyott.

– Julie! – kiáltottam, miközben Kai-sek a padlóra huppant. – Neked nem esett bajod?

– Hál' istennek emlékeztem rá, hogy hol tartjuk a pisztolyt… amióta egyszer betörő járt itt, azóta van meg. – A hangja már nem remegett, csak a keze reszketett. – Bárcsak lett volna merszem *őt* is lelőni.

Akkor hallottam, hogy bevágódik a bejárati ajtó, és belépett Julie apja meg a bátyja.

Paul odarohant, de az öreg P. P., mint akinek földbe gyökerezett a lába, igyekezett felmérni a helyzetet – ahogy ott áll Julie, kezében még mindig a fegyverrel, lábánál a kutya lassan megmerevedő, véres tetemével, a feltápászkodni igyekvő Kai-sekkel.

– Bemocskolta a nővérünk jó hírét! – mutogatott rám ujjal a még mindig térden álló Kai-sek. – Ez az ember a szeretője. Láttam, ahogy nyilvánosan együtt…

Szung most egyetlen szó nélkül előrelépett, és lekent két pofont Kai-seknek. Éreztem, ahogy a tagjaimból megint kiszalad az erő, és szinte összeroskadok. De azért annyit még sikerült odakiáltanom:

– Hazugság az egész, Szung úr…

– És nem most történt először… van egy lakásuk, ahol…

– Csönd legyen! – üvöltött fel Szung. – Rátámadtál az egyik kedves barátom fiára. Ráengedted a kutyádat, és ez rettenetes. Kérj azonnal bocsánatot!

– Eszem ágában sincs! – kiáltotta Kai-sek.

– Nem fontos – dünnyögtem magam elé. – Már el is van felejtve… – Bár pontosan tudtam, hogy soha az életben nem fogom ezt megbocsátani neki. Most berohant két szolga, nyomukban a kezét tördelő, rémült amah-val. Mindenki egyszerre beszélt, és én nem sokat értettem belőle.

Mondani akartam valamit, de éreztem, hogy a lábamból ismét kiszáll minden erő, és az ájulás kerülgetett. Julie is észrevehette, mert közelebb lépett hozzám.

– Menj most a szobádba, leányom – szólt rá Szung, s a hangja bár szigorú, semmi keménység nem érződik ki belőle, csak a mérhetetlen szomorúság, döbbentem rá, miközben végre elkecmeregtem a díványig. Mély, szívig hatoló sérelem érte, és ez meglátszott hamuszürke arcán. Aztán alighanem elájulhattam. Mert amikor magamhoz tértem, a szobában már senki sem volt, csak Paul.

– Most jobb volna, ha elmennél – mondta halkan. – Majd hívlak. Nem vagy olyan állapotban, hogy vezethess, a mi syce-ünk hazavisz az autóddal. Aztán visszasétál.

8

– Nem az a baj, hogy átkozottul ostoba vagy. Egy ostobával még együtt tud élni az ember, de amit az egyik legrégibb barátunk lányával tettél, aki igazán tisztességes, és aki még… – kétségbeesetten igyekezett elkerülni, hogy ki kelljen ejtenie a *szűz* szót – …érintetlen volt – mondta –, az kifejezetten undorító.

Életemben még soha nem láttam az apámat ennyire dühösnek.

– Mit állsz ott olyan tehetetlenül? – kiabálta. – Képtelen vagy legalább a megbánás némi jelét mutatni… vagy talán meg se bántad, amit tettél.

– De, nagyon sajnálom – feleltem.

– Hazudsz, és ezt te is nagyon jól tudod. – Az ajkát megvetően lebiggyesztette. – Egyáltalán nem sajnálod, amit tettél. Mert egy morzsányi jóérzés nem sok, annyi se szorult beléd. Te csak azt sajnálod, hogy lelepleztek.

Nem szabadkoztam. A dolgozószobában álltunk. Fogalmam se volt róla, hogyan jött rá, hogy mi van köztem és Julie között; feltehetően találkozott Szunggal az után a rémálomba illő jelenet után, amely Kuék partiját követte. Mostanra már nyilván egész Szingapúr tudott a dologról.

– Te ezt nem érted – próbáltam újra megszólalni, de amennyiben ez kettőnk közti szóváltásnak számított, bizony elég féloldalasra sikeredett, mostanáig legalábbis. Ismét annak az illúziója gyötört megint, hogy valaki más rémálmában vagyok az egyik szereplő, és igazából nem is én állok ott a szoba közepén, ráadásul még borzalmas fizikai fájdalmak is kínoztak. A bal kezem alaposan feldagadt, teli volt kék és zöld foltokkal, és a nyilalló

fájdalom felkúszott a karomon is.

– Maradj csöndben! – kiabált rám az apám. – Hogy merészelsz félbeszakítani engem?

– De hát te kérdezted tőlem, hogy…

– Huszonkét éves vagy! Felnőtt férfi! *Állítólag,* legalábbis – folytatta keserűen. – Micsoda kudarc – íme, tessék, a következő tuan bezar! A hatalom várományosa. Hová lett a felelősségérzeted, mi? Meg a becsületed? És mihez kezdjek azzal a rengeteg hazugsággal, amivel engem meg anyádat traktáltál?

– Ha hagynád, hogy válaszoljak…

– Hogy folytasd a hazudozást? Hogy tovább hazudj, bele az apád képébe, a saját házában? Ugyan mit mondanál? Talán azt, hogy az egész nem igaz, hogy egy ujjal sem nyúltál Julie Szunghoz?

Nem válaszoltam.

– Mindjárt gondoltam – mondta megvetően. – Hacsak nem tudsz mindent megcáfolni, ugyan mit lehet még hozzáfűzni ehhez?

Miközben az járt a fejemben, hogy mi van Julie-val, még mindig azon igyekeztem, hogy türelmes legyek (a neveltetésem egyik maradványa volt ez, amit még mama plántált belénk gyerekkorunkban), és kivárjam, amíg apám lehiggad; azt reméltem, akkor talán majd megmagyarázhatom neki, megértethetem vele, hogy nem vagyok az a nyikhaj, ócska nőcsábász, akinek gondol. Nem mintha végül is számított volna, hogy apám mit gondol magában, de mégis abban reménykedtem, megérti a történteket, mert éreztem, hogy mélyen megbántottam. Apám arca ugyanolyan maszkszerűnek tűnt most, mint Szungé, amikor rápillantottam. Tudtam, csak a legrosszabbat képes feltételezni rólam. Alighanem úgy gondolta, csupán a szórakozás kedvéért fektettem le Julie-t, és titokban büszke vagyok az újabb skalpra. A harmincas években tipikus volt az efféle gondolkodásmód, a szülők komolyan úgy gondolták,

mindössze kétféle nő van; s őszintén hittek benne, hogy a fiaiknak is tisztességesen kell viselkedniük. Ebben cseppet sem ingatta meg őket a viktoriánus kor jól láthatóan szemforgató magatartása, sem a fiatalságuk idején tanúsított saját képmutatásuk. Egyvalamiben azonban egyáltalán nem hittek: az ifjonti szerelemben. Én tiszteltem apámat – már egész kiskoromtól fogva a szülők tiszteletére neveltek –, és bántott, amiért ekkora szomorúságot okoztam neki, bár tisztában voltam vele, hogy a haragja elsősorban a becsületén esett csorba miatt ilyen heves. Egyszerűen nem volt szokásban, hogy szingapúri tuanok fiai köztiszteletben álló kínai családok szűz leányait fektessék le. Nemcsak a Szungok becsületén esett csorba, hanem a mi családunkén is. Igazából ez fájt apámnak.

Ahogy ott álltam, hallgattam, ahogy az apám üvöltözik velem, és az ajka lebiggyed a már-már gyűlölettel rokon megvetéstől, hirtelen eszembe jutott egy jelenet, ahogy Julie meztelenül ott fekszik az ágyban az Abingdon Mansions-beli lakásban, és kuncogva egyszer csak azt mondja: – Hú, mekkora botrány törne ki, ha a szüleink valaha is rájönnének. Bár ha így történne is, ez a mi életünk, nem az övék. Nem élhetik helyettünk az életünket, nem igaz?

Igen, itt a mi jövőnk forgott kockán. A miénk – hogy úgy éljünk, ahogy nekünk tetszik, persze az ésszerűség határain belül. Nem rendelkezhetnek a mi életünkkel. Milyen jogon bánik úgy velem az apám, mint egy utolsó csavargóval? Hirtelen azon kaptam magam, hogy emelt hangon szólalok meg:

– Szóhoz engedsz jutni végre? Szabad nekem is mondanom valamit?

– Majd ha befejeztem.

– Rendben, akkor én most elmegyek. – A szárnyas ajtó felé fordultam.

– Itt maradsz! – üvöltötte apám. – Mégis hogy képzeled, hogy csak úgy kisétálsz?

– Elmegyek. Törődsz is te vele.

– Még nem fejeztem be.

– De én igen. Sajnálom, apa, megyek. Mi értelme, hogy itt álljak, és figyeljem, ahogy habzik a szád a méregtől?

Elindult az ajtó felé. Hirtelen olyan érzésem támadt, hogy mindjárt szívrohamot kap. Céklavörös volt a feje.

– Itt maradsz! – mondta gorombán.

– Csak akkor maradok, ha szóhoz engedsz jutni. Mert csak *te* beszélsz egyfolytában *rólam!* Szerinted igazságos, hogy csak üvöltözöl itt velem vagy egy órája már, érezteted velem, hogy szar alaknak tartasz, és még csak meg sem védhetem magam? Nem vagyok már kisiskolás. Lelépek. Bármikor tudok munkát szerezni. Életemben most először gondolom úgy, hogy Tim okosan döntött.

Még sohasem beszéltem így az apámmal, és nem igazán tudtam megállapítani az arckifejezéséből, hogy a „pimaszságom” miatt tolul-e fel benne a méreg, vagy egyszerűen csak nem hisz a fülének. Egy lépést hátrált, megnyomta a rugót keret nélküli szemüvegének aranyozott fémnyergén, levette a szemüveget, amitől fakó, vizenyős szemei védtelennek hatottak, amilyennek még sosem láttam őket. Megtörölgette a szemüvegét, újra föltette az orrára, és aztán ellenséges hangon így szólt:

– Nos, csupa fül vagyok.

Nagyot nyeltem, aztán amilyen dacosan csak tellett tőlem, ezt motyogtam:

– Julie és én szerelmesek vagyunk egymásba. Már nagyon régóta.

Apám nem kiabált, nem is vitatkozott. Sokkal szörnyűbb dolgot tett: kinevetett.

– Tudtam, hogy ezt fogod mondani! Szinte címet is adhattam volna a románcotoknak: Rómeó és Julie! Te felfuvalkodott kis hólyag, tönkreteszed két család barátságát, szégyent hozol a szüleidre, mindezt azért, hogy egy kis örömöt szerezz a farkadnak, aztán meg szerelemről papolsz itt nekem? Mi a francot tudsz *te* a szerelemről a te korodban? Ez az egész nem más, mint…

– Nincs rá szükségem, hogy ezt végighallgassam. Ez egyáltalán nem így van.

Előre tudtam, hogy mit fog mondani. Igen, szerettem volna elkerülni, hogy a „szerelem” szót használjam, mert lassan megértettem a Szingapúrban élő idősebb nemzedék szempontjait. Ahogy most visszagondolok rá, az európai fiatalok azokban az időkben valóban elég éretlenek voltak, hiszen mindvégig a szüleik védőszárnyai alatt nevelkedtek, és ez nem készítette őket fel arra, hogy ki tudjanak állni magukért a szüleikkel szemben, ha kell. Úgyhogy egészen pontosan tudtam, mi következik.

– És ha szabad kérdeznem, hogyan fog végződni ez a fantasztikus szerelmi kapcsolat? Házasságban? Egy kínai lányt akarsz feleségül venni itt, Szingapúrban? Neked elment az eszed.

– Hát – motyogtam elbizonytalanodva –, én arra gondoltam, hogy esetleg találhatnék magamnak munkát Amerikában… ott teljesen másképp mennek a dolgok.

– Csak egyet felejtesz el – mondta apám olyan hangnemben, mint egy tanár, aki egy szellemi fogyatékos gyerekkel akar valami pofonegyszerű dolgot megértetni. – Istenem, te *tényleg* tiszta hülye vagy. Felőlem akár Timbuktuba is mehetsz, törődöm is én vele. De *Julie apja egy kínai*. Még ha én belemennék is abba, hogy összeházasodjatok, azt hiszed, ő valaha is beleegyezne? El tudsz képzelni egy kínait, egy köztiszteletben álló üzletembert, a közösség egyik vezetőjét, akinek a családi tisztességét bemocskolta egy fehér

férfi? Csak egyben lehetsz egészen biztos, fiatalúr: soha többé nem láthatod hőn szeretett Julie-dat.

– Itt se vagyok – üvöltöttem. – Ha ennyire eltökélted magadban, hogy csak a legrosszabbat vagy hajlandó feltételezni rólam, akkor nincs miről beszélnünk. Kérlek, állj félre az utamból! Nagyon szeretlek, apa, de ha megpróbálsz feltartóztatni, félre foglak lökni.

Apámnak leesett az álla. Tényleg szerettem őt, szerettem és tiszteltem, még ha túl öreg volt is hozzá, hogy megértse az érzéseimet. Éppen ezért nyújtottam ki a kezem felé.

– Hozzám ne érj! – dörmögte, és félreállt az utamból.

Még dél se volt, amikor kirontottam a házból az attap pálmával fedett fészer felé, amely az autóinknak szolgált garázsul. Semmi drámai dolgot nem terveztem, de egy időre el kellett mennem hazulról, így végül a Krikettklubban kötöttem ki. Egy gin pahittal felfegyverkezve kimentem a verandára, leültem, rágyújtottam egy cigarettára, és a padangot szegélyező tűzvörös virágú fasor mögött hömpölygő ütött-kopott taxik, elegáns személyautók és riksák tarka forgatagát bámultam. A gondolataimba merültem, fejemben az ifjúság viharos, végső létkérdései kavarogtak: mi a fenéhez fogjak most?

Lehet, hogy elméletben Julie-nak van igaza, amikor azt mondja, hogy a mi saját életünkről van szó, de a valóságban nem mi döntünk a saját sorsunk felől – ő legalábbis bizonyosan nem. Nem elég, hogy kiskorú, ráadásul alá kell hogy vesse magát egy kínai család merev fegyelmének, melyet áthághatatlan, autokratikus szabályok irányítanak, és ki van szolgáltatva az apjának, akinek a tekintélye a kínai hagyományok szerint megkérdőjelezhetetlen. Még Szonja néni sincs mellette, aki talán enyhíthetné azt a szörnyű, rideg légkört,

amely elképzelésem szerint most Julie-t körülveszi. Mi tehetnénk? Talán szökjünk meg – vágjunk neki az ismeretlennek? Az igaz, hogy Londonban van pár ezer fontom abban a pénzalapban, amely a huszonegyedik születésnapomon nyílt meg a számomra, de mit kezdjünk a pénzzel, ha nem válthatom meg vele Julie szabadságát? Julie nem szökhet meg, én pedig nem rabolhatom el, bár még ez az őrültség is eszembe jutott.

Ha nem találkozhatom Julie-val, és nem is beszélhetek vele, akkor Paullal kell beszélnem, hogy megtudjam, mi történik. De hogyan? Épp a pincérnek kiáltottam oda egy újabb ginért, amikor befutott George Hammonds. Már mindenről tudott. Ami Szingapúrban történt, arról ő egészen biztosan értesült, különösképp ha valamelyik tuan fia követett el valami disznóságot. Bár George-nál néhány évvel fiatalabb voltam, mindig is magával egyenrangúnak tekintett, legalábbis a kor tekintetében, ha a szürkeállományt érintő kérdésekben nem is. Rá jellemző módon semmilyen hülye célzást nem tett az elmúlt néhány nap eseményeivel kapcsolatban. Mindössze annyit mondott enyhén tétova modorában:

– Nem úgy nézel ki, mint akinek snookerezni van kedve…

– Ezt eltaláltad. De attól még tehetnél nekem egy szívességet.

Meg is tette. Eljátszotta, hogy a *Malaya Tribune* nevében telefonál, és Pault kereste.

Megbeszélte, hogy a Rafflesben találkozzon velem félórán belül. Mire odaértem, Paul már a hosszú bárpultot támasztotta.

– Semmi esélyed – válaszolta kertelés nélkül, amikor megkérdeztem tőle, titokban nem találkozhatnék-e Julie-val. – Nincs értelme, hogy áltassalak. Julie a lábát sem teheti ki a házból, neked pedig besurranó tolvajnak kellene lenned ahhoz, hogy bejuss.

– Megvárom a kórházban vagy a titkárnőképzőnél.

– Apám mindent leállíttatott. – Intett a csaposnak.

– De hiszen 1936-ot írunk – mondtam kétségbeesetten. – Nem lehet egy lányt csak úgy fogságban tartani…

– Lehet, hogy idekinn 1936 van, de minálunk még 1836-ot mutat a naptár. A mi házunk olyan, mintha egy darabka feudális Kínában élnénk, Szingapúrtól tízezer kilométerre. – A fény felé tartotta a poharát. – Tudom, mit érzel, Johnnie. Hidd el, pontosan tudom. De amit ti ketten elkövetettek, félre ne érts, mindketten, nem te egyedül, annál szörnyűbb bűnt el sem lehet követni egy kínai családban. Az apám nem vághatja le a töködet, ha nem akar börtönbe kerülni, de ha tehetné, egyetlen percig sem habozna. És ha nem vigyázol, Kai-sek egyszer még tényleg megteszi.

– De Paul, értsd meg, mi szeretjük egymást.

– A szerelemmel nem sokat foglalkoznak Kínában. Nézd csak meg apámat és anyámat. Apám boldog volt, hogy feleségül vette, de igazából más nők társaságára vágyik. Előkelő kínai körökben a házasság és a szerelem két külön dolog.

– De mi igazán szerettük… szeretjük egymást – hajtogattam csökönyösen.

– Én hiszek neked, azonban mindketten kissé… szóval túl romantikusak vagytok. Ugye tudod, miről beszélek: virágok, átszúrt szívecskék, ábrándozás. Nem gúnyból mondom, őszintén tisztellek érte. Ha nem tudnám, hogy tiszták az érzéseid, gondolod, hogy hagytam volna, hogy tovább csináljátok, amikor felfedeztem a kapcsolatotokat? Én Kaliforniában tanultam. Apám nem. Belém mélyen belém ivódott a nyugatias életszemlélet. Apámnak csak látszólag olyan felvilágosult a gondolkodása. Két ok miatt hagytam, hogy folytassátok. Először is boldoggá tetted Julie-t, annyira, hogy valószínűleg sohase lesz még egyszer ilyen boldog – és ennyit okvetlenül megérdemel az élettől. Másodszor, tudtam, hogy nem

fogod őt elhagyni.

– Pedig most épp azt teszem.

– Nem a te hibád, Kai-sek baszta el az egészet. De legalább Julie-nak – aki még csak húszéves – meg neked is történt valami nagyszerű az életetekben, amire majd boldogan emlékezhettek vissza.

– Paul, az ég szerelmére, én *a jövőbe* szeretnék tekinteni! Feleségül akarom venni Julie-t. Talán elmehetnénk Amerikába. Folyton ez jár a fejemben. Mi a fenét akarsz te itt a *visszaemlékezéssel?* És mi lesz, ha majd összetalálkozunk a partikon…? Kizárt dolog, hogy ne…

Paul a terem túlsó sarkában lévő asztalhoz vezetett, minél messzebb Dan Hopkins és zenekarának pálmakerti zenebonájától.

– *Nincs* semmiféle közös jövőtök, Johnnie – mondta, és intett, hogy foglaljak helyet. – Te ülj oda, én ideülök, és tedd már le a poharadat az asztalra, légy szíves. Félek, hogy elejted.

– Nem ittam többet a kelleténél, ha erre célzol.

– Na jó, akkor elmondom neked… Julie két nap múlva elutazik.

Most aztán tényleg feldöntöttem a poharam.

– Ezt nem mondod komolyan!

– Sajnálom, öregfiú, de ez a helyzet. Nincs értelme, hogy hazudjak neked. Julie-t… nem tudok rá jobb szót… száműzték. San Franciscóba hajózik a *Pacific Princess*en. Apa szerzett neki egy kajütöt a hajón, anya meg egy helyet a Berkeley Egyetemen. – Paul könnyű zakója zsebében kotorászott, aztán előhúzott egy cédulát. – Ezt a pár sort küldi neked Julie. Nem volt rá ideje, hogy rendesen írjon, de ismered őt, mindig valami vers jár az eszében, most is sebtében egy versrészletet körmölt ide neked. – Paul nem kérdezte meg, hogy mi áll a papíron. Egy kis idézet volt egy költőtől, akiről még sosem hallottam. *Szeretettel J-től és Humbert Wolfe-tól.* Alatta

pedig ez állt:

Ha így kellett lennie, ne sírjunk, s ne nyafogjunk,
Ha megtévedtem, megtévedtél, vagy csak az élet neheztel,
Akkor is voltak szebb napjaink, ha vissza nem is jőnek,
A zászló akkor is magasan leng, s a város sem esett el

Eltompultan olvastam végig a szöveget, mint aki búcsúlevelet kapott, mielőtt bevonulna börtönbe – életfogytiglanra.

– Csak nem tarthatják ott örökre, már úgy értem, Amerikában?

– Azt én sem hiszem – felelte Paul. – De addig biztosan ott tartják, amíg itt le nem csöndesednek a kedélyek.

– A mi kapcsolatunknak *sosem* lesz vége – fogadkoztam. – Soha.

– De vége lesz, Johnnie. Mindannyiunk érdekében azt remélem, hogy vége lesz. És elsősorban Julie érdekében. – Látta, ahogy ágaskodik bennem az indulat, ezért még hozzátette: – Ne veszítsd el a fejed. Mindkettőtöknek csodálatos szerelmi kalandban volt része, amit soha nem fogtok elfelejteni. De ha megengednék is nektek, hogy felrúgjátok ennek a városnak a törvényeit – ugyan már, Johnnie, nézz körül, mi lett azokkal, akik megszegték a szabályokat? Micsoda szörnyű zűrré vált az életük. A végén még meggyűlölnétek egymást.

– Én azért megkockáztatnám.

– Mindegyik ugyanezt mondja. És te meg is tennéd. Meg Julie is. Ne haragudj, haver, de én nem bánom, hogy Julie-nak megtiltották. Hogy is van az a béna vicc? Fehér kutyából nem lesz sárga szalonna? Ahogy mama mondta annak idején, amikor honvágya támadt Kalifornia után: *Szél ellen nem lehet pisilni.*

A tudat, hogy Julie menni készül, minden tartást kivett belőlem,

ugyanakkor az, hogy távozása végérvényesnek tűnt, újra erőt adott, és arra kényszerített, hogy összeszedjem a gondolataimat. Mivel Paul és én annyira közeli barátok voltunk, úgy éreztem, abban, amit a Rafflesben mondott nekem, volt némi igazság. Lehet, hogy most, huszonkét évesen pocsékul érzem magam, hogy még az öngyilkosság gondolata sem tűnik idegennek, hiszen mi értelme maradt az életemnek, de ugyanakkor megszólalt bennem Jack nagyapa is, és azt sugallta, Paulnak igaza van, a fájdalomnak megvan az a tulajdonsága, hogy idővel alábbhagy, bármilyen vadul hasogat is eleinte. Tudtam, hogy sohasem fogok mást szeretni, de az élet ettől még nem áll meg.

Ebéd után, útban hazafelé, az jutott az eszembe – s a gondolataim mostanában mindig képek formájában jelentkeztek, most is az Abingdon Mansions meg más helyszínek pillanatképei tolultak elém –, hogy titkon mindig is tudtuk, így fogjuk végezni egyszer, hiába teszünk úgy, mintha lehetséges volna, hogy majd összeházasodjunk. És ez a soha nyíltan ki nem mondott, mégis közös tudás mintha még csak erősítette volna az egymás iránt érzett gyengédséget: mint a gyámolításra szoruló nyomorékok, tudtuk, elég egy rossz mozdulat, hogy összeomoljon körülöttünk a világ. Ezért kellett még szelídebbnek és megértőbbnek lennünk egymással, ezért nem volt kettőnk között helye a féltékenységnek és az irigységnek. Ettől vált minden olyan varázslatossá.

Most azonban Julie-t száműzik mellőlem, anélkül hogy akár egy búcsúcsókot válthatnánk. Ahogy behajtottam a Tanamerához, ehhez a meleg családi fészekhez, amely mostanra hideg és barátságtalan, üres fehér burokká silányodott, kettőnk bizonytalan jövője jutott az eszembe. Istenem, gondoltam, hát nem pont ez volna az a pillanat, amikor – bármi lett légyen is a bűne – az ember fia vagy lánya együttérzésre, segítségre, apai ölelésre, biztatásra, megértésre

vágyna, de legalább arra, hogy higgyenek neki? Ha gyilkosság vádjával tartóztattak volna le, Jack papa minden bizonnyal az utolsó fillérjét is ügyvédekre költi, hogy felmentessen, függetlenül attól, hogy ártatlannak vagy bűnösnek gondol-e. De mert viszonozni mertem egy lány szerelmét, úgy bánik velem, mint valami közönséges, együttérzésre méltatlan bűnözővel.

Attól lettek olyan mérgesek és hajthatatlanok, hogy épp egy közeli kínai barát jól nevelt lányával szűrtem össze a levet, és ezt a kapcsolatot nem lehetett egyszerűen a szőnyeg alá seperni. Ha egy ismeretlen lánykával keveredem intim kapcsolatba, bármilyen vallású vagy fajú lett volna is az illető, szükség esetén egyszerűen kifizették volna a lányt, az egészet elsikálták volna, és hamarosan a feledés jótékony homálya fedett volna mindent. Az sincs kizárva, hogy még akár egy atyai hátba veregetést is kiérdemeltem volna, ezzel a felkiáltással: „A fiatalok már csak ilyenek, olykor bizony bajba keverednek." De ez egészen más eset volt. A mi érzéseink pedig senkit sem érdekeltek.

Eszemben sem volt, hogy a Morgant az attap garázsba vigyem, egyszerűen csak leparkoltam az előcsarnok előtt. Épp felhúztam a tetőt az autón, hogy az ülések védve legyenek a naptól, amikor Jack nagyapa, akit Li a kerekes székében tologatott nem messze onnan, intett nekem. Mostanra öregember lett belőle, az arca beesett volt és barázdás, a szakálla bozontos, szemei hatalmasnak tűntek az új, erősebb szemüveg mögött, amitől a tekintete egészen áthatóvá vált, s ez erős kontrasztban állt magas fekvésű, olykor már-már kotkodácsolásra emlékeztető hangjával, amely bizony már csak az árnyéka volt az ifjúkori durva, rekedt bömbölésnek. De ezzel együtt is imponáló volt, hogy ilyen szépen felépült. Néha ugyan kissé összemosta a szavakat, de a beszéde amúgy tökéletesen értelmes volt, s tudatának azon részei, amelyeket nem érintett a gutaütés,

továbbra is kifogástalanul működtek. Tudtam, hogy én vagyok a kedvence, és azt is észrevettem, hogy ő és Li gyakran csak azért kószálnak a kertben, mert remélik, hogy beléjük botlok, és akkor majd valami álbizalmas beszélgetésre vehetnek rá engem. Miért is ne? Jack nagyapára soha nem sajnáltam egy kis időt; ki tudja, talán mert mind a ketten a saját magunk tükörképét láttuk a másikban.

Az öreg Li befékezte a tolókocsit, és szélesen elvigyorgott. Ráncos, viasszerű arca olyan gyűrött volt, mint egy összegyűrt zacskó. Jack nagyapa azonnal a tárgyra tért.

– Jó nagy szarban vagy, mi? – Ez sokkal inkább állítás volt, mint kérdés, így hát rábólintottam. – Sajnálom – mondta. – Velem több tucatszor is előfordult az ilyesmi. Az öregem egyszer még az övét is levette, s a csattal verte el a seggemet. Úgy fájt, mint a ménkű, de utána rögtön elmentem otthonról, és újra lefektettem a lányt. Indiai volt. – Nagyapa imádta újra és újra elmesélni nekem a kalandjait, amiket már vagy tucatszor hallgattam végig, de amikről ő mindig azt képzelte, hogy akkor húzza elő őket frissiben az emlékei mélyéről. – Nem hibáztatlak. És gratulálok az ízlésedhez. Ha már ilyesmire adja a fejét az ember, kizárólag a legjobbat válassza. – Mélyen elgondolkozott, nekem pedig egyre kevésbé tetszett a beszélgetés iránya. Mivel jól ismertem, tudtam, a következő kérdése az lesz: na és milyen volt?

– Felejtsük el az egészet, jó, nagyapa? – javasoltam. – Már úgyis vége.

Ezzel új irányba tereltem a gondolatait.

– Lefogadom, apád majd felrobbant a méregtől. – Majd titokzatosan hozzátette: – Burokban élnek ezek az emberek… pedig ő is volt fiatal egyszer.

Elmosolyodtam. Az öregemberekkel való beszélgetésben az a legkellemesebb, hogy nem kell semmit se mondani. Nem várják el,

hogy az ember válaszoljon nekik, elég, ha csak bólint egyetértése jeléül, vagy meglepett arcot vág. – Á, vésd föl ezt is a tapasztalataid közé – mondta végül.

– Tudod, hogy Amerikába küldik Julie-t?

– Ajaj, az elég szar lehet neked. De csak jót akarnak, fiacskám. Ne légy túl szigorú apáddal.

– *Én* az apámmal? – Nyilván kiütközött rajtam a megrökönyödés.

– Igen. Valószínűleg, neki még jobban fáj, mint neked.

Jack nagyapa szája hangtalanul mozgott, mintha kérődzve gyakorolná a szavakat, mielőtt fennhangon is kiejti őket, és aztán valami olyat mondott, amit azóta sem felejtettem el. – Kicsit megelőzted a korod – dörmögte –, máskülönben alighanem megúsztad volna a dolgot. Változik a világ. Ha Európában háború van, az ide is átterjed, meglátod, igazam van. És olyankor minden megváltozik – még Szingapúr is. Csöppet se lepne meg, ha még megérném, hogy a fehérek néger csajokat vesznek feleségül Afrikában vagy éppenséggel kínaiakat itt, Ázsiában.

– Mennem kell – mondtam neki, megfogtam az ép kezét, a jobbat, és megszorítottam. Jack nagyapának a két perc félórának számított, és tudtam, ideje, hogy elbúcsúzzam tőle, amikor badarságokat kezd el mondani a jövőről. Még hogy a fehérek négereket vegyenek feleségül! Te jó ég, mi jöhet még?

Az öregek jellemző konokságával Jack nagyapa is ragaszkodott ahhoz a vulgáris stílushoz, amely végigkísérte őt egész hosszú, élveteg és sodródó életén, és most egy jelképes oldalba bökéssel így bocsátott az utamra:

– Sose add fel a reményt, fiacskám! Lehet, hogy évekig kell várnod, de ki tudhatja. Pillanatnyilag az istenek jó magasról szarnak rád. De te ne törődj vele, nyisd csak ki az ernyődet, és menj tovább

az úton!

Aznap este kibékültünk. Amikor beléptem a házba, Jack papa nem volt otthon, golfozni ment, nekem meg azon járt az eszem, amit Jack nagyapa az imént mondott. Így hát, amikor megláttam mamát, aki ott ücsörgött egyedül a nappaliban, nem szégyellem megvallani, hogy a fejemet a vállára hajtottam, és hagytam, hogy átöleljen.

– Bocsánatot fogok kérni apától – mondtam –, mert tényleg, őszintén sajnálom, ha megbántottam.

– Ő is megbánta. Azt a sok mindent, amit a fejedhez vágott. Nálatok, Dextereknél, nagyon hamar felmegy a pumpa. Még sohasem láttam apádat ennyire mérgesnek. – Mama megsimogatta a fejemet, és tűnődve így szólt: – Még mindig olyan szép szőke a hajad.

– Biztos a naptól – válaszoltam nevetve.

– Már előre örülök a mai vacsorának. Natasa és Tony is itt lesz. Szólok is a szolgáknak, hogy hűtsenek be pár üveg pezsgőt.

– Lehet, hogy papának nem lesz nagy kedve a pezsgőzéshez. Nekem se menne le egy korty sem a torkomon most, hogy tudom, Julie elmegy.

– Apád nagyon szeret téged, Johnnie. És szüksége van rád. Rettentően fog örülni neked, majd meglátod.

Aztán, amikor felálltam, még hozzátette:

– És ne gondold, hogy az én szívem nem szakad meg, amikor látom, hogy mennyire szenvedsz. Számomra Julie a legszebb és legbájosabb teremtés az egész világon. Boldogan fogadnám lányomnak… ha nem volna lehetetlen.

– Még most sem értem, hogy miért lehetetlen. Mama, bárcsak legalább te elhinnéd, hogy számunkra ez jóval többet jelentett egy kis szórakozásnál.

– Tudom, drágám. Hónapokon át figyeltem, ahogy egyre szerelmesebb lettél. Ugye, azon az estén történt, amikor Jack nagyapa szélütést kapott?

Elámultam a csodálkozástól.

– Hogy a csudába jöttél rá?

– A szemedről. Úgy csillogott. Nem tudtad eltitkolni. Egyetlenegyszer láttam csak ilyen csillogó tekintetet idáig – ezt a diadalmas ragyogást, amit egyetlen férfi sem képes magába fojtani a hódítás után – és a tiedhez hasonló arcon, a tiedhez hasonló szemekben. Épp kilenc hónappal azelőtt, hogy Natasa megszületett.

Amikor Jack papa megjött a golfozásból, megállítottam a bálterem közepén, amint kiment a szolga. Átöleltem, és mindketten azt motyogtuk: – Ne haragudj – és ezzel minden el is volt intézve. Átölelte a vállamat, és kikísért a nyugati verandára, hogy megigyunk egy sztengát a kibékülésre.

Ahogy ott ült, félig az asztal alá csúsztatott lábbal, fehér vászonnadrágjában, kigombolt ingnyakkal (ami pedig kizárólag sportoláshoz volt elfogadott), s zakóját a mellette lévő székre dobta, megdöbbentett, hogy mennyire ősz, és milyen fáradtnak néz ki. Aztán megszólalt:

– Most, hogy Tim a hadseregben van, csak rád számíthatok, Johnnie. Nemsokára hatvanéves leszek.

Hát *ezért* ilyen rezignált? Tim miatt? Tim elvesztése kétségtelenül nagyon fájhatott neki, mintha a fél karját vágták volna le, mert én ugyan Jack nagyapára ütöttem, de Tim volt az elsőszülött a családban, s minden apa leghőbb vágya, hogy ez a fiú lépjen majd egyszer az örökébe, s váljon azzá, aminek titkon megálmodta – a saját fiatalkori tükörképévé. Ez volna hát a baj? Nem voltam teljesen meggyőződve róla. Így hát amikor azt mondtam, bárcsak itt lehetne Tim is, csöppet sem voltam meglepve, amikor apám így válaszolt:

– Nem ez a baj. Mindig is tudtam, hogy nem ő fogja átvenni az üzletet tőlem. Ő teljesen… más, mint te vagy, Johnnie. Veled ugyan sok a bajom, de te ízig-vérig üzletember vagy. És tudom, hogy jól érzed magad Szingapúrban.

Mindössze egyszer és akkor is csak futólag hozta elő a „Julie-ügyet”.

– Nem szeretném, ha azt gondolnád, hogy nekem bármi közöm van hozzá, hogy P. P. Amerikába küldte Julie-t. P. P. tipikus kínai, és ki tudja, lehet, hogy neki van igaza. Rólad is nagyon sokat gondolkoztam, Johnnie – talán neked sem ártana egy kis környezetváltozás. Az általad hozott japán szerződés jó úton halad, nincs semmi fennakadás, minden gubancot kisimítottunk – miért nem mész át dolgozni egy évre a londoni irodánkba? Igazgatóhelyettesként. Mielőtt én nyugdíjba vonulok, nem ártana, ha tisztában lennél vele, hogyan működik a londoni kirendeltség.

Nem volt sok kedvem hozzá – legalábbis eleinte. Egyetlen dolog segített az elhatározásban. A szellemek. Mert az várt rám, hogy mindenütt Julie szellemével találkozzam, bárhová vigyen is az utam – valahányszor teniszezni megyek majd Mikivel a YMCA-be, ha egy partin valamelyik másik lánnyal táncolok majd a Rafflesben, valahányszor befordulok majd a Scotts útra… Tudtam, hogy lényegében engem is száműztek. Épp csak Szingapúrból nem kergettek el.

Aznap este kizárólag a legfinomabb pezsgőt – jó évjáratú Taittingert – szolgáltak fel a vacsorához, és tényleg nem végeztünk az összes butéliával, annak ellenére, hogy én is végig kitartóan ittam. Egy darabig szörnyen éreztem magam. Nasi fantasztikusan nézett ki, Tony meg amolyan megbízható férjnek. Mamának kissé fátyolosnak látszott a tekintete, papa büszke volt, és még egy köszöntőt is mondott: – Éljen Johnnie, a londoni iroda új

igazgatóhelyettese!

Három hétre rá – két nappal azután, hogy Natasa és Tony összeházasodtak – még utoljára körbejártam a Tanamerát, kezet fogtam az ifjabb Livel, aztán a *Blantyre Castle*-on elhajóztam Angliába.

MÁSODIK RÉSZ
London, 1936–1938

9

Amikor 1936 késő tavaszán egy esős, szeles napon megérkeztem Londonba, úgy éreztem magam, mint egy elítélt, aki megkezdi fegyházbüntetése letöltését. Családi utazások alkalmával sokszor jártam már Londonban – akkoriban a szingapúri britek többsége háromévente hat hónapos angliai vakációra járt –, de ez most valami egészen más volt. Egy huszonkét éves fiatalember szíve talán nem törik össze olyan könnyen, mint azt a regények sugallják, de a szív azért sebet kap, és ez a seb hosszú ideig fáj. Darabokra hullott körülöttem tündérmesére emlékeztető életem, és a fejem csak úgy zsongott a félig kigondolt, kusza tervektől: miképp rakhatnám össze ismét az álom cserepeit. E képtelenségek többsége arról szólt, miképp csempészhetném ki Julie-t Amerikából, miképp szökhetnénk el ketten valami távoli országba, ahol békében élhetnénk egymással. Volt egy kis félretett pénzem, az alighanem kitartana addig, amíg sikerül munkát találnom. De hogyan lépjek kapcsolatba Julie-val úgy, hogy az anyja ne szerezzen tudomást róla? A szívem legmélyén éreztem, hogy semmit sem lehet tenni, hogy ez a zsongás nem más, mint a meghiúsított szerelem nyomában járó szokásos ábrándozás, egyfajta önkínzó kielégülés, ami ha másra nem is, arra talán jó, hogy az alaptalan remény vékony leplével jótékonyan elfedje a valódi fájdalmat.

Az iroda, ahová sorsom vetett, a Piccadilly és a Swallow utca kereszteződésében volt. A sarki épület bejáratánál szerénykedő réztáblán az állt: „Dexter Társaság, Szingapúr és London”, és a táblához hasonlóan szerény, ötszobás irodába irányította a látogatót, a második emeletre. Az ötből két iroda elég sötét volt, és hátrafelé

nézett a Vine utcára, de a három főhelyiség a Piccadillyre nyílt, közülük a sarokszobából pedig egyenesen Wren egyik templomára és a templomudvaron álló magányos magnóliafára lehetett látni.

Ebben a legjobb kilátással megáldott irodában, íróasztala mögött ott ült Mr. Cowley, a londoni képviselet vezetője, köpcös, tekintélyt sugárzó, ötvenes férfi, fontossága teljes tudatában, akiről zöldfülű ifjoncként el sem tudtam volna képzelni, hogy a keresztnevén szólítsam. Emlékeztem rá azokból az időkből, amikor még agglegényként a Kadétházban lakott Szingapúrban. És bár üzleti képességeihez nem férhetett kétség, elterjedt a híre, hogy nőügybe keveredett – te jóságos ég, hogy már akkor is ezt a szót használták! – valami indiai lánnyal, akit ott találtak az ágyban a szent Kadétház egyik lakosztályában, micsoda megbocsáthatatlan bűn!

Mr. Cowleyt tehát „a saját érdekében” visszaküldték Londonba, akárcsak engem, és mostanra, hogy a vihar elült, ő lett a londoni irodánk vezetője. Megnősült, két gyereke is volt, és egy háza Highgate-ben. Fekete zakóban, apró fehér pöttyös, fekete millepoints nadrágban járt, a pocakján pedig arany óralánc fityegett.

Első reggelemen, ahogy besétáltam az irodájába, és ő felállt, hogy elém sietve üdvözöljön, közben kezével végigsimított a nadrágján, ellenőrizvén, hogy a vasalt élek rendben vannak-e, tiszteletlenül az jutott az eszembe, vajon milyen látványt nyújthatott az indiai lánynak, amikor őelőtte vette le magáról nagy műgonddal a nadrágját. Aztán meg még pajzánabb kép tolakodott az agyamba, amelyben Mr. Cowley a fárasztó, egész napi irodai igazgatás után Mrs. Cowley előtt tolja le a gatyáját, hogy megörvendeztesse.

El nem tudtam képzelni, hogy az ilyen idős, dagályos népek éppoly szépséget találjanak a titkos testgyakorlatokban, mint Julie meg én. Istenem, milyen szomorú lehet az életük, gondoltam.

– Ó! Isten hozta Londonban, Mr. Dexter. Hogy szolgál az ifjú tuan egészsége, ha kérdezhetem? – A hangjában volt valami enyhén vállveregető, valami a vezetőség támogatását élvező alkalmazott tónusából, aki alighanem kapott egy bizalmas levelet Jack papától, hogy tartsa rajtam a szemét. Mint mondta, a sajátja melletti apró irodát szánta nekem, melyet rendes körülmények között Jack papa szokott használni londoni tartózkodásai alkalmával, csakúgy, mint annak előtte Jack nagyapa.

– Mindjárt hozzák a kávét – mondta, és aztán hellyel kínált a vénséges bőr kereveten, amely előtt egy japán dohányzóasztalka állt. Amikor a titkárnő behozta a kávét, bemutatta nekem. – Ez itt Gwen. – Csinos és kacér, húsz körüli lány volt. – Még csak egy éve van nálunk, de máris nélkülözhetetlen.

– Remélem, jól érzi magát nálunk, Gwen? – mondtam elég esetlenül.

– Hogyne, köszönöm – mosolyodott el Gwen, és érdeklődő pillantást vetett rám. Jó kis csaj, gondoltam magamban, pedig nem voltam abban az állapotban, hogy akár kezdeményezzek, akár belemenjek bármi sikamlós történetbe. Egyszerűen pocsékul éreztem magam.

Mr. Cowley szörnyen erőlködött, hogy kimutassa végtelen hálját, amiért én is odaszegődöm. A gumi is, az ón is óriási konjunktúrát élvezett, és a kis, ötfős személyzetnek túl sok volt a munka.

– Meg hát óriási a felelősség – tette hozzá még. – Ön is tudja, kedves Johnnie – megengedi, hogy Johnnie-nak szólítsam? –, hogy egyetlen rossz döntés a mi állandóan stresszes munkánkban, egyetlen ár alatti eladás vagy túl korai vétel, és egy egész vagyont veszíthetünk. Vagy – toldotta meg tudálékos hangsúllyal –

nyerhetünk. Attól tartok, lassan megkopik a *ráérző* képességünk, hogy tudjuk, mi folyik Szingapúrban, és ebben ön egész biztosan nagy segítségünkre lesz.

A délelőtt nagyobb részét beszélgetéssel töltöttük. Elmagyarázta nekem, milyen alapvető változásokat hozott a gumikereskedelembe az 1934-es nemzetközi gumikereskedelmi egyezmény.

– De a nagy baj az – sóhajtott fel –, hogy az egyezmény telis-teli van problémákkal!

Az egyezmény értelmében minden országnak megállapítottak egy kiviteli kvótát, ami nagyjából megfelelt a termelési kapacitásainak.

– A gond ott van, hogy az egyes országok exportját senki sem ellenőrzi, így aztán amelyik nem átall csalni, megteszi. Amint ön is nyilván tudja, a malájföldi ültetvények kiviteli kuponokat kapnak, és a szelvényeken feltüntetett mennyiségi határig exportálhatnak nyersgumit. Csak hát ezek a kínaiak! Ezerszámra hamisítják a kuponokat, mintha konfettit gyártanának. A tisztességes brit ültetvényesek labdába se rúgnak.

A kacér Gwen épp abban a pillanatban lépett a szobába, hogy kivigye az üres kávéscsészéket, amikor megkérdeztem Mr. Cowleyt:

– Hihetetlen. Nem volna kedve velem ebédelni? Mit szólna egy jó kis cubákhoz a Stone's-ék steakházában?

– Nem is tudom – bizonytalanodott el Mr. Cowley –, egy *apró* probléma van… már megbeszéltem valakivel egy randevút, de talán…

Miközben ott tanácstalankodott, elkaptam egy szemvillanást Mr. Cowley és Gwen között. Szegény Mr. Cowley, hát így állunk, indiai barátnőjének már az emléke is a múlté, de most nemcsak a gazdáját kell szolgálnia, hanem egy újabb szeretőt is.

Sikerült lakást találnom, egy garzonfélét a Fulham úton, háttal a Stamford Bridge-i futballpályának. Egy Mario Manenti nevű olasz szobrász – vidám, pirospozsgás ember, aki folyton lecsüngő karimájú kalapban járt, mintha valami ódivatú olasz festményből lépett volna elő – néhány évvel azelőtt megvette ezt a két jókora négyszögletes, fehér és ronda házat a hozzájuk tartozó hátsó kerttel. A házakhoz kívülről nem nyúlt, de belül harminc vagy negyven garzonlakást alakított ki sorházszerűen a saját tervei alapján, a hátsó kertet pedig feldarabolta, s minden lakáshoz parányi, de önálló teraszt csatolt, s ezeket hátul keskeny, növényekkel szegélyezett ösvények választották el egymástól. Mindegyik lakás más volt, és egyik bájosabb, mint a másik. Az enyém – a Z jelű – előtt zsebkendőméretű pázsit terült el, a közepén terebélyes körtefa állt. Egyetlen szobáját egy méretes tetőablak világította meg, berendezése pedig egy díványból és a köréje rakott könyvespolcokból állt. A szoba akkora volt, hogy kényelmesen elfért benne egy régi zongora meg néhány szék, és a végében egy viktoriánus, öntöttvas csigalépcső vezetett fel a galériára, amely végigfutott a szoba teljes hosszában a rézsútosan lejtő tető alatt. A galéria végéből aprócska hálószoba nyílt, alatta a földszinten egy fürdőszoba és egy teakonyha állt.

Ott a helyszínen azonnal lekötöttem, bútorozva heti hat fontért, és az járt a fejemben, micsoda nagyszerű búvóhely lehetett volna ez, ha Julie-t magammal hozhatom. Egyetlen fényképem volt csak róla, így hát vettem egy használt ezüst képkeretet a Fulham úti felüljáró melletti régiségkereskedőnél, és a képet a zongorára állítottam. Néhány könyvtől eltekintve, ez volt az egyetlen személyes berendezési tárgyam.

Manenti nagy gondot fordított rá, hogy a lakói jól érezzék magukat. Néha behívott magához egy italra, és az olasz művészetről

mesélt. Szerzett nekem egy asszonyt, egy bizonyos Mrs. Fishert, aki minden reggel megjelent, és egy óra alatt rendbe hozta a lakást, miután én elindultam az irodába. Manenti mutatott be az utca túloldalán székelő újságosnak, Mr. Davisnek is, aki reggelente bedobta a napilapokat, és Mr. Strangnak, a Fulham úti boltosnak is. Utóbbi vegyesboltja valódi anakronizmusnak számított errefelé London belvárosában, mert jószerivel mindent tartott ott a lazackonzervtől a friss zöldségig, és a segédje mindig ugyanabban a posztókötényben szállította ki az árut, ha Mrs. Fisher vagy én rendeltünk valamit.

Egyetlen vigaszom a tenisz volt, az segített, hogy kiengedjem a gőzt, és úrrá legyek a csüggedtségemen, de még ez sem oldotta meg minden bajom. Nem sok új ismeretséget kötöttem, még azután sem, hogy beléptem a Queen's Klubba. Egyszerűen közlekedtem a klubba, a Piccadillyről átszállás nélkül juthattam el a földalattival a Baron's Court megállóig, erre a már akkor is réginek számító állomásra, ahol zöld csempék díszítették a falat a pénztárfülke körül, és a peronokon kék majolika felirat hirdette az állomás nevét, amit láthatóan legalább száz évre terveztek. Eljutni a klubba még csak egyszerű volt. Ellenfeleket találni már kevésbé. Hamar rájöttem, hogy ha rendszeresen akarok játszani, azt csak úgy lehet, ha befizetek a helyi profi edző, egy szűkszavú, Jenkins névre hallgató egyén tréningjeire. A kutyát se érdekelte a gyarmatokról frissiben érkezett fiatalember. Mivel azonban Jenkins a hosszú évek alatt hozzászokott, hogy kíméletesen játsszon a fizető kuncsaftokkal, a játék nem sok örömöt szerzett, hiába volt fedett a csarnok, ahol nem érhettek minket az időjárás viszontagságai.

Pár hete lehettem Londonban, amikor egyik reggel beléptem az

irodámba, és az íróasztalomon megpillantottam egy halványkék levélborítékot, rajta két amerikai postabélyeggel. Megdobbant a szívem. A Dexter Társaság ugyan kapott leveleket amerikai ügyfelektől, de ezeket rögtön Cowleyhoz vitték. Ez pedig nemcsak hogy nekem volt címezve, de még az is rá volt írva, hogy „Bizalmas". Biztos voltam benne, hogy Julie-tól érkezett.

Néhány pillanatig hagytam, hadd heverjen ott érintetlenül az íróasztalon, és élveztem a várakozás örömét; a bélyegen lévő pecsétet tanulmányoztam – San Francisco –, néztem a szabályos, talán enyhén kislányos és mégis határozott vonalvezetésű kézírást (hiába, a szingapúri iskolák!) és az *ANGLIA* szó alá kanyarított erőteljes, a végén lekunkorodó vonalat. Próbáltam magam elé képzelni, ahogy a levelet írja, vajon mi lehetett rajta, hol ülhetett, és mit csinálhatott közben. Aztán felbontottam a borítékot. A levél így szólt:

Drága Johnnie!

Nem gondoltam volna, hogy bárki ennyire hiányozhasson nekem, és bár a mamám igyekszik kedvesnek lenni velem, ki nem állhatom San Franciscót, és folyton te jársz a fejemben, és a szívem mélyén azt remélem, hogy te is legalább ennyire utálod, hogy Londonban kell lenned. Mama rám parancsolt, hogy ne írjak neked, mert azt mondja, attól még csak bonyolultabb lesz az életem, de muszáj voltam írni neked. Ó, édes Johnnie, hogy mennyire hiányzol! Néha, amikor elnézem az amerikai lányokat az osztályunkban, eszembe jut a Szerelemklub és az, hogy mi tulajdonképpen férj és feleség vagyunk, és ettől annyival többnek érzem magam náluk.

De ezt is és bármit odaadnék azért, ha veled lehetnék, akár csak egy napra vagy egyetlen órára. Jó volna tudni, vajon mivé

leszünk, mire megint láthatjuk egymást, ha ugyan valaha is találkozunk még. Ez életem legelső szerelmes levele, és fura, milyen nehéz leírni azt, amit elmondani neked mindig oly könnyűnek éreztem, hogy szeretlek nagyon, és bármi történjék is, mindig szeretni foglak. Most amerikai filozófiát és irodalmat tanulunk, és nemrég rábukkantam erre a versre, amit Robert Frost akár nekünk is írhatott volna:

Az út az erdőn kétfele ment –
A kevésbé járt tetszett nekem.[1]

Megadott egy címet Berkeleyben, ahová, azt írta, nyugodtan küldhetek levelet, és annyira sütött a magány és a szomorúság a soraiból, hogy még aznap hosszú, zavaros és szenvedélytől izzó válaszlevélben öntöttem ki neki a szívemet.

A következő levél érkeztéig két hónapot kellett várnom – azokban az időkben még nem volt rendszeres légiposta –, és bár a borítékon megint San Franciscó-i volt a postabélyegző, más, valahogy kiírtabb a kézírás. Láthatóan olyan valakitől származott, aki két lábbal a földön jár.

Szonja nénitől volt a levél, és nem kellett végigolvasnom ahhoz, hogy megérezzem, micsoda elementáris harag késztette az írásra. Őrá mindig csak úgy gondoltunk, mint Szonja *nénire,* a jó fejre, a mindig vidám nénire, aki még a játékainkba is folyton beszállt. Még a Szung-házban tartott partikon se jutott soha eszébe, hogy eljátssza Julie mamáját. Most viszont maga volt a felbőszült anya, aki hírbe hozott leányát védelmezi.

A levél ezzel kezdődött: „Nagyon kegyetlen dolog volt a részedről olyan levelet írni Julie-nak, ami teli van ostoba ígéretekkel, amikről te is nagyon jól tudod, hogy teljesíthetetlenek.”

Azt nem árulta el, hogyan került a kezébe a levél, de így folytatta: „Julie-t is hibáztatom, mert a szavát adta nekem, hogy nem ír neked, a te leveled pedig láthatóan egy válaszlevél. Julie *tényleg* nagyon boldogtalan, és ha titokban írsz neki, az semmi másra sem jó, csak hogy szándékosan tovább kínozd és meghosszabbítsd a boldogtalanságát. Julie egyetlen esélye az, ha békén hagyod, és ezzel megkönnyíted neki, hogy a történteket átengedje a feledésnek. Te is éppolyan jól tudod, mint én, hogy a kettőtök házassága kizárt. Itt, Amerikában másképp mennek a dolgok, de téged az egész életed Szingapúrhoz köt, ott pedig, ahogy a saját káromon megtanulhattam, nem működnek a vegyes házasságok. *Mindenáron meg akarom akadályozni* [háromszor aláhúzva], hogy Julie-nak is annyit kelljen szenvednie, mint nekem.”

A hosszú, hétoldalas levél vége felé megpróbálta értésemre adni, hogy végül is nem hibáztat, legalábbis azért, amiért szerelembe estem. Ezt írta: „Abban a légkörben, ami Szingapúrban uralkodik, bűn volt a részedről, hogy elcsábítottad Julie-t. Én mégis megbocsátok neked, talán még értelek is, mert magam is úgy látom, hogy Julie ellenállhatatlan, és a te szándékaid, a maguk módján, nem voltak tisztességtelenek. Mi, a szüleitek is vétkeztünk, amiért meggondolatlanul annyit magatokra hagytunk benneteket. Remélem, hogy még mindig az a kedves és becsületes Johnnie vagy, akinek kisfiúként megismertelek, és nem próbálkozol újra azzal, hogy Julie-nak írj. Neked az a sorsod, hogy Szingapúrban éld le az életedet, és minél előbb találsz magadnak egy rendes angol (vagy amerikai?) feleséget, annál jobb lesz mindkettőtöknek.”

A szépen kiírt aláírás alatt még ott állt egy utóirat: „Ne maradj túl soká Londonban. Nemsokára háború lesz, bár Angliának addigra lesz egy jó barátja, most, hogy már biztos Roosevelt elnökké választása az ősszel.”

Mit is tehettem volna? Van-e még aljasabb szülői fegyver, mint a gyermekük becsületére, ragaszkodására vagy sajnálatára való hivatkozás? Ugyan mekkora képmutatás rejtőzik minden halk motyogás mögött, amivel az ember „jobbik én”-jére apellálnak? Vajon miféle tisztességre hivatkozhat Szonja néni vagy a férje, amikor egymással sem voltak őszinték, bárki lett légyen is a hibás? Ugyan melyikük gondolt arra, hogy mi a jó Paulnak vagy Julie-nak, amikor harsányan veszekedtek egymással abban a hatalmas szürke házban, amely sohasem vált az otthonukká? Mi joguk volt szemrehányást tenni nekünk? Az én apám is folyton a „jobbik énemre” célozgatott, és nem is csak a „fiúi kötelességemre” utalt, hanem (egészen homályos módon) valahogy folyton azt emlegette, hogy belőlem lesz a tuan; mintha jobban tudnám ellenőrizni az irodai munkát, vagy több üzletet szerezhetnék, ha jól viselem magam. Értsd: nem ám a keresztényi erkölcs mércéje szerint, hanem az itteni házilag felállított, szingapúri elvárásokhoz képest. De hiszen, gondoltam magamban, miközben újraolvastam Szonja néni levelét, mindkettőnk családjában egyetlen tisztességes szülő akadt csak: Jack nagyapa. Ő bizony végigkefélte a helybéli hölgyek teljes színválasztékát – és fenemód élvezte elejétől a végéig. Ráadásul még részeges is volt. És bizony összehozott egy vagyont is közben.

Szonja néni „jobbik énemre” való célozgatása attól esett különösen rosszul, hogy igaza volt. Egyszerűen nem hagyhattam figyelmen kívül a kérését, mert a legfontosabb tényleg az volt, hogy ne bántsam Julie-t, és ha bántottam, legalább ne tetézzem. Eleinte mégis nehezemre esett szót fogadni. Végül is Julie a szavát adta az anyjának, hogy nem ír nekem, és a szavát gondolkodás nélkül megszegte. Akkor engem ugyan mi tartson vissza? Igaz, őt

rajtakapták. Vajon mi játszódhatott le anya és lánya között San Franciscóban? Talán anyja mérgében és elkeseredettségében leszámolással fenyegette meg a leányát? Ismervén Julie lázadó és kalandos természetét, ezt nem tartottam valószínűnek. Alighanem inkább Szonja néni neki is ugyanezeket az érveket ismételgette (ha nem is egészen ugyanabból a szemszögből), és arról győzködhette, ne tegye tönkre egy angol fiatalember jövőjét. Ésszerű, mégse tisztességes érvelés. Mert valami láthatóan megakadályozta Julie-t abban, hogy másodszor is levelet írjon.

Egy óráig, egy hétig, egy egész hónapig töprengtem rajta, hogy mitévő legyek. De az világossá vált előttem, hogy Szonja néni csakis azért meri kérni tőlem, hogy soha többé ne írjak Julie-nak, *mert tudja,* hogy szerelmes vagyok belé. Végül aztán úgy döntöttem, várok; ha semmi sem történik, nem írok. Én írtam utoljára, rajtam volt a várakozás sora. Ha Julie nem válaszol, az azt jelenti, hogy megpróbál „okosan" viselkedni – és akkor segítenem kell neki azzal, hogy nem dúlom fel egy levéllel.

És így is lett. Nem jött, nem ment több levél. Julie-val álmodtam, szerelem ült a szívemben – de ahogy viharos sebességgel múltak el 1936 hónapjai, és azt se tudtam, hol áll a fejem a sok munkától, Julie emléke nem kínozta többé a lelkemet. A szerelem nem múlt el, de az állandó kívánás, a kínzó vágy minden hónappal tovább enyhült.

London valóságos lázban égett, amióta csak megérkeztem, mindenki Edward királlyal volt elfoglalva, mert az év elején megkoronázott uralkodó képtelen volt választani egy elvált amerikai nő és a brit trón iránti kötelezettségei között; még engem is magával ragadott a hivatalos információk hiányától egyre csak fokozódó izgalom, mivel kezdetben a brit lapok egyöntetűen agyonhallgatták a krízist, amit

persze az amerikai újságok bőséges tálalásban hoztak le nap mint nap. Persze azért mindenki tudta, hogy mi folyik. Kézről kézre jártak a külföldi lapok, és az izgalom a tetőfokára hágott, amikor kiderült, hogy a walesi hercegként még oly népszerű uralkodó most komolyan a lemondáson gondolkodik.

Szegény király dilemmája az enyémre emlékeztetett: a sajátjánál hatalmasabb erőknek vált a játékszerévé, és ezek meg kívánták fosztani őt attól a jogától, hogy olyan valakit vegyen feleségül, aki *nekik* nem tetszik, éppúgy, mint ahogy engem is meg akartak akadályozni abban, hogy összekössem a sorsom valakivel, aki *szerintük* volt alkalmatlan erre. Aztán amikor decemberben végül tényleg lemondott a trónról, őszintén irigyeltem érte, amiért volt elég bátorsága, hogy a saját életét válassza; ez a bátorság belőlem láthatóan hiányzott, ahogy ott ültem a Piccadillyre néző irodámban, és gumi- meg ónügynökökkel alkudoztam telefonon, vagy megadóan intéztem a malájföldi ültetvényekre vagy az ónbányákba szánt berendezések behajózását.

Csak néhány barátot szereztem azon a télen, akikkel aztán olykor végigjártam a kocsmákat, vagy éppen moziba mentünk. Tim, akit közben már alhadnaggyá léptettek elő, és a yorkshire-i Richmond környékén állomásozott, kétszer feljött Londonba hétvégi eltávozásra. Mindkét alkalommal színházba mentünk, de ezek az esték bár elfogadhatóan teltek, nem maradtak emlékezetesek. De 1937 tavaszán gyökeresen megváltozott az életem. Ezt a drámai fordulatot, ami később számos új barátságnak és még sok minden egyébnek lett az origója, nem másnak köszönhettem, mint Jiro Mikinek.

– Nem hiszek a fülemnek! – kiáltottam a telefonkagylóba, amikor nem sokkal az irodába érkeztem után valamelyik reggel, egy sziszegős hang azt kérdezte: – Szokol mostanában teniszezni?

– Miki! – üvöltöttem a kagylóba. – Mi az ördögöt keresel te itt, Londonban?

– Három hónapra jöttem a hidroplánnal, dolgozni.

– Biztos valami nagy buli.

– Hát, olyasmi.

– Na és miben mesterkedsz, miről van szó? – tettem föl neki a kérdést kissé meggondolatlanul..

– Szigorúan titkos. – Képtelen vagyok visszaadni a fura, sziszegő kiejtését, de szinte magam előtt láttam, ahogy diadalmasan hozzáteszi: – A Savoy Szállóban lakok. Nagyjon jó hely.

Miki még akkor lépett be a Queen's Klubba, amikor a Cambridge-i Egyetem teniszválogatottjában játszott, és rengeteg barátra tett szert. Ezeket a barátságokat azóta is ápolta, és most, hogy elkezdtünk rendszeresen játszani egymással, hamarosan én is összebarátkoztam az ő régi haverjaival.

A japánokat egyre több kritika érte a Kínában tanúsított kardcsörtető magatartásuk miatt, de ez egyelőre csak afféle általános rosszallás volt, ami nem irányult egyes személyek ellen; ugyanúgy, ahogy mindenki elítélte az olaszokat, amiért etiópokat ölnek halomra Abesszíniában, de azért voltak olasz barátaink, vagy ahogy őszintén megvetettük az agresszívan nyomuló Hitlert, de ettől még szóba álltunk a német fiúkkal.

Az átlag britnek igazából fogalma se volt a japánokról, így aztán Miki, aki nemcsak pazar teniszjátékos volt, hanem kellemes fiatalember is, még együttérzést is ki tudott váltani belőlük. Olyannyira, hogy egyikük valami ilyet is mondott: – Ha egy akkora ország, mint Németország, igényt tarthat *Lebensraum*ra, ugyan ki sajnálhatja az egymás hegyén-hátán élő japánoktól azt a kis többletteret, amiből a hatalmas Kínában igazán nem szenvednek hiányt? – Ezt a felfogást a Queen's Klubban többen is osztották, akik

homályosan nyilván úgy képzelték, hogy – lévén mindkét fajta sárga bőrű és ferde szemű – a japcsik és a kínaiak között sincs nagyobb különbség, mint mondjuk a yorkshire-iek meg a lancashire-iek között.

Amint bemérték a képességeimet – mint olyan valakiét, aki ugyan aligha győzi le Mikit, de elvárható tőle, hogy megszorongassa a japánt –, hirtelen rengeteg barátom akadt, akik láthatóan átértékelték a véleményüket, és nem tartották szükségesnek, hogy továbbra is a gyarmatokról jött surmóként kezeljenek. Népszerűségemet (ki gondolta volna?) csak fokozta, hogy ésszerű keretek között még a munkából is el tudtam lógni, és olyan időpontokban játszhattam meccset, amikor az ellenfeleim zöme még dolgozott.

Úgy tűnt, Mikinek sem okoz gondot, hogy munkaidőben jelenik meg a teniszpályán, és, bár hetente csak kétszer láttam, furdalni kezdett a kíváncsiság, vajon mi lehet az a titokzatos építési megbízás, ami egy három hónapos tartózkodást tesz indokolttá a Savoyban. Olykor napokra eltűnt, és csak annyit mondott: „Dolgom van északon.” Vagy: „Elugrok nyugatra.” De részletekkel sohasem szolgált, és heccelődő további kérdezősködésemet többnyire alig hallható, sziszegő belélegzés után, hófehér fogait kivillantva, lefegyverző mosollyal és rövid „Nagyon fontos!”-sal hárította el.

1937 tavaszát korai nyár követte. A lábunk alatt a pályán ismét jólesően rugózott a rövidre nyírt fű, és bár hiányoztak a tamil labdaszedő srácok, akik nélkül elképzelhetetlen lett volna egy szingapúri teniszparti, élveztük, ahogy egy-egy fárasztó meccs után elterpeszkedtünk a teniszpavilon előtti széles teraszon a kellemes napsütésben, és a szomjunkat korsószámra legurított gyömbérsörrel oltottuk. Közben a többiek játékát néztük, akik az 1-es pályán hófehér mezben, izzadtan, fel-felnyögve ütötték a labdát.

Napsütésben ez a hely majdnem olyan kellemes volt, mint a Krikettklub Szingapúrban. De hogyan is lehetett volna összehasonlítani ezt a szingapúri YMCA-pálya vonzerejével?

Májusban egyik nap Miki váratlanul azt kérdezte tőlem udvarias szisszenéssel:

– Van kedved kerti partin teniszezni vasárnap?

– Isten ments! El se tudok képzelni annál szörnyűbbet.

– Vagy úgy. Kár! – A fogai kivillantak, ahogy kajánul elmosolyodott. – Pedig ezek a legjobb pályák Londonban, és rajtad kívül mindenki nemzetközi meg cambridge-i válogatott játékos. És még autóm is van…

Naná, hogy elmentem végül. Bradshaw-ék, ahogy az illett is egy teniszlegenda-családhoz, a wimbledoni közparkra néző hatalmas, kétszárnyú házban laktak a Parkside-on. A bevezető úton egy különleges, áramvonalas és méregdrága Isotta Fraschini parkolt. A bejárati ajtó nyitva állt, és mi beléptünk az előtérbe. Tipikus angol ház volt – vadászjeleneteket ábrázoló képek a falon, díszes, kovácsoltvas esernyőtartó, magas fényű asztalka a kalapoknak és a kabátoknak, ezüsttálak és széles, szőnyeggel borított lépcsőház vakítóan fehér korláttal, amely az emeletre vezetett.

– Nagyon szép ház – ragyogott Miki. – És nagyon jó tenisz is. – Az előtér az egész földszintet elfoglalta, és egyik oldalán egyenesen ki lehetett menni a hatalmas kertbe, ahol két, makulátlanul karbantartott, gondosan ápolt növényekkel szegélyezett teniszpálya tűnt fel. Mintha csak a *Ház és Kert* magazin egyik számát nézegetném.

– Annak ellenére, hogy illetlenség ilyet mondani – fogadott minket Sir Keith, aki valaha Wimbledonban az angol teniszválogatottban játszott –, a pályáim majdnem olyan jók, mint a

stadion proszcéniumpályája. Persze nem csoda. Tudják, ugyanaz a pályagondnok, mint odaát. Minden héten eljön, és rendbe teszi mindkét pályát.

A pályák mentén magas emelvény állt, ott foglalhattak helyet székeken azok, akik épp nem játszottak. Egy fehér szmokingos komornyik diszkréten gondoskodott róla, hogy a kinyitható asztalokról soha ne fogyjanak ki a jeges italok. A teaszünetben nemcsak tejszínhabos epret szolgáltak fel, hanem volt ott a Fortnum cukrászdából hozatott whiskytorta és vékony, csillogó uborkaszeletekkel megrakott szendvicsek is, s ezekkel kínált meg Mrs. Bradshaw, aki az idillhez tökéletesen illő, széles karimájú kalapot viselt, melyet bármely festő is ugyanígy belekomponált volna a képbe, miközben bájosan, bár kissé talán túl sejtelmesen azt kérdezte:

– Ön Szingapúrból jött, ugye, Dexter úr? Hát ez fantasztikus. Mondja, hogy lehet ott önöknél teniszezni abban a kibírhatatlan indiai hőségben?

– Mama, ne butáskodj! Szingapúr nem Indiában van.

– Ez itt a leányom, Irene – és azzal egyetlen tétova kézmozdulattal bemutatott egy magas, hosszú lábú lánynak, akinek vállára omló szőke haja és jókedvű mosolya volt. Éppoly jól passzolt ebbe a kerti jelenetbe, mint az anyja; tipikus, jól nevelt angol lány volt, talán nem szép, de csinos, élni tudó és talán kikapós – valószínűleg széles szája miatt gondoltam így –, akit érezhetően nem hagyna hidegen, ha a megfelelő pillanatban összeakadna a megfelelő férfival.

– Maga is teniszezik? – kérdeztem tőle.

– Szó sem lehet róla… a lábaimra vagyok a legbüszkébb – nevette el magát. – Eszem ágában sincs tönkretenni őket. Sosem sportoltam semmit.

Nyoma sem volt benne anyja sejtelmességének, aki nyilván úgy gondolta, Szingapúrban a bennszülöttek verésével töltöm a napjaimat, és Irene mintha csak olvasna a gondolataimban, most ismét elnevette magát, és így szólt:

– Én apám lánya vagyok, persze a teniszt leszámítva. – Apja pedig, ezt hamar felmértem, két lábbal a földön járó ember volt. Még ahogy beosztotta, hogy ki kivel játsszon, vagy ahogy odaszólította az inasát, az is mind gyorsan döntő, határozott férfira vallott. Nem túl pontosan körülírt „citybeli elfoglaltsága", mint később megtudtam, főként az igazgatótanácsi tárgyalótermekben elfogyasztott ebédekből és a White's-nál lebonyolított bridzspartikból állt, ami nemcsak arra volt jó, hogy egy kicsit elköltsön tekintélyes vagyonából, hanem hogy legyen ürügye meglógni hazulról.

Végül is kellemes angol család benyomását keltették. Két fiuk volt, akik a húszas éveikben jártak, és mindketten már a cambridge-i válogatottba készültek, s akiket Miki jól ismert. Miki még odaérkezésünk előtt elmondta, hogy az idősebbik, Bill, igazi teniszőrült: megtagadta, hogy munkába álljon, a szülők pénzéből tartotta fenn magát, a létező összes teniszbajnokságon indult, és, úgy tűnt legalábbis, igazi tehertétele a családnak.

Erről persze mit se tudtam akkor, és amikor a fiúk az „atyát" is bevették az egyik párosba, élvezet volt nézni, milyen kímélettel ütik neki a labdát még a döntő pontoknál is, ugyanakkor arra is vigyáztak, nehogy túlzottan megkönnyítsék neki a játékot. Borzasztóan nehéz lehetett ilyen ügyesen álcázott, „fizetővendégnek szóló" játékot játszani – nem is emlékeztetett arra, ahogy Jenkins játszott ellenem a Queen's Klubban.

Nagyszerűen éreztem magam ezen a délutánon, és mégis erősebben éreztem a honvágyat, mint valaha. Ahogy ott ültem a

pázsiton, és vártam, hogy sorra kerüljek a játékban, hirtelen rám tört, hogy mennyire hiányzik Szingapúr és a Tanamera. Nemcsak Julie, hanem az egész. Micsoda kegyetlen büntetés ez, amit a saját családom mért ki rám, hogy elhajtanak tizenötezer kilométerre az otthonomtól, elszakítanak mindentől, ami fontos volt az életemben, Szingapúr fülledt, nyálkás szagától, a Raffles tér környékén tomboló őrült forgalomtól, Litől, aki a reggeli párában papaját szolgál fel nekem a tojásrántottám és a kávém előtt a keleti teraszon. És mindenekfölött, hogy elválasztottak Julie-tól, sápadt aranysárga bőrű, ébenfekete hajú szerelmemtől. Egyszerre csak a Szerelemklub jutott az eszembe, annak a pillanatnak a képei, amikor Julie elmegy, én kikukucskálok az ablakon, és nézem, ahogy távolodik, a táskáját lóbálja, karcsú lábait sietősen váltogatja, és fekete haja a vállára omlik.

Lehet, hogy azért váltam a Bradshaw-ház rendszeres látogatójává vasárnap délutánonként, mert ennek a wimbledoni otthonnak a családias levegője a Tanamerára emlékeztetett. Jó társaságra és egy-egy kellemes teniszpartira mindig lehetett számítani. És ahogy ez szokásommá vált, egyre többször ott maradtam egy kiadós, tipikusan angol, vasárnap esti hideg vacsorára is – ami mindig rózsaszínű, hideg marhasültből, Major Grey-féle chutneyval felszolgált sonkából, szeletelt marhanyelvből, valami pástétomból, desszertnek meg eperből vagy borban áztatott, mandulás-tejszínhabos piskótából, végül Stilton márványsajtból állt. Mindezt a D alakú, fényesre törölt mahagóni ebédlőasztal körül ülve, jókedvűen és minden formaság nélkül fogyasztottuk el. Még gyakoribb vendéggé váltam, amikor Miki, három hónapja leteltével, visszautazott Szingapúrba, talán mert még magányosabbnak éreztem magam, hogy ez az otthonomhoz kötő kapocs is elszakadt, és hiányzott nekem.

– Egészen kellemes figura ez az ön japán barátja – mondta egyszer Sir Keith, s közben lecsippentette egy méregdrágának látszó szivar végét. – Bár azt nem mondhatnám, hogy tetszik, amit a japánok művelnek Kínában. Hallotta, hogy elfoglalták Pekinget? És állítólag már Sanghajt is fenyegetik.

– Mikit nem nevezném a barátomnak – kaptam magam magyarázkodáson. – Ez csak amolyan teniszismeretség, még Szingapúrból.

– Az ön apja nem aggódik néha a japánok… már úgy értem, a háború miatt? Tudja, ahogy minket is aggaszt ez a Hitler nevű pasas az életterével? A japánok olyan szaporák, mint a nyúl.

– Keith! – szólt rá Lady Bradshaw.

– Jól van, no – mondta a háziúr védekezésbe vonulva. – Mi értelme elhallgatni a nyilvánvaló tényeket?

– Lehet, hogy valóban *úgy* szaporodnak – válaszolta Lady Bradshaw –, de ez még nem ok arra, hogy vacsora közben erről beszélgessünk.

– Ebben teljesen igazad van, drágám. – Azzal erőteljesen megtörölte a száját egy szalvétával, amit úgy kikeményítettek, hogy gond nélkül megállt volna az élén.

– Mi nem aggódunk a japánok miatt – próbáltam elmagyarázni. – Apám szerint inkább az amerikaiak félnek tőlük, és őt az aggasztja, mit tesznek majd félelmükben az amerikaiak.

– Hogyhogy az amerikaiak? Nem értem. Miért, ők mit tehetnek?

– Nos, ők mindig is úgy gondolták, hogy Kína az ő érdekszférájukba tartozik, és emiatt rossz szemmel nézik a japánok ottani terjeszkedését. Mert a japánok nem könnyű emberek.

– Az meglehet. De az amerikaiak mégse mehetnek háborúba…

– Szerintem itt nem is háborúról van szó, Sir Keith. De Amerika

egy ideje győzködi a szövetségeseit, hogy azok is korlátozzák a Japánba irányuló olaj- és más nyersanyagszállítmányaikat. Hogy ezzel lefékezzék a japán háborús gépezetet.

– Az amerikaiak mindig is könnyen begyulladtak – visszhangozta Sir Keith az akkoriban brit körökben uralkodó nézetet az amerikai karakterről. – Remélem, ezúttal nem veszítik el a fejüket. És nem szorítanak senkit annyira a sarokba, hogy csak harc árán tudjon kitörni onnan.

– Nem hinném, hogy erre sor kerül.

– Hát, nagyon remélem. Micsoda ostobaság a háborúzás. Mindenki csak veszít a végén.

– Elég volt az unalmas politizálásból – szólalt meg eltökélten Irene. – Johnnie-val átmegyünk a gyerekszobába zenét hallgatni.

Irene elmagyarázta nekem, ahogy a Bradshaw gyerekek lassanként kinőttek a gyerekkorból, a ház túlsó végében elhelyezkedő, kertre nyíló gyerekszoba is velük változott, és olyasmi lett belőle, amit az amerikaiak „rumliszobának" hívnak. Az eredeti szerepét még hordozta nyomokban – a már megfakult rózsaszínű falak, rajtuk a régi képekkel és rég elfeledett mesekönyvek, melyeket már senki sem olvas el – de ezek a nyomok beleolvadtak a napsütötte, meleg szobába, amelyben láthatóan a nappaliban eltöltött hőskor után ide száműzött és csálén illeszkedő védőhuzattal letakart vénséges, kiült dívány terpeszkedett, ami azért még kiszolgálta a gyerekeket.

Irene itt tartotta a hordozható, fekete lemezjátszóját és egy rakás lemezt – szinte mindent Noel Cowardtól és még több tucatnyi Ambrose-, Jack Hylton- és Carroll Gibbons-slágerlemezt. A szobában nem volt szőnyeg, és Irene gyönyörűen eltáncolt velem egy Jack Hylton-dalt, amelyben az énekes azért esdekelt, hogy „Ó, mondj valamit, amiről mindig te jutsz majd eszembe!" És rajtam

kívül nem volt ott senki a szobában, hogy észrevegye, ahogy Irene a vállát hátrafeszítve hozzám simul ott, ahol a leginkább éreztem, és ahol ő is a leginkább észlelhette, hogy érzem.

Nem nagyon akartam volna lefektetni – bár ki tudja, lehet, hogy ez is afféle „Vicki-helyzet" volt, de nem *igazán* kívántam. A bőségesen adagolt hideg zuhannyal és teniszezéssel megtanultam valahogy kordában tartani a vágyaimat – persze ez arra nem vonatkozott, ha provokálnak. Ez itt most más helyzet volt, egy csinos lány az ágyékomhoz nyomta a sajátját, és miközben tovább táncoltunk, halkan megvallotta nekem, hogy még nem jutott teljesen túl egy boldogtalan szerelmen, „egy nős emberrel, ráadásul" tette még hozzá sokatmondón.

Meg aztán volt valami egészen étvágygerjesztő benne. Szép ugyan nem volt, de csinos igen, jókedvű, egészséges, tiszta és incselkedően szőke. Az sugárzott belőle, hogy az életet, kérem, élvezni kell, és fütyüljünk a következményekre. Sok szempontból Nasira emlékeztetett, bár annyira azért nem volt csinos. Könnyed életfilozófiája mögött nyilván az állt, hogy gazdag család sarja. De hogy szerelmes lenne belém, arra még csak célzást sem tett soha, valószínűleg csak egy barátra volt szüksége, akivel nem kell alakoskodnia.

A visszafordíthatatlan pillanat akkor érkezett el, amikor rádöbbentem, hogy valamivel illik viszonoznom Bradshaw-ék pazar vendégszeretetét, ha mással nem, el kell vinnem valahová Irene-t legalább. Arról szó se lehetett, hogy az egész családot meghívjam a Fulham úti legénylakásra, de *valamit* muszáj volt lépnem.

– Mit szólna az Aldwychhoz? – kérdeztem tőle. Akkoriban egész London Tom Walls, Robertson Hare és Ralph Lynn tréfáin kuncogott a legutóbbi Ben Travers-bohózatban.

– Maga egy angyal! Alig vártam már, hogy megnézhessem!

A probléma abból adódott, hogy miképp vigyem haza színház után, mivel nem volt autóm.

– Ugyan már, ez nem gond. Majd alszom Jane-nél – hozta elő egy régi, immáron férjezett iskolai barátnőjét, aki vasárnaponként olykor felbukkant Wimbledonban.

– Szóljon, amint megvannak a színházjegyek, és akkor felhívom telefonon. Az ilyen kiruccanásokon mindig nála szoktam tölteni az éjszakát.

Gyönyörű, langyos júniusi este volt, és London még mindig csillogott a koronázást követő ünnepségektől – addigra már történelem volt a trónfosztás, VI. Györgyöt már hisztérikus izgalmak közepette uralkodóvá koronázták alig egy hónappal azelőtt. Ahogy megkerültük az Aldwych bejáratát, és a Strandre értünk, az utcákat zászlók és feliratos lobogók borították, amelyeket a brit birodalmi értekezlet tiszteletére tűztek ki.

Késői vacsorát fogyasztottunk a Savoyban, és Carroll Gibbons-dalokra táncoltunk, amikor – nem kis meglepetésemre – Irene a fülembe súgta:

– Menjünk, jó?

– Ilyen korán? De persze, ha úgy kívánja. – Kifizettem a számlát, és így szóltam: – Mindjárt szerzek egy taxit. – Aztán, gondolván, hogy vagy fáradt, vagy unja az egészet, még hozzátettem: – Elviszem Jane-ékhez.

– Jane-ékhez? Maga igazán vicces fiú, Johnnie!

– Mi ebben a vicces?

– Eszem ágában sincs Jane-ékhez menni. Ezt a butaságot meg honnan vette? Jane a kedvenc alibim, mindig az volt, az is marad. Nem rá vagyok kíváncsi, hanem arra a maga híres garzonjára.

Ja, ez tiszta beszéd… ebből tudható, mire számít! Ahogy a sötét folyosón a zsebemben matatva a lakáskulcsot keresgéltem, hirtelen

szédületben úgy éreztem, egy szakadék szélén állok; most még nem késő megfutamodni, gyorsan megszabadulni ettől a nőtől, soha többé rá nem nézni, visszamenni akár Szingapúrba, ha kell. Lelki szemeim előtt megjelent Julie, egyedül, San Franciscóban, tízezer kilométernyire. Már egy éve is megvan, hogy azt az egyetlen levelet kaptam tőle, ki tudja, mi történt vele azóta, még az sincs kizárva, hasított belém a féltékenység, hogy talált magának valakit. De akkor is, hát nem aljasság akár csak gondolnom is arra, hogy Irene-t bevigyem a lakásomba, amikor pontosan tudom, mit vár tőlem?

Felgyújtottam a villanyt, és előreengedtem, aztán elővettem egy üveg skót whiskyt.

– Csudaszép – szólalt meg végül. – Isteni, úgy örülök, hogy eljöttem.

Töltöttem neki egy italt, rám nézett, és azt kérdezte:

– Ugye, szerelmes valakibe?

Bólintottam.

– El fogja venni feleségül? – És amikor csak némán megcsóváltam a fejem, azt mondta: – Szegény Johnnie. Bár én például nem akarok se férjhez menni, se szerelembe esni. És ha valaha férjhez megyek is, az nem szerelemből lesz.

– Ezt nem mondhatja komolyan.

– Dehogynem. Utálom a bonyodalmakat. Olyasvalakire van szükségem… mint te.

– Aha. – Igyekeztem elképedt arcot vágni, de belül hirtelen megkönnyebbültem. Mert belebonyolódni valakibe, hagyni, hogy belém essen – igen, az lett volna az igazi hűtlenség Julie-val szemben. De ha ez a lány itt csak egy újabb Vicki – színtiszta élvezet hátsó gondolatok és jelenetek nélkül –, akkor ezzel nem követek el nagyobb erkölcstelenséget (a saját felfogásom szerint legalábbis), mint az a már eljegyzett francia fiatalember, aki úgy vigyázott

mennyasszonya szüzességére, hogy inkább a helyi kuplerájt látogatta.

– Ugye érted, mire gondolok. Te a barátom vagy, Johnnie. És ugyan miért ne lehetne két barátnak… szóval, örömöt szereznie egymásnak?

– Igazad van, miért ne? – Még beszélni is úgy beszélt, mint Vicki, bár Irene idősebb volt nálam két évvel.

– Hát nem még jobb is így? Szenvedés, lelkifurdalás és problémák nélkül?

Történetesen tudtam, hogy nem így van. Hiszen kipróbáltam így is, úgy is, és pontosan tudtam, hogy olyasvalakivel szeretkezni, aki nélkül élni se képes az ember, maga a csoda, aminek semmi sem ér a nyomába.

– Megvannak a kétségtelen előnyei – nevettem el magam. – És az is biztos, hogy a lábaidnak jobban használ, mint a tenisz!

– Te disznó! – Megcsókolt, finoman, mintha a nővérem volna.

Mielőtt elmentem hazulról, égve hagytam a gyér fényű éjjeli lámpát az emeleti hálószobácskában, és amikor később a karjaimban feküdt már, és kezével a szőke hajtincseimmel játszadozott, így szólt:

– Érdekesen viselkedsz, amikor nem beszélsz. Érezni, hogy *szerelmes vagy* – nem is akárhogy.

Bólintottam. Úgy éreztem, erre nincs mit mondanom.

– Prímán passzolunk egymáshoz – döntötte el végül a kérdést. – Semmi kötöttség, de nagyon boldog vagyok, hogy találkoztunk… meg minden. Tartsuk meg ilyennek. Hogy is mondják a regényekben? Maradjunk jó barátok.

– Micsoda meghittség… – nevettem el magam.

– Egyrészt meghitt, másrészt *éhes!* Mennyi az idő? Hajnali kettő! – Aztán szinte állati energiával kiugrott az ágyból azokkal a

hosszú, karcsú lábaival, magára rántotta a kínai hálóköntösömet, és az kiáltotta: – A fürdőszoba lent van, ugye? Megmosdom, aztán rögtön sütök egy szalonnás rántottát. Majd szólok, ha kész.

Elnyúltam ott, és rágyújtottam egy cigarettára – amit szinte soha nem tettem az ágyban –, és az orromat a sülő szalonna konyhából felszálló illata csiklandozta. Szalonnás rántottát fogunk enni az éjszaka közepén, miután igazán nagyszerűen mulattunk az ágyban!

Ez aztán az élet! Nem vagyok szerelmes – és nem is leszek soha másba, mint Julie-ba.

10

Augusztus közepe táján telefonált egyszer Tim, hogy megint eltávot kapott, és Londonba jön.

– Lehetne valamit bulizni… már nem valami nagy dologra gondolok, csak úgy? – kérdezte. – Úgy érzem, mintha évek teltek volna el azóta, hogy utoljára Londonban jártam. Szóval, ha fel tudnál hajtani két csajt… persze csak színházba menni, esetleg vacsorázni.

– Majd megpróbálom – ígértem meg neki, és amikor megállapodtunk az időpontban, felhívtam Irene-t telefonon. A Bradshaw-házban valahogy mindig nyüzsögtek az egészséges, jókedvű lányok. – Sorsold ki valamelyiküket – javasoltam Irene-nek. – Bármelyik megteszi. Tudod, a bátyám kicsit nehézkes fiú.

Tim előzőleg megállapodott az egyik tiszttársával, hogy annak a szüleinél, a King's Road környékén lévő lakásukban szállnak meg, de napközben benézett hozzám az irodába. Már hónapok óta nem láttam, s most valahogy még soványabbnak, még komorabbnak és még a szokásosnál is fenyegetőbbnek tűnt. Nem volt ebben semmi gonoszság, csak hát soha egy sóhajtásnyi testvéri szeretetet sem volt képes kisajtolni magából. Flanelnadrágban és egy blézerben érkezett.

– Tudod, nem való egyenruhában járni, ha az ember nincs szolgálatban – jegyezte meg a kelleténél talán egy árnyalattal fontoskodóbban. Amint Mr. Cowley meghallotta, hogy Tim bejött hozzám az irodába, nyomban besietett, és csak úgy sugárzott róla főnöki dagályossága. Őt is meglepte Tim bő szárú flanelnadrágja.

– Isten hozta nálunk, hadnagy – mondta.

– Itt semmi se változik… ugyanaz a hely, ugyanazok az arcok. – Tim mindig is ilyen enyhe, éppen csak kivehető leereszkedéssel beszélt. Nem volt kellemetlen, csak mindenkinek értésére adta, hogy ő a tuan bezar legidősebb fia, s én megfigyeltem annak idején, hogy a szingapúri alkalmazottaink nagyon jól fogadták a stílusát, mondhatni, *pontosan* ezt várták el a főnök fiától.

– Nagyon hiányzik nekünk, hadnagy úr – búgta Mr. Cowley –, de tiszteljük önt, amiért a hazáját szolgálja. Fel kell készülnünk rá, hogy megvédjük a… – Hangja elhalt, bár nekem egy pillanatra az volt a benyomásom, hogy a Dexter-birodalom védelméről akar értekezést kezdeni.

– Süket duma! – morogtam a fogam között. Tim viszont úgy vette, mint egy neki kijáró bókot.

– Hát igen, a hadsereg tisztjének lenni hivatás – magyarázta.

Legközelebb, akkor láttam viszont, amikor a lányokkal találkoztunk. Be kell ismernem, hogy nagyon elegánsan mutatott a szmokingjában, ami Londonban még mindig nagyon divatos volt akkoriban.

– Fantasztikus, hogy még mindig jó rád – mondtam vigyorogva. – Istenem, az öreg Ah Csum… – A Dexter dinasztia férfi tagjainak emberemlékezet óta ez a kínai szabó, Ah Csum készítette a ruháit, akinek az Orchard út végén volt a műhelye.

– Hogy kicsoda? Ja, persze, csak kiment a neve a fejemből – dörmögte Tim. Ugyan már! Mi a fenének játssza ez itt az eszét? Legalább százszor járt Ah Csum műhelyében. Aki nem ismerte Timet, azt hihette volna, hogy csak átutazóban fordult meg Szingapúrban. Nyilvan a hadsereg az oka. És talán valami önvédelmi mechanizmus (ez csak úgy futólag villant át az agyamon), amire szüksége lehet az olyan embernek, mint Tim, aki egyetlen külföldiként bekerül egy rakás yorkshire-i legény közé, akik gazdag

nemesi családok Oxfordban és Cambridge-ben nevelkedett sarjai, büszkék a hagyományaikra, és alighanem éppolyan lekezelően bánnak a Tim-féle jöttmentekkel a KOYLI-ban, mint ahogy Tim szokott a Dexter-cég alkalmazottaival.

A lányokkal abban maradtunk, hogy odajönnek egy italra a garzonomba, mielőtt elindulunk a Mayfairbe, Ambrose vendéglőjébe vacsorára és táncra. Irene végül is egy Jill nevű lányt választott ki arra az estére, akivel találkoztam már a vasárnap délutáni teniszpartikon, de akinek képtelen voltam megjegyezni a vezetéknevét a tipikusan angol, halkan és hangsúlytalanul előadott bemutatkozás alkalmával. A választást láthatóan főként az indokolta, hogy Jill mindnyájunkat el tudott fuvarozni aznap este a golyóorrú Morrisával. Az este óriási sikernek bizonyult, mert Timet valósággal elbűvölte… nem Jill, hanem Irene.

– Öregem, ez a lány kész főnyeremény! – fordult hozzám Tim, amikor a lányok visszavonultak női dolgaik elintézésére a mosdóba. – Hogy került ez a te utadba? – A kérdésnek olyan éle volt, mintha szerénytelenül viselkedtem volna, mintha – a viktoriánusoknak volt egy ilyen kifejezése – a társadalmi státusomnál magasabbra akarnék kapaszkodni.

– Teniszezéskor – feleltem, és amikor láttam, hogy megnyúlik az arca, elnevettem magam. – Pedig még csak nem is teniszezik. Mindig azt mondja, az árt a lábainak.

– Teljesen igaza is van – kiáltott fel Tim. – Mondd csak, ugye… szóval, ugye nem jársz vele…?

– Ugyan már, persze hogy nem! – nevettem fel hangosan. – Időnként elviszem valahová, ez is inkább csak egy gesztus Bradshaw-éknak a rengeteg meghívásért, és az nem vitás, hogy isteni partner.

Úgy éreztem, mindjárt felteszi majd ugyanazt a kérdést, amit

annyi évvel azelőtt Vickivel kapcsolatban, hogy vajon lefeküdtem-e már Irene-nel. Bárcsak tényleg megkérdezte volna! De abban a pillanatban, miközben Ambrose épp belefogott „A szerelem a legédesebb gyümölcs” című slágerébe, a lányok visszaérkeztek az asztalunkhoz, és Tim máris felpattant, és így szólt Irene-hez: – Olyan andalító ez a zene…

Annyi idős korunkban soha ki nem hagytunk volna egy táncot, és mivel mindkét lány kitűnően táncolt, mindegy volt nekem, ki lesz a partnerem. De közben magamban azt kívántam, bár ne jöttek volna vissza még a lányok. Mert ha Tim rákérdezett volna, akkor biztosan elmondtam volna neki az igazságot, és attól sok minden másképp alakul a későbbiekben.

Másnap reggel Tim és Irene is felhívott telefonon az irodában. Tim azért, hogy elmondja, estére randevút kért Irene-től, mindezt olyan hangon, ami kérdezés nélkül is azt tudakolta, vajon nincs-e kifogásom ellene. Irene, hallottam visszafojtott kuncogását a kagylóban, ugyanezért hívott. De ő tényleg meg is kérdezte:

– Nem bánod, Johnnie?

– Persze hogy nem. Mi csak jó barátok vagyunk, nem ebben maradtunk?

– Te dög! – nevette el magát. – Neked tényleg mindegy!

Tim nemcsak aznap este randevúzott Irene-nel, hanem a szabadsága minden egyes hátralévő estéjén. Csak azért lepődtem meg, mert a bátyám mindig úgy viselkedett, mint akit nem nagyon érdekelnek a nők.

Aztán az utolsó nap, mielőtt vissza kellett volna mennie Richmondba, Tim felhívott, és meghívatta magát a lakásomra egy italra.

– Mondanom kell neked valamit – búcsúzott nagy titokzatosan

a beszélgetés végén.

Este hét körül érkezett, és miután töltöttem magunknak két gin-tonikot, minden átmenet nélkül kibukott belőle.

– Eljegyeztük egymást!

Annyira készületlenül ért a bejelentése, hogy kiesett a pohár a kezemből, és bár sikerült félúton utánakapnom, a tartalma a nadrágomra loccsant.

– Te csirkefogó! – próbáltam közben letörölni a ragacsos tonikot magamról.

– Nem is gratulálsz? – Kinyújtott kezét megszorongattam a tonikos kezemmel.

– Hát ez igazán nagyszerű! Nagyon örülök neki, Tim. Biztos vagy a dolgodban?

– Én attól a pillanattól fogva tudtam, amikor megláttam – mondta azzal a bicskanyitogató pökhendiségével, ami mintha azt akarta volna tudatni, hogy ha egyszer *ő* biztos valamiben, akkor ott még a lehetősége is kizárt a tévedésnek.

– Nem vitás, Irene nagyszerű lány – mondtam. – Miatta is örülök, meg miattad is. És Bradshaw-ékból is kitűnő családod lesz.

– Hogyne, tisztában vagyok vele. Természetesen elmentem Sir Keithhez, hogy a hozzájárulását kérjem.

– Természetesen. – Nem vette észre a gúnyt a hangomban.

– Ugye nincs harag, öregfiú? – Megint azt a dühítő pillantását vetette rám, ami most azt üzente, hogy a szerelemben és a háborúban minden megengedett, és különben is, győzzön a jobb – az pedig már győzött is.

– Mikor lesz az esküvő?

– Még várunk vele. Irene-nel megvettük a jegygyűrűt Cartier-nál. Táviratoztam Jack papának. Azt mondta, a gyűrűt ő akarja megvenni nekünk, afféle eljegyzési ajándékként. Borzasztóan rendes

tőle!

– Hát, akkor ezek szerint én is lassan valami kenyérpirító után nézhetek – vigyorodtam el. Első gondolatom az volt, hogy Timnek nem szabad tudomást szereznie jövendőbeli feleségéhez fűződő intim, bár semmire sem kötelező viszonyomról, amihez Irene is ragaszkodott, amint az kiderült, amikor a Tim visszautazását követő napon sürgősen ebédre hívott az irodához közeli Veeraswarny vendéglőbe.

– Igazából eszem ágában sincs férjhez menni – mondta már-már kétségbeesetten, mintha csak Natasát hallottam volna annak idején –, de már huszonöt éves vagyok, és apa le nem száll rólam… meg azt is tudom, hogy *te* nem akarsz elvenni… Tim meg… nos, anya és apa teljes izgalomban vannak, hogy egy tiszt lesz a… ja, és jut eszembe… torkig vagyok a szülői házzal… alig várom, hogy elkerüljek otthonról!

– Jó, jó, persze, megértelek, drágám. Akarom mondani, *egyáltalán nem értem* – nevettem el magam. – Hiszen nálatok mindig olyan jó a hangulat, úgy összetartotok.

– Az lehet, hogy vasárnaponként így látod – felelte keserűen. – De nekem elegem van belőle. Apa és anya állandóan csak veszekszenek. És mindig ugyanaz a téma – a drágalátos Bill öcsém. Aki egy semmirekellő, Johnnie. Nem akar dolgozni, és a kisujját se mozdítja. Apu mindig méregbe gurul, és azzal fenyegetőzik, hogy kidobja a házból, anyu meg állandóan a védelmére kel.

– Nem értem, nekem mindig rendesnek tűnt.

– Ragaszkodónak ragaszkodó – már persze, ha ennél többet nem kell nyújtania. Nem, nekem elegem van ebből.

– Nekem viszont hiányozni fogsz – mondtam. – Fura egy dolog, de mintha az lenne a sorsom, hogy folyton búcsút kell mondanom a legcsinosabb lányoknak, csak mert… – Vicki jutott az eszembe.

– Talán, mert ők házasodni akarnak, te meg nem.

– Hát, akárhogy is, Irene, ami kettőnk közt történt, igazából soha meg sem történt, de örökké barátok maradunk.

– Nem is vártam tőled, hogy mást mondj.

Engem csak egy dolog nem hagyott nyugodni – Timnek ez a hirtelen lángra lobbanása. Valahogy soha nem úgy jött elő nekem, mint aki folyton a nők után koslat – épp ellenkezőleg. Még a Tanamerában feltűnt nekem, hogy valósággal irtózik a nőkkel való fizikai kontaktustól, és ez még mamával szemben is igaz volt; nem tett vagy mondott semmi olyat, ami magyarázatot adott volna a viselkedésére, de valahogy mindig távol tartotta magát a nőktől. Elő nem fordult volna, hogy megcsókolja Natasát. Ki tudja, talán többek közt pont azért utált engem, mert körülöttem mindig voltak nők; persze az is lehet, hogy épp ettől lettem érzékenyebb, és ezért képzelődöm ennyit. De arra mindenképp kíváncsi voltam, vajon mire ment Irene-nel.

– Mondd csak – kérdeztem tőle irigységet színlelve –, az ágyban van olyan jó, mint én?

– Kibírhatatlan vagy, Johnnie – kuncogott az összeesküvők bizalmas pillantásával. – Miből gondolod, hogy Tim *olyasmit* csinált volna velem? Ő pontosan tudja, mi az erkölcsös viselkedés. Világosan az értésemre adta, hogy szerinte ha az ember szeret valakit, akkor az ilyesmivel megvárja a nászéjszakát.

– Ez azt jelenti, hogy te is várhatsz addig! Mert lehet, hogy kibírhatatlan vagyok, de még én sem vetemednék arra, hogy viszonyt folytassak a bátyám menyasszonyával. Mert hiszen az vagy, nem igaz?

– Persze hogy nem lehet viszonyunk. Én mindig hűséges voltam az embereimhez. És tudom, hogy megértesz. Véget kell vetnünk a randiknak. Ezt kívánja a becsület, igazam van?

Akkor úgy gondoltam, hogy ezzel vége lett egy kellemes és élvezetes barátságnak, amelyben őszinték lehettünk egymással, egy olyan Vicki-féle kapcsolatnak, amely eltartott néhány boldog, felhőtlen hétig.

11

1937 őszére Angliában is kezdték belátni, hogy fennáll egy európai háború lehetősége. Éreztem, ahogy megváltoznak a reakciók földrészünk eseményeire, kisebb mértékben a távol-keleti térség történéseire is, ahol a japánok Peking után immár Sanghajt is elfoglalták, s az ottani Nemzetközi Zóna olyan volt, mint egy fehér sziget a háborgó sárga tengerben.

A Jack papától kapott levelekből megtudhattam, hogy Szingapúrban még érzékenyebben reagáltak a japán agresszióra. Érkezett egy fura és sürgős távirat is az ottani irodából: arról érdeklődtek benne, mennyi ideig volt Miki Angliában. Amikor visszatáviratoztam, az a válasz jött, „részletek érkeznek légipostai levélben".

Ebből aztán kiderült, hogy Bonnard és Miki újabb jókora rendelést készülnek leadni nekünk az előre gyártott barakkjainkra. Apa azt tudakolta, Miki szólt-e nekem a dologról, és vajon kért-e ajánlatot brit cégektől is. És megkért, próbáljak informálódni mind pénzügyi, mind kormányzati körökben, tapasztalható-e komolyabb japánellenes hangulat.

„Óriási rendelésről van szó, és én kedvelem Bonnard-t – írta Jack papa –, de a szingapúri-kínai szövetség a japán áruk totális kereskedelmi bojkottjával fenyegetőzik, és értem is az álláspontjukat. A kínai barátainkat azonban nem szeretném megbántam. Nekünk most a jövőre kell gondolnunk."

Némi informálódás után azt válaszoltam neki, hogy Angliában is érezhetően nőtt a japánellenes hangulat, sőt szinte hivatalos állásponttá vált kormánykörökben, ennek ellenére senkit sem

foglalkoztat a japán-kínai háború eszkalációja.

Ami azt illeti, amióta London állandó lakója lettem, világossá vált előttem, miért nem vették a britek soha komolyan a japánokat. Egyre jobban rettegtek egy európai háborútól. Az év elején a jövedelmi adót 4 shilling 9 pennyről 5 shillingre emelték, hogy növeljék a fegyvergyártásra szánt büdzsét, és Baldwin, aki közutálatnak örvendett a Mrs. Simpson-ügyben játszott szerepe miatt, májusban lemondott, a többség pedig úgy vélte, Neville Chamberlain se sokkal különb.

Jól lehetett érezni a háborús félelmeket. Nem attól féltek, hogy elveszítjük a háborút – mindig újra elképedtem tőle, mennyire elképzelhetetlennek tartják a britek, hogy valaha is elveszítsenek egy háborút –, hanem inkább a rombolástól és emberáldozattól, amit az esetleges német légitámadások okozhatnak a nagyvárosokban. Mert szerezhettünk tapasztalatokat arról, milyen gyilkos hatása lehet a nagy erejű robbanóanyagoknak, ha a levegőből a szerencsétlen polgári lakosság nyakába zúdítják őket, amint az néhány hónappal korábban Spanyolországban történt, a guernicai bombázás során.

Légoltalmi előkészületeket tettek, és felállították a légvédelmi osztagokat, a LÉGÓ-t; a kormány úgy számított (az I. világháborúból megmaradt szórványos feljegyzésekből jutottak erre a következtetésre), hogy egy-egy tonnányi ledobott TNT ötven sebesült és halott áldozattal jár. Azt is feltételezték, hogy ha valóban kitör a háború, a németek olyan nagyszámú bombázógépet tudnának hadrendbe állítani a brit városok ellen, hogy akár félmillió is lehet a halottak és ennek a duplája a sebesültek száma, ami azt jelentette, hogy akár minden huszonötödik brit polgár áldozatul eshet.

Furamód ettől a Dexter-cégnek csak még több lett a munkája, mert a kereslet megnőtt az ónra és a gumira, mivel mindkettőre

égető szükség volt a légósisakok, gázmaszkok és páncélozott járművek gyártásánál. Malájföldön és Bruneiben már akkor is egymillió-kétszázezer hektáron álltak a gumifák, és most arra készültek, hogy minden gátat elmozdítsanak az újabb telepítések elől, ezért aztán a gumi ára, ami 1935-ben még kilónként nem egész 1 shilling és 8 penny volt, majdnem egy egész shillinggel megdrágult, ami mindannyiunknak sokat számított. Ugyanez volt a helyzet az ónnal is. A fegyverkezési hajsza beindulásának hírei meglódították a spekulánsok fantáziáját is, amitől a fém ára egy ponton tonnánként 233 font fölé szökött. Pazarul ment az üzlet, még a teherszállítási díjtételek is megduplázódtak 1937-re.

A legkülönösebb az volt az egészben, hogy bár az ismerőseim mind tisztában voltak a háborús veszéllyel, ez a legkisebb mértékben sem befolyásolta a mindennapi életüket. Furamód mintha egész Nagy-Britannia ragaszkodott volna hozzá, hogy valamiféle megjátszott közönnyel kezelje a jövőt, hogy össznépi szemhunyással a közelgő vész előtt megpróbálja a tűnő élvezetekből még utoljára kisajtolni az utolsó cseppeket, mielőtt az ítélet napja elérkezik.

A háborús veszélynél sokkal jobban izgatott mindenkit, amikor Amelia Earhartnak nyoma veszett, miközben magányos pilótaként megpróbálta átrepülni a Csendes-óceánt; amikor a *Hindenburg* léghajó pillanatok alatt semmivé égett amerikai leszállásakor, vagy amikor a *Normandie*-nak sikerült kevesebb mint négy nap alatt átszelnie az Atlanti-óceánt.

Aggodalomnak nyoma sem volt, engem se bántott semmi gond, amíg, úgy öt héttel azután, hogy végleg szétváltunk Irene-nel, fel nem hívott telefonon. Nagyon ijedt volt a hangja.

– Találkoznunk kell, most azonnal. – Noha nem láttam, csak hallottam, éreztem, hogy valami baj van.

– De hiszen megbeszéltük, hogy nem találkozunk többet…

– Tudom, azonban ez most más… megváltozott a helyzet!

– Csak nem Tim gondolta meg magát?

– Ugyan, dehogy, ne légy ilyen buta. Felmehetek ma este?

Amikor este becsöngetett a stúdióba, halvány gőzöm se volt róla, hogy miben lesz részem. Semmi sem jelezte a vészt, nem volt figyelmeztetés, arra sem maradt időm, hogy mély lélegzetet vegyek.

– Kérsz valamit inni?

– Nem jött meg – jelentette be valami egészen színtelen, sürgető, csüggedt hangon. – Kilencedik hete.

Az első gondolatom az volt, bárcsak ez az én fatökű bátyám mégiscsak lefektette volna!

– Tőlem vagy terhes?

Irene csak bólintott.

– Régóta ismerjük egymást, és én a barátod vagyok, Johnnie. Semmiképp se vernélek át. Ahhoz túl fontos vagy nekem. – Fanyarul elmosolyodott. – Ami azt illeti… közelebb állsz hozzám, mint Tim. Meg aztán, tudod… én tényleg csak *egy* férfival járok egyszerre. Amíg együtt voltunk, csak te voltál az életemben.

Ezt én is tudtam, és meg is mondtam neki, hogy legalább vigasztaljam valamivel.

De azért valamin elgondolkoztam.

– Tudod, én azt hittem… szóval, hogy az első alkalom után elkezdtél védekezni.

– Így is volt. Jane megmondta, hogy mit kell használni, és azt is, hogy hol juthatok hozzá. Ahányszor szeretkeztünk, egy kis zacskónyit mindig feloldottam vízben, és azzal mosakodtam meg utána… de nem úgy néz ki, mintha ért volna valamit, és most kétségbe vagyok esve. – Leült a sarokban a dívány szélére. – És félek, úgyhogy légy szíves, *töltsd ki* azt az italt, Johnnie!

Kimentem a konyhába jégért, és amikor visszajöttem,

tanácstalanul újra megszólalt.

– Fogalmam sincs róla, mit kell tennem ebben a helyzetben. Apunak meg se merem mondani. Biztosan kiveri nála a biztosítékot, mint ahogy Timnél is, gondolom.

– Egész jól passzolnak egymáshoz, Tim meg a papád, nem?

– Úgy, ahogy mondod. Nem is tudom, melyiküktől tartok jobban.

Jó erősre kevertem az italt, fele-fele tonik és gin, és Irene alaposan meghúzta.

– Olvastam az abortuszról egy csomó helyen, de gőzöm sincs róla, hogy kell az ilyesmihez hozzáfogni.

– Próbálj megnyugodni – ültem oda mellé a díványra. – Majdcsak kitalálunk valamit.

– Úgy félek, Johnnie. Bármire hajlandó vagyok, de kiver a verejték, ha ezekre a zugorvosokra gondolok.

Engem is elfogott az ijedelem, kiváltképp, mert eszembe jutott Natasa, amikor Vicki váratlanul odahívatott a lakására, és Nasi ott feküdt a kanapén, vértelen arccal, mint aki bármelyik pillanatban elájulhat, és akkor megszólalt Julie: „Épp most járt egy hentesnél szegény."

És nem csak féltem. Nekem sem volt halvány fogalmam se, mihez kezdjünk. 1937-ben az abortusz még szitokszónak számított. Hallottam már olyan esetekről, hogy olykor egy-egy jó öreg doktor bácsi, a család régi ismerőse, segített valami szokatlan módon az olyan pácienseken, akikben tökéletesen megbízhatott; sajnos azonban a Dexter famíliának nem volt ilyen ismerőse Angliában.

– Istenem, mit fog szólni Tim, ha megtudja? – sóhajtott alig hallhatóan.

– Jó ég tudja. De nem lesz túl kellemes, az biztos.

– Ki mondja meg neki?

– És apádnak?

– Ó, Johnnie, annyira sajnálom, hogy ekkora bajt okoztam. Nem gondolod, hogy Tim talán mégis…?

Megráztam a fejem.

– Kizárt, hogy elvegyen állapotosan. Nem… ezt akármibe lefogadom. Pláne ha majd rájön, hogy a gyerek az enyém. Tudod, talán nem kellene ezt neked elmondanom, de az az igazság, hogy Tim ki nem állhat engem.

– Ezt nem mondod komolyan.

– Pedig így van.

– De hát az hogy lehet?

– Talán mert nekem minden kijutott az életben, neki meg szinte semmi. Irigység, ami mára keserűséggé változott. Persze azért nem gyűlöl. Én talán nem vagyok mindig felhőtlenül boldog, de élvezem az életet. Ő meg a hangulatai rabja, és alig van valami öröme… legalábbis addig így volt, amíg nem találkozott veled. Tim fura fiú. Hűvös és nehéz a természete. Az ember nem is érti, hogyan lehet az, hogy valaki összefut egy ilyen bomba jó csajjal, mint te, és nem dönti le az első adandó alkalommal?

– Istenem, bárcsak lefektetett volna! – visszhangozta most Irene az én korábbi gondolataimat. – Akkor most sokkal egyszerűbb volna a helyzetünk.

– Vagy legalábbis fogalmunk se lenne róla, hogy kié a gyerek, nem igaz?

– Te egy igazi elvetemült alak vagy, Johnnie – mondta, de elnevette magát.

Kicsit lehiggadt, mire indulnia kellett. Eszem ágában sem volt ott tartani őt éjszakára, és másnap haladéktalanul megoldás után kezdtem kutatni. Olyan nehéz volt az ügy, mintha a holdutazásomat akarnám előkészíteni. Szűk baráti körömben senkinek sem volt a

leghalványabb elképzelése sem arról, hol lehet illegálisan abortuszt végeztetni. El sem bírták volna képzelni, hogy „tegyenek valamit” egy „rendes” lány érdekében, aki bajba jutott.

– Legjobb lesz, ha szépen lenyeled a keserű pirulát, öregem, akárcsak közülünk a többség – mondta nekem az egyikük kuncogva a Queen’s ivójában.

– Miféle keserű piruláról van szó? – kérdeztem, és a leghalványabb elképzelésem sem volt róla, hogy a mi az ördögről beszél.

– Miről, miről… öregem? Hát arról, hogy a barátaink fele még most is boldog agglegény lenne, ha nem marad úgy a barátnője.

– Ja, értem – esett le végre a tantusz.

– Vedd el szépen a kislányt! – Aztán miközben rendelt még két korsó sört, hahotázva így folytatta: – Két év házastársi marakodás, és már észre se veszed a különbséget!

Talán épp ez a kissé léha beszélgetés a Queen’s-nél ültette el a fejemben a gondolatot, hogy valóban, egy úriembernek (még ha Szingapúrból jött is) nemigen van más választása, mint hogy kövesse a fenti tanácsot. Nem voltam szerelmes ugyan Irene-be, de mivel úgyse vehetem soha feleségül Julie-t – ez mostanra világossá vált előttem –, az agyam egyik hátsó zugában ott motoszkált az ötlet, hogy talán még jobban is jövök ki, ha elveszek egy olyan lányt, akit ugyan nem szeretek, de aki vitán felül elsőrangú felesége lesz egy jövendő tuan bezarnak, akiből kifogástalan anyja lesz a Dexter csemetéknek, és aki prímán be fog illeszkedni a családba. (Fel se merült bennem, hogy máshol is lakhatnánk, mint a Tanamerában.) Ráadásul ez a kettőnk közti meghitt, baráti viszony alighanem jobb alapja lehet egy hosszan tartó kapcsolatnak, mint a szenvedély, aminek – ha egyszer ellobbant a láng – csak az űr marad a helyén.

Mivel Julie-t nem vehettem feleségül, ezért *egyáltalán* nem volt

kedvem a nősüléshez. Tökéletesen elégedett voltam a legényéletemmel. Viszont amikor majd elérkezik a szingapúri visszatérés ideje, akkor (megváltozott társadalmi szerepemben) nem lesznek kéznél a Vickik és Julie-k.

És eszembe jutott Szonja néni levele is. Igazat kellett adnom neki. Amikor Julie-val együtt visszatérnek majd Szingapúrba, Julie-nak sokkal egyszerűbb lesz az élete, ha addigra nekem már „rendes" angol feleségem van. Ha másért nem, lényegesen könnyebbé és minden gyanakvástól mentessé válna az elkerülhetetlen napi érintkezés Julie és köztem, ha én már nős vagyok, hisz végtére is a Szung család továbbra is a szomszédunk marad. Ez ugyan önmagában még elég gyér ok volt a nősülésre, de azt reméltem, ha megállapodom egy másik nő mellett, talán végleg megszűnik az a valaha volt ellenállhatatlan vágy, hogy amint meglátom, azonnal ölelnem és csókolnom kelljen Julie-t. Igen, minden összeillett, az életemet, amit úgy összekuszáltam, végre megnyugtató rendbe tenné ez a megoldás. Még Jack papa is meg lenne elégedve, mert egy tuan bezar mellé elképzelni sem lehet egy Irene-nél megfelelőbb asszonyt.

Három nap múltán felhívtam Irene-t.

– Na, sikerült találnod valakit? – kérdezte szorongással a hangjában.

– Biztos, hogy csak ketten vagyunk a vonalban?

– Biztos, Johnnie, csak te meg én. Van valami… újság?

– Mit szólnál, ha holnap együtt vacsoráznánk? És aztán esetleg meglátogatnánk Jane-t… ha érted, mire gondolok?

– Úgy érted, menjünk fel hozzád? Nem, azt nem.

– Tudod, úgy képzeltem, hogy eljössz hozzám, főzöl valami vacsorát, aztán ágyba bújunk, és ott elvagyunk, amíg eljön az ideje,

hogy reggelit készíts – ugrattam.

– Te is tudod, milyen nevetséges ötlet, hogy… – igyekezett könnyedén beszélni, de a hangjából kiérződött az idegesség.

– Kedves Bradshaw kisasszony – mondtam határozottan –, én nem vagyok olyan régimódi ember, mint Tim bátyám. Úgy gondolom, ha egy fiatalember úgy döntött, hogy feleségül vesz egy hölgyet, akkor helyes volna először kölcsönösen mintát venniük egymásból. Ez így korrekt, kérem.

A vonal túlsó végén csak annyit hallottam, hogy valaki nem kap levegőt, majd nagy sóhajtást. A boldogságét? A megkönnyebbülését? Vagy a tanácstalanságét?

– Johnnie… ezt, ugye, nem mondod komolyan?

– Mindketten nyakig ülünk a pácban – feleltem. – Ennél nincs egyszerűbb megoldás erre az egész katyvaszra. Na meg aztán – tettem még hozzá nevetve – még az sincs kizárva, hogy élvezni fogjuk.

– Biztosan nem én leszek az oka, ha nem úgy alakul – mondta Irene némi csalafintasággal a hangjában.

Másnap este eljött a lakásomra.

– Engem csak egyetlen dolog aggaszt – kezdte mindjárt a közepén. – Mondd, még mindig szerelmes vagy valaki másba?

– Reménytelen az ügy.

– Ugye, arról a lányról van szó, akinek a fényképe ott van a zongorán?

Bólintottam.

– Már vége…

– Mesélj nekem róla! Ez nem csak amolyan női kíváncsiság. Nem akarom rögtön az elején elrontani, Johnnie. Tudom, hogy eszed ágában sincs nősülni, ebben annak idején meg is egyeztünk, drágám, úgyhogy ez nem akármilyen lépés, amire most

rákényszerülünk… jobban mondva, amire *te* rákényszerülsz. Mondd csak, ezzel a lánnyal tényleg befejeződött? – Kezébe vette a zongora tetejéről Julie ezüstkeretes fényképét. – Csudaszép, Johnnie. Még egyszer sem említetted a nevét nekem.

– Julie.

– Azt mondod, soha nem lehet a feleséged. De miért? Férjnél van?

Megráztam a fejem.

– Én sem akarom, hogy titkok legyenek köztünk. Úgy nem lehet elkezdeni egy házasságot. Julie meg én nagyon-nagyon sokáig szeretők voltunk.

– És mi történt?

– Biztos hallottad már azt a régi mondást, hogy „szabad vagyok, huszonegy éves és fehér”? Nos, Julie is szabad, és most már ő is betöltötte a huszonegyet. De nem fehér. Az anyja amerikai, az apja meg kínai.

– De hát ez csak nem…? – Nem volt rá szükség, hogy Irene befejezze a mondatot.

– Nagyon is az. Nem tudod elképzelni, mekkora botrány tört ki, amikor rájöttek. Julie apja nemcsak egy kínai milliomos, hanem egyúttal az ottani kínai közösség vezetője is. Attól, hogy az ő szűz kislányát elcsábította egy vörös hajú barbár – mert arrafelé a kínaiak így emlegetik csak az európait –, olyannyira megszégyenült, hogy az már sok volt neki. Szabályosan száműzte Julie-t. Hajóra rakta és kizsuppolta Amerikába az anyjához, aki ott él. Már rég elváltak egymástól. Engem meg ide száműzött a családom.

– És nem álltál a sarkadra?

Rágyújtottam egy cigarettára, és a fényképre pillantottam.

– De igen. Megpróbáltam, azonban messze meghaladta az erőmet. Azzal fenyegetőztem, hogy örökre elmegyek otthonról. Soha

azelőtt olyan szörnyű veszekedések nem voltak nálunk. De Szingapúrban, Irene, senki nem lóghat ki a sorból. Még ha sikerült volna is meggyőznöm valahogy az apámat, hogy járuljon hozzá a házasságunkhoz, Julie-t egész biztosan nem engedte volna hozzám az ő apja.

– De most már tényleg nem vagy gyerek. Most se tudsz szembeszegülni velük? Nekem aztán igazán nem kéne ötleteket adnom… – kicsit szomorkásan elmosolyodott – hogy lebeszéljelek arról, hogy elvégy feleségül!

– Nem fog sikerülni neked. Én már százszor meghánytam-vetettem magamban ezt a dolgot, még jóval azelőtt, hogy megismertelek. Egyszerűen nincs mit kezdeni ezzel. Ugyebár, egy szép napon én leszek a Dexter-cég főnöke. A Távol-Keleten ez az egyik legnagyobb kereskedőház. És Szingapúrban kőkemények a játékszabályok, merevebbek még annál is, mint Wimbledonban vagy a Marylebone Krikettklubban. Vegyes házasságokról szó sem lehet, pont.

– Ennek talán üzleti okai vannak?

– Nem, dehogy. Társadalmiak. Attól, hogy kínai feleségem van, még nem szűnnének meg kereskedni velem az emberek. Aki mellesleg, mint láthatod itt a képen, inkább néz ki amerikainak, mint kínainak. Nem, nem ez a probléma. Csak egyszerűen ejtenének a jobb körökben.

– Mit érdekelne az téged?

– Egy férfi még csak kibírná. De Julie az egyik legrégebbi és legtekintélyesebb szingapúri kínai családból jön. Ha őt kiközösítenék, engem meg lenéznének, az nagyon mélyre menne neki, egyszerűen azért, mert ő egy Szung. Én tulajdonképpen fütyülök a társasági életre, Irene, de neked fogalmad sincs arról, micsoda arculcsapás ez, ha egyszer az ember hozzászokott

mindenből a legjobbhoz. És bizony Julie ahhoz szokott… sőt, ami azt illeti, én is. Nem csak a partikról van szó. A frászt érdekli. De még a Rafflesnél is a legvacakabb asztalt adná nekünk a főúr. Nem léphetnénk be ugyanabba a klubba se – engem nem engednének be az övébe, őt meg az enyémbe. A végén nem maradnának körülöttünk mások, csak a hasonlóan vegyes párok… többségük meg nem sokat ér.

– Szegény Johnnie! Úgy sajnállak. És örülök, hogy elmondtad nekem. Biztos vagy benne, hogy nem fogsz otthagyni, ha összeházasodunk?

– Emiatt nem kell aggódnod. Ami azt illeti, te leszel az orvosság nekem.

– Nagyon remélem. Mert azt nem akarom, hogy egyszer majd az arcomba vágd, én akadályoztam meg, hogy…

– Ilyet sosem tennék – ígértem meg neki.

– Mindent el fogok követni, hogy kárpótoljalak – fogadkozott ő is, és tudtam, hogy komolyan gondolja.

Szörnyen nyomasztott, hogy oda kell állnunk Irene állapotával a szülei elé, amíg rá nem jöttem, *senkinek* sem szükséges szólnunk arról, hogy babát vár.

– Apu és Tim teljesen ki fognak borulni, ha elmondjuk nekik, hogy terhes vagyok – mondta Irene, miközben épp az omlettünket fogyasztottuk, sült krumplival és egy üveg olcsó borral.

– Miért mondanánk el nekik? – tettem fel neki hirtelen a kérdést. – Sejtelmük sincs róla, és legjobb, ha ez így is marad.

– Gondolod?

– De mennyire. Ha Tim megtudná, hogy lefektettem a mennyasszonyát, az nagyon sértené az önérzetét. Mert az ilyesmi borzasztóan megalázó – akárkiről legyen is szó. Én ugyan megpróbáltam elmondani neki, tudod, még azon az estén a

Mayfairben, mielőtt beléd esett volna.

– Gondoltam, hogy rólam beszéltetek. Valahogy megéreztem.

– Milyen kár, hogy nem tudtatok két perccel később visszajönni az asztalhoz…

– Úgy gondolod? Lehet, hogy épp így lesz jó a végén.

– Nem azért mondtam, hogy megbántsalak.

– Apunak se kellene szólni… már úgy értem, a gyerekről.

– Nem hát. Te csak egy bolondos kislány vagy, aki nem tudja, hogy mit is akar igazából.

– Mindenesetre – kezével finoman megpaskolta a hasát – elég hamar lépnünk kell valamit.

Mindent elterveztem. Mindketten írunk Timnek egy-egy levelet, átkozottul nehéz lesz, de nem lehet megúszni. Én meg odaállok Sir Keith elé. Aznap este még egy hosszú táviratot is megfogalmaztam Jack papának, így szólt:

BIZTOSAN MEGLEPODTOK DE IRENE HOZZAM JON FELESEGUL TIM HELYETT A SZULEI TELJES EGYETERTESEVEL STOP BRADSHOW-EK NAGY ESKUVOT AKARNAK TI IS REPULJETEK IDE STOP ESKUVO UTAN AZONNAL SZERETNEK HAZATERNI SZINGAPURBA HAJOVAL AMI EGYUTTAL NASZUT IS STOP MOST LEGFONTOSABB NEKEM HOGY TE ES MAMA ALDASOTOK ADJATOK ES ELJOJJETEK STOP SZERETETTEL JOHNNIE

Három nap múlva megjött a választávirat:

ELÁLLT A SZAVUNK DE ORULUNK ES MINDKETTEN OTT LESZUNK AZ ESKUVON STOP JO OTLET HOGY VISSZAJOSSZ SZINGAPURBA STOP A HAJOUT A MI AJENDEKUNK PAPA MAMA

– Mire a hajóút végén kiszállunk Szingapúrban – mondtam Irenenek –, már senki sem fogja a hónapokat számolgatni. Különben is, a hét hónapra született gyerek a divat.

– Hogy fogjuk hívni?

– Bengynek – vágtam rá gondolkodás nélkül. – Emlékszel? A Bibliában is szerepel… a megkésett gondolat.

– És mi lesz, ha kislány?

– Arról szó sem lehet – nyugtattam meg.

A Timnek írt levél jókora fejtörést okozott, mivel nem mondhattam el neki a teljes igazságot. Nem számítottam válaszra, és nem is jött válasz tőle. Viszont a Bradshaw-éknál tett látogatásom valóságos operett-előadásra sikeredett.

– Nem mondom, hogy nem különös kissé ez az egész – fogadta a híreket Sir Keith. – Képtelenség eligazodni ezeken a mai lányokon, nem igaz? De őszintén szólva, egész nyáron az járt a fejemben, milyen nagyszerű teniszjátékossal gazdagodna a család, ha… bár úgy láttam, sose szánod el magad… kis híján leverted a lécet, ugyebár?

Lady Bradshaw pedig, úgy tűnt, semmi lényeges különbséget nem bír felfedezni köztem és Tim között.

– Biztos vagyok benne, hogy mindkettőtökkel nagyon boldog lenne – jegyezte meg elég homályosan. – Csak az bánt, hogy olyan távol lesztek tőlünk ott Indiában.

Az irodában Mr. Cowley mély megelégedéssel nyugtázta a fejleményeket, kiváltképp hogy egy lovag lánya lesz a feleségem.

– Nem lovag lánya, hanem egy baronesse – helyesbítettem.

– A lényeg, hogy valódi arisztokrata, nem ezek közül a parvenük közül való. Szívből gratulálok önnek, kedves Johnnie. – Szinte álmatagon, mint aki csak hangosan gondolkodik, hozzáfűzte még: –

Őszintén sajnálom, hogy nálunk nem a spanyol etikett dívik. Náluk ugyanis ha egy férfi benősül egy arisztokrata családba, örökli a felesége címét. Igen ésszerű.

– Még ha spanyol volnék is – igyekeztem szelíden rámutatni –, a jövendőbelimnek akkor is van két bátyja, akiknek előjogai lennének velem szemben.

– Ó! Hát persze! Csak úgy általában gondoltam. Ja, jut eszembe, távirata érkezett. Az íróasztalára tettem.

Szinte oda se nézve feltéptem a borítékot. A táviratban ez állt:

GRATULALOK AZ ELJEGYZESEDHEZ STOP A *BERENGARIA*VAL ERKEZEM NEW YORKBOL OKT. 14 ES A SAVOYBAN LAKOM STOP EGY HETIG LESZEK LONDONBAN STOP AZTAN VISZEM OT TOVÁBB AZ UTOLSO ISKOLAEVRE FRANCIAORSZAGBA STOP REMELEM TALALKOZUNK PAUL

Pontosan tudtam, kiről van szó. És mostanra már azt is tudtam, hogy az esküvőnk napja Irene-nel október 15-re van kitűzve.

Percekig csak ültem mozdulatlanul az íróasztalomnál a forgószékemben, kibámultam a Piccadillyre, és a fejemben csak úgy rajzottak a gondolatok. Odakint sietős gyalogosokat láttam, ahogy elhaladnak a szépséges, régi Wren-templom előtt, úton talán épp a Simpson's, a Hatchard's vagy az F & M áruházba vagy esetleg a Burlington Arcade-be; mások ráérősen ballagtak, csupa idegen, akiket soha többé nem látok, mind szabadon, odakint, amíg én ebben a málladozó irodában rothadok, és remegő kézzel újra meg újra elolvasom, ami ezen a papírfecnin áll.

Hát újra látom! Julie Londonba jön! Vajon mit fogok érezni, amikor ennyi idő után ismét megpillantom? És mit fog érezni *ő?* Ha az embernek olyan szenvedélyes szerelem robbantja miszlikre a

tinédzserkorát, a tanulóéveit, amilyenben nemcsak a másikról tud meg sok mindent, hanem magáról a szerelemről és az életről is – akkor vajon mit érzünk, s mit mondhatunk majd egymásnak, amikor két év után újra találkozunk?

Vajon mi történhetett Julie-val az elmúlt két esztendőben? Tapasztalatokat gyűjtött? Talán másik, idősebb, tapasztaltabb szeretőre talált, aki esetleg járatosabb a szerelem dolgaiban, mint amilyen én voltam, amikor ott hevertünk egymás mellett az ágyon az Abingdon-házban? És lehet, hogy ma már némi jóindulatú elnézéssel tekint vissza azokra a csodálatos, ügyetlen próbálkozásainkra? Az biztos, hogy én minden poklot megjártam az első hónapok kínzó magányában. Így volt-e ő is?

Aztán, ahogy egyre csak a táviratot bámultam, egy pillanatra elfogott a félelem. Ki tudja, talán bölcsebb lenne utánanéznem, mikor fut be a *Berengaria,* és sürgönyözni a hajóra, hogy sajnos nem leszek itt Londonban, amikor megérkeznek. Bárcsak két nappal előbbre terveztük volna az esküvőt! Akkor most nem főne itt a fejem, hogy mitévő legyek. De hát – találkozni akartam Julie-val mindenképp, hogy legalább lássam.

És ahhoz sem fért kétség, hogy bármiképp alakult is az elmúlt két éve San Franciscóban, ő kérte meg Pault, hogy beiktassák ezt a londoni kitérőt.

Nem volt ebben semmi kivetnivaló. Vagy mégis? Vajon mit szólna… vagy éppenséggel mit tenne Irene, ha elmondanám neki? Nem lenne boldog tőle. Egy nő annak sem örül túlzottan, ha a vőlegénye egy hónappal vagy pláne egy héttel az esküvőjük előtt ad randevút élete nagy szerelmének – de néhány órával a ceremónia előtt??? Pedig csakis akkor találkozhattam Julie-val. Vagyis ha létrejön ez a találkozás, akkor erről hallgatnom kell Irene előtt, mint a sír. *Ettől* aztán kellemetlenül, elfojthatatlanul feltámadt az önvád

bennem. És sehogy sem tudtam elnyomni. Talán mégse így kellene kezdeni egy házasságot.

Ugyanakkor – próbáltam nyugtatgatni marcangoló lelkiismeret-furdalásomat – vajon nem tartozom-e ennyivel az én drága Julie-mnak? Vajon nem én indítottam-e el az események láncolatát azon a délutánon a YMCA-pályán, amelynek során, bár kétségtelenül sok boldogságot is adtam neki, de mégiscsak tönkretettem a családjához fűződő viszonyát, és megszégyenítettem az apját, akit pedig nagyon tisztelek. És különben is, ha Julie úgy döntött, hogy így akar *végső búcsút* venni tőlem, akkor el kell mennem.

Hiszen felnőtt ember voltam már (legalábbis így gondoltam akkor), nem volt hát semmi veszélyes a dologban. Ha aljas lennék, makacs és ostoba, akkor talán tönkretenném az életét, addig könyörögnék, hogy szökjön el velem, amíg meghallgatna, akkor Irene-t kidobnám, Julie-val meg sem állnánk Gretna Greenig, ahol kutyafuttában egybekelnénk az igaz szerelem nevében, fütyülve mindenre és mindenkire. De tudtam, hogy ilyet sosem tennék. Egyszerűen csak elbúcsúzunk egymástól.

Hirtelen torkig lettem az irodával. Bekopogtattam Mr. Cowleyhoz, eldörmögtem valami mentegetőzésfélét, hogy szörnyű fejfájás kínoz, aztán mielőtt válaszolhatott volna, már kint is voltam a folyosón, és a liftajtó előtt elrohanva leszökdécseltem a kőlépcsőkön, ki egyenest a Swallow utcára. Intettem egy taxinak, és hazavitettem magam. Ott aztán, bár még csak kora délután volt, töltöttem magamnak egy italt, amit Li alighanem tripla sztengának minősített volna, aztán még egyet, majd egy harmadikat is, és jóleső önsajnálatba merülve azon meditáltam, vajh miért húzom mindig a rövidebbet, miért ilyen kegyetlen és komplikált az élet, és állít örökösen ekkora dilemmák elé.

Aztán elaludtam, és besötétedett, mire ismét magamhoz tértem. A szájamban fémes ízt éreztem, éles fejfájás gyötört, és most is csak azért riadtam fel, mert valaki kíméletlenül dörömbölt a bejárati ajtón, amely a kinti folyosóról egyenesen a nappalimba nyílt. Nagy nehezen feltápászkodtam, kitapogattam a villanykapcsolót, amellyel a kandalló melletti állólámpát lehetett felgyújtani, aztán leszóltam: – Jövök már!

Szédelegve tántorogtam az ajtó felé, és közben a kezemmel igyekeztem eltakarni a szemem az erős fénytől. Amint elfordítottam a kilincs gombját, valaki olyan erővel törte rám az ajtót, hogy fellökött.

– Az isten szerelmére! Nem tud vigyázni? – kiabáltam, és erőlködve tápászkodni kezdtem. Biztos egy betörő, villant át az agyamon. – Rendőrség! Segítség! – kiáltoztam. Megpróbáltam lábra állni. Valakinek az árnyéka vetült fölém. Aztán mintha csak egy baltával ütöttek volna meg teljes erőből, úgy rúgtak hasba épp a két lábam között, hogy elállt a lélegzetem. Kétrét görnyedve visszarogytam a földre. Csak egy árnyékot láttam, ahogy egy csizmás láb ismét rúgásra lendült, ezúttal az arcom irányába. A kezemet ösztönösen az arcom elé kaptam. A csizma orra az ujjaim mellett a pofacsontomat találta telibe. A vér előbb kezdett el dőlni az arcomból, mint hogy a fájdalom elhatolt volna a tudatomig.

– Épp most tanultuk, hogyan kell roham közben elbánni a hozzád hasonló rohadékokkal – hördült fel Tim. – Állj fel! Állj fel, mielőtt megint beléd rúgok!

Kiáltani próbáltam. Nem jött ki hang a torkomon. Furcsa reakciói vannak az embernek a végső rettenet pillanataiban. Miközben az arcomból patakzott a vér, egyetlen rögeszmés gondolat keringett a fejemben – vajon mit szól majd Manenti, a háziuram, ha tönkreteszem a szőnyegét.

Vadul Tim lába után kaptam és megrántottam. Elveszítette az egyensúlyát, és miközben tehetetlenül rám zuhant, felnyögött, mert esés közben megütötte magát a karosszék sarkában. De ettől mit sem csökkent a harci kedve. Vadul csépelni kezdett az öklével, ütött, ahol ért. Több sebből véreztem, de nem az fájt a legjobban. A lábam között hasogató kín volt a legborzalmasabb. Még mindig nem tudtam kiegyenesedni. Aztán ismét megvillanni láttam a csizmáját, és hirtelen mozdulattal begurultam az oltalmazó karosszék mögé. Megpróbáltam pajzsként magam elé tartani. Megvetően kitépte a széket a kezemből, aztán ismét rám vetette magát. Magam se tudom, hogy bírtam megszólalni, de elfúló hangon sikerült valahogy kinyögnöm: – Hagyd már abba, te idióta! – De a csizma ismét csak lendült, és most mellkason talált. Hallottam, igen, szabályosan hallottam, ahogy a bordáim megrepednek.

– Ettől majd megtanulod, hogy ne baszakodj a más nőjével! – üvöltötte Tim.

– Te hülye állat! – Sikerült megint belecsimpaszkodnom a lábába, és lerántottam magam mellé a földre. Újra teljes erőből ütlegelni kezdett, és most már tényleg pánikba estem, hogy még megöl ez az őrült. Ettől a páni félelemtől váratlanul rejtett erőtartalékra leltem. Még a földön fekve is megpróbált belém rúgni, és közben azt kiabálta:

– Te szemét disznó, te rohadék! – Nagy nehezen sikerült kinyújtanom a karomat, és megfogtam az állólámpa nehéz talapzatát. Nem volt bennem erő, senki se tanított erre soha, és még a gyűlölet se hajtott. Csak az önvédelem lázas izgalma tüzelt. Véráztatta kezemmel megragadtam a magas és karcsú bronz állólámpát a nyelénél, valahol a talapzat fölött, meglendítettem – vagy inkább hagytam, hogy a saját súlya magával ragadja – és miközben legurult róla a lámpaernyő, anélkül hogy tudtam volna,

mit csinálok, hozzávágtam a lámpát Timhez.

Szerencsém volt, mert talált. A forró égő pont a két szeme között találta homlokon, és mintha odaragadt volna az arcához. Az égett bőr szaga csapta meg az orrom. Körmével, mint az őrült, kapott a villanykörtéhez, és megpróbálta leszaggatni az arcáról; felsikoltott, amikor az égő elpattant, és ezer szilánkja felhasította az arcát és a kezét. Akkor tudtam, hogy megmenekültem. És abban a pillanatban, hogy megéreztem, biztonságban vagyok – elhagyott a maradék erőm is: elájultam.

Mario Manenti talán azért sietett a segítségemre, mert meghallotta a kiáltozást, de lehet, hogy a szomszédok hívták oda, később se derült ki soha. Egy olasz orvos barátja ott lakott szemben, a Fulham út túloldalán, az foltozott össze mindkettőnket. Tizenegy öltéssel varrta össze a jobb orcámat, szorítókötést rakott három törött bordámra. Azt se tudtam, ott van-e még Tim is, miközben a doktor ellátta a sebeimet, mert csak arra emlékszem, hogy amikor félájultan megéreztem egy tűt az arcomban, megint elvesztettem az eszméletem. Csak később tudtam meg, hogy Tim olyan csúnyán megégett az arcán és a kezein, hogy kórházba kellett vinni. De a szemének nem történt semmi baja. Óriási szerencsémre, különben nem lehetett volna megúszni, hogy kihívjuk a rendőrséget.

Azért is szerencsések voltunk, mert Manenti, mint a legtöbb olasz, rettegett a rendőrségtől, főként mivel akkortájt már egyre több Trafalgar téri tüntetésen gyalázták nyíltan az olaszokat az abesszíniai kegyetlenkedéseikért. Így aztán, amikor megbizonyosodott felőle, hogy egyikünk sem szenvedett maradandó sérülést, a családi viszályra csendben fátylat borítottunk.

12

Jack papa és mama *tíz* nappal az esküvő előtt megérkeztek Londonba, és – híven a Jack nagyapa által régesrég lefektetett hagyományokhoz – elszállásolták magukat a Hyde Park Hotel egyik lakosztályában. Soha nem laktak máshol. Jack nagyapa rendíthetetlenül hitt a lakosztályokban, lett légyen szó hajóról vagy szállodáról. A Hyde Park Hotel tökéletesen megfelelt a Dexterek életvitelének, mert benne – legalábbis Jack nagyapa idejében még – a magukkal hozott teljes személyzetnek is stílusos szállást találtak. Ah Wok, később Li, olykor egy-egy amah mindig a családdal utazott.

A Dexterek azért is szerették a Hyde Parkot, mert az igazi yorkshire-i kompromisszumot kínált: nem volt sem túl csillogó, sem túl látványos, mintha mondjuk a Claridgesben szállna meg az ember, ami felvágásnak számított volna; de szolid volt, és benne elsőrangú és figyelmes a kiszolgálás, ami nagyon jól jött, különösképp a megpróbáltatások idején. Amikor egy ízben egyetlen éjszaka leforgása alatt négyszer is lepedőt cserélt alatta a készséges személyzet, mert épp egy maláriás rohamot kellett kiizzadnia magából, Jack nagyapa megesküdött rá, hogy azután csakis ott fog megszállni, amikor Londonban jár.

Természetesen alig vártam már, hogy lássam a szüleimet, bár nem egészen fenntartások nélkül. Az arcomból ugyan kivették már a varratot, de még mindig három ronda sebtapasz éktelenkedett rajta. A zakómat se tudtam rendesen begombolni, mert kinyomta a bordáimon körbetekert, kiduzzadó szorítókötés. De a legrosszabb az egészben az volt, hogy csak nagy erőfeszítés árán tudtam kiegyenesedve járni, bár a heréimben már enyhült a fájdalom.

Irene-nek mindent őszintén elmondtam, de mindenki más úgy tudta, hogy egy – az átlagosnál is durvább – rögbimeccs sérüléseim okozója. Tudtam, lesz bőven mit megmagyaráznom.

Anyám feljajdult, amikor kénytelen voltam őt gyöngéden eltolni magamtól, mert magához akart ölelni, és majdnem megnyomta a törött bordáimat.

– Semmiség az egész, mama, egyszerűen csak hasogat a mellkasom… meg az arcom. Úgy örülök, hogy látlak benneteket. Na, készen álltok az esküvőre?

– Johnnie, mit *műveltél* te magaddal?

– Semmit a világon – hazudtam. – A szokásosnál is durvább volt az egyik rögbimeccsünk. Pár nap, és elmúlik.

– Azelőtt sose rögbiztél.

– Abba is hagyom… ígérem. Hadd nézzelek meg. Szép vagy, mint mindig!

Valóban jól nézett ki. Gyönyörű volt. Mama mindig is titokzatoskodott, ha a kora került szóba, de rémlett, hogy apám egyszer elmondta nekem, némi büszkeséggel a hangjában, hogy anyám tíz évvel fiatalabb nála. Apa most ötvennyolc körül lehetett. És ha anyám tényleg a negyvenes évei közepén jár, akkor meg kész csoda, ahogy kinéz.

– Apád is jól tartja magát, nem igaz? – kérdezte mama. Igaza volt. Apa is letagadhatott volna tíz évet. Visszatért a színe, és a ráncai is mintha kisimultak volna.

– Fölfedeztem a vitamintablettákat – magyarázta. – Most lepakolunk anyáddal a lakosztályunkban, aztán tíz perc múlva várlak a bárban.

Eljött hát a rettegett konfrontáció ideje. Mert mamát talán becsaphatom, de apám, az egészen más ügy.

– Egyetlenegyszer sem rögbiztél, amióta kijöttél az iskolából –

kezdte. – Mi a fene történt?

– Belekeveredtem egy bunyóba.

Kutató pillantást vetett rám, aztán azt kérdezte:

– Nem lehet, hogy a bunyónak valami köze volt hozzá, hogy a menyasszony lovat váltott?

Nem válaszoltam. Mit is mondhattam volna?

– Tehát igazam van. Tim volt az? Ő is megsérült?

– Igen. De most már újra a helyén van.

– Irene miatt volt a verekedés?

Egyetlen választás kínálkozott – szépen elmondani neki mindent, elejétől a végéig. Meg kellett tudnia, miért dobta ki Irene Timet a kedvemért, és csakis én mondhattam el neki, hogy Irene gyereket vár.

– Az apja tudja?

Megráztam a fejem.

– Rajtad kívül senki sem tudja. És nem is fogja. Ezért kértelek a táviratban, hadd menjünk haza Szingapúrba, mert ezzel mindenkit összekavarhatunk a dátumokat illetően.

– Szörnyű bonyodalmakat bírsz te néha okozni – sóhajtott nagyot apám. – Hát muszáj neked minden lányt megkörnyékezni? Soha nem jár más az eszedben, csak a… na, tudod, mire gondolok.

– Dehogynem. Amióta Londonba jöttem, Irene-en kívül senkim se volt. És Irene nagyon helyes lány. Imádni fogod.

– Ha már muszáj volt megint bolondot csinálnod magadból, hála a jóságos istennek, hogy legalább nem újra a Szung lány az illető. De komolyan mondom, nem értelek. Jóképű vagy, minden lány boldog lehet veled, Londonban alighanem fürtökben lógnak a csinos Iányok – mi az istennek muszáj pont a bátyád kezéről lecsapnod a nőjét?

– Nem *csaptam le* senkit a kezéről. Timet még nem is ismerte,

amikor már együtt jártunk Irene-nel. Eszünkbe se jutott összeházasodni… míg Tim meg nem kérte a kezét. Irene meg csak azután jött rá, hogy terhes, hogy igent mondott neki.

– Tim tud a gyerekről? Azért vert össze?

– Nem, a gyerekről csak te tudsz.

– Tim soha az életben nem fog megbocsátani neked. Nemcsak elcsaltad a nőjét, de hülyét is csináltál belőle. Majd ha már elutaztatok Szingapúrba, elmegyek Catteringbe – így hívták a Richmond melletti nagy katonai támaszpontot –, és meglátogatom. Ha jól értem, nem hajlandó eljönni az esküvődre.

Némán bólintottam.

– Azt se mondhatom, hogy hibáztatom, amiért… – sóhajtott újra nagyot Jack papa.

– Natasa nem tudott veletek jönni?

– Szeretett volna, de ő is várandós, és nem engedtem, hogy eljöjjön. Ezek a hidroplános utak elég rázósak. De csókoltat. Hallottad, hogy Tony átvette az Ara birtokot, és most már ő a gazda?

– Igen. – Nasi valóban írt róla az egyik levelében, hogy Arában élnek, és úgy tűnt, nagyon jól érzi ott magát.

– Hát bizony, elég zűrös az életed – mondta apám, és még egy kör italt rendelt. – A mai fiatalság mintha szántszándékkal kuszálná össze a dolgait. Pontosan ezt vagyok képtelen felfogni. Minden jó, ha jó a vége… legalábbis remélem, hogy így lesz. Ez az Irene kellemes menynek ígérkezik. A házasság pedig – folytatta valamivel józanabb hangon – majd téged is lenyugtat kicsit. És végleg kiirtja a fejedből a Szung lánynak még az emlékét is.

Már a nyelvem hegyén volt, hogy elmondjam neki, épp arra készülök, hogy találkozzam vele. És az is kikívánkozott volna belőlem, hogy azért, mert az ember felcsinál egy lányt, még nem kell szerelmesnek lennie belé, sőt arra sem ok, hogy elfelejtse az igazi,

elveszett szerelmét.

– Remélem, most majd megállapodsz. Mivel Tim a sereget választotta, belőled lesz nemsokára a tuan. És körülöttünk minden megváltozott. Neked, Johnnie, már ezzel a megváltozott világgal kell majd megküzdened.

– Nagyon szépen köszönöm, hogy hagysz minket visszatérni Szingapúrba. Alig várom már, hogy ismét ott dolgozhassak. Mit akarsz mondani azzal, hogy minden megváltozott?

– Nehezen tudom körülírni neked, de határozottan *érzem* a változásokat. A bennszülöttek egyre inkább maguk akarják intézni a dolgaikat. Ezzel nincs is semmi bajom. Nincs szó semmi nagy drámáról, egyszerűen csak valaminek a szelét érzem. Megvan a véleményem azokról a szocialistákról, akik legszívesebben odadobnák az egész birodalmat, de közeleg az idő, amikor már csak valamiféle partnerségben dolgozhatunk tovább a helyiekkel. – Aztán szárazon még hozzátette: – Persze, olyan partnerségben, ahol miénk a meghatározó szerep. De ha *semmit* sem lépünk, fennáll a veszélye, hogy az események irányítása végképp kicsúszik a kezünkből.

– Mr. Cowley… vagy éppenséggel az apósjelöltem aligha gondolja így. Hallani sem akarnak másról, mint brit fennhatóságról a gyarmatokon.

– Lehet, hogy eltúlzom a dolgot egy kicsit. De remélem, ez a házasság most már tényleg azt jelenti, hogy megállapodsz végre, Johnnie. És ha *tényleg* változásokra kerül a sor, azt hiszem, te könnyebben fogsz alkalmazkodni hozzájuk, mint Tim tudott volna.

Jóval az esküvőnk kitűzött napja előtt a kötést végleg eltávolították a mellkasomról. Semmi különös nem volt hát a kinézetemben, amikor október 15-én délelőtt 10– kor végigsétáltam a Strandén, és beléptem a Savoy Szálló kapuján. Paullal már előzőleg megállapodtam, hogy a hallban találkozunk. Az esküvő

aznap délután fél háromra volt kitűzve Wimbledonban.

Paul most is éppoly makulátlanul volt öltözve, mint mindig, a bőre talán egy gondolatnyival még olajosabb színűnek tűnt a hall rózsaszín árnyalatainak a hátterében, és én annyiszor láttam őt trópusi fehér öltönyeiben, hogy most a nagy gonddal felgőzölt kék öltönyében és fényesre suvikszolt cipőjében kissé furának hatott itt Londonban. De a mosolya, amivel üdvözölt, szívmelengető volt. Ha nem hatalmas cserepes pálmák és emberek hada vesz körül, egész biztosan megöleltük volna egymást. Sokat gondolkoztam rajta, vajon a sokhavi távoliét, a húgával történtek napfényre kerülése nem teszi-e majd feszengővé a találkozásunkat, de most úgy éreztem, mintha csak tegnap láttuk volna egymást utoljára.

– A jó ég szerelmére, mikor jössz már vissza Szingapúrba? – kérdezte azzal a ravaszkás, mindenkit magával ragadó mosolyával. – Úgy hiányzol. Pontosabban, halálra unom magam nélküled. Nézd csak, hiszen te lefogytál.

– A tenisz az oka.

– Meg a kefélés, mi? Vagy arról már leszoktál? – Elnevette magát.

– Mesélj nekem Szingapúrról! Mi van George Hammondsszal? És Bonnard-ral? A kefélésről őt kellene kérdezned, ő az igazi szakember. – Olyan kíváncsi voltam a hazai hírekre, hogy valósággal elárasztottam Pault a kérdéseimmel.

– Jó, jó, legalább engedj levegőt vennem – mondta nevetve. – Két hónapja, hogy eljöttem Szingapúrból. Előbb átkeltem a Csendes-óceánon, hogy felvegyem Julie-t, aztán meg az Atlanti-óceán… Az ingyenút kedvéért! Julie-t lerakom Tours-ban, ahol ott marad vagy hat hónapra, én meg lélekszakadva futok vissza Szingapúrba.

– És Julie hol van? – tettem föl azt a kérdést, ami a leginkább

izgatott.

– Odafent ül a szobában, és rád vár. Egy kicsit szomorú, amiért megnősülsz, de nagyon sokat változott, benőtt a feje lágya, s megtanulta, hogy nem lehet kitörni a korlátok közül. És valószínűleg azt is megértette, hogy végül is ez a legjobb mindenkinek. De azt azért meg kell mondanom – csakis neked, az isten szerelmére! –, hogy még mindig beléd van esve.

Alig bírtam megállni, hogy ne visszhangozzam: „Én is belé!"

Ehelyett csak annyit mondtam:

– Istenem, hogy mennyire hiányoztál, Paul! Ha nem fecsérelsz túl sok időt a francia csajokra, majdnem ugyanakkorra érsz vissza Szingapúrba, mint én.

– Na ja, bár te már addigra nős pasi leszel, ezt tartsd észben. Semmi agglegényparti. Amikor megláttam a házassági értesítőtöket a *Straits Times*ban, tudtam, hogy ideje új barát után néznem.

– Várj egy pillanatot, hadd törlöm le a könnyeimet! De ne vacakoljunk, haver, én azért jöttem, hogy Julie-t lássam, most, hogy végre visszajött Amerikából. Bár tulajdonképpen örülök neki, hogy odament… legalább addig is távol volt attól a rohadék Kai-sektől.

– Micsoda szemét egy alak! Nem, inkább féreg, akinek sikerült befurakodnia az öregem üzletébe meg minden másba is…

– Apád végül megbocsátott neki a történtekért, tudod, ott a Ku-parti után?

– Nem, az öreg soha nem fogja neki teljesen elfelejteni, ahogy ott viselkedett. Te is tudod, hogy a jó modor milyen fontos a kínaiaknak. Apámnak azonban szüksége van rá. Pokoli volt az a délután… és megváltoztatta mindnyájunk életét. Ugye milyen furcsa, ha elgondolod, mennyire másképp alakult volna minden, ha te előbb elmész a Ku-partiról, még mielőtt apám beszél veled? Ő sohasem heverte ki ezt a szégyent. Megfáradt. Így aztán Kai-seknek egyre

több mindenre terjed ki a hatásköre. És bizony *tehetséges* a fiú. Ezt nem lehet letagadni.

– Mit gondolsz, el fogja venni Julie-t?

– Nem, és ez végleges.

Akármilyen hihetetlen volt is, hogy erre a hírre boldogság töltsön el az esküvőm napján, de ez történt. Nem Kai-sekre voltam féltékeny – vagy, mondjuk, nem ez volt a fő ok –, egyszerűen csak örültem, hogy Julie megszabadul tőle. Mindig elborzadva gondoltam arra, hogy valaha ehhez a szemétládához kösse a sorsát. Valósággal kísértett engem ez a gondolat. Most legalább ennek a rémálomnak vége.

– Odafent vár rád – mondta Paul. – És fogadd őszinte gratulációmat… komolyan gondolom, Johnnie. Örülök, hogy megnősülsz – tette még hozzá. – Ez a legjobb mindenkinek. Julie-t úgyse vehetted volna el soha, és így legalább végleges a szakítás.

Megmondta a lakosztályuk számát, és én elindultam a lift felé, hevesen vert a szívem az izgalomtól. Felérve az emeletre a lakosztályuk előtt megtorpantam, aztán bekopogtattam.

– Gyere be, Johnnie – hallottam Julie hangját odabentről, és akkor belöktem az ajtót. Lassan elindult felém, aztán szaporázta a lépéseit és ugyanabban a pillanatban kiáltottunk fel mindketten: – Drágám! – és egymás karjába vetettük magunkat, elhalmoztuk egymást csókokkal, szinte a lélegzetünk is elakadt, egyszerre sírtunk és nevettünk.

Végül aztán finoman eltoltam Julie-t, kinyújtott karral tartottam ott magam előtt, és alaposan szemügyre vettem. A jól ismert, kicsit szomorkás mosoly ült az arcán, és akkor az egész múltunk elemi erővel tört ránk.

– Emlékszel még? – kezdtem.

– Ne most, Johnnie – mondta állhatatos pillantással.

– Olyan távolinak tűnik mindaz, ami köztünk történt, mielőtt Amerikába mentél volna…

– Bárcsak ott élhetnénk! Olyan csodálatos az a hely. Elhatároztam, hogy imádni fogom, de ahányszor igazán elkezdtem élvezni az életet, mindig előjöttél, és nem hagytad. Persze nem szándékosan, tudom én. – Elmosolyodott. – Talán én akartam belül, hogy így legyen.

Igaza volt az előbb Paulnak. Az eltelt tizennyolc hónap finom változásokat hozott a megjelenésében. Másképp vágta a haját.

– Azért örülök, hogy nem vágattad le… olyan egész rövidre, tudod… – mondtam. Valahogy talán még annál is szebb volt most, mint ahogy az emlékeimben, egyetlen képbe sűrítve élt, mert ez a lány magabiztosságra tett szert. A szeme most is csillogott, de – vagy csak képzelődtem? – mintha eltűnt volna belőle az a huncutság, amit én mindig kacérságnak gondoltam. Ám lehet, hogy tévedek. Lehet, hogy a nők szeme mindig az alkalomhoz méltó. Azonban az igazi ok sokkal egyszerűbb volt: Julie felnőtt. Egy igazi nő állt előttem.

– Sötétebb a hajad – szólalt meg Julie.

– Itt nem süt annyit a nap.

– És az arcodon… mi az a halvány sebhely?

– Valaki belém rúgott.

Láthatóan azt gondolta, csak tréfálok, mert nem reagált rá.

– És le is fogytál.

– Tudod, az a reménytelen szerelemtől van. Nem akarok túl érzelgősnek hatni, de az első néhány itt töltött hónapban legszívesebben meghaltam volna.

– Nekem nem kell mondanod. Én is pocsékul éreztem magam. És amikor anya megtalálta a leveledet… soha életemben nem láttam ilyen dühösnek. De igaza volt, hogy betiltotta a levelezésünket.

– Tényleg azt gondolod? Fene tudja…

– Tényleg így gondolom. Akkor azt mondta, előbb-utóbb mindenki túljut az ilyesmin, de csak akkor, ha a másik segít neki.

– Szóval túljutunk rajta… – Éreztem, hogy butaságot beszélek.

– Hát… neked például úgy tűnik, sikerült.

Mindenáron kerülni akartam, hogy veszélyes vizekre tévedjünk. Azért jöttem el hozzá a Savoyba, mert *el kellett* jönnöm. Mégis, ahogy ott álltam előtte, nem bírtam megállni, hogy azt ne mondjam:

– Ez egyszerűen nem igaz, Julie.

– Pedig megnősülsz – mondta szomorúan.

– Hiszen te magad mondtad, hogy sohase házasodhatnánk össze *mi ketten*. De ettől még éppúgy gondolok rád, mint régen. És majd ha te mész férjhez, te is ugyanúgy fogsz gondolni rám.

– Én mindig szeretni foglak – mondta halkan. – Akkor is, ha most láttalak utoljára. Ki tudja, lehet, hogy valóban férjhez megyek majd egy nap… de az nem lesz ugyanolyan.

– Hidd el, nekem se olyan. – Magamban közben eldöntöttem, nem mondom el neki, hogy a mai nap az esküvőm napja, és amikor most helyet foglaltunk, igyekeztem is kerülni, hogy szóba hozzam Irene-t. Csak arra vágytam, hogy együtt lehessünk ezen a találkozón, amiről mindketten sejtettük, hogy alighanem az utolsó négyszemközti együttlétünk. Nagyon vigyáztunk, nehogy elrontsuk. A beszélgetés szándékunk ellenére mégis mindig Irene-re terelődött.

– A látszat néha csal – mondtam. – Ugye, azért nem haragszol rám?

– Képtelen vagyok haragudni rád. Tulajdonképpen még örülök is, miattad és magam miatt is. Ez a te házasságod szépen elköti a szálakat. Minden a helyére kerül, így aztán mindnyájunknak könnyebb dolga lesz majd, ha visszatértünk Szingapúrba. – Aztán nem bírta megállni, hogy feltegye ezt a leglényegibb női kérdést: –

Mondd, azért szeretsz még?

– Julie, ugye *tudod*, hogy igen. És örökké szeretni foglak. Örökké.

– Jobban, mint a…? Elfelejtettem a nevét.

– Sokkal-sokkal jobban, Julie, édesem. Nem szép tőlem, hogy ilyet mondok… de hát, tudod, Irene nagyszerű lány, azonban soha az életben nem fogom úgy szeretni őt, mint téged.

Nem akartam könnyes búcsúzkodást, ezért kértem meg előre Pault, hogy félóra elteltével csöngessen ránk – ennél több időt igazán nem szánhattam rá ezen a napon, életem talán legeseménydúsabb napján. És amikor csörömpölni kezdett a telefon, és Julie bejelentette, hogy Paul már úton van felfelé, így szóltam:

– Nem akarom, hogy itt találjon. Azt akarom, hogy ez a kép maradjon meg rólad, ahogy így állunk ketten, egymással szemben. Julie… tudom, hogy még találkozni fogunk az életben. Ez a sorsunk. Meglásd, így lesz.

Az ajtóban álltam már, kezem a kilincsen, amikor megszólalt.

– Tudom, hogy soha nem házasodhattunk volna össze… de mondd, *muszáj* volt?

– Nem találod ki az okát, szerelmem? Lóhalálában esküszünk. Irene gyereket vár.

– Gyanítottam. – Két könnycsepp jelent meg azoknak a hatalmas, sötét szemeknek a sarkában. – Hát nem balszerencse? Nem szomorú? Bárcsak nekem lehetett volna gyerekem tőled!

Behajtotta az ajtót mögöttem. Semmiképp sem akartam, hogy Paul meglássa könnyáztatta arcomat, gyorsan befordultam hát a „Vészkijárat” feliratú ajtón, és leügettem a lépcsőn egy emelettel lejjebbre, és ott szálltam be a liftbe. Leérve a földszintre, átvágtam a tágas hallon, és a Savoy forgóajtaján át kiléptem a Strandre, és elsétáltam a Moss Testvérek kölcsönzőjébe, ahol felvettem az

esküvői öltözetemet.

Az esküvő nagy siker volt, és még aznap este felszálltunk a southamptoni kikötőbe tartó vonatra, hogy elérjük az *Orient Princess*t. Nagyszerű tengerjáró hajó volt ez, én már korábban is utaztam rajta, de feleséggel még soha. És bármennyire dúlt volt is a lelkem, tudtam, hogy vegyes érzelmeim majd csitulnak, ahogy kezdetét veszi az izgalmas tengeri kaland. A *Princess*ből csak úgy áradt a tengeri út minden varázsa, ahogy az ember végigsétált hosszú, mahagóniborítású fedélzeti folyosóin, aztán föl a központi lépcsőházban a hajó társalgójába, amelynek a falát egy hatalmas és fantáziadús, Neptunust ábrázoló mozaikkép díszítette. Az első utasok már a könyvtár kínálatát böngészték; néhányan a bárpultnál ültek. Érezni lehetett a levegőben a nyüzsgést, az előttünk álló ünnepélyes tengerre szállás izgalmát.

– Olyan izgi ez az egész, drágám – szorította meg a karomat Irene. – Életemben nem voltam még ilyen hosszú úton. Ha csak belegondolok… három hét! Nem bántad meg?

– Te buta. Látsz rajtam valami nagy bánatot?

A személyzet egyik tagja elkísért bennünket a kabinunkba. Elegáns volt, emeletes ágy helyett igazi hitvesi franciaággyal, kis fürdőszobával és egy beépített szekrénnyel, ahová a bőröndjeinket rakhattuk.

– Ráérünk holnap kipakolni – javasolta Irene. – Én most inkább felmennék a felső fedélzetre, hogy lássuk, amikor elindul a hajó.

Amikor az utolsó csomagokat is beemelték a hajó rakterébe, és a daruról ernyedten csüggött már alá a teherrakodó háló a móló fölé, megszólalt egy hang a hangszórókból. – Kérjük, hogy a kísérők hagyják el a fedélzetet! – Odalent csak egypár bámészkodó figyelte,

ahogy komótosan bevonják a beszállóhidat. A hajókürt még egy utolsót bömbölt, miközben a karvastagságú köteleket eloldották a kikötőpóznákról, aztán méltóságteljesen mozgásba jött a hajó, és közte meg a móló között lassan vastagodni kezdett a víz fekete csíkja.

Tudtam, ez volt a végső búcsú. Le kell zárnom Julie-val közös múltamat egyszer és mindenkorra. És tudtam, éreztem, hogy menni fog. Most már a jövővel kell foglalkoznom, a jövendő életemmel, amit egy csinos feleséggel és – reményeim szerint – a fiammal töltök majd el fiatalon, amikor tudom még élvezni őt, s ha ott sajgott is még tompán Julie emléke a lelkemben, világosan éreztem, hogy a fájdalom előbb-utóbb elenyészik.

De azt álmomban sem gondoltam volna, hogy az én boldog, mosolygós arám, aki most a korlátra támaszkodva figyelte izgatottan, ahogy szélesedik a sötét vízsáv a hajó és a szárazföld között – úgyszólván a megérkezése pillanatától utálni fogja Szingapúrt.

HARMADIK RÉSZ
Szingapúr és Malájföld, 1938–1941

13

Te jó ég! De jó volt végre otthon! Ahogy a hajó a kikötő külső mólóihoz közelített lassan, a kora reggeli szellő fellibbentette a tenger felett ülő párát, és a vibráló, szinte kitapintható hőségben egyszerre csak megpillantottam Szingapúrt; balra először egy sor kevéssé romantikus olajtartály tűnt a szemem elé, jobboldalt meg néhány kókuszpálma; aztán sampanok hada, dzsunkák árbocerdeje és az aprócska, szinte egy terebélyesebb sziklánál is alig nagyobb part menti szigetecskék bukkantak elő. És a látvány fölött ott csüggött a nap. Amint kiléptünk Irene-nel a gyalogoshídra, amely az *Orient Princess* főfedélzetéről a szárazföldre vezetett, megcsapott valami forróság; a folyó édeskés szaga áradt be az orrlyukaimon, a kulik kiáltozása, monoton kántálása, a kínai munkafelügyelők pattogó parancsszavai, az utcai árusok harsány kiabálása, ennek a bábeli nyüzsgésnek a hangjai töltötték be a fülem. Még a lépteim is ruganyosabbá váltak tőle. Amikor mélyet szippantottam a levegőből, éreztem, ez nem pusztán a létfenntartás reflexszerű mozdulata volt – életörömmel szívtam teli magam. Ez volt az otthonom, ez a város, melyet bármi más helynél jobban szerettem, és még túl fiatal voltam hozzá, hogy engem is a hatalmába kerítsen a sok öregembert elkedvetlenítő cinizmus, enerváltság és közöny. Engem bizony nem kínzott elfojtott vágyakozás a havas, ködös Anglia iránt; nekem *itt* volt a hazám, ezért aztán a szingapúri hazatérés olyan volt, mintha egy hideg és barátságtalan éghajlatú ország börtönéből szabadultam volna ki.

Fogalmam sincs, Irene vajon mire számított megérkezésünkkor, bár hozzá kell tennem, minden tőlem telhetőt

elkövettem a tengeri úton, hogy felkészítsem őt Szingapúrra. De hát egy nő életében nem akármilyen változás, amikor otthagyja az otthonát, Wimbledon biztonságot adó nyugalmát (tegyük hozzá, egy kellemes otthont, még ha volt is olykor benne veszekedés), és tengerre száll, hogy tizenhatezer kilométerrel odébb, alig százötven kilométerre az Egyenlítőtől, méhében egy eltitkolt magzattal kiszálljon egy aprócska szigeten, ahol vadidegen jövendőbeli barátok, rokonok és szolgák hada, ismeretlen életforma, szokatlan éghajlat – no meg a forróság várja. Nem akármilyen kihívás ez, bár nem ő volt az első menyasszony, aki boldogan nekivágott. Tudtam, képes leszek segíteni neki a beilleszkedésben, ha szeretettel veszem körül; de neki magának kellett megoldást találnia.

Szinte szótlanul ült be a kocsiba, de hát más is a nyüzsgés és a színpompás emberáradat hatása alá került volna, miközben a Tanamerába hajtattunk. Annyira új volt neki minden, annyira más, mint a megszokott – és valószínűleg váratlan is a számára –, hogy először azt képzeltem, azért olyan hallgatag, mert lefoglalják a látnivalók.

Pedig sokkal prózaibb oka volt: alig kapott levegőt a hőségtől. Ez sohase jutott volna az eszembe, hiszen én itt születtem. Minden nyűge és lankasztó párássága ellenére, londoni éveim során épp ezt a szingapúri hőséget hiányoltam a leginkább. Mert ebben töltöttem az egész ifjúságomat. Most hirtelen visszaemlékeztem rá, hogy Irene Port-Szaídban is sokat panaszkodott, és állandóan legyezte magát a rövid kikötés során, pedig az ottani száraz, sivatagi forróság kismiska a szingapúri „mosókonyhához” képest, ahonnan nem volt menekvés.

Szegénykém nagyon igyekezett alkalmazkodni a körülményekhez, ott ült botmereven az autóban, mert a fehér ruhája háta csuromvizes volt az izzadságtól. Egy apró, amolyan

szóróajándék-szerű nádlegyezővel legyezgette magát, és így szólt:

– Ne haragudj, drágám! Attól a pillanattól kezdve kínoz, hogy kiléptünk a szárazföldre. Mondd csak, errefelé mikor van vége a nyári időszaknak?

Nem volt szívem megmondani neki, hogy ezen a tájon a hőmérő higanyszálára vajmi kevés befolyása van az évszakoknak.

De azért kicsit enyhült a hőség, amikor befordultunk a Bukit Timah útra, és ahogy áthajtottunk a kapun, és a felhajtó kanyarjában elénk tárultak a hófehér falak, szóltam a syce-nek, hogy állítsa meg az autót.

– Gyere, szállj ki, és nézz körül! – Kisegítettem a kocsiból. – Tessék! Ez itt a Tanamera! Mostantól ez lesz az otthonunk, drágám.

Néhány pillanatig ott állt hunyorogva az erős napfényben, aztán nevetve azt kérdezte.

– Mind, az egész? Csodálatosan szép, Johnnie… csak épp elférne benne egy egész múzeum!

Az új *memsahib* érkezéséhez hasonló történelmi eseményre akkor került sor utoljára a Tanamerában, amikor apám jelent meg itt először az anyámmal, és ez erősen felizgatta a személyzetet, hiszen tudták, az új *mem,* aki előtt most felsorakoznak, egy szép napon majd az úrnőjük lesz. Ott álltak egy-egy sorban a bejárati előcsarnok két oldalán, miközben anya és apa, akik szándékosan előreautóztak a kikötőből, míg mi a vámoltatással vacakoltunk, most elénk jöttek, hogy Irene-t „hivatalosan” is üdvözöljék. És mögöttük tolószékében ott jött a család pátriárkája, talán egy kicsit öregebben és rosszabb kedvűen, mint amikor utoljára láttam. Ha Irene-t húsz évvel ezelőtt hoztam volna haza, nagyapa alighanem a rezesbandával várta volna, amit ő maga vezényelt volna a piszkavassal. De azok az idők végérvényesen elmúltak.

Tökéletesen Irene-re vallott, ahogy mindig tudta, miképp kell

belopnia magát az emberek szívébe, és most is pillanatnyi habozás nélkül lépett oda a tolószékhez, elmosolyodott, és így szólt: – Helló, Jack nagyapa! – Aztán mielőtt az öreg megmukkanhatott volna, cuppanós puszit nyomott a bozontos képére, és nevetve azt mondta. – Nincs még egy lélek Szingapúrban, akiről annyit hallottam volna, mint magáról.

Nem tudom, Irene-nek mennyire esett jól megcsókolnia egy vadidegen, nyolcvannégy éves aggastyánt, de Jack nagyapa szemmel láthatóan elégedett volt a jelenettel, és motyogott is valamit, amit egyikünk sem értett. Apa még ennél is jobban meg volt hatódva. Ennél nagyobb bókot nem is kaphatott volna sem ő, sem a családja, sem az otthona.

Már Londonban megbeszéltem Irene-nel, hogy – hacsak valami súlyos kifogása nem lesz ellene – a Tanamerában fogunk lakni. Igazság szerint fel se merült bennem, hogy lakhatnánk máshol is, persze az igaz, hogy nem nekem kellett vadonatúj rokonok közé beilleszkednem. Engem aligha kértek volna meg arra, hogy Bradshaw-éknál lakjam Wimbledonban. Vajon belementem volna-e, ha mégis úgy alakul? Eszembe jutott, hányszor tréfálkoztunk azon Paul meg én, amikor a házasság fenyegető buktatóit vettük sorra, hogy a végső sorscsapás alighanem az, ha az embernek az anyósával kell egy fedél alatt élnie. Sokszor gondoltam arra, milyen szörnyű terhet ró minden újonnan egybekelt házaspárra, akiknek épp elég megküzdeniük együttlétük első néhány hónapjának a traumáival, hogy minden további nélkül el kell fogadniuk az új rokonságot is, amelyről pedig szinte semmit sem tudnak, és amelyre nem is nagyon kíváncsiak. De hogy még egy fedél alatt is éljenek velük! Talán Irene se vállalta volna el, ha nem ismeri meg anyámat még a házasságunk előtt. Pompásan kijöttek egymással az elejétől fogva, és mama rendkívüli igyekezettel próbálta megértetni Irene-nel, hogy a

Tanamera igazából olyan, mint egy tágas szálloda, ahol minket is külön lakrész vár majd.

Érkezésünk izgalmait tovább fokozta egy váratlan nászajándék. Jack papa a maga részéről már adott nekünk egy nagy ajándékot, amikor kifizette az *Orient Princess*re szóló hajójegyünket. De már akkor is célozgatott rá, hogy még valamit szán nekünk.

– Várjátok ki, amíg hazaértek – mondta akkor Irénének. – Majd meglátjátok, amikor megjöttök a Tanamerába.

Jack papa is első látásra a szívébe zárta Irene-t, amit Irene is viszonzott; valami olyan erős vonzalmat éreztem kettejük között, hogy biztos voltam benne, ha valaha összevesznék Irene-nel, papa rögtön az ő pártjára állna. Sőt, egyszer még meg is mondta nekem: – Irene-nél ideálisabb menyet el se tudnék képzelni.

Amikor Londonban apa az ajándékra célozgatott, Irene nem állhatta meg, hogy ne ugrassa. – Na ne csigázzon, Jack papa – ezen a néven szólította a legelső találkozásuk óta –, mondja már meg!

– Dehogy mondom. Vagy tudjátok mit? – folytatta egy kicsit már visszakozva, nagy kuncogások közepette. – Annyit azért megsúghatok, hogy van benne egy nagyon kényelmes… és nagyon teherbíró… franciaágy.

– Komolyan mondom! – nevette el magát Irene. – Maguknak, yorkshire-i fiúknak mindig csak ugyanazon jár az eszük. – Most pedig, hogy túlestünk a formalitásokon, Irene nem felejtette el megkérdezni: – Na, Jack papa… hát hol is van az az ajándék?

– Gyertek utánam! – Azzal, mama erőtlen kísérletét, hogy Irene-t teával kínálja, egyetlen kézmozdulattal félresöpörve elindult előre, és felkísért bennünket a bálterem végében a kétágú lépcsősoron az emeletre. A galérián aztán ünnepélyesen feltárta az egyik ajtót, ami, ha emlékezetem nem csalt, annak idején egy használaton kívüli vendégszobába nyílt, és így kiáltott: – Íme!

Mamával együtt átalakítottak öt egymás melletti szobát egy önálló lakássá, amit azonnal elkereszteltünk Párlaknak. A lakosztály egy nagy, verandás nappaliból, egy öltözködőszobából meg egy apró teakonyhából állt, amiben egy frizsider volt az italoknak, meg egy tűzhely, amelyen főzhettünk egy kávét vagy teát, és esetleg pirítóst készíthettünk, ha magunkra akartunk maradni. Na és persze a legizgalmasabb helyiség a légkondicionált hálószoba volt benne. A légkondicionálás akkoriban még, bár már 1937–38 fordulóján jártunk, óriási luxusnak számított Szingapúrban, pedig a magánházakban használatos gépek annyira gyönge teljesítményűek voltak, hogy egyetlen szoba lehűtésére is csak akkor lettek volna alkalmasak, ha az összes ablakot bedeszkázzák – ezért a mi hálószobánk is elég apró volt. De azért élvezettel gondoltam rá, milyen finom is lesz hazajönni az irodából, a teakonyhában keverni két sztengát, és aztán a hűvös hálószobában elnyúlva elszürcsölgetni az italt. És nagyszerű lesz az is, hogy végre egyszer könnyű takaró alatt alszunk éjszakánként.

Mindenki imádta Irene-t és ő is boldognak tetszett, bár kicsit fáradtnak, ami azonban érthető volt. Natasa olykor lejött Arából, hogy meglátogasson minket, amikor a kicsit már nyugodtan az amah gondjaira bízhatta, persze Tony vigyázó felügyelete mellett, aki rajongott a lányáért, Victoriáért. Tonyt teljesen lefoglalta az ültetvény irányítása, de Nasi sokat unatkozott. Nagyjából egykorúak voltak Irene-nel, és Natasa volt az, aki végül rávette Irene-t, hogy többet mozduljon ki otthonról, ő vitte vásárolni mindenhová, és engem is ő beszélt rá, hogy elvigyem kettejüket vacsorázni a Rafflesbe. Minden alkalommal magával hozta Vickit is. Vicki valósággal kivirágzott, amióta feleségül ment Ian Scotthoz, valami nehezen körülírható módon lágyabb lett az egyénisége; a házasságban láthatóan mérséklődött a szabadszájúsága. Láttam

rajta, szilárdan eltökélte, hogy olajozottan működő együttlétté alakítsa ezzel a nálánál idősebb férfival kötött házasságát. Ott volt az egész régi baráti kör. Sokat felbukkant Bonnard is, aki immár nem számított veszélyesnek, hogy Natasából ifjú anya lett; no és persze Pault is könnyebb volt áthívnunk a Tanamerába, hogy a húga még mindig a távoli Tours-ban volt, és én amúgy is obligón kívülre kerültem, hiszen apai örömök elé néztem. Jószerivel mindnyájunknak benőtt a feje lágya. Már csak két facér férfi maradt a gáton: Paul – és bizonyos mértékig Bonnard, akinek a felesége a távoli Svájcban élt.

Döbbenten figyeltem, milyen gyorsan vész London a feledés homályába (legalábbis az én számomra), akár valami rossz álom. Ha pedig olykor eszembe jutott Julie, olyanfajta derűs gyöngédséggel gondoltam rá, ami az elmúlt szerelmek sajátja, s ezért tudható, hogy örökre megmarad. Ráadásul rettentően elfoglalt voltam. Az üzlet ment, mint a karikacsapás, és egyre több időmet kötötte le. Az is kiderült, hogy többen hiányoltak a Krikettklubban, amíg távol voltam. Nagy ritkán elvittem Irene-t kettesben vacsorázni a Rafflesbe vagy a Tanglinba, de előrehaladott terhessége miatt ezek a kiruccanások egyre nehézkesebbé váltak, s egyébként is, egymást érték a hivatalos vacsoráink.

Mama egyszerűen fantasztikus volt, ahogy abban a légies, megfoghatatlan modorában nagyszerű érzékkel mindig tudta, mikor ne álljon a frissen összeházasodott pár útjába, és mégis mindig kéznél legyen, ha Irene-nek szüksége van rá. Már-már hátborzongató volt, milyen halálos pontosan tudta ezekben a pillanatokban, hogy mit mondjon vagy tegyen. És mama mindig előre megérezte, ha vihar közeledik, jóval előbb, mint hogy az első villámok lecsaptak volna.

– Nem gondolod, hogy egy kicsit önző vagy Irene-nel? –

kérdezte tőlem egyszer. A csodálkozástól tátva maradt a szám.

– Biztos volna mit javítanom a viselkedésemen, de önző az végképp nem vagyok – feleltem.

– Talán valamivel gyakrabban kellene elvinned itthonról.

– De mama, hiszen gyereket vár – tiltakoztam –, én meg azt se tudom, hol áll a fejem a munkától. – Ez igaz is volt, mert ahogy Európában egyre nőtt a háborús félelem, a gumi és az ón iránti kereslet az egekbe szökött, ami nekünk nehéz és hosszú munkaidőt jelentett az irodában. – Mire hazajövök, alig állok a lábamon.

– Én is tudom, hogy sokat dolgozol, drágám – ismerte el mama. – És apád büszke is rád, hogy megállapodtál, és a munkában is megállód a helyed, ám… – folytatta, és mintha röpke mosoly bujkált volna a szája szögletében – talán kevésbé lennél fáradt, mire hazajössz, ha előtte nem mennél teniszezni majd minden nap.

– De hiszen ez mindig is így volt.

– Tudom, persze – mondta, és most már alig bírta visszafojtani a nevetését. – Viszont nem voltál mindig házasember.

– Irene is egy teniszező családból jön – feleltem egy kissé sértett önérzettel. – Mindegyikük valóságos teniszőrült. Meg se ismerkedünk egymással, ha nincs a tenisz.

– De ő, ugye, sohasem játszik? Tudod mit, Johnnie, felejtsd el az egészet, ettől még nem dől össze a világ. Egyszerűen csak az az érzésem, hogy Irene egy kicsit magányos… több gyöngéd figyelemre volna szüksége. Hiszen annyira bűbájos teremtés.

Persze nem csak a teniszről meg az önzésemről volt itt szó. Világosan láttam, hogy Irene-t – leszámítva talán az ifjabb nemzedéket, Vickit, Natasát, Bonnard-t meg még néhány barátunkat – untatják a Dexter família régi üzletfelei és ismerősei. Nem mintha ezt valaha is kimutatta volna, sőt, nagyon is igyekezett, hogy ne látszódjon rajta, de én észrevettem. Ez csak azért volt

kellemetlen, mert a Dexter-cég sikerének az volt az egyik titka, hogy a „barátainkhoz” olyan bensőséges kapcsolat fűzött bennünket, hogy amikor üzleti döntésekre került a sor, szinte ösztönösen döntöttek mindig mellettünk. E barátságokat a Tanamerában egymást követő vacsorákon ápolgattuk elsősorban, s ezeken nekem, mint az eljövendő tuan bezarnak, nélkülözhetetlen volt a jelenlétem. És bár magam is untam őket néha, úgy neveltek, hogy megtaláljam a helyem ebben a sok üres fecsegésben; a Dexter-cég maga volt a választott életformám, és úgy éreztem, ami a cégnek fontos, nekem is az. A hivatalos vacsorákat tehát egyszerűen az irodai munkaidő meghosszabbításaként kezeltem.

Ezekről Irene sem menthette ki magát – legalábbis amíg a terhessége nem haladt előre annyira, hogy hivatkozhatott rá –, hiszen üzletfeleink szinte mindnyájan hozták a házastársukat is, és kíváncsian várták, hogy végre személyesen is megláthassák a jövendő tuan bezar Londonból frissen importált, csinos feleségét. És nem is csak látni akarták, ragaszkodtak hozzá, hogy Irene közöttük maradjon egész este, mert mindnyájukat elbűvölte; vonzó volt, jól nevelt, és a vacsoraasztalnál szerényen és jó érzékkel átengedte a terepet az anyósának; Bonnard odáig ment, hogy tökéletes *jeune fitte de la maison*nak hívta. Irene-nek nagyszerű képessége volt arra, hogy a férfi, akihez beszélt – vagy pontosabban, akit hallgatott –, úgy érezze, szavait mély átérzéssel, valósággal issza. Ezt már annak idején Wimbledonban, később meg a fulhami garzonlakásban is észrevettem. Ami azt illeti, biztos vagyok benne, hogy Tim is ettől akadt horogra.

– Szerencsés flótás! – azzal Ian Scott, aki éveket fiatalodott, amióta feleségül vette Vickit, képletesen hátba veregetett, és sokat sejtetően rám kacsintott.

– Azért ön se panaszkodhat, uram – feleltem tisztelettudóan…

sőt, ebben az esetben alapos tárgyi ismereteimre támaszkodva.

Ezeken az estéken még P. P. Szung is feloldódott, engedett valamelyest pókerarcú merevségéből, bár minden egyes mosolya mögül felsejlett az ádáz benső küzdelem, amiben a jókedvnek csak hajszál híján sikerült fölülkerekednie. Kétségem sincs felőle, hogy P. P. igazán szeretett volna meleg és barátságos lenni, de a természete vasmarokkal kényszerítette rá, hogy úgy viselkedjen, mint egy szfinx. De lehetett ott más ok is. Szonja néni megírta San Franciscóból, hogy nincs szándékában visszatérni: véglegessé vált a szakításuk. Paul szerint Szungot mélyen feldúlta a felesége elvesztése. Másrészt alighanem megkönnyebbült most, hogy én végre megnősültem. A lelkem mélyén tudtam, soha az életben nem fog megbocsátani nekem, de kénytelen volt fenntartani a jó viszonyt velem, mert a Dexterek és Szungok közötti üzleti együttműködés talán soha olyan szoros nem volt még, mint az utóbbi időben. A tárgyalásokból pedig aligha lehetett volna kihagyni engem.

A Dexter-cég fő érdekeltségei a gumi-, az ón-, a biztosítási és a szállítmányozási üzletekben voltak, az előre gyártott építési elemek készítésére létrehozott vállalatunk pedig egyenesen virágzott. A Szungok másképp működtek. Amióta az első Szung elnyerte azt a kontraktust a haditengerészet karácsony-szigeti bázisának áruellátására, a cégük ráállt arra, hogy képes legyen a mindennapos igények kielégítésére, és erre a célra hatalmas importhálózatot épített ki. A múlt század nagyobbik felében a Szungok oly mérhetetlen becsületességgel látták el ezt a megbízást (ráadásul felettébb szerény haszonkulcsot használtak), hogy az egymást követő brit kormányhivatalnokokban fel sem merült megbolygatni a status quót. Ebben helyesen is döntöttek, mert keresve sem találhattak volna körültekintően ügyesebb kereskedőt vagy köthettek volna előnyösebb szerződést mással. A Szungok minden

fillér hasznot visszaforgattak a vállalkozásba, és egész Malájföldet behálózták a raktáraikkal, ahonnan az egész vidéket elláthatták ugyanolyan árucikkekkel, mint amilyeneket az Indiai-óceán menti országokba szállítottak. Ahogy az egyik korai Szungnak sikerült monopolizálnia a szárazjégellátást és megnyitnia Szingapúr első sütödéjét, az utódok éppilyen ügyesen szerezték meg egymás után a kizárólagos jogot élelmiszerkonzervek, háztartási eszközök vagy például hűtőszekrények forgalmazására – sőt, jószerivel a gázégőktől a fagylaltig szinte minden másra. A világ valamennyi szegletéből importáltak valamit: Argentínából marhahúst, Angliából konzervkolbászt, Németországból üveges sört. Amerikából és Ausztráliából konzervgyümölcsöt és -zöldséget szállítottak, amelyek – dacára az elképesztő malájföldi frissgyümölcs-kínálatnak – valahogy mindig keresettek voltak.

Amikor a Szungok árui befutottak a szingapúri kikötőbe, onnan vasúton vitték őket tovább a felvidékre, bár a Dexter-cégnek is kijutott valami az ügyletből, hiszen mi intéztük az áru biztosítását, a mi kulijaink végezték többnyire a ki- és berakodást is, sőt, olykor a mi depóinkban időztek átmenetileg a szállítmányok. A Karácsony-szigetre tartó küldeményeket pedig a Szung-cég kizárólag a mi teherhajóinkkal juttatta célba, ezekkel a három-négyezer tonnás gőzösökkel. Ezeket Jack nagyapa, alighanem gyermekkori nosztalgiái okán, a Hull környéki falvakról nevezte el, amelyekről még az apja mesélt neki, *Anlaby*nak, *Ferraby*nak, *Willerby*nek meg *Brough*-nak.

Szungéknak persze nem volt kizárólagosságuk a hajóinkra, bárki küldhetett velük rakományokat, ha megfizette. De 1938-ban, amikor Irene már hetedik hónapos volt (a kívülállóknak természetesen negyedik hónapos), Szung hirtelen azzal állt elő, hogy igényt tart a hajóink rakterének minden egyes köbméterére. És

ugyan a szokásos áraknál nem akart – és nem is tudott volna – többet kínálni, felajánlott egy egészen másfajta ösztönzőt.

Azon a reggelen Jack papa bejött abba a pöttömnyi irodámba, és – tőle szokatlanul – nem azt kérdezte, hogy ráérek-e, hanem minden teketória nélkül azt mondta:

– Dobj el mindent a kezedből, és gyere velem ebédelni! P. P. meg az igazgatója már foglaltattak egy különtermet a Rafflesben. Hajóraktér kell nekik. Gőzöm sincs, mi lehet a háttérben, de nem akármiről lehet szó, ha Szung odarendel minket ebédre – ódivatú zsebórájára pillantott – délelőtt 11-kor.

Amikor kiléptünk az irodámból, Jack papa Ballért kiáltott, aki tüstént fel is bukkant, mint egy alacsony, körülményeskedő és fontoskodó kis manó.

– Lenne szíves Bill Rawlingsszal készíteni nekem egy kihasználtsági rasztert a hajóinkról a következő három hónapra? – kérdezte tőle Jack papa.

– Mikorra kell? – kérdezte Ball.

– Holnap reggelre. Megoldható?

– Meglesz. – Ball általában rövid, pattogó és értelmes mondatokban beszélt – legalábbis az ebéd előtti órákban. A déli pihenő után, amikor lezajlott a butykossal való meghitt találkozója, beszédesebbé vált.

Szung nem az a fajta volt, aki szereti hosszasan kétségek között tartani a partnereit, Jack papa meg utálta a homályos beszédet. Mindketten ismerték és tisztelték egymást, és P. P. ezúttal hidegbüfét rendelt, melyet egy asztalra raktak ki a különteremben, amely mellesleg pont az eredeti ebédlő fölött helyezkedett el, s ennek a létrehozásánál annak idején még Jack nagyapa bábáskodott, amikor a Raffles megnyílt. Belépve ebbe a kertre néző, krémszínűre festett helyiségbe, nem kellett nagy fantázia ahhoz,

hogy az ember maga elé képzelje, ahogy a Raffles elé begördül Jack nagyapa tarka lovak húzta fogata, s ő belép, hogy jóízűen elfogyasszon egy kiadós currys *tiffin*t – azaz ebédet.

Szung intett a bárpult felé, jelezve, hogy szolgáljuk ki magunkat itallal. A bárasztal mellett állt a másik, amelyen a hideg húsos és salátás tálak sorakoztak.

– Azért rendeltem hidegbüfét – mondta Szung apámnak –, mert így nem fognak megzavarni a pincérek.

Jack papa egy rózsaszínű gin bittert töltött magának; én gines limonádét kevertem. Szung frissen facsart papajalevet ivott, az igazgatója, T. L. Tan, a Szung-birodalom mozgatórugója és egyben a szingapúri Kínai Kereskedelmi Kamara alelnöke, alacsony, zömök, fekete hajú ember, meg egy Tiger sört bontott fel. Örömömre szolgált, hogy Kai-seknek nyoma sem volt.

– Amit most fogok mondani, egyelőre bizalmas természetű, legalábbis a jövő hétfői hivatalos bejelentésig – kezdte Szung –, bár gondolom, a Dextereknek fölösleges ezt külön mondanom. – Alig észrevehetően elmosolyodott, mintha fájdalmat okozna neki, és a papajalével telt poharát koccintásra emelte. – Egyszerű ügyről van szó. A brit haditengerészet egy kiképzőbázist épít a Karácsony-szigethez közeli Pulau Tenarán.

– Pulau Tenarán? – kiáltottam fel. – A pokol kapuján? Hiszen még a fegyencek se bírták ki ott. – Pulau Tenara szigete – régebben fegyenctelepnek használták – a természet fintora volt, s oly parányi, alig 15 kilométer hosszú, hogy rendes körülmények között még a földrajzi lexikonokban sem érdemelt volna említést. Mégis, bármilyen furcsán hangozzék is, még a legjelentéktelenebb atlaszokban is mindenhol ott virított. Az ok egyszerű volt. Kis mérete ellenére fontosságát a viharoktól való tökéletes védettségének köszönhette, mert 80 kilométeres gyűrűben

korallzátonyok övezték, amelyek a hajózást rettentően megnehezítették – ezért kellett minden térképen feltüntetni a szigetet. Pulau Tenara ugyanazt jelentette az Indiai-óceán vidékén, mint a hasonlóképp kicsi és ugyanilyen veszélyes Szuvarov-korallzátony a Csendes-óceánon.

Jack papának egész más ragadta meg a figyelmét.

– Kiképzőbázis, ejha! – mondta, és füttyentett egyet.

– Ez elég vészjóslóan hangzik.

– Nem gondolnám – válaszolta P. P., a rá oly jellemző kimért modorában. – Ahogyan te is nagyon jól tudod, a családom… – udvariasan köhintett – már jó ideje a fő beszállítója a Karácsony-sziget brit támaszpontjainak. Így jutottam el egyszer Pulau Tenarára, és mondhatom, nem is hasonlít a környező szigetekre. Sziklás, homokos és természetesen lakatlan, pedig bőven van rajta ivóvíz. Bizalmasan közölték velem, hogy a hadsereg… hogy is fejezték ki magukat, sivatagi hadviselésre óhajtja kiképezni ott a katonákat.

– Még ha kitörne is a háború, én egyetlen sivatagról sem tudok Európában – nevette el magát Jack papa.

– Amennyire tudom – szólalt meg első ízben Tan –, a britek meg vannak róla győződve arról, hogy ha kitör a háború Európában, az olaszok valószínűleg szövetségre lépnek Hitlerrel, és ez azt jelenti, hogy akár Észak-Afrika is hadiszíntérré változhat.

– Mindez nem egyéb találgatásnál – mondta P. P., és vett magának a hideg pulykasültből meg a salátából –, de a döntést meghozták, bár szerintem is elég ostobaság, és a Karácsony-szigettel meglévő kapcsolataink miatt nekünk tettek először ajánlatot. Az építkezést a hadsereg mérnökei irányítják, tőlem viszont azt kérdezték, képesek volnánk-e arra, hogy ellássuk őket a szükséges élelmiszerrel, ruházattal, egyéb készletekkel, faanyaggal és más

építőanyagokkal.

– Na és el tudjátok látni őket, P. P.? – kérdezte Jack papa.

– Természetesen azonnal igent mondtam, de… – halvány mosoly ült ki az arcára – biztos azért nem vagyok benne. Rajtad múlik. Nekem nem probléma előteremteni a készleteket. Ám mielőtt az operáció olajozottá válik, és a szokásos teherhajó-kapacitások is elegendőek lesznek, induláskor óriási szállítási volumenre lesz szükségünk. Meg aztán – tette hozzá elgondolkodva – úgy tartanám helyénvalónak, hogy ezekből a munkálatokból a legrégebbi barátomnak is felajánljak egy részt.

Nem lehetett félreérteni a célzást. Nekünk adja a jól jövedelmező beszállítói státust – szinte mindent adhatunk traktoroktól és előre gyártott épületektől kezdve a legapróbb alkatrészekig –, csak ígérjük oda neki hajóink szállítókapacitásának az oroszlánrészét, hogy az induló készleteket minél rövidebb időn belül leszállíthassa. Az égvilágon semmi hátsó gondolat nem volt ebben a javaslatban. Egyszerűen csak kedvező üzleti ajánlatot tett. Olyat, amelyből mindnyájunknak óriási haszna származhatott.

Én nagyjából mindig tisztában voltam a hajóink mozgásával, és bár Ball csak másnap reggelre ígérte a részleteket, Jack papa most tőlem kérdezett egyet-mást, mielőtt Szunghoz fordult volna.

– Mikor indul az akció?

– Úgy három hónap múlva. Előbb össze kell hogy szedjék a katonai építőosztagokat. Aztán felépítik a ti előre gyártott barakkjaitokat, rádióállomást létesítenek, odaviszik a generátorokat és a többi. De az biztos, hogy a nehézgépezetnek már a helyén kell lenni, mire megérkezik az első kiképző.

– Az *Anlaby* jelenleg Kuchingban van, a *Willerby* pedig Cheribonban horgonyoz – fordultam oda Jack papához. – Nem látok különösebb problémát… bár azt nem tudjuk, milyenek a

kirakodási lehetőségek. Milyen ott a kikötő? Ön az egyetlen közöttünk, Szung úr, aki látta már.

Nincs ott semmi akadály, biztosított bennünket Szung. A lagúna belsejében, a hatalmas körívben húzódó korallzátony védelmében korábban már építettek egy mély vízbe kinyúló mólót, hogy kiköthessenek a tengerjáró hajók, amelyek a raboknak és az őrző személyzetnek hordták a készleteket, amíg még fegyenctelepként működött a sziget.

– A kormányhivatalnokok szerint kényelmesen át lehet kelni a zátonyon, mert van egy folyosó, amely, a ti hajóitoknak legalábbis, elég széles – mondta P. P. A durva építésű móló, akár egy hosszan kinyújtott ujj, beért egészen a mély vízbe és most is működőképes állapotban volt. – Csak azt kell majd kitalálnunk, hogy a csörlőket és a többi rakodófelszerelést hogyan tesszük partra az elején – ismerte el Szung. – De ettől eltekintve nem tartok más nehézségtől.

Az ebéd végére értünk. Most majd a könyvelőket ráállítjuk, hogy dolgozzák ki a művelet pénzügyi részleteit, és határozzák meg a költségés haszonrátákat. Nekem viszont csak akkor kezdődött a sűrűje, mert néhány nap múlva, amikor Jack papával jó korán, még a többiek előtt leültünk reggelizni, és Li, Jack nagyapa ugyanilyen nevű inasának a fia, most már a mi személyi inasunk, felszolgálta a papaját, apám hozzám fordult, és némi sajnálkozással a hangjában így szólt.

– Lassan hatvanéves leszek, Johnnie, és semmi ingerem belemélyedni ennek a Pulau Tenara-i üzletnek a részleteibe. Úgyhogy arra szeretnélek kérni, te kezeld ezt az ügyet Szung embereivel, és a szállítmányozást meg az építkezési vállalatot is te tartsd a kezedben, elég, ha engem csak az általános helyzetről tájékoztatsz időnként.

Alighanem habozni látszhattam, mert azt kérdezte:

– Mit gondolsz, elboldogulsz vele? Vagy egy kicsit többet mértem ki neked a kelleténél?

– A munka ellen semmi kifogásom. Csak tudod, néha egy kicsit aggódom Irene miatt. Azt terveztem, hogy felviszem őt a Kameron-fennsíkra, hadd szívjon egy kis hűvös levegőt.

– Azt így is megteheted. Csak nem… – a megfelelő szó után kutatott – depressziós?

– Az talán kicsit erős kifejezés – feleltem –, de az biztos, hogy *nem szereti* Szingapúrt. Nem szabadna ilyet mondanom, ám London után tényleg kicsit vidékiesnek és unalmasnak hat. Soha nem kérdeztelek erről, de tényleg, mondd meg, papa, anyám hogyan vette Szingapúrt New York után?

– Ki nem állhatta. Kezdettől fogva utálta, mint a bűnt. Tudod, mi ketten, te meg én, minket más fából faragtak, mi szeretünk itt élni, de tökéletesen meg tudom érteni, hogy Irene, aki fiatal és csinos, s most száműzték ebbe a koszfészekbe… szóval sejtem, mi a baja.

– Mama végül is kiheverte – próbáltam nevetni.

Apa elhallgatott egy percre, mintha azt mérlegelné, mennyit ildomos egy apának megvallani a fiának, különösképp ha az anyjáról van szó. Végül aztán, fanyar mosoly kíséretében, megszólalt.

– Ez már történelem, fiam, de egy ponton kétesélyes volt az ügy kimenetele.

Nem hittem a fülemnek. Hát az *én szüleim* is? (Az ember mindig azt képzeli, hogy az ő szülei mások.)

– Úgy érted, majdnem elváltatok, vagy valami ilyesmi?

– Nem, a válás fel sem merült. Szerintem az nem is létezett itt Szingapúrban, amikor mi a te korodban jártunk – elnevette magát, aztán még hozzátette – de miután megszülte Natasát, anyádon olyan rossz kedély uralkodott el, hogy azt tanácsoltam, utazzon el egy

időre. El is ment. Válásról szó sem volt, úgyhogy ne lovald bele magad mindenféle vad ötletekbe, Johnnie. De néhány hónapra bizony elküldtem szépen New Yorkba – és végül ő kérte, hogy visszajöhessen. Mintha kicserélték volna, amikor megérkezett.

Nem tudtam, mit mondhatnék, inkább hallgattam. Papát pedig láthatóan zavarba hozta ez a szokatlanul nyílt vallomás annyi év után, ezért a kelleténél talán jobb kedvűen tette még hozzá:

– Úgyhogy én a helyedben nem aggódnék annyit Irene miatt. Egyszerűen honvágya van. Ha megszületett a gyerek, küldd haza Angliába, hadd pihenje ki magát. Lehet, hogy neked is vele kellene tartanod. Menjetek repülővel – ez a jövő utazási eszköze. És most térjünk vissza az üzleti dolgokra. Szóval, fogod bírni?

– Hát persze. – Igyekeztem némi időt nyerni, hogy végiggondolhassam, amit mondott. – Nem kevés pénzről van itt szó.

– Minél több pénz forog kockán, annál kisebb a gondod – válaszolta apám jókedvűen. – A pénzbőség egyúttal azt is jelenti, tágabb tered van hibázni. Az igazi bajok akkor vannak, amikor alig bírsz annyi pénzt összekaparni, hogy a pénztárban csörögjön valami. És ne hidd, hogy ez nem a legjobbkor jön nekünk. Rendkívül kényes helyzetben vagyunk. A piacok váratlanul telítődtek gumival, az árak meg elindultak meredeken lefelé.

Rendkívül paradox helyzet állt elő. Amikor a Nemzetközi Gumikereskedelmi Bizottság 1937-ben észrevette, hogy erősen megnőtt az amerikaiak kereslete a gumi iránt, a kiviteli kvótáinkat a teljes termelési kapacitásunk 90 százalékára emelte. Mindenki repesett az örömtől. Új munkásokat vettünk fel. A gumi ára 1 shilling és két penny volt akkoriban, és nem győztük teljesíteni a rendeléseket – mindenki meg volt róla győződve, hogy elképesztő vagyont fogunk keresni. Aztán váratlanul beütött a mennykő. 1938 márciusára akkora gumikészletek halmozódtak fel, hogy az ár

lezuhant fontonként 5 pennyre.

– Mostanában a cég raktáraiban annyi gumi fordul meg, mint még soha – mondta Jack papa –, és közben gyakorlatilag veszteséget termelünk. Ez a karácsony-szigeti üzlet végre megnöveli a hajóink kihasználtságát.

Odaléptünk a keleti veranda végében álló tálhoz, és vettünk még egy kis rántottát meg sült szalonnát.

– És tudod mit, Johnnie? – fűzte még hozzá apa – Ez így is, úgy is talált pénz. Ha nekünk nem kell, majd lehajol érte más. De nekem ez a mi fránya kormányunk nem fér a fejembe: hogy képesek ennyi pénzt elpazarolni egy ilyen beteg ötletre? Még hogy sivatagi háború! Európában sem lesz háború, nemhogy Afrikában. Jegyezd meg jól, amit mondok, ez a Chamberlain meg Hitler – ezek előbb-utóbb úgyis megalkusznak.

– Szerinted ki állja itt a cechet? – kérdeztem.

– Az adófizetők, ki más – felelte Jack papa. – Azok a nyomorult, legatyásodott brit adófizető polgárok. Hiszen te is láttad, hogyan nyomta fel az adókat Sir John Simon a legutóbbi költségvetésben. Onnan jut pénz Pulau Tenarára is.

– Bár ez az összeg még zsebpénznek is kevés volna, ha a fegyverkezésre vagy a kolosszális beruházásokra költött pénzekhez hasonlítom, mint amennyit például a szingapúri haditengerészeti bázis emésztett fel.

– A bázis, az más kérdés – mondta Jack papa. – Nagy-Britanniának muszáj, hogy legyen egy nagy haditengerészeti támaszpontja a Csendes-óceánon, ha másért nem, azért, hogy mindenki lássa, még mindig nekünk van a leghatalmasabb tengeri flottánk. Ennél jobb elrettentő eszközünk nincs. Ne hidd, hogy *megbízom* a japcsikban, de nem hinném, hogy harcra kerül a sor, ha megfelelően rájuk ijesztünk. Jut eszembe – kérdezte, mintha csak

egy futó gondolata támadt volna –, mi van a japán barátoddal, Mikivel? Tudod, aki építési vállalkozóként működik… aki Irene-nek is bemutatott?

Megráztam a fejem.

– Hát, elég ostoba helyzet, mert rengeteget teniszeztünk együtt, de mostanában már nem engedik be a YMCA-be.

Az utóbbi időkben érzékelhetővé vált Szingapúrban az egyre növekvő japánellenesség. A viszonylag kicsi japán közösséget senki sem akadályozta mindennapi tevékenységében – halászhajóik éppúgy kifutottak minden reggel, mint azelőtt –, de társadalmi elfogadottságuk megszűnt, különösképp a kínaiak körében. Én még játszottam egyszer Mikivel, mert ártalmatlan túsznak tartottam, aki olyan gyanúsításoknak esett áldozatul, amikhez semmi köze sem volt. Paul Szung figyelmeztetett aztán, hogy okosabb lenne kerülnöm a társaságát.

– Nekem az égvilágon semmi közöm hozzá – mondta, miközben az italunkat szürcsölgettük a Rafflesben –, csak utálnám, ha valaki kést mártana beléd. Vagy – tette hozzá széles vigyorral – esetleg lenyisszantaná azokat az elegáns kis füleidet.

– Mindenki csak erről a hülye háborúról beszél – feleltem. – Én mondom neked, Paul, *semmiféle* háború nem lesz itt. Itt aztán biztosan nem. Csak nem képzeled, hogy meg mernek támadni minket a haditengerészeti támaszpont és a 15 collos ágyúink ellenére is?

Paul mindig halkra, majdhogynem bágyadtra fogta a hangját, ha valamiről igazán meg akarta győzni az embert.

– De hiszen a háború már el is kezdődött *köztünk*… Kína és Japán között. Hitler elismerte Japán fennhatóságát Mandzsúria fölött. Ezért adták ki a titkos kínai társaságok a parancsot, hogy mindenkinek le kell vágni a fülét, aki a japánokkal üzletel. Csak múlt

héten vagy egy tucat ilyen eset fordult elő. Ebből hat alkalommal a füleket szépen visszaküldték a gazdáiknak postán. Mi nem attól félünk, hogy a japánok *idejönnek* – ez külön megérne egy vitát, mindenesetre, ha mégis jönnek, az a britek problémája lesz. Nekünk az fáj, hogy a japánok máris óriási területeket foglaltak el Kínában.

– És ha az ember történetesen egy Szingapúrban élő brit állampolgár, akkor is részt kell vennie ebben a háborúban? – kérdeztem, figyelmen kívül hagyva Paul előbbi szavait.

– Bizony ám. Te meg én mindketten tősgyökeres szingapúriak vagyunk, Johnnie, itt születtünk, és itt élünk. De hogy éreznéd magad, ha mondjuk a németek elkezdenék Londont bombázni?

– Rohadtul mérges lennék – nevettem el magam.

– És ha nem tévedek, másnap reggel első dolgod lenne, hogy kirugdosd az összes rohadt németet a Krikettklubból, nem igaz?

– Hát… – nevettem megint – az bizony meglehet. – Aztán meg, ahogy jó barátok között az könnyen megy, témát váltottam. – Julie-ról hallottál valamit mostanában?

– Kötelességtudóan írja a leveleket apámnak – vonta meg azt a finom vonalú vállát Paul. – Szerintem a mamám – mert Amerikában így hívják az emberek az anyjukat – jól telitömte a fejét Kína-ellenes propagandával, még mielőtt Franciaországba utazott volna.

Éreztem, hogy meglódul a szívverésem.

– Ez év végén vagy legkésőbb 1939 elején végképp visszatér Szingapúrba. – Aztán félig vigyorogva, Paul még hozzátette. – Ez persze *téged* már nem fog érdekelni, hiszen addigra pállott házasember lesz belőled!

Játékosan oldalba böktem. Paul pontosan tudta, megnősülhetek akár tucatszor is, Julie láttára mindig meg fog dobbanni a szívem. Milyen remek barát volt Paul! Rengeteg embert

ismertem Szingapúrban, akiknek vegyes, ázsiai és nyugati vér folyt az ereikben – eurázsiaiaknak hívtuk őket akkoriban –, és szinte mindegyikük sértődékenyen viselkedett.

Értettem is, miért. Még az én vérem is felforrt, amikor végig kellett néznem, némely brit milyen lekezelően bánik velük. De Paul más kategóriába tartozott. Talán az amerikai háttere miatt? Vagy a család gazdagsága védte meg őt, akár egy pajzs, a mindenféle kisebbrendűségi komplexusoktól, amelyek kegyetlenül kínozták a rosszul fizetett hivatalnokok hadát, akik másra sem vágytak, csak valami biztos állásra a kormány szolgálatában, s akik úgy emlegették Angliát, mint a hazájukat, pedig életükben sosem jártak ott?

Paul akár a halálos ellenségévé is válhatott volna a fehér embernek, aki – anyja szavaival – elcsábította a húgát; ehelyett együtt érzőn viselkedett, mert nagy szíve volt. Talán azért fogadott el, mert ráakadt egy angolra, akinek, akárcsak neki, Szingapúr jelentette a hazáját, aki ugyanúgy gondolkodott, mint ő. A legtöbb európai úgy élt Szingapúrban, mint valami számkivetett a távoli idegenben, miközben megpróbáltak valami vagyont gyűjteni, vagy türelmesen arra vártak, hogy elérjék a nyugdíjkorhatárt. A legtöbbször csak a felszínét érzékelték az itteni életnek, melyet udvarias szóval a „bennszülöttek életének” tituláltak, és tökéletesen elkerülte a figyelmüket a malájok békés elégedettsége, ahogy azokat a szépséges, méltóságteljesen nyugodt ritmusú mindennapjaikat pergették folyó menti kampongjaikban; ugyanígy semmit sem érzékeltek a kínai tömegek dolgos buzgalmának az alkotóerejéből – a sok érdektelen fehér ember egyszerűen átnézett rajtuk.

Bizonyos mértékben Irene-nek is ez volt a problémája. Hogyan is lehetett volna elvárni tőle, hogy néhány rövid hét leforgása alatt éppúgy alkalmazkodjon a hely szelleméhez, ahogy az nekünk, bennszülötteknek, Pattinak és nekem sikerült. Ehhez alighanem

évekre lesz szüksége.

Amikor Jack papának megemlítettem, hogy aggódom Irene miatt, ezzel nem azt akartam mondani, olyannyira depressziós, hogy folyvást veszekednénk egymással. Erről szó sem volt. A számtalan félig baráti, félig üzleti vacsorán mindig ott volt, és elbűvölt mindenkit. Velem is tudott aranyosan és megértően viselkedni. De a szingapúri klíma erősen igénybe vett egy terhes asszonyt, még ha Sampson doktor szerint Irene jól bírta is, mégis, a legapróbb bosszúságot is súlyos tragédiaként élte meg. Például mindig is imádott főzni, és nagyon idegesítette, hogy még a konyha közelébe se engedik. Ahhoz is túl nyomasztó volt a hőség, hogy vásárolni mehessen. Így aztán lassanként minden apró kudarc felfújt álkatasztrófává dagadt.

Furcsamód egyedül Jack nagyapának sikerült nem is egyszer egy-egy mosolyt csalnia Irene arcára. Amikor megérkeztünk a Tanamerába, attól féltem, hogy Irene-t feszélyezni fogja ennek a tolószékes idős embernek a közelsége; aztán kiderült, hogy imádja az öreget, és többet volt vele, mint bármelyikünk. És is *szerettem volna* több időt a nagyapámmal tölteni, de most már nős ember voltam, és a munkám is rendkívüli módon lefoglalt.

Jack nagyapa elképesztő volt. Évek teltek el az óta a förtelmes éjszaka óta, amikor a gutaütést kapta, és bár mi már lemondtunk róla, nagyapa továbbra is itt volt közöttünk, és ha naplemente táján már zavarossá vált is egy kicsit a beszéde, lelassult is a mozgása, még mindig ő volt a legderekabb férfi a környéken.

– Igazán kedvelem ezt a lányt – mondta egyik este, amikor kettesben maradtunk –, de nagyon utálja az itteni életet. Te is látod?

Némán bólintottam. Nem volt mit mondani.

– Ha megszülte a gyereket, küldd el Londonba egy kicsit. Apád is ugyanezt tette anyáddal, amikor rájött a búslakodás. És persze

kockára tett mindent – nem lehetett tudni, anyád visszajön-e. De hát… – tette hozzá cinkos kuncogással – visszajött… még ha egy hajszálon múlott is a dolog.

Úgy tettem, mint aki nem is hallotta, és így folytattam:

– Hát, nem vitás, hogy Európában egyre nagyobb a háborús veszély. És ha kitör a háború, akkor bizony, hidd el, Jack nagyapa, Irene idehaza nagyobb biztonságban van a gyerekkel.

– Az lehet, hogy London *veszélyesebb* – hördült fel –, de itt meg *nyomorultabbul* érzi magát. Te melyiket választanád a feleségednek?

Szegény Miki, akit mostanában szinte egyáltalán nem láttam már, önkéntelenül is az egyik tipikus adalékává vált az Irene-t érő vegzatúrának.

– Száz éve nem láttam Mikit – mondta Irene egyik nap –, pedig végül is ő mutatott be minket egymásnak. Nem hívhatnánk át egy italra valamelyik este?

Kénytelen voltam elmagyarázni neki, hogy ez bizony nem volna tanácsos.

Nem haragudott meg érte, de teljesen elképedt.

– Komolyan mondod, hogy félsz Mikit áthívni hozzánk, mert úgy gondolod, apád helytelenítené?

– Nem erről van szó. De jelenleg az egész városban nagyon erős japánellenes érzelmek dúlnak.

– Én azt hittem, Miki a barátod – felelte Irene éles hangon.

– Csak a teniszpartnerem volt, drágám.

– Nos, ha ő nincs, ma mi sem vagyunk férj és feleség. Komolyan mondom, Szingapúr még Wimbledonnál is reménytelenebbül vaskalapos hely. Annyira… hogy is mondjam… annyira *provinciális*.

Épp a dolgozószobában ültünk, és tulajdonképp Bertrand

Bonnard-ra vártunk, aki többhetes útja után nemrég érkezett vissza Tokióból, és amikor most pár perc múlva befutott, rögtön Irene pártjára állt.

– Nos, mi, svájciak mindenkit… szóval egyformán kezelünk. Tökéletesen megértem, hogy a kínaiaknak mi a bajuk a japánokkal; az biztos, hogy nem hívnám ide Jirót Szung úrral egy társaságban. De én amúgy kedvelem a japánokat. – Aztán Irene-hez fordulva még hozzátette: – Ha szeretnél találkozni Jiróval, és Johnnie-nak sincs kifogása ellene, meghívlak mindnyájatokat vacsorára a lakásomra.

– Isteni ötlet! – kiáltott fel Irene. – Bármi boldoggá tesz, ha kiszabadulhatok ebből a kisvárosi légkörből. Meg aztán – ezt nekem címezte – tudsz róla, hogy Natasa lejön hozzánk egy hétre, amíg Tony valami kurzusra vagy mire megy? Bertrand, nem baj, ha ő is eljön?

– Miért volna? – mosolyodott el Bonnard. – Elbűvölő férjes asszonyok mindig jöhetnek.

Bengy 1938. május 8-án a Párlak légkondicionált hálószobájában életerősen, három és fél kilóval látta meg a napvilágot. Előzőleg Sampson doktor, mérlegelve a kórházi és otthoni szülés előnyeit és hátrányait, a következő javaslattal állt elő: – Hadd szüljön a Tanamerában. Irene annyira rosszul tűri a hőséget, és amúgy is sokkal elengedettebb és nyugodtabb lesz a saját otthonában. – Akkoriban még nem volt légkondicionálás a kórházakban, legföljebb egy-két műtőben.

Nekem egyik újszülött olyan, mint a másik (nem mintha túl sokhoz lett volna szerencsém), de abban igazat kellett adnom Irenenek, hogy újonnan jött fiunk és örökösünk tündérien néz ki.

– Meglátod – mondta még elcsigázottan az ágyban fekve –, ez a gyerek, mire felnő, kárpótolni fog minden áldozatért, amit vállaltál.

Ez rám is igaz, de főként rád, drágám.

– Te kárpótolsz engem mindenért. És meglásd, nemsokára jó erőben leszel megint.

Mégsem így alakult, bár nem betegség volt az oka. Az ágyból ugyan kikelt, de a kedélye nem javult, mert hiába volt ugyan viszonylag könnyű a szülés, ám a terhesség utolsó hónapja neki is és körülötte mindannyiunknak nagy erőpróbát jelentett.

Világosan éreztem, hogy elemi erővel hiányzik neki a családja, a gyönyörű wimbledoni környezet. Pár héttel korábban azt javasoltam, hozassa ki az édesanyját – Jack papa igen tapintatosan értésemre adta, hogy majd ő fizeti az útiköltséget –, de 1938-ban még sokan úgy tekintettek egy repülőútra, mint olyan felesleges kockázatra, melyet nem érdemes vállalni, így aztán az ötletből semmi se lett.

Irene-t azonban nem csak Szingapúr szűk és kicsinyes légköre kínozta. A várost nem szerette, de utálatát még csak fokozta a kegyetlen trópusi hőség és párásság, ami elől hosszú órákra a légkondicionált hálószoba védelmébe menekült, és így esélyt se adott magának, hogy megszokhassa a klímát. Mert bizony Szingapúr fojtogatóan párás forrósága próbára tette minden fehér ember fizikai és lelkierejét. És ha jól akart élni itt, ebből a küzdelemből győztesen kellett kikerülnie. Ezt viszont csak úgy lehetett elérni, ha az ember elszántan szembeszegül vele, levegő után kapkodva, a verejtéktől lucskos ruhában újra meg újra kimegy a hőségbe, míg egyszer csak elérkezik a varázslatos pillanat, amikor már szinte észre se veszi többé. Irene az első ütközetig se jutott el soha.

Azt reméltem, ha majd túl van a szülésen, megfeledkezik az utolsó hónap magányos gyötrelmeiről. Nem így történt. A visszavonultság megrögzött szokásává vált. Mindig ott volt, ha a család elvárta a jelenlétét – ahogyan nevetve mondogatta, „állandó

ügyeletben vagyok!” –, és a szokásos vacsorapartikon nyoma sem volt semminek, ami rendellenességre utalt volna. Betegségnek sem látszott semmi jele, aminek jó oka volt: Irene nem volt beteg. Nagyon hamar felépült a szülés után. És afelől sincs kétségem, hogy ha sikerült volna a lenti termeket is ellátni légkondicionálással – ami persze képtelenségnek számított akkoriban –, valószínűleg többet lett volna velünk. Hiszen szeretett minket, és mi is őt. Bengyt, újszülött kisfiát imádattal vette körül, és persze mi is. De a forróságot nem állhatta. Ahhoz meg túlságosan is jól nevelt volt, hogy állandóan siránkozzon a szingapúri hőségről, rászokott hát, hogy tettetett fejfájásokra hivatkozva visszavonuljon a hűvös szobájába. Olykor, ha váratlanul benyitottam a Párlakba, jókedvűen, kacagva játszott Bengyvel. És ha ilyenkor felajánlottam, hogy velük maradok, minden fejfájást mintha a szél fújt volna el.

Mindennek az lett az eredménye, hogy nemcsak az esténként amúgy egész elviselhetővé enyhülő hőségtől, hanem egy csomó más trópusi kellemetlenségtől is fóbiája alakult ki. Ezek valósággal a kétségbeesésbe kergették. Egyszer a moszkitók zöngése, máskor a kecskebékáknak a dzsungel széléről egészen a nyugati verandáig elhallatszó és órákon át szűnni nem akaró brekegőkórusa ment az idegeire. Még a mennyezeti lámpák körül rajzó milliónyi molylepke is zavarta. Egyszer rémülten felsikoltott, amikor a füvön összetekeredve egy kígyót pillantott meg, és kis híján elhányta magát, amikor az egyik kertészünk odalépett, és a parangjával felaprította. Egy másik alkalommal meg, amikor lejött, hogy velünk vacsorázzon, a veranda fölé benyúló egyik trópusi fa legvastagabb ágán ülve két, farkát lógató, gúnyosan makogó majom fogadta, amelyek annyira megszokták már a társaságunkat, hogy szinte háziállatnak számítottak. Azután egy hét is eltelt, mire hajlandó volt újra csatlakozni hozzánk egy esti koktélra.

14

Furamód, nem sokkal azután, hogy Bonnard-nál együtt vacsoráztunk, véletlenül ismét összefutottam Mikivel az Adelphiben.

– Sajnálom, hogy képtelen voltam összehozni egy teniszpartit – mondtam neki bocsánatkérően. – De hát tudod, hogy van ez. Ha kitör valami nemzetközi disznóság, mindenkinek hirtelen kétszer annyi munkája támad, feleannyi pénzért.

– Én is nagyon elfoglalt vagyok. – Miki alighanem pontosan tudta, hogy átlagban heti négyszer teniszezem. Ahogy ott ültünk az Adelphi nádfonatú székeiben, és a fejünk fölött a ventilátorok surrogtak, azt mondtam neki:

– Ti, japánok, elég szépen haladtok ott Kínában, nem igaz? – Igyekeztem mosolyogni, hogy elvegyem a szavaim élét. Miki meg a sóhajtás japán változatával, egyfajta befelé húzott, sértődött sziszegéssel felelt.

– Túl sok a buta ember Japánban. Felbosszantják a világot.

– Hát, az itteni kínaiakat okvetlenül.

– Kína meg Japán ősi ellenség. Nem számít. De a buta vezetőink is nagyon berezeltek. *Az* már baj.

Megkértem, fejtse ezt ki – de csak röviden. Mert bár kedveltem Mikit, az volt a kellemetlen érzésem, hogy nem bölcs dolog sokáig elücsörögnöm itt vele. Lassan már eljutott a híre annak is Szingapúrba, hogy a japán csapatok helyenként bestiálisan viselkednek, és nem óhajtottam esetleg valami kínos jelenetbe keveredni a kínai pincérekkel, ha esetleg megtagadják, hogy kiszolgálják Mikit.

– Nekünk kell olaj, ezért japánok ostobán fenyegetik Egyesült

Államokat. De Amerika nagyon erős. Na nézd csak! Egyik barátom…
– Egy indiai tartott felénk. Miki, miközben felállt, hogy üdvözölje, még odaszólt nekem:

– Ha a Japán Klubban játszunk tenisz, az oké? Add át üdvözlet Irene-nek. Hallottam hírek Sir Keithtől múlt héten.

– Bradshaw! – őszintén meg voltam lepve.

– Lehet, hogy megyek Angliába üzleti úton, és a brit bevándorlási hivatal akarja, hogy japán látogatóknak legyen garancialevele érkezésen. Irene apja segít nekem.

Nem csak a japán-kínai háborúból származtak problémáink. 1938 őszére már az európai háborútól való félelem sem tűnt alaptalannak. Annyira nem, hogy ez a félelem Szingapúrban is érzékelhető volt.

Nem csak Hitler és Mussolini ostoba kardcsörtetéséről volt szó. Az egész háttér riasztóan festett. 1938-ra kétmillió munkás került az utcára Nagy-Britanniában, és a lakosság harmada gyakorlatilag a létminimumból tengette az életét.

– Ezt nézd meg – lökte oda elém Jack papa egy vadonatúj brit magazin, a *Picture Post* legelső példányát. A kép egy hattagú londoni családot ábrázolt. A családfő képtelen volt munkát találni, ezért margarinos kenyéren és teán éltek, mert ennyire tellett a férfi két font hét shilling és hatpennys munkanélküli-segélyéből. A háborús előkészületek jegyében a kormány élelmiszerkészleteket halmozott föl; szeptemberben harckészültségbe helyezték a haditengerészeti egységeket; az embereknek gázálarcokat osztottak ki. Félelmetes volt az egész.

– És persze nem csak Angliában vannak bajok – mondta Jack papa. – Nézd meg Amerikát. Több mint 23 millió ember részesül közsegélyben – ez minden hatodik lakos! Nemrég meg azt olvastam, hogy tizenegymillió munkanélkülijük van.

Nekünk itt Szingapúrban, távol Európától és Amerikától, amikor 1938 szeptemberében sor került a müncheni konferenciára, az mint valami valószínűtlen háborús film pergett le előttünk a hírcsatornák közvetítésében, annak ellenére, hogy napvilágot láttak London evakuálásának a hírei is. Ezek a riasztó információk akkoriban, a holland KLM légitársaság gépein, mindössze három-négy napos késéssel érkeztek meg hozzánk.

Miközben Chamberlain, Hitler és Mussolini Münchenben találkoztak, Londonban már mozgósították a légoltalmi osztagokat, és az újságok fényképfelvételein megpillanthattuk az első léggömbzár alkotóelemeit, amelyek mint szürke hurkák lebegtek a londoni háztetők fölött. A képekről meztelen felsőtestű férfiak vigyorogtak ránk, miközben ásóikkal a Hyde Park pázsitját dúlták fel, hogy árkokat ássanak ki, vagy óvóhelyek alapjainak készítsék el a falazógödrét. Roosevelt táviratban igyekezett Hitlert jobb belátásra bírni.

És a filmhíradóban ott volt Chamberlain, és azt kiabálta: „Micsoda hihetetlen őrültség, hogy csak azért, mert nézeteltérés tört ki két távoli ország lakói között, akikről szinte semmit sem tudunk, árkokat ássunk, és gázálarcokat próbálgassunk fel."

Aztán, alig két nap múlva, mintha a történelmet összecsukták volna, akár egy teleszkópot, a krízis elmúlt, és a híradóban ismét megjelent Chamberlain az elmaradhatatlan esernyőjével, de ezúttal egy papírlapot lengetett a kezében, ahogy kiszállt a repülőgépből; a *Daily Mail* pedig ezt írta: „Tartósnak ígérkezik a béke."

– Az jutott eszembe, vajon mi lehet szegény Timmel – vetette föl egyik este mama.

– Alighanem prímán megvan – feleltem.

– Hogy lehetsz ennyire szívtelen?

– Drága mama, Tim most van az elemében. Végre újoncokat

ugráltathat, akik nem pofázhatnak vissza neki. Tudod, mennyivel szórakoztatóbb, mint gumit árulni?

Paul épp beugrott egy italra, mint sokszor máskor is.

– Én boldogan belépnék a seregbe, de nem hiszem, hogy bevennének – mondta elgondolkozva. – Nem vagyunk elég megbízhatók.

– Mi hír édesanyádról? – vágott közbe sietve mama. Mindig igyekezett kerülni a zavarba ejtő pillanatokat.

– A legutóbbi levelében is üdvözletét küldte. Nemsokára Julie is hazajön. Ebben véletlenül teljes a családi egyetértés, hogy nincs értelme ott maradnia Franciaországban ezekben a zűrös időkben. De azt írta, csak akkor hajlandó hazajönni, ha megengedjük neki, hogy munkát vállaljon.

– Ugyan mire gondolhat, Paul? – kérdezte mama.

– Ha jól tudom, hivatásos ápolónői képesítést szerzett Amerikában, és most úgy akar hazajönni, hogy ő vigyázzon majd mindannyiunkra.

Elkalandoztak a gondolataim, azon tűnődtem, vajon hogy nézhet ki Julie, és mit mondunk majd egymásnak, amikor, elkerülhetetlenül, előbb-utóbb egymásba botlunk; milyen lesz kettesben maradnunk ennyi idő után, nekem, a családos férfinak, és neki, „a lánynak a zongorán”? Vágytam rá, hogy legalább láthassam.

Ami az európai háborús veszélyeket illette, ezeket a Chamberlain-beszéd után, amelyben „garantálta” a békét, még nehezebb volt komolyan venni; az ember arról olvasott, hogy a *Queen Mary*nek sikerült visszahódítania a leggyorsabb atlanti-óceáni átkelésért kijáró Kék Szalagot; az se volt kifejezetten háborús hír, hogy szeptemberben felavattak egy minden előzőnél hatalmasabb óceánjárót, a *Queen Elizabeth*et. Még a fiatal színész és író, Orson Welles *Világok harca* című paródiája is – ami arról szólt,

hogy Mars-lakók szállják meg a Földet, s amit a szerző egy New York-i rádióállomás műsorában olvasott fel – nagyobb pánikot keltett, mint az európai diktátorok bohóckodása. Ránk sokkal érzékenyebben hatott a japánok kegyetlenkedése Kínában, mert ugyan ez nem a mi háborúnk volt, de a kínaiak óriási befolyással bírtak a szingapúri üzleti életben. A hírek szerint Kínában már eddig is egymillió áldozatot követelt a háború. A japánok pedig feltartóztathatatlanul nyomultak előre, és Hankou tartományt is elfoglalták, Csang Kai-sek pedig kénytelen volt a fővárost Csungkingba költöztetni.

Mindebből számtalan problémája keletkezett kereskedőházunknak, és az utóbbi időben Jack papa egyre sűrűbben hajtogatta:

– *Ha* tényleg kitör a háború Európában, vissza kell mennem Londonba, hogy az ottani irodát vezessem. Mert akkor olyan elemi kereslet lesz a hadianyagokra, hogy azt se fogjuk tudni, hol áll a fejünk.

– Úgy gondolod, Cowley nem bírná egyedül? – Hirtelen rám törtek a londoni idők emlékképei, amikor Irene-t megismertem.

– Kizárt dolog. Ez már sok neki, különösen, hogy megszűnik a nemzetközi kvótarendszer. Észveszejtő marakodás lesz a piacokon.

Valami azt súgta, Jack papa *szívesen* menne Londonba, nem úgy, mint annak idején Jack nagyapa. De hát csak nem tört rá honvágy Anglia iránt, ahol mindig csak látogatóban járt? Bizony, ő is már az ötvennyolcadikat taposta, és bár jó erőben volt, a párás hőség mindenkinek próbára tette a fizikumát.

– Ha viszont mégse lesz háború – és *szerinted* ugyebár nem lesz –, akkor minek mennél Angliába? Ha meg kitör, alighanem be kell vonulnom, és akkor pedig terád itt van szükség.

– Hogy *te* bevonulj? Micsoda képtelenség! – csattant fel apa. –

Tim majd helytáll az egész családért, ha háborúra kerülne a sor – és ezzel nem azt akarom mondani, hogy így fog alakulni –, neked pedig az lesz a dolgod, hogy mindenáron fenntartsd az életfontosságú nyersanyagok áramlását, és átvedd tőlem a vállalatot.

Annyira meglepődtem, mondhatni megbotránkoztam ezen, hogy Jack papának láthatóan elege van Szingapúrból – vagy talán mindenből? –, hogy pár nap múlva, amikor mamát egyedül találtam, megkérdeztem tőle, mi baja apának.

– Semmi – felelte mosolyogva. – Csak az öregség, Johnnie. Apádnak kikapcsolódásra, egy kis gondtalanságra van szüksége.

– De hiszen Jack nagyapa az, aki már a nyolcvanas éveiben jár, nem ő!

– Igaz! Viszont senki se mondta, hogy apád meg fog halni – mondta mama félig-meddig tréfásan, de hirtelen rám tört a felismerés, hogy bár anyám jó néhány évvel fiatalabb volt apámnál, mindenki szép lassan megöregedett a családban, őt is beleszámítva. Az árulkodó jelek már felbukkantak: néhány pigmentfolt a kézfeje bőrén, néhány ránc a nyakán.

– Nem úgy értettem, mama.

– Annyi minden megváltozott. Jack nagyapának csak az éghajlattal meg a konkurenseivel kellett megvívnia. És mindkettőt legyűrte. Manapság meg… – neked meséljem, hiszen te is az irodában dolgozol? – apád nem győz panaszkodni nekem a… hogy is hívják, a bürokráciára.

– A sok salátával pedig én is elboldogulnék.

– Érdekes szófordulatokat használsz mostanában, Johnnie! – Aztán még hozzáfűzte: – Látod, épp ahogy a beszédstílus változik, ugyanúgy minden más is. Ettől veszíti el apád a kedvét.

– Pedig a változások már Angliát is utolérték.

– Az nem ugyanaz. Ami odaát történik, apádat hidegen hagyja,

hisz ő sohasem élt a régi hagyományok Angliájában. Így hát nincs is meg a régi mércéje, amihez hasonlíthatná a dolgokat. De Szingapúrban nagyon is tisztában van vele, honnan hová tart az itteni világ, és ki nem állhatja a látványt. – Nagyot sóhajtott, és kezével lesimította azt a néhány színes, nyolcszögletű szövetdarabkát, amelyeket a legújabb ágytakaróhoz vágott ki innen-onnan. – Apád szörnyen összeveszett a kormányzóval.

– Stenton Thomasszal? Azzal a kis felkapaszkodott…

– Csak óvatosan! – Mama tényleg ki nem állhatta a szabadszájúságot, talán mert annak idején bőven kijutott neki belőle Jack nagyapa társaságában.

Aztán röviden elmondta, mi történt. A johori szultán az elvált felesége pótlására egy londoni mulatóból hozatott magának egy táncosnőt.

– Lydia Hillről beszélsz?

– Ó! Szóval te már hallottál róla. – Mama kissé meglepettnek tűnt.

– Rendkívül jó fej nő!

– Igazán? – Aztán egy hamiskás mosollyal még megkérdezte: – Téged nem emlékeztet egy kicsit Vickire?

– Vickire? Miért pont Vickire? És különben is, mi kivetnivaló van abban, ha a szultán egy csinos nőt választ magának élettársul?

Mama elmesélte, hogy mi történt. Stenton Thomast annyira felbőszítette, hogy a szultán, mint egy véres kardot, mindenhova magával cipeli Lydia Hillt, az új szeretőjét, ezért amikor meghívást kapott a szokásos éves ünnepségre a szultán Johor Baru-i palotájába, a kormányzó utasításba adta, hogy a kormány tagjai közül mindenki bojkottálja a rendezvényt.

Az üzleti közösség tagjait persze nem utasíthatta, de a Kereskedelmi Kamara elnökének világosan az értésére adta, elvárja,

hogy az üzletemberek is tartsák távol magukat a szultán rendezvényétől, mert, tette hozzá vészjóslón, „gondunk lesz a résztvevők névsorának a gondos tanulmányozására”. Ez elég aljas volt egy olyan kormányzat részéről, amely minden további nélkül megtagadhatta, hogy kereskedelmi jogot adjon egy cégnek, vagy hogy kiadjon bármely más engedélyt, amelyekből pedig több tucatra volt szükség a törvényes működéshez. A Kereskedelmi Kamara határozatot hozott, amelyben leszögezték: „azt tanácsoljuk tagjainknak, hogy ne vegyenek részt.”

– Nem hiszem, hogy valaha is láttam volna apádat ilyen dühösnek – mondta mama. – Követelte, hogy Stenton Thomas adjon neki audienciát, amit meg is kapott. De hát ez a jelentéktelen kis ember egyszerűen végigmérte apádat, alulról fölfelé persze, aztán hidegen csak ennyit mondott: „A választás az öné, én legfeljebb csak tanácsot adhatok.”

Apám attól borult ki igazán, hogy Szingapúrt épp az olyanok tették azzá, amivé lett, mint a Dexterek vagy a Szungok, ők építették fel a semmiből, és ők küzdöttek azért nap mint nap, hogy Ázsia legfontosabb városává fejlesszék. A kormány dolga pedig az lett volna, hogy ehhez minden támogatást megadjon az üzleti közösségnek.

Apa, aki tudta, hogy a következő évben ő lesz a soros elnöke a Kereskedelmi Kamarának, elszánta magát, hogy elmegy a fogadásra. El is ment. Mint a helyszínen kiderült, rajta kívül mindössze két tudósító és néhány amerikai képviselte a fehér embereket. Egy hét sem telt bele, amikor Jack papát diszkréten félrevonta az üzleti közösség vezetője, és nagy zavarban, láthatóan erősen feldúlt állapotban közölte vele, hogy a nemsokára esedékes választmányi listán sajnos nem tudják szerepeltetni a nevét. Talán majd jövőre, ha

lecsendesedtek a kedélyek.

Micsoda aljasság! Hiszen amióta csak fennállt a Kereskedelmi Kamara, minden Dextert *automatikusan* megválasztottak elnöknek egy-egy terminusra.

Jack papán kívül más is megszenvedte a kormányzó szeszélyeit. Azokban az időkben Hayley Bell volt a szingapúri VBT – védelmi biztonsági tiszt –, aki hihetetlenül gazdag tapasztalatokra tett szert Ázsia-szerte, és most is, egészen regényes körülmények között, véletlenül összeakadt egy kémmel, aki a briteknek óhajtotta áruba bocsátani az értesüléseit.

Hayley Bell a Napier úti botanikus kertben kerített sort a találkozóra ezzel a félig svájci, félig japán emberrel, aki elmondta neki, hogy a japánoknál már folyamatban van egy teljes hadsereg kiképzése és előkészítése egy malájföldi háborúra. Teljességgel hihetetlennek tűnt a hír, de az illető annyi részlettel szolgált, hogy Bellt végül is meggyőzte az információ valódiságáról. A kém a teljes információs csomagot óhajtotta eladni neki egy dél-japáni szigetről készült fényképfelvételekkel együtt, és mindezért jókora summát követelt. Bell elment hát Stenton Thomashoz.

A kormányzó jeges némasággal hallgatta végig, aztán felcsattant, és csak ennyit mondott: – Kedves Bell, kizárólag egy őrültnek juthat az eszébe, hogy a japánok megtámadhatnák Szingapúrt. (Bell ennek a találkozónak a részleteit elmesélte a lányának, Mary Hayley Bellnek, a drámaírónőnek, aki később a színészhez, John Millshez ment feleségül. Mary Bell a *Mi lesz velünk holnapra?* c. önéletrajzában emlékezik meg erről.)

Ez a Hayley Bell-történet némi gyomoridegességet keltett bennem. A kém ugyan nem tett róla említést, hogy pontosan *hol* is állították

fel a japánok ezt a kiképzőtábort, de nem most jutott először eszembe, vajon mennyire vehetjük komolyan, hogy „földrengések áldozatai” laknak a Dexter-cég által Jakusima szigetére leszállított mintegy ötezer barakkban.

Apámnak szót sem szóltam erről a kósza gyanúmról, különben is, hamarosan kiment az egész a fejemből, de nem sokkal a Hayley Bell- és a Kereskedelmi Kamara-féle incidensek után, amikor Jack papával épp ebédnél ültünk a Tanglin Klubban (minden második csütörtökön mamának úgynevezett „hölgyebédje” volt, és ilyenkor messze elkerültük a Tanamerát délidőben), apa egyszer csak azt mondta:

– Sokat gondolkoztam anyádról mostanában. Azt hiszem, nem ártana neki, ha hazamenne Amerikába egy kis időre.

– Csak nem gondolod komolyan, hogy kitörhet itt a háború? – kérdeztem tőle, miközben nekiestem a *pulau ayamom*nak, ennek a maláj módra elkészített, currys csirkére emlékeztető ételnek, a Tanglin Klub csütörtökönként felszolgált különlegességének.

– Remélem, hogy nem tör ki. De nem kell ahhoz háború, hogy pokollá váljon az életünk, ha mondjuk az itteni kínaiak japánellenes tüntetésekbe kezdenek, vagy szankciókat követelnek. És különben is, anyádra ráfér végre egy kiadós pihenés.

– Éppenséggel neked se ártana.

– Cowley egyelőre talán még bírja szuflával Londonban.

– A titkárnője, ez a Gwen, mindenesetre nagy segítség. Biztos vagyok benne, hogy bármit megtesz, amit a főnöke kér tőle. – Ezt a tréfát csak én értettem.

Papa, aki persze egy szót se értett belőle, így folytatta.

– Akár lesz háború, akár nem, az élet egyre nehezebb lesz itt nálunk. A londoni irodával kapcsolatban még gondolkoznom kell egyről s másról.

Apámnak végül mégsem kellett súlyos döntéseket hoznia, amelyektől mellesleg úgy éreztem, erősen húzódozik. A kérdést nemsokára váratlan események döntötték el, helyettünk is.

Irene ott volt mama összes csütörtöki ebédjén, olykor más vendégek társaságában, máskor meg Natasával, aki az utóbbi időben egyre többet ruccant át a Tanamerába egy kis kikapcsolódásra, Tonyt meg otthagyta az Ara birtokon. Tony, úgy tűnt, nem nagyon bánja, a birtok felügyelete teljes embert kívánt, meg aztán az ültetvényesek jópofa társaságot alkottak, akikkel öröm volt az együttlét a klubban esténként.

A „hölgyebédek" napjain sohasem siettem túlzottan haza. A vendégek néha délután négykor is ott üldögéltek még, távozásuk után meg a szieszta következett. Persze ha Irene mellé bújhattam volna a kellemesen hűs, légkondicionált hálószobánkban, akkor több okom lett volna rá, hogy hazasiessek, de – mint a legtöbb nőnek – neki is szöges változás állt be a szexhez való viszonyában az esküvőnk után. A változás fokozatosan következett be, ám nem lehetett nem észrevenni.

A nők a terhességük alatt és után nem túlzottan élvezik a szexet, de Irene-nél sokkal drámaibb fordulat állt elő. Akár igazam volt, akár nem, de arra a következtetésre jutottam, hogy Irene házasság előtti kalandjai alighanem csak kísérletek voltak, egyszerűen kíváncsi volt rá, miről is szól ez az egész, és végül arra lyukadhatott ki, hogy bizony a szex elég unalmas dolog.

Nem utasított el, nem is veszekedtünk, de apránként világossá vált, hogy ami Fulhamben (úgy tűnt legalábbis) még élvezetnek számított, Szingapúrban már kötelességgé vált. Ugyan még többször mondott igent, mint nemet, de együttléteink többnyire egyoldalú, csak az én élvezetemet szolgáló beletörődéssé silányultak, és ha csak

a legcsekélyebb kísérletet tettem rá, hogy felizgassam, Irene minden alkalommal gyöngéden, de határozottan lefogta a kezem. A legszomorúbb az volt az egészben, hogy továbbra is kedves volt velem, és a külső szemlélő továbbra is boldog házaspárt láthatott bennünk; épp csak a nemi életről mondott le teljesen Irene, ami valószínűleg több örömet szerzett neki annak idején, amikor még nem várták el tőle, hogy teljesen átadja magát az élvezetnek.

De persze Bengyvel mindketten rengeteg időt töltöttünk. Apai büszkeségemet csak mint valami homályos, távoli élményt éltem meg, amíg Bengy alig volt még több üvöltő rongybabánál, de elképesztő gyorsasággal vált emberi lény belőle. Mire egyéves lett, és megtartottuk az első születésnapi buliját 1939 májusában, nemcsak önálló akarata fejlődött ki, hanem valami elbűvölő bája is kialakult, amellyel mindkettőnket könnyedén le tudott venni a lábunkról. Ha két évvel ezelőtt valaki azzal jött volna, hogy csak figyeljem meg, mennyire bele lehet bolondulni egy egyéves kisfiúba, az illetőt alighanem gyengeelméjűnek tartom. De Bengy nem volt hétköznapi kiskölyök. Mama imádta. Papa folyton játszani akart vele. Az egyik ritka alkalommal, amikor Jack nagyapát begurították a tolószékében a csodagyerek – ahogy mama röviden hívta Bengyt – szobájába, még ő is ezt nyilatkozta, miután hosszan méregette a fiamat: – Ilyen nagyszerű fia Timnek sose lesz. Ha ugyan egyáltalán lesz gyereke. – Még szerencse, hogy mama hallótávolságon kívül volt éppen. Így hát az idő alatt, míg Irene meg én látszólag normális házaspár módjára éltünk – meglehet, így is volt, és csak előttem nem vált nyilvánvalóvá, mennyire normális lehet egy házasságban a frusztráció –, Bengy szinte minden időnket betöltötte. Irene-nek ezzel együtt sem kellett szembenéznie a legtöbb feleség problémáival. Nem esett nehezemre megérteni, hogy egy olyan szituációban, amikor egy házaspár közös hálószobába zárva egy

torkaszakadtából üvöltő kis vakarccsal, mindenféle segítség nélkül, mindössze egy-két órás alváshoz jutva tölti az éjszakáit, az elgyötört asszonynak a legutolsók között jut eszébe a szex, különösképp egy olyan világban, amikor minden egyes aktussal azt kockáztatja, hogy kilenc hónap elteltével újabb teli torokból üvöltő vakarccsal gyarapodik a család. De Irene-t nem fenyegették ezek a gondok. Az amah ugyanannyi gonddal törődött Bengyvel, mintha az anyja lenne. A pótolhatatlan Li minden szeszélyünket azonnal kielégítette. Az ételünket olyan szolgálók főzték meg, akiket életünkben se láttunk, a szennyesünk is mintha magától tűnt volna el, és még az ennivalót is felszolgálták nekünk az étkezések alkalmával.

Az ember azt gondolta volna, ennél ideálisabb körülmények közé nem is kerülhet egy fiatalasszony, aki nemrég lett anyává. Irene azonban egyre gyakrabban hozakodott elő a fejfájásaival, én meg egyre kevésbé mertem megkérdezni, nincs-e kedve, mert a visszautasításra tett akár halvány célzása is csak fokozta a nyomorúságomat.

Aztán annak is eljött az ideje, hogy leültünk megbeszélni a dolgot.

– Tudom, drágám, hogy valami baj van – kezdtem bele –, és azt kívánom, bárcsak segíteni tudnék rajta. Ha ennek a rohadt háborúnak a réme nem lógna itt a fejünk fölött, azt mondanám, utazz el Wimbledonba egy kis kikapcsolódásra. De sajnos…

– Ne izgasd ezen magad, Johnnie, én is tudom, hogy nem utazhatok. Nem tenném kockára Bengy testi épségét. Nem, ez nem a te hibád. Egyszerűen így alakult az életünk. Tisztában vagyok vele, hogy boldognak *kellene* éreznem magam itt. Hiszen megvan mindenem. Nem tudom, mi bajom, magamnak se tudom megmagyarázni.

– És ami az etyepetyét illeti…? – kérdeztem tőle bánatosan.

Egymás közt ezzel a szóval illettük a szexet.

– Nem arról van szó, hogy már nem szeretlek. Vagy kevésbé, mint te engem. Csak minden olyan óriási erőfeszítést kíván. Vagy ilyen a házasság? Illúzió az egész?

Furamód Vicki, akarom mondani, Mrs. Ian Scott volt az végül, aki szertefoszlatta az illúzióimat. Egy nyári estén futottunk össze a Nemzetközi Gumikereskedelmi Bizottság szmokingos összejövetelén, melyet az East Coast úton, az Úszóklub után nem sokkal terebélyesedő Sea View Szállodában tartottak. A hatalmas báltermet, amely a tenger felőli oldalán majdnem teljesen nyitott volt, körberakták kis, négyszemélyes asztalokkal, úgyhogy középen egy négyszögletes tér szabadon maradt a táncolóknak. Vacsora után nyilván majd még hátrébb tolják az asztalokat. A bejáratnál ülésrendet akasztottak ki, amelyen ábécésorrendben ott sorakozott minden vendég neve, mellette az asztalszámával. Szingapúrban férjet és feleséget tévedésből se ültettek egymás mellé soha. Amikor végre megtaláltam az asztalomat, legnagyobb örömömre kiderült, hogy a Vicki melletti hely az enyém. Jóságos ég, mennyi idő telt el azóta, hogy azt remélte, elveszem feleségül, milyen régen volt az, hogy őt használtam játszópajtásnak az ágyban, mielőtt Julie-val szeretőkké lettünk volna! Vacsora után elvittem Irene-t egy kötelező kűrre, és aztán jólesően elmerültem ennek a csinos lánynak a szemlélgetésében, aki hosszú, fehér cápabőr ruhát viselt, melyen hál' istennek nyoma se volt a szingapúri nyanyák által oly kedvelt milliónyi fodornak, csipkének és egyéb firlefrancnak.

Mintha egyetlen napot se öregedett volna.

– Jobban jártál, mintha hozzám jöttél volna feleségül – ugrattam őt, amikor a másik pár az asztaltól táncolni ment, és magunkra maradtunk.

– Szerintem is – felelte jókedvűen.

– Na! Szégyelld magad! Azért nem kellene ennyire meggyőzően helyeselned. Legalább egy *picit* tétovázhatnál.

– Benned *tényleg* több örömöm telt volna – ismerte be –, de csak egy darabig.

– Vérig vagyok sértve.

– Tudod jól, hogy nem akarlak bántani. Klassz srác vagy, és én még mindig imádlak. Csak tudod, azt hiszem, barátnak jobb vagy, mint férjnek.

– Hülyeség! Csak barátnak próbáltál ki, férjnek soha.

– Talán az önző nem a legjobb szó rád, de ti, Dexterek nem vagytok könnyű emberek. El sem bírnátok képzelni, hogy ne a szájatok íze szerint menjenek a dolgok, és mindig tesztek is róla, hogy minden úgy legyen. Ian szerint könyörtelen egy bagázs vagytok – na, persze, ez az üzleti sikereiteknek is a titka.

– Nem vagyunk *könyörtelenek* – mondtam nevetve, de azért elgondolkoztattak a szavai. – Inkább úgy mondanám, a Dexter egyszerűen egy régi vágású cég.

– A külvilág felé kétségtelenül ennek megfelelően viselkedtek. Meglehet, még saját magatok is elhiszitek, hogy így van. De akkor is kíméletlenek vagytok. – Egy pillanatig tétovázni látszott, aztán így folytatta. – Igazán semmi közöm hozzá… de itt van például Irene, ahogy vele bánsz.

– Mi van Irene-nel? Hiszen nagyszerűen érzi magát.

– Tényleg? Szerintem meg halálra unja magát. És mit teszel ez ellen *te,* drága Johnnie, ha szabad kérdeznem?

– Miért, mit kellene tennem?

– Mondjuk kezdetnek egész jó volna, ha szépen kézen fognád, és egy kis változatosság kedvéért felszállnátok a legközelebbi hongkongi hajóra. Vagy elmennétek Balira. Iannal elvitettem magam oda. Isteni hely.

– Csakhogy mi reggeltől estig *dolgozunk*. Mit képzelsz, hogy csak úgy kisétálok az irodából, és annyi? Különben is, ne varrjunk *mindent* az én nyakamba. Irene-re is rájön olykor a bolondóra. Depressziós. Aztán meg a fejfájások. És persze mindig olyankor, ha fiús hangulatba jövök!

– Tudom, hogy van ez… Elhiszem, hogy nem csak te vagy a hibás. De ne engedd, hogy megkeményedjen a szíved, Johnnie, és te is csak a kiváltságaiddal törődj.

– Hát, azt mindenesetre büszkén kijelenthetem, hogy *egyelőre* még nem keményedtem meg. – A szemem sarkából láttam, hogy az asztalunknál ülő pár visszatérőben van a táncparkettről, ezért gyorsan odasúgtam Vickinek: – Jössz egyet táncolni? Még szeretnék egy kicsit beszélgetni veled.

A zenekar épp egyveleget játszott a *Hófehérke és a hét törpe* betétdalaiból, a Disney-film épp akkoriban ment átütő sikerrel a Capitol moziban. Magamhoz szorítottam Vickit – nagyszerűen táncolt –, és egyszerre csak elmosolyodott, és azt mondta.

– Nem lehet könnyű neked. Mindenki tudja rólad, hogy te vagy Szingapúr legnagyobb bikája.

– Most ezt azért mondod, mert néha kétszer is csináltuk egy este?

– Ssss! – pisszegett le megjátszott riadalommal. – Ne feledd, én most már egy tiszteletre méltó férjes asszony vagyok.

– Azt azért bármibe lefogadom – mondtam némi irigységgel a hangomban –, hogy a férjed nem villant minden éjjel kétszer.

– Hála a jóságos égnek! – És úgy tűnt, így is gondolja, különösképp, amikor elfojtott kuncogással még hozzátette: – Örül, ha hetente kétszer sikerül neki.

– De hát ez borzasztó! – És kiterelgettem őt a parkett szélére. – Gyere, igyunk valamit az erkélyen. Kétszer egy héten! Ilyet tenni épp

veled, Vicki! – Ennél nem kellett többet mondanom.

Miután a pincér átnyújtotta a sztengáinkat, Vicki elmerült a pohara aljáról felszökő buborékok tanulmányozásában, aztán azt mondta.

– Fura dolog ez, Johnnie, ahogy mindnyájan megváltozunk. Elég a heti kettő.

– Vicki, te annak idején minden reggelire bekaptál egy férfit!

– Na, mostanában pedig beérem egy kis papajával meg a *Straits Times*szal – nevette el ismét magát. – Akármilyen furcsa is, de a házasság *tényleg* megváltoztatja az embert. Ian igazán nagyszerű ember… nagylelkű és megértő…

– Az ágyban is ér valamit? – kérdeztem rá könyörtelenül.

– Elmegy. De kétévi házasság után minden megváltozik. A szeretkezés egyfajta nagyon kellemes tornagyakorlattá válik. Ne érts félre, továbbra is nagyszerű élvezet meg minden, de a szenvedély, amitől lánggal lobogott az elején, óhatatlanul elmúlik az idővel. A szeretkezés jó dolog, de előbb-utóbb baj lesz a vége.

A zenekar elkezdte a *Love in Bloom* című számot, nekem pedig egy régi újságcikk jutott az eszembe, melyet hosszú évekkel azelőtt olvastam valahol, de valahogy nem ment ki a fejemből. Egy férfiról szólt, akit azzal vádoltak, hogy szörnyen összeverte a feleségét, és amikor az megbocsátott neki, és a közbenjárására a férfit kiengedték a börtönből, a bíró megkérdezte az asszonytól, hogy elégedett-e a szerelmi életükkel. „Hogyne, tekintetes uram – felelte az asszony –, a férjem igazán nagyon megértő velem, és nem sokat macerál.” Lehet, hogy túl sokat „maceráltam” Irene-t? És Vicki azért érezte szerencsésnek magát, mert őt nem „macerálták” túl gyakran?

– De hát néha azért csak rád jön, nem? – kérdeztem, és éreztem, hogy izgalomba jövök.

– Természetesen – felelte kertelés nélkül. – De az más. Minden

nő álmodozik arról, hogy valaki… lehetőleg valamelyik barátja egyszer megerőszakolja.

– Szóval nem a férjükkel álmodnak a nők?

– Az embert a férje nem szokta megerőszakolni – kacagott fel ismét. – És persze a körülmények is számítanak. Az ember megismerkedik valakivel… nincs semmi veszély… és ha nem ártasz vele senkinek, a fenébe is, nem mindegy az másoknak?

– Szerinted belőlem lehetne jó erőszaktevő? – kérdeztem elfúló hangon.

– Miért nem nyitsz egy vállalkozást „az ön megbízható nemierőszak-specialistája" néven? Biztosan több örömöt lelnél benne, mint a Dexter irányításában.

– Jó, majd gondolkozom rajta – feleltem. Nem akartam túl messzire menni.

– Csak ne gondolkozz túl sokáig! Egy nőnek az ilyesmi csupán a megfelelő pillanatban érdekes, mert aztán egyszerre csak visszatér a józansága, és rádöbben, hogy nem kellene ilyesmibe bonyolódnia.

– Elméletben minden stimmel, de hol? – Még mindig csak félig komolyan beszéltem. Vicki most letette üres poharát a bárpultra, volt már benne egypár kör, és egyenesen a szemembe nézett.

– A tengerpartnak mi baja? – Aztán reszelős hangon még annyit mondott: – *Most!*

A Sea View jószerivel közvetlenül a tengerparton helyezkedett el, és ha az ember lement néhány falépcsőn, és balra fordult, ott csíkos strandsátrak sora állt a keskeny homoksávon, ameddig a szem ellátott. Vasárnap délelőttönként ezekben a bérelt sátrakban találkoztak az ismerősök. Most egyetlen szó nélkül a sátrak felé indultunk. Az oszlopoktól nem láthattak bennünket a szálló teraszáról, amint leléptünk a puha homokba.

– Ez jó lesz… *bármelyik!* – Vicki feltépte a legelső sátor

ajtólapját, és belépve valósággal egymásra zuhantunk egy gumimatracon. Fogalmam se volt róla, kié a sátor – nem is érdekelt –, csak a karjába vetettem magam, félig lerángattam magamról a nadrágomat, Vicki meg felhúzta a ruháját a derekára, a szájam a szájára tapadt.

– Siess, drágám! – zihálta. Felesleges volt a biztatás, néhány perc alatt elkészültem. Épp csak annyira tudtam figyelni, hogy megvárjam, amíg Vicki teste megfeszül, és aztán mindketten ugyanabban a töredékmásodpercben értük el a csúcsot, és az egész annyira természetes volt. Éreztem, hogy megkönnyebbült. Mint ahogy én is, csak én egész másképp, mert amint belé hatoltam, és meghallottam, ahogy érintésemre felnyög, abban a pillanatban elfeledkeztem Vickiről, Irene-ről, mindenről és mindenkiről – Julie-val ölelkeztem, neki akartam kéjes örömöt szerezni, miatta izgultam, hogy kibírjam, ameddig mindkettőnknek jó lesz – és aztán egyszerre csak vége lett.

Néhány pillanatig mozdulatlanul hevertem ott, a szívem úgy zakatolt, mint egy mozdony. Már el is felejtettem, milyen ez a vonagló, hullámzó hentergés, a zakóm hátuljába mélyedő női körmök szorítása és a végén az eksztázis. Vajon minden férjes asszony így viselkedik, ha a férje épp máshol van elfoglalva? Vajon Irene, aki még így szeretkezett velem annak idején a garzonlakásban, megpróbálta-e valaha is felgerjedten letépni egy másik férfi hátáról a zakója szövetét egy vadidegen hálószobában, egy kapkodó közösülés mámorában?

Vicki is ernyedten feküdt egy ideig, aztán felsóhajtott:

– A mindenit! Ez aztán jólesett! – Tudni lehetett, hogy szívből mondja. Vagy valamelyik másik testrészéből.

Hirtelen félni kezdtem, mi lesz ha valaki ránk talál, vagy isten őrizz, Irene-nek eszébe jut, hogy megkeressen. Vagy a sátor

tulajdonosának támad kedve egy kicsit lejönni a friss levegőre a tengerpartra (bár valószínűleg ott se volt a partin). Annyira elfogott az idegesség, hogy önkéntelenül öltözködni kezdtem, mígnem Vicki odahajolt, és már egy megszelídült, szenvedélymentes puszit adott, megsimogatta a hajam, és szinte bánatosan azt mondta.

– Ugye, ez most igazából nélkülem zajlott? Érzem, hogy nagyon szereted Julie-t.

– Mindennek vége van… úgy értem, Julie-val. De azért köszönöm neked, Vicki, te… nem tudok jobb szót, egyszerűen fantasztikus vagy!

Ahogy kikászálódtunk a sátorból, Vickinek hirtelen megváltozott a hangulata, és kuncogni kezdett.

– Johnnie, ez egy dögség volt a részünkről! De hát erről magyaráztam neked: ilyen a házasságon kívüli szerelem.

Aztán a nők csalhatatlan praktikusságával előhúzott néhány papír zsebkendőt a retiküljéből, odanyújtott nekem egypárat, mielőtt begomboltam volna a nadrágomat, a többit meg a lába közé gyömködte, és jó szorosan ráhúzta a bugyiját, nehogy félrecsússzanak. Aztán megint megszólalt.

– Most egyenesen odamegyek Irene asztalához, és megmondom neki, hogy hirtelen hányingered támadt.

– Te jó ég, Irene!

– Ugye megérted, drágám, nem mehetsz így vissza gyűrött ingben és zakóban, hacsak valami jó okod nincs rá. – Megállapodtunk, hogy ő felmegy a lépcsőn, ugyanazon az úton, ahogy idejöttünk, én pedig megkeresem a szálloda mosdóját, és ott maradok néhány percig.

Mielőtt elváltunk volna, Vicki mindenféle ölelés vagy búcsúcsók helyett még annyit mondott:

– És, Johnnie, kérlek, ne gondold, hogy mostantól fel kell

hívnod, akárhányszor Ian kihúzza a lábát otthonról, hogy megbeszéljük a következő randit. Eszem ágában sincs ebből heti programot csinálni. Ez nem az én stílusom. Mert ha hiszed, ha nem, én a szívem mélyén hűséges típus vagyok. Felejtsd el ezt a mai estét, mintha sohasem történt volna meg, aztán, majd ha egy másik partin megint ránk jön…

Mielőtt bármit felelhettem volna, már ruganyos léptekkel ment felfelé a lépcsőn, mint aki teljes békében van a világgal, én meg elindultam, hogy rendbe szedjem magam.

Mire visszatértem a bálterembe, mindenki asztalt cserélt, a családok és a barátok egymás mellé telepedtek, itt-ott több asztalt is összetoltak a táncparkett körül, hogy nagyobb csoportok is elférjenek. A mi családunk is egy csoportban ült, Jack papa, mama és Irene társaságában ott volt Ian és Vicki meg Natasa Bertrand Bonnard-ral. Valóságos családi idill! Mindig újra elképedek tőle, milyen fapofával tudják túltenni magukat a nők még a legfelkavaróbb élményeiken is. Vicki néhány perccel azelőtt még a hátán feküdt, akár egy ócska kurva egy autó hátsó ülésén, ruhája a nyakában, és még csak nem is szeretkezett, mert az, ugye, feltételezné a *szerelmet,* hanem egyszerűen *meghágatta* magát az első útjába kerülő alkalmatosságon, most meg itt ül, akár egy családtag, és olyan arcot vág, mint aki kettőig se tud számolni.

Amikor az alkalomhoz minden szempontból ülő bocsánatkérő pillantások közepette odaléptem az asztalhoz, Vicki kuncogva még gyorsan odasúgott valamit Irene fülébe, mintha testi-lelki barátnőjétől egy pillanatra se vált volna meg egész este, s közben az arcán nyoma sem volt az elmúlt negyedóra eseményeinek, sem a bizonyára kissé kellemetlen érzésnek, amit az alatt a szépséges fehér cápabőr ruha alatt érezhetett.

– Szörnyen nézel ki, drágám – mondta Irene, és látszott, hogy

komolyan aggódik. – Mi történt veled?

– Fogalmam sincs – motyogtam. – Egyszerre csak rám jött ez a…

– Mondtam neki, hogy semmi komoly – szólt be ártatlanul Jack papának Vicki.

– Akarod, hogy hazamenjünk? – kérdezte most tőlem Jack papa, de én megráztam a fejem.

– Már elmúlt – mondtam, és megkérdeztem mamát, nincs-e kedve táncolni egyet. A Dexter fiúknál ez volt a szokás, ha valahova elmentünk közösen szórakozni, mamát mindig megtáncoltattuk. Ő ilyenkor mindig ugyanazt felelte: – Már attól is egész megfiatalodom, ha *felkérnek*.

Mama, abban a habkönnyű kék sifonból készült bodros ruhájában, amely annyira jól illett a kék szeméhez és hamuszőke hajához, még mindig nagyon jól táncolt, de az én gondolataim alighanem máshol járhattak – lehet, hogy valami napozósátor tájékán? –, mert nagyon gyöngéden, anélkül hogy egyetlen lépést is elvétett volna a lassú foxtrottból, egyszerre csak azt mondta:

– Tudod, Johnnie, úgy nézel ki, mint gyerekkorodban, amikor egyszer elkaptalak a konyhaajtóban, amint épp egy sütivel próbáltál meglógni, amit a szakácsnő csent el neked.

– Mama! Elképesztő dolgokat tudsz mondani a tánc kellős közepén. Hogy jön ez ide most?

– Drága, édes kisfiam – mondta véres komolyan. – Most is ugyanaz a bűntudat ül az arcodon.

15

1939 augusztusában, alig egy hónappal azelőtt, hogy Anglia hadat üzent Németországnak, Julie visszatért Szingapúrba. Önkéntelenül is az jutott az eszembe, milyen csacsiság volt tőle, hogy nem Kaliforniába ment, hiszen az amerikaiak nem győzték hangoztatni, nincs az a hatalom, ami rábírhatná őket, hogy csapatokat küldjenek az európai hadiszíntérre, ha mégis kitörne a háború a kontinensen.

Irene, aki pedig nyilvánvalóan tisztában volt vele, hogy Julie azonos a zongorán látott fényképpel, eleinte nem szólt nekem Julie visszatértéről. Alighanem úgy gondolta, valami rég elfeledett diákszerelemről van szó. Mama annál kevésbé csinált titkot a dologból. Ami azt illeti, sikerült alaposan tőrbe csalnia: a dolgozószobájába hívott egy hosszadalmas négyszemközti beszélgetésre.

– Mindig is nyughatatlan fiú voltál, Johnnie, de most már nemsokára betöltőd a huszonhatot, én meg *nagyon* megkedveltem Irene-t. Mintha az édeslányom lenne, igazán nagyszerű teremtés, úgyhogy nem szeretném, ha… milyen szót is használtok?… ha etyepetyére kerülne a sor most, hogy Julie visszajött.

Eltűnődtem, miféle homályos ígéretet várhat tőlem arra nézve, hogy tisztességesen fogok viselkedni – ami egyébként a szándékomban állt –, amikor, mintegy újabb pofonként, megjátszott könnyedséggel még hozzáfűzte:

– Ugye tudod, hogy megbízom benned?

– Igen, tudom és köszönöm.

– Nos – folytatta, és a hangja komolyabbra váltott –, ha az ember nős, becsületbeli kérdéssé válik, hogy ne okozzon csalódást a

feleségének. Nem helyeslem a házasságról alkotott mai felfogást – mondta gonoszkodó mosollyal –, amibe az is belefér, hogy az ember elragadtassa magát valami táncmulatságon, egy eldugott strandon. Nem helyeslem – de *megértem*. Ám ha történetesen az elbűvölő Julie lenne a játszópajtás, az egészen más dolog volna. Megbocsáthatatlan. No meg becstelen és önző is. Ezért beszélek a *becsületről*. Ha vele kapcsolatban sem vagy képes önmérsékletet tanúsítani, az megváltoztatná a kettőnk viszonyát is.

– Ne aggódj, mama. Ami Julie meg köztem volt, rég elmúlt… végleg.

– Helyes. Akkor most légy olyan angyal, és hozd ide a foltvarrásomat.

Julie-val nem sokkal ez után a beszélgetés vagy inkább kioktatás után, egy partin találkoztam össze, és magam is meglepődtem rajta, milyen könnyű volt odaállni mellé a barátaink gyűrűjében, és semmiségekről fecsegni. Persze a látványa felkavart; világosan éreztem, hogy ez már egész életemben így marad. Örültem, amikor Irene szólt, hogy csak késve érkezik majd a partira, így kényelmesen elnézegethettem Julie-t egy darabig. Nem most jutott először az eszembe – megtörtént ez már sokszor a házasságkötésem előtt és után is –, micsoda kiáltó ostobaság volt, amikor hagytam, hogy elsodorja mellőlem a sors, ahelyett hogy mindenkivel szembeszegülve őt választottam volna a páromul. De ez most már késő bánat, ezt is világosan láttam, ahogy visszagondoltam a nyári lakban töltött éjszakára meg az Abingdon Mansions-beli ebédjeinkre. Annyira tökéletes volt minden körülötte; a hófehér, némán is „made in Paris”-t kiáltó, férfiingre emlékeztető selyemblúz, amely kecses nyakát keretezte, ébenfekete, fényes haja, karcsú lábai és finom csuklója, elegáns ujjai és rajtuk a körmök, most láttam őket először vörösre lakkozva. Nyilván azt is Párizsban

tanulta.

De nem csak a megjelenéséről volt szó. Egyszerre csak elfordította a fejét, és észrevette, hogy nézem. Elmosolyodott, és azonnal éreztem a felém áradó melegséget, azt a mágneses vonzást, amely szavak nélkül is tökéletesen érezteti a jelenlétét. Nem vágyakozás kerített a hatalmába; egyszerűen csak hálás voltam a sorsnak, hogy láthatom őt, kicsit érettebben, ahogy Paul mondta, az amerikai élményei után. És bár csukott szemmel is tudtam, mi van a fehér selyemblúz alatt, az arckifejezésem inkább a múlt boldog emlékeit tükrözte, mint jövőbe vetett reményeket.

Odaléptem hozzá, nem csókoltam meg, hanem csak annyit mondtam:

– Mennyire örülök, hogy látlak.

– Mi van a fiaddal? – kérdezte félszegen.

Mindketten csak érdektelen dolgokról beszélgettünk néhány percig, aztán azt kérdezte:

– Itt van a feleséged is? Szívesen megismerkednék vele.

Némi hallgatás után végül azt kérdeztem:

– Julie, hát nem butaság, hogy így beszélünk egymással? Pusztán mert nős ember vagyok, azért még elmondhatom, hogy rettentően hiányoztál nekem. Nem úgy… szóval érted, hogy legalább a *közelben* legyél, hogy legalább láthassalak néha. Persze, igaz, megállapodott házasember vagyok, de az ég szerelmére, te még egy szentet is megkísértenél!

– Attól ne félj. Nem akarok senkit se elcsábítani. Én is nagyon örülök, hogy látlak. De tudod, azt hiszem, mindketten megváltoztunk. Én mindig tudtam, hogy nem fog örökké tartani. És sokkal könnyebb nekem is, hogy megházasodtál és boldog vagy.

– Tudom. – Fél szemmel azt lestem, vajon nem figyelnek-e régi barátok, akik ismerik a múltunkat, de úgy tetszett, senki se akadt

fenn a kettőnk látványán. – *Néha bizony* eszembe jutsz… ahogy azelőtt gondoltam rád. Nemrég azt álmodtam, hogy Irene elhagyott, és te épp beléptél a szobába, amikor – nem felébredtem, a fene enné meg?

– Nem akarlak elcsábítani Irene-től – nevette el magát. – De ha egyedül maradnál, igazán magadra, érted, nem egy napra vagy egy hétre, hónapra – akkor nem állnék jót magamért. Még mindig imádlak. Akkor nem hiszem, hogy ellen tudnék állni a kísértésnek.

– És akarnál?

– Talán igen. De lehet, hogy mégse. – Hirtelen kitört belőle a nevetés. – Ha másért nem, azért, nehogy valaki más kaparintson meg. Mert az azért már *túl sok* volna nekem.

– Hát, nem valószínű, hogy sor kerül rá, de azért észben tartom – nevettem el magamat én is.

Julie most körülnézett a teremben, aztán hirtelen azt kérdezte:

– Nem az ott a feleséged véletlenül?

Irene az egyik sarokban álldogált, s én biccentettem neki. Előbb-utóbb úgyis sor kerül erre a találkozásra, jobb lesz minél előbb túlesni rajta. De bármi aggályt tápláltam is holmi női ellenségeskedések tárgyában – alaptalannak bizonyult. Egyszerűen bűbájosak voltak egymással, a beszélgetésben nyoma sem volt bármi rosszindulatú célozgatásnak, s ennek alighanem Irene nagylelkűsége és jólneveltsége volt az oka. Alaposan megnézte magának Julie-t, aztán így szólt:

– Valahogy mintha régóta ismernélek. Johnnie elmesélte, milyen sokat jelentettél neki, hogy együtt nőttetek fel, és aki annyi örömöt szerzett a férjemnek, mint te, természetes, hogy hozzám is közel áll.

És így, ebben a szellemben tovább. Kölcsönösen meghívták egymást (időpontról nem esett szó), a társalgás pedig főként a

párizsi ruhák és az amerikai rúzsok körül forgott. A külső szemlélő megesküdött volna, hogy két régi barátnő beszélget itt egymással. Aznap késő éjszakáig kellett várnom, hogy a Párlak légkondicionált hűvösében Irene végre mondjon valamit. Egy jókora rózsaszínű tégelyből vett ki krémet éppen az ujjával, hogy ledörzsölje arcáról a festéket, amikor végre megszólalt.

– Mostantól, hogy megismertem Julie-t, azért könnyebb lesz a feleségednek lennem.

– Helyes kislány – mondtam megfontolatlanul, mert igyekeztem elfogulatlannak tűnni.

– Kislány? Hát… ebben nem vagyok olyan biztos, de reménykedem, hogy jól látod, mindannyiunk érdekében, Bengyt is ideértve. Mert, tudod, egy dolog nem vitás: még mindig szerelmes beléd. Úgyhogy légy nagyon óvatos, Johnnie.

Kezdetben az európai háború kevéssé éreztette a hatását Szingapúrban, hacsak abban nem, hogy a gumiban és ónban érdekelt kereskedők közül sokan alaposan meggazdagodtak. A távolság miatt nemigen tudtunk mit kezdeni ezzel az üvöltöző diktátorral, akinek ugyan habzott a szája, de mintha a cselekvéstől visszariadt volna, legalábbis kezdetben így látszott. Az Angliából érkező újságokban jókedvű brit katonákat lehetett látni, ahogy azt éneklik valahol Franciaországban, hogy „Egyet lépünk, kettőt lépünk, a Siegfried-vonalon általérünk". A *Daily Express* címlapján a nagybetűs főcím valósággal ordította: „Na, gyerünk, Hitler! Ha nem félsz Ironside-tól." Alatta pedig a cikkben Ironside tábornok így nyilatkozott: „Őszintén szólva nem bánnánk, ha támadást indítanának. Nincs félnivalónk." 1940 áprilisában, ugyanezen a napon, Chamberlain pedig bejelentést tett. „Bármi volt is az oka, lehet, Hitler úgy képzelte, harc nélkül is megkaparinthatja, amit

akar, egy biztos – ez a hajó már elment.”

Nekünk, több mint tizenötezer kilométerre az események helyszínétől, fura játszmának tűnt ez az egész, aminek mi csak kelletlen szemlélői voltunk – mindaddig, amíg egyszerre minden megváltozott, és Németország a történelem legnagyobb szabású támadó hadműveletébe fogott, mintha csak Hitler végképp feldühödött volna Chamberlain kötekedő megjegyzésének a hallatán.

Azok, akik folyton a francia hadsereg verhetetlenségéről szónokoltak, most láthatták, miként futnak szánalmasan, demoralizáltan a szélrózsa minden irányába, miközben politikusaik csak a kezüket tördelik. De Malájföldön csak akkor változott meg a hangnem, amikor már Franciaország kapitulált, és a britek magukra maradtak. Egyre több telepes lépett be az MÖTOH-ba – a Malájföldi Önkéntes Tartalékos Hadtestbe, ami a mi viszonyaink között a Brit Területi Hadseregnek felelt meg. A telepesek többsége büszke volt rá, hogy egyszerű sorállományúként lépjen be, az egészet afféle kanbulinak tekintették. Sokan eltűntek, mert hazamentek, hogy otthon csatlakozzanak a hadsereghez, az agglegények, akiket egyszerre hajtott a hazafiságuk és a kalandvágyuk, meg jó néhány nős ember is, akik megváltó alkalomként élték meg a lehetőséget, hogy megszabaduljanak kiürült házasságuk mindennapi nyűgétől.

A nők közül sokan elkezdtek takarókat kötni a katonáknak. Mások különféle félkatonai egységekbe léptek be. Vicki Scott titkárnői állást vállalt a Fort Canning-i Katonai Főhadiszálláson. Tágra nyílt szemmel bámultam, amikor az egyik összejövetelen belebotlottam Julie-ba, aki ápolónői egyenruhát viselt. Épp az Alexandra Kórházból jön, mesélte, ahol jelentkezett teljes munkaidős önkéntes nővéri munkára.

Aztán jött az angliai csata és a Blitzkrieg, amelyről naponta

láthattuk a filmhíradókat a helyi mozikban. Most először távoli honfitársaink arcot kaptak, együtt érezhettünk velük. A kezdeti érdektelenséget felváltotta a hazafias büszkeség.

A *testvér* kifejezést olykor szó szerint is lehetett érteni, mert Irene bátyjáról, Bill Bradshaw-ról, aki annak idején az egyik teniszcimbora volt, megtudtuk, hogy Spitfire-pilótaként valóságos hős lett belőle. Nem lepődtem meg rajta – megvolt benne az ehhez szükséges bátorság és motiváció –, és mint kiderült, már ki is tüntették a repülők Hadi Érdemkeresztjével és parolijával, és személy szerint is bemutatták György királynak az uralkodó egyik szemleútján „valahol Angliában". Még a filmhíradókban is mutatták az arcképét. Örültem Irene miatt. Tudtam, Bill a kitüntetéseket életveszélyben szerezte, de néha úgy éreztem, Irene-re, aki mást se hallott, mint hogy a Dexter-cég így, a Dexter-cég úgy, ráfér, hogy végre a saját családjára lehessen büszke. A másik bátyja pilótákat képezett ki Kanadában, az öreg Sir Keithnek pedig kiszorítottak egy vörös parolis dandártábornoki megbízatást az egyik hadseregirodán.

Mindebből Irene-ben sürgető vágy alakult ki, hogy hazautazzon Angliába a szüleihez.

– Tudom, hogy az állandó bombázás maga a pokol – mondta –, de nem ez a lényeg. Nem bírom elviselni a gondolatát, hogy milyen magányosak lehetnek ott egyedül, mostanra valószínűleg már a személyzet is szétszóródott, és anyu talán valami hadtápkonyhán dolgozik önkéntesként. Lelkiismeret-furdalásom van attól, ahogy mi itt élünk.

Mit tehettünk volna? Arról szó sem lehetett, hogy Bengyt magával vigye Angliába, és az is teljeséggel kizárt volt, hogy – úgymond egy „villámlátogatásra" – Irene egyedül utazzon haza.

– Tudom én is – sóhajtott. – De ettől még gyötör a honvágy… és a bűntudat.

Timről nem sok hírünk volt, mert bár rendszeresen írt haza, minden levelét olyan körültekintően, a cenzorok szempontjait figyelembe véve fogalmazta, hogy azok már inkább hasonlítottak a kínai, illetve tamil nyelven előre gyártott levelezőlapokra, amelyeket az ültetvényesek osztogattak az írástudatlan munkásaiknak, rajtuk egy-egy betűvel, amelyek mind-mind kész mondatokat jelentettek, mint például „jól vagyok", „nem jól vagyok", vagy „megszületett a második, harmadik, negyedik, x-edik gyerekünk". Ehhez már elég volt egyetlen írástudó barát, aki kivagdosta az oda nem illő mondatokat. Tim, aki mindig pedánsan betartotta a szabályokat és előírásokat, gondosan kerülte, hogy akár csak célozzon is a tartózkodási helyére. A levelein angliai postabélyegző volt, így hát feltételeztük, hogy „valahol Angliában" tartózkodik, azzal a kifejezéssel élve, ami akkoriban terjedt el az újságok nyelvezetében. De egyszer elszólta magát, nyilván szándékosan. Mintegy mellékesen, ezt írta egy helyen: „Összefutottam Jimmy Cartrighttal, aki szeretné, ha átadnám az üdvözletét a családnak."

– Istenem, a jó öreg Cartright! – kiáltott fel Jack papa.

– Épp a minap kaptam tőle egy levelet. A Kairói Egyetemen dolgozik mostanában.

Cartright világviszonylatban is az arabisztika egyik legnagyobb tekintélyű tudósának számított, és a család régi barátja volt; mint Egyiptomban dolgozó polgári személy, rá nem voltak kötelezők a hadseregben dívó megszorítások, nyugodtan megírhatta, hogy merrefelé jár.

– Ez azt jelenti, hogy Tim valahol Észak-Afrikában van – magyaráztam mamának, és apa ezt még megtoldotta egy gyakorlati meglátással.

– Úgy tűnik, a britek mégiscsak tudták, mit csinálnak, amikor sivatagi hadviselésre kezdték kiképezni a katonákat a Karácsony-

sziget környékén.

– Nem gondolod, hogy nekem is a seregben volna a helyem? – vetettem fel.

– Hallani se akarok róla, még az önkéntesekről se! – válaszolta határozottan Jack papa. – Már százszor megmondták, hogy a gumiszakmában dolgozóknak sokkal több hasznát veszik, ha a dolgukat végzik, mint ha egyenruhát húznának.

1941 nyarán, nem sokkal a monszun évszak vége után, Irene, Bengy meg én megkezdtük a szokásos éves szabadságunkat. Nem volt ez igazi vakáció, csak a megszokott nyári felruccanásunk Natasához és Tonyhoz, akik immár több mint négy esztendeje éltek az Ara birtokon, úgy tizennyolc kilométerre Kuala Lumpurtól. Mindenki örült, amikor Tony került az Ara élére. Apja, Ian tizenkilenc éves korában magányos ültetvényesként kezdte; mára gumikereskedelmi vállalata, a Consolidated Latex virágzott, de egy ilyen bonyolult árucikkel bizony nemigen lehetett kereskedni anélkül, hogy valaki a nyersgumitermelés minden csínját-bínját ne ismerje, ezt pedig sehol sem lehetett jobban elsajátítani, mint egy ültetvényen. Így aztán Ian Scott kifejezetten örült neki, hogy fia nemcsak a Dexter-Scott „szövetséget” erősíti tovább, hanem a szakmát is ott tanulja ki, ahol a legjobban lehet: a helyszínen. Jack papa is elégedett volt, hogy olyan valaki áll az ültetvénye élén, akit könnyen irányíthat, ha bármi probléma adódik. Mamának jólesett, hogy Natasát a közelben tudja, ahonnan könnyedén és sűrűn eljöhetett Szingapúrba. Mi pedig szívesen látogattunk el Arába, ahol valaha hat hónapot töltöttem tanoncként, s ahonnan a gumiról szerzett szinte minden tudományom származott. Láthatóan Natasa is élvezte a rendszeres szingapúri kirándulásokkal fűszerezett ültetvényes életet. Natasáék kislánya, Victoria, kis híján négyéves volt már, és persze a mi

Bengynk, maga is kíváncsi hároméves kissrác, boldogan játszott vele. Elképzelni sem lehetett volna ennél jobbat.

Kéthetes tartózkodást terveztünk Arában, ahova június első hetében érkeztünk meg a családi Buickon, miután áthajtottunk a kapun, el a még mindig jó egészségnek örvendő, eredeti névadó fa mellett, amelyet a gonosz kúszónövény azóta is fojtogatott, de láthatóan nem jutott dűlőre vele. A fa ma is ott magasodott, immár körülnőve a dzsungel karnyi vastag hajtásaitól, de amúgy változatlanul, amióta csak Jack nagyapa megvette ezt a földdarabot, hogy aztán beültesse a Swettenhamtől kialkudott ingyen gumifacsemetékkel.

A vörös agyag földúton felhajtottunk a házhoz, amely egy lejtős domboldalon állt az ültetvény szívében. Bár a házat körbefogták a kaucsukfák, valahogy mégis tágasabb tér volt körülötte, mint a legtöbb ültetvényen, mert az egyik oldalon egy sor öreg fát – amelyek már elérték termőidejük határát, a negyvenéves kort – kivágtak, és helyükre csemetéket ültettek. A ház elé Tony egy pancsolómedencét épített a lányának, hozzá egy kis, fából készült házikót, az egészet pedig élénksárga rózsanádés hibiszkuszágyások szegélyezték, amelyek Natasa keze munkáját dicsérték, aki az utóbbi időkben rájött, milyen jó orvosság a kertészkedés az unalom ellen. A sarokban két fenséges trópusi fa virított. Ezt meg a munkások szálláshelyét leszámítva az egész 800 hektáros birtokot árnyas sorközöket alkotó kaucsukfák borították ezrével, véget nem érő sorokba rendeződve, mind egyforma magas, és mindnek ugyanolyan színű a lombozata. E fák alatt dolgoztak a csapolók, akiknek délelőtt 11 óra körül már patakzott a veríték az arcáról a kíméletlen, fojtogató forróságban.

Natasa már várt ránk a bejáratnál. – Meghallottam az autótok tülkölését, ahogy jöttetek felfelé a földúton. – Megölelt, Irene-t

arcon csókolta, Bengyt alaposan megdögönyözte, aztán az előcsarnok viktoriánus kalaptartója meg az üveges fegyverszekrény előtt elhaladva beléptünk a nappaliba. Natasa örökölte mama tévedhetetlen színérzékét és azt a képességét, hogy meleggé és kényelmessé tudja varázsolni az otthonát. A máshol szokásos ültetvényes egyenbútorokat – amelyektől szinte lehetetlen volt megmondani, kinek a házában jár éppen az ember – Natasa kidobálta, és a helyükre kényelmes, vidám színű kartonhuzattal bevont székeket hozatott. Otthona központi helyét azonban a tágas veranda foglalta el, amelynek rattanszékein akár egy tucat vendég is helyet foglalhatott, hogy beszélgessen, vagy az alant elterülő veteményeskertet szemlélje, amelyet papajafák és banáncserjék szegélyeztek, s róluk az érett gyümölcs valószínűtlenül csenevész indákról lógott le szinte egészen a földig.

Annyira békés, boldog és tökéletes volt ez az idill, hogy az európai háború csak mint valami távoli és valószínűtlen álom sejlett át a ködön, s felfoghatatlannak tűnt, mi köze lenne az egészhez Nagy-Britanniának vagy a brit birodalomnak – amíg csak Natasa be nem kapcsolta a rádiót s benne a BBC adását. Mint az utóbbi időkben mindig, a hírek most is szörnyűségesek voltak. A *Bismarck* elsüllyesztette őfelsége *Hood* nevű hadihajóját, a németek bevonultak Kijevbe, és csapataik már Leningrádot fenyegették. Csak Észak-Afrikából látszott valami vékonyka reménysugár. A csapataink az olaszokat kergették a sivatagon át, és én a lelki szemeimmel szinte láttam Tim bátyámat, ahogy nagy élvezettel rohamra vezeti a csapatát. Aztán londoni híreket mondtak. Feloldották a közlési tilalmat, jelentette be a bemondó, így hát most már ismertethetik a hírt, hogy az egyik legutóbbi német légitámadás alkalmával az ellenséges harci gépek lényegében romba döntötték a Képviselőházat.

– Kapcsold ki, *kérlek!* – mondta Irene könyörögve. – Iszonyú lelkiismeret-furdalást okoz, hogy az anyám meg az apám fejére hullanak a bombák, mi meg közben itt nyaralunk, mintha mi sem történne. Istenem, Johnnie, bárcsak hazamehetnék, hogy mellettük lehessek!

– Tudom, mit érzel – próbáltam lecsitítani –, de gondolj arra, hogy Wimbledon azért jó messzire van a Parlamenttől. Kérlek, ne aggódj, drágám! Azt ugye te se akarnád, hogy a fiunk, Ben most ott legyen, igaz?

– Persze hogy nem – törölgette a szemét. – Ne haragudj rám, hogy így elveszítettem a fejem, de mardos a bűntudat, amikor ilyen híreket hallok.

– Londoni vagy, és ott él a családod – kapcsolódott be most Natasa is, miután elzárta a rádiót. – Érthető, hogy ettől még szörnyűbb minden. Nekünk kicsit más a helyzetünk, bármennyire szégyenletes is, de hát mi szingapúriak vagyunk, és itt vannak velünk a hozzátartozóink. Ráadásul tudható, hogy a világnak ezen a részén sohasem lesz háború.

– Tony merre van? – tettem fel a kérdést.

– Még a területet járja – felelte Natasa. – Kisebb nyugtalanság tört ki a munkások között, úgyhogy lehet, csak később jön. Töltsetek magatoknak egy italt!

Mintha egy kicsit feszült lett volna, vagy talán csak fáradt volt, mindenesetre Irene is érzékelhette, mert amikor az inas kis fatálkákban kókuszdarabkákat meg mindenféle diót-mogyorót rakott elénk az asztalra, majd kiment, megszólalt.

– Én is olvastam ezekről a zavargásokról, amikről az imént beszéltél, a *Maláj Hírmondó*ban. Súlyos a helyzet?

– Nem súlyos, csak ostoba. Úgy viselkednek, mint egy csomó vásott kölyök! – mondta jókedvűen Natasa. Talán egy kicsit

túlságosan is jókedvűen. – Nem, nem vészes a helyzet, de Tony meg van győződve róla, hogy hivatásos agitátorok húzódnak meg a háttérben.

– Így már értem. Hát csak azért kérdeztem, mert egy kicsit nyúzottnak nézel ki – magyarázta Irene.

– Igazad van! – Irene meg is elégedett ezzel a könnyedén adott beleegyezéssel, hiszen Natasa fáradtságában nem lehetett felfedezni semmi különöset, de a testvérek között működik egy hatodik érzék is, és én pontosan tudtam, hogy azért hagyta rá az egészet Irene-re ilyen sietve, mert kapva kapott az alkalmon, hogy – miután *észrevettük,* hogy rossz színben van – ennyivel megúszhatja további kérdezősködés nélkül.

Miközben Natasát figyeltem, az jutott eszembe, vajon Tonynak is megvan-e a maga Vickije (és teljesen ésszerűtlenül arra gondoltam, hogy nekem az ilyesmi megengedhető, de más nem viselkedhet így a nővéremmel). Ki tudja, lehet, hogy Tonynak tényleg van egy szeretője, és Natasa rájött. Legalábbis így képzeltem.

Elhatároztam, kiderítem, Tony tényleg kifelé kacsingat-e a házasságból, és ehhez kifejezetten kapóra jött, amikor másnap reggel meginvitált, hogy tartsak vele a birtok körüli ellenőrző útján. Épp eleget csináltam magam is annak idején itt Arábán ezt a reggeli rutint, és a kora reggeli friss harmat látványa, a növényzet zöldje, mielőtt minden elszíntelenedett volna itt, a maláj felvidék elviselhetetlen hőségében, még mindig magával ragadott. Régen is sokszor lesétáltam reggeli előtt a folyóhoz, csak hogy magamra maradjak; előttem ott csordogált a lassú sodrású víz, egyik partján hosszú levelű vízipálmák és a vészjósló mangrovemocsár, a túlparton pedig a dzsungel, ahol némelyik szálegyenes fa harminc méterre magasodott föl. Az inasom reggel fél hatkor ébresztett egy csésze teával – a reggeli még néhány órával odébb volt –, fölkeltem,

és lesétáltam a munkások szálláshelyére. Arában mintegy háromszáz férfi és nő dolgozott, akiket a gyerekeikkel együtt a birtok tartott el. A négyszögletű „felvonulási tér” három oldalán, az oszlopokon magasodó kunyhók táján máris nagy volt a nyüzsgés. Minden egyes barakkot több kisebb helyiségre osztottak, s mindegyikben egy-egy család lakott. Hallottam a kezdetleges vízvezetékékben a víz zubogását. A kunyhók tűzhelyeiből vékony csíkban kék füst tekergett az ég felé, s a tüzet guggoló asszonyok vigyázták, vagy a gyerekeik, akik nemsokára elindultak a birtok aprócska iskolájába vagy a bölcsődébe.

Tony akkor ért oda, amikor az indiai művezető, a munkások felügyelője épp a napi teendőjét osztotta ki mindenkinek, bár ez nem sokat változott napról napra, hiszen a csapolók mindig ugyanabban a tömbben dolgoztak, minden fát minden második napon csapoltak meg délelőtt 6.30 és 10.30 között, mert azután a kaucsuk már hajlamos volt besűrűsödni a rekkenő hőségben. De a többieknek különféle egyéb feladatokat adott, volt, akit gyomlálni küldött, vagy a csapok karbantartására, mások meg permetezni mentek, hogy a fákat megszabadítsák az élősködőktől meg a fertőzésektől.

Tony kissé megerősödött azóta, hogy azon az ominózus éjszakán ott a Tanamerában bejelentették az eljegyzésüket Natasával, amikor Jack nagyapát az a szélütés érte. Drótszerű barna hajának soha nem volt szüksége fésűre azóta sem, és látszott, igyekszik vigyázni az alakjára, mert minden sportolási lehetőséget megragadott a helyi klubban és a Kuala Lumpur-i Foltos Kutya Egyletben is. Mintha az isten is ültetvényesnek teremtette volna, a többiek kedvelték, jó cimbora és biztos kezű céllövő volt, és persze a helyi önvédelmi csapat egyik önkéntese. Nem ivott sokat, de épp eleget, nehogy megszólják; nagy hozzáértéssel pókerezett, de annyit

sohasem tett fel, amennyi, ha elveszíti, tönkretette volna.

Tony közben betöltötte a harmincat, nálam két évvel idősebb volt, bár Natasánál így is fiatalabb, és nagyszerűen érezte magát a bőrében. Kiváló ültetvényes lett belőle. Ezt arról is meg lehetett mondani, ahogyan felügyelte a csapolók munkáját; mindig máshol bukkant fel, és végignézte, ahogy az emberek gyors és mégis pontosan begyakorolt mozdulatokkal rézsútosan lefelé irányuló hornyot vágnak a fák törzsébe. Ezeket a hornyokat minden második nap tovább mélyítették, és a legügyesebbek az egy hónap alatti 15 vágást annyira közel ejtették egymáshoz, hogy a legfelső és a legalsó között legtöbbször még két-három centi különbség sem volt.

– Ez itt például egy ügyes gyerek. – Megfigyeltem, hogy Tony a legtöbbjüket névről ismeri, de azért nem sokat avatkozott bele a munkájukba. – Látod a vágásait? Osztályon felüliek. – A fa kérgén függőleges oszlopban aprócska fekete pontok látszottak. Ezeket a csapoló festette rá, minden hónap végén egy újabbat, s az új pont mindig épp két centivel volt az előző felett, és 15 csapolást jelentett. – Háromszáz fát csapol meg naponta – folytatta Tony, aztán odafordult az illetőhöz, és tamilul ezt mondta neki: – Kitűnő a munkád, Szing! Nem zaklattak a sztrájkolók?

– Egyelőre nem, tuan – válaszolt dallamos hangon az ember –, de próbálnak feltartani minket. Azt kiabálják: „Minek dolgoztok, ha nem kaptok több pénzt?”

– Hát, sajnos terjed a sztrájk – sóhajtott Tony. – Nem lepne meg, ha holnapra ide is elérne. – Nem… *veszély* nincsen – tette hozzá válaszul kérdő pillantásomra –, de most, hogy a gumi iránt megnőtt a kereslet, felbérelt agitátorok uszítják őket, hogy követeljenek több munkabért. A fáink csúcsformában vannak. Mindegyikükből több mint két és fél kiló kaucsuktejet csapolunk évente, hektáronként ötszáz fa, szorozva nyolcszáz hektárral…

számítsd ki. Ezek a nyavalyás agitátorok pontosan tudják, hogy bőséges termésünk van, akárcsak Malájföld-szerte mindenhol, hektáronként mázsa fölött van a nyersgumihozam.

Reggeli után megnéztük a nagy alumíniumtartályokat, és azokban tényleg nem volt hiány a ragacsos folyadékból, amit a csapolók – miután begyűjtötték a fakéreg sebe alá helyezett gyűjtőkből – vödörszám öntöttek beléjük.

– Nemrég rakattam be még két tartályt. – Tony közben azt figyelte, ahogy a munkások a hat tartály közül négybe beöntik a kaucsukot.

Miközben visszafelé sétáltunk a házhoz, azt kérdeztem Tonytól:

– Mondd csak, ugye te őszintén szereted az itteni életet?

Bólintott, aztán jókedvűen még hozzátette.

– Nem esik nehezemre, hogy megvalljam neked, reszketek a pillanattól, amikor az öreg majd visszaráncigál megint a városba.

– Azért annak is megvannak a jó oldalai… tudod, jó társaság, klassz kaják, meg… – egy pillanatra megtorpantam – meg hát a csajok! Nem unod magad halálra mindig ugyanazok között az emberek között?

– KL-ben éppenséggel akad egypár kósza angol csaj – vigyorodott el Tony –, de tudod, Johnnie, nem ér az egész annyit. Volt szerencsém látni, ahogy egyik-másik nős pasi elkezdett belekavarodni mindenfélébe. Egyre csak nagyobb lesz a zűr. Meg aztán – a vigyor tovább szélesedett – ne felejtsd el, hogy Natasa egy Dexter! Nincs miért panaszkodnom. Nemcsak ő a legjobb nő a kerületben, de még a hajlandósága is a régi. – Aztán váratlanul nekem szegezte a kérdést. – És veled mi a helyzet? Hallom, Julie visszajött. Édes istenem! Soha nem fogom elfelejteni, mekkorát szólt, amikor kiderült, hogy… Akkora volt a jajveszékelés, hogy Szingapúrtól San Franciscóig elhallatszott.

– Már vége – mondtam, és valószínűleg önkéntelenül felsóhajtottam. – Nem vezetne sehova.

– Azt hiszem, igazad van. De nem akármilyen kapcsolat lehetett az kettőtök közt. És biztosan nem könnyű elfelejteni, pláne hogy ez a bombázó megint ott van az összes bulin.

– *Elfelejteni*, azt nem is lehet, Tony. Nem is fogom, valószínűleg. De, ahogy mondani szokták, az élet megy tovább. Hála istennek, hogy Ben megszületett. Azóta minden megváltozott.

– Hát, minden rendben lesz, ha nem engedsz a kísértésnek.

Lezuhanyoztunk, tiszta inget és sortot vettünk, felhörpintettük a gin bitterünket, és aztán Natasa társaságában felfaltunk egy favágóknak való currys ebédet, amihez Tiger sört ittunk, s égő ajkunkat végül *gula melaká*val – szágóból, pálmacukorból és kókusztejből készített édességgel – hűsítettük.

– Ez igen, ezt nevezem életnek! – mondtam és elnyújtóztam.

– Megfejelve még egy sziesztával! – szólt közbe Irene, aki egész ebéd alatt együtt kuncogott és sustorgott Natasával, és úgy tűnt, nagyszerű kedvében van.

– Rám is rám fér – kiáltott fel Tony. – Kivagyok, mint a lúd. Akkor megegyeztünk, hogy este a klubba megyünk? Havonta egyszer van tánc, és az épp mára esik.

A gyerekek biztonságban pihentek az amah felügyelete alatt, mi pedig beléptünk a barátságos, világossárgára meszelt vendégszobába, amelyben egy jókora ágy állt, rajta gondosan karbantartott szúnyoghálóval, biztos jeléül annak, hogy az ültetvénynek rendes gazdája van.

– Ugye, te is jól érzed magad itt Arában? – Kinyújtózva hevertem az ágyon, Irene mellettem.

– Istenien! – Aztán apró kuncogással olyan meghitt dolgot kérdezett, amitől már majdnem elszoktam. – Uram és parancsolom

nem érzi magát Fulham úti formában?

Ejha! Hiszen ez a varázsige. És Irene szájából… akinek rendes körülmények között eszébe nem jutott volna, hogy szerelemre buzdítson, hogy megkérjen, *elégítsem* ki – mert a „Fulham úti formám" azt jelentette, nem *nekem* szóló kedveskedést ajánl, hanem az *ő vágyának* a csillapítását kéri.

Általában nem sokat kérdezett, mert ha megérezte, hogy kívánom őt, vagy egyszerűen csak hajt a vágy, és jókedvében volt éppen, olyankor rendszerint rám mosolygott, mintha a nővérem lenne, és azt kérdezte: – Szeretkezni akarsz, kedvesem? – De az szinte sohase fordult elő, hogy bevallotta volna, *neki* van szüksége rám. Ezt csak jelbeszéddel merte előadni, hivatkozással a házasságkötésünk előtti londoni időkre, amikor még nem volt ennyire gátlásos. A „Fulham út" egyszerűen azt jelentette, járjak a kedvében, mint ahogy Vickivel tettem a parton, csak ez egyszerűbb eset volt, hiszen a férje vagyok. De nem kellett kétszer mondania, szeretem a Fulham utat.

Amikor félóra múlva felébredtem, láttam, hogy Irene nyitott szemmel a hátán fekszik. Az ilyen ritka alkalmakkor, amikor elengedte magát, mindig nagyon meg kellett válogatnom a mondanivalómat.

– Emlékszel, amikor megjöttünk ma, mindketten észrevettük, hogy Natasa nem túl jól néz ki? – kezdtem.

– Nos, nem hiszem, hogy összevesztek volna Tonyval, már úgy értem, valami nőügyön.

– Ezt én is megmondhattam volna neked – felelte mosolyogva, és rágyújtott egy cigarettára. – Ti, férfiak mindig azt hiszitek, ha egy asszony aggódik valamiért, az csak a férje miatt lehet.

– Miért, nem így van?

– Bizonyos szempontból igen. Más szempontból meg nem.

– Most akkor a rejtvények jönnek?

– Édes Johnnie, te annyira naiv vagy. Hát tényleg elképzelésed sincs, mi baja a nővérednek?

– Nincs, de te majd mindjárt megmondod.

– Ugyanaz a panasza van, mint ami, remélem, nekem is rövidesen lesz, ennek a veled töltött kellemes délutánnak a következményeképpen!

– Mármint, hogy anyai örö…! És *te?* – Majdnem kiugrottam az ágyból. – Hogy Tonynak és Nasinak! De hisz ez nagyszerű.

Irene most felült az ágyban, a lepedőt szégyenlősen a melle elé fogta, aztán rám mosolygott azzal a türelmes, anyai mosolyával.

– Nasi csak tudja. Ja, és Tonynak még nem szólt róla.

– Azzal meg mit akartál mondani, hogy „és te”? – Beszívta a füstöt, aztán szinte félénken azt mondta:

– Maradjunk annyiban, hogy ezúttal nem védekeztem, és most nem is mosakszom meg.

– És miért nem?

– Itt az ideje, hogy Bennek kistestvére szülessen. Szerintem jót tenne neki. Tudom, hogy te szomorú vagy, mert úgy érzed, a házasság nyűg… pedig nem egészen az, csak más, mint korábban volt. De te nem nőttél még fel teljesen, Johnnie. Valószínűleg én nem vagyok olyan jó az ágyban, mint… á, inkább ne vájkáljunk most a múltban. De hát ilyen vagyok, a természetén nem tud változtatni senki. Te sem. Te aranyos és nagylelkű fiú vagy, de tudom, hogy nem szeretsz igazán…

– Ez mindenesetre elég sajátságos magyarázat arra, hogy miért akarsz tőlem még egy gyereket!

– Pedig ennél jobb okot nem tudok. Talán egy másik baba segítene a házasságunkon.

16

Elindultunk a klubba, Tony vezette a furgont, a lányok meg hátul ültek. A klub mindössze 18 kilométerre volt a háztól, végig egyenesen a Bentong úton. – Tudod, általában nem szolgálunk fel ennivalót a klubban – magyarázta Tony –, de havonta egyszer, amikor a tánc van, lehet kapni kolbászt krumplipürével.

Amikor odaérkeztünk a klubba, már szállingóztak az emberek – a férfiak szmokingban, a nők hosszú estélyi ruhában, ami kissé furán hatott az amúgy késdobálóra emlékeztető légkörben. Az alacsony épületben nem sok minden volt: egy hosszúkás teremnek az egyik végében állt a söntéspult meg a zongora, ezenkívül mindössze még egy másik szoba volt, melyet kétfelé osztottak, az egyik felében egy biliárdasztal állt, a másikból pedig kártyaszobát alakítottak ki, három kopottas bridzsasztallal. A tánc még nem kezdődött el a nagyteremben, ott egyelőre még jó néhány nő üldögélt a ventilátorok sora alá elhelyezett vesszőfonatú székekben, és unottan lapozgatták a *Tatler,* az *Illustrated London News* vagy a *Telegraph* példányait.

Kisétáltam a verandára és belebámultam az estébe. A félhold fényében látszottak a rögbikapuk és a teniszhálók a klubház és a folyó között elterülő sportpályán, a *padang*on, amely itt jóval szélesebb volt, mint Arában. A halovány megvilágításban a folyó okkersárga vize selymes szürkén csillogott. A folyóparttól nem messze bételpálmák csoportja látszott, ezekről a magas, fehér törzsű pálmafákról szüretelik a tamilok a bételdiót, kedvenc rágnivalójukat, amitől aztán, ahogy kiköpködik a pépesre rágott diót, teli lesz vérvörös foltokkal az aszfalt.

A folyó túlpartján sötéten magasodott a dzsungel sűrűje, s előterében néhány bokor, mint valami felcsillagszórózott karácsonyfa, szikrázott a szentjánosbogaraktól; az esti égbolton az őserdő vonala fölött csak a Tejút mutatkozott.

A veranda korlátjától nem messze kabócák cirregése töltötte be az estét, s a monoton, lassú eső hangjára emlékeztető, kissé idegesítő neszt nem törte meg más, csak a hátam mögött időnként egymásnak ütköző biliárdgolyók csattanása. Imádtam az estét. Órákig tudtam állni a sötétben, csak bámultam a semmibe, hallgattam a neszeket, álmodoztam, és most is halálra ijedtem, amikor váratlanul egy kezet éreztem a vállamon, s aztán Natasa azt suttogta a fülembe:

– Én is imádom.

Csak ültünk ott szótlanul a sötétben, aztán minden átmenet nélkül azt kérdezte:

– Találkozol néha Julie-val?

– Ezt most hogy gondolod?

– Egyik nap az eszembe jutott… jutottatok. Emlékszem, annyira bájos lány volt, és elbűvölően szép. Száz éve nem láttam már. De hallottam, hogy visszajött. Gyakran összefutsz vele?

– Néha, a bulikon.

– És milyen érzés, amikor szembejön veled a múltad? – Aztán, anélkül, hogy megvárta volna a választ, azt kérdezte: – Még mindig szerelmes vagy belé, Johnnie?

– Ez bizony övön aluli kérdés, nővérkém. És miért vagy rá kíváncsi? Mit akarsz megtudni?

Nevetve megrázta a fejét, de érződött, hogy feszeng.

– Hogy változatlanul szeretem-e? – feleltem végül. – Nos, legnagyobb bánatomra még igen. De hogy vágyakozom-e utána? Hála istennek, már nem annyira.

– Nem kell bocsánatot kérni, amiért szerelmes az ember valakibe.

– Akkor sem, ha közben mást vett feleségül? Neked tudnod illik, Mrs. Scott, elég régen férjnél vagy.

– Ugyan, hagyd már! Pont te beszélsz így, a „Johnnie specialitása” névadója?

– Annak semmi köze a szerelemhez. Ott pusztán professzionális hozzáértésről van szó.

Natasa a sötét padangot pásztázta a szemével, aztán így szólt:

– Tudod, szerintem te képtelen vagy rá, hogy leszokj bizonyos tárgyakról és emberekről. Egyszerűen nem tudod kirekeszteni őket az életedből. Julie még mindig olyan gyönyörű?

– Szebb, mint valaha.

– Az elég nagy baj… már úgy értem, bizonyos szempontból. Mindig azt hittem, hogy Amerikában majd megváltozik. Az ottani lányok olyan… talán a talpraesett nem a legjobb szó… szóval olyan járatosak a világ dolgaiban.

– Nem vitás, hogy megváltozott Amerikában, de csakis előnyére. – Aztán, hogy eltereljem a beszélgetést erről a témáról, azt kérdeztem: – Nem tudod, hol vannak a többiek?

– Irene-t meg Tonyt belerángatták egy bridzspartiba. Mielőtt a tánc elkezdődik, mindig bridzsel a társaság. És soha nincs ki a parti. – Nekem is jólesne egy ital – vágott elébe a kérdésemnek. – Gyere, igyunk valamit, Johnnie!

A tenyeremmel rávágtam az ódivatú, kör alakú rézcsengőre, és két sztengát rendeltem. A számlát Natasa írta alá, nekem mint vendégnek nem lehetett volna.

– Szép dolog, a nővérem tart ki! – fogtam tréfálkozósra a beszélgetést, mert testvéri ösztönöm azt súgta, Natasa valamit szeretne megvallani nekem. Idegesnek látszott.

– Milyen érzés harmincasnak lenni? – kérdeztem tőle.

– Miért, milyen érzés huszonnyolc évesen fiatalkorú bűnözőnek lenni? – ugratott, mert a kölcsönkenyér visszajár, így nőttünk fel, de aztán hozzátette: – De most komolyan… Julie meg közötted az nem egy futó kaland volt. Ma is emlékszem, sűrűn az eszembe jutott, milyen nagyszerű lehet, ha valaki ennyire szerelmes lesz.

– Hát, tényleg nagyszerű volt. *Volt*…

– Megérte?

Bólintottam.

– De mégis, ha olykor másokkal meglátod valamelyik bulin, soha nem érzed, hogy… érted?

– Fiúsnak magam?

– Hát, igen. – Elnevette magát. – Emlékszel még rá, amikor először magyaráztad el nekem, hogy mit jelent ez a kifejezés, hogy *fiús?*

Nem emlékeztem rá. Julie akkor még sehol sem volt, úgy tizenhárom éves lehettem, és Natasával épp a kedvenc szórakozásunkat űztük, hallgatóztunk, amikor Jack nagyapa épp azt mondta apánknak (hogy mire mondta, sohasem derült ki), „Sose feledd! Ha az ember fiús, a farok feláll, az ész megáll”. Akkor megpróbáltam elmagyarázni, mit jelent ez, és hogyan képes ez a titokzatos férfiúi szerv méretet változtatni egy csinos meztelen lány láttán. Elsőre Natasa egyszerűen nem hitte el, de aztán azt suttogta a fülembe: „Ha levenném a bugyimat, és te néznéd, akkor fiús lennél?” Kipróbáltuk, fiús lettem, és Natasa elbűvölten szemlélte a fejleményeket.

– Ugye, nem csináltunk semmi rosszat? – kérdezte. – Szerintem más családban is így tanulnak egymástól a testvérek.

– Hát persze. Hozzátartozik a felnőtté váláshoz… és még szórakoztató is.

– Szórakoztató? Akkor is, ha komolyra fordul a dolog? Ugye, nem azt akarod mondani, hogy ami Julie és teközted lejátszódott, az *puszta szórakozás* volt? Hiszen annyira boldogtalan voltál utána. Megérte az a sok bánat?

– Te jóságos ég! Hogy lehet egyáltalán kérdezni ilyet? Minden másodperce maga volt a mennybemenetel. – Aztán csak belevágtam. – Mondd csak, nővérkém, bánt valami? – Nem volt ez ártalmatlan kérdés, hiszen tudtam a bébiről, de különben is érzékeltem, hogy a beszélgetés egyáltalán nem olyan könnyed, mint ahogy Natasa tetteti. – Segíthetek valamiben?

Sokáig, nekem legalábbis úgy tűnt, semmit se szólt. Aztán minden átmenet nélkül mély lélegzetet vett, az ujjaim közé fűzte az ujjait, mint régen, gyerekkorunkban, és majdnem elsírta magát, ahogy felkiáltott.

– Olyan rohadtul boldogtalan vagyok! Minden tiszta zűr körülöttem.

Átöleltem a vállát, és azon a becenéven szólítottam, amit gyerekkorunkban mindig is használtam.

– Nasi, drágám, mi a baj? Mondd el nyugodtan.

Az ujjával a könnyeit törülgette. Nem nézett rám, úgy kérdezte.

– El kell mennem innen, Johnnie. Mit gondolsz, rá tudnád venni Jack papát, hogy elengedjen Angliába?

– Angliába? Hogy miszlikre bombázzanak a fritzek?

– Mit bánom én! Bárhova.

– Tonyval van valami baj?

– Dehogyis! Szegény Tony… ha csak ő volna a probléma. Nem, Johnnie. Tudsz róla, hogy gyerekem lesz?

– Igen. – Mi értelme lett volna letagadni, hogy Irene elmondta nekem? Hiszen Natasa is férjes asszony volt, és pontosan tudta, hogy a feleségek az égvilágon minden titkot megosztanak a férjükkel

– kivéve, ha saját magukról van szó.

– Nos… – megint mély levegőt vett, és belecsimpaszkodott a karomba – szerelmes vagyok valakibe… és a gyerek nem Tonytól van.

A hír készületlenül ért, valósággal felhorkantam.

– Nasi, az isten szerelmére, csak nem megint? – Az agyamban száguldoztak a gondolatok, és eszembe jutott az a jelenet Vicki lakásán, és még mielőtt Natasa szóhoz juthatott volna, arra gondoltam, jóságos ég, most fordult elő másodszor, hogy elvesztette a talajt a lába alól. Az avatatlan szemlélő mégsem látott mást, mint egy látszólag elégedett, harmincas feleséget, akinek az égvilágon semmi gondja sincs. – Te aztán nem végzel félmunkát – mondtam.

– Olyan hülye vagyok. Tonynak fogalma sincs az egészről. De előbb-utóbb észre fogja venni. És rögtön tudni fogja, hogy nem az övé.

Nem akartam megkérdezni, vajon honnan. Nem ő lenne az első apa, aki valaki másnak a magzatát neveli fel.

– Az egyik Tanamerába tett kiruccanásom alkalmával fogant, abban a hónapban, amikor Tony Batáviába repült a Nemzetközi Gumikereskedelmi Bizottság ülésére.

– Ismerem az apát? – Aztán valami szörnyű előérzetnek engedve, valósággal üvöltve tettem fel a háromszavas kérdést, amire úgy éreztem, előre tudom a választ: – *Csak nem Bonnard?*

Nem szólt semmit, csak némán bólintott. A hátunk mögött a klubházban a poharak csilingelésébe most diszkrét gongütés vegyült, ősidők óta annak az egyezményes jele, hogy tessék gyorsan még egy italt rendelni, mielőtt tizenöt perc múlva felszolgálják a vacsorát.

– Nasi, édesem, hogy *tudtál* ilyet tenni? Én azt hittem, már évek óta semmi sincs köztelek.

– Ahogy közted meg Julie között sincs? – mondta egészen keserűen. – Neked könnyű dolgod volt. Szerencsés voltál. Titeket elválasztottak egymástól. Engem senki se választott el. Persze, ideköltöztem Arába, de elég sűrűn megfordulok Szingapúrban. Johnnie, szerelmes vagyok belé. Amióta csak ismerem.

– Tony… nem sejt semmit?

– Nem, semmit, ebben egészen biztos vagyok. Tony állandóan eljár ezekre a mindenféle üléseire, és én olyankor megyek mindig a Tanamerába.

– De hát egy *gyerek!* – Nem tudtam igazán megemészteni ezt az egészet. Micsoda istenverte zűrzavar ebben a prűd világban. – Nem tudtál volna vigyázni? Érted, valami fogamzásgátlót használni? Én mindig azt hittem, hogy minden lány él ezekkel.

Amit erre válaszolt az én hőn szeretett nővérkém, attól végképp megállt bennem az ütő. Mondhatni, dacosan azt felelte:

– Én döntöttem úgy, hogy gyereket *akarok* Bertrand-tól. Az egészet szántszándékkal csináltam.

– És ő nem bánja? Neki ez jó így? Végül is neki is van felesége. Ráadásul még katolikus is.

– Az ég szerelmére, csak nem képzeled, hogy Bertrand tud a gyerekről? Rögtön dührohamot kapna. A gyerek az enyém, egyes-egyedül az enyém. Ő soha nem fogja megtudni. Csak úgy éreztem… tudom, hogy most ostobának fogsz tartani, szóval szerettem volna valamit megtartani belőle, ha már úgysem mehetek hozzá feleségül.

– Na és mondd csak, hogy képzelted, hogy ez az apró kis emlék – nagyon nehezemre esett, hogy ne érződjön nagyon a gúny a hangomon – miképp illik majd bele a házaséletedbe? Arra gondoltál, hogy majd elsózod valahogy Tonynak, mintha az övé lenne?

– Épp ezért szeretnék elutazni.

– Értem, de nem válaszoltál a kérdésemre. Pedig előbb-utóbb kénytelen leszel.

– Már megtettem. Először arra gondoltam, hogy talán… szóval, ahogy te is mondtad. De aztán – folytatta őszinte bánattal – még egyszer átgondoltam mindent. És rájöttem, hogy képtelen lennék szegény Tonyval ilyet tenni. Még ha gyűlölném, talán sikerülne, de nem gyűlölöm. Valami fura módon, alighanem a megszokás az oka, de tulajdonképpen szeretem. Csak épp szerelmes nem vagyok belé. Soha nem is voltam.

– Akkor meg mi a francnak mentél hozzá feleségül?

– Mindenki csak noszogatott, te is tudod, hogy működik nálunk a család…

– Tudom, Nasi, de téged senki se kényszerített.

– Nem, kényszeríteni, ahogy te mondod, senki se kényszerített. Csak épp elvárták tőlem… és akkoriban végül is nekem se volt kifogásom ellene…

Azt gondoltam magamban, ajaj, mintha csak Irene-t hallanám. Itt van két lány, akik egymástól tizenötezer kilométerre nőttek fel, mindkettőnek szerető szülei vannak, és mégis, mindkettő alig várja, hogy kiszabadítsa magát a fojtogató gondoskodásból.

– Én azt hittem, hogy az abortuszod után már nem…

– Megpróbáltam szakítani, több alkalommal is. De képtelen vagyok rá. Ma este meg az jutott eszembe, ki tudja, talán *te* rájöttél a titok nyitjára, hogy miképp kell szakítani valakivel. *Neked* sikerült Julie-t kiverned a fejedből, hiszen tizenötezer kilométer választott el tőle.

Láttam, hogy a gondolatai elragadják, ezért nem szóltam semmit. Amikor a pincér letette elénk az újabb két sztengát, újra megszólalt.

– Tudom, hogy nem helyes megszülnöm a bébit és aztán

alakoskodni Tony előtt. Egyszerűen morálisan tarthatatlan, gonosz dolog, hogy ilyet műveljek vele. De megbántanom ugyanilyen ocsmány dolog volna. Időre van szükségem, Johnnie, hogy rendet teremtsek a fejemben. És ez nem fog menni, hacsak nem sikerül elszabadulnom innen, minél messzebb Bertrand-tól, hogy ne is láthassam, és ő se engem. Ezért szeretnék mindenáron Angliába menni. Mert *oda* nem jöhet utánam. De engem beengednek, *én* brit állampolgár vagyok.

– Nem vagyok róla meggyőződve. De ha mondjuk Angliába nem mehetsz, mit szólnál Amerikához?

– Talán. Az isten verje meg! Hogy összekuszáltam az életemet! Köszönöm, hogy végighallgattál, Johnnie. Én mindig úgy gondoltam, hogy *te* vagy kettőnk közül az őrült. Pedig most kiderül, hogy mégiscsak te voltál az okosabb, a fene egyen meg! – Megszólalt a második gongütés: öt perc múlva vacsora.

– Gyere, Johnnie – mondta aztán –, menjünk be, mert nem fogják tudni mire vélni, hogy ilyen sokáig távol maradunk. Csak előbb bepúderezem az arcom.

– A nők sokkal könnyebben kimagyarázhatják magukat errefelé – mondtam neki, hogy egy kicsit felvidítsam. – Ha egy malájföldi nőnek mutatkozni kezdenek a kor jelei az arcán, nyugodtan ráfoghatja a hőségre.

Épp Irene keresésére indultam volna, amikor váratlanul tucatnyi s mégis egyetlen csattanásba egybeolvadó hang dúlta fel az éjszakát, egy fülhasogató puskalövés, a nyomában millió cserépre hulló síküveg csörömpölése és pánikba esett emberek sikoltozása.

A durranás hangja a kártyaszoba mögötti kis télikert felől jött. A whiskyspohár kiesett a kezemből, és azt kiáltottam: – Irene! – Önkéntelenül szakadt ki belőlem a kiáltás, mert tudtam, hogy a rattanból készült spanyolfal mögött ott ül a kártyaszobában, és

bridzsezik. – Jövök! – kiabáltam értelmetlenül, és elindultam a spanyolfal felé. Amikor odaértem, lőporszag csapta meg az orrom, és a spanyolfal mögül tucatnyi nő rohant ki a szobából, akár egy hirtelen áradat. A helyiséget összevissza kiabálás töltötte meg: „Ez egy sztrájkoló!” „Rohadt kommunisták!” „Kapjuk el a nyavalyást!” „Vigyázzanak ott az ablaknál! Bármikor újra lőhet!”

De nem lőtt, és a nyugalom éppúgy, minden átmenet nélkül tért vissza, ahogy az imént szertefoszlott. Kiderült, mindenki csak ösztönösen sikoltott fel. Nem tört ki pánik. Aligha voltunk többen ötvennél a klubban, úgyhogy nem kellett attól tartani, hogy valakit halálra taposnak a tülekedésben.

– Semmi bajom – jelent most meg Irene is a spanyolfal egyik oldalán, kicsit szaporábban szedve a levegőt. – De egy dupla whiskyre azért nem mondanék nemet.

Mint nemsokára megállapíthattuk, senkinek sem esett baja, s a klub kiáltozással telt meg: „Szemét sztrájkolók!” „Börtönbe kellene zárni mindegyiket!” Valaki azt kiáltotta: „Bill! Gyere, kapjuk el őket!” Egy másik meg: „Az istenit! Dupla konyakot ide, de ízibe!” A klubtitkár, egy barátságos és gömbölyded emberke, maga is ültetvényes korábban, rávágott a bárpultra a revolvere agyával, aztán azt kiáltotta:

– Kérhetek egy kis figyelmet?

A zsivaj egy pillanat alatt elült.

– Semmi ok az aggodalomra, csak azt kérem mindenkitől, hogy a verandára ne menjenek ki. Csupán egy magányos őrült volt az, de lehet, hogy még mindig ott ólálkodik valahol.

Tucatnyi öblös hang harsant fel egyszerre: „Miért nem kapjuk el?” „Biztos, hogy egyedül van, Jim?” „Gyerünk, srácok, kinek van kedve egy jó kis nagyvadhajtáshoz?”

– Fogjátok be, ha kérhetem! – A titkár becsületére legyen

mondva, sikerült megtartania a jó kedélyét. – KL-ből már úton vannak a rendőrök… a szakács szerint pedig tálalni lehetne a kolbászt meg a krumplipürét.

Jókedvű nevetgélés töltötte be a termet. A kolbász krumplipürével enyhén népies felhangja nagyszerűen erősítette bennük az együvé tartozás érzését, meg hát amúgy is mindenki ismert ott mindenkit. Sokan együtt is kocsmáztak, bár csak a barátok. A klubszabályok egyértelműen előírták, hogy érkezéskor a hosszú, kinyitható asztaloknál ülők melletti első szabad helyet kellett elfoglalni bal felől, és már ez is rengeteg jókedvű hangoskodásra adott alkalmat. Volt, aki valósággal berontott, amikor megpillantotta, ki mellé kerül, ha gyorsan odaszalad, mások megjátszott kétségbeeséssel inkább kivártak. – Menj csak előre, Bill, tudod, mikor ülök az asszony mellé az egyetlen szabad estémen. – Egyikük előrelökte a másikat, s közben így biztatta: – Ülj csak Jill mellé, de igyekezz hamar dűlőre jutni, mielőtt Derek is odaül. Mert az, öregem, egész este ki nem veszi a kezét az asztal alól; egyetlen nő sem lehet biztonságban mellette!

– Olyanok, mint az iskolás gyerekek – mondta elnéző mosollyal Natasa, azzal a jóindulatú türelemmel, amely, legalábbis úgy éreztem, az eltitkolt szerelemből táplálkozik. – Mintha kolbászos-krumplipürés székfoglaló játékot játszanának.

Addig álltunk ott az ajtóban Natasával, amíg hirtelen meg nem ragadta a karomat, és fel nem kiáltott izgatottan.

– Oda nézz! Két üres hely van Molly Saunders mellett! Majd kettőnk közé ülsz, meglátod, bűbájos teremtés. – Tony Irene mellett ült, aki nagyon csinos volt – biztos a délután miatt ilyen oldott, gondoltam magamban. Furcsa volt, hogy bár Irene igazán ki nem állhatta Szingapúrt, Arában mindig is jól érezte magát. Azt nehezen lehetett volna ráfogni a helyre, hogy akár a társasági élet, akár a

környezet túl izgalmas lett volna, ez itt még a heti wimbledoni partikkal se vehette fel a versenyt, mégis, Irene elengedett volt, s láthatóan sokkal jobban szórakozott, mint az unalmas tanamerabeli összejöveteleken.

A konzervkolbász maradékait még el sem takarították, amikor a klubtitkár zengő akkordot ütött le a zongorán, s aztán bejelentette:

– Hölgyeim és uraim! Kolbászpusztító kollégák! A rendőrség elkapta az emberünket! – Sokan megtapsolták, mielőtt folytathatta volna. – Mr. Langworthy, a rendőrfőnök úr szeretne néhány szót szólni hozzátok.

Most kiállt Mr. H. B. Langworthy, a kezét fölemelte, hogy csendet kérjen. A harmincas éveiben járt, a haditengerészettől jött, khaki gyakorlóruha volt rajta, és egyáltalán, úgy nézett ki, mint akit skatulyából húztak ki. Egész Malájföldön mindenki ismerte H. B.-t, és az eltökélt odaadása legendás volt.

– Semmi ok az aggodalomra – kezdte. – Úgyhogy ne ijedjenek meg attól, amit most mondani fogok. Jelenleg úgy látjuk, ezt a fegyverest csak azért dugták el itt a klub közelében, hogy ezzel elterelj ék a rendőrség figyelmét. Több ültetvényen is forrponthoz ért a munkások elégedetlensége. – Aztán, miközben többen ijedten felszisszentek, nyugodtan így folytatta: – Eddig, szórványos kődobálásokat leszámítva, semmi se történt. Mégis azt javasolnám, mindenki menjen szépen haza a bungalójába.

Irene előrehajolt a hosszú asztal túlsó végében, amelyen a fehér térítőn csurig töltött söröskorsók álltak kerek alátétjeiken, s odaszólt nekem:

– Menjünk, Johnnie! Bengy és Victoria… nyugtalan vagyok.

– Persze, igazad van. – Azzal felálltam, hogy az elsők között tudjunk Tonyval kihajtani a parkolóból, ha mindenki egyszerre akarna nekiindulni.

– Még valamit! – próbálta túlharsogni a ricsajt Langworthy. – Minden önkéntes jelentkezzen egyenruhában a főhadiszálláson legkésőbb reggel négy óráig.

– Jézusom, ennek a fele se tréfa! – kiáltott fel Tony. – Siessünk haza a birtokra!

Amikor odaértünk az autóhoz, egy fehér rendőr tisztelgett Tonynak, aki azonnal be is mutatta nekem.

– Ez itt Corrie őrmester.

– Ha megengedik, önökkel tartanék. Kisebb csetepaté tört ki Arában. – Aztán ahogy látta, Natasa a szavába akar vágni, még gyorsan hozzátette: – Nincs miért aggódnia, Mrs. Scott. A legelső jelzésre kiküldtünk önökhöz egy rendőrt.

– Nem kellene előbb odaszólnunk telefonon? – kérdezte Natasa.

Corrie elbizonytalanodott egy pillanatra.

– Attól tartok, ez nem fog menni, Arában elvágták a telefonvonalat – közölte színtelen hangon. – Az egész környéken több helyen is elvágták a vonalakat.

Hazafelé Tony megdöntött minden létező helyi sebességrekordot, ahogy a fényszórók az őserdőn át vezető keskeny út sötét csíkját pásztázták, és a fékek minden kanyarban felsivítottak. – Miről van szó? – hajoltam előre a két első ülés között, és próbáltam túlkiabálni a lármát.

Később, még mielőtt visszautaztunk volna Szingapúrba, annyit sikerült kihámoznom, hogy több ültetvényen is rövid életű sztrájkok törtek ki az indiai munkások körében. Ezeknek a többségét sikerült helyileg elintézni. De az érkezésünk előtti héten a rendőrség államellenes izgatás vádjával őrizetbe vett egy Nathan nevű indiait. Jó néhány agitátor épp ezt a letartóztatást és a nagyon is homályosan megfogalmazott vádakat használta fel arra, hogy

felpaprikázza a könnyen rászedhetőket. Két nappal később már háromszáz indiai munkás vonult fel tiltakozásul a munkaügyi miniszter Kuala Lumpur-i hivatala előtt. A legtöbb indiai nem is tudta pontosan, mi történt; a többségnek esze ágában se volt sztrájkolni, de a megfélemlítés megtette a magáét. Elég volt, ha egyetlen csapolót jól összevertek valahol a gumiültetvényen, a többiek máris halálra ijedtek, hiszen a feleségük és a gyerekeik védtelenek voltak.

A Bentong-KL főútról most lekanyarodtunk, és pár száz méterrel odébb Tony beletaposott a fékbe, ahogy Ara főbejáratához értünk. Az ültetvényen két hatalmas máglya tüze lobogott a sötétben, s a lángok körül kiabáló, hadonászó alakok sötét körvonalai látszottak, akárha egy filmhez kirendelt statisztahad járna valami groteszk rituális táncot. A lángok mögött, az éjszaka sötétjében valóságos totemoszlopként magasodott az égre a névadó ara.

Még szinte meg sem álltunk teljesen, amikor Tony feltépte az ajtót, kiugrott a kocsiból, és azt kiáltotta:

– Mit képzelnek ezek a rohadt zombik, hogy csak úgy népünnepet rendeznek a birtokomon?

Úgy éreztem, ha Tonynál fegyver lenne, alighanem használta volna, ha másra nem is, hogy a levegőbe lőjön. De a rendőr nálánál is fürgébbnek bizonyult. Corrie egyetlen olajozott mozdulatsorral kinyitotta a bal oldali első ajtót, hosszú lábait kidugta az útra, felpattant, és előbb ért az autó elé, mint Tony. Ahogy kiszálltam a hátsó ülésről, láttam, hogy a karját Tony vállára teszi, és hallottam, amint azt mondja neki – közben még csak a hangját sem emelte fel, mégis minden szavát tisztán értettem a ricsaj ellenére is:

– Hagyja csak rám, uram, egy pillanat az egész.

Az ordibálás, fütyülés és hurrogás meg a fanatikusan táncoló

alakok látványa bárkit megijesztett volna – én például szorongva álltam ott –, ahogy mint a tenger, fenyegető hullámokban közeledtek, hogy aztán ismét hátrébb húzódjanak. Legalább kétszáz fős volt a tömeg, némelyek husángokat meg parangokat szorongattak a kezükben, legtöbbjük szárongban, köztük nők, sőt még néhány tágra nyílt szemű, meztelen vagy hálóinges gyerek is – mint valami árnyjáték szereplői, ahogy az autó reflektorfénye rájuk vetődött.

Corrie szolgálati revolvert viselt az övén egy pisztolytáskában, de ahogy most határozott léptekkel elindult előre, egy pillanatra sem lassítva, szemét a tömegre szegezve, meg sem kísérelte, hogy elővegye a fegyvert. Mintha csak azt üzente volna a tömegnek, a jelenlétük nem indokolja a tűzfegyverek használatát. Az ordibálás most hangzavarrá mérséklődött; Corrie csak ment előre, feltartóztathatatlanul, még a léptei hosszát se változtatta egyetlen centiméterrel sem. A tömegben senki se mozdult. Corrie fölemelte a kezét. A hangzavar mormogássá szelídült.

Akkor nagyon udvariasan megszólalt.

– Mr. és Mrs. Scottnak nagyon fárasztó napja volt, alig várják, hogy viszontlássák a kislányukat, és mindnyájan nyugovóra térjenek. Mindenkit megkérek, hogy vonuljanak vissza a lakóhelyükre, és ürítsék ki ezt a területet.

A tömeg mintha elbizonytalanodott volna, egyesek el is indultak a munkásszállások felé. Láttam, ahogy néhányan hátrébb lépnek, mert Corrie nyugodt fellépése megtette a magáét. De akkor egy indiai előlépett, és szitkozódni kezdett. Először nem értettem, hogy mit beszél, de amikor Tonyval az őrmester nyomába vetettük magunkat, miközben ő a lefelé tartott kézfejének az ütemes mozdulatával jelezte, hogy „csak semmi izgalom”, hallottam, hogy az indiai azt kiáltja: – Mér kell az emberekkel úgy bánni, mint a

rabszolgákkal?! Mér nem telik a gyerekeknek több csapatira?!

Tony közben utolérte a rendőrt, és most odaszólt neki angolul.

– Ez az ember nem dolgozik nálam. Mindegyiket ismerem. Ez valami külső agitátor.

Fejét épp csak megbiccentve, csak hogy érzékeltesse, hallotta, amit az az ember mondott, Corrie feléje fordult. A tömeg csendben figyelte, hogy ebből most mi lesz. Corrie valamivel barátságtalanabb hanghordozással ezt kérdezte:

– Maga ott! Az ültetvény melyik részén dolgozik?

– Azt kérdeztem – kiáltotta az indiai –, hogy mi lesz a fizetésemeléssel. Mi lesz a jutalmakkal?

– Ezt majd akkor kérdezze, ha felvették ide dolgozni.

– Most kell válaszolni a kérdésekre. A munkásoknak semmi baja a zsarukkal, nekünk a tulajdonosokkal van bajunk. Azért vagyunk itt. Nem tettem én semmi rosszat.

– Dehogyisnem – mondta neki Corrie szinte kedélyesen. – Ez itt magánterület. Maga pedig tilosban jár. Hagyja el, kérem, az Ara birtokot!

– És mi lesz a szólásszabadsággal? Magának nincs joga hozzá, hogy fenyegetőzzön. Én nem csináltam semmit!

– Hogy nincs-e jogom? – ismételte Corrie. – Kap harminc másodpercet, és ha még mindig itt találom, birtokháborításért letartóztatom, és viszem egyenesen a fogdába.

Egészen libabőrös lett a hátam, miközben a tömeget figyeltem – ahogy még a lélegzetüket is visszafojtották, ahogy szinte egyszerre sóhajtoztak és „ó”-ztak. A gyerekek, mintha megérezték volna, hogy valami nincs rendben, arcukat az anyjuk szárongjába rejtették. Nem kellett hozzá sok, hogy az ember lássa, az agitátorok által felheccelt és valószínűleg a birtok vegyesboltjában vett pálmapálinkától vagy a bételdiótól bezsongott tömeg nem igazán vágyott a konfrontációra.

Most, hogy lassan a máglyák tüze is kialvóban volt, már a környezet sem szította az indulatokat.

Az indiai agitátor alighanem rájött, hogy vesztésre áll, különben egészen biztosan nem tesz olyat, amire végül is ragadtatta magát. Mintegy végső, arrogáns gesztussal azt kiáltotta: – Imperialista rendőrség! Hol van a tisztesség és az igazság? – És még valószínűleg ez is elment volna, de nem bírta megállni, hogy megvetése jeléül ki ne köpjön egy jó zaftosat a szájában melengetett vérvörös bételdióléből. Esküdni mertem volna, hogy nem szándékosan köpött Corrie felé, de a vörös köpet egy része mégiscsak az őrmester egyik csizmáján landolt.

Nem hiszem, hogy valaha is láttam volna embert ilyen hirtelen megváltozni egész valójában, magatartásában, fizikai és szellemi attitűdjében, mint Corrie őrmestert. Egy pillanattal ezelőtt még olyan volt, mint aki atyai korholásban részesíti megtévedt fiait. De ahogy a gusztustalan turha szétterült a csizmáján, az imént még kimért őrmester a szemvillanásnál is gyorsabban előrelendült, és teljes erőből, visszakézből kétszer arcul csapta az indiait, mindezt olyan gyorsan és minden indulat nélkül, hogy az indiai már a földön hempergett, és a vért vagy a bétellevet törölgette a felhasadt ajkáról, mielőtt meghallottam volna a tömeg felszabadult „Aaah!” kiáltását. Corrie pedig föléje magasodott, immár nyoma sem volt az előbbi udvariasságnak a hangjában, ahogy ráripakodott.

– Kelj fel, te nyavalyás! Aki rendőrre támad, bűncselekményt követ el, és deportálással büntethető. Most nyomban beviszlek KL-be – és ha rajtam múlik, Indiáig meg sem állsz!

A deportálásnál jobban semmitől sem féltek a malájföldi kínaiak és indiaiak, mert tudták, hogy ez a mi országunk tízszer, nem, százszor jobb, mint a nyomortanyák, ahonnan ide emigráltak.

Corrie is tisztában volt ezzel. Búcsúzóul még odakiáltott a

tömegnek.

– Szeretnétek visszamenni Indiába? Mert ha nem, akkor irány a munkásszállás. – Aztán intett az indiainak, hogy keljen fel a földről. – Te meg merészelj egyetlen szót is szólni, és letartóztatás közbeni ellenszegülésért lelőlek, mint egy kutyát.

– Elmúlt a veszély – fordult oda Tonyhoz. – Elnézést kell kérnem, amiért elvesztettem a türelmemet, de tudja, uram, én őszintén szeretem az MSZA Rendőrséget, és nem hagyhatom, hogy mindenféle jöttment leköpje az egyenruhánkat.

A házban minden csöndes volt, a lámpák égtek. A két nő előreszaladt, hogy megnézzék a gyerekeiket, hála istennek, mindkettő békésen aludt, az amah is ott hortyogott a két hálószoba között, a folyosón felállított tábori ágyon. Láthatóan semmi se történt, az inas most is ott állt a jeges vízzel (mint máskor, a víz most is kiürült gines üvegekben volt), és arra várt, nem kívánunk-e valamit enni. A khakisortot és kék lábszárvédőt viselő maláj rendőrön kívül senkinek se volt még fogalma sem a bejárati kapunál lejátszódott eseményekről. A szabadban néha még a suttogás is messzire száll, de a gumi még a legvelőtrázóbb sikolyokat is képes letompítani.

Ittam egy sztengát – arra bizony nagy szükségem volt – míg Tony átvizsgálta a házat, aztán elment átöltözni, mielőtt csatlakozna az egységéhez.

– Ma már elmúlt a veszély – mondta –, de azért még nem zárult le ez az ügy.

És valóban. Két napon belül a sztrájkolók létszáma hétezer főre nőtt, és a sztrájk kis híján húsz ültetvényre terjedt ki, beleszámítva Arát is.

Az volt a furcsa az egészben, hogy kezdetben sem a mi

házunkat, sem a többi ültetvényes központot nem fenyegette semmi veszély. Eltekintve attól, hogy rendőr vigyázott ránk, a munkásszállások messze, a domb aljában helyezkedtek el, és úgy érezhettük, a bungaló egy másik világhoz tartozik, ahová nem hatolhat el a nyugtalanság. Az is világossá vált, hogy az agitátorok célja nem az, hogy összeütközést szítsanak – a termelést akarták megbénítani a munkások megfélemlítése révén.

Tony olykor hazajött napközben, a páncélautó nagy porfelhőben dübörögve közeledett a vörös agyagos úton, s rendszerint vele volt egy-két önkéntes haverja is, akiket folyton szomjúság gyötört, és láthatóan élvezték a szolgálat minden percét.

– A bungaló biztonságban van – mondta Tony –, csak nem szabad felheccelni őket. Azzal vannak elfoglalva, hogy felhasogassák a csapolók biciklikerekeit, és megfélemlítsék a munkásokat.

Ennek ellenére másnapra már tizenhatezren sztrájkoltak, majdnem a negyedük Kuala Lumpur környékén. Kidd, a helytartó nem várhatott tovább: kihirdette a szükségállapotot Selangorban, és katonai támogatást kért. Hajnalra megérkezett egy indiai zászlóalj.

Érződött, hogy a vérontás elkerülhetetlenné vált, és szerencsétlenségünkre a sors épp az Ara birtokot választotta ki csatatérnek.

17

Az Ara bevételére indított támadásra, ahogy a *Malaya Tribune* újságírója némiképp hatásvadász módon megfogalmazta, merő véletlen folytán került sor. Aznap, amikor a balhé kitört, valahogy minden balul sült el. Reggel nyolc tájt Tony telefonált, hogy szóljon, Klangba rendelték, ahol néhány felkelőt kell móresre tanítani, s ezért valószínűleg csak későn jön haza. Aztán délelőtt tíz körül, nagy porfelhőt verve a vörös agyagos bekötőúton, megjelent egy hatalmas, kék Ford szedán. Az ültetvényesek általában ismerték a szomszédok autóit, úgyhogy Natasa csak kipillantott az ablakon, aztán grimasz jelent meg az arcán, és így szólt:

– Ridde Sando az. Valószínűleg sztrájkol a szakácsa, úgyhogy átjött egy potya reggelire.

– Mintha nem repesnél az örömtől.

– Ja, nem, semmi bajom vele. Az én ízlésemnek egy kicsit nyers. A tömegben elmegy, de… azért örülök, hogy te is itt vagy.

Sando öles léptekkel, nagy dérrel-durral állított be, és annyira fuldoklott a méregtől, hogy elsőre ki se bírta nyögni, hogy mi történt.

– Körülvették a Sando-birtokot – bökte ki aztán végre. – Legalább kétszázan vannak a nyavalyások, és mind a véremet akarja. El akartak kergetni, hát fel tudják ezt fogni józan ésszel?

Sando még az apjától örökölte ezt a környéken már lassan ritkaságszámba menően kisméretű, családi tulajdonú ültetvényt, és mindenki agresszív, durva és önfejű embernek ismerte. Az a hír járta róla, hogy vaskezű főnök. Most is villogtak jéghideg szemei, és bár azt mondta: – Pokolian féltem, annyit mondhatok – félelemnek

nyoma sem volt napbarnított arcán. Elismeréssel nyugtáztam, hogy az inas hozott neki egy kora reggeli sört, anélkül hogy kérte volna, és most azt szopogatta. Az ültetvényesek prototípusa volt, ahogy ott állt a khakisortjában, térdig érő harisnyájával és nyitott nyakú kék ingében. Késő harmincasnak tippeltem. Nem az a fajta volt, akivel kukoricázni lehet. Találkoztunk már ugyan egyszer-kétszer, de oly ritkán, hogy nem igazán emlékeztem rá.

– Ne izgassa magát, Rickie. – Nem most először tűnt föl nekem, hogy Natasa mintha az összes ültetvényest afféle anyai megértéssel kezelte volna. Vagy lehet, hogy a saját élettapasztalata tanította arra, hogy gyerekként nézzen rájuk?

– Az öregfiú itthon van? – kérdezte Sando.

– Nincs, ma csak későn jön haza.

– A francba! Bocsánat, Mrs. Dexter. Kicsúszott a számon.

– Klangba ment – mondtam.

Rickie Sando nagyot húzott a sörösüvegből, aztán cuppantott egyet a szájával, elgondolkodott egy pillanatra, majd így szólt:

– Nem igazán izgatom magam, de tény, hogy azoknak odaát *teljesen* elment az eszük. A hátsó ajtón kellett kilógnom. Remélem, hogy ide nem jönnek utánam.

Ezt én is reméltem. A biztonságunkra mindössze egy fegyvertelen rendőr meg öt indiai katona vigyázott. Tudtam, ha a kedélyek felforrnak, nem kizárt, hogy ide is átjönnek. A Sando-birtok az országúton tizenkét kilométerre volt tőlünk, de ez a távolság jóval kisebb lett, ha az ember úgy közeledett, ahogy a csapolók járnak – erdőn-mezőn át.

Irene most szólalt meg először.

– Nem gondolod, hogy fel kellene hívni a rendőrséget?

Bólintottam.

– De előbb hadd nézzek körül egy kicsit a munkásszállásoknál –

mondtam. – A verandáról kitekintve minden békésnek és idillien szépnek tetszett. A gyerekek a pancsolóban játszottak aprócska gyapjú fürdőnadrágjaikban, s a nap gyilkos sugaraitól négy rúdra felerősített pálmalevéltető védte őket (ami leginkább valami vidéki buszállomásra emlékeztetett). Az amah ott szundikált nem messze tőlük. Lejjebb, túl az ültetvényirodán, már megpillantottam a munkások kunyhóit, a tetők fölött füst kígyózott. Minden nyugodtnak látszott.

Szerencsére Corrie őrmester épp szolgálatban volt, amikor a Kuala Lumpur-i rendőrkapitányságon őt kértem a telefonhoz. Azonnal és a tárgyra koncentrálva reagált, amikor elmondtam neki, hogy Sando nálunk keresett menedéket.

– Akkor bizony előbb-utóbb baj lesz, nem is kicsi – mondta. – Mr. Sando valószínűleg nem tudja, hogy amikor a csőcselék látta, hogy elmenekül, megrohanták a házát, és fel is gyújtották. Most is ég, mint a fene, az indiaiak pedig a vérére szomjaznak. Most rögtön páncélautóval kiküldök egy szakaszt Arába. Ha bármi gyanúsat észlel, kérem, azonnal csöngessen ide. Nem akarok ráijeszteni önre, de biztonságosabb volna a gyerekeket fölvinni hátra, az emeleti szobába. Ezek Sandót akarják.

– Mi az istent csinált ez az ember, őrmester?

– Pár napja elborult az agya, és jól összeverte az egyik bajkeverőt. Ilyen már máskor is előfordult vele. Az ilyesmiből pedig mindig baj kerekedik. Amit *mi* megtehetünk, az a civileknek nem tanácsos.

Újból kirohantam a verandára – és épp időben. A domb aljában, a munkásszállások környékén egy csoport embert pillantottam meg, akiknek az előbb még a nyomát se láttam. És a gyerekek még mindig ott voltak, kint a kertben.

Odakiáltottam a nőknek, hogy legyenek óvatosak, aztán

leszaladtam a homokozóhoz. Az amah a félálomból ébredők bágyadt mosolyával nézett rám.

– *Lekaszla!* – kiáltottam rá. Jöjjön!

A kicsik felpillantottak, és tudtak annyit malájul, hogy megértsenek.

– Gyertek! – szóltam hozzájuk angolul a maláj helyett, és megpróbáltam lenyugtatni a hangom. – Gyertek, elég volt a napból.

Méltatlankodó sivalkodás támadt. Ismét odakiáltottam a lányoknak, hogy jöjjenek és segítsenek. Miközben Irene odaszaladt, világosan láttam, hogy az iménti csoport egyre dagad, már egész nagy tömeg, és mintha felénk indulnának.

– Édes istenem! – súgta oda Irene. – Mit csináljunk a gyerekekkel?

– Vidd őket a hátsó hálószobába! – feleltem. – Gyertek, gyerekek! És mondd meg Natasának, hogy vegye elő a szekrényből a tizenkét lövetűt, és töltse meg!

Amíg még volt idő, szerettem volna a ház mögötti árnyas részen, ahol az autóink parkoltak, megfordítani őket, hogy – ha menekülőre kell fognunk – menetirányban legyenek.

Micsoda címeres ökör ez, gondoltam, ahogy Sandóra néztem. A Sando-félék, és sajnos volt belőlük elég, több faji súrlódást okoztak, mint a szegregációs törvények.

Engem Jack papa úgy nevelt, hogy a kínaiak és a malájok éppolyan emberek, mint mi, és még ha alsóbbrendű munkát végeznek is, joguk van az emberi méltóságukhoz. Mi a szolgálókat mindig is családtagként kezeltük a Tanamerában, és ugyanez vonatkozott a munkásainkra is az Ara ültetvényen. Persze nem tűrtük a kihágásokat. Valakinek muszáj volt főnöknek lennie, és ahogy Jack nagyapa mondogatta volt: „Sose feledd, öcskös, a britek Isten választott népe.” De ennyi emberen uralkodni felelősséggel is

jár. Sem egy birodalmat, sem egy munkáscsapatot, de még egy barátságot se lehet veréssel igazgatni.

A tömeg, amely most már vadul gesztikulált, és összevissza kiabált, túljutott az ültetvényirodán, és a ház előtti pázsiton át Nasi féltve őrzött rózsanádágyásai felé tartott. Megnyugodva láttam, hogy senki se akar a ház hátuljába kerülni, mert ez arra utalt, hogy nem megrohamozni akarják a házat, inkább csak tetemre hívni minket. De elég ijesztőek voltak, annyi szent. Legalább háromszázan lehettek, a kezükben parangot lóbáltak, vagy kétméteres fahusángokat szorongattak, amelyeknek a végére gyilkos kinézetű kampókat erősítettek, és volt, aki a Malájföldön használatos kapával, a *csungkol*lal hadonászott.

A hangzavarból sok mindent nem lehetett kivenni, de annyit értettem, hogy szitkozódnak, fenyegetőznek, és egyszer-egyszer elcsíptem azt is, hogy Sando nevét kiáltozzák.

– Úgy tűnik, magát akarják – mondtam neki.

– Ahhoz előbb értem kell hogy jöjjenek – kiabálta vissza.

– Én nem maga miatt aggódom – éreztem, hogy elönt a méreg –, hanem a gyerekeinkért, akiket maga sodort veszélybe.

Nem rendült meg túlságosan és, be kell ismernem, bátran viselkedett.

– Hát ezt igazán nagyon sajnálom – mondta torz vigyorral. – De ne izguljon. Csupa kibaszott gyáva szarházi.

Tennem kellett *valamit*. Körülpillantottam. Irene már felment a kicsikhez, így hát odafordultam Natasához.

– Megpróbálok beszélni velük.

– Ne te, majd én beszélek velük – javasolta. – Engem ismernek.

– Az nem valószínű – feleltem neki –, mert ezek nem a ti embereitek. Corrie-tól tudom, hogy a Sando-birtokról jöttek ide.

Natasa a háttérbe vonult, és pedig kimentem a verandára,

magasra tartottam a kezem, és elkiáltottam magam:

– Hallgassanak meg, kérem! – A hangomat elnyomta a tömeg szitkozódása, a gúnyos bekiabálások és a „Sando, Sando” kiáltások. Láttam, hogy a hátam mögött Sando is előrébb lép, hogy kijöjjön utánam a verandára. – Ki ne jöjjön ide, az istenért! – üvöltöttem rá teli torokból. Visszahúzódott a szoba homályába.

Az egy szál rendőr, mindössze egy bottal felfegyverezve, továbbra is ott állt közönyösen a bejáratnál, a tömeg úgy száz méterre lehetett, és egyelőre valóban nem állt fenn közvetlen veszély. Továbbra sem értettem, mit kiáltoznak az emberek, és a sokaság viselkedésében nem volt semmi szervezettségre utaló jel. Úgy tűnt, nincs vezetőjük. Ettől azonban még fenyegetőbb benyomást keltettek, különösképp, mivel ezt a csőcseléket nem a provokátorok hecckampánya hajtotta ide (bár kétségtelenül az volt minden bajnak a gyökere), hanem a gyűlölet; valahogy megéreztem, a bosszúvágy fűti őket, elégtételt akarnak venni Sandón az elszenvedett sérelmeikért.

És akkor lassan elindultak felénk.

A tömeg még mindig vagy ötven méterre volt – ám ekkor meghallottam, hogy járművek jönnek felfelé a bekötőúton, bár látni nem láttam őket. A szakasznak még híre-hamva sem volt, amikor már megnyugvással láttam a kanyargós út fölött lebegő porfelhőt. Akkor megértettem, hogy át fogjuk vészelni a bajt, mert az emberek hirtelen megtorpantak, összevissza kiáltozás kezdődött, és egyre csak hátrafelé pillantgattak.

Ebben a pillanatban a verandán megjelent Sando, és az egyik puskával elkezdett hadonászni. Megpróbáltam kicsavarni a fegyvert a kezéből, miközben a rosszkedvű tömeg újra összeállt, és megindult a ház felé. Mielőtt bármit tehettem volna, a puska elsült – de senkiben nem okozott kárt. Csak hát a hatás olyan volt, mintha

Sando újabb tucat munkást pofozott volna fel. A tömeg felhördült, futva elindultak felénk, és akkor újabb két lövés hallatszott, ezúttal a katonák irányából.

– Teszi le azonnal azt a kurva puskát, maga barom! – üvöltöttem rá Sandóra, és ő engedelmeskedett. Az igazsághoz tartozik, hogy esze ágában se volt elsütni a fegyvert, de ettől a csőcselék haragja mit sem csillapult. A következő pillanatban egy parang süvített el a fejem mellett – nem sok ehhez hasonló gyilkos pengét ismerek –, és beleállt az ajtóba mögöttem. Újabb puskadörrenések hallatszottak.

Akkor megpillantottam az első embert, aki lövéstől találtan a földre rogyott, s szinte ugyanabban a pillanatban további négy-öt puskalövés dörrent. Az indiai alig harminc méterre hevert tőlem. A fejéből sugárban ömlött az élénkvörös vér. A tömeg fele sarkon fordult, és futásnak eredt, s valósággal legázolta a hátul állókat. Azok meg valószínűleg nem látták, mi történt elöl, s most ők indultak el felénk. Abban a pillanatban, miközben hátul begördült az első páncélozott jármű, valóságos kés-, tégla- és husángzápor zúdult rám, utóbbiakat mint a gerelyt, úgy hajították felém, úgyhogy a bútorok mögött kerestem fedezéket.

– Így kell móresre tanítani ezeket a disznókat! – kiabálta Sando kárörvendően, miközben húsz indiai katona sorfalat formálva, előreszegezett bajonettel felállt a ház teljes hosszában.

Megint odafutottam a lépcsőhöz, és felkiabáltam Irene-nek:

– Minden rendben, drágám, megjött az erősítés. – Miközben visszarohantam, hallottam, ahogy odakint felharsan a parancs: „Tűz! Roham!” Puskatűz hangja hallatszott, elszórt, összevissza lövéseké, aztán sikolyok a tömegből, de ezek mások voltak: nem a gyűlölet, hanem a riadalom, a fájdalom sikoltásai. Kiértem a verandára. A tömeg menekülőre fogta, észveszejtve futottak lefelé a

domboldalban. De néhány eltökéltebb közülük ott maradt. Némelyek a csungkoljukat hajították a katonák felé, mások méltatlankodva kiáltoztak. Az egyik katonát eltalálták, sebesülten rogyott össze. A többiek meg csak mentek előre, azzal a kérlelhetetlen, kimódolt járással, ami a robotok sajátja. Alig maradtak már a tömegből, talán harmincan lehettek. A páncélozott járműből, hátulról, most újabb parancsszó harsant: „Rohamra készülj!" Ez azt jelentette, hogy a bajonettet tartják előre, és úgy is lett. Ahogy a katonák arcvonalba fejlődve megindultak feléjük, a legtöbb lázadó megfutamodott, de még mindig maradt néhány; úgy álltak ott, mint a gyakorlatozásnál használt kitömött bábok, ahogyan egyszer az egyik filmhíradóban láttam. Fel akartam kiáltani, azt mondani, hogy „Megállj!", de nem bírtam. Sando, akinek véres volt az inge, felordított. – Adjatok a rohadtaknak!

Először nem akartam hinni a szememnek, hogy az indiai katonák még mindig menetelnek előre. A lázadók kemény magja, talán ha húszan maradhattak, bár nehéz lett volna pontosan megmondani a zűrzavarban, szilárdan megvetette a lábát, és ellenségesen kiabáltak továbbra is, és a fegyvereikkel hadonásztak. A katonák meg csak meneteltek előre, a puskájukat mereven maguk elé tartották, a bajonetteken megcsillant a fény. Valószínűleg ez a monoton, látszólag könnyed menetelés lehetett az, ami a lázadók maradékát abba a hamis hitbe ringatta, hogy csak színjáték ez az egész. Persze szerencsétleneknek fogalmuk sem volt a katonai parancsok jelentéséről. A legutolsó az volt: „Rohamra készülj!" Most meg felharsant a hangtölcsérből a végső parancs: „Roham!" Egyetlen szempillantás alatt eltűnt ez a kimódoltan szálfaegyenes tartás az indiai katonákról, helyette, mint a vadállat, ugrásra készen előregörnyedtek. A sétamenetet rohamléptek váltották fel, a fejüket lehajtották, hogy védve legyenek bármi támadástól, s a bajonettjüket

előreszegezték.

Erre bizony nem számítottak. A lázadók java része hanyatt-homlok menekülni kezdett. Többségüknek sikerült is egérutat nyernie. De itt példát kellett statuálni: meg kellett hogy tanulják: a fehér embert tilos bántani! Láttam, ahogy az első katona odaér, bajonettjét mélyen az egyik lázadó hasába döfi, az felsikoltott rémületében, ahogy a penge valósággal a hasához szögezte a szélben libegő ingét. A katona kirántotta a bajonettet, és ismét szúrásra lendült a karja. Elfordítottam a fejem, kis híján öklendezni kezdtem, és csak azért rimánkodtam, hogy a nők odafönt nehogy az ablakhoz menjenek.

Az Aráért folytatott csatának itt vége is szakadt.

Amikor, láthatóan minden harciasságuk elpárologván, az utolsó lázadó is eltűnt, a ház előtti lallangon öt vérző hulla maradt utánuk. Hármat agyonlőttek, kettővel a bajonett végzett. Egy hatodik ott vonaglott súlyosan sebesülten, de ő is meghalt a kórházban, mint később megtudtuk. Egy katona sebesült meg komolyan, de ő aztán felépült. Miközben a nők lejöttek az emeletről, és otthagyták a kicsiket az amah-val, a két páncélozott jármű a katonákkal végigdübörgött a pázsiton, le a domboldalon a munkásszállások felé, ahol ártalmatlanná tették a többieket, és kis híján kétszázat letartóztattak. Egyetlenegy sem volt közülük Arából való.

A harc híreit nemsokára a rádió is bemondta. Az áldozatok magas száma miatt a kormány kénytelen volt kiadni egy hivatalos kommünikét, amelyben csak a puszta tényekre szorítkoztak. Tony hívott elsőnek, mert ő az egészről a katonai rádióból értesült.

Nem tudtam, mit mondjak Sandónak. Ebben a soknemzetiségű országban akadt mindenféle ember, és nem igazán hibáztathattam, amiért a legközelebbi bungalóban keresett menedéket.

– Igazán nagyon sajnálom, ami történt – mondta Natasának. – Persze, sohase lehet tudni, talán egy szép napon majd viszonozhatom a segítségüket. – Be kell ismernem, ez a jövőlátó jóslat meglehetősen elsikkadt a nagy jövés-menésben.

Aznap este Jack papa is telefonált. Addigra már a rádióállomások erősen kiszínezett beszámolókban ismertették a történteket. Amikor meggyőződött róla, hogy mindannyian épségben vagyunk, előhozakodott az *ő* híreivel. Arra kért, menjek vissza Szingapúrba, több okból is. Először is megkértek bennünket, hogy legyünk jelen egy gyűlésen, amit a katonai vezetés hívott össze a legmagasabb szintű vezetők részvételével Fort Canningbe.

– Az az érzésem, a japcsik kezdik komolyan fenyegetni Délkelet-Ázsiát – mondta.

– Ezt már hallottuk korábban is – válaszoltam nevetve.

– Nem tudom, most George Hammonds azt mondja, látható jelei vannak, hogy a japánok megszállásra készülődnek. De nem is ez a legnagyobb baj. Rossz híreket kaptam Londonból.

És valóban. Szegény Cowley meghalt, a villámháború áldozata lett.

– Reggel jött a távirat, és azt hiszem, nemigen van más választásom, *muszáj* Londonba mennem, hogy átvegyem az irodát.

Megállapodtunk, hogy másnap reggel visszamegyek Szingapúrba, és miközben a helyére raktam az ódivatú telefon kagylóját a hall falára szerelt készülék villájára, az jutott az eszembe, lehet, hogy az iménti csetepaté jó ürügyül szolgál majd Natasának, hogy egy időre elmehessen Arából. Mert ahhoz kétség se fér, hogy Jack papa *kénytelen* átvenni az ügyeket Londonban. Ha pedig *ő* elmegy, mama is nyilván vele tart, s akkor miért ne mehetne Irene is, aki úgy sóvárgott a családja után. És ha ők mindnyájan elutaznak, miért ne csatlakozhatna hozzájuk Natasa is? Nyilván vinné magával

imádott Victoriáját is – és akkor hirtelen bekattant, hogy ha Irene elutazik, akkor Bengynek is vele kell mennie.

Másnap reggelre megszüntették a szükségállapotot, és mire én Szingapúrba értem, Tony is visszaakasztotta az önkéntes-egyenruháját a szekrény mélyére.

18

Még engem is elképesztett a japánok kétszínűsége, amiről több tucat vezető üzletember társaságában mi is a Fort Canningbe összehívott „nem hivatalos” katonai konferencián szereztünk tudomást. Egészen valószínűtlen volt, ahogy ott ültünk nyakkendősen, a hőségtől fuldokolva, és hallgattuk ezt a tisztet, aki rezzenetlen hangon arról számolt be, hogy a Washingtonban hosszan elhúzódó japán-amerikai tárgyalások az összeomlás küszöbén vannak, mert Amerika ragaszkodik az álláspontjához, hogy nem enged be olajszállítmányokat Japánba. A helyzet súlyosságát csak fokozta, hogy az idei, 1941-es nyárra a japánok teljesen elfoglalták Indokínát – ez pedig Malájföldhöz 1500 kilométerrel közelebbi támaszponthoz juttatja a japán hadsereget – folytatta a tiszt. – Az egészben az a leglesújtóbb – tette hozzá –, hogy a Brit Legfelsőbb Parancsnokság értesülései szerint a japánok haditerveket dolgoznak ki Délkelet-Ázsia esetleges megszállására, és egyáltalán nem kizárt, hogy ebbe a hadműveleti területbe Malájföld is beleesik. – Persze, azért aggodalomra semmi ok, sietett a kormány nevében megnyugtatni bennünket, hiszen elkészültek az új repülőterek, és előrehaladott a védelmi felkészültség, de egyvalamit mégis kénytelen, úgymond, hangsúlyozni: – Ha nincs anyagi akadálya, tanácsos volna a családjaikat valami biztonságosabb helyre küldeni.

A kedvem akkor romlott el végképp, amikor meghallottam a konferencián el nem mondott híreket is. George Hammonds, aki szintén ott volt Fort Canningben, amikor az ülés után leültünk egy italra, keserűen kifakadt.

– Ezek az ostoba kormányhivatalnokok soha *semmiből* nem

tanulnak. Az emberek az *igazságot* akarják tudni. A sóderre senki se kíváncsi.

– De hiszen elég súlyos dolgokról számolt be az a tiszt.

– A felét se mondta el. Egyszerűen *nem bíznak* az emberekben. Még mindig nem értik, hogy épp az igazságra reagálnak a legjobban.

– De hát mi az igazság? Vagy titok? Nekem csak elmondhatod?

– Persze hogy elmondom – és rendelt még egy kört.

– A helyzet úgy áll, hogy a japcsik nem „kidolgozzák" a terveket, ahogy ez a vörös parolis idióta mondta, hanem *készen* állnak. A katonai hírszerzésnek fényképek állnak a rendelkezésére, amelyeken tisztán kivehetők a gyakorlatozó japán alakulatok. – George levegővételnyi szünetet tartott, aztán folytatta: – Emlékszel még, amikor elmesélted nekem, hogyan hordta le a sárga földig a kormányzó szegény Hayley Bellt? Pedig egész végig neki volt igaza. Teljesen Stenton Thomasra vall ez a bornírtság. Én ráadásul *láttam* is a jelentés részleteit. És az szóról szóra igazolja azt az információt, amit az a kém próbált eladni Bellnek, és amit Stenton Thomas gondolkodás nélkül hülyeségnek nyilvánított.

A gyomrom egyre jobban elszorult. De azért muszáj volt megkérdeznem:

– A jelentés közelebbről is megjelöli ennek a japán gyakorlótérnek a pontos helyét? Merrefelé van?

– Igen, megjelöli. Valami apró szigeten van, úgy hívják, Jakusima.

Persze hogy éreztem, halvány sejtelmeim voltak mindvégig, éppen csak magamnak is megtiltottam, hogy szembesüljek a szörnyű valósággal, ami arról szólt, hogy a köztiszteletben álló Dexter Társaság ötezer előre gyártott barakkot szállított le a lehetséges – mit lehetséges, a *valószínű* ellenségeinknek, hogy ott képezhessék ki az elit alakulataikat… ellenünk. Te jóságos isten!

Micsoda őrületes botrány!

– De ugye tartod a szádat – figyelmeztetett George. – Ha kiderül, hogy kifecsegtem, nekem annyi.

– Számíthatsz rám – válaszoltam kissé elkalandozva, mert az agyam vadul zakatolt. Az alkut megkötöttük, azzal már nem volt mit kezdeni. És nem is a cég miatt főtt elsősorban a fejem. A papírjaink a legnagyobb rendben voltak, még kormányjóváhagyást is kaptunk erre az üzletre. Nem is a dolog erkölcsi vetülete foglalkoztatott. Hiszen a japcsik így is, úgy is kiképezték volna azokat a csapatokat, ha nem a mi barakkjainkkal, akkor a máséval. A gondolataim azokon jártak, akik belecsaltak minket ebbe a kelepcébe.

Vajon mi a helyzet Mikivel? Aki bemutatott Irene-nek, aki úgy titkolózott mindig a londoni utazásaival kapcsolatban, aki odáig ment, hogy a legutóbbi útjához Irene apjának a garanciáját kérje? Vajon bízhatok-e benne ezek után? Még ha *szerettem volna* is hinni neki, a helyzet mégiscsak úgy áll, hogy japán, és nyilvánvalóan becsapott minket.

Na és Bonnard? Ez még súlyosabb dilemma volt. Bonnard tiszteletre méltó nős ember és semleges svájci állampolgár, akinek annak idején ellenőriztük a hátterét, és mindent a legnagyobb rendben találtunk. De ugyanez a Bonnard kefélgette évekig az én gyönyörű nővéremet, ő nem szállt le róla, ő tette kis híján tönkre az életét. Vajon kém-e?

Ismét eszembe jutott a Szerelemklub, amikor Bonnard először ajánlotta fel, hogy használjuk. Azt mondta akkor, hogy egy barátja, ha jól emlékszem, úgy fejezte ki magát, az „egyik kapcsolata” együtt látott bennünket Julie-val. Nem egészen értettem, miről beszél. Szándékosan utánunk küldött valakit? Lehet, hogy csak azért ajánlotta fel a Szerelemklub használatát, hogy legyen mivel Julie-t meg engem megzsarolnia, ha netán nem mennék bele a Miki által

felajánlott üzletekbe, vagy gyanút fognék? Talán irreális feltételezés volt mindez, de hát nem őrült időket éltünk? Mert végtére is mi a pokolnak tartana fenn egy annyira józan üzletember, mint Bonnard, még egy lakást *pluszban,* amikor amúgy is luxuskörülmények között, valóságos agglegényként élt, akinek a svájci felesége soha életében be se tette a lábát Szingapúrba (ha ugyan volt neki egyáltalán felesége, nyilallt belém hirtelen a gondolat).

Most mi a fenéhez kezdjek? Először arra gondoltam, szólnom kellene Fort Canningben valamelyik tisztnek, de aztán elvetettem az ötletet. Végtére is nem volt háború – talán sohase lesz. Azt az üzletet a kormány jóváhagyásával kötöttük meg, sőt még biztattak is. Lehet, hogy Bonnard nem is kém. Nem kizárt, hogy Miki őt is átvágta. Jézusom! Nyakig benne lennék a pácban, ha valaha kiderülne, hogy azzal gyanúsítottam meg: kém. Még eljárást is indíthatna ellenem rágalmazásért! Eldöntöttem, békén hagyom Bonnard-t, de mostantól kezdve árgus szemekkel figyelem minden mozdulatát.

Mikivel más volt a helyzet. Mikit igazán kedveltem, és sohase állítottam ennek az ellenkezőjét. De valakinek mégiscsak szólnom kellene. Nem, Fort Canninget elvetettem. Végtére is Miki nem katona. És nem követett el semmi bűnt, leszámítva azt, hogy – ha hinni lehetett a híreknek – becsapott egy ifjú és mafla üzletembert. De könnyíthettem a lelkemen, ha mindent (vagy majdnem mindent) elmondok „Dickie" Dickinsonnak, a rendőrségi főnyomozónak és mellesleg a család egyik régi barátjának. Dickie-t az ismerősei csak a „finom lelkű rendőrként" emlegették, annyira tántoríthatatlanul udvarias volt mindenkivel, még a bűnözőkkel is. Felkerestem tehát őt a South Bridge úti irodájában. Miután megkérte az egyik alkalmazottat, nézze át a dossziékat, mondhatni megkönnyebbült sóhajjal adta a tudtomra, hogy Miki már visszatért Japánba.

*

Mindez persze csak az én személyes problémám volt, mert hirtelen rádöbbentünk, hogy haladéktalanul meg kell kezdeni az előkészületeket Jack papa Londonba településéhez. Már előzőleg olvastam a táviratot, amelyben bejelentették szegény Cowley halálát. Akkor Jack papa azt is elmondta, hogy Cowleyn kívül még valaki elpusztult a személyzet tagjai közül, de a táviratból nem derült ki, hogy név szerint ki volt az, én meg sokat töprengtem ezen, amíg néhány nappal később be nem futott a légipostai levél is.

– Van itt valami, amit sehogy se értek – olvasta el újra meg újra a gyűrött kék levelet Jack papa. – Cowley sem az irodában nem volt, sem otthon, amikor meghalt. A Sohóban volt, egy ismeretlen házban. Mit keresett ott vele még valaki az irodából?

– A levélben benne van az illető neve? – kérdeztem.

– Valami Ratkin kisasszony – szintén azonnal szörnyethalt. Te ismered, Johnnie?

Fogalmam se volt róla, ki lehet az, de aztán megkérdeztem:

– Szerepel ott a keresztneve is?

– Csak a kezdőbetűje áll itt: G.

– Gwen! – kiáltottam fel. – De hisz az a titkárnője volt. Szegény Cowley. Az utolsó leheletéig dugott!

– Azt akarod mondani ezzel, hogy az irodavezetőnk… meg… egy *titkárnő*? Hát ez nem lehet igaz!

– Ugyan, apa – mondtam –, mindenki csinálja, te is nagyon jól tudod.

Jack papának minél előbb útnak kellett indulnia Londonba, ehhez nem fért kétség. Még a kormányhivatalok és a katonai hatóságok is felismerték – mindkettőnek égető szüksége volt a gumira meg az ónra –, mennyire fontos, hogy a londoni iroda működőképessége megmaradjon. De jó néhány akadályba ütköztünk rögtön az elején. Mostanára Nagy-Britannia tényleg ostromlott szigetté vált, és minden egyes hajónak óriási veszélyek árán lehetett csak átkelni az Atlanti-óceánon, hogy becses terhét, az élelmiszert vagy hadianyagot kirakhassa végre a dokkokban, ahol már alig várták. A német tengeralattjárók akkora irtást végeztek a kereskedelmi hajók között, hogy – az utazás veszélyeitől függetlenül – minden helyet inkább az árunak tartottak fenn, mint utasoknak. Egyetlen köbcentiméter helyért is ment a csata, hogy minél több értékes rakomány érhessen célba.

A külügy és Szingapúr közötti kezdeti táviratváltás után apának engedélyezték, hogy repülővel menjen Angliába Ceylon, Dél-Afrika, Afrika nyugati partjának és Lisszabonnak az érintésével, több részletben. A semleges Portugáliából aztán majd egy újabb repülőgép viszi Angliába.

– És velem mi lesz? – kérdezte mama. Hosszú évek óta nem láttam ilyen dühösnek. – Hogyan juthat az eszükbe, hogy elválasszanak minket egymástól?

– De hisz háború van – vetette közbe apa szinte védekezőn.

Valahogy végtelenül komikus volt, ahogy mama (akár igazi, akár művi volt a felháborodása) képtelen megérteni ennek a háborúnak a logisztikáját, talán mert a távolság okozta illúzióink lehetetlenné tették a valóság megértését. Egy fővel több vagy kevesebb valóban nem számít. De ha egyet engednének, ezrek követelnék, hogy ők is hadd menjenek. Mama az évek során

túlzottan is megszokta a Dextereknek kijáró kiváltságokat.

– Ugyan már! Mindössze egyetlen plusz főről lenne szó! Életemben nem hallottam még ilyen sületlenséget. Mit bánom én, háború vagy sem, nem engedlek el egyedül.

– Mi az, hogy nem engedsz? – nevette el magát apám.

– Hát nem veszélyes a repülés? Nem mehetnél inkább mégis hajóval? – kérdezte Irene.

A hajós utazás utolsó szakasza alighanem még a repülésnél is több veszélyt tartogatott, de a repülés ötlete nem is azért merült fel, mintha már nem lett volna több Angliába induló hajó Szingapúrból. Jack papa legalább az út egy részét minden további nélkül megtehette volna hajóval is, de mint azt világosan éreztették, a jelenlétére minél sürgősebben szükség volt, és ha hajóval menne a nyugat-afrikai partokig, előfordulhat, hogy hetekig ott rostokol, mire egy Angliába hazatérő csapatszállító hajó a fedélzetére veszi. Ráadásul akkor jött volna az út legveszélyesebb szakasza. Vitán felül gyorsabb és talán biztonságosabb megoldást kínált, ha Lisszabonból repül haza, még ha fennállt is a veszélye annak, hogy a Franciaországban állomásozó német vadászgépek megtámadhatják a repülőgépét útközben.

– Jó, akkor én itt maradok Johnnie-val – mondta mama eltökélten.

– Arról szó sem lehet, drágám. – Apám rettentően élvezte, hogy ez egyszer ő mondhatja ki mindenben a végső szót, különösképp, mivel a helyzetet nem ő alakította így, ezért senki se hibáztathatta, ha nem tetszett valami. – Még július vége előtt útnak indul Kaliforniába egy amerikai hajó. Én addigra már nem leszek itt, de Johnnie-nak majd gondja lesz rá, hogy helyet kapj rajta. Onnan aztán továbbmehetsz New Yorkba.

– És én? – most Irene-en volt a sor, hogy felfortyanjon. – Csak

nem akarják megakadályozni, hogy lássam apámat és anyámat?

– Háború van, drágám, *bármit* megtehetnek – válaszolta neki apa.

– De hát… a *családomról* van szó!

– Megemlítettem ezt a szállítmányozási hatóságnak – mondta Jack papa. – Nem sok jóval biztattak, kedvesem. Azt mondták, ha egy *biztonságos területre* – ez a hivatalos szóhasználat – akarnál elköltözni, az más dolog. Ha azonban úgy érzed, hogy szembe mersz nézni a háború veszedelmeivel, akkor viszont a férjed mellett a helyed, inkább, mint a szüleidnél, ezt mondták. Végül is tényleg Johnnie az, aki egyedül marad. Neki olyan lesz itt… hát, szóval, mintha belépett volna a hadseregbe, épp csak a katonaélet fényes külsőségei fognak hiányozni. De hát nem is az élvezet miatt marad itthon. Átkozottul fontos a munkája.

– Persze hogy maradok – mondta Irene. – De épp te mondtad, hogy milyen veszélyes.

– Csöppet se aggódj – paskoltam meg a keze fejét. – Majdcsak eljuttatunk valahogy Angliába.

– Istenem, mind úgy bántok velem, mint egy rokkanttal – mondta csak félig tréfásan Irene. – Még nem vagyok olyan állapotban, mint Jack nagyapa!

– Mindenki Amerikába megy? – kérdezte Bengy, aki épp akkor lépett be a szobába. – Nagyapa is?

– Bizony ám. – Apa odafordult az amah-hoz. – Vigye fel, legyen szíves, az unokámat a gyerekszobába.

– Mindjárt megyek én is – mondtam neki, és puszit nyomtam az arcára.

– Jack nagyapa éppenséggel el *tudna* utazni Dél-Afrikába vagy Ausztráliába, ha nagyon akarna – magyarázta apa. – De nem tehetünk ilyet vele. Különben is, Amerikában jobbak az orvosok.

Egyre romlik az állapota, hamarosan állandó orvosi felügyeletre lesz szüksége.

– És mi lesz Natasával?

– Neki is Amerikában a helye. Pár napja felhívtam Arában. Tonynak is ugyanez a véleménye. Biztonságban akarja tudni a feleségét. És hova máshová küldhetné, mint Amerikába? Ha bárhova máshova megy az ember, mondjuk Dél-Afrikába, akkor végképp elvágja magát attól, hogy Angliába mehessen. Akkor ott ragad, amíg véget ér a háború. De ha már New Yorkban lesztek, megfelelő összeköttetéseket fogok találni. Azt nem mondom, hogy helyet fogok tudni szerezni valamelyik repülőn, de hajón talán igen, azok tágasabbak. Rengeteg jár mostanában konvojban az Atlanti-óceánon. Nem látok sok akadályt.

Érdekes, mintha korábban nem ezt mondta volna nekem. Most is el kellett telnie néhány napnak, s amikor egyedül maradtunk az irodában, apa végre megtisztelt a bizalmával.

– Csak nem hitted el, hogy hagyom a csodálatos kis unokámat Londonba menni? – kérdezte mosolyogva. – Isten ments! Felérne egy gyilkossággal. Nekem muszáj mennem, mint ahogy te kénytelen vagy itt maradni, de még Angliából is ezerszám evakuálják a kicsiket Észak-Amerikába. Szó sem lehet róla, hogy Bengy Angliába utazzon. Erről én gondoskodom. Sok mindent el tudok intézni így is, úgy is. Ugyanez a helyzet Natasával és Victoriával. Te csak ne aggódj, Johnnie. Anyád már más lapra tartozik. Nekünk jobb, ha együtt maradunk. Nekem dolgom van Londonban, és ott van szükségem rá. Lehet, hogy kicsit önző vagyok, de anyád ettől boldogabb lesz, még ha kényelmetlenségekkel jár is.

Szóval ezek voltak a tervek. Jack papa készülődött a repülőútra, a többiek a tengeri átkelésre. A családnak a *Pacific Rover*en foglaltunk helyet, ezen a tizenötezer tonnás, masszív és főként

semleges amerikai személyszállító hajón, amely még mindig a békebeli állapotokban megszokott lakosztályokat és olyan luxust kínált, ami mindig is a Dexterek gyengéje volt. Minden gond nélkül kaptunk helyet rá. Kevesen engedhették meg maguknak azt a fényűzést, hogy Amerikába evakuálják magukat. A többség Ausztráliába tartott.

Még ha úgy gondolta is Jack papa, hogy mindent gondosan eltervezett, azért valaki mégiscsak fellázadt, s ez előtt bizony elég tanácstalanul állt apa. Jack nagyapa volt az.

Valószínűleg az lehetett az oka, hogy a hosszú évek alatt hozzászoktunk: ezt a tolószékes vénembert, mint valami bútordarabot, figyelembe se vegyük, s ne nagyon törődjünk vele, hisz úgyse szegülhet ellen, úgyse fenyegetőzhet vagy akár vitatkozhat a döntéseinkkel. Végül is több mint öt éve ült már abban a tolószékben, a nyolcvanas éveiben járt, ugyan mit tehetne vagy mondhatna?

– Majd mindjárt meglátjátok, hogy nekem is lehet véleményem – üvöltötte, és egész tűrhetően utánozta saját ifjabb kori bikabömbölését. – És az pedig röviden: NEM! Nem, a kurva életbe! – Most is a tolószékében ült a nyugati verandán. – Nem megyek sehova se, és kész!

– Pedig nincs más választásod – mondta szelíden apa.

– *Semmire* se kényszeríthetsz! A Tanamerát én építettem, a francba is. Ez az én házam, és nem hagyom, hogy kiűzz belőle csak azért, mert valami seggfej japán az öklét rázza kétezer kilométerre innen! – Egy pillanatra úgy tűnt, az indulatkitörés kifárasztotta, szaporán, aprókat lélegzett, de azért sikerült fenyegetően fölemelnie az egészséges jobb karját. – *Neked* – bökte a mutatóujját apámra –, az más! Neked el kell menned a háborúba, mert dolgod van ott. A nőknek… – nagyot horkantott – az is rendben van. De, hogy *én?*

Amerikába? Csak nem képzeled, hogy elmenekülök egy rakás vadember elől, hogy egy másik rakás vadember karjaiba vessem magam?

– Tudod, azért sokat változtak ám – sietett mama szülőhazája védelmére.

– Mit tudom én, meglehet. De akkor se megyek sehova se. Mi ketten maradunk, igaz, Johnnie? És jól elkenjük a japcsik száját, ha sokat pimaszkodnak.

A család mindent megpróbált, hogy az öreget jobb belátásra bírja. Érveltek, könyörögtek, a nők még a sírást is bevetették. Aztán egyszerre csak szörnyen megsajnáltam szegény öregembert, ahogy mindenki rászállt, úgymond a saját érdekében, de vajon tényleg erről volt-e szó? Mindig is közelebb álltam hozzá, mint bárki más, talán mert mindketten a saját személyiségünk jeleit véltük felfedezni a másikban – és most rádöbbentem, hogy Jack nagyapa a halálra készülődik; nem valami morbid módon, egyszerűen csak megérezte, hogy közeledik a végső órája, és mintha már nem is bánta volna. Mindannyiunkat annyira lefoglaltak a saját kis gondjaink, hogy fel se tűnt egyikünknek se, micsoda embert próbáló szenvedés lehet az, egy valaha csupa aktivitás férfiembernek, hogy éveken át egy tolószékhez láncolva töltse a napjait. Jack nagyapa igazán nem volt az a panaszkodós fajta, de most mégis világosan megéreztem, sőt *tudtam,* hogy a végső órát várja.

És ahogy egykedvűen, az elmúlásra készülődve töltötte törékeny élete utolsó szakaszát, most hirtelen ez a veszély fészkelte be magát a gondolataiba, ettől kellett rettegnie nap mint nap, és ezért jutott el odáig, hogy hangosan tiltakozzon. Nem a haláltól ijedt meg. Hanem attól, hogy a család megfoszthatja élete utolsó örömétől, attól, hogy hazai pályán, imádott Tanamerájában fogadhassa a kaszást. Villanásnyi idő alatt ébredt bennem a felismerés, hogy segítenem

kell neki.

Aznap este mindannyian a dolgozószobában gyűltünk össze, Jack papának két nap múlva kellett elrepülnie Londonba. Mindenki teljesen kimerült volt már a huzakodástól és a napok óta tartó könyörgéstől – mindenki, kivéve Jack nagyapát. Igaz, ami igaz, időnként szendergésbe süppedt, de amikor felriadt, mindig mintha újratöltötte volna az akkumulátort. Most is felébredt, és elkiáltotta magát: – Miről beszéltek?

Megköszörültem a torkom, remélve, hogy nem vág közbe senki. Amikor elhallgattak, akkor hangosan, jól érthetően így szóltam.

– Szerintem Jack nagyapának itt kellene maradnia Szingapúrban. Nem is tudom, mire mennék a tanácsai nélkül.

A szavaimat bénult csend követte. Odaléptem Jack nagyapa székéhez, és megragadtam az egészséges jobb karját, amely mostanra aszottá vált, s kilátszottak a vékony, kék erek, s megfogtam a májfoltos kezét.

– Én majd vigyázok rád – mondtam. És arra az esetre, ha nem hallotta volna az imént, még hozzátettem: – Nekem is szükségem lesz rád.

– Látod? – ordította oda az öregember apának. – Látod, szüksége van rám!

Ettől aztán vége is lett a további vitának. Ami ugyan még fel-fellángolt egy napig, csak hogy a család büszkeségén ne essen csorba. Mindenféle suttogást lehetett hallani, hogy ez a döntés akár siettetheti is a halálát, de éreztem, titokban mindenki megkönnyebbült, hogy levették a vállukról a döntés felelősségét. Teher lett volna az öreg, alighanem egyfolytában méltatlankodott volna, és akárhogy is, ez volt az otthona, amióta csak megkeresztelte azon az ünnepségen a Tanamerát.

Mama esetében valamelyest enyhítette a Szingapúrtól és apámtól való elválás nyűgét, még ha az utóbbi csak átmenetinek ígérkezett is, hogy unokatestvérei éltek, sőt még egy nővére is volt a New York állambeli Brewsterben. De Irene-nel egész más volt a helyzet, neki kín volt az elválás, mert felfogta, hogy New Yorktól még jó messzire van az angliai otthona.

– Agyongyötör a gondolat, hogy Amerikába menjek lapítani – mondta nekem. – Szörnyűség! Mint valami gyáva fehérnép.

Megpróbáltam megértetni vele, hogy nincs lényeges különbség aközött, hogy Szingapúrban vagy New Yorkban él-e az ember. Mindkét helyről igyekeztek minél több segítséget nyújtani a háború sújtotta Nagy-Britanniának, de egyiken se valószínű, hogy harcokra kerüljön a sor. És New York legalább közelebb van Londonhoz.

Nem mondtam meg neki az igazat, hogy a japánok háborúra készülődnek, és hogy ezért szeretném, ha Bengyt elvinné innen. Természetesen arra nem fog sor kerülni, hogy a japánok Malájföldet is elfoglalják, de ha bármi baj van a szomszédos Sziámban, nyugodtabb vagyok, ha Bent és Irene-t biztonságban tudhatom, és nem kell szembenézniük a trópusi lét nyűgeivel, ha a dolgok esetleg elmérgesednek – az ivóvíz hiányával, a betegségekkel, az idegtépően heves záporokkal, amikor a tető beszakad, vagy a kíméletlenül tűző nappal, amikor az ember feje fölül eltűnik a fedél. Másrészt viszont azt se akartam, hogy a londoni bombázásoknak tegyem ki őt.

– Emiatt ne izgasd magad – mondta nekem Irene. – Nagyon sajnálom, hogy itt kell hagynom, drágám, de – és ez egy nagybetűs DE – apu és anyu idestova már két éve a poklok kínját szenvedik. Öregek már. Muszáj még egyszer látnom őket. Ám ha odautazom, ha sikerülne valahogy szereznem egy helyet valamelyik hajón, akkor otthagyom Bengyt Natasával és Victoriával New Yorkban, erre a szavamat adom neked. Hiszen ők mindenképp ott maradnak. El

tudod képzelni, hogy ártani akarnék Bennek? – Beletúrt a hajamba, és mint valami gyakorlati ötletet még hozzáfűzte: – Különben se engednék, hogy Bengyt elvigyem magammal Angliába. Már eddig is több ezer gyereket menekítettek ki Észak-Amerikába, és nem hagyják, hogy visszajöjjenek, amíg el nem múlik a veszély.

Jack papa július közepén utazott el egy katonai géppel, egy Sunderlanddel, mint később megtudtam, és engem nem engedtek be a légierő szigorúan őrzött épületébe, hogy ott búcsúzhassam el tőle. Búcsúpartit rendeztünk az irodában, ahol Ball, Rawlings és a gépírónők kedvükre ihattak a tiszteletére. Mielőtt útnak indult volna, még utoljára bizalmasan azt mondta nekem:

– Ne aggódj Irene miatt. Gondom lesz rá, hogy New Yorkban maradjon, amíg csak vége nincs a londoni bombázásoknak.

– Ne tedd – kértem őt –, Irene-nek erős honvágya van. Megígérte nekem, hogy Bent otthagyja Natasával, úgyhogy légy szíves, engedd, hadd menjen. Ha nem sikerül neki, csak magát hibáztathatja. De meg kell adni neki a lehetőséget, hogy még egyszer lássa a szüleit.

Mama is ellátott még néhány tanáccsal, miközben a holmiját csomagolta.

– Borzasztóan nehezemre esik itt hagynom téged, drágám. Olyan igazságtalan az élet – mondta, és lesimította a selyempapírba csomagolt blúzait –, de apádnak igaza van. A magad módján te is harcolsz, akárcsak Tim. Furcsa lesz távol lennem a fiaimtól úgy, hogy közben még ők sincsenek együtt. De írni fogok. Amerikában nincs cenzúra, igaz? Úgyhogy mindent meg fogok neked írni *részletesen*, mielőtt nekivágok a londoni útnak.

Az volt az érzésem, még annál is boldogtalanabb, amiért magamra kell hagynia, mint ahogy mutatja. Gondterhelt volt

valamiért, ki tudja, miért.

– Apád nagyon büszke rád – mondta azzal az anyai mosolyával –, amiért olyan sikeres vagy. Mostantól te vagy a tuan bezar. Nehogy… nehogy elrontsd! Papa valósággal istenít téged. Ne okozz neki csalódást, drágám. Tudod, ugye, mire gondolok… Julie Szunggal.

– Semmi ok az aggodalomra, mama. – És azzal őt is beavattam a titkunkba. – Irene abban reménykedik, hogy összejött valami. És ugye te is tudod – folytattam könnyedén –, arra neveltetek, hogy egy tuannak nem illik a lányok után kajtatni, amikor a nagysága 'úgy' van.

Irene mindössze annyit mondott Julie-ról:

– Nem akarom, hogy mindenféle ígéreteket tegyél, drágám. Először is, nem hiszem, hogy képes lennél megtartani őket, ha ez a rohadt háború sokáig húzódik. Pedig most úgy látszik, még évekig fog tartani. Másodszor, ha majd jelentkezik a kísértés – és ugye, mindketten tudjuk, kinek a képében –, gondolj arra, könnyen előfordulhat, hogy ismét apává leszel, még mielőtt vége a háborúnak.

Irtózatosan fáztam a búcsújelenetektől, mama könnyeitől, Irene kétségeitől, Ben kérdő tekintetétől. Éreztem, mindnyájukat bűntudat kínozza, amiért itt hagyják egyedül férjüket-gyereküket-apjukat Szingapúrban. De szerencsém volt, a sors megkímélt ettől a zavarba ejtő jelenettől, mert a hajóindulás idejét nem hozták nyilvánosságra, az utasoknak mindössze 24 órával előbb árulták el, mikor kell behajózniuk. Így megtakarítottam a könnyeket és a hosszadalmas búcsúzkodást.

A *Pacific Rover*nek még most is sikerült megrendeznie azt a hagyományos búcsúpartit, amely a békeidőkben abszolút standardnak számított minden alkalommal, amikor a családok

három-négy évente egyszer elindultak megszokott, hosszú angliai szabadságukra. Valahogy nem akartam hinni a szememnek, hogy mindannyian egyszerre elutaznak, és bizony elszomorodtam. Ben nem is igen értette, hogy mi történik, attól kezdve pedig nem is nagyon érdekelte, hogy Victoria betoppanásával már a játszópajtása is kéznél volt. A többiek meg… nos, a steward mindenkit itallal kínált, és volt ott még néhány ismerős család, akik üdvözöltek minket. Szavamat vették, hogy jól fogom viselni magam. Nasi titokban egy cédulát csúsztatott a zsebembe, és közben bizalmasan azt suttogta a fülembe: – Köszönöm, drágám, a sok segítséget. – Mindenkinek puszikat osztogattam, meg persze Tony is, aki három nappal azelőtt jött le Arából.

Felharsant egy kürt. Aztán a megafonból gépies hang szólalt meg. – Kérjük, a kísérők hagyják el a fedélzetet!

– Ahogy ott álltam, és az utolsókat integettem a mólóról, úgy tűnt, mintha csak tegnap hallottam volna ugyanezt a hangot, ahogy újdonsült feleségemmel kihajóztunk az *Orient Princess* fedélzetén. Hirtelen rádöbbentem, hogy Irene akkor is terhes volt.

Miközben szótlanul hajtottunk visszafelé Tonyval, magamban azon töprengetem, vajon visszatérnek-e még. És ha igen, mikor? Vajon mit tartogat a sors Nagy-Britanniának meg Szingapúrnak? Hirtelen rám szakadt a magány, és megijedtem kicsit, nem a háborútól, inkább a jövőtől, a rám váró felelősségtől. Mert, ahogy mama mondta, most már én vagyok a tuan bezar.

Nem is igen fogtam fel új helyzetemet, amíg az annyira szeretett Morganomat nemrég felváltó Morris Minorban be nem hajtottam a helyi kovácsműhelyben készült díszes vaskapun, amit még Jack nagyapa rendelt annak idején. De akkor, ahogy mellettem Tonyval szép lassan odagördültünk a bejárat elé, és hirtelen elém tárult ez a fenségesen szép, hófehér ház a magas, selyemfényű falaival, hirtelen

megvilágosodott előttem, hogy – ha ideiglenesen is – én vagyok az ura és parancsolója ennek az egész birodalomnak.

Az előcsarnok előtt megálltam. A syce, aki már korábban hazaért a családi autóval, most odajött, hogy elvigye a Morrist lemosni. A fiatalabb Li – valaha a játszótársam, most meg már az inasom – szálfaegyenes tartással állt ott a bejárati ajtóban a hófehér ruhájában és az arcán örömteli mosollyal, de azért az alkalomhoz illő drámai hanghordozással és ügyelve, hogy a hangsúly az utolsó két szóra essen, azt kérdezte:

– A sztengákat a nyugati verandára parancsolja, tuan bezar?

Megtöröltem a szingapúri rekkenő hőségtől verejtékes homlokomat, és bólintottam.

– Gyere, Tony! – kiáltottam aztán, és a zakómat az első útba eső szék háttámlájára hajítottam. – Vitán felül megérdemlünk egy italt.

– Ez kiesett a zsebedből – mondta, és lehajolva felvett egy cetlit a földről.

Oda se figyelve kihajtogattam a cédulát, és amíg meg nem pillantottam a kézírást, fogalmam se volt róla, hogy mi az. A papíron ez állt: „Édes testvérkém, Johnnie, légy szíves és *csak úgy mellékesen* szólj, tudod, kinek, hogy elutaztam, de mást ne mondj neki. Sok puszi, Nasi”

– Á, nem érdekes. – Azzal fölemeltem a poharamat, és koccintottam Natasa férjével. – Igyunk a zűrös jövőre!

NEGYEDIK RÉSZ
Szingapúr, 1941–1942

19

1941 novemberére világossá vált, hogy Japán előbb-utóbb támadást indít *valahol* Délkelet-Ázsiában. Arra számítottunk, hogy fokozódni fog a harcok intenzitása Indokínában, esetleg hogy megtámadják Sziámot, de az senkiben sem merült fel, hogy Malájföld legyen a célpont; ugyan melyikünk jósolhatta volna meg, mi fog történni most, hogy Kínában egyre hevesebb harcok dúltak.

Miután egész sorozat távirat érkezett, amelyben a család értesített róla, hogy biztonságban megérkeztek, valósággal megkönnyebbültem, szinte élveztem a magányt s a szabadságot, hogy immár minden felelősségtől mentesítve vagyok – nem kell többé aggódnom feleség, gyermek, anya, apa és nővér miatt. Csak a munkával – és Jack nagyapával – kellett törődnöm.

Elsőnek Jack papától kaptam hírt. Megírta, hogy kényelmesen elhelyezkedett kedvenc Hyde Park Szállodájában. Nem sokkal ezután szereztem tudomást róla, hogy mama, a feleségeink és a gyermekeink befutottak San Franciscóba. Utána jött egy levél Irenetől, amelyben csak annyit írt, hogy Bennek nagyon hiányzom, és óriási puszit küld. San Franciscóból aztán továbbutaztak New Yorkba, ahol, meglepődve olvastam, mama minden nehézség nélkül talált hajót, amely elvitte „valahova Angliába". Mint később kiderült, a dolgot papa intézte a háttérből. Kihasználva, hogy égető szükségük volt rá Londonban, gyakorlatilag megzsarolta a hatóságokat, akik végül is soronkívüliséget biztosítottak mamának. Három hét sem telt bele, és táviratot kaptam: „Papa és én sok szeretettel ölelünk, mama." Tehát biztonságban megérkezett Londonba. Nagy kő esett le a szívemről, mert tisztában voltam az atlanti átkelés veszélyeivel.

Tony ott maradt velem néhány napig, mielőtt visszautazott volna Arába, és azután ketten maradtunk Jack nagyapával a Tanamerában. Ritkán láttam csak az öreget, többnyire valahol a kertben, hazatértemkor, amikor épp a vén Li tologatta a székében, vagy segített neki, hogy néhány lépést tegyen meg botladozva a saját lábán. Egyvalamihez nem fért kétség: éveket fiatalodott, amióta végérvényessé vált, hogy itt maradhat a Tanamerában. Járni ugyan nem sokat tudott, de egészségesebbnek és boldogabbnak látszott.

A feleségek bár ideiglenes, de huzamosabb időre szóló távozása rendes körülmények között minden férjet arra ösztökélt volna, hogy a házat élettel töltse meg, és minél több régi cimborát hívjon oda, legalább arra a néhány hónapra, amíg újra felidézheti a rég elfeledett agglegényélet legszebb hagyományait. De most valahogy másképpen történt. A régi cimborák legtöbbje nagyon elfoglalt volt, sokan teljesen felszívódtak, a Tanamerának meg valahogy olyan volt a hangulata, mint egy szebb napokat látott hotelnek, ahová az ember nagy várakozással érkezik, s csalódottan látja, hogy a hely szinte teljesen elhagyatott.

Egyébként se vágytam a cimborákra, legfeljebb annak az *egyetlen személynek* a társaságát kívántam volna, aki mindig eszembe jutott, ha Li nagy ritkán vacsorával várt otthon. Néha találkoztam Julie-val – úgy tetszett, nincs az a háborús állapot, amely véget vetne az összejöveteleknek Szingapúrban –, de ilyenkor sose volt egyedül, s én tudtam, ez így van jól. Egyik este még *figyelmeztettek* is tapintatosan, ráadásul Vicki volt az.

Többször is vacsoráztam Scottékkal, s ezúttal, amikor Iant telefonhoz hívták, Vicki rám pillantott, ujjai között a konyakospoharát forgatta, és minden teketória nélkül így szólt: – Nehogy eszedbe jusson, Johnnie! Nem szabad feltépni a régi sebeket. Tudom, hogy egyedül vagy, de annyira szeretlek

mindkettőtöket, hogy a szívem szakadna meg, ha bántódásotok esne.

Vickinek igaza volt. De hála istennek amúgy is rengeteg volt a dolgom. Ezért aztán nem gondoltam se Julie-ra, se arra, hogy miért nem ölthetek egyenruhát. Szingapúrban lépni sem lehetett a katonáktól, és én irigykedve néztem az egyenruhás tiszteket, és közben azzal vigasztaltam magam, hogy sokkal fontosabb dolog, hogy biztosítsam az ón és a gumi szabad áramlását Szingapúrból, ha nem is olyan látványos, mintha puskát fognék. Meglett huszonnyolc évesen Szingapúr egyik legtekintélyesebb kereskedőházának a tuan bezarja voltam, s Nagy-Britannia meg Amerika olthatatlan szomja az újabb és újabb nyersanyagszállítmányokra a hozzánk hasonló cégeknek egyre több problémát okozott, mert a kulik, akik pedig éjt nappallá téve dolgoztak a Keppel mólón, így is alig bírták a hajókat megrakni.

Mostanra már kétéves volt a hadiállapot Németországgal, mégis képtelenség lett volna háborús érzéseket kelteni ebben az újabb gazdasági virágzását élő városban, pedig sok jel utalt arra, hogy a harcok bármikor átterjedhetnek a Csendes-óceán vidékére is. Egyik este a Cathayban vacsoráztam, és őszintén elképesztőnek találtam az étlap kínálatát. A Sydney Rock osztrigát és a lazacot Ausztráliából hozták repülőgéppel. A maláj felvidékről, Kameronból érkezett a tört jég között frissen tartott eper. Az Orchard úti hűtőházban is ugyanilyen látvány fogadott. A polcok valósággal roskadoztak a reggelente frissen sütött franciakenyértől, az otthoni ízeket visszaidéző kolbász-, babfőzelék- meg ír birkapörköltkonzervektől és a fagylalttól, ebben a klímában csupa biztonságosnak tekintett élelmiszertől. A Battery úton, ebben a keskeny utcában, amely a tengerpartról vezet a Raffles térre, a Maynard's patika kirakatában felirat figyelmeztette a hölgyvásárlókat, hogy aki Elizabeth Arden-

arcpakolást óhajt, háromhetes várólista elébe néz. A Raffles téren, a patika után a sarkon túl terpeszkedő Robinson's áruház, amely valóságos intézménynek számított már a városban, s új épülettömbje szinte az egész teret elfoglalta, olyan forgalmat bonyolított, mint tán még soha. A Robinson's jószerivel mindent árult: a pulton át, recept nélkül kapható aszpirintól a benzinmotoros fűnyíróig, amit a világ végére is hajlandók voltak leszállítani, akár egy magányos birtokra is valahol a sziámi határnál.

Olykor még a munkaritmustól is bűntudatom támadt. „Keményen dolgozni" végül is relatív fogalom. Képtelenség lett volna bármivel is sietni egy olyan országban, ahol az évnek egyetlen napja se volt, amikor a hőmérő higanyszála el ne érte volna a 30–35 fokot, ahol délután ötig dolgozott mindenki. Készültünk a legrosszabbra. Ez könnyített a lelkiismeretünkön, hiszen mégiscsak Nagy-Britannia egyik végtagja voltunk, s a haza élethalálharcát vívta. Időnként elsötétítési gyakorlatok voltak, és sebkötöző oktatáson vettünk részt; beléptem a légvédelmisek közé, bár nem lehetett pontosan tudni, hogy mi lesz a dolgunk. Jelentkeztünk önkéntes véradásra. Tökéletesen *hihetetlen* volt még most is számomra az európai háború, pedig a szüleim fejére valódi bombák hullottak Londonban. Ázsiában meg végképp nem tudtam elképzelni háborút.

Pedig katonában igazán nem volt hiány. Az utcákon valósággal hömpölyögtek a hadfiak, a tisztek fess egyenruhákban a Raffleshez jártak vacsorázni, a hely csak úgy nyüzsgött a tábornokoktól, miközben a közkatonák a Change Alley aprócska szuvenírboltjait árasztották el, vagy fényképeztették magukat (egy japán fényképésszel a Raffles Szálló mögött), hogy a képeket hazaküldjék a mamájuknak, feleségüknek, kedvesüknek. Ha támadtak is néha aggályaim, azokat nyomban eloszlatták a politikusok és katonai

vezetők naponta ismételt nyilatkozatai, amelyekben – akárcsak Chamberlain a müncheni konferencia után – biztosítottak mindannyiunkat, hogy nem lesz háború. Nekem pedig gumit kellett csapolnom, ónt kellett bányásznom, hajókat kellett megraknom, és sok pénzt kellett keresnem – így aztán nem esett nehezemre, hogy minden szavukat elhiggyem.

Egyvalami továbbra sem hagyott nyugodni: Bonnard. Már az is épp eléggé zavart, hogy ennyi éven át volt Natasa titkos szeretője, s közben eljátszotta, hogy a család barátja. Ráadásul, ha önhibáján kívül is – és egyelőre még reménykedtem benne, hogy ez az igazság –, belerángatta a Dexter-céget egy olyan ügyletbe, amely arról szólt, hogy a potenciális ellenségeinknek segítettünk kiképezni a csapataikat.

Muszáj volt találkoznom vele. Szembesítenem kellett őt a japánokról szerzett információmmal, de erősen fáztam ettől a találkozástól, amióta Natasa felfedte előttem a kettőjük titkát. Szerencsémre összefutottam vele a Ku-kertben, ahol épp Julie és Paul társaságában volt.

Julie időközben már teljes állásban, heti öt nap az Alexandra Kórházban dolgozott önkéntes ápolónőként, és bár olykor egymásba botlottunk az ilyen és ehhez hasonló partikon, el voltam tökélve, hogy múltunkat háborítatlanul hagyom. De a szívem továbbra is nagyot dobbant, ahányszor csak megpillantottam őt. Az Amerikában és Franciaországban töltött évek nemcsak kifinomultabbá tették – például sokkal ízlésesebben öltözködött –, hanem sokat javítottak az önbizalmán is; magabiztosan beszélt olyan témákról, amelyekről azelőtt a szavát se lehetett volna hallani, egyszerűen azért, mert a kínai nők hagyományosan csak akkor szólalnak meg, ha kérdeznek tőlük valamit. De az is lehet, csak én feledkeztem meg róla, hogy

Julie már érett, huszonöt év körüli nő, ahogy pezsgővel a kezében, önfeledten nevetgélt a Ku-kert tökéletesen abszurd miliőjében. Hirtelen rádöbbentem, hogy amikor mama volt ennyi idős, Natasa már hétéves is elmúlt.

Paul épp Bertrand-nal beszélgetett, és ahogy most szemügyre vettem a svájcit, stílusa kissé olajozottabbnak, begyakorlottabbnak tetszett, mint azelőtt. Vagy csak képzelődtem? Egy dolog egy nőcsábász barátjának lenni s élvezettel figyelni a trükkjeit, egészen más, ha az illető az ember nővérét csábítja el, aki ráadásul férjes asszony, ő pedig arra kényszerül, hogy tétlenül szemlélje az egészet. Nem mintha sok alapom lett volna a vádaskodásra. Natasa házasélete éppolyan volt, mint az enyém: boldog, vagy legalábbis nem annyira boldogtalan, hogy meg ne osszuk a közös hitvesi ágyat. De ahogy most Bonnard vállára tettem a kezem, éreztem, hogy forrni kezd bennem a düh, miközben diszkréten elkormányoztam őt Paul társaságából. (Furcsamód, az utóbbi időben egyre inkább úgy gondoltam rá, hogy „Bonnard", a megszokott „Bertrand" helyett.)

– *Á, moti cher,* az ember mindig megörül, ha egy régi barátját látja.

Meg ha a barátja nővérét dughatja, gondoltam vadul, aztán erőt véve magamon, azt kérdeztem tőle:

– Hallottál valamit Mikiről az utóbbi időben?

– *Mais, non.* Egyre furább a helyzet Japánban, nem igaz? Szerintem lapít valahol a fiú. – Aztán egy pillanatnyi gondolkodás után még megkérdezte: – Van valami különös oka annak, hogy látni szeretnéd?

– Nos, éppenséggel van – válaszoltam. – Emlékszel még arra a kis humanitárius vállalkozásunkra, amiben a japán földrengések áldozatainak szállítottuk a barakkokat? Na, az körülbelül annyira volt humanitárius, mint Hitler bombái. – Meredten figyeltem az

arckifejezését. – A japcsik az invázióra kiképzett elit csapataikat szállásolták el a mi barakkjainkban.

– *C'est pas possible!* Johnnie, te tévedsz. Miki képtelen lenne ilyet tenni velünk… velem.

– Olyan biztos vagy benne? Mert *neked* aztán tudnod kellene. Te… vagy te meg Miki aztán jól bevittetek minket az erdőbe.

– Egyszerűen képtelen vagyok elhinni, amit mondasz. Miért támogatna a semleges Svájc egy ilyen akciót ekkora összegű hitellel?

– Miért, a hitelt a svájci kormány folyósította?

– Természetesen.

– A csekket valamelyik kormányhivatal állította ki?

– Nem egészen. A kormány pénzeszközeit előbb mindig különböző, kifizetésekre szánt számlákra utalják át. A miénkhez hasonló méretű projektnek általában nyitnak egy külön számlát, amit aztán az ügylet lebonyolítása után megszüntetnek. Ami azt illeti, ezt a számlát ezúttal én kezeltem. Természetesen a kormány tudtával és hozzájárulásával.

Hirtelen ötlettel kitaláltam valamit, és reméltem, hogy ez legalább elgondolkoztatja.

– Hacsak… – fogtam bele – hacsak nem…. mert a nővérem, Natasa, azt mondta egyszer… ugye, találkoztál már vele?

– *Mais oui.* Sokat táncoltunk együtt.

Ja, meg sokat is keféltetek, gondoltam magamban.

– Na és mit mondott Natasa?

– Valami olyasmit, hogy nem minden svájci az, aminek látszik.

– Senki sem az – válaszolta, és könnyedén felnevetett. – Bízd rám, Johnnie, majd én kiderítem, hogy mi történt. Küldök egy táviratot Svájcba és Mikinek is. A jelenlegi háborús körülmények között nekem könnyebb dolgom van, mint neked. Ha megtudok valamit, szólok.

– Te megbízol Mikiben?

– Igen, azt hiszem. Tudod, hogy én mit gondolok? Jó ideje már, hogy lebonyolítottuk ezt az ügyletet. És jóhiszeműen jártunk el. De azóta sok minden megváltozott. Mondd meg, ugyan mi tartaná vissza a japánokat, hogy egy békés, polgári projektet átalakítsanak háborús célokra?

– Remélem, a próféta szól belőled, Bertrand. – Aztán elhárítottam az aznap estére szóló vacsorameghívását, és visszamentünk a többiek közé.

Másnap este, hirtelen ötlettől vezéreltetve, úgy döntöttem, megbeszélem a dolgot Jack nagyapával. Meglehet, nem a régi már, és az agya sem olyan pengeéles, mint azelőtt, de még mindig megvolt benne az a képesség, amit annak idején Ian Scott, vonakodva bár, de elismerően a „Dexter-szimatnak" titulált. Sokszor találkoztam ezzel a Jack papának amúgy mellékesen odavetett megjegyzéseiben, amikor apám üzletről beszélt velem nagyapa jelenlétében.

Egyszer, amikor még csak terv formájában léteztek az én előre gyártott elemes barakkjaim, vacsora után apával hosszasan elbeszélgettünk a témáról, és közben alig vettük észre, hogy nagyapa is ott van, már épp felkászálódtunk, hogy csatlakozzunk a hölgyekhez, amikor nagyapa váratlanul felmordult:

– Azért nem árt, ha nem olyan könnyű összeszerelni őket.

– De hiszen épp ez az egésznek a lényege – vágtam vissza neki.

– Én nem azt mondtam, hogy nehéz legyen összeszerelni a barakkokat. De valamit meg kell hagyni annak is, aki a munkát végzi. Hadd legyen meg neki, akármilyen együgyű, az a benyomása, hogy *gondolkodik,* mert akkor rögtön úgy fogja találni, hogy kapott valamit a pénzéért.

Most, amikor egy részét elmondtam neki annak, ami történt, a legelső kérdése ez volt:

– Mindent kifizettek? – És amikor bólintottam, így folytatta. – Ne izgulj, két okból se.

Megkértem, hogy mondja el, mit gondol.

– Szingapúrban minden japcsi kém is egyúttal. Ezt Dickie Dickinson mondta nekem már hetekkel ezelőtt. Szóval nem csak téged vertek át. Másodszor, akkor is hozzájutottak volna a barakkjaikhoz, ha te visszautasítod az ajánlatukat. Akkor mástól vették volna.

– Na és Bonnard?

– Nézz a körmére, Johnnie. Aki Japánnal kereskedik, nem lehet ekkora marha.

Körülbelül ez idő tájt érkezett meg Irene újabb kimerítő beszámolója. És persze cenzúrázatlanul. A levélen New York állam postabélyegzője állt. „Az égvilágon semmi esélyét se látom, hogy eljussak Angliába – írta. – Minden követ megmozgattam, de a szállítmányozó cégeknél még annyit se voltak hajlandók elárulni, hogy mennyi ideig kell várakoznom. Mindannyian anyádék régi családi otthonában lakunk, Brewsterben, ami igazán elragadó amerikai kisváros, alig kétórányira New Yorktól kocsival… pardon, pontosabban autóval. Nagyon hiányzik édesanyád, de a ház isteni, az amerikaiak pedig végtelenül vendégszeretők a két fiatal és terhes feleséggel, Natasával meg e sorok írójával. Igen, most már biztos. Megint kimaradt, és akkor elmentem a helyi nőgyógyászhoz. Egy kisebb vagyonba került, hogy megtudjam, tényleg terhes vagyok. Ben nagyon aranyos, és látom rajta, hogy szörnyen hiányzol neki. Édes istenem! Micsoda átok ez a háború! Csak azt remélem, véget ér, mielőtt a fiad teljesen elfelejti, hogy milyen az apja.

Az ősz lassan elmúlt, már decemberben jártunk, és a szingapúri üzletek kirakataiban megjelentek az első karácsonyi díszek. A plakátok arra figyelmeztettek, hogy „Karácsonyi küldeményeit adja fel idejekorán!”. Az újságokban megjelentek az első szállodai hirdetések, amelyekben a felvidéki Fraser’s Hillbe és a Kameron-fennsíkra csábították a verejtékező közönséget, mert ott úgymond: „*Igazi* karácsonya lehet – ahol éjszaka elkél a dupla takaró is.”

Mindannyian lázasan igyekeztünk elfelejteni (és másokkal is elfeledtetni) a Japánból érkező egyre nyugtalanítóbb híreket. December elején az egyik napilap főcíme így szólt: „Ne hagyja, hogy a szóbeszéd tönkretegye a karácsonyát!” A félrevezetett és tájékozatlan lakosság, amelyet a saját aljas kormánya és katonai vezetői tévesztettek meg, egyszerűen fütyült a rossz hírekre, és csak akkor figyelt fel a súlyos veszélyre, amikor az már a nyakunkon volt.

És akkor ismét összetalálkoztam Julie Szunggal. December 7-e volt, egy csodálatos vasárnap, a béke utolsó napja.

Vasárnap reggelente Sea View-napot tartottunk, azaz minden vasárnap délelőtt elzarándokoltunk piálni a Sea View Hotelbe, amely mostanára az elviselhetetlenségig szentimentális és nosztalgikus, szinte kultikus hellyé vált, mert itt, Szingapúrban, az otthoni, angliai vasárnap délelőttönkénti kocsmázását idézte fel bennünk.

Fantasztikusan szép idő volt. A parton túli forró párában zöldellő megannyi szigetecske idilljét csak a maláj halászok csipkeszerű, pókhálóhoz hasonló halcsapdáinak látványa szakította meg, ahogy kikandikáltak a távolból is érezhetően meleg tengervízből. A szálló oszlopos teraszának a túlsó végében, cserepes virágokkal körberakott emelvényen, főként vonósokból álló zenekar

játszott amolyan pálmakerti zenét.

Mire megérkeztem, a teraszon már lépni sem lehetett a rengeteg férfiembertől, akik vasárnapi egyenruhájukban, azaz sortban és nyitott nyakú ingben ültek az asztaloknál, és gimleteket meg Tiger söröket rendeltek a kínai pincérfiúktól. A jelen lévő nők is javarészt sortot viseltek, és fürge mozdulatokkal legyezgették magukat, mert alig kaptak levegőt a hőségben, s gyöngyöző homlokukról aprócska keszkenőkkel törölgették a verejtéket. A *Tribune*-os George Hammondsszal beszéltem meg ide randevút, hogy kifaggassam a legújabb hírekről. George még mindig nem volt abban a helyzetben, hogy minden értesülését ki is nyomtathassa. Szinte azonnal kiszúrtam őt a zsúfoltságban, már egy asztalnál ült, és nekem is fenntartott egy helyet.

Nem akármilyen hírekkel várt. Az aznapi *Tribune* főcímében az állt: „27 tagú japán konvojt észleltek a tengeren", és a cikk arról szólt, hogy a hajók Malájföld keleti partja felé tartanak. A címlap többi cikke sem volt túl biztató: az egyikben a kormány felhívása állt, amelyben mindennemű utazás elhalasztását javasolták, a másikban pedig a már vakációzó közönséget kérték, hogy térjenek vissza mielőbb az otthonukba.

– A viharkosár fenn a pózna tetején – mondta George. – Nincs, ami megállítsa most már a háborút. – Szerencsére már előzőleg rendelt nekem egy gimletet, mert a zenekar most tust húzott, amire már érezhetően vártak a jelenlévők. A madárcsiviteléshez hasonlatos zsivaj hirtelen elnémult, és mindenki a kezébe vette a vasárnaponta szertartásosan mindig az asztalokra kikészített négyszögletű kártyát. Ezen a „There'll Always Be an England" (Örökké lesz Anglia) verssorai és a refrén szövege volt olvasható. Amióta a háború kitört Európában, ez a vasárnaponkénti ebéd előtti együtt éneklés valóságos szertartássá vált, s most a következő tus

mindenkinek megadta a jelet, hogy rázendítsen a dalra. Mire a refrénhez értünk, már minden nő és férfi átszellemülten harsogta az olcsó, szentimentális szöveget:

Örökké lesz Anglia
Szabadon a földtekén,
Ha te is annyira szereted,
Mint amennyire én.

Az volt az embernek az érzése, mintha az öblös, hamis hangok rövid időre mindnyájunkat közel hoztak volna egymáshoz valamiféle közös magányba; nemcsak a civileket, hanem a katonákat is, pedig sok-sok ezer kilométer választott el minket a londoni bombázásoktól, az észak-afrikai harcoktól, a Moszkva kapuinál védekező oroszoktól, és néhány pillanatra sikerült áthidalni ezt az óriási távolságot, azt, ami miatt ez az egész messzi háború oly valószínűtlennek tűnt.

Az utolsó refrén után nemsokára szállingózni kezdtek az emberek hazafelé. Elsőként az Úszóklubban, az amah-knál hagyott nyűgös gyerekek szülei távoztak. Aztán hirtelen megpillantottam Paul Szungot, aki most is makulátlanul volt öltözve a hófehér, cápabőr nadrágjában és selyemingében. Ott volt vele Julie is, az asztalokkal beterített rész szélén álldogáltak. Integetni kezdtem nekik, hogy csatlakozzanak hozzánk egy italra.

– Szereted a hazafias dalokat? – ugrattam Pault. Aztán a legnagyobb természetességgel odafordultam Julie-hoz, de valahogy úrrá kellett lennem a torkomat szorongató érzésen, ahogy elnéztem ezt a karcsú, magas és kecses jelenést, aki – miközben egy narancslékoktélt rendelt – úgy állt ott mosolyogva varázslatos aranyszínű bőrével és magas arccsontjai által keretezett, mély tüzű

hegyi tóra emlékeztető szemével s a vállára omló ébenfekete hajával, mint aki örül, hogy viszontlát. – Hogy megy a nővérkedés? – kérdeztem tőle.

– Most már teljes időben dolgozom. Hol nappal, hol éjjel vagyok szolgálatban.

– Apánk pedig kitér a hitéből! – vigyorodott el Paul.

– Az a véleménye, hogy a lányának nem volna szabad férfiak körül forgolódnia, akiken ráadásul nincs is ruha.

– Ugyan már, a női osztályon dolgozom – nevette el magát Julie, aztán meg azt kérdezte: – És veled mi van, Johnnie? Van valami híred Bengyről?

– A család végül is valahol New York környékén kötött ki – feleltem. – Nem a legrosszabb hely mostanság.

George Hammonds felállt, hogy – az ő szavaival – „elmenjek egy katonai megbeszélésre, ahol sok mindenről lesz szó, kivéve a való helyzetet". Zsebre tette a fém cigarettadobozát, és elindult az autóparkoló felé.

– Viszlát, George – szóltam utána, aztán Paulhoz fordultam. – Egyedül vagyok. Nincs kedvetek velem ebédelni… mondjuk, itt?

Paulnak volt már egy ebédmeghívása, de ravaszul csak ennyit mondott.

– Miért nem hívod meg Julie-t ebédre? Meglátod, sokkal több örömöd lesz benne, mintha én is itt maradnék!

Egész megijedtem, mi lesz, ha P. P. Szung megtudja?

– Cseppet se izgasd magad – mondta Paul. – Julie-t ott fogták túlórázni az Alexandrában… elméletben, legalábbis – tette hozzá széles vigyorral. – Ő ezt fogja mondani, nekem pedig semmi okom rá, hogy meghazudtoljam.

– Volna hozzá kedved? – kérdeztem Julie-tól szinte félénken.

– Ez bizony elég vonzónak hangzik – válaszolta Julie.

– Jó, akkor ezt megbeszéltük – mondta Paul. – És akkor most, hogy végre leráztam a kis húgomat, élhetem a saját életemet.

– De csak amíg megebédelünk – mondtam nevetve.

– Ó, az ebédek olykor elhúzódnak – felelte könnyedén. – Akkor viszlát.

Paul elment, én pedig rendeltem két gimletet. Egész Szingapúrban a Sea View-ban csinálták a legjobbat, mindig jéghideg volt, és pezsgőspohárban szolgálták fel, úgy, ahogy kell. Szóltam a pincérnek, hogy tartson fenn nekünk egy asztalt az étteremben; túl meleg volt hozzá, hogy a teraszon ebédeljünk.

– Hát, tényleg furcsa így kettesben, annyi év után. Nem izgulsz?

– Nem igazán. De úgy érzem, mintha mindenki minket bámulna.

– Pedig jobb dolguk is van. Annyi minden megbeszélnivalójuk van… a háború, a családok szétválása. Nem sok idő kell, és kitör a pokol!

– Én is tudom. De akkor se tudom leküzdeni ezt a csacsi érzést. Emlékszel rá, régen mennyire rettegtem mindig, hogy valaki észrevesz bennünket?

– Most is félsz? – kérdeztem, aztán előrehajoltam, megérintettem a kezét, és megcirógattam a csuklóját. Sápadt aranyszínű bőre olyan sima volt, akár a selyem.

– Nem szabad a karomat simogatnod a nyilvánosság előtt, még a szájukra vesznek az emberek. – Alig bírta visszafojtani a kuncogását, *szemmel láthatóan* nagyon izgult. – Emlékszel, mindig azt mondtad, biztosan aranyfüstből vagyok?

– Minden szóra emlékszem.

– Én is.

Körbehordoztam a tekintetem a zsúfolásig teli termen.

– A frász essen beléjük! Bárcsak elvihetnélek innen valahova,

ahol kettesben lehetünk… de haza nem merlek vinni.

– Ugye, nem azért akarsz egyedül maradni velem – kérdezte inkább ugratásból, mint sértődötten –, mert szégyelled, hogy nem vagyok fehér bőrű?

– Na, ne izélj már, Julie. Micsoda marhaság!

Elnevette magát.

– Ez már kezd hasonlítani az én régi Johnnie-mra.

– Semmi sem úgy van, mint régen – mondtam. – Le vagy maradva néhány brosúrával.

– Csak nem gondolod komolyan, hogy itt is kitör a háború?

– Én is tudom, hogy teljes őrültségnek tűnik, pedig nincs, ami feltartóztassa.

– Attól minden meg fog változni itt, Johnnie. Szörnyűség. Lehet, hogy évekig nem fogod viszontlátni a családodat?

– Ez már bennem is felmerült.

– És ha itt is elkezdődnek a bombázások, lehet hogy én se látlak *téged* soha többé?

– Julie, drágám, ez még kissé korai, nem gondolod?

– Nem hiszem. És ha belegondolok… micsoda csodálatos időket töltöttünk együtt… lehet, hogy a háború mindent megváltoztat?

– Ha arra gondolsz, hogy a háborúban minden alkalmat meg kell ragadnia az embernek, mert a mának kell élni, mert ki tudja, holnap lehet-e még, akkor igen.

– Biztos vagy ebben?

– Meg vagyok győződve róla. – Le nem vettem róla a szemem. – A háború egészen biztosan *kitör*. És rengetegen el fognak *pusztulni*.

Julie felhörpintette a gimletje maradékát, rendelt egy másikat, aztán halkan csak annyit kérdezett:

– Te tényleg éhes vagy?

– Nem, nem igazán.

– Láttam, kicserélted a Morganedet egy Mini Morrisra. Azzal jöttél? – Ez inkább hangzott kijelentésnek, mint kérdésnek, és miközben bólintottam, ezúttal Julie hajolt előre, és minden feltűnés nélkül most *ő* simított végig az *én* karomon.

– Hagyjuk a fenébe ezt az ebédet – mondta egy kicsit bizonytalanul. – Vigyél el inkább Csangiba, a Tasek Layangba. Üresen áll. A szolgák hetek óta önkéntes munkát végeznek a háború miatt. Úszunk egyet, aztán főzök neked egy kis *mahmi*t.

Szungék tengerparti nyaralóját hívták Tasek Layangnak, és az említésére úgy elkezdett kalapálni a szívem, hogy majd szétverte a bordáimat. Vajon a vágytól vagy a félelemtől? Vagy talán egy kicsit mindkettőtől? Nem. Ahogy most rászegeztem a tekintetem, első gondolatom a vágy volt. Ahogy ott ült, komoly arccal ugyan, de telt ajka szögletében mosoly bujkált, lágy fekete haja meglibbent kicsit a tengeri szellőben, úgy tűnt, mintha csak tegnap lett volna, hogy titkos szeretők voltunk; és akkor hirtelen az agyamba villant egy kép, Irene és Bengy képe, csak egy pillanat volt az egész. Röpke és zavaros (talán bűntudattal teli?) kép volt, így aztán zavaromban elnevettem magam, és önkéntelenül is ez bukott ki a számon:

– Csak nem felkínálkozol egy nős embernek?

– Ha nem nevetsz közben, komolyan mondom, valószínűleg felállok, és itt hagylak. Elég *durván* fogalmazol, nem gondolod?

– Julie, édesem. Nem úgy gondoltam.

– Tudom. Kérek még egy gimletet.

– Ez már a harmadik!

– Gyűjtöm a bátorságot.

Ahogy ott ült, elemi erővel tört rám a vágyakozás, pedig közben hullámokban öntött el a bűntudat is, nem is annyira Irene, mint inkább a *terhessége* miatt. Szót se szóltam, miközben a pincér meghozta az újabb gimletet, én meg aláírtam a számlát.

– Kérlek, ne úgy gondolj rám, mint egy… – hogy is mondják ezt a regényekben? – mint egy ledér kis nőcskére, aki el akar téged csábítani, Johnnie. De annyit gondolkodom, és olyan régóta. Nem is tudom, hogyan kezdjek hozzá… tudod, azt tapasztaltam, hogy Amerikában sokkal nyíltabban beszélnek az ilyen dolgokról, mint mifelénk.

– Még hogy te, nőcske? Micsoda ötlet?

– Nem válaszolnál inkább egy kérdésemre? – Aztán, amikor némán bólintottam, ezt kérdezte: – *Biztos* vagy benne, hogy rövidesen kitör a háború? Mit mondott neked George Hammonds? Ő mindig mindenről tud.

– Azt, hogy háború lesz, és nem is kell sokat várni rá. Néhány óra múlva, hogy George szavajárását idézzem, felhúzzák a viharkosarat.

– Érthetetlen, hogy lehetnek ilyesmire képesek az emberek. Micsoda szörnyűség lesz ebből.

– Hát, azért minket nem fenyeget fizikai értelemben veszély, legalábbis itt nem. Úgy értem, a japcsik nem sokra mennének a brit birodalommal – a haditengerészeti bázisnak, az ágyúinknak aligha mennek neki –, de ha támadnak, az egy világháború kezdetét jelenti, s abból rengeteg szenvedés lesz egész Ázsiában. És csak a jó ég a megmondhatója, mennyi ideig fog tartani.

– Neked sok bajt fog okozni, kedvesem?

Jóságos ég, ahogy könnyedén odavetette ezt a szót, *kedvesem*, éppolyan hanglejtéssel, mint amikor még szeretők voltunk! Erre az egyetlen szóra mintha csak visszatért volna az egész múltunk, mintha az *akkor* és a *most* között nem is lett volna élet. Igyekeztem palástolni az izgalmamat, és olyan közömbösen szólaltam meg, ahogyan csak bírtam.

– Hát, sok örömre nincsen okom. Apa és anya jár folyton az

eszemben. Alig van mit enniük ott Angliában, s közben még a bombák is hullanak a fejükre.

– És mi van a feleségeddel… meg Bennel?

– Ők, hála istennek, biztonságban vannak, Natasával együtt. New Yorkban normális állapotok vannak. Nincs veszély, esténként égnek a fények, enni is van mit, nem szenvednek semmiben hiányt. Akárcsak itt, Szingapúrban.

Közben jártak a gondolataim. Háború van. Ez a küzdelem évekre el fog választani bennünket egymástól. És ez, a dolgok rendje szerint, mindent megváltoztat. A háború, amely képes rá, hogy családokat szakítson ketté, hogy válogatás nélkül gyilkoljon, az egészen biztosan megváltoztatja az olyan szavak értelmét is, mint a *hűtlenség*. Amikor Bengy jutott az eszembe, a kisfiam, aki most kezdett el beszélni, és virágot hoz nekem, ki tudja, hol, a messzeségben – mit is csinálhat éppen? –, akkor megriadtam: NEM! A háború pusztán csak mentség, könnyű kibúvó a csábításnak ellenállni képtelen férfiaknak. De ha Julie-ra pillantottam, akin jól látszott, hogy viharok dúlnak a lelkében, akkor a háború egyáltalán nem tűnt ürügynek, hanem inkább alapos oknak látszott, ami nagyon is indokolhatja a hűtlenséget. Hiszen oly sokáig *próbáltam,* hogy hű férj és jó apa legyek. Meg sem fordult a fejemben, hogy megcsaljam Irene-t (leszámítva azt az egyetlen alkalmat Vickivel a szállodában), még akkor sem, amikor a feleségem már elhidegült tőlem. De most már négy teljes hónap telt el azóta, hogy mindnyájan elutaztak, s ez idő alatt kétszer sem láttam azt a lányt, akit pedig egy életen át szeretni fogok, akinek a teste minden zugát jobban ismerem, mint a tenyeremet, s aki most ismét itt él a szomszédságomban.

S közben kitörőfélben a háború. Amitől mindannyiunk élete gyökeresen átalakul. Vajon ez nem változtat-e meg mindent? Ettől

nem változnak-e meg az erkölcsi normák? Vajon ha az emberek, a kormányok, a politikusok, a tábornokok felfüggeszthetik az erkölcsi normákat a háború idejére, hogy szabadon gyilkolhassák halomra a szomszédjaikat, jogukban áll-e megszegni az egyik parancsolatot, s közben Julie-nak meg nekem megtiltani, hogy megszegjünk egy másikat?

Szinte észre sem vettem, mikor szólalt meg Julie, amíg egyszerre csak meghallottam a hangját.

– Emlékszel még, mit mondtam azon a partin, amikor visszajöttem Amerikából? *Te* azt mondtad, nem lehet újraéleszteni a múltat, és én igazat adtam neked. De hozzátettem, kivéve, ha egyedül maradsz. Mert akkor eljövök érted, és lecsapok rád, mielőtt elvisz egy másik nő.

– Emlékszem rá. – Valószínűleg bús képet vághattam, mert megint megérintette a karomat, és azt mondta:

– Ne légy ilyen szomorú, Johnnie. Gondolod, hogy beléd szerettem volna, ha nem az a tisztességes, kedves és hűséges fiú lettél volna, aki soha nem akar másokat bántani? *Ezért* szeretlek és foglak szeretni, ameddig csak élek, mert tisztellek. De most minden más. Kitör a háború, és ameddig tart, úgy fogjuk érezni magunkat, mintha légüres térben élnénk. Mintha megfagyott volna egy mozdulat. Ami ezalatt történik egy férfi és egy nő között, nem jár nagyobb erkölcsi felelősséggel, mint azé az emberé, aki agyonlő egy ellenséget. Mindannyian olyan körülmények között cselekszünk, amelyek közé nem önszántunkból kerültünk. – Aztán, hogy oldja a feszültséget, nevetve még hozzáfűzte: – Most láthatod, hogy *tényleg* filozófiát végeztem a Berkeley Egyetemen.

– Julie, engem nem kell *meggyőznöd!* Tökéletesen értem, amit mondani akarsz: hogy mindketten szerelmesek vagyunk egymásba, hogy a saját hibánkon kívül magunkra maradtunk ketten, s lehet,

hogy évekig… minden szót értek.

Kiitta az utolsó csepp gimletjét is, aztán végtelen természetességgel azt mondta:

– Szeretlek, Johnnie, és örökké szeretni foglak. Talán önző, amit mondok, de az az érzésem, mintha az egész világ a pokolra menne… csak hogy nekünk még egy esélyünk legyen.

– Mire, a mennyországra?

– Igen, arra. Egy ideiglenes mennyországra. Tudod, én nem vagyok az a fajta nő, akinek szokása, hogy házasságokat tegyen tönkre. Ezt már hallottad tőlem. Egy éve, hogy visszajöttem, és mindketten kifogástalanul viselkedtünk. De most az az érzésem, hogy bűntudatot érzel, pusztán azért, mert az vagy, aki. Vagy nem érzel egy fikarcnyit sem?

– Miért, neked nincs bűntudatod?

– Dehogyis nincs. Tavaly még biztosra vettem, hogy soha többé nem lehetsz az enyém. Álmodni se mertem volna róla, hogy akár megigyunk egy italt együtt, még ha úgy láttam volna is, hogy minden további nélkül megúszhatjuk. Nem ilyen a természetem. De most gyökeresen megváltoztunk, egész más emberek lettünk, igazából csak a nevünk a régi. Hirtelen egy öntörvényű világba csöppentünk, olyanba, ahol lehet, hogy már a jövő hetet sem érjük meg. És istenemre, nem szégyellem kimondani, a szívem szakadna meg, ha azt a hátralévő hetet nélküled tölteném.

Megint felötlött bennem mama tanácsa, a *becstelenség* – igen, becstelenségről beszélt –, amit elkövetek, ha ismét kapcsolatba lépek Julie-val. Holott Julie-nak volt igaza. Neki, aki egyáltalán nem volt kétségbeesve, ellenkezőleg, a hangjából valami nyugodt meggyőződés áradt, és furamód a következő mondatában a *becsület* szót hozta elő.

– Tudod, édesem, te rendkívül becsületes módon viselkedtél

Irene-nel. Ezt sose feledd. Már a házasságotok előtt is. Mert te egy igazán *becsületes* ember vagy. De ki tudja, mikor látjátok viszont egymást? Teljes a bizonytalanság. Nem érzed úgy, hogy ezek között a különleges körülmények között eleget tettél a becsületnek?

– Nem akartam újból szenvedést okozni neked, de igazad van – feleltem. – Milyen végtelenül nevetséges, ahogy itt ülünk, és arról *beszélgetünk,* hogy szerelmesek vagyunk egymásba! Mert *azok* vagyunk. Mindig is azok voltunk. Nincsenek erkölcsi fenntartásaim. Azóta vágyom rád őrülten, hogy legutoljára szeretkeztünk. Ha az erkölcsnek bármi szerepe volna, már rég el kellett volna válnom, mert ahányszor csak lefeküdtem Irene-nel, mindig rád gondoltam közben. Nem, nem az erkölcsről van itt szó. Egyszerűen csak félek.

– De ugye, nem Kai-sektől?

– Attól a nyavalyás kis senkitől? Nem.

– Hát akkor mitől?

– A jövőtől.

– De hisz *nincs* jövő. Legalábbis, amíg vége nincs a háborúnak. Az pedig lehet, hogy hónapok, mit hónapok, évek múlva lesz csak. És ha bekövetkezik, akkor majd újra elgondolkozunk rajta.

– Megváltoztál, Julie. Meglátszik rajtad Amerika.

Felnevetett.

– És nem félsz semmitől? Apádtól? A pletykáktól?

Megrázta a fejét.

– Azelőtt féltem volna, de most minden megváltozott. Ápolónő lettem. El tudom intézni, hogy „berendeljenek”, azaz megkérjenek rá, hogy beköltözzek az Alexandrába, úgymond biztonsági okokból. Így hát alkalomnak nem leszek híján. Ha tényleg kitör a háború, senkinek sem lesz érkezése velünk foglalkozni.

– Édes, egyetlen Julie-m, szeretnélek téged úriember módjára figyelmeztetni – szólaltam meg –, annyira kívánlak, hogy arra nincs

kifejezés. Elviszlek Tasek Layangba, ha akarod, ebben a percben akár, de ne áltassuk magunkat Ha most odamegyünk, nincs többé visszaút. Óvatosak leszünk, diszkrétek, de soha többé nincs visszafordulás.

Tekintete elkalandozott a halcsapdákon túl a remegő pára leplébe burkolózó szigetekre.

– Tudod, egyszerre csak elöntött a vágyakozás, hogy újra lássalak. Ki tudja, lehet, hogy soha többé nem látjuk egymást. Soha életemben nem voltam még a Sea View-ban egyedül – apa alighanem dührohamot kapna, ha megtudná, de szerencsére épp Molokaiban van. Úgy félek, hogy bármikor kitörhet a háború. És ha arra gondolok, milyen gyönyörű volt, amikor még együtt voltunk… meg hogy lehet, hogy nincs jövő…

– Ennyi elég, édesem. – Aláírtam a számlát, és lemondtam az asztalfoglalást.

Míg Julie beült mellém a Morris bal oldali ülésébe, belém villant, hogy ezzel közös életünk újabb szakasza vette a kezdetét, s hogy amikor ennek vége lesz, semmi sem fog már visszatérni a régi kerékvágásba. A Sea View a Changiba vezető út mentén volt, és miközben fölberregett a motor, Julie így szólt:

– Kicsit lejjebb csúszom az ülésben, amíg kiérünk a városból.

Az arcomba csapó friss levegőnek isteni íze volt. A fülünk mellett elsüvítő simogató szél langyos illatokat sodort magával, hol a tenger sós szagát, hol meg váratlanul gyümölcspiacok édeskés szaga csapta meg az orrunkat, vagy a friss kávé illata, ahogy félmeztelen, az orruk alá tartott porcelántálkákból mohón főtt rizst a szájukba lapátoló kínaiak mellett száguldottunk el, akik a kávézóbódéik előtt ücsörögtek. Némelyik bódé alig volt több falba vájt, sötét lyuknál, ahol az ebédelőkre sziszegő gázlámpák fénye vetült.

Amikor elhagytuk az Úszóklubot, Julie végre felülhetett, én

pedig levettem az egyik kezem a kormányról, átöleltem, majd hirtelen nagyot zökkenve megállítottam az autót, szájon csókoltam, aztán ismét beletapostam a gázba, csak úgy szállt körülöttünk a por és a szenvedély, bal kezem a lábára, aztán a combjára csúsztattam, mint annak idején a nyári lakban, a Tanamerában. A szembejövő autók elúsztak mellettünk, akár egy álomban. Hajszál híján felborítottam egy kordét. Aztán levettem a kezem a válláról, megfogtam Julie kezét, és magam felé húztam, de ő visszarántotta, és azt súgta a fülembe: – Várj még egy kicsit.

Changi nagyon is eleven volt, sütött a forróság, mindenfelé katonák, a járdán alig lehetett mozdulni, indiai férfiak sétáltak párban, kézen fogva, ami a szokásuk. Julie ismét lejjebb húzódott, közben mondta, merre menjek, ahogy végiggurultunk a főutcán, amelyet trópusi fák árnyékában sorakozó üzletek szegélyeztek. A főutca végénél jobbra fordultunk egy vörös agyagos, poros földútra, amely helyi gumiültetvények, banánligetek és egy-egy falucska mentén kanyargott a távolba. Csönd volt körös-körül. Megérkeztünk a bungaló vaskapujához. Kiugrottam a kocsiból, és kinyitottam a kaput. Julie is kiszállt.

– Az autót itt hagyjuk, lent – mondta. – A főbejárat kulcsra van zárva.

Tasek Layang eldugott helyen, védetten és a kíváncsi szemek elől elzárva helyezkedett el, úgy, ahogy csak a kínaiak képesek vigyázni a magánszférájukra. A tengerpartra vezető kertet magas rattankerítés zárta el a pillantás elől, a tengerbe pedig a cápák ellen védőhálót feszítettek ki félkörben, amitől az úszásra kijelölt rész úgy nézett ki, mintha valaki egy úszómedencét tákolt volna össze a tengervízben.

A hatalmas, négyszögletes verandán festői összevisszaságban lehasznált, ízléstelen bútorok álltak, láthatóan itt töltötte a család az

ideje java részét. Volt ott jó néhány nádból készült nyugágy, a sarokban egy méretes dívány, asztalok és újságtartók – legtöbbjét mintha egy szegény rokontól örökölték volna. A verandát körbevevő és a kerttől elválasztó zöld oszlopokon leereszthető rattanfüggönyök csüggtek, amelyek leengedve védelmet nyújtottak a csapkodó trópusi esőktől.

Julie a következő pillanatban már a karjaimban volt, vadul, eszelősen csókoltuk egymást, mintha két percünk lenne csak hátra a végső elválásig. Már nem emlékeztem rá, hogy Julie milyen szenvedélyes tud lenni. Vele sosem fordult elő, hogy a rúzsát törölgette volna az ajkáról, vagy a sminkjére akart volna vigyázni. Őt mindenben az ösztöne vezérelte – az ösztöne vagy a vágyai. Én pedig úgy éreztem magam ennek a nőnek a karjában, aki a titkos szerelmem volt a házasságom előtt, mintha egy régóta nem látott feleség ölelésében találtam volna újra rá arra az édes szerelemre. Gondolkodás nélkül csúszott ki a számon:

– Gyere, menjünk ki a szabadba, a melegbe, úgyse lát minket senki.

Julie kisétált a lallangra, aztán komoly képpel és azzal az utánozhatatlan mozdulattal, ahogy csakis a nők bírják kifacsarni a karjukat, hátranyúlt, és lehúzta a szoknyája cipzárját, aztán kibújt a blúzából is. Ahogy a blúz a földre hullott, karját ismét a háta mögé dugta, és mintha egyetlen, összefüggő mozdulatsor lenne az egész, kikapcsolta a melltartóját, és letolta a kék bugyiját, és ott állt előttem sápadt arany bőrével, ébenfekete haja a vállára omolva, lába közén azzal az észbontóan sűrű és hívogató, fekete háromszöggel. Felnyögtem a rám törő vágytól, ahogy átölelt, és a melle a mellkasomhoz ért.

– Hadd vetkőztesselek le én – suttogta. – Még emlékszem rá, hogy mennyire felizgatott mindig. – Azzal kigombolta és lehúzta

rólam az ingemet, kioldotta a fehér vászonnadrágom övét, egyenként kigombolta a nadrágom gombjait, s közben odabent már ágaskodott a férfiasságom az ujjai érintése alatt. Jézusom! Mikor volt utoljára, hogy levetkőztetett volna valaki! A nadrág lecsúszott rólam, és ott álltam egy szál alsónadrágban. Julie most azt is lehúzta rólam, aztán letérdelt elém, megsimogatott, és a szájába vett.

– Ez nem igazság, Julie! Képtelen vagyok visszatartani!

– Nem is akarom, hogy visszatartsd – mondta, és felállt, szájon csókolt hosszú, kutató, szerelmes, gyöngéd csókkal, bal karjával átölelt, és a hajamat simogatta a nyakszirtemen, másik keze pedig még mindig a lábam közén járt fel-alá.

A forró délután némaságát csak a szélben hajladozó kazuárfák lombjának susogása és a tenger halk mormogása törte meg, ahogy a szelíd hullámok a partot nyaldosták. A fejünk fölé boruló, magas fényűre csiszolt fémtálra emlékeztető égbolton most váratlanul fény lobbant, egy szárazvillám szétszórt villanása, mintha valaki valahol egy elemlámpát gyújtott volna fel. Aztán meghallottam a távoli mennydörgést, és ahogy ott álltam anyaszült meztelenül a rekkenő hőségben, egy pillanatra azt képzeltem, ágyúdörgést hallok. Az is belém nyilallt, hogy ez lehet a végítélet napja a Földön, és hogy ez sem számít már semmit; hogy nem számít már Irene, a gyerekek, Jack papa, mama és Szungék sem, mert nem találkozom már velük soha többé. *Ha* tényleg ez a Föld utolsó napja, hát csak legyen. Mit is kívánhatnék még többet az élettől?

Julie suttogása ragadott ki a gondolataimból.

– Ne tartsd vissza, drágám. Ne foglalkozz most velem. Ezt most én adom neked ajándékba. Évek óta álmodozom erről… hogy lehúzom a ruháidat.., ez most csak a tiéd. Majd ebéd után visszaadod nekem a szívességet…

Ahogy ott feküdtünk utána a kertben, hívatlanul törtek rám

házaséletem képei, a szeretkezés emlékei, a várakozásé, mielőtt ágyba bújtunk volna, a hosszadalmas előkészület, a kenőccsel kenekedés, az ajtók körültekintő elreteszelése, a zsebkendők gondos előkészítése („vigyázz a lepedőre, drágám!”), az egész hercehurca. Ez a hirtelen felbukkanó emlék semmit sem rontott el, sőt csak fokozta a pillanat élvezetét, mert rádöbbentett, mi hiányzott oly nagyon az életemből annyi éven át – az a valami, ami alighanem minden hosszú kapcsolatból hiányzik: a fékezhetetlen vágy, a kétségbeesett küzdelem, hogy csak egypár pillanattal sikerüljön megnyújtani a gyönyör másodperceit.

Egy ócska takarón feküdtünk ott a kíváncsi tekintetek elől elzárt kert füvén, és láttam, hogy Julie tűnődik valamin. Megkérdeztem hát, mi jár a fejében.

– Egy régi vers jutott az eszembe, talán orosz költő írta, de én átalakítottam, mert úgy jobban illik hozzánk, amikor a kertben szeretkezünk:

S te majd a százszorszépeket számolod,
Míg én a csillagokat.

Erről ne feledkezzünk meg, amikor majd este az ágyba bújunk.

Félrehúzta fekete haja súlyos függönyét.

– Ez a szerelem költészete – súgta a fülembe. – De ettől még állom, amit mondtam. Nem teszek tönkre életeket, és amikor ennek vége lesz, eltűnök az életedből. Addig meg csak reménykedem, hogy az ilyen napoknak, mint ez a mai, sosem lesz vége.

20

Aznap éjjel, pontosabban a kora hajnali órákban, Malájföldet utolérte a háború, s ahogy egymás karjaiban aludtunk Tasek Layangban, bombarobbanásokra riadtunk fel. Úgy tűnt, nincs közvetlen veszély. P. P. Szung Molokaiban volt, és különben is, nyugtatgatott engem Julie, máskor is előfordult már, hogy éjszakára kimaradt az Alexandrában.

– De olyankor, ha maradnom kell éjszakára, mindig hazatelefonálok – mondta még előző délután. – Úgyhogy tanácsos lesz felhívni Pault és kitalálni valami alibit.

A bungalóban nem volt telefon. Ezért aztán sötétedés előtt, a lustán úszással és szeretkezéssel töltött délutánt követően, beautóztunk Changiba, ebbe az aprócska faluba, ami a hatalmas börtön vészjóslón szürke falának a tövében helyezkedett el, úgy három kilométerre a háztól. Julie elintézte a telefonját, aztán elindultunk ennivalóért. A valaha csendes falucskában most óriási volt a forgalom, a boltok teli voltak vásárlókkal, brit katonák mindenfelé a főutca mentén, némelyik virágot tűzött a sapkája mellé. Mind jókedvű volt, vigyori, szeplős és fitos orrú, és a szingaléz szuvenírbolt, a Da Sanda „akciós áruk” feliratú kosaraiban turkáltak, vagy az árak iránt érdeklődtek a szomszédos, „Férfidivat” tábla alatt ücsörgő indiai szabónál, aki garantálta, hogy hat óra alatt elkészít egy trópusi öltönyt az utcán álló, özönvíz előtti Singer varrógépén (igaz, odabent a boltban egymás hegyén-hátán szorongtak a barátai). De minden vidámságuk ellenére, a brit katonák egyvalami miatt nem állhatták meg zsörtölődés nélkül.

– Minket aztán jól csőbe húztak, amikor idehoztak – fakadt ki

az egyik őrmester keserűen, – Kilenc évig szolgáltam az Argylloknál, és minket harcra képeztek ki, nem laktanyaszolgálatra, mint ami itt van. Ezen az istenverte helyen a büdös életben nem lesz háború.

Boltról boltra jártunk, és megvettünk minden szükségeset – egypár banánt, abból a nagyon finom, foltos héjú apróból, tojást, száraztésztát és zöldségeket, hogy mahmit – maláj-kínai szósszal leöntött tésztát – főzhessünk, tejport, ivóvizet, jeget és Tiger sört. Még egy üveg skót whiskyt is találtam. Csak vacsorára és reggelire valót vettünk, de még ettől a hétköznapi tevékenységtől is elfogott az izgalom, mind szellemi, mind fizikai értelemben. Mert a szerelmesek egyik kedvenc játékát játszottuk, együtt elmentünk titkon vásárolni, hogy beszerezzük a hozzávalókat a tiltott lakomához – és mindez szöges ellentétben állt házaséletem megszokott unalmával.

Amióta összeházasodtunk Irene-nel, nem hiszem, hogy egyszer is betettük volna a lábunkat egy élelmiszerboltba, és nemcsak azért, mert a Tanamerában a piacra járás a szakács dolga volt, hanem mert irtóztam tőle, hogy a kevés szabad időmet (ami, valljuk meg, legalább annyira a teniszezés miatt volt kevés, mint amennyire a munkától) hosszadalmas válogatással és vásárlással töltsem. Utáltam vásárolni, és értetlenül néztem a nőket, akik láthatóan örömüket lelik benne, hogy olykor órákat eltöltsenek egy üzletben úgy, hogy a végén akár semmit se vesznek. Most meg tulajdonképpen élveztem a vásárlást.

Vajon miért? Miért nem hagytam inkább, hogy Julie egyedül jöjjön be Changiba, amíg én lezuhanyozom? Lehet, hogy még a bevásárlásnak is valami plusz izgalmat kölcsönöz a puszta tény, hogy a tilosban járunk? Vagy egyszerűbb volt a dolog, mint gondoltam, és csak az újdonsága varázsolt el, meg az, hogy korlátozott idő állt csak a rendelkezésemre? Megrészegített a

birtoklás tudata, a bensőséges érzés, hogy felvághatok Julie-val, amire korábban sohasem volt példa; most meg a felsőbbrendű kan jóleső büszkesége öntött el, akárhányszor felharsant valamelyik katona elismerő füttye, és láttam, hogy a mohó szemével képzeletben Julie magas, karcsú alakját vetkőzteti.

Minden egyes füttyentő katonára rámosolyogtam, afféle sokatmondó vigyorral, mintha cinkosan, egyetlen szó nélkül azt üzenném neki: „Nem semmi a kis csaj, mi? Hátha még látnád pucéron, ahogy én láttam ma délután!" Némelyik fütty után legszívesebben hangosan mondtam volna el nekik mindent, amire persze semmi szükség sem volt. Mindent láttak ezek a kiéhezett füttyentők. Minden láttak, mindent elképzeltek – és nagyon irigykedtek.

Ez volt délután. Este vagy inkább szürkületkor még egyet úsztunk meztelenül a meleg, sós tengerben. A kezdeti vad szenvedély addigra már gyöngédséggé szelídült. A vízben is megpróbáltunk szeretkezni, de önfeledt nevetgélés lett a dologból, mert nem volt miben megkapaszkodnunk, és folyton felborultunk. Inkább végighevertünk a lassan kihűlő, nedves homokban, és hagytuk, hogy a hullámok paskolgassák a testünket, s közben én belé hatoltam, alig mozdultam, szorosan öleltük egymás, amíg Julie fel nem sikoltott: – Kígyó!

Apró és ártalmatlan kígyócska volt, de mégis inkább felvittem őt az ölemben a veranda sarkában álló díványhoz. Aztán tojást sütött, utána meg csak üldögéltünk egymás mellett a régi barátok jóleső elégedettségével és póztalan gyöngédségével, és lassan álomba szenderedtünk egymás karjaiban, a szerelem gyönyörűségétől kimerülten. Nem emlékszem boldogabb napra egész életemből.

Aztán leszállt az éjszaka. A zaj, amely valahonnan a távolból

jött, azonnal felriasztott mindkettőnket mély álmunkból a vészjósló mellékzöngéivel, hisz annyira más volt, mint a délutáni mennydörgés. A tompa puffanások egymást követték.

– Jézusom! Ezek bombák. Elkezdődött! – Megdörgöltem a szemem, és az órámra pillantottam. Hajnali negyed öt volt. Kirohantam a veranda előtti lallangra, Julie a nyomomban. Fogalmam sincs, mire számítottam – talán hogy fényszórók fényét vagy repülők sziluettjét pillantom meg az égen. Vártam, hogy más hangokat is halljak, talán a szigeten szétszórt légelhárító ütegek dörejét. Hiába, a bombák után csak a nyugtalanító csend következett.

– Biztos vagy benne, hogy nem csak képzelődtél? – kérdezte Julie, és az ujjaim közé fűzte az ujjait.

Ahogy ott álltunk anyaszült meztelenül a meleg holdvilágban, magam is elbizonytalanodtam. Valami egészen valószínűtlen hangot hallottam, melyet a távolság is eltorzított. Túl hamar történt, és túl hirtelen vége szakadt. Soha életemben nem voltam tanúja légitámadásnak, de a londoni újságok tudósításait olvasva mindig az volt az ember érzése, hogy az ilyesmi hosszú órákig tartó, fülsiketítő hangzavarral jár.

– Lehet, hogy igazad van – ismertem el. – De nem tudom biztosan. – Aztán, anélkül hogy meggondoltam volna, mit mondok, átöleltem, és tréfálkozva megszólaltam: – Szerinted nem vall rossz modorra, hogy meztelenül ácsorgunk itt? – Megcirógattam a derekát, és éreztem, hogy izgalomba jövök. – Lehet, hogy tévedtem. Mindenesetre, feküdjünk vissza.

Épp vissza akart fordulni a ház felé, és éreztem, hogy ő is felizgult, amikor egyszerre csak a város irányába mutatott.

– Te jóságos isten! – suttogta. – Oda nézz! – Az égbolt alja, amely mindig is vörhenyesen derengett a távolban, most mintha

megváltozott volna kissé. A sok ezer utcai lámpa fényének fémes visszaverődése helyén valami baljós csillogás látszott, a párás felhőpamacsok alja rózsaszínű fénnyel világított.

– Azok tüzek – azzal beterelgettem Julie-t a házba. – Csak a jó ég a megmondhatója, mi történik Szingapúrban.

Gyorsan felöltözködtünk, és elindultunk vissza a városba, kicsit borzongva, ahogy az éjszakát hűvösre változtatta a rossz előérzetünk. Akkor még fogalmam se volt róla, hogy a japánok három órával azelőtt partra szálltak Kota Baharunál; hogy Percival tábornok telefonon elmondta a híreket a kormányzónak; s hogy Stenton Thomas a hírekre megint akkora ostobasággal reagált, ami, mint repertoárjának egyik legszebb darabja, a történelemkönyvekben is fennmaradt: – Nos – mondta Thomas –, gondolom, ebben az esetben ön kénytelen lesz kidobni innen a kis pimaszokat.

Miközben őrült iramban száguldottunk a város felé, a zajt túlharsogva megbeszéltük, hogy Julie-t kirakom az Alexandra Kórháznál. Így nemcsak azonnal alibije lesz, ha esetleg apja felhívná telefonon Molokaiból, hanem én is elkerülöm, hogy az autóval kényszerüljek odahajtani akár a Tanamerához, akár a Szung-házhoz. Valaki biztos észrevenné, s azzal elindítanánk a pletykát.

A Morrist jól kihúzatva lassan beértünk Szingapúr külvárosába. Az Alexandrához csak úgy juthattam oda, ha átvágok az egész városon, és az állam is leesett a látványtól, ami ott fogadott bennünket. Minden jel arra mutatott, hogy Szingapúrt légitámadás érte, a városban mégis meghagyták a teljes kivilágítást. Még a Canning erőd is, ahol a katonai főhadiszállás volt, teljes díszkivilágításban pompázott. Ahogy elhajtottunk a Krikettklub padangja előtt, ott is ívlámpák fényében fürdött az új bírósági épület és a Városháza. A Viktória Emlékcsarnok óratornya úgy világított,

mint valami fáklya. Néha-néha légelhárító ütegek dörrenése hasított a levegőbe. A padang túloldalán, a vízparton, a nép az ingyen tűzijátékot bámulta.

– Enne a fele se tréfa, a fenébe is. – Alsóbb sebességfokozatba rántottam a Morris sebváltóját, ahogy lassan az Anderson hídhoz érkeztünk, és Julie-ra sandítottam, aki reszketve, összehúzódzkodva kuporgott a kocsi alacsony ülésén, tudtam, nem a félelemtől, inkább az értetlenségtől. – Nincs semmi bajod?

– Olyan ez az egész, mint valami rémálom. Egyfolytában az jár az eszemben, hogy mindjárt felriadok Tasek Layangban.

– Rémálom, bizony, csak épp valóra vált. – Közben átértünk a hídon, és a Fullerton-ház felé közeledtünk. Nagy szirénázással épp egy mentőautó fordult ki a Battery útra. Valaki azt ordította, hogy a Robinson's-t telitalálat érte, de én csak vezettem tovább a posta mellett, aztán a Collyer rakparton, ahol egy tűzoltóautó haladt el sebesen az egyik tűzfészek felé, ahonnan szikraesőt sodort felénk a szél. Aztán jobbra kanyarodtam, és az Alexandra felé vettem az irányt.

Sebtében búcsúztunk el egymástól.

– Futok – csókolt meg már kiszállófélben Julie. – Ki tudja, mennyi sebesült van, rohannom kell.

– De azért ígérd meg, hogy holnap felhívsz… úgy értem, még ma, az irodában. Rendben? Muszáj találkoznunk… még nem tudom, hogyan, de majd kitalálok valamit.

Aztán már ott se volt. Lassan már hajnalodott, úgyhogy a Tanamera felé indultam, és hirtelen a szívembe markolt a félelem, vajon mi lehet Jack nagyapával, aki, leszámítva a szolgákat, egyedül van a házban. Egy öregembernek, aki már átment egy bivalyerős agyvérzésen, más se hiányzik, csak egy légitámadás bénító izgalma.

Halkan surrant velem az autó, és azon töprengtem, vajon mit

szólna Irene. Bár egyelőre aligha lehetett tudomása az eseményekről. Amerikában, sok-sok ezer kilométerre tőlünk, még az előző nap volt. Vagy inkább a holnapi nap? A nemzetközi dátumvonal mindig kifogott rajtam. Mindenesetre Irene alighanem jótékony homályban leledzett afelől, hogy Szingapúrt bombatámadás érte, hogy a férje mivel töltötte a béke utolsó estéjét, hogy a szeretetemet, szívem minden érzését átruháztam valaki másra, s hogy ez az egész utolsó éjszaka úgy telt el, hogy közben sem ő, sem bármely más családtagom nem jutott az eszembe egyetlenegyszer sem.

Most azonban, ahogy a Bukit Timah út felé haladtam, rájuk gondoltam, főleg Bengy járt az eszemben. Tenni persze semmit sem tehettem, legföljebb jólesőn megmártózhattam a bűntudatban. Hirtelen elkiáltottam magam, túlüvöltve még a nyitott autó mellett elzúgó szél süvöltését is, csak úgy bele az éjszakába: – Háború van, az istenit! Mostantól semmi se számít!

Tudtam, egyszer majd eljön az elszámolás pillanata, de ez pillanatnyilag a jövő ködébe veszett, és titkon azt reméltem, talán addigra az egyenlet másik oldalán is jelentkezik valami elszámolnivaló. Annak idején az angoltanárom a Rafflesben, aki nagyon rossz néven vette, hogy minden dolgozatomat agyontűzdelem jelzőkkel, a helyes arányérzéket próbálván belém plántálni, egyszer így fakadt ki nekem: „Egy meg egy az annyi mint fél.” Lehet, hogy a bűntudat is felezhető, ha ketten osztoznak rajta?

A mindenit, de jól éreztem magam! Miközben a bekötőúton haladtam a ház felé, Li, aki nyilván észrevette az autóreflektorok fénycsóváját, kijött elém a nyitott előcsarnokba.

– Aggodalomra semmi ok – mondtam neki. – Ne félj semmitől, ennél azért több japcsira lesz szükség ahhoz, hogy eltegyenek láb alól.

– A tuannak igaza van – nyitotta ki nekem a kocsi ajtaját –, a japcsik fene se érnek, tuan.

– A nagyapámnak nem esett bántódása?

– Nem, tuan, Jack nagyapa boldog. – Li még jobban elvigyorodott.

Elég furcsán használta ezt a szót Li a helyzet leírására, de amikor beléptem nagyapa szobájába, kiderült, pontosan fogalmazott.

– Micsoda príma előadás! – horkantotta Jack nagyapa. – Semmi pénzért el nem mulasztottam volna. Most majd móresre lesznek tanítva ezek a sárga kis patkányok.

Szórakozottságnak nyomát se láttam nagyapán, de mintha nem tűnt volna fel neki, hogy inkább „ezek a sárga kis patkányok" tanítottak *minket* móresre.

– Egész éjszaka elvoltál? – kérdezte hirtelen. – Cincognak az egerek? Te mázlista!

– Úgy ám – visszhangoztam jókedvűen –, nem gondoltam volna, hogy valaha is ekkora szerencse ér.

Kettesével szedtem a lépcsőket fel az emeletre, a Párlakba, hogy lezuhanyozzak. Hirtelen rádöbbentem, hogy farkaséhes vagyok. Nincs is jobb étvágygerjesztő, mint egy szerelmeskedéssel töltött éjszaka, pláne ha még háború is van. Lekiabáltam Linek: – Tíz perc múlva reggeli! És szólj a szakácsnak, hogy bőségesen tálaljon – szalonnát, kolbászt, pirítóst lekvárral, és gondoskodjon róla, hogy legyen elég friss zöldcitrom is!

Ezt a tréfát csak a házbeliek értették. A kert végében saját zöldcitromfáink voltak, gyerekkoromban a szakács mégis mindig ragaszkodott hozzá, hogy a papaját citromszeletekkel szolgálják fel. Éveken át mindig csak azt hajtogatta, „a zöldcitrom nagyon közönséges étel, csak kínai eszi". Mindez a felhajtás persze csak arra

ment ki, hogy ne az ingyen beszerezhető zöldcitromot kelljen felszolgálnia, hanem a pénzért vett sárgát, mert a piacon a derék szakács alighanem megkapta a maga kis jutalékát. Amikor még gyerek voltam, és féltem a szakácstól meg a többi felnőttől, Linek meg nekem volt egy kis közös játékunk. A szakács bekészítette a papaja mellé a citromot, Li előzőleg szedett néhány zöldcitromot, aztán amikor elfogyasztottam a papajámat, Li visszacserélte a zöldcitromhéjakat citromhéjakra. Soha nem derült ki, mi lett a kifacsart zöldcitromhéjak sorsa, de az évek során ebből a rítusból lett a „zöldcitrom-tréfa", ami annak volt a szimbóluma, hogy jókedvemben vagyok, hogy minden a legnagyobb rendben van a világban – már legalábbis az enyémben.

És valóban, az én világomban *minden* a legnagyobb rendben volt. Épp ezen a reggelen ért utol a szinte részegítő boldogság, ezen a baljóslatú reggelen, amikor kétségek kellettek volna hogy gyötörjenek a háború miatt, amiről ember nem tudhatta, hogy meddig fog tartani. Ahogy élvezettel álltam ott a hideg zuhany alatt, és hagytam, hogy a vízsugarak teljes erővel paskolják a testemet, miközben beszappanoztam azt, amit az amah annak idején a „középső fertályomnak" hívott, csodásan éreztem magam a bőrömben.

Soha életemben nem volt ilyen éjszakám, ennyire szenvedélyes és mégis tökéletesen tiszta; szépséges, szerelmes gyöngédséggel teli, megújuló vággyal teli, míg végül már mozdulni se maradt erőm, és úgy ájultunk álomba egymás karjaiban, hogy még jó éjszakát se kívántunk egymásnak.

Vajon mennyi idő telt el azóta, hogy ehhez hasonló éjszakám lett volna, amikor a legenyhébb érintésre is azonnal felszökik a vágy, amikor *rettegek*, hogy lemaradok valamiről, még akkor is, ha a kisujjamat se bírom már felemelni, ha az ölelés csak röpke,

kétperces kísérlet, aminek a végén már a csőd is jólesik, s kimerülten félálomba andalít.

Megtörülköztem, belöktem a lécrácsos ajtót, és beléptem a hűvös hálószobába, amelyet éveken át Irene-nel osztottam meg, amióta csak ideérkezett Szingapúrba. Irene-ről és Benről készült, teknőckeretes családi fotók meredtek rám (az ezüstkeretek két nap alatt megfeketedtek volna), meg Irene-nek a szobában elszórt, hátrahagyott „női dolgai": egy jókora üvegedényben színes amerikai vattapamacsok, a termosza, amelyben mindig odakészítette az ágyhoz a hideg vizet, hogy kéznél legyen, amikor beveszi éjszakára az altatót, egy könyv, már nem ért a végére – az *Elfújta a szél*. Alighanem ő az egyetlen nő a földön, ötlött fel bennem ez a lényegtelen gondolat, aki belefogott, de nem olvasta végig ezt a könyvet.

Betolakodó voltam most ebben a közös múltunk és szeretkezéseink emlékétől terhes hálószobában, ahol mégiscsak egyfajta házastársi boldogságban éltem Irene-nel – és most bűntudatot kellett volna éreznem, de nem éreztem. *Enyhe* lelkiismeret-furdalásom azért támadt, amiért *nincs* bűntudatom, de aztán tiszta inget vettem, és frissen vasalt vászonnadrágba bújtam, s közben nem a háború, a pusztítás, az életveszély körül forogtak a gondolataim, hanem egyre csak azon törtem a fejem, miképp használhatnám ki a háború és ennek az egész szerencsétlenségnek a körülményeit arra, hogy sűrűbben láthassam Julie-t. Tagja voltam a Légoltalmi Brigádnak, és ez módot adott rá, hogy úgy tegyek, mintha szolgálatban lennék, s eltűnjek egy-egy éjszakára. Miközben Li felszolgálta a szalonnát és a kolbászt, arra gondoltam, Julie talán tényleg eljátszhatná, mintha beköltözött volna a kórházba. De hol tudnánk találkozni? Ez a jövő nagy kérdése.

Ahogy a villát az utolsó falat konzervkolbászba böktem, sok

minden járt a fejemben, de az a gondolat, hogy a japánok valaha is megszállják Szingapúrt, fel se merült bennem. Úgy éreztem, az óceán felőli japán támadás ötlete azok miatt a 15 collos, fenyegetően a tengerre szegezett ágyúk miatt még rossz tréfának is kevés, s az áthatolhatatlan kaucsukültetvények, amelyek végighúzódnak Malájföld egész hosszában, alighanem alaposan megnehezítenék egy észak felől szárazföldi inváziót készülő, Szingapúrt Johoron keresztül megközelíteni szándékozó japán hadsereg dolgát. Micsoda képtelen ötlet!

A verandán álló reggelizőasztalon volt egy táskarádió, melyet most bekapcsoltam. Éppen a legfrissebb híreket mondták be. „A Kota Baharu térségében partra szállt kisebb japán osztagokat katonáink visszaverték, a város melletti repülőtérre ledobott néhány bomba pedig nem okozott személyi sérülést. A japán gépesített osztagok teljes sebességgel visszavonulnak a tenger irányába, a parton felállított néhány utóvédjüket csapataink erős géppuskatűz alatt tartják" – fejeződött be a kommüniké.

Nagyon helyes! Meghozták a *Malaya Tribune*-t. Az újság valamivel óvatosabban fogalmazott, de abban is az állt, *még ha* sikerülne is a japánoknak megvetniük a lábukat a nyugati partvidék ezüstös homokú strandjain, akkor is előttük állna Malájföld területének a négyötöde, ez az áthatolhatatlan esőerdőkkel borított, a sziámi határtól egészen a Johori-szorosig húzódó majd hatszáz kilométeres szakasz, amelyen alig vezetett át néhány rosszul megépített út, s azok is az egész területen végighúzódó, Malájföldnek afféle gerincet adó s helyenként kétezer méternél is magasabbra emelkedő sziklás hegységek taréján kanyarogtak végig. Elképzelhetetlennek tűnt – és nemcsak nekem, de mindannyiunknak –, hogy el ne lássuk a baját ennek a nyamvadt kis japán seregnek, sőt, hogy akár ízekre ne szedjük őket a

pofátlanságért, amiért egyáltalán idemerészkedtek.

Abban a pillanatban a rendes adást egy komor hang szakította félbe. Feljebb csavartam a hangerőt. Arra kérték a hallgatókat, maradjanak a készülékek mellett, mert fontos bejelentést készülnek tenni. Fogalmam se volt róla, hogy mi következik, a lesújtó hírre, ami néhány pillanat múlva felharsant ebből a személytelen, fekete varázsdobozból, végképp nem számítottam: a japánok lebombázták Pearl Harbort. Az amerikaiak súlyos veszteséget szenvedtek emberéletben. A bemondó hangja, mintha csak az időjárás-jelentést olvasná be, tovább mennydörgött: „Az eddigi jelentések szerint a japán légitámadás során több amerikai hadihajót is telitalálat ért. A nap folyamán rendszeres időközökben további tudósításokat sugárzunk."

Micsoda? Amerikát? A japánoknak elment az eszük! Hogy a francba *vetemedhettek* arra, hogy egyszerre nekimenjenek a földkerekség két legerősebb tengeri hatalmának? Ezek tényleg teljesen megőrültek. Egy egész nemzet készülődött itt a kollektív harakirire.

Julie felhívott az irodában még aznap délután, de csak napokkal később, a hét vége felé találkoztunk, mert Szingapúrban minden a feje tetejére állt. Az első reakciók nagyképű és még mindig hitetlen zavarodottságát felváltotta az egyre mardosóbb kétely. A japánok közben Hongkongot és a Fülöp-szigeteket is megszállták. Az amerikai hadiflottára a legérzékenyebb pontján mértek súlyos csapást. Az első szingapúri légitámadásuknak hatvanegy halálos és száz sebesült áldozata volt.

E légitámadás nyomán mellesleg számtalan megválaszolatlan kérdés került előtérbe. Hol voltak a szirénák, és miért nem volt elsötétítés? Ahogy Julie-val mindketten tanúi voltunk, tiszta,

holdfényes éjszaka volt, de hová lettek a brit vadászgépek? A Krikettklubban összefutottam George Hammondsszal, aki elmesélte, hogy a pilóták már ott ültek a járó motorú gépeikben, készen a felszállásra, amikor az utolsó pillanatban visszavonták tőlük a felszállási engedélyt.

– És ugyan miért? – kérdeztem tőle.

– Nem fogod elhinni nekem – felelte George, – Beijedtek. Nem ám a pilóták, hanem a Brit Légierő tábornokai. És nem is a japánoktól rezeltek be, hanem a saját légelhárításuktól. Attól féltek, hogy mivel a légelhárítósoknak semmi gyakorlatuk, tévedésből a saját vadászgépeinket fogják lepuffantani…

A Krikettklubban óriási volt a hangzavar, a sok piáló hangoskodó egymást kérdezgette, s válaszul rendszerint valami újabb süket mesét kapott. – A légitámadás véletlen szerencse volt a japcsiknak – állította egyikük –, mert minden japán rövidlátó, nem látnak a sötétben, ezért kizárt dolog, hogy a támadás megismétlődjön.

– Ez persze jó nagy marhaság – mondta George Hammonds –, az igazság az, hogy nincs mit bevetnünk a Zero típusú gépeik ellen, de az is tény, hogy ezt a hülyeséget, hogy a japcsik éjjel nem tudnak repülni, az egyik légóoktatáson mondta az előadó. Te érted ezt? – Közben megint megszólalt valaki, hogy a szárazföldön viszont visszavertük a japánokat, amire máshonnan visszakiabált valaki, hogy igen, de tudják-e, hogy azóta Kuantannál is partra szálltak a japánok? – az pedig jóval délebbre van, mint az első partraszállás színhelye, Kota Baharu.

Két italrendelés között mindenki elmondta a véleményét, de a nagy ordibálásban, az egymással szemben álló vélemények, teóriák és érvek bábeli zűrzavarában egyvalamit senki sem említett: az is lehet, hogy nagy bajban vagyunk. Persze, mondták belátóan a

vitatkozók, sor kerülhet újabb légitámadásokra, sőt, a hadihajókról is ágyúzhatják a várost, de hogy a hatalmas haditengerészeti bázissal rendelkező Szingapúrt, amelyet ráadásul még majdnem százezer fős, elit alakulatokból álló hadsereg is véd, a környező felvidéken komoly veszély fenyegesse, tréfának is rossz. – Ha bárki ezzel jön elő, még ha csak viccel is, börtönbe kell csukni – harsogta egy felpaprikázott tartalékos brit tiszt – defetista rémhírterjesztésért.

– Őszintén remélem, hogy igaza van – mondta George, és rendelt még egy kört –, de akkor se hiszem, hogy könnyű dolgunk lesz.

– Most ezt mondod, George, de légy őszinte, te is elhiszed, amit a kommünikében bemondtak, hogy alapvetően nincs nagyobb baj?

– Ugyan már, az hemzsegett a hazugságoktól – csattant fel mérgesen Hammonds. – Gyere arrébb egy kicsit!

Felvettük a sztengáinkat, és elvonultunk egy csendesebb zugba a veranda sarkába. Bal kéz felől a kormányzati épületekre lehetett látni, amelyek fehéren izzottak a bántóan erős napfényben. Szemben épp tamil srácok húzták ki frissen a tekepályák melletti gondosan ápolt, gyomtalanított s zöld selyemhuzatra emlékeztető teniszpályák szegélyvonalait.

– Az isten szerelmére kérlek, nehogy továbbadd, amit most mondok – fogott bele George. – Én nem akarok pánikot kelteni, de ha kíváncsi vagy rá, elmondom neked, hogy mi történt *valójában* Kota Baharunál.

Aztán Hammonds, aki előzőleg egy nem hivatalos eligazításon vett részt a Canning erődben, elmondta, hogy a japánok világos holdfényben szállták meg a tengerpart homokpadjait. A britek ugyan létszámhátrányban voltak, de derekasan harcoltak. Ennek ellenére a japánok még hajnal előtt elfoglaltak két kulcsfontosságú ellenőrző pontot. Ez az első és nagyon fontos ütközet mindezek

ellenére sem állt még vesztésre, amíg mindent meg nem változtatott egy váratlan szerencsétlenség. A város melletti repülőtér még brit ellenőrzés alatt állt, amikor elterjedt a híre, hogy a japánok áttörtek, és már a közelben járnak.

– Az egész csak rémhír volt – mondta Hammonds. – Egyetlen szó sem volt igaz belőle. Mégis, a döntéshozók közül valaki – és ne félj, az *ő* nevét soha nem fogjuk megtudni – elrendelte a repülőtér kiürítését. Amire mindenki hanyatt-homlok menekülni kezdett a legelső gépjárművel, ami a keze ügyébe került. És persze gáláns ajándék gyanánt a derék japánoknak, otthagyták az összes bombát, a gázolajat, a kifutópályákat, mindent, tökéletes rendben a legutolsó szegig.

– De a kommünikében mintha azt mondták volna, hogy a japán gépesített egységek nagy sebességgel visszavonulnak. Mintha szó szerint ezt mondták volna -feleltem.

– Hát persze. Hiszen elvégezték a dolgukat, a csapatokat partra tették, mi a francra várjanak még?

– Ez igazán szörnyű, *én* meg úgy képzeltem, hogy egypár szerencsétlen flótást otthagytak koncnak a parton, a többi japán meg visszamenekült a hajóira.

– Pontosan azt akarták, hogy te ezt hidd – bólogatott keserűen George. – Tudod, ezt hívják úgy, hogy tartani a lelket az emberekben. Gondolj csak bele, milyen jókedvű voltál, amíg össze nem találkoztunk – tette hozzá vigyorogva.

– Gondolom, összeszedték az itteni japánokat, nem? – kérdeztem.

– Azt lefogadhatod. Szerencsére a rendőrség jobban működik, mint a hadsereg. Ma reggel tudtam meg, hogy mi történt. Dickie Dickinson épp azt felügyelte, hogy miképp foglalnak le 45 japán tulajdonú halászbárkát, és épp akkor szedtek össze vagy ezerkétszáz, internálásra szánt japcsit, amikor nem messze a

rendőrkapitányságtól csapódott be egy bomba.

– Kíváncsi lennék rá, vajon Mikit is elkapták-e.

– Na, *őt* aztán biztosan nem kapták el – mondta nagy kuncogással George. – Miki már jó régen lelépett innen. Most tudtam meg, hogy ez a te teniszhaverod, a Miki, főállásban a japán hadsereg ezredese. A *hírszerzőknél* szolgál.

Csütörtök este felvettem Julie-t az Alexandránál. Elragadóan nézett ki, az ápolónői egyenruha vadonatúj szerepben mutatta meg. Csupa vörös, fehér és arany.

– Apám visszajött – mondta. – Jobb lenne, ha nem is látnának együtt minket.

Én már mindent elterveztem az utolsó részletig, még egy pokróc is volt nálam bekészítve a kocsiba. Ahogy elhagytuk a kórházat, megkértem, hogy félig csússzon le az ülésben, és a fejére borítottam a takarót. – Kutya meleged lesz a takaró alatt – mondtam neki jókedvűen –, de majd gondoskodom rólad egyfajta zuhannyal később. – Aztán anélkül, hogy a tudtára adtam volna, hova megyünk, a Tanamerába vittem, a ház mögött leparkoltam a Morrist, és odasétáltunk a nyári lakhoz. Még előző nap szóltam Linek, hogy töltse fel az úszómedencét. Valami nevetséges erkölcsi megfontolás megakadályozott benne, hogy bevigyem Julie-t a házba.

Biztos voltam benne, hogy Li azelőtt mindent tudott Julie és az én kapcsolatomról. A kínai inasok mindig *nagyon* jól értesültek. De akkor se tehettem ki Julie-t Li cinkos mosolyának, ezért előző nap arra kértem, hogy készítsen be egy termoszban hideg vizet, némi whiskyt, vodkát meg egypár szendvicset a nyári lakba. Kit érdekelt, hogy közben mit gondol *magában?*

Az egész nagyon izgalmasnak ígérkezett. De a valóság óriási csalódással járt. Mindig tudtam, hogy Julie irtózik a bujkálástól és a

hazudozástól, mert úgy érzi, beszennyeződik tőlük. Amikor először volt itt velem, ezeket az érzéseket felülmúlta a kaland izgalma, a vad vágyakozás – de azóta sok idő eltelt már. Közben érett nő vált belőle, és bár szerelemmel és gyöngédséggel adta oda magát nekem, éreztem, ő nem boldog, és nem is elengedett.

– Utoljára csináltunk ilyet – fogadkoztam neki. – Én is ugyanúgy utálom ezt a bujkálást, mint te, de muszáj volt, hogy lássalak.

– Mi van a Szerelemklubbal?

– A háború kitörése óta nem láttam Bonnard-t. – Te jó ég, milyen furcsán hangzott ez, hogy „a háború kitörése óta". – Valahogy majdcsak találok valamit – tettem még hozzá.

Volt még valami, ami foglalkoztatott, de erről nem szóltam neki. A klubbeli beszélgetésem George Hammondsszal megerősített a szándékomban, hogy én is beálljak a seregbe. Mostanáig valahogy fel se merült bennem, hogy egyre több emberre lesz szükség. Hiszen ott volt a sok ezer, otthonról ideküldött katona, akik eddig csak morgolódtak, hogy a japánok sohase fogják elszánni magukat a támadásra. És még most is mindenki úgy gondolta – fényesen tanúsította ezt az egyik ezredesnek a kifakadása a klubban –, hogy az angol srácok brit harci morállal és a megfelelő hideg vasakkal felfegyverezve egyszerűen feltörlik a padlót azzal az idevetődött néhány sárga mitugrásszal! Pedig mit is mondott annak idején Jack papa Londonban, mielőtt megházasodtam volna? „Változnak az idők, és ha mi nem tartunk lépést a változásokkal, az események irányítása kicsúszik a kezünkből." Szinte láttam őt magam előtt, ahogy óvva int a Hyde Park Szállóban, engem, az elkallódott fiát, ahogy apai szeretettel abban reménykedik, megértem a figyelmeztetését, s képes leszek rá, ha és amikor bekövetkezik a változás, felismerjem, és férfihoz méltó módon felnőjek hozzá, és

kivegyem belőle a részemet.

Ez volt-e vajon az a pillanat? Tekintve, hogy az aprócska Japán nem gondolhatta komolyan, hogy legyőzze a brit birodalom és az Egyesült Államok egyesített erőit, vajon mi más lehetett valójában ennek az egész csendes-óceáni térségre kiterjedő öngyilkos missziónak a hátterében, mint a hagymázas hódítási vágy? Talán csak demonstrálni akarták minden ázsiai nevében, hogy vége a fehér ember ezredéves vezető szerepének? Vajon ezért indították el ezeket az elszórt, brutális támadásokat, hogy figyelmeztessenek, sőt, hogy megbosszulják az időtlen idők óta némán eltűrt megaláztatást?

Lehet, hogy ebben az egészben legalább akkora szerep jut a szimbolikus gesztusnak, mint magának a győzelemnek? Éppen úgy, mint amikor az amerikai Dél béklyóba vert rabszolgái támadtak rá a gazdáikra, fittyet hányva a borzalmas bosszúnak, amiről pedig biztosan tudták, hogy bekövetkezik?

Eszem ágában sem volt tengerentúli szolgálatra jelentkezni, most hogy Julie a közelemben volt, meg végképpen nem, de zavaros módon mégis úgy éreztem, muszáj tennem *valamit*. Olyan tévképzeteim nem voltak, hogy a japánok valaha is bevonulnának Szingapúrba – már a puszta gondolat is nevetséges volt! De ki tudja, talán *minden egyes* katona számít háború idején. És mivel fiatal vagyok, pörgettem magamban tovább a gondolatot, egészséges, ráadásul gügyögök valamit kínaiul, és folyékonyan beszélek malájul, biztosan hasznomat vennék valahol ebben a háborús szituációban.

De a cudar helyzet és a sürgető szükség ellenére egyáltalán nem bizonyult könnyű vállalkozásnak, hogy önkéntesnek jelentkezzem a seregbe, még úgy sem, hogy tuanként meg tudtam mozgatni egy-két szálat, s végül így sikerült egy toborzó ezredes színe elé kerülnöm, aki az Adelphi Szálló egyik lakosztályában ütötte fel a hadiszállását.

– Sokra értékelem a hazafiasságát – fogadott az egykedvű s

kissé mesterkélt stílusú Chalfont ezredes. – Igazán derék dolog magától, hogy jelentkezik. De látom, maga az utolsó Dexter, aki megmaradt a családi vállalkozásban. Gumi, ón és szállítmányozás, nemde? Ugye tudja, milyen fontos, amit csinál?

– Süket duma, ezredes úr. Van két príma hivatalnokom, Ball és Rawlings, akik minden további nélkül ellátják a teendőket. Úgysincs más dolgunk, mint hogy vakon teljesítsük a kormány és a hadsereg utasításait.

– Ha jól látom, benne van a Légoltalmi Brigádban? – mélyedt bele a kitöltött jelentkezési lapomba.

– Igen, bár az inkább az *idősebb* férfiaknak való – feleltem türelmesen. – És mit gondol a nyelvtudásomról? Jobban tudok malájul, mint angolul, és a kantoni is jól megy. Biztosan akad valami, ahol…

– Kemény dió – dörmögte az orra alatt.

– Miért, nincs *szükségük* katonákra, ezredes úr?

– Akár hiszi, öregem, akár nem – nincs. Gumi? Az kell. Ágyútöltelék? Nem, arra semmi szükség. Nagyon sajnálom. Maga pillanatnyilag az egyik hadiágazatban dolgozik. Az ügy szempontjából az egyik legfontosabban. Persze sose lehet tudni. Mindenesetre fölveszem a nyilvántartásba.

Kicsörtettem az Adelphiből a perzselő napsütésbe, és csak úgy forrt bennem a düh, ahogy elhaladtam a Memorial Színház előtt. – Hülye piperkőc – morogtam magamban. A Krikettklub söntésében már várt rám Hammonds.

– Az isten szerelmére, George – fakadtam ki mérgesen, ahogy megpillantottam –, ha ilyen másodosztályú pancsereket küldenek ide, akkor a Mindenható legyen irgalmas Malájfölddel. Mi a franc bújt ezekbe? Egészséges vagyok, és ütőképes. Nem kell nekik a katona?

Jó öreg George. Szép nyugodtan letette a frissen előkészített playeres dobozt a pultra, megtisztította a szemüvegét, aztán visszahelyezte az orrára, és a sztengás pohara karimája mögül rám pillantott.

– Ki tudja, talán úgy gondolják, nem lesz rá idejük, hogy kiképezzenek.

Visszatekintve be kell látnom, hogy én éppúgy előítéleteket tápláltam a hadsereg tisztjeivel szemben, mint ők a „naphosszat whiskyt vedelő" ültetvényesekkel kapcsolatban. De azokban az időkben mintha hiánycikk lett volna a racionális gondolkodás. Ezért most csak ennyit feleltem:

– Na, mindegy, én megtettem, ami tőlem tellett. – Letöröltem az izzadságot a szemöldökömről. Fülledt, forró nap volt, rendeltem még egy sztengát George-nak és egy Tiger sört magamnak. Amint lenyeltem az első, élvezetesen hosszú, habos kortyot, az anyag máris megjelent verejték formájában a nyitott ingem alatt. – Annyit mondott csak, hogy nyilvántartásba vesz – meséltem gúnyosan –, de akármibe lefogadom, hogy soha többet nem látom azt a nyavalyást.

Aki nem volt ott Szingapúrban, annak valószínűleg nem könnyű elképzelnie azt a káoszt, ami kitört a városban a háború első hetében. Fájdalmasan érintettek mindannyiunkat az egymást követő csapások, a háború okozta veszteségek, de az elevenünkbe igazán a bűntudat hasított – aminek amúgy köze sem volt a lehetséges vereségtől való félelemhez –, amiért mi, ennek a nagyszerű, nemes városnak a lakói hagytuk, hogy ez a vész tökéletesen felkészületlenül érjen minket. És persze bántott a csalódottság is, mert nem más: a saját kormányunk és a tábornokaink vezettek félre bennünket, ők ringattak minket a hamis biztonság érzetébe. És azért is kínzott minket a lelkiismeret-furdalás, mert a polgári előkészületek – a

légóbunkerek, a közlekedőárkok, az elsötétítés meg mind a többi – éppoly sajnálatosan kezdetleges állapotban voltak, mint a katonai felkészülés. És ezt mindenki tudta, nemcsak itt, Szingapúrban, hanem szerte egész Malájföldön.

De hát nem könnyű árkokat ásni, amikor közben a kormány azzal riogatja az embereket, hogy ezzel csak a szúnyogoknak lesz több keltetőhelye. És miképp tanulja meg az ember a sebkötözést, ha a parancsnokok csak kinevetik, és újra meg újra biztosítják afelől, hogy szigetállamunk észak felől támadhatatlan, tengeri inváziót pedig a tiszteletet parancsoló, 15 collos ágyúerdő miatt nem fog sor kerülni. De hiszen még a gondolat is nevetséges, hogy bármi veszély fenyegetne! Ezt maga a kormány mondta.

És mit gondolhattunk a katonai vezetőinkről, akiknek némelyike egyszerűen csak idegesítően vaskalapos volt, mások meg simán hülyék? Tudom, hogy nem csak én álltam tanácstalanul a bohóckodásaik előtt. Talán még így is tápláltam volna illúziókat, ha egy különleges véletlen folytán meg nem hívnak megfigyelőként a Haditanács egyik ülésére, azért, hogy szükség esetén megválaszoljam a gumi- vagy az önellátással, illetve szállítmányozással kapcsolatban esetleg felmerülő kérdéseket.

A Haditanács mindennap összeült, és láthatóan civil szakértőket is bevontak, ez az ülés mégis életem egyik legnyomasztóbb élménye lett. Nem bírtam volna elképzelni, hogy felelős pozícióban lévő vezetők így járjanak el. Bár még mindig Sir Stenton Thomas volt a kormányzó, Churchill ideküldött külügyi megbízotti rangban, lényegében a kormányzó felügyeletére, egy Duff Cooper nevű embert. Az egyesített haderő főparancsnoki tisztségét Sir Robert Brooke-Popham vezérkari repülő tábornagy töltötte be, és először majdnem harsányan fölnevettem, amikor észrevettem, hogy miközben Thomas és Duff Cooper véget nem érő szócsatái

folynak, Brooke-Popham békés szundikálásba merül. (Később megtudtam, hogy a tábornaggyal az ilyesmi sűrűn előfordul, hogy a legkisebb kínálkozó alkalomra is azonnal elalszik, és hogy ettől a szokásától Duff Cooper, aki éles eszű és éberen figyelő típus, valósággal a falra mászik.) Aztán Brooke-Popham váratlanul felébredt, és végighallgatott egy hosszas diskurzust arról, hogy kinek van joga parancsot adni, és kinek kell szót fogadnia. Akkor udvariasan, de igen határozottan közölte, hogy ő az utasításait a Vezérkari Főnökségtől kapja, nem pedig Duff Coopertől.

– És ezen a jövőben sem áll szándékomban változtatni – tette még hozzá.

– Önön kívül egyszerűen nem ismerek senkit, aki ennyire elrettentő példáját adná a régi iskolának – vágott vissza szinte fuldokolva a méregtől Duff Cooper.

– Na, ez övön aluli volt – dörmögte nyugodt mosollyal Brooke-Popham.

Stenton Thomas végül Brooke-Popham segítségére sietett, ami egyúttal azt is jelentette, hogy attól fogva ő és Duff Cooper esküdt ellenségeivé váltak egymásnak. (Thomas ezt meg is erősítette az egyik barátjának, akinek azt mondta: „Érkezésétől egészen addig, amíg kinevezték a Haditanács elnökének, Duff Cooper végtelenül kellemes ember benyomását keltette; utána meg épp az ellenkezőjét.”)

Meglehetős kiábrándultsággal hagytam el a magas rangú méltóságok iszapbirkózásának eme színhelyét, és rosszkedvemet csak fokozta, hogy aláírattak velem egy titoktartási nyilatkozatot, úgyhogy még az olyan barátaimnak, mint George Hammonds, se mesélhettem el semmit a tapasztaltakról. Az utcára kilépve megcsapott a hirtelen hőség, és elvakított a tűző nap, miközben az autóparkoló felé vettem az irányt, hogy a Krikettklubba hajtsak. Még

szerencse, hogy volt ideje a mérgemnek elpárolognia, volt egy lélegzetvételnyi szünet, mielőtt megtudtam volna, hogy épp abban az időben, amíg én a politikusaink és katonai vezetőink veszekedését hallgattam ezen az első szerdán, két olyan halálos csapás elé néztünk, ami végképp tönkreteheti a városban a közhangulatot.

A háború még csak három napja tartott. Akkor bekövetkezett az első csapás: japán erők támadást intéztek Pinang-sziget ellen, Malájföld *keleti* partvidékén, jókora távolságra az első, nyugati parti japán partraszállás színhelyétől. Ennek a gyönyörű, eldugott, Szingapúrtól nagyjából 600 kilométerre északra fekvő szigetnek a fővárosában, Georgetownban telitűzdelték az utcákat a napiparancs vastagon szedett szövegével: „Felkészültünk, a védelmi erődítmények készek, és kipróbáltuk őket. Elszánt a védelmünk, és hatásos fegyver van a kezükben."

Istenem, csupa ostoba hazugság! Amikor a japán bombázók megjelentek az égen, a védelmet két darab, 2,5 kilós lövedéket kilövő légvédelmi üteg képviselte. Az égbolton híre-hamva sem volt brit vadászgépeknek, és több mint ezren haltak meg, akik közül sokan az utolsó leheletükig vártak rá hiába, hogy a britek valóra váltsák az ígéreteiket. És amikor a brit lakosság – a katonai parancsnak engedelmeskedve és magukra hagyván az ázsiaiakat – az éjszaka folyamán kereket oldott, szépen otthagytak mindent ajándékba a japánoknak: a pinangi rádiót rendben feltöltött akkumulátorokkal, egy olajfinomítót, teli olaj- és benzinraktárakat és rengeteg hajót.

Bizonyos értelemben Pinang elvesztésétől még jobban elképedtünk, mint a másik katasztrófától, amely később, de még aznap bekövetkezett. Épp a Krikettklubba értem már, és a verandán egy nyugágyban ültem, lábamat kinyújtva a kitolható lábtartón pihentettem, amikor hirtelen arra lettem figyelmes, hogy a rádióban szóló zenét valami beszéd foszlányai váltják fel. A Krikettklub

mindig nagyon zajos hely volt, de most hirtelen csend támadt, és a mögöttem lévő teremben a légy zümmögését is hallani lehetett, miközben a rádióban egy hang bemondta, hogy a brit hadiflotta két büszkeségét, a *Prince of Wales*t és a *Repulse*-t japán harci repülők elsüllyesztették.

A bénult csend még vagy további fél percig tartott, akkor az egyik idősebb klubtagnak kiesett a pohár a kezéből. Mintha futóversenyen dördült volna el a startpisztoly, a csörömpölve szilánkjaira hulló pohár úgy indította el az izgatott beszélgetést. Egy számomra ismeretlen öregember, valószínűleg valamelyik tiszteletbeli tag, odalépett tőlem nem messze a zöld korlátho z, és kibámult a padangra. Aztán felém fordult, biccentett, és amikor megszólalt, mintha nem is hozzám beszélt volna, mintha csak megelégelte volna, hogy magába fojtsa kikívánkozó gondolatait. – Néhány nap leforgása alatt a japcsik megbombázták Szingapúrt – motyogta maga elé –, elfoglaltak egy stratégiai fontosságú repteret, megszállták Pinangot, és elsüllyesztették a két legnagyobb hadihajónkat. Jézusom! Itt valami nagyon nincs rendjén.

Paul jóvoltából péntek este ismét találkozhattam Julie-val. Kétségem se volt afelől, hogy Paul pontosan tudja, mi történt kettőnk között azon az utolsó békebeli vasárnapon, hiszen ismerte a múltunkat, és nőügyekben sem volt kezdő, úgyhogy aligha gondolhatta, hogy a Sea View előtt üldögélve a tengert nézegettük egész vasárnap délután. Mégiscsak ennyit mondott: – Julie megállás nélkül dolgozik, de péntek este történetesen szabad, és alaposan ráfér egy kis kikapcsolódás. Mit szólnál, ha mind a hárman a Rafflesnél vacsoráznánk?

Julie Paullal együtt érkezett, hófehér, hosszú ruha volt rajta, nagyszerűen kiemelte a bőre sápadt aranyszínét és a fekete haját. Ékszer gyanánt csak egyetlen vastag, lapos aranyláncot viselt.

Péntek este lévén, Paulon és rajtam is oxfordi rövid zakó és csokornyakkendő volt. Nem csókoltam meg Julie-t, még puszit se nyomtam az arcára, mert most a Raffles Szállóban voltunk, a szigetállam pletykaközpontjában. Sztengákat rendeltünk, aztán kényelmesen elhelyezkedtünk, hogy kiélvezzük ezt az estét ebben a zsivajgó, díszes szállodában, ahová azóta jártunk, hogy elkezdtünk gyerekkorunkban táncórákat venni, s amely most nagyon igyekezett, hogy méltónak bizonyuljon a maga választotta mottóhoz: „A kiszolgálás zavartalanul folyik."

A négyszögletű asztalokat a hatalmas táncparkett körül helyezték el, és az egyik sarokban jó néhány összetolt asztalból egy hosszút szerkesztettek, amelynél egy lármás, harminctagú társaság foglalt helyet. Ahogy beléptünk, a zenekar épp rázendített a „Happy Birthday"-re, a társaság tagjai pedig a magasba emelték a poharaikat, miközben egy kínai pincér behozta a fehér, sok kis gyertya fickándozó fényében úszó születésnapi tortát. A terem túlsó végében, a Hosszú bár pultjánál két férfi vitatkozott valamin fennhangon; napbarnított bőrük és esetlen mozgásuk arra engedett következtetni, hogy mindkettő ültetvényes. Tőlük nem messze, hölgyek társaságában álldogáló, kimenő egyenruhába öltözött tisztek sötét pillantásokkal méregették őket, de ezt az enyhén kapatos két ültetvényes aligha vette észre.

A vezetőség láthatóan becsületbeli kérdést csinált belőle, hogy ne engedje, a japánok belerondítsanak ennek a szép estének a hangulatába. A hatalmas, fedett verandán minden egyes asztalt orchideákkal díszítettek fel. A verandán túl a gyep most is éppolyan gondosan nyírt volt, mint máskor, s az utazópálmák is ugyanúgy integettek legyezőszerű leveleikkel, mint azelőtt. A háború előtt a kertben mindig díszkivilágítást élvezhettünk esténként, s a táncterem elülső részét nyitva tartották a tenger felé. Most viszont

elsötétítés volt, s az ajtókat behajtották, úgyhogy a tucatnyi halkan berregő ventilátor ellenére is hamarosan dőlt rólam a verejték. Paul persze változatlanul úgy festett, mint akit skatulyából húztak ki. Neki mintha sohasem lett volna melege, a ruháin sohasem volt egyetlen gyűrődés, ő folyton nyugodtnak és hűvösnek tetszett, azzal az enyhén gunyoros mosollyal a képén.

– A te ötleted volt ez az este? – kérdeztem Julie-tól, miközben andalogva végigtáncoltunk egy lassú foxtrottot, amelyhez a Hosszú bár melletti emelvényen játszó Dan Hopkins és zenekara szolgáltatta a muzsikát.

– Hát persze – suttogta. – Mindenképpen látni akartalak, még ha csak így, nagyközönség előtt is.

– Próbáltam valami helyet találni kettőnknek, de semmire se jutottam. Még mindig otthon laksz?

Bólintott.

– De az Alexandrában azt mondták, ha be akarok költözni, semmi akadálya, amúgy is indokolná a közlekedési káosz.

– Apád mit szólna hozzá?

– Most, hogy háború van, belenyugodott a női emancipációba.

– És ha… – bukott ki belőlem, ami a fejemben motoszkált – mégis találnék valamit, mondjuk, valami lakást? Akkor, mondd meg őszintén, képes lennél rá, hogy a családnak azt mondd, beköltöztél az Alexandrába, közben meg… ?

– Éljek veled, egy nős emberrel? – A világon semmi csudálatosabbat nem ismertem, mint Julie-nak ezt az őszinte, lelkes és közvetlen egyenességét. – Ha megkérsz rá, megteszem – mondta nemes egyszerűséggel, aztán huncut mosollyal még hozzátette és szerintem annak se lesz akadálya, hogy mindig épp szolgálatban legyek, ha valami kíváncsiskodó keresne telefonon. – Egy kicsit elgondolkozott, aztán így folytatta: – De azért van itt valami. Tudod,

egy dolog eltöltenünk együtt egy éjszakát Tasek Layangban. Ha *összeköltözünk*, az azért már egy következő lépés. Egyrészt nagyon nehéz titokban tartani, másrészt ez már *mindenkit* érint, téged – és Irene-t is.

Néhány pillanatig nem szóltam egy szót se, aztán a lassú tánc közben azt súgtam a fülébe.

– Bárcsak ne jöttél volna elő ezzel! Én épp *elfeledni* igyekszem mindent. Ugye, ismered azt a szakállas mondást, hogy élj a mának?

Éreztem, ahogy a karja lassan, feltűnés nélkül, nehogy észrevegyék a körülöttünk táncolok, szorosabbra fonódik a vállamon.

– Ez itt most a mának élés, Johnnie. És – közben odamosolygott valami ismerősnek a vállam fölött, és mindvégig úgy tett, mintha az időjárásról beszélgetnénk – ne félj semmitől. Ha vége a háborúnak, ennek is vége.

– És mi lesz, ha én másképp gondolom? Lehet, hogy nekem nem lesz kedvem véget vetni neki.

– Nem lesz más választásod, kedvesem. Háború idején meg lehet úszni a gyilkosságot, de utána már nem.

– De hiszen minden *megváltozik*. Nem veszed észre? Még ha győzünk is, mire a csapatok is kivonultak innen, Szingapúr soha többé nem lesz az, ami volt, akkor sem, ha brit marad. Nem úgy lesz semmi, ahogy régen volt.

– Majd meglátjuk – mondta szeretetteljesen. – Új nevet találtam neked. A „Démoni Dexter” nem illik rád. Inkább az „Álmodozó Dexter”, igen. Szeretem az ábrándos férfiakat.

Visszakísértem Julie-t az asztalunkhoz. *Soha* nem gondoltam arra, hogy felrúgjam a házasságomat, hogy kettészakítsam a családomat. Mindig is szerelmes voitam Julie-ba, de hogy faképnél hagyjam Bengyt… és talán még az öccsét is? Ez bizony nem

akármilyen elhatározás lett volna. Mégis, szerettem volna többet találkozni Julie-val, nem csak ilyen alkalmi együttléteken; arra vágytam, hogy a karjai közt ébredjek, hogy együtt reggelizzünk.

Azelőtt szerettem volna feleségül venni Julie-t – megannyi megvalósíthatatlan álom. De most mi lenne, ha kihasználnák a háború kiszámíthatatlan játékait, és legalább *úgy tennénk* egy ideig, mintha férj és feleség volnánk?

– Rendben van – súgtam oda neki a következő táncnál –, megpróbálom beérni azzal, ami van: a mával. De fohászkodom az éghez, hogy örökké tartson.

– Hogy tudsz ilyen szörnyűséget mondani?

– Mit csináljak, szeretlek. És keresni fogok neked egy lakást. Azt akarom, hogy minden a legtisztább legyen körülötted, szóba se jöhetnek a rossz hírű kis garniszállók. Majdcsak kialakul valami.

Ami azt illeti, még aznap éjjel kialakult valami, japán közreműködéssel. Az este elég vontatottra sikerült, hiába volt ott velem Julie, mégse volt szívem véget vetni neki. Az elsötétítés miatt alig láttuk egymást. Alig néhány pár táncolt a hatalmas parketten, és ment az erőltetett viccelődés, helyenként fel-felkiáltott valaki, amikor összeütköztek – *Tudtam,* hogy csak te lehetsz ezekkel a 49-es lábakkal! – Legtöbbünknél vékony kis ceruza-elemlámpák voltak, hogy alá tudjuk írni a számlát, amikor kihozza a pincér. De barátságtalan dolognak éreztem, hogy Julie-val folyton táncolni menjek, s közben Pault otthagyjam egyedül a félhomályban.

Az estének minden átmenet nélkül a szirénák vijjogása vetett véget. A pincérek azonnal kifutottak a teremből. Láttam, ahogy a születésnapos társaságból az egyik férfi felkapja a torta mellett álló whiskysüveget, és nagyot húz belőle. Aztán még egy nagy kortyot nyelt az italból, mielőtt futva elindult volna a kijárat felé. Ezután szinte azonnal meghallottam a bombák süvítését, de valahonnan

távolabbról jött a hang. A maradék fények is kialudtak.

– Gyere, menjünk, Paul! – fordult ösztönösen a bátyjához Julie. – Mindig nagyon rossz érzésem támad, ha apa egyedül van otthon.

– Én is aggódom – kiabáltam túl a zajt. – Jack nagyapa is egyedül van a Tanamerában.

Paul is, én is a Beach úton, a Raffles és a tengerpart közötti parkolóban hagytuk az autónkat.

– Vidd te haza Julie-t – kiáltotta oda Paul figyelmesen –, majd a kapunál találkozunk. – Amikor jobbra befordultam a Bras Basah útra, hallottuk, hogy megint hullanak a bombák.

– Nem *féltem* apát – kapaszkodott bele a karomba Julie. – Egyszerűen csak nem szeretem, ha egyedül van. Te is így vagy Jack nagyapával, igaz?

Csak bólintottam szótlanul, és a koromsötét utat fürkésztem a kocsi előtt. A legtöbb utcai lámpa nem égett, s a hold is csak sápadtan világított. Szinte már el is felejtettem azt a tűzijátékra emlékeztető első éjszakát, amikor a legelső bombázás volt, most nagyon kellett figyelnem. A North Bridge úti kereszteződéshez érve lelassítottam, és kis híján kiestem a kocsiból, amikor a váratlanul megszólaló légvédelmi ütegek össztüzétől majdnem szétrepedt a dobhártyám.

– Annyi ágyú van a katedrális kertjében – ordítottam torkom szakadtából –, hogy a holtak is felriadnak a hangjukra!

A forró éjszakai levegő hirtelen megtelt hangokkal és a Szingapúr folyó felől felénk áramló lőporszaggal.

Ágyúdörgés, kiáltások és sikoltozás zavaros összevisszaságban, mintha egyszerre hallanánk egy chicagói mészárszék gépsorának monoton kattogását és a sivalkodó disznók halálsikolyát. A hangzavaron időnként a többinél is vészjóslóbb, kromatikusan mélyülő, fütyülő hang kerekedett felül; aztán nyomában az a

szívszorító, örökkévalóságnak tetsző fél másodperc, míg felhangzik a tompa puffanás, s amíg még lehet találgatni, vajon közel vagy távol csapódik-e be, s szabad még mindenkinek fohászkodnia (hazudik, aki be nem ismeri), hogy „Istenem, csak ne engem találjon el!” A lármát kaotikus mozgás kísérte, vakon, kétségbeesetten, céltalanul, sivalkodva futkározó páriák árnyai, ahogy alakjuk a felvillanó torkolattűzben a koromsötét házfalakra vetült.

Amikor a Victoria utca kereszteződéséhez értünk, egy ódon, kivilágítatlan tűzoltóautó vágott át előttünk úgy, hogy kis híján belénk jött, a csengői ugyan szóltak, de az általános lármában alig lehetett hallani őket. Paul kocsijának a nyomát se láttam, nem mintha számított volna, majd úgyis találkozunk Szungék kapuja előtt. Nem volt ok a félelemre, a bombák hallhatóan jó messzire hullottak tőlünk. Felötlött bennem, vajon a japánok nem a MacRitchie-víztárolót vették-e célba.

A következő sarkon, a Bencoolen utcánál megállított bennünket egy elemlámpás katona. Katonai rendészeti karszalagot viselt.

– Mi az istent keresnek maguk itt ilyenkor? – üvöltött ránk. – Azonnal menjenek le az óvóhelyre! Tilos a kijárás.

– Az elemlámpa-használat is tilos – kiáltottam vissza elhamarkodottan. – Vagy szeretné, ha a japcsik látnák, hogy hol vagyunk?

Az arcomba világított a lámpával, meglátta a elegáns zakót és a csokornyakkendőt.

– Okoskodsz, mi? Pont az ilyen hozzád hasonló majmok a ficsúr zakójukban azok, akik ajándékba fogják adni Szingapúrt a japcsiknak. Szállj ki a kurva kocsiból!

Éreztem, hogy Julie figyelmeztetőn a térdemre teszi a kezét, int, hogy őrizzem meg a hidegvéremet, különösképp, mivel ebből a helyzetből nem jöhetek ki győztesen.

– Figyeljen ide, őrmester, csak a hölgyet szeretném hazavinni – igyekeztem udvariasnak lenni. – Itt lakik nem messze, az út végén. – A katona most Julie felé fordította a lámpát az utasülésre, és a fénycsóvát megpihentette az arcán. A visszaverődő fényben tisztán láttam, ahogy pimaszul fixírozza Julie-t.

– Vagy úgy! Értem én. Egy kis nyalánkság vacsora után… Na, húzzanak innen! – aztán még felém fordulva hozzátette: – Remélem, te is megkapod a magadét. Mert kurvára rád férne, baszd meg.

Abban a szempillantásban, amikor már úgy éreztem, rögtön behúzok neki egyet, bomba robbant. Talán a Jalan Besaron vagy a Serangoon úton csapódhatott be. Az egy helyben álló Morris valósággal felugrott a levegőbe. Miközben a nyitott ablakon bekönyöklő katona egyensúlyát veszítve hanyatt vágódott, én sebességbe kapcsoltam az autót, és elporoltam onnan. – Hogy mer ez a szemétláda ilyen hangon beszélni az én egyetlen Julie-mmal? – majdnem elsírtam magam.

Julie vezetés közben is odahajolt hozzám, gyöngéden szájon csókolt, és vigasztalóan azt súgta a fülembe: – Ne törődj vele.

A Selegie útnál jobbra akartam kanyarodni, de az Orchard úti kereszteződést három mentőautó zárta el. Láttam, hogy feljebb, a következő kereszteződésnél, a Bukit Timah útnál nagy tűz tombol. Szirénázva újabb mentőautó száguldott el mellettünk. Amikor megálltam, egy légós jött oda hozzánk, sisakkal a fején, amiből pedig nem sokat osztogattak az önkénteseknek.

– Nagy baj van? – kérdeztem.

– Elég nagy. – Udvarias volt, és mintha ismertem is volna valahonnan. – Próbáljon hazajutni, amilyen gyorsan csak tud. – Mit volt mit tenni, le kellett térnem az Orchard útról. Megkerültük a kormányzati negyed épületeit, aztán rátértünk a Clemenceau

sugárútra, amíg el nem értük a Bukit Timah utat.

– Mindjárt otthon vagy… – akartam mondani, de elállt a szavam. Egyenesen előttünk, az út bal oldalán lángok csaptak a sötét égboltra. Minden ok nélkül a gyerekkorom november 5-ei máglyás ünnepségei jutottak az eszembe, amikor mindig hatalmas tüzeket raktunk a vidéki angol tájban. A Bukit Timah utat végig elegáns paloták szegélyezték, amelyek mind hatalmas kertek mélyén húzódtak meg, és amikor bekanyarodtunk a Clemenceau sugárútról, a fáktól nem lehetett pontosan látni, hol tombol a tűz.

– Siess, drágám! – kérlelt Julie, amíg hirtelen csikorogva le nem fékeztem, mert a kocsi első kerekei máris ráfutottak egy újabb tűzoltóautó összetekeredett vizestömlőire. Ez is elállta az utat.

– Ez a mi házunk! – kiáltott fel Julie.

– Ne aggódj, ez nem a ti házatok – feleltem neki. – De innen már csak gyalog tudunk továbbmenni. – És ahogy kikászálódtunk az autóból, mint a villám, úgy csapott belém a felismerés. – Te jóságos isten! A Tanamera ég! Jack nagyapa!

A terjedelmes birtokon álló Tanamera még a környező házaknál is mélyebben húzódott meg a fák mögött, ezért nem lehetett látni a tüzet. Csak a fák egyenetlen, sötét sziluettje mögött viliódzó vöröses fény figyelmeztetett, ez a giccses naplementét idéző derengés, ami a megszokott zárójelenete volt az akkoriban sokat játszott FitzPatrick-féle útifilmeknek.

A Szung-rezidencia kapubehajtója vagy 300 méterrel közelebb esett a miénknél, és Paul már ott várt ránk.

– Még nem mentem oda, hogy megnézzem – mondta –, de egy tűzoltótól tudom, hogy a házat magát nem érte találat. A ház mögötti melléképületeket meg a szolgálók szállását találta el egy bomba. De te csak siess haza, Johnnie. Julie-t nyugodtan rám bízhatod.

– Azt nem tudod, mi van Jack nagyapával?

Megrázta a fejét. Elköszöntem, és röpke csókot nyomtam Julie ajkára, megfeledkezve róla, hogy Paul is ott áll. Nem, nem is feledkeztem meg róla – egyszerűen nem érdekelt.

A kapunk előtt, mint valami fantom a kialvóban lévő tűz vörösen izzó hátterében, ott állt kitárt karral, alsóingben, a végsőkig kétségbeesve, elveszetten Li, mintha segítségért indult volna. Ahogy meglátott, kiáltozni kezdett.

– Tuan! Tuan! Elvitték a Jack nagyapa tuant!

– Mit beszélsz te itt összevissza? – Megpróbáltam elrohanni mellette.

– De nincs neki baja – kiáltotta Li. – Nem kell aggódni.

– Mi az, hogy *elvitték?* A nagyapámat! Mi történt? Miért kellett elvinni?

– Bomba találta el ház mellett. Jack nagyapa nagyon felizgatta, nevetett, tetszett neki egész. Csak nevette, nevette, de tűzoltók mondják, nem jó öreget egyedül hagyni.

Megnyugodtam. Egy pillanatra már azt hittem, végzett vele a nagy ijedség. De miközben megkönnyebbülten sóhajtottam egy nagyot, rájöttem, hogy Li egyáltalán nem beszél butaságot. Az istenit, hogy hagyhattam egy tolószékes öregembert magára ilyen körülmények között! Persze az önvádaskodás nem volt egészen jogos, hiszen dolgoznom csak el kellett járni napközben.

– Te jól vagy, Li? És a többiek? Senki sem sérült meg?

– Mindenki jól van, tuan. Ház is oké. Csak a hátsó épület hal meg lángban.

– Ki halt meg? – Azt hittem a személyzet valamelyik tagjáról beszél.

– Nem. Mindenki oké. Csak épület meghal. Tanamera oké.

Vajon hová lett Jack nagyapa? Eltűnődtem. Nyilván szétvetette

volna a méreg, ha úgy bántak volna vele, mint egy nyomorékkal! Meg kellett keresnem. Akkor döbbentem rá, hogy még mindig abban a sáros latyakban toporgok, amit a lyukas tűzoltófecskendőkből kicsorgott víz okozott a kapu előtt. A kiérkező tűzoltók ledöntötték a kerítést, hogy minél gyorsabban a hátsó épületek közelébe férkőzhessenek a tűzoltóautókkal, s a kocsik kereke mély árkot vájt a pázsitba meg papa féltve őrzött indiai nádágyásaiba. Azon kaptam magam, hogy magamban beszélek. – Édes istenem! Itt bizony elszabadulna a pokol, ha ezt Jack papa meglátná. – Ahogy nekiiramodtam a kavicsos úton, kis híján feldöntöttem egy rövid, fehér szakállú embert.

– Wilf ! – kiáltottam. – Mekkora a baj?

Wilf Broadbent hivatásos tűzoltóparancsnok volt, akit most megkértek rá, hogy vállalja el a Kiegészítő Tűzoltóság vezetését is, ezét a lényegében önkéntes alakulatét, melyet a háború esetére alakítottak meg, amiről úgy gondolták, úgysem fog kitörni. Wilf már az elmúlt napokban is kitűnő munkát végzett. Igazi profi volt, és hosszú évek óta jó ismerősünk.

– Hol van Jack nagyapa? – kérdeztem tőle.

– A Központi Kórházban. Nagyon mérges volt ránk, de nem hagyhattuk itt egyedül.

– Megyek, most rögtön meglátogatom.

– Nem sok értelme van, Johnnie. A mentősök adtak neki valami nyugtatót. Meg különben is ráfér egy kis pihenés. Tudja, egy ilyen öregembernek iszonyú megrázkódtatás az ilyesmi. Reggelig biztosan nem tér magához.

– És a ház?

– Nem esett benne komoly kár. És valami csoda folytán a hátsó épületekben sem volt épp senki, különben mind odavesztek volna. A házat nem érte találat, de én azt javasolnám, ne töltse itt az éjszakát,

jobb lesz, ha átvizsgálják előbb, nem szenvedett-e valami szerkezeti sérülést. Végül is szép kort megért már, tudja.

Egy nyomorúságos éjszakát követően, miután – Wilf tanácsára fittyet hányva – nem sok sikerrel megpróbáltam a Párlakban aludni, reggel az első utam a Központi Kórházba vezetett Jack nagyapához. Rettegtem tőle, hogyan fogom neki megmondani, hogy nem jöhet haza a Tanamerába, de meglepetésemre jóval higgadtabban fogadta a híreket, mint vártam.

– Csak egypár méter hiányzott hozzá – mondta nagyokat kuncogva –, és most nem kellene jó reggelt kívánnod nekem. De ne félj, amint megerősödtem kicsit, rögtön hazamegyek.

Nem igazán tudtam, mitévő legyek vele. Arról szó se lehetett, hogy az egyre gyakoribb és egyre pusztítóbb bombázások közepette újra egyedül hagyjam otthon.

– Nem szívesen mondom ezt neked – fordultam hozzá –, de az az érzésem, hogy a jelenlegi körülmények között… szóval egyelőre jobban a gondodat tudják viselni itt. – Azt végképp nem mertem elkotyogni neki, hogy a magánhasználatú szobában, ahol elhelyezték, nem sokáig lesz egyedül. Julie-tól rengeteg rémtörténetét hallottam arról, miként kényszerülnek telizsúfolni a kórház folyosóit a sebesültekkel. Úgy döntöttem, ezt a problémát majd akkor beszéljük meg, ha felmerül. – Mindennap be fogok jönni hozzád – mondtam neki, amire kissé megilletődötten azt felelte:

– Az nagyon jó lesz, öcskös. – Csak jóval azután, hogy kijöttem a kórházból, kezdett el derengeni, hogy Jack nagyapa tényleg nagy sokkot szenvedett. Az a bomba, amely lerombolta a szolgák szállását, meglehet, csak egy kisebbfajta volt, de átkozottul közel csapódott be, és nagyapa tisztában volt ezzel. Hosszú évek óta nem akadt semmi, ami ilyen hatékonyan lehűtötte volna a vén tigrist egy

időre.

Rengeteg volt a tennivalóm. Táviratoznom kellett Jack papának. Végül is nem történt nagy baj, a Tanamerát nem érte találat, mégis be kellett számolnom neki róla, hogy az apját rendben ellátják a Központiban. És azt is el kellett mondanom neki, hogy – egyelőre legalábbis – én se maradok a Tanamerában, ha másért nem is, azért, mert ha bármi bajom esne egy következő légitámadás során (és a Tanamera épp elég híres épület volt a városban ahhoz, hogy a célpontok között szerepelhessen), arról valószínűleg a londoni újságok is tudósítanának. (Én legalábbis ezzel győzködtem magam. Eszembe se jutott, hogy az angliai újságok akkoriban alig két-három oldalon jelentek meg, és – még ha történetesen a cenzor átengedi is – az efféle híreknek aligha jutott volna hely a lapokban.) Irene-t is értesítenem kellett. Ezek közül egyik sem volt valami nagy feladat, de el kellett intézzem őket.

Égetőbb volt a kérdés, hogy hol aludjak, mert bizony Wilfnek igaza volt. Amikor ráléptem, az emeleti lépcsőpihenő megroggyant. A bálteremből az emeletre vezető kétágú lépcsőház korlátja egyszerűen a kezemben maradt, amikor belekapaszkodtam. A Tanamera impozáns hófehér falai továbbra is álltak – *ezeknek* semmi sem árthat, gondoltam –, de világossá vált, hogy az épület nem biztonságos többé szerkezetileg. Hol aludjak addig, amíg kijavítják a károkat?

Elindultam az iroda felé a Robinson útra, és lelkileg felkészültem rá, hogy elmondom a személyzetnek, a Tanamerát majdnem telibe találta egy bomba, és – egyelőre legalábbis – lakhatatlanná vált. Persze már rég mindenről tudtak, mire beértem, odáig menően, hogy át kell vizsgálni az épület szerkezetét. A kőlépcsők tetejére érve elkiáltottam magam, hogy valaki hozzon

kávét, aztán alig foglaltam helyet aprócska irodámban – amelyben mellesleg a nemrég beszerelt légkondicionáló miatt lett szűk a hely –, máris meghallottam, ahogy Ball és Rawlings diszkréten megkocogtatják az ajtóm üvegét. Arckifejezésük azt a kispolgári álszentséget sugározta, ami gyakran jelenik meg az embert a bajban együttérzésükről biztosítók arcán. Ugyan miért is lepődtem meg rajta, hogy a szingapúri pletyka ilyen sebesen terjed? Nem volt kedvem sokáig hallgatni az ájtatoskodó sajnálkozásukat, a szavukba vágva csak ennyit mondtam nyersen: – Végül is háború van, nem igaz? – Azonban tíz perc múltán ismét megjelent Rawlings, és megkérdezte, nem tudnék-e egy kis időt szánni rá.

Noha megadták nekem a tuannak kijáró tiszteletet, Ball és Rawlings mindig megtalálta a módját, hogy egy kicsit közvetlenkedjen. Annak idején ők tanítottak be, és kezdetben sűrűn fordultam hozzájuk útbaigazításért, ha nem értettem valamit, mert ők jóval megértőbben bántak velem, mint ahogy apám tette volna.

– Azon tűnődtem, eldöntötte-e már, hol fog lakni – kérdezte a kvarckavicsból csiszolt szemüvege karimája fölött rám sandítva Rawlings, azzal az örökösen aggodalmas pillantásával.

– Foglaljon helyet – feleltem, és miközben kávét töltöttem neki a termoszból, még hozzátettem: – Halvány gőzöm sincs róla egyelőre.

– Én meg arra gondoltam – mondta tétován –, miért ne költözhetne be a Kadétházba?

Valószínűleg értetlen arcot vághattam.

– De hiszen abba beköltözött a hadsereg, nem?

A cég még jóval a születésem előtt vásárolta meg ezt a Tanglin városrész szélén álló épületet, amelyben ódivatú szolgálati lakásokat alakítottak ki, afféle laktanyai kényelemmel a fiatal „kadétoknak”, akiket Londonban toboroztak tanoncnak, s akik rendszerint egyéves

szingapúri szakmai gyakorlat után vissza is tértek Angliába. Ball is, Rawlings is ott töltötték agglegényként a tanoncévüket, mielőtt megnősültek és végleg letelepedtek volna Szingapúrban. Őket senki sem „száműzte” haza Londonba, mint Cowleyt, az elhíresült „indiai kalandját” követően.

– A seregnek nem kellett – válaszolta Rawlings. – Azt mondták, nem elég nagy. Annak idején nem akartam önt a részletekkel untatni.

– A lakások üresek?

– Az egész épület üres. Már persze a bútorok ott maradtak, ha kissé lehordottak is…

– Szolgák?

Megrázta a fejét.

– Egy lélek sem lakik benne már három hónapja.

– Magánál vannak a kulcsok? Igen? Nagyszerű, akkor menjen, és hozza ide őket, legyen szíves. Elugrom és megnézem, milyen állapotban van. Küldje el a hivatali autót a sofőrrel Liért a Tanamerába, és mondja meg neki, hogy azonnal hajtsanak oda a Kadétházhoz, és várjanak meg, ha ők érnének oda előbb.

A Kadétház! Istenem, hány éve, hogy utoljára jártam cégünknek ebben a szentélyében, amelyre az olyan idősebb igazgatók, mint például a megboldogult Cowley, a fiatalságát sirató vénség irigységével gondoltak mindig vissza, mert rendszerint ehhez a helyhez kötődtek egy-egy trópusi kicsapongásuknak az emlékei. Elhagyva az Orchard utat, az elágazásnál balra fordultam Tanglin felé, ahelyett hogy a jobb oldali úton az Orange Grove út felé mentem volna. Innentől az Orchard útnak már Nassim út volt a neve, és hárompercnyi vezetés után az út jobb oldalán feltűnt a Nassim Hillt jelző tábla. Se dombnak, se útnak nem volt nyoma sem, inkább csak egy enyhén emelkedő földút jelent meg előttem. Ennek

a végén állt a Kadétház táblája egy nagy, fehér falú és sötét tetőzetű ház előtt, amelynek a homlokzatát ál-Tudor korabeli gerendák szabdalták fel; balra egy keskeny, murvával felszórt ösvény egyenesen a bejárathoz vezetett.

A fedett oszlopos bejárathoz érve leállítottam a motort. A bejárati ajtó jobb kézre esett, bal kéz felől gyep húzódott lefelé a lejtőn, egészen a jókora kert alját szegélyező bambusztönkökig.

A szívem zakatolt, a szájam kiszáradt, nem a múlt emlékeitől, hanem attól a vad ötlettől, amely abban a pillanatban pattant ki az agyamból, amikor Rowlingstól megtudtam, hogy a ház elhagyatott, s amely azóta sem hagyott nyugodni, végig az egész úton.

Ugyan miért is ne? Ennél tökéletesebb búvóhelyet ember ki nem talált még. Eldugott, szomszédok alig, három hónapja üresen áll, mintha csak nekünk találták volna ki.

De vajon eljön-e ide Julie velem? Lesz-e bátorsága hozzá? Még ötletnek is rossz vicc lett volna ilyesmire gondolni, amíg ki nem tört ez a szörnyűséges… ez az áldott háború, gondoltam egy röpke bűnös, önző pillanatra, de most, hogy Julie-t elszólítja a kötelesség az otthonától, az Alexandra pompás alibivel szolgál. Most, hogy dúl a háború, hogy hullanak a bombák, nincs az a szigorú apa, aki megtilthatná a leányának, hogy áldozatos betegápolói munkát vállaljon; nyilvánvaló, hogy a telefonálás is egyre nehezebben fog menni, sőt, ami azt illeti, Julie már el is mesélte, hogy a kollégái megígérték, falazni fognak neki, ha keresik, s ő nincs a kórházban; azaz végül is semmi akadálya, hogy itt maradjon a Kadétházban. Hát persze hogy bele fog menni! Nem is ő volna Julie, ha nem így tenne!

A bejárati ajtó nem volt kulcsra zárva, és bár a bungalóban nem lakott senki, azért nem volt üres. Meglepett kiáltást hallottam. Két kínai asszony bukkant elő, vigyorogva hajladoztak. Kantoni dialektusban beszéltek, és elmondták, hogy az irodából küldték ide

őket, hetenként kétszer jönnek, kitakarítanak, nehogy elszaporodjanak a hangyák és az egerek, és az se árt, ha a betörők látják, hogy a hely nem teljesen elhagyott.

Emlékeztem még, hogy a földszinten egy közösségi ebédlő van, és benyitottam a jobb kéz felé eső ajtón. A szobában még mindig ott állt a súlyos tölgyfa asztal és körülötte hat szék. A hallból egy lépcsőház vezetett fel az emeletre, az úgynevezett lakásokba, amelyek alig voltak többek egy-egy kényelmes, balkonos, hideg zuhanyos fürdőszobával megtoldott hálószobánál, ahol a lakók meghúzhatták magukat, ha épp nem volt kedvük a többiekkel vegyülni a „társalgóban". Az emelet közepén, épp a földszinti fedett oszlopos bejárat fölött jókora nyitott szoba volt, jobbára rattan- és tíkfa bútorokkal berendezve. Elidőztem egy kicsit a korlátnál, kihajolva a kertet néztem, amely gyönyörű volt, és még mindig viszonylag jól gondozott. A régi időkben egy teniszpálya is volt a két terasz közül az alsón, s a felső kertből ide, az alsóba vezető meredek, füves domboldalba fél tucat széles lépcsőt vájtak, ahonnan pompásan lehetett nézni a teniszmeccseket. Hirtelen éles emlékkép villant belém a wimbledoni vasárnap délutánokról. A kert végében a sűrű bambuszliget nemcsak eltakarta előlem a forgalmas Napier utat, hanem a zajt is erősen letompította.

Amikor megérkezett Li, még mindig csak tíz óra felé járt, s ahogy a hivatali autó csikorogva lefékezett a bekötőút végénél, hirtelen belém mart a bűntudat. Mert egy az, ha egy férfi a felesége távollétében (aki aligha fogja megtudni a dolgot) összefekszik egy lánnyal, és egészen más, jóval komolyabb lépés, amire most készülök, én, egy nagyszerű fiú papája. Mert ide most az egész háború hátralévő idejére fogok beköltözni. Nem valami távoli, eldugott helyről van szó, ahová a munkám vagy a sorsom vetett, hanem Szingapúrról, arról a városról, ahol majd egyszer ismét

Irene-nel és Bennel lesz közös az életem.

Amikor Li kikászálódott az autóból, azt mondtam neki:

– Ez lesz az új otthonunk. Tartsd magadnál az autót egész napra. És hozz át annyi ruhát meg egyéb szükséges holmit a Tanamerából, amennyit csak bírsz. Ha bármire szükség volna, ami itt nincs, vásárold meg. A szakácsot hagyd ott Tanamerában – mondtam még, és némi pénzt adtam neki –, utál költözködni. – Ez ugyan tényleg így volt, de más okom is volt rá, hogy ne hozassam át őt. A szakács már nagyon régóta szolgált nálunk, s alighanem jobban ragaszkodott a mamámhoz, mint hozzám. Kinek van szüksége egy besúgóra? Őt amúgy sem aggasztják a Tanamera állítólagos szerkezeti sérülései. A ház mögötti kampong kunyhóit pedig néhány nap leforgása alatt újra felépítik. – Tudsz valahonnan szerezni egy másik szakácsot? – kérdeztem Litől.

– Tudok. – Az arca valósággal felragyogott ennek az új kalandos küldetésnek a hírére, és mellesleg még hozzátette: – Apám is ott van, tuan, Jack nagyapával a Központiban.

Egy pillanatig arra gondoltam, biztos az idősebb Li is megbetegedett. Végtére is ugyanolyan öreg lehetett már, mint Jack nagyapa – a valóságban talán nem, de úgy nézett ki.

– Nem, nem, apa jól van – nyugtatott meg Li. – Csak akarja együtt lenni nagyapa tuan, és hagyják őtet aludni a folyosón.

Éreztem, hogy Lit majd szétveti a büszkeség, az a belülről jövő elégedettség, amitől minden kínai annyira odaadóan végzi a dolgát, s közben az én szívemet is majd szétfeszítette az örömteli várakozás, amikor arra gondoltam, mivel fogok Julie elé állni nem is olyan sokára. Végül is úgy döntöttem, a bizalmamba fogadom Lit. Képtelenség lett volna a saját inasom előtt titkolózni, ezért helyesebb, ha rögtön mindent elmondok neki. Amúgy is mindent tudott a kettőnk múltjáról.

– Régóta velem vagy már, Li, megbízom benned, ezért arra kérlek, légy körültekintő, és tartsd a szád. – Komolyra változott arckifejezésemtől és a feltételezéstől, hogy bármi másnak tarthatnám, mint diszkrétnek, valósággal elsápadt. Akkor hozzáfűztem még: – Végre hölgylakója lesz a háznak!

Egy pillanatra mintha semmit se értett volna, aztán felragyogott a képe.

– Ahá, szóval visszajön a nagysága?

Megráztam a fejem. Akkor ismét széles vigyor ült ki az arcára, ezúttal azért, mert végre megértette, ki lesz a lakó.

Nem működött a telefon, de tudtam, az irodából sok mindent el tudnak intézni, alighanem azt is, hogy újra bekapcsolják a vonalat. Autóval elmentem a közeli Goodwood Park Szállóba, ami akkoriban még egy kicsi és családias hangulatú hely volt, közvetlenül az út mentén s az épület mögött két vörös salakos teniszpályával. A pincérrel hozattam magamnak egy Tiger sört, s azzal hátravonultam a szerény recepciós pult túloldalán álló telefonfülkébe, és szóltam a portásnak, hogy hívja föl nekem az Alexandra Kórházat.

– Édes, drága egyetlenem, megtaláltam! Az első közös otthonunkat – mondtam a kagylóba, aztán izgatottan elmeséltem neki a részleteket.

– Lassíts le egy kicsit, ha kérhetlek – mondta Julie nevetve. – Mi ez az egész?

Elmondtam neki, aztán hirtelen belém nyilallt a kétség, és meg kellett kérdeznem tőle.

– Ugye, eljössz? Megígéred?

– Persze hogy elmegyek. Úgy csinálsz, mintha nem tudnád.

Én már régen elterveztem, miképp is legyen ez az egész.

– Amikor végeztél a kórházban, menj haza – javasoltam Julie-nak –, és egyszerűen közöld apáddal, hogy berendeltek a kórházba

állandó bentlakásra. Ugye, holnap reggel szabadnapos vagy? Akkor találkozzunk a Robinson's-nál délben egy kávéra.

– A Robinson's-nál? Nem túl kockázatos ott mutatkoznunk?

– Csak most az egyszer, hogy megbeszéljük a dolgokat. Ha bárkivel összefutnánk, még mindig mondhatjuk azt, hogy véletlenül botlottunk egymásba.

Így hát abban maradtunk, hogy másnap délelőtt találkozunk, és pont erre gondoltam, amikor azt mondtam, hogy a japánok rendeztek el mindent nekünk.

21

Másnap kora reggel szakadt az eső, az orráig se látott az ember. Előző este csak eldőltem, mint egy krumpliszsák, és most, reggel hatkor, Li ébresztett fel az évtizedek óta megszokott rituáléval: halkan benyitott, kezében a teás tálcával, amelyen, amióta csak az eszemet tudom, még soha nem hallottam megcsörreni a csészét, a kanalat vagy a csészealjat. Most is kinyitotta az ajtót, belépett, és halkan valami felismerhetetlen dalt kezdett el dúdolni, dallama se nagyon volt, inkább egy imára emlékeztetett. Minden áldott reggel ugyanezt dúdolta, és amikor évekkel ezelőtt egyszer megkérdeztem tőle, hogy mit énekel, nagyon egyszerűen csak ezt válaszolta: – Semmit, tuan. – Akkor meg miért énekelsz? – kérdeztem, mert elgondolkoztatott a válasza. – Hát, nehogy tuan hiltelen ébredje és megijed – mondta jóindulatúan mosolyogva. Azóta is mindig dúdolással ébreszt.

Míg ültem ott az ágyban, és a teámat iszogattam, az eső csak ömlött, és olyan erővel zubogott le a veranda tetejéről, hogy még a kertet a Napier úttól eltakaró bambuszligetig sem láttam el. Épp az ilyen trópusi zivatarok miatt építették azokat a jókora, fedett oszlopos előcsarnokokat a szingapúri házak bejárata elé, s most is úgy szálltam be reggeli és fürdés után az autómba, hogy nem kellett esőkabátot vennem, amelyben alighanem halálra izzadtam volna magam.

Amikor kikanyarodtam az Orchard útra, az eső olyan hevesen csapkodta a kocsi szélvédőjét, hogy néhány pillanatra meg kellett állnom. Az ablaktörlők egyszerűen nem bírták az iramot, és az összefüggő zuhatagban nem láttam ki a szélvédőn. Vártam egypár

percig, aztán csigalassúsággal elindultam a városközpont felé. Az út menti betoncsatornákban fékevesztett áradatként hömpölygött a víz. Aztán ahogy a YMCA környékén kiértem a Stamford útra, hirtelen, mintegy varázsütésre, vége szakadt a zuhatagnak. Az előbb még úgy esett, mintha a végítélet jött volna el. Itt, a Stamford úton nyoma sem volt esőnek, előttem csontszáraz volt az út – az esős és a száraz rész között mintha valaki vonalzóval húzta volna meg a demarkációs vonalat.

Az irodában átnéztem a postát, aztán újra lementem, és a Robinson úton elsétáltam a Raffles térre. Julie pontban délben futott be a Robinson's-hoz, istenien nézett ki, egy zölddtromszínű szoknya és rövid ujjú fehér blúz volt rajta. Soha meg sem próbálta, hogy a zavarát valami erőltetett, buta viccelődéssel leplezze. Most se volt semmi áljópofa „hát itt vagyok, a kockát elvetettük" típusú hercigeskedés. Még a karomra se tette rá a kezét, hogy jelezze, tudja, kapcsolatunk új szakaszába lépett. Mert a lopott szerelem napjai a végüket járták, ma azért jött el, hogy összeköltözzön velem, titokban ugyan, de ebben sohase lehetett biztos az ember. Amikor megpillantottam, felágaskodott bennem a dac, és azt gondoltam magamban, egyáltalán, ki a fenét érdekli?

Nagyon-nagyon büszke voltam Julie-ra ezen a kora délutánon, mert nem kis lelkierőre lehetett szüksége ehhez az elhatározáshoz; a döntést ugyan sebtében hozta meg, de nyilván tisztában volt vele, hogy ha a titkunk – hogy egy nős embernek a szeretője – valaha is kiderülne, az apja pillanatnyi habozás nélkül örökre kitagadná. A kínai társadalmi érintkezés szabályai összehasonlíthatatlanul szigorúbbak, mint a mi nyugati erkölcseink. Az apja soha többé nem engedné, hogy Julie átlépje a háza küszöbét.

Milyen fantasztikusak, milyen csodálatosak a nők, amikor nagy elhatározások elé kerülnek. Mert ha egyszer *meghozták* a döntést, a

romantikus és érzelmi káosz hihetetlen gyorsan utat enged a praktikus szempontoknak.

Mint később kiderült, most, hogy itt ültünk szemben egymással, és a kávénkra vártunk, Julie már kiköltözött az otthonából, hazudott az apjának, sőt, már az Alexandrában az alibijét is elrendezte. Bennem meg, ahogy ott ültem, és néztem őt, most is heves érzelmi vihar dúlt, amikor arra gondoltam, mennyire szerethet Julie, ha ekkora kockázatot vállal miattam, amikor egyszer csak megszólalt.

– Az elsötétítés rendben van?

– Hogy *micsoda?* – Annyira elképedtem, hogy fogalmam se volt róla, mit kérdez.

– Hát, *otthon*, édesem. – Mintha csak egy hosszú évek óta összeszokott házaspár beszélné meg a mindennapok ügyes-bajos dolgait. – Szóval, hogy le vannak-e takarva a Kadétház ablakai?

– Ilyesmi egy pillanatra se fordult meg a fejemben. Egész idő alatt csak azon a romantikus ötleten rágódtam, hogy miképp foglak majd a karomban átvinni téged azon a bizonyos küszöbön.

Az alagsorban szürcsölgettük a kávénkat, mert a Robinson's áruház itt rendezte be az ideiglenes kávézóját, miután a sokat hirdetett légkondicionált éttermüket romba döntötte rögtön az első légitámadás.

– Tudom, tudom, drágám, de akkor is szükségünk van valamiféle függönyökre, és ha már itt vagyunk, akár meg is vehetnénk őket. Ha véletlenül összefutunk egy ismerőssel, akkor mondhatom, hogy csak segítek neked vásárolni.

Majdnem egy órába telt, míg végre sikerült elvergődnünk a rövidárupultig. Egymás hegyén-hátán kétségbeesetten tülekedő asszonyok könyörögtek anyagért, hogy elsötétítő függönyöket varrjanak belőle az ajtókra-ablakokra. Szerencsére textília volt bőven, csak eladó kevés. A többségük a legutóbbi légitámadás

nyomait igyekezett eltüntetni, üvegcserepeket söpörtek a szőnyegekről, és a sérült bútorokat hordták ki. Lassan mindenkin mutatkozni kezdtek a rosszkedv jelei; bár tudható volt, hogy utcai harcokra Szingapúrban aligha fog sor kerülni, de világossá vált, milyen kényelmetlenségekkel járhat még a tőlünk messze északra zajló háború is. Végül sikerült hozzájutnunk jó néhány méternyi anyaghoz, ami ugyan messze kevés lett volna az összes ablak letakarásához (bár ez amúgy is rossz ötlet lett volna a fojtogató szingapúri hőségben), de egy félmegoldáshoz azért elegendőnek látszott. Azt terveztük, úgy szabjuk ki a függönyöket, hogy azért a fény kiszűrődjön a verandára, mert – akár a többi Szingapúrban élő európai – mi is ott terveztük tölteni az estéket továbbra is, azzal, hogy villámgyorsan lekapcsoljuk a világítást, ha megszólalnak a szirénák.

A földszintet nem számítva, ahol amúgy is csak a közösségi helyiségek voltak, a Kadétháznak öt fürdőszobás szobája volt, és én ezek közül választottam ki a legnagyobbat, a sarokszobát, amelynek tágas, a ház két frontját körülölelő, a kertre néző verandája volt. A berendezés egy rattandíványból, három vagy négy székből és egy akkora asztalból állt, melyen kényelmesen meg lehetett reggelizni. A jókora háló falait hófehérre festették, ettől elütő színt csak a gerendák halványzöldjében lehetett felfedezni. A mennyezet közepéről egy özönvíz előtti, ijesztő zajjal forgó négyágú ventilátor lógott le. A Kadétház legénylakásaiban eredetileg mindenhol csak egy ágy volt. Li némi „baráti” segítséggel – mert a szomszédos házak szolgálói mindig kisegítették egymást egy jelképes borravaló fejében, amit az ember rendszerint a fűszerestől kapott legközelebbi számlába belekozmetikázva látott viszont – áthozott még egy ágyat és egy éjjeliszekrényt valamelyik szomszédos lakosztályból. Nem sok

kedvem volt hozzá, hogy szívem választottjával egy egyszemélyes ágyban szorongva töltsem el ezt a felettébb idillikusnak ígérkező „nászutunkat”, ezért elhatároztam, hogy veszek egy dupla matracot, amely letakarja mindkét ágyat. De amikor megpróbáltam bevetni a kapcsolataimat, kiderült, semmire se jutok. Nem vette észre, hogy háború van? – kérdezték. Végül aztán Livel fogtunk két matracot, és egymás mellé keresztbe ráfektettük őket a két ágyra. Egyik-másik szoba egybenyílt, végül is ez valaha egy családi ház volt, úgyhogy Li a mellettünk lévő szobából kialakított egy gardróbot, ahol nekem is és Julie-nak is elég tágas hely adódott, hogy a ruháinkat rendben elrakhassuk.

Li, mint bűvész a kalapjából, egyszerre csak előhúzta a rokonait: megjelent egy amah, aki mosott ránk, egy másik asszony a főzést látta el (férfi szakácsot akkortájt már nagyon körülményes volt találni), és egy alacsony, sötét bőrű és félénk indiai a Morrisomat tisztogatta, mert papa syce-ének egészen más szerepet szántam: ő a hófehér ruhájában, a bársony songkokkal a fején beállt vállalati sofőrnek, s a cég alkalmazottait szállította ezekben a zűrös időkben, máskor meg kifutófiúként működött. Én is használhattam éppen, ha akartam, de igazság szerint nekem sohasem volt személyi sofőröm.

Julie-nak is volt egy kisautója. Még Amerikában tanult meg vezetni, de most, amikor elkezdett bejárni az Alexandrába, kezdetben apja mereven ragaszkodott hozzá, hogy sofőr hozza-vigye; aztán apránként, Paul segítségével sikerült megértetnie az apjával, hogy nincsen abban semmi kivetnivaló, ha egy lány maga vezeti az autóját.

A rádió mindennap unszolta a lakosságot, hogy építsünk óvóhelyeket, ám ahogy az sűrűn megesik, amikor veszély idején a hatóságok tanácsot osztogatnak, ez egyáltalán nem bizonyult olyan

egyszerűnek, mint ahogy a bemondó hangjából gondolta volna az ember. Li azért lehordott a többi szobából minden matracot a kollégáival a földszintre, ott rárakták az összeset a nagy ebédlőasztal tetejére, aztán körbebarikádozták jó néhány székkel és egyéb bútordarabbal, ezzel mintegy védművet kerítve az építmény köré. Egy közvetlen találat esetén fabatkát se ért volna, de arra talán elég, hogy megvédjen minket a repeszektől. Szerencsére alig volt üveg körülöttünk – csak néhány ablak és mindössze egy-két tükör. A hálószobánkban annak rendje és módja szerint elsötétítettük az ablakokat a Robinson's-nál vett anyagból varrt függönyökkel, de arra már nem maradt, hogy a földszinti hall fényeit is eltakarhassuk. Nemsokára erre is megoldás született, amikor Li a Tanamerába tett rendszeres „felszerelésmentő" kirándulásainak az egyikéről két hatalmas pakkal tért meg győzedelmesen. Nekem fogalmam se volt róla, mit rejthetnek a csomagok, persze ő pontosan tudta. Brokátselyem indiai sálak voltak, meg némi selyemanyag, amit Irene még ajándéknak vásárolt, csak aztán már nem tudta magával vinni, amikor kiderült, hogy csupán korlátozott csomaggal utazhat.

Li először azzal kísérletezett, hogy biztosítótűkkel összetűzze a végeket, de nem járt túl nagy sikerrel, és most nem állt rendelkezésünkre a Tanamerában megszokott jól képzett szolgasereg.

– Add csak ide nekem – mondta Julie, és ki tudja, honnan, elővarázsolt egy ódivatú, brokáttal bevont varródobozt.

– Csak nem azt akarod mondani, hogy tudsz varrni?

– Miért ne tudnék? A szívem mélyén egyszerű, házias lány vagyok. Mama megtanított mindenfélére. – Most rajtam volt a sor, hogy elégedetten csak bámuljam Julie-t, ahogy előbb a fény felé tartja a tűt, hogy könnyebb legyen befűzni a cérnát, aztán, amikor már elkészült a munkával, az egymáshoz öltött sálakat huzigálja

finoman, hogy lássa, tartani fognak-e, s aztán elharapja a cérnát, és a tűt egy tűpárnába böki.

Némileg bánatosan szólaltam meg.

– Már réges-rég férjes asszonynak és anyának kellene lenned.

– Bárcsak már az lehetnék – sóhajtott nagyot –, de most a diszkréció a legfontosabb! Ez itt a mi titkos életünk. Sose feledd, én negyedrészt maláj vagyok, és a mozlimok azt tartják, „az eltitkolt bűn kétharmad részt már megbocsátást is nyert".

A felvidékről érkező s csapataink vereségéről szóló hírek meg a légoltalmi munkák miatt megszaporodott teendőim ellenére december utolsó két hete életem legboldogabb szakasza volt. Minthogy megritkultak a légitámadások, a feszültség is enyhült valamit a városban. A közvetlen veszély elmúltával ez a megfogalmazhatatlan rettegés, hogy valami gonosz kígyó napról napra közelebb kúszik hozzánk, s végül majd elpusztít, felengedett, s helyét az áradó életöröm töltötte be, a szerelmes rajongás és a felismerés, mekkora vétek lenne hagyni, hogy akár egyetlen másodpercnyi örömmel is megrövidítsük egymást. Miközben a legtöbb szingapúri férfi most azért kavarodott szerelmi kalandokba, mert a feleségük Angliába ment, s ők előre tudhatták, hogy asszonyuk mikor tér vissza, s ez még csak fokozta e kalandok pikantériáját, velünk éppen fordítva volt; a mi izgalmunkat az csigázta, hogy a kadétházbeli jövőnk nem egy bizonyos naptól vagy egy bizonyos hajó kikötésétől függ, amire felkészülhetünk, hanem a háborús vakszerencsétől, amire semmi befolyásunk sincs.

– Hiába nyüzsögnek körülöttünk az emberek – mondta egyik reggel Julie mellettem fekve az ágyban –, olyan, mintha egy lakatlan szigeten élnénk. Tudjuk persze, hogy egyszer vége lesz, de nem tudjuk, hogyan és mikor. – Egy másik reggel, amikor szintén ágyban

voltunk még, meg azt kérdezte: – Neked nincs néha lelkiismeret-furdalásod?

– Amiért tönkretettem egy szép lány jó hírét? – próbáltam tréfával elütni a kérdés mögött lappangó kétséget.

– Engem egyáltalán nem tettél tönkre, drágám – felelte Julie kicsit szomorkásan. – Tudod, van egy kínai mondás, ami szerint mindenkinek száz élete van, de csak egyre érdemes visszaemlékeznie. Soha életemben nem fogok már semmiért fohászkodni, mert ennél csodálatosabb boldogság már úgysem érhet.

– Hogy válaszoljak a kérdésedre – mondtam neki –, nem érzek bűntudatot. Valószínűleg éreznék, ha miután veled szerelmeskedtem, haza kellene mennem a feleségemhez és a gyerekeimhez, és arra kényszerülnék, hogy hazudjak nekik, de szerencsére megkímél ettől a sors. Egyelőre, ahogy mondják, ideig-óráig te vagy a feleségem. Tudom, hogy ez nem fair Irene-nel, de akkor is így érzem.

– Nekem bizony vannak néha olyan érzéseim, hogy ocsmányság, amit művelünk – vallotta meg Julie. – Hát nem borzasztó, hogy másokat kell meglopnunk ahhoz, hogy boldogok lehessünk? Néha tényleg úgy érzem, legjobb lenne, ha hazamennék… olyankor aztán megjössz, későn, holtfáradtan, megérintesz, és akkor mindig az jut az eszembe, vajon meddig tart még? Mennyit kapok még? Egy napot? Egy órát? Vagy csak egy percet? Hát nincs jogunk hozzá, hogy kiélvezzük, ha már egyszer *így alakult?* Mérgezett körülöttünk minden korty levegő, amit beszippantunk. Úgy bizony, *mérgezett*… hol is olvastam ezeket a szavakat?

Odalépett a kis asztalhoz, ahol a verseskönyveit tartotta, és belelapozott egy-két kötetbe. Mindig is lebilincselőnek találtam,

hogy Julie emlékszik rá, mit hol olvasott; néha nemcsak a könyvet, még a pontos oldalszámot is tudta. Most is a megfelelő antológiát húzta elő. „Tudod, imádok belemélyedni egy ilyen könyvbe, amikor éjszakai szolgálatban vagyok, és éppen nyugalom van" – magyarázta egyszer.

– Ó! Meg is van, „a mérgezett levegő". Mindig beleborzongok, amikor olvasom. Hallgasd csak, Edward Housmantól való: „A messzeségből mérgezett levegőt / Fúj szívembe a szél." Hát nincs benne minden, amit a japcsik művelnek velünk? – kérdezte Julie.

Tényleg úgy éreztem magam, mintha egy lakatlan szigetre vetett volna a sors, kivéve talán, amikor az irodában voltam. Fogalmunk se volt egymás hollétéről, egyedül Jack papát láttam a lelki szemeim előtt, ahogy ott ül a Swallow utcában Cowley irodájában. De még őt se bírtam elképzelni a Hyde Park Szállóban, ahol megszállt, a többiek létét pedig teljesen elhomályosította a tökéletes információhiány.

Tony Scottnak is a nyomát vesztettem, amíg egyik nap fel nem hívott telefonon.

– Hála istennek – a vonal meglepően jó volt –, KL-ben vagyok, de három napig tartott, mire végre utolértelek. Natasa merre jár?

– Te nem tudod?

– Semmit se tudok. Akkor vasárnap berendeltek az önkéntesekhez, és azóta se voltam Arában. Egy fél percre sem. Beültünk egy páncélautóba, és mire észbe kaptunk, már Sungai Siput felé vitt minket az autó. Muszáj volt velük mennem. Még egy váltás gatya se volt nálam. Azóta meg egyre szarabbul megy minden – nincs nap, hogy ne vetnének vissza minket egypár kilométerrel.

Sikerült beszámolnom neki, hogy Nasi meg Victoria Irene-nel együtt New Yorkban vannak.

– Hála a magasságos égnek! – Szinte hallottam a telefonban, ahogy megkönnyebbülten felsóhajt. Minden katonával ugyanez volt a tapasztalatom: abban a pillanatban, hogy megtudják, biztonságban van a családjuk, azonnal megváltozik a hangulatuk. – Innen nem írhatok levelet – mondta Tony. – Itt semmi sincs, még egy kurva ceruza vagy darab papír se. Pedig valahogy muszáj tudatnom vele, hogy jól vagyok.

Egy pillanatra elgondolkoztam. Azon tanakodtam, vajon Natasa szólt-e neki az utolsó pillanatban a gyerekről. Halvány elképzelésem sem volt.

– Ami azt illeti, innen se könnyű levelezni – feleltem –, de… tudod mit, majd küldök egy ravasz táviratot Jack papának, és megkérem, hogy továbbítsa az információt a New York-i irodánknak…

– Az jó lesz. Mondd, hallottál valamit felőlük?

– Irene-től jött két levél, de az egyiket még a Pearl Harbor-i támadás előtt írta.

– Hiányzik neked, mi, Johnnie? Hála isten, hogy a lányok nem ragadtak itt. Én mondom neked, Johnnie, ezek a rohadt japánok olyan szemétládák… – Az ütemes sercegés elhallgatott. A vonalat valaki megszakította.

Nagyon megörültem neki, hogy sikerült beszélnem Tonyval, de ettől még csak fokozódott a dühöm és elkeseredettségem, hogy én még civilben vagyok. A mérgezett levegő! A mindenségit, mennyire igaza van Julie-nak! Itt volt nekem ez a régóta áhított és most végre elnyert boldogság, s közben egyre jobban kínzott a bűntudat, amiért nincs rajtam is egyenruha, amiért *tétlenül* ülök csak, ahelyett hogy én is megpróbálnám menteni magunkat, s nem is csak magunkat, hanem ezt az egész várost. Én megpróbáltam felvétetni magam a seregbe, csak az a röhejes Chalfont ezredes eltanácsolt. De mindez

nem számított, és lassan azt kezdtem bebeszélni magamnak, hogy a tisztek nyilván megvetéssel gondolnak a sok puhány, gondtalan életű civilre, akikre ráadásul nekik kell vigyázniuk. A Tanglin Klubban, ahová a magasabb rangú tisztek automatikusan bebocsátást nyertek, némelyikük valóban nem állt szóba civilekkel, és azt sem fogadták el, ha valamelyikünk meghívta őket egy italra.

A viszony még csak tovább romlott, amikor néhány incidens során a polgári lakosság *valóban* igen rossz színben tűnt fel. Amikor például a hadsereg ki akart vágni néhány fát a golfpályán, hogy légelhárító ütegeket telepítsenek oda, a klubtitkár foghegyről közölte velük, hogy arról szó se lehet addig, amíg a következő bizottsági ülésen határozatot nem hoznak a kérdésben. A hadsereget sok minden más is felbőszítette, többek közt a polgári kormányhivatalok hanyag ügyintézése és egymásnak ellentmondó rendeletei, az óvóhelyek hiánya vagy a tűzvédelmi intézkedések szabotálása a kínai városnegyedben, ahol pedig a favázas épületek valósággal felkínálták magukat a japánok gyújtóbombáinak. És bár olykor feldühített a katonák csúfondárossága, azért tisztán láttam, miért néznek le minket annyira.

A Krikettklubban persze minden másként volt. Oda fiatalabb tisztek jártak, nekik még izgalmas kalandnak számított az egész, és alig várták, hogy végre „átessenek a tűzkeresztségen”. De az azért róluk is lerítt, hogy nem sokra tartják sem az Önkéntesezredet, sem a Maláj Regimentet. Közben Pault megint elhajtották a Maláj Regimentből, hiába jelentkezett újra, gondolom, azért, mert hivatalosan kínaiként volt elkönyvelve. Engem meg azért nem vett föl Chalfont, mert, úgymond, „létfontosságú hadianyagok szállítása” függ tőlem. Ez ugyan igaz, de az isten szerelmére, hát egy korombeli fiatalembernek nincs ennél fontosabb dolga a mostani körülmények között? Akármilyen furcsán hangzik, a Julie-val megtalált

boldogságom figyelmeztetett rá a leginkább: ennek még egyszer meg kell majd fizetni az árát.

22

Nem sokkal karácsony előtt azzal bajlódtam, hogy valamiképp az útjára bocsássak egy gumiszállítmányt, amelyhez nem volt hajónk, mert a kijelölt hajót közvetlenül a berakodás előtt bombatalálat érte a kikötőben. Egész nap egy beképzelt tengerésztiszttel huzakodtam, aki sehogy sem bírta megérteni azt az alapvető tételt, hogy a gumit, amit a britek és az amerikaiak is tűkön ülve vártak, nem tudjuk odaszállítani, ha egyszer nincs hajó, ami elszállítsa.

A probléma abból adódott, hogy amikor a katonasággal tárgyaltam, mégse viselkedhettem úgy, mint egy tuan. Mindenáron meg kellett őriznem az önuralmamat. Jack nagyapa idejében, de gyanítom, még korábban is, ha bármi nem a várakozásnak megfelelően működött, annak dühödt üvöltözés lett a vége, s azt követően a dolgok mindig varázslatos gyorsasággal elrendeződtek. De amikor első alkalommal fordult elő, hogy egy különösen nehéz felfogású ezredessel szemben, aki az istennek se volt hajlandó átengedni az ónszállítmányunkat, elveszítettem a türelmemet a telefonban, az csak annyit mondott fagyos hangon: – Ide figyeljen, maga kis mitugrász, ha legközelebb ilyen hangon merészel beszélni velem, egyszerűen letartóztattatom. – És azzal levágta a kagylót. Tíz napunkba telt, mire végre hozzájutottunk az érchez, ami ott ült tőlünk kevesebb mint egy kilométernyire, de amit az atyaúristennek se engedtek volna át az ő aláírása nélkül.

Most is ilyen jellegű üggyel küszködtem, és egész délelőtt kínosan vigyáztam rá, nehogy elveszítsem a türelmem ezzel a tengerésszel szemben. Úgyhogy elképzelhető, milyen kedélyállapotban voltam, amikor egyszerre csak megcsörrent a

telefon az íróasztalomon, és egy bágyadt hang azt kérdezte a kagylóban:

– John Dexterrel beszélek?

Hol az ördögben hallottam én már ezt a hangot? Rémlett valahonnan, de képtelen voltam beazonosítani.

– Igen, én vagyok – feleltem ingerülten. – Attól tartok, sajnos most nem érek rá. Kihez van szerencsém?

– Végtelenül sajnálom, hogy megzavartam, öregem – szabadkozott a vonal túlsó végén az ismerős hang. – Itt Robin Chalfont beszél.

A nevétől nem lettem okosabb.

– Valószínűleg rossz számot hívott – mondtam neki –, mindjárt átkapcsolom a központba. Mielőtt bármit szólhatott volna, az ódivatú telefonkagylót letettem az íróasztalra, és kikiabáltam az ajtón: – Rawlings! Adja át ezt a hívást a központnak. Fogalmam sincs, kivel akar beszélni!

Hallottam a halk kattanást, ahogy a vonalat átvette tőlem a központ. Két perc múlva Rawlings kopogtatott az ajtómon, körbetekintett, a kvarcból csiszolt szemüvege úgy állt rajta, mintha egy messzelátót tett volna a szeme elé.

– A hívás *önnek* szól. Egy bizonyos Chalfont ezredes keresi.

Jézusom! Hiszen ez az a buzeráns, aki nem akart bevenni a seregbe. Lehet, hogy meggondolta magát?

– Szörnyen röstellem, ezredes úr – kaptam fel újra a kagylót, s közben fohászkodtam magamban –, igazán neveletlenség volt a részemről…

– Semmi baj, öregem, meg van bocsátva. Látom én, hogy agyon van hajszolva.

Csak nem csúfolódik velem, tanakodtam magamban, aztán azt kérdeztem tőle:

– Mi a helyzet? Csak nincsenek újabb fejlemények?

– Éppen erről akartam beszélgetni magával. De a dolog bizalmas természetű.

– Akarja, hogy találkozzunk az Adelphiben?

Épp csak egy pillanatra, de azért érezhetően elbizonytalanodott.

– Este hat óra megfelelne?

– Természetesen – válaszoltam.

– Legyen a YMCA, jó?

– Vagyis a Légóparancsnokság! – A hangom valószínűleg elárulta a meglepődésemet. Az egyik gondnoktól, Bill Jacksontól tudtam, hogy a Légóparancsnokság vette át a YMCA-t, és erről a saját szememmel is meggyőződhettem, mert akárhányszor elhajtottam a gyönyörű, zöld pályák előtt a Stamford úton, ahol annyi teniszcsatát vívtam Mikivel, és oly sok időt töltöttem Julie-val, mindig nagy nyüzsgést láttam, sürgés-forgást, és egymás után nőttek ki a földből a hullámbádog barakkok.

– Miért, öregem, maga nem légós?

– De, épp most próbálok kifarolni tőlük – feleltem kissé barátságtalanul. – Azt hittem, tud róla.

– Hát ez pompás! – mondta kuncogva. – Akkor hat megfelel? Ja, el ne felejtsem! Lesz szíves a szerephez illő jelmezben jönni? Érti, ugye? Karszalag, sisak, gázálarc meg a többi bohóság. Azt akarom, hogy igazi légósnak nézzen ki, öregem!

Magam se tudom, mire számítottam, amikor a Morrisszal leparkoltam a YMCA klubház ütött-kopott főkapuja előtt. Egy ismeretlen légós állt őrt a kapuban, és a nevemet kérdezte. Szingapúrban általában nem kellett sokat magyarázkodni, ha elhangzott a Dexter név, de ez itt láthatóan nem rendült meg a hallatán, és csak egy listában való hosszas keresgélés után nézett föl rám újra. – John Dexter?

– Úgy van.

– Várják már, uram – mondta. Majdnem kicsúszott a számon, hogy ezt akár én is megmondhattam volna neki, de aztán hirtelen rádöbbentem, hogy ez az ember nem is Szingapúrba való, és hogy valami nem stimmel ebben az egész dologban. Volt valami nagyon nyugtalanító abban, hogy ugyan miért rendel engem a hadsereg egyik tisztje ide, egy polgári légoltalmi állomásra.

– Erre parancsoljon, uram – mondta az őr udvariasan, és előttem belépve az ajtón, bekísért a régi klubházba. Elsőre nem ismertem rá a sisakos, buggyos gyakorló-egyenruhát viselő alakra, aki ott állt a régi recepciós pultnál, ahol azelőtt mindig megtudakoltam, hogy melyik pályát foglalták le nekem.

– Örülök, hogy eljött – fogadott Chalfont ezredes. – Sajnálom, hogy ide kellett rángatnom.

Alighanem zavartan néztem ki. Amikor utoljára láttam ezt a hülye alakot, kilóra lógott róla a piros paroli, és a mellén széles vállöv feszült, amit úgy kisuvikszoltak, hogy fénylett, mint a Salamon töke.

– A szája is tátva marad, hogy mint légós pajtással találkozik itt velem, mi? – mondta nevetve. – Na, jöjjön, igyunk valamit!

A YMCA hallját teljesen átalakították. Az egyik fal mentén hosszú bárpult húzódott, mögötte két kidobóember-kinézetű európai csapos állt. Európaiak! Nem is tudom, láttam-e valaha is európai csaposokat Szingapúrban, ahol az italokat rutinszerűen kínaiak mérték ki.

A terem teli volt vadonatúj karosszékekkel, kávéházi asztalokkal és díványokkal. Miközben a csaposok kitöltötték a sztengáinkat, hirtelen megvilágosodott előttem, hogy egy katonai táborban vagyok. Csak nyilván titkos az egész, különben minek álcáznák Légóparancsnokságnak? És mire véljem a többi embert, akik ott

ültek körülöttünk, kényelmesen elterpeszkedtek a székeken, az italaikat szopogatták, és mind civil ruhában? És ugyan miért van Chalfont ezredes is légósnak öltözve, amikor halvány elképzelése sincs róla, mi a teendő egy légitámadás esetén?

Amikor megittuk az italunkat, átvitt egy csupasz, krémszínű falú szobába, és hellyel kínált, rámutatva egy székre egy hosszú asztal mellett. Velem szemben, az asztal túloldalán három egyenruhás tiszt ült. Chalfont bemutatott nekik. – Ez itt Dexter, uraim. – Nekem senki nem árulta el a tisztek nevét, de annyit láttam, hogy az egyikük egy dandártábornok. Nehezen leírható külsejű, ősz hajú ember volt, rezzenéstelen pillantású kék szemmel. Úgy tippeltem, negyvenes évei végén járhat, és végül ő szólalt meg elsőnek.

– Jó estét, Dexter. Jól tudom, hogy szeretne önkéntesként belépni őfelsége hadseregébe?

Csak bólintottam.

– Helyes. – Valami egészen fura, leírhatatlan tájszólásban beszélt. Halvány elképzelésem se volt róla, vajon Nagy-Britannia melyik szegletéből származhat. – Semmi akadálya, hogy ennek a beszélgetésnek a végén felálljon, kiverje a fejéből, hogy itt járt, és civilként hagyja el ezt a szobát. De mindaddig, amíg itt tartózkodik, hogy úgy mondjam, katonai fegyelem vonatkozik önre. Világos? Lesz szíves aláírni ezt a titoktartási nyilatkozatot – és azzal elém tolt egy formanyomtatványt. – Ezzel kötelezettséget vállal, és ha miután aláírta, eljár a szája arról, hogy itt miről volt szó… – megvonta a vállát. – Persze ha akar, most még nyugodtan távozhat.

Aláírtam a papírt. Chalfont ezredes közben röviden összefoglalta az eddigi pályafutásomat. Elképedve hallgattam, hogy mennyi mindent tud rólam. Úgy tűnt, mindenről részletes ismeretei vannak, nemcsak az üzletről, a forgalomról, de Jack papa és Irene

viszonyáról, a fiamról és Natasáról… még arról is, hogy hol van éppen a családom.

– Rendes körülmények között nem vehetünk fel önkénteseket bizonyos hadifontosságú munkahelyekről – mondta most a dandártábornok a jegyzeteit lapozgatva, s közben egy sárga ceruzával játszott. – De olykor azért tehetünk kivételt, különösképp az olyanokkal, akik tudnak malájul, kínaiul és japánul.

Egy pillanatra szörnyű gyanúm támadt, hogy tolmácsnak akarnak felvenni. De nem volt módom félbeszakítani, mert csak úgy záporoztak rám a kérdései.

– Miért akar beállni önkéntesnek? Hogyan értékeli a jelenlegi katonai helyzetet?

Mindeddig a többi tiszt egy szót sem szólt Most az egyikük váratlanul malájul kezdett el kérdezgetni, a másik pedig kantoni kínaira váltott. Tűrhetően megfeleltem mindkettőjüknek.

Végül a dandártábornok felállt, elkezdett fel-alá járkálni a csupasz asztal mentén, aztán nekem szegezte a kérdést:

– Felmerült már önben, hogy veszíthetünk is? Hogy esetleg kivernek minket Malájföldről, aztán Szingapúrból is?

– Nem, uram! – Éreztem, ahogy az arcomba szökik a vér ilyen defetista beszéd hallatára. – Soha, uram! Ilyesmi nem fordulhat elő.

– Örülök, hogy ön így gondolja – mondta szárazon. – De mégis, tegyük fel, hogy kiűznének minket innen… akkor ön mihez kezdene?

– Azon lennék, hogy visszavegyük Szingapúrt, uram!

– És hogyan?

– Azt… nem tudom, uram.

– Dicséretes az őszintesége. – Egy pillanatig habozni látszott, aztán ismét leült, és keményen a szemembe nézett. – Ide figyeljen, Dexter, mi egyelőre még reménykedünk benne, hogy legyőzzük a japánokat, de minden eshetőségre fel kell készülnünk, ideértve az

esetleges vereséget is, arra pedig *azelőtt* kell terveket készítenünk, mielőtt bekövetkezik, ha azt akarjuk, hogy legalább esélyünk legyen egy későbbi ellencsapásra.

– De uram, hiszen teljesen kizárt, hogy…

– Megkérhetném, hogy ne vágjon a szavamba? – kérdezte kissé rosszkedvűen. Hirtelen rádöbbentem, nincs hozzászokva, hogy félbeszakítsák. – Hallott már Spencer Chapman ezredesről?

– Még nem, uram.

– Nem baj, majd fog… már tudniillik, ha veszítünk. Ő az egyik vezetője ennek az új alakulatunknak, amit 136-osként fognak számon tartani. Colombóban lesz a központjuk.

– Colombo! De hisz az Ceylon! – kiáltottam fel önkéntelenül. – Eszem ágában sincs irodakukacoskodni több ezer kilométerre innen. Ha már belépek, én *itt* akarok harcolni, hogy segítsek megvédeni Szingapúrt…

Jéghideg hangon, kurtán és végérvényes hangsúllyal válaszolt, mintha most beszélne csak első ízben igazán komolyan.

– Ezzel egy kicsit elkésett. Szingapúrt már semmi sem mentheti meg.

Egy pillanatra azt hittem, nem jól hallom, amit mond, aztán elborította az agyamat a vér.

– Ez aztán a defetizmus a javából! Krisztusom! Mást se hallunk a hadseregtől, csak hogy mi, civilek, milyen puhányok vagyunk, és akkor egy katona szájából kell…

– Továbbra is arra kell kérnem, ne szakítson folyton félbe. Szeretném megismertetni néhány ténnyel. Noha Churchill továbbra is arról beszél, hogy második Sztálingrádot csinál Szingapúrból, ha kell – végtére is ő küldött ide két hadihajót repülőgép-anyahajó nélkül –, ezzel szemben az a helyzet, hogy már fel is adta Szingapúrt, *önökkel* együtt. Egy szóval se mondom, hogy rosszul teszi, ezt jól

jegyezze meg. Mert sokkal fontosabb, hogy megtartsuk Burmát és Indiát, a szentségit. Önök viszont nem nélkülözhetetlenek, ezzel jobb, ha tisztában van.

– Nem hiszem el, amit mond.

– Pedig igazat mondok. És nincs az az atyaúristen, aki bármit tudna tenni ebben a helyzetben. Ha más nem, az ivóvíz hiánya fogja önöket megadásra kényszeríteni, éppen úgy, ahogy Hongkong is behódolt három hét alatt. És tehetnek, amit csak akarnak, ezen semmi sem változtat.

Vagy egy percig csak ültem ott leforrázva, hitetlenül. Egyszerűen nem bírtam elhinni, amit ettől az embertől hallottam, pedig ahogy ott ült velem szemben, és csak mondta azon a szenvtelen, tárgyilagos hangján, hirtelen ösztönösen megéreztem, hogy alighanem mégiscsak igazat mond. És mivel semmi jobb nem jutott eszembe, csak ennyit nyögtem ki:

– Akkor se akarok Colombóba menni.

– Nem is beszélt itt senki utazásról – felelte már-már gyengéden. – Hiszen *valakinek* majd vissza is kell szereznie Szingapúrt a japánoktól. – És amíg én az utolsó szavain rágódtam, elnézően még hozzátette: – Mert a szingapúri csatát talán megnyerik a japcsik, de a háborút nem.

– Sajnos képtelen vagyok elhinni önnek, amit mond, uram – feleltem kimérten. – Egyszerűen *nem megy*. Hát nem az a dolgunk, hogy harcoljunk, mint az ördögök, annyi japánt öljünk meg, ahányat csak bírunk, és reménykedjünk a csodában?

– Dehogyisnem. A katonáink épp ezt teszik. Én is a harcban hiszek. Csak elmondtam önnek, hogy Churchill és Roosevelt hogyan értékeli a helyzetet. Azt nyilván ön is belátja, hogy most a jövőre kell gondolnunk. – Pillanatnyi szünet után így folytatta: – Specialistákat képezünk ki, akiknek az egész háború egyik legveszélyesebb

megbízatását szánjuk… hogy hátramaradó sejteket képezzenek, ha Szingapúr tényleg elesik.

A szájam hirtelen kiszáradt a félelemtől. Aztán nekilódult a szívem. Vajon mik lehetnek ezek a hátramaradó sejtek?

– Reméljük, hogy ezekre a jól képzett emberekre sohasem lesz szükség. De ha Szingapúr elesik, és mégis csatasorba kell állítanunk ezeket a bátor harcosokat, egy a háromhoz az esélyük, hogy életben maradjanak a háború végére. – Aztán még hozzátette: – Már ha sikerül kibírniuk a kínzást.

– De uram – szóltam megint közbe, mert képtelen voltam megállni –, ha én is hátramaradnék, ahogyan ön nevezi, minden japán azonnal kiszúrná, hogy brit vagyok.

A dandártábornok odafordult Chalfonthoz, és unottan így szólt hozzá:

– Ezredes úr, lesz kedves elmagyarázni, hogy pontosan mi történik az újoncokkal a besorozás után? Aztán pedig vigye körbe Dextert. – Felém fordulva valamivel kedvesebben még hozzátette: – Menjen, igyanak valamit az ezredes úrral. Egy óra múlva legyenek itt.

Chalfont azután egy sztenga mellett elmondta a részleteket. Spencer Chapmanről azt kellett tudni, hogy az őserdei partizán-hadviselés ragyogó stratégája, teli szokatlannál szokatlanabb ötletekkel. A 136-os alakulatba fölvetteket majd vagy ejtőernyővel dobják le a japán vonalak mögött, vagy tengeralattjárókról teszik őket partra a maláj felvidéken, ha elkerülhetetlenné válik a kapituláció. Ezeknek majd az lesz a feladatuk, hogy kollaboráljanak a már előzőleg beszervezett kínaiakkal, akiknek titokban már javában folyik a kiképzése. Az egység az őserdő rejtett zugaiban fog tábort verni, az utánpótlásról – a lőszerről, élelmiszerről és a robbanóanyagról – pedig a ceyloni központ gondoskodik rendszeres

időközönként ejtőernyővel ledobott csomagokkal.

– Megkérdezhetem, hogy jövök én a képbe?

– A kínaiakat most képezik ki az őserdei harcászatra. Sok közöttük a bandita, és bár a többséget egyetlen cél vezérli: hogy minél több japánnak vágja el a torkát, azért akad közöttük sok, akit megfertőztek a kommunista eszmékkel.

Ezért volt elengedhetetlen, hogy a kínaiakat keményen kézben tartsa néhány, az ellenséges vonalak mögött dolgozó brit tiszt.

– Ennek politikai szempontból van nagy jelentősége – magyarázta Chalfont. – Nem szeretnénk, ha néhány jöttment kínai azzal boldogítana bennünket, hogy ők nyerték meg helyettünk a háborút.

Ártatlanul megkérdeztem, hogy ha és amennyiben belemennék ebbe az őrültségbe, akkor kik lennének a tiszttársaim.

– Furdalja a kíváncsiság, mi? – nevette el magát. – Hát bizony ilyesmire nem a közönséges halandók jelentkeznek. De tudja, a 136-os alakulatban nem szokás a kérdezősködés. Higgye el, öregem, mindenkinek jobb így. Amiről nem tud, azt nem is tudja elárulni, nem igaz? – Aztán, mint akinek eszébe jutott egy újabb hátborzongató részlet, még hozzátette: – A japcsiknál kevesen értenek jobban a kínzáshoz. Találtunk egy szerencsétlent odafent a Muar vidékén, aki ott bolyongott egymagában. A japánok kiszúrták mindkét szemét, levágták mindkét karját, és a csonkokat az ősi módszerrel égették ki: bekenték kátránnyal. Iszonyú, hosszadalmas kínhalállal múlt ki a nyomorult. – Aztán elgondolkodva még annyit mondott: – Ezért annyira életbe vágón fontos a titoktartás. Mindenkit megfigyelés alatt tartunk, aki belép. És akinek eljár a szája, attól megválunk. Nem árt, ha tudja, három európaitól már búcsút kellett vennünk, mert túl beszédesek voltak.

– És önnek mi ebben a szerepe, ezredes úr?

– Ja – nevette el magát –, én afféle toborzó fószer vagyok.

– Mire gondolt a dandártábornok úr, amikor azt mondta, hogy vigyen körbe?

– Na jöjjön, mindjárt megtudja.

Az ismerkedő túra alatt döntöttem el végképp, hogy belépek. Miközben végigjártuk a bádogbarakkokat, és minél többet láttam, annál jobban leesett az állam, hirtelen megértettem, sokan elszánták magukat rá, hogy ha Szingapúr tényleg elesik – bár ezt egyelőre még mindig kizártnak tartottam –, nem fognak teljesen behódolni az ellenségnek.

– Az első barakk még nem vészes – magyarázta Chalfont. – Ezt hívjuk a szoktató helyiségnek. De azért vigyázzon. Teli van csapdával. – Azzal belökte előttem az ajtót, és hirtelen úgy éreztem magam, mintha a dzsungel kellős közepébe csöppentem volna, csak épp kétszer akkora volt a hőség. Chalfont elmagyarázta, hogy a hőmérsékletet szándékosan állítják be még forróbbra, hogy az emberek, ha majd tényleg kikerülnek az őserdőbe, az ottani klímát már-már megkönnyebbülésnek érezzék. – A többi barakkban aztán majd megtanítják a mesterség csínjára-bínjára: karatézni, meg hogy miképp kell csendben ölni, de előbb a dzsungelt kell megszoknia.

A hatalmas barakk padlózatát sűrű aljnövényzet borította, egymásba gabalyodó indák és dús lallang nehezítették a járást, még hatméteres magasságba felszökő fák is akadtak.

– Hát ez meg hogy az ördögbe került ide? – kérdeztem. – Olyan az egész, mint egy hollywoodi stúdió.

– Nézzen a lába elé! – Miközben Chalfont felkiáltott, a bozótosból egy piton kúszott elő. Megvolt vagy 8–9 méteres. Kétségbeesetten félreugrottam, belekapaszkodtam a legközelebbi fa egyik ágába, és felhúzódzkodtam.

– Nem lőné le a dögöt, mielőtt felmászik a fára? – kiáltottam.

– Egész tűrhető a reakcióideje, öregem – kiabálta vissza Chalfont, miközben a faág reccsenve letört a kezemben, én pedig a nyálkás, ruganyosan vonagló kígyóra pottyantam.

– A faágakkal soha nem árt vigyázni – jegyezte meg Chalfont. – Majd megtanulja, hogy felismerje az elszáradtakat.

Szitkozódva feltápászkodtam, és közben azon csodálkoztam, hogy a pokolba létezik, hogy rázuhanok egy pitonra, és nem mar meg.

– Kihúztuk a méregfogait! – magyarázta az ezredes halál nyugodtan. – Elég sokat gyakoroltatjuk itt az emberekkel az őserdei veszélyhelyzeteket. Na jöjjön, megmutatom a következő barakkot.

Én léptem be az ajtón elsőnek, Chalfont a nyomomban, és azonnal bele is estem egy verembe, amit gondosan lefedtek aljnövényzettel. Szerencsére – vagy inkább szándékosan – a verem alját négy vastag matrac bélelte ki, úgyhogy semmi bajom se esett. De a verem falából hegyes, ferdén lefelé mutató nyársak álltak ki. Most, hogy lefelé zuhantomban lerántottam róluk az aljnövényzetet, a nyársak fenyegetőn meredtek felém, alig pár centire az arcomtól. Elképzelhetetlen lett volna kimásznom onnan. Az ezredes nyomában egy őrmester lépkedett, aki most nyilván meghúzott valami rejtett fogantyút, mert a nyársak hirtelen visszasimultak a verem oldalfalába, és előtűnt egy kötélhágcsó. Kikecmeregtem.

– Ezt hívjuk a japcsi csapdának – magyarázta Chalfont már-már kedélyesen. – Egyszerűen nem lehet kijönni belőle. A baj csak az, hogy a japánok nem ölik meg az embert. Az túl egyszerű lenne. A japcsik szeretik megfélemlíteni a helyieket. Ezért inkább lelocsolják a nyomorultat egy kis benzinnel, és bedobnak egy égő gyufát. Ahhoz nem elég, hogy az áldozat halálra égjen, épp csak megpörkölődik kissé. Szörnyen el tudja rontani az ember kedvét, komolyan mondom.

Minden egyes barakkban újabb és újabb meglepetések értek. Az egyikből hatalmas medencét képeztek ki, amely fölé függőhidat és kapaszkodóköteleket feszítettek ki. A következőnek az alját cuppogós mocsár borította. – Pokoli nehéz kimászni belőle, és utána meg még nehezebb letisztítani magáról a sarat. – A harmadikban egy állványon vénséges, rozsdásodó kerékpár állt.

– Furcsa az emberi természet – mondta Chalfont, a biciklire mutatva. – Hetente kétszer mindenkinek ezen kell lenyomnia két órát, megállás nélkül. És mindahányan jobban utálják bármi másnál, még az iszapfürdőnél is.

– Nos, nekem aligha szükséges fogynom – mondtam tréfálkozva, és megpaskoltam a lapos hasamat.

– *Fogynia*, azt nem kell, öregem. De az őserdőben alkalmanként négy óra hosszat is kénytelen lesz megállás nélkül tekerni egy ilyen biciklit, hogy elektromos áramot termeljen a rádióadójához. Ezért hívjuk taposómalomnak. Pokolian megviseli az embert. Na, eleget látott?

Visszamentünk a csupasz falú szobába.

– Mielőtt bármit mondana – szólalt meg elsőnek a dandártábornok, amikor mindannyian ismét helyet foglaltunk –, szeretnék tisztázni valamit. És ettől nem lesz elragadtatva, Dexter. Ha belép hozzánk, senki sem tudhat róla. Senki. A 136-os alakulat sikerének a titoktartás a záloga. Ha kitudódna, ki vonul vissza az őserdőbe, a láncolat megszakadna, és az mindnyájunk életébe kerülhet. Ha valaha is eljut a dzsungelbe, lehet, hogy ismerősökre bukkan. Azokat éppúgy meg fogja lepni a találkozás, mint önt. *Egyetlen lélek* sem tudhat semmiről. Világos?

Bólintottam. A dandártábornok belemélyedt az előtte fekvő iratcsomóba.

– Látom, a felesége Amerikában van… az helyes. Neki se szól,

ugye?

– Természetesen, uram.

Aztán előrehajolt, és világoskék szemének rezzenéstelen tekintetét az enyémbe mély esztette.

– És a kínai szeretőjének se jár el a szája, megértette?

– Ide figyeljen, uram! – kiáltottam és felpattantam.

A dandárparancsnok már-már kétségbeesetten fordult oda Chalfonthoz, és értetlen arccal azt kérdezte tőle:

– Maga tudja, miért vág ez az ember folyton a szavamba?

– Nagyon sajnálom, uram – felelte neki Chalfont.

– Én is sajnálom, uram – visszhangoztam én is.

– Tudja, Dexter, mi készültünk önből. És ha szabad őszintének lennem, elsőre úgy láttuk, súlyos biztonsági kockázatot vállalunk önnel. Ne, *ne!* Ne szóljon megint közbe, *kérem!* Nem *ön* miatt, hanem a barátnője miatt.

– Megtudhatom, mire gondol?

– Hallott már Loi Tekről? – kérdezte.

– A malájföldi kommunista párt vezetőjéről? – kérdeztem vissza. – Ismerni nem ismerem, uram, de hallottam már róla.

– A Különleges Ügyosztály megfigyelés alatt tartja – mondta a dandártábornok. – És a látogatói között olykor felbukkan Szung úr is.

– Ez teljesen hihetetlen a számomra, uram. Hogy Szung kommunista lenne?

– Ilyesmit egy szóval sem állítottam. Amint az ellenkezőjét sem. Csak annyit mondtam, hogy rendszeres látogatója a kommunista főhadiszállásnak. Nos, ezredes – fordult most hirtelen fejmozdulattal Chalfonthoz –, ha Dexter úr még mindig jelentkezni óhajt hozzánk – most első ízben hívott „úr”-nak –, akkor vegye állományba, századosi rangban.

– Tudta előre, hogy igent fogok mondani?

– Természetesen. Az ezredes dolga, hogy kiválassza a megfelelő embereket, az enyém meg, hogy felmérjem őket. – Aztán, mintha csak utóbb jutott volna az eszébe, még hozzáfűzte: – Chalfont ezredes majd elmondja a beosztását. De én még szeretnék valamit leszögezni, mielőtt aláírja a jelentkezési lapját. Ön légoltalmi kötelékben marad, ezenkívül pedig jelentkezik itt mindennap, és négyórás kiképzést kap. Az időpontok nincsenek előre megszabva. Akkor jön, amikor akar, hogy senki se fogjon gyanút. A kiképzők huszonnégy órás szolgálatban vannak. Állományba vesszük, de ez nem lesz publikus. Ahányszor idejön, légós tisztként lép be, és minden alkalommal itt kap gyakorló-egyenruhát. Elég, ha egyetlen kiképzést kihagy alapos ok nélkül, és megválunk egymástól. Egyenruhát csak akkor kap, ha Szingapúr elesik. És akkor is csak a dzsungelben használatos gyakorlóruhát. Akkor majd a beosztását is megkapja. Addig pedig – és most megint szinte barátságosan nézett rám – ön is csak egyike lesz a sok civilnek, akik mind a hadseregre várnak. És higgye el nekem, fiatal barátom, ennél keményebb jellempróbát sohasem kell majd kiállnia. Ne okozzon csalódást nekem!

Míg a dandártábornok és a másik két tiszt kivonult a szobából, én meglehetősen elbátortalanodva fordultam oda Chalfonthoz.

– *Megnyugtató* személyiség, nem?

– Érti a dolgát – válaszolta Chalfont. – Remélem, *maga* meg pedzi már, milyen cudar idők várnak magára.

– Ha egyáltalán sor kerül rá. Lehet, hogy Szingapúr sose esik el.

– Én nem is *arról* beszélek. A legtöbb férfit megszállja valami, amikor a saját gyilkosával kell szembenéznie.

– Akkor nem értem, mire gondolt, amikor cudar időket emlegetett az előbb.

Chalfont visszakormányzott az ivóba, és rendelt mindkettőnknek egy búcsúitalt.

– Mielőtt elesik a város… – mondta végül – …az lesz a legkeményebb megpróbáltatás. Higgye el nekem, nem lesz könnyű eljátszania az egészséges, fiatal és jókötésű civil szerepét, aki tétlenül szemléli, amint az ideküldött katonák *helyette* próbálják megmenteni az irháját és a kiváltságait, amikhez úgy hozzászokott. Én *erre* gondoltam.

E szavakra nem volt mit felelni, különösképp nekem nem, aki már eddig is úgy szégyenkezett, amiért nem lépett be a seregbe. Ezen a ponton még az őserdei partizánélet kilátásainál is jobban irtóztam a rám váró alakoskodástól. Mindig arról álmodtam, hogy belépjek a seregbe, és ez most valóra vált. De senkinek se szólhattam róla. Még Julie-nak sem.

– Ha Szingapúr elesik – kérdeztem –, és a hangsúly a *ha*-n van, akkor mi lesz a szüleimmel és a feleségemmel?

– Ha fűbe harap, értesítjük a legközelebbi rokont a dicső Dexter százados haláláról – válaszolta kedélyesen. – Addig meg? Nos, épp most dolgozunk egy rendszeren, amely lehetővé teszi, hogy a hozzátartozói megtudják, biztonságban van, anélkül hogy elárulnánk nekik bármit a részletekről.

– Mondja, ez a dandártábornok, aki faggatott az imént, érti ez a dolgát?

– Teljes mértékben – bólintott Chalfont. – A háború előtt pszichológiaprofesszor volt Oxfordban.

– Vagy úgy! – kiáltottam föl. – Mindjárt gondoltam. Ez sok mindent megmagyaráz. Na de itt van ez a dzsungelbuli. Mit érthet ő az ellenséges vonalak mögötti harchoz?

– Nos, valóban – ismerte el Chalfont –, csak az első japán támadás után érkezett ide hozzánk, úgyhogy a dzsungelről nem sok

fogalma lehet.

Mielőtt újabb mindentudó „vagy úgy” kiáltást hallathattam volna, Chalfont elbűvölőn még hozzáfűzte:

– Ide, a Távol-Keletre csak azután küldték, hogy előzőleg háromszor is ledobták a németek által megszállt Franciaországban.

Chalfont iránt érzett tiszteletem egyre nőtt.

23

December végének hétköznapjai egyfajta ködben suhantak el mellettem, mert az életem szinte robbanásszerűen megváltozott, és egy új, mindennap rám váró gyötrődés foglalta le minden gondolatomat: a kiképzésem. Ezzel voltam elfoglalva, meg azzal, hogy közben mintha mi sem történt volna, változatlanul ellássam a munkám a cégnél, és közben Julie-nak egy szót se szóljak. Olykor annyira holtfáradtan vetődtem haza, hogy egy falatot se bírtam lenyelni, szeretkezni meg végképp nem volt erőm, és a mentségemre csak valami olyasmit bírtam kinyögni, hogy „ma rendkívül megerőltető kiképzésünk volt a légósoknál". Szerencsére a biztonsági előírások megkövetelték, hogy a kiképzés nem okozhat feltűnő változásokat a jelölt napi életében. Minthogy az irodában minden simán ment – az utóbbi időben a hatóságok egyszerűen előírták, hogy mit csináljunk –, nem állt semmiből, hogy Rawlingsnak vagy Ballnak szóljak, berendeltek légószolgálatra, és csak arra kellett ügyelnem, hogy ezek a szolgálatok nagyjából összhangban legyenek Julie alexandrabeli beosztásával. Sokszor egyenesen a „légós" kiképzésről mentem Julie-ért a kórházba.

Valóságos zombilétbe süppedtem a legelső naptól kezdve, hogy a 136-os alakulat újonc tisztjeként kezelésbe vettek. Ezt a napi négyórás rutint, amelyet valahogy bele kellett gyömöszölnöm mindennapjaim normális menetébe, zöld dzsungel-gyakorlóruhába öltözött katonák uralták, többnyire nagydarab skótok, akik minden parancsot, amit ennek a zöldfülű századosnak adtak „az az, uram!"-mal vagy „na, még eccer, uram!"-mal fejeztek be. Az ő figyelő szemük láttára kellett megmásznom a bádogbarakkokba ügyesen

elültetett fákat, meghempergőznöm a sárban és belemerülnöm a műmocsárba, hogy utána tisztára mossam az egyenruhám, éppúgy, ahogy az őserdőben kellett volna. Aztán addig hajtottam azt a nyavalyás, mozdulatlan kerékpárt, amíg úgy éreztem, hogy leszakadnak a lábaim. Mindeközben gyakorlatilag semmi folyadékot sem vehettem magamhoz. Akárhányszor egy pohár vízért esedeztem, mosolygós visszautasításban volt részem. – Nem, uram – mondta az őrmester –, nem vón helyes, ha haggyuk, hogy olyan vízbe' bízzék, amit úgyse talál.

Ahogy peregtek a hetek, lassan megtudtam egyet s mást arról, hogy mire is képeznek ki itt engem, hogy milyen jellegű feladatok várnak majd a 136-os elit alakulat tisztjeire. A fő feladatunk az lesz, hogy ha és amikor a japánok elfoglalják Szingapúrt, partizánakciókat kivitelező osztagokat és felforgató tevékenységet végrehajtó kis különítményeket irányítsunk a maláj dzsungel mélyén. Sok tekintetben a francia ellenállók ázsiai megfelelői voltunk. Akárcsak őket, minket is majd légi úton látnak el fegyverekkel, és mi is rádión tartjuk majd a kapcsolatot a főhadiszállással, ha a jelenlegi tervek életbe lépnek. Minden törekvésünk arra irányulna, hogy megtépázzuk a japánok tekintélyét, és borsot törjünk az orruk alá. – Az lesz a dolguk, hogy folyamatosan, minden pillanatban pokollá tegyék az életüket – fogalmazta meg egy alkalommal Chalfont.

Bizonyos tekintetben különböztünk is a francia ellenállástól. Azok akkor is kiadhatták magukat franciának. ha történetesen ejtőernyővel ledobott brit katonák voltak. Minket azonnal elárulna a fehér arcbőrünk, ezért az általunk tervezett szabotázsakciók végrehajtásánál többnyire a hozzánk csatlakozott kínai szövetségeseinkre kell majd hagyatkoznunk.

És ezen a ponton meg is érkeztünk a 136-os alakulat egész

működésének rendkívül fontos politikai mellékzöngéihez. Tűzzel-vassal, ha szükséges, de mindenáron szigorú fegyelmet kell majd tartanunk a kínaiak között, akiknek némelyike elszánt kommunista. Okvetlenül nekünk kell majd kézben tartanunk az irányítást, nekünk kell kiadni a parancsokat, különben a háború végén a kínaiak a győztes pózában fognak tetszelegni.

– De azért nehogy azt higgye – mondta Chalfont –, hogy maguk nem fognak harcolni. Fognak, és közben olyan döntéseket kell majd hozniuk, amit egyetlen kínaitól sem várhatunk el. A legfontosabb, hogy megtanuljon gondolkodás nélkül ölni, és kész legyen rá, hogy akár egy bajtársa életét is feláldozza közben. Semmi sem számít, csak a feladat. Én egy pillanatig sem haboznék, hogy bárkit elintézzek, ha az a döntés, hogy likvidálni kell az illetőt, és ha együtt harcolnánk, magától is azt várnám, hogy áldozzon fel, ha nincs más kiút.

Baljós szavak voltak ezek, és mindig akkor hangzottak el, amikor a legvisszataszítóbb gyakorlatra került sor, bár ez is csak egyike volt az elsajátítandó készségeknek: hogy miképp vágjuk el valakinek a torkát. Nem úgy, hogy az ember belevág egy kést a másik torkába, vagy összevissza nyiszatolja, nem: hogy miképp kell profi módon, úgy elmetszeni a másik torkát, hogy esélye se legyen másra, csak az elfojtott hörgésre, miközben a vére kifröccsen. Az ölőszerszám pedig egy ijesztő külsejű, borotvaéles tőrkés volt, amelynek a nyelét úgy készítették el, hogy tökéletesen belesimuljon az ember kezébe. A fegyvert a 136-os alakulat ezermesterei készítették kifejezetten *támadó* ölésre, nem *védekező* harcra, mint mondjuk ha mellbe kell szúrni valakit, aki rárontani készül az emberre. Nem, ezt a fegyvert arra találták ki, hogy az ember néma csöndben odalopózzon valami balszerencsés, ártatlan flótás háta mögé, aki aztán úgy hal meg, hogy fel se fogja igazán, mi történik

vele, és akinek egy örökkévalóságig tart az a pillanat, amikor észreveszi a támadót, aztán megérzi a szorítást, végül a hideg pengét, de közben még megnyikkanni sincs ideje.

– Bárki mellbe bír szúrni valakit – mondta ritka találkozásaink egyikén a YMCA söntésében Chalfont. – De ahhoz, hogy az ember elvágja valakinek a torkát, egész más idegzetre van szükség. Mert bizony nem könnyű, és az embernek soha sincs alkalma második nekifutásra.

A kiképzőkkel számtalanszor elpróbáltuk ezeket a lopózó támadásokat, de Chalfont azt mondta:

– Nagy kár, hogy nem tudja kipróbálni a valóságban is.

– Hála az égnek! – válaszoltam.

– Pedig az oroszoknál ki is próbálják – mondta. – Halálra ítélt fegyenceken. Én mondom magának, ha szakszerűen csinálják, gyorsabb halál, mint az akasztás. Minden a gyorsaságon múlik. Mit gondol, képes lenne hidegvérrel megtenni?

– Remélem. Bár néha azon gond…

– Ne gondolkozzon túl sokat!

Elméletben pontosan tudtam mindent, most is felmondtam, mint valami papagáj. „Nesztelen támadás hátulról, ellenség fejét hátrarántani, hogy fuldoklást és ezáltal elnémulást okozzon, kést torok bal oldalába döfni, majd keresztbe rántani a jobb fülig. A feladat normaideje 18 másodperc.”

– Az elmélet már megy – mondta Chalfont, és elvigyorodott. – Ha majd a valóságban is végre kell hajtania ezt a feladatot, egyvalamiről sohase feledkezzen meg abban a tizedmásodpercben, amikor döntenie kell: a régi mondás, hogy a tett halála az okoskodás – igaz.

A négyórás kiképzés nehézsége a vége felé mindig enyhült kicsit, nehogy gyanút ébresszek azzal, hogy kimerülten, a lábamon is

alig állva tántorgok vissza a külvilágba. Ezért a kiképzés elején iszonyatos fizikai terhelésnek vetettek alá, aztán az igénybevétel fokozatosan csökkent, és az utolsó órában már normálisan tudtam levegőt venni, képes voltam használni a végtagjaimat, és akkor eljött a kevésbé fárasztó gyakorlatok ideje: Bren-puskákat szedtem szét és raktam újra össze, szabotázstechnikákra oktattak, meg a plasztikbombák, gyutacsok használatára, és minden áldott nap újabb leckét kaptam rejtjeles üzenetek írásából meg dekódolásából.

Mindent a legteljesebb titoktartás övezett. Jóllehet mindig ugyanazok a kiképzőtisztek foglalkoztak velem, nagy ritkán került csak a szemem elé másik újonc, és olyan, akit ismertem volna, egyáltalán nem. Egyszeregyszer sikerült elkapnom valamelyik másik szerencsétlen látványát, ahogy kikecmereg az iszapból, épp amikor én beléptem abba a barakkba, mégis az volt az érzésem, a titoktartás kedvéért szándékosan osztottak be minket úgy, hogy még véletlenül se találkozhassunk össze.

Mégis majdnem lelepleződtem többször is. Karácsony közeledtén Julie úgy gondolta, illene a szentestét és karácsony napját az apjával töltenie. Természetesen belementem. Addigra Szung már rég megbocsátotta nekem a korai diákszerelmünket (ha ugyan egy kínai egyáltalán képes az ilyesmire), úgyhogy engem is áthívott ebédre karácsony napján. Tudtam, hogy Julie már szólt az apjának: ebéd után azonnal be kell mennie az Alexandrába, holott igazából csak este héttől volt szolgálatban. Az volt a terv, hogy egyenesen a Kadétházba megy, ahová majd nem sokkal később én is követem. *Ez* azonban azzal járt, hogy karácsony napjának délelőttjére, ebéd *előttre* kellett beiktatnom egy kiképzési fordulót. Így is tettem, aminek az lett az eredménye, hogy Julie egy szót sem értett az egészből, amikor reggel odatelefonált a Kadétházba, és Li közölte vele, hogy légós kiképzésre mentem. Karácsony napján!

Ugratott is ezzel később. – Újabban nagyon titkolózó lettél. Csak nincs valami más nőd? – Ugyan csak tréfált, de őszintén nem értette az egészet, és tudtam, minden lépésemre ügyelnem kell.

Voltak alkalmak, amikor majdnem elmondtam Julie-nak mindent, de aztán az egyik találkozónk alkalmával Chalfont ezredes valami olyat talált mondani, amitől megállt bennem az ütő.

– Ugye, nem feledkezik meg az óvatosságról? – figyelmeztetett ki tudja, hányadszor. – Meséltem már magának arról a három paliról, akiknek *eljárt* a szája? Mindet kinyírták. És tudja… – tette hozzá már-már kedélyesen – nem is az ellenség. Nem kockáztathatjuk, hogy megbízhatatlan egyénekkel szórakozzunk.

Minthogy Julie a karácsonyestét a Szung-házban töltötte, csatlakoztam hát a többi duhajkodó, magányos kanhoz, akik mind a Krikettklubban szándékoztak átmulatni az estét, ahol pulykavacsorát adtak, sőt másnap ebédet is az összes légós és más szolgálatot teljesítő önkéntesnek.

A háború minden szokásukat megváltoztatta. Szingapúrban, ha egy fiatal és egészséges férjnek Angliába mentek vakációzni a felesége meg a gyerekei, a haverok legtöbbször sokatmondó összekacsintással és oldalba bökdöséssel tettek volna egyértelmű célzást arra, hogy mire való az ilyen helyzet. Biztosan elsuttogták volna, milyen minden igényt kielégítő kényeztetéshez lehet jutni a MacPherson úti garniszállókban, fölemlegették volna a Happy Worldöt és az ottani táncoslányokat, a tapasztaltabbak pedig („Én már többször is kipróbáltam őket, öregem!” felkiáltással) név szerint ajánlották volna a lányokat, mondjuk Anitát, a félig filippino, negyedrészt japán, negyedrészt indiai nőt, a Kelet talán legizgalmasabb hermafroditáját, aki állítólag a johori szultán kedvence.

A legtöbb szalmaözvegy annak idején nem szerelemből, hanem

azért nősült, hogy véget vessen a magányának. Szingapúr teli volt boldog házaspárokkal, akik soha sem voltak szerelmesek egymásba, s tudni lehetett, hogy nem is lesznek, ahol az agglegényeknek csak a hőség hatására ágaskodott annyira a férfiassága, s a feleségnek valók az ültetvényesek, az európai kereskedelmi utazók lányai közül vagy a kalandvágyó, kifejezetten a férjfogásra Szingapúrba települt és amúgy csak „halászflottaként" emlegetett lányok közül kerültek ki. Utóbbiak pontosan tudták, milyen nőhiány van Szingapúrban, és hogy nem lesz nehéz férjet találniuk. El is keltek mind egy szálig. Jókedvvel párzottak is – ebben a forróságban ez jóval egyszerűbben ment, ha az embernek papírja is volt róla –, és homályosan úgy érezték, tulajdonképpen boldogok, bár derengett nekik, hogy mintha valami még hiányozna. De hát azokban az időkben az átlagos fehér lány a szexualitással kapcsolatban semmiféle útravalót nem kapott a szüleitől, és tökéletesen elképedtek volna, ha a férjük megkéri őket, riszálnák egy kicsit a farukat az ágyban ahelyett, hogy feküdnének csak ott, mint egy rongybaba. És valószínűleg még jobban elfogta volna őket az undor, ha a férjük célzást tesz rá, miért nem szereznek egy kis örömet maguknak is, ahogy azt oly sűrűn tették a leánynevelédében töltött évek alatt. Így hát férjek és feleségek sehogyan se szabadulhattak a kínzó érzéstől, hogy lemaradtak az igazi szerelemről. Mindez gyökeres fordulatot vett, ha a férjek néhány hónapra magukra maradtak. Mert bizony a helyi lányok rázták a feneküket, vonaglottak és lihegtek – még ha többnyire csak megjátszásból is –, és hajlandók voltak kezdeményezők is lenni, hiszen ez a „titokzatos Kelet" volt, ahol a nők „az idők kezdetétől a mesterei annak, hogyan kell kiszolgálni egy férfit". Ezt persze nem volt szabad egészen szó szerint venni, de a megfelelő lelkesedés sok hiányosságot képes feledtetni.

Azért a Krikettklubban nagyon is igazi volt az ünnepélyes

hangulat, mert a karácsony mindig is sokat jelentett nekünk itt Szingapúrban. Valószínűleg a tudat alatti honvágy is közrejátszott abban, hogy az európaiak minden követ megmozgattak: a karácsonyból igazán nagy ünnepet csináljanak, nem úgy, mint a kínaiak, akiknek még várniuk kellett két hetet januárig, a kínai újév eljöveteléig. A háborús viszonyok ellenére a klubot teljes hosszában teliaggatták színes karácsonyi díszekkel, olyan díszekkel, melyeket lapos csomagolásban árulnak, aztán amikor az ember szétszedi otthon, a kivágott papírfigurák széthúzva egy egész szobán keresztbe érnek. A ventilátorokra léggömböket akasztottak, amelyek a forgó lapátok minden fordulatára megrebbentek. A karácsonyfát annyira teleaggatták angyalhajjal, hogy alig látszottak ki alóla a fenyő zöld, tűlevelű ágai.

Az ideiglenesen klubtagságit kapott fiatal tisztek többsége besorozott főhadnagy volt, akik láthatóan nagyon élveztek itt minden estét, amit sikerült az őrnagyaiktól és ezredeseiktől távol eltölteniük, akik inkább a Tanglinba jártak. A főhadnagyok azért keresték a hozzám hasonló helybeliek társaságát, mert sokszor elbátortalanította őket, hogy magasabb rangú tiszttársaik közül soknak figyelemre méltó szakmai háttere volt a polgári életben is. A háborúról sosem beszéltek, valószínűleg nem is igen tudtak róla többet nálunk, hanem inkább rólunk, a városról, a gumiról és az ónról meg a lányokról folyt a szó, s a társalgásból szinte mindig kicsengett az irigységük. – Fogadni mernék, alig várják már, hogy az élet visszatérjen a normális mederbe. Én is szívesen élnék itt. – Én is ültetvényes akartam lenni, de nem kaptam rá engedélyt. – Én teaültetvényes szerettem volna lenni, de errefelé nem termesztenek teacserjét, igaz? – Aztán, ahogy emelkedett a nyomás az elfogyasztott italok után, előbb-utóbb mindig jött ez is: – Néha őszintén irigylem a magasabb rangúakat. Nekünk tilos a helyi

lányok után járnunk, nehogy rossz példát mutassunk.

Ebből a csapatnyi zöldfülű tisztből egynek sem tűnt föl, hogy rajtam nincs egyenruha. Sőt, inkább még én éreztem kínosan magam, annál is inkább, mert *én is* katona voltam, csak épp nem vallhattam be. Sokszor aggasztott, mi lesz, ha valamelyik öntelt tiszt megjegyzést tesz a civil voltomra, és esetleg elveszítem az önuralmamat. De erre egyszer sem került sor. Ehelyett inkább arról érdeklődtek, mivel foglalkozom, és amikor valamit motyogtam arról, hogy gumi meg ón, csak megértően bólogattak, mintha ez mindent megmagyarázna. Egyikük egyszer nekem szegezte a kérdést: – Sose jutott eszébe, hogy ebben a helyzetben magának is köztünk volna a helye? – Amikor erre a másik két bűvszót dörmögtem el, hogy *tartalékos szolgálat,* az illető zavartan csak a következőt fűzte még hozzá: – Értem én, de akkor is maga lehet a *pokol* megmaradni civilben ilyen nehéz időkben. Katonának lenni sokkal szórakoztatóbb. Rólunk legalább gondoskodnak… meg minden.

Talán igen, de azért én sajnáltam őket, mert nagyon meg kellett nézniük minden egyes fillért, hogy mire költik, olyan nyomorúságos zsoldot kaptak. Több kört is fizettem nekik, és közben az járt az eszemben, micsoda őrültség, hogy egy ilyen izgalmas városban, mint a mienk, tilos nekik a lányok után menni, csak azért, hogy jó példával járjanak elöl, amikor pedig ki tudja, nem valami jeltelen sírban végzik-e hamarosan ennek a távoli országnak egy eldugott zugában, miközben a földet vörösre festi a hozzájuk hasonló ifjak vére, akiket szintén arra tanítottak, hogy jó példát mutassanak.

Rengeteget koccintottunk a „távolba szakadt barátok” egészségére, be is rúgtunk mindahányan, és mélabús hangulatomban eszembe jutott, vajon Irene hogyan töltheti a karácsonyt New Yorkban, s vajon mit vehetett ajándékba Bengynek. Én megkíséreltem, hogy ajándékot küldjek a fiamnak innen

Szingapúrból, de igen barátságtalan modorban kioktattak, hogy milyen hazafiatlan dolog akár csak egytized köbméternyi helyet is lefoglalni a felbecsülhetetlen értékű raktérből. Irene-től rendszeresen kaptam a leveleket, nagy gonddal fogalmazott, nehogy a cenzorok bármibe beleköthessenek. Mama is megírta, hogy apa túl sokat dolgozik. Nehezemre esett válaszolni nekik, mert csak hazugságokat írhattam volna, és soha életemben nem tudtam jól hazudni. Jack papának még valahogy elküldhettem az üzleti beszámolókat, sőt, erre kifejezetten számítottak, csak arra kellett vigyáznom, hogy a szállítmányok részletei homályban maradjanak. Ezeket a kormánynak kellett átadnom, onnan kódolt üzenet formájában küldték tovább Londonba.

Éjfélkor azután mindenki mindenkinek boldog karácsonyt kívánt, kart karba öltve elénekeltük együtt az *Auld Lung Syne*-t, és hajnali háromra már ágyba is kerültem – magányosan.

Karácsony napján délben 12.30-kor a kiképzés után kimerülten érkeztem meg Szungékhoz, és enyhe rossz előérzet gyötört, mert tudtam, hogy Szung talán megbocsátotta már a történteket, de elfelejteni sose fogja. A szalonban várakoztam, mert nincs jobb szó, amivel leírhatnám ezt a körkörös, kupolás tetejű, felbecsülhetetlen értékű kínai bútorokkal berendezett helyiséget. Épp azt a lakkozott asztalkát bámultam, amit Szung nekem ígért a halála utánra, amikor belépett, és baljós hangján megszólított:

– Mi az, Johnnie, az asztalodban gyönyörködsz?

Öregnek és elhasználtnak látszott, mintha a háború máris meggyötörte volna.

Mindig is szikár, kínaihoz képest magas ember volt, s most mintha minden megszürkült volna körülötte. A haja megőszült, az arcának is betegesen szürke színezete volt, s szürke nyakkendőt,

öltönyt és zoknit viselt. Még a szemüvegkerete is szürkés árnyalatban játszott. Minden mozdulata kiszámított és takarékos volt, mint aki képtelen eldönteni, van-e értelme egyáltalán a mozdulatnak. Amikor itallal kínált, mintha még az a félmosoly is nehezére esett volna. A vállamra tette a kezét, és őszintén feldúltnak látszott, amikor afelől érdeklődött, mekkora kár esett a Tanamerában a bombatámadáskor, de vigasztaló mosolya valahogy nem tudott kiteljesedni. Mosolyogni akart, félre is húzta a száját, de a mosoly félúton elhalt.

Nem csak a háború nyűtte el ennyire. Rendkívül sokat ártott neki a kínai közösségen belül elszenvedett presztízsveszteség is, amikor a felesége faképnél hagyta. Paul és Julie soha egy szóval sem említették, hogy a szüleik szétköltöztek, P. P. pedig szigorúan tartotta magát az illendőséghez, és a háza küszöbét még titokban sem lépte át soha férjezetlen hajadon. Azt rebesgették róla, hogy két kínai szeretőt tart, úgy, hogy mindkettő a saját lakásában lakik. Igen, Szung arcára *ez* volt ráírva – a boldogtalanság.

Odavezetett a szoba egyik meghittebb zugába, és egy keserű ginkoktélt kevert nekem. Nem tudván hová rakni a rengeteg italosüveget, Szung drága, faragott kínai polcrendszert állíttatott közvetlenül a fal elé, mintha vörös és aranyszín lakozott csipke vagy talán inkább valami gigászi, lombfűrésszel kivágott kézimunka lett volna az egész. Láthatóan egy szentélytől vásárolta meg, hosszú polcok helyett azonban szabálytalan közökben leválasztott, rövid polcai voltak, s rajtuk festői összevisszaságban itt két, ott három üveg, amott meg egy jegesvödör állt. Megint egy másik polcon voltak a bárkellékek: egy sörnyitó, egy dugóhúzó és a jégkockacsipesz. Ez elé a valóban gyönyörűséges faszerkezet elé Szung egy igazán ronda, modern, kifejezetten idetervezett bárpultot rakatott, melyen még korlát is volt alul, ahová az ember felrakhatta a lábát, meg néhány

magas bárszék előtte. A bárpult tetejét egy üveglappal fedték le, s az üveg alatt, a fapultra megannyi, a világ minden tájáról származó szállodamatricát ragasztottak. A pult egyik végében egy jókora maláj fonott kosár állt, teli újabb, szintén utazások során gyűjtött szuvenírekkel – reklámgyufákkal.

Már javában a rózsaszínű ginkoktélomat szopogattam (amire egyébként nagy szükségem volt), amikor bejött Julie és Paul. Julie jól nevelten paradicsomlét kért, mert Szung láthatóan nem jó szemmel nézte volna, ha egyetlen leánya rákap az alkoholra, és Julie a kedvében akart járni.

Hallottam, hogy megkondul az ódivatú ajtócsengő, és Paul hozzám fordulva felvilágosított.

– Papa meghívta ebédre Ian és Vicki Scottot is. – Aztán félrefordulva még suttogva hozzátette: – Hátha tőlük felvidul egy kicsit a hangulat.

A családi üzletben bekövetkezett váratlan előmenetelem miatt a Ian és köztem meglévő jelentős korkülönbség mintha jelentőségét vesztette volna, s miután kezet ráztunk, megkérdeztem őt, hogy az utóbbi időben hallott-e valamit Tonyról.

– Épp két napja beszéltem vele – válaszolta Ian. – Azt mondta, reméli, hamarosan kap egy eltávot, de én nem bízom benne.

Azután félrehívott, és meglehetősen dagályosan, mint egyik tuan a másiktól, azt kérdezte:

– Te, kérlek, nem találod, hogy a hadsereggel elég nehéz kijönni? Kontraktom van egy rakás gumira, és képtelen vagyok beszerezni. Egyszerűen nem engedik, hogy gumit vásároljak.

– Nekünk meg túl sok van belőle – válaszoltam nagyot sóhajtva. – A nyavalyás kormányzat az istennek se ad hajót. Nem akarod tőlem megvenni?

– Á, édes mindegy – vonta meg a vállát Scott. – Végül is

mindnyájan ugyanabban a csónakban evezünk.

A túlsó sarokban ott beszélgettek a nők, erről eszembe jutott valami.

– Nem gondoltál rá, hogy Vickit elküldjed? Érted, külföldre?

– Szentséges ég, dehogyis! – Őszintén meglepettnek látszott. – De hát miért is tenném?

Elmagyaráztam neki, hogy már *eddig is* több száz nőt evakuáltak Szingapúrból, hogy a frontról egyre aggasztóbb hírek érkeznek, és hogy egy férjnek lelki békét ad, ha az övéit biztonságban tudhatja.

– Amiképp én is Amerikába küldtem Irene-t, hisz tudod te is – fejeztem be vidáman.

Furcsán nézett rám, aztán így szólt:

– Irene, az más. Ugye nem haragszol meg rám, Johnnie, ha nevén nevezem a dolgot: Irene nem *igazi* szingapúri.

– Nem úgy, mint Vicki, mi? – kérdeztem tréfálkozva.

– Az ő munkájára nagyon is számítanak a Canning erődben – felelte Ian kurtán.

– Megpróbáltam Bertrand Bonnard-t is meghívni ebédre – kotnyeleskedett bele a beszélgetésbe most Paul. – Gondoltam, biztosan magányos lehet. De úgy eltűnt, hogy se híre, se hamva.

– Én se láttam már hosszú ideje – mondtam. – Ki tudja, lehet, hogy hazament. Végül is egy semleges ország polgára.

– Miért, el tudna utazni a szigetről? – kérdezte Ian. – Én úgy értesültem, hogy csak kiutazási engedéllyel lehet.

– Hát, biztosan megkapná, ha kérvényezné – szólt közbe most Szung. – Végtére is svájci állampolgár, nem?

– Csak épp hajó nemigen akad mostanában – mondta Paul.

Most, hogy belegondoltam, elég furcsának találtam. Bonnard egyik nap még ott forgolódott a társaságunkban, aztán egykettőre

nyoma veszett. Bonnard-ról pedig Natasára kalandoztak a gondolataim, azon morfondíroztam, vajon megszülte-e már a bébit. Ritkán érkező leveleiben egy szóval sem írt erről (se Bonnard-ról).

Hiába volt ott Vicki, az ebéd elég unalmasra sikeredett, s a magába fordult, komor Szung Kai-sek jelenléte se sokat segített abban, hogy karácsonyi hangulat kerekedjék. Szungtól alighanem nemes tett volt, hogy istápoljon valakit, akinek a családja valahová a távoli messzeségbe szakadt, de én, az igazat megvallva, sokkal szívesebben ültem volna az Úszóklubban, és néztem volna a vízipólómeccset, hogy aztán jóízűen currys ebédet fogyasszak. De hát Julie-nak ott volt az apja mellett a helye, meg aztán az Úszóklubba amúgy se eresztenék be. Ahogy türelmesen vártam, hogy véget érjen az ebéd, és én kimentve magam mehessek az utamra, Szung egy kérdést tett fel nekem, amelynek akkor még nem értettem a jelentőségét.

Száját körülményeskedve megtörülte merevre keményített, monogramos szalvétájával, aztán, mintha csak valami jelentéktelen dologról lenne szó, azt kérdezte:

– Nem értem, a britek miért nem használják fel a kommunistákat? Első osztályú nyomolvasó válna belőlük az őserdőben.

– Lennének elegen? – kérdezte Paul.

– És különben is, a kommunisták gyűlölik a briteket, nem? – kérdezte Scott. – Ugyan miért segítenének, még ha megkérnék is rá őket?

– Én úgy hallottam – folytatta a beszélgetést szokásos óvatos, diplomatikus hangnemében most Szung –, hogy a japánok a felvidéken sokszor ingben-gatyában mennek a harcba, és a brit katonák néha képtelenek megkülönböztetni őket a malájoktól, amíg egyszer csak már túl késő. Nem volna hát helyénvaló, ha erre a célra

kiképzett emberek segítségét vennék igénybe?

– De hiszen erre a célra tökéletesen megfelelnének a helyi malájok és kínaiak is, nem? – kérdeztem.

– Sajnos, ők be vannak ijedve – rázta a fejét Szung. – Tudják, hogy a japánok kivégzik őket, ha kiderül, hogy együttműködtek a brit csapatokkal. A kommunisták viszont nincsenek beijedve. Nem volnának kommunisták, ha ijedősek lennének.

– Tisztára úgy beszélsz, mintha… – kezdte Paul viccelődve.

– Ugyan már. Engem csak az érdekel, hogyan lehetne megmenteni Malájföldet és Szingapúrt.

– A legtöbb kommunistát börtönbe zárták, ugyan miért akarnák otthagyni a börtön biztonságát csak azért, hogy megölessék magukat? – robbant most bele a beszélgetésbe Kai-sek. *Így* gondoltam én is, de Szung nem tágított.

– Ez nem komoly érv. A japánok minden kommunistát kinyírnak, akit csak megtalálnak. És sokkal könnyebb lesz nekik elkapni őket a zárt börtönben, ha majd a britek arra kényszerülnek, hogy visszavonuljanak. Én mondom, az én javaslatom az egyetlen esélyük arra, hogy életben maradjanak.

– Bizony nem dugták volna mindnyájukat mindenféle tárgyalás nélkül börtönbe, ha nem a britek keze lenne ebben is – mondta ellenségesen Kai-sek.

– Háború van! – csattant fel éles hangon és dühösen Ian Scott.

– Bizony az, és a britek most kezdenek csak rádöbbenni, hogy a fehér ember mégsem olyan felsőbbrendű, mint ahogy mindig gondolták.

– Ebből elég volt! – emelte fel most meg Szung a hangját.

– Nem akartam senkit megbántani – motyogta Kai-sek. – Én is éppúgy gyűlölöm a japánokat, mint bárki ebben a szobában. De lehetetlen nem észrevenni, hogy mindenhol a világon, Honolulutól

Szingapúrig, az ázsiaiak kezdik felismerni, hogy a fehér ember nem legyőzhetetlen. Vége azoknak az időknek, amikor a fehér basáskodhatott az ázsiaiak fölött.

– Ha rajtam múlna, egytől egyig főbe lőném ezeket a kommunistákat – jelentette ki Scott. – Csak emlékezzenek a szavamra, még meg fog gyűlni velük a bajunk a háború után. Sztálin jól átverte ezt a szegény Rooseveltet. Csak emlékezzenek rá, hogy én megmondtam. Olyan, hogy jó kommunista, egyszerűen nincsen.

Nem sokra rá Julie bejelentette, hogy ideje elindulnia a kórházba. Tudtam, hogy a Kadétházba indul, hogy a délután hátralévő részét velem töltse az ágyban. A megfelelő udvariassággal én is búcsút vettem tőle, akár a többiek, aztán nekikészülődtem, hogy maradjak még egy darabig a látszat kedvéért, mielőtt elnézést kérek, és távozom a légószolgálatomra.

Amikor – a nyugati vendégekre való tekintettel – felszolgálták a kávét, Paul, Vicki és én megint elhelyezkedtünk a kényelmes sarokban, és semmiségekről fecsegtünk, amikor egyszerre csak felharsant Szung kimért hangja:

– Paul! Volna egy perced a számomra?

Paul még szinte fel sem állt, amikor Vicki mohó pillantást vetett felém. A nőstény ragadozóét? Mint akkor éjjel a Sea View Szállóban? Azt hittem, arra az éjszakára akar emlékeztetni, de tévedtem. Mint összeesküvők, akik végre magukra maradtak, sietősen súgta oda:

– Fantasztikusan szép lett.

– Ki lett szép?

– Hát, Julie! Tudod te jól, kiről beszélek. Szingapúrban mindenki tudja, mennyire odavagy érte.

A szavai kellemetlenül érintettek, bár ostoba lettem volna, ha abba a tévhitbe ringatom magam, hogy senki se tud rólunk. A háború és a vele járó kiszámíthatatlan kötelességek ugyan kitűnő

álcául szolgáltak, de nyilván így is láthattak minket valahol együtt. Ettől függetlenül, gondoltam magamban, miközben válaszoltam valamit Vickinek, addig, amíg senki sem jön rá, hogy együtt élünk, a pletyka nem sokat számít.

– Örülök, hogy így alakult… miattad – súgta oda. – De légy óvatos! Ian azt mondta, a Szingapúr Klubban hallotta valakitől. Úgyhogy nem árt vigyázni.

Amikor visszajött Paul, ráeszméltem, hogy nagyon kurtán-furcsán búcsúztam az imént. Most tétován hozzátettem még:

– Attól tartok, nem maradhatok tovább. Hív a kötelesség! – Mire a Nassim Hillre értem, Julie már az ágyban várt, meztelenül. Úgy döntöttem, nem szólok neki. Nem akartam elrontani az estére tartogatott ajándék meglepetését.

Amikor sötétedni kezdett, előhoztam a Morrist, hogy bevigyem Julie-t a kórházba. Az Alexandrában nagy volt a sürgés-forgás, a sebesültek megtöltötték az összes ágyat. Sokan a légitámadások áldozatai közül kerültek ki, de a malájföldi harcokban súlyosan megsérült katonákat is ideszállították vonattal. Ahogy Julie kényelmesen elhelyezkedett mellettem a bal oldali ülésen, azt kérdeztem tőle:

– Nem gondolod, hogy elég ócska fráter vagyok, amiért nem adok semmi ajándékot a barátnőmnek karácsonyra?

– Én se vettem neked semmit – válaszolta Julie. – Idén valahogy nincs nagy karácsonyi hangulat. Otthon se vett egyikünk se ajándékot a többieknek. Egyszerűen csak együtt ebédeltünk, ha már *karácsony napja* van. Ez nekünk semmit se jelent, csak annyit, amit tőled tanultunk.

– Hát, *én* azért vettem neked valamit.

Összecsapta a kezét.

– És hol van, mutasd!

– Nincs nálam. Majd útban a kórházba felvesszük.

– De legalább mondd meg, hogy mi az! Hallod?

Megráztam a fejem.

– Na, gyerünk! – mondtam, és könnyedén megcsókoltam, boldogan, önfeledt szerelemmel, valami egészen mélyről jövő érzéssel, amihez hasonlót még sohasem éreztem egyetlen nő iránt sem. – Ideje, hogy lecsutakold a pácienseid fenekét. Mit gondolsz, nem izgatja fel őket?

– Nem mondanád meg mégis, hogy mi az? – Azzal átölelt. – Na, ne légy ilyen aljas!

– Türelem! – Az Orchard út végénél bekanyarodtam a Stamford útra, aztán irányt vettem a High utca felé. A Városháza mögött leparkoltam a Morrist Da Silva, Szingapúr legpatinásabb ékszerüzlete előtt. A Dexter család kizárólag náluk vette az ékszereket, amióta csak az első Da Silva Szingapúrba érkezett Ceylonból. Apám, nagyapám és mind az ősök előttük ennél a családnál vásárolták a jegy- és a karikagyűrűiket.

– Csak nem valami ékszert vettél? – csillant fel Julie szeme, ahogy kiugrottunk a kocsiból az üzlet dupla kirakata előtt, melyet az elsötétítés már esti homályba burkolt. Hunyorogva léptünk be a belül pazarul kivilágított üzletbe, ahol a három oldalon elrendezett, üveglapokkal letakart pultokon sorakozó elegáns drágaköveken, melltűkön és gyűrűkön csillant meg az erős lámpafény.

– Kifejezetten az ön kedvéért tartok még nyitva, tuan – köszöntött minket dallamos hangján Da Silva, és közben az ujjával csettintve jelt adott egyik segédjének, hogy hozzon frissítőt, sört és néhány szalmaszálat.

– Szóval nem valami rögtönzésről van szó – vonta le a tanulságot Julie, és láttam, hogy nagyon jólesik neki a dolog.

Soha nem fogom elfelejteni meglepett kis sikolyát, amikor előkerült az ajándék. Egy pillanatra feledésbe merült a háború, s csak Da Silvára figyeltünk, aki – az alkalomhoz illő ünnepélyességgel enyhén himlőhelyes arcán – előhúzott egy fekete bársonytálcát, s rajta ott pihent egy aranygyűrű, amelyet zafír-, smaragd- és rubinberakás díszített, köztük apró briliánsokkal.

– Nézd csak, ide az van bevésve – mutattam Julie-nak a gyűrű belsejét –, hogy *Szeretettel J-nek J-től.*

Egy pillanatra azt hittem, mindjárt elsírja magát. Sötét, tágra nyílt szemét rám függesztette, és egy könnycsepp tényleg kigördült belőle. Letörültem a zsebkendőmmel, és amikor megszólalt, elfogódott volt a hangja.

– Ez életem legboldogabb karácsonya… és nem csak emiatt. – Felhúzta az ujjára a gyűrűt, körbeforgatta a kezét úgy, hogy a kövek visszaverték a fényt, és táncoló mintát vetítettek a mennyezetre. – Attól hatódtam meg, amit beleírattál, meg hogy az egészet előre *kitervelted.* Akárhogy alakul is az életem, drágám, örökké viselni fogom.

A Morrisban aztán hozzám simult, megszorította a combomat, és aztán azt mondta:

– Azt akarom, hogy érintsd meg a szívem! Na, mi lesz már? – kérdezte mosolyogva. – Tudom, ez is csak egy női szív a sok közül, de azért csak érintsd meg. Mert ez csakis érted dobog.

A szemében még akkor is ott ültek az öröm és boldogság könnyei, amikor az Alexandránál kiszállt az autóból.

– Holnap reggel jövök majd haza – mondta, és megcsókolt, aztán szerelmesen megismételte: – *Haza*, hozzád, drágám.

24

Decembert 1942 kaotikus és mozgalmas januárja követte, teli rosszabbnál rosszabb hadihírekkel, amelyek a felföldről érkeztek, s amelyeket a hivatalos tudósításokban teljesen értelmetlenül megpróbáltak stratégiai visszavonulásnak beállítani. Az egyik újság odáig ment, hogy a szövetséges csapatok egyik különösképp aggasztó vereségéről azt írta, az tulajdonképp stratégiai győzelem volt, hiszen a japánoknak, akik az ember ember elleni harcot erőltették, csapataink visszavonulásával fel kellett adniuk terveiket. A Haditanácsból kiszivárgó hírek szintén kétségbeejtők voltak. Stenton Thomas és Duff Cooper jóformán már köszönő viszonyban sem voltak egymással, mert Thomas ugyan jól ismerte a helyi körülményeket és az embereket, viszont képtelen volt arra, hogy megbirkózzon egy válsághelyzettel, Duff Coopernak meg, bár alighanem kitűnő politikusnak számított Londonban, halvány fogalma sem volt a szingapúri viszonyokról. A Haditengerészet egyfolytában a Királyi Légierővel civakodott; a Királyi Légierő még mindig mély, olthatatlan gyűlöletet táplált a hadsereggel szemben, úgy építették meg a felföldi leszállópályákat, hogy előtte nem konzultáltak a hadsereg mérnökeivel. A vén trotli Brooke-Popham továbbra is el-elszunyókált a fontos megbeszéléseken, amíg végre aztán megkönyörültek rajta, és hazarendelték Londonba.

Hiába voltak a Malájföldről érkező hírek egyre nyomasztóbbak, olyan ügyesen tálalták ezeket a hivatalos orgánumok, hogy a többség továbbra is egyfajta álomvilágban élt. A maláj felföld éppoly messze volt Szingapúrtól, mint a németek megszállta Franciaország lehetett az angoloknak 1940-ben. A háború javában dúlt a felföldön, de mi

nem éreztünk belőle semmit, s így a kibírhatatlan, fülledt melegben és az épp kezdetét vett monszun időszak szakadó záporaiban bőrig ázva pergettük a hétköznapjainkat, s közben szívtuk magunkba a pletykákkal tűzdelt hamis híreket.

A Malájföldről érkező *valódi* hírek java részét cenzúrázták, de a sorok mögött azért nem volt nehéz rábukkanni az igazság morzsáira. A Dextereknek generációk óta kiterjedt kapcsolataik voltak a malájföldi bányászokkal és ültetvényesekkel, sőt a bankjaikkal is, ezért hát könnyedén követhettem a japán előrenyomulást a térképen, nem kellett hozzá más, csak hogy elolvassam a Chartered Bank vagy a Hongkongi és Sanghaji Bank újsághirdetéseit, amelyek mindig felsorolták, hogy aznap mely kirendeltségeikben „szünetel az ügyfélfogadás további értesítésig".

Mégsem volt könnyű elképzelni, hogy agyonhajszolt, éhező és demoralizált katonáink valahol a mi szemünknek láthatatlan, távoli őserdőkben, a dézsából ömlő trópusi esőben ázva egyik hadállást adják fel a másik után – s közben mi, itt Szingapúrban, dúskálunk a bőségben. Bár már elkezdték jegyre osztani az élelmiszert, Li még mindig be tudott szerezni mindkettőnknek naponta két-két gyümölcskonzervet. Itt, Szingapúrban a hús- és vajfejadagok épp a háromszorosát tették ki az angliainak. A Hűtőház teherautói továbbra is kihozták nekünk a tejet és a tejszínt a Kadétházba. Ha étterembe akartunk menni, az se jelentett problémát, mert ugyan a szállodák kínosan ügyeltek arra, hogy betartsák az előírt heti két húsmentes napot, mivel azonban a csirke és a vad nem számított húsnak, s a maláj halászok továbbra is „megszokott napi zsákmányukkal" tértek meg – nemigen lehetett bármi különbséget felfedezni. Benzinből sem volt hiány, bár azt is jegyre adták, de szinte minden családban akadt egy polgári szolgálatos, aki ezenfelül is igényelhetett benzinjegyet, ezért aztán a legtöbb helyen, ahol két

autó volt, egyszerűen a nagyobbat félreállították a garázsba, és minden üzemanyagot a kisebbik autóba töltöttek, mint például az én Morrisom volt.

Mostanában csak a legritkább esetben használtuk a nagy hivatali autót, de megtartottuk az egyik féltonnás kisteherautóval együtt, s mindkettő ott állt egy raktárban a Robinson úti iroda alagsorában, ahol apám syce-e, aki már Jack nagyapánál is szolgált, naponta letörölgette a Buickot.

Személyesen ellenőriztem a benzinfelhasználást, mert a jegyre kapott adag minden cseppjére szükségünk volt. Hiszen el kellett járnom a légós kiképzésre – egyelőre még mindig így gondoltam rá –, és olykor hosszabb utakra is el kellett mennem, hogy a Geylang folyón lévő raktárainkban ellenőrizzem a nyersgumikészleteket. Meg hát Julie-ért is eljártam az Alexandrába, és Jack nagyapát is naponta látogattam.

Nagyapán nem igazodtam el teljesen. Valahogy… nehéz ezt pontosan körülírni, de nem törte le a vereség, inkább úgy mondhatnám, megpróbált alkalmazkodni a helyzethez. Félreértés ne essék, nem alkalmazkodott mindenhez! Bár most már húsz másik pácienssel kellett megosztania a kórtermét, úgy tűnt, elég jól viseli. Egymást érték nála a látogatók, a Szingapúr klubbeli régi haverok, még Ball is megfordult nála az irodából, és persze Li is állandóan ott volt kéznél. Még a régi syce is időnként abbahagyta a használaton kívüli hivatali autó törölgetését, s bejött, hogy meglátogassa egykori főnökét.

Mintha egészen megbékélt volna a helyzetével, az ágyban heverészéssel meg a tolókocsiban való ücsörgéssel. Ha szép idő volt, egy liften levitték a földszintre, hogy Li körbetologathassa a kertben. Imádta a nővérkéket, akiket alighanem barátságosabbnak talált, mint a tanamerabeli nőket, mert nekik nyugodtan elsüthette az

általa finom udvarlásnak tartott rámenős tréfáit, s biztos lehetett benne, hogy azok tettetett felháborodással, némi pajkossággal a hangjukban, majd valami ilyesmit válaszolnak: – De Jack nagyapa! Szégyellhetné magát! – Nagyapa arcára ilyenkor mintha ravasz önelégültség ült volna ki, de lehet, hogy tévedtem. Úgy gondoltam, Jack nagyapa már soha többet nem jön ki a Központi Kórházból, bárhogy végződjön is a háború Szingapúrban. De hála az égnek, úgy tűnt, ez cseppet sem zavarja. Vagy én legalábbis így láttam.

Csak ritkán jutottam hozzá, hogy meglátogassam, mert a munkánk, ami *valóban* létfontosságú volt a hadsereg számára, egyre több kétségbeejtő bürokratikus akadályba ütközött. A raktáraink mennyezetig meg voltak rakva a szállításra váró gumival, amit Nagy-Britanniában úgy vártak már, mint a Megváltót. Nekünk kellett megraknunk a teherhajókat, s többnyire azokból sem volt hiány, ott sorakoztak a kikötőben. De csak álltunk ott ölbe tett kézzel, mert a beérkező hajókat néha nem lehetett kirakodni. A kulik nem voltak mindig hajlandók dolgozni, mert máshol többet ajánlottak nekik. A hadsereg pedig nem tudott nekik veszélyességi pótlékot fizetni, amit pedig, isten a megmondhatója, bőségesen megérdemeltek volna, azért, mert a londoni kormány egyszerűen nem hagyta jóvá azt a törvénymódosítást, amely lehetővé tette volna, hogy két centtel magasabb órabért kapjanak, amikor pedig olyan hajókból kellett volna kirakodniuk az árut, amelyek a visszavonulóban lévő csapatainknak hoztak létfontosságú hadfelszerelést.

Rawlings egyik nap belépett az irodámba, és így fakadt ki:

– A *Sandringham,* ez a tízezer tonnás hajó ott várakozik kint a mólóknál. Itt van az összes engedély, már rakodhatnánk is a gumit, a 6-os és 7-es raktárbeli teljes készletet. Csak épp nincs, aki előbb kirakodja az árut a hajóból.

– Milyen áruval érkezett? – kérdeztem.

– Hadianyagokkal – felelte Rawlings a szállítólevélre pillantva.

– Mi a helyzet a szokásos kulijainkkal? Nem tudja rábeszélni őket?

– Már próbáltam. Két centtel többet keresnek, ha nem a kormány hajóinál dolgoznak.

Gyors döntést hoztam.

– Ne csináljon nagy felhajtást, Rawlings, de szép csöndben menjen vissza hozzájuk, és ajánljon meg két centtel magasabb órabért, ha hajlandók kirakodni nekünk. Majd mi álljuk a többletköltséget. Muszáj végre útnak indítani ezt a töméntelen gumit. Naponta jönnek az újabb és újabb szállítmányok, és nincs hova raknunk őket.

Rawlingsnak szörnyen tetszett az ötlet. Én is elégedett voltam – legalábbis a következő huszonnégy órában. Tudtam, a *Sandringham*et két nap alatt kirakodhatjuk. És legalább valami hasznos dologgal támogatjuk a háborús erőfeszítéseket. Én legalábbis így gondoltam.

Másnap reggel kivágódott az irodám üvegajtaja, és egy vörös képű tiszt állt meg az íróasztalom előtt. Láthatóan meglepte, hogy egy fiatalembert talál ott.

– Dexter úrral, a főnökével akarok beszélni – ripakodott rám.

– Mondja csak, szökött néha kopogtatni, mielőtt beront valahova?

– Valakik kirakodják a hajómat.

– Igen, tudom. Mi vagyunk azok. – Aztán kikiabáltam – Rawlings!

Rawlings idegesen besündörgött a tiszt mellett, akiről közben megállapítottam, hogy ezredesi rangban van. Amilyen halkan csak bírtam, odaszóltam Rawlingsnak:

– Legyen kedves, kísérje ki az ezredes urat.

– Álljunk meg egy pillanatra! *Maga* Dexter úr?

Némán bólintottam.

– Mit képzel, hogy mindenféle felhatalmazás nélkül csak úgy nekiesik egy állami tulajdonú rakománynak?

– Nos, ha tudni óhajtja, ezredes úr, azért intézkedtem, hogy a britek megkapják a gumit, mielőtt még a japánok rátennék a kezüket.

– Erről nekem semmi tudomásom – csattant fel az ezredes. – A *Sandringhame*n az én… a kormány hadianyaga várakozik. Az én feladatom, hogy intézkedjem a kirakodásáról. Maguktól, civilektől felfordul a gyomrom. Már rég megnyertük volna ezt a rohadt háborút, ha maguk, ültetvényesek, nem ütnék folyton bele az orrukat mindenbe. – Aztán újra felcsattant. – Gondolom, két centtel többet ígért nekik óránként?

Elakadt a szavam. Hogyan haragudhatnék valakire, aki ennyire korlátolt és ostoba? A saját pénzemet költöm, hogy segítsek, hogy a hadsereg minél előbb hozzájusson a hadfelszereléshez, Nagy-Britannia meg az életbe vágóan fontos gumiszállítmányhoz, ez meg itt…

– Tudja, én nem vagyok ültetvényes – mondtam végül, s aztán gyorsan hozzátettem még és csak segítni próbálok önnek, ezredes úr. A többletköltséget pedig mi fedezzük.

– És mit gondol, mit csinál majd a többi kuli, ha tudomást szereznek a maguk béremeléséről?

Erre bizony nem gondoltam.

– Nos… – kezdtem egy kicsit bizonytalanul – ezen most már kár rágódni.

– Azt majd még meglátjuk! – Az ajtó felé indultában még hátrafordult, és megismételte: – Azt majd még meglátjuk!

Nem is maradt tétlen. Még egy óra sem telt belé, s a *Sandringhame*t megszállta a katonai rendészet, a kulikat leparancsolták a fedélzetről, és a hajót rendészeti felügyelet alá helyezték. Soha nem tudtam meg, hogy végül kirakodták-e vagy sem. Végül aztán egy ausztrál hajó szállította el a gumikészletünket.

Nem csak a fafejű ezredesekkel gyűlt meg a bajunk. A polgári kormány legalább ugyanilyen reménytelenül ostoba volt, ahogy arra Szingapúr helyettes főmérnökének, Gilmournak hamarosan rá kellett döbbennie. Gilmourral még aznap este, a klubban futottam össze. Valósággal habzott a szája a dühtől. Arra utasították, hogy árkokat ásasson a Krikettklub előtti nagy füves téren meg a többi sportpályán is, hogy ezzel lehetetlenné tegyék a japán repülőgépeknek a leszállást. Valahogy sikerült is összeszednie több száz kulit, de mire azok félig már kiásták az árkokat, megjelent egy tisztviselő valamelyik másik kormányhivataltól, és ragaszkodott hozzá, hogy a már kiásott földet visszahányják, s az árkokat máshol, cikcakkban ássák ki. Komoran figyelmeztette Gilmourt, hogy az egyenes vonalú árkok a vadászgépek pilótáinak könnyű géppuskacélpontjául szolgálhatnak. A kulik szépen visszahányták a már egyszer kiásott földet a rekkenő hőségben, és új, cikcakkban futó árkokat ástak. Amikor Gilmour afelől érdeklődött, mihez kezdjenek a kiásott földdel, azt felelték neki: – Hagyja csak ott.

– Nem fogja elhinni nekem – folytatta elkeseredetten Gilmour –, de nem telt bele még egy óra sem, és megjelent egy újabb istenverte anyaszomorító, aki közölte, hogy azonnal szállíttassuk el a kiásott földet, mert a puha földhányások ideális leszállóhelyet képeznek az ejtőernyősöknek, így hát mit volt mit tennem, elszállíttattam. Még be sem fejeztük, amikor kijöttek az egészségügyi hatóságok. Közölték, hogy az alacsonyan fekvő területeken kiásott árkok ideális keltetőhelyei a moszkitóknak, és elrendelték, hogy

temessük be az összes kiásott árkot. Addigra már nagyon elegem volt, úgyhogy nekik estem, és addig vitatkoztunk, amíg hozzájárultak, hogy csak félig kell visszatölteni a földet az árkokba, így hát visszahozathattam az imént elszállított rohadt földet, hogy minden árok aljára visszahányjuk félméternyi vastagon.

A szokásosnál valamivel tovább maradtam a klubban, mert Julie műszakja csak este nyolckor ért véget, a kocsija meg szervizben volt épp, úgyhogy nekem kellett érte mennem. Nem sokkal nyolc óra előtt értem oda, leparkoltam, aztán besétáltam a nagy, négyszögletes fogadócsarnokba. Kellemes, régi vágású, tágas kórház volt az Alexandra, abban a korban épült, amikor az építészek még nem apró, könnyen légkondicionálható szóbácskákat terveztek. A fogadócsarnok mindkét oldaláról hosszú sorban nyíltak a kórtermek, s a folyosók ajtói mindenhol nyitva álltak, hogy ezzel is segítsék a léghuzat kialakulását.

A gyér világításban végeláthatatlan sorban ágyakat láttam, lustán forogtak a ventilátorok, itt-ott nővérek sürögtek. Valahol egy rádióból halk zene szólt. A jókora, négyszögletes helyiség körül galéria futott körbe, jóval az ágyak fölött. Előttem széles falépcső vezetett föl a két szárnyat összekötő emeleti csarnokba. Tétován várakoztam ott, amikor az egyik földszinti kórteremből fontoskodva odajött hozzám egy ápolónő, és hivatalos hangon így szólt:

– Nem jöhetnek be látogatók.

– Én csak a…

– Sajnálom, kérem, távozzon! Mégpedig azonnal. – Meg sem várta a válaszomat, én meg, mivel nem értettem, miért kellene távoznom, felszaladtam az emeletre, ahol a fenti csarnokban a látogatók számára odarakott padok sorakoztak.

Most meg az egyik fenti kórteremből jött oda egy nővér.

– Mit keres maga itt? Nincs látogatási idő.

– Szung kisasszonyra várok.

– Pssszt! – súgta oda. – Itt biztonsági előírások is vannak. Ez egy hadikórház, és egy őrnagy a Királyi Hadsereg Egészségügyi Szolgálatától épp most szemléz. Óriási botrány törne ki, ha itt találnának egy civilt… pláne egy *férfit!* – Láthatóan volt némi humorérzéke.

Akkor férfihangokra lettem figyelmes.

– Jöjjön gyorsan! – súgta oda az ápolónő. – Bújjon be ide! – Azzal betuszkolt sebtében egy takarítószeres kamrába az emeleti galériára vezető egyik ajtó mellett, és még gyorsan odasúgta: – Majd szólok, ha tiszta a levegő.

Kész röhej volt, ahogy ott lapítottam, mint annak idején az iskolában. A réseken és a szellőzőlyukakon kipislantva ki tudtam venni a földszinti kórtermek ágyait. Hangokat hallottam, mintha közvetlenül mellettem szólalt volna meg valaki, mert csak egy vékony fapanel választott el tőlük. Harsányan, fontossága tudatában beszélt az illető. – Köszönöm, asszonyom. – Aztán meg: – Azt hiszem, ennyi elég is lesz. – Végül nehéz csizmák dobogása a falépcsőn, ahogy valaki lefelé indult, aztán ismét egy hang, ezúttal alighanem a főnővéré. – Köszönjük szépen, őrnagy úr.

Vártam még néhány percig, ömlött rólam a verejték, míg végre diszkrét kopogást hallottam, és az ápolónő kinyitotta a kamra ajtaját.

– A főnővér visszament a szobájába, tiszta a levegő – mondta, s majdnem elnevette magát. – Ez elég meleg helyzet volt. Mit is mondott, kire vár?

– Szung kisasszonyra.

– Ja, szóval Julie-ra. Néhány perc múlva itt lesz. Szorgalmas lány, mindenki imádja. Maga a férje?

Az ápolónő láthatóan a hivatásos katonai személyzethez tartozott, nemrég érkezhetett csak Szingapúrba.

– Még nem – feleltem neki mosolyogva.

– Jöjjön csak, itt bekukucskálhat, és megnézheti őt munka közben. – Azzal félrehúzta az egyik függönyt, amely eltakarta a kilátást a földszinti kórteremre, épp csak annyira, hogy beleshessek. Odalent Julie egyenruhában, fehér ápolónői főkötővel a fején, gumikesztyűvel a kezén épp egy vese formájú porcelántállal a bal kezében és egy csipesznek tűnő szerszámmal a jobban haladt ágyról ágyra, odahajolt minden egyes beteg fölé, és rájuk mosolygott.

– Mi az ördögöt csinál? Nem értem – súgtam oda a nővérnek.

– Ez az utolsó dolga, mielőtt átadja a szolgálatot. Mindjárt végez.

– Értem, de mit csinál? – súgtam vissza.

– Csak a szokásosat – a nővér hangjából nem csengett ki semmi utálkozás –, tudja, a legyek miatt van rá szükség. Egyszerűen képtelenség távol tartani őket, és folyton lepetéznék a nyílt sebekbe. A petékből pedig villámgyorsan kukac lesz. Esténként meg reggelente a szolgálatot leadó utoljára még körbemegy, és kiszedi a kukacokat a sebekből.

Néhány perccel később megjött Julie.

– Ne haragudj, ha megvárakoztattalak. – A kocsiban odasimult hozzám. – Az az előírás, hogy minden műszak előtt és után le kell zuhanyoznunk. Hiába, ez egy kórház!

Alig bírtam megszólalni a hazafelé úton. Hiába igyekeztem, képtelen voltam kiűzni a fejemből Julie képét, amint az én drágám csipesszel a jobbjában odahajol a betegekhez, a keze határozott mozdulatot tesz, a csipesszel megragad valamit, amit nem látok, aztán könnyed mozdulattal a vese formájú porcelántálba ejti. Legszívesebben kikotyogtam volna, hogy meglestem munka közben,

elmondtam volna neki, hogy mit láttam, de tudtam, csak feldúlnám vele. Így hát, amikor megjegyzést tett a hallgatagságomra, csak annyit feleltem, hogy fáradt vagyok.

Két nap múlva váratlanul látogatóm érkezett, épp az egyik olyan ritka estén, amikor képtelenek voltunk Julie-val összeegyeztetni a programunkat, pontosabban szólva, amikor Julie-nak tovább kellett a kórházban maradnia, mint ahogy én hazaértem a munkából. Már korábban megállapodtunk, hogy ilyen esetben mindketten szép csendben lopózunk be a Kadétházba. Li, aki szintén ott lakott az épületegyüttes hátsó részében, utasítást kapott, hogy ilyenkor nyugodtan aludjon tovább. A mindössze egy vaskos doronggal felfegyverzett szikh jagger, aki a bejáratot őrizte oly módon, hogy egy keresztbe fektetett tábori ágyon ott aludt előtte, mindig felébredt az autóm zajára, és odébb húzta az ágyát, épp csak annyira, hogy oldalazva beférjek a résre nyitott kapun.

A YMCA-ben négy kimerítő órát töltöttem, és alig vártam, hogy bedőljek az ágyamba. Ahogy a kis ceruzaelemlámpámmal világítva magam előtt az utat fölfelé mentem a lépcsőn, a legcsekélyebb mértékben sem számítottam bárki vendégre. Ahogy másztam fölfelé, hirtelen megdermedtem, mert a fenti előtérben váratlanul felgyúltak a fények, mintha valami láthatatlan kéz kapcsolta volna föl a világítást. Meglepetésem csak tovább nőtt, amikor megláttam, ki áll ott a lépcső tetején.

– Tim! – Azóta nem láttam a bátyám, amióta olyan jól összevertük egymást abban a förtelmes bunyóban a londoni garzonlakásomban. Felrohantam a lépcsőn, hogy üdvözöljem. – Ezzel ugyan elkéstünk kissé, de boldog új évet! – mondtam.

– Boldog új évet neked is. – Nem volt túl meleg vagy épp testvéri ez az üdvözlés.

Sőt, ahogy ott állt az éjszaka közepén, volt benne valami kifejezetten távolságtartó. Rövidnadrágos khaki egyenruhában volt, könnyű vászonzubbonyán századosi rangjelzéssel. Láthatóan lefogyott, feszültség érződött ki belőle, és idősebbnek nézett ki a koránál, talán az egészen rövidre vágott haja miatt. De az üdvözlése nem a múlt emlékei miatt sikeredett ilyen hűvösre. A jelen volt az oka. Ahogy megszólalt, azonnal éreztem, tudja, nem élek egyedül. A modora fagyos volt, a hangjából jégcsapok lógtak.

– Remélem, nem tenyereltem bele semmibe – mondta. – Először a klubban kerestelek, de ott azt mondták, ideköltöztél. Ami helyes döntés volt a részedről. Attól tartok, hogy amikor körülnéztem itt, azt találtam, hogy…

– Sajnálom, hogy nem voltam itthon, hogy méltóképp fogadjalak. – Tökéletesen nevetségesen hangzott, mintha csak egy vadidegen vendégnek exkuzálnám magam.

– Úgy érted, ha itthon lettél volna, lett volna időd rá, hogy eldugd a bizonyítékokat? – és megeresztett egy vértelen mosolyt felém.

– Ugyan, hagyjuk ezt, Tim! Mennyi ideje is, hogy nem láttalak már? Gyere, igyunk inkább egy sört. És meséld el, hogy megy a sorod, amióta utoljára találkoztunk.

– Hát, a tiédhez képest alighanem dögunalmasan.

Még néhány pillanatig csak álltunk ott a lépcsőfeljárón, mint akiknek földbe gyökerezett a lába. Te jóságos ég! Hogy az istenbe lehet az embernek ennyire mázsás egyéniség a testvére? Végül aztán így szóltam:

– Tim, az isten szerelmére, próbálj úgy viselkedni, mint egy fiatalember. Én most lemegyek az ebédlőbe egy sörért. És ha képes vagy elviselni a társaságomat, akkor te is kapsz egyet.

Elfogadott egy Tiger sört, de az ajkát megvetően még lejjebb

biggyesztette, amikor az ebédlőbe érve megpillantotta az étkezőasztal alá rögtönzött légoltalmi kuckónkat.

– Te igazán mindenre gondolsz! – jegyezte meg.

– Tim – mondtam neki kétségbeesve –, lennél kedves leszállni rólam? Inkább mesélj valamit Jack papáról.

– Milyen érdekes. Egy szóval sem kérdezted, mi van Irene-nel.

– Hallottam felőle, kapok néha híreket New Yorkból – feleltem. – Ami pedig azt illeti – vontam meg a vállam –, örülök, hogy látlak, Tim, legalábbis *szeretnék* örülni neki, de ha megkérhetlek, törődj a magad dolgával.

– Hát, lehet, hogy én egy kissé maradi felfogású vagyok – felelte Tim –, de mindig úgy képzeltem, hogy a szolgálati lakás nem arra való, hogy… szóval, hogy lányokat hozzunk fel. Vagy nem így rendelkezik a házirend? Nem emiatt vágták haza Londonba Cowleyt is?

– Ez egy ökörség, Tim, ezek itt már réges-régen nem szolgálati lakások. Felajánlottuk az egészet a hadseregnek. Én csak ideiglenesen lakom itt.

– De a teljes kiszolgálás azért megvan.

– Könyörgök! Mesélj inkább arról, hogy megy a sorod. – A vállára tettem a kezem, ám ő arrébb lépett, nem épp agresszíven, de határozottan. – Mindjárt itt lesz Li, és hozza a reggelit – tettem még hozzá. – A látszat néha csal. Ha hagyod, megmagyarázom. Próbálj megérteni.

Tim világéletében rossz kedélyű volt. Most mereven az arcomba bámult, aztán felhorkant.

– Hogy próbáljalak megérteni? Mi a fenét? – Pontosan tudtam, mi következik. – Azt próbáljam megérteni, hogy előbb lecsapod a kezemről a nőmet, aztán elveszed feleségül, annak ellenére, hogy nekem ígérte magát, csinálsz neki egy gyereket – még levegőt sem

vett, úgy hadarta csak egyre –, aztán az első adandó alkalommal útilaput kötsz a talpára, és egy vadidegen nőt hozol a helyébe?

– Nem csaptam le senkit a kezedről, ahogy mondtad, és ezt te is nagyon jól tudod! – feleltem neki felpaprikázódva.

– Na, ne mondd! – válaszolta gúnyosan. – Szóval most kiderül, hogy nem is *te* voltál. Hát ez bizony újdonság. Csak akkor azt nem értem, miért mondott nemet nekem, és ment hozzád feleségül?

– Tudod te azt jól. Nekem fölösleges eljátszanod itt a mártírt. – Magamban közben csendben imádkoztam, bárcsak jönne már Li a reggelivel. – Irene igazából egyikünkhöz se akart feleségül jönni. Szingapúrt meg szívből utálja. Azért jött mégis hozzám feleségül, mert te nem fektetted le, én meg igen, és tőlem esett teherbe.

– Jézusom, mekkora szemétláda vagy te!

Olyan rohadt mérges lettem, részben a fáradtság lehetett az oka, meg egy árnyalatnyi bűntudat Irene miatt, hogy elszakadt a cérnám.

– Azért nem kell nagyon bánkódnod, amiért lemaradtál róla – mondtam neki. – A testvérem vagy, és mivel egy kényszerhelyzet miatt vettem Irene-t feleségül, jogod van hozzá, hogy tisztán láss. – Mély levegőt vettem. – Irene tényleg jó anya. És nagyszerű feleség is. De az ágyban el lehet aludni mellette, és ha ott nincs összhang egy házaspár között, akkor az egész nem ér semmit. Ettől függetlenül, Irene-nek halvány sejtelme sincs arról, ami itt folyik, és nem is lesz soha.

Egy pillanatig azt hittem, Tim mindjárt megüt. Ehelyett csak annyit mondott:

– Mondd, gondolsz te olykor másra is a farkadon kívül?

– Mit gondolsz – üvöltöttem torkom szakadtából –, Irene és én még mindig házasok lennénk, ha soha másra nem gondolnék?

– Ennek a gondoskodó szeretetnek itt most nem sok jelét látni

– nézett körbe undorodva.

– Most épp nem látni, ebben átkozottul igazad van. Lehet, hogy szentimentális hülyeségnek hangzik, de a sors… igen, a sors átmenetileg megkönyörült rajtam. És a nyakamat töröm, hogy ennek az ideiglenes kegyelemnek minden pillanatát kihasználjam.

Hála legyen az égnek, Li éppen ezt a pillanatot választotta ki arra, hogy csoszogva bejöjjön, és közben úgy tegyen, mintha nem látná a feszültséget az arcunkon.

– Szabad leggelivel kínálnom, Tim tuan? – Csak úgy sugárzott. – Szeleti a villáslegellit?

– Köszönöm, nem kérek, Li. – Aztán felém fordult, az órájára pillantott, és annyit mondott még: – Néhány perc múlva itt van értem egy szolgálati autó, és bevisz a kantinba.

Kinézett a hajnali kertbe, ahol még minden nedvesen, harmatosan csillogott a reggel első pillanataiban, mielőtt a kegyetlen hőség felszippantott volna minden csepp vizet, és így szólt:

– Sajnálom, hogy nem sikerült összehoznunk egy kellemes találkozást. De a fajtádtól mindig hányingert kapok, és ezen képtelen vagyok segíteni. Különösképp, amikor végig kell nézzem, hogy ilyen aljas módon csalod meg Irene-t, minden nő közül éppen őt. Mi a francot gondolnál, ha *te* jönnél rá, hogy hűtlen volt hozzád?

– Reménykednék, hogy legalább jólesett neki – feleltem jókedvűen, s közben tudtam, hogy ha nem vagyok is szerelmes Irene-be, ez azért távol áll az igazságtól.

– Te aztán jól kitaláltad magadnak itt ezt az egészet – mondta gúnyosan. – Először kis híján tönkretetted Jack papa és Szung barátságát, aztán megcsaltad Irene-t… most mi jön?

– Ugyan mit érdekel az téged? – Hirtelen nagyon fáradtnak éreztem magam. – Hát nem érted, hogy a háború mindent megváltoztat? Az ember sok mindent megtesz a háborúban, ami

békében eszébe se jutna.

– Háború! – kiáltott fel. – Mi fogalmad van neked a háborúról? Én egy teljes évig nyomorogtam Kínában, akár egy paraszt, egyetlen rendes étkezés nélkül. Aztán idejövök Szingapúrba, és annyi csirkét etetnek velem a klubban, hogy a hányinger jön rám. Szó szerint. Háború! *Ti* itt nem is tudjátok, hogy máshol háború folyik.

– Azt hittem, Kairóban vagy. – Olyan fáradtság volt rajtam a kiképzés után, hogy alig bírtam egyenesen ülni a széken. – Legalábbis ezt gondoltuk a leveledből, amit papának küldtél.

– Ugyan, azt csak a ködösítés kedvéért írtam, hogy ne szaglásszatok utánam. Csak nem képzeled rólam, hogy szándékosan félre akarnám vezetni a cenzort?

– Rendben, szóval egy zseni vagy! Én pedig még mindig azt mondom, hogy a háború igenis mindent megváltoztat körülöttünk.

– Az embernek felfordul a gyomra tőletek, civil bagázstól. Hogy mit nem röstelltek felhozni a mentségetekre. És ha már erről beszélünk, legalább a szingapúri férfiak felének illett volna egyenruhát húznia. – Bár nem mondta ki, tudtam, hogy rám céloz. Nem tartottam ezt a pillanatot a legmegfelelőbbnek arra, hogy az orrára kössem, én is századosi rangban vagyok.

– Te is idevalósi vagy, pontosan tudod, hogy a szingapúri gumi meg az ón… – kezdtem volna mondani.

– Ugyan már! Én nem vagyok szingapúri, most már nem. – Mintha még fokozódott volna a dühe, előrehajolt, ujjával a mellemre bökött, és azt üvöltötte: – Amikor elnézlek benneteket, pancser népséget, ahogy háborúsdit játszotok, komolyan mondom, szégyellem magam, amiért valaha én is itt éltem, ezen a szemétdombon.

– Akkor meg minek jöttél vissza? Hogy utánam kémkedj?

– Ne kérdezz ilyen hülyeségeket! Nincs kizárva, hogy érdekel a

dolog, azért és csakis azért jöttem vissza, hogy megtaláljak valakit, és ha sikerült, hogy megöljem. A hírszerzésnél szolgálok, és ezért küldtek ide. Az ellenség likvidálására képeztek ki.

Hirtelen kis híján elöntött a szánalom, a dühöm egy csapásra elpárolgott a szavai hallatán.

– Komolyan beszélsz, Tim? – Nemcsak elborzadtam, de kis híján megsajnáltam azért a Don Quijote-arcáért. – Tényleg ilyesmit tanítanak a seregben? – kérdeztem. – Azért jöttél, hogy rátalálj egy bizonyos személyre? Ismered, tudod, hogy kit keresel?

– Mindenesetre nem Hirohitóról van szó, ha erre gondoltál. – Aztán, amikor már épp azt akartam mondani, hogy „ne haragudj”, mert az értésére szerettem volna adni, hogy minden fogyatékosságom ellenére pontosan értem a szempontjait, megint mindent elrontott, éppen úgy, mint minden nézeteltérésünk alkalmával, azóta, hogy a Tanamerában egyszer hozzávágtam a teniszütőmet. – Ne félj semmit – mondta gúnyosan –, arra azért mindig lesz időm, hogy megmentsek néhány hozzád hasonlót meg a ringyóitokat.

Odakint kocsikerék csikorgása hallatszott a kavicson, és a bejárat előtt megállt egy katonai dzsip. Faarccal Tim csak annyit mondott:

– Majd felhívlak az irodában, ha már megállapodtam egy kicsit.

Benyúlt az egyik ócska, ronda szék alá, előhúzta a sapkáját, a fejébe nyomta, aztán elmosolyodott, de csak a vékony szájával, a szemével nem.

– Esetleg együtt ebédelhetünk. Talán a segítségemre lehetsz, hogy megtaláljam ezt az embert. De itt biztosan nem akarok veled találkozni. Semmi kedvem összefutni újra Szung kisasszonnyal.

Tátva maradt a szám.

– Legközelebb talán szólhatnál a nőidnek, hogy ne hagyják elöl

az élelmiszerjegyeiket a hálószobádban.

25

Január vége felé ismét elkezdődtek a légitámadások, és a japánok civil áldozatainak a száma nemsokára már napi 200-ra emelkedett. Ezeknek a szűnni nem akaró, kegyetlen légitámadásoknak katasztrofális hatása volt. A tüzek, a robbanások, a borzalmas, egyik pillanatról a másikra bekövetkező halál talán nem jelentkeztek olyan intenzitással, mint az angliai bombázások idején, de a legkisebb nehézséget is a sokszorosára nagyították a trópusi viszonyok: a legyek hada, a hőség, a szakadó eső, az állandó verejtékezés. A légósokat nem a tüzek forrósága borította ki, hanem a nyirkos, levertséget okozó hőség, amely soha, de soha nem hagyott alább egy pillanatra sem, s az idegekre gyakorolt nyomasztó hatását csak a legkeményebb szervezet bírta elviselni.

A Légoltalmi Szolgálat kínai és maláj tagjai éppoly hősiesen küzdöttek, mint a társaik odaát Európában, de a légó emberhiánnyal küszködött, és ezért csak annyira tellett az erejéből, hogy elsősegélyben részesítse a sebesülteket, mielőtt továbbrohannak a következő áldozatokhoz.

Nemsokára már nem az volt a probléma, miképp lehetne életben tartani az áldozatokat, inkább azzal voltunk elfoglalva, miképp találjunk elegendő embert ahhoz, hogy eltemessük a halottakat, mielőtt a párás hőségben oszlásnak indulnak. Megpróbáltam, hogy a nálunk dolgozó kulik közül rábeszéljek néhányat, jelentkezzenek önként a holtakat temetni, de – akárcsak a többiek – ők is nemet mondtak, nem is annyira a rothadó emberi hús bűze miatt, hanem mert nem akarták magukra hagyni a családjukat. Szedett-vedett viskóikban összekapaszkodva legalább a

biztonság illúziója megmaradt nekik, s ez segített leküzdeni a félelmeiket.

Szingapúrban tökéletes fejetlenség uralkodott. Eric Petty, a hivatalban lévő szövetségi titkár és a stábja az Empress téri állami kincstárban lázasan azon fáradozott, hogy tűzre hányjon ötmillió dollárnyi bankjegyet, nehogy a pénz, úgymond, „az ellenség kezére jusson", miközben egy sarokkal odébb Tommy Kitching, a kormány főfelügyelője épp akkor kapott sürgős kérést a hadseregtől, hogy nyomassanak új bankjegyeket. A hadsereg főpénztárnokának ugyanis fogytán volt a pénze, és nem tudták kifizetni a szigetre visszavonuló csapatok katonáinak a zsoldját.

A párásságot még csak tovább fokozó monszunesők, a rengeteg haldokló szerte a városban, a pestisveszély, ami a fertőző tetemek miatt fenyegetett, az egyre közeledő ellenséges csapatok mind-mind hozzájárultak ahhoz, hogy lidércnyomássá váljon a mindennapi lét. Nem a félelem, a káosz volt a legrosszabb. A bankjegyekkel kapcsolatos őrültség, bár tipikus eset volt, csak kevesen szereztek tudomást róla. Akadt azonban számos más példa, amelyeket mindenki láthatott.

Amikor véletlenül összefutottam Ian Scott-tal a Tanglin Klubban, épp egy vastagon szedett kormányfelhívást olvasott a *Straits Times*ban. – Ezt nézd meg! – szólt oda nekem. A felhívás lázasan arra buzdított mindenkit, hogy kezdjen el zöldséget termeszteni. A felhívás szerint az Élelmiszer-termelő Hivatal mindenkit ellát majd műtrágyával. „Ne halassza holnapig, már ma fogjon hozzá a zöldségtermesztéshez!"– próbált lelkesíteni a hirdetés.

Az *Új Világ* hirdetése a következő lapon pedig azzal kecsegtetett: „nonstop tánc és kabaréműsor, vasárnap pedig a megszokott tiffin-tánc". A *Tribune*-ban és a *Straits Times*ban csak

úgy hemzsegtek az ehhez hasonló abszurd hirdetések, s mert a hirdetésfelvevő stáb is megfogyatkozott, még George Hammonds is kénytelen volt beállni, és ki is akadt, amikor valaki az alábbi hirdetést adta fel:

Eladó – Európai stílusú vendégház előkelő, nem katonai övezetben.

Kihagyhatatlan üzleti lehetőség. A válaszadók szíveskedjenek bankreferenciát mellékelni.

Az Alhambra filmszínházban a *Mata Hari*t hirdették, Greta Garbo és Ramon Navarro főszereplésével. A Cathay filmszínház hirdetése így buzdított mindenkit: „Dobja sutba a gondokat, inkább mulasson nálunk, és nézze meg a legújabb vígjátékot."

A *Tribune* „Magánközlemények" rovatában egyre több volt a szívszorító üzenet, mint például ezek:

> Az alsó-peraki Mrs. J. Norman asszony és két gyermeke jelenleg a Newton út 27. sz. alatt tartózkodik, és izgatottan várja a híreket a férjéről, J. N. Miln őrmesterről.
>
> Ha bárkinek tudomása van Mrs. Wong R. Chan asszony férjének a hollétéről, kérem, hagyjon üzenetet Maynard'snál, a Battery úton.

De voltak más jelek is. A Cold Storage nem sütött tovább finom franciakenyeret, helyette ők is ráálltak, akár az összes többi pékség,

a kormány által újonnan bevezetett „egészséges kenyér” gyártására, amely leginkább egy teljes kiőrlésű, barna lisztből készült veknire hasonlított. Amikor a hadsereg visszavonultában már a tengerparti úttól nem messze északra, Johorban is feltűnt, egyik légós kollégám, Bill Jackson elballagott a Légvédelmi Szolgálat központi raktárába, hogy néhány csákányt és lapátot vételezzen. Nem talált ott teremtett lelket sem, az ajtón lakat lógott. Odabiggyesztett valaki még egy kézzel írt üzenetet is: „Négy óra múlva jövök.” A raktárfelelős egyszerűen moziba ment.

Feltételezem, hogy ezeknek a katasztrófáknak a hírei valahogy csak eljuthattak külföldre a cenzúra ellenére is; a belőlük áradó félelmet és kétségbeesést hűen tükrözték a csodával határos módon még mindig érkező válaszlevelek. De a hangsúlyok eltolódtak. Karácsonyig még én voltam az, aki aggodalommal teli leveleket küldözgettem mamának, s arra kértem, nagyon vigyázzanak magukra ott Angliában, és titkon szégyelltem magam, amiért nálunk bőség van, kényelemben és biztonságban élünk, s közben nem segíthetünk rajtuk, még egy nyavalyás élelmiszercsomagot se küldhetünk. Mostanra viszont mama levelei voltak teli szeretetteljes aggodalommal *irántunk*, még papa üzleti táviratiból is szeretet és féltés érződött ki a kereskedelmi hírek egyhangú sorai közül.

Irene is gyakran írt nekem. Még mindig honvágy gyötörte. A bátyját, Billt ugyan hivatalosan még nem nyilvánították eltűntnek, de Bradshaw-ék már hetek óta nem hallottak felőle, ezért Irene mindenképp szeretett volna minél előbb az anyja mellett lenni, különösképp, mivel Bengyt nyugodtan otthagyhatta Natasára. „Egyelőre mégsem indulhatok – írta –, mert a hatodik hónapban vagyok, és azonkívül, hogy szörnyű ötlet volna Londonba menni gyereket szülni most, nem is akar senki elengedni innen. Pedig

Roosevelt azt mondja, eljött a fordulat ideje, úgyhogy talán év végére odautazhatok. A szingapúri hírek hátborzongatóak, ugye, vigyázol magadra, drágám? Szeretném, ha a kisfiúnk (kislányunk?) ugyanolyan jóképű és egészséges apát ismerhetne meg, mint amilyet én otthagytam, amikor a búcsúnál megcsókoltuk egymást." Volt utóirat is: „Nem kérdezem meg, hogy rendes fiú voltál-e. De kérlek, légy diszkrét!"

Az irodában olvastam el a leveleket, mint máskor is, és önkéntelenül attól féltem, hogy valamelyikben majd vádaskodások lesznek. A leveleket sose vittem haza. Lelküsmeret-furdalás?

Alighanem. A lelkiismeret-furdalás nem is Irene miatt gyötört elsősorban, hanem Bengy miatt. Irene nem csak utálta Szingapúrt, és csöppet sem vágyott rá, hogy visszatérjen a Tanamerába, sőt, inkább Wimbledonba szeretett volna visszamenni. Ha nem lennének gyerekeink, nem vitás, hogy Irene-nek semmi kifogása sem volna a válás ellen, és azt is tudtam, hogy békében válnánk el egymástól.

Az enyémmel összehasonlítva, Julie hozzáállása a dolgokhoz nagyon egyenes volt.

– Szeretlek, mindig is szerettelek, de ez a mostani együttlétünk átmeneti. – Igyekezett elvenni a szavak bántó élét. – Szerintem semmi rosszat nem követünk el, fájdalmat csak akkor okoznánk, ha kiderülne az ügy. De hát nem akármilyen idők járnak, és bár tudom, ez könnyű mentség, nem annak szántam. Mi ketten azóta egymáshoz tartozunk, amióta gyerekkorunkban egymásba szerettünk. Most jött el a mi időnk. És talán soha többé nem lesz ilyen esélyünk.

– Igazából a szüleink lelkén szárad ez az egész! – mondtam. – Mennyire másképp alakult volna minden, ha rögtön az elején békén hagynak.

Aznap sokáig tartott, amire válaszolt. Néztem, ahogy előveszi a rúzsát, lecsavarja a tetejét, végighúzza mindkét ajkán, aztán komolyan így szólt:

– Nagyon sajnálom, ha megbántottam volna Irene-t. Komolyan. De az a furcsa, hogy egyáltalán nincs lelkiismeret-furdalásom. Nem érzem úgy, mintha bűnt követnénk el – azzal visszacsúsztatta a rúzst a kézitáskájába.

– Amikor filozófiát hallgattam a Berkeleyn, többek között egy Pelágiusz nevű öreg szerzetesről kellett elolvasnunk egy könyvet, aki nem hitt a bűnben. Én is így érzek most. Túl szép körülöttünk minden ahhoz, hogy bűnnek lássa az ember.

– Mi a neve? Sosem hallottam róla.

– Majd egyszer mesélek neked róla. Ő indította el a pelágiuszi mozgalmat, úgy ezerhétszáz évvel ezelőtt.

Aztán valahogy évekig megfeledkezett az egészről.

Első, kellemetlen találkozásunkat követően hosszú ideig színét se láttam Tim bátyámnak, s mivel fogalmam se volt róla, hogy hol állomásozik, még akkor se bukkanhattam volna a nyomára, ha történetesen szerettem volna. De igazából nem érdekelt.

Január közepén aztán Tim egyszer csak besétált az irodámba. Kifogástalan volt a megjelenése, frissen vasalt egyenruhát viselt, mint máskor is. A polgári lakosságnak mostanában már nem volt könnyű tisztítót találnia, ahol az ember kitisztíttathatta az öltönyét.

Bejött egy thamby némi jeges zöldcitromlével, de amikor Timnek kitöltöttem egy pohárral, csak a fejét rázta.

– Friss, most nyomták ki – ajánlottam neki. Még emlékeztem rá, gyerekkorában a konyhába is kilógott egy repetáért, annyira szerette a zöldcitromlét.

– Köszönöm, nem kérek.

– Szabad olyat kérdeznem tőled, hogy milyen munkát végzel?

– Már megmondtam, hírszerző vagyok a kommandósoknál. – Az íróasztalom túloldalán ült hátradőlve egy székben, éppen szemközt egy Jack nagyapáról készült jókora, fotográfiából retusált és már megbámult képpel, amelyen nagyapa még fénykorában volt lekapva: a busa körszakáll és a bozontos szemöldök izzó szempárt keretezett.

– Azért jöttem, hogy meglátogassam Jack nagyapát – mondta. – Úgy tűnik, egész jól megvan a Központiban. Hány éves is?

– Megvan vagy kilencvennyolc.

– Szingapúrban mindenki gyanús, aki nem patkol el negyvenévesen, nagyapa kész csoda. Egészségesebb, mint apa.

Megint a képet mustrálgatta.

– Itt aztán az égvilágon semmi se változik, nem igaz? – Azzal körülnézett, és mintha csipetnyi irigység csillant volna meg a szemében.

– Na! Azt azért nem mondanám. Amikor napi kétszáz polgári áldozata van a háborúnak! És az iroda se a régi: itt most azt csináljuk, amit mondanak nekünk. Ez a cég már csak egy csapat irodakukac, engem is beleszámítva.

– Ez bizony úgy hangzik, mintha a kiemelt foglalkozások becsülete se volna már a régi. – A kezébe vette az asztalomon heverő Jensen márkájú papírvágó kést, amit még mamától kaptam ajándékba, amikor egyszer Koppenhágában járt. – Soha nem lett volna még kedved ezt tenni egy japánnal? – Azzal hirtelen előredöfött a papírvágó késsel, mint valami szuronnyal.

– Ezzel nem jutnál messzire… – csúszott ki önkéntelenül a számon, mert az amatőr légszurkálásról eszembe jutottak a kiképzésemen tanultak.

– Megőrültél, *te* akarsz *engem* megtanítani arra, hogyan kell

ölni?

Valahogy kierőltettem valami nevetésfélét, és azt feleltem, nemrégiben olvastam valahol egy cikket a szakszerű gyilkolás legújabb technikáiról.

– Akárhogy is – mondta –, én szívesebben választom azt, hogy elrontom egy japcsi lemészárlását, mint hogy azzal próbáljam megnyerni a háborút, hogy a hátralévő időben papírokat szignálgassak.

Eszem ágában se volt, hogy besétáljak az utcájába, különben is, ingoványos talajon jártunk, jobb lesz vigyáznom.

– Egyetértek veled – mondtam türelmesen. – És tudod, próbáltam is jelentkezni önkéntesnek. De szó nélkül kidobtak.

– Kidobtak, mi? Csak nem a lúdtalpad miatt? Gratulálok! – Aztán volt benne annyi becsület, hogy ösztönösen elnézést kérjen. – Ne haragudj, kicsúszott a számon. Tudom, hogy fontos munkát végzel, de mégse értem, hogyan tud egy keménykötésű, egészséges fiatalember, mint te, itt lapítani, miközben teli a város katonákkal. Hát soha nincs… hogy is mondjam…

– Szégyenérzetem? Ezt akartad kérdezni?

– Ha úgy tetszik. Igen, szégyenérzeted. Végül is a *te* városodról van szó!

– Meg a tiédről.

– Szó sincs róla. Már nem. Valaha talán igen, de már nem. – Felállt, alaposan szemügyre vette a sarokban álló légkondicionáló berendezést, az egyik ujját végighúzta az egyik barna légterelő rács fémélén. – Én nem jövök ide vissza a háború után. Soha többé! Gyűlölöm ezt a várost és a lakóit is. A velejéig rohadt itt minden.

– Kösz – próbálkoztam némi gúnnyal.

– Nos, én nem *rólad* beszélek… pedig, legyünk csak őszinték, te is egyike vagy azoknak, akik itt élnek, mint Marci hevesen, a

szingapúri aranytojásokon, és aztán… szóval egyikőtök se emeli fel a kisujját sem, hogy valahogy megvédjétek az aranytojást tojó tyúkot.

– Kissé leegyszerűsíted a dolgokat – figyelmeztettem.. – Ha ennyire gyűlölsz mindannyiunkat, miért nem mész szépen vissza a kantinba a haverjaidhoz?

– Mindennek eljön a maga ideje. És igazad van, *szívesebben* töltöm az időm a kantinban. De most nem rokonlátogatóba jöttem. A tanácsodat szeretném kérni.

– Arra nézvést, hogy miképp nyerjétek meg a háborút? – Egyszerűen nem bírtam megállni.

– Rendben van, gúnyolódj csak nyugodtan. – Egy pillanatig elhallgatott, mintha törné valamin a fejét. Aztán olyat mondott, amitől elállt a lélegzetem, nem is attól elsősorban, amit mondott, hanem a jéghideg, odavetett modortól, ahogyan mondta. – Keresek valakit, akivel sose találkoztam, és nem találom.

– Arról beszélsz, akiért ideküldtek, hogy megöld?

– Ezt nem mondtam. Csak beszélni szeretnék vele.

– És miért jöttél hozzám? Szerinted ismerem?

– Attól tartok, ez csöppet sem kizárt. De nem fogsz örülni a részleteknek. Átkutattam a lakását, és a madárka láthatóan kirepült a kalitkából. De azért – pillanatnyi szünetet tartott – a papírkosár alján találtam egy levéltöredéket, egy levél egyik lapjának a sarkát. A maradékot nyilván kidobták, amikor a papírkosarat kiürítették. Ez a papírfecni viszont ott ragadt.

– Te Sherlock Holmes – dörmögtem.

– Figyelj ide, én értem, hogy ki nem állhatsz, de ez most komoly dolog, úgyhogy fogd be, légy szíves. Ez a levéldarabka egy szerelmes levél része volt, s egyetlen betűvel, egy N-nel szignálta valaki.

– Na és?

– Remélem, hogy tévedek, de biztos vagyok benne, hogy

felismertem a kézírást. Nem csoda. Épp eleget láttam gyerekkoromban. – A zsebéből előhalászott egy kék jegyzettömbből való papírfecnit. – Tessék, itt van. Elhoztam, hogy te is megnézd. Ugye, ez Natasa kézírása?

A gyomrom felszaladt a torkomba, ahogy átvettem tőle a kék papírdarabkát. Kétség sem férhetett hozzá. Gyerekkorunkban mindig az egyenes, majdhogynem szögletes betűin gúnyolódtunk, melyek úgy néztek ki, mintha Natasa sohase szabadult volna ki az iskolai leckék fogságából. A levelet csakis ő írhatta, ehhez még a nagy *N* tanúságára sem volt szükség.

Az agyamban száguldva kergették egymást a gondolatok, és igyekezvén időt nyerni, ostobán azt kérdeztem:

– Elolvashatom?

Magában a levéltöredékben nem volt a világon semmi érdekes, semmi forró vallomás vagy epekedő vágyakozás, pusztán egy üzenet volt, ami történetesen kapóra jött, mert elárulta, hogy egy férfinak írta a szeretője. „Hétre ott vagyok holnap este, de *muszáj* eljönnöm még 8 előtt." És az egybetűs aláírás elé búcsúzóul odabiggyesztett „Imádlak" *á* betűjének a helyére egy szívecskét rajzoltak. Mondani is fölösleges, kinek íródhatott a levél, még ha nem volt is dátum rajta. Annak a férfinak, akit senki se látott már hosszú ideje, akinek bottal üthették a nyomát.

– Nem is vitás. – Ahogy visszaadtam a levelet Timnek, olyan rosszullét fogott el, hogy kivert a víz, és éreztem, ahogy az ingem a hátamhoz tapad a hideg verejtéktől. – Tudod, ki a férfi?

– Miért, te tudod? – Érezhetően rutinból kérdezett vissza, fel se merült benne, hogy igenlő választ kaphat, így hát tátva maradt a szája a csodálkozástól, amikor bólintottam. – *Komolyan?*

– Azt hiszem, egy Bonnard nevű illető az. Bertrand Bonnard.

Tim füttyentett.

– Szóval mostanában ezt a nevet használja – mondta maga elé halkan.

– Svájci.

– Róla beszélünk? – kérdezte, és egy fényképet tolt az orrom alá, amilyet rendőrségi letartóztatáskor szoktak készíteni. Elég volt egyetlen pillantás, hogy szótlanul bólintsak.

– Ez az ember nem svájci, német – mondta Tim baljós ábrázattal –, egy német ügynök, aki a japánoknak dolgozik.

– Az teljesen kizárt… hiszen mi mindannyian barátok vagyunk…

– Jézusom! Ne légy már ilyen mafla kiscserkész! Ez az ember az egyik nagymenő a szakmában. Hétpróbás gyilkos. Prágába is őt küldték, hogy nyírjon ki minden gyanús elemet, mielőtt Hitler bemasírozott volna. Állítólag De Portes grófnő szeretője volt, a *grófnő* pedig Reynaud, a francia miniszterelnök szeretője, és úgy tudni, ő beszélte rá a férfit, hogy tegye le a fegyvert a németek előtt. A nők a specialitása. Azt mondják, nagyon vonzó. De hogy a pokolba keveredett bele ebbe Natasa? Én úgy tudtam, hogy Tony Scott-tal…

– Bonnard-ral még azelőtt lett viszonya, hogy összeházasodtak volna Tonyval.

– Jézusom! – kiáltott fel ismét. – Hát ebben a rohadt városban tényleg nem jár máson az emberek esze, csak a baszáson? És ha jól értelek, Natasa fenntartotta a viszonyt ezzel a… ezzel a szemétládával még *azután* is, hogy…?

Nagyot sóhajtott, letörölte a verítéket a homlokáról, aztán azt kérdezte:

– És *neked* mi a szereped ebben a történetben? – Ez volt az a pillanat, amikor világossá vált előttem, hogy mindent el kell mondanom neki… hogy miképp mutatta be Miki Bonnard-t a Dexter családnak, hogy milyen üzleteket kötöttünk a japánokkal, Bonnard

látogatásait a Tanamerában. Csak Natasa abortuszáról nem szóltam egy szót se.

De Timet kiképezték, élesre fenték, mint egy beretvát, hogy azonnal kiszúrja a legkisebb tétovázást vagy megingást is. Rám is ugrott azonnal.

– Te nem mondtál el mindent! Na, ide figyelj öcskös… aranyifjú, nők kedvence… gondolj, amit akarsz, de köpjél el szépen *mindent*. Mindent, megértetted? Valami van ott még Natasával, igazam van? Mondd, vetted te azzal a nehéz felfogásoddal, hogy ez az ember *most épp* azon fáradozik, hogy Szingapúrt az ellenség kezére juttassa? Most, ebben a percben is. *Na, jól figyelj!* Biztosak vagyunk benne, hogy napi kapcsolatban áll a japánokkal, és informálja őket, hogy hogy vagyunk, vagy inkább hogy mit csinálunk. Nekem az a dolgom, hogy megtaláljam. Ehhez pedig *minden* információra szükségem van. Mi a fenét titkolsz előlem Natasával kapcsolatban? Kapsz két percet, Johnnie.

– Nem tehet róla, és meg kell ígérned, hogy nem is mondod el neki.

– Semmit sem ígérek neked – felelte nyersen. – Ha te nem mondasz el nekem *mindent,* kénytelen leszek őtőle érdeklődni. Csak egyetlen szót kell szólnom az amerikaiaknak Natasa kapcsolatáról ezzel az emberrel, és egy órán belül őrizetbe veszik New Yorkban.

– Csak nem lennél rá képes?

– Próbáld ki, kis öcsém, rajta! Háború van. Emlékszel, mintha épp tőled hallottam volna, hogy a háború mindent megváltoztat?

– Na, jó – sóhajtottam nagyot. – Natasa gyereket vár. És azt mondta, Bonnard-tól van.

Tim nagyon sokáig nem szólt egy szót sem. Végül azt kérdezte:

– Bonnard tudja? – És amikor csak a fejemet ráztam, azt kérdezte: – Na és Tony? – Megint csak a fejemet ráztam.

– Két dolog aggaszt – mondta Tim. – Natasa is benne volt a dologban? Ne, nem kell… – intett le, amikor meg akartam szólalni – persze, könnyű azt mondani, hogy semmi köze sem volt hozzá, de amikor egy nő belezúg egy férfiba… nézd csak meg a *saját* barátnődet. Natasa valószínűleg tényleg nem volt beavatva, de sohase lehet tudni.

– És a másik, ami aggaszt?

– Hová tűnt ez az ember? Hol van ez az állítólagos Bonnard úr?

– Nagyon rég nem találkozott vele senki. Szerintem már rég elment a szigetről.

– Szerintem meg itt bujkál valahol. Végül is nem kezdő a pali. Azért küldték ide, hogy összejátsszon ezzel a te japán haveroddal, akiről az imént beszéltél, s hogy aztán ketten együtt előkészítsék a japán támadást Szingapúr ellen. Bizony ám, nem ment az sehova.

Miközben Tim beszélt, nekem csak egyetlen dolog körül zizegtek a gondolataim, amióta csak a kezembe nyomta azt a kék cetlit, egy rejtekhely járt a fejemben, amit egész Szingapúrban csak a titkos szerelmesek ismertek, és ahol Natasa is egészen biztosan megfordult, akárcsak én.

Azoknak a régi, csodálatos időknek a Szerelemklubja.

– Tudsz róla, hogy Bonnard-nak volt egy második lakása is?

– Nem, de felmerült bennem a gyanú. Jól jöhet, ha megsűrűsödik körülötte a levegő. Tudod, hogy hol van?

– Az Abingdon Mansionsban. – Mindent elmondtam neki… vagy legalábbis majdnem mindent. Julie-ról nem beszéltem, csak annyit mondtam, én is megfordultam a lakásban néhányszor, és hogy Bonnard említette, oda szokta felvinni a hölgyvendégeit. Ha Tim bátyónak úgy tartja a kedve, hadd higgye csak, hogy én is odahordtam a csajokat, úgyse tudok mit tenni ellene. Ezúttal már-már elfogadhatóan válaszolt.

– Cseppet sincs kizárva, hogy ezzel nyomra vezettél. – Azzal felírta a negyedik emeleti lakás számát. De azért nem bírta megállni, hogy ne mondjon valami gunyorosat is. – Még a végén kapsz egy plecsnit is ezért.

Elengedtem a megjegyzést a fülem mellett, mert egészen más érdekelt.

– Most aztán értesítened kell a rendőrséget, mi?

– Eszemben sincs. Nem csak az a feladatom, hogy megtaláljam ezt a rohadékot. Tudjuk, hogy rádión tartja a kapcsolatot a japánokkal, és az a legfontosabb, hogy a japcsik ne tudják meg, hogy semlegesítettük az ügynöküket. Már gondoskodtunk a pótlásáról, valaki készenlétben áll, hogy azokat a híreket adja le a japcsiknak, amikkel *mi* szeretnénk szórakoztatni őket. Majd tudatom veled a fejleményeket.

Az ajtónál még visszafordult, és így szólt:

– Majdnem elfelejtettem, még van itt valami, amit meg akartam kérdezni tőled. – Keményen a szemem közé nézett. – Találkoztál mostanában a barátnőd apjával?

– Hagyd ki Julie-t ebből! – válaszoltam.

– Nem kell annyira érzékenykedni. Ez is egy fontos ügy. Te is, én is jól tudjuk, hogy Szung lányával élsz együtt. Rendben, nyugodtan hidd azt, hogy ez valami gyönyörű szerelmi történet, de nem ez a lényeg. Úgyhogy ne pattogj itt nekem. Az apjáról akartalak kérdezni.

– Miért, mi van vele?

Rágyújtott egy cigarettára, mélyen leszívta a füstöt, és minden átmenet nélkül megint tárgyszerű stílusra váltott.

– Szerinted elképzelhető, hogy Szung kommunista?

– Ugyan már, ez nevetséges! – Majdnem harsányan elnevettem magam. – Biztos vagyok benne, hogy nem az. Az életemre merném

lefogadni. Egész Ázsiában nincs nála könyörtelenebb, pénzéhesebb kapitalista. – Miközben válaszoltam Timnek, nem bírtam szabadulni a karácsonyi beszélgetés emlékétől. – Arra viszont emlékszem – folytattam –, hogy egyszer ebédnél Szung megkérdezte, miért nem használjuk a kommunistákat a japcsik elleni harcra… de ezt is csak úgy mellékesen mondta.

– Nem emlékszel rá, hogy mikor volt ez?

– Dehogyisnem. Hiszen mindössze egyszer ebédeltem nála, amikor meghívott karácsony napjára.

– Na és arról hallottál már, hogy ez a könyörtelen kapitalista rendszeresen ellátogat a kommunista párt főhadiszállására?

Hirtelen megint eszembe jutott, mit mondott Chalfont ezredes meg az az oxfordi professzorból lett dandárparancsnok Julie apjáról, amikor a YMCA-ben vizsgáztattak. Már a nyelvem hegyén volt a kiáltás: „Loi Tekre gondolsz?” Ehelyett csak (legalábbis reméltem, hogy így van) zárkózottan bámultam magam elé.

– Persze lehet, hogy nem tudsz róla, hogy Szung már egy ideje odajár Loi Tekhez. Tudod, ki az?

Bólintottam. Lehet, hogy Loi Tek egy kétes figura, akit csak a legbelsőbb emberei ismernek személyesen, de az köztudott tény volt, hogy ő lehelt lelket a pártba itt Malájföldön és Szingapúrban is.

– Akkor is hihetetlenül hangzik.

– Ördög tudja. Ez a Szung egy sikamlós figura. Lehet, hogy csak minden eshetőségre számít, és igyekszik barátokra szert tenni mindkét oldalon – találgatta Tim.

A kezébe vette a sapkáját, és indulni készült.

– Ha bármit megtudnál – mondta végül –, hívd fel ezt a számot, és hagyj egy üzenetet. Csak semmitmondó pár szót, hogy Dexter úr szeretne beszélni a bátyjával vagy ilyesmit. Aztán amikor tudlak, visszahívlak. És ha bármire jutok az Abingdon Mansionsnál,

értesítelek. – Ezzel becsukta maga mögött az ajtót.

Ott maradtam az irodai székemben, és végigfuttattam még egyszer mindent az agyamban. Rájöttem, hogy Bonnard-ral kapcsolatban Timnek alighanem igaza van, de amit Szungról mondott… hát, az azért más. Egy pillanatra sem tudtam elképzelni, hogy P. P. kommunista legyen, képtelenségnek tűnt a gondolat. Ám ha egyszer útra kelt egy pletyka, hogy rendszeres látogatója a kommunista főhadiszállásnak, akkor az ezek szerint elérte a katonai elhárítás mindkét ágát, s azok más-más úton eredtek a híresztelések nyomába. És ahogy most megrágtam magamban a történteket, úgy döntöttem, mint a 136-os alakulat tagjának, az a dolgom, hogy jelentést tegyek Chalfont ezredesnek.

Az Adelphiben találkoztam vele.

– Ez rendes dolog volt magától, öregfiú – nyújtott oda nekem egy sztengát. – Ugyan nem az én asztalom, de majd elmondom a dandinak. Biztos benne, hogy nem szólta el magát?

Megráztam a fejem.

– Én ahhoz gyáva vagyok – feleltem neki mosolyogva.

– Helyes. – Egy pillanatra habozni látszott – *Végül is* elmondhatom magának, mert úgy tűnik, nemsokára jeles vizsgával befejeződik a kiképzése, szóval ez a Szung *tényleg* furán viselkedik.

Megkérdeztem, miből következtet erre.

– Nincs itt semmi konkrétum. De ahhoz kétség sem fér, hogy többször is megfordult Loi Teknél. Senki se tudja, miért. Maga találkozott már ezzel a Loi Tekkel?

Megint csak a fejemet ráztam.

– Ami azt illeti, senkit nem is ismerek, aki találkozott volna vele.

– Hát, ki tudja, lehet, hogy ártalmatlan ügy ez az egész. De én azért beszélek a dandival, és megpróbálom rávenni, hogy használja

ki az összeköttetéseit, és intézze el, hogy a bátyja részlegétől elvegyék ezt az ügyet. Mert a végén majd még egymást fogjuk letartóztatni, mi?

Volt még egy kérdés, amit mindenáron fel akartam tenni neki, s ő pontosan tudta, mire vagyok kíváncsi.

– Nem – mondta hevesen ingatva a fejét –, Szung kisasszony ellen nincs semmi terhelő adat. Őt is megfigyelés alatt tartottuk, és…

– Szóval őutána is kémkednek! – Valószínűleg rémült arcot vághattam, mert Chalfont elnevette magát.

– De hiszen ez a munkánk, drága barátom! Mindannyiunk élete azon múlik, mennyire tudunk titkot tartani. És egy ostoba, legyen nő vagy férfi, könnyen lebuktathat mindnyájunkat, még ha akaratlanul is. – Vállat vont. – Jobb az elővigyázatosság, öregem. Mert én azért szeretném még kicsit élvezni az életet, amikor ennek a felhajtásnak itt vége lesz.

A Chalfonttal folytatott beszélgetés nem dúlt föl nagyon, mivel még a gondolatát is elvetettem annak, hogy Szung áruló lehet. De Julie-val kapcsolatban azért éreztem némi lelkifurdalást, hiszen tudomásom volt arról, hogy mivel gyanúsítják az apját, mégse mondhattam el neki. Egyszerűen ki kellett törölnöm minden információt az agyamból, úgy kellett tennem, mintha erre a két beszélgetésre egyáltalán nem is került volna sor, éppen úgy, mint ahogy katonatiszti mivoltomat is a feledésbe kényszerítettem. Nem volt ez könnyű, bár sokat segített a Kadétház jóleső elszigeteltsége, ahol továbbra is csak ketten voltunk, meg Li, aki a reggeliknél mindig tett valami bizalmaskodó megjegyzést az „asszonyka” jelenlétére.

Úgy tűnt, a ház nincs a kikötőt nap mint nap bombázó japán repülők útvonalában. Nassim Hill, ez a csöndes, kanyargós tanglini

utca úgy egy kilométernyire lehetett az Orchard úttól, ahol azokban az időkben még nem voltak bevásárlóközpontok, mint a Raffles téren, a Battery úton vagy a High utcában. A bombázók általában békén hagyták az Orchard utat, de a fölött repültek, mintegy iránymutatónak használva a széles utat. A kikötőt viszont mindig a Tanglin felől berepülve közelítették meg, távol tőlünk, úgyhogy a Kadétház környéke láthatóan nem esett bele a célterületükbe.

Olyan tökéletes volt itt a kettőnk élete, hogy eszembe se jutott Julie-t arról győzködni, költözzön el a városból. Akkoriban sok száz nőt és gyermeket – Churchill szavával „haszontalan, enni kérő szájakat" – telepítettek ki Szingapúrból. Bár Julie egyáltalán nem volt haszontalan, én mégis úgy éreztem, önző módon viselkedem, amiért ragaszkodom ehhez az élvezethez, amelyről tudható volt, hogy záros határidőn belül úgyis vége szakad, s aligha ismétlődik többet. Igen, önző voltam, bár a dolog talán bonyolultabb volt ennél. Csak nekem nem vált rögtön világossá. Itt maradt Julie apja és Paul, a bátyja is, hiszen Szung minden gyanúsítgatás ellenére továbbra is Szingapúr egyik legbefolyásosabb kínaija volt. Minden hírtöredék, az atrocitásokról szóló minden egyes tudósítás arról tanúskodott, hogy a japánok bosszúszomjukat elsősorban a félsziget fehér embereinek tartogatják. A Szungékhoz hasonló családokat békén fogják hagyni – amikor majd nekifognak az „Összkelet-ázsiai Felvirágzási Zóna" kialakításához – ha másért nem, mert szükségük lesz rájuk.

Legalábbis azt *hiszem*, hogy így gondolkodtam akkor. Hamis biztonságérzetemet a Kadétház pompás elszigeteltsége is táplálta. Néha, különösen a szépséges kora reggeleken, nehéz volt megérteni, hogy ez is egy haldokló város és egy leáldozóban lévő korszak része. Január 20-án, egy kedd reggelen is valószínűleg ehhez hasonló gondolatok jártak a fejemben. Hatkor ébredtem, csöndben kikeltem

az ágyból, nehogy felébresszem Julie-t, aztán fölhúztam az öreg sortomat, belebújtam egy ingbe meg a szandálomba, fogtam egy doboz cigarettát, halkan behúztam magam mögött az ajtót, lesétáltam a kertbe, és élvezettel körbejártam a harmatos, élénken virító gyepen. Mindig is a napnak ezt a szakát szerettem a legjobban. A gyepen át a kerítés elé ültetett, tetőmagasságig felnyúló bambuszfák és a két kazuárfa felé sétáltam, amelyek a Napier út elől takarták el a kertet, s most is tompították a kora reggeli kocsiforgalom monoton zaját. Még hűvös volt. A messziről odaszűrődő fegyverropogás alig tűnt fenyegetőbbnek, mint a távoli mennydörgés hangja. A kerten körbefutó kavicsösvényen sétáltam, s két majmocskát figyeltem, ahogy lógó farokkal megtelepedtek az egyik fán. Valószínűleg a közeli botanikus kertből ruccanhattak át hozzánk, s vélhetően a társaság vonzotta őket ide, amikor fölfedezték, hogy egy emberi lény minden reggel körbejár.

Félóra múlva visszamentem a házba, lezuhanyoztam és megborotválkoztam. Aztán, tudván, hogy Li pontban fél nyolckor szolgálja fel a reggelit, csöndben visszafeküdtem az ágyba, elhelyezkedtem a lepedő alatt, és gyengéden, nehogy felébresszem Julie-t, elkezdtem szeretkezni vele. Imádtam ezt, mert ilyenkor tökéletesen én voltam a helyzet ura. Az esti vagy délutáni szeretkezések olyanok voltak, mint egy mérkőzés, két mindenre elszánt ember viadala, akik – bár mindenüket odaadták – el is akartak venni mindent egymástól; elszánt küzdelem, ahol mindketten győzelemre törtek, diadalra, ugyanabban a pillanatban bekövetkező részegítő megdicsőülésre. De ez a finom reggeli összeolvadás valami egészen más volt. Julie-nak még nem nyílt ki a szeme, fekete haja az arcába hullt. Tudtam, hogy félálomban van már, és csak úgy tesz, mintha aludna még. Nem csókoltam meg, nem simogattam, hogy felizgassam, csak apró mozdulatokkal

hintáztam benne és igyekeztem ezt a ritka pillanatot elnyújtani, amíg csak lehet, s úgy tűnt, sikerül is, amikor egyszerre csak megrezzent – nem, nem az ágyéka mozdult, csak félálmában elmosolyodott, s még álmosan tétova keze megcirógatta a nyakszirtemet. Ennyi elég is volt, a pillanat beteljesedett.

És persze a „játék" is véget ért, hiszen *igazából* nem aludt már.

– Mindig is szeretted ezeket a lopott dolgokat – mondta álmosan mosolyogva. – Mi tagadás, én is imádom, amikor így ébresztesz. Olyan, mintha megerőszakolnák az embert… már persze egy barátja.

– Tudom, hogy rohadtul önző dolog a részemről – most már szájon csókoltam. – De mit mondjak neked, utána úgy érzem magam tőle, hogy meg se próbálom elmagyarázni…

– Nehogy azt hidd, hogy velem másképp van. Ha egy nő igazán szeret valakit, nincsen a számára nagyobb boldogság, mint ha tudja, hogy az embere jól érzi magát mellette.

Hallottam, hogy Li fel-alá csoszog kint a veranda környékén, s közben halkan dúdol hozzá.

– És persze van még egy hatása a reggeli szeretkezésnek – mondtam, miközben pillantásom a hosszú, fekete haja által eltakart hasán pihentettem, aztán megfordítottam, és rávágtam arra a halványarany fenekére. – Elképesztő étvágya lesz tőle a férfiembernek. Igen, tulajdonképpen csak ezért csinálom.

Reggeli után, még mindig sortban, a veranda széléről végigjártattam a tekintetem a rohamosan melegedő reggeli napsütésben fürdőző kerten. Pintyőkék ugrándoztak a pázsiton, két indiai *myna* madár csacsogott, az egész reggel valahogy olyan valószínűtlenül békés volt.

Egyszerre csak Julie a két keze közé fogta az arcom, megcirógatta szőrtelen államat, aztán megszólalt.

– Nahát, milyen jól megborotválkoztál, nem szúrsz egy cseppet sem! – Aztán odasimult hozzám. Egyedül voltunk, a verandáról a házba vezető ajtó behajtva, s a kertben sem járt senki. Julie-n hosszú, fehér fésülködőköntös volt, a derekán lazán megkötve – lehet, hogy szándékosan? –, úgy, hogy felül szétnyílt, tartalma kibomlott a szabadba, s ahogy most szemlére vettem a hozzám simuló női idomokat, úgy éreztem, valami illetlenséget művelek.

Miközben a kezem lassan becsúsztattam a csípője alá, s az ő keze is megindult lefelé, pajkos kis kacagással azt kérdezte:

– Mit szólnál hozzá, ha most én lopnék tőled egyet? Vagy az ilyesmi csak a ház urának és parancsolójának az előjoga?

Szó nélkül elindultam volna a hálószoba felé, de Julie megállított.

– Ne, ne menj sehova. Maradjunk itt. A szabadban.

A frász állt belém, mi lesz, ha meglát minket valaki, a kertész, a sofőr?

– Ne törődj vele – mondta izgatottan –, csak egy perc az egész. És ha meglátnának is, úgyse vennénk észre. Na, gyerünk, a rattandíványon vagy a falnál. De a szabadban akarom.

Tényleg nem tartott soká, és tisztán éreztem, amikor a végén kimerülten ellankad.

– Te kis ravasz – mondtam neki, miután ragaszkodott hozzá, hogy együtt zuhanyozzunk. – Hát ez meg mi volt?

– Csak azt akartam megmutatni neked, hogy nemcsak a férfiak lesznek olykor kívánósak, hanem mi, nők is! És persze látni akartam a reakciódat – mondta még mindig mosolyogva –, kíváncsiságból, hogy vajon milyen képet vág egy begyepesedett angol tuan bezar, amikor egy lány veszi kézbe a gyeplőt.

Így kezdődött hát ez a január 20-i kedd, amikor minden megváltozott, s nekem rá kellett döbbennem, hogy mégis kénytelen

leszek Julie-t kiköltöztetni a városból, mert ezen a kedden került rá a sor első ízben, hogy japán gépek az Orchard utat is bombázzák, épp amikor Julie-val a Cold Storage felé autóztam, ahol vásárolni akart egyet-mást.

– Engem csak dobj le a Clemenceau fasornál – javasoltam neki –, és tartsd meg az autót, hogy legyen mivel hazamenned a vásárlás után. Én majd gyalog megyek el a légóirodába a YMCA-nél, onnan meg majd szerzek fuvart hazafelé. Ígérd meg, hogy ha bevásároltál, egyenesen hazamész a Kadétházba.

– Rendben, megígérem. Háromkor lépek szolgálatba az Alexandrában. Úgyhogy fél háromig otthon leszek.

De a Cold Storage-ig már nem jutottunk el. A Weame-féle autójavítónál járhattunk, amikor felugattak a légvédelmi géppuskák. Nem volt előzőleg szirénahang. Julie majdnem megrántotta a nyakát, úgy erőlködött, hogy az eget fürkéssze a Morris ablakából.

– Te jóságos ég! – suttogta. – Ezek legalább százan vannak.

– Biztos a kikötőbe tartanak – mondtam. A gépek mint apró, ezüstös halak úsztak a magasban, megcsillant rajtuk a napfény.

Julie azért hallhatta meg előbb az első bomba távoli süvítését, mert a feje félig kilógott a kocsi ablakán, s ezért nem zavarta a motorzaj.

– Te, ezek *minket* bombáznak! – kiáltotta.

A süvítő hang egyre közelebbről hallatszott. Miközben én teljes erőből a fékpedálba tapostam, a fülünket ijesztő, sok mindenből összetevődő lárma töltötte el: úgy hangzott, mintha a becsapódás tompa puffanása, a nyomában felhangzó éles dörrenés, a szirénák elmosódó jajgatása mind-mind néhány lépésre történne tőlünk, pedig nem így volt. Az autó egy kicsit megugrott, ennyi volt az egész; a bomba jóval arrébb csapódhatott be.

Az emberek fejvesztve futottak minden irányba, mi meg

fedezéket keresve belevetettük magunkat az első csatornába, mielőtt megérkezik a további áldás. Julie-t belöktem az árokba, aztán ahogy én is utána akartam ugrani, hogy fedezzem a testemmel, becsusszant elénk három indiai. Nekem már nem maradt hely. Én a Weame autójavítójában kerestem futva menedéket, úgy húsz méterrel odébb. Az egyetlen süvítő hangot egész zenekarra való dühös hang, süvítés és dobpergésszerű ropogás követte, ahogy több bomba is földet ért, s a nyomukban felhasadt az úttest.

Mintha csak egy késdobáló művésznek szolgálnánk célpontul. Az egyik bomba tőlem nem messze egy kínai mészárszéket talált telibe – az egyik pillanatban egy ház állt ott azon a helyen, a következőben pedig egy tátongó lyuk, mintha egy fogorvos fogat húzott volna valakinek. Valami titokzatos léghuzat kiragadott engem az ajtóbejáró viszonylagos védelméből, a magasba emelt, s levágott néhány méterrel arrébb, az úttest közepére. Két holttest repült el mellettem a levegőben. A légáram most egy ódivatú lámpaoszlopot és egy autót vágott bele az autójavító műhely kirakatába, épp ahol az imént még álltam. Aztán újabb két bomba robbant. A nyomukban felcsapó légörvényben föld, por és mindenféle törmelék kavargott dühödten annak a csatornának a közelében, ahol Julie keresett fedezéket. Alig látva a szememet csípő, lőporos füsttől, port köpködve és vaksin tapogatózva elindultam, hogy megkeressem őt.

Az előttem lévő három autóból most váratlanul egyszerre tűzcsóva csapott ki, s mindhárom nagy robajjal felrobbant. A lángoló autóktól nem messze egy sérült üzemanyag-szállító nyerges vontató vesztegelt az út túloldalán. Elsőre nem láttam tisztán, de aztán kiugrott egy ember az otromba jármű félig szétroncsolt vezetőfülkéjéből, és rám ordított. – Vigye innen ezt a kibaszott nyerges vontatót! – Európai civil sofőr volt, fogalmam se volt róla, ki lehet, de azt láttam, hogy a jobb karját majdnem tőből leszakította a

detonáció, a csonkból dőlt a vér, a férfi arca is véres volt, és láthatóan nem tudott tovább vezetni.

– Ott egy lány van… – üvöltöttem, ahogy csak kifért a torkomon, és a csatorna felé mutogattam.

– Szarok a lányra! – kiabálta vissza. – Ez a vontató bármelyik pillanatban felrobbanhat, ha valaki arrébb nem viszi innen ezektől az égő autóktól.

Valahogy túlevickéltem a lángoló kocsikon. Ekkora dögöt még életemben nem vezettem. Felmásztam a magas vezetőfülkébe, megtaláltam az indítókapcsolót, és a sebváltókart sebességbe kapcsoltam. Fogalmam se volt róla, hogy mit csinálok, csak arról tudtam, hogy sebességbe raktam, hogy a monstrum rándult egy nagyot. Csak éppen rükvercbe kapcsoltam. És az istennek se tudtam a rohadt kart kirángatni a sebességből. Finoman megnyomtam a gázpedált, bár elképzelésem se volt róla, hogy merre megyünk. A vontató megremegett, rángva megindult hátrafelé, aztán fülsiketítő csörömpölés közepette lefulladt a motor. Sikerült elvonszolnom a járművet a veszélyzónából, de közben beletolattam Jasmine fehérneműboltjának a kirakatába. Kiszálltam. A félkarú sofőr addigra már vagy halott volt, vagy csak az eszméletét veszítette. Ezt soha nem tudtam meg.

A csatorna majdnem peremig tele volt törmelékkel, sőt még földdel is – én legalábbis annak véltem. Lázasan lapátolni kezdtem a puszta kezemmel. Rábukkantam az első indiaira.

Kis híján kettészakította a robbanás vagy egy bombarepesz. El kellett onnan rángatnom a hulláját. A holttest nyaktól lefelé szétnyílt, úgy kellett fognom, hogy ne dőljenek ki belőle a belei. Már majdnem sikerült ezt a vértől lucskos tetemet arrébb vonszolnom, amikor az úttesten keservesen bömbölve átfutott egy pöttöm kínai kislány. Néhány méterrel odébb hirtelen megtorpant, lehajolt, és

amikor a földről felemelte elveszettnek hitt rongybabáját, azonnal abbahagyta a sírást.

Végre sikerült arrébb vonszolnom az első hullát. Az ő teste valamelyes védelmet nyújthatott a másik két indiainak, mert azok, bár végzett velük a bomba, nem voltak annyira megcsonkítva. Amikor a harmadikat is odébb ráncigáltam, még mielőtt megláttam volna, a kezem már megérezte Julie-t a törmelékhalom mélyén. Éreztem láthatatlan, lüktető testét. Óvatosan tovább ástam a kezemmel.

A robbanás egy jókora fadarabot, talán egy ajtó része lehetett, is a csatornába hajított, és alighanem ez mentette meg Julie-t a megfulladástól. Mire nagy nehezen sikerült kirángatnom onnan az ajtómaradványt, előbukkant hamuszürke arca. A ruháit cafatokra tépte a robbanás. A betonvályú alján mocskos víz folydogált. Tölcsért formáltam a tenyeremből, s addig spricceltem a vizet az arcára, míg végre hunyorogva kinyitotta a szemét. Ő is, én is a három indiainak köszönhettük az életünket, akikkel végzett a robbanás. Amikor engem megelőzve beugrottak az árok tetejére, akaratlanul is tökéletes légoltalmi fedezéket képeztek Julie számára. És ha nem előznek meg, akkor én lettem volna ott.

Félelmetes volt a hőség. Akárcsak a halál meg a szétnyílt tetemek bűze. A szemembe csorgó izzadságtól és vértől, a portól szinte alig láttam, és amikor megpróbáltam letörölni a homlokomat az ingemmel, azt kellett látnom, hogy az anyag cafatokra szakadt. Kirángattam az ing hátulját a nadrágomból, és azzal töröltem le az arcomat, aztán felnyaláboltam Julie-t, és elindultam az autóm felé. Valami megmagyarázhatatlan csoda folytán épnek látszott, akárcsak a közelben álló másik két kocsi. A sors vakon osztott életet és halált, vakon tett semmivé vagy kímélt meg valamit. A Weame-autójavítóból jóformán semmi sem maradt. De a mellette álló két

épületben szinte semmi kár nem esett. Az Orchard út úgy nézett ki, mint a senki földje egy filmben. A robbanás ereje tövestül szakította ki a magas és karcsú tárgyakat, vagy egy tucat trópusi fát, lámpa- és távíróoszlopot. A találatot kapott házak bombatölcséreiben még mindig állt néhány fal, s belőlük ablak- és ajtókeretek, fél lépcsőházak lógtak le a semmibe. A főút mögötti kampongban nagy lánggal égtek a pálmakunyhók. Amerre ellátott a szem, a környéket mindenfelé ennek az egyoldalú ütközetnek a komor emlékeztetői borították alig kivehetően a por- és füstfelhőben. A sarkon egy kávézót telibe talált egy bomba, s előtte a járdán több tucat szék romjai hevertek szanaszét. Egy sérült főnyomócsőből úgy szökellt a magasba a víz, mint valami kísértetkastélybeli szökőkútból. Előtte hatalmas útburkoló elemek és a mély betoncsatorna gigászi darabjai hevertek egymás hegyén-hátán, mintha valami fékevesztett óriás zúzta volna őket apróra a gőzkalapácsával, vagy egy csapatra való buldózer őrült sofőrjei jártak volna vitustáncot felettük.

Valahogy sikerült Julie-t elvonszolnom az autóig s ott betámogatnom a bal oldali ülésre, amikor megszólaltak a légiriadó végét jelző szirénák. Csodával határos módon a Morris az indítógomb első érintésére életre kelt, de amikor óvatosan elindultam előre, a kocsi zakatoló, csattanó hanggal megállt. Nem az autóval volt baj. Nem vettem észre, hogy az út mentén kidőlt távközlési oszlopok összekuszálódott telefonvezetékei és a belejük gabalyodott villanyvezetékek valóságos drótfüggönyt alkotnak az út szélén. Nagy nehezen sikerült hátratolatnom egypár lépést, kiszálltam, és valahogy kibogoztam a kocsi lökhárítójára és a sárvédőkre rátekeredett kábeleket. Csak ezután manőverezhettem ki az autót az út közepére, ahol viszonylagos biztonságban voltunk. Épp csak odaértem, amikor megjelent a színen egy brit katonákkal megrakott teherautó. Az is a bombatölcséreket kerülgette, és a

platójáról egy magas, derékig meztelen, a kezében géppisztolyt szorongató szőke srác kiáltott oda hozzám:

– A hölgy rendben van, haver?

– Igen, köszönöm – kiabáltam vissza neki.

– Ha van eszetek, nem jöttök vissza ide – kiáltotta jókedvűen –, mert mindjárt itt lesznek megint a japcsik, nyilván ők is olvasták ezt a hirdetést! – A géppisztolyával egy óriásplakátra bökött, amely rendületlenül állt ott a romok kellős közepén. Nagy betűkkel ez volt ráírva: „Lépj be a seregbe, és láss világot!”

Ahogy visszaértünk a Kadétházba, Julie-t ágyba fektettem. Li jókora tányér híg, de erős kínai levest melegített neki jó forróra, csirke melle húsa és félig nyers zöldség ült az alján.

Li ráncok szabdalta arcára kiült az aggodalom, és engem gyöngéd, mondhatni tulajdonosi boldogság öntött el, látván, ahogy ez a régi bútordarab, ez a papucsban csoszogó, de szálfaegyenes tartású, kis híján családtagnak számító barát mennyire megilletődik Julie látványától. Mindig büszkeségtől feszült a melle, ha bármit tehetett Julie-ért, és valósággal magába roskadt, ha valami baj történt vele.

– Nem kellene ekkora felhajtást csinálni belőlem – mondta neki mosolyogva Julie, aki párnákkal feltámasztva, lepedőbe bugyolálva feküdt ott az ágyon. – Nincs semmi bajom. Az az árok megmentette az életemet. A tuan az, aki majdnem otthagyta a fogát.

– Lögtön hozok olvosságot a tuannak is – ragyogott fel Li arca. Nekem nem tűnt fel, hogy a tálcán, amelyen az imént a húslevest behozta Julie-nak, s aztán letett a zöld asztalka tetejére, egy pohár is áll. – Whisky!

– Az ég szerelmére, Li, még csak délelőtt tizenegy van! – Lehet, hogy csupán a délelőtt fele telt el? A pohár skót whiskyre meredtem,

és közben apám figyelmeztetése jutott az eszembe: „Sose igyál whiskyt naplemente előtt! Nem tesz jót, és kellemetlen lesz tőle a leheleted. Ebéd előtt csak gint vagy sherryt igyál, este aztán jöhet egy sztenga.”

– Olvosság, tuan – csábítgatott továbbra is Li.

– Hát, mindent ki kell próbálni egyszer – mondtam, azzal felhajtottam az egész pohárral, aztán savanyú képet vágtam. – Hű, de pokoli íze van ilyen korán! – De az italtól jóleső bizsergés futott át a testemen, amiről csak most vettem észre, hogy agyonizzadt, piszkos, és mindenhol sajog.

– Megyek, lezuhanyozom gyorsan – mondtam, aztán a fürdőszobába lépve valósággal letéptem magamról a gönceimet. Az ajtó belsején lógó hosszú tükörben csak akkor pillantottam meg magam. Az egész testem püspöklila volt a sok zúzódástól. Bár minden tagom sajgott, nagy fájdalmat sehol sem éreztem. Az egész mellkasom, válltól vállig és kartól karig bíborszínre váltott, vagy talán inkább halványzöld és sárga foltok váltogatták egymást rajta. És ez még csak a kezdet volt. Ahogy lejjebb pillantottam, meghűlt bennem a vér, és tényleg megijedtem egy pillanatra. Nemcsak a lábaimat borították zúzódások, hanem megsérülhettek a heréim is, mert bíborszínben játszottak, és grépfrútméretűre dagadtak. De fájdalmat nem éreztem, és az első ijedtség fokozatosan átadta a helyét az elragadtatásnak, aztán már szinte élveztem a helyzetet, és miután óvatosan megszárítottam magam, felhúztam egy fehér alsógatyát, és mint valami ripacs, egyszemélyes közönségem elé álltam, és így szóltam:

– Ébredj! Térj magadhoz, ó nemes Julie! Most megnézheted magadnak Szingapúr leghíresebb kanjának a gépházát!

Mint valami Atlasz-szobor, úgy álltam ott előtte, mire végre odafordult. A szivárvány minden színében pompázó mellkasomról

teljesen megfeledkeztem. Ez most elég is volt neki. A váratlan látvány hatására könnyek buggyantak ki a szeméből, a mostanáig elfojtott sokk tört fel belőle ezekkel a valódi, sós könnyekkel.

– Mit tettek veled, drágám? – Meztelenül kiugrott az ágyból. – Fáj? Megérinthetem?

– Egyáltalán nem fáj. – Gyengéden megfogtam a kezét, és mindkét karját a vállamra tettem. – Csak sajog egy kicsit, mint valami tompa fogfájás. Inkább *ezt* nézd meg, szívem! – Azzal letoltam az alsógatyám.

A könnyei egy csapásra elálltak, mintha a csapot elzárta volna a hirtelen elképedés.

– Te jó ég! Szegény drágám! És *ez* se fáj?

– Hát, most valahogy nem vágyom rá, hogy a kezedbe vedd.

– De megsimogatni azért szabad, ugye? – Meg is tette, nagyon gyöngéden. – Istenem, de gyönyörűek. Akár két grépfrút.

– Körülbelül annyit is érnek – feleltem vigyorogva. – Na jó, most elég egyelőre. Majd délután megint megsimogathatod őket, ha jó kislány leszel.

– Úgy érted, *este,* igaz? Mert délután nem leszek itt, ma szolgálatban vagyok az Alexandrában, ha elfelejtetted volna.

– Elment az eszed? Csak nem képzeled, hogy bemész dolgozni azok után, amin ma keresztülmentél?

– Pedig muszáj. – Megölelt, és hirtelen elkomolyodott, nagy, sötét szemébe aggodalom költözött, fekete haja az arcába hullott, s remegő ajka és ráncba futó homloka elárulta, hogy titkos gondolatok cikáznak a fejében. Julie-val képtelen lettem volna úgy veszekedni, mint ahogy sokszor megtettem Irene-nel, mert egyszerűen nem bírtam elviselni, hogy dühösnek, aggodalmasnak vagy akár csak feldúltnak lássam.

– Tényleg nem kellene elmenned hazulról – mondtam végül

erőtlenül. – Akkora sokk ért ma reggel…

– Majd előbb eljövök, megígérem, de van egy-két folyó ügyem az osztályon, amit muszáj elintéznem. Megjött néhány vizsgálatnak az eredménye, azokat meg kell néznem. Neked kellene inkább ágyban maradnod… hogy azok a focilabdák leeresszenek a normál méretükre. – Őszintén aggódni látszott, bár lehet, hogy csak ugratott. – Mondd, tudsz majd még egyáltalán szeretkezni?

Nekem nem a szeretkezés miatt főtt leginkább a fejem, bár kétségtelenül várni kellett rá most néhány napig. Engem a YMCA-ben rám váró négyórás elfoglaltság kilátása rémisztett el. De talán megszánnak, és könnyebb elfoglaltságra osztanak be.

26

Nem fölöslegesen aggódtam. Ebédidőre már lemerevedtek a tagjaim. Nem voltak komoly fájdalmaim, de a mocsárban nem sok hasznomat látták volna, s kétlem, hogy fel tudtam volna mászni egy fára. Nem voltam beteg, csak olyan összetörtnek éreztem magam, mint ahogyan egy bokszoló érezheti magát tizenöt menet után, akár nyert, akár veszített a pontozással. De a megjelenés kötelező volt. Az őrmesternek csak egyetlen pillantásra volt szüksége, végigmért, aztán felmentett a szolgálat alól, úgyhogy az iroda felé vettem az irányt.

Még az is nehezemre esett, hogy a kőlépcsőn felvánszorogjak az első emeleti irodámba. A Robinson útra is hullott néhány bomba, ennek a jelei az irodán is meglátszottak. Néhány ablakot betört a légnyomás. Az irodámban hármat már bedeszkáztunk, de a légkondicionáló még működött, bár a hűs levegő egy része kiszökött az ajtóm törött tejüvegének a repedésein. A forróságban megtett izzadságos autóút után a hideg levegő mégis úgy megcsapott, mint egy jeges zuhany, és amint beléptem a szobámba, szinte új életre keltem tőle. Bejött Ball, körülményeskedve, ahogy oly sokszor máskor is.

– Azt hittem, légószolgálatban van, uram – mondta, és meglepettnek látszott, ahogy szokásához híven kissé bizalmaskodva, ugyan józanul, de azért diszkrét skót whisky illatát árasztva az íróasztalom fölé hajolt. Apámnak igaza van, a skót whisky tényleg bűzlik. Elmondtam Ballnak, hogy min mentünk keresztül az Orchard úton.

– Rossz idők járnak ránk – mondta. – Mindenképp beszélni

akartam önnel. Az a hír járja, hogy Stenton Thomas rövidesen elrendeli az italkészletek megsemmisítését.

– Ha igaz a hír, akkor talán nem ártana félretenni egy kis whiskyt – mondtam neki, amire hátrébb húzódott, mint aki azon tanakodik, vajon kiszúrtam-e a whisky szagát a leheletében… vagy ki tudja, lehet, hogy ez egyszer ő érezte meg a whiskyt az enyémben.

– Épp most jön egy nagyobb szállítmány a *Willerby*n. A hajó már kirakásra vár a külső mólóknál. Mi lesz, ha kirakjuk, és máris zúzhatjuk be az egészet? Vagy ne vegyük át? Nem kevés pénzről van szó.

– Ne izgassa magát, Ball, ha szerencsénk van, már a hajón szétbombázzák – próbáltam szellemeskedni. – Nahát, ez a piagyilkos pancser… mondja, mennyire megbízható a hír?

– Nem tudom, az Úszóklubban hallottam.

– Na jó, ne csináljon semmit, amíg utána nem járok. Hívja fel, legyen szíves, George Hammondst a *Tribune*-nál, és kérdezze meg, nem tudna-e öt körül a Krikettklubban lenni. Aztán meg hívja fel Paul Szung urat, és mondja meg neki, hogy találkozni szeretnék vele a Rafflesnél ma este fél hétkor.

A szemüvege fölött felém pislogva belépett a szobába Rawlings.

– A geylangi raktár színültig van gumival – jelentette be.

– A hajók merre járnak?

– Az *Anlaby* itt áll üresen, de nincs egyetlen kuli sem a rakodáshoz. És most hívtak Johorból, nem fogja elhinni, uram, de olyan kristálytiszta volt a vonal, hogy minden betűt hallani lehetett, és azt kérdezték, át tudunk-e venni négyhajónyi szállítmányt.

– Na és át tudunk?

– Nincs egy talpalatnyi hely sem, uram, de talán bérelhetnénk valahol raktárakat. Mert elképesztő jutalékot kereshetnénk ezen az üzleten.

– És mi a fenét kezdjünk most a jutalékokkal? – csattantam fel, de Rawlings szemébe nézve megpróbáltam fékezni a hangomból kiérződő indulatot. Végignéztem az irodámon, ahol most is ott állt bekészítve egy termoszban a jeges víz, amit továbbra is minden reggel és délután szinte szertartásosan frissre cseréltek, pillantásom a tölgyfa íróasztalom mögötti három bedeszkázott ablakra tévedt, aztán az irkafirkák nyomaira az itatóspárnán, a törött tejüvegre az ajtómon, melynek a résein keresztül kiláttam a nagy irodába, ahol a titkárnők és a hivatalnokok most is lázasan gépeltek, meg hosszú számsorokat írtak be épp a főkönyvbe, egyszóval úgy dolgoztak, mintha az életük múlna rajta, pedig az most az itteninél jóval baljósabb, tőlük független erők kényekedvének volt kiszolgáltatva.

A résen át épp az egyik igen csinos kínai gépírólányra láttam. Őt néztem, vagy inkább a gondolataimba mélyedve rajta néztem át, amikor felpillantott, és elkapta a tekintetemet. Határozottan riadt volt a pillantása, nem félelem tükröződött benne, pusztán olyasvalakinek a riadalma, akinek egyetlen célja ebben a fehérek uralta társadalomban, hogy észrevétlenül meghúzódjon, s így elkerülje a bajt.

Vajon mitől ilyen riadt? Néhány pillanatra belesüllyedtem egy fantáziavilágba, s azt képzeltem, talán azt hiszi, megtetszett nekem, s mivel mindenképp szüksége van a tőlünk kapott nyomorúságos fizetésére munkaképtelen férje eltartásához, úgy gondolja, minden viszolygása ellenére kénytelen lesz lefeküdni velem, hogy megtarthassa az állását. Mindez persze csak fantaziálgatás volt, de eszembe jutott, hogy egyszer egy kínai azt mondta nekem, a csinosabb kínai irodistalányok mind arra számítanak, hogy a fehér főnök előbb-utóbb élni fog a *droit du seigneur* jogával. Micsoda butaság, gondoltam magamban. Vagy az országban letelepedett fehér ember tényleg ilyen gáládul bánik a bennszülöttekkel? Lehet,

hogy Rawlings is az állással járó bonusznak tartja csupán a nemrég belépett irodistalánnyal, Kitty Limmel lezajló alkalmankénti légyottjait? Csak nem züllött le minden brit ennyire? Vagy ha mégis, akkor nincs-e igaza Jack papának, amikor azt mondja, alapvető változásokra van szükségünk, ha itt akarunk maradni Ázsiában?

Rawlings szólalt meg újra, és ragadott ezzel vissza engem is a valóságba.

– Akkor mi legyen a jutalékkal, uram?

Épp akkor jött vissza Ball, hogy közölje, elintézte a két találkozót. Ez az egész fölösleges duma jutalékról, gumiról, skót whiskyről, munkáról, a kétségbeesett igyekezet, hogy úgy tegyünk, mintha mi sem történt volna – tökéletesen röhejes volt. Az ifjú Rawlings, azzal a csinoska, tizenkettő-egy-tucat, szófogadó kis feleségével, Rosie-val meg a csecsemővel, meg Ball, aki pusztán azért ilyen felfuvalkodott, mert kapott egy titulust, ahelyett hogy egyszerűen csak szállítmányozási hivatalnoknak hívnák, ahogy az Angliában dukálna neki – hát képtelenek ezek átlátni, hogy csak tehetetlen szemlélői az eseményeknek, ahogy ez az egész korszak, mint egy lassított filmen, csapásról csapásra, a szemük láttára az atomjaira hull? Bármit hozzon is a jövő, a jelennek vége. Chalfontnak igaza van. Nem menekülhetünk. Mit számít, hogy nekünk vagy valaki másnak kell majd kifizetnie egy rakomány törött üveget? Hát nem mindegy, ha egyszer úgysem lesz senkinek sem egy fityingje se?

– Na és nem tökmindegy? – kérdeztem Balltól.

– Mármint micsoda? – kérdezett vissza elképedve a szerencsétlen ördög. Hiszen egy gondolatmenet végén tettem fel neki a kérdést. Megpróbáltam hát elmagyarázni.

– De nekünk a *jövőre* is kell gondolnunk – válaszolta Ball meghökkenve.

– Nem engedhetjük ki teljesen az dolgok *irányítását* a kezünkből – tette hozzá Rawlings.

– És mi lesz, ha a japcsik elfoglalják Szingapúrt?

– Még ha ez bekövetkezne is – mondta Ball, és erős kétely érződött ki a hangjából –, Japán és Németország akkor sem nyerheti meg a háborút az egész világ ellenében, köztük Amerikával. Úgyhogy a végén *csakis* mi kerülhetünk ki győztesen.

– Én is pont így gondolom, uram – toldotta meg Rawlings. – És felettébb zavarba ejtő lenne, ha a nyilvántartást rendetlenül találnánk, amikor visszajövünk.

Értelmetlen lett volna vitatkoznom velük, és Ballnak elmagyarázni, hogy mire visszajövünk, lehet, hogy a japánok már rég az egész könyvelésünket hamuvá égették. És hogy ha, vagy amikor majd visszatérünk, Szingapúr maga is radikálisan más város lesz, mint az olyan ember, aki egy súlyos operáció után épül fel csodával határos módon. Még a *kinézete* sem lesz ilyen, mint most. Ami pedig a várható fogadtatást illeti, ugyan ki a megmondhatója, hogy milyen lesz az, miután ennek a városnak az igazi bennszülöttei végignézhették, miként látják el ázsiai testvéreik a tuanok baját?

Ball éppúgy viselkedett, mint a többi brit, akik mind szilárdan hitték, hogy minden marad a régiben. Már réges-rég hazaküldte a feleségét, de abban a biztos meggyőződésben, hogy amikor az asszony majd visszatér, a lakásukat érintetlenül találja, s a Cold Storage polcain is éppolyan lesz a kínálat, mint annak előtte. Ballnak nem voltak gyerekei, sem angliai rokonai, pedig még az ötvenet sem töltötte be. – És ki nem állhatom a feleségem családját – mondta egyszer nekem affektáltan, mintegy az értésemre adván, hogy olyan sötét és vészterhes erőkről van itt szó a háttérben, amelyekkel esze ágában sincs ujjat húzni. Úgy volt, hogy Rawlings a feleségével együtt rövidesen elhagyja a várost a férfi fizikai

állapotára való tekintettel. A rossz szeme miatt inkább csak a terhünkre lett volna itt Szingapúrban, miközben Londonban Jack papa nagyon is jó hasznát láthatta.

– Megvannak már a hajójegyei? – kérdeztem tőle.

– Nem, majd csak pár nap múlva megyek értük – felelte, majd mentegetőzve még hozzáfűzte –, az *ön* ötlete volt ez egész, uram, nekem nem sok kedvem van hozzá.

– Tudom, ezt már egyszer kitárgyaltuk. Még japcsinak néznék, ha itt maradna ezzel a sokdioptriás szemüvegével – próbáltam tréfával enyhíteni a kényszerű távozása miatt érzett lelkiismeret-furdalását, mert ez a „megfutamodás" minden férfinak bűntudatot okozott, még azoknak is, akik titkon féltek volna itt maradni a városban. – Azért folyamodtam maguknak kilépővízumért, mert Londonban nagy szükség van magára, itt meg nem tudna helytállni.

Ball, pusztán mert az ő felesége már elhagyta Szingapúrt, most ellentmondást nem tűrő hangon így szólt:

– Minden nőt ki kellett volna telepíteni innen már réges-rég. Csak gond lesz velük, ha majd megérkeznek a japánok.

Váratlanul egy rövidre nyírt szakállú arc tűnt fel az összetört üvegű ajtóban.

– Wilf! Nem tudom, hogy az ördögbe került ide, de örülök, hogy látom.

Hosszú hetek óta nem találkoztam már Wilf Broadbenttel, bár többször is kiszúrtam futólag köpcös, egyenes tartású alakját az utcákon végigcsörömpölő tűzoltóautók valamelyikén.

– Megláttam a Morrisát odakint. Épp a kikötőbe tartok, és amúgy is fel akartam volna hívni telefonon.

Elmondta, hogy egy újabb bombatalálat annyira megrongálta a Tanamera alapjait, hogy az épület életveszélyessé vált.

– A bomba a közelben csapódott be – magyarázta Wilf –, és bár

látszani semmi sem látszik, már úgy értem, a ház főfalain, de a törött vízvezetékekből az alapok alá szivárgott a víz, úgyhogy kénytelenek voltunk TILOS AZ ÁTJÁRÁS táblákat kirakni. Gondoltam, jobb, ha szólok önnek. Nehogy kiküldjön bárkit oda az irodából. Mert *lehet,* hogy semmi baj nem lesz, de az sincs kizárva, hogy az egész ház az illető fejére dől. A vakolat fura egy anyag. Néha az egészet csak a tapéta tartja össze!

– Nagyon szépen köszönöm, hogy figyelmeztetett – mondtam neki. – Ígérem, hogy ha mégis arra járnék, óvatos leszek.

Újabb arc jelent meg a kitört ajtóüveg helyén, ezúttal a külső irodában dolgozó egyik kínai lány volt az. Bár az ajtórésen át kifogástalanul láttam és hallottam is, amit mond, ösztönösen kopogott előbb a faajtó alsó részén, aztán bejelentette, hogy Tim bátyám keres telefonon.

– Jó reggelt, Tim – mondtam.

– Csak egy percem van – felelte Tim, aki szeretett mindig azonnal a tárgyra térni. – Csupán annyit akartam mondani, hogy az Abingdon Mansionsnál lyukra futottam. Vitán felül ez volt a jómadár fészke, de csak a hűlt helyét találtam.

– Lehet, hogy mégiscsak elment Szingapúrból?

– Kétlem. *Tudom,* hogy itt van valahol. Majd hívlak, ha van valami újság. – Még annyit se mondott, hogy viszlát, csak letette a kagylót.

– Elindulok a Krikettklubba – szóltam oda Ballnak –, de nincs kizárva, hogy a segítségére lesz szükségem a beszálláshoz.

Ballnak meglepődés ült ki az arcára.

– Semmi ok az aggodalomra, de erre azért vessenek egy pillantást! – Azzal kigomboltam az ingem, amitől mindkettejüknek tátva maradt a szája. – És tudják, a golyóim is ilyen színűek. Nem, mondom, nincs nagyobb baj, csak lemerevedtem.

Ballnak végül is *tényleg* támogatnia kellett, előbb le a helyenként balesetveszélyesen kikopott kőlépcsőn, aztán meg be kellett segítenie a Morrisba. Amikor sikerült elhelyezkednem az autóban, a vezetéssel már elboldogultam valahogy a Krikettklubig. Nem fájt semmim, de olyan merevek voltak a tagjaim, hogy nehezemre esett koordinálni a mozdulataimat.

Miközben lassan haladtam a klub felé, ismét az eszembe jutott Ball megjegyzése, hogy az összes nőt ki kellene telepíteni. Hirtelen világossá vált előttem, hogy a reggeli kaland óta ez már többször is felmerült a gondolataimban. Mostanáig eszembe se jutott, hogy Julie-nak el kellene mennie a városból. De ezek a bombák – te jó ég, hogy milyen közel voltak! És nem csak erről volt szó. Amióta összeköltöztünk, rájöttem, milyen mély szerelem köt Julie-hoz, s hogy, jobb szó híján, milyen végtelenül *boldog* vagyok mellette. Ha valaha is visszatérünk ide, Szingapúrba, ha majd sikerült végre ellátnunk a japánok baját – addigra semmi sem *lesz* olyan, mint régen. Sem a város, sem a fehér ember állítólagos felsőbbrendűsége, se pedig az Irene-hez fűződő kapcsolatom.

Nem mondhatnám, hogy nem éreztem bűntudatot azért, amit Irene-nel művelek, mert bántott a dolog, ha nem is mélyen. Bengy miatt sokkal inkább aggódtam. De Irene miatt? Julie-nak igaza lehetett, amikor azt mondta, leróttam már minden tartozásomat. Hiszen Julie bukkant föl először az életemben, s csak az ostoba (szerető?) szülők választottak el tőle. Most, hogy együtt élhettünk végre, tudtam, senki sem fog tudni többé elválasztani minket egymástól.

Sokszor beszélgettem erről Julie-val, de ő egészen másképp állt ehhez a kérdéshez. Bár mindketten csak „a mának éltünk”, engem mindig foglalkoztatott a jövő is. Ő viszont ragaszkodott hozzá, hogy a jelen legyen az egyetlen mércénk. Az Orchard úti bombatámadás

után, amikor Julie-nak folyton az járt a fejében, vajon miért épp az indiaiak pusztultak el, s miért ő maradt életben, félig tréfálkozva azt mondtam neki: – Ki tudja, lehet, hogy ez a sors ujja volt, s figyelmeztetni akart, hogy mi vár ránk, ha nem hagyunk fel a bűnös életmódunkkal.

– Minden további nélkül otthagyhattuk volna a fogunkat – válaszolta –, és ha nem költöztünk volna be ide, a Kadétházba, akkor úgy haltunk volna meg, hogy fogalmunk sincs erről a csodáról. De most már tudjuk, milyen, s ha holnap eljön az utolsó óránk, legalább megtapasztalhattuk ezt a boldogságot.

Nem volt abban semmi kivetnivaló, amit Julie mondott, egyszerűen csak el volt szánva rá, hogy a reánk leselkedő halálos veszedelemből a lehető legtöbb életet sajtolja ki. De engem aggasztott a jövő. Nem is Irene miatt: valahogy úgy éreztem, ő megértené, sőt, gondoltam magamban, talán még ki is használná az alkalmat, amikor, ha és egyáltalán, a bombák füstjének elültével Szingapúrba visszatér a béke, hogy megkönnyebbült sóhajjal, s hűtlenségem révén ellátva megfelelő ürüggyel is, elvált asszonyként örökre Londonba költözzön, inkább, mint hogy visszajöjjön ebbe a városba, amit annyira gyűlölt. Igen, titkon ebben reménykedtem. És épp ezért foglalkoztatott annyira a jövő, mert Julie-val éltem, s úgy éreztem, *van* közös jövőnk.

Még egy esélyt kaptam az élettől, még ha ez azzal járt is, hogy kitört egy háború, ezreket sodort el otthonukból a forgatag, és sokukra kín vagy a pusztulás várt. Nem voltam igazán vallásos, most mégis azon töprengtem, vajon nem valami felsőbb akarat intézte-e úgy, hogy apáink bűnéért, amiért oly könyörtelenül elszakítottak bennünket egymástól, ezzel kárpótoljon minket? Eszembe jutott Anatole France egyik mondata: „Amikor Isten nem akarja felfedni magát a háttérben, olyankor Véletlen álnéven rendelkezik.” Ha ez

igaz, akkor most Isten igazán kitett magáért. Hát nem ostoba hálátlanság volna-e nem kihasználni az isteni kegyelem minden cseppjét?

Mostanra világossá vált előttem, hogy a háború végén nem ott fogom folytatni, ahol abbahagytam. És most, hogy erre rájöttem, nem kellene-e Julie-nak is megmutatnom, mennyire szeretem, s térden állva kérnem, hogy hagyja el a várost, és utazzon el Szingapúrból valahova, ahol biztonságban lehet?

Széles ívben bekanyarodtam a Morrisszal a Krikettklub kapuján, amelyen ott díszelgett az oroszlános embléma. Alig akartam hinni a szememnek: minden lövöldözés, minden bombázás, a megannyi nyomasztó háborús hír ellenére, alig lehetett szabad helyet találni a parkolóban. Nemcsak minden tagom sajgott, s most még a verejték is elöntött, mire végre sikerült bemanővereznem a kocsit az egyik szűk helyre. Hajlott háttal, mint valami öregember, odasétáltam a verandához. Minden nyugágy foglalt volt. A lustán surrogó mennyezeti ventilátorok alatt minden egyes bambuszasztalka rogyásig volt teli meg üres poharakkal. A veranda mögötti biliárdteremből jókedvű kiáltások szűrődtek ki: „Adj neki, Jim!” meg „Hogy lehet valaki ekkora pancser?”, annak jeléül, hogy odabent egy négyes fogat az egyik legveszedelmesebb szerencsejátékot űzi – snookert játszanak. A verandán iszogató közönségnek ugyanilyen jókedve volt. Sokan egyenesen az irodáikból vagy légószolgálatból jöttek, mert a bombatámadások nyomán megrongálódott vízvezetékek miatt sok helyütt szünetelt a vízszolgáltatás, de a klubban most is le lehetett zuhanyozni. A verandáról végignéztem a padangon. A teniszpályáknak nyoma veszett. Ahol alig egy éve még az „A” kategória egyes mérkőzéseinek a bajnokaként ünnepeltek, most csak fémpóznák meredtek ki a földből, elrettentésül az ellenséges vitorlázópilótáknak. És nem

messze ott voltak a félig betemetett árkok is. Szörnyen sivár volt a látvány.

Miközben a szemem sarkából George Hammondst kerestem, odaintettem Chant, a főpincért, és kértem tőle egy sztengát. Amikor meghozta, a magas pohárban még friss buborékokat vetett a szódavíz, pillantásommal a megszokott alátétet és ceruzát kerestem a tálcán.

– Megszűnt a hitel, tuan – mondta feszengve Chan.

Annyira elképedtem, hogy majdnem kiesett a pohár a kezemből.

– Mi az ördögről beszélsz, Chan? – kérdeztem tőle. Amióta csak nagykorú lettem, és idejártam a klubba, mindig is aláírással intéztem el a fizetést. És nem csak itt, *mindenhol* Szingapúrban senki sem tartott magánál készpénzt. Az ifjoncoknak még a helyi kuplerájokban is csak egy cetlit kellett aláírniuk.

– Még nem hallottad? – Az ismerős hangra felkaptam a fejem, s hátrafordulva George Hammondst pillantottam meg. – Mától csak készpénzzel lehet fizetni.

– Te hülyéskedsz, ugye? Mert ez képtelenség… nálam nincs egy fillér sem. Soha nem hordok magamnál készpénzt.

– Akkor a vendégem vagy. – Hammondsnak halk, kellemes hangja volt, egy kicsit mindig tétova, pedig ahogy a *Tribune*-t irányította, abban igazán nem volt semmi tétovaság.

– De hát mi az ördög történt? – kérdeztem. – Csak nem azt akarod mondani, hogy már megint a kormányzó…

– Nem. Ezúttal nem ő a hunyó. Egészségedre! – Aztán mindjárt újabb rundot rendelt. – Itt most történelmi pillanatot ünnepelünk Szingapúr életében. A kínaiak úgy döntöttek, hogy vesztésre állunk. Ők határozták el, hogy mostantól csak készpénzt fogadnak el. Elképzelésem sincs róla, hogy honnan kapták a fülest, de elképesztő

hírcsatornáik vannak, és úgy tűnik, ők már *tudják*.

Amikor csak bambán megismételtem a szót, *tudják?,* George csak bólintott.

– Igen, tudják. Ahogy mondom, tudják, hogy végünk!

– Ez mindenre érvényes? – kérdeztem George-tól. Úgy tűnik, igen, felelte, bár senki sem tudta, vajon ki hangolhatta össze ezt az összeesküvést. A hírek olyan sebesen mentek körbe, mint a kínai forgószél, egymás fülébe súgták, hogy a japánok győzni fognak, s akkor vajon majd ki fogja kifizetni a sok fedezetlen ígérvényt, s hiába működött ez a rendszer kifogástalanul évtizedeken át, most egyetlen éjszaka leforgása alatt megszüntették.

– Úgyhogy gyorsan menj el a bankba némi készpénzért – mondta nagyot sóhajtva George –, mielőtt azok is fejre állnak. Persze, csak ha a jövőben is szeretnél még piálni.

George azok közé az újságírók közé tartozott, akik mindenkit ismernek, és mindenről tudnak, mert informátoraik mindent elmondanak nekik, biztosan tudván, hogy a bizalmasan fülbe súgott híreiket nem fogják viszontlátni a lapban. – Nem érdekelnek az újságokban megszokott csip-csup botrányok – mondta egyszer nekem –, de azért én is szeretem tudni, hogy nagyjából mit hoz a jövő, anélkül hogy kiadnám a forrásaimat, és a *Trib* nem járatja le magát.

– Egyáltalán lesz mit innunk? – kérdeztem tőle, utalván a legújabb pletykára, hogy rövidesen betiltják a szeszes ital árusítását.

– A Tanácsban már el is készült a rendelet szövege – ismerte el ő is. – Bármelyik nap kiadhatják. Én meg nem hozhatom le a hírt. A kormányzat szörnyen tart attól, hogy ha bármi idő előtt kiszivárog, mindenki lázasan nekilát, hogy italkészleteket halmozzon fel. Ezúttal igaza is van Stenton Thomasnak. Hongkongban például a japcsik teljesen megvadultak, miután kifosztották a szeszesital-

üzleteket.

Mire odaértem a Rafflesbe, Paul már ott várt a Hosszú bár pultjánál. Mint mindig, most is mintha skatulyából húzták volna ki, frissen vasalt cápabőr öltönyt viselt, sötét haját gondosan megfésülte, inge ránctalanul simult a mellére, és barna-fehér cipője makulátlan tisztán kandikált ki a nadrág búgja alól. Ahogy beléptem, és a jókora helyiségen át elindultam felé, olyan benyomást keltett, mint aki tökéletes zavartalanságban, gondtalanul élvezi az életet. Laza testtartással, barnára sült arcát a csapos felé fordítva, könnyed csevejbe merült vele. Röviden: Paul még a háború kellős közepén is csak annak a fiatal, gazdag ázsiainak, egy patinás család sarjának nézett ki, aki valójában volt, s aki tudhatta, hogy a háború, legyen bármily szörnyű is, neki csak múló kellemetlenség. Áradt belőle a nagyvárosi ember levegője, s a magabiztossága már-már érzéketlenséget sugallt. Nem bírtam megállni, hogy össze ne hasonlítsam a csapossal, akinek az arcán ugyanez a rezzenetlenség tükröződött: lehet, hogy a japán győzelem bosszúságokkal fog járni, de attól még minden marad a régiben; a bár sem fog bezárni, sőt, ha nem csinálunk semmi butaságot, a csapos ugyanúgy fogja kiszolgálni a város új urait, mint minket régen, s ugyanúgy fogja kimérni a gin fizzeket és a sztengákat, ha majd elült a csatazaj. Paul Szung pedig, befolyásos, gazdag és nagy múltú családjára támaszkodva, minden kétséget kizáróan szintén ott folytatja majd, ahol abbahagyta, csak épp a baráti köre s néhány szokása változik, amelyek talán hiányozni fognak neki, de fel fogja találni magát minden bizonnyal az új helyzetben is. Elgondolkoztam, vajon Paul egyáltalán *érzékeli-e* a háborút. Tudtam, hogy ki nem állhatja a japánokat, s azt is, hogy a briteket kedveli, de a kínaiaknak legendás az alkalmazkodóképességük.

A bárpultnál féltucatnyi ember ült.

– Elképesztő, hogy a háború mennyire nem befolyásolja a piálási szokásainkat! – mondtam Paulnak köszönés helyett. Az egyik sarokban csalódottan épp nagyot kurjantott a négy kockajátékos közül a vesztes. A kínai pincérek hangtalanul cikáztak az asztalok között, és udvariasan szolgálták fel az italokat. Megérkeztek az első délutáni szúnyogok. – Kénytelen leszel te fizetni – mondtam Paulnak. – Alig egy órával ezelőtt hallottam csak erről a hitelbefagyasztásról. Nincs nálam egy árva vas sem.

– Sose izgasd magad, csak mindig a kezemet figyeld – felelte Paul a megszokott, halk kuncogással és egy alig észrevehető kacsintással, amikor odajött a csapos, s egy komor mozdulattal odanyújtotta neki a ceruzát és az aláírandó elismervényt.

– Vagy úgy! Szóval a jó öreg Raffles tartja a szokásokat – mondtam. – Akkor végre *én is* meghívhatlak egy italra.

– Nem egészen – válaszolta Paul. – Hozzám már kora reggel eljutott ennek az elismervénymizériának a híre, s mivel ez az egyetlen hely a városban, ahol együtt ihatok az európai barátaimmal, hoztam magammal ötszáz dollárt, és letétbe helyeztem náluk, hogy annak a terhére szabadon rendelhessek. Mert arról aztán szó sem lehet, hogy néhány nyavalyás japcsi kedvéért állandóan több kiló aprópénzt hurcoljak magammal – azzal megvonta a vállát, belemarkolt a sós mogyoróba, és azt kérdezte: – Hogy van a húgocskám?

– Julie-val minden rendben, bár nem sokon múlott – és elmeséltem neki a reggeli kalandunkat. – Sokat gondolkoztam, Paul, és azt hiszem, helyesebb volna, ha elküldenénk innen haza…

– Haza? Ez jó.

– Te is tudod, mire gondolok. Ausztráliába vagy Dél-Afrikába. Mert itt cudar világ jön a nőkre, ha a japánok tényleg bevonulnak.

Te is hallottad, hogy mi történt Hongkongban. A japánok, ahogy a nők közelébe kerültek, teljesen levetkőzték az emberi mivoltukat. Meg aztán van itt még valami – mondtam, s egy pillanatnyi tétovázás után lassan, tagoltan így folytattam –, még nem tudom, hogy hol és hogyan, Paul, de ha egyszer vége ennek, feleségül veszem Julie-t. – Közbe akart szólni, de leintettem. – Tudom, tudom, azt akarod mondani, hogy majd megváltozik a véleményem, amikor Irene visszajön.

Elnevette magát.

– Egyáltalán nem ezt akartam mondani. Te tiszta hülye vagy, Johnnie. Hát persze hogy most azt hiszed, majd elveszed Julie-t feleségül. Tudom, hogy őrülten beleestél, és te amúgy is az a nősülős típus vagy. Meg aztán – tette hozzá megjátszott rosszallással – csak nem képzeled, hogy hagynám a kis húgomat ágyba bújni valakivel, akinek nem komolyak a szándékai? De a házasság, az más. A háborúk végén mindig rengeteg a kiábrándult férfi.

– Ez Julie-ra meg rám biztosan nem vonatkozik. Persze tudni nem tudhatom, hogy mi a franc fog történni velünk, mert borzasztóan bonyolult lett a világ körülöttünk, de nekem komolyak a szándékaim.

Hirtelen elkomorodott, kezét a vállamra tette, és így szólt.

– Johnnie, én nagyon örülnék neki, ha ti ketten összeházasodnátok. De – rám mosolygott azzal a ravaszkás, lefegyverző mosolyával – nem hinném, hogy erre *valaha is* sor kerül. Mert két olyan ellenféllel álltok szemben, akik mellett a japcsik csak gyönge kezdők… előbb lehet megmozgatni egy hegyet, mint a mi apáinkat.

– Fenébe velük!

– Erre iszom – mondta nevetve –, csak tudod, *mi* mondhatunk ilyet, de Julie sajnos nem. Mert lehet, hogy istenít téged – sőt,

tudom, hogy ez a kis bolond fülig szerelmes beléd –, de te is éppolyan jól tudod, mint én, hogy a kínaiaknál a család az első. Kizárt dolog, hogy Julie ellenszegüljön az apjának.

– Miért, az isten szerelmére, amit most művel, az micsoda?

– Dolgozik egy kórházban. Mi legalábbis így tudjuk, és ennél is maradunk. Valószínűleg apám az egyetlen ember Szingapúrban, aki nem tudja, hogy Julie még egyszer sem töltötte az éjszakát az Alexandrában. Amilyen szerencsés vagy, nem akad egyetlen bátor jelentkező sem, aki el merné mondani neki. A háború az ifjú hölgyeknek is hozott jó néhány kiváltságot, nem csak a férfiaknak.

– Apád nem tilthatja meg neki, hogy elmenjen a városból. Ma este meg is kérdezem erről Julie-t.

– Meglátod, nemet fog mondani. Tíz dollárba fogadok veled. Persze nem hozomra, hanem készpénzben.

– Rendben – feleltem, bár sejtettem, hogy veszíteni fogok.

De Julie végül is nem mondott nemet. A verandán ültünk vacsora után, és én apránként, tapintatosan, ellenállásra számítva előálltam a javaslattal. Szingapúrban a késő esték majdnem éppolyan kellemesek voltak, mint a hajnali órák, talán nem annyira hűvösek, de a rezzenetlen éjszaka most is teli volt neszekkel; szúnyogzümmögéssel, lepkék szárnysuhogásával, békabrekegéssel, kabócazenével. A kert végében a sűrű bambuszrengetegben néha szárazvillám fénye lobbant hangtalanul.

– Ma reggel tényleg komoly aggodalom fogott el miattad – fogtam bele óvatosan. – Ugye tudod, mennyire szeretlek, Julie és ha te is szeretsz, megteszed a kedvemért, hogy elmész Szingapúrból, amíg egyáltalán még lehet. Legalább az én megnyugtatásomra, ha már magad miatt nem is.

Julie, a tőle szokatlan módon, hosszasan elgondolkodott, s a molyoktól körülzsongott sárga lámpa fényénél láttam, hogy

szomorúság ül ki az arcára.

– Gondold csak végig – könyörögtem neki, s ártatlan hazugságot hívtam segítségül –, mi lesz, ha engem fogolytáborba zárnak? Az is lehet, hogy évekre. Ugye te is érted, mennyivel könnyebb lélekkel nézhetnék majd szembe az esetleg hosszan tartó fogsággal, ha az egyetlen személyt, aki a világon mindenkinél fontosabb nekem, biztonságban tudhatom. Gondolj csak bele, mennyit segítene ez abban is, hogy megőrizzem a tartásomat. És gondold el az ellenkezőjét, hogy ott vagyok, alighanem Changiban valahol, te meg néhány mérföldre tőlem, Tasek Layangban, s mégis egy világ választ el bennünket…

– Én is gondoltam már erre… meg sok minden másra is.

Meg akartam szólalni, de Julie nagyon halkan félbeszakított.

– Ne szólj közbe! Nem kell hogy győzködj.

Elállt a szavam.

– Én is úgy döntöttem, hogy elmegyek a saját magam és a te kedvedért is.

– Julie, mit akarsz ezzel mondani?

Szomorkás arckifejezését most egy parányi alig észrevehető, pajkos félmosoly váltotta fel, épp csak egy apró rebbenés a szája sarkában, mintha egy csínytevő kislányt kapott volna rajta valaki, amint lépes mézet csen a kamrából.

Valószínűleg értetlenség ülhetett ki az arcomra, mert amikor megkérdeztem:

– Mi késztetett erre az elhatározásra? – kitört belőle a nevetés.

– Ugye nem akarod, hogy meggondoljam magam? – kérdezte.

– De *miért* akarsz elmenni? – kötöttem az ebet a karóhoz.

– Csak akkor mondom el neked, ha előtte megesküszöl mindenre, ami szent, hogy nem mondod el senkinek, Paulnak meg végképp nem.

– Hát persze hogy megígérem.

– És hajlandó vagy arra is, hogy őszintén válaszolj egy kérdésemre?

Bólintottam ismét.

– Soha életemben nem voltam még ilyen boldog, mint az elmúlt néhány hétben – mondta. – Ma este úgy érzem magam, mintha a feleséged lennék. Persze tudom, csak a körülmények teszik – vacsora otthon, kávézás a verandán, aztán meg ágyba bújunk –, de mondd csak, te is úgy érzed? Mintha a férjem volnál? Vagy számodra ez csak egyszerű háborús kaland?

– Julie, édesem! Hát nem azt hallottad tőlem *mindig* is, hogy feleségül akarlak venni? Tudod, mit mondtam Paulnak alig néhány órával ezelőtt? Hogy ha majd vége lesz ennek az őrületnek, azt akarom, hogy a feleségem légy.

– Köszönöm, hogy elmondtad Paulnak. Megkönnyíti a dolgomat.

– Milyen dolgodat? Az isten szerelmére, légy szíves, beszélj világosan! Mit akartál elmondani nekem?

– Eddig nem volt bátorságom szólni neked… hogy miért döntöttem úgy, elmegyek Szingapúrból. De most már nem félek tőle. – Megsimogatta az arcomat. – Nem találod ki? Nem fogtál semmi gyanút, amikor ma reggel azt mondtam neked, mindenképp be kell mennem az Alexandrába, hogy megnézzem egy vizsgálat eredményét? Az egyik páciensemét? Nos, drága kis fafejűm, azt a vizsgálatot rajtam végezték el, és pozitív lett az eredménye. Úgyhogy nemsokára kisbabánk lesz.

27

Te jó ég, micsoda fintorai vannak a sorsnak! Most eszembe jutott a tehetetlen szorongás, ami elfogott, amikor Irene súgta a fülembe, hogy terhes. Ez nem igazság! – gondoltam akkor. Házasság? Ez a gondolat fel sem merült egyikünkben sem! Kedveltem Irene-t, de eszem ágában sem volt feleségül venni.

Most meg valaki feldobott egy érmét, amely fejjel lefelé ért földet. Ahogy nekikezdtünk, hogy a csendes éjszakában megbeszéljük ezt a vadonatúj helyzetet, azonnal számtalan probléma merült fel. Kezdve a hosszan tartó elválással, amely elé néztünk, a halálos veszedelemmel, s folytatva szüleink haragjával és az én házasságom kötelékeivel, amelyeket, bármennyire akarjam is, nem lesz könnyű elszakítani. És mégis, miközben az italunkat szürcsölgettük, s a trópusok édes illatát szívtuk magunkba, ahogy ott ültünk a verandán a meleg éjszakába enyhet hozó szellőben, s a Tejút, akár egy sötétkék kárpit, borult fölénk – hiába állomásoztak már a japán csapatok fenyegetően Johor déli csücskénél, készen arra, hogy bármikor megindítsák a megszálló hadműveletet –, minket a fejünk búbjáig boldogság öntött el.

– Valami hiba kell hogy legyen bennünk – mondtam Julie-nak, aki fejét a vállamra hajtva ült ott a rattanheverőn. – Nekünk most *félnünk* illene a jövőtől. A családjaink soha nem fognak megbocsátani. – A távolból, mintha csak mennydörögne, ágyútűz hallatszott. – Hallod? A világ jelzése, hogy ő sem bocsát meg.

Julie hozzám simult, a zúzódásaimról teljesen megfeledkezett.

– De hosszú évek múlva fogják csak megtudni, és kizárt, hogy addigra ne legyen jobb a helyzet, mint most.

– Jobb, és legalább ilyen csodálatos, Julie! Én csakis miattad aggódom.

– Én meg csak *miattad* – felelte, és könnyedén megcsókolt. – Ugye tudod, én mindig is szerencsés típus voltam. Utálom még a gondolatát is annak, hogy itt kell hagynom, hogy el kell válnunk, de a Szungoknak legalább van némi eldugott pénze külföldön, ha jól tudom, Londonban vagy Dél-Afrikában. Így aztán megszülhetem a gyerekünket békében… és titokban.

És ez valóban így volt. Normális körülmények között egy szigorú kínai apa szófogadó lánya még egy hétre sem utazhatott volna el külföldre atyai jóváhagyás nélkül. Most azonban a háború, ami összekuszálta a szálakat, egyúttal megoldással is szolgált a kibogozásukhoz. A pénz nem akadály, Paul és én erről majd gondoskodunk, Julie akár hónapokra is eltűnhet a háborús állapotokra hivatkozván, s ugyancsak ezeket okolhatja, meg a cenzorokat, ha hónapokon át nem ad hírt magáról.

– Te nem próbálsz megszökni innen, Johnnie? – kérdezte Julie. – A kedvemért? Mi értelme annak, ha csak várod itt tétlenül, hogy a japánok Changiba hurcoljanak?

Nem mondhattam el neki, hogy az én szökésemet Malájföldre mások már javában szervezik. Istenem, ha belesúghattam volna a fülébe, hogy engem a döntő csatára készítenek föl éppen… Vajon sose jutott az eszébe, hogy micsoda gyáva alak vagyok? Chalfontnak bizony igaza volt: a munkám legnehezebb része a titoktartás.

– Nem lesz semmi bajom – feleltem kitérően –, és mire véget ér a háború, minden visszazökken a régi kerékvágásba. Könnyen el tudom majd intézni a válást. A háborúban minden átértékelődik, meglátod.

– De a Krikettklubba továbbra se fogsz tudni magaddal vinni – ugratott.

– Akarsz fogadni? Ha Szingapúr elesik, és ha utána sikerül visszavennünk, többé semmi sem lesz ugyanúgy-

– Ezen néha én is eltűnődöm – mondta Julie. – Azáltal, hogy gyerekem lesz tőled, közelebb kerültem hozzád, mint bármikor valaha. Mert most már egy parányi részed itt van bennem, Johnnie, édesem, s amikor elmegyek, belőled is velem jön egy kicsi. Nincs ennél nagyszerűbb érzés egy nő számára. Mert bármi történjen, még ha… nos, még ha örökre elválaszt is bennünket egymástól a sors, a testednek ez az apró része mindig velem marad. Tudom, hogy egy kicsit érzelgősen hangzik…

Láttam, valósággal fojtogatják a boldogság könnyei, de nem akartam, hogy elsírja magát.

– Hogy lehetsz épp ma éjszaka ilyen borúlátó?

Közelebb húzódott hozzám.

– Ne haragudj, nem akartam. Csak néha elbizonytalanodom. Emlékszel még, mit mondtunk azon az első éjszakán? Hogy amikor majd vége a háborúnak…

– Ez egy átkozott hülyeség! – kiáltottam fel. – Mit bánom én, hogy mit mondtunk *akkor*. Most gyereket várs*z*, és ez mindent megváltoztat.

– Édes Johnnie, te annyira naiv vagy! Nem is értem, hogyan tudsz pénzt keresni a Dexternél. Miért változott volna meg minden? Az én gyerekem ugyan miért változtatná meg az imádott Bengydhez fűződő érzelmeidet? Hiszen ő az elsőszülött fiad. – Rövid szünetet tartott, rágyújtott. – Szándékosan nem említem Irene-t. Vele szemben nem érzek *igazi* lelkiismeret-furdalást, legföljebb azért a módért szégyellem magam, ahogyan elloptam tőle a férjét. De én arra is fogadalmat tettem, hogy amikor eljön az ideje, visszaadlak téged a fiadnak is. Milyen jogon várjam el, hogy az én gyerekem előnyt élvezzen vele szemben?

Nem szóltam egy szót sem, mert erre nem volt mit mondani.

– Amikor filozófiát hallgattam a Berkeleyn, annyit alaposan megtanultam, hogy a nagy gondolkodók mindig egyenként próbálják megoldani a felmerülő problémákat. Úgyhogy ne menjünk a dolgok elébe, kedvesem. A világnak megvan az a jó szokása, hogy bizonyos dolgok maguktól is elintéződnek benne. Egyszerre csak egy problémával foglalkozzunk. Először nyerjük csak meg a háborút, aztán majd meglátjuk. Amíg meg nem győzünk, amíg én nem utazom el, addig éljünk szépen úgy tovább, ahogyan eddig.

Sok mindent el kellett intéznünk a következő hetekben. Elhatároztuk, hogy senkinek sem szólunk, bár nekem az volt az első gondolatom, hogy legjobb lenne mindent megírni Irene-nek egy levélben, hogy ezzel előkészítsem a talajt a háború utáni tennivalókhoz.

– Szó se lehet róla! – ragaszkodott hozzá Julie. – Megígérted, hogy hallgatsz, a szavadat adtad rá, s biztos lehetsz benne, hogy ezt be is hajtom rajtad. Először is, ha *tényleg* szólnál Irene-nek, apámhoz is eljutna a hír, s attól kezdve nem egy családtagunknak okoznánk fölöslegesen fájdalmat.

– Pedig előbb-utóbb így is, úgy is meg kell tudniuk.

– Talán igen, de lehet, hogy erre sose fog sor kerülni. Mert te is hallottál már olyanról, hogy egy nő elvetél, s akkor fölöslegesen okoztál volna fájdalmat mindenkinek.

Egyszerre mindenféle kétség kezdett gyötörni.

– Julie, ugye, megígéred nekem, hogy soha, de soha nem teszel semmit… szóval, hogy nem mész abortuszra vagy ilyesmi?

Elmosolyodott, megint azzal a szomorkás mosolyával.

– Ettől nem kell félned. Soha semmit sem akartam még úgy, mint ezt a gyereket. Még akkor is, ha te esetleg…

– Julie, légy szíves, ne kezdd megint ezt!

– Rendben. Csak azt akartam mondani, ha bármikor meggondolnád magad, akkor is megtartom. – Aztán azzal az ugrató pillantásával még hozzátette: – De azért *okosabban* teszed, ha nem gondolod meg magad, mert fogok egy bozótvágó kést, és…

Ez a veszély nem fenyegetett. Én is azt akartam, hogy szülje meg a gyereket, bár voltak más okaim is. Az olyan szoros kötelékben élő családokban, mint a mienk, ahol az épp domináló apát magát is dominálta valaha az apja, a fiúk általában erélytelenül viselkednek a szüleikkel szemben, vagy talán úgy is lehetne mondani, hogy a lojalitás érzése olykor szükségtelenül is megköti a kezüket. Nem hiszem, hogy tartottam volna az apámtól, ha esetleg konfrontációra kerül a sor, de azt éreztem, nem ártana, ha valami még szólna mellettem. Azaz tudtam, nagyon nehéz dolgom lesz apám elé állnom, ha majd eljön az ideje, pusztán azzal, hogy szerelmes vagyok Julie-ba, és ezért szeretnék elválni Irene-től. De ha sikerülne Jack papát kész tények elé állítanom azzal, hogy már gyerekünk van, az megkönnyítené a helyzetemet. Hiszen Irene támogatására egészen biztosan nem számíthattam.

Paulnak mindenképp szólnom kellett, persze nem a gyerekről, hanem arról, hogy Julie beleegyezett az elutazásba, mert szükségünk volt a segítségére.

– Lógsz tíz dollárral – mondtam neki. – Méghozzá készpénzben, ahogy megállapodtunk.

– A fenébe, ez a csaj *tényleg* beléd van esve!

Paulnak az volt a véleménye, hogy ha egy mód van rá, Julie-nak Amerikába kellene mennie.

– Nem lesz dühös rá az anyátok?

– Nem hiszem – felelte Paul. – Mostanában a fejük tetejére álltak a dolgok, úgyhogy kénytelen lesz úgy elfogadni a dolgokat,

ahogy történnek. – Megállapodtunk, hogy mindketten utánanézünk a hajómenetrendnek, de hamarosan rájöttünk, hogy az Egyesült Államokba már nem járnak hajók. Így hát Julie alighanem kénytelen lesz beérni Colombóval, Indiával, Ausztráliával vagy Dél-Afrikával.

Már nagyon régóta ott ült egy kérdés a nyelvem hegyén, amit Paulnak szerettem volna feltenni.

– És te miért nem mész vele?

– Hagyjam itt az apámat?

– Mehetne ő is veletek. Nem hiszem, hogy ne lehetne elintézni.

– Kezdjük azzal, hogy esze ágában sincs. Egyszerűen nem adja be a derekát, és őszintén szólva nem tudom hibáztatni érte. Jack papának *oka* volt rá, hogy elutazzon, mert be kellett állnia valakinek a helyére, akit megöltek. De a Szungoknak itt a helyük. Itt van minden üzletünk. Ám ha már erről beszélünk, te miért nem küldöd el Jack nagyapát? Mert annak még kevesebb értelme van, őt itt tartani.

Sóhajtottam.

– Ezt nélküled is tudom. Tökéletes abszurditás. De akár hiszed, akár nem, Paul, évek óta először most érzi jól magát. Csak úgy dúskál a jóban.

Amikor legutoljára látogatóban jártam nála a Központi Kórházban, nagyapa épp „cellatársaiból" álló udvartartását fogadta, ahogy nevezte őket, nekem pedig csak úgy rajzottak a vadabbnál vadabb gondolatok a fejemben, hogy miképp tudnám minél jobban intézni a sorsát. Még az is felmerült bennem, mi lenne, ha felbérelnénk egy orvost, aki beinjekciózná, hogy elaludjon, amíg felcsempésszük egy távozó hajó fedélzetére. Kész őrültség, tudom, és különben is, honnan tudhatnám én jobban, hogy mire van szüksége egy boldog öregembernek, miközben egymás után süllyesztik el a hajókat, bombázzák rommá a kórházakat, erőszakolják meg a nőket,

és kínozzák halálra a férfiakat? Helyettem is az apám döntötte el, hogy mi a jó nekem, s lám, micsoda borzalmas zűrzavart sikerült csinálnia az életemből.

– De hát akkor mihez kezdesz? – kérdeztem Paultól.

– Ó – mondta könnyedén –, majd szépen beleolvadok a tájba. Ha már itt tartunk, te soha nem gondoltál rá, hogy elmenj Julie-val?

– Nem tehetném – feleltem kurtán. – Férfiak csak külön parancsra hagyhatják el Szingapúrt. És különben sem lehet.

– Még Julie kedvéért sem? Hát ő nem ér többet… – mosolya elvette szavai élét – bármi férfiúi becsületnél? És különben is, most függetlenül Julie-tól, mi ér többet, ha itt maradsz, és hagyod, hogy ugráltasson ez a pancser Stenton Thomas, akinek a kormánya annyiszor lejáratott már minket, és hagyná, hogy még fogságba is ejtsenek, vagy inkább megszöksz abban a reményben, hogy egyszer majd még visszatérsz, és mindenért megfizetsz?

– Erre nem tudok mit felelni. – Azt nem mondhattam el neki, hogy mi fog valójában történni velem. – De mi lesz *veled?* Érted aggódom.

– Fölöslegesen aggódsz. Már vannak terveim.

– Igen? És mifélék?

– Nos, én így látom a kérdést. Ha a ti fajtátok szűrét szépen kirakják Changiba, a táborból csak szükségetek lesz valamiféle kapcsolatra itt. Akkor talán majd hasznomat veszitek. Mert én gyanún felül állok, szabadon járhatok-kelhetek.

– Azt te csak képzeled. Ha beleártod magad a felkelő nap gyermekeinek a dolgaiba, hamar ellátják a bajod.

– Azért valamire csak alkalmas leszek. Ha másra nem, például itt van a jól eldugott rövidhullámú adóvevőm. Majdcsak hasznossá teszem magam.

Megállt bennem az ütő. Hát Paul nem tudja, hogy

iránykeresőkkel gyerekjáték bemérni egy rádióadás helyét?

– Ne csinálj semmi hülyeséget! – könyörögtem neki.

– Szeretném, ha egy nagy adag whiskyvel várnál, amikor visszajövök.

Mindez azonban a jövő zenéje volt, a jelen jóval sürgetőbb problémákkal nehezedett ránk. Miközben a japánok a végső leszámolásra készülődtek, mindennapjainknak újabb, az eddigieknél is vészterhesebb nyűge támadt: az állandó ágyúzás. Volt valami kimondottan embertelen ebben az újabb hangban, ahogy a távoli, még halk süvítés közelebb érve egyre magasabb frekvenciájú sivításra váltott, hogy aztán a becsapódás előtti pillanatban fülszaggató sikításra emlékeztető crescendóban érjen véget. És persze senki se tudhatta, *hol* szakad vége az embertelen sikolynak. Marjorie, Bill Jackson felesége tanúja volt annak, ahogy az egyik első ilyen lövedék elsüvített az Orchard út fölött. – Eleinte senki se tudta mire vélni a dolgot – mesélte a férjének. – Az a hang mintha csak megdermedt volna a levegőben. Olyan irtózatos volt az a süvítés, hogy földbe gyökerezett tőle a lábam. Aztán egy katona elordította magát, hogy ágyúlövedék, és akkor mindenki valami fedezék mögé ugrott.

A bombatámadások is megszaporodtak. Mivel a japánok négy felszállópályát is kijavítottak Johorban, onnan most már nemcsak zuhanóbombázókat, hanem vadászgépeket is bevetettek, amelyek géppuskatűzzel borították be az utcákat, és kisebb méretű, gyalogság ellen használatos bombákat dobtak le, amelyek nem sokkal az utca szintje fölött felrobbanva milliónyi, pengeéles repeszdarabot szórtak szét minden irányba. Az épületeken most már városszerte látni lehetett a háborús nyomokat. Alig volt utca, melyet ne csúfított volna el egy-egy tátongó foghíj vagy a bombák és ágyúlövedékek

nyomában ott maradt omladozó, romos épület, bár akadtak környékek, amelyeket valami csoda folytán elkerült a rombolás. A Krikettklubot is csak egyszer érte bombatalálat. A Robinson's áruházat is megkímélte a sors, azt a legelső éjszakai támadást leszámítva. A Szingapúr Klub, lent a vízparton, néhány felületes, repeszek okozta karcolástól eltekintve teljesen sértetlen maradt. De a kínai városnegyedben alig maradt utca épen, a kikötőben pedig szinte folyamatosan égtek a tüzek.

Napról napra egyre több jelét lehetett látni a demoralizálódásnak is; mind több, csatában halálra fáradt, a malájföldi frontokról áldozatos hátvédharcokban visszavonuló katona özönlötte el a várost. Egyre sűrűbben botlottam csatakos, céltalanul, kisebb csoportokban bóklászó hadfiakra, akiknek láthatóan fogalmuk se volt róla, hogy hová menjenek. Ian Scott egyszerre csak azon kapta magát, hogy a háza udvarát ellepték a lábadozó katonák – akik pedig cseppet sem néztek ki betegnek. A háza előtti úton órákig nem lehetett közlekedni, mert megrekedt rajta egy menetoszlop, s a katonáknak sehogy se akadt egy vezénylő tisztje, aki meg tudta volna mondani, hogy az elágazásnál jobbra vagy balra menjenek. Nagyon sok katona az ereje végénél járt már, képtelenek voltak megtalálni az egységeiket, s rendszerint kénytelenek voltak beérni egy bögre teával és egy zsömlével vacsorára, mielőtt valami rekvirált épület padlóján álomra hajthatták a fejüket. Másoknak sikerült ugyan megtalálniuk a parancsnokaikat, de ezek sem tudtak hol aludni, mert nem volt elég sátor, és a szállásért felelős altisztek nem bírtak elég üres helyiséget felhajtani. Nekünk jó néhány szobánk állt üresen a Kadétházban, amit szívesen a katonák rendelkezésére bocsátottunk volna, de akárhányszor felajánlottuk ezeket valamelyik hivatalos személynek, az gondosan felírta a címet – aztán az égvilágon semmi sem történt.

Káosz uralkodott. A tüzérek nem találták a lövegeiket, a hadsereg szakácsai nem tudták, hol vannak az élelmiszerkészletek, a pénztárnokoknak fogalmuk se volt, hol tartják a zsoldfizetésre szánt pénzt. A berúgott, csapzottan randalírozó katonák filléres szesszel teli üvegeiket lóbálva ténferegtek a város terein. Az ismétlődő légitámadások és a rengeteg rémhír csak még keserűbbé és vadabbá tették őket. Elszaporodott a fosztogatás.

Broadbent például épp egy újabb tűz irányába haladt kolompolva a tűzoltókocsijával, amikor egy csoport részeges a szakállán gúnyolódva azt kiabálta oda neki: – Hová sietsz, tata? Ennek már úgyis annyi! – Aztán, az ő szavaival, „nagy, négyszögletes tárgyakkal" kezdték hajigálni, amelyek közül kettő ott landolt a vezető melletti ülésen. Kiderült, hogy két karton cigaretta az.

Paul meg arról mesélt nekem, hogy egyik este hazafelé menet egy kínai kissrácra lett figyelmes, aki csak nagy erőlködéssel tudta hajtani a számára több számmal túlméretezett kerékpárt – amit láthatóan akkor lophatott frissiben. Nem messze onnan, a Beach úton egy csapat gyerkőc játszott egy sorsára hagyott behemót amerikai autóban. Pár saroknyira egy család, ripityára lőtt otthona előtt, az utcán ülve ette éppen a rizsből álló vacsoráját, amikor egy aprócska, pucér kislány szaladt oda hozzájuk lélekszakadva, egy csirkét lóbálva a kezében. Az anyja lehajtott fejjel a köténye alá rejtette a csirkét, és eltűnt vele a ház romjai között.

Stenton Thomas eközben mindent elkövetett, hogy a Kormányzóság épületében továbbra is „a hivatal presztízséhez méltó" maradjon az életvitele. A naponta szertartásosan lekváros pirítóssal végződő reggeli után megjelent a szakács, hogy a kormányzó jóváhagyását kérje az aznapi menüre, jóllehet az ebéd gyakorlatilag minden nap már csak felvágottból állt. Stenton Thomas ettől függetlenül ragaszkodott hozzá, hogy a meghívott

vendégek továbbra is keménygallért és nyakkendőt viseljenek. A japán tüzérségnek lassan sikerült bemérnie a Kormányzóság épületét, és a Johorból, 22 kilométeres távolságból kilőtt lövedékek, amelyeket egy, a magasban lebegő célazonosító léggömbről leadott jelek segítségével célra tartott ágyúkból adtak le, egyre pusztítóbb pontossággal landoltak.

Alighanem csak fokozódott volna őszinte együttérzésem a kormányzó és Lady Thomas sanyarú sorsa láttán, ha váratlanul be nem idéznek a Kormányzóság épületébe. Egyik reggel megcsörrent a telefon, és a vonal túlsó végén megszólalt a kormányzóhoz igen közel álló Archie Goodman a Közművek Minisztériumából. – Holnap meg kell jelennie a Kormányzóságon. Fél egyre várják egy konferenciára, s ha szerencséje van, még egy gint is felszolgálnak. A kormányzó úr szeretné megbeszélni önökkel a „felperzselt föld" taktikai részleteit.

Nekem más okom is volt rá, hogy elmenjek. Képtelenség lett volna továbbra is elkendőzni, hogy a malájföldi visszavonulás nyomán a Dexter jövedelme jócskán megcsappant. A cégnek mindig jó volt a készpénzforgalma is, de a likviditás és a marokban tartott bankók között ég és föld a különbség. Jól jövedelmező épületfa- és előre gyártott elemes házakat előállító üzemünket megszállták az előrenyomuló japán csapatok, bár a készleteket és a gépeket utasításomra a személyzet érkezésük előtt megsemmisítette. A még épségben lévő hajóink mind az óceánt járták, de gyakorlatilag a kormányzat rendelkezett velük, ránk csak a zsoldfizetést bízták. Ha néha mégis sikerült egy-egy gumi- vagy ónszállítmányt az útjára bocsátanunk, olyankor egy jóváírási értesítést kaptunk a katonai hatóságoktól. Ezeket azonban még a feltüntetett összegnél kevesebbért is képtelenség volt készpénzre váltani. A biztosítási üzletünk köddé vált, s az egyetlen fix tétel csak a költség maradt, egy

semmiféle ügyletet nem bonyolító hálózat tetemes fenntartási költsége. Mert hiszen a béreket továbbra is fizetni kellett, nemcsak a Robinson úti alkalmazottakét, hanem a Geylang folyón lévő uszályátrakodó dokk munkásaiét is.

Azzal persze magam is tisztában voltam, hogy – a többi szingapúri üzletemberhez hasonlóan – a bajaink eltörpülnek a háború viszontagságai mellett; és afelől sem volt kétségem, hogy Jack papa a helyemben gondolkodás nélkül feláldozta volna az egész Dexter-vagyont, ha végső esetben erre lett volna szükség ahhoz, hogy elbánjunk a japcsikkal. De ha már fel kell ajánlanunk a segítségünket, ha kötelezettségeket kell vállalnunk a „felperzselt föld" taktika érvényesüléséért, tudni akartam, mit jelent ez a Dexter-cég számára, s hogy számíthatunk-e vajon kártérítésre a háború után. Egyáltalán nem volt ugyanis kizárt, hogy a haditengerészet lefoglalja az utolsó hajóinkat is. Vajon ki fog nekünk új hajókat adni helyettük, ha visszatér a béke?

Évek óta rendszeres látogatója voltam a Kormányzóság épületének. Akárki volt is éppen a kormányzó, a Dexterek, az egyik legbefolyásosabb szingapúri família tagjai, mindig rajta voltak a mindenkori meghívottak listáján. A pompásan nyírt, fákkal tűzdelt pázsit mellett elhaladva odahajtottam az enyhe emelkedőre épített kormányzósági épülethez, s miután kiszálltam, azonnal felkísértek az első emeleti teraszra, ahonnan egész Szingapúrra pazar kilátás nyílt; többen már előttem megérkeztek, köztük a hadseregnek a védművekért felelős főmérnöke, Ivan Simson dandártábornok; vele már korábban is találkoztam, és nagyszerű embernek tartottam, bár tudtam róla, hogy nem jön ki valami jól Percival tábornokkal, ami persze érthető is volt.

A „konferencia" nagy cécóval kezdődött. Stenton Thomas láthatóan el volt szánva rá, hogy a körülmények ellenére is

ragaszkodjon hivatala minden külsőséges pompájához. Hiába volt hőség, mindannyian nyakkendőt viseltünk. A kormányzó személyzetének a főpincére gin bitterrel teli kelyheket osztogatott, s mindenki elé (konzerv)felvágottból és salátából álló munkaebéd került.

Thomas tekintélyét erősen megtépázta a hadsereg, amely egyre inkább rá se hederített. Annak ellenére, ahogyan elbánt Jack papával, kezdetben még sajnáltam is őt, mert igen megalázó helyzetbe került, ráadásul a tekintélyét megtépázó tábornokokról, mint például Percivalról vagy az ausztrál Gordon Bennettről a későbbiekben bebizonyosodott, hogy fabatkát sem érnek. De mire távozásra került a sor, a szánalmat keserű düh váltotta fel bennem.

Simson szólalt föl először. Őt egyetlen dolog foglalkoztatta csak: nem szabad hagyni, hogy megismétlődjön a pinangi fiaskó, ahol a visszavonuló brit csapatok olyan hirtelen hagyták el a várost, hogy izgalmukban minden berendezést hátrahagytak a megszálló japánoknak, köztük egy jól működő rádióállomást és egy egész flottára való kisebb hajót, amit a japánok hálából aztán fel is használtak a Malájföldre irányuló további déli hadműveleteikhez. És Simsonnak arról is tudomása volt (mint ahogy később elmondta nekem), hogy Churchill táviratban utasította a szingapúri katonai parancsnokságot, hogy „az utolsó töltényhüvelyt is aprítsák fel inkább, semmint hogy az ellenség kezére jusson”.

A dandártábornoknak azonban mégsem volt könnyű dolga. Mert a kormányzót mostanra ugyan már sikerült megfosztani szinte minden befolyásától, a polgári lakosság jólétéért azonban továbbra is őt terhelte a felelősség, s a kormányzó el volt szánva rá, hogy biztosítsa a város ázsiai üzletembereinek a zavartalan működést egy esetleges japán hatalomátvétel esetére is, hiszen végül is csak gazdát váltanának.

Simson viszont *előzetes* felhatalmazást szeretett volna kapni a kormányzótól arra, hogy megsemmisíthessenek vagy száz nagyobb üzemet és más felszerelést a szigeten, bár – és ezt nem győzte hangsúlyozni – kizárólag végszükség esetén. Mint Simson elmondta, a hadseregnek nincs joga polgári tulajdonú felszereléseket megsemmisíteni a helyi kormányzat hozzájárulása nélkül – egy ónbányát hozott fel példának –, és így történhet meg, hogy a japánoknak sorra hull az ölébe a sok értékes felszerelés és berendezés a malájföldi előrenyomulásuk során, mert a hadseregnek, mire megkapja a szükséges kormányzati engedélyt, már nem marad ideje rá, hogy megsemmisítse ezeket. Ha pedig mégis felrobbantanak engedély nélkül bármit, akkor a hadsereg számíthat rá, hogy a háború után kártérítést fognak követelni tőle. Tökéletesen abszurd helyzet, mondta Simson, de ez van. – És ezért kell ezen változtatni – fejezte be.

Utána a kormányzóval áttekintették, hogy melyek a főbb üzemek és berendezések a szigeten. Észrevettem, hogy a kormányzó tétovázik. És akkor hirtelen bedobta az aduját. Nem járult hozzá, hogy vagy negyven, kínai tulajdonban lévő, nagyobb ipari üzem rajta maradjon a megsemmisítendők listáján. Simsont figyeltem. Az álla a szó szoros értelmében leesett kétségbeesésében, ahogy Stenton Thomas fogta a listát, és halálos nyugalommal egymás után kihuzigálta róla a kínai tulajdonban lévő üzemeket. Félreértés ne essék, nem holmi külvárosi kócerájokról volt szó. Jó néhány hatalmas, modern berendezésekkel felszerelt üzem is volt köztük. És sokuknál halomban álltak a legújabb szállítóeszközök, amelyekről azért tudtam, mert rajtunk keresztül rendelték meg őket még a háború kitörése előtt.

– De hát ezzel tálcán kínáljuk fel őket a japánoknak! – kiáltott fel teljesen kikelve magából Simson. – Megmondaná, mire jó ez,

uram?

Tisztán emlékszem rá, a kormányzó az italát iszogatta. Maga elé tartotta a poharát, s hosszan, elgondolkozva nézte, mielőtt halálos nyugalommal kiejtette volna a száján azt az egyetlen mondatot, ami az egész háború alatt valósággal kísértette mind a polgári, mind a katonai hatóságokat:

– Nem tenne jót a közhangulatnak.

– Akkor se adhatjuk oda az egészet ajándékba az ellenségnek! – ordította Simson.

Erre a kormányzó valami leírhatatlanul barátságtalan pillantással mérte végig Simsont, aztán síri hangon ennyit mondott:

– Szeretném emlékeztetni önt, Simson úr, hogy a szigetet egyelőre szilárdan a kezünkben tartjuk.

Ezzel a kérdést le is zárták. A fontos kínai üzemek többsége ilyenformán tökéletesen működő állapotban juthat az ellenség kezére, és Simson nem tehetett mást, mint hogy csendben tanulmányozza a listán megmaradt neveket, mintegy negyvenhét brit tulajdonban lévő üzemet. Ezeket nyugodtan felrobbanthatja, ha majd elérkezik a pillanat.

Néhány óra múltán Szingapúr csak úgy visszhangzott a felháborodott brit üzletemberek és gyárosok reakcióitól, mert ez az igazságtalanság több keserűséget és dühöt gerjesztett, mint akár a bombázás vagy az ágyúzás, s a huzakodás a legkevésbé sem segítette a közhangulatot, különösképp, mivel a hivatalos körök egyáltalán nem keresték a lakossággal a közvetlen párbeszéd lehetőségét, nem biztattak, s nem is kértek senkitől kitartást az utcáról utcára, a végsőkig való harcra. A polgári lakosság száma mostanra egymillióra duzzadt Szingapúrban, s nem volt hová menekülniük, csak a tengernek mehettek volna. Ennek ellenére a hadsereg – hogy a kormányzatról már ne is szóljunk – minden egyes hivatalos

megnyilatkozása rendszerint tökéletesen ellentmondott az előzőnek.

Percival tábornok „belső ellenséget”, „felelőtlen beszédet” és „rémhírterjesztőket” emlegetett (a nyilvánosság előtt), amivel a félelemkeltés volt a szándéka, holott Szingapúrban egyáltalán nem voltak árulók. Néhány nappal később Wavell tábornok napiparancsot adott ki, amelyben mindenkit arra hívott fel, hogy igyekezzünk minél tovább megakadályozni a japán támadást, amíg, mint ahogy ígérte, majd megérkeznek a nagy létszámú felmentő erők. Mindazonáltal rögtön a következő mondatában arra figyelmeztetett, hogy „mindent pusztítsunk el, ami akár a legcsekélyebb mértékben is az ellenség hasznára lehet. – Azt akarom, hogy mindenki úgy vonuljon ebbe a csatába, hogy verje ki a fejéből a meghátrálás gondolatát”.

– Nekem nem teljesen világos, hová lehetne meghátrálni egy körbezárt szigetről – kommentálta s napiparancsot George Hammonds –, mint ahogy az sem, vajon mi hasznát fogják látni az állítólag már úton lévő utánpótláscsapatok annak, ha a Wavell által szorgalmazott „felperzselt föld” taktika szellemében előzőleg mindent felégetünk.

Minthogy nem akadt senki, aki lelket öntsön az emberekbe, célt tűzzön eléjük és irányítsa őket, ez a mi teljesen valószínűtlen létünk olyan eszement költekezésbe torkollott, amire emberemlékezet óta nem volt példa. A szigeten állomásozó sok ezer katona, akikben úgy tűnt, fel sem merült a vereség gondolata, minden megtakarított pénzét szuvenírek vásárlására költötte, hogy legyen majd mit hazavinniük. A Raffles tér mögötti Change Alley sikátorainak a bódéi és standjai előtt nagyobb, olcsó csecsebecsére ácsingózó tömeg hömpölygött, mint békeidőben. A Raffles tér is dugig volt, és a Robinson’s áruház nem bírt megbirkózni a vásárlók hadával. Amikor egyik nap betértem a Kelly és Walsh-féle

könyvkereskedésbe, azt tapasztaltam, hogy a polcokon szinte semmi „komoly irodalom” nem maradt. Nem messze onnan, a Battery úti Maynard’s patikában még mindig hosszú várólistát vezettek az Elizabeth Arden-szépségkenőcsre. A Fraser és Neave cég töltőüzeme továbbra is gyártotta saját üdítőitalukat. A Tiger sörfőzde is zavartalanul működött. A téglagyárban még mindig folyt a téglagyártás. A Weame-féle autójavítót az Orchard úton, ahol majdnem meghaltam, elárasztották a kisebb javítási munkák, mert bár az utat nagyjából egyszer már rendbe hozták, a külső kerületekből egyre beljebb merészkedtek a tehenek, és az autósok mind többet ütöttek el közülük az elsötétítésekkor.

A Rafflesnél még mindig csak előzetes foglalásra lehetett asztalt kapni. A Nagyvilág mulatóban a katonák félórát álltak sorba, mire hozzájutottak egy táncoslányhoz egyetlen tánc erejéig, hacsak nem voltak hajlandók megvenni egy egész füzetnyi jegyet, s azt lobogtatva adták a lány értésére, hogy az egész estét vele óhajtják eltölteni, amit ő, aki jutalékra dolgozott, rendszerint hálásan vett tudomásul. A táncoslányoknak és a prostituáltaknak soha nem ment még ilyen jól.

Az én életem kínok között telt, mert tudtam, hogy Julie napok múlva elhagyja a várost. Rajtam volt a sor, hogy elrendezzem az útját, nekem kellett meghoznom az élet-halál fontosságú döntéseket, és rettegtem, hogy esetleg rosszul választok. Nekem kellett kiválasztani a hajót és az úti célt (ha ugyan lesz majd még választási lehetőség, amikor útra kel), és újra meg újra rám tört a borzalmas érzés, hogy éppen én leszek az, aki a halálba küldi.

Egész álló nap ilyen és ehhez hasonló gondolatok gyötörtek, amelyek csak akkor múltak el, amikor végre együtt lehettünk, de egyik éjjel még így is egy rémálomra riadtam: ott álltam a

tengerparton, mellettem Miki, akinek géppisztoly volt a kezében, s egy sorozatot lőtt ki egy távozó evezős csónak után, amelyben Julie ült a kisbabájával. Könyörögtem neki, hogy hagyja abba, de válaszul csak annyit sziszegett oda nekem: – Rossssz csónakra tetted Julie-t. Másszik hajó megérkeszte már.

Pedig őszintén azt akartam, hogy elutazzon. Jobban, mint valaha. De az elválás gyötrelmét a jó szándék mit sem enyhíti. Tudtam vagy inkább éreztem, hogy alighanem jóval könnyebb lesz a lelkem, amikor majd kifut vele a hajó, de a bánat és az ismét rám törő magány kínját ez nem fogja csökkenteni.

A lelkemet betöltő borúban csak egyetlen önző gondolat jelentett apró vigaszt. Semmi köze sem volt Julie biztonságához, a saját önérzetemről volt szó. Egyre többet foglalkoztatott a gondolat, hogy amikor Szingapúr majd elesik, megkapom végre a titkos beosztásomat. Biztos voltam benne, hogy a parancs majd arra szólít fel, hogy az éj leple alatt tűnjek el a városból, mint valami tolvaj, nyomtalanul. Ha Julie mégis úgy döntött volna, hogy Szingapúrban marad, vajon mit gondolt volna később az ő egészséges, fiatal szerelméről, aki soha fegyvert nem fogott, de az utolsó pillanatban megfutamodott, és még csak el sem búcsúzott attól a lánytól, aki az ő gyermekét hordta a szíve alatt?

Két nap múlva ismét „légó”-szolgálatra jelentkeztem, Julie pedig olykor már tizenkét órás műszakban dolgozott az Alexandra Kórházban. Néha egy-egy bombatámadás után, ha találat érte valamelyik fővezetéket, annyira nem volt víz a kórházban, hogy az operáló orvosok és asszisztensnők szódavízben mostak kezet, és abban mosták le a műszereket is. Néha sikerült Julie-nak pár órára elszenderednie valamelyik, sebesültekkel és más nővérekkel telizsúfolt folyosó padlóján.

Én is látástól vakulásig dolgoztam. Három hajónkat elsüllyesztették már, s az irodai munkámon kívül ott volt még a napi négyórás „edzés” a YMCA-ben. Mindketten ájultan aludtunk, amikor csak hozzájutottunk, s a később érkező kimerülten rogyott a már ágyban fekvő karjaiba.

28

Rohamosan közeledett Julie távozásának a napja, mert most már mindkettőnk számára világossá vált, hogy a japán támadás a sziget ellen napirenden van, sőt, igazából bármelyik pillanatban bekövetkezhet. Többen még mindig úgy hitték – vagy legalábbis szerették volna hinni –, hogy Szingapúrból egy második Sztálingrádot csinálhatunk, hogy a szigetre visszavonult brit elit alakulatok és a beígért tartalékok bevetésével ellen tudunk állni bármilyen hódítónak. De ez mindenképpen sok véráldozattal járna, és bár Julie távozása rossz álomként kísértett, ugyanakkor attól is féltem, hogy nem sikerül idejében kijuttatnom őt a városból, hiszen elutazása teljes egészében azoknak a hajóknak a befutásától függött, amelyeken a Tizennyolcadik hadosztály katonáinak kellett megérkezniük a szingapúri kikötőbe.

Julie időközben megkapta a kiutazási vízumot, de a jegyre még várnunk kellett, amíg véglegessé válik a hajók érkezési ideje. Végül aztán értesítést kapott, hogy pénteken, február 6-án érte mehet. Arra számítottunk, hogy a rá következő héten már útnak is indulhat.

A sietve bekapott reggeli után beindítottam a Morrist. A nőknek és gyerekeknek meg a néhány férfinak, aki kiutazási engedélyt kapott, viszonylag egyszerű procedúrát találtak ki a jegyeik átvételére, ami mindazonáltal elég fárasztónak és bosszúsággal telinek bizonyult. A helyfoglalások mind egyetlen cégnél, a Keleti Gőzhajózási Társaságnál, a KGT-nél futottak össze, amely a veszélyesnek ítélt városközpontból már hetekkel azelőtt kiköltöztette az irodáit az egyik ügynökség épületébe, Clunyba, majdnem tíz kilométerrel Szingapúron kívülre.

Az épület egy dombon állt, egy hosszú, meredeken emelkedő bekötőút végén. Számos autó parkolt ott már a füves árokparton, ahol a felfelé tartó bekötőút kiágazott a főútiból, némelyiknek belelógott a kereke a helyenként szemmel láthatóan géppuskasorozatok által felszaggatott árokba. Az egészen a dombtetőn álló házig kígyózó hosszú sorban tülekedő emberek között néhány maláj rendőr próbált rendet tartani.

– Olyan az egész, mint egy bibliai jelenet – mondta Julie, s közben a verejtéket törölgette a szemöldökéről; valóban olyan volt. Az egész vontatottság, ahogy a gyerekek anyjuk szoknyájába kapaszkodtak, s ahogy az anyák rájuk ripakodtak, csak hogy leplezzék valahogy a félelmüket. Könyörtelen volt a forróság, árnyékot csak a bekötőút menti fák adtak.

Először azt javasoltam Julie-nak, hogy maradjon ott, és tartsa a helyünket a sorban – végtére is nekem az erkölcsi támogatáson túl sok hasznomat amúgy sem veszi –, amíg én előremegyek, hogy megtudjam, meddig fog tartani az egész. Habár ismertem Frank Hammondot (akinek semmi köze sem volt George Hammondshoz), a KGT főnökét, nem akartam, hogy kivételt tegyen velem.

A sor a bekötőút bal szélén húzódott. A másik oldalon az emberek már jóval gyorsabban és határozottabban haladtak lefelé, az ellenkező irányba. Ők már megjárták az irodát, boldog jegytulajdonosok voltak, mehettek haza. Szinte futva mentek a domb aljában várakozó autóik felé, alig várva, hogy eltűnjenek onnan. A lefelé tartók között felismertem egy asszonyt. A nyomában egy amah vitte a karjában a gyerekét.

– Nem számítottam rá, hogy összetalálkozzam önnel itt, John úr. – Rawlingsné volt az, levegő után kapkodott, izzadságtól fénylő arca egész kipirult a diadal érzésétől. Bemutattam neki Julie-t (s közben azon morfondíroztam, vajon elért-e hozzá is a pletyka), és

elmagyaráztam neki, hogy csak Julie-nak segítek.

– Ez itt bizony jó sokáig fog tartani – mondtam neki.

– Én még pirkadat előtt álltam be a sorba. – Rose Rawlings, akárcsak a legtöbb nő, miután sikeresen elvégzett valami nehéz feladatot, szeretett mindenkit kellő információval ellátni, hadd lássák, hogyan kell ilyen helyzetekben szakszerűen eljárni. – A *Ban Hong Liong*ra kaptam jegyet – fűzte még hozzá. – Bill szerint kiváló a kapitánya. Önnek is javaslom, Szung kisasszony, hogy próbáljon erre a hajóra helyet kapni, ha lehet.

Az égvilágon semmi szükség se volt ott rám, segíteni úgysem tudtam volna, és elég furán is éreztem magam annyi nő között, különösképp, miután kiderült, hogy Bill Rawlings, pontosan akarván megérkezni az irodába, mert ő komolyan gondolta, hogy „a munka zavartalanul folyik", hajnalban idehozta a feleségét autóval, aztán egyszerűen csak itt hagyta a sorban faképnél, hogy várja ki, amíg megkapja a saját és az ő hajójegyét is.

A cikcakkos sorban türelmetlenül várakozó, verejtékező nők mintha csak a jelképei lettek volna a civileket sújtó háború kínjainak és esztelen hiábavalóságának. Mi a fene köze volt ezeknek az asszonyoknak a háborúhoz? Ugyan mi értelme, hogy a férfiak által kitalált és férfiak között dúló háború a csatatérről beszivárogjon a konyhákba és a budoárokba? Mert amíg ezek az asszonyok itt Szingapúrban várakoznak, egy másik, csupa nőkből álló sor Londonban kenyérre vár, Tokióban a rizsosztást lesik, a berlini nők meg pótkávéért sorakoznak. Micsoda őrült világ!

Mert a férfiaknak, ha csak átvitt értelemben is, mint például nekem, a háború rejteget talán valami izgalmat; s ez a lealjasodást éppoly könnyedén felöltözteti, mint az egyenruha a civilt. Sok férfi fejében a történelem, a legendák, a harcra hívó trombitaszó, a zászlólengetés mintha a hősiesség képzetével ruházná fel a háborút,

és sokszor olyan bajtársiasságot tapasztalnak meg ilyenkor, amiből a balsors sújtotta nőknek nem jut ki. Nekik ugyan mi a jó ebből az egészből? Most is a saját hibájukon kívül kell itt állniuk ebben a csigalassúsággal mozgó sorban, s türelmesen várakozniuk a tűző napon. Nem volt közöttük egy sem, aki akár fikarcnyi felelősséggel bírt volna a helyzetért, amely mindnyájukat idehozta erre a világ végi, városon kívüli bekötőútra, és mégis belőlük vált a sok közös többszörös, alig fontosabb egy mosónőnél, egy utolsó kulinál.

Őszintén megkönnyebbültem, amikor a családom elutazott Amerikába, de az egy egészen másfajta megkönnyebbülés volt, mert ugyan bizonytalanság maradt a nyomukban, de még béke volt. Most meg attól rettegtem, hogy Julie-nak nem sikerül időben kijutnia Szingapúrból, s a félelmembe időnként titkon remény vegyült, bár tartana egy örökkévalóságig az együttlétünk.

– Tudom, mire gondolsz – szólalt meg most Julie. – Arra, hogy milyen szörnyű itt ez a sok ember, és hogy mindenhol a világon ugyanilyen sorok állnak, igaz? Gondolni se merek az utolsó pillanatra… – alig tudta kipréselni magából a szavakat – amikor majd el kell válnunk egymástól. Ha nem a gyerekünkről lenne szó, semmi sem bírhatna rá, hogy itt hagyjalak.

– Pedig akkor is csak azt remélném, hogy elmégy. – Törölgettem az izzadságot a homlokomról. – Mert csak így ajándékozhatnál meg azzal az egyetlen dologgal, amire minden férfi a legjobban vágyik a háborúban – a lelkem békéjével. Az, hogy elmész, soha nem sújtott le ennyire, még amikor először mentél el Amerikába, akkor sem. Talán mert még mindketten fiatalabbak voltunk, most meg egészen nyomorultul érzem magam, s mégis azt kell mondanom, hála istennek, hogy elmész.

– És velem mi lesz? Engem most elvisz a hajó a biztonságba… meg a képzeletem fogságába. Ha mondjuk… mit tudom én, valahol

Észak-Afrikában harcolnál, akkor csak halovány elképzelésem lenne rólad. De most, ezek után az együtt töltött mennybéli hónapok után ott fogok ülni valahol a biztonságos messzeségben, és a fejemben éles, eleven képeken fognak kísérteni az utcák, ahol jártunk, a Kadétház minden egyes zuga, a jópofa kis autód – tudod, drágám, nekem még sokkal rosszabb lesz. – Láttam, ahogy gyűlnek a könnycseppek a szeme szögletében.

– Fel a fejjel! – mondtam erőltetett vidámsággal. – Te nem az a fajta kislány vagy, aki valaha is megtapasztal majd egy börtönt belülről, úgyhogy nem lesz rá alkalmad, hogy éles emlékképeid legyenek rólam.

– Ezt nem értem.

– Changi, édesem! Kizárt dolog, hogy Szingapúr el ne essen. Nekem pedig nincs hová mennem. Így hát valószínűleg hosszú évekig én is füvet fogok árulni a többi cimborával együtt Changiban.

Kénytelen voltam ezt mondani neki, ki kellett ábrándítanom abból, hogy majd visszatér hozzám, s itt talál Szingapúrban. A kiképzésen ellesett néhány szófoszlányból amúgy is kialakult már egy olyan megérzésem, hogy alighanem valahová Kuala Lumpur környékére visznek majd. Chalfont és a többi tiszt is nem győzte hangsúlyozni, hogy a 136-os alakulat legfőbb törekvése, hogy olyan helyekre telepítsék a tiszteket, ahol azok otthonosan mozognak. Már eddig is órákat töltöttem el azzal, hogy osztókörző és tüzérségi térképek segítségével részletesen bemutassam nekik a Kuala Lumpur környéki terepet, az Ara ültetvényt, sőt még a Bentong úti régi klubházat is.

Ahogy ott álltam Julie mellett, s tudtam, minden egyes vontatott lépés előre a sorban egyre közelebb visz bennünket az elválás pillanatához, hirtelen arra gondoltam, hogy ha ez a rohadt háború elhúzódik, talán sohasem bukkanok újra Julie nyomára, s

akkor lehet, hogy évekig nevelheti egyedül a gyermekünket, s közben egyre csak úgy gondol rám, mint aki Changiban raboskodik, amikor pedig valójában a dzsungelben lennék, ha ugyan egyáltalán életben volnék még. Elemi erővel tört rám a vágy, hogy felfedjem előtte a titkomat.

Nem hiszem, hogy erre végül sor került volna – túlságosan is tartottam Chalfont mindent látó szemétől és mindent halló fülétől –, de nem volt rá idő, hogy hatalmába kerítsen a kísértés. Hirtelen fülsiketítő bőgéssel egy árny húzott el felettünk a kristálytiszta kék égen, felharsant a géppuskák halálhozó kattogása, s még szinte bele sem vetettük magunkat, rémülten fedezéket keresve az árokba, amikor elült a puskaropogás, a motorok felvijjogva a magasba emelték a két Zero vadászt, amelyek máris távolodtak, akár a vonuló vadludak. Valószínűleg csak a véletlen vetette őket ide, nem is fordultak vissza, és senki sem sérült meg. Azon tűnődtem, lehet, hogy a két fiatal pilóta csak szórakozott, csak fel akarták verni a vadkacsákat a rekettyésből, s nem is igazán próbáltak bárkit megölni.

Felsegítettük és leporolgattuk egymást. Amikor bevetettük magunkat az árokba, én Julie-ra estem, magamhoz szorítottam őt, és éreztem, ahogy rémületében hevesen ver a szíve. Most rám nézett, s közben az ajkába harapott, nehogy elsírja magát, és azt mondta:

– Muszáj segítenem annak a szegény asszonynak ott, a két gyerekével.

Nem bírtam tovább, s úgy döntöttem, hogy Julie-nak is jobb lesz, ha én most elmegyek. Szörnyű volt, hogy önszántunkból megrövidítsük magunkat, és elvegyünk a becses időből, amit még együtt tölthetnénk, de Julie meg sem próbálta leplezni a megkönnyebbülését, amikor végül azt javasoltam:

– Most megyek, és ebédidőre visszajövök. Ha előbb végeznél, akkor vitesd haza magad valakivel.

Ebéd táján visszajöttem. A délelőtt során még kétszer fordult elő, hogy japán gépek arra kényszerítették a nőket, hogy az árokban keressenek menedéket, bár a kikötő felé tartva csak átrepültek fölöttük. Déli egy órára Julie épp csak eljutott a házig, ami a békeidőkben még Hammondnak, a KGT igazgatójának a lakhelye volt, s én többször is megfordultam vacsoravendégként ebben a jókora bungalóban, és jól emlékeztem a csinos tornácára és a rattanzsalugáterekkel beárnyékolt hatalmas verandájára.

Most meg tisztára olyan hangulata volt a helynek, mint valami menekülttábornak. A kert fáin még most is sok tucat okker függőcserépben himbálóztak az orchideák, de a valaha golfpálya-finomságú pázsit most inkább mocsárra emlékeztetett. Láttam, hogy a választékos berendezés helyén mostanra csak a fal mellett sorakozó nádszékek és két hatalmas kinyitható asztal maradt.

Zilált KGT-alkalmazottak igyekeztek megbirkózni az asszonyok hadával, akik közül némelyik már az ájulás határán volt, sokukat alig választotta el valami a hisztériás rohamtól, és fogalmuk se volt róla, hogy hová szeretnének utazni, vagy egyáltalán hogy most mitévők legyenek. Szinte épp abban a pillanatban értem oda, amikor Julie végre bevonszolta magát a hatalmas terem enyhet adó árnyékába. A bejáratnál egy félénk, fénylő hajú és csillogó fogú maláj fiú állt, aki egy cinkedényből fém merőkanállal friss zöldcitromlevet osztott ki poharakba a beérkezőknek. A citromlé fölmelegedett a hőségben, de így is olyan jólesett, mint a nektár.

Julie mohón felhajtotta az italt, aztán körülnézett a teremben, és nemigen tudta, merre induljon a nagy sürgés-forgásban. Észrevettem, hogy két rövidebb sor alakult ki két egyszerű, festetlen, kecskelábú asztal előtt, amelyek mögött egy-egy ember ült, és egy

nagy könyvbe neveket írtak föl. Közelebb léptem, hogy el tudjam olvasni az asztalokon álló táblákat. Az egyiken nagy, jól olvasható betűkkel Colombo állt, a másikon meg Egyesült Királyság.

Julie aztán igazán nem volt az a típus, akin könnyen úrrá lesz a stressz, de most váratlanul kitört rajta a sírás. Nemcsak az elválásunk miatt, hanem mert a délelőtti repülőtámadás, a bizonytalanság szülte aggodalom, az elviselhetetlen hőség meg az a ki tudja, mi minden megrázkódtatás, amelyben az elmúlt hónapokban része lehetett az Alexandra Kórházban, mostanra felgyülemlett benne. Láttam, elege van mindenből. Engem is hatalmába kerített a minden mindegy érzése, és arra gondoltam, mi volna, ha egyszerűen elszöknénk Tasek Layangba, és ott maradnánk a legeslegutolsó pillanatig, és aztán hősszerelmesekhez illően meghalnánk egymás karjaiban. Az ember képtelen elűzni az ilyesfajta gondolatokat, bármily abszurdak legyenek is. De ehelyett csak annyit mondtam:

– Ugyan, édesem, nincs semmi baj.

Julie, akiből hirtelen elszállt minden tartás, könnyes arcát a vállamra hajtotta, és zokogva így szólt:

– Nem tudom, hová menjek. És nem akarok elmenni… *sehová!*

– Julie, kérlek, ne hagyd, hol elvesszen a helyed a sorban!

– Nem viccelek, tényleg nem akarok elutazni – mondta, és a szeme most haragosra váltott –, és még te se tudsz kényszeríteni rá.

– Én se örülök neki, hogy elutazol, édesem. De rá tudlak venni – ha megkérlek rá, ha könyörögve kérlek.

– De hiszen megfogadtuk egymásnak, hogy együtt maradunk a háború végéig. Még nincs vége a háborúnak.

Istenem, milyen boldogan beadtam volna a derekamat, ám tudtam, ezért a felelőtlenségért életem végéig kínozna a bűntudat.

– Pedig jobb lenne, ha most elutaznál – mondtam gyöngéden. –

Ugye, tudod, ez most már egy vadonatúj helyzet. Semminek nem lesz vége, amikor a háború véget ér. Mert ahogy vége, én visszajövök érted. Érted meg a... na, minek fogjuk hívni a kis porontyot? – Szerettem volna valami másra terelni a gondolatait. Akkor egy harmadik hang kapcsolódott be a kettőnk párbeszédébe.

– Tessék, rajtatok a sor. – Frank Hammond észrevett, és most kedvesen nézett végig Julie-n, azonnal felfogta, hogy mi bántja. – Nem könnyű dönteni, igaz, Johnnie? – És meg sem várva a választ, így folytatta: – Szung kisasszonyhoz van szerencsém, ugye? Hallgasson rám, válassza Colombót. Onnan aztán nyugodtan továbbutazhat Dél-Afrikába vagy Ausztráliába, ha úgy gondolja. De ha Angliába megy, akkor ott ragad a háború végéig. Ráadásul Colombo jóval közelebb is van, ami a mostani időkben azt is jelenti, hogy kisebb a veszély eljutni odáig.

– Köszönöm szépen, Hammond úr – mondta Julie, akinek időközben sikerült összeszednie magát, méltón egy Szunghoz, akinek a nevét mindenki ismerte Szingapúrban. – De mondja csak, ezek szerint még mindig járnak hajók Angliába? – Igazából csak azért kérdezősködött, hogy közben végképp megacélozza az önuralmát.

– Igazából már nem járnak, Szung kisasszony – felelte Hammond –, ezek azonban csapatszállító hajók, amelyek a Tizennyolcadik hadosztályt hozzák Szingapúrba. És aztán visszamennek Angliába, hogy újabb csapatokat hozzanak.

– Te mit gondolsz, Johnnie?

– Szerintem Franknek igaza van. Én is Colombót választanám. – Közben hirtelen az motoszkált a fejemben, vajon elmondhatnám-e Chalfontnak, hogy Julie hová utazott, és nem tudna-e esetleg állást szerezni neki valamelyik ceyloni kórházban. Nyilván ott is rengeteg a sebesült. Nem a pénzről volt szó; csak azt szerettem volna, ha

Julie-nak sikerül elfoglalnia magát valamivel, amíg kényszerűségből hónapokon át egyedül, a születendő gyerekünkre várva kell élnie.

– Hát, rendben – mondta végül röviden –, és önnek pedig köszönöm, Hammond úr.

Miközben Julie útlevelét lapozgatta, a Colombo feliratú asztalnál ülő fiatalember udvariasan azt kérdezte tőle:

– Láthatnám a kitelepítési rendelvényét, kérem?

Julie szótlanul odanyújtotta neki a hivatalos pecséttel és krikszkraksz aláírással hitelesített okiratot. Az okirathoz egy orvosi tanúsítványt is csatoltak. A fiatalember alaposan tanulmányozta a tanúsítványt, aztán anélkül hogy felnézett volna, automatikusan azt kérdezte:

– Az apa neve?

Megemelem a kalapom Julie előtt. Nyilván készületlenül érte a kérdés, valószínűleg össze is kavarodott tőle, de egyetlen pillanatnyi habozás nélkül, szinte dacosan rávágta:

– Halvány elképzelésem sincs róla.

A Szungokkal nem volt szokás kukacoskodni, és a hivatalnok alighanem tisztában volt ezzel. De lehet, hogy egyszerűen csak egy rendes fiú volt. Láttam, ahogy az utolsó rubrikába beírja, „az apa ismeretlen”, aztán kiállította Julie jegyét. A jegy csak egy darab papír volt, amelyre egy másológépből másolták rá az adatokat, a behajózással kapcsolatos tájékoztatót és a pecsétet, csak a név helye volt üresen hagyva.

– A *Ban Hong Liong*ra szól a jegye, Szung kisasszony – mondta neki a hivatalnok, és átnyújtotta a papírt. – Valamikor jövő héten derül ki a hajó indulásának a pontos ideje, akkor majd értesítjük. A jegyen rajta van minden fontos tudnivaló. Sok szerencsét. Kérem a következőt! – Azzal nyájasan odafordult a sorban mögöttünk álló asszonyhoz, aki már az útlevelét nyújtotta felé.

Kiléptünk a vakító napsütésbe, és a bekötőút szabad oldalán lesétáltunk az autómhoz. Julie mostanáig hősiesen visszatartotta a könnyeit, de ahogy beültünk a Morrisba, ismét kitört belőle a sírás.

– Olyan buta vagyok – zokogta. – Van egy zsebkendőd, drágám? Úgy szégyellem magam, amiért ilyen után viselkedem, de nem akarok elválni tőled.

Miközben Julie a szemét törölgette, megállítottam a kocsit egy árnyat adó út menti mangóligetnél. Leállítottam a motort. Minthogy a KGT-iroda messze volt a várostól, nem esett bele a bombázógépek útvonalába, s – mintha csak visszaforgatták volna az idő kerekét – könnyen megfeledkezhettünk a délelőtt felkavaró emlékeiről a minket körülvevő béke oázisában. A fölénk boruló vastag, zöld levelekkel borított mangófaágak eltakarták a napot, és ahogy ott vigasztalgattam Julie-t, hirtelen úgy éreztem magam, mintha 1940 Szingapúrjában lennénk. Két riksa hajtott el mellettünk, a vézna, inas kulikon egy nyakukra tekert rongy fogta fel az izzadságot, s fölötte az ereik úgy dagadtak ki, mint a hajókötél. Egykedvűen hajtották a riksájukat, hátul pocakos utasaik elterpeszkedtek az ülésben. A mangóligetből most két kíváncsi maláj srác bújt elő, akiknek felkeltettük az érdeklődését. Az út mögött nem messze valószínűleg maláj kampong lehetett, mert egyszerre csak megjelent egy kutya is, és amikor látta, hogy nincs nálunk semmi ételmaradék, nagyot ásított, aztán energikus mozdulatokkal vakarózni kezdett a bolháktól.

– Az elutazás gondolata úgy nehezedik rám, mint valami halálos ítélet. Hozzászoktam, hogy gondoskodsz rólam, Johnnie. Most fordult elő velem először az életemben, hogy úgy élek… hát, szóval, mint egy férjes asszony, aki körül mindig ott van a gondoskodó, szerető férje. És most még a gyerekedet is itt hordom a szívem alatt. Nem tudlak itt hagyni, Johnnie, nem megy. Lehet,

hogy amikor majd elindul az a hajó Colombo felé – az lesz a mi közös életünk vége? Mert én mindig is azt mondtam, hogy…

– Julie, a mi közös életünknek soha nem lesz vége.

– De igen, Johnnie, érzem, hogy vége lesz. Mindkettőnk érdekében véget kell vetnem neki. Különben meg fogsz gyűlölni engem. Nekem kell véget vetni a kapcsolatunknak… de csak majd a háború végén. Azzal, hogy elküldesz… – folytatta már-már ellenségesen – *te* rövidíted meg az együttlétünket. *Te veszel* el abból a kevésből is, amit adott nekünk az élet.

– Egyetlen szerelmem, én csak megpróbálom megmenteni az életedet. Ennél semmi sem fontosabb a számomra. Különösképp a mostani állapotodban.

– De lehet, hogy még hosszú évekig eltart a háború, s te pont ezeket az éveket dobod most oda, és választasz el minket egymástól, amikor annyi időt tölthetnénk még egymás mellett.

– Changiban sem lehetnénk együtt, Julie – mondtam neki szomorúan.

– Hát jó. Gyűlölni fogom magamat ezért majd később… á, mit beszélek… tudod, Johnnie, rettenetesen félek. Mindhármunk miatt. Miért nem jössz te is velem? Mert tudom, hogy el tudod intézni, ha akarod. Máshol is szolgálatba állhatsz… – megint patakzottak a könnyei – és akkor együtt lehetnénk a háború legutolsó napjáig. Legalább ennyit tégy meg a kedvemért. Vagy tudod mit? Legalább addig, amíg megszületik a kicsi. Ez csak elég méltányos, nem? És akkor én fogok magamtól félreállni, esküszöm rá, de kérlek, ne dobj most mindent oda. Félek, és nem tudok elválni tőled. Nem is akarok. – Belekotort a táskájába, a jegyét kereste, elfelejtette már, hogy nálam van. Ha a kezébe akad, széttépte volna ott a helyszínen. – Gyere te is velem – könyörgött –, tudom, hogy megvannak a kapcsolataid. Ha meg nem akarod, akkor legalább hagyd, hogy itt

maradjak veled, és együtt haljunk meg, ha így van megírva.

– Figyelj rám, szerelmem – gyöngéden szájon csókoltam, és megfogtam a kezét –, ha most elmennék veled, később megvetéssel gondolnál rám. Igen, ne is tiltakozz. És ha azt mondom neked, jó okom van rá, hogy itt maradjak – csitítón az ajkára tettem az ujjam, mert láttam, hogy egy kérdés körvonalazódik rajta –, akkor ne kérdezz semmit, mert így nem kell hazudnom neked. Nem mehetek el innen. Ha mégis elintéztetném magamnak a kilépővízumot, és elszöknék innen, soha többet nem tudnék a barátaim szemébe nézni. Se az apádéba, se Pauléba. Úgy bizony.

– Jó, akkor itt maradok – könyörgött tovább. – Egy terhes nőt a japcsik se bántanak. Maradok, aztán majd meglátjuk.

– Drágám, annyi japán menne végig rajtad, hogy belehalnál. Vagy elveszítenéd a gyerekünket. És ezt már megbeszéltük egypárszor. Ha itt maradsz, azzal sokévi aggodalmat és félelmet mérsz rám. Ha pedig elutazol, a legnagyobb ajándékot adod, amit szerető nő csak adhat a férjének. Annak a biztos tudatát, hogy biztonságban vagy… és vársz rám.

– Tudom, hogy neked van igazad – sóhajtott –, de hát miért kell mindig mindent elrontani? Hiszen olyan csodálatos volt itt az életünk.

– Tessék, töröld meg a szemed, mert még azt fogják gondolni ezek a srácok – akikhez időközben újabb vihogó haverok csatlakoztak –, hogy én vertelek össze.

Bánatosan elnevette magát.

– Az legyen a legnagyobb bajunk! Olyan buta vagyok. Most már mehetünk tovább.

Soha egy pillanatig sem kételkedtem benne, hogy Julie ugyanúgy szeret engem, mint én őt, de az a néhány perc a mangófák árnyékában mintha mindent összefoglalt volna; amit ott mondtunk

egymásnak, arra évek múltán is emlékezni fogunk.

– Ne búslakodj, Julie – vigasztaltam. – Ha nem lenne ez az egész zűrzavar, mi sem lennénk.

Aznap már nem mentem vissza az irodába, és mivel egyikünknek sem volt más dolga, otthon lazítottunk egy kicsit. A hajójegyet, ezt a nyomorúságos papírdarabot, ami majd rövidesen elválaszt minket egymástól, jól eldugtam, hogy ne legyen szem előtt, még ha a fejünkből nem volt is ennyire könnyű száműzni a gondolatát, és más sem zavarhatott meg bennünket, én legalábbis így képzeltem, mert a telefon megint nem működött.

De illúzióm nemsokára szertefoszlott, amikor a bejárat előtti, murvával felszórt felhajtón autókerekek csikorgását hallottam meg.

– Ki az ördög lehet? – hegyeztem a fülemet. Az első gondolatom (vagy inkább félelmem?) az volt, hogy talán Tim jött el, pedig mások is tudták, hogy hol lakom, hiszen mind a YMCA-nél, mind az irodában meg kellett mondanom; de egyik helyről sem számítottam látogatóra, mert a YMCA-nél letudtam a soros kiképzési fordulót, az irodában pedig meghagytam, hogy ma már ne várjanak.

– Maradj néma csendben – súgtam oda Julie-nak –, amíg meg nem nézem, ki az.

Odalent az én autóm és Julie kocsija mellett az özönvíz előtti hivatali teherautó állt. Azt nem láttam, hogy ki ül benne.

– Ki az? – kiáltottam le.

– Csak én, uram – mondta egy megszeppent hang. A vezetőfülke ablakában most megjelent egy fej.

– Rawlings! – Az első reakcióm, ha azonnal elmúlt is, a düh volt. De aztán rögtön rádöbbentem, hogy Rawlings nem merne a Kadétházban zavarni, hacsak nem valami égetően fontos dologról van szó. – Mindjárt lemegyek – kiáltottam le neki. – Li! Teát kérünk.

Visszatérve a szobába, odaszóltam Julie-nak:

– Egy perc múlva jövök vissza, drágám, de hétszentség, hogy valami nagyon fontos ügy lehet, különben Rawlings nem jönne ide.

Rawlings ott várt rám a veranda előtt. Julie kétüléses MG sportautóját nézegette. Valószínűleg tudta, hogy a kocsi Julie-é, és én azon töprengtem, vajon a megjelenésem nem árulkodik-e valami hirtelen félbeszakadt, lopott pásztoróráról. És vajon, morfondíroztam tovább magamban, szólt-e neki a felesége a délelőtti találkozásunkról a KGT-irodán? És vajon összekötötte-e Rawlings a hallottakat a fejében az imént látott sportos kisautóval?

Hangosan pedig azt mondtam:

– Jöjjön be. Remélem, fontos ügyben jött. Mert a múlt éjjel végig szolgálatban voltam. – Bevezettem az ódivatú ebédlőbe, ahol az összetákolt légófedezékünk állt.

Miközben Li behozta a teát, és letette a csészéket a tíkfa asztalkára, aztán bekapcsolta a csikorogva beinduló ventilátort, Rawlings láthatóan nem tudta, hogyan fogjon bele a mondókájába; egy pillanatig az az őrült ötletem támadt, hogy talán tud a kettőnk viszonyáról, és most azért jött ide, hogy megzsaroljon. Persze hogy hülyeség. Rawlings tipikus angol fiatalemberként került ide Szingapúrba, aki azért jött, hogy megcsinálja a szerencséjét, de ez nem sikerült neki, viszont nélkülözhetetlen alkalmazottnak bizonyult a kisebb jelentőségű ügyekben, és végeredményben jóval magasabb életszínvonalat sikerült biztosítania a családjának, mintha mondjuk Surbitonban vagy Sidcupban élte volna le az életét. Egy héten egyszer alighanem felöntött a garatra kissé az Úszóklubban, de a feleségét, Rosie-t sohasem csalta meg (kivéve persze azokat az alkalmakat, amikor az asszony hosszabb szabadságra Angliába utazott), és hasonlóan a többiekhez, akik itt maradtak, akiket senki sem toloncolt haza, ő is becsületes volt, és

hűséges.

– Rettentően sajnálom, hogy zavarnom kell, John úr, de próbáltam telefonálni előtte. Nem akartam megzavarni önt. Volna rám néhány perce?

– Nos, mondjuk inkább úgy, hogy balgaság volna úgy tennem, mintha nagyon elfoglalt volnék – próbálkoztam ügyetlenül egy kis tréfálkozással. – Mi szél hozta?

Felállt, odasétált az ajtóhoz, gondosan behajtotta, ismét helyet foglalt, és idegesen váltogatta a lábait. Tudtam, hogy néhány nap múlva felszáll az Angliába tartó hajóra, és most hirtelen rádöbbentem, lehet, azért jött, hogy megkérjen, nem maradhatna-e inkább.

– Gondolom, alig várja már, hogy elinduljon hazafelé – próbáltam oldani a feszültségét. – Remélem, nem kínozza semmi lelkiismeret-furdalás.

– Nem, nem erről van szó, uram, bár kétségtelenül elég pocsékul érzem magam emiatt.

– Na, gyerünk már, bökje ki végre!

Mély levegőt vett. De nem ám akármilyet, hanem mint aki bátorságot próbál gyűjteni valami nagy horderejű bejelentéshez. És a bejelentése *valóban* az volt.

– Valaki negyedmillió amerikai dollárt ajánlott fel nekem – nyögte ki végre.

– Tessék?

– Úgy, ahogy mondom, uram – mondta, és egész belesápadt. – Négy kínai. Ma este már hozzák is a pénzt bankjegyekben. Hát ezért jöttem most ide… hogy beszéljek önnel.

– Magának teljesen elment az esze? – Az órámra pillantottam, három múlt, gyors léptekkel odamentem a bárszekrényhez. Kitöltöttem két whiskyt tisztán. – Tessék, igya meg! – nyújtottam

oda neki az egyik poharat.

– Nem is tudom, kinek van rá nagyobb szüksége, magának vagy nekem.

Hálásan lehajtotta a felét.

– Azért gondoltam, hogy el kell ezt mondanom önnek, uram, mert a geylangi raktárunkban lévő gumiról van szó, amit Scott úrnak tartogatunk.

Igen, emlékeztem rá én is. Scott képtelen volt fuvart találni rá, sőt azt sem tudta, hová rakhatná a gumit, mert egyre több raktár vált a lángok martalékává. Ezért tartottuk neki a gumit, és reménykedtünk benne, hogy előbb-utóbb csak akad egy hajó, amely elviszi. Nem sok esély volt rá.

– Kezdje talán az elején – javasoltam neki. – És csak nyugodtan, nem sietünk. – Szerettem volna, ha szép sorjában mindent elmond, mert nem két fillérről volt itt szó. Az első gondolatom az volt, negyedmillió amerikai dollár bizony nem jönne rosszul a háború után, amikor majd újjá kell építenünk a Dexter-birodalmat. Aztán mindjárt az jutott eszembe, hogy ez a gumi nem is a miénk. Harmadjára pedig arra gondoltam, ugyan mit számít az ebben a helyzetben, amikor mindjárt összedől ez az egész?

– Mit ajánlottak? – kérdeztem.

– Az utóbbi időben többször is megkörnyékezett egy jól öltözött kínai – fogott bele Rawlings. – Egyik nap felkeresett a lakásomon. Csak annyit mondott, üzleti ajánlattal érkezett. Akkor úgy gondoltam, hiányzik neki néhány kereke, úgyhogy önt nem akartam ezzel zaklatni. De aztán többször is eljött, minden látható cél nélkül. Aztán tegnapelőtt este találkozót kért tőlem a Goodwood Park Szálló halljában.

– Miféle ember? – kérdeztem.

– Tanult ember, John úr, igazi úriember, és azt mondta, neki

meg a társainak van egy hajójuk, ami nemsokára útnak indul Jáva felé, és szeretnék megvásárolni a gumit. Mindent tud róla, azt is, pontosan mekkora mennyiségről van szó. Azt mondta, épp el tudnák vinni a hajón.

Én nem pontosan láttam, vajon miképp tudnák kivinni a gumit, de végül is ez nem rám tartozik. Bár ki tudja, ha vannak még kisebb bárkáik… vagy esetleg mi adjuk oda a mieinket? Akkor nem lehetetlen.

– Megmondtam neki, hogy a gumi nem a miénk – folytatta Rawlings –, és hogy ezért nem adhatjuk oda, amire azt felelte, hogy ha nem csinálunk semmit, ha nem hagyjuk, hogy ők elvigyék, akkor majd a japánok teszik rá a kezüket, és az még sokkal rosszabb lesz.

Milyen igaz.

– Szóval visszautasítottam az ajánlatot – folytatta Rawlings –, de azzal váltunk el, hogy gondoljam át. Ezért döntöttem úgy, hogy helyesebb lesz, ha megbeszélem a dolgot önnel, uram.

– Jól tette, Bill – mondtam neki, és közben csak úgy száguldoztak a gondolatok a fejemben. – A Kallang folyón lévő raktáraink már nem sokáig húzzák – tettem hozzá. – Geylangban is romokban áll már a fél falu. Megállapodott valami újabb találkozóban a kínai barátjával?

– Igen, ma este kilencben – válaszolta Rawlings. – Ezért kellett most idejönnöm. Mert egy perccel sem hajlandók tovább várni. Próbáltam némi halasztást kérni tőle. De azt felelte, ma este mindenképp odajön a kallangi raktárhoz a társaival, és ott lesznek a bárkák is a folyón… meg hozzák a pénzt is.

Öntöttem magamnak még egy whiskyt, aztán Rawlingsnak is egyet. Azon töprengtem, vajon miképp tudnák elszállítani a gumit. A felperzselt föld taktika nevében Stenton Thomas minden brit vállalkozást felszólított, hogy semmisítsék meg összes

berendezéseiket és az árukészleteket. Viszont a sziget „igazi őslakóinak”, a kínai és maláj üzletembereknek a megélhetését nem szabad tönkretenni – hangzott el számtalanszor a kormányzói palotában –, mert ha, illetve amikor Szingapúr majd kapitulál, nekik tovább kell folytatni a tevékenységüket. Ez egyúttal azt is jelentette, hogy egy áruval megrakott brit hajót valószínűleg felrobbantanának, ha nem sikerül egérutat nyernie, míg egy kínai hajót vagy pláne bárkát alighanem békén hagynak. Ez a képtelen ostobaság épp ezért háborította fel annyira a brit üzletembereket, mert tudták, akad majd épp elég gátlástalan kínai, aki kihasználja majd ezt a helyzetet – sőt, akár a japánoknak is szállítani fognak.

A fejünk fölött süvítve repült el egy ágyúlövedék, a hangja egyre mélyült, míg aztán eget verő robajjal becsapódott valahol úgy egy-másfél kilométernyire.

– Ez se volt túl messze – szólaltam meg hirtelen, ahogy a tudatomig hatolt nem egy hang, hanem egy *hangnak a hiánya*. Leálltak a ventilátorok és egy perc múlva már dőlt rólam a verejték ebben a zárt szobában, amelyben alig volt valami levegő. Rawlings is elővette a zsebkendőjét, és a nyakát törölgette.

– Rendben – mondtam. – Fogadja el az ajánlatot.

– De uram! – Rawlingsnak tátva maradt a szája. – Hiszen azt a gumit csak Scott úr megbízásából tartjuk ott! Hogyan adhatnánk el, ha nem is a miénk? Az bizony lopás volna.

– Fogja be a száját! Nem tűnt még fel magának, hogy itt háború folyik – és mindjárt vége a dalnak? Maga a Dexternél dolgozik, és azt teszi, amire utasítást kap. És amikor majd kifut a hajó magával Szingapúrból a jövő héten, tapogassa meg a zsebét, ötvenezer szingapúri dollár jutalom lesz benne.

– De uram! – Most még jobban felháborodott. – Csak nem akar megvesztegetni, hogy belőlem is tolvaj váljék?

Pont az ilyen alkalmazottakat szeretem én igazán, akik maguk olyannyira becsületesek, hogy a főnökükről is képtelenek bármi disznóságot feltételezni.

– Elég volt a szardobálásból, Rawlings – förmedtem rá –, és ha még egyszer kiejti a száján, hogy tolvajnak tart, akkor isten bizony a nyilvánosság előtt rúgom szét a seggét a Robinson úton.

– De akkor se a *miénk* az a gumi, uram…

– Majd estére már a miénk lesz – biztosítottam őt, amitől végiképp elveszítette a fonalat. – Egyszerűen megveszem Ian Scott-tól. Most rögtön, negyedmillió szingapúri dollárért, londoni bankszámlára utalva. Lát ebben valami törvénybe ütközőt? Sőt, ezzel segítek rajta. Mi ugyan csak az ügynökei vagyunk, de ha Scott képtelen elszállítani a gumit vagy túladni rajta, akkor az egész odavész. Mert ő, ugye, brit állampolgár, ezért neki meg kellene semmisítenie a gumit, nehogy a japánok kezére jusson.

Kénytelen voltam Rawlingsra bízni a lebonyolítást, mert én nem mertem volna beleártani magam. Amikor a cégünk hírneve forgott kockán, hogy a katonatiszt mivoltomról már ne is beszéljek, akkor nem kockáztathattam meg, hogy gazfickókkal kössek kétes üzleteket – márpedig ezek nem lehettek mások, mint gazfickók. És azt sem mondhattam el nekik, hogy mi a valódi szándékom, mert ezzel lesüllyedtem volna az ő szintjükre. Ha rájönnek a valódi helyzetre, nyomban az eredeti ajánlatnak a töredékére csökkentenék az árat. Rawlingsnak valahogy el kell hitetnie velük, hogy a hátam mögött köt velük üzletet.

– Maga lesz a közvetítő, Rawlings, én pedig arra fogom fordítani ezt a pénzt, hogy valami életet leheljek az üzletbe, amikor végre kirúgjuk innen ezeket a tésztaképű sárga szarcsimbókokat.

Okvetlenül találkoznom kellett Ian Scott-tal, de előbb megbeszéltem Rawlingsszal, hogy külön-külön odamegyünk a

geylangi raktárhoz, és este nyolckor ott találkozunk. Azért kellett más-más autóval mennünk, hogy különböző időpontban térhessünk vissza ide. A gumiraktár egyik végében, magasan a nyersgumibálák fölött volt a szokásos, nagy ablakos fülke, a művezető irodája.

Istenem, hány órát töltöttem én ott el, amikor még tanuló voltam! Az ablakot függöny fedte. Talán helyesebb volna, ha onnan kísérném figyelemmel az eseményeket.

Azt jelentette mindez, hogy egy lélegzetvételnyi időm se maradt. Négy óra volt már. Azonnal találkoznom kell Scott-tal. A telefonunk nem működött, ezért megkértem Rawlingst, menjen el nyomban a legközelebbi telefonfülkéig, és beszéljen meg egy találkozót a nevemben Scott-tal meg a feleségével, Vickivel. Vickire okvetlenül szükségem volt.

– Amíg maga intézkedik, addig én átöltözöm, és e helyett a sort helyett valami rendes ruhába bújok – mondtam. – Aztán, mivel a telefonunk süket, legyen szíves, jöjjön vissza ide, hogy megtudjam, miben állapodtak meg. Szerintem tíz perc elég lesz rá.

Ahogy felértem a hálószobába, a ventilátorok megint nekilódultak. Linek valószínűleg sikerült kicserélnie a biztosítékokat, melyeket kivert az iménti robbanás ereje. Julie-nak mindent elmondtam, és megígértem, hogy amint tudok, jövök vissza. Aztán amikor Rawlings megjött, és közölte, hogy Scott azonnal fogad, elindultam hozzájuk a Keok úti házukba. Ian Scott ízig-vérig gumikereskedő volt. De a cégének, a Consolidated Latexnek nem voltak olyan pénzügyi forrásai, mint a Dexternek, és azt gyanítottam, Scott készpénzszűkében van. A cégét nem kímélte a háború. És hát Vickiről is gondoskodnia kellett, erről a nyughatatlan, kikapós asszonyról, aki már akkoriban is költekező életmódot folytatott, amikor együtt jártunk. Lehet, hogy Scott, aki elsőre elzárkózott tőle, hogy Vickit evakuálják, most épp emiatt

döntött amellett, hogy elküldi őt Szingapúrból.

Húsz perc se kellett hozzá, hogy megvegyem tőle a gumit, bár végül háromszázezer szingapúri dollárt kellett hogy fizessek érte, miután az orrom alá dugott egy papírt – teli újabb kormányzati süketeléssel –, amelyben ekkora összeget garantáltak neki arra az esetre, ha megsemmisítenék a készleteit, nehogy azok az ellenség kezére jussanak.

Kétesélyes volt az ügy, és valószínűleg soha nem jutok dűlőre Iannal, ha nem lett volna ott Vicki is.

– Nem biztos, hogy bölcs dolog eladnom neked ezt a gumit, anélkül hogy tudnám, ki a végvevő – mondta Scott kétkedőn.

– De én nem eladni akarom, csak elszállíttatni – próbáltam felháborodást színlelni.

– Hisz az lehetetlen!

– Ezt csak te gondolod. Nekem vannak hajóim. Neked nincsenek.

– Nos, ha jól értem, neked *rendelkezésre áll* a szükséges szállítókapacitás, akkor meg miért nem szállítod el nekünk? Mi szükség rá, hogy eladjam neked az egészet? Csak szállítsd át máshová, amit meg is ígértél.

– Figyelj ide, Ian, a hajók kapacitása nem végtelen. Három hajót is elveszítettünk. És ott van a saját gumink is, ami Arából jön folyamatosan. Tudsz egyetlen jó indokot mondani arra, miért szállítsam el a más gumiját, amikor a sajátunknak sincs elég helye?

Csak hümmögött. És hol a végcélgarancia? Vajon mi biztosítja, hogy a szállítmány nem kerül az ellenség kezére útközben? Türelmesen elmagyaráztam neki, hogy épp *akkor* fog az ellenség kezére jutni a gumi, ha nem állapodunk meg. A huzakodásnak végül az utolsó ajánlatom vetett véget.

– Adok neked egy londoni bankra szóló adóslevelet font

sterlingben – mondtam neki –, és ez már önmagában véve is szép üzlet. Ezenkívül holnap reggel kapsz még ötvenezer szingapúri dollárt készpénzben. Az még jól jöhet Vickinek a kiadásaira, amikor útra kel.

Vicki felpattant, és kivillantotta karcsú lábait. Mindig gyönyörű ruhákban járt, és úgy nézett ki, mint aki épp a fodrásztól jön. Megcsókolt, azaz inkább megpuszilt, nem úgy, ahogyan rég.

– Te igazán fantasztikus vagy, Johnnie – mondta.

– Hát persze, tudom, hogy a londoni társaim örülnének neki, ha Vickinél van némi készpénz, amikor útra kel – ismerte el Scott. Ezen a ponton már tudtam, hogy nyert ügyem van.

Rawlingsszal a megbeszélt nyolc órakor találkoztam, az autómat előzőleg Geylang falu egyik rommá lőtt mellékutcájában hagytam; onnan Rawlings vitt tovább a raktárhoz a cég teherautójával. Mostanra az egész környék egyetlen kátyúkból, gödrökből, összevissza tekeredett kábelekből és gyökerestül kitépett fákból álló csatatérré vált. A nyílt terepen itt-ott elszórva elhagyott kocsik álltak, és a kísérteties csendet csak távoli ágyúdörgés szakította meg olykor. Az egész egy filmre emlékeztetett, amit egyszer láttam, s ami a Föld végnapjairól szólt, már minden elpusztult, csak néhány eltévelyedett túlélő bolyongott az elhagyott tájon. Amikor odaértünk a Kallang folyóhoz, Rawlings előhúzott egy elemlámpát meg a kulcsait, és kinyitotta a hatalmas tolóajtó zárját, amely mögött ott pihentek a 120 kilós, talkumporral leszórt, bűzölgő nyersgumibálák.

A bálákat szabályos oszlopokba rendezték, s úgy néztek ki, mint szimmetrikusan feltornyosuló, hatalmas téglafalak, köztük kísértetjárta folyosólabirintussal. Olyan erős volt a bűz, hogy az embernek hányingere támadt tőle. A raktár egyik végében most is ott állt az általam jól ismert régi mérleg, előtte egy kisebb íróasztal,

ütött-kopott, akár a sok éven át használt iskolai padok, fölé belógott egy gyenge fényű lámpa, ezt Rawlings most felkapcsolta. Én felmentem a lépcsőn a felügyelő kalickájába. Ennek nem volt szellőzése, és a sötétben valahol egy moszkitó zümmögött. Hosszú, verejtékes éjszakára készülődtem. A szúnyoggal mit sem törődve, levettem az ingem és a nadrágom, és alsónadrágra vetkezve vártam, hogy megérkezzenek a kínaiak. Ha az ember két-három centis résre húzta a függönyt, akkor mindent kitűnően láthatott odalent.

Mind ez idáig naivan elhittem mindent, amit Rawlings mondott nekem. De ahogy előbb elmúlt kilenc, aztán még félóra, hirtelen kételyek kezdtek gyötörni. Megvettem a gumit, ígéretet tettem rá, hogy kifizetem, és ebben a szakmában az adott szó felért a szentírással. Sokszor nem volt rá idő, hogy egy-egy adásvételt írott formában rögzítsünk, de a kézfogásnak épp annyi súlya volt, mint bármi jogi szerződésnek, legalábbis az ügynökségi szakmában. Ezen az alapon persze nem lehetett bíróság elé citálni senkit, de aki megszegte az adott szavát, számíthatott rá, hogy senki nem köt vele többé üzletet. Mi van, ha a rohadt kínaiak megneszeltek valamit? Nem sok választott el attól, hogy pánikba essem, és már épp azon voltam, hogy lekászálódom a lépcsőn, amikor félrecsusszant a tolóajtó. Háromnegyed tíz volt. A sötétben megjelent egy bekukucskáló kínai arc. Rawlings odakiáltott neki, és intett, hogy jöjjön beljebb. Erre felbukkant további három arc is. A négy férfin nett öltözet volt, majdhogynem elegáns, közülük ketten mindkét kezükben egy-egy dagadó aktatáskát cipeltek. Az egyikük, alighanem az, aki korábban kapcsolatba lépett Rawlingsszal, most nyugodt, úgyszólván lezser hanghordozással azt kérdezte:

– Sikerült döntenie, Rawlings úr?

– Magukkal hozták a vételárat? – kérdezte tőlük remegő hangon, de azért jó hangosan Rawlings, hogy én is halljam. A kínai

intett a két társának. Azok egyetlen szó nélkül kiborították egy kupacba az összes táska tartalmát. A hatás leírhatatlan volt! A vénséges íróasztalt elborította a sok száz, sok ezer szétbomló kötegekben szállingózó bankjegy, egy csomó a földre is jutott. Isten bizony mondom, Rawlings úgy kapkodott levegő után, hogy még odafönt is meghallottam. Én is majdnem felkiáltottam.

– Óhajtja megszámolni? – kérdezte a kínai. Rawlings csak bambán a fejét rázta. – Nos, akkor, ha rám bízza a kulcsot, már viheti is a pénzét. A bárkáink itt annak a folyón, és kint, a külső mólónál várakozik a hajónk is, még üzemanyagunk is van, hála a kormányzó úr méltányos viselkedésének a kínaiakkal szemben, úgyhogy nyomban neki is látunk a rakodásnak, ahogy ön távozik. Autóval jött?

Rawlings csak bólintott. Képtelen volt megszólalni.

– Jó, akkor a társaim majd kiviszik önnek az aktatáskákat a kocsijához.

Mintha csak valami hétköznapi ügyletről beszélgettek volna. Elképesztő, hihetetlen volt ez az udvariasság. Hát, ez az üzlet megpecsételtetett, afelől kétségem se volt.

Alig tudtam türtőztetni az izgatottságomat, ahogy ott fent kuporogtam a művezetői kalickában. Ott kellett maradnom továbbra is, mert képtelenség lett volna lejönnöm onnan. Rawlings érthető módon úgy gondolta, hogy célszerű távoznia, amint megkapta a pénzt, nehogy, isten őrizz, a kínaiak gyanút fogjanak, hogy át akarja verni őket. Én épp ezért hagytam előzőleg Geylangban az autómat, hogy Rawlings elmehessen.

Még szinte el sem ült a por Rawlings teherautójának a nyomában, amikor a raktár, amelyben annyi verejtékes órát töltöttem el ifjúkoromban, megtelt sürgölődő kulikkal. Az elmaradhatatlan vashorgaikkal felrángatták a ragacsos gumibálákat

a kis targoncáikra, és a nyitott tolóajtón át a folyó felé gurították őket. Nemsokára meghallottam a szállítószalag görgőinek a csattogását, ahogy a nehéz bálákat tovavitte, aztán a magasból az ott várakozó bárkák rakterébe ejtette őket.

Három óra elteltével, kihasználva egy szünetet, végre kikecmeregheттem a búvóhelyemről, mert közben rájöttem, hogy a rakodás el fog tartani egész éjszaka. A szabadba kiérve elsétáltam Geylangba, beültem az autóba, és elhajtottam hat kilométernyire a Robinson útra, ahol a megbeszélésünk szerint Rawlingsnak kellett várnia rám. Szerettem volna a rengeteg bankjegyet azon nyomban az irodai széfbe rakni.

– Holnap visszük majd be a bankba a pénzt? – kérdezte Rawlings.

– Maga megőrült? Ha majd bevonulnak a japánok Szingapúrba, az utolsó fillérig el fognak vinni mindent az összes bankból. Ez az indulópénzünk a háború utánra. Eszem ágában sincs a bankba tenni, inkább elásom. Ez itt a mi rejtett kincsünk. A jövő záloga. Mert amikor majd visszatérünk, készpénzre lesz szükségünk, és nem is kevésre.

A könyvelést meg úgy intéztem el, hogy másnap küldtem egy titokzatos táviratot Jack papának, amelyben megírtam, hogy Rawlings majd mindent elmagyaráz neki. Aztán elvettem a pénzből ötvenezret Vicki Scottnak.

– Egy szót se erről se Ballnak, se a többieknek – figyelmeztettem Rawlingst. – Ez az ügylet kissé eltért a szokásostól, de nem magamért tettem, hanem a cég jövőjéért. Ahogy megérkezett Londonba, azonnal mondjon el *mindent* Jack papának – de arról az apróságról, amit magának meg Rosie-nak adtam, szót se szóljon. Felejtse el az egészet.

– Hová szándékozik eldugni a pénzt?

– Csak maga fog tudni róla, arra az esetre, ha történne velem valami. És Jack papának is mondja el, hátha mindkettőnkkel történik valami. Együtt fogjuk elásni.

Előre tudtam pontosan, hogy hol akarom elrejteni a pénzt – a Tanamera kertjének a hátsó fertályában, a kutyatemetőben, közel a zöldcitromfákhoz. Az egész rakás készpénzt becsomagoltuk leolajozott bőrökbe, aztán a batyukat amolyan ódivatú, rozsdamentes acélból készült irattartó kazettákba tettük, végül ástunk egy gödröt nem messze onnan, ahol gyerekkorunkban az elpusztult kedvenceinket temettük el. A sírjaikat még mindig fakeresztek jelölték.

Rettentő kemény munka volt, de végül elkészültünk vele, és a kazettákat leeresztettük a boldog, gondtalan gyermekéveket felidéző „Rover" és „Fido" jelű sírok mellett megásott gödörbe. Miután visszahánytuk a földet, és gondosan elrendeztük fölötte a megbolygatott lallangot, ami a szingapúri éghajlaton néhány nap múltán majd ismét nyom nélkül összenő, kifaragtam egy kezdetleges fakeresztet. Az irodából hozott vastag fekete filctollal szép nagybetűkkel ráírtam: VICKI EMLÉKÉRE.

Rawlings, akiről patakzott a verejték, letörölte a párát a kvarckavics szemüvegéről, közelebb hajolt, majd amikor elolvasta, így szólt:

– Elég fura név egy kutyának.

– Ennél tökéletesebb nevet ki se lehetne találni egy gyönyörű szukának – válaszoltam.

Julie-val elmulasztottuk az éjszakát, amit egymással tölthettünk volna, de egész vasárnap együtt voltunk, lustán, szinte végig az ágyban töltöttük a délelőttöt, aztán délután elvittem őt az Alexandrába, és megbeszéltük, hogy este majd érte jövök. Délután

Jacksonnal és Broadbenttel volt találkozóm, megígértem, hogy elkísérem őket a feleségeik búcsúztatására a *Felix Rousselhez*, amelynek aznap délután kellett kifutnia a szingapúri kikötőből. Visszajövet a Keppel kikötőből Broadbent megkérdezte, nem volna-e kedvem betérni hozzá a tűzoltóállomásra egy italra. Mindkét férfin erőt vett a csüggedés – most mintát vehettem róluk, hogy én hogy fogom majd rövidesen érezni magam –, de nekem Julie-ért kellett mennem, amit meg is mondtam nekik. Julie-val lassan beletörődtünk, hogy egyszerűen képtelenség *mindent* titokban tartani. Úgysem tudta senki bebizonyítani, hogy együtt élünk, sőt, a többség nem is gyanította, de lehetetlen úgy kísérgetni Szingapúr-szerte a város egyik legszebb leányát, hogy az embert páran a nyelvükre ne vegyék; különben is, Broadbent és Jackson is ismerte Julie-t, ha másért nem, azért, mert mindketten sűrűn megfordultak az Alexandrában.

– Miért nem hozza el őt is? – kérdezte Broadbent.

– Van egy ötletem – vágott közbe Bill. – Maga menjen csak nyugodtan a tűzoltóállomásra, én meg elkísérem Johnnie-t az Alexandrába. Úgyis oda akartam menni. Lassan kifogynak a mészből. És akkor később mindannyian odamegyünk magához.

– Milyen mészből? – kérdeztem.

– Majd megmutatom – ígérte Jackson. – Már persze ha nem finnyás természetű.

Elindultunk az Alexandra felé, de még korán volt hozzá, hogy Julie-t felvegyem. Amikor odaértünk a kórház hátsó kapujához, Jackson így szólt:

– Jöjjön, nézze meg, de csak ha jól bírja a gyomra az ilyesmit. – Jackson behajtott a gondosan ápolt úton, amíg el nem ért a kert egyik eldugott zugába, ahová már nem lehetett odalátni a kórház épületéből. Beteghordók búskomor menete hullákat cipelt oda. A

kertnek abba a részébe tartottak, ahol az amúgy csodálatosan nyírt, pompás pázsitot felhasították, és ahol most két jókora, úgy tíz-tizenkét méter hosszú, mély árok tátongott.

Olyan volt ez a pillanat, amikor az ember legszívesebben hátat fordítana, de nem viszi rá a lélek. Valami hátborzongató kíváncsiság babonázott meg, és csak bámultam némán. A hozzám közelebb eső árok már félig teli volt tetemekkel, amelyeket precíz, szorosan megrakott sorokba rendeztek. Bill odafordult hozzám, és így szólt:

– Olyan, mint valami óriási szardíniásdoboz.

Ahogy álltunk ott földbe gyökerezett lábbal, zsebkendőnket az orrunk elé tartva, hogy elviselhetővé tompítsuk a förtelmes hullabűzt, megjelent fél tucat kínai ápoló, akik további holttesteket cipeltek. Az európaiak hulláit az árok egyik végébe eresztették le, az ázsiaiakat a másikba, aztán megszórták őket néhány lapát mésszel.

– Hát erre kell nekik a mész – mondta Jackson.

Mellettünk ott állt egy ápolónő, aki most mindössze ennyit mondott:

– A kereszténye ket az egyik végébe temetik, a más vallásúakat meg a túlsóba.

Úgy éreztem, egy perccel sem bírom tovább elviselni a förtelmes bűzt és a tömegsír szívfacsaró látványát. De amikor sarkon akartam fordulni, hirtelen a füvön át, bukdácsolva, mintha nem is lenne út, odaérkezett egy katonai gépkocsi. Fürgén kipattant belőle két őrmester, akiket, úgy tűnt, hidegen hagyott a tömegsír látványa. A kocsi hátuljából minden teketória nélkül kirángattak egy holttestet. A hulla le sem volt takarva – mostanság már hiánycikknek számított mindenféle kelme. Az egyik őrmester tisztelgett az ápolónőnek, aztán így szólt:

– Egy lebombázott házban bukkantunk erre a szerencsétlenre. Megengedik, hogy idetemessük?

Az ápolónő bólintott.

– Oda vigyék – mondta, és az árok keresztény végébe mutatott.

– Elnézést, hogy nem volt időnk bebugyolálni. Csak az imént találtunk rá. – A tetemet lefektették a zöld lallangra, én meg arra vártam, hogy a két férfi, mai jótettüket letudván, visszamegy az autóhoz. Az egyikük halványan ismerősnek tűnt, de nem tudtam, hová tegyem. Már attól is meglepődtem, hogy ahelyett hogy eltávoznának, csak állnak ott a sírnál. Egyikük észrevehette az elképedésemet, mert egyszerre csak így szólt:

– Most, hogy látjuk, nem megfelelőn hoztuk ide, szeretnénk leróni a tiszteletünket.

Két kórházi ápoló most felnyalábolta a hullát, és ahogy megfordították, hirtelen megpillantottam az arcát. Ezt az arcot nem érte bombarepesz. Inkább olyan kifejezés torzította el, ami valami kimondhatatlan rettegést tükrözött, ami a férfit alighanem élete utolsó pillanatában ért sokkra vagy halálos rémületre utalt. Bonnard arca volt az.

Annyira elképedtem, hogy szinte nem is emlékszem rá, mikor vettem föl Julie-t. Szót se szóltam, miközben mindhárman a tűzoltóállomás felé tartottunk. Akkor se tudtam kiverni a fejemből Bonnard arcát, se a hátborzongató jelenetet, vagy ami azt illeti, annak a katonának az arcát sem, amikor Broadbent végre itallal kínált bennünket. Kétségek között hányódtam. Valahogy túl mesterséges volt ez az egész, túlzottan is kapóra jött nekik minden. Mióta foglalkoznak azzal a katonák, hogy a várost járják, és holttesteket gyűjtögessenek, hogy aztán a tömegsírokba hordják őket; arra meg végképp nincs magyarázat, hogy meg is várják, amíg a hullát eltemetik, mintha csak hivatalból lennének kirendelve, tanúnak.

És akkor hirtelen bekattant, hogy honnan ismerem azt a katonát. Ő volt az, aki eljött Tim bátyámért, amikor először meglátogatott a Kadétházban. És Bonnard arca! Szörnyű sokk érhette, de sérülésnek nyoma sem volt rajta.

– Megengedi, hogy használjam a telefont? – kérdeztem Wilftől. Most is nálam volt a telefonszám, amit még Tim adott meg, s bent is találtam a laktanyában.

– Az előbb láttam Bonnard holttestét. – Azzal elmondtam neki a részleteket, többek közt azt is, hogy felismertem a sofőrjét. – Bonnard arca sértetlen volt, és amennyire meg tudtam ítélni, a teste is. Egyáltalán nem úgy festett, mint aki egy légitámadásban vesztette az életét.

– Azért csak *maradjunk* ennyiben – felelte kurtán Tim.

– Hol találtál rá?

– Majd a háború után elmesélem.

– És gondolom, te voltál az, aki…

– Ne foglalkozz te ezzel. Nem civilekre tartozik. Most, hogy láttad, nyugodtan küldhetsz egy levelet a drága nővérkénknek, Natasának, amelyben megírod, hogy szíve hősét megölték egy légitámadásban, és hogy te ott voltál a temetésén. Sokkal jobban emészthető, mint a valóság, nem igaz?

Az egy italra szóló meghívásból maradékokból összekotort vacsora lett, mert egyikünknek se volt kedve, hogy elváljon a többiektől. Sőt, Bill Jackson ott maradt éjszakára is, ahelyett hogy egyedül hazatért volna a Stevens úti házába. Nekem is rendkívül nyomott volt a hangulatom, mert tudtam, amit a Keppel kikötőben láttam, az csak előzetes volt, rövidesen én leszek az, aki majd búcsút int.

A szardíniából és konzerv marhahúsból álló vacsoránk után kiültünk a tűzoltóállomás balkonjára, és az utolsó sztengánkat

szürcsölgettük. Most is olyan meleg, csillagfényes este volt, ami mindig oly kellemessé tette az életet még a békebeli Szingapúrban. A szúnyogokat elsodorta egy kellemes fuvallat. Az égbolton alig fértek el a csillagok. Az orrunk előtt, a közeli székesegyház tornya körül időnként szárazvillámok villantak. Aztán amikor a természet leoltotta a villódzást, a székesegyház sziluettje feketén tornyosult elénk a Tejút hátterében.

– Rossz idők járnak – sóhajtott föl Bill Jackson, akinek nagyon hiányzott Marjorie, ez a nagyszerű asszony.

– Bizony, igaz. Igyunk a távollevőkre! – mondta Broadbent.

Abban a pillanatban – néhány perccel múlt tíz óra éppen – a sötét égbolton, messze, valahol északon, egy vörös fényű, aztán egy kék jelzőrakéta robbant. Mintha a csillagok szögre akasztva lógtak volna a magasban egy pillanatra, aztán az égbolt újra elsötétült.

– Az az éjszaka jut az eszembe, amikor Jack nagyapát a szélütés érte – szólaltam meg.

– Lehet, hogy segélykérő jelzések – mondta Jackson.

Mint másnap megtudtuk, azt a vörös és kék rakétát az ellenség lőtte fel annak jeléül, hogy a japán Krizantém hadosztály első elit alakulatai átkeltek a Johori-szoroson, és sikeresen partra szálltak Szingapúr szigetén.

29

Február 11-én, szerdán reggel az irodában megszólalt a telefon. A vonal másik végén Hammond volt, a KGT-től. Közölte, hogy a *Ban Hong Liong* két nap múlva indul, nem máskor, mint épp február 13-án, pénteken.

Mindaddig, amíg meg nem mondta a konkrét dátumot, valahogy arról álmodoztam, hogy a hajó valójában sohasem fog kifutni Szingapúrból, s hogy ezt az egész utazást, amit Julie-val közösen terveztünk el, s beláttuk, hogy elkerülhetetlen, a sors majd valahogy felülbírálja, s bármi legyen is a következménye, ha marad, leveszi a döntés felelősségét a vállunkról. Ugyanúgy álltam a dologhoz, mint aki halálos betegségben szenved, és mégis retteg a műtéttől, amiről pedig tudja, hogy az egyetlen reménye az életben maradásra. Pont arra a megkönnyebbülésre vágytam, mint amit az ember olyankor érez, amikor egyszer csak bejelentik, az orvos nem ér rá, és a műtétet elhalasztják.

Egészen elgyengültem fizikailag, de azért köszönetet mondtam Frank Hammondnak, és letettem a kagylót. Julie délelőttös volt, így egész délután négyig nem ért rá. Elhatároztam hát, hogy a délelőtt folyamán letudom az aznapi kiképzést. Úgy döntöttem, hogy miután végeztem a YMCA-ben, meglátogatom Jack nagyapát is, így csütörtökön nem kell majd újra elmennem hozzá. Úgy gondoltam, kérek Chalfonttól egy szabadnapot, azt remélve, hogy Julie is ki tud venni egyet aznap az Alexandrában. Így talán sikerül majd az utolsó napunkat zavartalanul együtt eltölteni a Kadétházban.

A szerda iszonyatos nap volt. Úton a YMCA felé férfiakat láttam, akik hosszú sorban álltak egy számomra ismeretlen ház

előtt. Látszólag mit sem törődtek az olykor a fejük fölött magányosan elhúzó repülőgépekből leadott sorozatlövésekkel. Aztán megpillantottam Jacksont, amint a két spánieljét sétáltatta. Mint megannyian, ő is Forbeshoz, az állatorvoshoz sietett, hogy elaltassa a kutyáit. Senki sem tudta elviselni annak a gondolatát, hogy milyen sors vár a kedvenceikre, amikor majd a japánok átveszik az uralmat a városban.

Jackson nem látott engem, ahogy a Morrisban ülve centiről centire araszoltam előre. A Robinson úttól a YMCA-ig majdnem egy órát tartott az út, és pont akkor értem oda, amikor egy kisméretű bomba landolt a műmocsárban, ahol olyan sok keserves órát töltöttem. Chalfont ugyan ott volt, de nem nagyon izgatta fel magát a bombán, amelyik kis híján eltalálta, és könnyedén beleegyezett, hogy a csütörtököt kivegyem szabadnapnak.

– Semmi gond, édes fiam – mondta egykedvűen. – Majd azt mondjuk, hogy családi okból adott különleges szabadságolás.

Előzőleg elmagyaráztam neki, hogy Julie a *Ban Hong Liong*gal utazik el, és még azt is megkérdeztem tőle, nem tudna-e valamilyen munkát szerezni neki a hadseregnél Colombóban.

– Szakképzett ápolónő, és már látott egyet s mást – mondtam neki. – Gondolom, Ceylonban is vannak a seregnek kórházai?

– Az bizony nincs kizárva – válaszolta, és feljegyezte a hajó nevét. – Meglátjuk, mit tehetünk.

Kissé aggódtam a pénteki kiképzés miatt, mert az utak zsúfoltak voltak, a légitámadások meg egymást érték, így attól féltem, hogy a kikötőből nem érek vissza időben a YMCA-be.

– Ne aggódjon – nyugtatott meg Chalfont. – Azt hiszem, mostanra nyugodtan teljesen kiképzettnek nyilváníthatjuk magát. Hallom, hogy még a torokelmetszés technikáját is elsajátította. Nem kell eljönnie kiképzésre. – Ettől függetlenül naponta kétszer

jelentkeznem kellett a YMCA-ben, hogy megtudakoljam, érkezett-e számomra bevonulási parancs. Senki sem tudta, hogy ez pontosan mikor érkezik, és azt sem, hogy a telefonok még meddig működnek, így kizárólag személyesen lehetett bejelentkeznem.

– Nem túl rózsás a helyzet, mi? – kérdeztem Chalfontot.

– Rosszabb már nem is lehetne, öregfiú – válaszolta vontatottan. – A végkimenetel már nem lehet kétséges. Csak napok kérdése, és küldünk magáért.

– *Egy fikarcnyi* remény sincs? – Még mindig képtelen voltam a legrosszabbra gondolni.

– Semennyi sem.

Chalfont még valami mást is elmondott nekem. Tomojuki Jamasita tábornok, a japán megszálló erők parancsnoka egy levelet dobott le egy repülőről Percivalnak, amelyben felszólította a kapitulációra.

– Mindenbe lefogadom, hogy Percival boldogan meg is tenné, ha módjában állna, csakhogy az öreg – mármint Churchill – olyan üzenetet küldött, ami kizárja a megadást. Olvastam a levelet, és Churchill ebben világosan értésére adja Percivalnak, hogy még a gondolata sem fordulhat meg a fejében annak, hogy a csapatokat kímélje, vagy tekintettel legyen a polgári lakosságra. Két mondatára szó szerint emlékszem is. „A végsőkig kell harcolni, bármi áron. Minthogy az oroszok az utolsó csepp vérükig harcolnak, és az amerikaiak olyan makacsul tartják magukat Luzonnál, országunk és egész népünk becsülete forog kockán."

– Azt gondolom, igaza van, de mindez csak hiú ábránd, nem igaz?

– Teljes mértékben, öregfiú. – Chalfont nagyon elkeseredett volt. – Az emberek nem számítanak a háborúban. A világ vezető politikusai most írják a történelmet az utókornak, és átkozottul

ügyelnek rá, hogy ők legyenek benne a hősök.

A háta mögül egy kisebb halomból előhalászott egy lapot.

– Ezt nézze meg, íme egy darabka jelenkori történelem – mondta némi gúnnyal a hangjában. – A kormányzó most meg már újságírónak állt.

Valóban, a *Straits Times* és a *Tribune* már korábban megszűnt, és Stenton Thomas a *Times* irodájából kormányzati nyomdát rendezett be. A sajtóosztály egyik tagját kinevezték szerkesztőnek, és az első számból hétezer példányt nyomtattak ki, amelyekből a legtöbbet a légóállomásokra küldtek szét motoros küldöncökkel.

A negyedíves újság mindössze hat írást tartalmazott. A főcikk, a legfrissebb kommüniké, nyolc szűkszavú bekezdéséből állt, mindegyikben a megszokott, elcsépelt szlogenek szerepeltek, amelyekkel Szingapúrban már a kutya sem törődött. „Az ellenséges erők szorítása valamit enyhült az éjszaka folyamán… Remény van rá, hogy stabilizáljuk állásainkat… Másutt a helyzet változatlan…” Ezenkívül még volt öt más rövid hír, amelyek közül az egyik a Malájföldi Háborús Alap számára megtartott pénzgyűjtő akció részleteiről számolt be. Két másik hírnek pedig semmi köze sem volt a háborúhoz.

– Néha eltűnődik rajta az ember, hogy ennek a vállalkozásnak volt-e egyáltalán bármi értelme – mondta Chalfont. – Viszlát.

Úgy láttam, szinte lehetetlen lesz eljutnom a YMCA-ből Jack nagyapához a kórházba. Az Orchard úton teljes volt a zűrzavar. Az ázsiaiak – mivel tudták, hogy már csak pár nap van hátra – lemondtak a városról, valami buta ösztöntől hajtva a legtöbbjük a keleti part felé tartott, és hosszú sorokban elállták az utakat. A japán tankok már a Tanamerától mindössze hat kilométerre fekvő Bukit Timah városkát fenyegették. Itt óriási nyersanyag-, élelmiszer- és üzemanyagkészleteket halmoztak fel. Egyre több olyan helyen tört ki

közelharc, amelyek számomra a gyerekkoromat idézték fel, ahol annak idején még Julie-val játszottunk együtt. A lóversenypályán, a golfklub zöld pázsitján, ahova egykor éjjelente kiszöktünk, meg a Tejfeldolgozó Üzem környékén elkeseredett csaták dúltak.

A kormányzó továbbra sem volt hajlandó kiüríteni a Kormányzóság épületét, bár az mostanra állandó ágyútűz célpontjává vált. A becsapódó lövedékek már eddig is a személyzet tizenkét tagjának az életét oltották ki. Mindennek a tetejében Lady Thomas olyan súlyos beteg volt – az egyik jelentés szerint trópusi vérhasban szenvedett –, hogy a bombatámadások idején egyszerűen nem tudták az óvóhelyre vinni. Percival ezredes könyörgött neki, hogy hagyja el Szingapúrt. Azt állította, el tudná szállítatni Jávára repülővel. De Lady Thomas semmi áron sem akarta magára hagyni a férjét.

Ahogy a Központi Kórházba értem, zuhogni kezdett az eső. A kórház területén bombatölcsérek éktelenkedtek, a főbejárat és a mentőbejárat környékén teljes volt a káosz. Egymás hegyén-hátán tolongtak a hivatásos meg az alkalmi mentőautók és a személygépkocsik. Miközben parkolóhelyet kerestem a Morrisnak, láttam, hogy az egyik behemót mentőautót – amelyik két másik autó közé beszorult – a sofőrje egyszerűen rükvercbe tette, s a mögötte álló kocsit úgy tolta félre az útjából, hogy közben szabályos harmonikát csinált a motorháztetejéből, majd minden teketóriázás nélkül elhajtott további sebesültekért. Én visszatolattam a Morrisszal, és ott hagytam a kocsifeljáró aljában. Már majdnem a legvégén jártam a feltehetőleg utolsó tank benzinemnek, és nem akartam megkockáztatni, hogy esetleg valaki belemegy az autóm hátuljába, és elrepeszti az üzemanyagtartályt. Gazdátlan autó garmadával akadt az út szélén, de benzint még aranyért sem lehetett

kapni.

Semmi nem okoz akkora megrázkódtatást az embernek, mint a teljesen váratlan helyzetek. Beléptem a kórházba, végigmentem a folyosókon, ahol a földön egymást érték a hordágyakon és matracokon fekvő sebesültek. Pontosan tudtam, merre van a kórterem, és az járt a fejemben, bizony nem könnyű dolog egy öregemberrel elbeszélgetni egy közös kórteremben, de úgy döntöttem, félórát csak kibírok. Tisztában voltam vele, milyen nagyra értékeli „az öcskös”-nek, saját bevallása szerinti kedvenc unokájának a társaságát.

Három perccel később ott álltam leesett állal a kórterem ajtajában, és képtelen voltam elhinni, amit az imént megtudtam. Jack nagyapa eltűnt. Körülbelül két órával ezelőtt egyszerűen távozott.

A kórteremben ügyelő nővér úgy nézett rám, mint valami eszementre, amiért fogalmam sincs róla, hogy mi történt vele. Hűvösen ennyit mondott csupán:

– Nos, Dexter úr, nekem az öreg azt mondta, hogy ön rendezett el mindent. Arról is ön gondoskodott, hogy az a nagy autó érte jöjjön és hazavigye. Még beszállni is segítettem neki.

– Én *semmit sem* rendeztem el! – Képtelen voltam visszafogni a hangom.

– Kérem, ne kiabáljon! – Kimért modorú hadiápolónő volt, aki fegyelemhez szokott. – Legyen szíves, beszéljen halkan. Itt olyan emberek vannak, akik a csatában sebesültek meg, és sokkal több a bajuk, mint önnek. – Értsd ebből, hogy egy civil csak ne ugráljon, ahol bátor katonák szenvednek.

– Elnézést, nővérke, de ez teljességgel hihetetlen. Én semmilyen utasítást nem adtam. Milyen találékony az öreg! Bizonyára napok óta ezt tervezgette. Hogyan ment el?

Valószínűleg az öreg Li, aki mellette volt a kórteremben, megszervezte, hogy a syce kicsempéssze a Buickot az iroda raktárából, nagyapa pedig teljes nyugalommal azt mondta a vezető nővérnek, hogy én rendeztem el az egészet.

– De hisz olyan öreg, nem tudták valahogy feltartóztatni? – csúszott ki a számon.

– Miért tartóztattam volna fel? Ez egy katonai kórház. Minden ágyra égető szükség van. Ha az öregúrnak van otthona, és vannak, akik gondozzák…

– De hát bármikor meghalhat!

– Nem ő lesz az egyetlen – felelte szárazon a nővér. – A japánok halomra gyilkolják a katonáinkat szerte az egész szigeten, nem igazán helyénvaló egy civilnek ilyet mondania. Azt javaslom, hogy gondozzák az öregurat otthon mindaddig, amíg a japánok nem internálják önt.

Rohadt dög! De hát értettem, amit mond. Az ő szemében én csak egy nyavalygó, whiskyt vedelő brit polgár vagyok. Sajnos nem mondhattam el neki – pedig szívesen vettem volna elégtételt a megtépázott büszkeségemért, azok után, hogy olyan jól lehordott az imént –, hogy pont én miért leszek képtelen Jack nagyapát gondozni.

Nem volt több beszélnivalónk. Visszarohantam a zuhogó esőben az autóhoz, beugrottam, és elindultam a Tanamerába.

Bőrig ázottan léptem be a bálterembe, teljesen megfeledkezve az esetleges szerkezeti károkról, és azt kiáltottam: – Jack nagyapa!

Nem kellett kiabálnom. Tolószékében ott ült a hatalmas terem egyik sarkában, és bár az öreg Li kerülte a pillantásomat, Jack nagyapa ravaszkásan nézett rám, és tekintete szavak nélkül is azt sugallta, milyen nagy örömmel tölti el, hogy bizony ezúttal jól

rászedett. Mintha minden a legnagyobb rendben volna, rám mordult:

– Jobban teszed, ha átöltözöl. Teljesen átáztál.

– Mert ömlik az eső – válaszoltam mérgesen.

– Az már igaz. Mintha csak dézsából öntenék. – Ez volt a kedvenc szavajárása.

Át is öltöztem a Párlakban talált, ottfelejtett ruhák egyikébe, és amikor lejöttem az emeletről, és odaültem mellé, újra csak azt kérdeztem tőle:

– *Miért,* nagyapa? Mondd, miért? Azt hittem, jól érzed ott magad.

Már vagy félórája vitatkoztunk, amikor rádöbbentem, minden hiába. Az öreg felváltva volt hol csökönyös, hol ravasz, néha még dévaj is. Az idősek bölcsességével pontosan tudta – és én is tudtam –, hogy tehetetlen vagyok. De ha valahogy mégis meg tudtam volna győzni, akkor sem találtunk volna üres ágyat neki egyetlen kórházban sem. A másik ok, amiért hajthatatlanul ellenállt minden józan érvnek, még jobban aggasztott: enyhe szenilitásában azt képzelte, hogy én majd mellette maradok, ha Szingapúr elesik. Valamilyen agyi rövidzárlat miatt képtelen volt felfogni, hogy a japánok minden polgári személyt internálnak – és ugyan lehet, hogy Jack nagyapa esetében kivételt tennének a kora miatt, ez rám bizonyosan nem vonatkozna. És különben sem lennék ott, bár ezt nem árulhattam el neki.

Fölé hajoltam, és megpróbáltam megijeszteni:

– A japcsik tíz kilométerre sincsenek innen. Akár már holnap itt lehetnek.

– Ha meg kell halnom, öcskös, akkor itt akarok meghalni. És boldogan halok meg.

A baj csak az volt, hogy a kórházból való szökésének a sikere

mérhetetlen büszkeséggel töltötte el, amitől csak még jobban megmakacsolta magát. De azt azért be kellett látnom, hogy *tényleg* eredeti figura az öreg.

– Ez az én városom és az én otthonom – morogta. Még az orgánuma is javult valamit, valahogy jobban emlékeztetett a régi dörgő hangra; és bár tolószékben ült, hirtelen eszembe jutottak a régi idők, amikor még viruló egészségnek örvendett, és a nyolcadik születésnapom, amikor becsörtetett a Gyengélkedőbe, száz dollárt adott nekem, és rám szólt, hogy ne költsem az egészet nőkre. Olyan büszke volt magára, hogy bűn lett volna visszaküldeni őt egy háborús öregotthonba, no meg az is gonoszság lett volna, ha magára hagyom ebben a hatalmas és a legkevésbé sem biztonságos házban. Pedig sajnos nekem nem állt módomban, hogy gondoskodjam róla.

Akkor váratlanul eszembe jutott a megoldás.

– Nagyapa – mondtam határozottan –, itt nem maradhatsz egyedül, ez egészen biztos. A ház egyáltalán nem biztonságos, és nincs, aki vigyázzon rád. Értsd meg végre, hogy abban a pillanatban, hogy a japcsik bevonulnak Szingapúrba, engem elvisznek. De van egy ötletem: megkérdezem Szung urat, nem maradhatsz-e nála átmenetileg. Csak ameddig a dolgok el nem ülnek. Rengeteg szobájuk van, és magaddal viheted az öreg Lit is. De itt semmiképpen sem maradhatsz egyedül.

Egy pillanatra elgondolkozott, majd ravaszkás tekintettel rám pislantott.

– Talán. Nem hülyeség. Két vénember együtt. De csak az én feltételeimmel.

– Szó sincs semmiféle feltételekről. Ha nem egyezel bele, hívom a rendőrséget.

Nem felelt. Mindketten pontosan tudtuk, nem érnek rá a rendőrök ilyesmivel foglalkozni, még ha találnék is egyet. Azt is

pontosan tudta, hogy képtelen lennék vele durván viselkedni.

– Nos – sóhajtottam elcsigázva –, mi a kikötésed?

– Addig maradunk itt – mondta szinte üdvözült mosollyal –, amíg meg nem isszuk a skót whiskymet.

– Whiskyt? Te megőrültél. Először is, egyetlen kortyot sem ihatsz, másodszor, ha alkoholt iszol, belehalsz.

Legalább öt éve már egy korty röviditalt sem volt szabad innia – én legalábbis így tudtam.

– Rohadt orvosok, folyton csak kábítanak, hogy ha felhajtok egy kupicával, rögtön felfordulok. – Bizalmasan rám kacsintott, majd így folytatta: – Pedig amióta valamennyire meggyógyult a jobb karom, piálok.

– Te viccelsz.

– Dehogyis. Ez tart életben.

Jobbnak láttam nem firtatni, hogy az évek során hogy jutott utánpótláshoz.

– Na jó, iszom egyet veled – mondtam neki, hogy egy kicsit felvidítsam, no meg azért is, mert csodáltam az öreget.

– Ez a beszéd, fiacskám – nevetett, azzal nagyot csapott tolószéke oldalára, és bár Li mindössze másfél méterre volt tőlünk, odakiáltott neki: – Li! Két sztengát kérünk!

Nemcsak kettőt ittunk, hanem fejenként hármat vagy négyet is. Most, hogy körülöttünk kezdett összedőlni a világ, miért is ne élvezze ezt a feltehetőleg utolsó estét, amit együtt tölthetünk? A csontjaimban éreztem, hogy ha én esetleg túlélem is a vereséget, ő biztosan nem. Egész életében ő osztotta a parancsokat, képtelen lett volna megalázkodni valami hódító előtt. Inkább meghalna – és ezzel ő is tisztában volt. Ezért tartotta oly nagy becsben ezt a mostani együttlétünket. Úgy viselkedett mint a halálraítélt, aki nagykanállal habzsol, mielőtt megérkezik a hóhér.

Az italtól megeredt a nyelve, és előjöttek életének titkai. Egy odavetett és érzésem szerint önkéntelen megjegyzéssel kezdődött az egész, ami csak úgy kicsúszott a száján.

– Mi lesz Julie-val? – kérdezte.

– Julie-val? – Nagyot dobbant a szívem.

Egy pillanatra zavarba jött, de aztán az izgatottsága felülkerekedett.

– Azt hitted, nem tudom? Ugyan, öcskös! Mindig is tetszett neked, nem igaz? Értelek én. Én is ezt csináltam, amikor fiatal voltam. – Tekintetében a rég múlt örömök tüze lobbant.

Szent ég, gondoltam magamban, hogyan jöhetett rá az öreg a kettőnk titkára abban az eldugott kórházi ágyban? Julie egyetlenegyszer sem látogatta meg. Lehet, hogy Broadbent és Jackson gyanított valamit – sőt, szinte biztos –, de ők sohasem mondanák el Jack nagyapának.

– Nem nekem kellene figyelmeztetnem téged, de az isten mentsen meg attól, hogy az öreg Szung vagy az a majomképű Kai-sek valaha is rájöjjenek. – Láthatóan élvezte, hogy feszengek. – Mert levágnák a töködet – tette még hozzá önfeledt gagyogással.

– De te hogy jöttél rá? Kérlek, nagyapa, mondd el, fontos, hogy elmondd, hogy Julie meg én vigyázhassunk, nehogy más is megtudja.

– Mondasz valamit – felelte eltűnődve. – Jobb lenne, ha tartanám a számat, de hogy is mondják, a tudás hatalom, igaz? Igen, te vagy a kedvencem, és az ember segítsen a családtagjainak. – Egy kicsit elkalandoztak a gondolatai.

– Kérsz még egy italt? – Gondoltam, többet ésszel, mint erővel.

– Adsz még egyet, öcskös?

– Ha elárulod…

– Miért is ne? Itt most nincs titkolózásnak helye – úgyis

mindenki hamarosan megdöglik. Jó, ha az ember értesül a dolgokról, mielőtt feldobja a talpát. Nem találod ki, mi? Jelent neked valamit az a név, hogy Dexter kapitány? – Majdnem elnevette magát, meglátván az arcomra kiülő kétségbeesést.

– Timtől tudod?!

– Hát ki mástól? Bár annyi bizonyos, hogy véletlen volt a egész.

– Szándékos véletlen – vicsorogtam – Rohadt fattyú. Egy szarkampó az az ember. Mindig beleköp a levesembe.

– Ez tetszik – kárált az öreg. – Ez nagyon tetszik – azok után, hogy te basztad el az életét.

– Gondolom, ezért gyűlöl – válaszoltam. – Bár, ha nem csalódom, azelőtt sem állhatta a pofámat, hogy elvettem volna Irene-t feleségül. – Jack nagyapa furán, kissé zavartan nézett rám.

– Fattyút mondtál? – csóválta meg a fejét. – Nagyon ronda szó, fiacskám. Főleg, ha úgy is gondolod. Úgy gondoltad?

– Tim?

– Miért is ne mondjam el, igaz? – kárált tovább az öreg. – Jótett helyébe jót várj. De először – mondta ravasz pislantással – igyunk még egyet búcsúzóul, jó? Szungucsuzóul – hú, ez nagyon tetszik!

– Azt mondta az orvos, hogy az ivásba belehalhatsz.

– Abba érdemes is, fiacskám, de nem az a csepp alkohol fog végezni velem. Lejárt az időm, Johnnie, érzem a csontjaimban. De nem bánom. Elfáradtam. És örülök, hogy itt vagy velem. És pontosan ezért – egy hatalmasat csuklott –, ezért mondok el mindent, ahogy a mesében. Ez az utolsó ajándékom az egyetlen fiúunokámnak.

– A legfiatalabbnak – javítottam ki.

– Az egyetlennek – ismételte újra. – Átkozottul mulatságos volna, ha te lennél az első Dexter, aki egy kínai lányt vesz feleségül.

Még akár meg is eshet, ha Irene elenged. Ha ez az egész lecseng – és ha a britek még valaha visszatérnek Szingapúrba, minden másképp lesz. Miért is ne?

– Nagyon szép gondolat, de attól tartok, hogy a szülők között világraszóló botrány törne ki. – Kicsit tétováztam, majd megkérdeztem nagyapát: – Hogy értetted azt, hogy én vagyok az egyetlen fiúunokád?

– Úgy, ahogy mondtam. Megérdemled, hogy beavassalak, fiatalúr. A tudás hatalom, és ha megtudod azt, amit én tudok, ha kell, lesz hatalmad a szüleid fölött, ha valaha végső leszámolásra kerülne sor. – Kicsit egybefolytak a szavai, de még az eszénél volt. – Elgondolkoztál-e valaha is azon, miért vagy ennyire kapós, Johnnie? Miért pisálnak utánad a nők? Nagyon helyes, fiacskám. A drágalátos anyádra ütsz.

– Feladom – válaszoltam. Komolyan úgy is éreztem. Az öreg gondolatai elkalandoztak; nem csoda, hisz mindketten legurítottunk jó néhány sztengát. Lassan ideje volt elindulni Szunghoz.

– És mi köze mindennek Julie-hoz? – Megpróbáltam visszaterelni őt a témára.

– Hát az, fiacskám, ha apád és anyád rájön, hogy mi folyik köztetek, csak mondd meg nekik – ezen a ponton megállt, és ravaszkásan nézett rám.

– Gyerünk, Jack nagyapa, mit mondjak meg nekik? Ideje volna elindulnom Szunghoz.

– Csak mondd meg nekik – folytatta halkan –, mondd meg nekik szépen, nem diadalmasan, nem gorombán, hiszen a lelked mélyén te jó fiú vagy. Szóval mondd meg nekik, hogy mindent tudsz Timről.

– Hogy mit tudok róla?

– Mondd el nekik a titkot.

– Milyen titkot?

Meglepődött. Milyen játékokat űz az öregség az emberrel.

– Nem mondtam el neked? – kérdezte. – Nem mondtam neked, hogy Tim nem a testvéred?

Leejtettem a poharat, ami össze is tört.

– Ezt, ugye, nem gondolod komolyan? – suttogtam.

– Nagyapa, szörnyen gonosz dolog ilyet állítani. És te is tudod, hogy nem igaz.

Szinte szemérmetlenül felnevetett.

– Mind egyformák. Gondolod, hogy a korodbeli srácok mások, mint amilyenek mi voltunk az én koromban, vagy amilyenek a szüleid voltak?

– De…

– Ez az igazság, öcskös. Majd megtudod, ha Julie miatt leszámolásra kerül a sor.

– De hiszen Tim mindig itt élt velünk a Tanamerában. A családhoz tartozik. – Teljes képtelenségnek tűnt, amit nagyapa mond.

– Hasonlít bárkire is családban? Elég sötét a haja, ahhoz képest, hogy Dexter.

– De nagyapa, amit mondasz, az egyszerűen nem történhetett meg. Mamával nem. Csak nem azt akartad mondani, hogy mama… szóval mit is akartál ezzel mondani?

Elmerült a gondolataiban, egy újabb whiskyt követelt, és oda is adtam volna neki az egész üveggel, csak hogy kikényszerítsem belőle a történetet. És valóban a kényszer a legjobb szó, mert bár el akart mindent mondani nekem, egyre sűrűbben veszítette el a fonalat.

– Az egész olyan régen történt. – Hirtelen elálmosodott.

– Nagyapa, ne aludj el! – kiáltottam. – Li! Hozz még vizet!

– Hol is tartottam? Ja, anyádnál. Belevaló lány, annyi szent. A

legszebb lány volt egész Szingapúrban. De eleinte gyűlölte a várost. Miután Natasa megszületett… nos…

Hirtelen eszembe jutott, amikor apám elmesélte, mennyire utálta mama Szingapúrt, és hogy vissza is ment Amerikába – de akkor úgy gondoltam, csak egy rendes nyaralásra. Nem mertem megkérdezni annak idején apát, hogy az unalmon kívül nem volt-e más is mama elhatározása mögött, amiért elutazott Szingapúrból.

– Mit mondjak – kuncogott Jack nagyapa –, az apja sosem nézte jó szemmel Jack papát. Valami amerikai úrifiúval járt már akkor egy ideje, és azt tervezték, hogy összeházasodnak, és akkor mindenkit megtagadott, mindent felrúgott, és hozzáment apádhoz. Azután meg – mondta kuncogva – hét hónapra rá megszületett Natasa.

Mintha csak Irene történetét hallanám! Nem csoda, hogy Nasi ilyen kikapós, hogy folyton bajba kerül. Hirtelen az jutott eszembe, lehet, hogy egyetlen nő sem akar férjhez menni, csak ha teherbe esik? Drága mama. Nem csoda, hogy mindig sokatmondóan mosolygott, valahányszor rájött, miben sántikálok. De mi a köze ehhez a szövevényes történethez Jack papának?

– Jack papa mindig is szerelmes volt anyádba. Anyád több mint egy évet töltött New Yorkban. Fogalmam sincs, hogy mi történt ott, de mindig is úgy gondoltam, hogy nyilván összeakadt a régi barátjával, viszonyuk lett, aztán apád visszafogadta őt. Mert olyan vajszíve van. – Nem voltam benne biztos, hogy az öreg nem csak gúnyolódik-e.

Nagyapa hangosan gondolkodott:

– Mennyi hiábavaló erőlködés! A gondos igyekezet, hogy mindenáron takargassák az igazságot, azután meg… – A fejét csóválta, kissé ködös tekintettel rám nézett, és azt kérdezte: – Kaphatok még egy whiskyt? Csak még egy pohárkával az utolsó

utamra?

– Egyetlen kortyot sem.

– Csak egyetlen kortyot. Hogy megünnepeljük Tim hirtelen távozását Szingapúrból.

– Mit értesz azon, hogy hiábavaló erőlködés?

– Timnek el kellett mennie innen… nem volt más választása. – Nagyapa már szinte aludt. – Tudod, ő inkább a fiúkat szereti. Nem sok hiányzott hozzá, hogy istenverte bírósági ügy legyen belőle. Jack papa csak úgy tudta leállítani az egészet, hogy Timet elküldte. A hadseregben nincs hiány fiúkban.

Lehetséges, hogy ez igaz, vagy az egész csak egy féltékeny öregember bosszúja? De ösztönösen éreztem, hogy ez az igazság. Hirtelen megsajnáltam Timet. Amit Jack nagyapától megtudtam, sok mindenre szolgált magyarázatul: Tim keserűsége igazából valamiféle féltékenységből fakadt, amiért nekem normális vonzalmaim voltak, amelyekhez nem kellenek fiúk. De ha Tim homoszexuális, akkor vajon mit akarhatott Irene-től? Most már ezt is értettem. Az a borzalmas düh, amivel majdnem megölt engem, azért támadt fel benne, mert Irene-ben végre megtalálta azt a lányt, akinek a segítségével talán megszabadulhatott volna a homoszexualitás béklyójától. Nem attól borította el az agyát a vér, mert elvettem tőle a lányt, akit szeretett, hanem attól, hogy megfosztottam őt ettől az utolsó reménytől. Szegény Tim. De örültem, hogy Irene-nek szerencséje volt, és megúszta, annak ellenére, hogy így viselkedtem vele. Lehet, hogy Timnek sosem sikerült volna normális kapcsolatot kialakítania Irene-nel, bár az biztos, hogy mindent megtett volna érte. Irene jobban járt, hogy hozzám jött feleségül.

És mindez még valami mást is megmagyarázott. Mindazt a szeretet, amivel Jack papa és a mama körülvették Timet. Jack

papának Tim oldalára kellett állnia, ha másért nem, hát azért, hogy igazolja a saját helyzetét, és amikor a szüleim rájöttek, hogy Tim homoszexuális, mamában feltámadtak az anyai ösztönök, amelyek minden hátrányos helyzetű gyermek szüleiben előjönnek. Bár Tim különös volta a két lába között jelentkezett, ápolni a lelkét kellett.

A megerőltetés, no meg az ital minden erőt kivett nagyapából. A feje hirtelen lebukott a mellkasára, és elkezdett horkolni. Tudtam, alig van rá esély, hogy fel tudjam ébreszteni.

Én is kimerültem a vitában, és mélyen megráztak a felszínre került titkok. Tudtam, nemsokára el kell indulnom Szunghoz, de először kicsit magamhoz akartam térni. Friss levegőre volt szükségem. Az eső elállt, és a délutáni hőségtől a vizes lallang fölött fura ködpára lebegett, szinte gőzölgött a föld, és a pára a bokám körül terjengett, és eltakarta a háború pusztításainak ellenálló növények alacsonyan kinövő ágait is.

Még hogy mama! Eszem ágában sem volt ítéletet mondani fölötte, inkább csak meglepődtem. Egyszerűen nem fért a fejembe. Pedig most, hogy már tudom, mi történt a háttérben, ugyan mi ért olyan váratlanul? Vajon mama egész habitusa, az, ahogy a Tanamerát irányította, csöndben, a férfiak háta mögött, vajon nem egy tudatosan felvett, ártatlan külső mögé rejtett, mégis hihetetlenül erős akaratú személyiségre utalt-e? Vajon nem egy olyan nőt takart-e, aki pontosan tudja, mit akar, és az akaratát mindig érvényre is juttatja?

Nem beszélve Jack papa iránt tanúsított elnéző szeretetéről. Igazi szerelem volt-e ez, vagy inkább egy hasonló érzelem, ami Irene-t és engem fűzött össze? Esetleg – még elgondolni is merészség – inkább arra hasonlított, ami Natasát kötötte Tonyhoz? Vagy netán olyan a kettejük kapcsolata, mint Ian Scott házassága, akinek a felesége a házasság előtt – meg még utána is – engem

próbált ki?

A kezdeti mély megrázkódtatáson túl kimondhatatlan dühöt éreztem, amiért Jack nagyapa olyan dolgokat árult el nekem, amelyeket nem volt jogom tudni. Miközben részben az ital hatására, részben mert úgy gondolta, úgyis nemsokára meghal, kifecsegte a titkot, végig kíváncsian figyelte a reakcióimat. Hibát követett el azzal, hogy beavatott, bár ez a második titok mintegy véletlenül csúszott csak ki a száján, miután elmondta, hogy tud a Julie-val való viszonyomról. Úgy éreztem, leküzdhetetlen vágy kerítette a hatalmába, hogy megszabaduljon a titoktartás terhétől.

Akárhogy is, most már én is megtudtam. De tényleg olyan megrázó volt mindez? Vagy én csak azért éreztem úgy, mert a történet középpontjában a saját édesanyám állt, és az embert gyerekkorától kezdve úgy nevelik fel, hogy azt gondolja, az ő anyja más, hogy az ő anyja sosem lenne képes mindarra a gonoszságra, ami a többi emberre pedig oly jellemző? Ahogy ott álltam az átázott lallangon, és a Tanamera hófehér falait bámultam, a távolban egyfolytában puskaropogás és a bombák robbanása hallatszott, és az égő olajtartályok füstje fekete pamacsokat rajzolt a dzsungel szélén sorakozó pálmafák mögötti égboltra, nem az foglalkoztatott, hogy mi helyes vagy helytelen, nem a szomorúság töltötte el a lelkemet, hanem elképzeltem a sok-sok ével azelőtti jeleneteket, amelyek a Tanamerában játszódhattak le.

Micsoda kín lehetett mindez a szereplőknek! Az egész akkor történt, mielőtt még én a világra jöttem, s amikor még Nasi pirospozsgás, pelenkás, sivalkodó kislány volt csupán. Az én lenge, fodros ruhákat kedvelő mamám, aki mindig olyan gyengéd volt hozzám, olyan érett és kifürkészhetetlen a Billie Burke-re emlékeztető hangulatváltozásaiban. Drága mama, micsoda pillanat lehetett a számára, amikor odaállt apám elé, és közölte vele, hogy

haza akar menni New Yorkba. Apám elé, akinek volt szíve egy olyan bűnért ordítozni velem, amely semmivel sem volt gyalázatosabb, mint amit az anyám követett el.

Mit is mondott szegény apa, hogyan is engedte el anyát? Kipróbálták a különélést? („És egy szót se a barátainknak, amíg el nem döntöttük, hogy…") Anyám pedig sok-sok ezer kilométerre tőle, újra régi szeretője karjaiban. Szegény apa meg itt maradt, itt sétálgatott fel s alá, ahol most én állok, s azon gyötrődött, mitévő legyen, mit válasszon, az önbecsülést vagy egy bővérű nő iránt érzett szerelmét. Vajon mit mondhatott, hogy fogadhatta, amikor mama egy évre rá végleg hazatért? Miközben Jack nagyapa az életük tanúja volt, mindent tudott, mindent látott, és jól mulatott az élet szeszélyein.

Mindez azonban számomra sosem fog kiderülni. Mert bár Jack nagyapa szenilitásában úgy gondolta, fegyvert ad a kezembe, én tisztában voltam vele, hogy sosem fogom felhasználni ezt a tudást a szüleim ellen, egyetlen hangot sem fogok elmondani nekik mindabból, amit nagyapától megtudtam róluk, soha.

Másrészről viszont – miközben az órámra pillantottam, és rájöttem, hogy indulnom kell – hirtelen belém villant, mennyi a hasonlóság az életünkben. Nemcsak azért, mert rokonok vagyunk, hanem azért is, mert ugyanolyan gondjaink vannak. Hiszen ők is *esendők*. Végre! Most először másképp láttam őket, közelebb kerültem hozzájuk, mint valaha. Lehet, hogy mama tisztességről locsogott nekem, miközben megpróbált lebeszélni Julie-ról, de végül is valahol, valamikor – hogy mikor, hol és hogyan, nem tudom – ugyanaz a szenvedély, amely a háború kezdetét jelző éjszakán Julie-t és engem egymás karjaiba taszított Tasek Layangban, egy éjjel apám feleségét is elragadta, és akkor ő is, akárcsak Julie, türelmetlenül és a vágytól égve tépte magáról le a ruháit, és lihegve könyörgött a

szerelmének, hogy tegye őt magáévá.

– Milyen rohadtul furcsa a világ! – kiáltottam fél hangosan, pont amikor egy süvítő hang emlékeztetett rá, hogy háború van. A bomba nagyon közel csapódott be, mégsem tudtam abbahagyni a görcsös nevetést. És amikor végre befejeztem, és letöröltem a könnyeimet, egy dologban biztos voltam: Julie-val és velem kapcsolatban nincs többé helye mellébeszélésnek. Ha túléljük ezt a háborút, semmi a világon nem választhat el minket egymástól.

P. P. Szung, ahogy ezt előre tudtam, kétségbeesett, amikor elmeséltem neki, hogy Jack nagyapa elszökött a kórházból.

– Semmiképpen sem maradhat egyedül a Tanamerában – mondta. – Annyi hely van, hogy észre sem fogjuk venni, hogy itt lakik.

Szólította a főkomornyikot, és megparancsolta, hogy a ház túlsó végében készítsenek elő egy lakosztályt neki, majd felém fordulva így szólt:

– Jack nagyapa nyugodtan magával hozhatja saját inasait, mert a lakosztályhoz személyzeti szállás is tartozik. Meglátjuk, mi lesz, ha majd minden visszatér a régi kerékvágásba. Téged biztosan internálnak, de egy olyan öregembert aligha bántanak. Az a lényeg, hogy *te* ne izgasd magad, Johnnie. Mi majd gondját viseljük Jack nagyapának.

Egy kissé mindig feszengtem P. P. jelenlétében, mert nem voltam meggyőződve róla, hogy nem tud a viszonyunkról. Az ösztöneim azt súgták, hogy semmit sem sejt, de ha a saját nagyapám mindent tud a szerelmi életemről, akkor hogyan is számíthatnék rá, hogy ezekben a háborús időkben bármi is titokban maradjon? Valóban úgy hittem, hogy semmit sem tud, mégis, amikor láthatóan minden hátsó szándék nélkül megkérdezte: – Nem láttad Julie-t mostanában? Karácsony óta szinte nem is találkoztam vele. Túl

sokat dolgozik az Alexandrában – hirtelen gyanakodni kezdtem.

Félig igazat mondani, úgy gondoltam, jobb, mint hazudni.

– De, összefutottam vele néhány percre az Alexandrában – válaszoltam –, a lehető legszörnyűbb körülmények között találtam, a légós altiszt, Bill Jackson társaságában. – Azzal nekifogtam, hogy elmeséljem Szungnak a mésszel leöntött hullák történetét.

Nem sikerült a történet végére érnem. Az ágyúzás vagy a távoli bombázás hangja annyira az életünk háttérzajává vált, hogy már szinte oda sem figyeltünk rá, de most ez a háttérzaj minden figyelmeztetés nélkül borzalmas robajjá erősödött fel körülöttünk. Úgy tűnt, mintha a fejünk fölött robbant volna valami, hirtelen úgy éreztem, eljött a végső pillanat. Ahogy ott álltunk a hatalmas szürke terem közepén, nem tudtam elhinni, hogy egy ilyen közeli robbanás ne végezzen azonnal mindkettőnkkel. Az egész ház megremegett. A vakolat úgy hullott a falakról, mint egy vízesés. Még Szung ábrázata is feldúlt volt, miközben így szólt hozzám:

– Majdnem talált. Nagyon közel csapódhatott be.

A medencéhez vezető nyitott hátsó ajtón át egy rózsaszínű felhő világította meg az eget, az égő fa csípős szaga csapta meg az orromat, és távolból hallottam a tűz pattogását.

– A Tanamera! – kiáltottam. – Te jó ég, Jack nagyapa!

Szó nélkül faképnél hagytam Szungot, és a masszív bejárati ajtó felé rohantam. Paul kiabálva rontott be a szobába.

– Veled megyek, hátha szükséged lesz segítségre. – Csak annyi ideje maradt, hogy beugorjon a Morrisba, és én már nyomtam is a gázt.

A kapunál egy öreg kertész állított meg. A fák mögött olyan fényes lángok csaptak fel az égre, hogy szinte újságot tudtam volna olvasni. Az öregember alsógatyában és egy szál ingben állt ott, és a kezét tördelte, miközben dervis módjára egyre csak azt hajtogatta:

– Mind meghalnak! Mind meghalnak! Mind meghalnak!

– Pofa be! – ordítottam rá durván, és a Morrisszal felrontottam a kocsibehajtón. Ahogy a kanyarba értem, elém tárult a hatalmas ház teljes homlokzata. – Jóságos ég! – mondtam Paulnak vagy inkább csak úgy magam elé.

A homlokzat elpusztíthatatlan falai még ellenálltak a hőségnek és a lángoknak, s a falak mögött tomboló tűz vörös lángjai és a fölötte gomolygó fekete füst hátterében a falak vakító fehéren éktelenkedtek, mintha csak egy színpadkép részei lennének, puszta díszlet, s mögöttük a tátongó üresség, se élet, se család, se nagyapa, se szolgák, se szakácsok, se amah-k, se syce-ek; csak egy zseniálisan kitalált színpadkép, s már-már arra vártam, hogy a színfalak mögül előlépjen egy színész, s meghajoljon.

Csakhogy itt minden igazi volt. Nem mertem közelebb menni az autóval. Mindketten a ház oldala felé rohantunk, a keleti veranda irányába, azt remélve, hogy ott talán nem akkora a pusztítás, hogy talán van még túlélő, és valahogy a segítségükre lehetünk.

A pusztítás hátul még nagyobb volt. Nem vagyok szakértő, de annyit én is meg tudtam állapítani, hogy a találat a ház hátsó fertályát érte, ahol a bomba óriási krátert hagyott maga után, és ennek a hatására ütött ki a tűz, amely talán nem is volt annyira veszélyes, mint amilyennek onnan elölről gondoltuk volna, a hófehér falak mögött viliódzó vérvörös lángok okozta drámai hatás miatt.

– Még ha bejutnánk is valahogy, reménytelen lenne bárkit megtalálni – mondta Paul zihálva, miután egy pillantást vetett a kráterre, az egymásba gabalyodott gerendákra és a félig leomlott falakra, és igaza volt. Úgy gondoltam, mégis meg kell próbálnom, a mindent elborító porfelhő és a még annál is elviselhetetlenebb, gomolygó füst ellenére, már csak azért is, mert szakadó eső áztatta a

ház külsejét, és senkinek sem volt esélye rá, hogy ebből a nedves, orrfacsaró, füstből kimeneküljön. Zsebkendőt tartottam az orrom elé, ami pont annyit ért, mintha a kezemmel próbáltam volna elhessegetni a füstöt.

Abban a pillanatban meghallottam egy tűzoltóautó szirénázását, és a kerten átvágva megérkezett egy tömlős kocsi, nyomában az épp lecsévélt és vadul kígyózó víztömlővel. Csodával határos módon két percen belül megjelentek az első vízsugarak is, ami azért is meglepő volt, mert a bombatámadások nyomán sok vízvezeték megrongálódott, városszerte szinte alig lehetett vízhez jutni.

– Szerencsénk van – kiáltotta a tűzoltó. – A csatornából tudunk vizet szivattyúzni. – A Bukit Timah utat egy elég széles csatorna osztotta ketté, de mindeddig sohasem gondoltam rá, milyen jó szolgálatot tehet nekünk alkalomadtán. Az egyik tűzoltót távolról ismertem, Wilf Broadbent egyik kollégája volt. Wise volt a beceneve, és azt kérdezte tőlem: – Lakott benne valaki?

Bólintottam.

– Jack nagyapa. És néhány szolga.

– Ezt nem értem. Mi a fenét keresett egy nyomorék öreg egyedül a házban?

Elmagyaráztam neki, hogy alig tíz perce még én is itt voltam vele.

– Mindjárt megfékezzük a tüzet – kiáltotta túlkiabálva a hangzavart. – Rosszabb a helyzet, mint amilyennek kívülről látszik, de attól tartok… – Nem fejezte be a mondatot. Odakiáltott a tűzoltóknak, hogy a tömlőket húzzák közelebb a ház oldalához, hogy a vízsugarak a homlokzat mögött feltörő lángokhoz is elérjenek.

Majdhogynem durván megráztam a kertész vállát, és azt kérdeztem tőle:

– Ki volt odabenn?

Eleinte képtelen volt bármit kinyögni, csak azt hajtogatta egyfolytában: – Mindenki meghal, mindenki meghal. – Azt se tudtam, hova lépjek, mert a víztömlőkből kiszivárgó víztől körös-körül minden csupa sár lett. A tűzoltók éles parancskiáltásai egybeolvadtak a tűz terjedését jelző ropogással, a Tanamera haláltusájának hangjaival.

– Ki volt odabenn? – ráztam meg újra a kertészt.

– Tuan a nappaliban. A szakács és két gyerek a konyha. Li is ott volt valahol, meg egy amah.

Hat ember! Az én fantasztikus Jack nagyapám és öt hűséges barátja, akik közül olyan is akadt, akit gyerekkorom óta ismertem, most mind halott. Hirtelen öklendezni kezdtem, aztán elhánytam magam, még arra sem volt erőm, hogy előrehajoljak, így jutott a cipőmre is. Még mielőtt meg tudtam volna akadályozni, a kertész levette a mellényét, és szánalomra méltón megpróbálta letörölgetni a cipőmet.

A végén, mire a tűzből csupán a füst maradt, megtalálták a holttesteket, legalábbis ami megmaradt belőlük, köztük néhány összeroncsolódott fémdarabot, amely valaha Jack nagyapa tolószéke volt.

Wise, a tűzoltótiszt akkor így szólt hozzám:

– Azt hiszem, most pár órára haza kellene mennie. Iszonyatosan nagy megrázkódtatás volt ez, de most már lassan kialszik a tűz, és a légósok majd gondoskodnak a maradványok eltemetéséről.

– Ezt nem tehetem – tiltakoztam. – Ott kell lennem, amikor eltemetik a nagyapámat.

Egy kicsit habozott. Éreztem, azt szeretné az értésemre adni, hogy nem nagyon van mit eltemetni.

– Tudom, mire gondol – vágtam elébe. – Van egy javaslatom. Tegyük az összes holttestet – nem tudtam magam rávenni, hogy azt mondjam: a darabokat – ugyanabba koporsóba, halotti lepelbe vagy bármibe, amit találunk, és temessünk mindenkit egy közös sírba. Úgy gondolom, ez tetszene Jack nagyapának. Nagyon szerette a kínai barátait.

Végül így is történt. Megkértem a kertészt, hogy szedjen össze néhány kulit a gödörásáshoz, hogy másnap reggelre minden készen álljon. Most először úgy éreztem, képtelen vagyok visszamenni a Kadétházba és beszámolni Julie-nak a történtekről. Paul azt javasolta, hogy az én autómmal menjünk, és visszafelé hozzuk el Lit is, hiszen az öreg Li mégiscsak az apja volt, és neki is ott kell lennie a temetésen. Úgy gondoltam, hogy majd a teniszpavilonban fogok lakni.

Pault még egy utolsó szívességre kértem, hogy a korábban megadott számon hívja fel Timet a Kadétházból. Kicsit bizonytalan voltam először, értesítsem-e egyáltalán, hisz nem tartoztam neki semmivel, de azután arra gondoltam, hogy Tim nem tehet mindarról, ami évekkel korábban mamával történt (feltéve, hogy Jack nagyapa egyáltalán igazat mondott). Tim az egésznek csak a végterméke, és végül is Jack nagyapa mellett nőtt fel. Ahhoz pedig, hogy milyen életet élt, semmi közöm, viszont ha nem szólok neki nagyapa haláláról, akkor pont olyan ocsmányul bánok vele, ahogyan ő tette majd mindig velem.

Tim egyenesen a Szingapúr Klubból érkezett, ahol előzőleg tanúja lehetett annak, hogy Stenton Thomas megérkezett a feleségével. A hölgy olyan beteg volt, hogy a kormányzó végül beleegyezett a kilakoltatásukba. Csupán egyetlen szobájuk volt, ahol még folyóvíz sem létezett.

Kissé szemérmetlen dolognak éreztem, hogy ott állok és

beszélgetek vele, miközben mindent tudok róla.

Mindig ő kritizált engem, most pedig én tartottam őt a markomban, bár nem dicsekedtem el az információimmal. Abban azonban teljesen biztos voltam, hogy soha többet nem tud megfélemlíteni.

Elmondtam Timnek, hogy mi történt, hogy épp helyet próbáltam találni nagyapának Szungnál, majd pedig minden átmenet nélkül elszóltam magam:

– Julie elutazik Szingapúrból.

Meglepettnek látszott.

– Sose hittem volna, hogy az öreg Szung elmenekül. Paul is megy vele?

– Az öreg Szung nem megy sehova – ráztam meg a fejem. – Az öreg nem adja be a derekát, és Paul mellette marad.

– Szung sosem járulna hozzá, hogy a lánya egyedül utazzon el. A kínaiak nincsenek közvetlen veszélynek kitéve, ha jól viselik magukat.

– Én szerveztem meg, hogy elutazzon. Úgy hallottam, hogy az ápolónőkkel úgy bánnak majd a japánok, mintha ők is katonák lennének…

– Nagyon el voltatok foglalva egymással. És Kai-seknek egy szava sem volt az egészhez? Mindig azt hittem, hogy P. P. azt reméli, Kai-sek és Julie összeházasodnak egyszer.

– Már nem – feleltem kurtán.

– Csak nem jöttek rá a titkotokra?

Oda se figyeltem a gunyoros élre a hangjában.

– Kai-sek nem tud semmiről, mert már egy ideje nem látta senki.

– Szóval akkor neked szabad a pálya… már Irene-től eltekintve.

Ez végképp nem a megfelelő pillanat volt arra, hogy felhozza

Irene nevét. Ezért csak annyit válaszoltam Timnek:

– Várjuk ki a végét.

– Ti, civilek aztán tudtok élni – felelte Tim.

Jack nagyapát és a többieket a dzsungel szélénél temettük el, szemben a keleti veranda most üresen tátongó helyével, ahol a régi szép időkben oly gyakran köszöntöttük a hajnalt, hatalmas reggelikkel. Bibliát nem találtunk sehol.

Mielőtt visszaindultam volna, hogy az utolsó napomat Julie-val töltsem, egy végső pillantást vetettem a házra, ahol kisfiúkoromban bújócskáztam, ifjoncként mindig álmodoztam, ahová bujkáló szeretőként megtértem, és ahol mint megállapodott nős ember és apa, letelepedtem.

A gyerekszoba szinte a ház végébe vezető főfolyosónak majdnem a legvégén volt, és itt robbant fel a bomba. A félelmetes zűrzavar teljesen lebénított. A hálószobák, a fürdőszobák, a raktárhelyiségek, a konyha és a kamrák mind eltűntek, de nem egészen, hanem valahogy úgy, mintha egy hatalmas ököl összezúzta volna őket. Az elszenesedett, nedves fa bűzétől majdnem újból elhánytam magam. Földbe gyökerezett lábbal álltam ott, és csak bámultam a vékony füstcsíkokat, a víztócsákat, ezt az egész világot, ami összeomlott. A Gyengélkedő eltűnt. Egyszerűen csak megszűnt létezni; semmi, egyetlen parányi faszilánk vagy egy darabka vakolat sem maradt belőle, ami arra a születésnapra emlékeztethetett volna, amikor mama ébresztett fel, Julie is eljött a partira, mi meg Timmel összeverekedtünk.

Mintha csak az ellenségnek akarna fityiszt mutatni, az első emeleti gyerekszoba még mindig ott lógott a semmiben, mögötte a szürke reggeli éggel, a gyerekek képei még mindig ott díszelegtek a rózsamintás tapétán, a könyvespolcon az egyik sor gyerekkönyv még

ott állt érintetlenül. A szoba első fele azonban teljesen leszakadt, így az az érzésem támadt, mintha csak egy olyan méregdrága babaházba kukucskálnék be, amelyiknek az egyik falát teljesen fel lehet nyitni, hogy ezáltal a kíváncsiskodók bepillanthassanak a ház minden zugába, akárcsak az a vigyorgó játék mackó, amely valamiképp megkapaszkodott a félig levegőben lógó, feltépett parketta szélén. A gyermekszoba melletti fürdőszobát is elvitte a légnyomás, a padlója eltűnt, de a régimódi WC-csészét még most is odatartotta a vakolathoz a szennyvízelvezető cső.

Semmi sem maradt az alatta lévő konyhából – ahol partik idején inasok tucatjai álltak sorban, hogy tálcáikon kihordják a csupán Dexteréknél felszolgált és egész Szingapúrban híressé vált ételeket, és ahova én néha titokban leosontam, hogy kikunyeráljak egy extra szelet tortát a szakácstól.

A tűz átterjedt a ház elülső részére is, de ott kisebb kárt okozott, és az acélkeménységű falak, melyekről Jack nagyapa annak idején megjósolta, hogy száz évig is állni fognak, büszkén magasodtak; a rájuk ragadt mocsok harci sérülésnek tetszett csupán. A tető faszerkezetét mardosó lángnyelvek némelyike elérte a ház főbejárat felőli oldalát is, de a kétfelé ágazó főlépcső és a nyugati verandára vezető melléklépcsők még mindig álltak. A ház oldalában húzódó lépcsők rozzantak voltak ugyan, mégis sikerült felmásznom a lépcsőfordulóig. A bálterem fölötti és a közvetlen mögötti néhány további szoba, beleértve a Párlakot is, csak kisebb sérüléseket szenvedett.

A ház többi része azonban szörnyű látvány nyújtott. Fejben elkezdtem fogalmazni a papának küldendő táviratot. Képtelenségnek tűnt, hogy valamiképp enyhíteni lehessen a csapás erejét egy ilyen rövid értesítésben. És a Tanamerával mi lesz? Vajon megengedi-e a háborús cenzúra, hogy beszámoljak neki a károkról?

Valamiféle kódolt üzenetet kellene kitalálnom. De milyen szavakat használjak? Jack papát porig sújtanák a hírek. Neki a Tanamera egy életstílust jelentett. A Tanamera és az apja egyet jelentettek neki a brit birodalommal, amely valóban hatalmas, ereje teljében lévő birodalomnak számított, amikor ez a ház megépült. Évekkel ezelőtt Paul tréfásan azt mondta: „Azt hiszem, Jack papának a Tanamera a birodalom közepe." És ez a megjegyzés magában hordozta az igazság csíráját. Ameddig a Tanamera állt és virágzott, addig a brit birodalomnak sem eshetett baja. De Jack papa arra okított engem, hogy változnak az idők, és ahogy most a füstölgő romok között botorkáltam, és azt néztem, ahogy a tűzoltók a még parázsló fadarabokat egy nagy halomba hordják össze a ház közepén, azon tűnődtem, hogy az én apám, aki annyira imádta Szingapúrt, vajon most nem e változás szimbólumának tekintené-e ezt a katasztrófát.

30

Julie elutazása napján korán ébredtem. Már a dátumtól is a hideg futkározott az ember hátán – február 13., péntek.

Az előző napot visszavonultan töltöttük, hisz Jack nagyapa elvesztése miatt érzett szomorúságunk beárnyékolta; és mégis, a minket körülvevő szörnyű káosz segített benne, hogy gyászunkat megfelelő perspektívába helyezze, hiszen még a halálban is lehet valami jót találni. Hol az az idős ember, aki nem a fájdalommentes és hirtelen halált választaná inkább, mint a kiszolgáltatottságot egy aljas és kegyetlen hódító szeszélyeinek kitéve? Arról nem is beszélve, hogy Jack nagyapa az otthonában halt meg, amit ő épített. Amikor az ember túljutott a megrázkódtatáson, be kellett látnia, hogy szegény jobban járt, mint sokan mások.

Ma reggelig még reménykedtem, hogy csoda történik, hogy az utolsó pillanatban a sziget sorsa jobbra fordul, hogy segítséget kapunk valahonnan, ahogy a vadnyugati filmekben szokás, amikor hőseink legszorultabb helyzetében megérkezik a felmentő lovas sereg. Most már azonban semmi remény nem volt. A japánok csak meneteltek előre feltartóztathatatlanul, akár a hangyák hadserege.

Az egykor oly gyönyörű város úgy nézett ki, mintha egy részeg mulatozást követően monumentális másnaposság kínjai gyötörnék. A víz sugárban ömlött a sérült fővezetékekből, részeg katonák tántorogtak az utcákon, és az ember cipője alatt lépten-nyomon üvegcserepek csikordultak meg.

Ahogy a szétroncsolt épületekben még mindig pislákoló tüzekből felszálló kékesszürke füstoszlopokat néztük, a mellékutcákat olykor mégis néhány pillanatnyi csönd ülte meg ezen

a varázslatos reggelen, amelyhez hasonlót csakis a trópusokon élhet meg az ember. De akik most kábán előbújtak megfeketedett odúikból, mint nyulak az üregeikből, azokra mázsás súllyal zuhant rá a terhes jelen, és azonnal szertefoszlott a béke illúziója.

Végigmentem az Orchard úton, hátha valahol kapok tejet, de ez reménytelen vállalkozásnak bizonyult. Viszont sikerült legalább egy reggeli újsághoz jutnom, ami mostanra mindössze a kormány egyoldalas, már harmadszorra kiadott közleményéből állt, s amelyből jó néhány példányt a légóállomásra is kézbesítettek. A főcímben ez állt: „A japánok óriási veszteségeket szenvedtek Szingapúrban." Micsoda szánalmas, ócska hazugság. A cikket, amely mindössze öt bekezdésből állt, brit és amerikai újságokból vett idézetekből rakták össze. Az újság többi részét valószínűleg egy idióta szerkesztette Szingapúrtól sok ezer kilométerre. Miközben a városban öldöklő harc dúl, s már csak napok kérdése, hogy mikor kapitulálunk, a kormány semmi mással nem tudja buzdítani a bekerített lakosságot, csak a címfej alá biggyesztett ilyen és hasonló lózungokkal: „Szingapúr nem eshet el! Szingapúr állni fogja a sarat!"

Helyi hírek gyakorlatilag nem voltak benne. Helyette hosszasan tárgyalták a Nehru és Csang Kai-sek közötti találkozót – mintha ez bárkit érdekelt volna! –, míg egy másik tudósítás arról szólt, hogy az amerikaiak hosszú távú terveket szőnek egy kétmillió főt számláló légierő felállításáról.

Bill Jackson intett felém, majd oda is jött hozzám. Ő is épp tejet próbált szerezni a légós csapatának.

– Ha Stenton Thomas és a haverjai mindössze ennyit bírnak csak tenni a harci szellem fokozásáért, akkor megérdemeljük a vereséget.

Mielőtt visszamentem volna, két helyre kellett benéznem: az irodába és a YMGA-be, ahol naponta kétszer kellett jelentkeznem.

Az irodában átnéztem néhány érdektelen levelet. Az egyikben arra hívták fel a figyelmemet, hogy nem fizettem elő a Tanglinba; egy másikban a következő szépségverseny döntnökei közé invitáltak. A levélköteg alján egy vékonyka, világoskék boríték bújt meg. Távirat volt, de tudtam, hogy Londonból nem jöhetett, mert Jack papa üzenetei mindig katonai csatornákon érkeztek.

Már nem is emlékeztem rá, mikor kaptam Natasától vagy Irene-ről utoljára levelet New Yorkból, bár én megpróbáltam kapcsolatba lépni velük egy Jack papának küldött és gondosan álcázott „hivatalos távirat" formájában, mert be akartam számolni Natasának Bonnard-ról. Nagyon kellett ügyelnem rá, hogy a táviratnak hivatalos legyen a hangzása, és ez némi időbe telt, de végül a következőket írtam: „Kérem értesítem New York-i irodánkat, hogy svájci összekötőnk légitámadás során életét vesztette."

Biztosra vettem, hogy Jack papa kitalálja, ki is a mi „svájci összekötőnk". Mivel New Yorkban nincs irodánk, nyilván rájött, hogy az üzenet a családnak szól.

Mostanáig senki sem reagált rá Amerikából. Az asztalomon heverő levél közönséges, civil személy által feladott Western Union-távirat volt.

Feltéptem. Irene-től jött. Nagyon ügyesen fogalmazott, mert sok mindent megtudhattam belőle:

VELEM EGYUTT MINDENKI SZERETTEL OLEL ES IMADKOZIK ERTED STOP NATASA MEGKAPTA AZ UZENETET STOP IRIGYEL MERT TERHES VAGYOK O MEG NEM SZERETETTEL IRENE

Lehet, hogy miután megkapta a hírt Bonnard-ról, Nasi úgy döntött, elveteti a gyereket?

A YMCA-ben azt az utasítást kaptam, hogy pénteken ebéd előtt ismét jelentkezzem be, és akkor megkapom a bevonulási parancsot.

– Maradjon köztünk, öregem – mondta Chalfont –, de lefogadom, hogy legkésőbb vasárnap tájékán elkezdünk tárgyalni a kapitulációról. Végre Churchill is megértette, hogy semmi értelme a további ellenállásnak.

Azt a parancsot kaptam, hogy szombaton este tíz órakor jelenjek meg a YMCA-ben, és majd onnan visznek a találkozóra. Minden nélkül, csak a rajtam lévő ruhában kellett bevonulnom. Még egy karórát vagy egy tollat sem vihettem magammal.

– A helyszínen vár magára minden, amire szüksége lehet – mondta Chalfont. – Nemcsak az egyenruháját, hanem a fegyvereit meg egy karórát is – mindent, ami csak kell, ott kapja majd meg a végső találkozón.

– Hol? – kérdeztem naivan.

– Egy tengeralattjárón, nem messze a Keppel kikötő torkolatától. Az majd kiteszi magát a keleti part mentén valahol. És ha esetleg már nem találkoznánk… sok szerencsét.

Gyomorszorító érzés kerülgetett, olyasmi, ami a szakadék szélén fogja el az embert. Fogalmam se volt róla, hová kell majd mennem, és mi lesz a dolgom. Halálfélelmem volt – de nem a *valóságos* jövő miatt; az ismeretlentől voltam berezelve, mint a beteg, akit az ápolónő épp a műtő felé tol egy vadidegen kórház fertőtlenítőszagú, kongó folyosóján. Ott az ember szíve azért ver hevesebben, mert pontosan tudja, amint betolták azon az ajtón, nincs többé a saját kezében a sorsa. Elegendő, ha az az idegen, aki onnantól a sorsunk irányítója, csak egyetlen rossz mozdulatot tesz, vagy egyetlen hibás döntést hoz – és az életünknek ott és akkor szempillantás alatt vége.

– Pontos leszek – ígértem Chalfontnak.

A hazaúton végig a búcsúzkodástól féltem a legjobban, és megkönnyebbültem, amikor az oszlopos bejárat előtt észrevettem Paul autóját.

– Azért jöttem, hogy elbúcsúzzam a kis húgomtól – mondta, majd még hozzátette: – Mindketten jó nyomottak vagytok.

– Már a dátumtól is feláll az ember hátán a szőr.

Eleinte Julie mindenáron el akart búcsúzni az apjától, de Paul lebeszélte róla.

– Hadd higgye csak, hogy az Alexandrában vagy, amíg el nem mentél. Majd aztán én beadom neki, hogy téged mint katonai kötelékben szolgáló nővért, parancsra evakuáltak, minden előzetes figyelmeztetés nélkül, így talán sikerül megkímélnem azt, ami a megtépázott büszkeségéből még megmaradt.

– Mit akarsz ezzel mondani? – kérdezte Julie.

– Kai-sek meglépett – felelte Paul váratlanul. Állítólag látták, amint néhány más kínai fiatalember társaságában vízre száll. Ugyan miért is ne próbálnának elszökni? – Persze mint családtagnak – tette hozzá még Paul, tőle szokatlanul kissé sértődötten –, a szándékáról értesítenie illett volna apámat.

Mielőtt Paul elment, volt még egy érdekes megjegyzése.

– Van itt még valami – mondta mintegy mellékesen, miközben egy Tiger sört vett ki magának megcsappant készletemből. – Mélyen tisztelt atyám kissé furán viselkedik az utóbbi időben. Ha nem tudnám róla, hogy szenvedélyes pénzcsináló, azt mondanám, hogy megkísértette a kommunista eszme.

– Ez viccnek is rossz! – nevetett fel hangosan Julie. Én azonban nem nevettem, mert pontosan tudtam, Paulnak mi lesz a következő mondata.

– Én pedig komolyan beszélek – ismételte Paul. – Az utóbbi

időben különös módon többször is nyoma veszett, így hát felfogadtam valakit, hogy kövesse.

– Figyelteted a saját apádat?! – kiáltott fel Julie.

– Igen – felelte Paul határozottan, majd odafordult hozzám: – Ismered Loi Teket?

Hát nem furcsa, hogy ez a név folyton felbukkan? Ő az, akiről a dandi is faggatott engem, s akinek Tim is megemlítette a nevét, a Maláj Kommunista Párt titokzatos, sötét és befolyásos vezetője.

– Nos, szerintem apám ismeri – mondta Paul.– Mert többször is megfordult titokban az MKP székhelyén, és apám nem az az ember, aki *bárhová* is hajlandó elmenni, ha nem a főnök fogadja.

Már a nyelvemen volt, hogy elmondjam neki Chalfont gyanúját, de meggondoltam magam. Nyilván egyszerű magyarázata van Szung viselkedésének: talán megpróbálja megvédeni a pénzügyi birodalmát, bár be kellett látnom, elképzelésem sincs róla, miképpen. Abban azonban biztos voltam, hogy az öreg sosem volt kommunista, és nem is lesz.

– Hát jó – sóhajtotta Julie –, miután elmentem, mondd meg apának, hogy ölelem.

Ránéztem az órámra, mert ahhoz, hogy elérjük a hajót, és hogy Julie előtte még elbúcsúzhasson a főnővértől és a betegeitől az Alexandrában, amihez ragaszkodott, el kellett indulnunk.

– Ne vesztegessétek sokáig az időt a kórházban – figyelmeztetett Paul. – A Maláj Ezred egyelőre még foggal-körömmel tartja magát a Pasir Panjang-i hegyekben, de már nem bírják sokáig, és akkor a japcsik egyenesen az Alexandra felé veszik majd az irányt.

– Hetek óta ápolom azokat a sebesülteket – felelte Julie dacosan. – Gyáva féregnek érezném magam, ha úgy mennék el, hogy még el sem búcsúzom tőlük. Ezt csak a főnővér értheti.

– Mi az, amit csak a főnővér érthet? – kérdezte Paul.

Julie kissé zavartan elfordult.

– Á, semmi. Csak vele mindig mindent megbeszéltem.

Paul elment. Julie elbúcsúzott Litől, akinek őszinte szomorúság ült ki az arcára.

– És most, szépséges Julie-m, itt az idő, hogy mi ketten elbúcsúzzunk – mondtam neki, amikor egyedül maradtunk. – Közönség előtt nem tudok szép hosszú búcsúbeszédeket mondani. Légy bátor, drágám!

Julie nem sírt. Azt hiszem, egyikünk sem fogta fel teljesen, hogy közös életünk legfontosabb periódusa rövidesen véget ér, és hogy ilyen csodában többet nem lesz részünk, bármit hozzon is a jövő.

Ott álltunk a Kadétház lépcsőjénél a régimódi hallban, a nyitott ajtón át odalátszott az étkező, közepén az asztallal, a keményfa székekkel és a matracokkal, amelyek összetákolt búvóhelyként még mindig ott éktelenkedtek a szobában, és én magamhoz szorítottam Julie-t, s ujjaimmal végigsimítottam ébenfekete haján.

– Igazi otthonra találtunk itt – mondtam. – Sehol sem fogjuk jobban érezni magunkat, bárhova vet is majd a sors, amikor ennek itt vége lesz.

– Vigyázz magadra, Johnnie, drágám – felelte. – Szinte el sem hiszem, hogy tényleg elmegyek.

– Meglátod, elrepül az a néhány hónap. – Persze tudtam, hogy nem így lesz. – És akkor majd…

– Ne mondj, ne ígérj semmit, Johnnie! Csak még egyszer csókolj meg, mielőtt beszállunk az autóba.

Leplezetlen kétségbeeséssel csüggött rajtam, szótlanul és könnytelenül, mindaddig, amíg gyengéden eltoltam magámtól. Ott állt előttem, s én a vállára tettem a kezem, odahajoltam hozzá, és könnyedén megcsókoltam.

– Még hosszú út vár ránk az Alexandráig és utána még a kikötőig. Isten áldjon, Julie, és tartson meg nekem épségben.

– Remélem, hogy így lesz. – Még most sem sírt. A Morris szűk hátsó ülésére raktam az egyetlen bőröndöt, amit magával vihetett, és elindultunk az Alexandra felé. Egyre idegesebb lettem, mert a kórházhoz csak kerülő úton lehetett eljutni, és ez ugyan nagyjából útba esett a kikötő felé menet, de a forgalmi torlódások várakozásomnak megfelelően szörnyűek voltak. A katonai járműveken kívül kínaiak és indiaiak igyekeztek hosszan kígyózó sorokban a keleti part irányába, feltehetőleg azért, hogy elkerüljék a bombázásokat. Mintha csak újra meg újra lepergették volna a szemünk előtt mindazokat a háború elején készült, érzelgős filmhíradókat, amelyek a németek elől menekülő francia polgári lakosság áradatát mutatták. Ráncos, idős emberek tántorogtak borzalmas súlyú terhek alatt, ágyakat, ágyneműt, lábasokat és fazekakat cipeltek. A nyomukban élelmiszerrel megrakott zsákokat hordó nők jöttek, talán a család rizskészletét vitték. A gyerekeket is megpakolták. Egy összetöpörödött nagymama, akit egy riksa rúdjai közé állítottak, egyszerűen képtelen volt elmozdítani a kocsit az autóm útjából. Ki kellett szállnom, hogy segítsek neki. A Memorial Színház közelében egy családot láttam, valahogy szereztek egy üres koporsót – ezt rakták meg és cipelték most közös erőfeszítéssel a rézfogantyúinál fogva.

Majdnem egy órába telt, mire a kórházhoz értünk, nem sokkal délután kettő előtt. Miután Julie-t kiraktam a főbejáratnál, úgy döntöttem, hogy a hátsó kapunál várom meg.

– Nehogy esetleg valamelyik katonaorvos rekvirálja az autómat – magyaráztam Julie-nak. – Idekinn megvárlak. Kiálts ide, ha végeztél, és akkor odakanyarodom érted. – Alig száz méterre voltam a főbejárattól.

A malájföldi őserdőkben honos egyik óriásfa árnyékában parkoltam le a Morrist, leültem a terebélyes ágak alá, és hol az órámra, hol a főbejáratra pillantgattam. Az egyetlen aggályom az volt, hogy Julie esetleg lekési a hajót a nagy forgalom miatt. Tudtam, hogy Pasir Panjang, ahol a harcok dúltak, elég messze esik innen, és abban is biztos voltam, hogy a kórházat azonnal kiürítik, ha a helyzet veszélyesre fordul. De a közlekedési káosz pokoli volt.

Már majdnem elbóbiskoltam, amikor egy velőtrázó sikoly hirtelen minden figyelmemet lekötötte. Egy sántikáló indiai jagger közeledett futva felém, alig kapott levegőt, és közben rémülten azt kiabálta:

– Japcsik, tuan! Jönnek! Már itt lenni!

– Hol?

– Nem tudni, tuan.

Az ösztönöm azt súgta, hogy hagyjam ott az autót, ahol van – és mint később kiderült, mindketten, Julie is, én is ennek köszönhettük az életünket. Kiugrottam a kocsiból, és azt a száz métert a főbejáratig rekordidő alatt futottam le, aztán berontottam a nagy kórterembe.

– Julie! – kiáltottam. A főnővérrel beszélt éppen, aki ellenkezni próbált, és intett a kezével, hogy menjek ki, de én félrelöktem, és csak azt kiabáltam: – Jönnek a japánok!

Az ajtó felé rángattam Julie-t, és kirontottam vele az előtérbe, de amint ki akartam rohanni a főbejáraton, japán kiáltásokra lettem figyelmes. Felrohantam a lépcsőn, magammal ráncigáltam Julie-t is, és odakiáltottam neki:

– Az isten szerelmére, gyere már! Ha itt találnak minket, két civilt, azonnal megölnek!

Furamód a hirtelen jött szörnyű veszélytől teljesen elfelejtettem, hogy hol vagyok. Éppen úgy tettem, ahogy

megtanítottak rá a többhetes kiképzés alatt. Lélekben már nem az Alexandrában voltam, hanem a YMCA-ben Scots őrmesterrel, aki így kiált: „Gyorsabban, uram! Ha meggyünnek a japcsik, nem lesz idő a vacakolásra!”

– El kell bújnunk! – Közben felértünk a lépcső tetejére. Kintről egyre erősödő japán kiáltozást hallottam. Odaütött puskatus vagy lábak dobogása hallatszott a betonon. Kétségbeesetten néztem körül. Öt másodpercem volt rá, hogy eldöntsem, hová az ördögbe rejtőzzünk el ebben a kórházban, ahonnan az égvilágon mindent elvittek, amire nem volt égető szükség – se egy paraván, se egy dívány, semmi sem maradt, ami akár a legszerényebb búvóhelyet nyújthatta volna.

Hirtelen eszembe jutott az első emeleti lépcsőfordulóból nyíló parányi szekrény, ahová múltkor a nővér bújtatott engem a katonai szemle idején. Szó nélkül odarángattam Julie-t. A kis szekrénykének egy szinte alig észrevehető, elhúzható ajtaja volt. Félrehúztam, és betuszkoltam Julie-t. Épp csak annyi hely maradt, hogy valahogy én is bepréselődjek. Az ajtó egyik repedésén át jól kiláttam a földszinti kórteremre, ahol annak idején Julie-t is meglestem. Ha itt ki tudjuk várni, amíg a japánok továbbállnak, akkor talán valahogy le tudunk majd mászni az épület hátulsó részén a tűzlétrán, aztán futás az autóhoz.

Tíz másodpercen belül dőlt rólunk a verejték. Csak annyi fény volt, ami a repedésen át beszűrődött a szekrénybe. Kikukucskálva láttam, amint egy brit tiszt sürgetően mond valamit a betegszállítóknak és a nővéreknek. Hallottam, ahogy valaki kettészakít egy lepedőt, hogy fehér zászlót csináljon belőle. A kórház elszánta magát a megadásra, mi mást tehettek volna ebben a helyzetben. Egy fiatal tiszt felkapta a rögtönzött zászlót, és elindult vele kifelé.

Néhány másodpercig tökéletes némaság, vészjósló, halálos csend honolt. Odakint most japán vezényszavak harsantak, amelyekbe váratlanul egy velőtrázó sikoly hasított. A sikoly még el sem ült, amikor előreszegezett szuronnyal vagy fél tucat japán rontott be az alattunk lévő kórterembe. A testtartásuk olyan volt, akár a támadni készülő, ugrásra kész vadállaté, a puskájuk hegyén ágaskodó szuronyt mereven maguk elé tartották. Egy pillanatra megálltak, mint a vad, amikor kiszemeli a zsákmányt. A kezemet Julie szájára szorítottam, nehogy felsikoltson, és valahogy sikerült megfordítanom a szűk helyen, abban reménykedve, hogy legalább a látványt megtakaríthatom neki. Én viszont jól láttam a résen át, ahogy a rangidős brit tiszt és két másik katona előrelép. Az egyik tisztelgett, a másik a vöröskeresztes jelvényére mutatott. A japánok állati üvöltéssel, vadul gesztikulálva a kórterem túlsó végébe taszigálták őket.

A résen át nem láttam az összes beteget, de annyit ki tudtam venni, hogy az egyikük felül az ágyában, valamit nyöszörög, hogy mit, nem hallottam, mintha tiltakozni akarna. Az egyik japán katona sarkon fordult, és minden sietség nélkül, mintha csak egy némafilm kockái peregnének a szemem előtt, odalépett, a puskáját megfogta a csövénél, és a puskatussal akkorát vágott a beteg fejére, hogy annak szétnyílt a koponyája. A férfi teste a padlóra nyekkent, de a takaró alatt valami a lábát még mindig az ágyhoz kötötte. Sugárban ömlött a vére. Az egyik brit tiszt, akit az imént a kórterem túlsó sarkába tereltek, most előreugrott, és kiáltott valamit. Ettől aztán elszabadult a pokol.

Julie nem látott semmit, de ő is hallotta a rémült sikoltozást. Magamhoz szorítottam, a fejét lenyomtam a mellemre, nehogy odalent meghallják feltörő zokogását. Legszívesebben én is eltakartam volna a szemem, de moccanni se bírtam. Az arcom a

réshez préselődött, és képtelen voltam elfordítani. A rangidős tisztnek, aki az imént megpróbált protestálni, kétszer egymás után szuronyt döftek a torkába. Ahogy a két másik brit tiszt is a földre rogyott, a japánok szinte ördögi kéjjel döfködték őket. Most három ápoló rohant be, hogy a segítségükre siessen. A japánok azonnal rájuk rontottak. Az egyik felüvöltött, és a földre zuhant, és láttam, ahogy az egyik japán katona rálép az arcára, s közben megpróbálja kirángatni a testébe szúrt szuronyt.

Azt hittem, ennyivel talán megelégszenek. De a japánok ekkor a puskájukat lóbálva kiparancsolták a betegeket az ágyukból, s közben vadul lökdösték őket, és torkuk szakadtából üvöltöztek velük. A földön fekvő tetemekből patakozott a vér. A betegek közül sokan operációra vártak, és képtelenek voltak felkelni az ágyukból. Aki mozdulni tudott, lekászálódott az ágyáról; akadt, akinek fejsérülése volt, mások meg a félelemtől valószínűleg meg sem érezték az iszonyú fájdalmat, ahogy ráálltak a törött lábukra. Kiterelték őket a szobából. Aki nem elég gyorsan kelt fel, azt ott, a matracon ledöfték. Az egész nem tartott tovább néhány percnél.

Mindig úgy képzeltem, a szuronnyal rohamra vezényelt katonákat talán a gyűlölet hajtja, de bizonyosan nem az élvezet. Most azonban, ahogy elnéztem a mindent elborító vért a padlón, a függönyökön, a matracokon éktelenkedő bíborvörös foltokat, meg kellett értenem, hogy ezek a japán katonák teljes transzban öltek, hogy élvezettel döfték szuronyaikat a védtelen emberekbe, és személyes bosszú fűtötte őket, ahogy kéjesen megforgatták áldozataik húsában a hideg vasat, mielőtt kihúzták volna a még vonagló tetemből.

Éppoly váratlanul, ahogy elkezdődött, véget ért a mészárlás. Miközben Julie teste a zokogástól meg-megvonaglott, én meg csitítgatni próbáltam, a kert felől három sípszó hallatszott. Csak

egyetlen japán katona maradt a kórteremben, de ő is csupán addig a pár pillanatig, amíg letörülte a szuronyáról a rátapadt vért az egyik halott pizsamájával, azután ő is kirohant az udvarra. A többiek hátra se pillantva elindultak a kijárat felé, és nekem csak akkor kezdett derengeni, hogy ezeket a japánokat nem is a kórház megtámadására küldték ide – egy általános támadáshoz amúgy sem lettek volna elegen –, hanem valószínűleg csak véletlenül vetődtek ide. Ugyanolyan gyorsan özönlöttek most ki a kórteremből, mint ahogy pár perce megrohanták, s nem maradt utánuk más, csak a holtak, a haldoklók – és a halálhörgés. Néhány pillanatig még vártam, aztán szívdobogva félrehúztam a szekrényajtót, és körbefüleltem. Nem volt sehol egy lélek sem a lépcsőfordulón. Köröskörül néma csönd.

– Maradj itt! – súgtam oda Julie-nak. – Bármit csinálhatsz, csak a résen ne nézz ki. – Óvatosan elindultam fölfelé a lépcsőn, s közben éreztem, ahogy a ruhámban belül folyik az izzadság, meg le a homlokomon, bele a szemembe. Tudtam, hogy fölöttünk már nincsenek kórtermek, csak a nővérek szobái és a raktárhelyiségek. A központi fogadócsarnokba levezető lépcsősor mindkét oldalán nagy ablakok voltak. Óvatosan kikukucskáltam az egyiken, és láttam, hogy odalent az udvaron felsorakozik egy rajnyi japán katona, torokhangú ordítozást, alighanem parancsszavakat hallottam, végül egy rövid kurjantást, és rájöttem, hogy nyilván egy őrt állítottak a főbejárat elé.

Lábujjhegyen átmentem a lépcsőpihenő túlsó oldalára, és a dupla ablakon keresztül kinéztem a kórház hátsó traktusára. A gondosan nyírt, itt-ott virágzó fákkal és trópusi tejelőcserjékkel díszített, pálmafákkal szegélyezett gyepen sehol egy lélek. Közvetlenül a hátsó ablak mellett ott volt a tűzlétra. Ha ki tudnánk mászni az ablakon és aztán a tűzlétrán le a kertbe, akkor lehet, hogy el tudnánk jutni a hátsó kapuig, hiszen a főbejáratnál álló őr szeme

elől eltakarna bennünket az épület.

Nagy nehezen kivonszoltam valahogy Julie-t a lépcsőfordulóra, de ott megtorpantunk, mert mindketten hevesen öklendezni kezdtünk. De nem számított: a zajt, amit csaptunk, elnyomta a haldoklók hörgése. Tudtam, hogy Julie-t borzalmas lelkiismeret-furdalás gyötri, amiért nem maradt ott a betegeivel, hogy együtt haljon meg velük.

– Ne izgasd magad – súgtam oda neki –, a nőket egy ujjal se bántották. – A félelmemet, hogy vajon milyen sors várhat azokra az ápolónőkre, akiket elvittek a kórházból, már nem osztottam meg vele.

– Szegény betegeim – mondta szipogva. – Ó, Johnnie, hogy tehetnek egymással ilyet az emberek?

– Nyugodj meg, drágám. – Megpróbáltam letörölgetni a ruháját. – Most már tudod, miért akarom, hogy elmenj. De nincs vesztegetni való időnk. Lehet, hogy visszajönnek, és a főbejáratnál őr áll.

Nem kellett mást tennem, csak kilökni az ablakot és aztán kimászni a tűzlétrához vezető vaspárkányra. Ez a párkány hátul végigfutott az épület teljes hosszában, hogy tűz esetén bármelyik ablaktól el lehessen jutni a menekülést nyújtó létrához.

Minden ment is volna simán – ha nincs beragadva az ablak. Hiába húztam, nyomtam, annyira be volt sülve, hogy mozdítani se bírtam. Az üveget nem törhettem be, mert az nagy csörömpöléssel járt volna.

A lejtős tetőn, szinte közvetlenül az ablak fölött egy kerek tetőablak volt. Odacipeltem alá egy padot, ami rendes körülmények között a várakozó látogatóknak volt odatéve. Arra álltam rá, és onnan már erőlködés nélkül ki tudtam nyitni a tetőablakot. A szűk nyíláson majd csak egyenként mászhatunk ki, de előbb

felhúzódzkodtam, hogy kikukkantsak. Nyoma sem volt senkinek, és úgy száz méterre már idelátszott a hátsó kapu. Ha állítottak is ide őrt, az nyilván elsétált a másik irányba. Minél többet gondolkodtam a dolgon, annál erősebb lett a meggyőződésem, hogy az iménti japán katonák egy előőrs tagjai lehettek, akik eltévedtek, és csak véletlenül vetődtek ide a kórházhoz, ahol aztán pánikba estek, azt gondolván, valaki csapdába akarja csalni őket.

A tetőablaktól enyhe lejtőn lehetett leereszkedni az alig több mint egy méterre húzódó vaspárkányig. Úgy tűnt, igen könnyű lesz majd lemásznunk, de először nekem kellett kijutnom, hogy segíthessek Julie-nak kikecmeregni az ablakon. Ki is másztam, és az egyik kezemmel kapaszkodva, a másikkal félig már ki is segítettem Julie-t.

– Most húzd fel magad – suttogtam. – A kezednél fogva tartalak, amíg el nem éred a párkányt.

Julie már félig kinn is volt, én pedig leereszkedtem a majd egy méter széles párkányra, amelyen kényelmesen megvethettem a lábam. Felnyújtott karral vártam. Ahogy Julie kibújt az ablakon, előbb jó irányba kellett fordítania a lábát, hogy le tudjon ereszkedni a párkányra, amíg én a derekánál fogva segítem. Már majdnem leért a lába, amikor az egyik cipője leesett.

Épp fejen talált. Elveszítettem az egyensúlyomat, és hiába próbáltam elkapni a tűzlétra korlátját, átbuktam a vaspárkányon, és egyenesen a számomra mindeddig láthatatlan japán őrszem fejére zuhantam.

Életem összes fohászát valószínűleg ott és abban a töredékmásodpercben hallgathatta meg az ég, mialatt lefelé zuhantam, mert bár nekem fogalmam se volt róla, hogy egy őrszem áll odalenn, ő sem sejtette, hogy a feje fölött valaki van a tetőn, mert nézett ő minden irányba, csak épp fölfelé nem. Lábbal rázuhantam a

fejére, és ahogy elvágódott, puskája kiesett a kezéből, és a lallangra pottyant. Feltörni készülő jajkiáltása egybeolvadt a kórterem felől érkező nyögésekkel, de az ujjaimat máris a torkára tapasztottam.

Megint olyan érzésem volt, mintha a YMCA-ben lennék. („Mindig a gigáját vegye kezelésbe, uram!”) Az ott tanultaktól ösztönössé vált minden mozdulatom, és minden idegszálam az önvédelemre összpontosított. Csak egyetlen probléma volt: az elmélet és a gyakorlat kissé különbözött egymástól. Azt hiszem, mindenki – torreádortól az autóversenyzőig – szembetalálkozik egyszer az életében a valóság első, rémisztő pillanatával, amikor már nincs, aki közbeszóljon, hogy „Nem rossz, uram! Legközelebb még jobb lesz!”.

Abban a pillanatban, ahogy a torkára szorítottam az ujjaimat, elméletileg azonnal meg kellett volna tudnom ölni szinte minden erőlködés nélkül ezt a katonát. De arra senki sem készített fel, hogy az izzadságtól csúszik majd a kezem, és hogy az ellenség nyaka nem lesz csupasz, hanem egy kendőcske lesz köréje kötve.

Tudtam, hogy nem fogom sokáig bírni. A khaki egyenruhás alak előbb elkábult, most meg vonaglani kezdett, és csizmás lábával rugdosott. Mindenáron meg kellett akadályoznom, hogy elkezdjen japánul ordibálni. Megpróbáltam még erősebben szorítani a torkát. Odakiáltottam Julie-nak:

– Ugorj! Aztán csússz le, és kapd föl a puskáját!

A kórházból kiszűrődő kísérteties hörgés elnyomta az általunk okozott zajt, de tisztában voltam vele, hogy egyetlen japán szó – és végünk. Úgy éreztem, vesztésre állok a japánnal. A torkára tapadó ujjaim ugyan nem engedték kiabálni, de miközben Julie lehuppant mellém a földre, a japán elkezdte magát vadul ide-oda dobálni, és szabadulni próbált. Julie most felkapta a japán puskáját, és olyan mozdulatot tett, mintha oda akarná nyújtani nekem. Én azonban

nem mertem elengedni a katona nyakát. Arról pedig szó se lehetett, hogy lelőjük, még ha Julie tudott volna is bánni a puskával.

– Neked kell megtenni, Julie – mondtam teljesen kifulladva, és csak szorongattam tovább kétségbeesetten a katona nyakát. – Vágj bele a puskatussal az arcába! Az arcába. – Julie a rémülettől elbizonytalanodott. Valahogy a hátára fordítottam a japánt, és odakiáltottam Julie-nak: – Most! Most! Mielőtt még feláll. Gyerünk, Julie! Fogd meg a puskát! Verd be a pofáját!

Julie, mint valami árnyék, állt ott előttem, az egész jelenet másodpercekig tartott csupán. Láttam, hogy felemeli a nehéz puskát a földről, aztán a csövénél fogva megragadja a fegyvert.

– Most! – kiáltottam, és erőm végső tartalékait összeszedve lefogtam a japánt, és láttam, ahogy a szemében megcsillan a félelem. És akkor Julie lesújtott, újra meg újra, mialatt én tartottam a szerencsétlent, aki összevissza kapálózott és rugdalózott a lábaival, de én szinte nem is éreztem a rúgásait. Julie pedig csak ütötte, és közben nyögött és zihált, én pedig tudtam, hogy minden egyes ütés újabb igazságtétel a betegeiért. Nem mertem elengedni a katona torkát. Hörögve megpróbált levegőt venni, de a szájából kibuggyanó sötét színű, már-már fekete vér úgy habzott, mint a Tiger sör, és elárasztotta az egész arcát. Lassan abbamaradt a kapálózás is, és tudtam, hogy mi győztünk.

Valahogy levettem a torkáról görcsbe rándult, kivörösödött, merev ujjaimat. A lallangban megtörültem a kezem, és rekedten odasúgtam Julie-nak:

– Az autóhoz – futás!

Elkezdett futni, de szinte azonnal ájultan összerogyott. Felvettem a vállamra, és valahogy eljutottam az autóig. Sosem fogom megtudni, hogy indítottam be, mert a YMCA-beli mestereim arra nem készítettek föl, hogy ha az ember hosszabb időn át

valakinek a torkát szorongatja, akkor az ujjai hosszú percekre használhatatlanná válnak. Először egyszerűen képtelen voltam a bal kezemmel elfordítani az indítókulcsot, mert ezek az ujjaim valamilyen oknál fogva még jobban begörcsöltek, mint a jobb kezem ujjai. Mikor végre sikerült beindítanom az autót, akkor pedig képtelen voltam sebességbe tenni. Ezért aztán előre kellett hajolnom úgy, hogy át tudjak nyúlni a még mindig eszméletlenül heverő Julien, és a jobb kezemmel kellett kezelnem a bal kezem ügyébe eső sebességváltót. Amikor végre elindultunk, attól kezdve már ment a dolog.

Mindenünk csupa vér volt. Nemcsak a kezünk meg az arcunk, hanem a ruhánk és a cipőnk is. Az alvadt vér, az izzadság és a hányadék elegye elviselhetetlen bűzt árasztott, és ahogy Julie lassan mozgolódni kezdett, hirtelen rádöbbentem, hogy így nem szállhat hajóra. Most mitévők legyünk? Fogytán volt az időnk, így hát úgy döntöttem, hogy a Keppel út helyett inkább a Robinson út felé veszem az irányt. Az irodában ugyanis volt egy zuhany meg egy WC, és a háború kezdete óta mindig tartottam ott egy váltás ruhát is, hogy a YMCA-ből jövet ne kelljen hazamennem átöltözni. Julie tehát lezuhanyozhat és tiszta ruhát válthat a bőröndjébe csomagoltakból.

Mire megálltam az iroda előtt, már visszanyerte az eszméletét, és egyelőre merev tekintettel bámult maga elé. Megpróbáltam kiemelni az autóból, de a sokk hatása most jelentkezett: olyan gyengeség fogott el, hogy mozdulni is alig bírtam. Az emlékezetemben hirtelen újra felvillantak a kórház képei, és most már elhatolt a tudatomig a saját magunk árasztotta dögszag, kiszálltam az autóból, és elhánytam magam. Négykézláb odamásztam a lépcső aljához, és kiabálni kezdtem: – Ball! Ball! – A lépcső tetején felbukkanó rémült thamby csak egy pillantást vetett rám, majd nyomban eltűnt, és aztán megjelent Ball.

– Segítsen… a japánok…

Ball úgyszólván leszánkázott a lépcsőn. Alacsony volt ugyan, de erős. Bár mindketten tetőtől talpig véresek voltunk, Ballnak az arcizma se rándult. Julie Ball vállára hajtotta a fejét, a férfi a derekánál fogva támogatta és így valahogy nagy nehezen sikerült neki feltornáznia magát a lépcsőn. Bementünk az irodámba.

– Nincs időnk vacakolni – hadartam. – Ball, legyen szíves, hozzon egy törülközőt a zuhanyozóból, és segítsen nekem levenni Julie ruháit, azután égesse el őket, Julie-t meg bugyolálja be a törülközőbe, és fektesse le a díványra az irodámban, hadd pihenjen egy kicsit. Adjon neki egy whiskyt, amíg lezuhanyozom és átöltözöm, aztán az én ruháimat is égesse el.

Közös erővel levetkőztettük Julie-t, és amikor kijöttem a zuhanyból, Ball ott ült mellette, és gyöngéden megpróbálta megmosdatni két lavór vízben, az egyikben véres víz állt, a másikban tiszta.

Julie az első korty whisky után öklendezni kezdett, de én beleerőltettem még egy keveset, és ettől egy kicsit erőre kapott. Bevittem a zuhanyba, leszappanoztam, és valahányszor össze akart csuklani, megtámogattam. Azután törülközőbe bugyolálva visszavittem az irodámba, miközben a személyzet tagjai csak bámulták tátott szájjal az eseményeket, én kivettem a bőröndjéből néhány ruhaneműt, aztán segítettem neki felöltözni. Nemsokára készen álltunk, hogy elinduljunk a kikötőbe.

Egész végig, amíg az irodában voltunk, Julie olyan sokkos állapotban volt, hogy alig tudott megszólalni. Nekem meg nem is annyira a japánok bestiális vérengzése járt a fejemben, hanem az a leírhatatlan boldogság – mert nem tudok ennél jobb kifejezést rá –, ami kiült a képükre, amikor a szuronyukat tövig döfték azokba a magatehetetlen, szerencsétlen, rokkant katonákba. Talán valami

kéjes bosszúról volt itt szó, hogy végre megfizethettek a fehér embernek a megaláztatásért, a lenézésért és az évszázados kizsákmányolásért? Ezen bizony eltűnődtem, mert akármilyen szörnyű volt is végignézni azt a mészárlást, de amikor nemrég Julie csépelte azt a még szinte gyerek katonát, és ütötte teljes erőből az arcát és a szemét, nemcsak azért buzdítottam, hogy az életünket mentsük, hanem mert engem is feltüzelt a bosszúállás kéjes öröme. Hála istennek, hogy Jack nagyapa meghalt, gondoltam, hála istennek.

– Mennünk kell, Ball – mondtam, félbeszakítva a saját gondolatmenetemet. – Köszönöm, hogy segített. Elkísérem Szung kisasszonyt, de holnap bejövök.

A kikötőt egész éjjel és ma délelőtt is Zero vadászok kíséretében érkező kétmotoros bombázógépekkel támadták a japánok, és egy rövid szünet után, mintha csak a pilóták ebédszünetet tartottak volna, gondoltam keserűen, a légitámadások még sokkal hevesebben újra kezdődtek. Ahogy rátértünk a kikötőbe vezető bekötőútra, észrevettük, hogy előttünk valahol tűz van. Az autó – amit a szolgák az irodánál legalább nagyjából letörölgettek, amíg én zuhanyoztam – elkerülhetetlenül megtelt az égő gumi és fa csípős füstjével. A kikötő mentén hosszú sorban húzódó raktárak fele már lángokban állt. Szinte méterenként holttesteket kellett kerülgetnem, de nem is mindig sikerült időben kikerülnöm őket. A váratlan döccenésekből rendszerint nem tudtam megállapítani, hogy kidőlt fára vagy más törmelékre hajtottam-e rá, de amikor hullákon gázoltam át, az autó súlya alatt megroggyanó húson való döccenést semmivel sem lehetett összetéveszteni.

A különböző gyártmányú, méretű és korú autók hosszú sorban kígyóztak a hatalmas, négyszögletű Empire kikötőhöz vezető úton. A

többnyire az előttünk húzódó kikötők felé tartó repülőgépek hullámokban zúgtak el a fejünk fölött, néha géppuskatüzet zúdítva ránk.

– Kezdem érteni, miért nem jut ideje a katonáknak, hogy féljenek – kiáltottam oda Julie-nak, hogy megpróbáljam elterelni a kórházi rémálomhoz minduntalan vissza-visszatérő gondolatait. – Teljesen leköti őket a lövöldözés.

Az egyik sarkon egy épületet telitalálat ért, és most három mentőautó állt előtte járó motorral, amíg a túlélőket kihuzigálták a még mindig parázsló romok közül. Az egyik oldalon rakásba hordták a tetemeket – szertartásra mostanában már egyre kevésbé jutott idő. Egy orvos gyors pillantást vetett az áldozatokra, aztán felváltva hol a mentőautóra, hol pedig a halomba hányt tetemekre mutatott.

Húsz percet álltunk a dugóban azon a sarkon. A rendőrség és a katonaság már réges-rég feladta, hogy megpróbálja irányítani a forgalmat. Amúgy sem tudtak volna tenni semmit, mert a majd öt kilométer hosszan elnyúló kikötőkhöz vezető út nemcsak a *hajókhoz igyekvő* autókkal volt teli, hanem *a szemből jövő,* élelmiszert, hadianyagot és fegyvereket a kikötőkben rostokoló hajókból minél előbb elszállítani igyekvő katonai konvojokkal is. Sietni kellett a kirakodással, hogy a hajókat minél előbb kiürítsék, s azok újra kifuthassanak a kikötőből, mielőtt még a japánok elsüllyesztenék őket.

Szemből hadianyagokkal s a rakomány tetején kissé bizonytalanul egyensúlyozó, gyakran félmeztelen, vigyorgó ifjakkal megrakott teherautók zötyögtek felénk, majd húztak el mellettünk. A katonák többsége szemmel láthatóan most járt életében először egy trópusi szigeten, az arcukon vidámság ült, és a biztos hit, hogy nem kell már sokat várni a győzelemre, most, hogy végre ők is megérkeztek.

– Ne aggódjon, hölgyem! – kiáltotta oda egyikük Julie-nak, amikor a teherautójuk egy pillanatra beszorult a mi kocsink mellé. – Itt vagyunk, s a maguk bajainak nemsokára vége. – Majd nagy csörömpöléssel, ahogy a sebességet ismét egyesbe vágta, zihálva-zakatolva nekilódult a teherautó, és elment mellettünk. Egyetlen katona se hagyta volna ki a világért sem, hogy integessen és odaköszönjön ennek a csinos lánynak. – Nehogy elengedje, uram! – mondta egyikük nagy okosan. – Túl csinos ahhoz, hogy egyedül hagyják. – Egy másik meg azt kiabálta: – Akadnak még ilyen csinos lányok a környéken, kisasszony?

Én egyre csak amiatt aggódtam, hogy lekéssük a hajót. Tizenöt perc alatt alig negyven métert haladtunk. Észrevettem, ahogy egy idősebb férfi úgy húsz méterrel előttünk egyszerre csak kiugrik az autójából, kirángatja a bőröndjét, majd utána a felesége is kiszáll a másik oldalon. Becsapták a kocsiajtót, és gyalog indultak tovább. Így hát az autója ott maradt az út közepén. A környező kocsik utasai követték a példáját.

– Gyere! – mondtam Julie-nak. – Úgy látom, muszáj lesz gyalog mennünk. – Körülöttünk mindenki otthagyta az autóját az úton. Vagy száz méterrel előbbre megpillantottam Wilf Broadbentet.

– Helló, Julie! – köszöntött most minket. – *Bon voyage*. Ne maradjanak a főúton! A következő sarkon túl találat érte a víznyomócsövet. Inkább erre vágjanak át – mondta, és a mellékutcák felé mutatott. – Találkozunk a kikötőben – tette még hozzá. – Engem legalábbis odaszólít a kötelesség. A többiek megpróbálnak a tűzoltóautóval a másik oldalról odajutni, mert arrafelé kisebb a forgalom.

– Bírod a gyaloglást? – kérdeztem Julie-tól. Nem szólt semmit, csak bólintott. Nemcsak a tetemek bűze volt orrfacsaró, de mintha minden utcasarkon a kórházi látvány ismétlődött volna: vonagló,

sorsukra hagyott sebesültek, akik üvöltve várták a halált – volt, amelyiküknek a karja hiányzott, volt, aki megvakult, megint mások vérbe borult arccal feküdtek ott. És ha még ez se volt elég, szinte majd megfulladtunk, ahogy a forró levegőt próbáltuk belélegezni, miközben a távoli móló s a mellé kikötött hajónk felé araszoltunk. Julie szeme tiszta vörös volt, csak úgy csurgott belőle a könny.

– Itt vannak a légósok is – mondta Wilf keserűen. – De az úton álló elhagyott járművek miatt képtelenek vagyunk odajutni a sebesültekhez a mentőautókkal.

Mit nem adtam volna egy jó kis trópusi zivatarért, hogy elmossa a vért, és felfrissítse a tikkasztóan fülledt, párás levegőt. Ahogy a mólókhoz értünk, az emberek hadától lépni se lehetett. Éreztem, ahogy a forróság a gőzölgő talajból a cipőmön át felkúszik a lábamba, amit időnként néhány arasszal előrébb kellett csúsztatnom, ahogy ott szorongtunk egymáshoz préselődve, és csigalassúsággal haladtunk előre a mólóhoz vezető utcákon az elhagyatott raktárak között. Körülöttünk mindenhol a hőségtől ziháló asszonyok lökdösődtek vagy várakoztak szép csöndben, amíg rájuk nem került a sor. Amikor végre besoroltunk mi is, akkor láttam csak meg, hogy mi a torlódás oka.

Az utasoknak egy sebtében felhúzott, de masszív kerítésen ütött kiskapun kellett áthaladniuk. A kapu mellett egy aprócska asztalnál egy KGT-tisztviselő ült. Rendíthetetlen nyugalommal minden utasnak felvette az adatait.

A sorban előttünk megpillantottam egy ismerős figurát.

– Rawlings! – kiáltottam rá. Rosie, a felesége két bőröndöt szorongatott a kezében, Rawlings pedig a kisbabát fogta. Nagy nehezen sikerült a közelébe kerülnöm.

– Megkérhetem, hogy vegye a pártfogásába Szung kisasszonyt? – fordultam oda Rawlingshoz. – Együtt fog utazni magukkal

ugyanazon a hajón.

– Természetesen, John úr. – Mostanra már nyoma sem volt rajta a lelkiismeret-furdalásnak, amiért elutazik, s hirtelen rám tört, hogy bárcsak én is velük mehetnék. De csak jó erősen megszorítottam Julie kezét. Most már nem tart soká a búcsúzkodás.

A tömegben más férfi utasok is voltak. Valószínűleg sokuk majd bekapcsolódik a jávai harcokba – egyikükre, egy robbantási szakemberre rá is ismertem –, ugyanakkor az SZKV, a Szingapúri Közmű Vállalat számos alkalmazottját is megpillantottam közöttük. Vajon ők miért hagynak itt csapot-papot, tűnődtem magamban, de nem sokáig, mert a kapunál ülő férfi most váratlanul nem fogadta el az egyik utas kiutazási engedélyét, amire a kapu közelében állók közül többen nekirontottak a kerítésnek, és megpróbálták ledönteni. Abban a pillanatban megjelent a fejünk fölött két alacsonyan elhúzó japán gép, és géppuskatüzet nyitott. Akkor húsz vagy talán harminc nő áttörte a kerítést, amire viszont rohanvást megjelent hat katona a kerítés túloldalán, hogy megfékezze a behatoló férfiakat, amíg a tisztviselő ellenőrzi a felzúdult női utasok kiutazási engedélyeit.

Ahogy eltűntek a repülők, a KGT-tisztviselő a hangosanbeszélőjébe harsogva bejelentette:

– A kormány által le nem pecsételt kiutazási engedélyeket ma nem tudjuk elfogadni. Itt csak KGT-szelvényekkel lehet jelentkezni.

Ettől aztán kitört a pánik. Ahogy később megtudtam, az SZKV-nál valaki, aki szintén el szeretett volna utazni, hamis jegyeket adott ki néhány közműalkalmazottnak meg magának. Persze egyiküknek sem volt hivatalos kiutazási engedélye. Valaki valami stiklit követett el. A férfiak azt kiabálták, hogy itt van az engedélyük, tessék beengedni őket. Valahányszor kinyitották a kaput, hogy egy érvényes engedéllyel rendelkező utast áteresszenek, a kint levők egy emberként rontottak neki a kerítésnek, amely, úgy tűnt, nem sokáig

bírja már. Azokat, akiknek ott volt a kezében a kiutazási engedély – érvényes vagy sem –, végtelenül feldúlta, hogy mégsem engedik őket felszállni a hajóra. Akadt, aki sírva fakadt. Mások nekimentek a kerítésnek, és megpróbálták ledönteni. De voltak szép számmal olyanok is, mint például én, akik a női hozzátartozóikat kísérték ki, s akik most káromkodtak, és azt kiabálták: – Gyáva népség! Tessék előreengedni az asszonyokat és a gyerekeket! – Néhányan összeverekedtek, mígnem egy fiatal hadnagy, a kirendelt katonák parancsnoka, utasítást nem adott, hogy lőjenek a tömeg feje fölé. Ettől aztán lehiggadtak kissé a kedélyek.

Ahogy előttünk Rawlings és a felesége többórás sorban állás után végre odaért a kapunál álló asztalhoz, újra feltűntek a japán gépek. Láthatóan a hajókat akarták elsüllyeszteni. A raktárak mellett valóságos szökőárként csapott fel a víz, helyenként olyan magasra, hogy mi is csuromvizesek lettünk. Miután ledobták a bombáikat, a gépek, akár a fecskék, nagy ívben elkanyarodtak, és egyenesen a mólók felé vették az irányt, s közben szünet nélkül kerepeltek a géppuskáik. Nem volt hol fedezéket keresni, sőt még a földre se vethettük le magunkat, annyira sűrű volt a tömeg. Az emberek csak botladoztak egymásban, mint a feldőlni készülő bábok. Aztán fülsiketítő motorzaj közepette a gépek közvetlenül fölénk értek, majd sivítva újra a magasba emelkedtek, és eltűntek a szemünk elől. Nem maradt utánuk más, csak a sebesültek jajveszékelése és sikoltozása.

Soha nem tudtam meg, hányán vesztek oda abban a pár másodpercben. Megpillantottam egy embert, aki egy kisbabával a kezében próbált feltápászkodni, s közben szitkozódott. Először nem ismertem meg. Aztán hirtelen rájöttem, hogy Rawlings az. Megpróbáltam a könyökömmel utat tömi feléje. A felesége arcát szitává lőtték. Az asszony alighanem azonnal meghalt, de még

holtában is félig állva maradt, mert annyi hely sem volt, hogy a földre rogyjon. Amikor odaértem, akkor esett össze. Julie magához vette a gyereket. A KGT-s ember ráordított Rawlingsra, hogy mozogjon már, és lépjen be végre a kapun. A kint lévők lökdösődve várakoztak. Egy tengerész a kerítés túloldalán most rákiáltott Rawlingsra:

– Az ég szerelmére, ember, mozduljon már! Több esélye nem lesz.

Rawlings kétségbeesetten rám pillantott – és én láttam, hogy fel akarja emelni a felesége holttestét. A vastag keretes szemüvege eltakarta a szemét, dőlt a könnye, és csak annyit bírt kinyögni: – Rosie! Rosie!

– Jöjjön már! – próbáltam szigorúságot tettetni, bár pokolian éreztem magam.

– Képtelen vagyok rá. Hogyan hagyhatnám őt így… itt?

– Szálljon fel a hajóra! Nem magáról van szó, a gyerekről!

Egy pillanatig azt hittem, hogy vitatkozni fog velem. De csak ennyit kérdezett:

– Ugye, eltemeti, uram? Megígéri?

– Szavamat adom rá – válaszoltam. – De menjen már, induljon, az isten szerelmére!

Atbukdácsolt a kapun, mielőtt még Julie odaadhatta volna neki a kisbabát.

– A kiutazási engedélyeket! – kiabálta a KGT-alkalmazott. Rawlings a kezében szorongatta a három jegyet – aztán anélkül, hogy felfogtam volna, mi történik, anélkül hogy bármit tehettem volna, anélkül hogy megcsókolhattam volna vagy utoljára megérinthettem volna – Julie eltűnt a szemem elől. Az imént még ott állt közvetlenül Rawlings mögött, karján a babával. Rawlings még mindig a kezében tartotta a három jegyet, és a KGT-s ember

nyilván azt gondolta, hogy azok Rawlings, Julie és a baba jegyei. Átlökte Julie-t a kapun, abban a hitben, hogy Rawlings felesége.

Láttam, hogy Julie odafordul a KGT-shez. Odanyújtotta neki a *saját* jegyét, s közben intett nekem. Mivel Julie Rawlings jegyével ment be, a tisztviselő félreértette a helyzetet, azt hitte, Julie az én jegyemet adja át neki. Rám nézett.

– Jöjjön már, az ég szerelmére! – mondta, és intett felém.

Egyetlen iszonyú pillanatra meginogtam. Nem, abban a gyáva pillanatban nem is tétováztam. Odaléptem, hogy csatlakozzam Julie-hoz. Újra kaptam az élettől egy lehetőséget, hogy megmeneküljek ebből a pokolból, hogy itt hagyjam az egészet, és vele lehessek. Láttam, ahogy Julie kinyújtott karral, esdeklőn rám néz, és akkor megálltam. Nem hiszem, hogy azért gondoltam meg magam, mert eszembe jutott, ha felszállok a hajóra, katonaszökevénynek tekintenek; nem volt idő ezzel foglalkozni. De tudtam, hogy nem mehetek.

Az asztalnál ülő tisztviselő rám nézett, és így kiáltott:

– Döntse már el, a kurva életbe! – Aztán megéreztem az oldalamba fúródó hegyes könyököket, ahogy a mögöttem álló boldog jegytulajdonosok kíméletlenül tülekedve félrelöktek az útból.

Egy pillanatra még utoljára megláttam Julie-t. – Viszontlátásra! – csak ennyit tudtam odakiáltani neki, ő pedig egy csókot dobott felém. Fölemelte a kezét, rajta a jegygyűrűvel, csókot lehelt rá, úgy, hogy láthassam. A következő pillanatban már elnyelte őt a hajó gyomrába vezető négyszögletes vasajtó.

Fogalmam sincs, meddig állhattam ott, miközben annak a rohadt hajónak a seszínű oldalát bámultam, és azt a kis ajtónyílást rajta. Észre sem vettem a furakodó könyököket, a lábamra taposó, lökdösődő embereket, sőt még a japánokról is megfeledkeztem, akik pedig kétszer is visszatértek, hogy megsorozzák a tömeget. Nem,

nem jól mondom, *róluk* nem feledkeztem meg. Amikor hallottam, hogy a gépek újra megjelennek, és aztán alacsonyra ereszkedve elzúgnak a fejünk fölött, dacosan az öklömet ráztam feléjük, szitkokat szórtam rájuk, és azt reméltem, észrevesznek, és valamelyikük el is talál. Mekkora szerencséje volt Jack nagyapának!

Julie pedig ott van már a kerítés mögött, a *Ban Hong Liong* gyomrában, tőlem alig száz méterre, mégis egy fényévnyire. Némán fohászkodtam, hogy a kiszolgált, vénséges hajó rászolgáljon a nevére, ami annyit tesz: „Jó haladás".

Amikor végre körülnéztem, vajon miképp juthatnék vissza a városba, észrevettem, hogy e fülledt, nyomasztó nap a végét járja, s beállt a vérvörös naplemente, amelyet gyors egymásutánban rózsaszínben játszó trópusi szürkület, majd a mindent beborító, áldott sötétség követ. Ahogy ott álltam Rosie Rawlings holtteste mellett, és azon tanakodtam, mit kezdjek most vele, eszembe jutott Julie és a sok száz nő, akik nem sokkal a hajó indulása után ott tolonganak majd a hajókorlátoknál. A város peremén most feljött a hold, és éles fénye bevilágította az eget, talán hogy egy utolsó, kitörölhetetlen emlékképet adjon búcsúzóul a távozóknak Szingapúr partjairól, az otthonról, a hátrahagyott férfiakról, az egykor büszke és virágzó kikötőről, amely mára az ott lakók közös nyomorúságának és egyéni drámáinak a színhelye lett.

Ekkor pillantottam meg az őrmestert, a YMCA-beli kiképzésem irányítóját, és ennek a tagbaszakadt, megbízható skótnak a láttán, akinek a közreműködése nélkül sosem vált volna belőlem ez a jelenlegi, gátlásokkal küszködő gyilkológép, a saját bajaimat egy pillanatra elfeledtem. Egy katonai dzsip kormányánál ült.

– Ez aztán a véletlen, őrmester – rikkantottam oda neki. – El tudna vinni?

– Ugorgyon csak be, uram! De véletlenről szó sincs, uram. Azért

jöttem, hogy megkeressem önt.

– Mi történt? Honnan tudta, hogy itt talál? – Hirtelen az a megérzésem támadt, hogy valami váratlan dolog történt.

– Chalfont ezredes, uram – válaszolta, mintha ezzel mindent meg is magyarázott volna. – Ő mondta, hogy valakit kikísért a *Ban Hong Liong*hoz. És azt is mondta, ne siessünk, hanem türelmesen várjuk meg önt.

– Nos, itt vagyok. És akkor most hogyan tovább? – Beugrottam az autóba, és odabiccentettem egy másik katonának, akiről homályosan rémlett, hogy ismerem.

– Megváltozott a terv, uram – mondta az őrmester. – Az időpont egy kicsinykével korábbra tolódott. Ma éjjel kell indulnia.

Hirtelen szörnyű hányinger fogott el, ahogy elöntött a páni félelem. Nem tudtam megszólalni. A másik katona felemelte Rosie holttestét, egy vitorlavászonba tekerte, és beemelte az autó hátuljába.

– Uram! Láttam, mi történt, uram, szörnyű dolog a háború, tényleg. Majd teszünk róla, hogy tisztességgel eltemessék a szegény lányt.

Nem kérdeztem, hogyan vagy ki fogja eltemetni, csak annyit tudtam kinyögni:

– Hánykor?

– Tíz órakor, uram. Van valami elintéznivalója, mielőtt odahaggya Szingapúrt? – *Valóban* azt terveztem, hogy elviszem Lit a Tanamerába. A Párlak bár megrongálódott, lakható volt, és úgy éreztem, amikor majd Szingapúr elesik, és japán kézre kerül, Li ott nagyobb biztonságban volna, mint a Kadétházban, amit biztosan lefoglalnak majd. A Szung-házhoz is közelebb lenne, még talán munkát is tudna ott találni. De hogy vigyem oda most, hogy az autómat az úton hagytam?

– Elviszem bárhova, ahova csak mongya, uram – szólalt meg most az őrmester. – Először ennek a lyánynak a holttestét lerakjuk a YMCA-nél, utána megmongya, uram, merre mennyek.

Így is tettünk. Jólesett, hogy az őrmester mellett ülhetek, mert valahogy vidámságot sugárzott a jelenléte, amitől egy kicsit alábbhagyott a gyomrom remegése, mert az az igazság, hogy *nagyon* féltem.

– Örülök, hogy maga jött értem – válaszoltam, és az volt az érzésem, tudja, hogy komolyan gondolom.

– Megtiszteltetés számomra, uram – felelte. – Az ezredes aszongya, hogy ön a mintatanítvány, uram.

Először a Nassim Hillre hajtottunk. Felmentem a lépcsőn a fehér és zöld színű hálószobába, ami mostanáig az otthonunk volt, a szó legszebb értelmében. Ahová csak léptem, mindenütt Julie emléke kísértett. Szinte hihetetlennek tűnt, hogy alig pár órája vettünk csak búcsút egymástól itt egy csókkal, és hogy mennyi minden történt már azóta ezen a szörnyűséges délutánon, amikor lemészárolták a betegeit.

Kinyitottam a szekrényt, hogy kivegyek egy pár zoknit, mert mindig ott tartottam a fehérneműt a hálószobában. Julie ruhái is ott lógtak még mindig. Hallottam, ahogy a vekkere, amely mindig ébresztette, amikor az Alexandrába kellett mennie, harsányan ketyeg az éjjeliszekrényen, akár egy metronóm. A levegőben az ő illata úszott, a púder-, kölni- meg szappanillat és a teste illatának keveréke. Nagyot sóhajtottam, kivettem egy tiszta inget, és igyekeztem eltűnni onnan olyan gyorsan, ahogy csak lehet.

Az ing zsebében valami keményet tapintott az ujjam.

Julie utolsó levele volt az, még egy utolsó vers. Elolvastam még ott a szobában. Ez állt benne:

Szerelmem, a Hűség felbecsülhetetlen kincs, és bármennyire szeressen is egy nő egy férfit, dőreség erre számítania. És amikor (ha) hűtlen lennél hozzám a hosszú évek alatt, amelyek majd elválasztanak minket egymástól, és ha az irántam érzett szerelmed ennek ellenére mégis megmarad, az alábbi versből mindketten erőt meríthetünk:

> Egész éjjel verő szivemen vert szive,
> egész éjjel, ahogy ellankadt, úgy maradt;
> jó volt ajkainak vásárolt gyönyöre;
> de gyúlt a régi láng és én csak búslakodtam,
> amikor ránk szürkült a virradat:
> hű maradtam hozzád, Cynaral ahogy tudtam.[2]

Mielőtt minden fontos, mozgatható dolgot – a faliórát, a karórámat, a rádiót és más apróságokat – összecsomagoltam, és beraktam egy vászonzsákba, és aztán odaadtam Linek, még kétszer elolvastam Julie levelét, összehajtogattam, majd zsebre tettem.

– Mindent adj el, ha úgy hozza a szükség – mondtam Linek, aki nagyon meglepődött. – Se a kisasszonynak se nekem nem lesz már ezekre szükségünk. Neked még jól jöhetnek, ha egyszer megszorulsz.

Livel a hátsó ülésen elindultunk, az Orchard útról balra befordultunk a Scotts útra, és elhajtottunk a Goodwood Park Szálló mellett. Az egész út pár percig tartott csupán, és ahogy elgördültünk a Szung-rezidencia mellett, odaszóltam az őrmesternek: – Menjen tovább egyenesen, aztán úgy háromszáz méterre megállunk. – Amikor elértünk a nyitott kapuhoz, az autó megrázkódott, és a sofőr éles fékcsikorgással befordult. A fényszórókból kivetülő fénycsóva megcsillant a kavicsos úton, aztán a tömör, fehéren felvillanó falakra vetődött, amelyek olyan látványt nyújtottak, mint egy élesen

megvilágított színházi díszlet.

Kiszálltunk, én szótlanul megálltam, és a falakat meg az oszlopokat bámultam. Nem akartam a falak mögé menni, hogy a romok között kotorásszak. Egyszerűen csak néztem magam elé, és visszaidéztem a Gyengélkedőben töltött régi szép időket, az első születésnapi partimat, amelyre Julie is eljött, a táncestélyt, amikor Jack nagyapa agyvérzést kapott, miközben én a karjaimban tartottam az izgalomtól zihálló Julie-t; Vicki furcsa tekintetét, amivel fogadott, amikor azon az éjszakán visszajöttem a teniszpavilonból, azt a vesébe látó pillantást, amit csak két régi szerető tud egymással váltani; mamát, ahogy ugrat engem: „Miért vagy péntek reggelente mindig olyan éhes?" Eszembe jutott Irene – te jóságos ég, hogy mennyire utálta ezt a házat! – meg az a nap, amikor Bengy megszületett. Egyre kuszábbak lettek az emlékfoszlányok, egyre töredékesebbek ennek a boldog, csodálatos és félig már elfeledett, gazdag házban megélt múltnak a fel-felvillanó képei, mert egy olyan életre emlékeztettek, amely mostanra atomjaira hullott, s éreztem, a nosztalgia hevületét lassan a kijózanodás keserűsége váltja fel. Éppoly poros, meghaladott emlékek voltak ezek, mint a padláson talált, rég elfeledett játékszer, amiről valaha azt hitte az ember: a világon a legfontosabb dolog az életében. Olyan érzésem támadt, mintha életem szekrényének az ajtaját tártam volna ki.

Teli szájú skót akcentus riasztott fel az álmaimból.

Előbb egy diszkrét köhintés, aztán bocsánatkérő hangsúllyal:

– Nincs túl sok időnk, uram, és nekem még rengeteg dógom vón, mielőtt elindulunk a találkozóra.

– Hogyhogy *elindulunk?* Maga is jön, őrmester?

– Há' csak nem hagyom, hogy a kedvenc tanítványom egyedül mennyen, százados úr.

– Hiszen ez nagyszerű! – Erre aztán egy szemvillanás alatt az

utolsó csepp félelem is elpárolgott belőlem.

– Hála istennek! – kiáltottam, majd még hozzátettem: – Jól megtanultam a YMCA-ben, hogy sose tegyek fel kérdéseket, de nem gondolja, hogy most már illene tudnom a nevét?

– MacMillan őrmester, uram – válaszolta. – És há' én is örülök, hogy együtt megyünk. Chalfont ezredes aszongya, rázós utunk lesz.

Hirtelen eszembe jutott valami.

– Nem volna illendő elköszönnöm az ezredestől?

– Má' elment, uram.

– Hogyhogy elment?! -Teljesen elképedtem. – Csak úgy… *elment?*

– Igen, uram. Most, hogy má' úton vagyunk mink is, nem okozok vele semmi bajt, ha elmagyarázom a helyzetet magának. Az ezredes úr elment. Ejtőernyővel ledobták Malajában – afféle fogadóbizottság lesz belőle, mire meggyövünk. Előkészíti a tábort, meg a körmére néz a nyavalyás kínaiaknak, akik már ott vannak.

– Ezek szerint ott találkozunk az ezredessel? – Alig akartam hinni a fülemnek.

– Úgy van, uram. Végig ez volt a terv, csak épp magának nem volt szabad tunni róla. Az ezredes második embernek mingyár magát választotta, mer' olyan valakit akart, akinek jó helyismerete van. Mink hárman együtt csináltuk a kiképzést, uram, hogy igazi csapat legyen belőlünk a végire. Volt ott mellettünk még vagy egy tucat másik csapat is a kiképzésen, ugyanabban az időben, mint mink. Aszongya az ezredes, három hónapig is eltarthat, mire elérjük a bázistábort.

Még mindig a Tanamera fehér falait bámultam, a gondolataim összevissza kalandoztak – Julie, Irene, Ben, az apám, az anyám, még Tim is –, és most mi lesz? Mi vár rám, fogja-e valaha valaki tudni, hogy merre járok, hogy mit csinálok? Az őrmester megint

félbeszakította a gondolataimat.

– Elnézést, uram – fordult hozzám némi habozás után. – Csak nem ez a halom kű volt a háza?

– De igen. – Nagyot sóhajtottam – A nagyapám építette. Szörnyethalt, amikor az épületet két nappal ezelőtt bombatalálat érte. A maga idejében ez volt a legszebb ház egész Szingapúrban, és nagyapa a falakat kókuszdióhéjból, tojásból és cukorból rakatta, és megesküdött rá, hogy száz éven át állni fognak. És amint láthatja, most is állnak.

– Akkora lehetett, mint az edinburghi kastély! – Azután témát váltott, és azt kérdezte: – Megkérdezhetem, uram, mi a szándéka ezzel a kínaival?

– Lire gondol? Itt hagyom.

– Egyedül, uram?

– Miért ne? Itt biztonságban lesz.

– Biztos benne, uram, hogy nem kém?

– Li, kém? – Majdnem kitört belőlem a nevetés. – Li itt született, ebben a házban, ugyanabban az évben, mint én. Barátok voltunk. Együtt nőttünk fel ebben a kertben.

MacMillan láthatóan nem értette a dolgot.

– Azt hittem, ű a maga szolgája… szóval, az inasa.

– Igen, az – feleltem nevetve –, és az apja meg az én apámat szolgálta.

– Egy kicsit furcsa, ahogy maguk itt élnek, uram, ezen a pogány vidéken.

– Ide figyeljen, őrmester – próbáltam elmagyarázni neki a dolgot. – Li a legbecsületesebb és legtisztességesebb ember a világon. Úgy szeretem, mint a testvéremet – talán még jobban is. Ő egyszerűen *szeret* gondoskodni rólam – büszke rá, hogy bárki másnál jobban csinálja. Lehet, hogy egy napon minden megváltozik

majd. Nem lennék meglepve, ha ez után a felfordulás után egyszer majd Szingapúrnak az olyan emberek leszármazottai lennének az urai, mint Li. Sőt, így lenne rendjén.

– Hogy mondhat ilyet, uram?!

– Miért, nem így van? – válaszoltam nevetve. – Persze – folytattam a fehér falakra mutatva – mindez a Tanamerára nem vonatkozik, az mindig a Dexter családé marad. És ha ennek a háborúnak egyszer vége, visszajövök, és tégláról téglára újjáépítem.

– Nos, uram – mondta MacMillan, aki minden átmenet nélkül hirtelen nagyon gyakorlatiassá változott, miközben én Litől búcsúzkodtam –, minél hamarébb hozzáfogunk, hogy elintézzük ezeket a kis sárga rohadékokat, annál hamarébb térhet haza. És még az is lehet, hogy nem fog olyan soká tartani, mint ahogy képzeli. Mi is a ház neve, uram?

– Tanamera.

– Elég szokatlan név, tuggya, uram.

Elmondtam neki a két maláj szó jelentését, és lehajoltam az összetaposott rózsanádágyáshoz – pont úgy, ahogy annak idején Jack nagyapa –, és a kezembe vettem egy maroknyi gazdag vörös földet. A reflektor fénycsóvájában MacMillan orra alá dugtam.

– Ez a mi örökségünk – mondtam neki. Azután ránéztem Lire. Először életemben könnyeket láttam legördülni a szomorúságtól eltorzuló arcán.

Hirtelen ötlettől vezérelve odanyújtottam felé a vörös földet markoló kezemet, kinyitottam, ő megragadta, s a föld így két tenyerünk közé szorult, mintegy megpecsételve a barátságunkat, és akkor így szóltam:

– Vigyázz magadra, Li! Visszajövök.

Azután odafordultam MacMillanhez:

– Tudja, ezért jelentkeztem a 136-os alakulatba, őrmester. Hogy

harcolhassak Szingapúr gazdag vörös földjéért, Liért meg a Tanameráért.

ÖTÖDIK RÉSZ
Malájföld, 1942–1945

31

Mintha révbe értem volna, amikor MacMillan őrmesterrel – és Ah Kivel, a nyomkeresővel, aki a keleti parttól vezetett minket – végül elértük a tábort, s ott találtuk Chalfont ezredest, amint foszladozó dzsungelmundérban öles léptekkel felénk tart az őserdőbe vágott tisztáson át.

Ez volt az *én* felségterületem. Bár az Ara-támaszpont, ahogy a 136-os alakulat ismerte, ténylegesen nem a birtokon állt – a bungaló, melyet valaha Tony és Natasa lakott, a japánok tiszti kaszinójává lett –, alig három kilométerrel mögötte húzódott, a dzsungel szívének rejtekében, ahol bámulatba ejtő átalakulás ment végbe.

Valamikor régen, a YMCA egy más világában, amikor még azt latolgattam, hogyan alakul majd gerillaharcosként a jövőm, mindig úgy képzeltem, hogy én is egyike leszek annak a négy-öt elhivatott férfit számláló csapatnak, akik barlangokban vagy az attapból pillanatok alatt építhető, átmeneti menedékül szolgáló, sebtében felállított ponyvák alatt húzzák meg magukat. Azt hittem, majd ott várunk és lapulunk a küldetések között.

Mennyire más volt ez! A tábor már azelőtt elkezdett formálódni, hogy lerohanták volna Malájföldet. A katonaság egy csoport gondosan összeválogatott kínait hagyott hátra, akik kulinak és csapolómunkásnak adták ki magukat, még mielőtt Szingapúr elesett, és a visszavonuló brit hadsereg rájuk bízta a titkos raktárakat, ahol fegyvereket, robbanótölteteket és rádiós berendezéseket rejtettek el. Mikor nyilvánvalóvá vált, hogy bármelyik pillanatban vereséget szenvedhetnek, ejtőernyővel

ledobták Chalfontot, hogy átvegye a parancsnokságot. Az övé volt az utolsó repülő, ezért MacMillan és én kénytelenek voltunk gyalogszerrel eljutni az Arára. Ez az a fajta rémálom utazás, amit legszívesebben kitörölnék az agyamból, ha tehetném. Tizenhárom hétbe telt, mire mint két nyúzott csontváz célba értünk 1942. május közepén.

Ez négy hónappal ezelőtt történt. Mára szerves részévé váltunk a tábornak, amely a döngölt földből készült gyakorlóteret körülölelő, masszívan megépített barakkokból állt. A barakkok a dzsungel szélén sorakoztak, hogy láthatatlanok maradjanak az alacsonyan zúgó japán repülőkből kikémlelő vizsla szemek előtt. Az egyik végen állt a parancsnoki hivatal, a harcálláspont és Chalfont ezredes irodája, nem messze tőlük egy másik iroda Tan Szunnak, a negyvenkét kínai gerilla vezetőjének, akik mind egy szálig szenvedélyes japángyűlölők és mind egy szálig szenvedélyes kommunisták voltak. A tábor egy lejtőn terült el, egyik oldalán keskeny hegyi patak csörgedezett le. A mosó és a tisztálkodó övezetet, a konyhát és a latrinát ereszkedő sorrendben, könnyedén a patak két partján osztották el, s az folyóvá duzzadva végül KL közelében, úgy tizenhét kilométerrel nyugatra, a Klangba zúdult.

A biztonság létfontosságú volt, és egy egyszerű kínai rendszeren múlott, melytől a hajam is égnek állt, mikor először léptem a gyakorlótérre, és sietve figyelmeztettek, nehogy ráhágjak a teret keresztül-kasul behálózó s a tábor körüli őrszemekhez vezető vastag rattankötelekre. Ilyen esetben ugyanis elég volt mindössze néhány erőteljes rántás a kötélen, s máris riadót fújtak.

A tábort csupán egy módon lehetett megközelíteni: a KL-Betong útig lenyúló sűrű dzsungelen át – az útig, melynek minden négyzetcentiméterét ismertem. Bár régen a környéken éltem, sosem találtam volna oda a táborba segítség nélkül. Még a titkos

dzsungelösvény bejáratára is lehetetlenség volt rálelni az állandóan az út közelében strázsáló szolgálatos őrszem közreműködése nélkül, akinek az álcája tökéletesnek bizonyult a fekete csapológúnyában, mely keményre merevedett az évek során ráfröccsent és megdermedt, bűzlő kaucsukgumitól. Ő volt az, aki átvezetett először a dzsungelen, aztán az egyforma gumifák sorain – végig az őrizetlen ösvényeken, ahol a drága fák elhanyagolva árválkodtak, a kérgeikbe ejtett rézsútos bemetszések beszáradva, az üres bögrék még mindig a pettyes törzsekhez kötözve –, majd vissza a dzsungelbe, ahol a fákon át beszűrődő fény elenyészett, és a napot eltakarta a lombsátor. A táborhoz hevenyészett csapást vágtak, ennek mentén egymást követték az őrszemek, hogy köszöntsék – vagy megöljék – a betolakodót. Csaknem két órán át tartott az utunk a dzsungelen át, s helyenként a látótávolság négy-öt méternyire csökkent. Minden lépés valóságos kínszenvedés volt, nemcsak a tövisek és a piócák miatt, hanem azért is, mert a veríték nem párolgott el a párás levegőben. Aztán minden előzetes figyelmeztetés nélkül, alig kétméternyire tőlünk, az aljnövényzetből kísérteiként bukkant elő két, géppisztolyt lengető kínai, s végre elértük a támaszpontot.

Chalfont persze megváltozott. Még mindig magán viselte régi frivol modorának a nyomait, mely első, adelphibeli találkozásunkkor meggyőzött arról, hogy homoszexuális, de mindez jelentőségét vesztette, mihelyst rájöttem, hogy nem affektálásról van szó. Ami azt illeti, már gyermekkora óta ilyen stílusban beszélt és viselkedett. Ám e felszín alatt kemény és szívós fából faragták, csak ezt nem kellett annak idején Szingapúrban, a háború kényelmes napjaiban fitogtatnia. Hetekbe telt, mire kibökte, amit MacMillan már elmesélt: hogy a háború korábbi szakaszában egyszer a La Manche csatorna partján landolt néhány kommandós társaságában.

Szingapúrban, azt hiszem, félelemmel vegyes tisztelettel néztem

fel mindenkire, aki köthető volt a 136-os alakulathoz, itt azonban, bár szigorú fegyelem uralkodott, az élet közvetlenebbül zajlott. Lehetetlen volt úgy helyettes parancsnoknak lenni, hogy ne tudtad volna, hogy a csapattestparancsnok keresztneve Robin, vagy hogy napi háromszor mos fogat, és hogy pizsama helyett mindig szárongban alszik. Minden egyes nappal, amit együtt töltöttünk az Arán, egyre jobban megkedveltem.

Jóllehet barátságos embernek bizonyult, általában csak napi egyszer étkeztünk együtt. Úgy érezte, meg kell mutatnunk a kínaiaknak, hogy a brit tisztek mindig észben tartják, hogy ők a vezérek. És a főnökök. Sarkalatos pontnak bizonyult, hogy tekintélyünkkel kellően nagy hatást gyakoroljunk a kínaiakra, mert állandóan azzal nyüstölték Chalfontot, engedje meg nekik, hogy mindenféle agyament küldetésekre indulhassanak – persze mindig a mi robbanótölteteinkkel és gránátjainkkal felszerelkezve. Tehát fenn kellett tartanunk a látszatot. Chalfonttal kettesben mindig áldott elszigeteltségben költöttük el a vacsoránkat az „irodája" előtt. Ugyanakkor muszáj volt számításba venni MacMillan őrmestert is, az egyetlen brit altisztet. Ezért bár Chalfonttal együtt „vacsoráztam", az „ebédet" egyedül fogyasztottam el, ugyanis Chalfont és MacMillan mindennap munkaebédet tartott délben. Persze az „ebéd" viszonylagos fogalom volt, hisz a menü kivétel nélkül a szimpatizánsoktól (gyakran az oldalunkon harcoló kínaiak rokonságától) a táborba eljutó bármiféle ellátmányból állt, melyet önjelölt regruták csempésztek be az Arára, akik bizonyítandó, hogy túljárnak a japánok eszén, próbatételként ilyesféle megbízásokat kaptak, mielőtt beléphettek a kínai csapatokba. Ez a módszer mindannyiunknak megfelelt – mi ennivalóhoz jutottunk, a lelkes legények pedig kiképzésben részesültek. Természetesen ezen a kiképzésen elég volt egyetlen hibát elkövetni, és a regruta rögtön

búcsút inthetett az életének. Mi azonban csak néhány fogást veszítettünk.

A táborélet legkülönösebb vonása az volt, hogy teljes biztonságban éreztük magunkat. Chalfont gyakran mondogatta: „Ha a katona nem lazíthat a támaszponton, sosem lesznek kötélből az idegei a rajtaütésen." Körülöttünk mindenfelé japán katonák nyüzsögtek – ezerszámra. Az Ara csak három-öt kilométernyire esett tőlünk, KL alig tízre, és a várost elárasztották a japánok, de egy hadsereg sem talált volna ránk, sosem hatolhattak volna be a dzsungelbe, amelybe mi tetszés szerint beleolvadhattunk. Még *mi magunk* sem lettünk volna képesek eljutni a táborba az őrszemeink nélkül. Márpedig ez azt jelentette, hogy minden egyes veszélyes támadás után tudtuk, hogy biztonságos helyre térhetünk „haza". Háborúban ez óriási előnyt jelent.

Mindennap pirkadatkor fürödtünk, ebben a varázslatos szürke pillanatban, amikor az éjszaka neszei elülnek, de a nappal hangjai még nem szólaltak meg, és a csöndet csak a folyó suttogása töri meg. Egyedül ilyenkor volt a folyó akár csak mérsékelten is hűvös. Hideg sohasem.

Arról szó sem lehetett, hogy hagyományos módon gyakorlatozzunk, ezért elengedhetetlen volt, hogy minden reggel eddzük a testünket, a kínaiak legnagyobb derültségére – míg be nem csatlakoztak és meg nem szerették ők is. MacMillannek és nekem okvetlenül szükségem volt testmozgásra – de azért csak óvatosan, mert vagy tíz kilót lepasszoltam a Malájföldet átszelő utunk során. Muszáj volt magamra szednem némi súlyt, de a megfelelő módon: izmot, nem pedig hájat. És gondos tornázással szedtem is, bár az első néhány hétben Chalfont azt sem volt hajlandó megengedni, hogy elvégezzem az előírt tekerést a biciklin, amin hetente egyszer pedáloznia kellett valakinek, hogy áramot termeljen a kiírta

rádióadáshoz, amit a colombói bázisnak küldtünk. Minden adás hosszú, fárasztó folyamat eredménye volt. Először is fellódítottunk egy antennát két fa közé. Aztán megfogalmaztuk az üzenetünket, majd át kellett kódolnunk ötbetűs ikercsoport kódokat használva; ezek kulcsa két becses könyvben állt, melyeket Chalfont örökké elrejtett. Egy téves betű a kódban, és akár ágyban is maradhattunk volna.

Néha minden kísérlet, hogy kapcsolatot teremtsünk, kudarcra volt ítélve a légköri zavarok miatt, mégis meghatározott időpontokat tűztünk ki, amikor meg kellett próbálnunk, már csak azért is, mert tudtuk, hogy több ezer kilométerre valaki arra vár, hogy lekörmölje az üzenetünket, talán csak hogy megbizonyosodjon, még mindig életben vagyunk, s hogy a bázist nem törölték el a föld színéről. És amikor sikerült kapcsolatot teremtenünk, s válaszként gyors üzenetet kaptunk, akkor úgy éreztük, hogy ez minden erőfeszítést megért.

Az első hónapok a várakozás jegyében teltek, hogy meggyőződjünk, a japánok letelepedtek, és abba a hitbe ringatták magukat, hogy biztonságban vannak, nem maradt ellenség – legalábbis olyan ellenség nem, akivel számolni érdemes. Ennélfogva eleinte csupán elszórtan intéztünk támadásokat, hidakat robbantottunk fel, vagy vonatokat siklattunk ki, mert Chalfont úgy vélte, a japánok ezeket az akciókat nem britek vezette kollaboránsok ténykedésének tulajdonítják majd, hanem sokkal inkább a helyi partizánokénak, akik viszont nem jelentettek komoly veszélyt. Mellesleg ezek az akciók jó lehetőséget kínáltak a Chalfont által elkeresztelt „akklimatizációs gyakorlatokra”. Az összesen részt vettem, amin csak tudtam, nemcsak tapasztalatszerzés végett, hanem azért is, mert a táborban tétlenül eltöltött napok borzalmasan teltek, és csak a bevetés feledtette a külvilágot. Nem a

szó elfogadott értelmében gyötört a honvágy; arra nem maradt időm. Mégis voltak olyan pillanatok, amikor eszembe jutottak a többiek. Vajon biztonságban van Julie? Már rég meg kellett érkeznie Ceylonra – néha elképzeltem, csaknem keserű szájízzel, hogyan lejti a táncot valami tiszti kaszinóban. Persze badarság volt az egész. És eszembe jutott Irene és Bengy – és még ki is? Milyen kis prücsök apukája vagyok: fiúé vagy lányé? Különös érzés volt az egész családtól teljesen elvágva lenni – hogy megy tovább az életük, dolgoznak, mint mindig, szerteszét szórva a nagyvilágban, s egyetlen átkozott dolgot sem tudhatok meg róluk. És ahogy láttam, évekig nem is fogok.

Ha a nappalok vánszorogtak a táborban, úgy az éjszakák még cudarabbul teltek, mert életünk tényleges keresztjének nem a japánok bizonyultak, hanem a legyek és a moszkitók. Jóllehet a szúnyogoktól sosem szabadultunk, a moszkitók nem mindennap tiszteltek meg bennünket – nyilván váltogatták az Ara tábort más vadászmezőkkel –, de amikor jöttek, néha láttam, amint fátyolszerű ködfelhőt alkotva, milliószámra döngenek, hogy támadást intézzenek abban a tovatűnő pillanatban, amikor az alkony sötétséggé sűrűsödik.

Nem volt menekvés. Mindegyikünknek volt szúnyoghálója, de nem rángathattuk le a priccsről – azt éjjel-nappal védeni kellett. És semmivel sem védekezhettünk a szúnyogcsípés meg más legyek csípése ellen. Csupán egy dolgot tehettünk: korán ágyba bújtunk.

Az Arán töltött első hónapjaim alatt egy új típusú bombát próbáltunk kifejleszteni – egyetlen célpont lebegett a szemünk előtt: egy iszonytató kegyetlenkedésekről hírhedt japán parancsnok, Sinpei Szató kapitány. Kétes hírneve onnan eredt, hogy szinte nem múlt el úgy nap, hogy ki ne hajtott volna a kis kocsiján, és ki ne választott volna találomra egy balsorsú kínait vagy malájt kínzás,

vagy ha az áldozatnak szerencséje volt, kivégzés céljából. Így, félelemkeltéssel kényszerítette a helyieket engedelmességre, s az egész környék rettegett.

A baj ott kezdődött, hogy bár a nevét ismertük, az arcát nem, sem a táborának a pontos helyét, ráadásul alkalmas bombánk sem volt, hogy felrobbantsuk. Noha eleinte nem sejtettem, Chalfont, külön továbbképzésben részesítve, arra a pillanatra készített fel, amikor már a birtokunkban áll a bomba, és vezethetem a támadást.

A hadsereg elég robbanóanyagot hagyott hátra nekünk ahhoz, hogy a föld színével tegyünk egyenlővé egy jókora várost. Akadt ott minden a gránáttól kezdve a plasztik robbanólövedékig, aminek nem ártott a víz, melyet eláshattunk – és el is ástunk –, s nyomáskapcsolóhoz köthettünk, hogy az a fölötte elhaladó jármű súlyától aktiválja a bombát. Ez megfelelt olyankor, amikor vonatokat siklattunk ki, és hidakat robbantottunk fel, mert ilyenkor abban a tudatban rejthettük el a plasztikbombát, hogy a gyutacson legközelebb átguruló jármű repíti levegőbe a célpontot. Azt is szem előtt tartottuk, hogy ilyenkor nem az ellenséges jármű felrobbantása a feladat, hacsak nem véletlenül, hanem egy híd lerombolása vagy egy útszakasz szétszaggatása a jármű segítségével. Ezt a módszert azonban nem vethettük be egy meghatározott személy elleni merényletben. Az útra helyezett nyomáskapcsoló nagyon is szerencsefüggő volt, amiért semmi sem garantálhatta, hogy a kiiktatandó ember vagy jármű valaha is felbukkan a színen. Ezért egy ilyen alaknál, mint Szató, nem kockáztathattunk, már csak azért sem, mert megerőltető munka volt átvágni a dzsungelen fejenként 15 kiló robbanólövedékkel a hátunkon, a többi felszerelés mellett.

Kémiai időzítésű gyújtót sem használhattunk, mert ezek rendre elvétették a célpontot az úton. Ebbe az elmés kis időzített gyújtószerkezetbe bárhol belehelyezhettük a robbanólövedéket vagy

gelignitet, majd összenyomtuk a csőgyújtó szerkezetet, melynek hatására a sav végigégett egy vékony huzalon, az megolvadt, és a töltet felrobbant. A kémiai időzítésű gyújtó könnyű volt, egyszerűen kezelhető, és rengeteg időt biztosított ahhoz, hogy kereket oldjunk; a hasznuk ugyanakkor hidak és vasúti sínek felrobbantásában állt.

Ez idáig nem sikerült olyan bombával előrukkolnunk, mely, ha szükséges, akár egy-két napig is heverhet a célterületen, és pontosan abban a pillanatban hozható működésbe, amikor megérkezik az emberünk, akinek szánjuk. Most, többhavi kísérletezéssel a hátunk mögött úgy éreztük, hogy Tan Szun, a gerillavezér megoldotta a problémát.

Tan Szun volt az utolsó, akiről feltételeztem volna nemcsak azt, hogy gerillaharcos, hanem azt is, hogy kommunista. Mikor beleegyezett, hogy a britek alatt szolgáljon, és asszisztáljon az Ara támaszpont létesítésében, egyetlen tárggyal a birtokában érkezett: egy sokat forgatott Shakespeare-drámakötettel. Ennek a hórihorgas embernek kókadt harcsabajsza és egészségtelen, ragyás bőre volt, de Shakespeare-t kívülről fújta, és ő volt az egyetlen, aki rájött, hogyan lehet a dzsungelben tökéletesen eltölteni az időt, mert ilyenkor újra, meg újra átrágta magát azon az egy könyvön, míg véget nem ért a háború.

Chalfont megsúgta, hogy Tan Szun egy garázsban kezdte, majd később iskolaigazgatóvá avanzsált, de az is nyilvánvalónak tűnt, hogy van érzéke a kétkezi munkához. A Szató-bombaként ismertté vált szerkezethez olyan ötlettel állt elő, mely – mint minden kínai szerkezet – hallatlanul egyszerű volt. Kivájta egy vastag bambuszrúd belét – ez a fajta bárhol föllelhető volt a célterületen –, és gelignitet tömködött bele, nem a súlyra könnyebb plasztikbombát, sajna!, hanem az idejét múlt robbanóanyagot, mely ömlesztve maradt ránk, s melynek elhasználására – minden lehetséges helyzetben –

parancsot kaptunk. Az ártalmatlannak tűnő bambuszbombát bármely úton otthagyhattuk bambuszrudak és faágak közé szórva, azt a benyomást keltve, mintha egy púposan megpakolt ökrös szekér hátuljáról potyogtak volna le. Soha senki érdeklődését nem keltette volna fel.

A gelignitbe Tan Szun benyomkodta a pillanatgyújtót, amely egy hosszú, a táborba becsempészhető lehető legvékonyabb huzalhoz – tulajdonképpen zongorahúrhoz – csatlakozott, és gyakorlatilag láthatatlan volt a szem számára. Csak egy rántás a biztos távolból – miközben az egyikünk tábori látcsőn át figyeli a célpontot, csakhogy bizonyosan a megfelelő ember legyen ott –, és a bomba azonnal működésbe lép, pontosan abban a pillanatban, amikor akarjuk. A bomba további előnyei közé tartozott, hogy a támadás helyszínén le lehetett gyártani – nem voltunk kénytelenek hosszú bambuszrudakat keresztülvonszolni a dzsungelen –, továbbá akár több tucat nehéz jármű átdüböröghetett rajta anélkül, hogy bármiféle hatásuk lett volna rá, hacsak meg nem rántják a huzalt.

Ezek után már csak egyetlen dolog hiányzott: Szató életstílusának és a tábor pontos elhelyezkedésének részletes felderítése s valaki, aki biztosan felismeri őt. Tan Szun ismételt kérelme ellenére, hogy küldjünk ki egy kivégzőosztagot, Chalfont hajthatatlan maradt, s ragaszkodott hozzá, hogy csak akkor lendüljünk akcióba, amikor százszázalékosan biztosak vagyunk abban, hogy a megfelelő emberrel végzünk.

Meglepő módon erre akkor nyílt lehetőségünk, amikor új regruta érkezett a táborba. A gerillajelölteknek át kellett esniük a kínai tisztek szigorú átvilágításán, majd takarítóként, ételszállítóként vagy más alantas munkákkal kezdték, miközben alighanem diszkrét kérdezősködés zajlott a kampongokban. Ez a kínai-maláj újonc Ah Tin névre hallgatott, és történetesen

megfordult Szató táborában, miután egy civilek felhajtására kiparancsolt japán őrjárat kényszermunkára fogta.

Tizenhat-tizenhét évesnek látszott, bár jóval idősebb volt annál. Szánalmasan ártalmatlannak tűnt, apró, fekete, könnyben úszó szeméből állandóan riadalom sütött még akkor is, amikor a legártatlanabb kérdést szegezték neki. Rémült kis szeme és ránctalan teliholdképének formája azt a benyomást keltette, saját árnyékától is megijed. Ah Tin azonban nemcsak hogy gond nélkül felismerte Szatót, hanem szokásainak és mozgásának is nagy tudású ismerője volt.

– Talán menni fog – sóhajtott Chalfont. Éppen vacsoráztunk, jóllehet túlságosan is megtisztelő volt e névvel illetni a maréknyi ázott rizst, az egy-két deka sózott halat, és hogy kilegyen a súlya, a tányérnyi őrölt tápiókagyökeret, ami minden kampongban ott nőtt, és amit nap nap után feltálaltak pont úgy, mint Tanamerában óvodáskoromban (noha ott jobban megfőzték).

– Hát, az biztos, hogy most már elő tudunk állni a megfelelő bombával. Ragyogó ötlet – ismertem el.

– Pindurkát rizikós a tagnak, aki megrántja a huzalt – affektált Chalfont, rá jellemző módon szépítve a helyzetet.

– Semmi gond, ha elég távol vagy, és ha elég hosszú a huzal.

– Nem *az* a gond! Hogyan lépsz le a támadás helyszínéről? Nem akarom, hogy életed virágában kaszáljon le a halál, Johnnie! Egy olyan durranás után, amire reményeink szerint sort kerítesz, nyüzsögni fognak a környéken a japánok. Esélye sem lesz senkinek, hogy elinaljon.

Nem értettem egyet. Az elmúlt hónapok során többször elbújtam a másodlagos esőerdőben alig néhány méternyire az utánam kutató japánok elől, akik tudták, hogy a közelben kuksolok. De ha feketére kented az arcod, gyakorlatilag lehetetlen volt, hogy

rád akadjanak, hacsak nem üldözött a balszerencse, s mondjuk valaki vaktában a dzsungelbozótba nem döfött egy bajonettet. Ebben a pillanatban azonban mindannyian bevettük volna a H-t, vagyis halálkapszulát, mielőtt bármelyik japcsi fülön csíphetett volna minket. A kapszula gyors volt, a japán kínzás nem az.

– Ezt a kockázatot vállalnunk kell, és nem hinném, hogy a kínaiak bánnák – vélekedtem. – Persze, az ember túlélési esélye egyből megugrik, mihelyst ismerős terepen mozog.

– Van fogalmad arról, hol van Szató tábora pontosan? – kérdezte csaknem lustán.

– Ne játszd az eszed, Robin! Tudod, hogy dunsztom sincs, csak kapiskáljuk, hogy itt a közelben.

– Na, én megtudtam a *pontos* helyet Ah Tintől. És Johnnie, fogadok, hogy ismered, mint a tenyeredet!

– Ki vele! Ne bolondozz!

– A Country Klubban – ott az Ara és Bentong közti úton. Ismered, nem?

Hogy ismerem-e? Hányszor, de hányszor ért utol a múlt, miközben a dzsungelben csücsültem! „A Klub”: kolbász és krumplipüré a hosszú, viharvert, mégis otthonos teremben; a *Daily Telegraph* és az *Illustrated London News* régi számai; és azt megelőzően Nasi, ahogy a verandán ácsorog, s a poharat idegesen a kezében forgatva bevallja, hogy gyermeket vár, de nem Tony az apja. Azon az éjszakán lövöldözött az eszelős indiai a szobára, ahol Irene bridzsezett. Magam előtt láttam a jelenetet, annak minden képkockájával együtt: a kedélyes kis klubtitkárt, amint arra kéri a jelenlévőket, hogy mindenki őrizze meg a nyugalmát. És Irene-t, aki ugyanaznap, még korábban, délután szándékosan úgy rendezi, hogy teherbe essen. És mostanra? Mi történt az óta a nap óta?

– Tehát, ismered?

– Kilométerekkel messzebb jártam.

– Nyilván.

– Úgy értem, fényévekkel arrébb. Mint egy időgépben. Eszembe jutott az utolsó este, amit ott töltöttem. Istenem, milyen más volt az a világ. Szerinted visszatér még valaha is?

– Felgyorsíthatná a folyamatot, ha hamarosan sikeresen kigolyóznád Szató kapitányt – felelte kurtán.

– Hamarosan? – Remélem, a hangom nem árulkodott semmiféle brithez nem illő izgalomról. Már réges-rég felfedeztem ugyanis, hogy a halálos veszély kívánatosabb, mint a halálos unalom.

– Persze. Minél előbb, annál jobb. Vidd magaddal Jock MacMillant és a kínait – egyedül ő ismeri fel Szatót.

– Ah Tint? Szerinted képes lesz rá? – Kételyeim támadtak, annyira rémültnek tűnt. – Ha cserbenhagy minket, ha bárki is cserbenhagy minket, nos, tudod, akkor nekünk függöny le. Nem bízom benne.

– Rendben lesz – jelentette ki Chalfont vontatottan.

– Úgy fest, mint aki be van rezelve.

– Mert be is van rezelve. De van valami, ami mindig legyőzi a félelmet, és az a bosszú. Ah Tin apja a japánok csapdájába esett – emlékszel, mi volt a YMCA-ben? –, és Szató csak locsolta olajjal, kicsinyenként, hogy élve pörkölje meg a szerencsétlen frátert. Lassú tűzön. Én nem aggódnék Ah Tin miatt, Johnnie! Ami azt illeti, mivel ő vezet el Szatóhoz, akár át is engedheted neki a dicsőséget, hogy megrántsa a huzalt!

32

Három nappal később, terepnadrágba bújva – részben a piócák elleni óvintézkedés gyanánt –, gumitalpú bakancsban, khaki vászoningben és széles karimájú ausztrál dzsungelkalapban (mely kapóra jött esővízgyűjtéskor, de lavórként is használhattuk, nem is szólva kobakunk védelméről) megcéloztuk a klubot: MacMillan, Ah Tin és jómagam. Hárman együtt csaknem negyven kiló gelignit alatt roskadoztunk, plusz mindenkinek vittünk egy váltás ruhát és sátorlapot, egy primitív elsősegélycsomagot, egy katonai térképet a környékről, egy tájolót, fejenként egy parangot (sokkal inkább a dzsungel, mint a japánok kaszabolására) és több doboz gyufát úgy, hogy minden dobozt külön bádogkazettába zártunk. MacMillan és én felmálháztuk még magunkat gépfegyverekkel és hat különálló tárral, valamint fejenként hat gránáttal, s ráadásként nekem jutott még a tábori látcső is. Harapnivalót csak minimális mennyiségben pakoltunk, remélve, hogy Ah Tin felhajt majd némi kosztot a barátságos kampongokban, mert egyszerűen egy dekával sem bírtunk volna el többet a robbanóanyagokon kívül. Én azonban eltettem még valamit: egy bádogdoboznyi lámpakormot és egy zacskónyit abból a régi trópusi tartalékból, mely hajdanán több ezer padlót bepiszkított keleten, s amelyet nemi betegségek magántermészetű kezelésére is használtak: vagyis kálium-permanganát-kristályokat. Tudtam, hogy ennek az oldata meg a lámpakorom egy kis helyi földdel dúsítva elég lesz, hogy feketére kenjük az arcunkat.

Különösebb baj nélkül átvágtunk a tábort övező dzsungelen, majd a gumifák rengetegén, és végül kiértünk a Bentong út szélére –

azon a ponton, ahol az álcsapolómunkás megjelölte a táborunkhoz vezető útvonal bejáratát. A bozótosban kucorogtunk, míg az őrszem és Ah Tin komoly eszmecserét folytatott.

– Őr mondja, út van nagyon forgalmas japán teherautókkal – magyarázta Ah Tin.

Számítottam erre, és felkészültem rá, hogy inkább a dzsungelen kelünk át, mint hogy hirtelen lecsapjanak ránk a japánok egy rajtaütésen. És a dzsungel csak kőhajításnyira kezdődött. Az a pont, ahol kiértünk, beluka volt – így hívják a malájok a másodlagos esőerdőt. Ezen nem nehéz átjutni. Az út másik fele azonban már egészen más tészta volt. Alig néhány méternyire előttünk az igazi dzsungel meredezett, a fenyegető, csaknem áthatolhatatlan őserdő, mely olyan sűrű volt, hogy eltakarta a napot, ezért úgy éreztük, mintha a nappalból az éjbe gyalogolnánk, mikor átkeltünk az úton. A burjánzó kúszónövények napvilág után kutatva felfelé kapaszkodtak, s a fény itt-ott bágyadt pászmákban szűrődött be, mint a poros fénynyalábok régi, vallási tárgyú képeken. Sok fa olyan egyenesen tört az égnek, mint valami oszlop, némelyik elérte vagy meghaladta a harmincméteres magasságot.

– Öt mérfődné nem mén több, fiú – vigasztalta MacMillan Ah Tint, aki égett a vágytól, hogy minél gyorsabban haladjunk. – De ne egyed magadat miatta, elgyün még a te időd. – S noha Ah Tin angolnyelv-tudása túlzottan is korlátozott volt ahhoz, hogy értelmet csiholjon ebből a meghökkentő tájszólásból, még hozzátette:

– Mit törődök én avval, ha egy ívig is eltart. Nem hagyom, hogy Szatú meglípjen.

Szinte abban a pillanatban, ahogy átkeltünk az úton és bevettük magunkat a dzsungelbe, eleredt az eső. Szakadni kezdett, s a záporfüggönyben bőrig ázva beszorultunk a fák közé. Utat vágva magunknak, úgy nyolcszáz méternyit haladtunk előre, majd

csuromvizesen úgy döntöttünk, hogy letáborozunk éjszakára. Ah Tin egykettőre tüzet rakott. Mint a vidéki kínaiak többsége, ő sem kelt útra egy darab gyanta vagy gumi nélkül, mellyel begyújthatott, de még mielőtt lángot szított volna, elment gallyat gyűjteni. Száraz ágakat ugyan nem talált, mégsem főtt emiatt a feje. A parangjával lecsapkodott néhány nedves bambuszrudat, odavonszolta őket a tenyérnyi tisztásra, amelyen felállítottuk a tábort, s csak aztán gyújtotta meg a gyantát. A bambusz ripszropsz tüzet fogott. Világéletemben lenyűgözött, hogy amíg más nedves fa nem lobban lángra, addig a bambusz mindig ég, függetlenül attól, mennyire ázott el. Sajnos azonban nagyon füstölt.

– Nem veszélyes? – Felnéztem a felfelé kavargó szürke füstkígyóra.

– Nem, tuan. Füst mind veszik dzsungelbe, mielőtt eléri mennyet.

MacMillan előhalászott néhány leveskockát meg víztisztító tablettát, és így szólt:

– Fűzni kezdek, uram. Nyesne nihány husángot, hogy ponyvát fészkesünk a sátorlapokbú?

Már az is kemény munka volt, hogy ágat vágjak egy félnyeregtetőhöz. A sziszegő esőben a fák, kérgük megannyi árnyalatával – némelyik márványfehér, mások pitonszerűen pikkelyes zöldek – körös-körül az ég felé magasodtak a füstöt okádó tűznek helyet adó zsebkendőnyi nyílt teret közrefogva, s mintegy kalitkaként körülzárva minket; némelyiket sanyargató kúszónövények hálózták be, mint az ara, másokon úgy csüngtek az indák, mint a vitorlakötélzet egy pusztulásra ítélt szkúneren. A facsemeték villás ágai közé szorult húsos levélcsomók kicsíráztak, mint a túlfújt fagyöngy, s megszülettek a paraziták – elég erősek ahhoz, hogy élősködjenek, de túl gyengék ahhoz, hogy elpusztítsák a

fát.

Mire visszaértem egy nyaláb gallyal, pont elkészült a leves, bár hátravolt még egy feladat, mielőtt az estebédhez telepedtünk: a gyűlölt, émelyítő lecke, melyet senki sem kerülhet el, aki a dzsungelbe merészkedik fáért. Eddigre már hozzászoktam, undoromat mégsem győzhettem le sosem. Bár a bakancsomat a betűrt nadrág fölött fűztem össze, két kövér, vaksi pióca sikeresen bejutott, s tekeregve igyekezett a lábujjam felé: ez lévén a piócák által leginkább kedvelt hely a tenyérujjak és a combtövek találkozási pontja mellett. Legalább egy tucat meztelen csigaként lógott a ruhámon. Másik négy el is érte a bőrömet – kettő könyök fölött a bal karomat, vagyis azt a karomat, melyet leginkább mozdulatlanul tartottam, miközben a bozótot vagdostam. Másik kettő hátul a nyakamra tapadt, s még csak észre sem vettem.

A dohányosok cigarettával égetik le a piócát, de sem MacMillan, sem én nem dohányoztam (még akkor leszoktam róla, amikor Szingapúr elesett – inkább, mint hogy szenvedjek a jegyre osztott szűkös fejadag gyötrő kínjaitól). Ezért mindig hordtam magamnál sót, melyet ha a piócára szórunk, az lepottyan, csak sajnáltam volna erre elpocsékolni – és nem is volt rá szükség, mert Ah Tin füstölt, mint a gyárkémény; ő maga sodorta a cigarettáit. A parázsló végével szenvtelenül megérintette az első piócát a nyakamon, és mikor az összerándult, tekergett egyet, és lepottyant a földre, megint hosszan megszívta, míg a cigaretta fel nem parázslóit, és mégismételte az eljárást, míg piócamentessé nem váltam. Gyakran eltöprengtem, vajon más íze lett-e tőlük a ciginek. Mindenesetre jobb volt, mint letépni őket. Egyszer elkövettem ezt a baklövést, s csak később fedeztem fel, hogy a húsomba ágyazódva ott maradtak az apró fogak, melyeket aztán kénytelenek voltunk kimetszeni, mielőtt a helyük elgennyesedett volna; a trópusokon gyakran előfordul, hogy

huszonnégy óra leforgása alatt belehalsz egy sebbe.

– Nem csípem a kis szarháziakat – kommentálta MacMillan. Hozzám hasonlóan ő sem tudott sehogyan sem hozzájuk szokni.

– Pedig lenni jó bálvány – sugárzott Ah Tin a boldogságtól, majd elkezdte kiönteni a levest.

Cudar egy éjszakánk volt. A kabócák megállás nélkül húzták, és a kecskebékák brekegése sem akart szűnni egészen pirkadatig. Születésemtől fogva ismertem ezeket a hangokat, de lefekvési időben többnyire sikeresen kirekesztettem őket. Most azonban esélyem sem volt rá.

Ráadásul még valami tetézte a bajaimat: a hurut. Lehet, hogy csak száraz nátha kínzott, de makacsul kitartott, feltehetőleg azért, mert az öltözékünk olyan sűrűn volt nedves, hogy nehezemre esett az orromon át lélegezni éjszaka. Önmagában ez még nem jelentett volna gondot, ha nem rettegtem volna betegesen attól, hogy rovarok, fülbemászók és bogarak veszik célba a számat, miközben húzom a lóbőrt. Eső után, mint szimmetrikus gyémánt nyakékek, mindenütt pókhálók csillogtak körülöttünk, és persze ott trónoltak a pókok is, néha egészen gigantikus, szőrös lábú, gyöngyszemű bestiák.

Másnap reggel útnak indultunk, követtük a tájolót, mégis öt órába telt, mire elértük a kampongot, mert alkalmanként tövisek, cserjék és dzsungelindák ragadós karjain kellett átvágnunk magunkat, s bár mostanra már többhavi paranghasználat állt a hátam mögött, még mindig fokozottan veszélyes fegyvernek tartottam. Ha a lefelé sújtást nem időzítetted helyesen, megcsúszott egy nedves faágon vagy akár egy darab kiszáradt fatönknek tűnő sziklán.

Aztán minden előzetes figyelmeztetés nélkül Ah Tin feltartotta a kezét, és megtorpant.

Nem értettem a kínai akcentusát, így hát visszakérdeztem malájul, miért:

– Lekaslah! Mengapa kau berhenti?

– Érez füst, tuan. – Beleszimatolt a levegőbe. – No *lekaslah!* – Vagyis: Ne menjünk tovább!

– Várjunk egy percet! Barátságosak?

– Nem tud, tuan. Én megy, megnéz.

– *Hati-hatilah!* – intettem óvatosságra. – Vigyázz! – Állandóan árulástól tartottam, ezért megbeszéltük, hogy harminc percet várunk, és ha addigra nem kerül elő ismét, továbbállunk. Ez volt a szokásos eljárás. Ah Tinnek egyébként éppúgy érdekében állt, hogy a japánok ne bukkanjanak rá a társaságunkban, ha a környéken ólálkodnak, mint nekünk. Egy szál magában bármikor beleolvadhatott a helyi díszletbe. MacMillannel hálásan kizuhantunk a málhánk alól – mely minden egyes megtett kilométerrel egyre jobban húzta a vállunkat –, és így szóltam: – Reménykedjünk, hátha tud szerezni egy kis csirkét vagy valamit.

Negyedórába sem telt, Ah Tin már vissza is ért most az egyszer mosolyogva, s malájul magyarázni kezdte nekem:

– Én nővér lakik itt. Mondja, tuannak nagy biztonság, jönni, enni kampongba.

– Akkor kalandra fel, őrmester!

A kampong aprócska volt, egy tucat kunyhó cölöplábakon – ilyen falvak ismétlődtek egész Malájföld-szerte –, de a dzsungel után az az érzésünk támadt a kínai és maláj családok ráérős élete láttán, hogy a paradicsomba léptünk be. Ezt keltették bennünk a szükség hiánya, a kókuszok, a vékony kocsányon lógó papaják, az ananászok, az elkerülhetetlen szágósövény és a néhány virág, köztük a Tanamerára emlékeztető rózsanádak meg az incifinci rizsföld a folyó közelében, melyben egy bölény vett éppen fürdőt a füleit rázva, hogy

elhessegesse a legyeket. A csirkék, a kecskék, a visító malacok, az éhenkórász ebek és a macskák között pucér gyerekek játszottak vidáman.

Ah Tin nővére, vékonydongájú öccse egyenes ellentéteként, terebélyes, nagy pocakú, megereszkedett mellű asszonyság volt, de arcán olyan mosoly sugárzott, amilyen sosem világította be testvére aggódó ábrázatát. Először csodálkoztam ezen, míg hirtelen rá nem jöttem, hogy nem Ah Tin nővérével van dolgom, hanem a sógornőjével, s mikor befutott emberünk testvére, azonnal láttam, hogy ikrek. Ah Tinhez hasonlóan a bátyjának is ugyanolyan félénk, csaknem riadt volt a tekintete; s azon kaptam magam, hogy eltöprengek, miként szedte össze a bátorságát, hogy megkérje ennek az egészséges asszonynak a kezét. Talán az asszony kérte meg az övét! A két férfi szokatlanul erősen hajazott egymásra, s messziről lerítt róluk, hogy nagyon közel állnak egymáshoz. Miközben az ebédre vártunk, elmerülten beszélgettek, apró banánokat tépkedve a legközelebbi pálmafáról, míg az asszonyság felnyitott két kókuszdiót, s megkínált minket a hűsítő, édes itallal. S bár a curry nem érte el a Rafflesben felszolgált délebéd színvonalát, egyetlen maláj módra elkészített csirke sem ízlett még jobban. Guggolva étkeztünk, ujjunk közé fogva téptük a csirke húsát, amit előzőleg megmártogattunk az édes, csípős, sötétzöld, kókuszízű, zabkása-sűrűségű currymártásban. Majd ezt friss ananász követte.

A harmadik nap estéjén elértük a támadás helyszínét, a karom és az arcom tövisektől szabdalva, a testemen legalább ötven, leégetett pióca csúf sebhelyét viseltem. A legtöbb seb ártalmatlan volt, de néhány már gennyesedni kezdett, s akadt egy, amely ki is fakadt, de miután bőségesen megtocsogtattam jóddal, a többivel együtt beszáradt.

Első feladatunk az volt, hogy felderítsük a környéket. A klub a Bentong út déli oldalán helyezkedett el. Az északi oldalon, ahonnan mi érkeztünk, a dzsungel széle meredek, tizenöt méternyire magasodó töltésben ért véget, beluka borította, melyben, hacsak nem kutatnak célzottan utánunk a japánok a bajonettjeikkel a bozótot döfködve, elrejtőzhetünk, és lenézhetünk a KL-Bentong főútra.

Az első éjjel a felkelő hold sarlója alatt kikúsztunk a töltés tetejére, hogy tanulmányozzuk az éjszakai életet. Hamarosan megütötte fülünket a KL irányából közeledő teherautók távoli zúgása. Csak japánok lehettek ilyenkor éjszaka. MacMillan rám üvöltött: – A fűdre, uram! – Botladozva-szitkozódva mindketten lebuktunk a gyékénnyel borított, nedves aljnövényzetbe. Ah Tin a sietség, a félelem és a sutaság látható jele nélkül szintén menedékbe csusszant, úgy olvadt bele a természetes környezetbe, mint egy nyugtalan vad.

A kanyarban még rejtve maradt fénykévék miniatűr reflektorként ugrottak a holdfénybe, de a sarkot elérve nem cikáztak többé céltalanul erre-arra, hanem feszesen bevilágították a néhány méternyire alattunk futó csillogó utat. Aztán egyenesen befordultak a Country Klub bejáratán. A japánoknak persze nem volt szükségük sötétre, sem csendre, mert az ő szemükben Malájföldön béke honolt. A háború véget ért, s mi, akik egy halom nedvező, húsos levélen lapítottunk, mi voltunk az üldözöttek.

Másnap reggel a napfény első sugaraira visszatértem, hogy a tábori látcsővel behatóan tanulmányozzam a régi klubházat, mely mostanra a gyűlölt Szató kapitány főhadiszállásává vedlett át. Ezelőtt fel sem tűnt, hogy a klubház hátsó ajtaja valójában az épület végén helyezkedik el, ezért most egyszerre láthattam a bejáratot, melyen át beléptem azon az estén, amikor az indiai lövöldözött, és a

hozzám közelebb eső hátsó ajtót. Néhány, alsónadrágban és trikóban flangáló japán katona, láthatóan napi első szál cigijét szíva kijött, és a falat megcélozva vizelni kezdett. Három másik követte. Emlékeztem, hogy mindössze egy-egy szűkös női és férfimosdó van az épületben, hisz a klub nem éjszakai vendégek elszállásolására épült. Kétségtelenül ez lehetett az oka, hogy egy fiatal kínai nő is kimerészkedett, hogy könnyítsen magán a kertben.

Egy japán katona durva hahotája úszott át a moccanatlan levegőn, mikor a nő lehúzta a fekete nadrágját, és leguggolt. Nyilván ő is egyike lehetett az erőszakkal katonai szolgálatra kényszerített munkásoknak vagy takarítóknak. Egy japán odaslattyogott hozzá, és mellé guggolt. Megkínálta egy szál cigarettával, amit a nő elfogadott, és bal kezével a füle mögé dugta. Erre a katona a legmegdöbbentőbb dolgot cselekedte. Jelbeszéddel utasította a nőt, hogy tolja még lejjebb a nadrágját, mire az szemrebbenés és egy árva mukk nélkül engedelmeskedett. Erre a katona kinyitotta a sliccét, és játszani kezdett magával. A nőt ügyeltében hamar elélvezett. Aztán egy újabb hahota kíséretében még egy szál cigarettát átnyújtott a nőnek, feltápászkodott, és megigazította az alsóját. Amennyire a távcsövön át én láttam, egész idő alatt a nő arcizma sem rándult.

Először alig hittem, hogy ilyesminek a szemtanúja lehettem. Valami borzadt bűvölet legyőzte bennem az undort, s a szememet a cinikus bestialitásra szegezte. Bizonyára nem én voltam az egyetlen európai tiszt a dzsungelben, aki alkalmanként titkon élvezte magát, bár én az ilyet mindig intim helyzetnek tartottam, amikor felidézhetem a megélt gyönyöröket. De a japánok! Istenemre mondom, ez a fickó majdhogynem sportként űzte.

De nem én voltam az egyetlen, akinek kis híján felfordult a gyomra, mert amint a japán még mindig röhögve, hetvenkedve arrébb vonult, a bejárati ajtó felől bivalyerejű bőgés hangzott fel.

Egy bő szárú lovaglóbricseszt és trikót viselő, fehér sisakos alak csörtetett ki, bömbölve szórta a parancsot a katonának, miközben hangos dörrenéssel bevágta maga mögött az ajtót. A katonának földbe gyökerezett a lába.

– Az Szató kapitány, tuan – lehelte Ah Tin.

Első alkalommal tanulmányozhattam, akármilyen távolról is, a férfit, akivel végeznem kellett. Tömzsi, keménykötésű fickó volt, magasabb, mint egy átlagos japán, s vitathatatlanul erőszakos, heves vérmérsékletű. Éppen csak kivettem az arcát, mert a hátsó ajtó és a megtévedt katona felé iparkodott bőszen. Alighanem ő is végignézte a rút jelenetet – talán az emeleti ablakból öltözködés közben –, mert a gutaütés kerülgette, mikor kirontott a gyakorlótérre. Ezt még én is láttam rajta. Egy pillanatra szinte megsajnáltam a japánt, aki ott cövekelt megbabonázva, mint nyuszi a reflektorfényben.

Fogalmam sem volt, mit óbégat a kapitány, s még ha hallom is, akkor sem értem, de amint a férfi mereven haptákba vágva magát ott állt, Szató tiszta erőből lesújtott revolverének markolatával a koponyájára. A férfi összerogyott. A guggoló nő addigra már menekülőre fogta. Szató rárikoltott, leadott rá két sorozatot, de elvétette, s a nő biztonságos menedékbe ért. Aztán még egy utolsó émelygő pillantást lövellve a földön elterült katona felé, Szató hátralendítette a lábát, mintha büntetőrúgásra készülődne a fociban, és telibe trafálta a katona arcát, mielőtt visszamasírozott az épületbe.

A délelőtt folyamán Ah Tin, aki rejtélyes küldetések ürügyén rendszeresen el-eltünedezett, megerősítette, hogy Szató heti négy-öt alkalommal kiruccan KL-be. Mindig délelőtt tizenegy óra körül indul, és a Foltos Kutyában ebédel – így hívták a Selangor Klubot, mióta az egyik alapító tag a bejárati ajtó mellé kötötte a dalmatáját,

miközben ott früstökölt.

A Foltos Kutya Kuala Lumpur meseszép padangjának szélén állt; ami azt illeti, mindkettőt ugyanakkor építették, hogy a klubtagok bármikor kisétálhassanak, és lejátszhassanak néhány játszmát. Csodás zöldterület volt, a szemközti oldalon KL díszes, mór stílusú kormányzati épületei és hasonlóan barokkos pályaudvara keretezte. Mostanra a Foltos Kutya a japánok tiszti kaszinójává lett; értettem hát, miért látogat Szató rendszeresen el ide: kétségkívül torkig volt saját főhadiszállásának korlátozott lehetőségeivel. Én magam sem tartottam sokra a Telepesek Klubját! És végül is, Kuala Lumpur mindössze harminc kilométernyire esett a galvanizált, jól karbantartott főúton a klubtól – az Ara a kettő közt középen.

Csak egy dolog aggasztott: mikor és hol helyezzük el a bombát. Nyilván minden egyes alkalommal, amikor Szató kapitány eltökélte magát, hogy látogatást tesz KL-ben, el kellett fordulnia balra, mikor elindult a főhadiszállásáról, és rátért az útra. Ennélfogva úgy döntöttünk, hogy a klub bejáratától mintegy négyszáz méterre nyugatra helyezzük el a bombákat. A töltés ott még meredekebben lejtett, így még jobb fedezékül szolgált ahhoz, hogy bemenekülhessünk a dzsungelbe, s mivel az út enyhén kanyarodott, sokkal kisebb volt az esélye, hogy valaki felfedezi a zongorahúrt.

A bombák legyártása keservesen ment, nemcsak a tikkasztó hőség és a magas páratartalom miatt, hanem azért is, mert állandóan a lebukás veszélye fenyegetett. A japánok időről időre eldübörögtek közvetlenül alattunk az úton, nem is szólva az alkalomszerűen megjelenő gyalogos őrjáratról vagy az ökrös szekéren gubbasztó parasztokról. Ha bármelyikük véletlenül felnéz, biztosan kiszúr minket, ha felülünk.

Ezért mielőtt nekiláthattunk volna a bombakészítésnek,

kénytelenek voltunk kiagyalni egy riadóláncot. MacMillan vagy jómagam napközben mindig a klubhoz néhány méterrel közelebb, az útkanyarban őrködtünk, hogy figyelmeztessük egymást a közeledő japánokra. Aki a táborban maradt, annak jobb kéz felől letekintve teljes kilátása nyílt az út egyenes szakaszára – a KL-be vezető útra. Minderre azért volt szükség, hogy a veszély legelső jelére óva inthessük egymást, miközben a legapróbb mozdulat is végzetesnek bizonyulhatott. A hangjelzés – a hangosan odakiáltott szó, de még a pisszegés is – szintúgy ki volt zárva. Ezért kénytelen-kelletlen ismét arra a riadóláncra fanyalodtunk, amit Chalfont használt az Ara támaszponton.

Mielőtt előállítottuk a bombákat, visszatértünk a dzsungelbe, és a perzselő kánikulában annyi rattant vágtunk, amennyit elbírtunk szállítani a beluka peremére. Ott lefarigcsáltuk a külső, páncélszerű kérget, és összecsomóztuk az eredményül kapott rattanbeleket, hogy végül egyetlen méretes „kötelet” kapjunk, mely elég hosszú ahhoz, hogy elérjen az őrszemtől a bombagyártó táborunkig – vagyis körülbelül ötvenméternyire. Rendszerünk nem volt tévedhetetlen, mert a rattan a földön futott, ám jobb híján be kellett érnünk vele. Mivel azonban a vészjelző kötelet nem sík, döngölt talajra terítettük, mint az Ara táborban, ahol minden rándítás szemmel látható volt, ügyelnünk kellett rá, nehogy lemaradjunk a riadórántásról, ezért az, aki a táborban hátramaradva ügyködött, lazán a bokájára hurkolta a rattan végét.

Több téves riasztás is történt, köztük az, amikor egy kotnyeles majom babrálni kezdte a rattant, voltaképpen azonban nem okozott galibát, mert a riasztórendszer nem azt jelezte, hogy eszünket vesztve mentsük az irhánkat, hanem azt, hogy bújjunk fedezékbe ott, ahol vagyunk, vágjuk magunkat hasra, és kandikáljunk ki a páfrányokon és a bozótoson át az alattunk futó útra, míg a veszély

elmúlik.

Egy másik nehézséggel – a tűz hiányával – is kénytelenek voltunk megküzdeni, ez pedig azt jelentette, hogy nem ehettünk meleg ételt, de még egy csésze teát vagy levest sem főzhettünk. Bizonyos szempontból nem éltük meg tragédiának, mert fojtogató hőség tombolt, egyedül az volt a bökkenő, hogy a vésztartalékaink leveskockából és két sózott marhahúskonzervből álltak. Persze nem is mosakodhattunk – legalábbis szappannal nem, pedig négyszáz méternyire a dzsungel belsejében édesvízzel kevert tengervízre bukkantunk. De a szappan valamilyen rejtélyes oknál fogva olyan illatot áraszt, mely éppoly átható és éppoly messze száll, mint a dohány. Ennélfogva szegény Ah Tin nem gyújthatott rá, ám ez kapóra is jött, mert annyira epekedett a cigaretta után, hogy időről időre suttogva bejelentette: – Én szerez étel, tuan.

Tudtam, hogy ilyenkor beveszi magát a legközelebbi kampongba, hogy füstöljön egy kicsit, és eltraccsoljon a cimboráival, ám annak is tudatában voltam, hogy ha Ah Tin nem cigarettázna, esze ágában sem lenne ilyen fárasztó beszerző körutakra indulni. Azt is világosan láttam, ha nem akar levitézleni, *kénytelen* valami zsákmánnyal visszatérni, így aztán hideg rizs, haldarabok és banánlevélbe csomagolt gyümölcs formájában többször is nem remélt szerencse ért bennünket. Tartottam tőle, hogy eljár a szája, mert a titkos információ megosztása másokkal a legkönnyebb módja annak, hogy az emberi természet az egót demonstrálja, ezt a kockázatot azonban vállalnunk kellett.

Rekkenő hőség volt. Az eső átadta a helyét a könyörtelenül tűző napnak, s időnként még a dzsungelkalpagunkhoz sem lehetett hozzáérni, annyira átforrósodott. Parangunkkal bambuszrudak garmadáját csapkodtuk le, aztán kiválasztottunk közülük két, egyenként hozzávetőleg három láb hosszú darabot a bombáink

céljára. Úgy terveztük, a többit ötletszerűen kiszórjuk az úttestre, valamennyit a támadás helyszíne és a klub között terítve, hogy ha egy gyanakvó japán felkapná az egyiket, csak egy trópusi vihar ártalmatlan melléktermékét vagy egy trehányul felerősített rakomány lepotyogott részét találja ott.

Amikor félig megtöltöttük a két bambuszrudat, behelyeztük a másfél méter hosszú zongorahúrokhoz kötött kis detonátorokat. Aztán belegyömködtük a robbanóanyag maradékát is.

Egyértelműnek tetszett, hogy nem ránthatunk meg egy alig másfél méteres huzalt, különben Szatóval együtt mi magunk is felrobbanunk. Egy sokkal hosszabb vezetékre volt szükségünk, mely elér az útról a töltés tetejéig. Ha azonban ilyen hosszú vezetéket erősítünk a bombákhoz, mielőtt lecipeljük őket az út szélére, roppant kockázatot vállalunk. A talaj rögös volt és trükkös; és amúgy sem jelentett nagy élvezetet leereszkedni a meredek lejtőn két halálos bombát a hónunk alá csapva, melyek a levegőbe röpíthetnek minket, ha abajgatják őket. És a veszély csak megsokszorozódna, ha ezek a bombák mögöttünk bukdácsoló hosszú vezetékekhez lennének erősítve. Bármi megeshet; még egy dzsungelben élő tökmag, minden lében kanál jószág is felrobbanthat minket, ha meghúz valamit, amit addig még sohasem látott.

Azt javasoltam, hogy először is, mikor elkészítjük a bombákat, mindegyikből csak egy öt láb hosszú drót álljon ki, amit előzőleg a betemetett detonátorhoz erősítettünk. Így sokkal biztonságosabban lehet őket kezelni. Amint az úttest szélére érünk, egybekötjük a két rövid huzalt, s máris a birtokunkba került egy kétrekeszes bomba.

Ezalatt MacMillan fogja magát, külön levonul a töltésen, és közben letekercseli a hosszú vezetéket a töltés tetején álló táborunktól, és csak amikor már biztonságban leszállítottuk a bombát, köti össze a két másfél méteres huzal csatlakozási

pontjával. Egyetlen hosszú, kemény rántás a töltés tetejéről, és mindkét bomba működésbe lép.

Még egy veszélyforrással azonban számolnunk kellett, mégpedig azzal, hogy a bomba elhelyezése után, visszafelé menet, a töltésre felkapaszkodva belebotolhatunk a sötétben láthatatlanná váló zongorahúrba. Hogy elkerüljük ezt a veszedelmet, úgy terveztük, hogy MacMillan egy kötelet is lefektet majd a töltésen, ez rattanból lesz, a zongorahúrtól jócskán jobbra. Ezért amikor minden készen áll, és a bombák a helyükre kerültek, a rattant követve felmászhatunk a töltésre.

Mindez három napba telt. Közben nézhettük, ahogy Szató kapitány kihajt a klubból egy nyitott Morrison – a visszavonuló brit seregek előzékenyen hátrahagyott több tucat ingyen ajándék autójának egyikén. Örökké a hátsó ülésen trónolt, miközben a sofőr mellett egy segédtiszt feszített. Láthatólag nem tűnt fel neki, milyen komikus, hogy egy tekintélyes, potrohos tiszt bepréseli magát a pirinyó hátsó ülésre, míg az alárendeltje kényelmesen nyújtóztatja elöl a lábát.

Szató két napig nem nyugat felé vette az irányt, ehelyett jobbra fordult a klub kapujában.

– Megy más út, mert Bentongban lenni nagy tisztkonferencia – derítette ki Ah Tin. – Holnap megy KL. Holnap öl meg, igen? – Megpaskoltam a vállát, s az ígéretre elmosolyodott.

Ez tehát lefordítva annyit jelentett, hogy még aznap éjjel el kellett helyeznünk a bombákat, ehhez azonban már alkonyatkor kénytelenek voltunk leszállingózni, mert sötétedés után nem mertünk világítani. Azt ugye mégsem kockáztathattuk meg, hogy a koromsötétben botorkálunk le a töltésen két kiélesített bombával. Mindkét utat – le és aztán fel a töltésen – ajánlatos volt hason csúszva megtenni.

Közvetlenül az alkony beállta előtt MacMillannal sötétre kentük az arcunkat, a kezünket és a karunkat. Az álcával minden rendben volt, a kálium-permanganát a bőrünkbe zárta a kormot néhány órára. Úgy festettünk, mint vándorénekes társulatból kiakolbólított kupléénekesek. Képtelen voltam hozzászokni, ahogy a feketére mázolt arcunkból rémisztően világít a szemünk, akár a macskáé a sötétben. Hihetetlennek tűnt, hogy senki sem vehet észre minket.

Végül arra az elhatározásra jutottam, hogy két fordulót teszek, fordulónként egy bombával.

Az út csaknem egy órát vett igénybe. Hason csúszva tettem meg, s megtorpantam, valahányszor autó búgása vagy más forgalom zaja ütötte meg a fülemet. Egyszer egy motorbicikli fordult be a sarkon, és a slendriánul beállított fényszórója mintha pont telibe világította volna befeketített ábrázatomat. Izzadtam, mint a ló – a cidritől éppúgy, mint a hőségtől. Már megjelöltem egy rejtekhelyet, egy lankás zugot egy csoport vaskos, lédús páfrány között, néhány méternyire az út peremétől. Ott lepakoltam az első bombát, aztán visszatértem a másikért. Ezalatt Ah Tin lecipelt egy kéve biztonságos bambuszt, hogy később szétszórjuk az úton, és a két élesbombánk kevésbé legyen szembeszökő.

Mihelyt mindkét bomba leért, MacMillan, aki addigra már kiterítette a rattanvezetőt, utánunk jött a zongorahúrral. Sötétedés előtt hozzáerősítette a végét a bombákból lifegő, összetekert huzalokhoz. Aztán letelepedtünk és vártunk.

Éjfélkor Ah Tin kikúszott az úttestre, és viszonylag nagy területen eloszlatott egy nyaláb ártalmatlan bambuszrudat; aztán én kúsztam ki mindkét kezemben egy-egy bombával, mögöttem hánykolódtak a huzalok, melyek a csatlakozás helyén V betűt formáztak. Tudtam, hogy láthatatlanok, a szememben mégis olyan

ormótlannak tűntek, hogy a fejemet tettem volna rá, hogy napfénynél kiszúrják őket. MacMillan is kikísért az útra a fővezetéket kiengedve-ráhagyva a nyomomban, hátha orra bukók a sötétben, és megrántom.

A rattanból készült biztonsági kötelünk ellenére már a töltésre felvezető rövid visszaút gondolatától is kirázott a hideg. Nehéz megmagyarázni, milyen könnyen elvesztheti az ember az irányérzékét sötétedés után a dzsungelben, és milyen könnyen elbucskázhat a láthatatlan akadályokban. Utunk a töltésen felfelé nem volt sima, inkább rázós, bokrokkal, gyökerekkel és gödrökkel tarkított, melyekben elakadva bárki kificamíthatta a bokáját. Leginkább azonban attól tartottam, hogy elbukfencezem a zongorahúrban, egészen addig, amíg Ah Tin be nem világította nekünk az utat, szó szerint, jóllehet lámpafény nélkül. Már épp nekivágtunk volna felfelé az útnak, mikor suttogóra fogta: – Te vár egy perc, tuan!

Minden egyes, az út szélén töltött perc csak fokozta a veszélyt, de a zsebében kotorva bőszen keresett valamit.

– *Lekas!* – dünnyögtem. – Siess!

Ah Tin szó nélkül előhúzott egy bádogdobozt a tunikája alól, megfordított engem, s éreztem, hogy a hátamra nyom valamit.

– Selyemhernyó! Most mi követ egymás fel hegyen.

És így is tettünk. Ott volt a kötél, mely kalauzolt minket, s ráadásként ott voltak a segítségül szolgáló, apró pislákoló fények, az első Ah Tin hátán, miután felerősítettem rá, a következő az enyémen.

Már csak várnunk kellett – és másnap délelőtt megbizonyosodni, hogy Szatót kapjuk el, nem más embert. Azt hiszem, szemhunyásnyit sem aludtam egész éjszaka. Legalábbis nem rémlik, hogy elnyomott volna a buzgóság. Mihelyt a pirkadat

szürke árnnyá változtatta az utat, befaltuk a maradék hideg rizst. Még négy órát kellett várnunk.

Reggel kilenckor bekövetkezett a megjósolhatatlan. Két japán katona feltűzött bajonettel végigsétált az úton a bambusz felé véve az irányt, s mögöttük négy kínai munkás sorjázott, vállukon csungkol, a Malájföldön elterjedt nagy kapa, melyet ásó helyett használtak. Egy csomó kövér, olajos levél mögé bújva lenéztem, és a távcsővel figyeltem őket. Közvetlenül alattunk állomásoztak le, aztán néhány lépéssel arrébb, úgy tízméternyire odébb hurcolkodtak. Az első katona átküldte az embereket az út távolabbi szélére. Unottan fel-le járatta a szemét, én meg lélegzet-visszafojtva bámultam, ahogy egy bambuszrudat fürkész. Lehajolt, mintha felvenni készülne, meggondolta magát, s inkább belefocizott egyet. Ekkorra már dunsztom sem volt, melyik az élesített bomba, és melyik az álca. És a zongorahúrt sem láttam semerre sem. A tábori látcsövem közben bepárásodott, az ingemből facsarni lehetett a vizet.

A másik katona ráparancsolt a kínaiakra, hogy lássanak neki az út menti árok kipucolásának. Ebben a pillanatban Ah Tin feléjük bökött, és elkerekedett szemekkel azt suttogta:

– Én testvér! Én barátok kampongból!

Úgy rémlett, felismertem az egyik munkás rémült ábrázatát, de azt hittem, a tábori látcső űz tréfát az érzékeimmel. Az ikertestvére!

– *Tutup mulutmu!* – sziszegtem rá mérgesen, ukázba adva, hogy fogja be a száját; nem azért, mert haragudtam rá, és nem is azért, mert tudtam, hogy a hang mindig veszélyesebben terjed a rezzenéstelen trópusi reggeleken, hanem mert hirtelen elfogott a balsejtelem, hogy minden rosszra fordul. Napokon át güriztünk, és tűrtük a pokol minden kínját, s most a színre vetődik egy csapat kínai kényszermunkás pont abban a pillanatban, amikor Szatónak jelenése van. És az egyikük *biztos,* hogy Ah Tin ikerbátyja! Még a

végén kénytelenek leszünk lefújni az akciót, ha azok a nyavalyás kulik nem húznak el az útból. Az ingem sarkával tisztára töröltem a látcsövet, és szemügyre vettem Ah Tin barátait.

A két japán baka bagózva kiabálta parancsait, közben néha tessék-lássék megfenyegette a négy kínait. Számomra úgy tűnt, egy csatorna vagy egy csővezeték, talán a Country Klub ivóvízvezetéke eldugulhatott. Sosem derült ki. A kínaiak úgy mozogtak, mint a lajhár. Miért nem iparkodnak már, miért nem csapják össze gyorsan, és takarodnak vissza a klubba?

Mi is volt Chalfont szavajárása a képzésem alatt? „Mindig a célpont az első!" Ugyanakkor tisztában voltam vele, hogy ezt egy kínai paraszt együgyű elméje sosem emésztené meg, s így Ah Tin sem fogja. Tudtam, hogy nem lesz elég vér a pucájában, hogy megrántsa a vezetéket, és megölje a saját bátyját. A kérdés az, nekem lenne-e.

Ahogy tovább figyeltem a színjátékot, és az óramutató fél tizenegy felé vánszorgott, odasúgtam MacMillannek, aki mellettem hasalt, a géppisztoly kicsavarodva a karján:

– Talán odébbállnak.

– Űk aztán nem – suttogott vissza. – Túl jól érzik magukat. – Alkalmasint valóban élvezhették, hogy kint lehetnek a szabadban, s láthatólag eltökélték, hogy elnyújtják, amennyire csak tudják. Az őrök is felszabadultabban mozogtak, hogy megmenekülhettek a tábor kellemetlenebb kötelmei alól. Azon kaptam magam, hogy a bajszom alatt motyogva imádkozom: – O, Istenem! Vidd el őket innét, vidd el! – Mindez idő alatt Ah Tin egyre riadtabb – vagy rémültebb? – ábrázatot öltött; mintha fogalma sem lenne arról, miféle kínokkal hadakozok én; mintha szednünk kellene a sátorfánkat. De a keze még mindig a vezetéken pihent.

A tűző napon ketyegve múltak a percek és a másodpercek, aztán

hirtelen úgy nézett ki, minden rendbe jön. Az egyik japán odavakkantott a négy férfinak, mire azok csungkollal a vállukon kikecmeregtek az árokból, készen rá, hogy elmasírozzanak.

De amint ott ácsorogtak, a másik katona rájuk rivallt: „Hai!" Visszaugrott az árokba, majd üvöltve gesztikulált a kínaiaknak. Azok maradtak, ahol voltak, az indulást várva. A másik katona is az árokhoz sietett, nyilván, hogy lássa, mi a gond. Leküzdhetetlen vágyat éreztem, hogy odakiáltsak a kínaiaknak: „Fuss! Fuss az életedért!"

A katonák pusmogva villámtanácskozást tartottak. Az egyik az árokra mutogatott. A másik a vállát vonogatta, és az óráját böködte. Az első megnézte az óráját. Én is az enyémet. Majdnem tizenegy óra volt.

Egy pillanatig még élt bennem remény, hogy talán elvonulnak, aztán rájöttem, mi történhetett. Az egyik japán feltehetőleg azt bizonygatta a másiknak, hogy Szató bármelyik percben felbukkanhat – és mennyivel jobban fest, ha maradnak, hogy a kapitány láthassa, ahogy leüvöltik a kínaiak fejét.

Csak erről lehetett szó. Parancsok repkedtek, s most először tapasztaltam, hogy az egyik katona ráhúz egy kínai hátára, miközben az az árokba lohol. És most ott álltak felettük, ordítozva, felemelt karokkal, a fegyvert fenyegetőn rájuk szegezve. Aztán meghallottam, hogy a kanyaron túl, az úton jármű közeleg.

– Itt az idő, fiú! – motyogta MacMillan a halálra vált Ah Tinnek, s ezzel felhúzta a géppisztolya kakasát, és kibiztosított egy kézigránátot. Én is tüzelőállásba pattintottam a géppisztolyomat.

A gépkocsi befordult a sarkon. Lassan közeledett, tisztán láttam Szatót a fehér sisakjában, ahogy peckesen trónol a hátsó ülésen. Ah Tinhez fordultam.

– Kész vagy? – kérdeztem. Gyűlöltem magamat.

– Ne, tuan! Én barátok, én testvér!

– Ah Tin, tudom, de Szató nagyon rossz ember.

– Ne, tuan, ne! Holnap mi próbál meg újból! Én segít!

Tudtam, hogy nem lesz másik alkalom. Tudtam, hogy az életünket tennénk kockára, ha megpróbálnánk begyűjteni a két bambuszbombát, és hogy minden perc számít, hogy mentenünk kell a bőrünket. Az autó már csak néhány méternyire volt. Szató előrehajolt, és megkocogtatta a sofőr vállát, mintha utasítást adna.

– Meg kell tenned! – suttogtam. – Meg kell tenned! – Abban a biztos tudatban szajkóztam ezt, hogy nem én vagyok az, aki lemészárolja a szövetségeseket, akik etettek minket, míg erre a pillanatra vártunk.

– Nem tud megtenni. – Ah Tin elengedte a vezetéket.

– Azt a kínköves ménkövit! Túl kíső! – káromkodta el magát MacMillan, mert a jármű már éppen áthaladt volna a bambusz fölött. Ekkor eszméltem rá, hogy Szató megparancsolhatta a sofőrnek, álljon meg: kíváncsi volt, mi ez a ramazúri.

Szató felállt a kocsi oldalán, én meg elkaptam a drótot. Ahol én lapultam, onnan úgy tűnt, pont a bombán áll.

– Ezt nem baltázhatod el, fiú! – MacMillan megszorította a karomat. – Erre kípesztünk ki! Meg kő tenned!

– Nem tudom – tétováztam. – Ezek a szerencsétlen nyomorult kínaiak!

– Meg kő tennije, sajnálom, uram. Maga a főnök, de ha magának nem fűlik hozzá a foga, hoci *ide* a drótot!

– Azt nem tehetem!

– Akkor rajta, fiú! *Rajta!*

Fél szemmel láttam Ah Tin döbbent arcát, ezt a sápadt holdat, mintha a tompított hangon folyó zaklatott szóváltás elkerülné a figyelmét.

– Mostan, uram! – sürgetett MacMillan. – „Mindég a cílpont az első!”

Azt hiszem, az agyamban kavargó gondolatok egy szemvillanás alatt szertefoszlottak, mert ilyen helyzetre egész képzésem alatt nem figyelmeztettek – hézag a végeérhetetlen YMCA-ülésekben, hézag, mely magamra hagyott, hogy alig sóhajtásnyi idő alatt meghozzak egy nagy horderejű döntést. Legyilkolod a szövetségesed, hogy megölj egyetlen bestiális japánt? Semmibe veszed a bátyját annak, aki elvezetett a gyűlölt alakhoz – csak hogy felvéshess magadnak egy újabb partizánsikert, mely úgy tűnik el a történelem süllyesztőjében, hogy se nem oszt, se nem szoroz a háború kimenetelében?

Ha most nem vagyok hajlandó megölni Ah Tin bátyját azért, hogy likvidáljam Szatót, ha most nem vagyok hajlandó, akkor Szató tovább éli világát, lemészárol még néhány ártatlan embert, míg ide nem vetődik valaki, aki elvégezi helyettem a piszkos munkát, mert én kudarcot vallottam. Van-e különbség aközött, hogy Szatót életben hagyom, megadva neki a lehetőséget, hogy leöldököljön még néhány ismeretlen kínait, és aközött, hogy most megölöm, tudván, hogy közben ártatlanokkal is végzek? Már-már azon rimánkodtam, hogy Szató saját kezűleg puffantsa le az egyik kínait – amúgy is erről volt hírhedt –, és mintegy fölmentsen engem, mert tudtam, hogy meg kell tennem. Persze azt is tudtam, ha az én testvérem reszketne most odalent az úton, nem lenne az az isten, aki rávehetne, hogy felrobbantsam Szatót.

– Mostan, uram! Utósó esíly!

Elfordítottam a fejemet – és vadul megrántottam a drótot.

A föld megremegett. S noha a nap ereje már magában bántotta a szemet, a vakító villanásban a sárga fény felcsapó kékesfehér lánggá vált, s erejétől egy minutumra ösztönösen a szemem elé kaptam a kezem. Aztán odapillantottam még a menekülés előtti

pillanatokban. Szató autójának darabjai felfröcsögtek a töltés feléig. A holttestek a váratlanul lesújtó halál gyötrelmes rándulásában elterülve az úton, az árokból félig kilógva hevertek, az egyik lángokban állt. A fehér villanás kihunytával újabb robbanás rázta meg az utat – ezúttal a benzintartály robbant fel. A jármű kusza roncsai vadul égtek, s a sárga lángnyelvek fekete füsttel borították el a puskaportól bűzlő eget.

Sípszó és kiáltások ütötték meg a fülemet, a klubház irányából felüvöltött egy sziréna. Aztán fél tucat japán ordítozva vágtatott a sarokra, hallottam fegyvereik csörrenését.

– Aggyunk a pofázmányukra! – rikkantotta MacMillan, s most először felpattantunk, lehajítottuk a gránátokat a töltésen, s géppisztolyunkkal kelepelve tüzeltünk a domboldalról, s leterítettünk minden embert.

– Mostan má van egy szusszanásnyi kis időnk – dörmögte a szurtos MacMillan.

Nem láttam értelmét tovább ott lézengeni. Bár Szató nagy része a robbanás martalékává vált – a robbanás teljes erővel érte –, felfedeztem elgurult fehér sisakját, benne egy kupac húscafattal. Személyazonosságának igazolására *ez* számomra több mint megfelelt. Mindenki meghalt. Csak a pattogó tűz és a fekete füst mozdult, de már ezek is az utolsókat rúgták a kordit és az égett hús bűzétől fojtogató levegőben.

– Gyerünk! – Megindultam a töltés teteje felé. – Ha beérünk a dzsungelbe, sosem találnak ránk! Aztán irány haza, James.

– Vágtázzunk lúhalálába! – tette hozzá MacMillan. – És ha nem haragszik meg érte, uram, büszke vagyok kedvenc tanítványomra!

Nekem is büszkeségtől dagadt a mellem. Furcsa, hogy a gyilkolás hevében milyen sebesen löki félre a zúduló adrenalin a lelkiismeretet. Részben szörnyen éreztem magam, ám abban a

pillanatban csaknem megfeledkeztem az ártatlanokról. Hirtelen belém villant egy gyermekkori emlék, az a nap, amikor a Tanamerában felfedeztünk egy patkányt, és én könnyekben törtem ki, mert Jack papa és a szolgák mind agyon akarták ütni azt, ami számomra azokban az ártatlan időkben csak egy másik kis állat volt. Egészen addig, mígnem apám mérgesen rám kiáltott: „Ne légy ostoba! A patkány betegségeket terjeszt – bármelyikünket megölhet, még a mamát is!" Egy másodperc leforgása alatt megszűntem állatbarátnak lenni, és visítva kántáltam: „Öld meg! Öld meg!", miközben Jack papa és a többiek megpróbálták sarokba szorítani.

Most, a jogos gyilkolás luxusában megmerítkezve, éppoly sebesen feledkeztem el a pár pillanattal előbb még bensőmet marcangoló kételyekről. Aztán eszembe jutott Ah Tin.

– Gyere! – szóltam neki. Kezemet pillanatokkal az indulás előtt a vállára ejtettem, majd hozzátettem. – Tudod, Ah Tin, sajnálom, de ugye belátod, hogy Szató még sokkal több embert ölt volna meg, ha nem végzünk vele.

Ah Tin arcára kiült az iszonyat, s úgy meredt rám, mintha valami szörnyeteget látna. A képét örökké barázdáló félénkség most új ráncokba s gyűrődésekbe futott. Szeméből undor sütött, mintha mocskos lenne a kezem, amelyet a vállára helyeztem.

– Én nem jön – dohogta. – Te rossz ember, mint Szató kapitány. Ő megöl én atya, te megöl én báty.

Mielőtt bármit válaszolhattam volna, négykézlábra ereszkedett, s már mászott is felfelé, csakhogy jobbra, épp az ellenkező irányban, mint ahogyan terveztük. Hallottam, hogy csikorogva sebességbe kapcsoló autók közelednek, majd körülöttünk mindenfelé gépfegyvertűz záporozott, jóllehet a japánok vakon lövöldöztek, és a közelünkbe sem értek. Miközben Ah Tin pöttöm alakja a dzsungel felé suhant, MacMillan hátrahúzta géppisztolyának kakasát, s így

bömbölt:

– Jesszusom! Mostan le kő kapnom!

– Ne! – sikoltottam teli torokból.

– Tuggya, hun a tábor – az Ara!

Géppisztolyát tüzelőállásba emelte, ám én gyengéden a földre nyomtam a forró puskacsövet.

– Ne, Mac! – könyörögtem. – Már így is elég bajt okoztunk szerencsétlen fráternek.

Mielőtt ellenkezhetett volna, Ah Tinnek nyoma veszett.

– Remílem, helyesen cselekedett, uram – motyogta MacMillan.

33

1943 decemberében, mintegy kétévnyi ostrom után, mely a 136-os alakulat berkeiben legendává avatta Chalfontot – ezt még a rövid rádióüzenetekből is leszűrhettük –, csoda történt. Levelet kaptam Julie-tól.

Addig a pillanatig semmit sem hallottam felőle, sejtelmem sem volt, hol lehet, még azt sem tudtam, biztonságban eljutott-e a *Ban Hong Liong*on. Hányszor, de hányszor gondoltam rá, képzeltem el, s zuhantam kutya fáradtan az ágyba, álmodtam róla! És most itt, a reszkető kezeim közt tartottam egy kék borítékot, melyről már kívülről *érződött,* hogy dugig van szerelmes oldalakkal.

Egy európai tiszt hozta magával, akit egy tengeralattjáró tett partra, hogy hosszú, szigorúan titkos, kódolt irányelveket kézbesítsen olyan tiszteknek, mint amilyen Chalfont. Három éjszakát töltött a táborban, mielőtt nekivágott északnak, és több hónapba telt, mire eljutott hozzánk.

– A levélre cenzor bólintott rá, különleges engedély – magyarázta Chalfont. – Rádióüzenetet kaptam, hogy futár hozza.

– Jesszusom! Szólhattál volna!

– Fogalmam sem volt, kitől jött, és amúgy sem hiányzott, hogy hónapokig úgy kóválygogj itt nekem epekedve, mint egy szerelmes tinó.

Julie életben van! Apró kis barakkomban feltéptem a borítékot. Egy fénykép hullott ki belőle: Julie mosolygott rám, hosszú fekete haja mit sem változott, gyönyörű ovális arca pont olyan, mint amikor utoljára csókoltam. Mintegy bemutatásként, a levegőbe emelt egy sötét hajú, tágra nyílt szemű, bebugyolált csöppséget, aki

pufók ujjait nyújtogatva azon mesterkedett, hogy elkapja Julie kövekkel körben kirakott gyűrűjét.

Ezt firkantotta Julie a hátoldalára: „A barátnőid, 1943. június". Egek! Jószerivel hat hónapja, hogy ezeket a szavakat papírra vetette. Hat hónapja, s ez idő alatt semmit sem hallott felőlem – vagy legalábbis ezt hittem, míg a gyűrődéseket kisimogatva ki nem terítettem az áttetsző kék levélpapírt.

Ezt írta:

Édes (nem használhatom a neved)!

Nem telik el napnak úgy órája, hogy ne gondolnék rád és imádkoznék érted, nemcsak mint azért a férfiért, akit az életemnél is jobban szeretek, hanem mint apukájáért imádni való Pela lányunknak, akit 1942. szeptember 4-én hozott meg a gólya, és tíz hónapos most, amikor e levelet írom abban a reményben, hogy eljut hozzád, s elviszi neked a szívemet.

Várok rád beletörődve a rád leselkedő szörnyű veszélyekbe, s vigasztalódva a tudatban, hogy a sors az üzeneted formájában – melyet a hátam mögött intéztél, hogy eljusson (cenzor által kihúzva)-hoz – úgy rendezte, hogy időről időre halljak felőled az alakulatodban szolgáló kartársaidtól.

Olyan különös, hogy mindenfelé férfiak és nők suttognak legutóbbi hőstetteidről – ilyenkor a legszívesebben világgá kürtölném, hogy szeretők voltunk, ugyanazt az ágyat osztottuk meg egymással, hogy világra jöjjön a mellettem szundító álomszép gyermekünk. Mikor igazán egymásba szerettünk – a második alkalommal; aznap, amikor kitört a háború; mikor tudtuk, hogy szerelmünk örökre szól –, azt gondoltam, olyan férfi ejtette rabul a szívemet, aki a készházairól híres, nem olyan, akit mindenki hősként tisztel!

Többször előfordult azokon a boldog szingapúri napokon, hogy valóban gondolkodóba estem, miben sántikálhatsz a hátam mögött. A váratlan eltünedezéseid, az alkalmak, amikor a végletekig kimerült voltál. Suttyomban még légós gyakorlatra is elszöktél karácsony reggelén – és volt idő, hogy semmire, az égvilágon semmire sem voltál képes! Nahát!!!

De ha úgy vesszük, én is becsaptalak téged. A szavamat adtam, hogy a háború végével olajra lépek – emlékszel, mennyire gyűlölted ezt a kifejezést? –, de tudtam, hogy úgysem teszem. Meg akartalak óvni attól, hogy a fiad, Ben miatt őrlődj, és az aggasszon, mi lesz Irene-nel, s hogyan alakul a jövő. De már akkor elhatároztam, ha te is úgy akarod, hogy életed hátralévő részévé váljak, igent mondok, mert tudtam, hogy boldogtalanságra lennél kárhoztatna, ha hazugságban kellene valaki mással élned.

Most egy pirinyó lakásban élek, ahova soha egyetlen férfi sem nyert még bebocsátást. Mi, kínai anyák csudamód prűdek vagyunk! Az ágyam fölött régimódi keretes vers lóg pergamenre róva, Francis Thompson versének egyetlen versszakából áll, és a nő, aki csodás kalligráfiával lejegyezte, s aztán virágokkal és bordűrökkel díszítette, biztosan nagyon szerelmes volt. Mint mi. Azért vettem meg, mert hirtelen az a megmagyarázhatatlan érzés kerített hatalmába, hogy évekkel ezelőtt, a századforduló körül, mikor mi születtünk, Mr. Thompson kifejezetten nekünk, nekünk kettőnknek költötte:

Hagyd el apád, hagyd el anyád,
Hagyd el fivéred;
Hagyd el törzsed fekete sátrait!
Nem vagyok talán neked apa, báty,
S szülőanyád?

Törzsed fekete sátrai neked már mit érnek,
Ha szívem rőt sátra tiéd, hogy csak te bírd?[3]

Mindennap hírt várok felőled, de bármerre is jársz, s én bármerre is járok, mi mindig ott leszünk egymás rőt sátrában.

Remélem, tetszik neked a Pela név. Nem hinném, hogy létezett volna a keresztelés előtt, azért választottam mégis, mert – emlékszel? – említettem, hogy amikor a Berkeleyre jártam, filozófián olvastam a pelagianizmusról. Te sosem hallottál még róla, sem Pelágiuszról, a szerzetesről. Megígértem, hogy mesélek róla! Pelágiusz nem fogadta el az eredendő bűn tanát, úgy vélte, az ember eredendően jónak születik, nem eredendően gonosznak. Rögtön kettőnkre gondoltam.

Megszegtük a Szingapúrban érvényes összes szabályt, de amikor először szeretkeztünk, ártatlanok voltunk, s szerelmünket csak a szüleink degradálták bűnné, valójában tehát nem is vétkeztünk, ugye? Szívesen gondolom azt, hogy mindketten pelagianisták vagyunk, akiket Isten egy bűntelen, gyönyörű Pelával most meg is áldott.

Bárcsak megérinthetnélek, szerelmem, még ha csak rövid időre is. Néha éjszaka egyedül – te is? És amikor belülről elborít a mámor, néhány percre ismét a karjaidba omlok. Az Isten áldjon! Itt vagyok, a tiéd vagyok, hűségesen, téged imádva, ahogy valaki megfogalmazta: jobban, mint tegnap, de még nem annyira, mint holnap. Julie

Miközben ott ültem a vékony papírlapokat tartva, s újraolvastam a levelet, aztán megint újra, amint az első moszkitók bezúgtak a szürkülettel, felidéztem az időt, amit együtt töltöttünk, s elképzeltem az időt, amit együtt *fogunk* tölteni. A jelen börtön volt – a tábort

övező, lassan sötétbe boruló sudár, szálas dzsungelfák mint cellarácsok üvöltötték: „Tilos a szerelem!” De most legalább láttam magam előtt Julie-t a kis lakásában, amit gondolatban nyomban fehérre és zöldre festettem. Láttam magam előtt az ágy felett lógó verset és Pelát, majd láttam magam előtt a lefekvéshez vetkőző Julie-t.

A levél eloszlatta az egyetlen, tudatom hátsó zugába férkőző félelmemet, mely időnként kísértett: hogy a szerelem elveszhet, s hogy egy új világban, nem tudván, élek-e vagy meghaltam, a kísértés, hogy a magány elől meneküljön, túl nagy lesz Julie-nak.

Néha eltűnődtem a dzsungelben – vajon csak azért várok tűrve s kedvezőtlen esélyeim ellenére életben maradva, hogy visszatérjek a létben megélt halálból a valóságba, és azzal szembesüljek: elhagyott? Végül is, amikor – Julie szavaival élve – a szüleink kijelentették, hogy soha többé nem találkozhatunk újra, én megnősültem. Mert mi lett volna akkor, ha Julie tényleg úgy érzi, hogy olajra kell lépnie, hogy visszatérhessek Irene-hez és Benhez? Amíg ez a levél meg nem érkezett, sosem lehettem egészen biztos a dologban.

Kirk hadnagy, a futár, aki Julie levelét kézbesítette, a civil életben a kínai kormányhivatal fiatal tisztviselőjeként dolgozott Ipohban, de elszelelt. Folyékony kantoni nyelvtudása és terepismerete automatikusan a 136-os alakulat tagjává tette. Másnap reggel, tudván, hogy nem marad hosszan, vehemensen érdeklődtem nála, találkozott-e Julie-val valaha.

– Ó, igen, uram – (egészen vén csatalónak éreztem magam ettől az „uramtól”) –, mindenki rajong Julie Szungért. – Arcomon meglepetés tükröződhetett, mert sietve hozzátette: – Tudja, uram, okkal ismerjük és vagyunk neki hálásak mindannyian. Ő a főnővér

az alakulat saját kórházában, az meg mindig zsúfolásig van kartöréssel, lábtöréssel vagy bokaficammal odakerült újoncokkal. *Nagyon* kemény a kiképzés, uram.

Kellemes legény volt. Már-már szégyenlősen megosztott velem még egy képet Julie életéből – valójában csak morzsákat, de oly mohón vágytam rájuk, mint az éhező, akinek réges-rég felkopott az álla. A kórház Kandyben, a parancsnokságon volt. A ceyloni parancsnokság, amennyire egészen eddig én tudtam, éppúgy lehetett a Galle Face Hotelben, mint az Ádám-csúcson. Most végre elképzelhettem – a kórházzal együtt – Ceylon legbájosabb hegyi állomásának békés, zöld teacserjékbe öltözött hegyeiben. A kórház aprócska, mondta, alig egy tucat ágy, s még vágyakozva megjegyezte: – Egy cotswoldi község falusi kórházát juttatja eszembe.

Magára Kandyre rejtélyes módon folyamatosan özönlöttek a vezérkari tisztek, akik úgy bántak a többi tiszttel, mint a kutyával.

– Mindenfelé ott nyüzsögnek – ecsetelte Kirk hadnagy. – A legjobb házakba kvártélyozzák el magukat. Ráadásul egy nagy szállodából is mindenkinek kitették a szűrét, még akkor is üresen ásítozott, mikor eljöttem. Felforr az ember vére, uram, olyan fölényeskedés zajlik ott.

A tengeralattjárón egy nappal azelőtt kapták a hírt: Mountbatten parancsnokként megérkezett Délkelet-Ázsiába, mielőtt Kirk hadnagyot éjszaka Malájföld keleti részén partra tették volna. – Na, így máris más a leányzó fekvése – vigyorgott.

Tovább kérdezősködtem Julie-ról.

– Hát, uram, nem nagyon vegyült el – felelte. – Mikor már vagy tíz napja voltam a kórházban, egyszer, talán kétszer beszéltem vele, amikor bevásárolt. Van egy… – Tétován elhallgatott, nem sejthette, milyen mélységben érdekel a dolog.

– Egy gyermeke.

Bólintott.

– És Miss Szung, elnézést, uram, Mrs. Dexter, igazi bombázó. Hallania kéne, uram, a közkatonák füttykoncertjét, amikor végigmegy a Robertson utcán.

Á! Azok a füttykoncertek! Mintha Julie-nak saját zenekara lenne, amely követi, bármerre jár. Eszembe jutott az utolsó délután, amikor még béke volt, s mi tojást és egy üveg skót whiskyt keresve, kettecskén végigsétáltunk Changi főutcáján. A füttykoncert egy percre sem akart szűnni. Milyen nagyon régen történt! De e beszélgetés után furcsamód nem vett rajtam erőt a szomorúság, a magány vagy a vágy, hogy visszaforgassam az idő kerekét. Épp ellenkezőleg! Miután megmártóztam a csillámló folyóban, hirtelen azt vettem észre, hogy vágyakozva dudorászok, miközben egy ősöreg rongy mocskos sarkával szárazra dörgölöm magam. S a dal címe az volt: *A babám szeret engem*.

Chalfont salátakötege talán nem volt olyan izgalmas, mint az én levelem, ám létfontosságú tudnivalók álltak benne, s Chalfontnak három napjába telt, mire dekódolta az egészet. Irányelvek garmadája bontakozott ki előtte, melyeket a növekvő számú kínai gerillák miatt hoztak. Most először kaptunk átfogó képet azokról a problémákról, melyek a jelenben és a jövőben előadódhatnak, s melyekről sosem tájékoztattak volna minket az ásatag, rozzant biciklirádiónkon.

Az MCP, vagyis a Maláj Kommunista Párt harcosai most Maláj Japánellenes Néphadseregnek, röviden MPAJA-nak nevezték magukat. Mostanra több mint háromezer tagot számláltak, s a létszámuk hétről hétre nőtt. Bár még mindig a 136-os alakulat közvetlen irányítása alatt álltak, a kínaiak külön egységekbe

tömörültek, a kínai parancsnokok azonban továbbra is kizárólag nekünk tartoztak számadással. Az átalakulás főként gerillavezérüknek, Csin Pengnek, egy sitiawani bicikliszerelő kínai-maláj fiának volt tudható.

– A tényleges gond az – magyarázta Chalfont –, hogy hamarosan vadiúj fegyvereket dobnak le ejtőernyőn nekünk. Pont akkor, amikor a kínaiak egyre függetlenebbé válnak, egyre többet követelnek, s mindenkinek azt híresztelik, hogy egyedül ők harcolnak ebben a háborúban. Itt van a politikai kutya elásva: gondoskodnunk kell róla, hogy ne a kínaiak arassák le az összes babért, amikor a japánokat megverik… – A mondat végét elharapta.

– De az még pokoli messze van.

– Ne vegyél rá mérget! Van valami a levegőben. És néhány hét múlva tonnaszám dől ejtőernyőn az ellátmány. Colombo egy új, nagy távolságokra tervezett Liberator bombázóra vár, aminek elég egy tankolás, hogy megtegye az utat Ceylonról ide és vissza. Ez pedig korlátlan készleteket jelent: élelmiszert, muníciót, gyógyszert. De veszélyeket is hordoz magában. Vigyáznunk kell, hogy a fegyvereket és a lőszereket ne a kommunisták gyűjtsék be, hogy aztán kényelmesen nyomuk vesszen.

– Ezt hogy érted?

– Nyomuk vesszen. Meglovasítsák az LH-területekről, és elrejtsék, hogy aztán a háború után a britek ellen fordítsák.

– Ez nem valószínű.

– De az. Megsúgták a vezérkarnak, titkos dokumentumok meg ilyesmik szivárogtak ki az MCP-ből. Csak isten a megmondhatója, miként. Amikor áramlik befelé a fegyver, a komcsikat éppúgy figyelnünk kell, mint a japcsikat. Hihetetlen, de a háborúban nemsokára fordulóponthoz érünk. Kétség sem férhet hozzá. Így, hogy a Csendes-óceánon Amerika ellátja az ellenség baját, a japánok

kezdenek ráeszmélni, milyen nagy fába vágták a fejszéjüket. A komcsik meg arra készülődnek, hogy a legtöbbet hozzák ki egy szövetséges győzelemből.

Persze láttam a fenyegető veszélyt, ugyanakkor a kommunisták két súlyos csapást is elszenvedtek a japánoktól, jóllehet Loi Tek, a párt gyanús főtitkára mindkettőt megúszta.

1942 nyarán a kommunista párt csaknem teljes központi bizottságát lemészárolták. Mintha a japánok tippet kaptak volna, ugyanis a Malájföld különböző részeiből érkező bizottsági tagokat azon melegében letartóztatták, ahogy betették a lábukat Szingapúrba. Loi Tek később futott be, mint várták, ez a késedelem mentette meg az életét.

De a baj csőstül jön. Augusztusban a küldöttek titkos találkozót tartottak a Batu-barlangban, ebben a KL-től néhány kilométerre húzódó híres cseppkőbarlangban. Mi is értesültünk az eseményről, mivel Tan Szun, a kínai parancsnokunk megkérdezte Chalfontot, meg tudna-e jelenni.

Tan Szun sosem tért vissza a Batu-barlangból, mert miközben ő és a vezetők gyülekeztek, a japánok lecsaptak rájuk. Magától értetődő, hogy megint súgtak nekik, mert körbevették a területet, s mihelyt elkezdődhetett volna a találkozó, behatoltak. Tizennyolc magas beosztású kommunistát legyilkoltak, köztük az MPAJA négy katonai vezetőjét, az MCP régi gárdájának csaknem valamennyi tagjával egyetemben. Összességében nyolcvan kommunistát öltek meg vagy ejtettek fogságba a vérfürdősorán.

Loi Teknek ismét mázlija volt. Az mentette meg az életét, hogy feltartóztatták, miközben a dzsungelben vezető ösvényen a találkozóra igyekezett. Csin Peng, a gerillavezér úgy döntött, nem vesz részt a konferencián.

Tan Szun elvesztését fájdalmas csapásként éltük meg. Kínai

egységünkben már közel kétszáz marcona harcos szolgált, és Tan Szun volt a tökéletes parancsnok: intelligens, olyan ember, aki képes kordában tartani a forrófejűeket is.

A helyettese, aki a posztján őt követte, reménytelen demagógnak bizonyult, vég nélkül dőlt belőle a marxista propaganda, s az embereit arra kényszerítette, hogy hosszú órákon át hallgassák az előadásnak álcázott szánalmas locsogását. A morál meredek zuhanásnak indult.

– Végül rádión közöltem Colombóval, hogy cserét kérek – ecsetelte Chalfont. – Erre azt mondták, várnom kell, míg elolvasom a beszámolót, ami útban van hozzám. Tegnap visszaüzentem nekik, hogy megérkezett, s most itt állunk a megdöbbentő hírekkel. Némelyik tetszeni fog neked, némelyik nem. Először is, új kínai parancsnokot kapunk, személyesen Csin Peng választotta, aki Malájföld egyik legkitűnőbb alakulatának tartja az Arát. Másodszor, Csin Peng és Loi Tek személyesen teszi tiszteletét nálunk.

Barakkjának keskeny verandáján ülve sokáig habozott, míg végül, már-már sóhajtva így folytatta:

– Lesz még egy csere, bár még nem szóltam róla, öregem. – Épp egy kivételes csemegét, mahmi vacsorát falatoztunk, amit az ételhordók hoztak és felmelegítettek. Ebbe az ételbe nemcsak régi szárított halpelyhet tesznek, hanem kis *ikon bilis*t is, helyi apró halat, mely egészben – szemestül, fejestül, farkastul – fogyasztandó, miután addig marinálódott csiliben, míg le nem égeti az ember szájpadlását. Ritka ínyencfalat a dzsungelben eltompult ízlelőbimbóknak.

– Csak azt ne mondd, hogy ki vagyok rúgva – nevettem.

– Soha! Te erre az életre termettél.

– MacMillan?

Chalfont aprólékos gonddal kihalászott egy legyet a

mahmijából. Elegánsan étkezett, mint egy fogadáson, még akkor is, amikor a vacsora förtelmesre sikeredett. Aztán a tányérját eltolva megtörölte a száját egy szögletesre szelt, fényes banánlevéllappal, s szinte vigyorogva rákérdezett:

– Nem találod ki?

– Ki az?

– Hát én!

Annyira letaglózott a hír, hogy kiköptem egy falat mahmit.

– Hékás! Ne pocsékold a drága ételt! – hahotázott Chalfont, bár nem túl meggyőzően.

– Teljesen megbuggyantál, Robin? Elmész? Nem hagyhatsz itt minket csak úgy! – Kitörésem szívből szólt. Sosem gondoltam még bele, mennyire függök nemcsak mint vezetőmtől, de mint barátomtól is, ettől az embertől, akit első találkozásunkkor dilettáns buzinak könyveltem el.

– Tudom, pótolhatatlan vagyok – affektált Chalfont.

– De hát mi történt? – Lekenve magamnak egy pofont, sikeresen szétmázoltam az arcomon egy szúnyogot. – Mikor történt mindez?

– A legutóbbi rádiózáskor. Csak tegnap hallottam – közölte, majd kis vigyorral kísérve hozzátette: – Tudtam, hogy a kedvenc ikan bilised lesz ma vacsorára, nem akartam elvenni az étvágyadat.

– De ki lesz az új főnököm? – Képtelen voltam kizárni a hangomból az ellenségeskedést.

– Hát, vannak bizonyos, öööö, kompenzációk. Az új főnök egy őrnagy. Jóravaló fickó, azt hiszem.

– De milyen *őrnagy?*

– Dexter őrnagy, te tökfej!

Mintha a jó öreg Blimp ezredes lépett volna elő egy viktoriánus regényből, úgy tápászkodott fel Chalfont szertartásosan az asztaltól,

hogy jobb kezemet két tenyere közt szorongatva, ünnepélyesen kezet fogjon velem.

– Gratulálok, öregem! Már rég ideje volt, s elvileg plecsni is jár!

– Nem hiszem el, hogy elmész! – Visszazöttyentem a kényelmetlen rattanszékbe, melyet, akár a tábor összes többi bútorát, gerillák készítettek, akik békeidőben történetesen bútorasztalosként dolgoztak. – Én *nem* vehetem át, Robin! Nekem a terepen a helyem, mindig is ott volt! Le kell mondanod az áthelyezést – nyögtem meglehetősen szánalomra méltón –, olyan jól kijövünk egymással. Ebben az egész… – meglengettem a karomat, hogy felöleljem az alkonyt, a gyakorlótér másik végén magasodó fákat és a rovarok ricsaját, amint épp rázendítettek éjszakai kakofóniájukra. – Ezt az egészet! – kiáltottam. – Már hozzászoktunk, te, MacMillan és én!

A kilátás, hogy távozik – a bejelentés váratlansága –, először elfeledtette velem a saját előléptetésemet. Szörnyen lesújtott a hír, főként a dzsungelharc különös természete miatt, amikor ölsz, de sosem látszol, s amikor olyanokon múlik az életed, akik sosem látszanak. Mert az alapkiképzés annyira alapos volt, hogy egyikünkben sem tudatosult, milyen nélkülözhetetlen a csapat minden egyes tagja. Vagy annyira elfoglaltak, vagy annyira rémültek (vagy annyira magányosak?) voltunk, hogy a többiek munkáját mind készpénznek vettük. Csak amikor a segítség hirtelen elapadt, akkor ismertük fel, mekkora értéket képviselt.

– És hova mész?

– Először vissza a parancsnokságra. Terjeszkedünk, Johnnie. Az MPAJA hamarosan négyezer fősre duzzad, és ez négyezer lelkes komcsit jelent, akik készek pokollá tenni az életünket, ha vége a háborúnak.

– De miért pont te?

– Már említettem az első alkalommal, amikor az Adelphiben találkoztunk, emlékszel? Mondtam, hogy én vagyok a toborzó fazon.

– Mikor?

– Később kapom meg, mikor lesz a randi a tengerparton. De elvileg elég ideig maradok, hogy üdvözöljem a helyettesedet!

– Nincs nekem szükségem semmilyen francos helyettesre! Valami nyavalyás alakra, akihez hozzá kell szoknom, hogy együtt dolgozhassunk! MacMillan és én jól elboldogulunk!

– Még meggondolhatod magad, öregem, bocsi, őrnagy!, ha elárulom, ki is a manusz. Tudod, mennyire ragaszkodnak hozzá, hogy olyan ipséket küldjenek, akiknek van helyismeretük. Meg olyanokat, akik beszélik a helyi nyelvjárást, márpedig ez a tag ültetvényes volt valaha. Meglépett Szingapúrból, átúszott Colombóba – majdnem! –, és jelentkezett önkéntesnek. Nekem semmit sem jelent a neve – tette hozzá ravaszul. – De talán a Dexter-agytrösztnek ismerősen cseng, he? Úgy hívják, Scott.

– Tony! – kiáltottam. – Azt hittem, hadifogoly. Tudod, ő vette el a nővéremet! Milyen csodás!

– Látod? – sóhajtott Chalfont mélabút színlelve. – Milyen tiszavirág-életűek a barátságok? Félig már el is feledtél.

– Még csak ne is viccelj ezzel! – Éreztem, hogy kis híján könnyekre fakadok. – Soha, de soha ne mondj ilyet, még szórakozásból sem! Magaddal kapcsolatban soha!

Leszállt az est, s meggyújtottuk az ósdi, penetráns szagú olajlámpát, melynek vöröses derengése egymaga szolgáltatott világosságot a vacsora és a lefekvés közti időben. Körülöttünk moszkitók döngtek – ártalmatlanul, hisz már immúnissá váltunk a mérgükkel szemben –, az első éjjeli lepkék neki-nekirepültek a gyenge fényforrásnak, a kabócák belelendülve ciripeltek, és már az első kecskebékák is fülsértően vartyogtak lent a folyónál. A

gyakorlótér távoli végében gyér fény világított a kínaiak „társalgójában”, ahol a csapatoknak minden este oktatás keretében verték a fejükbe – Chalfont szavajárásával élve – a „kommunista maszlagot”. A dzsungel kemény hely volt ahhoz, hogy barátságok kovácsolódjanak, és még keményebb ahhoz, hogy ezek a barátságok megerősödjenek, és tartósak is maradjanak.

– Különösen azért, mert én voltam a ludas, aki belerángatott ebbe a kulimászba – jegyezte meg Chalfont.

– *Én* jelentkeztem, ezredes – vigyorogtam vissza. Tony Scott!

Egy héttel később befutott Loi Tek és Csin Peng, hogy megejtse „állami látogatását”. A táborunkban harcoló, egyre agresszívebb politikát képviselő kétszáz kínai gerillának ez korszakos eseménynek számított.

Loi Tek trikóban, khakisortban, szandálban és bokazokniban jelent meg, s rendkívül mély benyomást keltett, jóllehet nem volt nála semmi, ami a hatalmát fémjelezte volna. Elég alacsony termetű volt. Nem hordta fenn az orrát, a végletekig udvariasan viselkedett, a hangja behízelgően csengett. Hozott magával néhány medált, amit kitűzhetett Csin Peng csapatainak mellére, de amit igazán furcsának találtam ebben a rejtélyes emberben, az az, hogy bár sosem szúrtad volna ki a tömegben, mégis már-már hátborzongató vonzerővel bírt. Az engedelmességet magától értetődőnek vette. Ritkán kérdezett, inkább csak hallgatott és nyilatkozott, mintha tökéletesen meg lenne győződve arról, hogy bármi, amit mond vagy tesz, az helyes, az egyetlen járható út, az egyetlen célravezető cselekedet.

Még a legretkesebb trikó sem palástolhatta a tényt, hogy világfi volt, aki tökéletesen beszél angolul (és számos más nyelven), s aki hátrahagyta saigoni otthonát, hogy keresztül-kasul bejárja Európát, és saját szemével lássa, hogyan élnek mások. Könnyen mosolyra

kunkorodott a szája. Ahogy elnéztem, amint a dzsungel közepén a verandán áll – csak egy újabb ázsiai –, az az érzésem támadt, hogy hallatlanul kifinomult emberrel van dolgom, azzal a fajtával, aki sosem pazarolná a drága idejét arra a töméntelen, dögunalmas kommunista zagyvaságra, ami a politikai vezetők szájából órákon át ömlött, de elég értelmes ahhoz, hogy belássa: az egyszerű embernek szüksége van rá.

Csin Peng más volt. Hallottam, hogy Spencer Chapman, aki eredetileg megalakította a 136-os alakulatot, és még mindig valahol a dzsungelben bujkált, Csin Penget tartotta a legkitűnőbb gerillavezérünknek. Ő egyenruhát viselt – khakizubbonyt és nadrágot, és oda nem illő módon, antantszíjat. A fejébe khaki katonai sapkát csapott, rajta két arany sáv és három csillag a fényes ellenző fölött. A húszas évei elején járt, kellemes, bár pattanásokkal tarkított kerek ábrázata volt; nyájas, hallgatag, udvarias szavú, könyveket búvó embernek tetszett. Remekül megállta volna a helyét, ha a szülőföldjét, Sitiawant övező településeken mozgókönyvtárat üzemeltet. Nehezemre esett elhinni, hogy szerény körülmények között nőtt fel, ugyanakkor hat nyelven beszél folyékonyan. Tizennyolc évesen lépett be a pártba, és stencileket vagdosott a propagandaosztályon.

Amikor véget ért a szemle, a hivatalos beszédek és az előadások, Csin Peng szólt hozzájuk. Méltatta – az ő szófordulatával élve – az „Ara regiment” bátorságát, rátermettségét és hőstetteit, melyeket a briliáns brit tisztek irányítása alatt vittek véghez. Mintegy órára magukra hagytuk a kínaiakat, noha Csin Peng figyelmeztetett, hogy Loi Tek semmi szín alatt nem időzhet itt hosszasan. Szemmel láthatólag soha *sehol* nem tartózkodott egy helyen néhány óránál tovább: túl veszélyes lett volna.

Mikor végül ismét átvágtak a gyakorlótéren, s a harcálláspont

felé vették az irányt, ahol valaki kínai zöld teát főzött, újabb rossz híreket kaptam, melyek sokkal cefetebbül érintettek, mint a Chalfont küszöbönálló távozása okozta sokk. Jóllehet Csin Peng őrnagynak szólított, és nyájas volt a hangja, nem hagyott kétséget afelől, hogy elbizonytalanodott.

– Szeretném önnel tudatni, őrnagy, hogy az ellenünk intézett rajtaütésekben, különösen pedig a Batu-barlangban, elvesztettük összfegyvernemi parancsnokaink krémjét. Ami ott történt, az katasztrófa, és évekbe telik majd, hogy pótoljuk a veszteségeket. Az Ara azonban, létfontosságú pozíciójánál fogva, az egyik fő pillér a hadműveleteinkhez, tehát egyetértek önnel abban, hogy jobb csapattestparancsnokra van szüksége a kínai csapatok élén. Ezért készen állok arra, hogy átengedjem önnek a másodhelyettes parancsnokomat.

– Pompásan hangzik – morogtam.

– Attól tartok, nem igazán, de ő az egyetlen ilyen kaliberű ember, akit nélkülözni tudunk. Sajnos, őrnagy, ő nem kedveli magát.

– Mi a franc! Tán ismerem?

– Az MCP titkos tagja tizenhat éves kora óta, s mostanra ragyogó katonai pályát futott be a dzsungelben. És igen, ismeri!

– De ki az?

– Szungnak hívják. Szung Kai-sek.

– *Ő?!* Soha!

– Őrnagy! – szólt közbe Chalfont élesen. A szigorú hang a hatás kedvéért volt, hogy ne szenvedjünk presztízsveszteséget a kínaiak előtt.

– Sajnálom, uram – fordultam Csin Penghez. – Ehhez nem járulhatok hozzá. De hiszen megfenyegetett, hogy megöl.

– Tisztában vagyok vele. Beszámolt róla. – Arcán játszi

mosollyal hozzátette: – Ő sem akar idejönni és ön alatt szolgálni, őrnagy.

– Hát akkor…

– Utasítottam, hogy jelentkezzen az Arán. Nincs még egy ilyen tapasztalt emberem. Háborúban állunk, őrnagy, és emlékeztetném rá, hogy teljesen hétköznapi dolog, hogy tisztek, akik nem kedvelik egymást, együttműködnek.

– Kai-sek nem az egyetlen, aki gazdag család tagja, és szégyenkezik a vagyona miatt – vetette közbe Loi Tek mézesmázosan.

– Mindazonáltal azt gondolom – fordultam Csin Penghez –, kell, hogy legyen *más* is.

– Szung bajtárs már itt van. – Csin Peng hangja megmásíthatatlan volt. – Feleskü szik az ön kínai egységeinek parancsnokává, és engedelmességet fogad az ön parancsainak.

– Állni fogja a szavát?

– Őrnagy, nekünk, az MCP tagjainak megvannak a saját szabályaink. Ezen szabályok egyike az európai tisztek irányában tanúsított megkérdőjelezhetetlen engedelmesség. Nem szükségszerűen azért – ismét mosoly suhant át pufók arcán –, mert osztjuk az önök politikai nézeteit, hanem azért, mert a britek láthatnak el minket fegyverrel, hogy megvívjunk az ellenséggel, aki orvul megtámadta a hazánkat, Kínát. Ha Szung bajtárs nem engedelmeskedik, hallani fogok róla. Én *mindenről* hallok, őrnagy. És akkor golyó általi halál vár rá. Az ellenség két vállra fektetése fontosabb, mint holmi személyes jellegű acsarkodás.

És ezzel le is zárta a témát. Loi Tek nem sokra rá távozott, Csin Peng pedig elküldetett Szungért, aki a kínai táborban várakozott. Még a khaki csinvattól, a sapkán csillogó két vörös csillagtól és a merev tisztelgéstől sem találtam kellemesebbnek a gyűlölt arcot.

Láttam, éreztem a gyűlöletét. Kendőzetlenül viselte, képtelen volt elleplezni.

Miközben a verandán ácsorogtunk, Csin Peng rendes magaviseletre szólította fel Szungot – mindkét férfi folyékonyan beszélt angolul, úgyhogy értettem, mi hangzik el köztük. Csin Peng arra kötelezte Szungot, hogy kategorikusan jelentse ki: fátylat borít a közte és köztem felmerült vitára a háború megnyeréséig, és mint csapattestparancsnokának, rendíthetetlen hűséggel és engedelmességgel tartozik nekem. Mogorván, de legalább a szemembe nézve, Kai-sek beleegyezett, és kinyújtotta a kezét. Utáltam, hogy el kell fogadnom, de nem maradt más választásom. Nem tűnhettem kicsinyesnek Csin Peng és Chalfont szemében.

– És ha bármi gond adódik – ezek voltak Csin Peng utolsó szavai –, ennek a tábornak a katonai vezetője *nekem* dolgozik! Gondolom, értik, hogy *mindenről* beszámol nekem!

34

Az események nem egészen alakultak úgy, ahogyan azt Chalfont megjósolta. A nagy távolságok megtételére tervezett amerikai Liberator leszállítása Colombóba késedelembe ütközött, ezért elhalasztották Tony Scott érkezését, és Chalfontnak Tony befutása előtt távoznia kellett, hogy találkozhasson a begyűjtő tengeralattjáróval.

Ekkor már 1944 elejét írtunk, és a rádióból címszavakban, töredékesen értesültünk a szövetséges erők legújabb sikereiről. Oroszországban megfordult a hadiszerencse, és Olaszországban partra szálltunk Anziónál.

– Ami azt illeti, amennyire én látom – vélekedett Chalfont –, neked és a sógorodnak már semmi sem marad.

Az utolsó estén a kínai gerillák búcsúvacsorát rendeztek neki. Bizarr volt. Az ételhordóknak, akik gyakran csupán néhány méternyire osontak el az ellenséges japán csapatok mellett, sikerült pazar lakomát csempészniük a táborba, sőt, még szakét is. Addig ittunk *Yam seng* egészségére, míg nem maradt több párlat a „fenékig!”-re, s miután véget ért a muri, Chalfont a rizsbortól átmelegedve beavatott valamibe, ami igencsak meglepett. Keveset tudtam a magánéletéről – bár azt említette, hogy nem nős –, de az egy percre sem fordult meg a fejemben, hogy nem hivatásos katona. Szingapúrban a tisztaságmániájával olyan tisztként adta el magát, akinek a hadsereg a választott élete.

– Ugyan már! – méltatlankodott szörnyülködést színlelve. – Milyen pocsék emberismerő vagy! Tényleg ilyen rossznak tűnök?

– Ne haragudj! – nevettem. – Hát nem a Sandhurstre jártál?

– Oxfordba – motyogta. – Az Orielre.

Ezen elámultam. Élveztem a ritka luxust, hogy a fogaim közül manduladarabokat piszkálhatok ki – valóban luxusnak számított, mert a kínai fogásban szereplő csirke és mandula volt az első „piszkálható" étel, amit hónapok óta ettünk.

– Hármat találhatsz – erősködött Chalfont.

A fejemet ráztam.

– Nem megy, nem vagyok jó rejtvényfejtésben meg effélékben.

– Zsernyák – vigyorgott.

– *Rendőr?* – Ez volt az utolsó dolog, amit feltételeztem volna róla. – Te? Az lehetetlen!

– Az igazat megvallva, a Különleges Ügyosztályon, a hírszerzésnél szolgálok. – Megfontoltan, nagybetűsen ejtette a szavakat. – Akkor léptem be, amikor különleges tudással kerestek önkénteseket. Nem láttam egészen előre, mire is adom a fejem.

Chalfont különleges tudása, mint magyarázta, nem annyira a dzsungelharcban állt, mint inkább abban, hogy egyetemi képzésben részesült rendőrtisztként felismerte és kezelni tudta a kommunista beszivárgást.

– Tiszta őrültségnek hangzik – állította vontatottan –, de a mindenkori hatalmasságok jobban aggódnak a béke, mint a háború miatt. Azon majréznak, hogy a komcsik átveszik a hatalmat. Nekem az a feladatom, hogy tanulmányozzam a terepet, számba vegyem a lehetőségeket, és találkozzam olyan fickókkal, mint Csin Peng meg a hátborzongató cimborád. – A kínai barakkok irányába rántotta a fejét. – És hogy őszinte legyek, a véletlen folytán kerültem ebbe a kutyaszorítóba. De örülök, hogy itt voltam. Az *hétszentség,* hogy nagy kalamajka lesz a háború után. Cseppet sem lepne meg, ha nem térnék vissza, öregem, hogy megint halálra untassalak.

Ez volt az utolsó esténk. Annyi időt töltöttünk egymással, hogy

mindketten féltünk az elválástól. Még egy utolsó szívességet akartam kérni Chalfonttól. Elvinne-e nekem néhány levelet? Természetesen írni akartam Julie-nak. De most, hogy hallottam felőle, most, hogy biztos lehettem abban, hogy soha többé nem kell elhagynunk egymást, tudtam, hogy Irene-nek is írnom kell. Feltehetőleg megszülte a gyermekét. Mostanra már kétévesnek kell lennie. És Ben ötéves. Uramisten, ötéves! Azt se tudom, Irene hazatért-e Londonba, hogy találkozzon a szüleivel, úgyhogy a New York állambeli Brewsterbe írok. Gonoszság lenne tőlem, ha nem figyelmeztetném, hogy válni akarok, annak ellenére, hogy van két gyermekünk. Nem mi leszünk az első család, amely felbomlik, s végül is az előzetes elválásra mások köteleztek. De világosan láttam, még ha úgy döntenék is, hogy visszatérek Irene-hez, akkor is be kellene számolnom neki Julie-ról és a gyermekéről. És egy ilyen vallomás után soha többé nem élhetnénk már együtt keserűség nélkül – különösen azért, mert életem hátralévő részét Szingapúrban akartam eltölteni, Irene pedig gyűlölte a helyet.

– Persze hogy elviszem a leveleidet – affektált Chalfont. – De amíg el nem indulok, addig azt hiszem, még én vagyok a parancsnokod, így kénytelen leszek cenzúrázni őket.

– Ismered a tartalmukat, pedig még meg sem írtam őket – közöltem.

– Ez már bizony igaz. A válás mindig zűrös egy dolog, de hát Julie igazán belevaló csaj. Gondolom, erről fogsz beszámolni a feleségednek, ha nem is lesz túl bő lére eresztve. – Habozott. – Ami Julie-t illeti, neki töviről hegyire mindent el tudok majd *mesélni* rólad.

Julie-nak hosszú, terjengős szerelmes levelet írtam, kiöntöttem neki a szívemet, de egy árva szóval sem említettem a munkámat, sem a veszélyt. Igyekeztem a – feltehetőleg majd mások által is

biztosan olvasott – szavak nyelvén a tudtára adni, mennyire szeretem, s írok Irene-nek, és kérem a válást, és sok puszit küldök Pelának.

Irene-nek a levél nehezebben ment. Semmit sem írhattam magamról, kivéve azt, hogy életben vagyok, és kutya bajom, aztán bevallottam neki, hogy Julie-t szeretem, hogy a gyermekem anyja, és hogy a mi két közös gyermekünk ellenére így lesz a legjobb. Nehéz levél volt, s nem emlékszem, pontosan hogyan fogalmaztam. De motoszkált bennem a gyanú – a remény –, hogy amikor – ha egyáltalán – megérkezik a levél New Yorkba, Irene talán megkönnyebbülten fellélegzik.

*

Tony Scott nem futott be 1944 nyaráig, és MacMillan társasága ellenére, a várakozás hónapjai a háború legmagányosabb időszakát jelentették nekem. A világgá kürtölt győzelmek dacára, fizikailag kivihetetlennek láttam Japán *megszállását*. Félelemmel töltött el a feladat roppant volta. Európa talán menni fog, hisz Európa népe láncba verve esdekelt a felszabadításért; igaz, még így is gigászi vállalkozásnak tűnt. Na de Japán? Dugig volt fanatikusokkal meg kamikazékkal. Ezek tobzódtak a halálban. Miközben mi mindörökre itt ragadtunk ebben az átkozott dzsungelben.

Kai-sek, hála istennek, lehiggadt. Nem sugárzott éppen a boldogságtól a borongó, komor ábrázatával, de jó katona volt, és

nemcsak hogy a szigorú fegyelem vaskezű híve volt saját kínai egységei körében, hanem fanatikusan bátor is. Legalább két hídrobbantást vezetett ellenséges erők gyűrűjébe betörve, s mindkét alkalommal olyan látványosan fittyet hányt a saját biztonságára, hogy udvariasan el kellett neki magyaráznom, vezetőként az a feladata, hogy ösztönzően hasson másokra, és ha vakmerő küldetése során netán megölik, ne számítson Csin Peng hálájára. Hasonlóan udvariasan egyetértett, de mivel sosem tudtam, mi jár az eszében, nem tulajdonítottam neki különösebb jelentőséget.

MacMillan nagy támaszt jelentett nekem, de most, Chalfont távozása után, nem tarthatott velem többé, amikor a rajtaütéseket vezettem. Mivel a brit hadseregnek csupán két tagja állt szolgálatban az Arán, míg Tony be nem állított, az egyikünk mindig a táborban maradt. Nagyon hiányoltam azokon az akciókon, de kiváltképp akkor, amikor megtudtuk, hogy a japánok megnyitják a gyárat az Ara gumiültetvényen, s mennem kellett, hogy időzített gyújtóval és plasztikbombával felrobbantsam. MacMillan nélkül! Valahogy nem tűnt helyesnek. De mekkorát szólt az a robbanó bomba!

1944. május elején a rádiónk recsegve tájékoztatott, hogy Tony Scott készen áll, hogy ejtőernyővel leereszkedjen. Felkészültünk a fogadására, vége? Igen, felkészültünk, vége. Kurvára türelmetlenül várjuk, vége. Képtelenek voltunk magunkba fojtani az izgalmunkat, nemcsak az újonnan érkező Tony miatt, hanem az élelmiszer, az orvosság és az új fegyverek ígérete okán is.

Csak egy LH – ledobóhely – állt a rendelkezésünkre, az úgynevezett gyakorlóterünk. Az száznyolcvan méter hosszú volt, és meglehetősen széles, így legalább hibára is adott lehetőséget, amit feltétlenül számításba kellett vennünk, hiszen a repülőnek vagy szürkületkor, vagy a nap első sugaraira, vagy teliholdkor kellett megjelennie az LH felett.

A szürkületkor végrehajtott ejtőernyős ugrás még egy veszélyt hordozott magában. Ahhoz, hogy a gép időben az Ara fölé érjen egy olyan trópusi országban, ahol a nappal és az éjszaka – a fény és a sötétség – közötti varázslatos pillanatok sosem nyúlnak húsz sebesen pergő percnél tovább, a repülőnek muszáj volt nappali világosságnál átszelni a partot, különben nem maradt volna ideje pontosan bemérni az LH-t, melyhez amúgy is rendkívül éles sasszem szükségeltetett.

Amikor végül értesítettek minket az ÉBI-ről – az érkezés becsült időpontjáról – és a dátumról, a gyakorlótér közepére nagyméretű keresztet raktunk ki páfrányból és bambuszból. Miután kicsupáltuk a páfrányokat a környező dzsungelből, nehezékként köveket hengergethettünk rájuk. Végül a kereszt fő szára átszelte a gyakorlótér hosszának felét, igaz, a keresztszár rövidebbre sikeredett.

Több érv is szólt amellett, hogy így azonosítsuk az LH-t. A legnyilvánvalóbb köztük az volt, hogy nem akadt jobb – sem fehér festék, sem krétapor –, amivel megjelölhettük volna. Másrészről, mindig attól tartottunk, hogy a japán repülők kiszúrják a táborunkat, ezért ha kisgép berregését halljuk, mely igencsak eltér a közeledő Liberator zúgásától, akkor elég idő áll a rendelkezésünkre, hogy szétsöpörjük a keresztet, hogy ez is csak egy keszekusza dzsungeltisztásnak tűnjön. Harmadrészt, ha a gépünknek nem sikerül hajszálpontosan betájolni az LH-t, akkor – amennyiben az eső elkerül minket – meggyújthatjuk a páfrányleveleket, mert egy lángoló keresztet gyerekjáték felismerni.

Mindezeket a részleteket rádión keresztül megtárgyaltuk Colombóval. Arra is ígéretet kaptunk, hogy a fegyverek mellé új, nagy teljesítményű, elemmel vagy akkumulátorral működő rádiókészülékeket is kapunk, s mindezt megtoldják még némi

európai koszttal, sőt új ruhákkal is – bizonyos értelemben talán ezekre vágytunk a leginkább.

Nekem pedig természetesen ott volt az izgalom, hogy találkozhatok Tonyval. Feltehetőleg Ceylonon vett részt kiképzésben, biztos találkozott Julie-val, és a szívem zakatolni kezdett a gondolatra, hogy hallhatok felőle.

Az ejtőernyős ugrás estéjének kései óráiban Tonyval Chalfont verandáján üldögéltünk – számomra ez már örökké Chalfont verandája maradt –, és boldogabb voltam, mint az utóbbi hónapokban valaha.

– Ezt a mázlit – sóhajtottam álmatagon –, hogy pont te kerültél ide! – Már jócskán benyakaltunk az üveg skót whiskyből, amit Tony hozott.

– Pokolba a mázlival! – vágott vissza Tony. – Kurva nagy hős lettél Colombóban! Mikor rebesgetni kezdték, hogy új helyettesre van szükség az Ara táborban, nem mondhattak nekem nemet. Arra vártam, hogy új támaszpontra irányítsanak, s végül is az alakulat kézikönyvének négyes szabálya kimondja a helyi terepismeretet. Márpedig én behatóbban ismerem ezt az istenverte környéket, mint te! Elvégre én hoztam létre az Arát!

– Tony, *kérlek* – hajoltam előre –, mielőtt jobban belemerülnénk, mesélj nekem Julie-ról! Hogy van? Mit csinál?

– Remek formában van. Csókol téged. Hoztam neked tőle egy levelet.

– És a csöppség?

– Egy angyal! Hihetetlennek tűnik, de ma reggel összefutottam Julie-val.

Ma? Ma reggel?

– Elugrottam a levélért – magyarázta Tony –, meg hogy

elköszönjek Pelától. Amikor meg lett keresztelve, nem lehettél jelen, ezért nem kérhettük ki a véleményedet, de én vagyok a keresztapja.

– Julie-nak sikerült eljuttatnia hozzám egy levelet, de erről nem szólt.

– Nem tehette. Titkos kiképzésen voltam. Mindannyiunkat titoktartásra eskettek, ahogy nyilván téged is.

Hát persze. Eszembe jutottak azok a napok, amikor annyira szerettem volna megosztani Julie-val, mit csinálok.

– Julie gyanította, hogy a 136-os alakulatnál szolgálok – ecsetelte Tony. – Hiszen őt is oda irányították. Ezért kérnem kellett, hogy ne említse a nevemet.

Tony belebámult félig üres whiskyspoharába, körbelötykölte benne az aranyló italt, és közölte:

– Mesélte, hogy ti ketten ismét egymásra találtatok. Imádni való a lányod, szegény kis poronty, micsoda nyomorult életre van kárhoztatva: kiköpött apja.

– És Julie?

Tony mintha elbizonytalanodott volna?

– Megváltozott. Nem veled kapcsolatban, még mindig beléd van pistulva, dunsztom sincs, miért. Nem, kedves és gyengéd, és fantasztikus a kórházban. De tudod, Johnnie, borzalmas időket élt meg, évekbe fog telni, mire túlteszi magát rajtuk. Két nyavalyás hajó süllyedt el alatta, a másodikon én is rajta voltam, nyolcan préseltük magunkat egy tetves mentőcsónakba, ő volt az egyetlen lány, és senki sem kapiskálta, hogy gyermeket vár. Talán már *túljutott* rajta, de az fix, hogy feledni sosem fogja. Megkomolyodott. – Elmondta a mondókáját, most úgy érezte, lazíthat. – Kurvára túl gógyis csaj egy ilyen hétpróbás gazemberhez, mint te.

Szegény Julie! Egész idő alatt sejtelmem sem volt, milyen rettenetes útja lehetett. Egy árva szóval sem említette abban az

egyetlen levelében; talán nem akarta, hogy aggódjam. Én meg abban a hitben leledztem, hogy eseménytelenül szelte át az Indiai-óceánt…

– Ne emészd magad! – tanácsolta Tony. – Egy életre a tiéd. Mindenki rajong érte az alakulatban, de három méter magas falat emelt maga köré – tette hozzá sóhajtva. – Bárcsak nekem lenne ilyen nőm, aki ennyire él-hal értem!

– És a kicsi? Mivel magyarázza?

– Julie már a kezdetektől fogva könyörtelenül, de sikerrel elvágta a kérdezősködések fonalát, s azóta lassan megszűntek firtatni az emberek. Ami téged illet, fingjuk sincs, hogy nézel ki. Mindegy, kicsit túlzok. De nem rossz pofa a kislányod. Találsz majd róla fotót a levélben. Egy zsák levelet hoztam neked. Némelyik, amit a Katonai Postahivatalnak címeztek, már hónapok óta Colombóban vesztegelt. Nem bírták eljuttatni hozzád, míg rám nem tukmálták a kézbesítő szerepét. Istenem, de jó itt lenni!

– Kíváncsi vagyok, mit szólna a család, ha tudnák, hogy te meg én megint együtt vagyunk – töprengtem. – Nagyon boldoggá tenné őket.

– Nem avathattam be őket abba, mivel csapom agyon az időmet. De tartottuk a kapcsolatot.

Colombóban Tony egyberakosgathatta a családról érkező hírtöredékeket. Most, hogy küszöbönállt a győzelem, Irene Natasára hagyta Bengyt, és Londonba költözött. Ezt most hallottam először.

– Natasa Amerikában maradt, szerzett magának valami hadimelót – taglalta. – Talán így lesz a legjobb. Hadd legyen külön élete, Malájföldtől távol. Tudod – vallotta be Tony –, a vége felé már nem repesett a boldogságtól az Arán. Nyughatatlan volt. Gyakran eltűnődtem, van-e fiúja. Világéletében csapodár volt: rád ütött.

– A túrót! Na mindegy, el kell olvasnom a leveleimet. – Már alig vártam.

– Persze. De mielőtt lelépsz, még el kell mesélnem, ki végzett még frankó munkát. Paul Szung!

Leesett az állam. Az emlékeimben Pault bűbájos, makulátlan fiatalembernek láttam, mindig elegánsan öltözködött, olyasvalakinek feltételeztem, aki könnyedén, a lehető legkisebb kényelmetlenségek árán viseli majd el a háborút.

– Ő az egyik meg nem énekelt hős – bólogatott Tony.

– Először egy titkos rádióadóval indított, de a japcsik felfedezték…

– Rémlik. Még ki is oktattam az iránykereső antennák veszélyeiről.

– Elfogták, hónapokig csépelték, de végül sikerült kiszabadulnia. Talán az örege segített, fogalmam sincs.

– Ennek örülök.

– De ez még nem minden. Emlékszel Coulsonra Szingapúrban? Norman Coulsonra, a KMH vízmérnökére?

Halványan derengett, hogy egyike volt a több tucat, Közmunkaügyi Hivatalban robotoló munkásnak, akivel időnként összefutottam.

– Na, amennyire kihámoztuk a titkos rádiós kapcsolatainkból, Changiban állandóan meghibásodtak a vízvezetékek. Persze, szabotázsról volt szó. Végül Coulsonra, erre a vakmerő fickóra bízták a hiba elhárítását. Mindig őrizet alatt kísérték Szingapúrba, hogy beszerezze az alkatrészeket – egyedül ő tudta, hol lehet ezekhez hozzájutni –, és a beszállítója, mint már te is kitaláltad, Paul Szung volt. Úgy fest, Paul családi üzenetek százait körmölte rizspapírra, és tömködte bele a vezetékek csatlakozásába, hogy Coulson visszavihesse magával őket. Csaknem két éven át árasztotta el hírekkel a Changit. Míg a japcsik le nem kapcsolták. Meg szegény Coulsont. A Kempetei. Ha választani kéne a német gestapó és a

japcsi Kempetei között, én tutira az előbbire voksolnék.

– És azután mi történt?

– Fogalmam sincs. Az utolsó hír, amit hallottam, az, hogy Coulsont letartóztatták. Ez hónapokkal ezelőtt történt – közölte Tony, majd sóhajt színlelve rám szólt. – Na, eridj, bújd a leveleidet! Holnap beszámolok arról, hogyan találkoztam Julie-val Jáva szigetén, és hogy jutottunk el Ceylonra. De azt megmondhatom előre, maga volt a pokol. Már majdnem láttuk Colombót, amikor elsüllyesztettek minket.

– Majd holnap! – figyelmeztettem nehezen forgó nyelvvel.

35

Julie levele gyengéd, szeretettől átitatott és hosszú volt. Nem jegyzek le mindent, amit írt, csak a legkedvesebb részeket, melyek megragadtak bennem:

Édesem!

Pela keresztapja, aki roppant körültekintő, tegnap este felhívott, hogy elújságolja, reméli, hogy huszonnégy órán belül összefut a lányom apjával. Noha sejtelmem sincs, merre jársz, mindennap magam előtt látlak, minden éjjel a szerelmemről álmodom, és mesélek rólad Pelának, aki hamarosan betölti a kettőt, és szakasztott mása lévén az apjának, néha már a látványától is elkámpicsorodom.

Olyan sokat hallok arról, mit csinálsz – diszkrét, gondosan megválogatott szavakat páciensektől, akik meglátogatnak –, hogy bizonyos értelemben úgy érzem, mintha része lennék az életednek. Mindennap várom, hogy hírt kapjak felőled, amit te magad nem adhatsz meg nekem. Hát nem szomorú, hogy te nem írhatsz, miközben én itt kuksolok a kis lakásomban, Pela alszik, mint a mormota, én meg abban a tudatban rovom a soraimat neked, hogy holnap már elolvashatod őket.

Ó! Drága leendő férjem! Mikor ér már véget ez a háború? Mikor heverünk ismét egymás karjába zárva? Az egyetlen vigaszom ezekben a rettenetes időkben, hogy olyan csordultig telt szívvel szeretlek. Nem is értem, hogy ne éreznéd és szeretnél viszont.

Néha, miután lefektettem Pelát, ülök és gondolkozom, és olyan

magány lesz úrrá rajtam, hogy az már fáj, mintha megőrzésre magaddal vitted volna a szívemet. Aztán arra gondolok, hogy ez a rémes háború sem tarthat örökké, és egy nap az egyetlen embert, akit valaha is szerettem, majd ismét a karjaimban tartom.

Hírekkel is szolgált. Érthető módon nem hallott Paulról és az apjáról, de írt az anyjának San Franciscóba, s beszámolt neki Peláról meg arról, hogy úgy tervezzük, a háború után megesküszünk. „Muszáj volt valakivel beszélnem – magyarázta –, és anyu olyan édes levelet küldött. Szeretettel üdvözöl, ha tudok neked írni, és bocsánatot kér, amiért megtiltotta, hogy levelekkel ostromolj, amikor San Franciscóban voltam. Szóval, bármit gondol és tesz is apu, *egy* barátra bizton számíthatunk a családban!”

A borítékban fél tucat fotót találtam kettejükről; Pela járni tanul; Julie roppant kimért a nővérkeruhában – ez szemmel láthatólag a kórház közelében készült. Egy másikon Julie egy nyugágyon hever egy virágágyás előtt, ami varázslatosan nézett volna ki színes fényképen. Pela építőkockával játszik a lábánál. Erre Julie kitért a levelében. „Pela miatt nem lakhatok a nővérszállón, de a kis lakásomnak – mely egy rekvirált szállodában található – van egy közkertje, ahol a keresztapja lefotózta Pelát, miközben kockázik.”

Megnéztem a fényképeket, s a fekete-fehér tónusok hirtelen megelevenedtek anya és lánya melegségétől, az *én* – majdnem – feleségemétől, az *én* lányométól. Újra elolvastam a második, harmadik, negyedik levelét, nem tudom, hány alkalommal, tudván, sosem rontanám el az örömömet azzal, hogy most beleolvasok a többi levélbe. Azok ráérnek holnapig. A bűzös olajlámpa duzzogó, kelletlen lángja sercegve zsugorodott, mintha az is elfáradt volna.

Némelyik levél, amelyet másnap olvastam, kétéves is volt. Rengeteg

hivatkozott előző levelekre, melyek sosem jutottak el hozzám. Először Irene négy levelét bontottam fel, nem minden balsejtelem nélkül. Feltűnt, hogy az összes levél Dexter kapitánynak szól, … sz. Katonai Postahivatal, de a számát kicenzúrázták, feltehetőleg azelőtt, hogy átadták volna őket Tonynak, arra az esetre, ha sosem érne el hozzám.

Általában csodás lett volna híreket kapni otthonról, de miután elolvastam Julie levelét, mely a realitásokkal foglalkozott annál az egyszerű oknál fogva, hogy tudott a munkámról, már-már komikus volt rádöbbenni, hogy senki más, aki írt nekem, nem tudja, merre járok, mit csinálok, hogyan élek. Persze nem is tudhatták, nem nekik róható fel a bizonytalanság, mégis ez a tény különös valószerűtlenséget kölcsönzött az oly régen és oly távol megfogalmazott szavaknak. Egyik levelében Irene még azt is kifejtette, mennyire boldoggá teszi őt, hogy aktív szolgálatba léptem, mert „Beszámolókból hallottuk, hogy a Changiban áldatlan állapotok uralkodnak, és gyanítjuk, hogy szerencsétlen Tim odakerült. Attól tartok, szegény párának pokoli a sorsa”. Biztos vagyok benne, azt hitte – remélem, hogy azt hitte –, hogy sikeresen kiügyeskedtem magamnak egy könnyű kis állást egy kerületi parancsnokságon, jóval a frontvonalak mögött, feltehetőleg Indiában, ahol egy tucat székhordozó legény és minden délután lovaspóló a jussom.

Ez volt az első levele, ez 1942 elején íródott. Az új baba még nem született meg, és Irene nem részletezte, Natasa hogyan és miért vesztette el a gyermekét, mindössze rejtélyes utalást tett: „Natasa szerelembe esett Amerikával, és valamiért az az érzésem, nem megy vissza többé Tonyhoz, ha életben van. Egy árva szót sem hallottunk felőle, mióta elviharzott az önkéntesekkel.”

Azóta már biztosan hallották, hogy Tony életben van.

Eltűnődtem, vajon mit szól hozzá Nasi.

Átfutottam a telezsúfolt oldalakon, hátha olvashatok valamit a fiamról. „Ben remek formában van, de már kezdenek ráragadni az amerikai szavak. Ilyeneket mond, mint *bébi* meg *uff*. Muszáj lesz a kezedbe venni, amikor hazajössz. Ó, drágám, mikor? Alig pár hónapra van Ben május 8-i szülinapja. Négyéves lesz!”

Márciusi sorai után, melyeket nem sokkal Szingapúr eleste után vetett papírra, szünet következett. Egyértelmű, hogy több levél elkallódott, mert a következő, 1943. márciusi keltezésű – egy évvel későbbi – készpénznek vette, hogy kívül-belül ismerem az új lányomat, aki, mint megtudtam, Catherine-nek lett keresztelve. Ebben a levélben hallottam először a születéséről, és mivel feltehetőleg már mindent elmesélt róla az előző leveleiben, futólag csupán annyi írt, hogy a gyerekek jól vannak, és Ben háromkerekű biciklit kér ötödik születésnapjára.

A következő levél segélykiáltás volt. Ugyanazon év áprilisában íródott. Billt, a bátyját megölték. Lelőtték a Spitfire-jében. Semmi részlet. „Anyu és apu szíve összetört, muszáj meglátogatnom őket. Természetesen ha Natasa nem ígérte volna meg, hogy vigyáz a gyerekekre, az isten sem venne rá, hogy elhagyjam őket, de a nővéred tényleg nagyon szereti a brewsteri családi házat odafent New York államban, ott boldogok lesznek, a legnagyobb biztonságban Victoriával, amíg én megnézem anyut és aput. Hajlott korúak, s most, hogy Billnek vége, szükségük van rám – különösen azon a vadregényes, özönvíz előtti helyen.”

Az a ház! A levél egyenest a wimbledoni napokba, a vasárnapi teniszmérkőzésekre repített vissza, amikor Sir Keith Bill-lel játszott, aki átkozottul mesteri játékos volt. No meg Mikivel. Eltöprengtem, mi történhetett vele. A szettek között az inas italt szolgált fel, és Lady Bradshaw váltig meg volt győződve arról, hogy Szingapúr

Indiában van. Szegény ördögök, hogy így elveszítsék megtévelyedett fiukat. Néha azt éreztem, a háborút alattomosan úgy tervezték meg, hogy kényelmetlenséget okozzon a fiataloknak, de bánatot az öregeknek. Ők szenvedtek a leginkább, elhagyatva, a világuk romba dőlt, s minden, amiért egész életükben gürcöltek, megsemmisült.

A korábbi, boldog napokon elmélkedve részben örömmel idéztem fel azokat az időket, amikor először megismertem a hosszú lábú lányt, aki nem szenvedhette a házasság gondolatát, ezért teljesen váratlanul ért a következő levél nyers durvasága. A pillanat fagyos őrjöngése vezette Irene tollát, amikor tudomást szerzett rólam és Julie-ról. Nem volt se eleje, se vége:

Nem kívántam, hogy hűséges maradjál! Ám mint a feleséged, legalábbis némi diszkréciót vártam volna el! De hogy nyíltan összebútorozz a városban, ahol éltem, egy kínai félvérrel! Istenem, micsoda egy szörnyeteg vagy te! Még a saját szüleid is majd elsüllyednek szégyenükben miattad! És ha véget ér a háború, nem átallod majd, hogy a fiad és a lányod megtudják, mikor felnőnek, milyen hitvány alak volt az apjuk: beszegte a fülét egy kínai cafkának, miközben saját anyjuk várandós volt?! Ha arra a napra gondolok, mikor szegény Billt leszóltam előtted! Szegény Billt, aki halott, míg neked, neked, aki élsz és virulsz, az erkölcseid a béka segge alatt vannak! Nem csoda, hogy gyűlöltem Szingapúrt!

Ennyi. Aláírás nem volt. Mire a végére értem, reszketett a kezem. Alig pár perccel előtte olyan örömmel gondoltam Irene-re, és aztán ez! Éreztem, hogy egy nap valahogy tudomást szerez rólunk. De titkon reménykedtem, hogy a háború után elmesélhetem neki, hogy úgymond civilizált emberek módjára megbeszélhessük, mi történt. Micsoda levél! Írna-e feleség ilyen levelet akár egy halálraítéltek

cellájában senyvedő rabnak? Talán. *Nem voltam* büszke a történtekre! Akartam Julie gyermekét, valóban akartam. De éreztem, hogy helytelenül cselekszem – mert fájdalmat okozok. Erre nincs bocsánat. Az okozott fájdalomra.

Mentem, hogy szerezzek egy új keletű dobozos sört, amit Tony hozott. Budweiser volt a neve, és Tony a kezembe nyomott egy mindkét végén hegyes kis fémlemezt, amivel lyukat üthettem a fémdoboz falába, hogy azon át töltsem ki a sört. Templomkulcsnak hívta.

A sör meleg volt, nem ízlett annyira, mint a Tiger, több volt a habja, ezért amikor a bádogbögrémbe öntöttem, túlcsorgott a peremén. Ráhúztam egy nagyot, mire nyomban kivert a régi, ismerős veríték, s szinte azonnal átitatta az ingemet. De legalább elterelte a gondolataimat a levélről. Nem értettem, Irene hogyan jött rá. Semmi utalás nem állt a levélben. Milyen különös. Lehet, hogy Tim volt? Bosszúból? Az üzenet furcsa reakciót váltott ki bennem az első megrázkódtatás után. *Valóban* gyötört a bűntudat, főként amikor Bennel fenyegetett. De aztán… – elmélkedtem magamban a barakkomban a rattanszéken ücsörögve s a fejem körül zümmögő legyeket hessegetve – de aztán lehet, hogy Ben sosem tudja meg. Irene első felindulásában vagdalkozott, de titkon, jobban meggondolva, még örülhet is. Gyűlölte Szingapúrt. Nos, jóllehet kellemes emlékeket őrzök arról a kedves, ódon kocsmáról, a Kéz a kézbenről, mindazonáltal utáltam Wimbledont. Akkor meg minek rágódom? Ki is nyuvaszthatnak. Ben anyját is megölhetik. Londont még mindig bombázzák.

És mellesleg, *mi* volt az én bűnöm, ha már itt tartunk? A fülembe csengett, amint Jack papa azt óbégatja a Tanamerában annyi évvel ezelőtt: „Egyáltalán nem sajnálod! Te csak azt sajnálod, hogy lelepleztek!” Hallottam, ahogy Julie nyugodt, lágy hangon egy

mohamedán közmondást idéz – hogy is szólt? – valahogy így: „A palástolt bűn kétharmad részben bocsánatot nyert bűn.”

Ádázul belefociztam az üres sörösdobozba, mire a madarak a fa csúcsán felriadtak a szokatlan zajra. Lármás perlekedés támadt köztük az ágakon. A pokolba! A tényleges hibám abban rejlett, hogy azt tettem, amit apám kiskoromtól fogva belém nevelt: hogy viselkedjem úriemberként. Egyáltalán nem kellett volna Irene-t nőül vennem. El kellett volna hajtanom egy félreeső mellékutcába valami mészároshoz, hadd részesüljön ugyanabban a bánásmódban, mint Nasi. Átkozott szülők! Ha kezdettől fogva békén hagynak minket Julie-val, ezt az egészet elkerülhettük volna. Julie-nak igaza van: a szüleink degradálták a szerelmünket bűnné.

Feltéptem mama levelét, minden szava bősz szemrehányás, vagy „hol rontottam el?”. 1944 elején. „Tényleg imádkoztunk azért, hogy két ennivaló gyermek apjaként lehiggadjál végre. Papát olyan büszkeség töltötte el, amikor hírt kapott a háborús szolgálatodról. Ezek után arról értesülni, hogy már megint összeálltál azzal a borzasztó Szung lánnyal! Miközben szegény Irene szenved és terhes. Egész életedben bánni fogod azt a Szung kölyköt!”

Valóban? Valóban, kedves mama? – gondoltam. – Te megbántad New Yorkot? És Timet? És az nem jutott a füledbe, hogy Nasi szétkeféli az agyát egy német kémmel? Lehet, hogy mi, gyerekek örököltünk belőled valamit? Valami vadságot. Nem a mi hibánk, nem minket kell okolni. Én legalább, ha hibáztam is, nem játszottam a kurva képmutatót, és oldalogtam haza egy futó kaland után. Akartam valakit, szerettem őt, a magamévá tettem. Nem tartottam szentbeszédet, nem éltem látszatházaséletet.

Apám levele kísértetiesen hasonló vénában íródott. Mert a család becsülete! De azt legalább nem vethette a szememre, hogy tönkretettem a családi vállalkozást. Azzal a háború végzett

kíméletlenül. Engem meg idedobott erre a ganéjdombra.

– Tony! – kiabáltam. – Gyere, hozz néhány sört! És kérd meg MacMillan őrmestert, tartson velünk, és ünnepeljünk! Nyakig ülök a szarban. Kipattant a titok.

Tony, szárongba tekerve magát, rohant. Felbontottunk néhány sört, s kezdett jobb kedvem kerekedni. Amúgy is, ki nem szarja le? Előbb-utóbb meg kellett tudniuk. És Julie mindig ott lesz nekem. Kihalásztam a fényképet a zsebemből, és megmutattam MacMillannek.

– Ime, Pela lányom – jelentettem ki büszkén. – Hát nem álomszép?

– Kivíteles szípség az annya, uram! – Tájszólása ízesebb volt, mint valaha. Tudtam, látta, hogy kikísérem Julie-t. De átkozottul jó őrmester volt, és csak annyit mondott még: – Pela? Há nem túl szokványos nív, nem?

– Még nem említettem, őrmester – tósztra emeltem a bádogbögrémet –, de pelagiánus vagyok.

Az elkövetkező napokban Tony beszámolt róla, hogyan jutottak Julie-val Ceylonra – s miközben a dzsungelbarakkunkban hallgattam a beszámolóját, néha úgy éreztem, mintha egy rémálomból riasztottak volna fel hirtelen. Megszakításokkal tarkítva adta elő a történteket egyes részeket harapófogóval kellett kihúzni belőle; de most, amikor elmesélem, kihagyom a kérdéseimet, hogy gördülékenyebb legyen, mert olyan olvasmányosan szeretném megosztani Julie életének ezt a rémséges szakaszát, amennyire csak lehet.

Amikor kihajózott annak a végzetes napnak az estéjén, a *Ban Hong Liong* egyike volt a mindennemű és méretű hajókból verbuválódott,

egérutat nyerni igyekvő szingapúri „dunkerque-i” flottillának. Némelyik hajó, mint például az, amelyik Julie-t meg Rawlingst és a gyermekét szállította, meglehetősen testes volt, mások szánalmasan aprócskák: dzsunkák, még egy turistadereglye is („Túra 5 $-ért a kikötő körül”), no meg a Szingapúri Jacht Klubban maradt maroknyi tengerbiztos vízi járműből elkötött farmotoros csónakok.

Noha Julie a colombói pultot választotta, amikor megvette a jegyét Clunyban, valamennyi hajó Szumátrát vagy az Egyenlítőt meglovagló több száz sziget egyikét célozta meg elsődlegesen. Az emberi nem minden rétege ott kucorgott a járműveken. A *Ban Hong Liong*ra egymagában kétszáz nő és gyermek préselődött. Mégsem akadt egy hajó sem ebben az egész csoportosulásban, amelyik valódi tervvel állt volna elő, jóllehet mindet egyetlen sürgető ösztön vezérelte: akkora távolságot ékelni maguk és az ellenség közé, amennyit csak lehetséges. Eleinte úgy tűnt, minden rendben lesz. A mostanra gyengülő északkeleti monszun láthatatlan áramlatai kitartóan sodorták őket Szumátra és Jáva felé a Bangka-szoroson, ezen a Szumátrát a Bangka szigettől elválasztó keskeny vízsávon át. Ahogy teltek-múltak az órák a sima, csendes vizeken, és a hátsodrásnak köszönhetően egyre messzebb távolodtak Szingapúrtól, úgy apadt a félelmük. Azt már senki sem sejthette a fedélzeten, hogy a japán haditengerészetnél szolgáló Ozava admirális vár rájuk, és fogadalmat tett a Tokiói Rádióban, hogy „Szingapúrban nem lesz Dunkerque. Az összes menekülő hajó el lesz pusztítva”.

Ozavának megvolt a hatalma, hogy beváltsa a fenyegetését, két nagy tűzerejű cirkáló, egy anyahajó és három romboló birtokában. Úgy tervezte (mint már tudjuk), hogy lesben áll, amíg a konvoj szét nem széled, és a lassú hajók lemaradnak, aztán kedvére végez velük. A titoktartás különös jelentőséggel bírt, ám a szövetségesekre ekkor

rámosolygott a szerencse. Egy Szumátra felől közeledő holland repülő megpillantotta Ozava alakulatát alig néhány órával azután, hogy a védtelen hajókaraván elindult Szingapúrból. A pilóta rádión értesítette a bázist. A bázis sürgősen jelzést küldött Szingapúrnak, arra kérve őket, figyelmeztessék a karaván t, hogy változtassanak útirányt, míg nem késő.

A figyelmeztetés akár sikerrel is járhatott volna, ha nem csúszik el ama fatális véletlenen, mely szerencsére ismeretlen volt a végzetük felé sodródó hajók utasai előtt. Az üzenetet *megkapta* az egyetlen működő szingapúri rádiókészülék. De mint mindig, az üzenet kódolva érkezett, és – a sors fintora – a kódkönyvet őrző férfit evakuálták, ő pedig magával vitte a kötetet is. Ő is éppen a *Ban Hong Liong*on utazott, ezért Szingapúrban senki sem tudta megfejteni a rejtjeles írást.

A japánok akkor indítottak támadást, amikor a hajók már kis híján elérték a Bangka-szorost. Bombákkal vagy ágyútűzzel negyven járművet süllyesztettek el. Ugyanakkor – bár abban a pillanatban még nem volt egyértelmű – sok száz élet veszett oda pusztán azért, mert a menekülő hajók képtelenek voltak bármiféle kapcsolatot teremteni, illetve magukat megértetni a japánokkal.

A *Ban Hong Liong* csak egyetlen volt a több száz hajó között, melynek a leküzdhetetlen nyelvi akadályok pecsételték meg a sorsát. Az ismételt légitámadások ellenére sikerült megmenekülnie, míg Szingapúrtól csaknem négyszáz kilométernyire délre két japán romboló tűnt fel a látóhatáron. A brit kapitány kiadta a parancsot, hogy engedjék le a hadi lobogót, s a nők és a gyerekek sorakozzanak fel a fedélzeten. Julie is köztük volt Rawlings gyermekével. Mikor a rombolók megközelítették őket, morzézni kezdtek, de a japánoknál senki sem értette az üzenetet. A *Ban Hong Liong* jelezte, hogy szeretné megadni magát. Némi késedelem után a japánok mintha

mégis rájöttek volna a jelentésére, mert a legközelebbi romboló vízre bocsátott egy csónakot, s az elindult Julie hajója felé. Már százméternyire járt a *Ban Hong Liong*tól, mikor egy RAF-bombázó váratlanul felbukkant Szumátra felől, és körözni kezdett a két romboló felett. A japánok tüzet nyitottak, mire a repülő elrepült. A japán csónak hirtelen hátraarcot csinált, és visszarobogott a rombolóhoz. A britek elvesztették az egyetlen esélyüket arra, hogy kapcsolatba lépjenek az ellenséggel. A két romboló egy kilométerre maradt tőlük.

Ami ezek után történt, az rendkívüli, az idegek nyilván pattanásig feszültek. A japán hajók lehorgonyoztak, és ágyúikat a *Ban Hong Liong*ra irányozták, így teltek az órák egész álló nap.

Amint a nap perzselő forrósága megkegyelmezve hűsre fordult, és a vöröslő naplemente szürkületbe borult, a rombolók a *Ban Hong Liong*ra irányították nagy teljesítményű reflektoraikat, s ott rostokolva tovább várakoztak. Még mindig nem történt semmi.

Végül este fél nyolc körül a kapitány úgy határozott, hogy a csónakokba parancsolja a nőket és a gyerekeket, mert meg volt győződve róla, hogy a japánok elsüllyesztik a hajóját. A sötétben, az ellenséges reflektorok pásztáitól megvilágítva, a legénység elkezdte leengedni a nőkkel és gyermekekkel ötvenesével megtöltött csónakokat.

De egyik katasztrófa a másikat érte. Senki sem garantálhatta, hogy nem szakadnak szét a családok. Julie találkozott egy tizenegy gyermekes ázsiai anyával. A pánik közepette lehetetlen volt mindegyik gyermekét ugyanabba a csónakba terelni, és csak halvány remény volt rá, hogy találkoznak még később, mert a háborgó tenger és az erős áramlatok elsodorták a mentőcsónakokat, amint lebocsátották őket. A bajt tovább tetézte, hogy beigazolódott: a korábbi légitámadások károkat okoztak. Az egyik mentőcsónak

tartókötélzete szétfoszlott, s így ötven nő és gyermek zúdult a sötétbe. Egy másik mentőcsónakot sikeresen leeresztettek, de amint a vízre ért, kiderült, hogy a sortűz lyukat ütött belé, és Julie hallotta, hogy azt kiáltozzák: „Süllyedünk!” Senki sem tehetett semmit. Julie ugyanabba a mentőcsónakba került, mint Rawlings a gyermekével, s már vagy ötszáz méternyire eltávolodtak, amikor a japán rombolók minden előzetes figyelmeztetés nélkül leadtak hat sorozatot a *Ban Hong Liong*ra. A hajó az orrától a faráig vörös lángba borult, s néhány perccel később alámerült. Ekkor a japánok leoltották a reflektoraikat, s mikor a hajnal beköszöntött, már nyomuk veszett.

Julie nem emlékezett rá, hogyan ért szárazföldet a mentőcsónakja, de szárazföldet ért: a Jáva-tenger Pompong szigetének homokos partjára vetődött. Innen barátságos bennszülöttek vitték át Szumátrára, ahol összefutott az erőtlen Tony Scott-tal, akinek hasonlóan drámai menekülésben volt része Szingapúrból.

A japánok még nem szállták meg Szumátrát, így Julie és Tony azt hihették, hányattatásuk véget ért, amikor február 26-án egy holland hajóra, az S. S. *Rooseboome*-ra szálltak, hogy Colombóba hajózzanak. Maga a hajó robusztus öreg teknő volt. Az utolsó estén, mielőtt befutottak volna Colombóba, az utasok összegyűltek a szalonban, hogy megünnepeljék a küszöbönálló érkezést. Tíz perccel éjfél előtt azonban felbukkant egy japán tengeralattjáró. Egyetlen torpedót lőtt ki, de az a derekánál fúródott az öreg holland gőzösbe. A négy mentőcsónakból három ripityára törött, és a *Roseboome* négy perc alatt elsüllyedt. Julie, Tony és Rawlings, akik a szalon egyik sarkába húzódva beszélgettek, kirepültek a hajó oldalán tátongó lyukon, s egy tengerészeti mentőcsónak közelében toccsantak vízbe, mely a lövedék becsapódásának hatására automatikusan kioldódott. Szegény Rawlings soha többé nem látta

viszont a gyermekét.

Nyolc túlélő evickélt fel a masszív gumicsónak fedélzetére a sötétben. Öten belehaltak a viszontagságokba, mielőtt a tutajt felfedezte egy brit repülőgép négy nappal később. Egy romboló vágtatott a segítségükre, s még aznap később felvette őket.

Mindannyian kórházba kerültek. Tonyt katonaként, aki ismerte Malájföldet, tárt karokkal várták a 136-os alakulatban. Rawlingsnak gumiszakértőként elsőbbségi jegye volt Angliába. Julie-val viszont ki tudja, mi történhetett volna, de Chalfont betartotta az ígéretét, és üzenetet küldött, így amikor Julie aktáit rutinból átfésülték, valaki észrevette a nevét egy listán, s ezért megkérték, hogy dolgozzon az alakulathoz tartozó kis kórházban.

36

Minden egyből megváltozott, ahogy ejtőernyőn elkezdtünk készleteket kapni – olyan dolgokat, melyekről előtte csak álmodoztunk: Sten gun nevű, új hangtompítós géppisztolyt, kartácsot, élelmiszert, ruhát és gyógyszert, köztük egy új orvosságot, mely garantáltan kikúrált a maláriából, melytől MacMillan és én rendszeresen szenvedtünk.

Rádión mindig megüzenték a ledobásra váró csomagok számát és tartalmát, s mikor felpillantottunk az égboltra, úgy tűnt, mintha konfetti záporozna. Némelyik csomag az LH-n ért földet, némelyik célt tévesztett, és a dzsungelbe zuhant. A kínaiak ilyenkor lóhalálában elviharzottak, hogy magukhoz ragadják őket.

Sajna, a csomagoknak átlagosan csak a hetven százalékát tudtuk begyűjteni, de ez is elégnek mutatkozott ahhoz, hogy új, modern fegyverzettel legyünk felszerelve: nem telt bele sok idő, és a Sten messze hatékonyabb gyilkosnak bizonyult, mint a régi géppisztolyom. A kínaiak imádták. De az ennivaló! Az egyenesen fantasztikus volt – egy Spam elnevezésű újfajta húskonzerv, amelyről még sosem hallottam, meg egy rakás dobozos sör.

Csalódottan vettem ugyan tudomásul, hogy olyan sok muníciót elvesztettünk, de Colombo vidáman azzal vigasztalt, hogy jobb a találati arányunk, mint másoké; és én is rájöttem – legalábbis azt hittem –, hogy még a legagilisabb kínai számára is lehetetlen vállalkozás felmászni az őserdőben felszökő fák sudár, sima törzsén, hogy lerángassa a felső ágak fogságában rekedt csomagokat. Csak sokkal később döbbentem rá, hogy az elkallódott fegyvercsomagokat egész Malájföld-szerte szélsebesen felkutatták, és a dzsungel titkos

rejtekeibe dugták, hogy aztán a Csin Peng által titkon tervezgetett zendülések során majd bevessék őket.

Ahogy teltek-múltak a hónapok, nemcsak az élet vált egyre kényelmesebbé a dzsungelben, de 1945-re a japánok viselkedésében is változás következett be. Ekkor már kínosan ügyeltek arra, hogy elkerüljék a balhét – ez volt az ösztönös reakciójuk a gyarapodó számú szövetséges győzelemre. 1945 első három hónapjában „legyőzhetetlen" szövetségesük, a németek teljes gőzzel vonultak vissza. Az oroszok felszabadították Varsót, Budapestet és Bécset, s tankjaik egyre közelebb dübörögtek Berlinhez. A britek és az amerikaiak felszabadították Belgiumot és Franciaországot, és átkeltek a Rajnán.

A japánok a Csendes-óceánról érkező hírekre sem bátorodhattak neki különösebben, mert az amerikaiak felszabadították Manilát, miközben Malájföldtől északra, Burmából a britek száműzték az ellenséget. S meglehet, úgy láttuk, még jó ideig várnunk kell majd, mielőtt támadást indíthatunk egyenesen Japán ellen, a szerencse megfordult, s a dzsungelben való minden elszigeteltségünk ellenére – saját felszabadító hadseregünkre várva – tudtuk ezt, éppúgy, mint a japánok.

A kínai gerillák viselkedésében is szembeszökő változás állt be. Loi Tekkel kifejezetten úgy szólt a megállapodás, hogy az MPAJA kínai csapatai brit parancsnokság alatt állnak nemcsak addig, amíg győzelemmel zárul a háború, hanem – és ez életbe vágón fontos – közvetlenül a háború utáni időszakban is, amíg újjá nem szerveződik a polgári hatalom. És Loi Tek Csin Penggel egyetértésben beleegyezett, hogy a politikai kérdéseket függőben hagyják, míg elérkezik a pillanat.

Az Arán szolgáló kínaiak azonban egyre nyughatatlanabbakká

váltak politikailag. Ők is hallottak arról, mi folyik a külvilágban – erről gondoskodott Szung Kai-sek, aki különösképpen szívesen taglalta a hőn szeretett Vörös Hadsereg heroikus küzdelmeit, mely – biztosította Kai-sek az embereit – jóval a Nyugat másodosztályú csapatai előtt fogja elérni Berlint. Kai-sek azt is tudta, hogy Kína – melyet több millió kínai-maláj mélyen tisztelt hazájaként tartott számon, noha soha oda még be nem tette a lábát – hamarosan lerázza magáról a japán igát. Azt már nem tartotta szükségesnek elmagyarázni, hogy ez csak azért lehetséges, mert amerikai csapatok és több millió dollár értékű amerikai fegyver özönlik az országba. Mint oly sokan Malájföldön és Szingapúrban, ő is minden erejével azon igyekezett, hogy egyedül a kínaiak érdemének tulajdonítsák a Malájföldön aratott győzelmet – s olyan hősöknek állította be őket, akik a leküzdhetetlen nehézségekkel bátran dacolva hátramaradtak, miután az európaiak megfutamodtak.

Kai-sekkel udvarias, ámde kimért kapcsolatot tartottunk fenn, és minden akciónkat közös haditanács vizsgálta. Kai-sek kétségkívül ragyogó gerillaharcossá nőtte ki magát. Született gyilkos volt, valószínűleg még élvezte is; nyilván arra a pillanatra gyakorolt, amikor velem kerül majd szembe.

Más táborokról nem nyilatkozhatok – mert mostanra ejtőernyőn és tengeralattjárón zúdultak be az emberek és a fegyverek –, de minthogy a gerillák között fellángolt a kommunista szellem, Colombo figyelmeztetett minket arra, hogy tartsunk szigorú fegyelmet.

Az életünk is megváltozott. Réges-rég kipenderítettük a gyűlölt biciklinket, hisz erős rádiókkal láttak el minket, melyek kis benzinmotorral működtek. A gyógyszereknek köszönhetően az egészségi állapotunk jó volt, s ami a legcsodásabb: most hozzávetőleg kéthavonta levelet kaptam Julie-tól. Bárcsak én is

küldhettem volna neki, de az ki volt zárva. Rendszeresen dobtak le nekünk ruhát, szappant, fogkrémet és így tovább. Az ennivalónk más lett. Noha hozzászoktam a helyi ételekhez, sosem dúskáltunk bennük – egy durián vagy egy csésze édesítetlen kínai tea ritka kincsnek számított –, most azonban úgy záporozott az ennivaló, sőt még alkalomszerűen egy-egy üveg whisky is, no meg a dohányosoknak cigaretta, mint manna az égből.

Aztán elkövetkezett április 30., és a hihetetlen hír a rádióban, hogy Hitler öngyilkosságot követett el berlini bunkerében. *Arra* a napra még Szung Kai-seket is hajlandó voltam szívelni, át is hívtam a harcálláspontunkra, hogy ünnepeljen velem egy Spam-vacsorával. Szinte naponta kaptuk a jó híreket. Egy hétre rá jött a legjobb: a németek feltétel nélkül megadták magukat. Európában véget ért a háború.

Olyan pillanat volt ez, amikor örömmel gondoltunk vissza azokra a hajdani napokra – mi mindenen mehetett keresztül az anyám és az apám! Vajon el tud most küldetni Irene Benért és Catherine-ért? Mindannyian olyan távolinak tűntek, egy másik világ részei voltak, míg Julie-t közel éreztem magamhoz a leveleinek és a fotóinak hála. Többé nem hallottam Irene-ről, nem mintha számítottam volna rá. Anya és apa időnként írt – olyan szülők leveleit, akik úgy érezték, kötelességük tartani a kapcsolatot csökönyös fiukkal, aki lehet, hogy szenved. Egyik alkalommal említették, hogy lapot kaptak a Changiban raboskodó Timtől. Legalább életben volt.

Bár Európából jó hírek érkeztek, még mindig nehezen tudtam elképzelni, hogy Ázsiában befejeződhetnek a harcok. Malájföld felszabadítása talán hamarabb bekövetkezhet, mint remélni mertük, már csak azért is, mert a japánok bizonyára kénytelenek lesznek a seregeiket a saját szigetországukba összpontosítani, hogy

felkészüljenek egy esetleges támadásra. De hogyan törhetnénk be Japánba? A japánok fanatikussága, mely szerint a halál vállalhatóbb a szégyennél, zavarba ejtő dilemma elé állíthatja a szövetséges parancsnokokat. Mi azért veszítettük el Szingapúrt, mert nem harcoltunk az utolsó emberig; a japánok azonban, hazájuk védelmében, az utolsó szál emberig harcolni fognak. Ehhez kétség sem férhetett.

Ennek ellenére, megelégedtem volna Malájföld felszabadításával.

Aztán június elején egy balszerencse-sorozat következtében krízis állt elő az Arán. Azzal kezdődött, hogy Colombo értesített minket: július 6-án – alig egy hónappal később – a japánok magas rangú katonai konferenciákat szerveznek. Colombo mindössze tippelni tudott a találkozók okát illetően, melyeket hat különböző területi főhadiszálláson terveztek megrendezni, de félő volt, hogy a hadifoglyok és az internáltak nagyarányú lemészárlására vonatkozó tervek koordinálását akarták megtárgyalni a bosszú mintegy végső barbár gesztusaként, ha a japánok sarokba szorítva találják magukat Malájföldön.

Bennem személy szerint kétségek merültek fel ezzel a gondolatmenettel kapcsolatban, s ezt jeleztem is Colombónak. Mert annak ellenére, hogy szívből gyűlöltem a japánokat, úgy éreztem, a jövőben is fegyelmezett haderőként fognak fellépni, és kérdés nélkül, engedelmesen leteszik a fegyvert, ha arra parancsot kapnak. Tudtam, hogy iszonytató brutalitásuk csak életvitelük tükröződése, egyfajta törvénykódex, mely szerint nem ítélhető bűnösnek senki addig, míg be nem vallja a bűnösségét, tehát a kínzás az igazságszolgáltatás egyik fegyvere. Semmi sem szolgálhat persze mentségül bestiális kegyetlenkedéseikre, mégis – talán azért, mert

világéletemben Keleten éltem – homályosan láttam az érvelést a cselekedeteik mögött. S jóllehet ez nem igazolhatta őket, úgy éreztem, az úgynevezett civilizált németek barbár tettei sokkal borzalmasabbak voltak.

Már jóval azelőtt, hogy dekódoltam a területünkön tervezett találka helyszínét közlő üzenetet, tudtam, hol fogják tartani. A helyszín csakis az Ara ültetvény bungalója lehetett, mely mostanra egy magas rangú japán tiszt főhadiszállásaként működött, aki feltehetőleg házigazdaként vezette volna a tanácskozást. A hely tökéletes volt, a kulisorok barakkokként szolgálhattak a külön e célra idevezényelt biztonsági őröknek. És igazam lett. Ara volt a találkahely.

Ekkor újabb problémával szembesültem. Mivel Tonyval mindketten behatóan ismertük az Arán dolgozó embereket, maroknyi, ám felettébb hatékony ügynökgárdát szerveztünk be az ültetvényen alkalmazott munkásokból. Hónapokig szállították nekünk az információkat, melyeket továbbítottunk Colombóba. A táborunk a dzsungelben volt, talán öt kilométerrel az Ara mögött, de sosem kíséreltünk meg bejutni oda, kivéve akkor, amikor felrobbantottuk a gyárat. Ügynökeink az ültetvénytől öt kilométerre eső, biztonságos kampongban találkoztak velünk.

Tudtam, ha általános támadást indítunk az Ara ellen, a hírforrásainkat egytől egyig lemészárolják kegyetlen megtorlásként. De volt még egy másik oka is annak, hogy nem fűlött a fogam a támadáshoz. Már a levegőben érződött a végső győzelem; helytelennek tűnt hát feláldozni rengeteg, talán több száz ártatlan életet. Mert anélkül, hogy egy szót is váltottunk volna, a japánok valami meghatározhatatlan módon összeállítottak egy megtorlási skálát. Persze azt nem sejthettem, kik a helyi parancsnokok, de úgy tűnt, elég realisták ahhoz, hogy belássák: a gerillákat le kell foglalni,

de ha azok nem túlságosan buzgók, akkor az elkerülhetetlen szankciók is szerények lesznek – mármint ha az ártatlan emberek legyilkolását egyáltalán szerénynek nevezhetjük. Kétség sem férhetett hozzá, hogy egy nagyobb offenzíva brutálisabb megtorláshoz vezetne. Egy kisiklott vonat vagy egy felrobbantott híd egy dolog volt; orvul megölni egy csapat tábornokot viszont valami egészen más.

E szempontok külön-külön is befolyásoltak volna, ha szükségét érzem, hogy elvégezzük a munkát, ám együttvéve nyomós érvnek bizonyultak. Az ügyet azonban meg kellett tanácskoznunk a harcállásponton. Ez az új keletű szokás látszólag arra szolgált, hogy megtárgyaljuk a kínaiakkal – akikre az akciók vakmerő része hárult –, milyen eseményeket tervezünk. Az igazi ok azonban más volt: mivel úgy intéztem, hogy Szung (és valamennyi hasonló rangú társa a többi osztagban) megjelenjen minden „akciótanácsban", Szung a maga részéről ismertette velünk az összes tisztán kínai támadásra tett javaslatot. Márpedig ez létfontosságú volt, mert mint felfedeztük, egyes kínaiak, akik személyes ellenérzéseket tápláltak, kis csoportokban leléptek anélkül, hogy értesítettek volna minket. Becsúszott néhány baki a kommunikációba, mire egy alkalommal Szung két embere KL közelében likvidált egy vagyonos kínait, akit régóta kollaboránsnak bélyegeztek, holott valójában brit ügynök volt.

Kai-sek őrjöngött, amikor azzal a javaslattal hozakodtam elő, hogy döntsünk úgy, nem intézünk támadást az Arán szervezett tiszti konferencia ellen.

– Ha én lennék a parancsnok, kivégeznék minden rühes japán kutyát, akire csak ráakadnék – habzott a szája. – Ha készek vagyunk meghalni, mire várunk még? – Majd alig leplezett gúnnyal hozzátette: – Hagyja csak rám, őrnagy! Hagyja csak rám!

– Ez nem ilyen egyszerű – magyaráztam. – Nem a saját halálunk aggaszt, hanem a másoké.

Colombo nemhogy a támadásra nem adott parancsot, de még csak fel sem vetette. A végső döntést mindig az Ara tábor irányításával megbízott tiszt hozta meg. Ennek ellenére, miután rádión megüzentem Colombónak, hogy nem fogok támadni, mégis úgy határoztam, hogy MacMillannel – aki mostanra már a törzsőrmesteri rangig vitte – találkozunk az arabeli kapcsolattartóinkkal egy biztonságos kampongban. Ekkor már június közepében jártunk, és valamiféle kompromisszumos megoldást forgattam a fejemben. Ha kideríthetném valamelyik magas rangú tábornok tervezett mozgását – például azt, hogy mikor ér KL-be, és milyen márkájú autóval közlekedik –, akkor Kai-sek támadást intézhetne ellene, mielőtt eléri az Arát, és felrobbanthatná a kocsiját bambuszbombával, mint ahogy mi tettük Szatóval.

– Megér egy próbát – jelentettem ki Tonyhoz fordulva, majd így folytattam: – Te itt maradsz parancsnoknak. Magammal viszem Wungot, két nap alatt megfordulunk, vagy még hamarabb, ha sikerül gyorsan kapcsolatot létesítenünk.

Wung éltes korú kínai-maláj volt, aki a biztonságos kampongban élt, és akit pusztán azért kaptunk kölcsön kapcsolattartó tisztnek, mert úgy kiismerte magát a táborunk és a kampong közötti öt kilométeres dzsungelösvényen, mintha széles főút lett volna. Egyedül vagy közönséges vezetővel, tájolót használva akár további huszonnégy órába telhetett volna, hogy megtegyük a távot. Wung titokzatos tudásával azonban talán tíz óra, ha kellett, vagy még annyi sem.

Ami azt illeti, kilenc órával azután, hogy elindultunk a támaszpontról, már el is értük a kampongot, annak ellenére, hogy egész úton könyörtelenül szakadt az eső. Óriási megkönnyebbülés

volt meglátni a falu szélét.

– Le a málhával! – kiáltottam MacMillannek. – Úgy érzem magam, mint akit kupán vágtak. Attól tartok, enyhe lázam van. – Igazság szerint szinte a halálomon voltam. A kezem ragadt a verítéktől, az egész testem lángolt. Malária nem lehetett, azt a mepacrine nevű orvosság megszüntette, de lehetett veszedelmes (bár gyógyítható) dengue-láz. – Muszáj lepihennem egy kicsit, most hogy már itt vagyunk – jegyeztem meg.

A falu alig volt több néhány attap kunyhónál, s ezeket egy cölöpökön álló, hosszú ház uralta, ahol a törzsfőnök és négy felesége élt végtelen számú gyermekével. De mindent beborított a gyümölcs és a virág, és tapintani lehetett az itt élők elégedettségét, akik a bőkezű természet nyújtotta ingyen terményeken éltek. Egyetlen munkájuk a rizsföldek művelése volt, melyek úgy csillogtak eső után, mint az üvegtáblák. A rizsföldek mögött folyó futott sárgán és zavarosan, s benne még épp megláttam egy elégedett bivaly vörös orrlyukait és szarvát, amint a világot feledve megmerítkezik, mielőtt odébbáll.

A falusiak tudtak az érkezésünkről – a dzsungelben gyorsan terjed a hír –, és két lány már iparkodott is lefelé a hosszú ház lépcsőjén. Egyikük bádogbögrékkel igyekezett, bennük frissen facsart zöldcitromlé, a másikuk banánlevélre kiterített ságót és kókuszpogácsát hozott.

Bár kábaságomban forgott velem a világ, tisztában voltam vele, hogy jó pár percet a kölcsönös udvariaskodások jegyében kell töltenem Yeop Hamiddal, a falu vezetőjével, aki nagy igyekezetében, hogy köszöntsön minket, kis híján legurult a lépcsőn. Magas, jó húsban lévő ember volt; sötétbíbor kockás szárongot viselt, semmi mást. Hurkáinak kezdeményei kibuggyantak öltözéke felett, mintegy az életöröme előtt adózva, hisz négy asszonya mellett ott volt még

neki a számtalan fehérnép, no és övé volt a falu földbirtokainak a java. Miközben MacMillan és én a sütinket majszoltuk – az udvariasság jeleként fejenként kettőt meg kellett enni –, figyeltem, ahogy Yeop beteker egy darab fűszeres bételdiót egy levélbe ugyanarról a fáról, bepottyantja a szájába, és rágni kezdi. Ocsmány egy szokás volt, a vérvörös létől úgy nézett ki az ember, mintha vérezne a szája; mégis, ki vádolhatta őket azért, mert a körülöttük mindenütt burjánzó fákon termett kábítószert fogyasztják, amit ingyen letéphettek, s amit különösképpen az istenfélők fogyasztottak szeretettel, akiknek a Korán tiltotta az alkoholfogyasztást. (A kevésbé istenfélők nem foglalkoztak ezzel a paranccsal.)

Yeop az utolsó cseppig kiélvezte az életet: a vadászat, az ágy, az ital és a pipa örömeit. Egyetlen sajátos vonása volt csupán. Miután feltehetőleg pár hónapot töltött valami missziós iskolában, megtanult angolul olvasni. Sajnos mindössze egy könyvet birtokolt, Frank Harris: *Életem és szerelmeim* egy szamárfüles példányát Tauchnitz-kiadásban. Ez lett a bibliája, s lévén olyasvalaki, aki a szeretkezést élvezetes testmozgásnak tekintette, Yeopnak roppant mód ösztönzően hatott abbeli hitére, hogy egy törzsfőnököt automatikusan megilletik a jogok, hogy falujának összes leányát a magáévá tegye.

Bemásztunk a hosszú házba, ahol Yeop a családjával lakott. Már előzőleg is jártam itt. Cölöpökre épült, mint a többi, a folyóhoz közel, nád borította, és főként egyetlen hosszú szobából állt – szinte mindenki ebben lakott, evett és aludt. Az egyik végén a házból L alakú nyúlvány ágazott el, mely valójában a folyó fölött húzódott: a palánk repedései között láthattad a vizet. Eredetileg bizonyára raktárhelyiségnek készült, ahonnét a rizs feltehetőleg a közvetlenül alant várakozó sampanokra került, az egyik sarokban ugyanis akadt egy csapóajtó, a két fal mentén pedig polcrendszer állt méternyi

magasan a padlódeszkák felett. Ez ragyogó helyet biztosított MacMillannek és nekem, hogy elaludjunk a gyékényfonatokon, melyeket előre ráterítettek nekünk. A ház nem volt szúnyogbiztos, és a zsíros lámpa füstje, az ópium halvány, émelyítően édes aromájával keveredve cseppet sem tette frissebbé a levegőt. Ám az emberek csodálatosak voltak, és azt sem felejtettem el, hogy Yeop és falujának lakói az életüket – vagy ami még rosszabb: a kínzást – kockáztatják azzal, hogy nap nap után segítenek nekünk. Nagyon bátor falu volt ez.

Azt terveztem, hogy beszélek Yeoppal az Arára szervezett, közelgő japán konferenciáról – hogy kiderítsem, ki tudja-e puhatolni, ki fog részt venni rajta, és megtámadhatunk-e valakit, miközben az Arára tart –, de olyan cefetül éreztem magam, hogy megkértem, hadd dőljek le előbb egy kicsit. Mintha a fejem bármelyik pillanatban leválhatott volna.

– Te alszol először, szőke tuan. Te lészesz rendben hamarosan – vigasztalt Yeop. – Én negyedik feleség vigyáz rád. Siloma csak tizenhét, de ad nekem fiút, és beszél jó angol. – Látni való volt, milyen büszke rá, s bár a mondókája fárasztott, udvariasságból meghallgattam, amikor még hozzátette: – Én tanít őt. Három szó egy nap. Ő tanul, vagy én megver őt. Aztán – mesélte ravasz mosollyal – én szeretkez vele. Verés és szerelem megy jól együtt. Te szeret én kölcsönad neked Siloma?

Elfúló hangon azt lihegtem, hogy a legnagyobb jóindulattal sem lennék képes még a leggyönyörűbb lánynak sem a szolgálatára állni, de Yeop csak nevetett és kijelentette:

– Majd máskor, oké. Én kell négy feleség boldoggá tenni, ha te kívánsz, segít nekem, te én barát meg kolléga háborúban.

Kótyagos kábulatomban eleinte alig vettem észre Silomát. Sokkal fiatalabb volt, mint a többi feleség, kerek arca, szégyenlős

mosolya, sötét – hatalmas – szeme, derekáig omló dús hajzuhataga és érzéki teste volt, mozdulataiban bizonyosfajta szabadság érződött. A gyermeke az egyik mellébe csimpaszkodott, és olyan szorosan rátapadt a szájával, hogy egy trapézművész jutott róla eszembe, aki a fogaival kapaszkodva függ egy drótkötélen. Valóban beszélt pár szót angolul, de először túl beteg voltam ahhoz, hogy megértsem, hacsak nem malájul szólt.

– Ez rossz háború, tuan. – Yeop a hosszú szárú pipáját szívta, az aprócska golyó időről időre vörösen felizzott a pipafejben. – Japánok talán soha elhagy Malájföld.

– Rossz háború – értettem egyet. – És rossz emberek ezek a japánok. Egy dolog a háború, de még a háborúban sem kell, hogy az ember az állat szintjére süllyedjen le. Emlékszel Szatóra? Na, mindegy – próbáltam elvigyorodni, bár pokolian éreztem magam –, *őt* faszán szétbombáztuk.

– Jó kifejezés, én megtanít rá Siloma. – Yeop papírért és ceruzáért üvöltött az egyik lányának. – Hogy betűz faszán?

– Íjjen szót nem tanítunk hőgyeknek – hallottam a távolból MacMillan döbbent hangját.

– Én tanít Siloma csak szexi szavak, amik Mister Harris használ. Príma ember, van neki kanosság bőviben, mindig feláll készen akcióra. Én próbál lenni olyan, mint Frank.

A polcágyamon elnyúltomban, az álom és az ébrenlét határán sodródva, enyhén hagymázasan, ködösen összehasonlítottam a maláj falusi élet egyszerű filozófiáját – elég étel a bendőbe, elég hal a hálóba, gondtalan családi élet: munka és alvás, szerelem és halál, semmi feszültség – szemben a Tanamerán és a Szung-kúrián dívó családi élettel. Természetesen ott volt nekünk a civilizáció minden előnye, mégis micsoda árat fizettünk érte! Yeop és leányfelesége a csecsemővel felidézte bennem a Dexterek és a Szungok eszeveszett

dühét, amikor felfedezték, hogy Julie és én szeretők vagyunk.

– Japánok próbál elvenni én könyv – jegyezte meg Yeop.

– A japánok? Itt jártak? – A hirtelen belém nyilalló rémület egy pillanatra felriasztott.

– Csak egyszer. Kerestek kém. Ők megtalál kém, fához kötöz. Aztán egész falu felsorakoztat, csak Siloma nem, mert mindjárt szül baba a kunyhóban. Tiszt hallja ő sírás, én magyaráz meg. Ő belefúj síp, és kiabál. Japánok mindig kiabál, he? Aztán mondja nekem: „Te lányod oké – én küld doktorért." Doktor érkezik, segít Siloma, baba születik, aztán japánok lő le kém, míg egész falu felsorakoz nézni. Azt hisz, Siloma én lányom! Vicces emberek, japánok.

Anélkül bóbiskolhattam el, hogy levetkőztem volna, mert MacMillan ébresztett egy csésze zöld teával. Már épp átnyújtotta volna nekem, mikor váratlanul a felét kiloccsantva elbődült:

– Atyaíg, uram! Másznak magán a piócák! Az égisz nadrágja teli van velük! Hagy ígessem le a szarháziakat, uram! – Intett Yeopnak, hogy hozzon egy cigarettát, majd azt suttogta: – Isten bocsásson meg nekünk, uram! Benn van egy tucat vagy több. Elleptík az égisz lábát!

Nem is vettem észre őket. Mostanra mind a legújabb típusú dzsungelbakancsot viseltük, s mindig különös gondot fordítottam arra, hogy elővigyázatosan betűrjem a dzsungelnadrágom alját. De az egyik szára végighasadt hosszában, miközben kemény küzdelem árán átvágtunk a tövises bozótoson. A piócák hamarabb felfedezték, mint én.

MacMillan kioldotta a bakancsomat, és Yeop segítségével letépte a nadrágomat; Wung egy szó nélkül kivitte a házból, alig győzött rohanni le a lépcsőn.

– Elígeti űket – tájékoztatott Macmillan. – Halálos veszedelem benn tartani űket a kunyhóban. És mostan ekezgyük ígetni magát,

uram!

Valószínűleg annyira kimerült voltam, hogy semmit sem éreztem.

– Húsz vagy harminc van, uram, legalább! És van míg öt a nemi szervek puha bőrkéjin.

Lenéztem, s csaknem elájultam. A herezacskómat félig ellepték a fekete, meztelen csigaszerű piócák, némelyik ujjvastagságú. Az egyik a péniszem tövére tapadt.

Yeop megszívta a cigarettáját, és elkezdte rájuk nyomkodni a cigarettavéget.

– Ne mozdújon, uram! – kiáltott rám MacMillan. – Nem akarjuk leígetni a szökőkúttyát!

Legalább félórába telt, mire az utolsó mocskos, jóllakott pióca is összehúzta magát, megrándult, és leesett a combomról, a hasamról és a herémről. Több tucat, beszáradt vérrel lezárt sebhely maradt utánuk ott, ahol órákon át szívtak.

– Köszönöm, Mac – nyögtem. – Nem szívesen mondom, de voltam már jobban is. Hunyok egyet, mielőtt rátérünk az üzletre.

Siloma hozott nekem egy tál kínai levest, a gőzölgő folyadékba csirkefalatokat tépkedett, de az első kortyra rókázni kezdtem. – Talán később jobban leszek – ziháltam, de amikor felébredtem, cseppet sem éreztem magam jobban. Túlságosan is jól ismertem a lázas tüneteket: a hasogató fejfájást, a reszketést és a fogvacogást, miközben izzadsz, mint a ló. Minden porcikám sajgott, mintha kicsavarták és -rángatták volna.

Mivel malária nem lehetett – bár pont olyan volt –, tudtam, hogy csak egy lehetőség maradt: vérmérgezés. Az egyik seb elfertőződött, még mielőtt leégettük a piócákat, vagy egy tövis lesodort rólam egy piócát, és belehasított a nyílt sebbe.

Csakhogy itt nem volt Gyengélkedő, ahol lábadozhattam volna.

Gyerekként gyakran óva intettek minket, hogy a trópusokon a legkisebb karcolás is halálos lehet; milyen gyakran terelt bennünket mama a Gyengélkedő egyik kényelmes ágyába! Most meg csak egy gyékénysző nyeg és fapalánk volt alattam.

Nem mintha tudatában lettem volna annak, mi történik. Az aznap éjjel és a rá következő nap egy fantomlét része lett. A hosszú ház pálmatetejének résein át keskeny pászmákban tört be a napsugár, de a fénytől alig szeldelt sötét árnyakban képtelen voltam megkülönböztetni a nappalt az éjtől, míg meg nem hallottam a wa-wa gibbon hajnali vonítását. Néha felébredtem, s láttam az egyik idősebb feleség pufók, aggódó arcán a nyugtalanságot. A fiatal feleség, Siloma homályosan fel-fel bukkant, és hideg vizes ronggyal megtörölgette a fejemet. MacMillan később mesélte, hogy kiabáltam álmomban, de azt sosem árulta el, hogy mit. Egyszer, amikor felébredtem, ott találtam magam mellett, némi levessel a kezében – jól tudta, mennyire legyengíti a láz a szervezetet. De amint lenyeltem az első kanállal, azonnal telehánytam az ágyat, amitől csak fokozódott a bűz, és később még több lett a légy – a trópusi betegség jele. Minden, amit viseltem, merő izzadság volt. Erősen szaglottam. Mégis, időről időre az az érzésem támadt, hogy jégkockák közé dugtak. Ezután újabb éjszaka veszett a semmibe, összefüggő emlékek nélkül. Aztán megint egy újabb nap és éjszaka.

Fogalmam sem volt, mennyi időt tölthettem el az öntudat és az eszméletlenség határán, de egy reggel felébredtem, és homályosan láttam, hogy MacMillan és Siloma ott áll felettem. Yeop is ott volt. Egy nő hangja csendült malájul: – *Mati hidupnya belum pasti.* – Tényleg egy hajszálon függ az életem? Megkíséreltem felkelni. Ekkor megint egy hang ütötte meg a fülemet – biztosan Yeophoz tartozott –, amint azt mondja leányfeleségének: – *Ia masih belum sedar, tetapi ia akan siuman segera.* – Én is elcsodálkoztam, milyen

sokáig nem voltam eszméletemnél. Próbáltam megszólalni, de nehezemre esett. Csak ködfátyolon át láttam őket, mert marcangoló fájdalom gyötört – a heréim, a gyomrom, a belem.

– Fe kű nyitnunk magát kicsinykét, uram – hallottam MacMillan duruzsolását. – Nincs más választásunk. Teli van kelevínnyel!

A kelevény szó rémülettel töltött el – mindig ez volt Jack nagyapa egyik kedvenc averziója. Sikerült feltornásznom magam néhány másodpercre, aztán visszacsúsztam. Siloma egy lábas forró vizet markolászott, MacMillan fehér tépéseket szorongatott, Yeop kezében pedig ott csillogott az én borotvaéles harci késem.

– Láttya a kelevínyeket, uram? – MacMillan visszahúzta a plédeket. A bal combomon fél tucat hatalmas, lángoló dudor állt ki – tüzes skarlát, középütt sárga gennyel. – Meg kő nyitnunk a kelevínyeket, uram – nyilatkozta. – Szuríccsa gyú össze a fugát, uram, mer van hárum rundaság a nemi szervein is.

Először a combjaimon kezdték, csak hogy megtanuljam, hogyan maradjak mozdulatlan, és ne rántsam el magam a hirtelen fájdalomra, amikor belém mártják a kést – a kést, melyet közvetlenül előtte lobogva forró vízbe merítettek. Ezután Yeop megragadta a kelevényt, és egy csík tépéssel kinyomta belőle a mérget.

– Remekül csinája, uram! – MacMillan kitörölte a szememből az izzadságot, miközben a lány újabb vödör vizet hozott. Furcsamód néhány pillanatra váratlanul felélénkültem, s kicsit éberebb lettem. A fájdalom volt az oka, azt hiszem, különösen amikor belém hasított a kés.

– Mostan gyün a legkomiszabb rísz, uram – hördült fel MacMillan. Miközben ő beszélt, Yeop visszatért. A szemem sarkából láttam, hogy egy bambuszpipába tömködi az ópiumot, melyet az

imént még egy kis lámpán melegített: egy nyárson forgatta az ópiumrögöt, míg az hólyagokat nem vetett a forróságtól, ami biztos jele annak, hogy elkészült.

– Ez fog segíteni – biztatott Yeop, amint az ajkaimhoz emelte a pipát. – Mindig segít. – Kis híján elokádtam magam néhány szippantás után, de az émelyítően édes drog bizonyos fokig valóban hatott. Nem volt teljes érzéstelenítő, cseppet sem volt az. Inkább csak megadóbban tűrtem tőle, ez minden. Nem láttam a kelevényeket a MacMillan által oly udvariasan emlegetett nemi szervemen. De azt éreztem, hogy a kés a herémbe hatol, pedig amúgy is lángolt a kínzó fájdalomtól. Sikítottam.

Néhány másodpercre halványan felébredtem. Siloma, a fiatal feleség térdepelt mellettem, kezében egy bambuszrúd és egy csík fehér tépés. A bambuszt előzőleg bevágta hosszában a felénél úgy a negyedéig, hogy ugyanúgy feszüljön, mint egy ruhacsipesz vagy mint egy túlméretezett iratkapocs.

Őszinte aggodalommal pillantott rám, mikor megszólalt:

– Én próbál nem bántani én férj kolléga háborúban. Kínaiak mond: *Cha boh heng!*

– Ez jelent – magyarázta Yeop – mi szemünk van ujjhegyben.

Rettegve meredtem a bambuszra. Yeop segítségével még néhányszor belepöfékeltem az ópiumba, aztán MacMillan ismét belevágott a golyómba. A leányfeleség a bambuszcsipeszt szétnyitva, térdepelve várta a sorát, aztán rácsíptette a bambuszt a leeresztett gennyes kelevényre, és a két fogója közé szorítva húzta, egyre csak húzta, hogy annyi mérget préseljen ki belőle, amennyit csak tud. Ez még az előbbinél is jobban fájt, így aztán – talán az ópiumnak köszönhetően – elájultam. Amikor felébredtem, azt képzeltem, még mindig álmodom, mert ott állt felettem Tony Scott.

– Nem, nem rémálom. – Lehajolt. – Azt hittük, te és Mac

beadtátok a kulcsot, ezért utánatok eredtem, hátha csak megsebesültetek.

– Nem kő többé aggódnia – biztatott MacMillan. – Tú jutott a krízisen, uram. Néhány nap pihenő, s jobb lesz, mint új korában.

– A táborban minden rendben? – kérdeztem Tonyt erőtlenül.

– Persze. Kai-sek a parancsnok. Csak tegnap este jöttem el. Máris megyek vissza.

– Az első látogatóm a kórházban. – Gyenge próbálkozás részemről a humorra. – Hoztál nekem szőlőt?

– Banánt – nyomott a kezembe Tony egyet, s a legnagyobb meglepetésemre jólesett, mikor legyűrtem, bár kénytelen voltam megkérni, hogy hámozza meg nekem, olyan gyenge voltam.

– Jobb, ha visszamész – tanácsoltam Tonynak. – Tudod, hogy állandóan érvényben van a parancs: egy európai a táborban mindenkor.

– Ezt sürgős felmentésnek tekintettem.

– Hányadika van? – Elvesztettem az időérzékemet, de június közepe tájékán érkeztünk, és élt bennem a gyanú, hogy hamarosan vége a hónapnak.

– Július negyedike.

– Atyaisten! – kiáltottam, és megpróbáltam felülni, de visszazuhantam. – Negyedike! – Több mint két hétre kivontam magam a forgalomból! – Holnapután tartják a találkozót az Arán! Az isten szerelmére, söpörjetek vissza! Mindketten! Az az átkozott Szung egy mániákus lövöldöző!

Ismét elöntött a víz; tudtam, hogy amíg Tony nincs a táborban, addig gyakorlatilag Szung a parancsnok, márpedig ő tajtékzott, amikor megvétóztam a javaslatát, hogy intézzünk támadást a japánok ellen az Arán. Kai-sek betegesen szeretett gyilkolni; márpedig ha azt feltételezi, hogy MacMillan és én fűbe haraptunk,

Tony meg eltűnt néhány órára az útból, akkor minden joga megvan ahhoz, hogy saját döntéseket hozzon. Még ha később felbukkanunk is, és azzal vádoljuk, hogy ellenszegült a parancsaim szellemének, akkor sem vonhatjuk felelősségre. Még ha megérjük is Japán vereségét, még ha vizsgálatot indítok is a háború után, akkor sem verhetem rá a balhét. Ez villant át az agyamon, miközben pánikoltam.

Nehezemre esett beszélni és hosszú mondatokat alkotni, nem pusztán azért, mert csak árnyéka voltam önmagamnak, hanem azért is, mert a golyóim lángoltak, és pokolian fájtak. Végül kinyögtem:

– Ha szerzel néhány ágat, és csinálsz belőlük mankót, azt hiszem, én is vissza tudok menni.

– Ne mókázzon, uram! – hördült fel MacMillan. – Hisz bágyadt, mint az őszi lígy!

Persze igaza volt.

– Akkor mindketten eredjenek vissza, és vegyék át a parancsnokságot! Mindketten! Maga is, Mac! És vigyék Wungot: órákkal lerövidíti az utat.

– Nem hagyhatom magára! Nem szokásunk a barátot a sósára hagyni! Engem nem írdekel, mi lesz velem, de azt nem akarom, hogy magának baja essík!

– Ne butáskodjon, Mac! Emlékszik, mit mondott aznap, amikor megöltük Szatót és a négy ártatlan kínait? Mindig a célpont az első! *Maga* vett rá aznap arra, hogy megtegyem. Most én veszem rá *magát* arra, hogy megtegye! Csak ez alkalommal, ha most, most azonnal elindulnak, és időben a támaszpontra érnek, ártatlan életeket *mentenek*. Először is, példának okáért, valószínűleg ezt a falut.

– Majd én veled maradok – ajánlkozott Tony.

– Ne légy ostoba! Jesszusom! Ha az a tetves Kai-sek grasszálni

kezd, a japánok itt teremnek, meg ott, meg mindenütt. Meg kell állítanotok! Neked és a törzsőrmesternek! Ahogy a filmekben mondják: „Ez parancs!” – Próbáltam mosolyogni. – Én elheverészek itt egy kicsit, és amint vége a válságnak, az egyikőtök visszatrappol értem Wunggal.

– Van néhány dolog az üetben, amire nem lehet férfiembert kírni – motyogta MacMillan, de jó katona volt, és tudta, hogy igazam van. Tíz perccel később már ott sem voltak, de előtte még megígérték, hogy visszatérnek.

Úgy tűnt, Yeop, a négy felesége és egy tucat válogatott gyermeke teljesen természetesnek tartják, hogy családtagként ott maradok velük. A feleségek felváltva etettek, és váltották a durva kötést a combomon és a heréimen. A második nap megpróbáltam felkelni. Néhány másodpercig egyensúlyoztam, aztán váratlanul forogni kezdett velem a világ, a lábam megadta magát, és felborultam. Összecsuklottam, mint egy rongybaba. Mikor megláttam magam a falra szegeit aprócska, feldíszített tükörben – szutykos arc és zilált szőke szakáll –, először nem ismertem fel, hogy a saját tükörképemet nézem.

Ez volt az a nap, amikor a magas rangú japán katonai vezetőknek meg kellett jelenniük az Arán tartott konferencián. Most az egyszer, bár tiszta szívemből gyűlöltem a japánokat, azért imádkoztam, hogy ne essen bántódásuk.

37

Szürkület. Három nappal később – e három nap alatt megszűnt a hányásom, bár még mindig erőtlen voltam. Miközben a többiek a vacsorájukat fogyasztották a főszobában, Yeop hirtelen döngetni kezdte a fabotjával a padlót: ez volt az előre megbeszélt vészjel. A család zsivaja s a gyerekek visongása azonnal elült, mintha hangszigetelt függönyt borítottak volna a szobára. Egy nyíláson átszűrődő fényben láttam, hogy Yeop a húsos, helyes arcát oldalra billentve hegyezi a fülét.

Ismét zaj támadt, ez alkalommal én is hallottam: gépfegyverek szapora kelepelése a távolban.

– Jönnek! – szólt Yeop csendesen. – Menjetek! Mind, menjetek! Gyorsan!

Ebben a pillanatban ébredtem rá – bár inkább a zsigereimben éreztem, mint tényként kezeltem –, hogy Tonynak és MacMillannek nem sikerült időben elérnie a támaszpontot ahhoz, hogy megállítsák Kai-seket.

– A szomszédos kampongot lövik. – Yeop félrevont, miközben mindenki a szűk lépcső felé rohant. – Egy darabig még nem érnek ide, több mint két kilométerre vannak, de a rizsföldek mellett futó dűlőn fognak végighajtani a felfegyverzett harckocsijaikon.

– El tudsz menekülni, hogy elbújj?

– Én vezet dzsungelbe falusiak, ha minekünk van szerencse. – Majd egy nagyon maláj, régimódi előzékenységgel még hozzátette: – Én remél, én voltam haszna ügyednek, szőke tuan. Én kérhet szívesség cserébe?

– Bármit, csak menekülj! A falusiakkal együtt. Hova mentek?

Hova igyekeztek?

Dühös voltam, hogy le vagyok gyengülve, és aligha vagyok képes menekülni, mikor így szólt:

– Van nekünk idő, tuan.

– Nincsen! – kiáltottam.

Mi a fene történt Tonyval és MacMillannel? MacMillan a legjobb főtörzsőrmester a szakmában. Miként lehetséges, hogy nem jutottak el a támaszpontra? Kai-sek biztosan elszabadult, és halomra lőtte a japánokat, azok meg most szigorúan megtorolják. De MacMillannek három napja volt, hogy elérje a tábort, és az utasításomra megálljt parancsoljon ennek a tébolynak. Mégsem ért oda! Se Tony! Lehet, hogy mostanra már halottak. Jesszusom! *Én* meg gyenge vagyok, mint egy kismacska, egy ilyen krízishelyzetben!

Nemcsak ez a falu járt az eszemben, ahol odaadón ápoltak, hogy visszatérhessek a halál kapujából, hanem az Ara ültetvényen dolgozó munkások is, akik közül sokan örömmel tették kockára az életüket, hogy kémkedjenek nekünk a japánok ellen. Őket az utolsó szálig lemészárolják, legyen szó férfiról, nőről vagy gyerekről, és csak a szerencséseknek lesz gyors haláluk.

Yeop gondolatai más, gyakorlatiasabb vágányokon futottak.

– Én feleségek áldanak én meg két fiúval. – Akár a falutanács öregjeihez is szólhatott volna. – Egy fiú én visz dzsungelbe. Te vagy túl gyenge útra. Ezért te, légy szíves, visz másik, az újszülött veled, a folyó túlpartra biztonságba.

– De én semmit sem tudok a babákról! – Sikeresen feltápászkodtam. – És – elnéztem a ház mögött lassan hömpölygő, sárga folyó irányába – ez meg négyszáz méter széles. Ha a világ minden kincsét kínálnák nekem, akkor sem tudnék átevezni.

– Nem egyedül. – Türelmesen elmagyarázta, hogy ő és a falubeliek beveszik magukat a dzsungelbe a folyónak ezen az oldalán

a három feleségével és az idősebb fiával. Én magammal vihetem a negyedik feleséget – a kisbaba anyját – a folyó másik partjára, így növelve az esélyét annak, hogy az egyik fia életben marad. Nem kellett hozzá nagy képzelőerő, hogy rájöjjek: ha sikerül átevickélnem a folyón, biztonságban leszek, már amennyiben persze nem halok éhen. Yeop mintha olvasott volna a gondolataimban, mert folytatta:

– Siloma erős, ő segít neked. Van egy öreg tábor három kilométer dzsungelben. Ott nem talál senki rátok, míg vége, akkor én jövök érted. Japánok nem tud követni, mert van csak egy csónak. A többi másmerre.

– De neked kéne menned…

– Én helyem én emberek mellett. Én ő vezetőjük, mi mind nem tud átkelni. Egy csónak, egy piroga van hátul házban, rizsajtó alatt. Vidd el, szőke tuan, és védd meg én másodszülött és anyja, Siloma!

A gépfegyverek szószátyár feleselése kissé közelebbről, vészjóslóbban hallatszott.

– Nem vihetem el az egyetlen csónakot – tiltakoztam. – A te csónakod, a te kampongod, már így is elég bajt hoztam a fejedre.

– Te nem elvisz csónak – közölte Yeop. – Siloma elvisz csónak, ő én kedvenc feleség. Ad nekem fiú. Én kér téged, segít *neki*.

Tudtam, hogy semmi erőm ahhoz, hogy bárkinek, bárhol segítsek, s ezt Yeop is tudja. De nem volt idő vitatkozni.

– Isten legyen veled, Yeop. – Megragadtam a kezét, és elindultam az L alakú toldalék csapóajtaja felé. Siloma, a babát szoptatva – szinte sosem láttam úgy, hogy ne tapadt volna a csecsemő a mellére –, valahogy elkapott, amint megbotlottam. A többiek kifelé sorjáztak a falu utcájára. A rongyos menet edények és ütött-kopott dobozok alatt görnyedezve sietve összeverődött, hogy rögvest menekülőre fogja: kisméretű mása volt ez annak a jelenetnek, melynek szemtanúja voltam, amikor a németek

támadására Franciaországban megkezdődött az exodus.

– Nem hiszem, hogy ez menni fog nekem – nyögtem malájul. Az járt a fejemben, hogy hacsak nem vagyok rendkívül óvatos, sosem engedem le magam a cölöpökön álló ház padlójáról az alant ringó keskeny, kivájt kenuba.

– Te tart baba, tuan? – kérdezte a lány.

Bólintottam. Siloma letépte a melléről a gyermeket, mire az teli torokból üvölteni kezdett – nem mintha számított volna a ricsaj. A mellkasomhoz szorítva, az egyik oldalamra csúsztattam a porontyot, nehogy kilapítsam, majd harangozó lábakkal, félig keresztbe feküdtem a nyíláson. De nem ment. Kis híján agyonnyomtam a kölyköt. Siloma kivette a szerencsétlent a kezemből, a padlóra fektette, elkapta mindkét csuklóm, és gyengéden irányítva lesegített, míg a lábam elérte a hosszú, keskeny, hegyes csónakot, mely egyetlen fatörzsből lett kivájva, s már most félig megtelt vízzel.

– Ül le – suttogta a lány, aztán áthajolt a lyukon, leadta nekem a csecsemőt, aztán a hátizsákomat (melyben nemcsak jó pár tartalék tölténytár, hanem tábori látcső, sátorlap és tájoló, gyufa és víztabletta is akadt) és a Stenemet. A harci kést már az övembe csúsztattam. A gyerekbe csimpaszkodva leguggoltam a csónak távolabbi végébe, miközben Siloma megperdült, és a lábát kinyújtva leengedte magát. Külön fortélya volt annak, ahogyan a malájok egyensúlyozták magukat ezekben a keskeny kenukban. Soha életemben nem láttam még olyan malájt, aki felborított volna egy pirogát. Siloma is úgy érkezett lábbal a csónakba, hogy még egy hullám sem fodrozódott a vízen. Eloldotta és ellökte a cölöptől a csónakot, miközben átnyújtott nekem egy ósdi bádoglábast.

– Én evez – magyarázta. – Te tart baba, és kivesz víz.

Már a vízmerés egyszerű művelete – az, hogy újra, meg újra fölemelem a vízzel teli lábast – kiszívta belőlem a maradék kicsinyke

energiát, és szinte rettegtem attól, hogy elérjük a másik partot, mert éreztem, hogy képtelen lennék messze gyalogolni. Majdnem sötét volt, és a bágyadt holdfényben úgy csillogott helyenként a víz, mint sápadt sárga selyem, miközben átaraszoltunk rajta: a lány kitartóan evezve, a csöppség fülsértően visítva.

Jóval azelőtt átjutottunk a túlpartra, hogy a japánok becsörtettek volna a faluba. A sekély vizet mangrovemocsár szegélyezte: a magas ágakról lecsüngő, lefelé törő gyökerek, melyek jó része a vízben ismét meggyökerezett, helyenként olyan masszívan álltak, mint kalitka rácsai. Tikkasztó hőség tombolt, de eső nem esett.

Végül kikászálódtunk a kenuból. Még mindig a gyereket szorongattam. Siloma kikötözte a csónakot, aztán átnyújtotta a Stent és a hátizsákomat. Csak ezután vette el ismét a babát, hogy az elcsituljon a mellén.

Pihennem kellett. Nem mertünk fényt gyújtani, mert már a gyufa lobbanását is felfedezték volna a betoppanó japánok. Két órával később megszállták a kampongot. Néhány arekapálma mögött gubbasztva meghallottam a kocsik zúgását és az emberek kiabálását. Csaknem ugyanabban a pillanatban fények gyúltak a kampongban – először vízszintesen cirkáló keresőlámpáknak tűntek, ahogy a pásztázva kutató fénysugarak felderítették a sötét, üres sarkokat. Valójában a felfegyverzett kis harckocsik fényszórói voltak. Ezeken szállították a japánok teljes sikerrel a csapatokat a gumiültetvényeken, pedig a britek dicsekedve zengték, hogy azok a járművek számára áthatolhatatlanok.

Vártuk a lövések zaját, de egy sem jött.

– Hála istennek – suttogtam. – Ezek szerint mind elmenekültek.

A japánok valószínűleg szintén ezt gondolhatták. Persze nem

tudtuk kivenni a részleteket, csak elmosódott fényeket és árnyalakokat láttunk, de nem esett nehezemre elképzelni, hogy házról házra járva ellenőrzik a zugokat. És úgy látszik, nem találtak semmit, mert zaj támadt, felberregtek a járművek, bőgtek a motorok, csikorogtak a sebességváltók, és repkedtek a parancsok. A fényszórók ismét befordultak, és a japánok hirtelen – mintha egy egészen más lámpasort kapcsoltak volna fel – vörös hátsólámpa-folyamot húzva maguk után továbbálltak, s járműveik már a dzsungelösvényeken dübörögtek. Aztán csend és sötétség.

Már elég jól ismertem a japánok taktikáját – és a japán brutalitást – ahhoz, hogy tudjam, jó pár napig nem evezhetünk vissza a folyón. A malájok szinte megszállottan vágytak arra, hogy hazatérjenek a kis falvaikba, s a japánok tudták: ha azt hiszik, hogy elmúlt a veszély, akkor haza is térnek. Időről időre, amikor a kegyetlen megtorlóakcióikat vezették, türelmesen kivárták, hogy a mészárlásokat a falubeliek saját kampongjában rendezhessék meg. Néha élve temették el az áldozatokat, mintegy figyelmeztetésként azoknak, akik megmenekültek a sors elől, ami olyanokra várt, akik eléggé meggondolatlanok voltak ahhoz, hogy kezet emeljenek a Kelet-ázsiai Felvirágzási Zóna uraira.

Aznap este szó sem lehetett alvásról. Ismét reszketni kezdtem annak jeleként, hogy újból felszökött a lázam. Tudtam, hogy számíthatok még egy lázrohamra, mielőtt kiizzadom magamból a méreg utolsó cseppjeit, s most a fogaim fékezhetetlenül vacogni kezdtek. Úgy éreztem, mintha kilazultak volna a számban.

Nem volt ennivalónk, de elkerült az éhség, bár kínzó szomjúság gyötört. Az ópium, amit Yeop adott, miközben megnyitották a golyómat, kiszárította a számat, még rosszabb volt azonban a többnapos dizentériával járó kiszáradás. De a folyópart közelében ihatatlan volt a víz forralás nélkül, és még mindig nem mertem tüzet

gyújtani, legalábbis egy-két napig.

Siloma elment, hogy vágjon egy nyaláb gallyat és páfrányt a parangjával. Mikor visszatért, kiterítettem a sátorlapomat, és felajánlottam neki és a gyermekének, de visszautasította.

– Te gyenge, te alszik. – Egy angol szót keresett, hogy megcsillogtathassa a férje oktatását. – Vagy te hamar elhaláloz.

Hosszú ideje most mosolyodtam el először.

– Tudod, hogy beszélek malájul – válaszoltam. – Minek használni angol szavakat, főleg ilyen hosszúakat? Elhaláloz!

– Én gyakorol tuan nyelve. – Nagyon csinos, félénk mosolya volt. – Én férj ígér fiú születéskor, hogy visz el engem Szingapúr, ahol beszélik csak angol. Én férj tanít három szó egy nap, ezért te enged én gyakorol? De most te kell aludni.

Egyetértettem. – Nem akarok elhalálozni – mosolyodtam el ismét, és leheveredtem. Siloma nekidőlt egy fának, s egy egészséges, fiatal állat könnyedségével belesimult a hajlatokba. Hamarosan már halkan horkolt. A baba is elszenderült a mellén a megszokott pozíciójában. Engem elkerült az álom. Először is, még mindig gyötört a dizentéria. Ha elbóbiskoltam, kínzó fájdalomra riadtam, mintha izzó késekkel szabdaltak volna – ez volt a figyelmeztetés, hogy kevesebb mint egy percen belül a lány mellett folydogáló bűzös vízbe kell ürítenem.

Elbotorkáltam egy helyre, amit a folyó szélén választottam, s ahol megtámaszthattam magam egy mangrove ágán. Aztán visszamentem aludni a következő csikaró figyelmeztetésig, ami alig néhány perccel később jelentkezett. Ennyi nyomorúság tetejébe – amikor már azt hittem, hogy nincs bennem több folyadék, amitől a testem szabadulna – megjelentek a vöröshangyák. Mivel tévedhetetlen ösztönnel szagolják ki a vért, felfedezték, hogy a herémen az egyik felvágott kelevényből szivárog a vér, és sikítva

ébredtem, amikor az első belém csípett. Olyan elviselhetetlen volt a fájdalom, mintha izzó tűt döftek volna belém.

Három napig nem volt mit ennünk, s én egyre gyengébb lettem. Csak pillanatokra emlékszem, de az még nekem is feltűnt, hogy a csecsemőnek romlott az állapota. Ha lehetséges, hogy a barna bőr elkéküljön, akkor az övé elkékült. Már ahhoz sem volt elég ereje, hogy az anyja tejét szopja. Siloma próbálta szoptatni, de a kicsi szája állandóan lecsúszott a melléről. Mostanra a sírással is felhagyott. A második nap tartottam egy kevéskét, míg Siloma oda volt, hogy felkutasson valami ehetőt. Néhány bogyóval jött vissza. – Te ehet meg – biztosított. – Nem mérgező. – Elosztottuk magunk között.

A harmadik nap is talált párat, és esővizet is fogtunk a sátorlappal egy felhőszakadáskor. Ezen a napon tértek vissza a japánok a faluba, ez alkalommal napvilágnál.

Hallottuk az ismerős búgást meg a harci járművek csikorgását, és amikor a mangrove mögé hasalva elrejtőztem, a tábori látcsövön át jóformán mindent láttam, ami történt, bár néha túl gyenge voltam ahhoz, hogy a látcsövet a szemem előtt tartsam. Először kis járőrkocsik gurultak be, ezek egyikén ott utazott a tiszt az elmaradhatatlan fehér sisakban – ő irányította a hadműveletet. Miután a katonák kiugráltak az autókból, két ósdi falusi busz csörömpölt be a képbe – azok a fajták voltak, amelyek olyan nagy népszerűségnek örvendtek a vidéki Malájföldön, s amelyek ziháltak ugyan a korral, de az oldalukra élénk színekkel vidám szlogeneket pingáltak. Hallottam, hogy odaát elmosódó hangok parancsokat pattognak, de nem sejtettem, mi történik, míg ki nem nyíltak a buszok ajtai, és fel nem erősödtek a kiáltások.

Elkapták őket. A falusiakat. Úgy tűnt, csaknem mindet.

– Nem sikerült nekik – motyogtam Silomának. Megközelítően száz embert lökdöstek le a két buszról. A látcsövemen át próbáltam

felismerni az arcokat. Láttam Yeop idősebb feleségeit és a számtalan gyereket, de magának Yeopnak híre-hamva sem volt. Tudtam, hogy felismerném. – Azt hiszem, megúszta – suttogtam.

A japánok a puskatust lóbálva leterelték a falusiakat a buszokról, és mindenkit behajtottak a törzsfőnök hosszú házába. Az emberek, az ütlegekről tudomást sem véve, felbotorkáltak a lépcsőn. Midőn az utolsót is betaszították az ajtón, a tiszt elüvöltötte a parancsot. Két katona futva hozta a száraz fűcsomókat és gallyakat, hogy máglyákat állítsanak a házakat tartó cölöpök közé. Egy másik páros benzinnel átitatott rongyfáklyákat gyújtott, míg egy harmadik csoport előreszegezett szuronnyal a ház előtt strázsált.

Meggyújtották a tüzet, s a fáklyákat a száraz tetőre hajigálták. A faépület másodpercek alatt pokollá változott.

Láttam, hogy a füstben gyerekek ugrálnak ki a fal nyílásain át, de az is lehet, hogy kidobták őket. A katonák úgy vetették magukat a zuhanó kis testek után, mintha csótányokat üldöznének, s néha ketten-hárman is felnyársalták őket, ha ugyanarra lendültek. Lehetetlen volt elmenekülni. Éreztem, hogy Siloma olyan keményen markolja a karomat, hogy a körme a húsomba váj, de meg se nyikkant.

Nem sokkal később már a fél falu lángokban állt. Bujkálókat keresve, a japánok vártak még vagy egy órát. Aztán, mintha rutingyakorlatot teljesítettek volna, s mintha már alig várnák, hogy visszaérjenek a barakkjaikba talán egy korai ebédre, a fehér sisakos tiszt odavakkantott egy parancsot, majd felugrott a felfegyverzett vezérautóra, és elhajtottak. Csak a vidám színű buszok árválkodtak a falu utcáján.

Másnap meghalt a baba. Túl erőtlen voltam ahhoz, hogy segítsek elföldelni. Siloma elvitte a holttestet, de nem árulta el, mit tett vele.

Aznap éjjel valószínűleg félrebeszéltem, s most először, mióta a japán vonalak mögött landoltam – most először a megannyi év során –, legyintett meg a halál szele. Ha nem jutok valami táplálékhoz, nekem befellegzett.

Félig öntudatlanul hallottam, hogy Siloma kitárgyalja önmagával: – *Ia kurus sekali.* – Igen, csont és bőr voltam; annyira lefogytam, hogy valahányszor eltotyogtam a folyótoalettre, éreztem, hogy remegnek az izmok a piszkafalábamban.

A következő felhőszakadáskor ismét fogtunk vizet. Mondtam Silomának:

– Jobb lesz, ha visszamész a folyón, Siloma. Keresd meg a férjedet! Nincs értelme itt maradnod.

– Én marad veled – jelentette ki –, és tart te életben. Én hisz csak egy mód.

Silomának köszönhetem az életem – Silomának és a halott babának. Képzelet és valóság között lebegve, lassan – de még nem teljesen – kiveszett belőlem az élni akarás; álmok és egyfajta ködös ébrenlét között függöttem; s túl messze kerültem ahhoz, hogy tudjam, miként múlnak a napok.

Halványan emlékszem, hogy Siloma leereszkedett mellém, ülő helyzetbe húzott a fa mellett, amelynek dőlve aludt, és az egyik karjával átkarolta a hátamat, hogy megtartson. Aztán ahogy ott ült, a mozdulat már-már bibliai egyszerűségével, mintha ez lenne a világ legtermészetesebb dolga, kioldotta a blúzát, a jobb kezébe vette a nagy mellét, és a számba tolta.

Ez volt a fordulópont. Három napon át etetett, s bár még mindig félrebeszéltem, éreztem, hogy az ereje átáramlik belém. Most először tüzet gyújtott, hisz többé már nem fenyegetett a veszély, hogy a japánok visszatérnek, és talált néhány bambuszrügyet, amit

megpárolt. Egy-két napra rá leölt egy kancsilt, egy amolyan szarvasféle állatot, mely egész Malájföld-szerte barangol. Megtisztította és megsütötte, s a hús kitartott még további két napig.

– Át kell kelnünk a folyón – mondtam Silomának, amikor kezdett elfogyni az eleségünk. – A falu kiürült, de a férjed a közelben lehet. Ráadásul ott találunk ennivalót. Csirkét vagy ilyesmit meg gyümölcsöt. Nekem pedig meg kell keresnem a táboromat.

– Nem, nem utaz, szőke tuan. Te soha talál te barátok.

– Megpihenhetnék a kampongban, míg visszanyerem az erőmet ezek után, hogy megmentetted az életemet. Csodálatos dolog, amit tettél.

– Most te vagy én gyermek, de van te igaz, mi megy. Én is kell étel, mert – a szavakat kereste – én didkók száraz.

– Didkók! – Borzalmasan fájt a nevetés, mert úgy éreztem, mintha üvegszilánkokkal bélelték volna ki a gyomromat, de képtelen voltam megállni anélkül. – Siloma, honnan szeded ezeket az őrült szavakat?

– Nem jó? Ez én férj kedvenc szó.

Azt lefogadom! – gondoltam, bár hangosan csak annyit mondtam:

– Hát, a „mell” sokkal elegánsabb.

– Én szeret didkók, jól hangzik.

– Biztonságosan átkelhetünk, esetleg már holnap?

– Szürkületkor igen. Te vagy gyenge, de én visz te. Sok nap kell te kampongban lenni, csak aztán utaz.

Az biztos, hogy tizenhét éves létére igencsak értett hozzá, hogyan utasítgasson másokat.

– Igen, tudom – feleltem gyámoltalanul. – Miután megmentetted az életemet, nem fogom eldobni.

Másnap este otthagytuk a szigetet, bár még mindig kóválygott a fejem. Utolsó gondolatként, mielőtt bekászálódtam a pirogába (azt hiszem, rettegtem, hogy felborulunk a folyó közepén, és belefulladok), így szóltam Silomához:

– Amennyiben nem érnénk át, vízbe esünk, vagy ilyesmi, légy szíves, vigyázz a dögcédulámra, és a háború után mondd el a briteknek, mi történt! Ha átértünk, visszaadhatod.

Nem értette, miről beszélek. – Tudod, ezt! – Matatni kezdtem a kis kerek fémbiléta után, amit a dzsungelben viseltünk, nemcsak a személyazonosságunk bizonyítása végett, hanem azért is, hogy ha elkapnak a japánok, igazolhassuk, hogy hivatásos katonák vagyunk. De hiába, nem leltem! Csak annyit motyogtam ostobán: – Eltűnt a nyavalyás! Elvesztettem! – Ez égbekiáltó bűn volt a szememben, az idiotizmus netovábbja, hogy elveszítsem az egyetlen apró kis fémérmét, amely tudathatná a világgal – és ez Julie-t jelentette –, ha történik velem valami. Eltűntem, kis híján otthagytam a fogam a dzsungelben, és az egyetlen ember, aki ismer, az Siloma. Ő pedig „szőke tuannak" hív. Úgy éreztem magam, mint akit megfosztottak a személyiségétől.

A lelki gyötrelem, ami a visszatéréskor várt ránk abban az egykor békés faluban, rögtön a partra éréssel kezdődött, amikor kimásztam a kivájt kenuból az ingoványos folyópartra. A bakancsom bokáig süllyedt a sárban, a talpam alatt valami keményet éreztem. Lenéztem. Egy hullának az arcára hágtam. Belöktem a sárba, de alig vettem el a lábam, ismét a felszínre úszott, mint egy gumibaba.

A falu rémülettől, vértől és zsigerektől bűzlött. Bár a falusiak többsége szénné égett a hosszú házban, és csak egy kupac hamu maradt utánuk, azoknak a holttestét, akik megpróbáltak elmenekülni, halomba dobálták a falu végében. Őket belengte a bűz,

és ellepte a felfújt, zöld legyek nyughatatlan, zsongó raja, bár a csontok java tisztán fénylett – lecsipkedték őket a keselyűk. Itt-ott akadt ugyan egy-két cafat, mely elkerülte a még mindig az égen köröző dögevők figyelmét. A szilárdabb talajon egy fej és egy fél test várt rájuk, de a károkat-lábakat levágták, a szemeket kivájták, és most a hangyák tobzódtak az üregekben. A közelben sárga kóbor kutyák vonítottak, vagy kushadtak a porban. Néhányuk a dzsungel szélén sorakozó gondozatlan ágyásokban giliszták után kapirgáló csirkéket hajkurászta.

Még a – többségében a falu távoli végén, a folyóhoz közel eső – megmaradt kunyhók is pusztulásról árulkodtak, mintha szégyenkeznének amiatt, ami azon a borzalmas reggelen történt. Hogy is szólt Julie verse? „…mérgezett levegő…" Ez terjengett a faluban, ártatlanokat ölő bűnösök verítékétől nehéz levegő. Forrt a vérem. Hogy nézhetne ezek után bárki is egy japán szemébe anélkül, hogy leköpné? – gondoltam. Ám valódi gyűlöletem Szung Kai-seknek szólt. Ő volt az, aki előidézte, ha közvetve is, ennek a falunak a halálát. A rajta eluralkodó öldöklési mánia egyszerűen beteges méreteket öltött. Tökéletesen tisztában volt vele, ha támadást intéz a japán főhadiszállás ellen, a japánok automatikusan megtorlóakciókkal válaszolnak. Egyszerűen köpött rá.

Első nap sikerült megakadályoznom, hogy Siloma szemtanúja legyen a borzalmak nagy részének. Elküldtem gyümölcsöt szedni meg tüzet rakni. Hosszú-hosszú ideje volt már, hogy ilyen finomat ettünk, s olyan itallal öblítettük le, amit még sosem kóstoltam előtte.

– Ez *cukros lé,* szőke tuan – magyarázta –, ez ad te erőt. – Ez a cukros lé egyfajta nyers, édes pép volt. A malájok a pálmafa nedvéből nyerték, és addig forralták, míg ihatóvá nem vált. Minden egyes édes korttyal éreztem az erejét.

Éjszakára egy lángoktól megmenekült kunyhóban húztuk meg

magunkat. A kampong szélén állt, nem messze a folyótól. Másnap reggel elmentem szemügyre venni, mi maradt a hosszú házból, Siloma otthonából. Csak egy kupac hamu, annyi maradt. Hamu és csont.

Alig lehetett bármire is ráismerni. Nem nagyon kellett győzködnöm Silomát, hogy messzire kerülje el a falu központját. Most is ugyanazzal a szenvtelenséggel, mint amit a dzsungelben tanúsított, amikor meghalt a gyermeke, komoran bólintott és kijelentette:

– Én ért, szőke tuan. Mikor te gyógyul, én keres én férj. Én tud, ő él.

Őt hallgatva eltöprengtem időnként, vajon tényleg szereti-e Yeopot. A szavaiból ugyan törődés áradt, de csak tizenhét éves volt, s valószínűleg a családja kényszerítette ebbe a házasságba. De hogy szerelemről lenne szó? Az más volt, bár szemmel láthatólag élvezte, hogy erotikus angol szavakat tanulhat, melyeket az ura választ neki Frank Harris tanulmányaiból. Ugyanakkor csak ritkán nevetett szívből. Vajon mi járhatott a fejében? Sosem jöttem rá.

Az egészségem kezdett sebesen visszatérni, s az elkövetkező napokban Siloma mindent elkövetett, hogy felépüljek. Átkutatta a még ép régi házakat, s talált nekem néhány khakisortot, kimosta és kitisztította a két ingemet. Főzött, én pedig hamarosan rászánhattam magam arra, hogy naponta kétszer tornázzam, így erősítsem meg azt, ami az izmaimból maradt. Vissza kellett jutnom a támaszpontra.

Továbbra sem sejtettem, hányadikát írunk, vagy hogy hol állomásoznak a japánok, s tíz napra rá, hogy tábort vertünk a faluban, közöltem Silomával, hogy lassan vissza kell indulnom. Biztosra vettem, hogy megtalálom az Arát. Ez itt az én birodalmam volt, itt töltöttem a gyermekkorom nagy részét, s bár a dzsungel nap

mint nap változott, az Ara csak néhány órányi gyalogútra feküdt, s nálam volt a tájolóm, bár a térképeket elvesztettem. De akkor is, ha északkelet felé veszem az irányt, kell hogy találjak olyan tájékozódási pontot, amit megismerek. Az is lehet, hogy ez a folyó csatlakozik az Ara ültetvény szélén futó folyóba. Az ennivaló gondot jelenthetett volna, de többé már amiatt sem kellett aggódnom – amennyivel Siloma ellát, több mint elegendő..

Kora reggelre virradtunk, s mielőtt a tomboló hőség ránk nehezedett volna, így szóltam Silomához:

– Még két nap, aztán összepakolunk némi elemózsiát, és visszajössz velem a biztonságba.

– Nem, szőke tuan. Én keres Yeop. Én akar mondani neki, te hogy engem segít.

– De hát te segítettél nekem! – tiltakoztam.

– Én ad, ami volt, de én boldogtalan, és te ad – egy angol szót keresett, amivel lenyűgözhet – lelkileg segítség. Ezt Yeop Hamid és én kell visszafizetni.

– Csodás lesz összejönni, ha vége a háborúnak. – Vagy valami másra célzott? Azonnali visszafizetésre? Többször eltűnődtem, miközben nőttön-nőtt az erőm, s úgy éltünk, mint férj és feleség, jobban mondva, mint száműzöttek egy lakatlan szigeten, hogy vajon önmagát kínálja-e tálcán egy képzelet szülte adósság kiegyenlítésére. De az lehetetlen, hisz nem tettem semmit, sőt, púp voltam a hátán. Csakhogy a malájok nyakatekert módon gondolkoznak, s az is igaz, ha nem betegeskedem a hosszú házban, akkor valószínűleg ő sem kel át a folyón, hanem az urával tart. És akkor már elragadta volna a halál.

– Nem háború után – jelentette ki komolyan –, hanem most. Én férj mond te bátor, megöl sok japán, ő nagyon elégedetlen, ha nem ad ő barát – ismét egy angol szó – kielégülés. Jó szó, tuan?

– Gyönyörű szó, Siloma, nagyon megtisztelsz.

– Akkor mi feküdni le? Hoz majd boldogság.

– Láttál pucéran, mikor felvágták a… – tétováztam a szónál – a golyóimat. Láttad, micsoda mocskot csináltak belőlem a piócák. Szerinted *képes* lennék rá?

– Európaiak van furcsa szokások. – Felült a gyékényszőnyegen. – Ők mindig hisz, fekvés le jelent – és itt olyan szót mondott, amire szemmel láthatólag roppant büszke volt – ejakuláció.

– De őszintén, Siloma! – hahotáztam. Ahhoz képest, hogy Yeopnak csak egyetlen könyvből állt a könyvtára, határozottan jó hasznát vette.

– Én nem tetsz neked? Te nevetsz engem.

– Soha, Siloma! Azt megígérhetem.

– Fekvés le teljesítmény nélkül nem csodás kényelem fáradt testnek?

– Biztos vagyok benne, hogy az. De egy ilyen gyönyörű lánnyal, nyilván belátod, hogy a lefekvés általában máshoz is vezet.

– Velünk én remél.

– Csak van itt valami. – Eszembe jutott Julie nekem írt verse: „hű maradtam hozzád… ahogy tudtam." – Van egy szeretőm, Siloma, aki olyan, mint te. A háború elválasztott minket, de szeretem őt.

– Ő szeret te?

– Remélem.

– Akkor jó, mi fekszik le. Ha ő szeret te, ő szomorú, hogy te nem fekszik nővel hónapokat. Ez neked lenni rossz.

– Varázslatos vagy, Siloma, nagyon megtisztelsz. De az én barátnőmnek valószínűleg egyáltalán nem tetszene ez.

– Én hisz, te téved. Mikor én férj szomorú, én megy, keres lány. Ő boldog. Jó gyógyír. A változás.

A kísértés a legérzékenyebb pontomon csapott le rám. Tudtam, hogy *nem* bántanám Julie-t, de annak ellenére is hezitáltam, hogy már lüktettem és növekedtem a foszladozó khakisortban. Aztán hirtelen eszembe jutott, hogy Tim bátyám egyszer nekem szegezte a kérdést: bánnám-e, ha Irene-nek viszonya lenne a hátam mögött. Erre én azt feleltem, remélem, élvezné. De Irene a feleségem volt. Vajon ugyanezt válaszolnám-e, ha Julie, aki ennyi éven át egyedül vár rám Ceylonon, most hirtelen szükségét látná egy szeretőnek? Nekem számítana-e? Tudtam, hogy számítana, és hogy sohasem éreznék többé ugyanúgy iránta. Márpedig ha én ezt várom el Julie-tól, akkor nem kéne-e nekem azzal viszonoznom, hogy úgy viselkedem vele, ahogy én akarom, hogy ő viselkedjen velem?

De még így is lehet, hogy megadtam volna magam, mert az eszem azt súgta, e futó kaland az égvilágon semmit sem jelent. Kísértésbe estem. Ám ekkor a félelem jeges tőrként hatolt belém, és a gerjedelem hirtelen teljes mértékben faképnél hagyott. Hallottam, hogy valaki vagy valami mozog.

– Maradj itt! – suttogtam. – *Történjék bármi, ne mozdulj a kunyhóból!* Tartsd magadnál a Stent! Megyek, felderítem a terepet, vagyis körbenézek!

Valószínűleg csak egy állat neszezett, egy korán kelő gibbon, ettől függetlenül még lábadozáskor sem feledkeztem el soha a biztonságról. Az övembe csúsztattam a harci késemet, aztán hasmánt kikúsztam a kunyhóból. A folyó irányából pancsolást és „Hai” kiáltásokat hallottam. Japánok!

Mostanra ismertem minden fát, minden lehetséges támadási pontot a kunyhó és a folyó között. A japánoknak nyilvánvalóan sejtelmük sem volt arról, hogy valaki lakik a faluban. Előttem talán négyméternyire egy vadbanánfa állt, fényes, húsos levelei szinte a törzs tövéből hajtottak ki. Mindig így nőttek, ha nem vágták őket

vissza. Három, dzsungelben eltöltött év egyfajta fokozott éleslátással ruházott fel, mely sokkal kifinomultabb és több volt annál, mint hogy észlelem a madarak hirtelen mozdulatait vagy az ágak roppanását. MacMillan döbbenten állapította meg egyszer: „Mintha *átlátna* a dógokon, uram!” Persze, ez nem volt igaz, de azt ösztönösen észrevettem, ha egy ismerős háttérben a legapróbb részlet nem stimmelt, és most is ez volt a helyzet. Egy hosszú, lapos, fényes levél széle mögül parányi szürke folt kandikált ki a kora reggeli napfényben.

Egy géppisztoly hegye volt, annak kellett lennie, a csőtorkolatnak; valaki a fa mögött hanyagul a vállára vetette a fegyvert. Csak japán lehetett.

Megálltam és lebuktam, aztán előhúztam a kést az övemből. A folyó felől ismét hangokat hallottam: nevetést, kiabálást, vízcsobbanást. Volt néhány másodpercem, amíg a japánok figyelmét lekötötte a fürdés. Ez az ember biztosan az őrszem.

Hogy életben maradjunk – hogy megmeneküljünk a kínzástól vagy a haláltól, és hogy Silomát ne kelljen holtan látnom –, menekülnünk kellett. Haladéktalanul. Ezért muszáj volt két dolgot tennem. Először is, meg kellett ölnöm az őrszemet – csendesen, mielőtt riadóztathatná a társait. Másodszor, el kellett hoznom a Sten puskámat a kunyhóból, és lepuffantani az összes katonát a folyóban. Aztán nyúlcipőt rántani, mielőtt még több japán fut be a lövöldözés zajára.

A harci kés borotvaéles volt; hosszú, éles pengéje rövid fémmarkolatban végződött. Úgy tervezték, hogy az ember jól megmarkolhassa az ujjaival, amikor a kés nesztelenül elszeli a húst, nem döfésre, mert az nemcsak lomha, darabos, kontármunka, de hangos is.

Gondolatban visszaszáguldottam a YMCA-órákra. Vártam, a

kés a jobb kezemben, a penge kifent alsó éle lefelé irányozva. Olyan erősen szorítottam, hogy az ízületeim elfehéredtek. Úgy tűnt, mintha évszázadokon át gyakoroltam volna, hogyan tartsuk a kést helyesen, mielőtt hátulról elmetsszük az ellenség torkát azelőtt, hogy az kiálthatna. A zsigereimbe ivódott minden mozdulat. Nem nyers erőre volt itt szükség, hanem ügyességre.

Az őrszem kissé megmozdult. Kattanás. Egy új szag. Benzin. Másik szag. Dohány. Cigarettára gyújtott. Eljött az én pillanatom: mielőtt visszacsúsztatja az öngyújtót a zsebébe – mert erre a fél másodpercre egy kézzel kevesebbel rendelkezik. Nem volt rá szükség, hogy felidézzem Chalfontot, amint annak idején a YMCA-ben azt sulykolta belénk kiabálva: „Fél másodperc az életedbe kerülhet!" A másodperc törtrésze alatt, amikor lankadt az őrszem figyelme, amikor a zsebe járt az eszében, és amikor először beleszívott a cigarettába, lecsaptam.

Nem hallotta, hogy átsurranok a banánfa jobb oldalára. Muszáj volt jobb oldalra kerülnöm, mert balról jobbra kellett elmetszenem a torkát. Bal kezemet a szájára tapasztottam, hátrarántottam a fejét, és a kést közvetlenül a bal füle alatt, egyenest a torkába mártottam, ott, ahol a lüktető artéria vért pumpál az agyba. Ahogy lecsaptam, megvonaglott, de nem maradt ideje. Szerencsére a fegyvere a vállára volt vetve, így nem zuhant le.

Vér spriccelt a jobb kezemre. Elfordítottam a tőrt a mély lyukban, ügyelve, hogy az éles penge mindig lefelé nézzen, majd a kés egyetlen kegyetlen rántásával keresztülvágtam a torkát. Az mintha kinyílt volna, s ahogy ömlött belőle a vér, a feje hátrahanyatlott, és ő furcsán kificamodva összeomlott, mint egy rakás felborult építőkocka. Most láttam először, ami az arcából maradt, a szeme rám meredt. Körülbelül tizenhat évesnek tűnt.

Visszaosontam a kunyhóba, ahol Siloma a félelemtől szoborrá

dermedve várt. Véráztatta kezemet a szájára tapasztottam, hogy elnyomjam a sikolyát, és azt suttogtam: – Japánok! Itt várj! *Semmiképpen ne hagyd el a kunyhót!* Visszajövök!

Hatan voltak a folyóban, a sárga vízben fürödtek; a japánokra oly jellemző tisztaság iránti szenvedélytől fűtve csutakolták magukat. E szenvedély náluk annyira heves volt, hogy az óvatosság rovására ment.

Aztán megpillantottam a járműt: egy páncélozott kis csapatszállítót. Ezek szerint független őrjárattal van dolgom; lehet, hogy eltévedtek, s úgy döntöttek, kiélvezik a kora reggeli fürdő örömeit, s csak aztán kísérelnek meg visszatalálni az egységükhöz. A férfiak a fiatal őrszemre hagyták az őrködést. De hamarosan rátalálnak majd, s látják, hogy el van vágva a torka. Persze az is lehet, hogy nem, ha én lépek előbb a tettek mezejére.

Fogalmam sem volt, van-e még japán a környéken, vagy sem, de nem volt más választásom. Kockáztatok vagy meghalok. A kést nem használhattam – egy a hat ellen: szemernyi esélyem sem lenne. Ám mind egy csoportba tömörültek, nevetve és paskolva a vizet, és ha odakúszok, a Stennel leszedhetem az egész bagázst egyetlen sorozattal. Aztán iszkiri, akár át a folyón az egyetlen megmaradt kenuval, mielőtt ideér a többi japán.

Visszacsúsztattam a biztonsági zárat, és futólépésben átvágtam a fák és a folyó közti néhány méteren. Már majdnem elértem a partot, mikor felfigyeltek rám. „Hai” kiáltások hangzottak. Kisebb koszorúba tömörültek. Akkor sem könnyíthették volna meg jobban a dolgom, ha a bisleyi céllövőversenyen egy kupacba rendezik a célpontokat. Az egész tárat beléjük eresztettem, a ropogás rázta a karomat, a víz csóvákban csapott ki a folyóból, mint pingponglabdát egyensúlyozó vízsugarak a vásártéren, miközben a testük remegett a golyózáporban.

Becsúsztattam egy újabb tölténytárat. A forró cső égette az ujjamat. A víz széléhez szaladtam – véres tó. Az egyik katona csak megsebesült. Közvetlen lőtávolságból a képébe durrantottam, majd biztos, ami biztos, még egyszer beterítettem a lebegő, petyhüdt, félig pucér holttesteket, hogy véletlenül se maradjon túlélő.

Aztán visszavágtattam a kunyhóhoz. Többé nem volt szükség csendre.

– Gyerünk, Siloma! – bömböltem. – Pakolj annyi elemózsiát, amennyit csak tudsz, aztán uzsgyi, el innen sebesen!

Nem válaszolt, de hát sosem volt az a szószátyár fajta. Lehajoltam, hogy belépjek a kunyhóba. Észrevettem, hogy a sarokban kucorog, és reszket, mint a nyárfalevél, aztán lesújt egy japán egyenruhába bújtatott fölemelt kar, s nekem még arra sincs időm, hogy megforduljak, és védjem magam. Majd kiugrott a szívem. Átfutott az agyamon: „Hát eljött a vég!” Aztán a kar valami kemény, durva tárgyat tartva, gonoszul a tarkóm felé csapott.

38

Először, amikor kezdtem eszméletre térni, mintha egy álomba csöppentem volna: újra meg újra ugyanazt az utálatos, vigyorgó japánt láttam, aki a feje fölött vadul himbál valamit közvetlenül azelőtt, hogy nekiveselkedik, hogy kettéhasítsa a koponyámat. És amint a himbálás meglódul, és megkezdi ívpályáját, ő sziszegve elnézést kér: – Bocsánat, Johnnie!

Az egész jelenet képtelensége, e rémálom őrültsége még félelmetesebbé tette a jelenetet. Amikor visszanyertem az öntudatomat, a rémálom akkor sem tágult, a fülemben dübörögő szavak ott sziszegtek: „Bocsánat, Johnnie!" Az álom utolsó, a valóság első szavai voltak ezek, míg a sötétséggel viaskodtam.

A szemem felmondta a szolgálatot. Pislogtam, igyekeztem fókuszálni, mintha a fényképezőgép egyik lencséjéről a másikra váltanék, hogy élesebb legyen a kép. A ködfátyolon át éreztem, hogy egy kéz – egy női kéz – megragadja az enyémet. Felkiáltottam: – Siloma, Siloma! – Megszorította a kezem, és megnyugtatott: – Minden rendben, szőke tuan.

Alig láttam őt a kunyhó sarkában, amikor segített felülni.

– Hol van? – suttogtam rémülten, mert valahol egy japán várt, aki macska-egér játékot játszva arra készült, hogy megöljön. De minek vár? És Siloma – a japánok halálos ellensége – miért van még mindig életben? Hogyhogy nem fél?

Ismét megpróbáltam fókuszba pislogni a szemem, miközben egy fölém hajló, homályosan kirajzolódó alak irányából test nélküli hang sziszegett lágyan: – Bocsánat, hogy bántottalak, Johnnie. Jöttem, hogy megmentselek. De ha előbb nem ütlek le, megölsz,

mielőtt megmagyarázhatom.

A hang elmosódott volt, a sziszegése miatt japános, és mintha halványan ismerősen csengett volna. Ahhoz mindenesetre elég ismerős volt, hogy személyiséget csatoljak hozzá, egy képet a hanghoz, egy láthatatlan, ámbár ismert arcot.

Miki! Az lehetetlen! Megdörzsöltem a sajgó tarkóm, majd fájdalommal telt szemmel kutatón a kunyhó sötét zugába meredtem, és elkiáltottam magam:

– Siloma! Jól vagy, Siloma? Bántott ez a rohadék?

– Nem, nem bánt, szőke tuan. Ez a férfi te barát.

Miki! Az lehetetlen! Az lehetetlen!

– *Ő* is japán! – vicsorogtam, aztán a fickóhoz fordultam: – Mi a túrót akarsz? Kinyuvasztani minket? Essünk túl rajta, az isten szerelmére! Mire vársz még?

– Segíteni akarok. – Baráti sziszegés. *Tényleg* Miki volt az.

– Úgy, hogy kupán vágsz?

– Úgy, hogy engedem, hogy megöld az összes emberem – súgta halkan. – Én figyellek, nem teszek semmit. Megölhettelek volna. De mikor visszajössz, le kellett téged ütnöm, mielőtt megölsz engem. Látlak akció közben, nagyon profi, más, mint a régi Johnnie.

– Köszi szépen – vágtam oda keserűen, még mindig bizalmatlanul. – Már látlak. Nehéz elhinni, hogy te vagy az. De mi a játék lényege? És bármi legyen is az, ez a lány, Siloma, ő nem a japánok ellensége, hagyd hát őt elmenni! Végezz velem, ha akarsz: én az ellenséged vagyok. De a lány! Ezt a szívességet kérem.

– Te is elmehetsz.

– Ezt meséld a nénikédnek! Tapsra várunk, vagy fényképészre? Vagy a Kempeteire?

– Senkire sem várunk. Nesze! – Fogta a revolvert, amit eddig a jobb kezében tartott, és kettőnk közé, a padlóra helyezte. – Fogd!

Meg van töltve. Én nem használ ellened. Ha gyűlölöd japánokat, ölj meg! Nagy örömömre szolgál.

Otthagytam a fegyvert a gyékénnyel leterített padlón.

– És most mi lesz?

– Megmagyarázom – mondta Miki. – Azért küldtek, hogy megöljelek, de nem tudok.

– Miért vagy ilyen nagylelkű? – Kurtán felnevettem.

– Te az én régi barátom. – A látásom egyre jobban kitisztult, a fájdalom elülőfélben volt. Már tisztábban láttam. Nagyon más volt az uniformisában, mint az a fehér ruhás alak, aki Queen's-ben kergette a teniszlabdát.

– Siloma – kértem a lányt –, kaphatnánk inni?

– *Bodohkah dia?* – Miki fülének Siloma kérdése ártatlanul hangozhatott, pedig azt kérdezte: „Ez hülye?"

– Nem, *sekali-kali tidak* – feleltem. – *Sebaliknya dia pintar*. – Mikor ráébredt, hogy Miki valójában eszes, felkelt és hozzátette: – Én hoz víz, és újra megmos te fej. – Kecses könnyedséggel kinyújtóztatta a végtagjait, és felemelkedett. Mikihez fordultam. Milliószámra zsongtak a fejemben a kérdések, de egy mindegyiket a háttérbe szorítva diadalmaskodott. Miként lehetséges, hogy ez az ember, ez a Miki, akit éveken át ismertem, ez az ember, aki bemutatott Irene-nek, tehát miként lehetséges, hogy a több millió japánból pont ő legyen itt?

– Lehetetlen véletlen – jegyeztem meg.

– Nem véletlen. A japánok szemében te hősi gerilla, mind rettegnek tőled. Te vagy az egyes számú célpont a halállistájukon.

– Micsoda bók – vetettem oda szárazon. – Csakhogy ez nem magyaráz meg semmit. Miért pont te? Nem úgy festesz, mint a halálosztag feje, akit azért küldtek, hogy likvidáljon egy brit tisztet. Nem csak véletlen. Mi a fene folyik itt?

– Önként jelentkeztem…

Miközben belefogott a magyarázatába, borzasztó gondolatom támadt.

– Te égetted fel ezt a falut? Mert ha igen… – A pisztolyért nyúltam.

– Nem, nem, nem. Én nem élek környéken. Én a polgári helyreállítást intéző testület feje vagyok Ipohban. Én nem harcolok. Én építek. Felderítés és ügyvitel. Nagyon fontos.

– Akkor mi a szart keresel itt? Miért nem Ipohban rontod a levegőt? – Valami bűzlött. Már élesebben láttam, bár időnként megráztam a fejem, mint a váratlan rúgásból feltápászkodó kutya.

Siloma zöldcitromlével teli bögrékkel tért vissza, langyos volt, de frissítő. Ismét lemosta a tarkómon a felszíni sérülést. A lassan kortyoló Mikit figyelve eszembe jutott, hogy eddig nem tett minket hidegre, szóval talán tényleg megkíméli az életünket. Még a megtöltött fegyver is ott hevert közöttünk biztonságban.

– Miben mesterkedsz? Mi jár a fejedben? – Felhörpintettem az utolsó korty zöldcitromlevet, és visszaadtam Silomának a bögrét.

– A tenisz Queen's-ben. – Arca fancsali, keserű mosolyba facsarodott. – Az egész világ megbolondult. Hogy tud Japán legyőzni egész világot? Hogy veri meg Amerikát?

– Nem kellett volna elkezdenetek. – Nem állhattam meg, hogy ezt az orra alá ne dörgöljem.

– Tudom. Mi kezdtük. De így is, a japán ember nagyon büszke, mint a brit. Amerikaiak sarokba szorít minket, muszáj harcolni. Te harcolnál, ha amerikaiak mondanák királyodnak, neked olaj nem jár?

– Nincs értelme vitázni – nyilatkoztam. – Még mindig arra várok, hogy elmondd, miért nem véletlen ez a találkozás. Hogy érted, hogy önként jelentkeztél?

– Én soha életemben nem öltem embert. Ennek ellenére – sziszegte udvariasan – önként jelentkeztem, hogy megöllek.

– Nekem mindig azt tanácsolták, soha semmire ne jelentkezzek önként a hadseregben – jelentettem ki. – Mi történt? És apropó, milyen nap van ma?

– Ma augusztus hatodika van – tájékoztatott Miki.

– Az nem lehet – hűltem el, s lassan Silomához fordultam. – Akkor az összesen durván hét hét, mióta ide megérkeztem.

– Te nagy beteg, szőke tuan, mindenki hisz, te meghal.

Csaknem két hónapja! Mi, ó, mi történt az Arával, Tonyval, MacMillan törzsőrmesterrel? Hol vannak mind, miért nem indultak a keresésemre? Próbáltam a félelmeimet és a kétségeimet az agyam hátsó zugába tuszkolni, s csak a jelenre koncentrálni, hogy hogyan menekülhetünk meg legjobban, és hogy megtudjam, mi történt a távollétemben. „Eltűnt, valószínűleg meghalt." Elment már az „Eltűnt" üzenet Colombónak? Julie-nak? Nem, hát persze hogy nem. Ha az Ara-osztagot szétzilálták, senki sem küld üzenetet, ami információval szolgálhatna a japánoknak, ha lehallgatják.

– Folytasd! – szóltam Mikire. – Meséld el, mi történt!

Tényleg egyszerű volt, mint a pofon, és semmi köze sem volt a véletlenhez. Mikit odarendelték a magas rangú tisztek számára az Arán megrendezett konferenciára – arra a konferenciára, melyre Colombo előzetesen figyelmeztetett minket. Csakhogy, Colombo elképzelésével ellentétben, *nem* azért hívták őket össze, hogy megszervezzék az ellenállást vagy a vérengzést, ha a japánok veszítenek. Alig akadt valaki a megjelent tisztek közül harcoló alakulatból. A japán hadsereg Mikijei azért sereglettek össze, hogy koordinálják a polgári irányítást.

– Mindenki tud rólad, még a japánok is név szerint ismernek, mióta felrobbantottad Szatót, s mindünket figyelmeztetnek,

vigyázzunk. És amikor megtámadsz minket…

– Hékás! Várj csak egy percet! – tiltakoztam. – Én nem támadtalak meg benneteket! Ahhoz semmi közöm. Itt ragadtam a dzsungelben, hetekig fél lábbal a sírban. Emlékszel?

– Most tudom. De akkor nem tudtam. Most örülök, most lelkiismeretem tiszta, hogy szabadon hagylak elmenni. De a lényeg, megtámadtak minket, és a császár tizenhét magas rangú tisztjét megkínozták, a többségét élve elégették.

Na, most már tudtam. Az a tetves Kai-sek péppé verte Tonyt, és grasszálni indult egy csokor tisztviselő ellen, s aztán, pont amitől féltem: a japánoknak habzott a szája a bosszútól. És többek között Siloma faluját is eltörölték a föld színéről.

Miki megerősítette a gondolataimat.

– Japánok nagyon mérges. Én sokakkal elmenekültem, de a Kempetei átvette az irányítást, és nagy tisztogatást rendel el, százakat megöl, hogy megtanítsa a leckét. Őrült, őrült, mindenki őrült.

– De te, miért pont te vagy itt?

Miki elmagyarázta. Felderítőtiszt volt. Párját ritkító ismeretekkel rendelkezett a háború előtti Szingapúrról. És amikor az én szerény hőstetteim aggasztani kezdték a japánokat, Miki aktáit átnyálazva valaki rájött, hogy annak idején Miki volt az, aki okosan úgy manipulálta a Dextereket, hogy azok barakkokat építsenek a japán hadseregnek. Ezért előléptették, mondta.

Ám Miki még így sem vett részt a KL körül zajló hadműveletekben – sőt, már készült visszatérni Ipohba –, míg a japán őrjárat, amelyik felgyújtotta Siloma faluját, visszaérkezéskor jelentést nem tett a táborban. Az egyik katona szokatlan szuvenírt vitt magával: az én dögcédulámat, amit a láncáról letépve talált meg, *mielőtt* a falut felperzselték volna. Úgy tűnik, a falu utcáján

elkallódhatott. A tiszt felvette, és az elszakadt láncból azonnal rájött, hogy véletlenül vesztettem el. Azonnal rohamosztagot toboroztak, hogy kézre kerítsenek.

A japánok megorrontották, hogy beteg lehetek, több okból kifolyólag is. Az Ara ellen intézett gerillaakció, amit Kai-sek vezérelt, magán viselte a brit felügyelet nélküli, kínaiak vezette támadás összes jelét. Mi is megöltünk mindenkit, akit tudtunk, de akkor valóban *megöltük* őket. Az Arán megjelent tisztek nem értek ilyen kegyes véget. Mind egy szálig megkínozták, saját csapdájukba vetették és benzinnel nyakon öntötték őket. Másokat nyársra húztak, és ott hagyták őket a hangyáknak. A rajtaütés végrehajtásának módja és a kínzás (amit ugyan a legtöbb japán igencsak megérdemelt, de szigorúan ellentmondott az állandó érvényű parancsnak) mind egy kegyetlenkedésre szomjazó gerillaegység munkájára utalt. Furcsa tény, de az évek során az összes gerillaegység saját ismertetőjegyeket alakított ki. Képzett megfigyelők szinte azonnal megállapították, melyik egységet vetették be az akcióban, és ki vezette.

A japánok gyorsan átlátták, hogy ez nem Dexter őrnagy vagy más brit tiszt bosszúhadjárata volt.

– Szóval mindenki tud, hogy te nem voltál akkor táborban – magyarázta Miki. Egy dolog azonban aggasztotta a japán titkosszolgálatokat. Ha valóban olyan „nagy hősi” alak vagyok, akkor higgadtnak és hatékonynak kell lennem, tehát nem veszíthettem el egy olyan átkozott bizonyítékot, mint a személyazonosító bilétám, és hagyhattam az utcán szabad prédának, hogy bárki bezsebelje. Ez nem egyezett azzal a személyiséggel, akinek megrajzoltak engem. – Vagyis – folytatta Miki – tudják, hogy nem vagy hülye, tehát akkor nagybeteg vagy, túl beteg ahhoz, hogy messze utazz, túl beteg ahhoz, hogy tudd, elvesztetted a bilétádat. S akkor lehet, hogy a kampong

közelében bujkálsz. Azért jelentkeztem önként, hogy megöljelek, mert akkor talán én megmenthet egy barátot ebben az ostoba, őrült háborúban. Mindenki örült, mivel én vagyok az egyetlen a táborban, aki látásból felismeri az arcodat.

Éjnek évadján állított ide, s végignézte, mi történt másnap hajnalban: az őrszem legyilkolását, a vérfürdőt, ahogy lesoroztam a lubickoló katonákat.

– Bűnösnek érzem magam, amiért feláldoztam az embereket. Ez a japán hadsereg méltósága elleni vétek. Tervezem, hogy *harakirit* követek el, de aztán miközben én nézem, hirtelen az jut az eszembe: ha legyilkolod *összes* japán katonát, akkor talán mi ketten életben maradhatunk.

Hogy megmentse az életemet és a sajátját, Miki rájött, meg kell akadályoznia, hogy megöljem őt. Ezért besurrant a kunyhóba, míg a folyónál időztem, megfenyegette Silomát, hogy hallgasson, és várta, hogy leüthessen, mielőtt kinyiffantom.

– Köszönöm, Miki – nyögtem kissé feszélyezetten, mert bár mindent igazolt, még a saját embereit is feláldozta, a legszívesebben még mindig kinyuvasztottam volna minden japánt, egyedül talán Mikit nem. És Siloma életéért is köszönetet kellett mondanom neki. Nem tudhatta, hogy a lány megmentette az életemet, mégsem végzett vele. – És köszönet Siloma életéért is – dünnyögtem. – És most hogyan tovább? Mi lesz velünk? És veled? Hogyan fogod megmagyarázni… – A véráztatta folyó irányába intettem.

– Te elmész a hölggyel – taglalta Miki. – Megtalálod a társaidat. Nekem, nem tudom. Jobban belegondolva, én nem élhetek.

– Itt nem maradhatsz. Keresni fogják az osztagot.

– Akkor én meghalok. Másfajta méltóság. Talán – vigyorodott el – talán nincs nagy különbség a brit tiszti kódex és a japán *busidó*kódex között. A méltóság nagyon fontos.

– Nem ér néha többet az élet, mint a méltóság? – Paul jutott eszembe, amint arra sürget, hogy meneküljek Julie-val Szingapúrból, s azt firtatja, nem ér-e többet Julie, mint az én Stenton Thomasnak és a kormányának adott becsületszavam, akik teljes gőzzel előre a katasztrófába vezettek minket.

Miki a fejét rázza.

– A méltóság fontos. A halál nem. Halál csak akkor borzalmas, ha előre tudomásod van róla. Te most menj, találd meg barátaid. A jövő bizonytalan, hát légy boldog. Lehet, hogy lelőnek később, esély van rá háborúban, de nem tudhatod, légy hát boldog. Én itt meghalok, mert ha visszamegyek táborba, engem porig aláznak. A halál ezért lehet boldogság.

Egy pillanatig nem szóltam, zakatolt az agyam.

– Nem vihetlek magammal, Miki. De nem küldhetlek vissza, hogy megkínozzanak. Biztos nem akarsz megölni?

– Soha, én barátod vagyok. Szép napok voltak ott Queen's-ben, nem?

– Valóban. Nagyon régen, Miki.

– Te is barátom vagy.

– Tudod, hogy az vagyok.

– Akkor – élénken a fegyverre mutatott –, megtisztelsz azzal, hogy megölsz.

– Ne légy ilyen átkozottul tökkelütött! – Amint a yorkshire-i szó kiszaladt a számon, kis híján hahotára fakadtam. – Nem vagyok egy kivégzős típus!

Végül Siloma hozakodott elő egy javaslattal. Miért ne tehetné Miki azt, amit mi tettünk: hogy elrejtőzik a dzsungelben? Annyi különbséggel, hogy ő visz magával elemózsiát, egészséges, és eljut a táborig, amiről Yeop beszélt nekem, s amihez én túl rossz bőrben voltam, hogy elérjem. Mindketten úgy éreztük, hogy a háborúban

nagy horderejű változások vannak kilátásban, és bár a japánok évekig elharcolhatnak, Malájföld előbb-utóbb felszabadul, és akkor Miki hadifogoly lehetne. Eközben a folyóban úszó holttestek elmerülnek, vagy elsodorja őket a víz, mire a japánok a keresésükre indulnak, s Mikiről feltételezhetik, hogy megölték egy rajtaütésben.

A folyó másik partjára mutattam, aztán a sekély, kivájt kenura.

– Van fegyvered és élelmed. Csak várakozz ott a dzsungelben. Mindenki azt hiszi majd, hogy jégre tettek. És amikor felszabadítják Malájföldet, és él bennem a gyanú, hogy ez nincs messze most, hogy a japánok elvesztették a Fülöp-szigeteket, na, szóval akkor bújj elő! Add fel magad! Állj hadifogolynak!

Vitatkoztunk még egy sort, de szemmel láthatólag tetszett neki az ötlet. Lerítt róla, hogy sokkal kívánatosabbnak tartja, mint a halált – talán azok után, hogy látta, miként vélekedek én az életről. Végül úgy döntött, megy.

– Talán nemsokára vége – bökte ki. – Hitler meghalt. A németeket megverték. Hamarosan a japánoknak bocsánatot kell kérni.

– Szerintem beletelik még egy kis időbe, mire az amerikaiak elfogadják a bocsánatkérést Pearl Harborért – mutattam rá.

Feltápászkodott, egészen képtelenül festett a rosszul szabott bricseszében. Szertartásosan meghajtotta magát Siloma előtt, és kijelentette:

– Mielőtt elmegyek, bocsánatot kérek japán császár nevében, amiért japán hadsereg helytelen viselkedést tanúsított ebben a gyönyörű faluban. Kérem, emlékezzen, nem minden japán rossz ember. Vannak jók is. Vannak, akik szégyenkeznek.

Nehezen hittem a fülemnek és a szavainak, bár nem kételkedtem, hogy őszintén így gondolja. Másfelől, ha minden japán tobzódik a brutalitásban, mi a helyzet Kai-sekkel? És azzal a ki

tudja, hány, boldog családi életet élő, törvénytisztelő brit állampolgárral, akiknek hirtelen fegyvert és szuronyt nyomtak a kezébe, s akik ráadásnak kaptak egy kegyetlen ellenséget – ki tudja, hányán álltak olyan bosszút, mely nem viselné el a tüzetes vizsgálódást?

– Én elfogad bocsánat – jelentette ki Siloma ünnepélyesen. – Szőke tuan mond, én ország egy nap szabad, és akkor mi találkoz ismét.

– Őszintén remélem – nyilatkozta Miki. – De hány generációt kell várnunk?

Siloma rám pillantott, és így válaszolt:

– Ne *én* kérdez! Én tud annyi, hogy történik bármi, Szingapúr és Malájföld lesz soha ugyanaz.

– Talán valami jó is származhat Japánból Ázsiának? – reménykedett Miki.

– Hát, ezt azért nem hangoztatnám Mountbattennek – vágtam vissza, miközben bekászálódott a csónakba, és ellökte magát a parttól.

– A háborúnak hamarosan vége – hangzottak az utolsó szavai, amint elevezett.

– Én gyűlöl minden japán – szögezte le Siloma, s figyelte, mint zsugorodik Miki –, de ő nem olyan, mint más.

– Sosem olyanok – sóhajtottam. – Az a baj a japánokkal, hogy csak azok a rendesek, akiket ismersz. – Eltöprengtem egy pillanatra. – Nem hinném, hogy újra látjuk. Hogy itt kibekkelje a végéig! Még arra sem született meg a terv, hogy lerohanjuk Japánt!

Már azelőtt tudtam, hogy győzködni kezdtem volna, most semmi sem állíthatja meg Silomát, hogy megkeresse a férjét. De sietnünk kellett, menekülnünk, mielőtt egy közeli japán őrjárat aggódni kezd

az eltűnt emberei miatt.

Miután Miki távozott, Siloma végtelen egyszerűséggel kijelentette:

– Ő én férj, és te nem szeret, ha én nem megyek hozzá.

– Nem, nem szeretném – feleltem, s ahogy elnéztem ezt a fiatal, izgató lányt, eltűnődtem, hogy – bár a szex abban a pillanatban távol állt tőlem – vajon a sors fintora-e, hogy a közös ellenségünk akadályozta meg, hogy „lefeküdjek vele", ahogy Siloma oly elegánsan megfogalmazta.

Néhány perccel később felpakolt némi kosztot – hideg rizst, hideg currys csirkét, gyümölcsöt és vizet –, és ünnepélyesen elköszönt.

– Még mi fog találkoz, szőke tuan – búcsúzott a kunyhónál. Képtelen voltam kiolvasni azokból a tányérnyi fekete szemekből, vajon boldog és megkönnyebbült, vagy bánatos-e, amiért félbeszakítottak minket.

– Kau harus percaya kepada, Tuhan – mondta.

– És te is bízz Istenben! – Könnyedén megcsókoltam, aztán elsietett egyik irányba, én meg hátizsákkal a hátamon, tájolóval a kezemben, elindultam, hogy megtaláljam az Arát.

Akkor persze még nem sejtettem azon a langyos, trópusi, vértől áztatott, eseménydús reggelen, hogy azon a napon, amikor Miki a tudomásomra hozta, hogy 1945. augusztus 6-át írunk, egy egyetlen bombarakománnyal útnak indult, amerikai repülőgép már visszafelé tartott a támadásból. A célpontja, helyi idő szerint 8.15-kor, egy Hirosima nevű japán város volt.

Nyolc nappal később befejeződött a háború, és mielőtt véget ért a hónap, én már ismét Szingapúrban voltam, ahol egy őrmester a kezembe nyomta a parancsot, hogy repüljek Angliába – de közben

röviden megszakíthatom az utamat Colombóban.

HATODIK RÉSZ
Szingapúr és Malájföld, 1945–1948

39

A győzelem híréről egy babaszínekben pompázó, csörömpölő falusi busz ujjongó utasaitól értesültem, amint épp az Ara támaszponthoz vezető ösvény bejáratánál szobroztam azon morfondírozva, mitévő legyek. Az őrszemet ugyanis meggyilkolták, márpedig dzsungelvezető nélkül senki sem juthatott a táborba. A fickót hátulról lőtték tarkón – erről árulkodott az, ahogyan a koponyacsontok összeroncsolódtak. És mindez hetekkel ezelőtt történt abból ítélve, ahogyan a hangyák lecsupaszították róla a húst.

Fogalmam sem volt, mihez kezdjek, különösen azért nem, mert hátborzongató csend ülte meg a tájat, a japán őrjáratok teljes hiányát jelezve. Elvégre *ez* volt a főút! Valami történt! Itt autóknak kellene elzúgniuk. Ám ehelyett megmagyarázhatatlan és vészjósló üres utak és némaság fogadott.

Aztán hallottam, hogy jármű közeleg. Bevetettem magam a belukába, néhány páfrány mögé. A busz közelebb ért. Az utasok daloltak és éljeneztek, mintha fütyülnének a világra; mintha a japánok felszívódtak volna.

Csak ekkor kezdett derengeni. A japánok *tényleg* felszívódtak!

Nevetséges volt tovább bujkálni. A karomat lengetve kipattantam az útra, mint egy madárijesztő: zilált szőke szakállal, vállig érő hajjal, foszlányokban lógó ruhában.

Segítőkész karok rántottak fel és veregettek vállon. Egy kínai cigarettával kínált, egy maláj egy korty rizsbort nyújtogatott egy régi orvosságos fiolában.

– Ugorj fel! – kiáltott valaki.

– Mi történt? Hova mentek? – kérdeztem.

– Jalan ini menuku ke Kuala Lumpur!

– Tudom, hogy KL-be megy – bólogattam. – De biztonságos?

Így jutott a tudomásomra, hogy véget ért a háború.

A busz a Foltos Kutyánál tett ki, melyet egy maréknyi brit tiszt vett át. A padang zsúfolásig telt japán foglyokkal. Ott hallottam először az atombombáról, amit az amerikaiak Hirosimára és Nagaszakira dobtak.

A klub titkársága fogadóközponttá alakult. És mivel csaknem az összes tiszt a 136-os alakulat tagja volt, Mountbatten állandó seregének ejtőernyőn lepottyantott élcsapataival együtt, a pult mögött rostokoló törzsőrmester mindünket névről ismerte, sőt, a meleg fogadtatás kíséretében nekem még két üzenetet is átnyújtott.

– Kezdtünk aggódni magáért, őrnagy. MacMillan törzsőrmester megkért, hogy értesítsem, mihelyst megérkezik. És itt egy üzenet, aminek biztosan örülni fog, uram.

Nyílt parancsnoki távirat jött Chalfonttól Colombóból, mely szűkszavú hivatalossággal közölte velem, hogy brit katonai tiszti kitüntetésben részesültem. *Valóban* örültem. A második üzenet Tony Scott-tól jött; ez állt a papíron a macskakaparásával: „Remélem, előkerülsz, Johnnie! Külön engedélyt kaptam, hogy egy osztagot vigyek az Arára. Körülnézünk, mi a helyzet az ültetvényen. Kezdeném már a munkát!”

Megborotválkoztam, megnyiratkoztam, zuhanyoztam, és egy újonnan szerzett, tiszta dzsungelmundérba – az egyetlen rendelkezésre álló egyenruhába – bújtam, sőt még egy rendjelszalagot is feltűztem. Aztán megjelent MacMillan szintén kicsípve és frissen borotválva.

– Egy csöppecskét jobb itt – nyilatkozta.

– Jól van? – Alig vártam, hogy halljam a sztoriját; még mindig nehezemre esett felfogni, hogy vége a harcoknak.

Sikerült táviratot küldenem Chalfontnak, MacMillan és a magam számára engedélyt kérve, hogy jelentést tehessünk Colombóban, amint lehetséges. Szinte azonnal választ kaptunk, melyben megadták, milyen szingapúri címen jelentkezzem az áthelyezési papírokért. MacMillan már „kölcsönvett" egy japán járőrkocsit.

Még egyszer utoljára körbenéztünk a kampongon és a több ezer, egymás hegyén-hátán zsúfolódó japánon, akik úgy festettek, mint sárga pingvinek a napfényben úszó Antarktisz peremén.

– Mindjárt másképp muzsikálnak – állapítottam meg, miközben MacMillannel figyeltük a nyomorult foglyokat, akik időközben felfedezték, hogy a megszégyenülés mégiscsak vonzóbb annál, mint amikor a falhoz állítják az embert, és számba veszik őt – gépfegyverekkel.

Aztán elindultunk Szingapúrba a mámorító négyszáz kilométeres úton, s közben MacMillan beszámolt róla, miért nem jutott vissza Tonyval a táborba. Mikor elérték a dzsungel bejáratát, a „csapoló" holtteste fogadta őket – ugyanaz a holttest, mely az én érkeztemkor is ott hevert, s amit mintegy figyelmeztetésként hagytak ott.

– Nem lenník meglepve, ha az a tuskó kínai parancsnok nyiffantotta vóna ki, csak hogy megakadályozza, hogy mink visszajussunk és megállíccsuk. – Hajlottam rá, hogy egyetértsek vele.

Úton lefelé elhaladtunk Seremban mellett, Segamatban haraptunk valamit, végül Johor Baharutól alig néhány mérföldre, Kulaiban egy kis kocsmában felhajtottunk egy meleg sört. Hirtelen muszáj volt megállnom és gondolkodnom: megrémisztett, mi várhat rám Szingapúrban; megrémisztett, hogy csalódhatok; hogy a képek,

melyeket ennyi éven át magamban dédelgettem, nem élnek tovább. Hogy is lehetne minden ugyanolyan három év ellenséges megszállás után? Mert ugye, kétség sem férhet hozzá, hogy a japánok átrajzolták a város képét, épületeket döntöttek le, újakat emeltek helyettük, s otthagyták borzalmas nyomukat a városon.

Bámulatos módon az összes félelmem alaptalannak bizonyult. Majdnem minden olyan volt – legalábbis a felszínen –, mint az utolsó napon, amikor MacMillan elvitt a Tanamerára. Talán a sosem változó idő: a nap, a zuhogó eső segített megőrizni a változatlanság illúzióját. Vagy talán az, hogy Szingapúr kikötőváros, ezért nem könnyű átformálni a látképét néhány év alatt: a Keppel rakpartot, a forróságban remegő félreeső szigeteket, az integető pálmafákat, az ónszínű gáztankokat, a kikötő állandó szerkezeteit. Egy ilyen helyet éppúgy nem lehet megváltoztatni, mint a Szingapúr folyó szagát, amelyen még mindig hemzsegtek a sampanok; ahol az agilis csónaktulajdonosok még mindig egyik úszócsaládtól a másik szomszédhoz szökelltek; s ahol az aszott öreg nénikék még mindig rizst és halat főztek a fedélzeten a faszénnel fűtött kályháikon. Boldogság töltött el, mintha tárt karokkal fogadtak volna otthon; s ez az érzés csak nőttön-nőtt bennem, különösen a több ezer internált között, akik több mint három évig raboskodtak a Changiban, s most végre kibotorkáltak a szabadságba.

Az elsők között, akikkel Szingapúrban találkoztam, ott volt Tim. A Szingapúr belvárosába vezető leggyorsabb út, az East Coast út ugyanis elhalad a Changi csúf kapuja előtt. MacMillan ült a volánnál, amikor megpillantottam Timet egy szállítóeszközre várakozó szabályos sorban. Úgy nézett ki, mint egy madárijesztő, a szeme beesett arcának mély üregébe, a haja őszbe fordult, és vékony volt, mint az ujjam. Szóltam MacMillannek, hogy álljon meg.

– Elfuvarozzunk? – Kiugrottam.

Az alak üres tekintettel meredt rám.

– Kösz, buszra várok – motyogta, s hunyorogva szemügyre vett. Nem ismert meg.

Egy pillanatra azt hittem, elvágódik, de legnagyobb megrökönyödésemre a mellette csoportosuló tisztek közül senki sem mozdult, hogy a segítségére siessen, Valójában tudomást sem igen vettek a jelenlétéről. MacMillan ösztönösen kinyújtotta a karját, hogy elkapja. A fivérem mérgesen – vajon mi okból? – kitépte a karját egy fagyos „Köszönöm, törzsőrmester, majd szólok, ha támaszra van szükségem!" kíséretében.

Még mindig ugyanaz a régi, rossz modorú buzi!

– Tim!

Vaksin körbekémlelt. Kénytelen voltam rájönni, hogy a többéves alultápláltság következtében megromlott a látása. Nem ismert meg, igaz, *egyenruhában* voltam, és még az életben nem látott uniformisban. A társítás következtében pedig idegennek nézett.

Közelebb hajolt.

– Timnek hívott?

Ez volt MacMillan nagy pillanata – azok után, hogy letorkolták.

– Bemutatnám mán a katonai tiszti kitüntetéssel jutalmazott John Dexter őrnagyot.

Tim szeme még jobban összeszűkült. Odadugta elém az orrát, és zavartan ezt motyogta:

– Te jó ég! Te! Johnnie, tiszti kitüntetés, *őrnagy?*

– Gyere, ugorj be! – Ez alkalommal elfogadta a karomat. – Ott teszlek ki, ahol jelentkezned kell, bárhol legyen is az.

Bemászott.

– Te a hadseregben! Pont te!

– Hát – emlékeztettem vidáman –, te ajánlottad, hogy lépjek

be!

Rettentően nézett ki, bár a haját röviden tartotta, és látható volt, hogy rendszeresen borotválkozott. De ahogy lopva figyeltem, miközben az Úszóklub irányába száguldottunk, hirtelen kövérnek és jól tápláltnak éreztem magam e mellett a csontkollekció mellett. Pedig nem voltam az, több mint hat kilót fogytam, mióta beléptem, de összehasonlítva…

– Bekapjunk valamit? – Elsuhantunk egy alkalmi ételárus szekere mellett.

– Nem, kösz – rázta a fejét. – Jól megvoltam alig néhány hónappal ezelőttig. De aztán magánzárkába dugtak. De te hogy csöppentél ide?

– Egy órája érkeztem. Itt töltök néhány napot, aztán remélem, továbbmehetek Colombóba, a parancsnokságomra.

– Colombóba. – Rögtön megváltozott a hozzáállása. – Ó, értem – mintha ez megmagyarázná, milyen szobakatona is vagyok, míg gyanakvón rá nem kérdezett: – De a plecsni! Nem a parancsnokságon végzett munkádért kaptál tiszti kitüntetést, vagy igen?

– Nem, Tim. Ki sem tettem a lábamat Malájföldről.

– Ezt meg hogy a francba érted? Az három év!

– Nos, egész idő alatt itt voltam és harcoltam.

Szkeptikusan rám pislantott.

– Miután Szingapúr elesett?

Bólogattam.

– MacMillan törzsőrmester és én elszórakoztattuk egy kicsit a japánokat a frontvonalak mögött. A dzsungelben. Tudod, gerillaharc meg ilyesmi.

– Ennyi éven át – ismételte lassan. – És a kiképzés?

– Fene titkos volt. Ami azt illeti, 1941-ben léptem be, mielőtt

hazatértél Szingapúrba. Csak nem árulhattam el neked.

– Tehát egész idő alatt civilnek adtad ki magad. Hazudtál nekem?

– Én nem így fogalmaznék. A biztonság volt a lényeg. El kellett játszanom a maflát, még egyenruhát sem viselhettem. Titkos parancsot teljesítettem.

Szegény Tim teljesen lelohadt. Szörnyű időket élhetett meg a Changiban, s a látásának a romlása csak egyike volt a táboron végigsöprő betegség sok tünetének. De nem lettem volna ember, ha nem élvezem ki a bosszú röpke pillanatát azokért a napokért, amikor rákényszerített, hogy versenyt fussak vele a Tanamerában, mikor pontosan tudta, hogy semmi szín alatt nem győzhetek egy idősebb fiú ellenében.

Timet kitettük a kiképzőállomásnál, ahonnan a társaival kórházi kivizsgálásra küldték, azt követően feltették egy Angliába tartó csapatszállító hajóra. Aztán megmutattam magam az Adelphiben, az alakulat találkahelyén. Itt utasítottak, hogy két nap múlva jelenjek meg a Seleter repülőtéren MacMillannel együtt. Chalfontnak üzenetet küldtem, melyben kértem, hogy szóljon Julienak. Aztán mentem és megnéztem, hogy boldogulnak a régi cimboráink.

Először a Kadétházhoz hajtottunk. A fejemet tettem volna rá, hogy Li – ha még mindig életben van – odamegy, mihelyt biztonságos. Amikor befordultunk az Orchard út tetején a Nassim Hill felé a reggeli nap perzselő sugarai alatt izzadva, MacMillan megszólalt:

– Csöppecske ideje mán, hogy utójára végighajtottunk ezen a csöppecske dűlőn, uram.

– Úgy tűnik, semmi sem változott. – A szívem zakatolt, s a várakozás izgalma összevegyült a Julie-hoz kapcsolódó emlékekkel,

miközben jobbra elkanyarodva felhajtottunk az enyhe emelkedőre. Semmi sem változott, azt leszámítva, hogy megfosztottak több mint három, Julie-val eltöltött évtől.

A lallang csinosan megnyírva, a rózsanádágyások tiszták és gondozottak, a murvával felszórt kocsifeljáró kigazolva. Csikorogva lefékeztünk, s már szaporázta is kifelé Li, egy kicsit öregebben, egy kicsit ráncosabban, de még mindig egyenes tartással és ugyanazzal az üdvözült mosollyal, amely örömtől sugárzó teliholdképet varázsolt neki.

– Minden kész, tuan – mosolyogta. – Én jövök, amint tud, kitakarítani.

A legszívesebben megöleltem volna ezt a hűséges barátot. Ami azt illeti, vállon is ragadtam, és azt hiszem, mindössze MacMillan jelenléte akadályozta meg Lit abban, hogy több érzelemről tegyen tanúbizonyságot.

Bebaktattunk az épületbe. Mindent kifogástalan állapotban találtam, de mint Li elmagyarázta, szerencsénk volt. A Kadétházat rekvirálták, hogy egy magas rangú japán tiszt magánotthonaként szolgáljon. Az nem lopott el semmit, megóvta a bútorokat, sőt még a régi étkezőt is átfestette az ormótlan, súlyos székekkel együtt – mintha úgy tervezte volna, hogy hosszasan eléldegél itt.

Felmentem a hálóba, ahol Julie és én oly sok meseszép éjszakát töltöttünk együtt, aztán ki a verandára, ahova minden este kiültünk. Ez volt az a pillanat, amikor elhatároztam, hogy mihelyst Julie és Pela befut, ismét a Kadétházban kezdünk új életet. Ez volt az első otthonunk, és milyen boldogok voltunk itt! Miért ne lehetne a második otthonunk is?

Bár a Kadétházra nagy gondot viseltek, ugyanez nem volt igaz a barakként használt Robinson úti irodára. A régi bútorok nagy részét – azokat a gyönyörű, dickensi íróasztalokat a rézkorláttal! –

kihajították, és a hely úszott a mocsokban. A régi gárdából két-három eurázsiai érkezett, akik azon vacilláltak, mihez fogjanak. Ballnak semmi nyoma nem volt, őt feltehetőleg a Changiba internálták. Az egész helyiség merő disznóól volt, s mikor MacMillan észrevette, hogy szinte fülig ér a szám, kérdőn nézett rám.

– Azon filóztam, mit szólna az apám, ha látná ezt a rumlit. Elszállna az agya. – Jack papa idején az irodák ragyogtak a tisztaságtól, a japánok azonban a nagy kapkodásban, hogy megadják magukat, mindent hátrahagytak: nyolc tábori ágyat az apám irodájában, négyet az enyémben, a szekrényeiket, félig kitárt ajtókat, sőt, még a félig elfogyasztott vacsorájukat is, mintha annyira sebesen kellett volna az irhájukat menteniük, hogy nem értek rá befejezni. Mintha egy partokkal körülzárt *Marie Celeste*-ről iszkoltak volna el fejvesztve. A zuhany, amit legutoljára akkor láttam, amikor lemostuk Julie-t az Alexandra-mészárlás után, nem működött. A szomszédos vécé ocsmány volt és eldugult. Íróasztalok, székek, írógépek – mindnek nyoma veszett.

Eltöprengtem, honnan fogunk szerezni új irodaberendezést. A BBC állítása szerint lehet, hogy Anglia győzedelmeskedett, de közben csődbe is ment. Hiányoztak a gépek, rettenetes károkat okoztak a bombázások, és a fejadag szűkebb volt, mint a háború alatt. (Ha meg akarod tömni a bendőd – állította a rádió –, akkor Franciaországba kell menned, ahol a megalázó vereség és a morc megszállás alig faragott le valamicskét a feketepiacon kínált ételadagok méretéből.)

A Robinson útra tett kiruccanás felnyitotta a szememet, s beláttam, hogy rövidre kell fognom a londoni utamat, ha ismét talpra akarom állítani a céget. Mikor ellátogattunk a Tanamerára – amely sivár vázzá csökevényesedett, hisz csak a homlokfalak maradtak állva –, megértettem, hogy a régi családi otthon

újjáépítését el kell halasztanom. Csupán egy dolgot akartam *mindenképpen* megnézni: a kutyatemetőt a dzsungel szélén, hogy meggyőződjek: a Vicki nevet viselő fakereszt még mindig a helyén áll. Ott is állt, és a dollárjaim rejtekhelyét vastagon borító, gondozatlan lallanghoz szemmel láthatólag évek óta senki sem nyúlt. Lehet, hogy MacMillan kissé különösnek találta az érdeklődésemet egy kimúlt eb iránt, de nem világosítottam fel. Biztos vagyok benne persze, hogy sokkal természetesebbnek vette a viselkedésemet, amikor tiszteletemet tettem Jack nagyapa előtt a tömegsírnál, ahova a Tanamera bombázása után temettük.

Eddig mindent teljesen magától értetődőnek találtam. A változatlanság érzése – a Raffles tér és a Battery út a belvárosban, ugyanazok a virágokat ontó orchideák a peremvárosi Bukit Timah úton – mind-mind megóvtak a változásoktól.

Aztán ellátogattunk Szungékhoz.

Paul az üdvözlésemre emelkedett, amikor beléptem a tágas, kör alakú szürke szobába – s egy borzalmas pillanat erejéig azt hittem, az apjához van szerencsém. Paul annyi idős volt, mint én – alig harminckét éves –, de ötvennek nézett ki. Az arca megöregedett, a bőre szatyorszerűen lógott a nyakán. Olyan nehézkesen mozgott, hogy úgy tűnt, törékenységében menten elroppan. Enyhén olajbamás bőre, mely egykor olaszos külsőt kölcsönzött neki, hamuszürkévé fakult – a betegség biztos jele. A ráncos arcát keretező, egykoron fényes, fekete haja szintén őszbe fordult.

Egy percig földbe gyökerezett lábakkal álltam, nem tudtam, mit mondhatnék. Imádkoztam, hogy az arcom ne árulkodjon a megrendülésemről, no meg a felismerés döbbenetéről, hogy milyen könnyedén vesszük a frázisokat, beléjük sem gondolunk igazán. Amikor Tonyt ejtőernyővel ledobták az Arára, és mesélte, hogy Pault összeverték, azt hittem, olyasfajta verésben volt része, mint amilyet

a banditáktól kap az ember az éjszaka sötétjében: felhasadt száj, egy kivert fog, néhány zúzódás. De ez! Ennek a harminckét éves aggastyánnak a látványa olyan mérvű sötét lelkű kínzásról és brutalitásról árulkodott, amilyenről elképzelni sem tudtam volna, hogy annak az ismerőseim közül bárki áldozatul eshet.

– Lassan gyógyulgatok. – Paulnak sikerült megőriznie valamit a régi lusta mosolyából.

– Rettenetesen sajnálom, Paul! Az isten szerelmére, fel ne kelj! – Gyenge kísérletet tettem élcelődésre. – Hallottam, hogy szerelmes leveleket írogattál a lányoknak a Changiba. De istenem, Paul! *Fogalmam* sem volt! Te és Coulson, a KMH-s ember, ugye?

– Így van. De én voltam a mázlista, én túléltem. Szegény öreg Coulson, ő fűbe harapott. Miután megkínozták. Micsoda boldog szabadulás. Soha többé nem jött helyre.

Nem tudtam, mit mondhatnék. Csak annyit kérdeztem:

– Megtalálták a rádiót?

Paul bólogatott.

– Először. Még te figyelmeztettél az iránykereső antennákra, emlékszel? Baromira igazad volt. Hét hónap után ráakadtak a rádióra. Akkor még nem is volt olyan rossz: egy hónapra rá szabadultam. De amikor rájöttek a Coulsonnal megejtett találkáimra, az már nem volt olyan frankó, Johnnie. Az a baj, hogy alábecsültem az ellenséget. Van egy régi kínai mondásunk a megtorlásról: „Mielőtt elagyabugyálod a kutyát, ne felejtsd el megtudni a gazdája nevét!” Én elfelejtettem, pedig a gazda neve Kempetei volt! Goromba fráterek! A Sime úton működtek. Ismertem már jobb szállókat is. De Johnnie, mesélj nekem Julie-ról!

Nem sok mesélnivalóm akadt, hacsak az nem, hogy Julie biztonságban van Ceylonon. Még hozzátettem, hogy találkozni fogok vele, hogy született egy lányunk, és hogy összeházasodunk, amint

kimondták a válást.

– Szuper – örült Paul. – Elkelne már egy sógor. És annyit mondhatok, Johnnie, az, hogy elvitted őt innen, az a legnagyobb szívesség, amit tehettél a Szung családnak. Ezt a helyet rekvirálták, és tiszti kaszinót csináltak belőle. Szent ég, inkább nevezném bordélynak. És nemcsak a városi kuplerájokból szállították ide a lányokat, hanem az amah-inkat is ide dugták. Mind egy szálig megerőszakolták őket. Kizárt, hogy Julie megmenekült volna.

Hirtelen magam előtt láttam Julie-t, meg hogy milyen sors várt volna rá, ha itt marad. És a borzalmakat, amelyeket az amah-k és a lányok – szerencsétlen Paulról és az apjáról nem is szólva – elszenvedtek.

– Hogy van az apád? – Nem csak az egészségi állapota aggasztott, a vele való találkozás is nyugtalansággal töltött el. Nyilván tudomást szerzett rólunk, márpedig a kínaiaknak messzire nyúlik az emlékezetük. Másrészt viszont többé már nem voltam gyerek, meg tudtam védeni magam, és faképnél is hagyhatom, ha komiszkodik velem.

– Tudom, hogy látni akar. Rengeteget hallott a vitéz tetteidről. Állítólag KL-ben te vagy a hős. Ne majrézz az öreg miatt! Mind öregebbek lettünk, és nemcsak szomorúbbak, hanem bölcsebbek is!

És valóban így történt. P. P. ugyanolyannak tűnt, még mindig szürke és szenvtelen volt, továbbra is nehezére esett lazítani vagy akár egy mosolyt megeresztem. Mégis – s ez némileg meglepett – hirtelen arra lettem figyelmes, hogy (tőle szokatlanul) már-már túláradóan, két kézzel rázza a kezemet a nagy hálálkodásban, hogy megmentettem Julie-t.

– És gratulálok a tiszti kitüntetésedhez – tette hozzá.

– Megdobtak egy plecsnivel? – kérdezte Paul a kanapéról.

– Mégpedig egy nagyon fontossal – jelentette P. P.

– Igazán semmiség…

– Én nem nevezném Szató kapitányt „semmiségnek”.

– Honnan a csudából ismeri ezt a nevet?

– A kínai hírcsatorna számára nem jelent akadályt egy külföldi megszállás. Sok mindent tudok. Egy nap majd elmesélem, honnan hallottam róla. Még az is lehet, hogy meglepetés ér.

A Szungok egyértelműen sanyarú napokat éltek meg. Amikor a japánok lefoglalták a házat, P. P. és Paul három szobát kaptak a hátsó traktusban. Pault az idő nagy részében házi őrizet alatt tartották, miután a Kempetei szabadon engedte azt, ami még maradt a testéből. Paul minimális orvosi ellátásban részesült, gyógyszer szinte nem létezett, és csak azért nem lehelte ki a lelkét, mert P. P. Szungnak sikerült valahogyan mégis szert tennie egy adag orvosságra. Nyomorogtak. Aztán hirtelen, teljesen váratlanul, parancs érkezett egy főmuftitól, és a japánok az egész házból kihurcolkodtak. Ennek köszönhetően a Szungok a háború utolsó hónapjaiban megpróbálhattak normális életet élni.

Elég félszegen így szóltam Szunghoz:

– Csak szeretném, ha tudná, mennyire sajnálom, ha Julie és én megbántottuk. *Azt* nem sajnálom, hogy egymásba szerettünk, de a hazugságokért és a fájdalomért bocsánatot kérek.

– Ami történt, megtörtént. A jövő most a kérdés. Meg kell próbálnunk békében együtt élni. Mérges voltam, de aztán eszembe jutott, milyen irtózatos sorstól mentetted meg Julie-t. Ez neked köszönhető. És most mesélj, mit tervezel!

Beszámoltam neki arról, hogy másnap Colombóba repülök, hogy találkozzam Julie-val meg a kislányunkkal. Mutattam neki egy képet Peláról. Aztán Londonról, a válásról és arról, hogy megesküszünk.

Amit nem tartottam ekkor szükségesnek megemlíteni

Szungnak, az az volt, hogy a válási procedúra alatt, ami elhúzódhat egy darabig az angol bíróságokon, Julie és én a Kadétházban fogunk élni. Ezt egy mukkal sem említettem. De P. P., kínai lévén, kimondta helyettem is. Szelíden, de határozottan. És Paul támogatta.

– Megbocsátom neked a múltat – még mindig tökéletes angolsággal beszélt –, de hogy mi történik háborúban, az egy dolog. Most béke van, és nem bocsátom meg neked a jövőt, ha letérsz a helyes útról.

– De hát *összeházasodunk*, ezt el kell hinnie!

– El is hiszem. De az esküvő előtt nem hagyhatom, hogy a Szung család leánygyermeke nyíltan együtt éljen egy nős emberrel! Ezt meg kell értened! És azt is kétlem, hogy az apád helyeselné.

– De hát ott van Pela! Ő nem számít? És ha Julie beleegyezik? Mert biztosra veszem, hogy bele fog.

– Nem fog. – Ez alkalommal Paul nyilatkozott.

– Alaposan gondold át, mit csinálsz – tanácsolta P. P. –, s belátod, hogy igazam van! Talán meg lehet kerülni a problémát. De az nem fér bele, hogy ugyanabban a városban, ugyanabban a házban éljetek. Addig nem, amíg el nem jött az ideje!

Miután az apja távozott, Paul rámutatott, hogy a helyzetünk valójában presztízskérdés, s jóllehet vonakodva, de megértettem a szempontjait. Julie egy híres család sarja. Ha nős férfival él együtt – bármi legyen is az enyhítő körülmény –, kitartott lesz belőle. Se több, se kevesebb.

– Márpedig ez jókora zuhanást eredményezne a társadalmi rangjában. – Paul egy pillanatra megcsillogtatta régi szellemes önmagát. – Julie egy Szung, te is tudod. Sosem nyelné le ezt a békát. Amerikában vagy Angliában elmegy, de itt… – Nem fejezte be a mondatot.

Értelmetlennek találtam azzal érvelni, hogy már bekövetkezett

a baj, hogy viszonyunk volt, és ebből a viszonyból törvénytelen gyermekünk született.

– A kínaiak ezt másként látják – tájékoztatott Paul. – Az együttélésen van a hangsúly. A szerelmi viszony meg a gyerek, ezt mind-mind tisztára mossa az önfeláldozása, idézőjelben!, és a családja iránti odaadása. De kitartott nem válhat belőle! És ő sem menne ebbe bele soha. Ezt előre megígérhetem, Johnnie!

– Majd meglátjuk – feleltem. – Holnap találkozom vele. Én csak azt tudom, hogy már baromira rég nem láttuk egymást. Nem vagyok hajlandó ezt még egyszer elviselni!

Már távozóban voltam, amikor Kai-sek, kettesével szedve a fokokat, lerobogott a lépcsőn. Most először futottunk össze, mióta elindultam az Ara támaszpontról Yeop falujába, s bár sosem fogom elfeledni neki azt a rengeteg szenvedést, melyet vérszomjas támadásával a sok-sok hűséges barátnak okozott a távollétemben, ez nem a megfelelő alkalom volt arra, hogy előrángassam a témát. Tőlem telhetően civilizáltan köszöntem neki: – Helló.

– Jó napot, őrnagy! – Fenyegetően nézett ki, mint mindig, csupa csont és bőr volt, s gyűrött arcáról sütött az elfojtott gyűlölet. Az „őrnagyot” ironikusnak szánta, mert hozzátette: – Már csak pár nap egyenruhában, aztán ismét civilre vált.

– Maga is.

– Nem olyan biztos. A maga küzdelme talán véget ért. De most, hogy a kínaiak Loi Tek vezetésével megszabadultak a japánoktól, nekiláthatunk kirugdosni a briteket, hogy a lábuk se érje a földet. Az én küzdelmem még nem ért véget.

– Ugyan már, Kai-sek! – Ezen muszáj volt nevetnem. – Honnan veszi ezt a rakás sületlenséget! Csak nem hiszi, hogy a britek hagyják, hogy egy csapat gyülevész kínai komcsi kiebrudalja őket?

– A japánoknak hagyták.

– Az más volt. Jobban tenné, ha megállapodna, és élvezné az életet.

– Köszönöm, de inkább nem. A mi bajtársiasságunk napjai lejártak – jegyezte meg élesen. – Ha nem tudjuk kihajtani a briteket, megöljük őket. Különösen egy bizonyosat.

– Úgy érti, engem?

– Mérhetetlen örömet szerezne. – Csaknem vicsorgott a lehetőségbe belegondolva. – Mint azt a háború előtt ígértem, végzek azzal az emberrel, aki meggyalázta a Szung nevet. És végezni is fogok.

– Ahhoz előbb el kell kapnia – vigyorogtam.

– Elkapom, erre mérget vehet!

Nem nagyon maradt időm, hogy találkozzam más barátokkal, de a Krikettklubban, ahova beugrottam a régi idők emlékére (csak hogy kiderüljön, egy korty ital sem kapható), belebotlottam Bill Jacksonba.

– Találkoztam Timmel a Changi előtt – ecseteltem neki. – A bátyámmal. Rossz bőrben volt.

– Hallottam róla. – Hezitált. – A hadifoglyokat elkülönítve tartották a civil internáltaktól, de néhányan időről időre összejöttünk. Láttam a bátyádat távolról úgy hat hónappal ezelőtt. Akkor még elég jól nézett ki.

– A beriberi kemény egy nyavalya.

Furcsállva rám meredt, aztán lassan bólintott.

– Az.

Hangjában kétkedés csengett, pedig Jackson volt a legszókimondóbb fazon egész Szingapúrban.

– Közölni akarsz velem valamit? – kérdeztem.

– Semmi közöm hozzá. Hacsak nem jobb tőlem hallani, mint, nos, mint később a pletykákból értesülni.

– Folytasd!

– Pocsék sora volt, de csak a vége felé. Szűkös fejadag, ütlegek, a szokásos történet. Magánzárka.

– Miért pécézték ki?

Jackson vállat vont.

– Az egész tábor tudja. Úgy ötvenen voltak. Rajtakapták a bátyádat, pechje volt…

Hát persze, értettem én, mit akar közölni.

– Egy másik fickóval?

Jackson bólogatott.

– Attól tartok. Olyan körülmények között, hát, amit nem lehetett letagadni.

Szerencsétlen Tim. A múlt gyorsan utolérte.

40

Julie Kandy városában, Mountbatten főhadiszállásán, a hegyekben megbúvó kórház közelében lakott, de a látogatásom tíz napjára valaki kölcsönadott neki egy kis bungalót a Lavinia-hegy mögött, Colombótól néhány kilométernyire. Olyan volt, mintha egy képeslapba csöppentem volna. A falakat befutotta a murvafürt, és a tenyérnyi kertben mindenfelé élénkkék hajnalka nyílt, mielőtt a nap perzselő sugarai be nem zárták a szirmokat aznapra. Senki – még egy milliomos sem, még Julie kedvenc költője sem – találhatott volna idillikusabb búvóhelyet két, évek múltán összetalálkozó szerelmesnek.

Ugyanakkor nem éreztem szükségét, hogy a csoda, hogy Julie-val találkozhatom, hogy a karjaiban heverhetek, hogy megérinthetem és megcsókolhatom, és a szeretkezést megelőző várakozás ekszтázisa ilyen költői képpel legyen felcicomázva. Attól a perctől kezdve, hogy leereszkedtem az ingatag repülőtéri lépcsőn, és felfedeztem, hogy integet nekem, láttam rajta – abból, ahogyan önfeledten kalimpál ahelyett, hogy illedelmesen várakozna –, hogy mit sem változott.

Hányszor, de hányszor képzeltem el gondolatban a találkozás pillanatát, vártam, ízlelgettem, a legapróbb részletig megéltem azon töprengve, szemérmességet hozhatnak-e a külön töltött évek. Megváltoztathatja-e az anyaság vagy az, hogy érettebb lett, úgy, hogy többé ne kacagjon felhőtlenül, vagy ne mosolyodjon el boldogan, mikor ezek már önmagukban felkeltették bennem a vágyat? Az első intése, az a lázas mozdulat, mintha azt kiabálná a kezeivel: „Itt vagyok! Engem nem hagyhatsz ki!”, ez az intés a

szavaknál is ékesebben hirdette, hogy Julie még mindig a régi.

Néha a dzsungelben a hideg veríték is kivert, mikor felriadtam a rémálomból, hogy elhagyott – és mindig Kai-sekért. De most, erre az egyetlen mozdulatra minden félelmem szertefoszlott. Nem hazudtak a gyengéd szerelmes levelek, melyek minden lélegzetvétellel erőt adtak, ám amelyekre sohasem válaszolhattam.

Egyfelől olyan volt, mintha sosem váltunk volna el. Julie ugyanúgy nézett ki – nem fogott rajta a kor, nem ráncosodott meg –, „pedig már harmincéves öreg hölgy vagyok" – nevetett. Ugyanaz a táncoló szem, dús száj, világos, gyönyörű bőr, vállára omló, hosszú, éjfekete haj. Féltékenység nyilallt belém, valahányszor arra gondoltam, hogy az évek során a barátoknak megadatott, hogy elgyönyörködjenek Julie szépségében. Mi módon állhatták meg, hogy ne nyúljanak hozzá? És ő mi módon tarthatta őket távol azokkal a dús, adakozó ajkakkal?

A pillanat elszállt. Az aszfalton átvágva, visszaintegettem. Alig bírtam az egyenruhába bújt őrnagy józanságához méltón kordában tartani a vágyat, hogy odaszaladjak hozzá. Puszta formalitásból áthaladtam a vámon, és már a karjaiban is találtam magamat, öleltem és csókoltam, megfeledkezve a körülöttem állókról, de még MacMillanről is, aki a közelben várt. Aztán most először megláttam Pelát. A szeme pont olyan volt, mint Julie-é: sötét tó, bár még nem táncolt. Kényszerű udvariasságában komoran figyelt.

Furcsamód más érzések kavarogtak bennem, mint vártam. Én voltam az, aki megváltozott, nem annyira Julie, bár eleinte képtelen voltam meghatározni a változás mibenlétét. Ugyanúgy feszített a vágy, sőt még jobban. De azzal várhattam, annak a boldog tudatnak a birtokában, hogy megéri várni. Közben pedig egészen normálisan viselkedtem. Akkor még nem jöttem rá, *miféle* csoda eredményezte bennem az átalakulást. Mert többé már nem két, titkos viszonyt

folytató szerelmes találkozott újra, hanem egy boldog házasságban élő pár. Legalábbis nekem így tűnt.

Pela magas, egyenes hátú, szingaléz amah-ja olyan eleganciával követett minket, mint akinek meg sem kottyan, hogy rakományt egyensúlyozzon a fején. Most megfogta Pela kezét, miközben én bemutattam MacMillant, s Julie közölte vele:

– Üzenetem van az ön számára, törzsőrmester, Chalfont ezredestől, aki oly sokat mesélt már önről. Magáért küldetett, hogy Kandybe vigyék. – Nekem pedig hozzátette: – Robin szólt, hogy természetesen neked is jelentést kell tenned, de várhatsz vele holnaputánig.

Annyi megbeszélnivalónk akadt, annyi feleleventésre váró év és annyi szeretkezés. Azon az első estén korán megvacsoráztunk, s mihelyt a csöppség – némi gyanakvással abban a hatalmas, fekete szemében – jó éjszakát kívánt, és ágyba dugták, mi is lefeküdtünk.

Mivel olyan sokáig más utakon jártunk, mióta utoljára találkoztunk, és mindkettőnknek nehezére esett elképzelni akár csak körvonalakban is, hogyan élt a másik, a találkozásunk éppolyan volt, mint amikor Tasek Layangban újra egymásra találtunk – amikor kiautóztunk a Changi mellé, és egymás karjaiba zuhantunk aznap este, amikor Szingapúrban kitört a háború.

Nem, mégsem volt ugyanolyan. Akkor a kezdetektől fogva küzdöttünk; küzdöttünk azért, hogy örömet szerezzünk egymásnak. Most csendesebben zajlott minden. Gondolom, azért, mert most apa és anya lettünk, s a gyermekünk a szomszéd szobában aludt. Mint Julie mosolyogva megjegyezte, „öregecske házaspár” voltunk, s valóban ez volt az igazság, ha a tény nem is. Mindezen körülményekből adódóan, először csak gyengéden hevertünk egymás karjaiban. Aztán a szelíd pillanatok már-már kegyetlen összeforrásba foszlottak, s én erőmet megfeszítve lihegtem, hogy

egyenlő élvezetben legyen részünk, és visszafogjam magam, amíg Julie is nem áll készen. Aztán mellé heveredtem, a fejem a nyakgödrébe fészkeltem, a melle lett a párnám, miközben ő bejárta a kezével a testem, mintha újra felfedezné, hogy megbizonyosodjon: ugyanaz az ember vagyok.

– Úgy megsoványodtál – suttogta –, és olyan kemény lett a tested. Nem – kacagott lágyan, mint feleség a férje előtt –, nem az alant lakozó barátunkról beszélek. Hanem az izmaidról. Minden kerekdedség eltűnt rólad. Miközben az én hasam Pela születésétől petyhüdtté vált.

Persze, ez nem volt igaz. Elnéztem, ahogy elnyúlik ott meztelenül, és sápadt aranyszínű testétől máris újból ágaskodni kezdett bennem a vágy. El is felejtettem, milyen gyönyörű. Az évek során főként a nekem küldött fényképei irányították a képzeletemet. Azok is meseszépek voltak, ám hiányzott belőlük a mélység, Julie kifejezőerejének változásai. Elfeledkeztem a szemében bujkáló kisördögről, ajkainak melegségéről. Megsimogattam bársonyos pocakját, ujjaimmal beletúrtam titkos fekete pamacsába, finoman megcirógattam, aztán lejjebb araszoltam bepárásodott combjaihoz, majd szinte felnyögve, ráhemperedtem, és egy állat könnyedségével, melynek nincs szüksége segítségre, hogy párzáskor bevezesse magát, belé csusszantam, mielőtt észbe kaphattam volna.

Másnap reggel, amikor felébredt a kicsi, és hallottam, hogy az amah az összekötő ajtó mögött, a kis szobában motoz, még félálomban voltam, amikor Julie felkelt, és áthozta Pelát.

Visszabújt mellém az ágyba, s a lábával halványan az enyémhez törleszkedve, meglovagoltatta a komoly tekintetű kislányt a bennünket takaró vékony pléden. Miközben a csöppség nyilvánvalóan az újdonságnak szóló érdeklődéssel figyelt, mert még

sosem látott ehhez foghatót a mamija ágyában, Julie halkan elmagyarázta:

– Pela most érti meg, milyen fontos vagy. Hogy te vagy az apja, egy ágyban a mamájával, mintha ez lenne a világ legtermészetesebb dolga.

Imádnivaló volt. Mihelyt elszállt a félénksége, mihelyt rájött, hogy nem vagyok egy szörnyeteg, aki azért jött, hogy tönkretegye az anyjával megélt boldog kapcsolatot, Pela ugyanolyan áradó melegséggel válaszolt, mint Julie.

– Megátalkodott kis fruska lesz belőle, ha felnő – jegyeztem meg, s hirtelen, minden ok nélkül eszembe jutott a nap, amikor kihallgattam Jack nagyapát, aki ugyanezt nyilatkozta Julie-ról. – Pont, mint a mamája.

– Nem vagyok megátalkodott – tiltakozott Julie szinte szomorkásan. – Én a természetemből fakadóan monogám lány vagyok. Mindig is az voltam. De *te!* Lehet, hogy rád üt. *Te* vagy a megátalkodott. – Aztán, miközben a kislány a rozsdamentes acél kincstári karórámmal játszadozott, nekem szegezte a kérdést: – Hűséges voltál hozzám? Mondtam, hogy nem várom el, hogy az légy, de mégis…

– Szerelmem, az voltam. Nem csak „ahogy tudtam”. Nem ez állt az egyik versben, amit küldtél? Hanem maradéktalanul. Szeretlek, Julie, annyira, hogy nem is tudom kifejezni. Te vagy a mindenem. Te és most már Pela kisasszony is.

Napközben bementünk Colombóba, elandalogtunk a tengerpart mentén futó varázslatos zöld sávon, mely a Galle Face Szállodába vezet. Ott leültünk egy italra, s közben hallgattuk a szalonzenekart és a háttérben társalgó vezérkari tiszteket. Már meséltem Julie-nak a Tanamera bombázásáról, Paulról és arról, hogyan erőszakolták meg náluk az amah-kat. A második skót whisky után (a főpincér, egy

komor szingaléz, aki a státusát jelzendő, taréjt viselt, még sosem hallott a sztengáról) nagy vonalakban vázoltam neki, hogy reményeim szerint hogyan alakul a jövőnk. Két hét London után, mely idő alatt elrendezem a válási procedúrát, egyenesen Szingapúrba repülök, hogy beindítsam a céget. Biztosra vettem, hogy Irene nem fog akadályt gördíteni az utamba, s hogy a lelke mélyén soha többé nem akar visszatérni Szingapúrba.

– Aztán – jelentettem ki reménykedve – szerintem be kéne költöznünk a Kadétházba. Elég tágas, nagyon kellemes, és a Tanamera újjáépítésének majd később nekilátunk.

Láttam rajta, hogy töri a buksiját. Úgy éreztem, még hozzá kell tennem:

– El kell mondanom, drágám, hogy bár az apád megbocsátott nekünk, cseppet sem barátkozott meg a gondolattal, hogy velem élj, míg ki nem mondják a válást. Én személy szerint úgy vélem, ez csacsiság. Most, hogy van egy gyermekünk, a kapcsolatunk többé már nem viszony vagy vicc kategória, hanem állandó.

Hűvös este volt, és kisétáltunk a Galle Face pazar medencéje mellett elterülő kertbe. Lerítt róla, hogy aggódik.

– Bárcsak azt mondhatnám, hogy téved az apám – bökte ki végül. – De igaza van, drága Johnnie.

– De nem élhetünk külön! Mi a francot érdekel az engem, mit hordanak össze az emberek, mármint ha attól tartasz!

– Egy dolog itt Ceylonon együtt élni, ahol senki sem ismer minket. Ezen a mesés vidéken elbújhatunk mások elől. De Szingapúrban, kedvesem, ahol te vagy a tuan! Ha engem nem számítunk is, miként vélekednének rólad?

– Ők?

– Igen. A nagy „ők”! Azok a feleségek, akik ha Angliában maradtak volna, most hivatalnokfeleségek lennének, akiknek a férje

minden este a vonaton zötyög. *Te* is tudod, drágám! Amint beteszik a lábukat Szingapúrba, és az urukra címkét aggasztanak, belőlük lesz a legnagyobb sznob a világon…

– De szívem – nem bírtam megállni nevetés nélkül, olyan komolysággal győzködött –, én senkit sem ismerek közülük. Ezek az emberek nem léteznek.

– De igen! Ott vannak mindenhol!

– De te elkápráztatnád őket, Julie! Ha tényleg léteznek, már a megjelenésedtől el fognak ájulni.

– Nagyon édes vagy. Még mindig roppant romantikus. A gáláns őrnagy a katonai tiszti kitüntetésével! Fantasztikus kép, tudom. – Megfogta a kezemet, és így folytatta: – De nem kopik-e meg a varázs a britek szemében, ha kiderül, hogy a gáláns őrnagy kínai barátnőt tart, és eurázsiai gyereke van? De igen, drágám, de igen! Ezt suttognák rólunk, és a mi… – Hagyta, hogy a mondat vége a trópusi levegőben lebegjen.

Rámutattam, hogy változnak a dolgok. Az amerikaiak a Csendes-óceánon újfajta szabad, kötetlen légkört teremtettek.

– Változni *fog* – bólogatott. – De a háborúnak vége, s most ismét beindul a mókuskerék. Meg kell mutatnod a világnak, milyen sikeres vagy, csakhogy most civilként. Ne kösd meg a kezed még jobban! Így is keményen meg kell majd küzdeni a briteknek, hogy a mi szegény kis szigetünk visszakerüljön a térképre. Különösen ha még mindig kitolva akarják tartani a birodalom határait.

– De nem élhetünk külön országban! Az abszurdum.

– Sokat rágódtam ezen. Ha egyetértesz, Pela és én elélhetnénk az Arán.

Csodálatos ötlet volt. Mivel nem tudhattuk, meddig tart a válás – elvégre a válóper még el sem kezdődött –, kompromisszumot kellett kötnünk. Ha Nasi beleegyezik, Julie és Pela összeköltözik

velük, amint újra megnyitottuk az Arát, és akkor minden hétvégén hazajárhatnék hozzájuk Szingapúrból.

– Te egy lángész vagy. – Lehajoltam és megcsókoltam.

Mivel önként jelentkeztem, mivel a 136-os alakulat ment a saját feje után, s mivel Amerika lármásan követelte a gumit és az ónt, Chalfont elintézte nekem, hogy azonnal leszereljenek.

– Londonba kell utaznod az elbocsátási okmányokért – mutatott rá –, viszont így rögtön átveheted a leszereléssel járó civil ruhát is. Ingyen és díjmentesen, grátisz a hálás kormányunktól. Hallomásból tudom, hogy csak bokában passzolnak, de ne legyen az ember telhetetlen! Végül is – nézett rám ravaszkásan –, vigyáztunk a szerelmedre.

– Nem fogom elfelejtem, Robin. Tulajdonképpen nem pénzre volt szüksége, a családja dúsgazdag. Csak a tudat, hogy amíg én a dzsungelben hadakozom, addig legyenek barátai, akikre számíthat. Tudod, hogy megszülje a babát, és legyen munkája, ami eltereli a gondolatait. Ha lehet, más férfiakról is.

– Kétlem, hogy valaha is aggódnod kellett volna más férfiak miatt.

– Remélem. Rohadt beképzeltnek tűnhetek. Na mesélj, mit tervezel?

A hűs hegyek közé beékelődött, álomszép Kandyben, a Tiszti Klub verandáján ebédeltünk. A környező dombokon sötéten fénylő, zöld tealigetek hullámoztak; az utakon minden kanyarban cserjék csavarodtak, mintha a legutolsó négyzetcentiméter termőföldről is betakarítanák a becses termést. Megfogadtuk, hogy a barátságunk, mely oly furcsán indult az Adelphiben, örökre megmarad. Aztán elújságolta, hogy visszatér Londonba a Különleges Ügyosztályra.

Eltűnődtem – s merem állítani, hogy hasonló gondolatok

járhattak Chalfont fejében is –, vajon kitart-e a barátságunk, ha meghívom telefonon ebédre, vagy ha beugrom hozzá Londonban. A háborús barátságok gyakran törékenyek, nemcsak azért, mert félsz érzelmileg kötődni valakihez, aki másnap meghalhat, hanem azért is, mert amikor a barátságok túlnyúlnak a háborún, a körülmények annyira megváltoznak, hogy nem mindig lehetséges könnyedén igazodni hozzájuk. Egy dolog együtt kivárni a végét a harcoknak a dzsungelben, és megint más dolog hirtelen ráébredni, hogy sosem láttam még Chalfontot polgári hacukában. És ő is csak fehér vászonnadrágban vagy khakiben látott engem. Vajon hogyan viselkednénk, ha mindketten diszkrét öltönybe bújva összefutnánk a Piccadillyn egy hideg, ködös londoni estén?

– Ne felejtsd el, amikor Londonba indulsz – mindig roppant pragmatikus volt –, hogy VIP-bánásmódot intéztem neked, vagyis rengeteg csomagot vihetsz. Málházd hát fel magad abrakkal a feleségednek meg a családodnak! Nyers húst nem vihetsz be, de vedd rá Julie-t, hogy főzze elő neked! Odaát éheznek. És ruhát! A ruhát még mindig jegyre adják. Vigyél magaddal néhány vég öltönyanyagot és selymet a hölgyeknek. Elvégre – jegyezte meg kaján mosollyal – bár a brit tisztek nem kaszálnak milliókat, neked háromévnyi fizetéssel lógnak.

Épp felhörpintettük a második kávénkat, amikor egy tiszti szolga bocsánatkérőn elköhintette magát.

– Ezredes úr, sürgöny érkezett Dexter őrnagynak.

Elvettem és feltéptem.

– Remélem, nem rossz hír.

– Személyesen nem. Az apámtól jött.

Megadtam Jack papának a 136-os alakulat parancsnokságának a címét arra az esetre, ha valami történne. Személyesen nem érintett, ami a sürgönyben állt, mégis elég rossz hír volt.

Szerencsétlen Ball, aki azóta nem jelent meg az irodában, hogy visszatértem Szingapúrba! Kiderült, hogy meghalt. Az özvegye, akit még a japán támadás előtt evakuáltak, egy szót sem hallott felőle, mióta a Changiba internálták. Majdnem pont akkor, amikor Szingapúrba értem, sürgönyt kapott, melyben tájékoztatták, hogy a férje két éve elhunyt a börtönben. Senki sem értesíthette a hozzátartozókat a felszabadítás előtt.

Eltűnődtem ugyan, mi történhetett Ball-lal, de olyan sokan meghaltak, és olyan sokan szenvedtek, hogy a halál híre már alig hatott ránk, hacsak nem közeli rokonról volt szó. Mindazonáltal a rossz hírek arra késztették az embert, hogy előre gondolkodjon, és felmérje az illető halálának a következményeit. Más szóval most, hogy a Dexter Társaságra rideg jövő várt az újjászervezés előtt, hogyan helyettesítsük Ballt?

Jack papa talán beugrik, de ahhoz már túlságosan eljárt felette az idő, hogy nap mint nap lósson-fusson. Engem túlságosan leköt majd a munka. Rawlings feltehetőleg Angliában marad, hogy a londoni irodát vezesse.

Egyértelműen rövidre kell majd fognom a londoni utat, de ez inkább megkönnyebbülést jelent. És mivel Amerika már hangosan követelte a gumit és az ónt, biztosra vettem, hogy Chalfont el tudja intézni nekem a London-Szingapúr repülőutat.

– Leginkább az a gond, hol találjak a helyére valakit. – Mikor visszaértem, megmutattam Julie-nak a sürgönyt. – A szakmai rész bakfitty, bárki belerázódik néhány hét alatt. A baj inkább az, honnan kerítsek valakit, akiben meg lehet bízni, és akire lehet támaszkodni. Aki nem fogja megkozmetikázni és meghamisítani a könyvelést. Szegény Ball!

– Mint a jövőbeni Mrs. Dexter – Julie imádta ízlelgetni ezt a két szót –, valószínűleg nem kellene elkezdenem a mindenbe

belekotyogó feleséget játszani. De úgy vélem, itt van a megfelelő jelölt Ceylon szigetén. Az a kedves ember: MacMillan törzsőrmester!

Elvigyorodtam. Valóban ő volt az én emberem – független, s akármennyire is dédelgeti az álmát, hogy visszatér hőn szeretett Skóciájába, biztosan elég gyakorlatias ahhoz, hogy felismerje: a belátható jövő kimondhatatlanul sivárnak ígérkezik Nagy-Britanniában.

Hagyta magát rábeszélni. Telefonáltam Chalfontnak, hogy küldje le MacMillant Colombóba, s ott elmagyaráztam neki, mi történt. Voltak ugyan fenntartásai a saját képesítését illetően, de megnyugtattam, hogy amiatt kár aggódni. Természetesen elmehet először néhány hónapra Skóciába, de azt hiszem, végül azért döntött az állás mellett (eltekintve a fizetéstől, ami egyértelműen jókedvre derítette), mert a Colombóba eljutó napilapok riasztó képet festettek a nagy-britanniai állapotokról.

Nem a bombázások okozta károk zaklattak fel minket, hanem a nélkülözés, ami a politikusok figyelmeztetése szerint akár évekig elhúzódhat a csődbe ment országban.

– Nem mondhatom, hogy csöppet sem vagyok berezelve – ismerte el. – De meg kő néznem.

Vitathatatlan volt, hogy gyorsan elnyeri a helyettesi címet – aki csak nekem felel –, néhány zöldfülűvel, akiket Jack papa választhat ki, hogy rájuk sózza a kulimunkát.

– Áll az alku, uram!

– Nincs több, uram, Mac, soha többé! A hadseregnek vége, eltemettük. Tuan lesz, mikor visszatér. És ha nem csalódom a Dexterekben meg a becenevekhez fűződő szenvedélyükben, akkor belőlem hamarosan John papa lesz.

MacMillan csapatszállító hajón indult Nagy-Rritanniába, míg

nekem egy Liberatoron utaltak ki egy helyet. Ez alkalommal szinte könnyű szívvel köszöntem el Julie-tól, mert a bungalóban eltöltött újabb hat boldog nap és éjszaka után tudtam, hogy olyan küldetésre indulok, amely végül örökre összeköt majd minket.

A múltban a búcsú mindig bánatosra sikeredett, a bánatot azonban most felváltotta az öröm – az öröm, hogy élünk, hogy nincs több öldöklés, hogy van idő derűre és hálára. Julie gyengéd volt és szeretetteljes, és még Pela is azt sikongatta, hogy „Nekem is!", amikor látta, hogy az anyja megcsókol. És minden egyes felém tett tottyanással ragaszkodott egy puszihoz.

Igaz, akadtak még komoly, megoldásra váró problémák. Julie kénytelen megvárni, míg visszaérek Szingapúrba, csak azután deríthetem ki, mi a helyzet az Arán. Nem tudhattam biztosan, hogy Tonyt milyen hamar szerelik le. Natasának azonban sikerült sürgönyöznöm New Yorkba, és válaszolt is rá. Úgy tervezte, hogy amint lehet, hazajön az Arára. Azt nem kérdeztem még meg tőle, ellakhat-e vele Julie, de a nyakamat tettem volna rá, hogy örülni fog a társaságnak.

Azokon a tökéletes nappalokon és éjszakákon gyakran csak feküdtem az ágyban, s miközben Julie, álmában csendesen mosolyogva, mellettem szendergett, próbáltam kielemezni a boldogságomat, ezt a nehezen megragadható, törékeny érzést. Miközben a boldogságom maradéktalanul abból fakadt, hogy visszarepülhettem annak a karjaiba, akit szerettem, a szeretkezés tényleges aktusához alig volt köze. Nem, azért ez így nem egészen állja meg a helyét, mert az volt szerelmünk végső kifejezése, de nem minden.

Az jutott eszembe, hogy amikor fiatal vagy – milyen rég éreztem magam fiatalnak! –, a szeretkezés, a szenvedély és a fájdalom, a

tomboló öröm több mint sürgető testi szükséglet. Éretlen tiniként mindkettőnknek ez volt az egyetlen módja, hogy kifejezzük az egymás iránt érzett szerelmünket. Most azonban már nem volt mit bebizonyítani. Az idő és a távolság, a szerelem e két leggonoszabb ellensége mindent bebizonyított nekünk. A szeretkezés immár csodálatos ráadás maradt.

Talán ez az oka, hogy az a néhány, Colombóban eltöltött nap olyan érzéssel lepett meg, amit sosem ismertem előtte: azzal az érzéssel, hogy *szükség* van rám. A régi szenvedély még ott izzott a felszín alatt kitörésre készen, valahányszor megérintettem Julie-t, de volt ott még mellette valami más is. Sosem tagadtam, hogy fiatalkoromban átnéztek rajtam az emberek, a szüleim, a barátnőim, a feleségem. Bizonyos értelemben Irene sosem bánt velem rosszul, de – és erre csak most jöttem rá, ez után a varázslatos colombói nászút után – Irene-nek nincsen rám *szüksége*, s mióta az esküvői harangok megmentették a Bradshaw-k becsületét, *soha* nem is volt. Kedvelt engem, és ennyi.

De még a Tanamerában is, noha szerettek, sohasem volt rám *szükség*. A szüleim szerettek, fájdalmasan érintette volna őket, ha meghalok. És én is szerettem őket, de *szükségük* nem volt rám. Az a kényelmetlen gyanúm támadt, hogy én vagyok a hibás. Nekem sem volt soha úgy szükségem *rájuk* – sem Irene-re – mint Julie-ra, és az egyik szükség szülte a másikat. Talán ez volt az oka annak, hogy életemben először azt tapasztaltam: két ember úgy tekint rám, mintha én lennék az egyetlen ezen a világon, aki garantálhatja nekik a boldogságot.

41

A Liberator magasan zúgott Európa szántóföldjei fölött, hogy a füstszínű égboltot átszelve araszoljon Anglia felé. A spártai gép puritán ülései zsúfolásig teltek egyenes derékkal ülő, minden méretű, nemű, rendű és rangú katonával. Szinte kivétel nélkül közös volt bennük, hogy szürke,ráncos arcukba belevéződött a végtelen kimerültség. Fejük a mellkasukra bukott, a szájuk tátva a horkolástól. Nagyon kényelmetlen utazás volt, én mégsem éreztem annak. Szememben a gép szelek szárnyán repítő varázsszőnyeg volt.

Ahogy közeledtünk Northolt felé, sokadszorra tűnődtem el azon, vajon milyen fogadtatásban lesz részem. Reméltem, hogy legalább az egyenruhám láttán rájönnek, hogy felnőttem; hogy nem vagyok már gyerek, akinek dirigálni lehet. A szülők néha nehezen veszik észre a múló éveket, melyek a fiatal számára oly kínkeservesen telnek. Nekem pedig másokénál is kínkeservesebben teltek. Nem arra gondolok, hogy megbetegedtem a dzsungelben, és kis híján otthagytam a fogamat. Az ilyesmi hamar feledésbe merül. A kegyetlenséget a saját bőrünkön megtapasztalni – és kegyetlenséget másokra mérni –, ez az a fajta kórság, melynek hosszan tartó hatásával számolni kell.

Amikor találkozom Jack papával, mamával, Irene-nel és a gyerkőcökkel, már korántsem az leszek, aki istenhozzádot mondott nekik a *Pacific Rover*en. Mint többen megállapították, a „felismerhetetlenségig" megváltoztam, noha ugyanúgy nézek ki, gondoltam savanyúan.

De tudni fog-e a család erről a belső átalakulásról? Rájönnek-e valaha, mi idézte elő bennem ezt a változást? Nem a rám leselkedő

veszedelmekre gondolok. Azok nem voltak se jobbak, se rosszabbak, mint az a milliónyi veszedelem, ami ezt az őrült világot fenyegette, csak *mások*. Mindig úgy képzeltem, a háború vagy támadás, vagy védekezés, ahol a gyorsaságé a főszerep. Ahol emberek tömegei vagy cselekszenek, vagy meghalnak. Vagy ha nem ez, akkor nagy távolságokat átívelő csata, mint amilyen egy város személytelen bombázása vagy egy nyolc kilométerre úszó hajó megtorpedózása.

Az én háborúm azonban más volt, hidegvérűbb, egyfajta gyilkolás parancsra. Senki sem élhet több éven át a dzsungelben úgy, hogy vadként cserkészi be az áldozatát, torkokat metsz el, és házi készítésű bombákat gyárt, s közben a történtek nincsenek hatással rá. Mindegy, hogy a felszínen elfogadott módon viselkedik.

És mi a helyzet a családdal? Ők vajon megváltoztak? Nem jártak-e el apám felett túlságosan az évek ahhoz, hogy visszatérjen Szingapúrba, és újraindítsa a családi vállalkozást? Vagy a hosszú londoni tartózkodás rá is hatással volt? Készpénznek veszi az esőt, a ködöt és a város nyirkosságát? Vajon túl erősnek bizonyul neki Szingapúr vonzereje? És mindenekelőtt megérti-e, hogy engem mi vonz? Az erőt, ami Julie-hoz köt? Csak látott a háborúban színes bőrű katonákat fehérekkel cimborálni! Vagy semmit sem változott? Ahogy a repülő átvánszorgott az ólmos égen, hirtelen belém hasított a felismerés, hogy talán nem is. Lehet, hogy csak én változtam, ő és mama nem. Persze, nem oszt, nem szoroz, de tényleg, csak kellemesebb lenne úgy hazatérni, hogy nem tör ki a veszekedés.

A gyerekek mások lesznek. Képtelen voltam őket elképzelni, még halványan is. Ben már hétéves, valószínűleg suliba jár. Nem fog megismerni. Ami Catherine-t illeti – akit még képen sem láttam –, mostanra már elmúlt hároméves!

Lehangoló őszi ködszitálásban landoltam. Egy taxi sem vesztegelt a környéken. Katonai busz szállított minket Northoltból a

Királyi Kórházzal szemközt eső, Chelsea hídi barakkokig. Chalfont azt tanácsolta, viseljek egyenruhát, az ő szavaival élve, „egészen addig a pillanatig, amíg szabadon nem bocsátanak”. Egy colombói szabó sebtében varrt nekem néhány téli darabot a mára általánossá vált tábori öltözetből. Tényleg segített.

Jack papa és mama a győzelem napja után átköltözött a Hyde Park Hotelből az incifinci Sloane Terrace nevű utcácska egyik háztömbjébe, egy falatnyi lakásba. A ház a Sloane utca alsó, Sloane térhez közeli végén helyezkedett el, és a környék főként a nagyon tevékeny keresztény szcientista egyházról volt ismeretes. Nem esett messze a Chelsea hídtól, mégis képtelen lettem volna gyalogszerrel megtenni ezt a távolságot annál az egyszerű oknál fogva, hogy az oldalzsákomat lehúzta a sok élelmiszer. Nemcsak a két ötkilós marhapecsenye dagadt benne – egy mamának, egy Irene-nek –, hanem a rengeteg ausztrál vaj- és húskonzerv meg a tömérdek édesség a gyerekeknek, valamint a több vég kelme. Az őrnagyi rendfokozatot jelző csillag – vagy talán a rendjelszalag? – rávett egy tizedest, hogy hazafuvarozzon, aki különösen akkor lelkesedett, amikor elárultam neki, hogy alig öt percre lakom.

Amikor hazaértem, két dologtól rendültem meg igazán. Egyrészt megrémisztettek a korral járó barázdák, melyeket a háború vésett a szüleim arcára. Jack papa körülbelül a hatvanötödik évét taposhatta, mama tíz évvel fiatalabb volt nála, de az arcukat szabdaló új árkok nem csak előrehaladott koruknak voltak felróhatok. Én férfivá értem a háború mételyében és sivárságában, csakhogy engem nem kínzott a szülői aggodalom. Az én gyermekeim Amerikában vészelték át a harcokat, Julie Colombo biztonságában bújt meg. Ám Jack papa és mama semmi hírt nem kapott a két fia felől, és ez valószínűleg nagyban hozzájárult ahhoz, hogy ilyenné

váltak: megöregedtek, és kissé bogarasak lettek, mama bizonytalanul kóválygott az aprócska lakásban.

Egy luxuskörülmények között leélt élet után most egyetlen bejárónője volt, aki minden reggel megjelent, hogy elvégezze a keményebb takarítási munkákat a három hálószobában, valamint az egyesített nappali és étkezőhelyiségben, melyet a dupla tejüveg ajtó kiemelésével nyitottak egybe egyetlen hosszú szobává. Volt még egy jókora konyha, ahol a legtöbbször étkeztünk. Főként mama főzött, már ha akadt mit főzni, mert a fejadagokat valóban nagyon szűkösre szabták. Ezért az esetek többségében elsétáltak a King's útra az egyik kedvenc kis éttermükbe, miután összekuporgatták az ételjegyeiket egy falatnyi hétvégi pecsenyére, mint egy szerény, öregecske házaspár.

Amikor a látogatásom alatt az életvitelüket ecsetelték nekem, és az első reakcióm az volt, hogy: „Hála istennek, hamarosan hazajöhettek Szingapúrba. Ott nem kell szűkölködni!", csak kifejezéstelen tekintettel meredtek rám.

A másik dolog csodálatos volt: megértés mind a szüleim, mind másnap Irene részéről. Rettegtem a vitáktól, de már rögtön az elején legalábbis felfogták, hogy számomra Julie mindig, a kezdetektől fogva több volt múló szenvedélynél. Természetesen senki sem ismerte be, hogy helytelenül viselkedett, gondosan elsiklottunk a múlt felett. De azt belátták, hogy nincs értelme többé viaskodni velem. Elkéstek a vegyes házasságból született gyermekekről, az elrettentő eurázsiaiakról szóló vészjósló figyelmeztetések. Hisz most már az apja voltam egynek.

Talán azért hajoltak meg a szüleim a helyzet előtt, mely tudom, hogy zavarba hozta őket, mert mindketten őszintén büszkék voltak rám. Az, hogy a hátuk mögött beléptem a seregbe; a titkolózás, mely miatt nem neszelhettek meg semmit kegyetlen akcióimról; vagy akár

a náluk látogatást tévő vörös hajtókás whitehallbeli tiszt, aki közölte velük, hogy „rendkívül veszélyes küldetésen” vagyok, mind-mind olyan aurát vont körém, amitől viszont *én* jöttem zavarba. Halvány sejtelmük sem volt, miként tehettem szert a kitüntetésemre; fel nem foghatták, miféle életet éltem. Amikor megkérdezték, és elmagyaráztam néhány alapvető dolgot, mama még azt is megkérdezte:

– El tudtál menni KL-be, drágám?

– De mama – kis híján felnevettem –, Kuala Lumpurt lerohanták a japánok. Ripsz-ropsz elnyiszálták volna a torkát egy fehér embernek!

Erre rögvest elfogta az aggodalom. Fel nem foghatta, hogyan jutottam az életben maradáshoz szükséges ellátmányhoz, amelyen nyilván a kedvenc cigarettámat és a vécépapíromat értette. Még Jack papa sem bírta megemészteni, hogy a dzsungelben néha bogyókon és főtt bambuszrügyeken éltünk.

– Kemény lehetett – nyilatkozta valóban együtt érzőn –, itt is sok problémánk volt. A német tengeralattjárók több ezer tonna élelmiszer-rakományt elsüllyesztettek. Merem állítani – fordult mamához megerősítésért –, ehhez képest a Hyde Park még egészen jól elboldogult, nemde?

Egy pillanatra eljátszottam a gondolattal, hogy beavatom őket – aprólékos részletességgel – abba, hogyan mentette meg Siloma az életemet, de végül sikerült leküzdenem a kísértést. Mama valószínűleg azt hitte volna, hogy perverz lett belőlem.

Telefonáltam Irene-nek, elnézést kértem tőle, amiért nem értesíthettem előre az érkezésem pontos idejéről.

– Katonai utasítás – nevettem.

– Annyira örülök, hogy itt vagy, Johnnie. És mind roppant izgatottak vagyunk a kitüntetésed miatt. Ben tudni szeretné, kaphat-

e egy másolatot róla, hogy eldicsekedhessen vele a suliban a barátainak. Holnapra szabadnapot kapott. Mind meglátogatunk a Sloane Terrace-on.

Felajánlottam nekik, hogy értük megyek, és találkozom velük, de úgy tűnt, már elintézték, hogy metrón jönnek. Közvetlen járat közlekedett Wimbledon és a Sloane tér között.

– Így spórolhatunk a benzinjeggyel – magyarázta Irene.

A hangja – bár a telefon, mint minden hangot, az övét is eltorzította – olyan lágyan és hívogatón csengett, hogy a szívem rögvest elkezdett vadul kalapálni. Nem a múlt emlékeitől, se nem a vágytól, hanem a kilátástól, hogy esetleg kibékülne. Az *pokoli* lenne!

De kár volt emiatt főni a fejemnek.

– Micsoda kár, hogy szétmentek Irene-nel – apám úgy szelte a marhasültet, mintha aranyfüstöt kapargatna –, de talán jobb is így. Mesélte, hogy sokkal jobban kedveli Angliát.

– Bele, khm, beleesett valaki másba?

– Micsoda förtelmes gondolat! – vélekedett mama. – Miközben te érte harcolsz! Hogy fordulhat meg ilyen a fejedben?

– Hát, volt már rá példa. – Ismét kísértésbe estem, hogy megtudakoljam tőle, miként sikerült elsimítania a kis házasságon kívüli liaisonját New Yorkban oly sok évvel ezelőtt, de végül nem tettem. – A férfiakhoz hasonlóan, a lányoknak is szükségük van a testi szerelemre – jelentettem ki jámboran.

– Igazán kedves tőled, hogy ilyen szép marhahúst hoztál. Fenséges íze van. – Ezzel le is zárta a testi szerelem témáját.

Vacsora után – amit a lehetetlen félhetes időpontban fogyasztottunk el, melyhez feltehetőleg a légitámadások során szoktak hozzá – ismét felvetettem, hogy költözzenek vissza Szingapúrba, amint elég szálat megmozgattam ahhoz, hogy szerezzek nekik kényelmes szálláshelyet. Finoman céloztam rá, hogy

semmi sem lehet szörnyűbb ennél a nyomorult létnél, ahol mama agyonhajszolja magát, miközben odahaza Szingapúrban tucatnyi cseléd vár rá.

– Eléggé hozzánőttünk már Londonhoz – nyilatkozta mama az apámra pillantva, mintha már megtárgyalták volna, hogy majd sürgethetem a hazatérésüket. – Rengeteg barátra tettünk szert itt. És Tim is sürgönyözött. Októberre visszaér. Találkoznunk kell vele.

– Nem úgy értettem, hogy a jövő héten, mama, de ez az egész, hogy nincs ennivaló meg személyzet! Én sem vallom, hogy az ember szedje a sátorfáját, ha nehéz idők köszöntenek be. Én is megvetném azt, aki ha elég tehetős lenne, mondjuk Kaliforniába hurcolkodna, míg a nélkülözésnek vége. Csakhogy nálatok nem ez a helyzet. Szingapúr az otthonotok. Onnan származik a pénz, amit most, ebben a pillanatban mind költünk. És az életünk hátralévő részében költeni fogunk. Azért jöttetek *ide,* papa, hogy segítsétek a háború kimenetelét. Megtettétek, ami tőletek telt. A ti szerepetek éppoly fontos volt, mint Timé vagy az enyém. De most ideje hazamenni!

– A Tanamerának vége.

– Újra felépítjük! A homlokfalak állnak, és a zsebemben a pénz, hogy nyomban elkezdjük újjáépíteni. Néhány hónap múlva készen lesz. – Meséltem neki az elrejtett dollárokról, bár abba nem avattam be őket, miként vándoroltak hozzám. – És mesés vagyon vár ránk Ázsiában, csak érte kell mennünk. Ebben biztos vagyok.

– Majd meglátjuk. – Mindketten húzták az időt. Rájöttem, hogy *tényleg* nem akarnak visszajönni a városba, amit én tiszta szívemből szeretek. Belekövesedtek a londoni létbe. Magától értetődőnek tartották a hitvány életet, mely rám úgy, ahogy volt, sokkoló újdonságként hatott. Alig vették észre, hogyan fordult velük észrevétlenül az élet. Nem okoltam senkit a mindenütt jelen lévő nyomorért. Nagy-Britannia ragyogó szerepet vállalt a háborúban.

De a szüleim is megtették, amit tudtak. És most úgy lenne rendjén, ha haza akarnának jönni… Csakhogy mostanra London lett az otthonuk. Megváltoztak, megtanulták elfogadni a háború által rájuk kényszerített sorsot. Egész Nagy-Britannia zokszó nélkül tűrte, főként ezért tudtak kitartani annyi éven át. Megtanulták ezt az életet élni. Eszembe jutott, hogyan vizsgálgatta apám egykor a cipője sarkát, hogy lássa, úgy fénylik-e, mint az orra. Most meg azt kell látnom, hogy ő maga vikszolja a lábbelijét a konyhaasztalra kiterített *Times* egy régi számán. Eszembe jutottak a reggelik, amikor az öreg Swift, majd később a Buick beállt a Tanamera elé. – Londonban nincs szükség autóra – hangoztatta. – Remek a tömegközlekedés, és ha megyünk valahova, akkor van elég pénzünk, hogy béreljünk egy kocsit.

Van elég pénzük! De hiszen dúsgazdag!

– De nem hiányzik Szingapúr? A napsütés? – kérdeztem mamától. – Egyikőtöknek sem? Mindaz, amit annyira szerettetek? Li, emlékeztek Lire? Vár rátok. És P. P. Szung is. A barátaitok visszavárnak!

– Itt vannak az unokák, Johnnie. Ben. Szüksége van egy nagyapára, ha te nem leszel itt. És Catherine. Szüksége lesz egy nagyira.

– De a Bradshaw-k kiváló nagyszülők lesznek! – Megdöbbentett az, ahogy mama a nagyi szót használta. A múltban sohasem engedélyezett volna egy ilyen szót. Emlékszem, egyszer kioktatta Natasát: „Nehogy elkezdj lenagyizni, mikor megszülöd az első gyerekedet! Így is elég idős vagyok!” Most meg szinte lubickolt a szóban. Hirtelen belém villant valami.

– Nem Julie miatt maradtok, ugye?

– Ó, dehogy! – kiáltott mama. Láttam rajta, hogy valóban így is gondolja, mert még hozzátette: – Milyen kár. És a baba! Furcsa neve

van. Pela, ugye, öööö?

– Fehér, mint a hó – nevettem. – És hidd el, mama, mire felserdül, ez a fajta faji megkülönböztetés rég feledésbe merül. Malájföld néhány éven belül függetlenné válik. Indiának és Holland Indiának gyakorlatilag függetlenséget ígértek 1947-re. Addigra vissza kéne költöznötök Ázsiába. Nagy változásoknak nézünk elébe. Békés változásoknak. A harcoknak vége. Ismét élhetünk.

– Lehet, hogy lesznek harcok – vitatkozott Jack papa. – Mi a helyzet a kommunistákkal?

– Politikai lufi! Ami azt illeti, együtt küzdöttem velük a dzsungelben. Sosem fognak fegyvert. Nincs miért küzdeni, ha Malájföldnek függetlenséget szavazunk.

– És ez a Loi Tek nevű fickó? Nem fog zűrzavart kelteni? Nem veszélyes?

– Hát nem öltenék gyászt, ha valaki eltenné láb alól – ismertem el. – De senki sem akar újabb háborút.

– Nemrég olvastam egy cikket az újságban – kötötte apám az ebet a karóhoz –, s ebben az állt, hogy a japán vonalak mögött harcoló kommunisták fegyvereket, gépfegyvereket meg ilyesmiket rejtegetnek, és azzal fenyegetőznek, hogy sztrájkhullámot indítanak, munkabeszüntetést, sőt harcolni fognak.

– Sztrájkok lehetnek, de harcok? Hiszen Csin Penget, a gerillavezért és Kai-seket, Szung úgynevezett fiát meghívták Londonba a győzelmi parádéra. Engem is, bár én nem megyek.

– Nem mész? – hitetlenkedett mama. – Hát ez kár.

– Miért nem? – értetlenkedett apám.

– Túl sok a dolgom. És hiányzik Julie meg a – folytattam vigyorogva, mely helytelenítő szemöldök-vonogatást váltott ki mamából – kínai lányom.

– Nem baj, ha korán lefekszünk? – kérdezte Jack papa. – Nem

sok szórakozásunk akadt a háborús évek alatt. És hozzászoktunk.

– Biztos vagyok benne, hogy Johnnie nagyon fáradt – jelentette ki mama. Valóban az voltam. Ittunk egy korty skót whiskyt egy féltve dédelgetett üvegből. – Skót whiskyt történetesen nem adnak jegyre – magyarázta apám. – De ha ismersz valakit, akkor hébe-hóba hozzájuthatsz egy-egy üveghez. – Szinte elszomorodtam a gondolatra, hogy a nagy hatalmú Jack papa kénytelen beérni *egyetlen* üveggel. Hisz ő és előtte az apja akkora befolyással bírtak, hogy mindent megkaptak, amit csak akartak. London azonban más volt, a háború tette mássá, ezt természetesen beláttam. De az apám úgy építette ki a cégét, hogy körültekintően a megfelelő emberekkel kötött barátságot. Ő segített nekik, ők segítettek neki. Kiveszett belőle a háború során ez az üzleti érzék? Nem a feketepiaci alkudozásokra gondolok, hanem a jegyre nem kapható hiánycikkekre. Csak ismer valakit, aki egy egész *ládával* szerezhetne neki! A gondolat, hogy apám keservesen megküzd egy üveg skót whiskyért, végtelenül lesújtott.

– Leugrunk holnap az irodába? – javasolta. – Reggel? Visszaérünk, mire Irene és a gyerekek beállítanak ebédre.

– Rendben. – Jó éjszakát puszit adtam mamának. Este fél tíz volt, és mindössze kilométernyit láttam a városból ezen az esküvő óta először megejtett londoni látogatásomon.

A Piccadillyn, a Swallow utcával szemközt, a Wren-templom tőszomszédságában álló épületből nem maradt más, mint egy rakás habarcs és tégla. A porból csodával határos módon sárga virágok hajtottak. Az iroda megmenekült, és többé-kevésbé úgy nézett ki, mint amikor itt dolgoztam. Mint minden más Londonban, ez is magán viselte a háború jegyeit koszlottabb bútorok, mázasabb ablakok, fényezetlenebb padlók képében. De emiatt nem érhette szó,

mert e jegyek a bátorságot fémjelezték. Azok bátorságát, akik sohasem tervezték, hogy vereséget szenvednek, akik kitartottak, miután a franciák csomagoltak.

Most Rawlings használta az irodát, ahol egykor én dolgoztam. Rawlings, akit utoljára azon a napon láttam, amikor egy géppuskalövedék szétszaggatta a felesége arcát; azon a napon, amikor búcsút intettem Julie-nak, midőn mindketten felszálltak a *Ban Hong Liong*ra. Szegény ördög, hogy teheti túl magát az ember egy ilyen fájdalmas tragédián, amelynek a képe egy életre belévéső dik? A kép, ahogy a feleségét, gyermeke anyját a szeme láttára megölik. Túl sok év telt el ahhoz, hogy most együttérzésemet fejezzem ki, és megkérdezzem, hogyan birkózott meg ezzel a szörnyű tragédiával.

Az első különbség, ami feltűnt rajta, hogy kiterebélyesedett. – Az a fránya krumpli – magyarázta nevetve. Úgy láttam, ha még néhány kilót magára szed, félő, hogy a potrohos Billy Bunter karikatúrájává válik a szódásüveg szemüvegével. Eddig a pillanatig eszembe sem jutott, hogy Rawlings szintén ott volt a *Rooseboome*-on Julie-val és Tonyval, amikor a hajó elsüllyedt Ceylon láthatárán, és a gyermeke meghalt, miután beevickéltek a mentőcsónakba. Mr. Scott és Szung kisasszony után érdeklődött, s én beszámoltam neki a legújabb hírekről.

– Nagyon sajnálom szegény Ballt – biztosított. – Hallotta, mi történt a feleségével? – Nem hallottam, és meg is mondtam neki. Épp Szingapúrról társalogtunk, mikor belépett egy titkárnő a szobájába, és kissé félénken közölte, hogy vár rám a kávé az apám irodájában, ahol Jack papa a reggeli postát olvassa. Rawlingsra mosolygott. Nem úgy, mint a víg kedélyű titkárnő mosolygott a filmben az egykori Mr. Cowleyra, a regényírók mégis ezt neveznék „jelentőségteljes pillantásnak”.

És ekkor elállt a szavam.

– Szeretném bemutatni a feleségemet, Mr. John – szólt Rawlings. – Isobel itt dolgozott, amikor Londonba értem. Két éve esküdtünk meg. Jack papa megkérte, hogy maradjon, olyan hiány van titkárnőkből.

– Örvendek a szerencsének – lelkendezett Isobel.

Ennyit a tragédiáról. Irene is ilyen könnyen felejtett volna, mint Rawlings?

Ami azt illeti, igen. Barátságosabb már nem is lehetett volna. Megcsókolt, bemutatta Bent, ezt a keménykötésű, szőke, remekbe szabott kis legényt, akibe tartózkodás a legkevésbé sem szorult.

– Nagyon barátságos – nevetett Irene. – Rád ütött. Semmi gátlás.

Valóban elképesztő volt. Pont úgy kezelt, mint egy régi barátot, s bár Irene felkészítette, hogy vissza fogok menni Szingapúrba, nyilvánvaló volt, hogy véletlenül sem vetette el benne az ellenségeskedés magját. Pedig a lenézett feleség milyen könnyen szíthat gyűlöletet egy olyan apa ellen, aki lelép egy másik nőért. Különösen olyan korban, amikor a gyermek minden részletet örökre magába szív. Ben szemmel láthatólag nem hallott Julie-ról, azt azonban elfogadta, hogy egyik-nap-itt-a-másik-nap-ott szülő vagyok, mintha ez lenne a világ legtermészetesebb dolga. Persze könnyebb volt elfogadnia a különélést a háború részeként. Elvégre alig ismertük egymást egészen ma reggelig.

Kérdésekkel bombázott. Hány japánt lőttem le? Használtam kést? Bob bácsi tizenegy német repülőt szedett le. *(Bob bácsi?)* Találkoztam kannibállal? Milyen nagy a dzsungel? Csak akkor szakadt vége a kérdések özönének, amikor előhalásztam egy nagy doboz ausztrál selyemcukrot, amit Colombóból hoztam. Belém nyilallt a fájdalom a szívélyes mosolya, a bizalma és *elfogadása*

láttán. Mind azt éreztette velem, mintha szükség lenne rám. Furcsa, hogy alig néhány nappal ezelőtt Colombóban még azon rágódtam, mennyire nem volt rám szükség az életem nagy részében. Hogyan fog megbirkózni ez az energikus, gyors és szeretetre méltó fiú az élettel, ha nincsen apja? Az meg sem fordult a fejemben, hogy eddig is remekül elboldogult. Egyfolytában az nyomasztott, hogy elhagyom ezt a fiút, aki ártatlanul annak fogad el, aki vagyok: távol élő földesúrnak, hogy úgy mondjam.

Catherine más volt. Hat hónappal idősebb volt, mint Pela, és amint a szeme felfedezte a doboz édességet – amit Angliában drasztikusan szűkösen mértek – és a banánt, amit hoztam – s amit a korukbeli gyerekek még sohasem láttak –, rögtön áldott tudatlanságba süppedt a jelenlétemet illetően.

Egyedül ebédeltünk a Bury utcai Wilton's-ban, mert ez volt a Dexterek egyik kedvenc törzshelye, és tudtam, hogy jól fognak tartani minket, ha Mr. Marks, aki 1906 óta vezette az éttermet, meghallja, hogy egy Dexter érkezik. A dolgok természetéből fakadóan a Wilton's-ba tett látogatásaink ritkaságszámba mentek, mégsem okozott ez különösebb fennakadást a kiszolgálásunk terén. Azon megbecsült vendégkörhöz tartoztunk, amelynek minden előzékenység kijár nemcsak Mr. Marks, hanem az idős hölgyek részéről is, akik kezdettől fogva ott szolgáltak. Miután eltüntettük a tányérról a Stilton sajtot, és cigarettára gyújtottunk – ismét rászoktam a dohányzásra, mióta egy férfi megkínált egy szál cigivel a KL-be tartó buszon – bocsánatot kértem.

– Ne aggódj, Johnnie! – Nagyon csinosan nézett ki a szürke flanelkosztümjében és a fehér selyemblúzban, melyről ordított, hogy Szingapúrban készült. Nyitva volt a nyakánál, és Irene-nek csábos nyaka volt. – Egyáltalán nem kellett volna összeházasodnunk. De amikor nem jött meg a piroska, iszonyatos pancser voltam, semmit

sem tudtam. És te is pancser voltál.

– Pont úgy beszélsz, mint ahogy a Fulham úton szoktál, mielőtt egybekeltünk.

– Talán azért, mert már nem igazán vagyunk többé házasok. Tudom, régen sokkal szórakoztatóbb voltam. Valami baj lehet velem. Allergiás lennék a házasságra?

– Te aztán nem. De azt hiszem, tényleg nem kellett volna összeházasodnunk. Mégis megtettük. És igazán, tényleg megpróbáltam kiverni Julie-t a fejemből.

– Sosem sikerült volna.

– De igen, ha a japánok nem lépnek közbe.

Az egyik pincémő a kizárólag kedvenc vendégeket megillető, ritkaságszámba menő második csésze kávéval közeledett.

– Sok mindenért vádolták már a japánokat – szögezte le Irene –, de még sosem hallottam, hogy ezt rájuk húzzák.

– De borzalmasan érzem magam, különösen Ben miatt. Annyira csodálatos, és te…

– Ne emészd magad! Ben mindenkivel pajtáskodik. Hősként tisztel…

– Hála neked. Be is feketíthettél volna. Bár tudom, sosem tennél ilyet.

– Csak az igazat mondtam neki. És bármi volt is köztünk a baj, mi mindig barátok voltunk. Leginkább az a bökkenő, hogy a barátság nem elég ahhoz, hogy összetartson egy házasságot. De Ben éppúgy szereti Bob bácsit. Hallottad már róla fecsegni? – Tétovázott, kért még egy cigarettát, rágyújtott, hosszú, lusta csíkban kifújta a füstöt, majd határozottan kijelentette: – Kedvelni fogod Bob bácsit. És ha ettől jobban érzed magad, Johnnie, összeházasodunk, amint mi ketten elváltunk. A legnagyobb barátságban, remélem.

Feszült izgalom járta át testemet. Szabad leszek! Perlekedés, közelharc és keserűség nélkül! Milyen csodás, milyen mázlista vagyok, hogy valaki beleszeretett! Reménykedtem a dzsungelben, hogy meg fogja érteni, ennek ellenére sosem engedtem meg magamnak azt a luxust, hogy a lehetetlenről álmodozzak: hogy egy másik férfi lesz a megoldás kulcsa a sorsunkra. A házasság furcsaságai közé tartozik, hogy a férj ritkán ébred rá: a feleség, akitől oly mardosó bűntudattal megszabadul, más férfiak számára még vonzó lehet. A kilátásra egészen felvillanyozódtam, s csak remélni mertem, hogy ez nem ül ki az arcomra.

– Meglepődtél? – Irene kis híján hahotára fakadt. – Pedig nincs miért. Sosem lennék képes visszamenni Szingapúrba. Ez a másik tragédia, és teljes mértékben az én számlámra írható. Aztán mindennek, a háborúnak és Julie-nak a tetejébe, Billt megölték. – Felsóhajtott. – Ha szerettem volna Szingapúrt, akkor sem költözhetnék most távol anyutól és aputól. Romokban hevernek, Johnnie. Rémesen szánalmasak. Emlékszel a Wimbledon parkra néző kedves ódon házunkra? Most üresen áll, a szobák fele lezárva. A teniszpályán zöldség tenyészik. Nincs cseléd. Én meg nézem, ahogy anyám és apám elenyészik.

Később elmesélte, hogy Bob a harmincas évei végén jár, elvált, és a Bradshaw-konszern részvényjegyzője a Lloyd's-nál. Nemrég választották meg országgyűlési képviselőnek.

– Ami azt illeti – tétovázott –, nem tudom, jó ötlet-e, hogy elmondom neked, de emlékszel, amikor együtt töltöttük az éjszakát nálad a fulhami garzonban? Meséltem, hogy épp próbálom túltenni magam egy szerencsétlen afféron, amit egy nős férfival folytattam. – Bólogattam. – Na, hát az Bob volt. Nem esett le neki a tantusz, milyen jó parti vagyok, míg meg nem léptem veled! És amikor visszajöttem Londonba, és bevallom, megpedzegettem neki, hogy

összeszűrted a levet, beadta a válókeresetet.

– Te kis boszorkány! – Csak ámultam és bámultam. – Nagy áldás a bölcsesség: sose dobj el semmit, ami valaha boldoggá tett.

– Veled kapcsolatban is így érzek. Sosem szabad eldobnunk egymást. Nemcsak a gyerekek kedvéért, hanem a lelkünk üdvéért sem.

Aztán még valamit felvetett. Élete szerelme, azonkívül, hogy frissen választották meg képviselőnek, remélte, hogy egy minisztériumi poszt várományosa is. Márpedig ha kapcsolatba hozható egy válással, az rontja az esélyeit.

– Ezért – nézett rám Irene derűsen – szívességet szeretnék kérni tőled. Mivel egyszer már eljátszottad a gáláns lovagot, amikor nőül vettél, nehezedre esne megint eljátszani?

– Sosem képzeltem másként. – Mindketten hahotában törtünk ki, s amikor Mr. Marks körbejárt a vendégei között, hogy kiderítse, elégedettek-e, és kérdőn felvonta a szemöldökét, beszámoltam neki: – Semmi komoly, Mr. Marks. Csak a válásunkat tárgyaljuk meg.

Ilyen egyszerűnek *képzeltem* az eljárást, míg el nem látogattam az ügyvédünkhöz. Abban a boldog tudatban leledztem, hogy a házasságtörés bizonyítéka (a klasszikus brightoni hétvége) elegendő lesz. Nem számoltam a kegyetlen „SZBBK” betűkkel. Be kellett avatnom az ügyvédemet az igazságba – ahogy Irene-nek is be kellett avatnia a sajátját abba –, hogy szeretője van, és reméli, hogy megesküdhetnek, amint kimondják a válásunkat. Továbbá, hogy a szóban forgó úr politikai ambíciókkal megáldott országgyűlési képviselő.

– Remélem, tisztában van vele – nézett rám az ügyvéd aranykeretes félholdszemüvege felett –, hogy a házassági pereket szabályozó 1937-es törvény kimondja, annak a személynek, aki házasságtörés címén keresetet nyújt be, tájékoztatni kell a bírót

arról, hogy ő is követett-e el házasságtörést. Ezt egy úgynevezett „szabad belátásra bízott kijelentésben” teszi. Ezért hívjuk SZBBK-nak.

– De ha senki sem tudja…

– Valaki *mindig* tudja! A rendőrséget körlevélben értesítik. A neje *nem* kerülheti meg az SZBBK-t! Különben az ügyvédje nem lesz hajlandó megtenni a megfelelő lépéseket. És a törvény szerint a bíró tudomására kell hoznia a szeretője nevét.

Ha nem így cselekszik, egyetlen névtelen levél tönkreteheti mindannyiunk karrierjét. Igaz, Bob neve nem jelenne meg nyomtatásban, de amikor a válás híre bekerül a lapokba, Irene neve után ott díszelegnének zárójelben az „SZBBK” betűk. És amikor feleségül megy a szeretőjéhez, taglalta az ügyvéd, minden közéleti személyiség számára világos lesz, mi zajlott a háttérben. 1945-ben a házasságon kívüli viszonyra még görbe szemmel nézett a közélet, és Bob láthatólag megrettent, amikor a fülébe jutott, mi forog kockán.

Ennek alternatívájaként jöhetett számításba a három év különélés után megindított válás – és mivel a háború egész ideje alatt külön éltünk, ez járható útnak tűnt. Csakhogy, mint kiderült, a háború ilyenkor nem mérvadó. Csak a *szándékos* különélés. És mivel Bob könyörögve kérte Irene-t, hogy ne váljon el tőlem házasságtörésre hivatkozva, csak egyetlen lehetséges megoldás kínálkozott: kivárni a három évet. Te jó ég, gondoltam, addigra 1948-at írunk, és Pela hatéves lesz.

De nem volt más választásunk.

42

Ismerős, régi arcok kezdtek ismét feltűnni Szingapúrban, gyakran olyanok, akik most szállingóztak vissza Angliából, ahova azért utaztak, hogy kiheverjék a háború borzalmait, vagy újra összejöjjenek a családjukkal a Changiban elszenvedett évek után. Bill és Majorie Jackson Angliából tért vissza, Wilf Broadbent és a felesége, Joanna egy világ körüli út kellős közepéről. Ian Scott, miután a Changiba internálták, Ausztráliába vándorolt ki, mert Vicki ott kötött ki, amikor az őt evakuáló hajót arrafelé terelték el. Természetesen Vickiből pótolhatatlan toptitkárnő lett Sydneyben, és úgy nézett ki, mint egy Bondi Beach-reklám: barna volt, karcsú, szőke és tettre kész.

Mikor náluk vacsoráztam a Keok úton, visszagondoltam arra az időre, amikor utoljára ott jártam, és megkötöttem a gumiüzletet. És Vickire pislantva – egy pillanatra felidéztem, hogyan is mutatott ruha nélkül – futólag elképzeltem, milyen jól szórakozhatott – és szórakoztatott el másokat nagylelkűen – e négy ausztráliai év alatt. Ettől függetlenül megállapodottnak tűnt. Négy évvel idősebben talán már készen állt a komoly, prózai létre. Kíváncsi lettem volna, hogy a háború kényszere szülte elválások mennyiben segítették hozzá a férjezett asszonyokat egy-egy futó kalandhoz, hogy általuk váljék belőlük jobb, csendesebb és a kísértésekre immúnisabb hitves, miután a harcok véget értek. Nagyon hasznos melléktermék lehetne a háborúnak, egyfajta házasságstabilizátor! Ian jobb formában volt, mint vártam. A pocakjának nyoma sem maradt, ahogy a tábori élet egészségtelen sápadtságának sem. Azokhoz hasonlóan, akikkel beszéltem, őt is az foglalkoztatta, hogy mielőbb

beindítsa megint a cégét, és már most méltatlankodva szórta a szitkokat a katonai kormány címeres ökreire (az ő szavaival élve), akik arról prédikáltak nekünk, hogyan intézzük az ügyeinket.

George Hammonds külön engedélyt kapott, hogy visszarepüljön Indiából, és beizzítsa a *Tribune* nyomdagépeit. Úgy tűnt, semmit sem változott, még mindig ugyanolyan tétova volt a hangja, és még mindig messze többet tudott bárki másnál. Egyetlen különbséget fedeztem fel benne: már nem szorongatta a kis kerek Players cigarettásdobozát. Az általánossá vált légkondicionáló miatt gyakorlatilag leáldozott a fémdobozok kora. Szükségtelen volt légmentesen csomagolni a cigarettát azért, hogy friss maradjon. – Most csomagban árulják a bagót – magyarázta. – Elég nehezen szokom hozzá.

Leginkább azonban Paul Szung tagadhatatlanul javuló egészségének örültem azokban az első hetekben. Ilyen az emberi test ereje, szinte láttam, hogy erősödik napról napra. A haja persze mindig fehér marad, de ez csak eredetibb külsőt kölcsönzött neki, különösen miután némi húst aggatott zörgő csontjaira, melyekkel a frászt hozta rám, mikor először találkoztunk. Hamarosan bicegés nélkül járt, és mértékkel ihatott is, így aztán felhívhattuk egymást, hogy összeröffenjünk a Rafflesben néhány pohár gin pahitra vagy sztengára. Egy orvos azt tanácsolta neki, néhány hónapig ne üljön volán mögé, hátha a lába hirtelen felmondja a szolgálatot – eleinte nem is sejtettem, hogy a japánok botozással kinozták –, de lusta, kaján mosolya és henye szemhunyorítása hamarosan megint a régi volt.

Aztán a felszabadítást követő három hónap múlva befutott Nasi. Az ekkor már nyolcéves Victoriával jött, és néhány éjszakát Szingapúrban töltött, mielőtt megérkezett volna KL-be, hogy csatlakozzon Tonyhoz, aki kezét-lábát törte, hogy ismét beindítsa a

termelést az Arán. Drága Nasi! Hajón utazott New Yorkból Angliába, meglátogatta a családot, aztán felült az újjáélesztett Brit Tengerentúli Légitársaság (BOAC) egyik gépére.

Több év Amerika után fantasztikusan nézett ki. Mindig ez a szó ugrott be, ha a nővéremre gondoltam. Éretté vált, és igencsak hasonlított mamára, ahogyan gyermekkoromból emlékeztem rá, bár búzavirágkék szeme ragyogóbban csillogott. És sokkal, de sokkal gyönyörűbb volt, mint amilyen Vicki valaha is lesz, egyszerűen azért, mert nem tűnt olyan harsogónak és sóvárnak.

– Szegény Johnnie! – Úgy ölelt át, mint egy viszontlátott szerető. – Biztosan szörnyű időket élhettél meg, míg én fent New Yorkban dorbézoltam. Borzalmasan éreztem magam. Olyan gyakran gondoltam rád! Hónapokig azt hittem, hogy meghaltál, vagy a Changiba zártak. Aztán egy nap levelet kaptam Julie-tól Colombóból. Nem tudta a címünket, úgyhogy San Franciscóba küldte Szonja néninek, aki aztán továbbította nekünk Brewsterbe. Csak annyit írt, tudja, hogy nagyon bátor tiszt vagy (szó szerint idéztem), és életben vagy. Ezután rendszeresen leveleztünk egymással. Annyira büszke voltam rád, drága kis öcsém!

Miközben a gines limonádénkat és sztengánkat szopogatva a verandán csücsültünk, ahol oly sok boldog estét töltöttünk Julie-val, kezdtem felfedezni, hogy Natasa megváltozott. *Másként* nézett ki, bár először nem értettem, miben más. Eltűnődtem, mi történhetett New Yorkban. A pajzánság tűnt el róla? Kitörölték a tapasztalatok? Nehéz volt megmondani. Az arca – sehol egy ránc, még egy szarkaláb sem harminchat évesen – mintha arról árulkodott volna, hogy kiegyezett magával s talán végre az élettel is.

Ezen az első estén a Kadétházban kettesben költöttük el a sebtében összeütött vacsorát, amit a sugárzó Li szolgált fel. Az étkezőből már kihajítottam a súlyos, régi bútorokat, s légiesebb

bambuszasztalokkal és -székekkel pótoltam őket, amitől a helyiség tágasabb és kevésbé gyászos külsőt öltött.

– És négy, Tonytól távol töltött év után… – hoztam szóba a házasságának kérdését, amilyen finoman csak telt tőlem.

– Semmi gond. Isteni! Nagyszerű ismét ikan merut enni, Li. A legjobb hal a világon. Különösen az Amerikában népszerű sok fagyasztott vacak után. – Majd pajkosan kacsintva, ártatlanul megkérdezte: – Mit is mondtál?

– Na, ne szédíts, Nasi! Frankón vágod, mire gondolok! Épp szakítani készültetek, amikor utoljára találkoztunk. Most meg visszamész. Mi történt?

Letette a villát, és átnézett rám a semleges színű bambuszasztal felett.

– Nem igazán értem – ismerte be őszintén. – Johnnie, nem értem. Már akkor tudtam, mielőtt még kikötött a hajónk Amerikában, hogy nem csinálhatom ezt végig a gyerekkel. Ennyire még én sem vagyok szar alak. Aztán hallottam, hogy Bertrand-t megölték, akkor egy kissé elvesztettem a talajt a lábam alól. Kipróbáltam egy-két manuszt New Yorkban. – Tátva maradhatott a szám, mert így folytatta: – Na ne szédíts, Johnnie! Egy nőnek ugyanannyi joga van a szexhez, mint egy férfinak.

– Na, még mindig a régi nóta – dörmögtem.

– Egytől egyig borzalmas volt! Jóképű és magával ragadó, azt hiszem, mondhatom így, de borzalmas! – Hahotára fakadtam, mikor még hozzátette: – Az egyik még a zoknit is magán hagyta!

Miután feltálalták az édességet, és nyakon öntötte sziruppal a sütijét, még megjegyezte, ez alkalommal komolyabban:

– Egy darabig valóban kétségbeestem, aztán lassan belegondoltam. Tudod, eszembe jutott a régi mondás, miszerint a messzeség mindent megszépít. Nem hagyhattam Tonyt cserben,

tényleg nem, különösen azután nem, hogy Julie az egyik levelében elejtette, hogy veled van. Hirtelen rádöbbentem, hogy hamarosan eljár felettem az idő, és jobb életem lenne Tonyval, mintha csak kavarnék a nagyvilágban. Hogy is fogalmazott az egyik színésznő? Szent ég, ma úgy látszik, csak idézetekben tudok beszélni. Tudod! „Úgy döntöttem, hogy felcserélem a pamlag csődületét a franciaágy kényelmére." Ezért, nyugi, tisztában vagyok vele, hány éves vagyok, most meglátom, szülhetek-e még egy gyereket Tonnak.

– Jó mulatság lesz megpróbálni – vélekedtem. – Épp ideje, hogy megállapodj. Mint a kis öcséd!

– Annyira örülök neked, bár mama mesélte, milyen uncsi várakozni, amíg kimondják a válásodat. De nálunk az Arán otthon leszel. Alig várom, hogy találkozzam Julie-val, és lássam, hogy turbékoltok, mint a galambok! – Könnybe lábadt a szeme. – Meglásd, Johnnie, Julie-t más anyagból gyúrták, mint engem. Egyik pillanatban még vadmacska, a másikban már higgadt, mint egy hatgyermekes anyuka. Én képtelen vagyok erre. Vagy az egyik vagyok, vagy a másik. Ti aztán oltári mázlisták vagytok! Nálatok egyik éjjel pamlag van, a másikon meg franciaágy.

Sok minden szóba került aznap este: Jack papa, akiben, úgy tűnt, nem buzog a vágy, hogy visszatérjen Szingapúrba. Natasa vidámnak és elégedettnek találta őket, mikor pár napot a Sloane Terrace lakóháztömbjében töltött. – Valóban boldogok – hangoztatta. – Ettől viszont *nekem* facsarodott el a szívem rettenetesen. Szemmel láthatólag beérik azzal, hogy ott maradnak és megöregszenek ahelyett, hogy ideköltöznének közénk. Rémes volt.

Tim nem mutatkozott Londonban, amíg Nasi átutazóban volt, ezért nem tettem róla említést. Futólag érintettük Jack nagyapa halálát, bár az valóban érdekelte, hogy mit kezdek majd a Tanamerával.

– Nekem kell meghoznom a döntéseket, nincs értelme Jack papának írogatni. Olyannak akarom hagyni a birtokot, amilyen. Tíztizenöt éven belül Szingapúr független lesz, nem tudom, hogyan vagy mikor, de biztosan eljön egyszer. Az a szóbeszéd járja, hogy a britek függetlenséget ígérnek Malájföldnek, és Szingapúr lesz a koronagyarmat. Az itteni kínaiak ezt sosem fogják eltűrni, legyen szó komcsikról vagy kapitalistákról. A malájok lusták. A kínaiak húzzák itt az igát.

– Nem vagyok biztos benne, hogy igazad van. Nem tudom, most mi az ábra. De mennyiben érinti ez a Tanamerát?

– Ez a sziget egy nap zsúfolásig tömve lesz felhőkarcolókkal. Nevethetsz, de Jack papa gyakran mondogatta, hogy fel fog lendülni az építkezés. Ha eljön az idő, talán a függetlenséggel együtt, akkor a Tanamerát övező birtok vagyonokat fog érni. Újjá akarom építeni a Tanamerát, csak most kisebb léptékben. Egyelőre megtartom a földet, és később, ha valaha is megszorulok, eladom felparcellázva. De maga Tanamera kisebb lesz.

Az építészek már feltérképezték velem a terepet, s mint vártam, arra jutottak, hogy a nagy homlokzati falak éppoly masszívak, mint amikor Jack nagyapa emeltette őket. Elhatároztam, hogy az eltemetett kincset, ami most a bankban csücsült, egy sokkal kisebb ház építésére fordítom, viszont megtartom a falakat. Tehát az eredeti homlokzat megmarad, hogy a házhoz bevezető úton érkezőket ugyanaz a látvány fogadja, mint eddig. A falak mögött azonban kisebb szobákat tervezek, melyek alkalmasak a légkondicionálós hűtésre. Az ikerlépcsősort lebontjuk, és egy szerényebbre cseréljük. Még így is lesz fél tucat hálószoba, jó néhány fürdőszoba és mindenféle felszerelés, ami egy tuan bezar szingapúri otthonához szükséges. Mindössze praktikusabb lesz, ez minden.

Természetesen tartottuk a kapcsolatot Julie-val. Úgy tervezte, hogy iderepül Pelával, amint Natasának elég ideje lesz, hogy beköltözzön az Arára. Ettől igencsak jókedve kerekedett valakinek.

– Szerfelett elégedett az öreg azzal, ahogy a Julie-ügyet megoldottad – jelezte Paul. – Örülök, hogy áldásodat adtad rá, hogy KL-ben éljen.

Szungról messziről lerítt, hogy elhatalmasodott rajta a depresszió. Jó páran megjegyezték, hogy P. P. határozottan beteg ember benyomását kelti a vacsorapartikon. Azt láttam, hogy nem Julie az oka, különben nem törte volna magát, hogy minél kedvesebb legyen hozzám, Ian Scott szerint attól lett depressziós, hogy Szung Kai-sek gyakorlatilag felszívódott. Köddé válási produkcióját én lelkesen helyeseltem, különösen azok után, hogy megfenyegetett, hogy megöl. Néha töprengtem egy sort azon, vajon merre járhat, de Szungot nem Kai-sek eltűnése aggasztotta. George Hammonds szájából hallottam meg az igazságot. Paul, mint kikövetkeztettem, természetesen tudta, csak nem tartotta szükségesnek, hogy beavasson engem. Szungot hevesen bírálták a kínai népi napilapok, az a fajta média, amit azonkívül, hogy sosem került a kezembe, el se tudtam volna olvasni.

– Sokuk dühödt antikommunista – magyarázta ebéd közben George. – De miközben mi általánosságokban beszélünk, addig a kínaiak részletkérdésekbe is belemennek. Név szerint vádolják meg az embert. Nyomtatásban. Köztük szerencsétlen P. P.-t is.

– De George, az kizárt, hogy Szung kommunista legyen. Te is tudod. Én is tudom. Képtelen ötlet.

Hammonds felnyársalta az utolsó kumkatot, aztán eltolta maga elől a tányérját, és rágyújtott egy cigire.

– Nem értem, hogy jöhetett rá bárki, de valaki azt vágja a fejéhez, hogy titkos találkákon vett részt Loi Tekkel a megszállás

alatt. Az már magában is kínos, hogy komcsinak bélyegzik, de aztán nem sokkal ezelőtt valaki kirohant Loi Tek ellen egy pinangi újságban. Állítólag összejátszott a japánokkal. A cikk hitelét vesztette, mert a szerzője közismerten japán kollaboránsként működött a háború alatt. De te is tudod, hogy mennek ezek. Állítólag *valóban* látták néhányszor, hogy Loi Tek japán kocsit vezet, és rajta ragadtak a vádak. Szungra most már nemcsak azt húzzák rá, hogy kommunista, hanem azt is, hogy kollaboráns.

Erre beugrott az egyetlen kérdés, melyre tudtam, hogy sosem kapok választ, legalábbis akkor még ebben a hitben éltem:

– Mi a frásznak *vizitelt* egy tehetős, tiszteletre méltó kínai kapitalista rendszeresen egy kommunista vezetőnél? Ennek se füle, se farka.

– Tőlem ugyan hiába kérdezed! Ez csavarosabb ügy annál, mint az ember gondolná. De az fix, hogy Szung nyakig ül a pácban, mert *tényleg* kapcsolatban állt Loi Tekkel. Ehhez kétség sem férhet. És tegnapelőtt egy kínai lap azt követelte, hogy tegyék ki a szűrét a Kínai Kereskedelmi Kamarából.

Három hétre rá megérkezett Julie és Pela az Arára, s megkezdődött új, boldog, meleg életük meg az enyém is. Mostanra valóban házaséletet éltem, ha nem is a törvény betűje szerint. Igaz, hét közben Szingapúrban laktam, de több millió ember kerekedett fel hetente öt napon keresztül, hogy megkeresse a napi betevőt, hogy aztán hálásan térjen haza minden péntek este.

Az egyetlen különbség az volt, hogy én kényelemben ingáztam. Mivel nem kereskedelmi ügynök voltam, hanem tuan, minden pénteken felültem a KL-be tartó légi járatra, s a repülőtéren egy autó meg egy syce várt.

Pela immár betöltötte a harmadik évét. Elég idős volt ahhoz,

hogy fennhangon kiabálja: „Papa!” Ezt a világ minden kincséért sem hagyta volna ki. Az anyjához hasonlóan remekül értett hozzá, hogyan csavarja mesterien a kisujja köré az őt imádó apát És a Colombóban eltanult szokásáról, hogy puszit adjon, sem feledkezett el.

Ingázásomat megkönnyítette, hogy MacMillan munkába állt. Az egykor oly hatékony törzsőrmester hasonlóan briliáns vezérigazgatóvá nőtte ki magát. Nem ismert lehetetlent, mindent meg akart és meg tudott tenni a Dexterért, mert már az első héttől fogva szerves részévé vált a cégnek Szingapúrban.

Ugyanakkor Jack papa két gondosan megválasztott kadétot küldött. Mindketten huszonegy évesek voltak, tele ambícióval, és épp megmenekültek a frontszolgálattól, ami azt jelentette, hogy mindketten naprakész oktatásban részesültek. Ralph Johnson az iskola befejeztével egy okleveles könyvvizsgáló mellett tanulta ki a szakmát, de a Kelet csábítása túl erősnek bizonyult a számára. Jack papa kénytelen volt pénzzel kiváltani a tanoncszerződéséből, de megérte, mert elég ismerettel rendelkezett a számokról ahhoz, hogy vezesse a könyvelést. Barry Stride azzal a szilárd elhatározással hagyta maga mögött Rugbyt, hogy tea- vagy gumiültetvényes lesz, és tény, be is adta a jelentkezését a Dexter egy állásajánlatára, mikor felfedezte a címert a londoni irodánkon. Jack papa meggyőzte, hogy több szórakozás és jobb kilátások várnak rá, ha Szingapúrban áll munkába. Mindkét legény olyan képzésben részesül majd, hogy ők lehessenek a jövőbeli Ball és Rawlings.

Gondoskodni kellett a szállásukról. Akárcsak Jock MacMillanéről. És mivel a hadsereg az összes épületet rekvirálta, csak egyetlen hely jöhetett szóba: a Kadétház. Azt tudtam, hogy a Tanamera újjáépül, mire Julie és én összeházasodunk, addig pedig csupán a két, verandás szobára tartok igényt a Kadétházban. Így hát

legénységi szállást alakítottunk belőle. A többieknek fejenként egy tágas háló jutott, zuhanyozóval és saját bejáratú balkonnal. Amikor éppen nem üzleti vacsorán vettem részt, én is kedvtelve osztoztam a közös étkező bajtársiasságában. Elégedettséggel töltött el, hogy ott találom a többieket. Ifjúságomat véltem a jelenetben fölfedezni. De még ennél is fontosabb, hogy bennük láttam a Dexter Társaság folytatását: a tettvágyó, izgatott ifjakat, akik ugyanabban a helyiségben üldögélnek, mint ahol Ball és Rawlings egykor étkeztek. Talán még a szoba is azonos volt azzal, ahol szegény Cowleyt tetten érték az indiai barátnőjével. Ha nagy ritkán változásra volt szükségem, még mindig átruccanhattam Paulhoz, vagy beülhettem harapni valamit a Krikettklubba.

Li szigorúan az én személyi inasom maradt. Saját syce is állt a rendelkezésemre, és – ahogy a régi szokások ismétlődnek – minden reggel kocsival hajtottam az irodához, s közben elfuvaroztam Macet, ahogy annak idején Jack papa fuvarozott engem a Robinson útra.

Li személyzetet fogadott fel, hogy mindenkinek a gondját viselje. Macet neveztük ki az étkezdét ellenőrző ügyeletes tisztnek, noha a szakács választotta a fogásokat, amiket ingyen fogyasztottak. Az egyetlen tétel, amit mindenki saját maga állt a Kadétházban, a likőr volt, melynek minden hónapban mindenki legombolta az árát éppúgy, mint egy tiszti kantinban. Végig ilyen keretek közt éltünk a Kadétházban.

MacMillan ugyanazt a biztonságérzetet nyújtotta Szingapúrban, mint a dzsungelben, mert tudtam – és ez annyira alapvető egy olyan sokoldalú cégnél, mint a miénk –, hogy ráhagyhatom a részleteket, egyetlenegy fölött sem fog elsiklani. Felbecsülhetetlen szolgálatot tett, hogy értette a tiszti mentalitást, jelesül akkor, amikor a megszálló hatóságok feltétlenül bele akarták ártani magukat mindenkinek a dolgába! Ki más mérhetne fel jobban egy tisztet,

mint egy törzsőrmester?

Mert a győzelem első mámorát követően – miután szertefoszlott az életmódunk változatlan állandóságának az illúziója – senki sem tehetett úgy többé, hogy Szingapúrban minden maradt a régiben, különösen ha látta a bárok környékén, az utcán henyélő, újonnan felbukkant fehér arcokat. Tisztában voltam vele, hogy ez is elmúlik egyszer, de pillanatnyilag, a katonai kormány alatt, a régi kereskedelmi beidegződések jelentős csorbát szenvedtek.

A szerződéseket osztó hivatalnokok mások voltak, mint akiket megismertünk Szingapúr eleste előtt. Lehet, hogy akkoriban bosszantó és fontoskodó, magas beosztású tisztviselőkkel birkóztunk, mégis hivatásos katonák voltak. A megszálló erők hivatalnokai, akik a civil kormányra készítették fel az országot, gyakran nem többek egyenruhába bújtatott üzletembereknél.

A város is megváltozott. A régi kínai barátok – a Goodwood Park ajtónállója, a szikh jagger a Rafflesben, Chan, a pultos a Krikettklubban – mind nyüzügére soványodtak, hajszoltak és morózusak lettek, és torkig voltak nem is annyira a britekkel, mint inkább a hercehurcával, ami az ismételt gazdaváltással jár.

A lelkesültség első néhány hónapja után mi sem volt könnyebb, mint elfelejteni, hogy a malájföldi győzelem nem azonos az angliai győzelemmel, ahol a zsarnoki uralom fenyegetése alól szabadultak fel. Malájföldön és Szingapúrban a győzelemnek édeskevés köze volt a szabadsághoz, pusztán azt jelezte, hogy gazdát cserél a stafétabot azok között, akik csatatérré változtatták az országot. S noha a britek kétségtelenül jóságosabbak voltak, mint a japánok, attól még mindig hatalmaskodó urak maradtak.

Szingapúrban a kínaiak ezt jobban érezték a bőrükön, mert a japánok szántszándékkal faji feszültséget szítottak, s míg a kínaiakat megkínozták, a malájokat arra buzdították, hogy tekintsék

Szingapúrt a saját hazájuknak.

Az utcák is megváltoztak. A riksák eltűntek a színről, a helyükbe triksák léptek. Ez utóbbiról a japánok váltig állították (joggal), hogy emberségesebb, kevésbé degradáló fuvarozóeszközök. Paul meggyőződése szerint másik oka is volt a cserének: a riksát a kínaiak találták fel, a triksát a japánok. Annyi bizonyos, hogy a japánok tényleg nem az emberségességükről voltak híres-nevezetesek.

A legrémesebbnek azonban a fejetlenséget találtam. A gumi- és ónipar nyakig ült a kulimászban, az ültetvények különösen csehül állták. A háború előtt felfogadott munkások meghaltak, vagy más kenyérkereset után néztek, s noha egész regiment fiatal kezdett volna már Malájföldön új életet, sokan abszurd nehézségekkel szembesültek, amikor le akartak szerelni a hadseregtől, ahol nem volt többé igény rájuk. A mindent behálózó bürokrácia csápjai fojtogattak minket.

Mivel Tony Scott a 136-os alakulatban szolgált, ripszropsz sikerült útilaput köttetnie a saját talpára, s máris nekiveselkedett, hogy ismét talpra állítsa az Arát. A japánok alatt az ültetvény parlagon hevert, és jó pár hónapba telt kiirtani a belukát, mielőtt az első csapolók elkezdhettek bemetszéseket ejteni a kérgen.

Amikor végre ez a pillanat is elérkezett, kellemes meglepetés ért minket. Tony telefonon újságolta el, hogy a lecsapolt kaucsuktejhozam csaknem az összes fánál bőségesebbnek bizonyult, mint bármikor valaha (kivéve persze a néhány, betegségben elpusztult példányt). A sűrű, krémes nedv nem mindig csöpögött ilyen gazdagon a csapolók vékony huzallal a törzsre felkötözött bögréjébe, de a rendszeres műtéti eljárás alól a japánok miatt három évre megszabaduló fák most pazarul ontották magukból a gumitejet.

Habár szerencsésen alakult a termelés az Arán, a Whitehall bürokratáinak beavatkozása további gondokkal szembesített

minket, mert járatlanul ragaszkodtak a gumi rögzített árához, s eszük ágában sem volt utánanézni annak, mennyibe kerül az ültetvényen dolgozó munkások etetése.

– Könyvszakértők rögzítették azt a rohadt árat – háborogtam Tony Scottnak egyik hétvégén az Arán.

– Ja – felelte. – Ők csak a ceruza vagy a kondom végéről ismerik a gumit!

Ezt a kalamajkát tetézte még az egész Ázsiát sújtó éleimiszerhiány. A háború előtt az Arán *fejenként* fél kiló rizst adtunk naponta a munkásoknak. Most ez napi tíz dekára csökkent felnőtt és ennek a felére gyermek esetében. S miközben az élelmiszerkészletek szűkösek voltak, a szegények látták, hogy a hadsereg kiváltságos katonái milyen jól tápláltak.

Sehogyan sem tudtuk megértetni velük, hogy a katonaság távoli országokban gyártott konzerveket fogyaszt, és hogy a kampongokban élő malájok még mindig dúskálnak az ennivalóban a természet bőkezűségének köszönhetően, meg hogy a hal is csak arra vár, hogy kifogják a vízből. Az emberek a városokba áramlottak, és kenyérkereseti lehetőség hiányában valóban nem jutott nekik kenyér.

Mindezen anomáliákba és a fehér ember Ázsia-szerte megtapasztalt kíméletlenségét kihasználva, a britellenes klikkek bűnözési hullámot indítottak útjára. A 136-os alakulat régi „elvtársai”, akik egytől egyig azzal hetvenkedtek, hogy ők a háború igazi győztesei, úgy látták, a bűncselekmények nyomában a gondviselés tálcán kínálja nekik a lehetőséget. Csin Peng azt hirdette, hogy a gerillái az ellenséges vonalak mögött harcolva kétezer japánt öltek vagy sebesítettek meg, „miután a britek kereket oldottak”. Malájföldön először az MPAJA vette át néhány terület

tényleges ellenőrzését, s törvénysértő módon rögtönzött hadbíróságokat állítottak fel, hogy kollaborálással gyanúsított falusiak tucatjait végezzék ki.

Amikor megérkeztek a brit megszálló erők, rávették a legtöbb egységet, hogy szolgáljanak a helyi parancsnokok alatt. Biztosították nekik a katonaságnál járó élelmiszer-fejadagot, sőt még negyvenöt font leszerelési jutalomban is részesítették őket. A helyzet ironikusra fordult. Bármi lett légyen is a balsejtelmünk a Csin Penghez és Kai-sekhez hasonló figurákkal kapcsolatban – hisz tudtuk, hogy a gerillák túlsúlyban a megátalkodott kommunisták közül kerültek ki –, tény és való volt, hogy bátran küzdöttek. A brit kormány aligha hagyhatta figyelmen kívül a közreműködésüket. Így hát nem elég, hogy az MPAJA egy kontingense Londonba utazott, hogy részt vegyen a győzelmi parádén, a vezetőjüket, Csin Penget – aki szívügyének tekintette, hogy megdöntse Malájföldön a brit uralmat – a brit birodalom nagykeresztjével tüntették ki.

Tudomásunk volt róla, hogy Csin Peng emberei óriási fegyverkészleteket halmoztak fel és rejtettek el a dzsungelben. Azokban az első napokban átfutott az agyamon, hogyha Loi Tek megcsillogtatja dinamikus vezetői képességét, mely a helyi kommunista szamárlétra csúcsára repítette, akkor akár puccsal magához ragadhatta volna a hatalmat annak idején. A kommunisták birtokában voltak a fegyvereknek, a magabiztosságnak és a sikerhez szükséges *gyűlöletnek*. Még tizenkét hónapnak kellett eltelnie ahhoz, hogy tudomásomra jusson, miért nem fordították saját javukra ezt a dinamizmust.

Tovább rontott a helyzeten, hogy Nagy-Britannia részéről hiányzott a határozott fellépés; haboztak, mintha nem érezték volna szükségét annak, hogy megnyugtassák Ázsiában a népet a brit összeomlás után.

Jack papához hasonlóan nekem is az a benyomásom támadt már jóval Szingapúr eleste előtt, ha Nagy-Britannia meg akarja vetni a lábát Szingapúrban és Malájföldön, akkor partnerré kell tennie azokat, akiknek a birtokában ezek az országok voltak. A levegőben függött a szabadság szó – *merdeka* –, hisz a háború véget ért, és egy új világ volt születőben. Ázsia-szerte ezermilliónyi éhezésbe, kegyetlenségbe és mindenekelőtt korrupcióba belefáradt ember kiáltotta az új szót, melyet a háború előtt ostor fojtott beléjük, hogy tehetetlenségre, mellőzésre kárhoztassa őket. De a háború fenekestül felforgatott mindent, és elsődlegesen arra mutatott rá, hogy a Nyugat hatalma sosem lesz többé olyan mindenható, hogy gátat vessen a Kelet áradatának.

Ebben az Ázsián áthömpölygő nagy, háború utáni hangoskodásban Malájföld csak csepp volt a tengerben, s az ország nemigen panaszkodhatott a britek alatt elszenvedett kegyetlen bánásmódra. Mindazonáltal ebben a cseppben mosták el a japánok a régi rendet, mégpedig vérrel. Most vakmerőségre, hívó szóra és ígéretre lett volna égető szükség, olyan ígéretre, amivel minden falusi kampongban valamennyi Siloma nehézség nélkül azonosulhatna. Ehelyett hímeztek-hámoztak a Maláj Szövetségre tett, 1946 januárjában megjelent sekélyes és homályos javaslatokban, és halálra untatták a népet olyan mondatokkal, mint „a széles körű támogatást élvező s az egész közösség részvételére lehetőséget nyújtó intézményeken keresztül megvalósított politikai módosítások eszközt és kilátást kínálnak Malájföld hivatalos minőségének fejlődésére egy felelős önkormányzat irányában”.

– El kell ismerned – horkant fel Paul Szung, amikor megmutattam neki –, hogy amennyiben szarskálán mérjük az értékét, ez bizony jócskán veri a ganéj alját.

– De hisz Nagy-Britanniában írták! – kiáltottam fel

méltatlankodást színlelve. – Kizárt, hogy bármi gond legyen vele!

Ez úgy egy héttel azelőtt történt, hogy a kezembe került a *Tribune,* és megakadt a szemem a címlap egy rövid közleményén, ahol kerek perec közzétették, hogy P. P. Szung kilépett a Kínai Klubból, valamint a Kínai Kereskedelmi Kamarából. Részletekkel nem szolgáltak.

Felhívtam Pault, és összefutottunk egy italra. Egyenest a Rafflesba siettem a Krikettklubban játszott kimerítő férfi egyes után, és hálásan elfogadtam egy jéghideg Tigert.

– Apám nagyon maga alatt van – vallotta be Paul. – Még sosem láttam ilyennek. Az a baj, hogy nem beszél róla, csak búslakodik. A múltkor írtam anyának, még azt is kértem tőle, hogy látogassa meg, tudod, hogy van ez, a remény hal meg utoljára, de nem hiszem, hogy eljön. A legutolsó levelében azt ecsetelte, hogy „már a San Franciscó-i díszlethez tartozik", bármit jelentsen is ez.

– Tehetek érte valamit? Az javítana a kedélyállapotán, ha Julie leruccanna néhány napra?

Paul a fejét rázta.

– Nem, köszi. Ezt saját magának kell végigcsinálnia. Tudod, már megint a régi nóta: presztízskérdés. Micsoda vadbaromság egy ilyen érában, no meg az ő korában! Mi a francot számít, ha nem tagja annak a tetves Kereskedelmi Kamarának? Ki a frászt érdekel?

– Őket. – Felidéztem azokat a napokat, amikor Stenton Thomas meggátolta, hogy Jack papa kitöltse az idejét a mi kamaránk elnökeként. Újra meg újra eltöprengtem, vajon ez volt-e az a pillanat apám életében, amikor úgy döntött, hogy itt hagyja Szingapúrt. Kifejtettem Paulnak, mi történt.

– Az apádnak több sütnivalója volt – vélekedett. – Tökéletesen igaza volt, hogy kiszállt, amikor betelt nála a pohár. Ha az enyém

lenne az apám pénze meg az állóképessége a nőknél, én már holnap elhúznám a csíkot. Fognám magam, és átköltöznék Párizsba vagy Londonba vagy a Riviérára, és felszednék egypár csajt! Vagy inkább egy sereg csajt? Vagy inkább egy rahedlit? – Lustán rám kacsintott.

Másnap délután, miután repülővel szokás szerint felutaztam az Arára, elújságoltam Julie-nak az apjával kapcsolatos legfrissebb híreket.

– Igazán aggódom apuért – mondta. – Cseppet sem tetszik, hogy padlóra került, és sárba tiporják.

– Miért nem látogatsz el hozzá Szingapúrba?

A fejét ingatta. Úgy érezte, az nem oldaná meg a problémát. Szung már kétszer feljött KL-be, és elvitte étterembe, egyszer még az Arára is beugrott ebédre (hét közepén), és komoran eljátszott Pelával.

– De még ha nem tehetek is semmit – sóhajtott Julie újra –, akkor is sajnálom.

– Csodás kölykök vagyunk mi ketten – nevettem. – Te itt eszed magad az apád miatt, én meg Jack papán szánakozom, pedig ha jobban belegondolok, úgy bántak velünk, mint a szarral, kitagadtak és száműztek minket.

– Az más volt – vetette ellen Julie. – Az a mi érdekünkben történt.

Hétfő reggel puszival búcsúztam a családtól, és készülődtem, hogy elérjem a hatórás járatot Szingapúrba.

– Találkozunk pénteken – ígértem nekik.

– Puszit, papa! – követelőzött Pela.

– Nekem is! – kiáltotta Julie.

– Szent isten! A szerelmespár! – Nasi undort mímelve felhorkant, majd Tonyhoz vágott egy porolót, mire az elvigyorodott

és elbődült:

– Nekem is!

– Akkor viszlát pénteken – búcsúztam ismét Julie-tól. – Az még ezer év!

Az idő mesés volt, nem perzselt a meleg, amikor a következő péntek este ismét repülőre ültem, hogy felcseréljem a Kadétház spártai agglegénylétét, az örömteli hétvége boldog házaséletére. Néha lelkiismeret-furdalás gyötört, amiért belekényszerítettem Julie-t az ültetvényesek világának provinciális tespedtségébe, bár tulajdonképpen az apja hibája volt, nem az enyém. Nem mintha bánta volna. Talán Pela elragadtatása miatt tűrte, vagy azért, mert minden egyes eltelt hónappal, harminc nappal közelebb kerültünk a menyegzőhöz.

Az ember mindig újabb és újabb oldalról ismeri meg a szerelmet – a növekvő békét, amely a korábbi aggodalmak és kétségek helyébe lép; a körülményekhez igazodás képességét, mihelyt kiderül, hogy nincs más választása. Amikor örömmámorban úszva elnéztem a gyerekekkel pancsikoló Julie-t a lubickolómedencében, vagy amikor az új medencében úsztunk, melyet Tony épített a kertben, nehezemre esett elhinni, mi mindenen kellett keresztülmennie a háborúban, vagy elképzelni a régi, másfajta, kifinomult életét, oly távol innen, amikor még Kalifornia egyik legjobb egyetemén ápológyakornokként hallgatóskodott, de akár a Tours-ban francia nyelvgyakorlással töltött hónapokat is.

1947 elejére már többször kirándultunk kettesben: egyszer Hongkongba utaztunk, máskor Jáva szigetén csordogáltunk le egy csónakon Cirebonba – ott terem a legfinomabb és a legolcsóbb mangó a világon –, aztán meg Balira mentünk. Amikor Julie nem

volt az Arán, Nasi vigyázott mindkét gyerekre. Amikor Nasi lépett le Tonyval, Julie volt az anyuka, s amikor lehetőség adódott, én Tonyt váltottam.

Közös családi életünkben leginkább a boldog, vidám hangulat tetszett, ahogy a lányok testvérként játszanak, s a felnőttek kipróbált, hűséges barátként mindenkor számíthatnak egymásra a bajban. Nagy ritkán előadódó nézeteltéréseink – aligha hívhatnánk őket vitának – villámgyorsan elsimultak, nem bírtak különösebb jelentőséggel. Elképzelhetetlen volt, hogy Tonyval, akivel oly sok mindenen keresztülmentünk együtt a dzsungelben, alig öt kilométerre az ültetvénytől, szóval hihetetlennek tűnt, hogy valaha is egymás torkának essünk. És Julie sem veszekedett soha a nővéremmel – jól emlékezett még Natasának a „kínai mészárosnál" tett látogatására.

Vasárnaponként néha elugrottunk KL-be, a Foltos Kutyába egy curry tiffinre. Az én partnerem természetesen a hallatlanul illedelmes vénkisasszony, egy bizonyos Miss Szung volt. De amint betettük a lábunkat a birtokra, Miss Szung és Mrs. Dexter eggyé olvadt, s még mindig éppoly izgatónak találtam az ágyban, mint azon az első, szeretkezős éjszakán; bár amikor elcsigázva és kielégülten hevertünk utána, finoman megváltozott, biztos azért, mert már félig lejárt a válás várakozási ideje.

– Milyen szörnyű lesz, ha nem fűlik majd a fogad ahhoz, hogy Szingapúrba költözz, és inkább itt versz gyökeret! – Megcsiklandoztam a pocakját. Elnyúltunk az ágyon, pucéron és kielégülten, az ajtó bezárva a tolakodó pufók ujjak előtt. – Akkor kénytelen leszek eljárni a MacPherson útra!

Hozzám hajolt, és megragadta pirinyóra zsugorodott férfiasságomat.

– Csak azt próbáld meg! – kuncogta. – És rögtön lenyiszálom

ezt a mütyürt. Nem, nem is, inkább leharapom!

– Mütyür? Na, ide süss!

– Azon sosem tenném túl magam. – Oda sütött, megfogta és finoman simogatta, s a másik kezét a lábam közé csúsztatva, ujjaival ölelgetett, miközben én egyre nőttem méretben és erőben, míg végül két, egymás minden rezdülését ismerő ember szerelmét palástolandó, kétségbeesést színlelve felkiáltott: – Rendben, uram, parancsolom! Látom, újra kéri!

– Ha nem bánod.

– Ez határozottan szeméremsértő cselekedet – kacagott utána. – Kétszer egy vasárnap délután! Egy ilyen vén házaspár, mint mi! – Majd aggódón: – Meddig tart ez ki, drágám, a testiség?

– Ha te vagy felül, és tiéd az oroszlánrész, amondó vagyok, amíg be nem töltöm a nyolcvanötöt, persze csak ha ügyelsz rá, hogy fitt legyél!

Micsoda mennyei napokat töltöttünk az Arán! A háború már csak múló emlék maradt, és mi vakon és naivan semmibe vettük a közelgő veszélyre figyelmezető jeleket. Natasa valóban megállapodott, egy életre kitombolta már magát. Harminchét éves volt, és még mindig nem fogant meg a gyermek, akivel a háború után eltökélte, hogy megajándékozza Tonyt.

– Nem hagyod egy kicsit későre? – kérdeztem.

– Semmit sem hagyunk semmikorra – hányta a szememre. – Őrült módjára próbálkozunk, és nem tiltakozom.

Valóban úgy tűnt, hogy ezen buzgólkodnak. Nem most először döbbentem rá, hogy mily nagymértékben köszönhető Julie-nak a Natasa életébe oly későn bekopogtató boldogság. Julie adakozó természete, mint egy orvos a tűvel, úgy oltott be boldogsággal más embereket, hacsak szenvedésük nem volt végzetes. S mindezt olyan finoman vitte véghez, hogy közben senki még csak meg sem érezte a

tű szúrását.

Ezek voltak az eseménytelen, együtt töltött hétvégék. Julie néha bement Natasával KL-be vásárolni, néha én csatlakoztam Tonyhoz egy körútra a birtok körül. A boldogság felidézte bennem azokat a soha el nem feledhető tanamerabeli napokat, a partikat, Jack papa fehér öltönyét, a hullámzó kékbe és rózsaszínbe öltözött mamát, azokat a napokat, amikor, így visszatekintve, mindig hét ágra sütött a nap, a barátok kedvesek voltak és nyájasak, és az égvilágon semmi, de semmi nem ronthatta el ezt a tökéletes érzést.

Ilyen hétvége volt most is – 1947 februárjának utolsó szombati napján –, s mind a Tanamera hamarosan megkezdődő újjáépítéséről társalogtunk. Julie és én kora este úsztunk egyet, és erős, felfújt karúszóval a mellúszás alapjait tanítottuk a gyerekeknek, majd letusoltam, és épp az első sztengámat szopogattam aznap, amikor megcsörrent a telefon. Paul hívott Szingapúrból.

– Szia! – kiáltottam. – Pocsék a vonal.

– Hallasz? – üvöltötte túl a recsegést: mintha rálépett volna valaki a vezetékre a másik szobában. Talán ez leplezte el a hangjából áradó kétségbeesést. – Johnnie, segítened kell nekem, neked kell Julie-val közölnöd, én képtelen vagyok rá.

– Mi az, Paul, mi a baj?

– Apa. Meghalt.

Kis híján kiesett a kagyló a kezemből. Tony, aki épp italt töltött magának, odaszólt:

– Mi az?

Csendre intettem.

– De Paul. Múlt héten találkoztam vele, egészségesnek tűnt. …

Természetesen gyermekkorom óta tudom, hogy a trópusokon egyik nap még makkegészséges lehetsz, a másik nap meg már halott, de ez a fajta váratlanul lesújtó végzet mindig más embereket talál

meg, sohasem minket vagy a barátainkat. – Mi történt, Paul? Megbetegedett? Baleset történt?

– Attól tartok – elcsuklott a hangja –, ezért akarom, hogy te add be Julie-nak. Elvégre te vagy a férje. Én nem lennék rá képes. Nem, az kizárt, Johnnie. Öngyilkos lett.

43

– Borzalmas – fogta a fejét Paul, amikor Julie-val az éjszaka kellős közepén autóba vágtuk magunkat, és leszáguldottunk Szingapúrba. – Elbujdokolt egy sarokba egy doboz altatóval, és úgy döntött, neki kampec.

– Szegény apa! – Valahogy nem tűnt helyénvalónak Julie-t ismét a Szung-kúria hatalmas, vészjósló szürke nappalijában látni. – A temérdek pénze ellenére nem sok mulatságban volt része az életben.

Lassan összerakosgattuk, mi történt. Szung, amint azt gyanítottuk, lakást tartott fenn a Stevens úton a Tanglin Klub mögött – bevett szokás az minden olyan kínai részéről, aki elég gazdag ahhoz, hogy ágyast tartson. Este egy zaklatott női hang telefonált Paulnak a lakás címével, de lecsapta a telefont, mielőtt Paul megkérdezhette a nevét. Csak annyit mondott: – Az apja! Siessen!

Szung az ágyon feküdt egy üres doboz *Sodium Amytal* nevű igazságszérummal. Mellette egy félig kiürült brandysüveg, Szung kedvenc márkája: Hennessy XO. Már egy ideje halott volt.

Rám már csak annyi maradt, hogy csendben vigasztaljam Julie-t. Élt bennem a gyanú, hogy sem Julie, sem Paul nem tart igényt *nagy* részvétre. Julie alig látta az apját, mióta kitört a háború, és a gyermek-szülő kapcsolat egészen másként alakul a kínaiaknál. Az ő szemükben Szung a gyermekkoruktól fogva zordan szigorú, hajthatatlan alak volt, néha el is tűnődtem, vajon valóban ez-e jellemének hű tükre, vagy csak úgy érezte, hogy kínai apaként így kell viselkednie. Bizonyosan másképp bánt Szonja nénivel, amikor

levette a lábáról San Franciscóban!

Pault és Julie-t leginkább a halálának módja rázta meg. Tisztában voltak vele, hogy abszurdum Szungot egy kalap alá venni a kommunista bagázzsal meg a szimpatizánsaikkal. Annyira nem volt rá jellemző, hogy csak egy idióta adhatott hitelt a rá záporozó vádaknak – bár azt senki sem tagadhatta, hogy valóban megejtette azokat a diszkréciót nélkülöző látogatásokat Loi Teknél.

Egyetlen gesztust tehettem Paulnak és Julie-nak. Úgy határoztam, hogy egy vallási szertartásoktól mentes megemlékezést szervezek Szungnak; megbeszéltük Paullal, és megállapodtunk, hogy a mesés Szung-birtokon tartjuk, ahol a tüneményes páváik peckesen billegethetik magukat a formára nyírt bokrok és Szingapúr legnevezetesebb lótusztava között húzódó parkosított gyepen. Így megmutatom Julie-nak és Paulnak, hogy a régi barátok mind tisztelik Szungot, és Paul visszanyerheti a tekintélyét.

Az eredmény döbbenetes volt. Jack papa és mama beleegyezett, hogy repülőre üljenek, Szonja néninek is sikerült telefonálnom San Franciscóba, láthatólag örült, hogy jöhet – már csak Julie kedvéért is. Különböző közösségek üzleti vezetői ráálltak, hogy rövid beszédet mondjanak. Jack papa a britek nevében szólal fel. Ezt követően pezsgőt és currys felfújtat szolgálunk fel a nagy szürke társalgóban. Tudtam, hogy Paulnak különösen sokat jelent majd a barátság e megnyilvánulása – a gesztus, mely igazolja, hogy mindenki mélyen tisztelte az apját, csodálta üzleti feddhetetlenségét, és nem szégyelli, hogy a barátjaként tartják számon. És amint George Hammonds ígérte: – Gondoskodom róla, hogy minden név megjelenjen nyomtatásban a *Tribune*-ban, erre mérget vehetsz.

Amikor először ecseteltem George-nak a terveimet, különös dolog történt. A *Tribune* irodájában találkoztam vele, és igyekeztem elmagyarázni, hogyan képzelem el az összejövetelt. Emlékszem,

március második hetében jártunk, a hónap fantasztikus időjárással indult abban a féktelen 1947-es évben, amikor a függetlenség volt a társalgások fő témája. Előző hónapban nevezték ki Mountbattent India alkirályává, s Attlee-től parancs jött, hogy gyorsítsa fel a britek kivonását. Ceylon domínium lett, Holland India alig két hétre volt a függetlenségtől.

– Felötlött bennem – meséltem George-nak –, hogy esetleg fölkeresem ezt a Loi Tek nevű fickót, végül is találkoztam vele egyszer a dzsungelben, és megtudakolom tőle, magyarázattal *tudna-e* szolgálni a rejtélyes Szung-látogatásokat illetően. Persze, még azt sem tudom, hajlandó lenne-e fogadni…

Úgy éreztem, George furcsa pillantást vet rám, mielőtt megszólal:

– Elkéstél.

Értetlenül meredhettem rá.

– Vésd az emlékezetedbe a mai dátumot! Ez a hét bekerülhet a kommunista történelem évkönyveibe! Tegnapelőtt, március 6-án, Loi Teknek nyoma veszett.

– *Nem* veszhetett nyoma! Ő a leghíresebb kommunista Délkelet-Ázsiában!

– Pedig így történt – vonta meg a vállát George. – Legalábbis nekem ezt mondták. Nem – válaszolta meg kimondatlan kérdésemet –, sejtelmem sincs, mi történt vele. Gondolom, lepuffantották, azt viszont bizton állíthatom, hogy most aztán rendesen kiakadt az MCP. Nyilván összevitatkoztak. Az egyik oldal a tettek mezejére lépett volna, a másik meg biztosra akart menni. Én nem magyaráznék semmi aljasságot bele. Feltehetőleg egyszerűen csak új főtitkárt akartak, s meglehet, Loi Tek is ott didereg valahol a hidegben, de az is lehet, hogy már merev. Nem hinném, hogy valaha is megtudjuk.

Ez volt az utolsó sovány reményem, hogy tisztázzam Szung nevét – legalábbis akkor azt hittem. Valószínűleg nem is számítottam igazán a sikerre. Szenvedélyes kommunisták ritkán adnak magyarázatot szenvedélyes kapitalistáknak.

Paul említette, hogy az apja ügyvédei egy levelet őriznek. Ez állt rajta Szung kézírásával: „Kizárólag halálom esetén nyitandó fel." Julie-nak, Paulnak és nekem! címezte. Az ügyvédnek kellett felnyitnia, ha lehet, mindhármunk jelenlétében.

Nem utolsó búcsút rebegő szentimentális levél volt ez, se nem végrendelet, mert azt már előzőleg felolvasták. A birtokot egyenlő arányban örökölte Mrs. Szung, Paul és Julie, s szó volt még néhány személyes tárgy odaadományozásáról, köztük nekem egyről: rám hagyta a lakkozott asztalt, amelyet mindig nekem ígért.

Ez a levél javaslatokat fogalmazott meg, s azzal fejezte be: „Ha szeretnénk megálljt parancsolni a kommunizmus eszméi terjedésének, nézeteim szerint a válasz a partnerségben rejlik. És mivel most már van egy unokám a Dexter és a Szung család egyesüléséből, azt tanácsolom a fiamnak és a lányomnak, hogy a két család egyesülését szilárdítsák tovább egy egyezséggel, miszerint a Szung Kereskedőház részvényei egybeolvadnának a Dexter Társaság részvényeivel, és lesz belőlük Dexter és Szung. Ez a lépés nemcsak a két család érdekeit szolgálná, hanem országunk stabilitásában is fontos szerepet játszana."

Lehet, hogy Szung levelének merevsége az életében jellemző hajthatatlanságot visszhangozta, de istenemre mondom, ragyogó ötletei voltak az öregnek! Ez telitalálat volt! Cégeink különböző irányultságai egyesítésért kiáltottak, mert a Szung most nemzetközi hajózási társaságokat szolgált ki az egészen apró-cseprő dolgoktól kezdve, mint amilyen a gyufa, a tiszti lakokig és a parton időző

matrózok szállásáig bezáróan, míg a Dexterek a rakodótereket tömték degeszre. Mindkét cég komolyan profitot fog termelni a fúzióból, mert mindkettő olyan termékből húz hasznot, amivel a másik nem foglalkozik. Ketten együtt karöltve Ázsia egyik leghatalmasabb ügynökségévé nőhetjük ki magunkat. Az időzítés nem is lehetett volna jobb. A környező országok egymás után nyerték el a függetlenségüket, és mind a seggére akart verni a szabadsággal óhatatlanul együtt járó, bőkezűen osztott segélyeknek. És ki mást támogathatnának jobban, mint egy angol-kínai vegyes vállalatot?

Aznap este Ian és Vicki Scott-tal vacsoráztunk, és a hétvégére leugró Natasa és Tony is jelen volt. Megmutattuk a levelet Scottnak, s mindenki hahotázni kezdett, mikor Paul hirtelen elrikkantotta magát:

– Szent Habakuk! Remélem, ez nem azt jelenti, hogy gályáznom kell!

– Ne aggódj! – nevettem vele. – A szívem szakadna meg, ha tönkretenném egy élet beidegződéseit.

Végül Julie tette fel a kérdést, ami már az én agyamon is átfutott.

– Kíváncsi lennék, apa miért nem vette bele a mamát a javaslatba.

Rövid szünet után, mialatt Ian Scott a késével játszva várta, hogy a fiú felszolgálja a főfogást, kijelentette:

– P. P. körmönfont vén róka volt. Belátta, hogy csak egy tuan bezarnak lehet helye a cégnél. Ha a Szung-részvényeknek csak a kétharmada megy a fúzióba, akkor nem vetekedhet a Dexter-részvényekkel. És, már ne vedd zokon, Paul, de az a gyanúm, hogy két dolgot akart: egyrészt Johnnie-t vezetőnek, másrészt tovább vinni a Szung nevet. Meg akarta akadályozni, hogy Paul és Julie

elkótyavetyélje vagy egy becstelen rivális kezére játssza a céget. Elvégre az volt P. P. életműve. Nem igaz, Johnnie?

– Némiképp hízelgő, de van benne ráció. Azonban még egy érv szóba jöhet. P. P. tudta, hogy sosem mennék bele egy fifty-fifty fúzióba. Az a felállás sosem jön be. Igazad van, Ian, valakinek főnöknek kell lenni.

– Úgy érted, neked! – derült Vicki. – Mindig mondtam, Johnnie, hogy egy nap az leszel.

– Szívesen átadom másnak a bársonyszéket – mosolyogtam.

– Majd ha hátulról leszúrnak – vigyorgott Paul. – Te vagy a megfelelő ember. A fejemet rá, hogy a te irányításoddal dőlni fog a lóvé.

– Hát, mihelyt Johnnie és én összeházasodunk, remélem, kicsit lazítani fog – jegyezte meg Julie.

– Mi hír a válásról? Mikor esküdhettek? – tudakolta Ian.

– Legkésőbb jövő novemberben, talán néhány héttel korábban – feleltem.

Nemcsak a londoni ügyvédeimmel, hanem Irene-nel is tartottam a kapcsolatot. Időnként írt nekem, hogy beszámoljon a gyerekekről. Mindig kedvesen fogalmazott, és a végén hozzátette: „Minden jót kívánok Julie-nak.” Meggyőződésem, hogy őszintén is gondolta.

Az életünket egyértelműen megkönnyítette a tudat, hogy amíg mi boldogan éldegélünk az Arán, addig Irene nem csinál titkot abból, milyen örömmel él Londonban, míg „Bob bácsi” feltehetőleg kívülállóként várja a sorát. A most kilencéves Ben levelei viszont cseppet sem „feltehetőleg” hemzsegtek a „Bob bácsitól”.

Aztán, hipp-hopp, egyszerre ismét csak egy nagyszabású üzletbe csöppentem – egy elképesztő javaslatba olyan forrásból, amiről

álmodni sem mertem volna. Mikitől jött, pont tőle! Minduntalan eszembe jutott, hogyan alakulhatott a sorsa a dzsungelben. Valamiért képtelen voltam elképzelni, hogyan jár majd túl az esőerdőben nyüzsgő piócák és kígyók eszén. Akkor nem lepődtem meg, amikor rövid üzenetet kaptam, hogy Yeop és Siloma életben van, mert otthonos terepen mozogtak. De hogy Miki! Sosem hittem volna, hogy képes elboldogulni a dzsungelben. Alábecsültem, ahogy oly sokan alábecsüljük a japán népet.

És Miki nemcsak hogy életben maradt, de apja építkezési vállalkozása is felvirágzott a háború alatt. A japán veszteségek növekedtével átnyergelt a hajóépítésre, mert előre látta, hogy a kormány minden általa készített hajót fel fog vásárolni, mielőtt lecsúsznának a sólyáról. Az atombomba miatt Tokió, ahol Miki főhadiszállása volt, és Jokohama, ahol a cég építette a hajókat, megmenekült a néhézbombázástól, s számukra úgy ért véget a háború, hogy az országuk viszonylag érintetlen maradt a bombatámadásoktól. Ráadásul az új parancsnok – MacArthur – a történelem egyik legnagylelkűbb békeszerződésével arra bátorította őket, hogy ismét talpra álljanak. Emellett ott voltak a szorgos méhekként nyüzsgő férfiak és nők seregei, akikben kielégíthetetlen vágy élt a munka iránt; de mindenekelőtt, megszűnt a fehér emberrel szembeni ellenségeskedés. Bár megverték őket, a japánok most már egyenrangú félként találkozhattak a fehér emberekkel; bebizonyították, hogy meg tudják alázni őket, és némi igazságtartalommal kijelenthették, hogy csak azért adták meg magukat, mert az új, rémisztő bomba megsemmisítéshez vezetett volna.

Többé-kevésbé én is tisztában voltam ezzel. Egy részét Miki vázolta számos hosszú, baráti levelei egyikében. Csakhogy engem a dolog nehézsége izgatott leginkább. A Miki Építőtársaság mostanra

Japán egyik fontos hajógyártó cégévé vált, és egy tíz hajóból álló flottát akart nekünk építeni az *Anlaby,* a *Beverley,* a *Brough* és más Dexter-hajók helyett, melyek vagy elsüllyedtek, vagy rekvirálták őket, egy szó, mint száz, sosem kerültek elő.

Kötelező exportra rendelés nélkül azonban nem tarthattak volna számot a nyersanyag-szubvencióra. Miki tudta, hogy hiába van kétségbeejtő szükségünk hajókra, egy pennyt sem kapunk a háborús kártérítésekből 1948 előtt. Mikinek volt pénze, de egy része a japán kincstár elől elzárt, külföldi bankszámlákon kamatozott, tehát nem használhatta fel. Ezért ragyogó megoldással állt elő. Kölcsönadja nekünk a pénzt Svájcban, hogy fizessünk a hajókért, és azok egy új cég tulajdonát képeznék: amelynek a törzstőkéjét a Dexter ötvenegy százalékban, a maradék negyvenkilencet pedig a Miki Építőtársaság állná. Ez az ajánlat persze nem csak a nagylelkűségről szólt. A céget külföldi tőke kellett hogy irányítsa, különben nem lett volna jogosult a nyersanyag-szubvencióra. Mert akkoriban hiába volt a világ minden kincse a tiéd Japánban, nyersanyag-szubvenció nélkül akár tűzre is vethetted a bankókat.

Láttam, hogy Miki szeme előtt legfőbbképpen az lebeg, hogy hosszú távú befektetésbe invesztáljon hajóipari vonalon. Ez szép kis summát hoz majd az elkövetkezendő években, ráadásul így a pénzét is megforgathatja. Mert mi az építési költségek ránk eső részét csak akkor kezdjük el fizetni a haszon ötvenegy százalékából, amikor a hajók már vízre futottak.

Minden akadály elhárulna. Nem küzdenénk likviditási gondokkal. Az építési költségeket abból a pénzből állnánk, amelyet más hajóknak fizetnénk, hogy szállítsák a rakományunkat. És amikor a végén megkapjuk a háborús kártérítést, a kezünkben lesz a pénz más projektekhez.

Egyedül Paul miatt aggódtam. Elkeseredetten japánellenes volt,

joggal, és ha tudta volna, mit fontolgatok, még a végén nem dobta volna be a Szung-vagyon rá eső egyharmadát a Dexter és Szungba. És bár a Dexternek nem volt szüksége arra, hogy összeolvadjon a Szunggal, kár lett volna elszalasztani egy ilyen lehetőséget. Ezért egyelőre megtartottam a tervet magamnak. Minden más szempontból *különálló* cég lennénk, csak a Dexter irányításával. Amúgy is, ha valóban úgy véljük, hogy Ázsia egyetlen reménye a multikulturális jövő, akkor abból a japánokat sem hagyhatjuk ki a történtek ellenére vagy – gondoltam – éppen miattuk nem, mert ők nyitották meg a gyarmati rendszer gennyes kelevényeit. Megbíztam Mikiben. Megmentette az életemet, csaknem a sajátja árán.

Muszáj volt beavatnom Julie-t. De az más volt. Ennyi év után mindent elmondhattam neki, ami a lelki békémet veszélyeztette. Nem most először lepett meg a reakciója és az, ahogyan agya kínai fele forgott.

– Ha az amerikaiak hajlandók megbocsátani a japánoknak Pearl Harbor után – közölte savanyúan –, akkor szerintem mi is követhetjük a példájukat. Nincs kifogásom Miki ellen. Hogy is lehetne? Ha nem rajta múlik, most nem lenne jövendőbeli férjem, és Pelának sem lenne csodálatos apukája. – Elmosolyodott, majd hozzáfűzte: – És néhány év múlva az egész világ tárt karokkal várja majd a japán kereskedelmi delegációkat, meglásd.

– Örülök, hogy ezen a véleményen vagy. A Dexter és Szung ezzel Ázsia egyik leghatalmasabb cégévé válik.

– És az élén te vagy a tuan bezar! Ez az egyetlen dolog, ami megrémít engem.

– Megrémít?

– Kissé. – Felállt, hirtelen átkarolt, és feleséghez illő csókot lehelt az ajkamra, épp csak futólag érintve. – Mindannyian

változunk – nyilatkozta. – De ne feledd, én már kislány koromban szerelmes lettem a magas, jóképű szőkébe, ez te vagy, drága Johnnie. Csakhogy én a férfiba is szerelmes lettem, akinek az enyémmel vetekszik a vakmerősége, és aki bármit kész lenne kockára tenni értem. Te vagy az én regényhősöm. Ártatlan voltam, neked ajándékoztam magam, sokat szenvedtem az elkövetkező években, de egy pillanatra sem bántam meg.

– Azt hiszem, tényleg fel kell nőnünk.

– Hát persze. Nyilván mindketten lehiggadtunk. Nyilván nem hozom már rád a borzongást az ágyban…

– Baromság, Julie! Csak bókokat akarsz belőlem kihúzni.

– Dehogy. Csak azt akarom mondani, hogy a kapcsolatok igenis változnak. Érettebbé, melegebbé válnak. Nagyon tetszik. Szeretem az úgymond házaséletünk gyengédségét, szeretem, ahogy a szereteted egy részével Pelát elhalmozod. Az egyetlen dolog, ami néha aggaszt, az, most nem tudok rá jobb szót, az ambíciód. Azt akarom, hogy élvezd a cégvezetést. Roppant büszke leszek rá, hogy a tuan felesége lehetek. De vigyázz, Johnnie, ne csinálj a tuanból iparmágnást! Ahhoz te túl kedves vagy! – Kuncogva még hozzátette: – Csak keress annyit, hogy mind dúskáljunk a pazar pompában, de ne keress annyit, amennyit nem látsz, csak a bankszámlákon! Sokkal hasznosabb, ha a bankszámlák helyett rajtam legelteted a szemedet, mielőtt olyan vén csoroszlya leszek, hogy inkább már másokra kacsingatsz.

Eszem ágában sem volt iparmágnássá válni, legalábbis reméltem, hogy nincs, bár eddigre már tisztában voltam vele, hogy az iparmágnásság betegség, alattomban támadja meg áldozatát, mint valami rosszindulatú daganat, és mire észreveszi az ember, akkor már rendszerint túl késő. Mindazonáltal szerettem volna a családi

hagyományoknak megfelelően vezetni a Dextert. Imádtam a céget, azt, hogy ott dolgozom, és a Dexter valóban nem nélkülözhette az új hajókat, ha tartani akarta a lépést a fellendüléssel. A szingapúri kikötő külső útvonalai zsúfolásig teltek az akár három hete ott rostokoló, kirakodásra váró hajókkal. A raktárakat majd szétfeszítette az export- vagy importáru, pedig mi is kivettük a részünket a munkabeszüntetésekből – mintegy visszhangjaként annak a sztrájknak, amivel 1946 őszén hatezer dokkmunkás tizenhat napra megbénította a kikötőt.

Semmi sem állíthatta meg a fellendülést, amit több, egymástól független tényező váltott ki. Holland India gyors átmenete független Indonéziává pánikot keltett a kommunista veszély miatt nyugtalankodó gazdag társaságokban, így az egykori Holland India kereskedelme inkább Szingapúrba települt át. A legnagyobb lökés azonban akkor érkezett, amikor először kiszivárogtatták, hogy a Whitehall ötvenötmillió fontra becsüli a háborús kártérítést. Nagy-Britannia első lépésként tízmillióval járul hozzá, ezt megtoldja még „a maláj kormányok további kötelezettségére maximum" harmincötmillióval. A végső tízmillió fontot a japánok perkálják le jóvátétel formájában. Mindenkinek várnia kellett a pénzére, de ez nem jelentett gondot. Szingapúr világéletében hitelekből tartotta fenn magát.

Már elkezdtem Tanamerát újjáépíteni, hogy készen legyen a ház, és Julie beköltözhessen Pelával a menyegzőnk napján.

Órákat töltöttünk Julie-val az Arán azzal, hogy az építészek terveit bújjuk, és a filigrán vonalkákkal húzott rajzokat tanulmányozzuk. Mindkettőnk szeme előtt „egy tuan bezarhoz méltó, tökéletes otthon" lebegett. Nem vágytunk semmi hivalkodóra – más szelek fújtak már, mint régen –, mindamellett elég

impozánsnak kellett lennie ahhoz, hogy lenyűgözze a látogatóba érkező üzletfeleket, ugyanakkor kényelmes, lakható otthont nyújtson a családunknak. Az új Tanamerában nem kerül az étkezőbe sekély vizű medence vízililiomokkal, sem körbefutó drága kínai csempeszegély. Kerül viszont egy tágas nappali a még mindig álló fehér falak mögé és hat kisebb, egyedileg szabályozható légkondicionálóval fölszerelt hálószoba.

A régi bálterem keskenyebb változataként megépített fő nappali nem lesz légkondicionált, mert a még mindig a helyükön álló homlokfalak szabta hosszú helyiség új keleti és nyugati verandában végződik majd. Így, a Kelet-indiai Társaság építészeinek hagyományai szerint, a Szingapúr mozdulatlan forró levegőjét néha borzoló szél áthaladhat a szobán egyik irányból a másikba.

E fő nappali mögött – és eltökélt szándékom volt, hogy a helyiség valóban nappali legyen, ne vendégfogadásra fenntartott „tisztaszoba" – két kisebb szobát terveztem: egy szalont Julie-nak és egy dolgozószobát magamnak. Julie, aki szintén a „vacsora ötven főre" korban nőtt fel, megfogadta, hogy sosem invitál meg egyszerre tíz vendégnél többet zártkörű estebédekre, s ennek figyelembevételével épült az étkező.

Mindketten úgy véltük, egy úszómedence vagy egy teniszpálya rontaná a szépen gondozott kert hatását, ezért jobb lesz őket eltakarni. Ennek megfelelően a fal mögé került a medence zuhanyozókkal, öltözőfülkékkel és saját belső udvarral, e mögött terült el a teniszpálya – a szem elől rejtve, hacsak nem használtuk.

A megemlékezésre egészen 1947 őszéig nem került sor. Így elég idejük maradt a külföldön időző barátoknak, hogy hazatérjenek. Szonja néninek és a hasonló cipőben járóknak tengeren kellett megtenniük az utat, mert a Pan-Am még nem indította újra a

nyugati partról, a Honolulu és a Fülöp-szigetek érintésével Szingapúrba tartó, háború előtti csendes-óceáni járatait. Jack papa és mama hidroplánon utaztak, öt napba telt az út úgy, hogy esténként megszakították, és az éjszakát kényelmes szállodákban Rómában meg Karacsiban töltötték – csodás módja az időeltolódás leküzdésének. Kár, hogy a vízi repülőjáratokat nem sokra rá beszüntették, a BOAC ugyanis már bejelentette, hogy 1948-tól Constellations nevű gépekkel gyorsabb járatokat indít.

Bárcsak azt mondhatnám, hogy minden úgy alakult, ahogy szerettem volna! A megemlékezés egészen jól sikerült, de összességében ez volt az egyetlen momentum, amiről ez kijelenthető. Alig futott be az apám, csaknem azon melegében ráeszméltem, milyen fatális hibát követtem el a meghívásával. Az elején még nem acsarkodtunk nyíltan, de az feltűnt, mennyire felgyorsult az a változás a szüleimben, melyet Londonban tapasztaltam rajtuk. Jack papa civakodóbb lett, dőlt belőle a panasz, és olyan üzleti ügyekbe ütötte bele az orrát, melyekhez nem konyított, vagy melyekbe nem vettem a fáradságot, hogy beavassam. Igencsak próbára tette birkatürelmemet.

Úgy tűnt, elfelejtette, hogy már harmincnégy éves vagyok, és ő maga jelölt engem a cég tuan bezarjának, miután megtettük a szükséges intézkedéseket, hogy óvjuk az ő és mama jövőjét. De én voltam a *főnök,* az egyedüli főnök. A Dexterek világéletükben tartották magukat ahhoz, hogy a munkában két dudás nem fér meg egy csárdában. Ez volt az oka annak, hogy amikor Jack nagyapa átadta a gyeplőt a *fiának* – az én apámnak –, soha többé nem tette be a lábát a Dexterbe. Apám most az íróasztalomon heverő levelek között turkált, és sikeresen rá is akadt arra, amelyben Mikivel a terveket tárgyaltuk meg.

– A japánokkal! – köpte. – Egy Dexter leáll a japánokkal!

– Tetszik, nem tetszik, most a barátaink, elméletben legalábbis. A háborúnak vége.

– Sosem lesznek a barátaink. Ez a szerződés sohasem köttethet meg!

– Ne aggódj, papa! – próbáltam türelmesen nyugtatni, de hiba volt részemről. Azt hitte, atyáskodom, és ez robbantotta ki azt a valóban elmérgesedett vitát, amely akkora szakadékot ékelt közénk, amit soha többé nem tudtunk áthidalni.

– *Japánok!* Azok után, amit Timmel műveltek! Annyira megtörték a lelkét, hogy kénytelen volt leszerelni a hadseregtől.

Már korábban írta még, hogy Tim levette az angyalbőrt, és munkát keres, vagyis Dexter-pénzből él; de nem bántam, mert beláttam, hogy Szingapúrba soha többé nem térhet vissza. Csakhogy azt is pontosan tudtam, Tim miért szerelt le – ami udvariasan annyit tett, úgy kirúgták, hogy a lába sem érte a földet a Changiban kavart botránya miatt. Lakatot tettem a számra, míg apa dacosan tovább erősködött:

– Kis híja, hogy nem ölték meg szegény Timet a japánok!

– Hagyd már abba, papa! Tudod, hogy ez nem igaz. A japánok *tényleg* milliószámra kínoztak meg embereket. De Timet csak megbüntették, ne áltasd magad! Egy dolgot árulj el: miért kell átverniük egymást családtagoknak? Te is éppolyan jól tudod, hogy Timet nem leszerelték a hadseregtől, hanem kirúgták!

– Hogy érted ezt? – kérdezte fagyosan.

– Úgy értem, ahogy te is átkozottul jól tudod, hogy a japánok tetten érték az ágyban, miközben egy másik katonával kefélt. Na jó, papa! Ne teregesd ki a családi szennyest! De legalább a családnak mondj igazat!

A tenyerébe temette az arcát ez a hirtelen vénségesen vén hatvanhét éves ember. De bensőjét nem azért marcangolta a

fájdalom, amit Tim tett, hanem azért, mert a tudomásomra jutott. Rögtön rájöttem, mihelyt felnézett, és nekem szegezte a kérdést:

– Hogy jöttél rá? Nem kotyogtad ki senkinek, ugye?

– Még szép, hogy nem! – feleltem. – Tim élete az övé. Semmi köze hozzám vagy hozzád! Csak egyszerűen sajnálom, hogy Timnek több problémával kell megküzdenie ebben az életben, mint nekünk. Az viszont *felháborít,* hogy *engem* vádolsz!

Egy pillanat erejéig azt hittem, megfullad, de aztán szürke ábrázata megnyúlt, a kétségbeesést felváltotta a harag, az öregkorral járó téveszméktől elborult az elméje, és ezt motyogta:

– Te egy gonosz ember vagy, Johnnie, hogy ilyeneket beszélsz. Te tetted tönkre a Dexterek jó hírnevét! Azzal, hogy kínai szeretőt tartasz. Meg félvér zabigyereked van!

– Hagyd ki ebből Julie-t! – Igyekeztem féken tartani az indulatomat. – Ha valóban szerettél volna fiatalkoromban, Julie és én már ezer éve házasok lennénk!

– Hála istennek, hogy közbeléptem!

– Felejtsd el! – Nem akartam jelenetet rendezni. Az volt a leghőbb vágyam, hogy apám elhúzza a csíkot az irodámból, tűnjön el Szingapúrból, és térjen vissza Londonba. A világ, a háború, én, Tim – mindez túl soknak bizonyult neki, hogy megeméssze. Hirtelen az ugrott be: „Hála istennek, hogy jobban szereti Londont, mint Szingapúrt!” Lehetetlen vállalkozás lett volna osztozni a házon apámmal és anyámmal, miután összeházasodtunk Julie-val. Talán ez volt a fő oka annak, töprengtem, hogy Irene-nek sosem nőtt a szívéhez Szingapúr? Az ugyanabban a házban, egymás hegyén-hátán élő három, illetve akkor négy generáció nyomasztó terhe?

Azt hittem, reméltem, hogy ezen a ponton távozik apám, megy és felkutatja a cimboráit a Tanglin Klubban. Ám ehelyett az öregek konok kitartásával, mint a kutya, amely ripityára rágja a csontot,

hogy az utolsó csepp velőt is kinyalinthassa, gorombán lelökte a válláról a karomat, és ezt dünnyögte:

– Több vád illeti a Szung lányt, mint téged! Ő húzott be a csőbe.

– Tartsd a szád, apám! – A haragom nőttön-nőtt, de még mindig igyekeztem kontrollálni magam. – Ne rontsuk el a szingapúri utadat! Csak hagyd ki ebből Julie-t, ennyi!

Nem akartam veszekedést, de képtelen volt leszállni a témáról.

– Emlékszem, amikor Szung azzal állított be hozzám, hogy elkapott benneteket. Istenemre mondom, ki kellett volna hogy rugdaljalak a házból. De persze, ezt már rég elfelejtetted.

– Tévedsz. Mindenre élesen emlékszem! Emlékszem, mennyire vágytam rá, hogy egy kis szeretetet kapjak az apámtól. Ehelyett a sárga földig letolt egy vén bolond. Mekkora marha voltam, hogy hallgattam rád, és azt tettem, amit kértél! Ha csak feleannyira férfi lettem volna, mint amilyennek azt a buzeráns Timet beállítod, faképnél hagylak! Tönkretetted az életünket, apám, *tönkretetted!* Én visszaszereztem, és itt és most kijelenthetem: még egyszer nem hagyom, hogy elcseszd az életünket! Se neked, se anyának!

– Hagyd ki ebből az anyádat!

– Nahát, mintha a „Hagyd ki ebből Julie-t!” lemezt hallanám.

Még ekkor is szívesen segítettem volna neki, hogy megértse, ha szemernyi esélyt is ad rá, ha se szó, se beszéd, csendben távozik, hogy legközelebb, ha találkozunk, többé ne kelljen erről beszélnünk. Ám inkább előreszegezte az állát, és tovább szajkózta:

– Téged akart az a Szung lány. Mindent elkövetett, hogy megszerezzen.

Ez volt az a pont, amikor végképp elfogyott a türelmem, annál is inkább, mert olyan ostoba hazugság volt. Többé nem bírtam megállni üvöltés nélkül:

– Mint ahogy anya is mindent elkövetett, hogy megszerezze

Tim apját, amikor pofára ejtett téged, és lelépett New Yorkba?

– Te korcs! – fuldokolt a dühtől. – Hogy mersz ilyen… ilyen szemenszedett hazugságot állítani a saját anyádról?

– Nem, apám, Tim a korcs, nem én! Jack nagyapa mindenről felvilágosított! Csak azt nem értem, miért véded jobban ezt a zabigyereket, aki nem is a te fiad, mint engem! Sosem fogom megérteni. Tudod, hajdanán a kedvedre *akartam* tenni, mert szerettelek. Na, ennek most befellegzett, apám! Ezentúl még csak nem is kedvellek, és minél előbb lelépsz innen, vissza Londonba, annál jobb! – Ezzel kiviharzottam az irodából, s bevágtam magam mögött az ajtót.

Nem szóltam Julie-nak a dologról, és világos, hogy apa sem szólt semmit mamának, mert anyám hozta a szokásos bizonytalan formáját: nem volt kellemetlen, csak semmit sem értett. Tudtam, hogy a reggeli irodai jelenet után mind boldogan fellélegzünk, majd ha véget ér a látogatásuk, és ami azt illeti, valóban rövidebbre nyúlt, mint vártam, mert a szüleim összefutottak néhány régi baráttal, akik meggyőzték őket, hogy nyaralásuk utolsó két hetét töltsék Hongkongban a Repulse Bay Hotelben.

Csókkal, öleléssel, férfias kézfogással, ígéretekkel váltak el, csupa-csupa ígérettel. És valószínűnek tartom, hogy a megkönnyebbülés titkos sóhajaival, csupa-csupa megkönnyebbült sóhajjal.

Az év vége előtt még egy látogatót kaptunk. Ő volt az utolsó, akinek a felbukkanására számítottam volna Szingapúrban, még akkor is, ha csak átutazóban volt Kuala Lumpurba.

– Azt hiszem, itt ragadok egy időre Malájföldön, mit szólnál hát egy vacsorához annak örömére, hogy újfent találkozunk? – kérdezte a Különleges Ügyosztálynál szolgáló Robin Chalfont

detektívfelügyelő.

44

Nem láttam Chalfontot, mióta Colombóba utaztam azért, hogy találkozzam Julie-val, mielőtt leszerelek Londonban. De mit keres itt Szingapúrban? Biztosan visszament a rendőrségre most, hogy a háború valóban véget ért. A Különleges Ügyosztályra – tulajdonképpen sosem értettem igazán, mivel foglalkozik a Különleges Ügyosztály. Homályosan azt képzeltem, hogy egy színfalak mögött tevékenykedő, politikusokat szolgáló gengszterbanda – ez nagyon feküdne Chalfontnak.

Ahogy a Raffles bárpultján könyökölt, úgy tűnt, semmit sem változott, itt-ott egy két apró ránc, de még mindig gunyoros mosoly – nagyon nem hajaz rendőrre, gondoltam.

– Hát te meg mit művelsz itt? – Alig tudtam magamba fojtani az izgalmamat.

– Hajtom a verklit. – Chalfont egy vaskos szivar végét tanulmányozva megjegyezte: – Költségtérítésre. Egek! Az volt a dzsungelélet legelviselhetetlenebb része, hogy le kellett szokni a bagóról. De mielőtt belevágok a sztorimba, hogy van a gyönyörű kis feleséged?

– Julie? *Még* nem a feleségem. De nagyon fog örülni neked! KL mellett lakik a régi csataterünkön, az Ara ültetvényen. Tony Scott-tal és a nejével. Minden hétvégén meglátogatom, míg ki nem mondják a válást jövőre.

– Kemény élet ez egy apának – húzta az időt. – Ez a sok ingázás.

– Nem akarja, hogy kitartottnak nézzék – vigyorogtam. – Hogy őszinte legyek, Robin, fenemód élvezem. Hét közben pokolian

hiányzik, de hétvégén lecserélem az irodát az ültetvényre, és olyan drámai a változás, mintha kettős életet élnék. Repülővel pofonegyszerű.

Chalfont! Sosem jutott volna eszembe, hogy még egyszer összefutok vele itt Szingapúrban. Felidéztem magamban azt a könnyed stílusú férfit, akivel hajdanán az Adelphiben megismerkedtem – és aki felfogadott önkéntesnek egy csaknem négyéves küldetésre –, no meg a borzalmas időket, melyeket azonban semmi pénzért sem hagytam volna ki, mert ez volt felnőtté válásom időszaka.

Most először volt alkalmam találkozni Mr. Robin Chalfonttal, a civillel. Polgári szerelésben másként festett. Mintha furcsán lógott volna rajta a ruha. A legújabb divat szerint öltözött, és még a gallérját is nyitva hagyta – ezt a szokást még az amerikaiak vezették be a csendes-óceáni hadszíntéren. A szingapúri öregfiúk először elhűltek, de végül ők is megadták magukat, és mára, igaz, nem túl szívesen, de a klubtitkárok és az étteremvezetők engedélyével a tagok nyakkendő nélkül ebédelhettek, bár este nyolc után még mindig kötelező volt az előírásos megjelenés.

– Ne félj, zsebre vágtam egy nyakkendőt – biztosított Chalfont. – Felveszem, mielőtt vacsorázni indulunk. – Homokszínű nyári öltönyt viselt. – Passzol rám? – A bárszékén félig elfordulva, simára rángatta a zakót. – Kénytelen voltam konfekciót vásárolni, öregem. Alig huszonnégy órát kaptam a gép indulásáig.

– Mire fel ez a nagy rohanás?

– Mindent a maga idejében. Rendeljünk még egy kört! Nézd! Csiribí-csiribá! – Előhúzta a zsebéből a nyakkendőt, és tükör nélkül felkötötte a nyakára, a pultos legnagyobb derültségére. – Apropó, hogy vannak a szüleid?

Éltem a gyanúperrel, hogy majd szétveti a vágy, hogy

elújságoljon valami izgalmas hírt, de eltökélte, vár vele.

– Remekül. – Könnyedén ráállt a szám a hazugságra. – Nemrég itt jártak. Julie apjának a búcsúszertartására érkeztek, a prominens P. P. Szungéra. Valószínűleg nem hallottad, mi történt.

– De igen. Rázós ügy az öngyilkosság. Biztosan borzalmasan sokkolta Julie-t. Remélem, hogy… hát… miután megszöktetted, ő és az apja…?

– Elástuk a csatabárdot, ha erre célzol. Szung még az Arán is meglátogatta Julie-t. Találkozni akart az unokájával. De a vége felé erőt vett rajta a búskomorság. Azzal a szóbeszéddel hadakozott, hogy kommunistának állt, sőt, egyesek nem átallották azt híresztelni, hogy a japánoknak dolgozott a háború alatt.

– Milyen mocskosul hiábavaló ez az egész história – sóhajtott Chalfont. – Olyan *jó* ember volt! Ez a csürhe meg sárral dobálja!

– Hát, az a sanda gyanúm, *tényleg* bratyizott Loi Tekkel, és nemcsak a háború előtt, mint tudjuk, hanem egyesek szerint a háború alatt is.

– Loi Tekkel? Újra meg újra felbukkan ez a név. Ami azt illeti, pont ezért vagyok itt. Loi Tek miatt.

– De hát nyoma veszett, legalábbis nekem ezt mondták. Milyen jellemző a kormányra: csak úgy hagyják, hogy megússza. Pont, mint a háborúban. A rátermettség teljes hiánya.

– Most kivételesen nem. – Meglepő módon Chalfont elkuncogta magát. – Emlékszel a napra, amikor Loi Tek látogatást tett a táborban?

Még szép, hogy emlékeztem. A kínaiak heteken át zengtek a nagy vezetőről meg a megtiszteltetésről, ami érte őket.

– A királyi látogatás komcsi megfelelője volt.

– Igen, annak tűnt, így akartuk, hogy tűnjön. Valójában, drága barátom, Loi Tek azért jött, hogy bizalmasan elcsevegjen velem.

– A háború kellős közepén? Mi a frászkarikának? – Chalfontra meredtem.

– Említettem, emlékezz! A Különleges Ügyosztálynak dolgoztam. Még mindig annak dolgozom.

– Na ja – nevettem –, de sem a hely, sem az idő nem volt alkalmas a dzsungelben, hogy letartóztatásokat rendezzünk!

– Nem, Johnnie, ülj le, és helyezd magad kényelembe! Készülj fel a sokkoló hírre! Gyere ide! – Odaintett egy fiúnak, hogy hozza utánunk a bárpulton maradt italunkat az alacsony karosszékekkel körülvett kerek, üveglapos bambuszasztalhoz. – És hozzál még kettőt, légy szíves! – Chalfont megvárta, amíg az italok megérkeznek, a számlát a szobaszámára íratta, majd folytatta:

– Végy mély lélegzetet! Ez húzós lesz! Loi Tek és én együtt dolgoztunk az egész japán megszállás alatt.

A bejelentéstől bennem rekedt a szó, és tátott szájjal bámultam, mint borjú az új kapura. Chalfont hahotára fakadt. Végigfuttatta az ujját a pohara peremén, míg hangokat nem csalt elő belőle, aztán nagyon komolyan hozzátette:

– Loi Tek nem volt kommunistább, mint te vagy a nyomorult öreg Szung.

– De hisz ő volt a párt *főtitkára* Malájföldön! Jesszusom! A vezér!

– Mi tettük oda. – Chalfont igyekezett szerénynek látszani. – Az igazság az, hogy dagad a mellem a büszkeségtől, hogy sikerült odaraknunk. Ő volt az egyik legkülönb ügynökünk az egész háborúban.

Döbbenten megjegyeztem:

– Azt értem, hogy be lehet szivárogni egy politikai pártba, nyilván a kommunista pártba is be lehet dugni valakit. De azt nem szavazhatod meg, hogy az embered legyen a *főnök!* Hol vannak a

többiek? Úgy érted, brit kém volt?

– Jobban szeretjük az ügynök kifejezést. Elmagyarázom. Loi Tek vietnamiként ügyködött Indokínában. Erről már te is hallottál. Fantasztikus hírnévre tett szert mint szenvedélyes kommunista. Azt már nem hallhattad, hogy egész idő alatt a franciáknak dolgozott. A franciák csak akkor küldték le Szingapúrba, amikor lelepleződött Saigonban. Loi Tekből egyik napról a másikra munka nélküli ügynök lett. Na, mi adtunk neki munkát.

– De miként juttattátok be a bizottságba, vagy minek hívják? Oké, feltételezzük, hogy mindez lehetséges. De hogyan lett belőle vezető?

– Erre vagyunk a leginkább büszkék. Mihelyt bekerült a bizottságba, és ne feledd, a háború előtt a kommunista pártot törvényen kívül helyezték Szingapúrban, tehát figyelmeztetett minket, mikor tartja a teljes központi bizottság a titkos találkozót. Bekasztniztuk az egész tetves bagázst, és kitoloncoltattuk őket. Mindenkit, kivéve Loi Teket. Őt letartóztattuk közúti kihágásért, mikor a találkozóra tartott. Azután már egyszerű volt, mint az egyszeregy, drága cimborám. Ő maradt egyedül bizottsági tag, tehát automatikusan rászállt a hatalom.

Szóval ezért lett Loi Tekből ilyen árnyfigura, ezért látták olyan kevesen! Tán attól tartott, hogy felismeri valaki még Saigonból? És persze, mutatott rá Chalfont, a sejtelmessége és a titokzatossága csak növelte az alakja köré fonódó mítoszt az egyszerű nép körében. A titokzatosság volt az egyetlen mód rá, hogy elkerülje a börtönt vagy a kitoloncolást. Minél megfoghatatlanabb lett, annál jobban erősödött a köréje fonódó mítosz.

– És az öreg Szung? Hogy illik a képbe?

– Ez a tragédia. Szung volt az összekötő ember. Csupán két ember akadt egész Szingapúrban, aki tudott Loi Tekről. Még a

kormányzó is a sötétben tapogatózott, hála istennek! Szung volt az egyik, én meg a másik. Természetesen nem avathattalak be. Aztán a bátyád gyanakodni kezdett az öreg Szungra. Kénytelen voltam visszaélni a hatalmammal, és eltakarítani a bátyádat Szung háza tájáról. Ezért kellett figyeltetnünk Julie-t. Nem azért, mert bármi is állt az aktáiban. Csak azért, hátha megneszel valamit. És persze tudtuk, bár akkoriban még nem tulajdonítottam neki különösebb jelentőséget, hogy Szung Kai-sek felcsapott kommunistának. Kis híján bedutyiztuk. Meg is tesszük, ha nem jelentkezik önkéntesnek a 136-os alakulathoz.

Aztán elesett Szingapúr. Chalfont szerint Loi Tek csak ekkor volt igazán elemében. Amellett hogy brit ügynökként kommunista vezetőt játszott, a britek tudomásával elkezdett a japánoknak is dolgozni. Könnyedén elintézte, hogy a japánok lemészárolják a párttagokat KL mellett a Batu-barlangban. Loi Tek súgott a japánoknak, aztán, mint mindig, kényelmesen feltartóztatta magát útban a találkozóra.

– Tényleg elképesztő – szögezte le Chalfont. – Az egész japán megszállás alatt a Maláj Kommunista Párt főtitkára volt, mellette japán ügynökként szolgált, néha japán kocsiban furikázták, és ezalatt mindvégig beszámolt a 136-os alakulatnak arról, hogy mi folyik. A japánok szinte minden lépéséről tájékoztatott minket, és előre figyelmeztetett a nekünk állított csapdákra.

– De még ha nekik dolgozott is, miért avatták volna be a japánok ilyen részletekbe?

– Hát nem érted? Nem volt más választásuk! Ha túl sok kínai gerillát legyilkolnak, Loi Tek hitelét veszti, vagy akár úgy dönt, hogy nem szállítja nekik tovább az információt. Nehezen fogod elhinni, de a japánok gyakorlatilag könyörögtek Loi Teknek, intézze el nekik, hogy Szató merénylet áldozatává váljék. Emlékszel a rohadékra?

– De Robin – rendeltem még két italt –, én öltem meg a kurafit.

– Tudom. Meredek küldetés volt. De a japánok így kívánták. Loi Tek állt mögötte.

Továbbra sem volt világos számomra, miért kérnék a japánok a kínaiakat, hogy végezzenek az egyik tisztjükkel.

– Mi sem természetesebb. A japánok megpróbálták megnyerni maguknak a parasztokat, és jó viszonyt kialakítani velük. Egy időre csaknem teljesen felhagytak a kínaiakon és malájokon csattanó megtorló akciókkal. Olykor-olykor azonban felütötte a fejét egy ilyen rohadék Szató-féle, aki olyan szörnyűségesen viselkedett, hogy kis híján zátonyra futtatta a jó viszony kialakítását célzó törekvéseiket. Szató jó kapcsolatokkal bírt, a japánoknak meg úgy hiányzott a botrány, mint a púp a hátukra, ezért legkönnyebb megoldásnak az kínálta magát, ha eltetetik láb alól azt a mocskot. Csudaszép munkát végeztél, Johnnie. – Kék szeme csillogott a nevetéstől.

– Én nem találom ezt olyan viccesnek – morogtam.

– Megöltél egy disznót. Ez elég.

– Hát, a jóviszonyterv azért nem sokáig jött be, nem igaz? Úgy értem, a megtorló akciók, miután Kai-sek támadást intézett az arai konferencia ellen, nem sikerültek kimondottan barátságosra.

– Valóban nem voltak azok. És semmi sem szolgálhat a mentségükre. Az égvilágon semmi. De oka volt neki. Ha nem esel ágynak, semmi baj nem történik. Amikor megvétóztad a támadást, értesítettük Loi Teket, így ő garantálhatta a konferencia érintetlenségét. Azonban bekövetkezett a megjósolhatatlan. *Megtámadták* őket. Kai-sek megrohamozta őket, és lemészárolt egy egész osztagnyi főmuftit, pont amikor a vak is láthatta, hogy a japánok visszaszorulófélben vannak. A helyi parancsnokok levonták a nyilvánvaló, ámbátor téves következtetést, hogy Loi Tek átvágta őket a palánkon, és úgy döntött, hogy a japánok elvesztik a háborút.

A megtorló akciók tehát nem a falusiaknak szóltak; figyelmeztetésnek szánták őket Loi Teknek.

Ahogy Chalfont ott ült, és nyugodtan mesélt, nehezemre esett elhinni: sok éven át a dzsungelben abban a hitben éltünk, hogy el vagyunk vágva a külvilágtól, s csak az ösztön vezérel minket a munkában és a gyilkolásban, miközben a színfalak mögött a legtöbb lépésünket egy furcsa, ismeretlen ember irányítja, aki egyszerre három gazdának szolgál.

– Több tucat katona életét megmentette a 136-os alakulatban – közölte Chalfont. – Lehet, hogy a tiédet is, bár ezt sosem tudjuk már meg. Mint ahogyan azt sem tudhatod soha, hogyan alakultak volna a dolgok, ha a másik utat választod. Belevaló fickó.

– A jelenben?

– Nem nyiffant ki. Csak megszűnt létezni.

Miközben Chalfont belemerült a magyarázatba, gondolatban felidéztem az elégedetlenkedő hangokat a pártban, melyek a fülembe jutottak, és az újságcikket a pinangi kommunista lapban, ahol jószerivel árulónak kiáltották ki Loi Teket, bár amikor elterjedt a hír, hogy a cikk szerzője japán ügynökként tevékenykedett, az emberek többsége úgy vélte, csak bosszút akar állni, és a cikk ripsz-ropsz feledésbe merült. Chalfont szerint azonban az egyre erősödő gyanú fokozatosan kikristályosodott, végül Csin Peng úgy döntött, a tettek mezejére lép. Nemcsak a gyanakvása vezérelte, hanem az is, hogy ő volt a trónra áhítozó törvényes örökös. Le akart számolni.

– Amint rájöttünk, hogy befellegzett Loi Teknek, és csak pillanatok kérdése, mikor lepleződik le, kihoztuk – taglalta Chalfont. – És mondhatom, villámgyorsan. Amikor a központi bizottság összeült KL-től nyolc kilométerre tavaly tavasszal, hogy lecsapjanak Loi Tekre, ő már nem bukkant fel. Új útlevelet, új személyazonosságot adtunk neki, ehhez kapott egy valag pénzt, és –

Chalfont jellemző vigyora – melegen ajánlottuk neki, hogy ha már úgyis olajra lép, egy füst alatt meglovasíthatná akár a párt pénzalapját is. Na, ettől a komcsik úgy istenigazából berágtak.

– És most hol bujkál?

– Ezt nem árulhatom el. De a történészek, akik majd egyszer papírra vetik ezt a sztorit – és gondolom, hogy egy nap már nem lesz többé szigorúan bizalmas –, sosem fogják kideríteni.

– Most már látom, milyen szerep jutott szerencsétlen Szungnak.

– Ezért bocsátott meg neked, Johnnie, neked és Julie-nak. *Tudta,* mivel foglalatoskodsz. Loi Tek beszámolt róla neki. És *arról is,* hogyan menekítetted ki Julie-t.

– Kíváncsi lennék, Szung Kai-sekről is értesült-e.

– Nehéz megmondani, de valószínűbb, hogy nem.

– Bármi jele? – kérdeztem vigyorogva. – Sejted, ugye, hogy némiképp izgatja a fantáziámat. Megesküdött rá, hogy pokolra küld.

– Fogalmam sincs, merre bujkálhat, de valószínűleg visszavonult a dzsungelbe. Várakozik, micsoda faszfej!

– Be van csavarodva. A dzsungelben dekkol, mikor élhetné a világát Szingapúrban a Szung-milliókból!

– Te is éltél a dzsungelben.

– Az más volt. Én Nagy-Britanniáért harcoltam.

– Ő is egy ügyért küzd – súgta meg Chalfont szűkszavúan. – Az ember nem változik, csak a szokásai.

– Kétlem, hogy Paul sejtette volna, milyen szerepet vállalt az apja.

– Dunsztja sincs. De a nyakamat rá, hogy Paulnak fogalma sincs, hogy miután jószerivel halálra verték, az öreg Szung Loi Tekhez fordult segítségért. Loi Tek beszerezte az orvosságot, természetesen a japánoktól. Átkozottul ironikus, ha belegondolsz: az

egyik japán csürhe a szart is kiveri a szerencsétlen párából, a másik meg drága gyógyszereket oszt, hogy összekaparják, ami még megmaradt belőle.

– Micsoda tragédia, ami szegény Szunggal történt – szögeztem le. – Az elmondásod alapján értelmetlen halált halt.

– Az a szomorú az egészben – sóhajtott Chalfont ismét –, hogy a vádaskodások mind azelőtt érték, hogy Loi Tek lelepleződött volna. Mindenki feltételezte róla, hogy minden hájjal megkent kommunista. És Szung nem tagadhatta a vádakat anélkül, hogy leleplezze az egyik legkiválóbb ügynökünket. És mi persze nem siethettünk Szung segítségére. Ez az ügynökök első alapszabálya. Ha bajba kerülsz, egyedül mászol ki belőle. Segítség nélkül. Bárcsak várt volna még néhány hónapot! Ma már nem árulna el nagy titkot.

Leginkább egy kérdés fúrta az oldalamat egész vacsora alatt: miért tért vissza Chalfont Szingapúrba? – Nem mintha nem örülnék, hogy látlak – vigyorogtam.

– Azért, mert zavargások vannak kilátásban. Az, hogy Loi Tek meglógott, kényszerhelyzet elé állította a kommunistákat. Politikailag rosszul áll a szénájuk, teljes náluk a zűrzavar. De átkozottul erősek, mihelyt fegyverekről van szó. Úgy véljük, van egy mag, ötezer elszánt harcos, akiket mi képeztünk ki, s a kezükben az összes fegyver, amit a Japán felett aratott győzelem napja óta rejtegetnek. Ha sarokba szorítanak, eljön egyszer az idő, amikor az egyetlen kiút a harc. Elvégre a komcsik még mindig a hős szerepében tetszelegnek. Ők rugdosták ki a japánokat, legalábbis ezt állítják. Most eljött az idő, hogy kirugdossák az imperialistákat is.

– Nem képes egy erős kormány kezelni a problémát?

– Itt nincs erős kormány. Sir Edward Gent, a főbiztos, na, nem az én dolgom, hogy nevén nevezzem a dolgokat, de tudod, hogy képtelen vagyok befogni a számat. Már régóta napirenden van a

visszahívása a Whitehallban.

1948 tavaszán és nyár elején sokszor láttuk Robint, különösen a hétvégeken. Szinte minden vasárnap kocsiba ült, és levezette a tizenhat kilométert Kuala Lumpurtól az Aráig, hogy úszhasson a medencében, aztán bevágjon egy emberes adag curry tiffint. Néha ellátogattam hozzá, ha Julie-nak fodrászhoz kellett mennie, vagy bevásárolt KL-ben, és akkor rajtam volt a sor, hogy megnézzem, mennyit haladt a munka az általa gunyorosan elkeresztelt „Piszkos Trükkök Osztályán".

Egy gumiültetvényen volt elrejtve nem messze KL-től, elképesztő módon öt hektárt ölelt fel, és három méter magas szögesdrót villanypásztor védte.

– De minek? – hüledeztem. – Nem gondolod, hogy kissé feketén látod a világot? Semmi jele kommunista felkelésnek.

– Csak azért, mert úgy döntöttél, hogy nem látod meg a jeleket – vetette ellen Robin. – El fog jönni. És akkor irtóra hálás leszel még ezért.

Végigvezetve a komplexumon, bemutatta a zavarba ejtő számú bepoloskázott cellát, a kétoldalú tükröt, a dokumentumok feldolgozására szolgáló laboratóriumot és egy gépcsarnokot is, ahol titkos szerkentyűket bütyköltek. Egy tágas helyiségben rádiószakértők szorgoskodtak türelmesen egy halom ősrégi elemen, amit a kis boltokban vásároltak fel csendben. Mindet ízekre szedték, és újra összerakták, de csak a régi vezetéket és szándékosan szennyezett kötőanyagot használtak.

– Ezeket visszaszivárogtatjuk a kommunista szimpatizáns üzletekbe. Mindbe egy pityegő önvezérlő jeladót csempésztünk. A komcsik nem hallják a pityegést a táborban, a dzsungel kellős közepén, de mi itt ellenőrizhetjük és bemérhetjük a tábor pontos

helyét, valahányszor bekapcsolják a rádiójukat.

Egy másik látogatásom alkalmával így szólt hozzám:

– Gyere, ezt nézd meg, öregfiú! – Egy komoly kinézetű kínai éppen egy fogpaszta tubusának a végét hajtogatta ki milliméterről milliméterre haladva, aztán kiemelt egy incifinci rizspapírfecnit. Üzenet állt rajta. Ezt rohanvást elvitték lefotózni, majd visszakerült a papír a helyére, a tubust visszagöngyölték, s a végén senki meg nem mondta volna, hogy babrálták.

– A kommunisták már kiépítettek egy egész Malájföldet lefedő hírvivő hálózatot – hozta a tudomásomra Chalfont. – Szerencse, hogy került a „postások" közé néhány beépített ügynök. De nem elég, hogy átadják az üzenetet, néha gyümölcsbe, cigarettába vagy fogpasztás tubusba rejtik, mint ahogy azt az előbb is láthattuk. És minden üzenetnek úgy kell kijutnia innen, mintha sosem értünk volna hozzá. Csak akkor használhatjuk az ilyen információkat, ha a kommunisták nem jönnek rá, hogy tisztában vagyunk vele, miben sántikálnak.

Jóllehet lenyűgöztek a látottak, eleinte nem leplezhettem a nyugtalanságomat. Olybá tűnt, mintha háborús játékokat játszanánk békeidőben, hisz háború sehol sem dúlt. Még a régi klub is megnyílt a Bentong úton – Szató árnyéka! –, bár most marhasültet adtak hasábburgonyával a kolbász és krumplipüré helyett a havonta megrendezett táncesteken.

Ennek ellenére, még ha nem aggódtam is túlzottan a kilátásba helyezett erőszak miatt, a többi üzletemberhez hasonlóan engem is nyugtalansággal töltöttek el az egyre gyakoribbá váló munkabeszüntetések. 1947-ben több mint háromszáz kommunista ihletésű sztrájk bénította meg a gumiültetvényeket és az ónbányákat. A múlt hónapban kilenc munkást lőttek le, az egyik

városban pedig kénytelen volt a rendőrség tüzet nyitni a dárdákkal, kövekkel, üvegekkel és ónvezetékekkel felszerelkezett felkelőkre, akik közül hetet meg is öltek, miután a felszólításra nem oszoltak szét. A gumiültetvényeken „Halál a csahosokra!” posztereket ragasztottak a fákra. Malájföld határain túl mintha egy gyilkolásra és pusztításra összehangolt kísérlet zajlott volna, Burmában a kommunisták az új független kormányt zaklatták, míg Indonéziában utcai közelharcokat folytattak. Szingapúrban a Kikötői Tanácsnál néztünk szembe növekvő erőszakkal, mióta a dokkmunkások sztrájkja megbénította a várost. Amikor a Kikötői Tanács irodáit áprilisban megszállta a rendőrség, részletekre bukkantak: „hogyan irtsák ki az összes munkásárulót, akik ártalmasak a dolgozó osztály érdekeire nézve”.

– Nem ugyanaz az ósdi komcsi süketelés? – kérdeztem Chalfontot az Ara medencéjében hűsölve, miközben megpróbáltam megtanítani Pelát, ezt a született úszóbajnokot a gyorsúszásra.

– Nem hinném – rázta Chalfont a nedves fejét.

– De a pokolba is, függetlenséget ígértünk Malájföldnek!

– Ez meg a *kapitalista* süketelés – nevetett Chalfont. – Ígéretek időpont nélkül. Mint a háziasszony, aki szenvelegve így szól: „Csatlakozniuk kell hozzánk vacsorára!”, de azt elfelejti közölni, mikor.

Május elejét írtuk, és akkor ijedtem meg először, amikor az MCP Központi Bizottsága összeült Szingapúrban, és elolvastam a kiáltványuk egy példányát, melyet a találkozó után tettek közzé. Nem volt se több, se kevesebb, mint az összes kommunistának címzett felhívás, hogy készüljenek a közvetlen erőszakra. Beismerték, hogy a felforgató munkástaktikák, például a sztrájk vagy a gyújtogatás nem vezetett eredményre, márpedig ez veszélyes jelentőséggel bírt, mert így csak egy választásuk maradt, amit a

kiáltvány vérfagyasztó egyszerűséggel meg is fogalmazott: „A tömegek nem tűrhetik tovább a brit imperialista elnyomást, és cselekedni fognak, hogy szétzúzzák a reakciós törvényi korlátozásokat.”

– Ez változás az alapfelálláshoz képest – intettem óva Julie-t a következő hétvégén az Arán. – Ha nem hagyhatnak minket helyben törvényesen, akkor majd erőszakkal teszik. Cseppet sem tetszik ez nekem. Igazán, drágám, szerintem Szingapúrba kéne költöznötök Pelával egy kis időre, míg úgy-ahogy elül ez a forrongás.

– Elmenekülni! – méltatlankodott Julie. – Előbb a japánok, most meg a saját hazámfiai! És hagyjuk a sorsukra Natasát meg Victoriát? Soha!

Május utolsó hetében jártunk, és Chalfont velünk ebédelt.

– Johnnie-nak igaza van – jelentette ki. – Mondok valamit nem hivatalosan. Április közepén, alig néhány hete felszólították a mi régi pajtásainkat a dzsungelből, a veterán MPAJA Elvtársi Szövetség tagjait, hogy készüljenek fel.

– Mire? – tudakolta Tony.

– A harcra. Mindenkihez eljuttattak egy körlevelet. A tagokat kivétel nélkül mind újraregisztrálták. A régieket, akik lemorzsolódtak, felkutatták, és mondok valamit, amit nehéz elhinni: Perakban és Johorban ténylegesen megkezdték a mozgósítást. A kommunista főmuftikat figyelmeztették, hogy adják el az ingatlanjaikat, amíg lehet, és készüljenek fel a dzsungeléletre. Előre szólok, ennek a fele se tréfa!

– De nem úszhatják meg szárazon – feleselt Julie. – A gyári munkások a kommunisták, nem a csapolók! És ha itt hagyjuk a birtokot, ahogy Johnnie várja tőlem, azzal csak a kezükre játszunk.

Igaza volt. Ám a britellenes tüntetések egyre szaporodtak vidéken. Az érdekvédelmi viták, melyekre hagyományosan fátylat

borítanánk, miután orvosoltuk őket, most gyilkosságokba torkolltak, vagy gyújtogatásba csaptak át, mielőtt bárkinek is esélye lett volna, hogy rendezze őket. Az a benyomásom támadt, a munkások *nem akarják,* hogy a viták véget érjenek.

Június elején a kommunista párt napilapja, a *Min Seng Pao* köntörfalazás nélkül felhívást intézett az olvasóihoz: „Amikor az imperializmus megparancsolja a csahosainak, hogy nyomjanak el minket, a saját módszereiket fordítjuk ellenük. Az életünk forog kockán, nem hajolhatunk meg többé, harcolnunk kell a végsőkig!”

– Ez bizony fegyverbe szólít – értett egyet Tony.

– Az a baj – Chalfont komorabb volt, mint amilyennek mostanában valaha is láttam –, hogy komolyan is gondolják. Komolyan gondolják, mert mögöttük áll ötezer kiválóan képzett, fölfegyverzett dzsungelharcos, akiknek már viszket az ujja, és majd belepusztulnak, hogy meghúzhassák a ravaszt a tőlünk lopott Steneken. Ezek gyilkosok, Julie. Tudom. Én is részt vettem a kiképzésükben.

– De pár zendülés miatt a tömegek még nem fogják támogatnia kommunizmust. Malájföldnek függetlenséget ígértek – vitatkozott Tony. – Kizárt, hogy a parasztok öldöklésre vágynak.

– Nekik nem kell harcolniuk, csak az ellátásról gondoskodni – magyarázta Chalfont. – Passzív támogatás. És ne feledd, a „függetlenség” mámorító szó. Az átlag maláj szemében semmi köze a kommunizmushoz. Azt hiszik, csak felgyorsítják az eseményeket. De minket nem vernek át.

Mi sem volt természetesebb, mint hogy minden maláj és minden szingapúri arról álmodozott, hogy lekerül a kezéről a gyarmati bilincs, mert Malájföld ugyan maga volt a földi paradicsom, hisz a természet szinte minden szükségletet kielégített, még a paradicsomnak is megvannak a sajátos, gúzsba kötő

tévkövetkeztetései, és a kommunista érvrendszer veszélyes volt a fél- és az elhallgatott igazságok miatt.

Malájföld, kiáltották, egyszerű, boldog, önellátó ország volt, míg be nem tette ide a lábát a fehér ember. A malájok megörökölték tőle az úgynevezett civilizáció bűneit, miközben a fehér ember megfosztotta az országot a kincseitől – míg ki nem ebrudalták őt a japánok. Miért engednék hát vissza ismét egy olyan országba, amit nem tudott megtartani?

– Azt elfelejtik megemlíteni – folytatta Chalfont –, hogy milyen lesz Malájföld Mao Ce-tung alatt. Hiszen az a cél, nem a függetlenség!

– Nos, én tapodtat sem mozdulok – jelentette ki Julie.

– Én sem – csatlakozott Nasi, és még némi humorral hozzáfűzte –: és hagyjátok itt Tonyt is az ültetvényesfeleségekkel! Te jó ég, még föl sem ocsúdunk, és az én uram már be is kerül egy Somerset Maugham-novellába!

Mielőtt Chalfont felkerekedett KL-be, föltettem neki a kérdést, melyen már egy ideje rágódtam. Ha annyira biztos a tényeit illetően, nem tehetne megelőző lépéseket?

– Attól tartok, nemigen – tárta szét a karját. – Csak tanácsadóként vagyunk jelen, nem azért, hogy betartassuk a rendet és a törvény betűjét. Arra az esetre küldtek, ha robbannak a dolgok. Békeidőben a cselekvés a rendőrség dolga. Az meg… – A kétségbeesés jeleként megvonta a vállát.

Kifejtette, mire gondol. Akkortájt H. B. Langworthy volt a rendőrfőnök, ugyanaz az ember, aki segített leverni a lázongó indiaiakat a háború előtt. Most azonban nagybeteg volt, így próbálta újjászervezni a szétvert és a gyűlölettől egymásnak feszülő rendőri erőket. Egyik oldalon álltak azok, akik Szingapúr elestekor követték Stenton Thomas ostoba parancsát, hogy „maradjanak a posztjukon,

míg a zászló nincs bevonva!”. Velük szemben ott sorakoztak azok, akik elmenekültek, hogy tovább folytassák a küzdelmet, amikor a vereség elkerülhetetlenné vált. (Langworthy Angliában töltötte éppen a szabadságát, így ő nem került döntéshelyzetbe.) Azok, akik maradtak – és a Changiban húzták le a háborús éveket –, sosem bocsátottak meg azoknak, akik felkötötték a nyúlcipőt, hiába léptek be egyesek a 136-os alakulatba.

– Langworthynek minden percét az köti le, hogy növelje a rendőrség morálját – taglalta Chalfont. – Csak az a bibi, hogy Gent, a főbiztos hallgat rá, pedig Langworthy nem jó tanácsokat fogad meg. Az egyik legragyogóbb vezető funkcionárius itt a rendőrségnél, Hugh Bamard, részletes jelentést nyújtott be a titkos kommunista fegyverraktárakról és a dzsungelbeli kiképzőhelyekről, de gyakorlatilag kutyába sem vették.[4]

– Ez nem valami biztató – ismertem el.

– Cseppet sem az – bólogatott Chalfont. – Vidd el innét a lányokat, amíg tudod. Remélem, tévedek, de erős a gyanúm, hogy hamarosan fordul a kocka.

– Beszélek Julie fejével, ha ezen a hétvégén nem is, jövő pénteken biztosan. Megpróbálom jobb belátásra bírni.

– Nem lesz könnyű dolgod. – Tony kitöltötte az utolsó adag skót whiskyt. – Előbb el kell venned a nőt, hogy dirigálhass neki.

A Krikettklubban várakoztam, hogy George Hammondsszal löncsöljek, amikor a bárpult mögött a rádió hangosan ketyegve jelezte, hogy az óra pontosan tizenhármat ütött. Következett a Maláj Rádiótársaság hírösszefoglalója.

Szűkszavú volt, és riasztó. 1948. június 16-ának azon a kellemesen meleg reggelén fél kilenc körül három kínai meggyilkolta Arthur Walkert, az Elphil-birtok telepesét, Sungai Siputtól

harmincöt kilométerre keletre, Észak-Malájföldön. Félórával később és tizenhat kilométerrel arrébb, a Sungai Siput birtok főirodáján John Allisont, az ötvenöt éves intézőt és huszonegy éves segédjét, Ian Christiant székhez kötözték, és hidegvérrel lelőtték. Mindössze ennyit tudtam, míg be nem futott George.

– Sajnálatos ügy, ami az ültetvényesekkel történt – kezdtem, s néhány gines limonádét rendeltem.

– Ne is mondd! – nyögte. – Hurcolkodjunk ki a verandára, egyszerűen nem bírok hozzászokni, hogy kifagyasztanak minket. – Mintha falba ütköztünk volna, mikor kiléptünk a meleg trópusi levegőre. Csodálatos volt. Én is roppant mód élveztem, ahogy a testem körül kavarog a forróság. Nem nagyon díjaztam, hogy mindig zakó után kellett rohangálni, valahányszor beléptünk egy helyiségbe. A háború előtti szerény légkondicionálók épp csak hűssé varázsolták a szobát. Az amerikai szakértelem azonban azóta olyan szintre fejlesztette őket, hogy kis híján jégtömbbé dermedtünk.

– Sok pénzt elvittek a betörők?

– Nem betörők voltak – tájékoztatott Hammonds. – Kétezer dollárnyi bankót hagytak a széfben. Fölfegyverzett kivégzőosztag volt, kommunisták.

Ismertem Sungai Siputot, az üzleteket, a kávézókat és az egyetlen mozit a főutcán. Tucatnyi ilyen bányászváros pettyezte a tájat Kuala Lumpurtól északra. Jellemzően a kitermelt bányákra emlékeztető, éktelen meddőhányók és sápadt okkerülepítő medencék övezték őket, s a lemart föld és az elhagyatott, pókhálós kotrógépek hátterében gyakran magas liliomok tenyésztek.

E szemet bántó látványtól keletre földutak futottak a dombok és a gumifaültetvények felé. A gumiüzlet virágzott – ezt az árakból és az Arán tapasztalt megugrott termelésből tudtuk. Malájföldön másfélmillió hektár földterületet vontak gumifa-ültetvényes művelés

alá.

– Ezt most nem mondod komolyan, ugye? – A kétkedés kiülhetett az arcomra, bár még ott visszhangzott a fülemben Chalfont figyelmeztetése. – Legalábbis még nem!

– Ismerem az Elphil-birtokot, ahol Arthur Walkert lelőtték – állította George. Én is ismertem, időnként szállítottunk a birtoknak gumit, bár személyesen még nem jártam ott.

– Mi történt? – Intettem Channek egy újabb körért.

Hammonds válasza megrémített. Elphil magányos birtok volt, a vörös agyagút a birtok hullámlemez tetős főirodájában végződött. Arthur Walker neje korán vásárolni ment, hogy elmeneküljön a forróság elől. Alig várták az urával, hogy a néhány hét múlva esedékes szabadságukon Angliába utazhassanak. Jó telepeshez méltón, Walker korán elindult a körútjára a birtok körül, és nyolc óra körül vissza is ért az irodába.

– Amennyire én tudom – mesélte George –, épp kiadta a feladatokat az indiai ügyintézőnek, és elrendezett néhány iratot, amikor három kínai legény odakarikázott biciklin az irodához. Úgy tűnik, a szokásos módon köszöntötték: „Tabek, tuan", „Üdvözlet, uram", aztán pár másodpercre rá lepuffantották. A szomszédos irodából az indiai látta, hogy ezt követően hallgatagon kivonulnak a kerékpárjukhoz. Bevágtatott a főnökéhez, hogy megnézze Walkert, aki az iroda széfje mellett csuklott össze. És ekkor valami egészen hátborzongató dolog történt. A gazfickók vezére rezzenéstelen szemmel rámeredt, csak hogy bizonyítsa, nem fél attól, hogy felismerik.

Allisont és Christiant egy tizenkét tagú banda mészárolta le, kínaiak, mint az Elphilnél. Az ügyintézőket leginkább az az emlék kísértette, mint arról az egyikük beszámolt a rendőröknek, hogy: „Katonáknak tűntek, mint akik parancsot hajtanak végre. Mintha

nem is érdekelte volna őket.”

Beültünk az étterembe, és rendeltünk egy ikan kurut – a klub híres volt az ízletes sült haláról –, és leöblítettük Tigerrel.

– Vérfagyasztó – vélekedtem. – Már ha igaz, amit mondasz. Előttem nem titok, hogy a kommunisták Sten géppisztolyokat és muníciót rejtegetnek, de valóban képesek szervezetten fellépni? És amúgy is, George, *miért?* A Maláj Államszövetség már az év eleje óta tény. Függetlenséget ígértünk nekik. Láthatják, mi történt Indiában. Szent isten! Hisz még Ceylon is autonóm domínium lett idén év elején. Nincs miért tovább harcolni. Akkor meg minek?

– Hogy életben tartsák a kommunista pártot. Növelni kell a morált. A történelem mindig újraírja önmagát. Ha romlik a morál, növeld úgy, hogy harcba szállsz. *Muszáj* fegyvert ragadniuk!

– De hát csak elfojthatjuk még csírájában! Ha azonnal a tettek mezejére lépünk!

– Nem ilyen egyszerű. Nézd meg, te is hogy elrejtőztél négy évre! Pedig a rózsaszín ábrázatod már mérföldekről kivirít. Mennyivel könnyebb nekik! Előbújnak a dzsungelból, és eleségért terrorizálják a falvakat.

Alig hittem, hogy a helyzet olyan komoly, mint amilyennek George leírja, de azért még aznap este telefonáltam az Arára, és kertelés nélkül megmondtam Julie-nak, ha aggódik, azon nyomban jöjjön le Szingapúrba. Kinevetett a többiekkel együtt.

– Tony egy revolverrel jött haza ebédelni – újságolta –, és azt tervezi, hogy páncélozott autót épít. – Azt hitte, ez a nap vicce.

– De kezdek aggódni, drágám, főleg Pela miatt.

– Amúgy is – érvelt Julie –, két nap múlva ismét itt vagy. Beszéljük meg akkor! És vezess óvatosan! Szeretlek!

Másnap hajmeresztő öldöklés tört ki, csak az most a kínaiak ellen irányult. Johor Baharu közelében, a Senal birtokon, kocsival

alig pár percnyire a szultán palotájától, tíz férfi rátámadt egy kínai munkavezetőre, és beleeresztettek tizenöt golyót. Pahangban egy kommunistaellenes családot élve elégettek az otthonukban. Taipingban, Sungai Siputtól nem messze, egy kínai munkástoborzót gyilkoltak meg.

– Láthatóan nincs benne semmi rendszer – mondtam Hammondsnak.

– De bizony van – jelentette George. – Ez a kezdeti stádium. Elültetik a rettegést az egész országban. Megdorgálják a kínaiakat: segítsetek élelemmel, pénzzel és szállással, különben halál fiai vagytok! A legrosszabb eddig ma reggel esett meg.

George szerint Johorban öt, brit dzsungelterepruhába bújt terrorista, vörös csillagos sapkában és Sten gépfegyverrel a kezében besétált egy kampongba a Voules-birtok közelében, előrángatta a törzsfőnököt, egy Ah Fung nevű csapolót, és így szólt: „Adományra van szükségünk. Heti ötven centet gyűjtesz be az összes csapolótól, aki a birtokon dolgozik!" Ah Fung mentegetőzni kezdett, hogy nem teheti, mert szerepel a bűnügyi nyilvántartóban. A terrorista szenvtelenül végigmérte, és bólintott az egyik emberének: „Kötözd meg!"

Ah Fung rettegve visította, hogy megpróbálja összegyűjteni az adományokat, de a terrorista durván közölte, hogy elkésett. Összeszedték Ah Fung feleségét és gyerekeit, az apát egy fához kötözték, és arra kényszerítették a családot, hogy nézzék végig, amint a vezető egy paranggal levágja Ah Fung mindkét karját közvetlenül a könyöke fölött. Aztán így szólt az asszonyhoz és a gyerekekhez: „Ma jókedvemben vagyok. Megkímélem az életét!"

– Szentséges ég! – borzadtam el. – Elhozom onnan Julie-t, még ha a hajánál fogva kell is kirángatnom. Egy férfi, Tony Scott tud vigyázni magára, ebben biztos vagyok. De a nők! Az egészen más.

– Julie-t ismerve, hagyni fogja magát?

– Majd én gondoskodom róla! – Vigyorogva megmutattam neki a *Straits Times* vezércikkét. – Tudom, hogy nem kéne kérkednem az ellenzékkel, de ez csúcs!

A vezércikkben éles támadást intéztek Gent, a főbiztos ellen „Kormányozz vagy takarodj!" címmel, a telepesek és a bányatulajdonosok védelemért folyamodó, frusztrált kérelmeinek betetőzéseként. Számosan azért könyörögtek, hirdessen szükségállapotot. De Gent elengedte a füle mellett a magányos birtokokon élő telepesek fegyverekre és védelemre vonatkozó követeléseit, és nyíltan hangot adott abbéli véleményének, hogy szerinte az egész csak „károgás".

A *Malaya Tribune* ennél is részletesebb beszámolóval szolgált a találkozóról, és idézte Mr. Anthony Scott, a Kuala Lumpurhoz közel eső Ara birtok telepese szavait, aki fennhangon kiabálta: „Miért nem terjesztjük fel Gentet kitüntetésre a birodalmi érdemrendje mellé?" Ugyanezen a találkozón Gent megjegyezte a tanácsadójának, W. F. N. Churchillnek: „Hánynom kell a telepesektől. Csak nem azt akarják, hogy egy nyavalyás őrt állítsak minden birtokon lévő bungaló elé?" Igen, a telepesek pontosan ezt akarták.

Most aztán végképp elfogott a félsz – az a fajta félelem kísértett, amit minden férfi ismer, akinek sejtelme sincs, biztonságban vannak-e a szerettei. Hogyan is látnám el bokros teendőimet, amikor kommunista banditák emberek végtagjait vagdossák le, s közben egy félkegyelmű főbiztos csak ül a babérjain, és vészmadarat kiált? Mint mindenki más a háborúban, én is biztonságban akartam tudni Julie-t és Pelát, hogy olyan ágyban térjenek nyugovóra, ahol nem eshet bántódásuk. És most nem fogadok el nemet válasznak. Ismét felhívtam Julie-t, és a szorongástól nyersen kijelentettem:

– Nincs mese, drágám! Holnap érted megyek, meg Peláért és

Nasiért. Mind Szingapúrba jöttök. Ellakhattok Paullal a házatokban, majd én is besurranok.

Éreztem, hogy habozik. Próbálja leküzdeni a Natasa iránt érzett hűségét, ha a nővérem úgy dönt, nem csatlakozik hozzánk.

– Ne aggódj Natasa miatt! – tanácsoltam. – Beavatom Tonyt néhány ijesztő részletbe. Natasának is csomagolni kell!

– Cseppet sem tetszik, de tudom, hogy igazad van – adta meg magát Julie. – Már egy rendőrt is kaptunk őrnek, de Tony szerint teljes gőzzel rohanunk egy háborúba vagy legalábbis háborúfélébe. S bár az egyik felem maradna, a másik azt súgja, ne tegyem ki Pelát ilyen veszélynek, meg azt, hogy az én uram engem akar. Ugye?

– Minden porcikádat! Holnap értetek megyek.

Másnap reggel szóltam Linek:

– Elhozom Miss Szungot és a lányunkat. Mr. Paullal fognak lakni a nagy házban, de vasárnap nálunk ebédelnek. Akkor láthatja majd Pela kisasszonyt.

Li természetesen tudta, hogy Julie és én a válás után összeházasodunk, de még sosem találkozott Pelával.

Hajnali ötkor útnak indultam, hogy jó időt fussak, mielőtt beáll a rekkenő hőség. Úgy döntöttem, kocsiba ülök. Mostanra egy sokkal nagyobb és sokkal gyorsabb, tuanhoz méltó autóm volt, egy Buick, melyet egyenesen Amerikából vásároltam, és imádtam, bár Paul tréfásan megjegyezte: – Amikor lecseréled a kisautót egy nagyra, az annak a jele, hogy öregszel.

Hát, gondoltam magamban, amint végigszáguldottam az úton, és rákanyarodtam a Segamatba tartó főútra, talán igaza van. Miért is ne? Egyikünk sem lesz fiatalabb.

Már elhagytam Segamatot, mire bekapcsoltam az autórádiót, hogy meghallgassam a nyolcórás híreket.

A vezető hírek hallatán hujjogásban törtem ki, mert hivatalosan

bejelentették, hogy Sir Edward Gent egész Malájföldön szükségállapotot hirdetett. „Jó öreg Tony – gondoltam magamban. – Móresre tanítjuk ezeket a teszetosza politikusokat!" Ekkor még se a bemondó, se én nem tudtam, hogy ezzel a nappal, 1948. június 18– ával indul el az az elkeseredett harc a terrorizmus ellen, amely tizenkét véráztatta évig tart majd.

Már kapcsoltam volna ki a rádiót, a helyi hírek sosem izgattak különösebben. Aztán meggondoltam magam. Hátha Gent nyilatkozatot ad ki.

Ehelyett a bemondó személytelen hangja tovább duruzsolt: – Malájföldön sokkal kevesebb incidens történt, ugyanakkor elraboltak két nőt, köztük egy prominens kínai család lányát, feltehetőleg kommunisták.

A baljós előérzet hirtelen jeges fájdalommal markolt a szívembe. A mellkasom összerándult, nem kaptam levegőt. Tudtam. *Tudtam!* Zihálva markoltam a kormányt, a szemem előtt összefolyt minden, és azon kaptam magam, ahogy az út elszáguldott mellettem, és a megereszkedett telefonkábelek fel-le bukdácsoltak az ósdi sürgönypóznák között, hogy azt suttogom: – Kérlek, istenem, sosem kértem még semmit, de kérlek, uram, ne Julie legyen az!

– További hírek az emberrablásról – folytatta a bemondó. – Az eltűnt nőket azonosították. Egyikük Mrs. Tony Scott, az Ara birtok közismert telepesének hitvese, a másik Miss Julie Szung, aki Scottéknál tartózkodott. – Hallottam, hogy zörög a papír. – Még nem ismeretes, hogy életben vannak-e. Mr. Scott a körútját végezte, amikor a terroristák támadást intéztek, de a két gyermeket megmentette egy telepes, aki az Ara birtokra érkezett éppen akkor, amikor a terroristák elvezették őket.

45

Két gondolat kergette egymást a fejemben, miközben végigrepesztettem az utolsó néhány kilométeren Kuala Lumpur és az Ara felé, elcsapva néhány szerencsétlen kotkodácsoló tyúkot a csaknem ezer méter magas, fenyegető fekete dzsungelnek otthont adó Rambau hegység lábánál elterülő falu, Kendong főutcáján. Továbbhajtva, Rahang közelében a zsúfolt utcán két álmodozó falusi miatt kellett elrántanom a kormányt, mire meghúztam egy parkoló járművet. Most sem álltam meg.

Két teendő fogalmazódott meg bennem egyszerre. *Értesítenem kell Chalfontot*. (Az meg sem fordult elkínzott agyamban, hogy rendőrként már tudomást szerezhetett róla.) És *fel kell hívnom MacMillant* – mert életemnek ebben a kétségbeejtő krízishelyzetében mindennél égetőbb szükségem volt arra, hogy magam mellett tudjam. Serdannál, KL-től alig pár kilométerre délre, csikorogva megálltam a kocsival a helyi postahivatal előtt, félrelöktem a türelmesen várakozó malájok és indiaiak sorát, és kapcsolták nekem Macet. Megígérte, hogy felül a következő repülőgépre.

Mikor vörös porfelhőt kavarva lefékeztem az Arán, az első ember, akin megakadt a szemem, Chalfont volt.

– Hála istennek, hogy itt vagy! – kiáltottam. – Hol vannak, Robin? *Hol vannak?* Mit tehetünk? – Megtörten beszámoltam neki arról, hogy MacMillanért küldettem. Csak ekkor lettem figyelmes a másik jelenlévőre, aki szótlanul állt Chalfont mellett. Annyira zaklatott voltam, hogy fel sem fogtam, ott van. Halványan derengett, hogy ismerős valahonnét. Kék rövidnadrágot és virágos inget viselt.

Odalépett hozzám a kezét kinyújtva, és bemutatkozott:

– Sando vagyok. Enyém az egyik ültetvény a környéken. Tehetek önért valamit?…

Ekkor bekattant. Ő volt az a telepes, akinek az ostobasága a háború előtt annyira kihozta a sodrából az indiai munkásokat, hogy felgyújtották a bungalóját, aztán egészen az Aráig üldözték.

– Jesszusom! – motyogtam. – Maga aztán nem jó ómen ilyen időkben.

Chalfont gyengéden a vállamra tette a kezét.

– Mr. Sando megmentette a gyerekeket, Johnnie. – Elég bambán meredhettem rájuk, mert folytatta: – Teljesen véletlenül toppant be pont akkor, amikor egy kínai egy várakozó autóhoz vezette őket. Tony még mindig a körútját rótta. Sando megneszelte, hogy valami nem stimmel, és faggatni kezdte az embert. Az fegyvert rántott. A mi barátunk itt fegyvertelen volt, de jókora taslit lekeverve, a földre küldte a kínait, és segítségért kiáltott. Ő és Tony irodavezetője megkötözték a fickót, sürgősen beterelték Pelát és Victoriát a házba, aztán Mr. Sando telefonált nekem.

– Elnézést, kissé feszült vagyok – dünnyögtem. – Hálás köszönet. Jó kis színjáték.

– A gyerekek fent várnak az emeleten, és egy rendőr is van a birtokon – magyarázta Chalfont.

Szegény Tony úgy festett, mint akinek bemázoltak egyet, az arca nyúzott volt, a szeme táskás. De felismerte, hogy én is éppoly cefetül érzem magam, mert megpróbált beszámolni róla, hogy mi történt. Nem mintha túl sok fogalma lett volna, de a személyzet már tájékoztatta. Hat óra körül elindult, hogy korán szemlét tartson a sorokban, és rövid kitérőt téve, kiossza a munkát reggeli előtt. Julie és Natasa úgy tűnik, szintén korán kelt, részben valószínűleg a gyerekek miatt, mert hét órára már mind lent voltak, amikor

kopogtattak az ajtón.

Két terepruhás fazon, vörös csillaggal ékesített kalapban, Sten géppisztolyt lobogtatva berontott. Magukhoz rendelték a nőket és gyerekeket, hogy velük távozzanak. Az irodavezető megpróbálta maga mögé tuszkolni a gyerekeket, hogy védelmezze őket, de leütötték a géppisztoly markolatával. Volt nyoma némi dulakodásnak. Julie-t és Natasát az autóhoz hurcolták. A gyerekek mesélték Tonynak, hogy őket is kiparancsolták, de nem jutott elég hely mindenkinek a kis furgonban. Az egyik banditának eszébe jutott, hogy a bejáratnál van egy őrszem, és neki is van egy kiskocsija. Ezért megmondták neki, hogy vegye magához a gyerekeket, és kövesse őket.

Ezalatt Tony irodavezetője visszanyerte az eszméletét, a bátorsága viszont még mindig cserbenhagyta. De még így is nagyon értelmes cselekedetre szánta el magát. Tisztában volt vele, hogyha megkísérli megállítani a banditákat, akkor megint csak leütik vagy lepuffantják, ezért mozdulatlanul fekve megpróbált annyit látni és hallani, amennyit csak bírt. Aztán megütötte a fülét egy ismerős autó búgása. Nem is annyira autó volt, mint inkább Mr. Sando dzsipje, az új szerzemény (a háborús pénzekből), amire Sando roppant büszke volt. A többit már tudtuk. Mihelyt Sando leterítette a fickót, és segítségért kiáltott, az irodavezető fiú összeszedte a bátorságát, és asszisztált Sandónak a fickó megkötözésében.

– Hol vannak, Robin? Az isten szerelmére, cselekednünk kell! Nem locsoghatunk itt ácsorogva, naphosszat!

– Nyugi, Johnnie! – Chalfont hangja új élt kapott, a katonaság idején megszokott régi, közönyös affektálást olyan nyomaték váltotta fel, amit még sosem tapasztaltam nála. Lehet, gondoltam, hogy ez történik, ha a saját barátaid kerülnek bajba. Vagy csak az aggodalmát akarta leplezni?

Végül, szinte sóhajtva, lassan tagolva így szólt:

– Ez nem közönséges kommunista támadás volt, se nem közönséges emberrablás, függetlenül attól, hogy mit mond a rádió. Nem viseli magán a Sungai Siput-i gyilkosságok jegyét. A forradalom *mindig* meghatározott rendszerben zajlik. Az első gyilkosságok a malájok és indiaiak szeme láttára nyilvánosan demonstrált kivégzések voltak. Részben, hogy megfélemlítsék őket, ez kétségtelen. Ez azonban bosszútól bűzlik. Nem túl légből kapott ötlet, ugye? Emberrablás? Nevetséges. Az informátoraink szerint a dzsungelben bujkáló kommunisták kifogytak az élelemből. Miért vesztegetnék a kincset érő harapnivalót két fehér nőre? Hacsak nem meghatározott céllal tartják őket életben.

Először, miközben észak felé téptem az utakon, és csak körvonalakban hallottam a történetet, már akkor szinte sokkos állapotba kerültem, mert a bemondó szavai azt sugallták, hogy ez is a bozóttűz sebességével terjedő erőszakhullám megnyilvánulása. De aztán jobban belegondoltam, és azon kezdtem töprengeni, nem Szung Kai-sek áll-e mögötte. Nem annyira valószínű, de ő is *bevette* magát a dzsungelbe, ráadásul megesküdött rá, hogy végez velem. A gondolat ott motoszkált a fejemben, de csak egy szót kérdeztem: – Szung?

– Elképzelhető. Először elvetettem az ötletet. Annak ellenére, amit a krimik sugallnak, nagyon veszélyes a megérzésre hagyatkozva akcióba lendülni. Napokig, akár hetekig rossz helyen tapogatózhatsz. De aztán közbejött valami, ami *igencsak* megdöbbentett.

Amikor dutyiba vitték a kínait, aki megpróbálta elrabolni a gyerekeket, a Különleges Ügyosztály kommunistákról összeállított fotógyűjteménye alapján sikerült azonosítani. Jól ismert párttag volt.

– És íme a ráadás – mesélte Chalfont. – Nem is láttam a fickót, amikor betuszkolták a rendőrautóba. De a cellában, miután megmutatták a fényképét, rájöttem, hogy ismerem őt. Sőt, mi több, te is ismered. Jelent neked valamit az Ah Tin név?

Nem kellett hosszasan kutatni az emlékeim közt, hogy felidézzem a férfit, akinek az ártatlan, antikommunista ikertestvérét szándékosan megöltem. Sosem felejtem el azt a borzalmat és heves gyűlöletet, ahogy Ah Tin elhátrált, miután felrobbantottam a Szatót – és Ah Tin bátyját – levegőbe repítő bombát, és azt a pillanatot, amikor Ah Tin menekülőre fogta, és MacMillan könyörögve kérte, hadd durrantsa le, mert ismeri a táborunkba vezető utat. Nem lőttem, és lám, mi történt!

– Tudjuk, hogy a háború vége felé, amikor megbetegedtél, Ah Tin belépett Kai-sek gerillaseregébe – taglalta Chalfont.

Ebben a pillanatban berobogott MacMillan taxin KL-ből.

– Ennek semmi köze az úgymond dicsőséges forradalmukhoz – szögeztem le. – Kai-sek csak álcának használja azt.

– Kilencven százalék – ismerte el Chalfont.

– Hát akkor mire várunk, kerítsük elő, az isten szerelmére! Fogadok, hogy a régi táborhelyünkön húzta meg magát. Ah Tin ismeri az utat. Ha kell, erőszakkal vesszük rá, hogy vezessen el minket!

Ha nem uralkodom magamon, biztosan becsavaródok a tétlenségtől. És Tony is. Láttam rajta, hogy pattanásig feszültek az idegei. De mit tehettem volna? Julie-t elvitték – de hova? Ahelyett hogy a tettek mezejére léptünk volna, a tétlenség kínjait kellett elszenvednünk. A legrosszabbra gondoltunk, mert semmit se tehettünk – elképzeltük, mit tervezhet velük a pszichopata gyilkos, aki oly régóta gyűlöl engem.

Szinte láttam magam előtt a helyet, ahol fogva tartják őket –

már amennyiben még mindig életben vannak –, a forró, párás dzsungelt, az öles szálfáktól körülvett gyakorlóteret, ahol oly sok borzalmas évet lehúztam. A beszélgetésfoszlányok és a tennivalót latolgató elkalandozó gondolatok között újraéltem azokat a napokat: a förtelmes kosztot, a rovarokat, a hevenyészett tisztálkodóhelyet a keskeny folyóban, a hevenyészettnél is rosszabb vécét a folyó alsó szakaszán, ahol se paraván, se ülőke nem volt, csak a víz, a fölé guggoltunk. Most „koedukált" vécé lett belőle? Szegény lányok, az én szenvedésemet célul kitűző gyűlölethadjárat áldozatai lettek.

– Tudom, hogyan éreztek Tonyval, de – Chalfont MacMillanhez fordult – ugye, egyetért, Mac, hogy nincs más választásunk, várnunk kell, míg meg nem kapjuk az üzenetet! Itt emberrablás és zsarolás esete forog fenn. Meg kell várnunk, amíg a zsaroló megnevezi a feltételeit. Lefogadom, hogy még ma délután megteszi.

Chalfontnak igaza lett. Nem sokkal délután két óra után egy aprócska, sötét hajú, ragyogóan fehér fogú tamil fiúcska közeledett a bungalóhoz vezető vörös úton, minden lépéssel kisebb porfelhőt kavarva. Amikor a hátsó ajtóhoz ért, láttam, hogy Tony amah-ja ránk mutat, mire a fiú elindult felénk, és udvariasan, mosolyogva tudakolta:

– Beszélhetnék, kérem Dexter *tuan*nal?

Mielőtt megszólalhattam volna, Chalfont élesen rádörrent:

– Ez itt Mr. Scott birtoka. Ki az a Mr. Dexter?

– Én nem tudom, tuan. Nekem ötven centet ajánlottak, hogy kézbesítsem ezt a levelet Dexter tuannak az Arán. Ennyit tudok.

Egyenes ábrázata volt, és a környékbeli emberek többsége tényleg tudta, hogy az Arán töltöm a hétvégeket. Már épp megindultam volna, mikor Chalfont feltartotta a kezét, és kijelentette:

– Én vagyok Mr. Dexter. Hol az a levél?

A fiúcska átnyújtotta.

– Megengeded? – Chalfont kérdőn rám pislantott, mielőtt feltépte a koszos borítékot. Ráripakodott a fiúra:

– Te itt várj! – Aztán halotti csendben, mintha mind a küszöbönálló tragédiától tartanánk, kiemelte a tartalmát.

– Nyilván felismered ezt, Johnnie. – Chalfont lapos hangja elnyomott félelmeket leplezett.

A rosszullét környékezett, ahogy odatartottam a kezemet. Nem kellett kétszer megnéznem a smaragdokkal, gyémántokkal és rubinokkal kirakott karikagyűrűt, amelyet azon a háborús karácsonyon ajándékoztam Julie-nak.

– Üzenet? – kérdeztem rekedten.

Chalfont bekukkantott a borítékba, miközben bután bámultam a gyűrűt, amelyet akkor adtam neki, amikor olyan boldogok voltunk együtt. Gondolatban kilométerekkel messzebb jártam, amikor Chalfont hangja félbeszakított.

– Igen, van – jelentette. – Most légy erős, Johnnie! Szükséged lesz minden bátorságra!

A kezembe nyomta a papírfecnit, amire a hosszú üzenetet nyomtatták nagybetűvel. Az ujjaim annyira reszkettek, hogy úgy meg kellett markolnom a papírt, mintha egy fazék lobogva forró vizet tartanék. Maga az üzenet egyszerű volt:

DEXTER SZERETŐJE ÉS NŐVÉRE BIZTONSÁGBAN VANNAK, DE HÉTVÉGÉRE EGYIKÜKNEK MEG KELL HALNIA. DEXTER DÖNTI EL, MELYIKET VÉGEZZÜK KI. A MALAY MAIL PÉNTEKI SZÁMÁBAN ÁRTALMATLAN HIRDETÉSBEN TUDATJA VELÜNK ÚGY, HOGY ÉRTSÜK. HA NINCS HIRDETÉS, MINDKETTŐ MEGHAL.

Egy pillanatra azt hittem, elájulok. El kellett kapnom egy széket, hogy megtartsam magam. Kóválygó fejjel kiáltottam:

– Mi a frászt követtem el, hogy ezt érdemlem? – Vak dühöm és a kétségbeesés fojtogató könnyei között azt gondoltam: istenem! Péntek alig két napra van!

Az agyamba képek kavalkádja villant: Nasi és én kihallgatjuk Jack nagyapát, Julie és én a nyári lakban, Nasi abortusz után, a *Ban Hong Liong* gyomrában eltűnő Julie. Ahogy Tony rám nézett, és egészségtől általában kicsattanó, napbarnított arcából kiszaladt a vér, és hamuszürke árnyalatot öltött, a belém nyilalló lelkiismeret-furdalás éles fájdalommal párosult, amikor megpróbáltam – sikertelenül – elfojtani a kérdést: Melyikük? Meg kell mentenem Julie-t, járt az agyam vadul, a feleség csak előrébb való, mint a testvér? Aztán belenéztem Tony üveges szemébe, majd kicsordultak a könnyei. Tony, aki annyi mindenben osztozott velem, és végre boldogan élt Nasival.

– Csak semmi izgalom! – Chalfont hangja fagyos volt, mint a jég. Félelem? Eltökéltség? Düh?

Nem címeztem senkinek, amikor így kiáltottam:

– Képtelen vagyok rá! *Képtelen!* Az a kibaszott Kai-sek azért csinálja csak, hogy kínozzon!

– Nem kell meghoznod ezt a döntést! – Még sosem hallottam ilyen nyersnek Chalfontot.

– Nem lennék rá képes, Robin, nem lennék!

Bárcsak felkínálták volna, hogy szálljak be a nők helyett! Visszatekintve, rém drámai és hamisan heroikus volt, de úgy mentem volna, mint a huzat.

Az indiai kislegény semmit sem tudott nekünk mondani Chalfont mesteri kihallgatása ellenére sem. Nyilvánvalóan egy ártatlan fiúval volt dolgunk, egy közeli falu kávézójában dolgozott

iskola után, és egy idegen ötven centet kínált neki azért, hogy kézbesítse a levelet.

– Olyan irgalmatlanul fojtogat a tehetetlenség! – üvöltöttem.

– Higgadj le! – Chalfont megpróbálta elsimítani felborzolt idegeimet. – Most már legalább biztosan tudjuk, hogy a lányok életben vannak. Időben meg kell találnunk őket. Először is kivallatom ezt a rohadék kínai Ah Tint. Ez rám tartozik. Bezártuk a Piszkos Trükkök Osztályára, nem fogja magát túl fényesen érezni, mire végzek vele.

– Le kellett vóna lűnie a hitetlen kutyát, mikó' szótam – emlékeztetett MacMillan.

– Még kapóra jöhet, hogy nem tetted – vetette oda Chalfont. – Minden jel arra utal, hogy a kommunisták, ha módjukban áll, a régi dzsungeltáborainkat használják, amiket a 136-os alakulat is. Nyilvánvaló: csak ők tudtak elvezetni minket az ösvényeken.

– Úgy érted, Szung a régi táborunkban verhetett tanyát? – szólt közbe Tony. – Ha a környéken ólálkodik, akkor csak ott lehet.

– Pontosan – bólogatott Chalfont. – Bár nincs rá bizonyítékom, de a fejemet rá, hogy Szung pontosan a mi régi táborunkban húzta meg magát, és most oda kell találnunk, anélkül hogy lecsapnának ránk. A meglepetés erejére van most szükségünk.

– Márpedig Ah Tin tudja az utat, és el is árulja majd – vontam le a következtetéseket.

– Ez a látogatásom célja nála – értett egyet Chalfont szárazon –, hogy rávegyem, válasszon új foglalkozást magának, és csapjon fel idegenvezetőnek!

– De *mozogjunk* már! – bömbölt Tony megzavarodva. – Szaporán! Mielőtt túl késő!

Én éppúgy be voltam gazolva, mint Tony. Túlságosan is gyakran lehettem szemtanúja a háborúban annak, milyen eszelős kínzásnak

vetették alá azokat a nőket, akik a barbárok szintjére süllyedt férfiak kezei közé kerültek. Kai-sek világéletében egy szadista állat volt. Az üzenet akár csapda is lehetett. Nem volt szüksége háborúra, hogy felébredjen a vérszomja.

– Nem szóhatnánk Yeopnak? – tette fel MacMillan váratlanul a kérdést. Chalfontnak semmit sem jelentett a név, de persze nekünk! Yeop terepismerete felülmúlhatatlan, ő is egy nagy túlélő. Hallottam egyszer felőle, egy különös levélben hálálkodott nekem, amiért megmentettem Siloma életét – noha aligha érdemlek ilyen bókot, de a malájok szenvedélyesen udvarias nép –, azóta viszont egy szót sem.

– Lehet, hogy Ah Tin ismeri az utat – folytatta MacMillan –, de míg ha rá is bólint, hogy elvezet, künnyedín lúvá tehet minket.

– Úgy érti, Yeop figyelhetné Ah Tin minden lépését? – kérdezte Chalfont.

– Ragyogó ötlet, Mac! – lelkesedtem fel. – Ha csak Ah Tinre hagyatkozunk, nem lehetünk biztosak benne, mikor ver át minket. De ha Yeop ott koslat a nyomában, esetleg egy éles tőrrel a markában!

– Megtalálod? – fordult felém Chalfont.

– Azt hiszem.

– Remek. Akkor te és Mac elmentek hozzá, és rábeszélitek, hogy ma este jelenjen meg itt. Itt tölti az éjszakát és a holnapi napot. Ha vele végeztél, Johnnie, beugranál KL-be, ahol Ah Tint fogom puhítani? Tony, tudom, hogy őrjítő a semmittevés, de egyikünknek maradni kell! Egyrészt vigyázni *kell* a gyerekekre, másrészt előfordulhat, hogy hallunk még Kai-sek felől. Hagyok itt veled néhány rendőrt, hogy vigyázzanak a birtokra. És akkor találkozunk ma este hétkor.

– Hétkor! Ennyi időt elpazarolni! – kiáltottam. – Mi lesz a

lányokkal?! Nem pocsékolhatunk el egy fél napot!

– Nem lesz elpocsékolt idő, Johnnie, ígérem! Nem mehetünk a dzsungelbe felkészületlenül! Tisztában vagyok vele, hogy nehéz most neked és Tonynak, de kérlek, bízzatok bennem! Ezt úgy kell megtervezni, mint egy hadműveletet. Először is gondoskodnom kell róla, hogy a RAF helikopteres segítséget biztosítson. És a kínaiakat ismerve, beletelik majd néhány órába, míg Ah Tin megtörik.

És aztán, már-már atyai pillantást vetve rám, még kedvesen hozzátette:

– Ez a minden hájjal megkent gazfickó Kai-sek e pillanatban is biztos remekül érzi magát. Azt hiszi, olyan fene nagy ész, hogy így kínozhat, Johnnie. Örült, átkozott esztelen bolond. Azon mesterkedik, hogy megfeszítsen. Megesküdött rá. Nyilván abban a hiszemben él, hogy te és Tony teljesen elhagyatva, halálra aggódjátok magatokat. Annyira ostoba, még azt sem látja be, hogy vannak barátaitok, akik segíthetnek nektek. Ezzel az üzenettel a saját halálos ítéletét írta alá. Holnap bemegyünk, és akkor leszámolunk vele.

Még abban sem voltam biztos, hogy ráakadok Yeop kampongjára. Általánosságban ismertem a környéket, de a háború alatt mindig a dzsungelen át közelítettük meg, messze elkerülve az utakat és az ösvényeket. Mindazonáltal emlékeztem, hogy sok kampongot (jobb szó híján) poros dűlőutak kötnek össze, és végül is Miki és az emberei is odataláltak kocsival.

Hála istennek MacMillan velem volt. Ismét az az érzésem támadt, hogy biztonságban vagyok mellette, megkönnyebbülést hozott a félelmemre, amikor szólt, hogy velem tart a dzsungelbe. Régen is féltem, de csak magam miatt. Ezúttal másokat féltettem. Nem bírtam volna most egyedül maradni. Erőt vett rajtam a mániákus rettegés, hogy minden másodperc számít, hogy értékes

perceket veszítünk azzal, hogy a falvak közt furikázunk, és hogy a lányok megmentésének a kulcsa – már amennyiben még mindig életben vannak – egyedül a sebességben rejlik.

A kampongot gyerekjáték volt megtalálni, bár az elején alig ismertem rá, mert újjáépítették a falut. Az összes törmelék-, hamu- és holttestkupac, a borzalmas szenvedés mind-mind átadta a helyét egy új hosszú háznak és új falusi lakoknak. Csak az utca szélén gyökeret verő terebélyes indiai fügefa maradt érintetlen.

A hírünk megelőzött bennünket. Minden maláj kampong hemzsegett a gyerekektől, akik visongva „riadóztatták" a felnőtteket, ha idegen érkezett. Mire Mac és én a falu utcájára értünk, már két barna lány szökellt lefelé a hosszú ház lépcsőjén, hogy szégyenlősen mosolyogva ságót és kókuszsütit kínáljanak nekünk banánlevélen.

– Ez emlékeket idéz – szóltam Macnek, aztán elkiáltottam magam: – Yeop! Siloma! Itthon vagytok?

Siloma szinte rögvest megjelent a lépcső tetején, arca felderült az ámulattól. Bekiabált a házba:

– Férjem! Szőke tuan van itt! – Majdhogynem kezét-lábát törve száguldott le a lépcsőn. Én is elámultam. Még mindig ugyanolyan gyönyörű volt, mint amikor először láttam, s megint egy csecsemő tapadt a melléhez. – Egy fiú – mutatta dagadó keblekkel. – Uram hívja pótgyerek. – Rám nézett, aztán Macre, ünnepélyesen meghajolva fejet hajtott és kijelentette: – Házunknak megtiszteltetés jelenlétetek, uram fog nagy lakomát rendezni az üdvözlésre.

– Siloma! – Bár félelem marcangolt, nem siklottam el afelett, milyen álomszép még mindig ez a lány, aki megmentette az életemet a dzsungelben, s aki tálcán kínálta magát, amikor visszatértem az életbe, amiről már-már lemondtam. De a hirtelen feltörő emlékeket azonnal elnyomta a jelen elkeseredettsége. – Siloma! – ismételtem. – Sürgős segítségre van szükségünk. A feleségem halálos veszélyben

forog. A nővérem is. Yeop tudna segíteni.

Szó nélkül felvágtatott a lépcsőn, és kirángatta Yeopot. Szólnom se kellett, hogy Yeop a lépcső alján megérezze rettegésemet. Ő sem változott – barátságos, barna arca olyan emberről árulkodott, akinek jó élete van. Felbattyogtunk a lépcsőn, letelepedtünk a gyékényszőnyegekkel leterített sötét főszobában. Az odabent tartózkodók – feleségek, nagynénik, anyák és unokatestvérek – ránk se hederítettek. Csak a gyerekek lesték minden mozdulatunkat a sötét arcukból kivilágító fehér szemükkel.

– Újabb fiúval lettél áldott, Yeop! – Bármilyen égető szükségünk volt is a segítségre, tisztelnem kellett a hagyományokat.

Nem vitás, hogy Yeop nem hagyott fel Frank Harris tanulmányozásával, mert komolyan kijelentette:

– Remek fiú, és élvezet volt csinálni. – Aztán figyelmesen, mint mindig, így szólt, miközben kitöltött egy kis rizspálinkát vagy pálmabort: – Nyugtalanság lakozik te szemedben, szőke tuan.

Tőlem telhető egyszerűséggel rájuk zúdítottam az egész rémálmot, az előttem álló dilemmát, a borzalmas választást, amire utasítottak.

– Ezért, Yeop, öreg cimborám – zártam a mondókámat –, fel kell kutatnunk őket még péntek előtt. Úgy hisszük, Kai-sek a régi gerillatáborunkban tanyázik, nem messze innen. Ah Tin kénytelen lesz elvezetni. De még ha rábólint is, hogyan követhetnénk vakon? Cseppet sem bízunk meg benne, de te ismered a dzsungelt, Yeop, ha velünk tartanál, azonnal szólhatnál, ha csapdába csal minket.

Tudtam, mi lesz a válasz, mielőtt megszólalt volna, mielőtt megragadja a kezem, aztán MacMillanét.

– Én nemcsak segít, de van kampongban ember, aki ismeri dzsungelt nálamnál jobban. Ő is segít. Gyere, odaviszlek!

Futólag az órámra pillanthattam, mert kétségbeejtően

aggasztott, hogy repül az idő. Yeop észrevette.

– Te nem bánod meg, szőke tuan!

A hosszú házat megkerülve, önelégülten, mint cirkuszigazgató a sátrában, egy döbbenetes jelenséget prezentált: egy fiatal, ruganyos és nagyon-nagyon fekete férfit. A közel száznyolcvan centis ember hátul lófarokba kötve viselte hosszú, fekete haját. Csak egy szárong volt a derekára kötve, a teste többi részét – a mellkasát, a hátát, a karját és a lábát – cikornyás tetoválások borították. Ám leginkább mégsem ez izgatta a fantáziámat. Ahogy elmosolyodott az üdvözlésünkre, megpillantottam a műfogsorát – az összes foga, mind egy szálig aranyból volt. Ez rögtön elárulta, hogy egy dajákkal van dolgom. Hallottam, hogy ezek a hajdani fejvadászók, a fúvócső mesterei gyakran kihúzatják a fogaikat, mihelyt megengedhetnek maguknak egy komplett arany fogsort.

– Ő Sardin – mutatta be Yeop. – Borneóról. Sokukat hoznak Malájföldre, hogy segítsék hatóságot, ha van baj. Ő fog segíteni. Legjobb nyomkereső Ázsiában, nagyon jártas fejvadász fúvócsővel. Nézd! – A hosszú, egyenes fúvócső a kunyhó falának támasztva állt.

Sardin előrántott egy nyilat a tegezből, amit maga elé kötve viselt, becsúsztatta a fúvócsőbe, azt a szájához emelte, és a következő pillanatban már csak azt láttam, hogy egy kóbor kutya felborul a kampong poros utcáján tőlünk negyvenméternyire.

– Nagyon öreg kutya, kedves dolog megölni. De még nem halott – magyarázta Yeop. – Csak nem tud mozdulni.

Hajmeresztő látvány volt. A kutya a hátán hevert, a négy lába az égnek meredt, egy izma sem mozdult, csak a nyitott szeme esdekelt szánalomra méltón segítségért.

– Ez nem lehet, ez nem emberi – motyogta MacMillan.

– Meddig tart? – Elfordultam. Túlságosan is kegyetlen látvány volt.

– Ha méreg tiszta, végig – felelte Yeop derűsen. – Kutya marad életben, míg hangyák megeszik.

– Lűdd le azt a szerencsítlen párát! – rivallt rá MacMillan érdesen Yeopra.

A bénító mérgek nem mentek újdonságszámba, bár én személy szerint még sosem láttam a tényleges végeredményt. Azt hallottam, hogy egy angol botanikus, akit Borneóban dobtak le ejtőernyővel a háború alatt, leírta, miként botlott bele nyolc japánba a dzsungel kellős közepén. Láthatóan halottak voltak, de egytől egyig furcsán kifacsarodva hevertek. Aztán, mint fogalmazott, feltűnt neki, hogy nem zümmögnek körülöttük legyek, és rájött, hogy meg sem haltak. Megbénulva várták a halált, nem tehettek semmit az őket élve felfaló hangyák ellen. Az öreg Sampson, a Dexter család háziorvosa mesélte nekem egyszer, hogy az egyik mérget a kuráréból, egy fa kérgéből nyerik. Ez blokkolja az impulzusok továbbítását az idegektől az izmokig, ezért az izmok képtelenek összehúzódni. Sampson ezt mintegy mellékesen említette, amikor elmesélte, hogyan fedezték fel az orvosok, hogy a kuráre milyen hatékonyan alkalmazható nagyobb műtéteknél, mert az altató ellenére a beteg izmai gyakran önkéntelenül összerándulnak a sebész kése alatt. Azt fontolgattam, mennyire oldott formában használhatják a betegeknél, ha azok nem végzik úgy, mint a Borneón ragadó japánok. Ahogy elnéztem a nyugodtan álldogáló dajákot, a lelki szemeim előtt láttam a hátborzongató jelenetet a dzsungelben, csak ez alkalommal a japánok helyett Kai-sekből lakmároztak a hangyák. A daják rám mosolygott, mikor a kezemmel gesztikulálva elkértem a fúvócsövét tanulmányozásra. Legalább két méter hosszú lehetett, üreges (Yeop szerint éles vasrúddal vájták ki), a furat végigfutott az egész cső hosszán, és az átmérője úgy kilenc-tíz milliméter lehetett.

– Ne nyúlj nyilakhoz! – kiáltott rám Yeop, amikor azokat

kezdtem vizsgálgatni. A daják tegeze tele volt pálmafaszálkával, feltehetőleg már méregbe mártva. Ezt a szálkát egy puha, tömör fapálca végére illesztette, mely pontosan illeszkedett a fúvócsőbe.

Észrevettem, hogy a nyílhegyre rovátkákat vágott, hogy ha az áldozat megpróbálná kitépni, és letörné a pálcát, magát a fűrészfogas nyílhegyet ne maradjon ideje kihúzni, mielőtt a méreg hatni kezd. Csak ennyit mondtam Yeopnak:

– Ő az én emberem!

– Mikor fog mi együtt dolgozni? – érdeklődött Yeop.

– Rettentően sürgős. El tudnál jönni az Ara birtokra ma este, mondjuk hét órakor? Érted küldetek egy kocsit. És ott maradnál éjszakára meg holnapra?

– Van nekem furgon, ne aggódj. Én jön Sardinnal.

Miután beszámoltam Yeopnak, és leróttam a tiszteletemet Silomának, átrobogtam Kuala Lumpurba, s amint odaértünk, Macet visszaküldtem a kocsimmal. Attól eltekintve, hogy Chalfont megkért, jöjjek KL-be, meg akartam nézni magamnak Ah Tint. Még mindig felrémlett a teliholdarca és apró, rémülten bámuló szeme – az arc, amikor először felajánlotta, hogy elvezet Szató főhadiszállására, aztán egy másik – az iszonyat, ami kiült rá, amikor megrántottam a drótot, ami végül végzett az ikertestvérével – „kényszeráldozat", mint azt a 136-os alakulatnál mondták. És ahogy a Bentong úton száguldottunk, az autó zaját túlszárnyalva a fülembe csengett még a kegyetlen kattanás: MacMillan hátrahúzza géppisztolyának závárját, és elszörnyedve felkiált: „Mostan le kő kapnom!" Én meg azt sikoltom: „Ne!"… Milyen érzelgős barom voltam, hogy megkíméltem az életét egy olyan alaknak, aki nyíltan kimutatta, mennyire *gyűlöl* – és aki most megpróbálta elrabolni a gyermekeimet.

Mégsem láttam. Chalfont szinte kurtán rám reccsent:

– Nőj már fel, Johnnie! Ez egy szigorúan titkos búvóhely! Elvileg semmi keresnivalód itt!

– Akkor meg minek küldtél értem? – Az idegeim táncot jártak, a páni félelemtől fájdalmas görcsbe rándult a gyomrom, nem állhattam meg szarkazmus nélkül.

– Tudom, Johnnie, ne haragudj, tudom! De szerettem volna megmutatni neked azt a spéci rádiót, amit direkt azért fejlesztünk, hogy bevihesd a dzsungelbe. De először mi a helyzet az embereddel, hogy is hívják?

– Yeopnak. Minden rendben. Sőt, még annál is jobb, mert hoz magával egy daják fejvadászt, aki hátborzongató bemutatót tartott nekem ma délelőtt.

– Remek. Na szóval, íme, *mi* mivel csapjuk agyon az időt. – Egy hatalmas raktárszerű helyiségben, ahol vagy egy tucat szerelő vékony csipesszel vagy forrasztópákával kipurcant rádiókat bütykölt, az egyik ember egy csillogó, új akkumulátorral szöszmötölt.

– Ezt neked készítjük – mutatta Chalfont. – Úgy állítottuk be, hogy csipogjon nekünk, ha bekapcsolod. Így ötvenméteres körzetben követhetünk a katonai térképen.

– Pofás. Mi a következő lépés?

– Egy futárra várunk, akinek üzenetet kell vinnie Kai-seknek. Fogadni mernék, hogy neki szól, bár van egy jelszó. Veszettül nagy a forgalom a dzsungelpostán. Kai-sek hivatásos szerelőt kért. Isten tudja, minek. Két hete fogtuk el az üzenetét, hagytuk, hogy célba érjen, és a postás a két postaláda között a mi embereink közül való. Meg kell várnunk a választ.

Egy kínai lépett Chalfonthoz, és a fülébe súgott valamit. Chalfont bólintott, majd a kocsijához irányított.

– Lehet, hogy ez az, de némi bonyodalom támadt – közölte.

– Miféle bonyodalom?

– Pattanj be, és nézd meg magad! – Chalfont bevágta a kocsi ajtaját, és a jármű orrát KL belvárosa felé fordította.

– A legnagyobb gond az idő – magyarázta. – Randiznunk kell a postásunkkal, begyűjteni az üzenetet, kicsomagolni, lefotózni és aztán ismét útjára engedni az emberünket, hogy úgy mondjam. Nem tarthat tovább egy óránál, nehogy gyanút ébresszünk.

– Hol a postás?

– Egy lepukkant kis kínai szállóban, a Stadion bár szomszédságában. A bár nagy népszerűségnek örvend a telepesek körében. Onnan figyelhetjük a kínai szállót. Egy dolog aggaszt: a futár nem jött ki, hogy átadja az üzenetet. Remélem, nincs baj.

A Stadion tömve volt hangoskodó, vidám, rövidnadrágos telepesekkel. Némelyikük pisztollyal, mások vadászpuskával felfegyverkezve érkeztek, ezeket leadták a forgóajtónál. A surrogó ventilátorok ellenére hőség tombolt, de lehet, hogy csak a rettegéstől izzadtam jobban, mint a többiek. Éreztem, hogy a veríték csorog hátul a tarkómon.

– Ne nézz oda – mondta Chalfont a söre fölött –, de az egyik ablakból látszik a szálló bejárata. Kint téblábol a vén kínai. Ő a kapcsolattartónk. A postásnak már bent kell lennie. – Az órájára pillantott. A postás azonban ki sem dugta az orrát, még tizenöt perc elteltével sem.

– Valami közbejött – motyogta Chalfont. – Nyilván valami apróság, amit nem láthattunk előre. Lehet, hogy egy komcsi vendég nézett be hozzá, és nem bírja lerázni.

Újabb öt perc elteltével Chalfont a sarokban lévő telefonkészülékhez lépett, egy számot kért, beszélt, visszaült az asztalhoz, majd így szólt:

– Ezt nézd meg!

Néhány percen belül megjelent egy kínai. Egy kis csomagocskát cipelt, úgy ment be a szállóba.

– Kapiskálod, mit rejtettünk a csomagba? – A fejemet ingattam.

– Ópiumot! – vigyorgott Chalfont. – Az emberünk elhelyezi a szálló előcsarnokában. És most figyelj!

Három perccel később két járőrkocsi hajtott vijjogó szirénákkal a lelombozó szálló elé, hogy eltorlaszolja a bejáratot. Kínai rendőrök ugrottak ki, és a járdán kopogó csizmákkal rohantak az épület hátuljához. Kíváncsiskodó turisták csoportja verődött össze hirtelen. Egy rendőrbiztos elhessegette őket. Rangjelzéssel bíró társai parancsokat kiabáltak, miközben a rendőrség kordont vont az épület köré.

Néhány telepes az ablakhoz vonult és kikémlelt, mi ez a nagy felhajtás.

– Razzia! – kiáltotta az egyik. – Biztos narkó!

Tíz perccel később egy tucat zavarodott, felbőszült szállóvendéget tereltek ki a szállóból a személyzettel egyetemben, hogy betuszkolják őket a rabszállító kocsi maláj megfelelőjébe.

– Öt percen belül a dutyiban lesz.

– Megrendezted az egészet?

– Még szép. Ki kellett hoznunk, ketyeg az óra. Így difi kizárva. Sajnálom a szerencsétlen szállóst, feltehetőleg eddig nem szerepelt a bűnügyi nyilvántartóban. Hát ennek vége. Ennyi ópiummal a terepen…

Egy mangóba rejtették az üzenetet. Chalfont hagyta, hogy megnézzem, hogyan dolgoznak a technikusok. A mangót egy egész kosár gyümölcs közé keverték. Olyan szakértelemmel nyitották fel, hogy lehetetlen volt látni a vastag rózsaszín-arany héjon ejtett

vágást nagyító nélkül.

Félórán belül a gyümölcs eredeti hasítékát leheletfinoman felnyitották, és kiemeltek belőle egy szelet rizspapírt. Chalfont megvizsgálta, megparancsolta, hogy fényképezzék le, és helyezzék vissza. Végül a hasítékot ismét tökéletesen lezárták. Senki sem mondta volna meg, hogy a vágás fel lett nyitva, és újra le lett zárva. Miközben a postás ment a dolgára, a szakemberek nekiláttak a kétsoros üzenet dekódolásának.

– Pont erre a hírre vártunk – újságolta Chalfont. – A parancsnokság küldi a képzett mérnököt, akit Kai-sek kért. Most már behatolhatunk.

Pelát és Victoriát egy Kuala Lumpur-i szállodába küldtük a szomszédos telepes, Mrs. Briggs felügyeletével és az amah-jukkal. A gyerekek eleinte a mamájukat követelték, de elhitettük velük, hogy nyaralni mentek, és megígértük nekik, hogy minden este megnézhetnek egy filmet a moziban.

Alkonyatkor az Ara verandáján nagyszabású tanácskozást tartottunk, ahol Chalfont elénk tárta a haditervet. Sardin ezalatt ott guggolt, alig értett pár szót, de Yeop mellettem volt.

– Most már világos, mit takar a mérnök – utalt Chalfont Kai-sek dzsungelpostán leadott megrendelésére. – Szüksége van valakire, aki megjavítja a Steneket, miután évekig rejtegették őket a dzsungelben. Éjfélre Kai-sek kézhez kapja a dzsungellevelet, és megtudja, hogy útban van a mérnök. Tehát értesíteni fogja az út menti bejáratnál strázsáló őrszemet, hogy fogadja őt. Yeop fogja megszemélyesíteni a mérnököt, rendben? Nem ismerjük a jelszót, de mindegy, mert egyetlen őrszem sem engedné be Johnnie-t és MacMillant a dzsungelbe.

A terv egyszerű volt. Először is, Ah Tint „meggyőzik”, hogy

segítsen nekünk. Mivel azonban nem lehet megbízni benne, Sardin a sarkában lesz, fúvócsővel a kezében arra az esetre, ha árulásra vetemedne. Azt világossá tették Ah Tin számára, hogy ha elárul minket, nem fogjuk megölni. Csak ott hagyjuk a dzsungelben lebénítva, hogy elevenen falják föl az állatok.

Yeop és Sardin felajánlotta, emelte ki Chalfont, hogy most éjszaka bemennek a dzsungelbe, és elterelő hadmozdulatokat hajtanak végre. Yeop elrejt egy régi szivacsot, amit előzőleg parfümmel itatnak át. Ha valamelyik gerilla szagot fog, erősítést küldenek ki, hogy ellenőrizzék a környéket – jó messze tőlünk. Sardin egy tubus fogpasztát visz magával, annak tartalmából ken egy borsónyit egy fatörzsre egy másik ösvényen, egy mérfölddel arrébb. Egy jó gerilla játszi könnyedséggel megérzi a fehér ember fogkrémjének halvány illatát.

Másnap reggel először Sardin lendül akcióba. Ő végigoson a Bentong út déli oldalán – a tábor bejáratával ellentétes oldalon –, míg észre nem veszi a csapoló őrszemet. Ezalatt Yeop, mérnöknek adva ki magát, megérkezik Ah Tinnel, és találkozik az őrszemmel, aki már várja Ah Tint. Az üdvözlés alatt Sardin kilő egy nyilat az út túloldaláról. MacMillan és én kissé lemaradva, a régi klubot eltakaró kanyaron túl várakozunk, készen rá, hogy hívásra azonnal induljunk.

Ezt a műveletet megismételjük a táborhoz vezető úton mindkét őrhelynél. Emlékeztem rá, hogy kettő ilyen is van, ezt Ah Tin is morcosan megerősítette. Valahányszor megközelítünk egy őrhelyet a dzsungelben, Mac és én lemaradunk, és hagyjuk, hogy Ah Tin előremenjen Yeoppal. Sardin ugyancsak meglapul, az őrszemeket sorjában leszedi, készen rá, hogy bármikor megsebesítse Ah Tint, ha kell. Úgy számoltuk, négy órát fog igénybe venni az út. A rádiót bekapcsolva tartjuk, de nem adunk rá hangot, viszont a

rádiószobában így követni tudnak minket.

– Reggel hatkor indultok – közölte Chalfont. – Ez idő alatt mi „odahaza a tanyán”, mint mondják, beizzítjuk a két helikoptert, amit a RAF a rendelkezésünkre bocsát. És most jön a lényeg! Nincs adóberendezésetek, mégis közölnötök kell velünk, hol tartotok. Elárulom, hogyan, de az isten szerelmére, nehogy összekutyuljátok! Amikor ténylegesen *meglátjátok* a tábort, egy másodperccel sem előbb, kapcsoljátok ki a rádiót! Ez számos lehetőséget jelez nekünk: vagy bemondta a rádió az unalmast, vagy kiszúrtak, esetleg megöltek titeket, vagy, és melegen reméljük, hogy ez utóbbi lesz a helyzet, odaértetek. Közölnötök kell, hogy melyik forog fenn.

Nem volt nagy kunszt a módszer. MacMillan harminc másodperc elteltével újra bekapcsolja a rádiót, hogy csipogjon a főhadiszálláson, aztán megint kikapcsolja harminc másodpercre, újra be fél percre, aztán megint ki, és végleg ki. A csipogás a katonai hullámhosszon lesz fogható, hagyományos készüléken nem.

– Mikor meghalljuk a megszakított pityegést, amit csend követ, tudni fogjuk, hogy jól vagytok – mutatott rá Chalfont. – Akkor, és ne feledjétek, a rádió már ki van kapcsolva, akkor nekikészültök a rajtaütésnek. Ah Tin szerint úgy tucatnyian vannak a táborban. Csak úgy csaphattok le a meglepetés erejével, ha megvárjátok, hogy Sardin kilője Kai-sekre a mérgezett nyilat. Csak és kizárólag rá! Meg kell várnotok, amíg előkerül.

Chalfont szerint az volt a lényeg, hogy a nyíl nem öli meg, csak lebénítja Kai-seket. A többi kommunista, aki látja, hogy felborul vagy elhasal, arra a logikus következtetésre jut, hogy hirtelen baja esett. Tíz-tizenöt másodpercre általános zűrzavar kerekedik, míg fel nem fedezi valaki a nyílhegyet.

– Kai-sek a főnök – szögezte le Chalfont. – Ha észreveszi valaki, hogy földre került, az kiabálni fog a többiekért. Azok futva jönnek,

az utolsó szálig. Ekkor hatoltok be. Rendeltem három könnyű géppisztolyt. Itt vannak a házban a hallban lerámolva. Amennyiben a lányok nincsenek tűzvonalban, és nyilvánvalóan nem kószálhatnak szabadon a táborban, akkor elvileg lekaszálhatjátok az egész bandát. Aztán, de csakis azután, hogy megtaláltátok a lányokat, bekapcsoljátok a rádiót. Ez lesz a jel, hogy minden rendben, vagy hogy nyakig ültök a szarban. Bármelyik legyen is a helyzet, a helikoptereket addigra beizzítjuk, és úgy számolom, három-négy percen belül oda is érnek a KL melletti RAF-leszállópályáról a csipogótok helyére. Ötvenméteres pontossággal állapítják meg a célpontot. Tony az első helikopteren lesz, mert ismeri a tábort. Hátha szükség lesz vizuális irányításra, és erősítést is nyújthat. Én itt maradok – vigyorogta – a legnagyobb biztonságban, és irányítom a hadműveletet.

Megkérte Yeopot, fordítsa le Sardinnak, és magyarázza el neki, mi forog kockán, majd hozzám fordult:

– Ez az egyetlen esélyünk. Ha minden jól megy, holnap ilyenkor Kai-sek már halott lesz, és a lányok újra köztünk lesznek. És neked, Johnnie, nem kell megadnod annak a kurafinak az örömöt, ami a választással jár. Mert ha nem vagyunk itt holnap este, na, hát remélem, leteríted az első lövéssel, mielőtt… – Mind tudtuk, mi a mondat vége, mi a másik lehetőség.

– Kai-sek magányos farkas. Ők a legveszedelmesebbek. – Eszembe jutott az Ara ellen intézett támadása.

– De a leginkább sebezhetők is – mutatott rá Chalfont. – Az ilyen alak mögött nem áll más, mint a gyűlölet. Az ilyennek nincsen szíve. Amikor elérkezik a megfelelő pillanat, könnyedén a földre küldöd.

– Remélem. És mi a helyzet a fegyverekkel? – kérdeztem.

– Megmutatom, hogy működnek. Rém egyszerű, ha egyszer

rájössz a nyitjára. – Chalfont bement az egyik gyilkos kinézetű automata fegyverért, amit a hallban láttam.

– Csúcstechnológia – büszkélkedett vele. – Az új Sten Mark-V. Elméletileg több mint ötszáz lövést ad le percenként, bár a tárba csak huszonkét töltény fér. Az viszont egy kilenc milliméter kaliberű, nagy sebességű lövedék. Öt tárat kaptok mindegyik Stenhez, és választhattok, hogy egylövetűre állítjátok be, vagy sorozatra.

A fegyvert remekül lehetett kezelni.

– Egy neked, Johnnie, egy Macnek és egy Yeopnak. Én meg indulok KL-be. Magam hozom el Ah Tint. Nélküle sosem rágjuk át magunkat időben a dzsungelen, még ha megleljük is a helyes ösvényt. Becsesebb nekünk ez a fickó, mint a koronaékszerek. Hullaként meg szintúgy nem tud elvezetni. Ah Tin az ágyam végébe kötözve fogja tölteni az éjszakát.

Kávé és tea várt ránk csészében odakészítve az étkezőbe fél hatkor. Még sötét volt, épp csak kezdett pirkadni, bár lehet, hogy inkább a balsejtelemtől rázott minket a hideg, mintsem a csípős levegőtől. Senki sem szólt, senki sem ivott sokat, senki sem kért tojást. Tapintani lehetett a feszültséget. Alig aludtunk valamit. Yeop és Sardin kibattyogott a konyhába, és egy-egy tálka kínai levessel tért vissza. Chalfont feketén szürcsölte a kávéját.

– Mihelyt elindultok, elfuvarozom Tonyt a RAF-helikopter-leszállóra, aztán továbbállok a Piszkos Trükkök Osztályára, hogy nyomon kövessem a rádiójeleket. Magánvonalunk van a RAF-hoz, úgyhogy amint megkapom tőletek a végső indítási engedélyt, Tony már startolhat is.

Chalfont a kezembe nyomott egy katonai látcsövet, egy csomag tartalékélelmet és vizet, és – a lehető legnagyobb kincset – egy kis egészségügyi csomagot, benne előre megtöltött, könnyen

összerakható morfimninjekciós tűket, melyeket még a háború alatt a RAF osztott szét a pilótáinak. Aztán ellenőriztük a Sten Mark-V-jeinket – messze felülmúlták azt, amit hajdanán a dzsungelben használtunk. Alá kellett írnunk egy átvételi elismervényt, amit Chalfont az előszoba-asztalkán hagyott a régi fegyvertokok mellett.

A daják nagyon hallgatag volt, bár ez részben annak tulajdonítható, hogy az angoltudása a minimálisra szorítkozott. De a nyílhegyeit roppant szakszerűséggel vizsgálgatta, mint egy focista a lábszárvédőjét és a cipőjét a döntő mérkőzés előtt. Magamban azon imádkoztam, nehogy véletlenül hozzáérjen az egyik pálmafaszilánk hegyéhez, amit a nyakába kötött házi készítésű bőrtegezbe gyömöszölt. Hosszú fúvócsöve a falnak támasztva állt, de alig vártam, hogy lássam, hogyan bánik annak rövidebb, alig hatvan centi hosszú társával.

– A hosszú jó megölni áldozatot, ha messze van – magyarázta Yeop. – A rövid ilyeneknek, mint ez a kutya – intett Ah Tin felé, aki *valóban* Chalfont ágyához láncolva töltötte az éjszakát, mint egy eb. Már meg is feledkeztem a riadt, rémült arcról, amire először emlékeztem. Most úgy nézett ki, mint aki nyomban belepusztul a félelembe vagy a kialvatlanságba.

A rossz előérzetem és a félelmem ellenére, hogy kudarcot vallhatunk, a cselekvés, a veszély és a kockázat kilátása adrenalint pumpált egyenesen a szívembe. Láttam, hogy Tony, Natasa miatt érzett szorongása ellenére, hozzám hasonlóan izgatottan várja, mi következik.

Az idegtépő tétlenség, a fásult várakozás, amikor van idő gondolkodni, van idő képzelődni, most véget ért. Bár a tét sokkal nagyobb, sokkal személyesebb volt, mint bármikor a háborúban, úgy véltem, ez a fajta izgalom járhatja át a gyalogságot, míg várnak a parancsra, hogy kezdjék meg a kézitusát a hideg acéllal. Reszketésre

nem volt idő.

Egyedül a nyomorult Ah Tin miatt aggódtam, az ő együttműködésén múlott minden.

– Remélem, nem szenved ki idő előtt – súgtam Chalfontnak. – Úgy fest, mint aki rögtön beadja a kulcsot.

– Mondtam, hogy nem fogja magát túl jól érezni a bőrében a mi kis beszélgetésünk után.

– Mi folyik a szögesdrót mögött? – Képtelen voltam elfojtani a kíváncsiságomat.

– Nem nagyon vagyok oda a kemény cuccért, de amikor ilyenekkel, szóval gyilkosokkal kell megbirkózni, nem finnyáskodhat az ember. Mivel a hagyományos kihallgatás felsült, átpasszoltam néhány kínai nyomozónak. Ők – sokat sejtetőn köhintett – jobban átérzik, mit akarunk.

– A keze? – Észrevettem, hogy Ah Tin keze be van kötözve, s néhány helyen átszivárgott a vér.

– Sokáig kellett győzködni. Rohadtul utálhatja a képedet, Johnnie! Nem tört meg, míg meg nem szabadítottuk az egyik ujjától egy nagy teherbírású acélvágóval. De minden rendben lesz vele. Leginkább nem attól retteg, hogy *megöljük,* ha elárul minket. Hanem attól, hogy *nem!*

Chalfont fölemelte a hangját, hogy mindenki hallja.

– Vegyük át a lépéseket még egyszer! – Sosem láttam még ilyen komoran komolynak. – Ne feledjétek, az életetek múlik a helyes rádiókapcsolaton! Nem tehetek semmit, ha nem kapok egyértelmű utasítást tőletek, szóban pedig nem kommunikálhatunk! Ha túl korán küldjük ki a helikoptereket, Kai-sek pánikba eshet, és merő gyűlöletből legyilkolhatja a lányokat. Ezért kérve kérlek benneteket, emlékezzetek a megbeszéltekre! *Pontosan!*

Annak idején MacMillan kezelte a táborban a rádiót, ezért

Chalfont még egyszer átismételte vele a teendőket.

– Amikor a dzsungelben vannak, az első órában nem kapcsolják be a rádiót. Spórolunk az akkumulátorral. Aztán bekapcsolja, hogy elkezdjen pityegni, de persze, teljesen leveszi a hangot. Így pontos képet kapunk az útvonalukról, ahogy a tábor felé haladnak. Amikor ténylegesen elérik a tábort, mikor már látják is, kikapcsolja a rádiót. Aztán harminc másodpercre be, csipog nekünk, harminc másodpercre ki, fél percre megint be, aztán nagy süketség. És aztán?

– Behatolunk. Johnnie és én a többiek mögött. Mihent végeztünk, foglyokat ejtettünk meg ilyesmi…

– Csak semmi fogoly! – rivallt rá Chalfont élesen.

– Értettem! Akkor ismét bekapcsoljuk a rádiót, és erre gyünnek értünk a helikopterek.

– Rendben. Szép munka! – dicsérte Chalfont. – Mihelyt meghallom az első ki-be-ki-be kapcsolgatást, szólok a helikoptereknek, hogy készüljenek fel az indulásra. Amikor megkapom a végső utasítást, ami jelentheti azt, hogy sikerrel jártak, vagy nyakig ülnek a pácban, és sürgős segítségre van szükségük, úgy hiszem, nem tart tovább nekik négy percnél odaérni. Mármint ha a tábor tényleg ott található, ahol lefogadom, hogy van.

Chalfont Yeophoz fordult.

– Kérem, közölje Ah Tinnel, hogy van még egy nyomós érvünk, ami esetleg eltántoríthatja attól, hogy trükközzön velünk. Elfogtuk a feleségét. Tessék, le is fényképeztük, hogy Ah Tin a saját szemével győződhessen meg arról, hogy nem blöffölünk. – Átnyújtott egy nőről készült rendőrségi fényképet. – Megmondhatja neki, hogy nem esett bántódása, és azonnal szabadon engedjük, mihelyt visszaérünk, már amennyiben Ah Tin jól viseli magát.

Az órámra pillantottam. Tíz perc múlva hat.

– Ideje indulni – jegyeztem meg. Lassan hajnalodott a dzsungel

fölött, az éjszakai zajok elcsitultak, csak egy majom rikoltása törte meg időnként a csendet. Az ég még mindig szürke volt, de már halvány rózsaszín árnyalta, amitől furcsán barna-rózsaszín csíkosnak tűnt a folyó az első kék füstgomolyagokat ontó sorokon túl.

Valahol a mögött, az esőerdő magas, fenyegető fái közt, az én imádott Julie-m és Natasám elveszetten vár a sötétben, ahova még a napsugár sem törhet be. Hamarosan mi is beleveszünk a sötétbe. Az életünk, akárcsak az övék, egyetlen ember kikényszerített közreműködésén múlik majd, aki megpróbálta elrabolni a gyerekeinket. Jeges félelem kúszott fel a gerincemen. Tudtam, hogy vagy én, vagy Kai-sek – egyikünk délre halott lesz.

46

Sardin indult elsőként. Csak szárongot és tegezt viselt. Se cipő, se semmi, hogy befedje a tetovált mellkasát. Néhány perccel később Chalfont végigporzott velünk a vörös agyagúton a Bentong úthoz közeli arafáig, mely az ültetvény határát jelölte.

Itt kitette Ah Tint és Yeopot, ők pedig nekivágtak a másfél kilométeres távnak, hogy megkeressék az őrszemet a dzsungelösvény bejáratánál, amely az ültetvény mögött rejtőző táborhoz vezetett. Mac és én mögöttük gyalogoltunk, de megtorpantunk valamivel a kanyar előtt, ahol várható volt az őrszem felbukkanása. Chalfont és Tony elhajtott KL felé. Bárki – még a leggyanakvóbb őrszem is, aki előtt elhaladhattak – csak egypár telepesnek nézte volna őket, akik korán talpon vannak, hogy Kuala Lumpurba menjenek árut beszerezni, mielőtt beülnek a klubba egy finom kis tiffinre.

Ótven percig vártunk – se cigi, se beszélgetés –, míg Sardin felbukkant a távoli sarkon, és integetett. A kanyaron túl ott szobrozott Yeop, a daják távollétében ő felügyelte Ah Tint, Sardin egyik nyílhegyét az ingének érintve. A csapoló őrszem holtan hevert.

Yeop ránk villantotta fehér fogát, aztán nekilódult a dzsungelnek, két lépéssel Sardin és Ah Tin mögött. Ha helyesek voltak az információink, akkor még két őrszemet kellett a másvilágra küldeni, mielőtt riadóztatnák a tábort úgy, hogy megrántják a gyakorlótérre vezető rattankötelet. Úgy tűnt, Kai-sek semmit sem változtatott a rendszeren, ami olyan ragyogóan bevált, mikor még osztoztunk a táboron, bár a „riadókötelek” akkoriban közelebb feküdtek a táborhoz.

Csak egy módon csaphattunk le rájuk a meglepetés erejével. Ah Tinnek kellett vezetnie végig az ösvényen, mert ha őt észreveszik, a megjelenése nem éri váratlanul az őrszemet, hiszen őt várják. Az őrszemnek *megmondták,* hogy számítson Ah Tinre és „egy mérnökre".

Sardinnak más teendője is akadt, mielőtt végül kilövi a mindennél fontosabb nyilat Kai-sekre. Ő volt köztünk a legrutinosabb nyomkereső, és minden jelre figyelt – kilapult levelekre, eltörött ágakra, letaposott aljnövényzetre –, ami jelezheti, hogy Ah Tin csőbe húz minket. Mind tisztában voltunk vele, hogy egy elkötelezett kommunista képes feláldozni az életét a jó ügy érdekében. S bár reméltük, hogy a beígért lassú halál – azzal a tudattal együtt, hogy a felesége lakat alá került – eltántorítja majd, mégsem mentünk nála biztosra. Yeop haladt mögötte. Mac és én voltunk a sereghajtók, alig tízméternyire lemaradva, mert minden kritikus pontnál láthatatlannak kellett maradnunk.

Furcsa volt ismét az igazi dzsungelt róni, fegyvert cipelni, meg iránytűt, egy olyan világba lépni, ahol senki, de tényleg senki sem eshet abba a hibába, hogy tévesen ítéli meg a helyzetet, mert a fák összezárulnak körülötted, és egy életre bebörtönöznek, ha eltévedsz. – Pont, mint régen – súgtam Macnek, aki bólintott és visszasúgta: – Igen, pont. Csak jól gyütt vóna ez a legíny a kis csövivel a japcsik ellen.

Az elején, ahol a dzsungel még nem volt áthatolhatatlanul sűrű, a beszűrődő napsugár átderengett az ágak szövedékén, és az ösvény néha tenyérnyi tisztásra nyílt, hogy az ég felé szökő fák sötétsége egy pillanatra átadja a helyét egy kevésbé barátságtalan világnak. Oda beözönlött a fény és az átforrósodott levegő, pillangók ezrei csüngtek szivárványszínben játszó függönyként. Rikító színű madarak cikáztak csillámló ékszer gyanánt a vad hibiszkuszbokrok, a

frangipáni viasszerű virágai és a magasba nyúló ágak egyenes hajtásainak végén virágzó, tökéletes alakú tulipánok között.

De ez a korai szakasz volt, és hamarosan a dzsungel mélyén botladoztunk. A balsejtelmem fokozódott. A világunk most csak egy jövő: a tábor felé vitt. Ettől eltekintve, a bizonytalan jelenben függtünk, létünk látóhatára arra a néhány méterre korlátozódott, ameddig elláttunk, földi pályafutásunk pedig egy kétségbeesett kínai zsoldos katona szeszélyének volt kiszolgáltatva, akinek a megkérdőjelezhető hűsége egy ujj árán lett megfizetve.

Talán két kilométert tettünk meg, szakadt rólunk a veríték, összekarmoltak minket a tövisek, és egyfolytában a piócákat lestük. Azon rágódtam, hogyan boldogulhattak a lányok ezen az utálatos úton. Az ösvény helyenként úgy összeszűkült, hogy a kövér, nedvtől duzzadó levelek nyirkos tenyerükkel az arcunkba csaptak. Látszott, hogy nemrég haladtak át rajta. Nem voltam dzsungelnyomkövető, de még én is felfedeztem a friss vágásnyomokat, ahol parangokkal megtisztították az utat. Ám az erdő sűrű félhomályában még egy pisszenés sem hallatszott a levegőben, és egyetlen európai sem fedezte volna fel a intő jeleket, melyeket Sardin pont akkor vett észre, amikor Ah Tin feltartotta a kezét.

Ez Macnek és nekem szólt, hogy cövekeljünk le ott, ahol vagyunk, szoborrá dermedve.

Nem láttam, mi volt az intő jel, bár Yeop később megerősítette, hogy semmi sem változott azóta, hogy a tábort vezettem. Ami viszont a szemem elé tárult, az egy *rentis* volt – ezzel a szóval illetik malájul a határt jelölő, kitisztított dzsungel- vagy belukasávot. Az aljnövényzetet mind egy szálig, a gyökérzetig kivágták. A rentisbe botló avatatlan ember számára a hely nem más, mint hívogató, napfénytől pettyezett tisztás, ahol beszívhatja a forró levegőt, és gyanútlanul ejtőzhet egyet a természet kínálta pihenőhelyen.

Valójában még csak véletlenül sem ez volt, jól tudtam a múltból. A tisztás az őrszem számára készült, aki most a fák mögött bujkált, hogy az ösvény mentén szétszórt száraz gallyak, melyeket éppoly természetes hatást keltve terített szét, mint mi a halálos bambuszbombáinkat Szatónak, riadóztassák.

Amikor Ah Tin rájuk hágott – szándékosan – Sardinnal néhány centivel a háta mögött, az őrszem felneszelt, de egyelőre nem tett semmit. Csak akkor rántotta meg a kötelet, ha a látogató ellenségnek bizonyult. Azt is kizárólag csak végső esetben. Nem sok köszönetet kapna, ha téves riasztás miatt kiürítenék a tábort, és a dzsungelbe vetnék magukat a harcosok.

Mivel Yeop, Mac és én fedezékbe húzódtunk, Ah Tin és Sardin magabiztosan előlépett. Sardin lehet, hogy meglepetés lesz az őrszem számára, ám először Ah Tin ismerős arcával találja magát szemben, és az üdvözlés meg a magyarázkodás pillanataiban Sardin lecsaphat. Megfújta a jobb kezében lapuló rövid csövet, mint Yeop később mesélte, miközben a baljában egy másik nyilat szorongatott, mely a rémült Ah Tin hátára tapadó pamutinghez ért.

Az őrszem térde megroggyant, és egy nyikk nélkül orra bukott. Yeop intett, hogy maradjunk, ahol vagyunk, aztán csatlakozott Sardinhoz, aki Ah Tint őrizte. Az egyikük nesztelenül, de kíméletesen végzett az őrszemmel, majd az ujját a szája elé tartva intett, hogy kövessük.

– Következő őrszem állomása utolsó, kétszáz méternyire innen – suttogta Yeop. – A tábor még száz méter arra rá. Zaj nagyon rossz!

Julie és Natasa alig háromszáz méternyire vannak tőlünk! Ha, gondoltam émelyegve, még mindig életben vannak. De miért ne lennének? Az, hogy Kai-sek azt követelte, válasszak én, melyiket végezze ki, csak ezt jelentheti. Ugyanakkor kegyetlen blöff is lehet, újabb mód a kínzásomra, futott át az agyamon, miközben kitöröltem

az izzadságot a szememből. De meg is betegedhettek, mételytől, piócacsípéstől, dizentériától haldokolhatnak. Vagy ami még ennél is rosszabb: mi is okozhatjuk a halálukat, ha a legkisebb hibát is elkövetjük.

Kétszáz méter nem nagy távolság, mégis ez volt a leghosszabb, legijesztőbb kétszáz méter, melyet életemben megtettem. Napok óta nem esett, és a talpunk alatt a szárazság tovább növelte a zajveszélyt. Mert lehet ugyan, hogy Ah Tint várják, de ez nem feltétlenül gátolja a gondos őrszemet abban, hogy utánajárjon a gyanús zörejeknek. Ez pedig a lányok halálát jelenthette.

A veríték patakokban dőlt a nyakszirtemen. Nem vagyok formában, ötlött az eszembe. De tudtam, hogy nem csak az állóképességem hiányzik. A szívem a torkomban dobogott. A *rentis* után ismét a buja dzsungelben folytatódott az utunk. Yeopot, aki alig ötméternyire járt tőlem, néha nem láttam, míg finoman félre nem sepertem a zöld függönyt, amely eltakarta előlem. Minden mozdulat körültekintést kívánt. Nem lehetett suhogtatni a parangot, mint ahogy Yeop még az első szakaszon tette. Minden lépés előre olyan intenzív figyelmet kívánt, mintha parázságyon tapodtunk volna mezítláb, miközben tudjuk, hogy a zsarátnok egyik fele izzik, a másik már kihűlt.

Az első kövér fekete piócák nagy tömegekben jelentek meg, s türelmesen várták, hogy az ember nekisúrlódjon a leveleknek, amelyeken csimpaszkodtak. Most nem tudtuk leégetni őket, amikor ránk tapadtak. Még pálcával sem piszkálhattuk le őket. Csak imádkozhattunk, hogy a ruhánkon maradjanak, és ne érjék el a bőrünket. Néma menetünknek a dzsungel hangjai szolgáltattak aláfestést: a fejünk felett elsuhanó bőregerek, a láthatatlan, locsogó majmok, a rikácsoló papagájok, mind-mind rejtve az örökzöld világ barátságtalan rengetegében, amely sosem ismeri a tél lecsupaszított,

fekete ágait. Az őserdő zajai újabb veszéllyel fenyegettek minket, mert ezek *természetes* zajok voltak, de csak addig, amíg nem adtunk nekik okot a riadalomra. Ha megzavarjuk a reggeljüket, ha megérzik a jelenlétünket, a hangok átcsaptak ricsajba – semmi sem változik gyorsabban, mint a váratlanul megriadt majom rikoltása –, és még a leggügyébb gerillaharcos is felteszi magának a kérdést, hogy vajon mi okozta a zűrzavart.

A második őrszemet is éppoly hatékonyan tettük el láb alól, mint az elsőt. Megnéztem az órámat: tizenegy harmincnyolc. Máris késésben voltunk a tervhez képest. Most következett az utolsó száz méter. Már nem csak a szemembe csorgó izzadság gyötört. A hasam is csikart. A szívem zakatolt, mint a vonat. Valahányszor döndült egyet, azt hittem, menten kiugrik a mellkasomból. A lábam többé nem engedelmeskedett nekem; két önjáró, automata láb vette át a sajátjaim helyét, erre az alkalomra bérelve.

Haladni akartam, hajszolt a „cselekedj vagy halj meg!” késztetés, hogy a várakozás agóniáját felváltsa végre a tett, mert hirtelen, minden indok nélkül, elfogott a balsejtelem, hogy a lányok nem élnek, és rohannunk kell a táborba, megölni Kai-seket – nem, nem! Csak megbénítani, hadd lakmározza be a dzsungel az életét –, vagy meghalni a küzdelemben. Tudtam, hogy semmi értelme, egyfajta delirium. Óvatosság mindenekelőtt!

Az első piócák elérték a bőrünket, és elkezdték szívni a vérünket, bár nem éreztük őket. Láttam hármat hátul Mac nyakán, és bár magamat nem nézhettem meg, tudtam, hogy a nyakam a kedvenc piócajárat testem rejtett, meleg zugaihoz.

Yeop oldalba bökte Sardint, felénk mutatott, aztán a saját nyakára, szavak nélkül magyarázva. A daják odaosont Machez csupasz talppal, olyan nesztelenül, mintha levegőn járna. Előhúzott egy nyílhegyet a tegezéből. Senkinek sem kellett figyelmeztetni

Macet, hogy egy hirtelen mozdulat, és halál fia. Az érzéstelenített páciens szeméről szaruhártyát eltávolító sebész profizmusával – a mi esetünkben a félelem játszotta az érzéstelenítőt – egymás után érintette meg a piócákat a mérgezett heggyel. Azok nem estek le, de nem bántuk, később leégethetjük őket. Addig is túl tehetetlenek ahhoz, hogy tovább élősködjenek rajtunk. Engem nyolcszor vagy kilencszer érintett meg, utána elmosolyodott, büszkén megvillogtatva személyes vagyontárgyát az arany műfogsor formájában.

Óvatosan továbbigyekeztünk. Homályosan felderengett a környék a múltból, ahogyan közeledtünk. Nem a tényleges ösvény vagy a fák, mégis megjelent a lelki szemeim előtt az előttünk húzódó tábor. Dél felől közelítettünk, tehát a gyakorlótér mögött domb lesz, sűrű dzsungel, balra a folyó, míg a barakkok egyenesen előre és jobb kéz felől. Bárki beleolvadhat hát a dzsungelbe fél percen belül. Lehet, hogy közben új barakkokat húztak fel, de azok nagyjából ugyanilyen elrendezésben kell hogy álljanak. A gyakorlótértől délre – ahonnan mi is érkeztünk – nem épülhettek, mert egyedül a Bentong út felől vezetett ösvény a táborba. A többi irányban a dzsungel a hegyvidékes tájba veszett, sehonnan sem vezetett kijárat.

A gyakorlóterepet (a folyó kivételével) közrefogó dzsungel jószerivel elért a tisztásig – így kellett hogy legyen, hogy a gerillák (akár kommunisták, akár a 136-os alakulatba tartozók) sebesen fedezékbe menekülhessenek támadás esetén. Meg kellett lepnünk az ellenséget, de csak bizonyos feltételek teljesülése mellett. Nem lőhettük halomra őket, míg ki nem derítettük, hogy a lányok biztonságban vannak. Most előrelopóztam, a Mark-V biztonsági zára kibiztosítva, de a fegyver a karomra vetve – nem nyithattunk tüzet, amíg Sardin ki nem lőtte Kai-sekre a nyilat, hogy elterelje a figyelmet néhány kincset érő másodpercre.

Amikor végül elértük a dzsungel peremét, és a tábor elterült előttünk, az a kísérteties érzés kerített hatalmába, hogy hazaértem. Mintha semmi sem változott volna. Azon kaptam magam, nem az jár az eszemben, hogy Julie veszélyben forog, hanem az, hogy végre képes lesz részben elképzelni, milyen volt nélküle az életem.

Végighordoztam a látcsövemet a tisztáson, s hirtelen egy hang azt súgta, hogy valami nem stimmel. Először nem jöttem rá, mi az. Azt előzőleg hallottuk, hogy alig tíz-tizenkét kommunista lakik a táborban, a többségük ott is volt az orrunk előtt, a nyílt téren. Némelyek rihegtek-röhögtek, mint a fakutya. Érthetetlennek tűnt. A kínai gerillákat tökélyre képezték. Fegyelmük éppoly nagy szerepet játszott a sikerünkben, mint az ellenség lemészárlásában tanúsított elszántságuk. És lám, ezek úgy viselkednek, mint a kerge birka.

Cseppet sem vallott rájuk. Kai-sek hírhedt volt a kőkemény szigoráról. És most, a tábort – semmi jele sem a lányoknak, sem Kai-seknek – és a tébláboló embereket elnézve, elakadt a lélegzetem. Lehet, hogy Kai-sek *mégsem* az a vaskezű diktátor, ha erőt vesz rajta a gyilkolási ösztön. Semmi fegyelmet nem tanúsított, amikor a szándékom ellenére lerohanta a japánokat. Ámokfutást rendezett. Valóban vérre szomjazott, pedig akkor a gyűlölete még nem is lobogott olyan hévvel, mint most. A japánokat sosem gyűlölte annyira, mint engem.

Egyszerre rájöttem, mi a furcsa. Hihetetlen, de a hanghordozásuk, a hahotájuk, a mozgásuk, mind a négybetűs szót kiáltották oly világosan, mint gines üvegen a címke: ital. Lehetetlenségnek tűnt, mégis ez volt a helyzet. Nem rúgtak be, egyáltalán nem, de már fűtötte őket a rizspálinka, a pálmabor vagy még erősebb szesz. Nem a fizetésnap estéjén szokásos részegség hepciáskodása volt ez, sokkal inkább az ital boldog mámora egy

lakodalmon.

Lakodalmon! Vagy talán lakodalomfélén. Ünnepelnek, ez az, *de mit?* Biztos a lányokhoz van köze. Egy őrjítő pillanat erejéig lefogadtam volna, hogy olyan eseménynek örülnek, ami már megtörtént, ugyanakkor ott vibrált a levegőben a várakozás izgalma. Vártak. *De hol van Kai-sek?* És hol van Julie és Natasa? Őróluk kellett hogy szóljon a muri. A kivégzésükről? A megkínzásukról? Bármi volt is az, a gerillák szabadnapot kaptak, hogy vigadhassanak abban a biztos tudatban, hogy soha senki nem talál rá a dzsungelben a rejtekhelyükre.

Leengedtem a látcsövet, az megpihent a mellkasomon, a nyakam köré vetett pánton lógva. Yeop egyetlen mozdulatot tett. Az ajkaihoz emelte a kezét, mintha inna. Bólintottam. Sejtettem, hogy a mulatozásnak a *Iányokhoz* van köze. De hogyan? És mikor? Jobb kezemmel csavaró mozdulatot tettem Macnek. Ő is bólintott, kikapcsolta a rádiót, majd gondosan az órájához időzítve újra be, majd megint ki.

Nem kellett hozzá látcső, hogy lássuk, Kai-sek és egy másik kínai bújik elő a gyakorlótér jobb szélén álló barakkból. Gyér, de lelkes éljenzés tört ki a követőiből. Legnagyobb megdöbbenésemre, maláj szárongot viselt, a mellkasát csupaszon hagyta.

Miközben Kai-sek elkiáltotta magát, megérintettem Sardint. Be akartam azonosítani neki a fickót, akit meg kell bénítania. Bólintott. Két kínai rohant vissza a barakkba, ahol Kai-sek posztolt óbégatva. Ő is bement velük, majd a négy ember ismét megjelent egy alacsony tábori ágyba csimpaszkodva – olyasmibe, amit a jaggerek az általuk őrzött épület bejárata elé fektetnek keresztbe, és azon alszanak éjszaka. Könnyű volt, rattanból készült.

Egy mezítelen alak feküdt rajta kikötözve, a hátán. Az arcát eltakarták az ágy elejét cipelő férfiak. Futólag megpillantottam a

lábát, és mikor a szemem elé emeltem a látcsövet, a szőke szeméremszőrzetet. Ösztönösen hálát rebegtem az égnek abban a szörnyűséges pillanatban. Egyrészt azért, hogy Tony nincs ott, és nem láthatja Natasát, mert semmi sem állíthatta volna meg, hogy berontson, és automata gépfegyverével mindenkit lekaszaboljon, köztük Natasát is. A másik ima önző volt: kimondatlan hálaima, hogy nem Julie feküdt az ágyon, bár ezt rögtön szégyenérzet váltotta fel.

Most már sejtettem, mi fog történni. Olyan tisztán éreztem, hogy kis híján elhánytam magam, ahogy ott gubbasztottam, s tehetetlenül figyeltem – figyeltem a férfiak arcát, ahogy legeltetik a szemüket saját, szépséges, pőre nővéremen, akit ágyhoz kötöztek, és mutogattak, mintha valami ősi áldozati szertartásra készítették volna fel, de nem a halálra – az túl könnyű lett volna –, hanem arra, amit a kínaiak a kínzás páratlanul kifinomult módszereit keresve, különös módon „baráti megbecstelenítésnek" hívtak.

Hallottam róla, tudtam, hogy létezik. Undorító eszköz volt: gyakran azzal törték le a be nem hódoló férfi szarvát, hogy a banda minden tagja behatolhatott annak feleségébe vagy lányába. Így tanították móresre a családfőt. Általában megkötözték az apát vagy a férjet, és kényszerítették, hogy végignézze a gyalázatot. Ez alkalommal, micsoda irónia, én gúzsba kötő kötelek fogsága nélkül voltam kénytelen ezt megtenni.

Ismét feltört bennem az epe. MacMillanre pillantottam. Nem az *ő* nővére, nem az *ő* felesége hevert ott kiszolgáltatva, mégis falfehér volt a dühtől, alig bírta magába fojtani. A gerillák már majdnem táncra perdültek a tábori ágy körül. Egyikük lehajolt, és megölelgette Natasa mellét, aztán a szájába vette a mellbimbóját, felröhögött és továbbállt. Egy másik bedugta az ujját a szeméremszőrzetébe, s láttam, hogy Natasa vonaglik – csak most

jöttem rá, hogy kipeckelhették a száját. De nem üvölthettem, nem csinálhattam semmit. A gyomrom háborgott. Elfordultam. Pont ekkor zavaros zöld epét hánytam, ami végigcsorgott a khakiingem elején. Sós könnyek potyogtak a nyakamba. Szegény Natasa, és a következő kétségkívül szegény Julie lesz. Erőszakkal visszafordítottam a fejem; a kőkemény eltökéltség – vagy gyűlölet? – arra kényszerített, hogy figyeljek és várjak, várjak a bosszúra, akármennyire is nehéz, ahelyett hogy öljek, és engem öljenek.

A pucér testet a karjánál fogva kifeszítették. Aztán megjelent Kai-sek, mintha a döntő pillanatra készülne. Megnézte áldozatát, megcirógatta a vénuszdombját, ujjával benyomult a lábai közé, kiélvezve a megerőszakolás előre látható izgalmát. Disznóságokat motyogott – csak azok lehetettek, mert goromba nyerítés volt rá a válasz –, aztán intett a legközelebbi embernek, hogy vizsgálja meg Natasát közelebbről.

Döbbenetem teljes volt, gondolkodás nélkül tüzelőállásba emeltem az automata fegyverem csövét. MacMillan gyengéden a földre tolta, s ajkait alig mozgatva azt lehelte: – Haggya Sardinra! – De Sardinnak nem állt hatalmában pontot tenni a jelenet végére, mert a tábori ágy, rajta Natasával, Kai-sek és közénk ékelődött.

Csak most értettem meg, miért visel szárongot. Szétnyitotta az elejét, és odaállt Natasa arcától pár hüvelyknyire, hahotázott egyet, és bemutatta neki epekedéstől merev péniszét. Natasa elfojtott sikolyt hallatott, mintha egy állat fulladozott volna, mikor a gerillák tekintetétől követve Kai-sek a szerszámát az orra elé emelte. Hiába próbálta elrántani a fejét, Kai-sek a hajánál fogva húzta vissza, és az arcára fektette a péniszét. Alig bírtam veszteg maradni, míg előrejön ez az állat, és Sardin tűzvonalába kerül. Egy dolgot biztosan tudtam: szét kell tárnia Natasa lábát, mielőtt megerőszakolja. Ki kell oldania a laza rattanszíjat. És nekünk háttal fölé kell hajolnia.

És akkor Sardin lő.

Csakhogy közben valami más is zajlott a háttérben. A nagy izgalom közepette a többiek találtak egy zsákot, abba dobáltak rövidre vágott bambuszpálcikákat. Egyikük fogta a zsák szaját. Yeop odasúgta:

– Aki legrövidebbet húz, azé második menet, majd megint húznak utána.

Végül Kai-sek a többiek felé fordult. Hamarosan az alacsony tábori ágy elé áll, és néhány létfontosságú másodpercre eltakarja Natasa testét. Odasereglő társai még mindig lenyűgözve habzsolták a szemükkel Natasa mezítelen testének látványát, meg-megérintették. Aztán Kai-sek mondott valamit, amit nem hallottam, de a többiek a hasukat fogták. Mintha diadalünnepen vennének részt – és miféle diadal lehetne édesebb a dzsungelben annál, mint hogy egymás után a magukévá tehetnek egy álomszép, szőke fehér nőt?

Miközben a borzalmas fejleményeket néztem, elképesztő dologra lettem figyelmes. Két-három másodpercre elfeledkeztem magamról, arról, hogy hol vagyok, és mi folyik, és mi *fog* következni. Épp egy ocsmány sárgásbarna mancs simított bele a nővérem szemérmébe, mikor dühödt felháborodásom helyére egy kép úszott be. Az a nap, amikor megmutattuk magunkat egymásnak, hogy bebizonyítsam, meg tudom változtatni a méretemet. Sosem láttam Natasát mezítelenül azóta, hogy gyermekként ezt kipróbáltuk. Most őt szemlélve lenyűgözötten, váratlanul kukkoló lettem, míg Kai-sek hirtelen fel nem emelte a kezét, és a rettegés ki nem törölte az emléket.

Kai-sek kantoni nyelven szólt – az egyetlen dialektusban, amit mindannyian értettek –, s csak pár szót csíptem el. – Először enyém a szőke… aztán… a pálcikák… eldöntik, ki lesz a következő… és

utána, a kínai kurva… mind… egymás után.

Ujjongás, fecsegni kezdtek, röhincséltek, az egyik magára mutogatott, hogy jelezze, ő húzta a legrövidebb bambuszt, és Kai-sek után ő gyalázza meg a nővéremet.

Ismét feltört bennem az epe. Kai-sek végre leengedte a szárongot, és ott állt pucéran. A többiek éltették a méretét. Kést kért, majd elvágta a kötelet, ami Natasa lábát az ágy végéhez szögezte. Natasa, mihelyt szabadnak érezte a lábát, nagyot rúgott. De a helyzetén ez sem változtatott. Két férfi odaugrott, szétfeszítették a lábát, lenyomták a bokájánál fogva, és kiterítették, mint egy csillagot. Kai-sek hátat fordított nekünk, és nekiveselkedett, hogy meghágja.

Megszorítottam Sardin karját. Szellő suhant el a fülem mellett. Hallottam, hogy Kai-sek felsikolt, miközben felborul. Félig elvágódott a házilag eszkábált ágyba kapaszkodva, amit a hozzákötözött Natasával együtt szintén az oldalára fordított.

Senki sem vette észre, mi történt, el sem *tudták* képzelni. A gyakorlótér közepén kiáltások hangzottak fel, parancsok – nem pánik, hanem megdöbbenés. Mind odatódultak Kai-sek köré. Mind azt hitték az első néhány másodpercben, hogy szívrohamot kapott, vagy más betegség csapott le rá, attól dőlt fel. Félelem nélkül rohantak hozzá. Voltak, akik megpróbálták talpra állítani. Eközben Natasa, a káosszal mit sem törődve, még mindig az ágyon fekve, megpróbálta kiszabadítani magát. Hirtelen az egyikük elbődült – rémület, düh, figyelmeztetés, érzelmek hada. Megtalálta Kai-sek hátába fúródva a nyilat.

– Most! – üvöltöttem. – De a lányra vigyázz!

Hárman tüzeltünk egyszerre. Dobhártyaszaggató ropogás töltötte be a teret. Felháborodott madarak százai csaptak fel, s örvénylettek a lombok felett. A gerillák fel sem fogták, hogy a

búvóhelyükön érte őket a támadás, hisz szerintük ott senki sem találhat rájuk. Néhány értékes másodperc erejéig zavartan kapkodták a fejüket, hogy mi történt. Aztán egymás után a földre rogytak, egyesek holtan, mások sebesülten, mindben közös volt az őrjöngés és a rettenet. Mikor odavágtattunk hozzájuk, a poros földön bukdácsoltak, s a döbbenettől bárgyún bámultak ránk. Bekövetkezett az elképzelhetetlen. Ezt még haláluk pillanatában sem voltak hajlandók elfogadni.

Az egyik sebesült, akinek végre felderengett, mi is lehet az igazság, előrántott egy hosszú, kétélű tőrt, és megpróbált küszködve lábra állni, sikertelenül, ezért négykézláb mászva kerülte meg az ágyat, hogy a bosszú utolsó gesztusaként leszúrja Natasát. Senki sem kiáltott, de surrogást hallottam. Az alak orra bukott, s kétségbeesve, ámde hiábavalóan rángatta kifelé a hornyozott nyílhegyet. Minél jobban cibálta, annál mélyebbre fúródott a nyíl a húsába. Végül átgurult, utolsó mozdulatával a tőrt markolva ujjaival.

Ekkor már a tisztás szélén jártam. Odarohantam a fickóhoz, kiragadtam a kezéből a tőrt, és elvágtam Natasa kötelét. A szeme üveges volt, megkukult, dunsztja sem volt, ki vagyok, mert sikítozott, kapálózott, és felém rúgott. Kiáltottam Macnek, hogy segítsen. Ő felemelte, mint egy gyereket, és hallottam, hogy Natasa zokogni kezd. Láttam, elernyed.

– Kapcsolja be a rádiót! – ordítottam. – Én megyek, ellenőrzőm, Julie a barakkban van-e. – Alig mertem megnézni, annyira rettegtem, hogy holtan találom. Nem lehet halott, biztattam magamat, mert Kai-sek megígérte, hogy ő lesz a következő áldozat. Futásnak eredtem, de ebben a pillanatban megláttam Ah Tin vad szemét, ahogy rám támadt. Ekkor gyilkos kinézetű acélpenge villant. Megmotozták, de felkaphatott itt egy kést valahol. Már rám vetette magát, mikor puska dördült a fülembe, és Ah Tin hanyatt esett, mint

egy tekebábu, az egyik válla rongyosra tépve. De nem halt meg. Amikor megpróbáltam elszaladni mellette, minden erejét megfeszítve, szándékosan kifacsarodott. Eltökélte, hogy megöl, mielőtt kiszenved, és a testét használta gáncsnak.

Átestem rajta, igyekeztem szabadulni, mikor egyszer csak szúró fájdalom hasított a lábamba. A váratlan kín felkúszott a testembe. Ah Tin azon mesterkedett, hogy még jobban belemártsa a kést a lábamba, de szétszaggatott válla kiszívta belőle az összes erőt. Nem maradt benne elég szufla ahhoz, hogy mélyebbre döfjön. A szúrás helye jobban fájt, mint amennyire megsebesített, ezt azonban ő nem tudhatta, s így elégedett, ámbár vérszegény kacagással átfordult. Lepuffantottam, de egy másik gerilla, aki még szintén nem dobta fel a bakancsot, már késért matatott. Mellé bukfenceztem a földre, fejjel nekirontottam a mellkasának, és a nyakát az ágy csorba sarkába döngöltem. A rattanrúd éles hegye átfúrta a torkát, és telespriccelte vérrel az arcomat, miközben a fegyveremmel lesújtottam a koponyájára. De ez sem volt elég. Még mindig küzdve rám perdült, míg végül egy dörrenés ki nem zárta a dzsungel minden más zaját. A félelem ködfátylán át, amely rád telepszik egy olyan csata után, amit kis híján elvesztettél, megláttam MacMillan alakját. Ő lőtte fejbe közvetlen közelről, agyvelejét a poros földre küldve.

– Hol van Julie? – ziháltam.

Yeop előttem ért be a barakkba. A lábamat perzselő fájdalmat feledve felcihelődtem, de addigra már jött is Yeop kifelé, Julie-t vonszolva, mint egy liszteszsákot, a lábát a porban húzva. Odakiáltott nekem:

– Jól van, szőke tuan! Összekötve, de jól!

Ekkor Julie is elájult. Érte nyúltam, és csókokkal halmoztam el az elkínzott, feszes arcot, de halvány sejtelme sem volt, hogy ki vagyok.

– Bekapcsótam a rádiót – jelentette MacMillan. – Három perc, és meggyönnek. Addig vígzek a tetves Kai-sekkel.

Jock később mesélte, hogy úgy visítottam, mint egy elmebeteg malac. „Ne ölje meg! Ne érjen hozzá! Ő az enyém!" Az arcomat vér borította, azé az emberé, aki kis híján átküldött a másvilágra, és tényleg úgy nézhettem ki, mint egy elmebeteg. MacMillan és Yeop döbbenten elhátrált, én meg Kai-sek bámuló szemébe néztem. Egyetlen izmát sem tudta mozdítani, összegömbölyödött, mint egy éhhalált haló gyerek, képtelen volt megszólalni. Csak a szeme mozgott. Az első vöröshangya a vér szagára már ott robogott a mellkasán és az arcán. Kai-sek szemében nem ült félelem, hisz kínai volt, fatalista, előre látta, hogy meg fog halni, és csatlakozik az őseihez. Így hát létének ezen utolsó, mozdulatlanságban töltött percei rejtett erővel töltötték el, mert tudta, hogy az élete hamarosan könyörületes véget ér.

Nem. Nem *tudta,* hogy meg fog halni. Csak *feltételezte!* A fehér embert ismerve *feltételezte,* hogy sosem süllyednék a kínai kínzás kéjes élvezetének szintjére. Ezt az üzenetet olvastam ki a tekintetéből. Már-már diadal sütött belőle. Kínai volt, és elég erős, hogy szembenézzen a halállal. Én brit voltam, és túl gyenge, hogy megkínozzam őt. Egy árva szó sem hangzott el, nem is hangozhatott, de a szemében ott láttam a felsőbbrendű faj megvetését, a kimondatlan szavakat: „Baszódj meg, fehér majom, nincs vér a pucádban, hogy *ne* ölj meg engem!"

Tényleg nincs? Tényleg nincs? Megütötte a fülemet a közeledő helikopter berregése, és amíg a többiek a lányokat helyezték biztonságba, én fitymálón odasúgtam neki:

– Nem, nem, te sárga barom, tévedsz! *Nem* foglak megölni! Azt a hangyákra hagyom!

Akkor, de csakis akkor, a tekintete megváltozott, a gyűlölet

tovatűnt, s a helyére rettegés költözött. A két gömbölyű kis golyó könyörögve meredt rám egy majdnem halott testből, s szavak nélkül kiáltotta: „Kegyelem! Kegyelem! Ölj meg! Lőj le!”

Szinte mosolyogva ingattam a fejemet.

– Csak egy szitakötő gyött – hallottam MacMillan hangját, mikor a helikopter, port és mocskot szórva ránk leszállt, és türelmetlenül várt a gyakorlóterepen, amit több mint három évig úgy ismertem, mint a tenyeremet. Nem volt nagy gép. Tony kiugrott belőle.

– Ott vannak a barakkoknál, épen és sértetlenül. – Ez volt az első dolog, amit biztosan tudni akart. Zokogva rohant a rettegő lányokhoz. – Vidd el őket, Tony! Segítsen, Mac!

– Hol a másik helikopter?

– Valami gikszere van – bömbölte Tony. – Nem bírt felemelkedni a levegőbe.

Abban a néhány másodpercben, mikor a RAF-pilóta indulásra sürgetett minket, Kai-sek fölé álltam és figyeltem.

– Nem, te szemétláda! – súgtam. – Sosem öllek meg!

A helikopter propellere porviharhoz hasonló zajt csapott. A pilóta meglóbálta a kezét, majd a szájához emelve tölcsért formált, és azt kiáltotta:

– Még egy kört kell tennem. Nem férnek be mind. Túl nagy a súly.

– Vigye a többieket! – kiáltottam vissza. – Ez a fickó meg én – Yeop felé intettem – elleszünk itt, míg visszaér. A lényeg, hogy a nők minél előbb kórházba kerüljenek! Borzalmas sokkot kaptak. Rendben?

A lányok Tonyba és MacMillanbe kapaszkodva kitámolyogtak.

– Vége, drága Julie, most már vége! Pela nagyon vár rád. – Julie rám pislantott, azt hiszem, fel is ismert, de túlságosan is

sokkos állapotban volt ahhoz, hogy szóljon nekem.

Egy perccel később a helikopter elrepült, mint egy ormótlan, történelem előtti ragadozó madár.

A por leszállt. Egyedül maradtunk, Yeop és én, régi bajtársak a harcban. A gyakorlótér úgy nézett ki, mint egy játék katonás jelenet egy bolt kirakatában. Túl bizarr, hogy elhiggyük: a pózoló alakok a bábuk, egytől egyig a halál pillanatában megörökítve, és középen ott hevert Kai-sek lebénult alakja és a férfié, aki megpróbált megölni. Aztán egyik pillanatról a másikra a képzelet ismét teret engedett a valóságnak, s a levegőt betöltötte egy rajnyi döngő légy. A véráztatta nyílt tér szaga vonzotta őket ide. Honnan a pokolból kerültek ide ezek a mocskos kék-zöld szörnyek? Mit ettek és ittak, míg mi halomra nem öltük egymást, így tálalván fel nekik a váratlan lakomát? Átható bűz terjengett. Láttam, hogy száz – vagy kétszáz? – légy letelepszik Kai-sek arcára társnak a magányos vöröshangya mellé, amely fel-le rohangászott, de érezte a vér szagát.

– Te akarod tisztesség őt ölni, szőke tuan? – kérdezte Yeop.

– Nem, öreg barátom! Ez az ember az, aki sokkal inkább felelős a falud felégetéséért, mint a japánok! – A magzatszerűen összekucorodott húslabdához fordultam. Kezdtek nyüzsögni a hangyák. – Valójában ez az ember ölte meg Siloma fiát, a te fiadat. – Belenéztem Kai-sek könyörgő szemébe. A gyors halál végső kegyéért esdekelt. Megkérdeztem Yeopot: – Nem túl jó neki a halál?

– Te úgy érted, itt hagyod? – Még Yeop is elképedt. – Élve megegyék hangyák, piócák nem hagynak vért?

– Pontosan. Ez egy szörnyeteg. Megesküdött, hogy megöl. Kész volt meggyalázni a nővéremet. Te magad is láttad, Yeop. Miért kéne megkönyörülnöm rajta? Nem, még van négy-öt percünk, míg felvesz minket a helikopter. Addig bevonszolom a rohadékot a dzsungelbe.

Lüktető lábamat feledve, belemarkoltam Kai-sek sűrű fekete

üstökébe, és elvonszoltam a béna alakot a fák széléhez, éppen csak kívül a látóhatáron. Szemébe új félelem vegyült, ahogy felpillantott. Én is felnéztem. A zöld leveken, közvetlenül felette, pont a feje fölött, egy tucat kövér, vaksi, fekete pióca csücsült. Még meg sem érkezem KL-be, de már kiszagolják.

Visszaloholtam átvágva a gyakorlópályán, le a folyóhoz, és nekiláttam lesikálni a vért a kezemről és az arcomról. Épp végeztem, amikor a helikopter visszaért, ismét porral terítve be minket. Felkaptam a fegyveremet, és már másztam is volna be a kis kabinba Yeop után.

– Minden rendben? – A pilóta ellenőrizte, hogy bekapcsoltuk-e a biztonsági övét.

– Ja! – kiáltottam, majd folytattam: – A francba! Elfelejtettem valamit!

– Mindenható atyaisten! – dühöngött a pilóta. – Ez itt egy hadművelet, nem egy nyavalyás piknik!

– Bocs, haver. Csak egy perc!

Muszáj volt. Elvágtattam meggörnyedve a helikopter propellerei alatt, ki a dzsungel peremére. Már két pióca araszolt a szeme sarka felé.

Ránéztem, az arca piócáktól hemzsegett, a hangyák ott nyüzsögtek rajta, tudtam, hogy meg kell ölnöm. A bűneid túllépnek minden emberi tűréshatáron, gondoltam, de nem szabad, hogy én is lealacsonyodjak a szintedre. Mégis utáltam magamat, amiért megadom neki a végső elégtételt: a gyengeségem bizonyságát, hogy hagyom, azzal a boldog tudattal múljon ki, hogy nekem, aki gyűlölöm őt, nincs elég bátorságom ahhoz, hogy szenvedésben hagyjak kinyuvadni egy halálos ellenséget.

Az arcába bámultam, s lerítt róla, hogy tudta! *Tudta!* Az átkozott kurafi, mohón vágyott a halálra, a kivégzője látványára.

Nos, végül is ez érthető. Az azonnali halál kellemesebb, mint élve felfalva lenni. De több ült a szemében az elégedettségnél a halál gondolatára. Bár a fájdalom meggyötörte, a tekintetéből győzelem sütött. Diadalmaskodás, hogy visszajöttem. És tudta, miért. Ő fog győzni – mert bár megölnie nem sikerült, számára már az is felért egy győzelemmel, ha a gyűlölt ellenfél, akinek nincs elég mersze, hogy őt megkínozza, gyorsan kivégzi! Ragyogott a szeme a diadaltól. Le is köpött volna, ha ki tudja nyitni a száját. Végignéztem az összegömbölyödött húslabdán. A hangyák a kezén ejtett nyílt vágásba sorjáztak.

– Nem érdemled meg, te rohadék! – üvöltöttem, felemeltem a fegyveremet, és tüzelésre készülődtem.

Yeop egy mukkot sem szólt a landolásig, talán mert nehéz beszélgetni az eget verő búgásban.

– Örülök, te megcsináltad, szőke tuan – helyeselt az én régi háborús szövetségesem. – Malájföldön van mondás: „Az, ki kegyelmet gyakorol ellenségnek, megmenekül börtönből.” Ma este jobban alszol.

UTÁNA

Egy hónap telt el.

Ahogy ott álltunk az Ara vendéghálószobájában, ahol annyi éjszakát töltöttünk el mint „hétvégi házasok”, magamhoz öleltem Julie-t, s azt gondoltam, talán sosem volt még ilyen gyönyörű és nőies. Mindig is megvolt benne ez a különleges képesség arra, hogy adjon, hogy boldogságot árasszon maga körül, ami másokra is átragad.

De ezen a napon amúgy is minden okunk megvolt rá, hogy repessen a szívünk. Mert aznap reggel, pontosan négy héttel az után a szörnyűséges kaland után a dzsungelben, összeházasodtunk a Kuala Lumpur-i közjegyzői hivatalban. Mindkét nő egy hetet kórházban töltött, nem is csak azért, hogy felépüljenek a szörnyű megpróbáltatásban elszenvedett fizikai sérüléseikből, hanem mert nyugalomra volt szükségük, amelyben csakis kórházi körülmények között részesülhet az ember, ahol a kíváncsiskodó vendégeket „Ne tessék fárasztani a beteget. Tíz percet adok” – intelemmel elriasztó nővér szava parancs.

Mert Natasának és Julie-nak elsősorban a lelki sérüléseket kellett kihevernie.

Szerencsére mindkettőjüknek életerős, hamar gyógyuló alkata volt, mégis arra volt szükség, hogy valahogy megszabaduljanak ettől az emléktől, vagy legalábbis sikerüljön nekik ennek a hátborzongató élménynek az emlékképeit agyuk valamelyik rejtett zugába száműzniük.

A szörnyű kalandot fizikailag sokkal jobb állapotban vészelték át, mint bárki gondolta volna. De a fizikai kínzást mindig hamarabb kiheveri az ember, mint a lelki gyötrelmeket. Ha valaki síelés közben a lábát töri, a fájdalomról nemsokára megfeledkezik. De ha ugyanez a lábtörés egy autóbalesetben éri, amely az utasai halálát okozza egyben, a szörnyűséges élmény örökre ott marad beégetve agya

valamelyik szögletében.

Irene távirata, amelyben hozzájárult ahhoz, hogy Julie-t feleségül vegyem, úgy hatott Julie-ra, mint a legkülönlegesebb orvosság, mint valami életet adó varázsital, melyet fénysebességgel röpítettek oda hét óceánon át.

Aznap este, az esküvői szertartás után, az éjszakai hálókocsis vonattal mindhárman útra keltünk az újjáépített Tanamera felé. Már minden készen állt, csak Pela gyerekszobáját és Julie nappaliját kellett még kialakítani. Ezek csupasz fehér falakkal várták, hogy Julie kedve szerint rendezze be őket.

Mindennek immár tizenegy esztendeje.

Sok minden történt azokban az években. A kommunista felkelés – melyet csak 1959-re sikerült felszámolni – teljesen feldúlta Malájföldet; kis híján kétezer államvédelmi katonát és több mint kétezer-ötszáz polgári lakost megöltek, további nyolcszáz hollétéről senki sem tudott. És noha a harcokban az évek során több mint százezer brit katona vett részt, a keserves küzdelem soha nem érdemelte ki, hogy „háborúnak" titulálják, mindössze a „szükségállapot" címre tarthatott igényt – nevetséges módon azért, mert a londoni biztosítótársaságok a szükségállapotban bekövetkező anyagi jellegű veszteségeket hajlandók voltak megtéríteni, de a polgárháború okozta károkat nem.

Bár a „veszett kutyák háborúja", ahogy sokan hívták a küzdelmet, próbára tette az ültetvényesek és a bányászok tűrőképességét, a legtöbbjük ellenszegült a terrorista fenyegetéseknek. De Tony és Natasa nem volt közöttük. Natasán alighanem mélyebb sebeket ejtett a dzsungelbeli kaland, mint annak idején gondoltuk volna, s most hathavi hősies kitartás után a birtokon, nagy örömmel fogadta a döntést, amikor Ian Scott úgy

határozott, hogy visszavonul, és cége, a Consolidated Latex vezetését átadja Tonynak. Szerencsére már ott állt készenlétben Barry Stride, hogy boldogan átvegye a birtok irányítását, az a segéd, aki annak idején még a Swallow utcában jelentkezett, hogy ültetvényesnek tanuljon.

Vicki és Ian eredetileg azt tervezték, hogy Dél-Franciaországban vesznek valahol egy villát, amikor Ian visszavonul, de most, hogy a függetlenség érezhetően már csak karnyújtásnyira volt, úgy döntöttek, hogy Szingapúrban maradnak. Két gyerekük volt, s Natasát meg Tonyt is a közelükben tudhatták. Volt elég pénzük rá, hogy minden évben jó néhány hónapot utazással töltsenek, de Vicki mindig ezt mondta: – Nincs a világon olyan sok pénz, amivel annyi barátot vehetnénk magunknak, ahányan itt vesznek körül bennünket.

Nem ők voltak sem az első, sem az utolsó szingapúriak, akik akkor érezték igazán elveszettnek magukat, ha egyszer úgy döntöttek, hogy „hazatérnek", bárhol volt is annak idején az eredeti otthonuk.

Jack papa nem sokkal a hetvenharmadik születésnapját követően meghalt a Sloane Terrace-i házukban, és a mamától érkező távirat nem ért váratlanul, mert papa egészsége már évekkel azelőtt megrokkant, csak az árnyéka volt már korábbi önmagának, s amikor legutóbb elváltunk egymástól Londonban, Julie is, én is úgy éreztük, könnyen lehet, hogy most láttuk őt utoljára. Időskorára megenyhült, bolondult Peláért, de valami mentális gát az agyában nem engedte, hogy tudomásul vegye: már nem Irene a feleségem. Talán attól keveredett össze, hogy Bennel és Catherine-nel sok időt töltött együtt.

Ben pedig fantasztikus többletet jelentett a boldogságunkban. Azon a látogatáson ugyanis – talán 1954-ben – Irene, most már Mrs.

Robert Graham (akinek a férjéről az a hír járta, hogy rövidesen kisebb kormányzati megbízatás vár rá), ragaszkodott hozzá, hogy a Dexterek és a Grahamek, valamint felnőtt gyermekeik egy közös ebéddel ünnepeljenek.

Nekünk Pela volt az egyetlen gyermekünk, és bár Bob bácsinak és Irene-nek született egy kisfia, ő még nem érte el azt a kort, hogy ilyesfajta összejövetelekre lehessen vinni. Pela, Ben és a tizenkét éves Catherine eljöttek a Jerrnyn utcába a l'Ecu de France-ba, azzal, hogy ebéd után majd együtt moziba mennek.

Irene-en látszott, hogy jó házasságban él, és ennek alighanem nagy szerepe lehetett abban, hogy minden keserűség nélkül tekintsen vissza a közös múltunkra; Bob bácsiról meg, akit annak idején háttérbe szorított az én felbukkanásom, most kiderült, hogy kellemes ember, és elég intelligens ahhoz, hogy úgy bánjon a két mostohagyermekkel, mintha a sajátjai volnának. De Ben szerezte nekem a legkellemesebb meglepetést.

– Pont úgy néz ki, mit te tizenhat évesen! – mondta Julie.

– És az észjárása is pont olyan, mint az apjáé – toldotta meg Irene, miközben a gyerekek jókedvűen elindultak a Haymarketre, ahol a mozi volt, alig egy saroknyira.

– Mit akarsz ezzel mondani? – kérdeztem, miközben újabb kávékat rendeltünk.

– Azt, hogy újra és újra azzal nyaggat, hogy a következő vakációt szeretné Szingapúrban tölteni – felelte Irene.

– Nemhiába, apja fia – mondta Bob bácsi. – Szerintem el kellene engedned… – majd sietve hozzátette még – nehogy félreérts, nem akarok megszabadulni tőle egy kis időre, ahogy az egy gaz mostohához illik, egyszerűen csak úgy látom, elég érett már arra… nos, arra, hogy közelebbről megismerkedjen az apjával.

– De hisz ez nagyszerű! – kiáltottam fel, majd még

megkérdeztem: – Na és rám vagy inkább Szingapúrra kíváncsi?

– Mindkettőre – felelte Irene. – Rengeteg közös vonásotok van. Folyton azt hajtogatja, hogy esze ágában sincs Angliában maradni, ha egyszer befejezte az iskoláit…

– Én nem hibáztatom érte, amúgy is reménytelen ügy lenne… – szólt közbe most Bob. – És ha mindenáron ki akarja próbálni, milyen az, külföldön dolgozni – akkor már jobb, ha először megnézi magának Szingapúrt.

Az egész így kezdődött. Ben három egymás utáni nyarat töltött Szingapúrban, beleszeretett az országba, a Tanamerába, az emberekbe, még az üzletet is megkedvelte, és – én legalább szeretném azt hinni – Julie-t is.

Nagyon óvatosnak kellett lennem, nehogy úgy érezze, szándékosan próbálom magamhoz édesgetni; undorító minden olyan férfi, aki az anyjától akarja elidegeníteni a gyermekét. Mégis, első látogatása alkalmával önkéntelenül is felmerült bennem a gondolat, hogy vajon ki fogja majd átvenni tőlem évek múltán az üzletet. Tim a legutolsó hírek szerint Tangerben vert tanyát – és nem is egyedül, mert a háború utáni Tanger a kedvenc helye volt azoknak a férfiaknak, akik nyíltan vállalták, hogy hasonnemű társukkal élnek együtt. Arra nem lehetett számítani, hogy Paul valaha is munkába álljon, ezért a Dexter- és Szung-birodalomnak egyetlen természetes örököse kínálkozott csak. És ha Ben tényleg annyira szereti Szingapúrt, mint az apja, vajon mi gátolná, hogy ő vigye tovább a vonalat? Így is lett. Volt némi könnyhullatás Wimbledonban, de Irene végül is megértőnek bizonyult. Miután Ben elvégezte a tanulmányait a Westminsterben, ahol bentlakó volt, ugyan milyen álláslehetőségei lettek volna a háború utáni Angliában? Amikor legutoljára Londonban jártam, Bob bácsi fogalmazta meg a helyzetet a legtalálóbban: „Mi lehetne annál

természetesebb, mint hogy egy fiú az apja nyomdokába lépjen, és átvegye tőle a virágzó családi vállalkozás vezetését?”

A távolságok amúgy is összezsugorodtak, a háromévente egyszeri hazalátogatás szokása már régen a múlté volt. Bent semmi sem fogja megakadályozni abban, hogy minden ünnepen elrepüljön látogatóba az anyjához, és Irene meg a férje, ha látni akarják őt, akkor utaznak hozzánk, amikor csak kedvük tartja. Így hát Ben beköltözött a Tanamerába. S vele együtt egy régi barát – Paul Szung is. A barátságtalan, szürke Szung-ház amúgy sem volt soha igazi otthona egyiküknek sem, se az apának, se az anyának, se a gyermekeinek. A Tanamera viszont éppen hogy *igazi* otthon volt, nem pusztán egy épület, amelyben lakni lehet, így aztán nem sokkal azután, hogy Julie-val összeházasodtunk, Paul eladta a Szung-házat, és beköltözött hozzánk, amivel én – túl azon, hogy Paul a sógorom volt – végre igazi testvért tudhattam magam mellett.

Annyi minden megváltozott. A háború óta ez a nagyszerű város széliében és fölfelé is megnőtt; kifelé a tengertől elhódított töltéseken terjeszkedett, fölfelé pedig olyan hatalmas tornyokat növesztett, amelyek mellett a Cathay-palota, amely valaha Szingapúr legmagasabb felhőkarcolója volt, valósággal eltörpül. Az új toronyházak közül többet is a Raffles tér környékén húztak fel, ott, ahol annak idején az első japán bomba becsapódott – azon a hatalmas, négyszögletű területen, amelyre annak idején a japán légitámadások ellen védelmet nyújtó föld alatti bunkert akartak építeni, de az ezt szorgalmazó indítványokat a brit kormányzat sorra azzal hárította el, hogy a mocsaras talajra kockázatos volna ekkora terhet rakni. Annak a fényében, hogy a Raffles tér alatt most nagy forgalmú föld alatti garázs húzódik meg, kissé nevetségesnek tűnik ez az érvelés.

Az Anderson hídon túl a fehér kormányépületek semmit sem

változtak, mint ahogy – legalábbis kívülről – a padangra, a teniszpályákra és a selymes füvű tekepályára néző, sokszögű verandával szegélyezett Krikettklub sem. De ha kívülről nincs is változás, odabent annál inkább; Mikit, aki mostanában rendszeres látogatója Szingapúrnak, a klubban külföldi taggá választották, és Julie is ott játssza a vegyes párosait, nem a YMCA-ben, mint régen.

Az esti szürkület varázslatos pillanataiban, amikor játékos Szumátra szellő borzolja a kazuárfák cakkos szélű leveleit, s én ellazulva figyelem, ahogy a mennyezeten hirtelen mozdulattal egy gyíkocska éppen bekap egy rovart, néha azon tűnődöm, vajon nem volt-e ez az egész szörnyűség, amit átéltünk, csupán egy rossz álom.

Tényleg megtörtént velem, hogy itt ültem ebben a klubban, és a rádióból azt harsogta a bemondó hangja, hogy odaveszett a *Repulse* és a *Prince of Wales?* És itt volt az, hogy Chan, a csapos odajött hozzám, hogy sajnálkozva közölje, nincs többé hitel, s az odalenti teniszpályákból vasrudak meredeztek az égnek, hogy meghiúsítsák a japán ejtőernyősök földre szállását, s ahol végül Szingapúr kapitulációját követően brit hadifoglyok vonultak fel szemlére egy olyan zsarnoki ellenség elé, akinek a hatalmától milliók rettegtek?

Valószínűleg senki sem gondol erre ma már. Mert kinek is volna ideje a múlton merengeni egy ilyen lüktető nagyvárosban, amelynek a forgalmi dugói éppoly idegtépőek, mint voltak annak idején (ha másképpen is), amikor még Jack nagyapa segített létrehozni a Rafflest, csak hogy ne kelljen délben hazamennie a tiffinre.

Ó! A Raffles! Az még mindig a múltból itt maradt oázis, amelynek a bálterme mit sem változott azóta, hogy Julie-val délutánonként ott táncoltunk, s ahol később Paullal vacsoráztunk épp, amikor hullani kezdtek a bombák.

A Tanamera a másik ilyen hely, amely semmit sem változott.

Persze, újjáépült, s kevésbé hivalkodó, mint volt a háború előtt, de most is ugyanaz a nagystílű, mégis családias otthon, ami melegséggel veszi körül az embert; a dzsungel szegélyezte kert szépsége mit sem változott, megmaradtak a hagyományos Dexter-féle keleti és nyugati verandák, amelyek egyike a reggeli, másika az esti lét színhelye. Még mindig állnak a hófehér falak, de legfőképp töretlenül megvan a Tanamera régi *szelleme,* így hát, amikor idén Szingapúr és Malájföld független államokká váltak, szinte automatikusan jött a döntés, hogy ezt egy nagy bállal kell megünnepelni. Hiszen arra még nem volt példa, hogy történelmi eseményekről méltóképp meg ne emlékezzenek a Tanamerában.

A bálterem – a hófehér falak mögött megbújó elülső termet szeretetteljesen továbbra is mindenki csak ezzel a névvel illeti, amit még Jack nagyapa ragasztott rá – mára kissé könnyedebbé vált, játékosabbá és vidámabbá, mert az álfrancia és álolasz antik bútorokat kidobáltuk, s a nagy terem mostanság már úgy néz ki, ahogy dukál: tágas helyszíne remek partiknak egy trópusi városban.

De a pezsgőnk még mindig a legfinomabb a városban, és továbbra sem takarékoskodunk vele. A tanamerabeli büfévacsoráknak ma is olyan a híre, mint régen, amikor Jack papa bejelentette Tony és Natasa eljegyzését. Ma is asztalnál foglalhat helyet mind a százötven vendég, vagy a pázsiton, vagy egy hatalmas, csíkos sátortető alatt, amelyet arra az esetre állítottunk fel, ha eleredne az eső, és az ételekről és az egész parti lebonyolításáról most is az a Li gondoskodik, aki továbbra is Julie odaadó híve.

– Akárcsak a régi szép időkben – vigyorodott el Paul. Sokat javult az egészségi állapota, bár tudni lehetett, hogy soha nem lesz már belőle az a Paul, aki azelőtt volt. Az ősz haj valahogy mégis jól áll neki, és ugyan beköltözött hozzánk a Tanamerába, de ideje nagy részét egyre inkább utazgatással tölti. – Amikor néha belegondolok

– fűzte még hozzá –, hogy Julie-nak meg neked mégiscsak sikerült áthágnotok a szabályokat, mindig elképedek. Hogy fittyet hánytatok az apáinkra, anyáinkra és Szingapúr minden íratlan törvényére, még ha egy háborúra *volt is szükség*, hogy sikerüljön nektek! Ebből is látszik, mit lehet elérni egy kis kitartással.

Ahogy ott álltam, és a gondolataim a múltba kalandoztak, a pezsgőmet szopogattam, s amikor éreztem, hogy egy kéz az enyémet keresi, azonnal tudtam, hogy Julie az, aki éppoly szép volt, mint mindig, s most sem kellett külön kérnie, hogy táncoljak vele; tudtam, hogy táncolni szeretne. Lassú foxtrottba merültünk, s én negyvenöt évesen pont olyan szerelmes öleléssel karoltam át, mint azon a másik éjszakán itt, a Tanamerában, amikor Jack nagyapa a szélütést kapta, s mi közben a forró, holdfényes esti levegőben a teniszpavilon felé rohantunk. Julie arca, az az utánozhatatlan mosoly a szája szögletében most is elárulta nekem, hogy neki is ugyanez jár a fejében, ez a csodálatos és egyben borzalmas éjszaka, amikor az enyém lett.

– Igen, tudom, Johnnie – súgta a fülembe. – Néha azt gondolom, hogy a múlt meg sem történt igazán.

A zenekar szünetet tartott, a párok helyet foglaltak az asztalaiknál, néhányan odajöttek, hogy jókívánságokat mondjanak, mások Julie-nak gratuláltak. A legnagyobb büszkeség nem a Dexter és Szung Társaság miatt töltött el, amelynek a csápjai elértek ma már mindenhová Ázsiában, s nem is a hasonlóan sikeres Dexter és Miki Vállalat miatt, amely valósággal virágzott, amióta csak létrehoztuk, rögtön a háború után.

Nem, a keblem ennél sokkal egyszerűbb dolog miatt dagadt: attól voltam büszke, ahogyan mindenki valósággal imádta Julie-t – *mindenki.* Senkivel sem találkoztam, akinek ellenszenves lett volna, és persze nem volt nehéz kitalálni, miért. Az emberek azért

rajongtak érte, mert csak úgy áradt belőle a szeretet – és az ragadós.

Meg aztán, ahogy most alaposan megnéztem őt ezredszer is, ez a komoly és mégis mindig mosolygós asszony igazi *egyéniség*. Izigvérig Szung lány, és bár a tudatában van, hogy ez mit jelent, ki soha nem mutatja, könnyed eleganciája belülről, természetéből fakad. Igazi lady – és ezt a fürdőszolgáktól a kormányzóig mindenki pontosan érzékeli.

Még mindig a gondolataimba mélyedve körülnéztem, s azt kérdeztem:

– Hol van Pela?

– Kimentek Bennel. Ellenőrizni akarták, hogy minden rendben van-e a tűzijátékkal. Ó! Épp most jönnek vissza.

Abban a pillanatban feltárultak az előcsarnokba vezető ajtó szárnyai, szinte ugyanúgy, mint annak idején azon a nagyszabású eljegyzési bálon, és a szívem most is éppúgy elszorult, mint azon a múltbeli estén, amikor épp ugyanolyan látvány tárult a szemem elé, amilyen nemsokára most is vár reám, s tudom, eláll majd tőle a lélegzetem. Akkor a fiatal és jóképű Paullal társalogtam, Julie holléte felől érdeklődtem, és Paul az épp feltáruló ajtóra bökött, és csak annyit mondott: – Íme!

Akkor is a bejárati ajtóra szegeztem a tekintetem és most eszembe jutott, mi járt akkor a fejemben: „A legszebb lány a világon rám pillantott és elmosolyodott.”

És mintha csak egy régi mozifilm peregne újból a szemem előtt, a jelenet megismétlődött, mert szerelmes pillantással, ugyanolyan fehér ruhában, hollófekete hajával, akárcsak annyi évvel azelőtt, most is ott állt előttem annak a régi bálnak az elbűvölő Julie-ja, arcán meleg mosollyal, mintha csak a képzelet varázsa vetítené elém. De volt egy különbség is, amit elsőre fel sem fogtam, mintha csak tréfát űznének velem az érzékeim.

Mert most nemcsak annak a rég múlt bálnak a tüneményes Julie-ja állt ott előttem, hanem a saját ifjúkori képmásom is, mert Pela Ben társaságában lépett be azon a szárnyas ajtón, aki éppoly szőke és éppoly magas volt, mint én annak idején, s éppúgy megátalkodott teniszbolond. Ahogy elnéztem a fiamat és a lányomat – ugyan, dehogy! Ezek itt *nem* az én gyermekeim, ezek mi vagyunk ketten Julie-val azon az éjszakán, amikor minden elkezdődött, épp csak másodpercekkel azelőtt, hogy kiszöktünk volna a nyári lakba, mindketten fiatalon, ölelésre sóvárogva, szerelmesen, amikor mit sem sejtve a ránk leselkedő veszedelemről, felszabadultan csak a friss szerelem ízét kóstolgattuk, s nem tudtuk még, hogy elválás és a keserű száműzetés hosszú esztendei várnak ránk.

Vajon tényleg így néztünk ki, vajon tényleg annyit szenvedtünk azért, hogy végre eljussunk idáig? És vajon a gyermekeinkre, erre a két csinos fiatalra, múltunk szellemeire is ugyanez a szenvedés vár-e, ha majd rátalálnak a párjukra?

A szívem mélyén azt reméltem, hogy nem – bár a Szerelemklub aprócska, tükrös hálószobájában megélt titkos szenvedélyünk, most úgy éreztem, többet nyom a latban, mint akár az a szörnyű nap, amikor Kai-sek a farkaskutyájával ijesztgetett, amit aztán Julie lelőtt, akár a Jack papa és köztem kitört veszekedések vagy a londoni magány, ami pokollá tette az életemet azután, hogy Julie nem írt többé. Istenem, mily régen volt mindez – s most itt áll előttem az Irene-nel való házasságom élő indoka: nyúlánk, szőke fiatalkori önmagam.

A terem túlsó végéből most Ian Scott és Vicki intett oda nekem, én visszaintegettem és elmosolyodtam – akárcsak azon a múltbéli éjszakán, amikor Vickivel szerelmeskedtem, s közben úgy tettem, mintha Julie-val volnék, és ugyanúgy, mint azon a napon, amikor Natasa feküdt ott fájdalmaktól marcangolva az abortusza után Vicki

lakásán, s Julie egyszer csak így szólt: „Most muszáj mennem, különben elkések.”

Rájuk néztem, s közben azon méláztam, vajon itt állnánk-e mi, Julie és én a Tanamera báltermében, ha a japánok sohasem támadják meg Szingapúrt. Vagy ha Miki, aki most ott állt és beszélgetett valakivel az egyik sarokban, meg nem menti az életem az őserdő közepén? Vajon leszaggathattam volna-e a béklyóimat, ha soha ki nem tör a háború, ha az élet Szingapúrban tovább csordogál eseménytelenül, a jól megszokott, birodalmi keretek között? Vajon eltöltök-e valaha is ahhoz a csodálatos Tasek Layang-i éjszakához hasonlót, amikor meztelenül feküdtünk ott egymás karjaiban a lallangon, s Julie annak az orosz fűzfapoétának a sorait citálta: „S te majd a százszorszépeket számolod, míg én a csillagokat”?

Pela most odalépett a barátai egy csoportjához, hogy üdvözölje őket, és Ben egy pillanatra magára maradt, ott állt szórakozottan, s kezét egy köteg sétaboton pihentette. A botokat összefogó kivájt elefántpatát rendszerint az előcsarnokban tartottuk, de ezt most valaki nyilván véletlenül belökte ide. Észrevettem Ben tanácstalan arckifejezését, miközben találomra kihúzta az egyiket. Nem is sétabot volt az, hanem egy súlyos, rézgombfogantyús piszkavas.

Te jó ég, Jack nagyapa! Szinte hallottam a kóristák torkában felharsanó éneket, miközben nagyapa a piszkavassal vezényli őket. Micsoda férfi volt! *Ő persze* kezdettől fogva tudta, hogy jogom van hozzá, hogy Julie-t szeressem, ő tudta, hogy vannak olyan erők, amelyeknek balgaság ellenszegülni. Itt halt meg, ebben a házban – vagy legalábbis ezek között a falak között, amelyeket saját kezűleg húzott fel, itt érte a vég az után a hosszúra nyúló, éjszakai ivászatunk után, és én mindig úgy gondoltam, elmúlásának drámája ebben a saját maga építette házban, ahol utolsó napjáig egyenes derékkal és megelégedetten élt, tökéletes befejezése volt nem mindennapi

életének.

A Tanamerát kis híján teljesen megsemmisítő bomba körül kalandozó gondolataimból most egy távoli robbanás hangja zökkentett ki, egy tompa pukkanásé – ami ezúttal nem gyilkolni készülő ágyú döreje volt, hanem a függetlenséget köszöntő tisztelgés, egyben jelzés a vendégseregnek, hogy mindenki menjen ki a kertbe, ahol azon a rég múlt éjszakán Julie és én szeretők lettünk, Jack nagyapa pedig elindult a halála felé vezető fájdalmas és hosszú úton, és ahol most a tűzijáték színes csóvái vártak mindannyiunkra.

Most is rakéták süvítettek fel a csillagos égboltra, de most nyoma sem volt annak a nyomott hangulatnak, ami annak idején az eljegyzési bál végső perceit uralta. Bárcsak Jack nagyapa és Jack papa megérhette volna, hogy láthassák ezt a gyülekezetet itt a kertben – nemcsak az európaiakat, hanem a kínaiakat, indiaiakat és japánokat, ahogy békében, egyenrangú felekként beszélgetnek egymással, mindannyian egy új világ részeseiként, amiért megküzdöttek, s amely már – Jack papa kedvenc fordulatával élve – a partnerségről szól.

Egy pillanatra se merült fel bennem, hogy egy baráti társaság összejövetelén beszédet mondjak egy, az egész ország sorsát érintő esemény kapcsán. De ahogy az utolsó rakéták tüze is elhalványult a fekete égbolton, s a csillagok végre visszakapták a nekik kijáró előjogokat, miközben a társaság további pezsgők reményében visszaözönlött a bálterembe, Paul Szung, akinél kevesen voltak járatosabbak a házunk régi szokásaiban, valamit odasúgott a zenekarnak, amire dobpergés harsant, aztán Paul a magasba emelte a poharát.

– Ne féljen senki, nem lesz hosszú – mondta –, de azt hiszem, mindannyian szeretnénk sok boldogságot kívánni Johnnie-nak és a feleségének, az én kis húgomnak, Julie-nak, ebben az új korszakban,

amely a mai nappal virradt fel Szingapúrban, és amelyben az én sógorom, jól tudom, szenvedélyesen hisz. Becsületesen be kell vallanom – mondta szája sarkában azzal a jól ismert, ravaszkás, kissé gunyoros mosollyal –, hogy sokszor fogott el a kétség, ez az egész új világ vajon nem álom-e, amelyből egyszer csak majd váratlanul felriadok. Kiváltképp, ha visszagondolok a háború rémségeire, arra az éjszakára például, amelyen Johnnie-val ugyanezen a helyen álltunk, a lábunk előtt a lebombázott Tanamerával, amelyből csak egy füstölgő romhalmaz maradt, alatta Jack nagyapa holttestével.

Paul egy pillanatnyi szünetet tartott, ahogy néztem őt, mintha megint a régi Paul állt volna ott előttem, mintha még a haja is visszafeketedett volna – nekem legalábbis így tetszett.

– Vagy az a szörnyűséges éjszaka azt megelőzően – a fekete péntek, amikor Johnnie elküldte a húgomat. Akkor azon tűnődtem, vajon viszontlátom-e még a húgom valaha. Kétségek között hányódtam. De Johnnie-nak nem voltak kétségei, ő nem hagyta, hogy elűzzék szeretett Malájföldjéről, itt maradt, és ha kellett, fegyverrel vagy akár tíz körömmel is megharcolt érte, azért, hogy mi mindannyian ma este itt együtt lehessünk. Mindez mintha réges-régen történt volna. De most itt vagyunk, és itt vannak *ők* is, ez a hamisítatlan, helyi anyagból készült, tősgyökeres szingapúri házaspár, így hát, hölgyeim és uraim, koccintsunk John és Julie Dexter egészségére, a Tanamerára és annak *minden* lakójára!

Vége

Megjegyzések

[←1]

Imre András fordítása

[←2]

Ernest Downson: Cynara (részlet). Fordította: Szabó Lőrinc

[←3]

N. Kiss Zsuzsa fordítása

[←4]

W. F. N. Churchill, Kelatan szultánjának a tanácsadója feljegyezte a naplójában, hogy „A Különleges Ügyosztály megneszelte, hogy baj lesz, de Gentet hidegen hagyta az előzetes figyelmeztetés. Makacsul kitartott azon véleménye mellett, hogy nem fenyeget tényleges veszély. Langworthy szintúgy fütyült a Különleges Ügyosztályra”.

TARTALOM

ELŐTTE
ELSŐ RÉSZ Szingapúr, 1921–1936
1
2
3
4
5
6
7
8
MÁSODIK RÉSZ London, 1936–1938
9
10
11
12
HARMADIK RÉSZ Szingapúr és Malájföld, 1938–1941
13
14
15
16
17
18
NEGYEDIK RÉSZ Szingapúr, 1941–1942
19
20
21
22

23
24
25
26
27
28
29
30
ÖTÖDIK RÉSZ Malájföld, 1942–1945
31
32
33
34
35
36
37
38
HATODIK RÉSZ Szingapúr és Malájföld, 1945–1948
39
40
41
42
43
44
45
46
UTÁNA
Megjegyzések